LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. LEDNA 1948 — ČÍSLO 1.

BUĎME ČINITELI SLOVA!

Třetí ročník začíná. Co bych měl přáti?

Logos — Slovo. Tak často o vánocích opakujeme věčně blažící Pravdu, již sv. Jan vyjádřil klasickou větou:

a Slovo tělem učiněno jest.

Své přání tedy projevuji prosbou: Kéž Logos — Slovo v novém roce co nejvíce přispěje, aby se rozmohla řada činitelů slova — a ne pouhých čtenářů neb posluchačů!

Ztělesňovat Slovo — to nechť je programem všem, kdož budou Slovo hlásat i kdož sítě Slova budou přijímat.

Nechť tedy přispěvatelé ve všem berou zřetel na praktičnost kázání i článků. Praktičnost, časovost, aktuálnost — jak co do formy — tak co do obsahu.

Mnohé třeba zreformovat. Prostudujte si směrnice, které pro Vás budou vydány z usnesení posledních porad biskupských.

Vy pak, kdož vzorů použijete — nezapomeňte, že jen živé Slovo je možné ztělesňovat.

Orator fit — říkali starší. Stále se musíme učiti — nejen prohlubováním a doplňováním vzdělání — nýbrž i zdokonalováním praktické činnosti pastorační, tedy i homiletické.

Kazatel, jenž nedá posluchačům cítit záchvěvy vlastního já — nepřispěje k ztělesnění Slova. A i milost Boží — třeba že Duch vane, kam a kde chce — tím účinněji zapůsobí, čím lépe je duše upravena na půdu plodnou, požehnanou, a to může jen životnost Slova.

Káže se mnoho, káže se na mnohých místech, při mnohých příležitostech — uvážíme-li nedostatek kněžstva.

Kéž by se kázalo též s plným výsledkem. Chceme k tomu dopomáhat v novém roce.

Žehnám proto redakci i všem spolupracovníkům — žehnám i těm, kdož budou vzorů uveřejněných užívat — žehnám i jejich posluchačstvu.

Nechť v nich a jimi co nejhojněji ztělesní se slovo — i Slovo — ke cti a slávě Boží a k blahu drahého našeho národa.

† JOSEF,
arcibiskup.

PROMLUVA SV. OTCE K SNOUBENCŮM:

CTNOSTI RODINNÉHO ŽIVOTA.

Redakce časopisu Logos mě vyzvala, abych přispěl do její ankety na téma, jak se dívají laikové na současnou homiletiku, jako součást nových forem pastorace. Dlouho jsem o věci uvažoval a nakonec jsem přišel k názoru, že je to pro mě jako pro laika úkol příliš těžký. Cítím, že bych musel mít daleko více psychologických zkušeností a znalostí rozličných prostředí, abych mohl veřejně kritisovati. Kromě toho se domnívám, že lepší než kritika, je často kladný poukaz na věc, jak má být.

Za vzorné homiletické promluvy pokládám projevy nynějšího sv. Otce. Mnoho nám jich uniklo za okupační isolace a přesto právě promluvy veleknězovy za války jsou formou i obsahem dokonalou ukázkou vzorné homiletiky dnešní doby. — Budiž mi tedy prominuto, že si svůj úkol ulehčuji a posílám do ankety dosud neuveřejněný překlad promluvy Pia XII. k snoubencům, pronesené 5. května 1943. Promluvy k snoubencům nabyly v celém katolickém světě velké popularity. Naše promluva je vyňata ze souboru papežských projevů „Atti e Discorsi di Pio XII. — Vol. V, pag. 46-57, (nakl. Instituto Missionario, Pia Societá San Paolo, Roma 1944). Promluva, uvedená v souboru pod názvem „Ctnosti rodinného života: Víra" zní takto:

Víra, prostředek k získání věčného života.

Rozkvět lidského života v rodině, milovaní snoubenci, je veliké tajemství přírody a Boží, které jako do neproniknutelného závoje halí rodící se dítko a klade je mezi dva světy, mezi viditelný svět přírody a neviditelný svět Boží; Bůh stvořil i přírodu i nesmrtelnou duši, která oživuje každého z nás. Po několika měsících, dá-li Bůh, zastkví se váš rodinný krb novým drahokamem; úsměv dítěte, plodu vaší lásky, vás naplní štěstím a radostí. V údivu budete pohlížet na jeho tvářičku; budete se tázat, co hledají jeho očka, po čem touží; vás hledají a vás si přejí, ale obracejí se též k Bohu. Farní kostelík, kde jste se nerozlučně spojili, spatří i mladého tatínka s novorozenětem v náručí. Kněz se táže děcka: „Co žádáš od Církve svaté?" Kmotr za něho odpoví: „Víru." „A víra co ti dá?" — „Život věčný." Tak začínají obřady svatého křtu, který omyje dítě z hříchu dědičného, ozdobí je posvěcující milostí, s vírou dá mu všechny ctnosti, učiní je synem Božím a Nevěsty Kristovy viditelné Církve.

Mocný je poklad víry! Žádný z pokladů tohoto světa nemůže prodloužiti ubohý pozemský život, který letí jako šíp vystřelený do terče. (Moudrost 5, 12.) Víra připravuje a zabezpečuje synu člověka, který je též synem Božím, život věčný!

Co je věčný život.

Co je život věčný? Nehynoucí život duše, který oživí tělo proměněné v prach; poznání oblažujících tajemství Božích, jak Spasitel světa v předvečer svého utrpení pravil k Otci nebeskému: „To je život věčný; aby poznali Tebe jediného, pravého Boha a Toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista." (Jan 17, 3.) Jaké je to poznání? Není lidská přirozenost s to poznati svými schopnostmi Boha? Ano.

poznává; protože nebesa vypravují slávu Jeho; my ze stvořených věcí dospějeme k poznání Boha, Stvořitele a k poznání vlastností Boží podstaty. (Řím 1, 20.) Přece však Kristus řekl: „Nikdo nezná Otce leč Syn a komu by chtěl Syn zjeviti." (Mat. 11, 27.) Náš rozum skutečně poznává Boha a poznání, kterým se přibližujeme až k Bohu, je nejvznešenější mezi veškerou lidskou moudrostí. Tímto poznáním nepronikáme podstatu Boží, jak zcela a plně poznává ji Bohočlověk a též ti, kterým On ji zjevil. Víra chová v sobě poznání Boha, které je nekonečně vyšší přirozeného lidského rozumu. Poznejme tento drahocenný poklad víry!

Tajemství, které Bůh svěřuje lidem.

Zjevení je důvěrné otcovské poučení lidí o tajemství podstaty a života Božího, Jeho dokonalostí, předností, činů a skutků, Jeho záměrů. Můžete pochopiti, kolik lásky, něžnosti, oddanosti a velkomyslnosti obsahuje toto „důvěrné sdělení". Snoubenci, nebyla prvním neklamným důkazem vaší lásky a oddanosti výměna vašich skrytých myšlenek a zážitků? Navzájem se poznati, mluviti o velkých i nepatrných událostech vašeho minulého života; všech vašich nejskrytějších úzkostech, vyjeviti všechna přání a všechna šlechetná rozhodnutí pro budoucí život, navzájem si připomenouti obyčeje, zvyky a vzpomínky na rodiče, to vše je zcela určitě bezpečným důkazem příchylnosti a upřímnosti. Tyto důvěrné rozhovory stále budete opakovat a nikdy je nevyčerpáte, protože vycházejí ze srdce a srdce jimi přetéká. Běda dni, kdy oddané otevření vlastního nitra skončí. V ten den vyschne i pramen vzájemné věrnosti a lásky. Ve vzpomínkách na svou minulost rádi si připomenete dobu, kdy váš otec a matka, pokládajíce vás již za dospělé, se s vámi sdíleli o svých úmyslech, povinnostech a zájmech, o svých námahách, starostech a utrpeních, která odhodlaně brali na sebe, aby vám připravili klidnější a spokojenější život, o jakém oni snili a toužili pro vaši budoucnost. Tato nevšední sdílnost byla vám hvězdou radosti. Jistě jste poznali onu lásku, příčinu této důvěrnosti. Jaká hrdost vás naplnila při myšlence, že jste důvěrníky svých rodičů.

Něžnost Boha pravdy.

Poslyšte, milovaní snoubenci, také Bůh chce býti snoubencem duše. Což není Ježíš Kristus Snoubencem Církve sv. a Církev není Jeho Nevěstou, očištěnou Kristovou krví a ochránkyní Božích tajemství a úmyslů? Bůh nekonečně laskavý se snižuje důvěrně k nám, aby nás k sobě přitáhl; nezměrná důstojnost, Pán Stvořitel, nejvyšší Učitel, nejspravedlivější Soudce, štědrý Odplatitel nazývá nás syny, účastníky svých věčných úradků a hojných pokladů, které nám tak štědře rozdává, i když vše nemůžeme pochopiti a plně oceniti. Užívá něžných, milých jmen, která znějí pouze v kruhu rodinném. Jmenuje nás syny, bratry, přáteli; sám vystupuje jako otec, ženich, milující a starostlivý, úzkostlivý o naše dobro a bla-

ženost. Poslyšte, co řekl Spasitel svým učedníkům: „Již více nenazývám vás služebníky, neboť služebník neví, co činí Pán jeho, ale nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všecko, co jsem slyšel od svého Otce." (Jan 15, 15.) Jaká něžnost Boha pravdy! Vy pak byste pohrdali světlem, byli nepřáteli zjevného poznání, byli hluší k tolika projevům lásky, byli pyšní ve své ubohé lidské přirozenosti a odmítli milost víry, od mnohých nazvané těžkým jhem? Jak jsou politováníhodní noční ptáci, kteří ze svých temných doupat obdivují orla, jak upírá svůj zrak do oslnivého slunečního světla!

I kdyby zjevení obsahovalo pouze tajemství Bohem oznámená lidem, již to by bylo veliké dobrodiní! Jaká výsada, že můžeme poslouchati Boha, odhalujícího nám sebe! Mnoho pravd o Stvořiteli poznává naše přirozenost úsudkem a nezkaleným rozumem; ale jednorozený Syn Boží, z něhož všechny věci povstaly a bez něhož nepovstalo nic, co učiněno jest (Jan 1, 3), stal se nám podobný lidskou přirozeností, byl naším Mistrem, Učitelem, který nám vyjevil vše o svatém Otci a jeho vnitřním božském životě; nezatajil nám ani to, co společného má s Otcem a co je nepřístupné lidskému rozumu. Tu teprve duše toužebně hledající pravdu se naplní výslovnou radostí. Vskutku tento Bůh, který vše stvořil, dal se poznati lidem vlastním svým Synem. Proto milovaný apoštol Kristův zvolal: „Boha nikdy nikdo neviděl, jednorozený Syn, jenž je v lůně Otcově, ten to zjevil." (Jan 1, 18.) Skutečnost, zázrak, poučení, zjevení! Jen začátek, úvod k daleko nevyzpytatelným skutkům a proměnám duchovním v znovuzrození člověka k účastenství na životě věčném!

Zjevení je příslib a pro nás naděje.

Hlubokým, věčným úradkem Božím přišli jsme na svět. Nevíme ještě, co budeme. Co však jsme byli a nyní jsme, se uskuteční na věčnosti. Synové Boží, proměněni v živou podobu, budeme naň patřiti tváří v tvář. Zde ještě pro naše smrtelné tělo není zjeveno to, co způsobila v nás víra s milostí Boží. Jsme již Jeho Syny. „Slujeme dítkami Božími a jimi jsme ... nyní jsme dítkami Božími a ještě se neukázalo, co budeme. Víme, že když se to ukáže, budeme podobni jemu, neboť budeme ho viděti tak, jak jest." (1. Jan 3, 1—2.) Takto mluvil svatý Jan apoštol k prvním věřícím.

Zjevení, důvěrné sdělení Boží, je tedy i slib, který je pro nás nadějí. Důvěřujme v plnění slibu v životě věčném! Bůh nám již v tomto pomíjejícím životě dal okusiti uskutečnění příslibu, obraz i dokonalost svého vznešeného záměru a úmyslu; dal nám je jako záruku víry, která je *sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.* (K Židům 11, 1.) Skrze víru pokládáme za pravdivé to, co nevidíme. „Hluboké ty věci, které mi tady vid svůj uštědřují, očím, jež jsou tam dole, tak jsou skryty, že jejich bytí jest tam v pouhé víře, na kteréž naděj' vznešená má základ, a proto

podstaty ráz na se bere." — (Dante, Božská komedie, Ráj, 24 zpěv, verš 70—75.) Láska Boží k nám, poněvadž zde nemůže oslniti svým plným světlem, prosvítá pouze ranními červánky zjevení. Bláhoví jste lidé, kteří nevěříte v lásku Boží, ubozí a slepí kráčíte se zavřenýma očima temnotou a stíny smrti; nestěžujte si, křesťané, že dosud nemůžete pohlédnouti přímo do slunce; vždyť přece k němu pevně kráčíme v úsvitu jitra, v úsměvu jitřenky, v naději spatřiti je co nejdříve, slunce oslňující a zářící v době polední, která nepoznala západu. Jdeme za Kristem, věříme v něho, který je Slovo, Syn Boží, Světlo, které osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět. Ale nepřijali Ho; temnoty Ho nenávidí, protože synové temnot se vyhýbají slunci a milují raději noc. Tento Syn Boží sestoupil na zem, aby nám přinesl světlo pravdy, která nás tolik povyšuje; přece se však jednou smutně ptal: „Zdali Syn člověka nalezne víru na zemi až přijde?" (Luk. 18, 8.) Ostrá jsou tato slova Kristova pro lidi bez víry. Petr však za všechny věřící, kteří byli, jsou a budou, vyznává svou víru a věrnost, bez nichž nám zbude jen propast nejistoty a ssutiny mravních zásad: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného." (Jan 6, 61—69.)

Radostné poselství Kristovo.

Kristus zjevil člověku věčný život proto, aby povznesl jeho nesmrtelnou duši nad hmotu, z níž jsme zrozeni. Jako tělo je schránkou duše, tak i slova víry jsou rouchem Boží pravdy. Toto roucho tlumí mocný jas tajemství Boží moudrosti, je stínidlem prudkých světel, nestvořené Dokonalosti a Krásy. Zjevení poskytuje Boží pravdu i tomu, kdo nezná všechny otázky katechismu. Vyniká nesmírně nad příliš hmotné pojmy pohanských bohů, předčí i ucelenější názory o božství, k nimž dospěli Sokrates, Plato, Aristoteles a Cicero; naplňuje staré, svaté, ačkoliv neúplné zjevení, které Bůh svěřil vyvolenému národu. Kristovo poselství, poselství Učitele vlastního národa a všeho lidstva odhaluje živého Boha, nikoliv v studené chladné samotě, nýbrž v nekonečné blaženosti svého záměru a plodné lásky, v záři nejtajemnější Trojice; vznešené poselství světla, které nám ukazuje Boha stvořivšího vše jediným úkonem své vůle, nikoliv pro rozmnožení svého dobra, nýbrž pro důkaz nekonečné dobroty a lásky. Stvořil vesmír, plný divů a nevysvětlitelných úkazů, stanovil všem bytostem a celé přírodě zákony a vnitřní popudy, které by řídily celek v růstu a vývoji, rozsévá od věků do věků život na zemi, všude připravuje pro člověka, posledního příchozího v stvořitelském plánu, šťastný a spokojený příbytek, kde by dlel po dobu, než odejde do věčné blaženosti k svému Stvořiteli.

Podivuhodné dějiny vykoupení lidského rodu.

Všechno, co nám zjevení dává poznat o člověku, je smutné i potěšující. Bůh ho obohatil vzácnými dary nadpřirozenými a mimo-

přirozenými; člověk však přece padl, zbavil se účastenství božské přirozenosti (2. Petr 1, 4): Bůh ve své otcovské lásce a něžnosti ho neopustil a stanovil, jak ho povznésti k ztracené důstojnosti. To jsou podivuhodné dějiny lidského vykoupení; Syn Boží se stal člověkem, naším bratrem, přítelem, vzorem a učitelem pravdy a ctnostného života, chlebem věčného života; Bohočlověk ukřižovaný a z mrtvých vstalý vstupuje na nebesa a je naším Přímluvcem u Otce, aby nám tam připravil věčný příbytek v blaženosti; sesílá Ducha svatého, ducha věčné lásky, Boha Stvořitele a Vykupitele, aby v nás přebýval, duše naší duše, život našeho života, hlas našich modliteb, útěcha našich námah a strádání. Spasitel zanechal na zemi svou Církev, nevěstu své krve, neomylnou ochránkyni zjevených pravd, dárkyni svého milosrdenství, aby lidi chránila před bludy, pády, aby je vedla po cestách dobra a vzorného života, aby je sílila v bolestech a na sklonku jejich žití. Co nás potom očekává? Zjevení nás učí o budoucím životě a údělu, o soudě. Kdo nás bude soudit? Týž Spasitel, který za nás zemřel; týž Syn, který svou Matku učinil naší Matkou a neoslyšitelnou naší Orodovnicí. Zjevení slibuje odpuštění hříchů pro lítost; našemu tělu, vydanému tolikeré bídě, neoblomnému druhu a svůdci duše, vzkříšení z prachu, v nějž se obrátí a věčně spojení s duší v nehynoucím blaženém životě, nezavírá-li člověku tvrdošíjné odpírání spásy navždy brány věčné radosti.

Víra osvěcuje stále cestu k věčnému životu, je svící hořící na místě temném. (2. Petr 1, 19.) Tato svíce vede nadějí a láskou, posiluje, pobádá vůli na cestě dobra a ctnosti. Tato cesta, po níž kráčejte i vy, milovaní snoubenci, zaplňuje manželství a rodinu světlem a teplem, takže všechna manželství na podkladě čistě přirozeném a hmotném jsou jako studený stín a večerní hasnoucí světélko. — Spojili jste se nerozlučně v křesťanské manželství, křtem a vírou jste syny Božími, ne jako Kristus, Syn Boží, od věků zplozený Otcem, též božské přirozenosti, jste syny přijatými, znovuzrození milostí Ducha svatého v křestní vodě. Ženich, jemuž jsi nevěsto dala svůj souhlas, je bratrem Kristovým a dědicem věčné slávy. (Řím, 8; 17, 29.) Nevěsta, kterou jsi ženichu pojal za ženu, je sestrou Mariinou a pro lásku k Matce Boží i tvá snoubenka má ti být posvátná a ctihodná. Vzájemně se podporujete, vzájemně si pomáháte a činíte schůdnou cestu k nebeské vlasti. Děti, které vám Bůh svěří, mají týž životní cíl. Po narození je omyje a očistí křestní voda jako kdysi vás, budou též dětmi Božími a jednou i mezi vyvolenými v nebeském království. I kdyby dítě umřelo hned po svém narození a křtu, nejsou ani tehdy marné všechny námahy, utrpení, péče a starosti matčiny. Matko bolestná a plačící pro ztrátu svého synáčka, nenaříkej nad mrtvým tílkem; vždyť oplakáváš andílka Božího trůnu, který se na tebe usmívá s nebe a na věky bude znát svou maminku, která mu dala život; nyní se raduje před tváří Boží a tam tě bude očekávat toužebně se svými bratry. To je pravá útěcha víry. Vznešené pravdy, které tak často mírní zkoušky bolestné po-

zemské pouti. Tyto naděje nezklamou u bran věčnosti! Utvrzujte se ve víře, milovaní snoubenci, nikoliv pouze k svému prospěchu, nýbrž také pro své děti; buďte jim prvními učiteli slovem i příkladem! Požehnaný rodinný příbytek, kde září tyto božské pravdy, oživují a osvěžují všechno kolem sebe i pozdní dny lidského života v úsvitu věčného jitra.

Nemáme krásnějších, vyšších a světějších přání a modliteb, které bychom za vás přednesli nebeskému Otci. V naději a důvěře ve vyslyšení Našich proseb, udělujeme vám ze srdce své otcovské Apoštolské Požehnání! *Dr. Ctibor Mařan.*

Neděle Devítník

Dr. Jos. Hruška:

MNOHO JEST POVOLANÝCH, ALE MÁLO VYVOLENÝCH. *(Mat. 20, 16.)*

Podobno jest království nebeské, praví Božský Spasitel, hospodáři, který vyšel na úsvitě, aby najal dělníky na vinici svou. Povolal mnohé. Jedny časně zrána, jiné přes den a jiné povolal před samým večerem. Hospodářem se zde rozumí Bůh a dělníky lidé. Všichni jsme dělníky na vinici Boží. A kde je ta vinice Boží? Váš dům, otče a matko, v němž rostou vaše děti, které vychováváte pro Boha a pro vlast, je vinicí Páně. Pro učitele je vinicí Boží škola, pro kněze hlavně chrám, škola a charitativní činnost, pro rolníka pole, pro řemeslníka dílna, pro úředníka kancelář, pro dělníka továrna, pro učence jeho tichá pracovna atd..... K jakému povolání koho Bůh povolal, v tom má pilně a svědomitě pracovat a se posvěcovat, aby došel svého věčného cíle, k němuž ho Bůh stvořil.

Všechny nás Bůh povolal k věčnému spasení. Sv. Pavel praví, že Bůh „chce, aby všichni lidé byli spaseni a přišli k poznání pravdy" (I. Tim. 2, 4). „Není vůle Otce vašeho, jenž jest v nebesích, aby zahynul jeden z těchto maličkých" (Mat. 18, 14). „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný" (Jan 3, 16). A vskutku jednorozený Syn Boží „dal sebe samého za nás, aby nás vykoupil" (Tit. 2, 14). Jsme všichni povoláni, abychom pracovali na spáse své duše, a to každý v tom povolání, k němuž ho Bůh povolal, na tom úseku vinice Páně, který mu byl určen.

Ale zrovna tak, jako tehdy pronesl Ježíš Kristus ta smutná slova „mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených," můžeme je dnes říci i my. Neboť mnoho z těch povolaných k věčnému spasení nedojde svého cíle. Kristus Pán řekl: „Nebe a země pominou, ale slova má nepominou" (Mat. 24, 35). Tak jsou a zůstanou pravdivá až do

konce věků i tato slova: „Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených."

Proč je málo vyvolených? Čí je to vinou? Je to vinou lidí samých. Bůh nám každému dal tolik milostí. A jedna z největších milostí je víra, jež nám ukazuje cestu, po níž nám třeba jíti, abychom šťastně došli do přístavu vyvolených. Milost Boží je nezasloužený dar, na který nemáme nároku, dar, který si můžeme od Pána Boha jen vyprosit, ale ne jej vymáhat, kdy bychom sami chtěli. Mnozí tento dar víry ztrácejí anebo nemají živé víry, protože je jim milejší heslo: „Užívejme, co užijem, mít budem, za sto let tu nebudem." Jen užít světa! Hlas svědomí je třeba umlčet, hlas Církve, která poukazuje na desatero, je třeba prohlásit za staré zpátečnické názory, které se do dnešní doby nehodí. Chodí se ze zábavy na zábavu, z oslavy na oslavu, která ponejvíce zase končí zábavou. A okolo půlnoci bývají mnozí horší než němá tvář.

Duchovní správce ve svatém týdnu vážně onemocněl. Lékař mu zakázal sloužiti mši svatou i ve velikonoční svátky. V kostele jej zastupoval téměř osmdesátiletý pensista, nepolo hluchý. 6. dubna v neděli velikonoční, těsně před půlnocí, zazvonil na faráře muž a prosil, aby duchovní správce šel hned zaopatřit 86letou matku, že je s ní tuze zle. Kněz, který měl horečku a potil se, setřel pot, oblékl se a šel zaopatřovat. Noc byla dosti studená a od Sv. Hostýnka táhl ostrý vítr. Pocit horečky v chladné noci působil trapným dojmem a vážnou obavou, že se může ještě dostavit i zápal plic. K nemocné se šlo kolem hostince, kde byla zábava. Po skončeném tanci se právě z hospody vyhrnuli na trochu vzduchu zahřátí tanečníci a tanečnice, většinou mladí lidé. Ministrant nesl světlo a zvonil, ale nikdo nezmlkl, nikdo nepoklekl a nikdo nesmekl klobouk. Jako by Krista vůbec neznali. Kněz při tomto smutném pohledu na své ovečky zapomněl i na to, že se mu chvějí slabostí nohy a že jím lomcuje horečka. Po zaopatřování se ubíral domů nepozorován podél domů. Zdálky bylo slyšet hulákání a sprostá slova, za která by se snad styděl i poslední cikán. A to byla, jak se kněz domníval, aspoň velká většina, jeho lepší farníci. Doma pak bylo dlouhé a smutné rozjímání, které zakončilo slovy Božského Spasitele: „Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených."

Jiní se zase vrhnou do veřejného života, nemají času na modlitbu, na slovo Boží a na mši svatou. Více než evangelium Kristovo je jim mnohdy několik nedomyšlených hesel a frází, pro něž je třeba zamítnout Církev, papeže, biskupy i kněze. Tak pracují horlivě celou řadu let a na konec, aspoň někteří, poznají, že to vše bylo jen velkým životním omylem. Vykonají také kus práce, ale ne na vinici Boží, na niž je Bůh povolal.

Po první světové válce vystoupil dělník z Církve. Zůstal bez vyznání. Veřejný život mu byl vším. Syn nesměl studovat, protože by se stal pánem a zradil by jeho stranu. Žena byla zbožná a stále jen trnula o výchovu 8 dětí. Časté a ostré spory v rodině působily trapně

na ženu i děti. Došlo to kromě bití tak daleko, že žena klekla před zatvrzelým mužem a se sepjatýma rukama ho prosila, aby nedal vypsat děti z Církve a aby je nechal chodit do náboženství. A tento smutný a rozervaný život, plný stálého strachu a úzkosti trval 29 let. Muž onemocněl, dlouho ležel. Cítil, že se blíží konec. Měl čas na rozjímání. Krátce před smrtí zavolal kněze. Přivítal jej s růžencem v ruce a se slzami v očích. Zemřel smířen s Bohem. To je potěšující. Ale k čemu bylo těch 29 let vyplněných spory a hádkami a prací, jež neměla pro věčnost žádné ceny? Tomuto muži zbožná a trpělivá manželka, jež každou neděli po tolik let klekávala a plakávala po mši svaté před sochou sedmibolestné Panny Marie, vyprosila šťastnou hodinku smrti. Ale kolik je těch, jimž se této milosti už vůbec nedostane? Bylo by jich jistě velké zástupy. Byli také povoláni. Byli přijati svatým křtem za dítky Boží, byli vychováni v pravé víře a přijímali svátosti. A přece nejsou vyvoleni. Čí vinou? Jen vlastní vinou, neboť Bůh, který všechny povolal, povolal je k tomu cíli, aby byli jednou připočteni k vyvoleným.

Kristus Pán řekl apoštolům: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Proto jděte a učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávati všechno, co jsem přikázal vám" (Mat. 28, 18—20). „Kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen" (Marek 15, 16).

Z těchto slov vyplývá, že chce-li se kdo spasit, musí věřit a kromě toho zachovávat všechno, co Pán přikazuje. To učí Církev Kristem založená. Nedělá tedy nikdo milost knězi, že chodí do kostela a přistupuje k svátostem. Nikdo nedělá milost Pánu Bohu, když tak někdy na velké svátky přijde jako vzácný host do chrámu Páně. Bůh nás nepotřebuje, ale my potřebujeme Pána Boha. Každý kněz, ať je jakýkoli, je jen nástrojem v rukou Božích. Pracuje, pracuje, ale úspěchů někdy vidí málo. Leckterý si při svých častých neúspěších vzpomene na nejlepšího Mistra a Učitele Ježíše Krista, který také neměl vždy žádoucích úspěchů, přesto, že konal divy a zázraky. Tento Mistr a Pán, který jediný mohl o sobě říci: „Já jsem cesta, pravda a život" (Jan 14, 6), řekl jednou svým apoštolům: „. . . když učiníte všechno, co vám bylo přikázáno, rcete: „Služebníci neužiteční jsme; co jsme měli učiniti, učinili jsme" (Luc. 17, 10). To platí i o kněžích. Udělají pro povolané, co mohou, a nakonec si musí pokorně říci: „Služebníci neužiteční jsme," neboť konečný výsledek kněžské práce závisí jen od milosti Boží, s kterou musí každý křesťan spolupracovat. Pěkně to vyjadřuje sv. Pavel slovy: „Co tedy jest Apollo? co Pavel? Služebníci, skrze něž jste uvěřili, a to každý tak, jak mu dal Pán. Já jsem sázel, Apollo zaléval, ale Bůh dal vzrůst. Proto není ničím ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst. Ten však, kdo sází, a ten kdo zalévá, jsou jedno, ale každý obdrží odplatu vlastní podle své vlastní práce, neboť jsme spolupracovníci Boží, (vy pak) jste Boží rolí, Boží stavbou" (I. Cor. 3, 5—9). Knězi dá Bůh na věčnosti odměnu podle jeho práce

a nikoli podle úspěchů, neboť ty nejsou v jeho moci. Úspěchy jsou závislé od milosti Boží a od toho, jak jednotliví povolaní s danými jim milostmi spolupracují. To je nám kněžím často útěchou při našich dobrých snahách, když mnohdy vidíme tak málo ovoce své práce.

Každý křesťan má býti Pánu Bohu vděčen za to, že ho dobrotivý Bůh povolal k životu věčnému, má býti vděčen za dar svaté víry, která mu ukazuje cestu, kterou se má ubírat, aby dospěl mezi vyvolené. Že patříme mezi povolané, to není naší zásluhou. Ale abychom dospěli do přístavu vyvolených, to je závislé jen od toho, jak budeme podle víry žíti a s milostí Boží, již nám Bůh dává v tak hojné míře, spolupracovat. Výstražná slova „mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených" kéž nám nejsou jen výstrahou, ale také vzpruhou k účinné spolupráci s milostí Boží, abychom, až se den našeho života nachýlí ke konci, mohli býti připočteni i k vyvoleným. — Amen.

H. de Greeve:

ČI OKO TVÉ JE ZLÉ, ŽE JÁ DOBRÝ JSEM?

(Mat. 20, 15.)

Písmo svaté používá rádo obrazu o dvojsečném meči. Dnešní nedělní evangelium se podobá takovému meči, který seká oběma stranami. Vhodným slovem je všem egoismům a monopolům na obou stranách učiněna přítrž.

Mnozí lidé mají všechno rádi pro sebe. Tak to mysleli i fariseové, jimž se v tomto podobenství jasně připomíná jejich přesvědčení, že jen oni mají monopol království Božího. Jejich oko bylo závistivé, že netoliko celníci a nevěstky, ale patrně i pohané si na ně mohli činiti nárok. S touto ješitnou domýšlivostí bylo jednou pro vždycky skoncováno. I muži poslední hodiny byli povoláni a bohatě odměněni. Jak mnozí pobíhají kolem se závistivým, žárlivým okem a nemohou snésti, že Bůh byl dobrý k někomu jinému. Ano, ano — nebe nezná žádných monopolů. Toto Spasitelovo slovo odsuzuje a ničí oboustranně všechny monopoly, jak kastovnictví bohatých, tak nepřízeň méně obdařených. Všechno má své dvě stránky. Mnohý člověk, jemuž přálo štěstí a který procestoval celý svět, kárá u svých podřízených, že si chtějí dopřáti nějaké cesty a na ni šetří. Obyčejní lidé mají zůstati doma. Jeho oko je závistivé. Chce míti vše jen pro sebe. Má snad monopol na celou zemi? Což jen jemu patří Švýcarsko? A Řím také?

Jindy se zase mnohý chudák zlobí na to, že jeho soused je bohatý. Jeho oko je závistivé, že Bůh k někomu jinému byl dobrý.

Obchodníci, jimž nechybí zákazníků, stojí na prahu svého domu a závistivě pozorují, že i jiný se těší dobré pověsti. Dnešní evangelium nenechává je však na pochybách, že jen oni sami mají monopol denního chleba.

Je mnoho závistivých očí ve světě, na nichž by lékař nemohl nic změniti nebo zlepšiti. Což už není dosti koncernů a monopolů v železném zboží, ocelovém zboží, radiových přístrojích a v jiných pěkných věcech, z nichž některé mají tu přednost, že nyní ta nebo ona žena si činí nárok na monopol krásy, kterou by měla ráda jen pro sebe, zatím co všem družkám, o nichž se jí zdá, že se jí v krase rovnají nebo již dokonce předstihují, docela upřímně přeje neštovice nebo kožní chorobu i se stařeckou sešlostí! Mnozí umělci si činí nárok na monopol v umění, mnozí zpěváci na kovový, zvučný hlas, mnozí spisovatelé na monopol nenapodobitelného stylu. Ach, tyto monopoly! Ach, tyto závistivé oči! Ve své žárlivé závisti nevidí harmonického vyrovnání — že velké schopnosti, velké bohatství, velká krása, velký umělecký výkon, přinášejí s sebou stejně velkou, snad nesnesitelnou odpovědnost, které jsou druzí ušetřeni. Tak mají oba svůj díl.

Vpravdě je blahoslavený ten, kdo ke všem darům Božím, ať jsou propůjčeny komukoliv, umí bez závisti říci své „ano." Je bohat s bohatými, chud s chudými.

Se svým zářícím okem, které pláče se zarmoucenými a směje se se šťastnými, má monopol, který jen zřídka je ohrožován. Je povolán a vyvolen. *(Přel. A. Chramosta.)*

I. neděle po Devítníku

J. Novák:

SÉMĚ ČI PŮDA . . . ?

Kristus Pán sám nám objasnil smysl dnešního podobenství. My zde vidíme smutnou, ale nepopiratelnou pravda: Mnoho semene slova Božího se ztrácí — je neúrodným! Zamysleme se nad tím, jak hojně je toto nebeské símě rozséváno: v kázáních, křest. naučeních, exercicích, stavovských cvičeních, v misiích, ve školách, — a tak skoupá úroda jest jen vidět. Tolik kázání — a tak málo svatosti života. Odkud tento smutný zjev v církvi Boží? Čeho se to nedostává, semene, či půdy úrodné? Slyšíte tento bolestný výkřik zbožných křesťanů i kněží! A tato otázka je otázkou života Kristova v církvi svaté.

Sémě — slovo Boží! Je to totéž slovo Boží, jako je hlásal Kristus, náš Pán a Vykupitel? Zajisté! Vždyť dodnes platí o každém knězi - kazateli to, co řekl sv. Pavel: My pak kážeme Krista, a to Ukřižovaného .... (Kor. 1, 23), který je týž včera, dnes a na věky (Žid. 13, 8). A kázání kněží, kteří dostali k tomu svěcení a poslání, mají týž obsah, jako u sv. apoštolů, kteří ve jménu Ježíše Krista vystoupili a učili „jakou moc majíce".

Nuže, je-li toto símě opravdu slovo Boží, a to slovo Boží nepo-

kroucené a nezfalšované, musí být vidět jeho působnost: Od časů Ježíše Krista, až po toto dnešní kázání a až po poslední kázání, které bude kázat poslední kněz na tomto světě. Slovo, které obrací duše k Bohu. Má být jako oheň a jako kladivo, které rozdrtí skály (Jerem. 23, 29). Živé musí být slovo Boží a účinné a řeznější nad každý meč dvojbřitký. (Žid. 4, 12.) Kolik takových slov a kázání bylo předneseno: Od sv. Pavla, přes všechny kazatele, jak je zaznamenávají dějiny Církve sv., až po dnešní. Pán Bůh jim žehnal a žehná a posluchači s dobrým i velmi dobrým srdcem je přijali a zachovali. Neboť co by se stalo z křesť. života, kdyby nebylo vůbec hlásáno slovo Boží? Tak vidíme, že mnoho obrácení a polepšení života skutečně způsobila kázání a naučení křesť. učitelů, čili zde vidíme stále působnost slova Božího. Ale někdy očekáváme a přičiňujeme se ze všech sil a výsledek se neukazuje, anebo když, tak jen velmi málo. Proč to? Snad proto, že jsou kladeny příliš přísné požadavky? „Tvrdá je řeč tato, kdo jí může poslouchati?" — stejně jako kdysi i dnes reagují mělká srdce.

Ale i když se Vám zdála nebo někdy dosud zdá taková řeč tvrdá, přece jen vždy zůstává pravdou to, co učí slovo Boží. Opatu Gerikovi řekli jednou jeho duchovní synové po promluvě o klášterních povinnostech: „Taková řeč jest tvrdá!" A on jim odpověděl: „Možná, že tvrdá — ale jest snad nepravdivá?"

Dr. kř., vy, kteří se lopotíte a svůj život někdy i v té domácnosti, ve které žijete, musíte žít velmi odříkavě, suďte sami: Neklade svět a život na vás ještě přísnější požadavky často? A ke světu a k jeho zájmům se přikloní lidé tak snadno a tak rychle. A bývá to vše tak klamné a pomíjející. Mluva světa je sladká, svody světa jsou vábivé a boj proti tvé duši nenápadný. Jeho slova jsou zlá, protože jsou proti Bohu. Buďte přesvědčeni, že sítě slova Božího je dobré. Z něho roste život věčný, i kdyby je hospodář nerozséval takovým způsobem, jak by vyhovovalo vašemu názoru a přání.

II. Země, do níž se zasévá zrno — je lidské srdce. Jeho přizpůsobivost, jeho povaha, jeho jakost. Lidské srdce se podobá opravdu mnohdy ušlapané cestě nebo kamenité půdě. Bývá nepohnutelné, tvrdé. Bývá bezstarostné o věčnou blaženost a marné všechno volání, že se přiblížilo království Boží (Mat. 3, 2). To proto, že jeho blažeností je samolibost a hříšnost. Nestará se o věčné zatracení a nesnaží se uniknout „budoucímu hněvu".

Naše srdce se stává někdy ještě tvrdším, slyšíme-li výstrahu slova Božího. Když prorok vzkřikl proti oltáři slovem Hospodinovým: Oltáři, oltáři, roztrhl se tento a rozsypal, ale Jeroboam ani potom se neodvrátil od své zlé cesty. A o mnoha křesťanech platí slovo proroka Jeremiáše (5, 3): „Zatvrdili tvář svou nad skálu a nechtěli se obměkčiti." Jejich konec bude smutný, neboť srdce tvrdé zle se bude míti na konec, neboť, kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm (Sir. 3, 27).

A přece je nějaký léčivý prostředek pro taková srdce, která se

spíše podobají skále: B ů h a j e h o m i l o s t! Bůh, který může odejmout srdce kamenné z jejich těla a dá jim srdce z masa (Ezech. 11, 9). Dá jim srdce citlivé a úrodné pro slovo Boží, z něhož vytrysknou slzy lítosti, jako vytryskla voda ze skály israelským na poušti.

Prosme o tuto milost. A s pomocí milosti Boží připravme zemi svého srdce pro símě slova Božího, aby i úroda lásky Boží byla hojná pro život časný i věčný. — Amen.

K a r e l M a r i a K u č e r a:

VYŠEL ROZSÉVAČ...

Jako u nás jsou pole ohraničena mezí, tak v Palestině nízkou zídkou nebo hromádkou kamení, na které je živý plot z trní. Kolem pak cesta. Mezi polmi jde Pán Ježíš s učedníky a zástupem. Ještě nejsou stroje. Rozsévači sejí ručně zrno. Pán Ježíš používá podobenství ze života, aby ukázal, proč nepůsobí stejně jeho učení u všech lidí, ačkoliv jsou stejné prostředky spásy. Upozorňuje na jednoho rozsévače a jeho práce užívá jako příkladu v podobenství.

Rozsévač kráčí a rukou rozhazuje zrno. Některé přehozeno přes živý plot padá na cestu a lidé jdoucí cestou je pošlapou nebo je sezobají ptáci. Jiné padá na skálu, t. j. mezi hromadu kamení, kde je též trochu půdy. Vzejde sice, ale protože nemá dostatek půdy a vláhy, uschne. Jiné padá mezi trní živého plotu. Vzejde, ale trní mu nedovolí se rozvinout a udusí je. Rozsévač odchází dále od kraje dovnitř pole, ruka koná stejnoměrný naučený pohyb a zrno padá v úrodnou půdu. Vydá stonásobnou úrodu. Půda Palestiny a okolních zemí je velmi úrodná. Plinius na př. zaznamenal, že první římský císař Augustus obdržel z Afriky klas, který měl čtyři sta zrn.

Pán Ježíš volá obvyklou výzvu k pozornosti a na otázku učedníků sám vykládá. Především dělí lidstvo na dvě velké skupiny: věřících a nevěřících. Na skupinu těch, kteří ochotně přijímají slovo Boží a na skupinu druhých, kteří sice vidí a slyší, ale n e c h t ě j í vidět a slyšet, t. j. dobrovolně a vědomě nepřijímají slovo Boží a nechtějí uznat závaznost, která plyne též pro ně.

Potom vykládá Pán podobenství o skupině věřících. Zrno na cestě nezapadá do hloubky, zůstává na povrchu. Právě tak lidé, kteří ve své povrchnosti si nedají práci s hlubším proniknutím Kristových pravd. Věří, ale jejich víra nemá hloubky. Neodvozují praktické důsledky víry a proto snadno klesají v duchovní smrt — těžký hřích.

Jako první na cestě jsou povahově povrchní, druzí na skále jsou nestálí. Dovedou nadchnout pro učení Kristovo, ale protože jejich víra nemá kořeny v úrodné půdě, stačí protivenství, pokušení a zapomínají na předsevzetí a podléhají.

A k třetí skupině náleží ti, kteří rozdělují své srdce mezi Boha a

svět. Mají dobrou vůli plnit, co si přeje Bůh, ale přílišná péče o pozemský život, honba za bohatstvím a radostmi světa způsobuje, že zapomínají na Boha a dobré skutky. Zapomínají, že první přikázání lásky začíná slovy: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého." Zapomínají na druhé přikázání lásky: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého."

Jedině ti, kteří dávají Bohu, co Božího jest, jsou opravdu svobodní, bohatí a šťastni.

Jsou svobodni svobodou dítek Božích bez okovů otročení hříchu a vášním. Používají milosti Boží, aby vytrvali. Slabosti jejich povahy jsou jim velikostí před Bohem, protože proti nim bojují, nesouhlasí s nimi a v ukázňování sebe touží splnit vůli Boží.

Jsou bohatí. O dítěti, které činí radost rodičům, říkají tito s láskou: naše dítě. Dítě říká pak právem: můj otec, má matka, a ví, že srdce rodičů náleží jemu. Právě tak dítě Boží, které přes svou slabost má dobrou vůli a poctivou snahu, ví, že v Božském Srdci Páně a Nejčistším Srdci Panny Marie je dosti místa pro všechny, že tedy i jemu plně náleží. Dítě dědí, má nárok, aby mělo po rodičích, co oni vlastní. Dítko Boží je bohaté tím, že má nárok na věc, které se nevyrovná žádné bohatství země: na věčnou blaženost v nebi.

Jsou plni pravé radosti. V mírnosti, střídmosti užívají dovolených radostí. Jsou snad ubozí, že užívají jen dovolených radostí? Naopak. Lépe poznávají, co je pro ně dobré. Dobří rodiče chrání své dítě před úrazem a nepustí je všude. Děti Boží chápou, že Boží přikázání nevznikla z tyranského omezování, ale z laskavé péče a starostlivosti Boží. Poznávají, že v Božích přikázáních: to nedělej — je vždycky skryta druhá část: škodilo by ti to. Ví, že je to pravda, i když hřích se skrývá pod maskou svůdnosti, krásy a také užitku. Co je pro dítě lepší? Být na výsluní lásky rodičů nebo skočit do kalné vody a utopit se tam? Kdyby skočilo do vody, řekli bychom, že není rozumné. A co je lepší pro dítko Boží? Být na výsluní lásky Boží a Panny Marie anebo utonout v kalných vodách těžkého hříchu — v duchovní smrti? Pro duchovní dítě je nejvýš dobré, když si nevšímá a vzdoruje nedovoleným radostem a nevydává se kalným vodám těžkého hříchu. Dítko Boží je pak plné pravé radosti, vnitřního klidu, míru a štěstí.

Rodiče, kteří správně vychovávají své dítě, nedovolují mu všechno, zkouší je, aby je zocelili pro život. Právě tak zkouší a dopouští Bůh, ale neopouští, i když se to někdy zdá.

Je dobré být dítkem Božím. Jak se jím stát? Pro nás pro všechny zemřel Syn Boží na kříži, abychom my mohli se státi dítkami Božími. S dětskou důvěrou poddejme se Bohu a Matce Boží. S láskou snažme se Jim činit radost bohumilým životem. Jen dobrou vůli a poctivou snahu a i o nás budou platit slova: „A tím, jež jest v zemi dobré, rozumějí se ti, kteří uslyševše slovo, uchovají je v srdci dobrém a výborném a přinášejí užitek v trpělivosti." — Amen.

J. Novák:

KARNEVALY A UTRPENÍ KRISTOVO.

Bezprostředně před počátkem svatopostní doby připomíná nám církev sv. v dnešním sv. evangeliu, jak Kristus Pán s plným vědomím a pevným rozhodnutím hledí vstříc svému utrpení. Snažil se takto připraviti i své apoštoly. Marně. Tito nechtěli se dát přesvědčit, že království Kristovo není z tohoto světa. Očekávali, že jejich Mistr strhne na sebe vládu a postaví se v čelo národa jako král. Věděli, dobře, jak ho nenávidí jeho nepřátelé. Věděli, jak stále více ohrožují jeho život. Nerozuměli jeho předpovědění o budoucím pohanění. Nesrozumitelná byla jim předpověď o hrozné smrti, neboť příliš pevně a zaslepeně věřili ve vítězství. A to, že Ježíš nebyl pochopen od nejbližších přátel, zvětšovalo jen trýzeň jeho příštího utrpení. A hleďte, i když viděl toto všechno, přece ani okamžik nezaváhal a nezmátl ho lidský klam.

Bezprostředně před počátkem svatopostní doby jsme slyšeli vypočítávat vlastnosti lásky. Té, které bylo plné srdce našeho Spasitele. Stál nad Jeruzalémem a hoře nad hříchy celého světa všech věků zalévalo jeho šlechetné — láskyplné srdce. Ve jménu téhož Ježíše Krista a s nesmírně velikou láskou předstupuje před vás, drazí věřící, dnešního dne kněz. Taktéž bezprostředně před počátkem svatopostní doby.

Snad právem lze říci, že v těchto dnech bláznivého veselí, rozpustilosti a zloby, mnozí křesťané ke svému zatracení dokonávají na sobě to, co Ježíš Kristus chtěl, aby se na něm dokonalo pro spásu světa. A tím do určité míry obnovují dějiny Kristova utrpení na sobě novým a velmi nešťastným způsobem.

Neboť sami sebe, jako Kristus, vydávají v ruce pohanů. Proti duchu a proti příkladu církve sv. ženou se za zábavami. Jako pohané myslí, jako pohané bohapustě mluví i jednají. Myslím na veřejné rozpustilosti i na tajné hanebné skutky. Sv. Klement Alexandrijský praví: „Kdo napodobuje pohany v uctívání nepravých bohů, ten tupí Pána a šlape po pravém náboženství."

Jako svévolný a poživačný Samson byl k posměchu Filišťanům (Soudc. 16), tak také křesťan se vystavuje posměchu pekla, protože hanobí v sobě důstojnost Narirejského a zasvěceného Bohu. Je však také v opovržení světa, neboť dnes už takový křesťan není považován za hrdinu, nýbrž spíše za bláhového a pokárání hodného. Spíše zaslouží opovržení a politování, a to tím více, čím slepěji se žene za tím, aby v nestoudném oděvu a tanci zapomněl na svou dobrou víru a na své mravy. Svolávají tím jen na sebe bič Boží, protože za přehnanými a nevázanými zábavami sesílá Bůh citelnou hořkost, výčitky svědomí, těžké ztráty, nemoci a jiná neštěstí (2. Král. 14, 13)

Je však ještě hroznější následek jednání pro takové lidi: vydávají se totiž v nebezpečí duchovní a věčné smrti. Podobně jako po zradě a týrání Kristově následovala hrozná smrt, tak se děje s rouhači a hříšníky. Oni to všichni vědí! A mnozí to bohužel na sobě zakusili, byť to neradi přiznali: že masopustní hříchy duši mravně zabíjejí.

Jaký to strašlivý rozdíl! Tak slavná smrt Bohočlověka. Slavná pro Boha Otce (Jo. 17, 4), slavná pro Krista samého, neboť pro smrt kříže povýšil ho Bůh a dal mu jméno, které jest nade všecko jméno (Fil. 2, 9sq), a slavná pro celé lidstvo. A proti tomu nejvýš hanebná a bídná je tato mravní smrt. Olupuje Boha Otce o jeho čest, Syna Božího vydává v posměch (Žid. 9, 9) a hříšníku připravuje hanbu a věčné zatracení.

Pro lásku Ježíše Krista, která se neraduje z nepravostí, nýbrž raduje se s pravdou, přijměte tato slova jako napomenutí a povzbuzení pro závěr doby masopustní. Jako Kristus šel rozhodně a nebojácně vstříc svému utrpení, aby nás vykoupil, s touž rozhodností a nebojácností bojujme proti chybám vlastním i v našem okolí. Vybízí nás k tomu nastávající doba svatopostní.

Nemůže se nikdo hrdě zvát křesťanem, kdo je zbabělý proti hříchu nemravnosti. Není statečný, kdo se bojí obětí a těžkostí k tomuto boji. Být křesťanem, to znamená být připraven s Kristem na nejhorší, byť to byl sebezápor, těžký kříž, nebo smrt.

Kéž bychom poznali nevděčnost, hanebnost a nebezpečí nekřesťanských radovánek. Neboť toto vše pomíjí, jakož i tvářnost celého světa (1 Kor. 30). A za slepé děti tohoto světa, za ty, kteří nechtějí dosud slyšet volání věčnosti, nechť do věčnosti zní naše prosba: „Synu Boží, slituj se nad nimi!" — Amen.

H. de Greeve:

VÍRA TVÁ TĚ UZDRAVILA

Jericho bylo svědkem tohoto podivuhodného zázraku. Nějaký slepec se táže: „Co se to děje?" Řeknou mu: „Ježíš Nazaretský jde mimo." Co se odehrává v duši slepcově, zasluhuje naší pozornosti. Projelo jím to jako blesk. Sotva uslyšel jmenovati Ježíše, otvírají se před ním netušené možnosti, tak důrazně, že hned začíná volati: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!" Uchvacující zpráva končí slovy: „Víra tvá tě uzdravila."

Pro čtenáře je průběh zázraku takovýto: Kristus jde mimo, a slepec se stane vidoucím.

Kdo má pro Krista láskyplné nadšení, nejraději by už od tohoto divadla neodvrátil svého zraku a zavřel oči před strašlivým opakem, který ukazuje svět, že totiž mnozí, kteří vidí, se stávají slepými, jestliže Kristus jde mimo.

Ještě stále chodí Kristus mimo. Objevuje se a mizí v běhu událostí, v mraku prachu moderního života, uprostřed dramat a tra-

gedií, jež se mezi lidmi odehrávají. Jeho jména — ať bylo vysloveno nebo ne — musí býti vzpomenuto při všem, co se děje. Neboť nic se neděje ve světě, na čemž by on neměl účasti. Vždyť Otec mu všechno předal. Ať označíme jeho vystoupení jakkoliv — jako hádanku anebo rozluštění — jde při tom o něho.

Je nekonečně láskyplný. Chápe lidské srdce. Způsob, jak se účastní bolesti a radosti svých bližních, je opravdu dojemný. Ať jsou to rybáři nebo matky se svými dětmi, chudí nebo bohatí — on jeví vždy pochopení pro jejich život a má pro ně vždy nějaké dobré slovo; v pravém okamžiku.

Jak je v evangeliu líčen, musí vlastně každého získati pro sebe. Proto je tak hrozné to, že mnozí, jakmile slyší: „Ježíš Nazaretský jde mimo", pohrdavě prohlašují: „Ó, ten!", a krčíce rameny, jdou po své denní práci. Mnozí, kteří by na něj měli hleděti a radostně ho pozdraviti jako starého známého, jako velmi dobrého přítele a ohleduplného dobrodince, obracejí se lhostejně stranou. Jakmile jej vidí, stávají se slepými.

Odehrává se v nich strašlivý proces. Všechny velké možnosti mizejí a všechny vyhlídky se před nimi zavírají.

Přijde jen nato, jak a jakýma očima Krista pozorují. Mnozí mu zazlívají, že vidí věci tak, jaké jsou ve skutečnosti, a podle toho soudí. On praví: „blahoslavení chudí duchem", jim by však bylo milejší, aby místo nich zaplatil jejich účty. On řídí své učení podle skutečnosti, že člověk je určen k tomu, aby jedenkráte v nebi došel věčné blaženosti. Oni to však shledávají velmi nepraktickým a jdou mu z cesty, protože své učení nepostavil na stanovisko, že nebe nutno hledat už zde na zemi. Co dobrého je ve světě, pochází od něho, co je v něm zlého, pochází od lidí.

Kouzlo jeho osobnosti je v celku i v jednotlivostech nepopiratelné. Zavíráme po každé knihu evangelií, odkládáme ji z ruky a díváme se zamyšleně okenními tabulkami ven do světa. Jak je to možné, že jej všichni lidé nemilují a že jsou i takoví, kteří ho zavrhují?

Blahoslavená matka, která ho nosila a živila! Kéž by nás vzala za ruku a přivedla k svému Synu! *Přel. A. Chramosta.*

Na neděle postní

P. František Merth:

POSTNÍ ADORACE.

Tyto adorace možno změniti lehce v homilie. Zůstanou-li v původní formě, pak mezi jednotlivými oddíly varhaník umístí vložku. Konají se z kazatelny.

I. neděle postní.

Pochválen buď Ježíš Kristus!

Pane Ježíši, na počátku posvátné doby postní z hlubin své duše se Tobě klaníme: spolu s anděly, tvorstvem, vítězi v nebesích.

Chválíme Tebe za všechny Tvé dary ... spolu s veškerým tvorstvem.

Děkujeme za tento den, za všechny dny ...

Vezmi si, co se Ti líbí u mne jako smír, odpočiň si aspoň nyní v mém srdci, které v této chvíli patří jen Tobě ...

A prosíme, zůstaň s námi největším svým darem, světlem milosti vytrvati až do poslední hodinky v dobrém, ať neutoneme teď .... pro nedbalost ... Ty jsi řekl: Já jsem světlo.

U vchodu do Jerusaléma Jsi uzdravil žebráka, který chtěl světlo. Bylo to ve chvíli, než Jsi vjel do arény hořkého utrpení. Jsme tím žebrákem, chceme se spojiti na chvíli aspoň s Tebou, trpitelem, dej světlo víry!

Své ovečky nejvěrnější — apoštoly — Jsi vedl do večeřadla Pascha: nebylo většího zásahu Božího pro vyvolený národ, než ta poslední rána v Egyptě. Dnes vzpomínáš, sám sebe téměř zabíjíš: jako zabitý Jsi v proměněné svaté Hostii. A hovoříš tím a já poznávám: to je znak Tvé křížové cesty dnes: pod střechami lidskými téměř vyhnán. Učíš nás býti vyhnán, učíš nás pochopiti vyhnanství.

a) Kde jsem já, chci, aby byl služebník můj. Chceme býti „otužilejší ve vyhnanství. Méně slov stížnosti — více slov modliteb, méně ohledu na samotu — více spojení s Tebou, méně malomyslnosti — více bázně, že tento bílý Chléb jednou bude soudcem!

Jsme s Tebou v duchu při ustanovení nejsvětější Svátosti oltářní. Jaký nezdar kolem: Jidáš odchází, věrní apoštolové Ti nerozumějí. A ty věky před Tebou, jež neuvěří!

A přece ustanovuješ: ten bílý Chléb se musí zrcadlit v každé naší chvíli: dokud člověk upírá oči k Bohu, není nikdy ztracen. Jest solí, která nemůže býti pošlapána, jest solí, která uchovává pokrm nezkažený, za mnoho lidí hříšných smiřuje.

Naslouchás žalmům, jež mluví o Tobě — jak blízká je skutečnost naplnění. Nevědí o tom: snad se ptají, proč je Tvá tvář tak bledá?

Vy všichni se této noci nade mnou pohoršíte!

Byť všichni, já nikoliv — Petr.

Nezapru, byť bych měl umřít!

Ostatní též. — Ó jaká věrnost!

A my — jsme věčná nestálost a proměna,
chladnutí a zrada,
bařinatá půda!

Jak vystavět s takovým materiálem dům? Dům Tobě?

Předejdu vás!

Tam, kde klesáme, čekáš silou pro srdce litující!

Údolí Cedronu, měsíc a olivy, zpěv slavíků a ticho svatvečera židovské Paschy.

Odděluješ se: vidíš zítřek — ne dnešek,
vidíš den — ne noc,
vidíš svou krev — ne sváteční mír.

Počal se modliti a teskliv býti. Jako by Otec zmizel, hledáš člo-

věka. Petra? Jakuba? Jana? Ty, jež Jsi vyznamenal pontifikátem, miláčkem, syny hromu — spí!

Živě pracuje satan ve svém apoštolu Jidáši!

Daleko odtud, ale Ty to vidíš.

Duch hotov jest, ale tělo slabé — hotov zraditi u Jidáše a tělo poslouchá.

Tak víš o každém průběhu zrady u nás:

Bratří, bděte, neboť protivník váš, ďábel, obchozí jako lev řvoucí, hledaje koho by pohltil.

Bděte! Aspoň ve svaté době postní bděte, když se modlíte, když jste na mši svaté, bděte, jak mluvíte a co mluvíte; jak pomáháte dobrému a jak zlému, bděte!

b) Zvuk zbraní, jenž budí. Jen zdánlivě jest Petr s Tebou. Rozprchnutí. Kolik rozprchnutí od Tebe do konce světa. A přece Jsi je opět shromáždil: nanebevstoupení!

Shromáždi nás. S vroucností Didaché voláme: Pane, shromáždi nás ode čtyř větrů:

církev síly — síly v nás pro Tebe, nejen pro svět a jeho peníze,
církev shody — shody v rodinách,
církev bratrství — bratrství pracujících rukou,
církev jednoty — jednoty ovčince Božího . . .
Prvně Jsi veden s p o u t a n ý k městu.
Ty toužíš po samotě — a Jsi veden do prétoria,
Ty toužíš po horách — a Jsi veden do údolí lidské špíny,
Ty toužíš po modlitbě — a kolem je jenom klení!
A přece se vydáváš,
vidíš jinou zemi, pro niž bojuješ, Ráj!

Sestupte v největší peklo na zemi, abyste zachránili jedinou duši pro ráj, tak asi hovoříš k nám.

Hádanice lidská:
Kaifáš, křiví svědkové:
poličkují,
plivají do tváře.
Nikdo není s Tebou? Ó ano, Petr na nádvoří:
Oni hájí svou lež a vyhrají,
on hájí pravdu a prohrává sám před sebou, zrazuje.
Vpravdě hodina temnot: Byla pak tma, Jsi řekl ústy evangelisty.
Jen jedno světlo září: pláč Petrův.
Velké jsou temnoty naší duše, jen jediné světlo zachrání: pláč, který nás vrací Tobě!

c) Síla se řítí. K Pilátovi!

Kdo ji chce zastavit? Jidáš? Zhřešil jsem, slyšíme v duchu, zvuk peněz, které hází na dlažbu chrámovou slyšíme v duchu.

Satan jej odloučil od Mistra. Jako stín mraku, jejž žene vítr, spěchá k olši.

Kymácející oběšenec, jaký strašný konec.

Každý život, v němž nejde s námi Pán, jest oběšení, zmaření práce Boží!

A Pilát?

Vykoupaný, navoněný, učeně hledící, povznesený.

A Ty?

Zbičovaný, nevyspalý, podobný ubohé zemi!

Ó jaké děsné ponížení Boha, kdo unese tuto krev?

Na nás, na naše syny!

Zloba, jež na věky uléhá na Židy.

Ale Pilát potvrzuje Ukřižuj. Umývání rukou. Po čem?

po propuštění lotra,

po pusté komedii vojáků s trnovou korunou,

po schválení smrti.

Umývá si ruce, nemohu za nic:

náš zevnějšek, šat, mluva, způsob jednání, prostě to všechno vnější z našeho života — jak často uráží Boha a působí hroznou spoušť v duši. A člověk si umývá pohodlně ruce!

Golgotha: ocet, Matka, roucha dělená losem, výsměch: Ha, jenž boříš chrám . . .

Eloi, eloi — křeč smrti tělesné.

Opona, země, nebe, pohan setník: prvý přival milostí!

Předrahá před pohledem Tvým jest, Bože, smrt svatých Tvých: přival milostí s kříže padl i v nás, drží nás s Tebou, dává nám víru, jsme spojeni s Tebou, který tu na oltáři ve zlaté monstranci Jsi mezi námi.

Památka přehořké smrti Páně, síla všem, kdož pochopili Tvé utrpení a vnášejí jeho obrazy do utrpení svého!

II. neděle postní.

P. b. J. K.

Klaníme se Tobě, Pane Ježíši, a chválíme Tebe za všechny dary uplynulého týdne i za celý život,

dobrořečíme Tobě (zdraví duše i těla, ochrana, požehnání,

děkujeme za milosti,

smiřujeme touto adorací za své nedbalosti a lehkomyslnosti, za hříchy jiných, prosíme o světlo milosti osvěcující pro nás, pro tuto chvilku s Tebou . . .

a) Jsi skrytý, je tu Tvé oslavené tělo.

Celá tvá sláva je skrytá jako je skrytý náš vnitřní život. I jeho hříchy, jeho zlé sklony. Bude zjevný!

Jako na hoře proměnění Tvého apoštolové padli na tvář pro svou ubohost před Tebou (ještě neposvěceni, ač tak dlouho s Tebou, ještě neschopni viděti tak velikou slávu),

kéž jednou i my tváří ve tvář Tobě nezůstaneme ubozí.

Viděli Tvou tvář zmučenou, na hoře proměnění tvář zářící. A jistě poznali v té chvíli: z utrpení na této zemi je viděti jen zlo, na onom světě jest jeho krása, jeho vůně, jeho záře, jeho cena,

dej sílu do dalšího postního týdne!
Minulé neděle Jsi volal k odolnosti pokušení.
Dnes chápeme, proč evangelium hovoří o kráse Tebe proměněného: duše odolavší pokušení vidí, jak Jsi krásný.
Zůstaň ve třech stáncích, zůstaň, připozdívá se,
zůstaň pod střechou našeho srdce jako síla proti pokušení, neboť víme, že srdce naše je šelma, která poznavši krev hříchu, vrací se k němu,
zůstaň tou silou s námi a zůstane Tvá krása a naše věrnost:
veliký, silný, krásný Ježíš — toť světlo, které neuhasí na tomto světě nic!
Světlo, které tušíme, když jsme u Tvého oltáře.
Více úcty: Urban VIII. papež: Je-li něco na této zemi, co by nám mohli nebešťané (ovšem kdyby závist u nich byla možná) záviděti, pak je to vpravdě svatosvatá mešní oběť.
Více světla oltáře:
nebude-li oltář hovořit, nebude ten, kdo jest na něm, míti oltář v našem srdci.
Hovoř za tichých návštěv, když jdeme kolem kostela,
hovoř při práci:
rozestřete sítě v prostředí beznadějném,
proč se bojíte v prostředí malověrném,
proč jsi pochyboval v prostředí malomyslném!
Slibuji Ti, Pane, že budu bedlivější při mši svaté, že Tě častěji navštívím, když má cesta jde kolem Tvého sídla, aby světlo oltáře více ozařovalo mou tmu, slabost, hříšnost!
Světlo, které padá s Tvého kříže. Když naslouchám posledním Tvým slovům, která Jsi pronesl na kříži, světlo zaplavuje mou duši.
Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.
Pod Tebou — rej duší, loutek satanových:
vojáci, jak jsou chudí a ubozí, a přece v kostky hrají o Tvůj plášť!
farizeové, jak jsou ubozí svou zbožností a přece v pýše tvrdě vyhlížejí proti Tobě:
a Ty se za ně modlíš!
Výčitku čekalo mé srdce a bídu,
čekal jsem, kdo by byl se mnou smuten,
těšícího jsem hledal a nenalezl . . .
Pahorky padněte na nás, hory přikryjte nás . . . tak bude zníti jednou, děje-li se toto na dřevě zeleném, co se bude díti na suchém, tak zní nyní!
Osobní jejich „já" přerostlo zákon Boží, vůli Boží, ztvrdlo, srdce kamenné.
Tvrdé srdce nevědomosti — a není také u mne?
Ještě dnes budeš se mnou v ráji.
Jediný lotr — ale je dítkem Božím. Zmenšil se: už není pyšným zlodějem, cynickým vrahem, blaseovaným rouhačem všeho práva.

Aniž ví, zaznělo nad ním slovo Kristovo: nebudete-li jako děti, nevejdete do království Božího.

Nad otevřeným jícnem svých hříchů prvý objal kříž.

A kdyby mohlo jeho srdce mluvit své vyznání, bylo by to asi: nikdy zpět do marnosti hříchu. A dál? Když dál, tedy jen s Bohem. Zde je Bůh silný.

Ach, z čeho jsi to poznal, ty siláku pekla? Ty vítězi nad ním?

Jen slepý to nevidí, viď:

sopka jsou duše lidí kolem — a On je tak tichý,

tenata lsti a proradnosti jsou duše lidí kolem — a On tu nerozmnožuje zlo, bouře vášně jsou duše lidí kolem — a On tak plánovitě posvěcuje je!

Já jsem tichý a pokorný srdcem,

milosrdenství chci, ne oběti,

já jsem přemohl svět.

A srdce naše se zahanbeno sklání a vyznává s tímto lotrem: Pane, Ty silný na oltáři, děkuji Ti za toto světlo: nikdy zpět do hříchu, do jeho vášně, a dál, jenom s Tebou tichostí, pokorou srdce . . .

Hle Syn Tvůj — hle, Matka Tvá.

Ona, blízkost Boží, trpěla jako On, pokud žila s Ním. Nyní On odchází k souboji se Satanem, musí být zcela sám. Za učitelc dostává Maria žáka, cizího za vlastního Syna, člověka za Boha.

Je silná, protože celé její nitro je nassáto Bohem, neomdlévá, nepadá, vytrvá, stojíc pod křížem, kolik to mravní síly duše, jaká velikost oběti vztyčeného kříže je tu zosobněna.

Jen ten má ve chvílích těžkých důvěru a z ní sílu, kdo ssaje plně Boha z denní modlitby, z pečlivě probojované mše svaté, z praxe víry v činech.

Bože můj, Bože můj, proč Jsi mne opustil?

Tmy — jak hrozně trpělo Jeho lidství jen vzdálením Boha.

Utrpení, jež necítíme, je vzdálení duše od Boha. Tma!

A takové duše jsou. A takovým duším ještě dáti světlo milosti, to znamená spravedlivé nechat trpět stejně — pokrajem zoufalství.

Svatí zacpali tlamy lvům, zvítězili nad ostřím meče, ohně, zloby . . chápeš smysl svých chvil utrpení, nespravedlnosti, opuštěnosti. Hle, jaké světlo se line s kříže, ze svaté Hostie do duše tvé!

Žízním. Víno s myrrhou. Rty plné horečky se sklánějí k zemi, k zemi milované — a nedá nic! Poslední dar země jejímu Pánu byl tak hořký! A přece Jeho srdce bylo plno touhy po věcech svatých zde na zemi.

Hle, jak je tu odůvodněna naše touha po věcech svatých zde na zemi a dostáváme jen ocet této země, plodící „nevěřím".

Nepij tuto zemi: tvé smysly se tak často dychtivě otevrou po radostech této země, tvá duše se tak často otevře po horečné činnosti pro slávu na této zemi, nepij však ji, zmizí Ti Pán, utoneš v potopě!

Zůstaň s Ním, žízní po Tobě, zůstaň s Ním, neustále Tě očišťuje,

uzdravuje, léčí, tvá jediná touha, která neselže, jest On!
Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého!
Blízkost rozlomení duše od těla. Tuší nebezpečí kolem.
My tu jako diváci věříme jen tomu, co vidíme. On vidí více: tolik duší nesmířených jest kolem: Tolik duší, na nichž leží dny jako tíha pekla.
Když silák hlídá dům, v pokoji jsou věci.
Takový silák u domu naší duše jest jediný Otec nebeský.
V ruce Otcovy se dejme: vděčností za každý den, blahoslavení chudí!
soucitem s tvrdou prací těchto Rukou, blahoslavení lkající!
úctou k nim, blahoslavení čistého srdce!
Dokonáno jest!
Drama světa: opona se trhá, končí se Starý zákon,
setník, obrací se pohan,
Jidáš, vstupuje v peklo první z křesťanů: hrozné drama světa.
Drama neviditelné. A tak také osudy našich životů končící: neviditelné drama našeho „dokonáno jest".
Tehdy to byla na kříži viditelná prohra, ale neviditelné vítězství.
Dnes je to mnohdy u lidských duší neviditelná prohra a viditelné vítězství.
A jednou v den soudný: viditelná prohra světa a viditelné vítězství Boží. Hle, stále zní světem „dokonáno jest", kéž to poslední jest pro nás slavné.
Kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje, k Němu shromážditi sebe, své příbuzné, své práce, všechno . . .

III. postní.

P. b. J. K.
A) Kdo jest před námi — víra a klanění,
ke komu se On sklání — lítost,
proč — naděje, láska, touha.
B) Jeho poměr k Sobě samému: zmařený pokorou v krůpěj vína, kotouček chleba,
Jeho poměr k nám: úžasná Jeho láska ke každé duši, jednota,
Jeho poměr k Otci: naprostá odevzdanost
to tvoří dokonalou víru, absolutní víru jako vzor nám.
C) Pán chce tuto víru od apoštolů: po výkladu o Eucharistii: Tvrdá jest řeč tato, kdo jí může rozuměti.
Jindy vždy znova vysvětloval, dnes: Chcete i vy odejíti. Nechal by je odejíti, kdyby Petr nezachránil situaci: Ke komu půjdeme . . .
Tuto víru vyžaduje Pán, když před ním adorujeme: Ó Pane, dej mi pro dnešní chvilky u Tebe tuto víru, chci Tě s ní provázet.
a) Kráčíme se zajatým Pánem do synedria: zvášněný židovský dav. Stýská se nám na tomto obraze po lidech prostinkých, upřímných, spokojených se svým málem, prostě chudých.
Slyšíme Tvé slovo: Blahoslavení chudí duchem . . . .

Ti zde, to nejsou chudí!

Annáš, vysloužilý velekněz, na výnosná místa velekněžská a kněžská dosadil 5 svých synů a zetě Kaifáše.

Velerada: jakýsi zemský sněm 72 členů:
zástupci duchovních, velekněží a saduceové,
zástupci vládnoucí strany: farizeové,
zástupci starých rodů a velkostatků.

Faleš všech: Já zbořím chrám tento ... křiví svědkové ... Zapřísahám Tě, abys nám řekl ... Ano, jsem! Zhanobení!

Faleš všech: potřebují potvrzení Pilátovo: obvinění náboženské změněno v politické:
je zločincem: kdyby nebyl, nepřivedli bychom jej k Tobě,
je buřičem, bouří národ,
je anarchistou, brání dávati daně, prohlašuje se za krále!

Ježíš mlčí.

Ve jménu mém pozdvihne se síla jeho, snad zní mu žalm ...

Je nezemský mezi zlem kolem:

Pane, vzpomínka na Tebe nezemsky silného kéž sílí i mne: chápu již, blahoslavení chudí duchem, chápu u p ř í m n o s t a p r o s t o t u.

b) Pilát: sám hovoříš s Pilátem; pak mlčíš, když je to zbytečné hovořiti.

1. hrdý: mohl při odkázati na císaře do Říma,
2. slabý: vezměte jej a suďte,
3. pochybovač: králem Jsi Ty, Co je pravda?
4. úhoř: Ježíš je z Galileje, tedy Herodovi Antipovi, tertrarchovi (navázané přátelství, bílý plášť potupy).
5. despota: bičování, trnové korunování, Barabáš, Ejhle, člověk,
6. atheista: Osvobodíš-li tohoto, nejsi přítel císařův,
Vezměte jej (omývání rukou).

Jsme v duchu sami nyní s Ježíšem, jsme vždycky sami v přesile zla ve světě se svým Bohem: blahoslavení tiší ....

Království Boží na zemi je v lidských duších, vládnou v něm tiší, věrní.

V přesile zla nikdy k l e n í!

c) Horečnatá pouť křížové cesty — až ty oči Tvé Matky!

Maria: krajní bolest a útěcha, obraz: blahoslavení lkající ...

Pohled Synův (je to pro vykoupení lidstva) ji p o t ě š i l.

Její pohled na nás: lkání a nepotěšení: neúcta ke mši svaté, která je smrtí Syna na kříži, ale nekrvavou a ustavičnou.

Měli bychom lkáti před Bohem a lkáme před lidmi. Lidských vin je tolik: vždyť Ty sám, Pane, Jsi plakal nad Jerusalémem. Ale učíme se tu:

když lkáš, pak jako Maria vzpomeň na Boha, na jeho vůli,
když lkáš, pak vzpomeň na svatostánek, na Ježíše v něm mysli.
A splní se: blahoslavení lkající, neboť potěšeni budou!

d) Díváš se, Pane, dolů s kříže: všude nervové vypětí, duševní vypětí od zloby.

Jen jedna andělská duše, jež nejvíce pociťuje nespravedlnost: Jan.

Žízní po spravedlnosti tolik, nespravedlnost, kterou vidí, jej isoluje ode vší posily.

A tu mu, Pane, dáváš oporu: Hle, Matka Tvá — Hle, Syn Tvůj!

Blahoslavení, kteří lační a žízní po spravedlnosti, neboť nasyceni budou.

Míti matku, jaká zoufalá touha srdcí, které uráží svět:

její srdce je bezelstné,
její ruce hojí dotekem,
v jejích očích možno zřít lásku, zázrak lásky.

S kříže eucharistického nenecháš, Pane, i nás jako Jsi nenechal Jana:

andělské duše Tě vidí jako matku v ponoru modlitby,
u lidí,
v práci,
andělské duše, t. j. lidé žijící spravedlnost, oni jsou to, kteří mají stále vědomí, že jsou v blízkosti matky.

e) Tvé oči s kříže hledí dál . . .

Postava chmurná, plížící se v chrám . . . cinkot 30 šekelů . . . . cesta k olším.

Nad oprátkou hoří oblaka: běda nemilosrdným, neboť milosrdenství nedojdou,

a my slyšíme slovo Tvé: blahoslavení milosrdní, neboť milosrdenství dojdou!

Pláč Tvůj, Pane, je stálý nad Jidáši:

kdyby byly tvé ruce, Jidáši, tak spoutané hřeby jako mé, snad bys nemohl být milosrdný,
ale tvé srdce mělo ještě bohatství lítosti,
tak málo jsem chtěl od tebe a nedal jsi,
dal jsi to Satanu,
volá tě k sobě!

Jak jasně volá Pán k nám (s oltáře): vás volám stejně, lítost vaše ať se projevuje milosrdenstvím . . .

f) Ale Tvé utrpení na kříži, Pane, to není jen děsná hra. Je to síla, která t v o ř í v duších:

očišťuje: rouhání naše — On se nerouhá,
vztek náš — On je klidný,
klení naše — On je mlčící.

Jako puklé okovy padají s lidských duší hříchy, oškliví se, když takto pozorujeme Pána. Jakoby prchaly. Jakoby se duše čistila. A viděla Boha: blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou.

Tak patrné je to na setníkovi pod křížem: vpravdě Syn Boží byl tento!

Ó Pane, Ty znáš ze svatostánku tyto chvíle setnické u nás, tyto

chvíle zasnoubení nebi, že čistá duše cítí jako spící dítě cítí matku, Tebe.

Udrž je v nás!

g) Vidíš ve chvíli umírání svého na kříži hrozný zmatek všude:
země a slunce,
opona,
lidé.

Vidíš podsvětí: pokoj tváří. Proto jdeš především k nim, činíš je syny Božími a snad jim pravíš: Jste odměněni za pokojnost čekání, na zemi není v této chvíli dobře, je tam horečný rej zloby, kraluje tam vášeň — vy zde mne vábíte svým pokojem: blahoslavení pokojní, neboť synové Boží slouti budou.

Pokojné čekání: chceš i od nás. Očekávání — života — věčného.
Denně nová pokušení, práce, střetnutí, hříchy,
denně nová zklamání a vysílení,
denně marná očekávání darů od světa — pokoj duše je nad tím vším, když člověk očekává život věčný.

h) Gong hodiny třetí — smrt.

Dotrpěl Jsi pro spravedlnost (váhy dědičného hříchu jsou vyrovnány.

Otevřel Jsi život věčný.

A zástupy za Tebou: blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské.

Z monstrance vidíš všechny ty žebráky: jízvy hříchů, zranění na duši, anonymové ve své službě světu ... a všichni skrze pokání mohou za Tebou:

kříž — kříž knězovy štoly zpovědní,
kříž — kříž hráze mřížky zpovědnic,

pak teprve možno za Tebou trpět pro spravedlnost a vejíti v nebesa ....

duši, anonymové ve své službě světu ... a všichni skrze pokání mohou za Tebou:

kříž — kříž knězovy štoly zpovědní,
kříž — kříž hráze mřížky zpovědnic,

pak teprve možno za Tebou trpět pro spravedlnost a vejíti v nebesa ....

IV. postní.

P. b. J. K.

Na začátku 4. postního týdne klaním se Tobě,
děkuji ....
nabízím se Ti jako smír,
prosím.

Tak těžko si Tě představuji, oči mé duše jsou plné chyb, nedbalostí a bídy kolem — vlij světlo, abychom tušili, že Ty jsi zde,
tak těžko Ti něco mohu dát — má duše je tak chudá. Ale Ty se

skláníš k nízkým, dej trochu vědomí Božího bohatství, když hynou bohatství pozemská,

tak těžko se k Tobě obracím — má duše se už nesčíslně přesvědčila, že není jen na obtíž druhým, ale především sama sobě. Ó vlij poznání, že Ty stojíš vedle mne, slyšíš mne, máš zájem o mne, že nejsi necitelný bůh pohanský, ale Bůh živý!

a) Cítím Tvůj mírný pohled dopadati na hladinu mé duše:

síla z něho pramení: pro Tebe všechno!

Už rozumím, proč nevadilo Tvým apoštolům, že jsou jen rybáři: Tvé oči je proměnily:

v Tvých očích našli bohatství a lásku,

v Tvých očích našli čistotu . . .

A vzpomínám na nádvoří domu Kaifášova: Petr uprostřed očí zlých.

Převážily ty oči Tvé — zapírá.

Ale pak jediný pohled očí Tvých, když Tě vedli spoutaného nádvořím — a jaký hořký Petrův pláč, Tvé oči jej vrátily zpět.

Oči lidí — ty hledí jen na vnějšek náš,

Tvůj pohled ze svatostánku, hluboký a mírný, proniká do srdcí:

aby roztály ledy netečnosti k věcem svatým,

aby se zajiskřila nesmrtelnost na osobě bližního, který je plný chyb, aby duše má byla krajinou Boží!

b) Ano, aby duše má byla krajinou Boží!

Pak budou Tvé r u c e pracovati na ní: tvé silné krásné ruce. Vidím je v duchu, jak se vztahují k mrtvé dceruške Jairově. Vztáhl Jsi ruku, zavolal Jsi a vstala z mrtvých.

Tvé ruce, vidím je nyní spoutané na kasárenském nádvoří Pilátově, kůl bičovací, trnová koruna, plášť potupy.

Tvé ruce jsou spoutané — ruce, jež žehnaly a uzdravovaly.

A jakoby na věky nad touto zemí platí tento obraz:

člověk myslí, že Bůh není, když dovoluje hřích a zatím zapomíná, že Tvé ruce jsou spoutané od trestání, spoutané milosrdenstvím, spoutané láskou, kterou hřešící duše nemá,

člověk myslí, že není Bůh, když nepracují jeho ruce na jeho duši a zatím zapomněl, že u kolu bičovacího spoutala tyto ruce veliká Tvá láska.

Ruce spoutané milosrdenstvím a láskou!

To jsou ty ruce Tvé u kolu mučednického, milosrdné, laskavé ruce Boží nad námi. Kéž se naučíme vraceti se k nim, jako marnotratný syn k rukám otcovým, neboť, až se ty ruce uvolní,

jaká děsná chvíle síly — soudný den: bude jen spravedlnost!

Líbám v duchu Tvé ruce plné milosrdenství a vkládám je ve své srdce s touhou dáti jim více lásky.

c) A jako bych stále viděl Tebe, jak vztahuješ ruku k dceře Jairově, slyším i Tvůj h l a s : Vstaň! Nyní patříš mně! Pojď za mnou, žízním po tvé duši!

Jako bych slyšel Tvůj hlas: Pojď za mnou!

Žízním po Tvé duši!

Ale odkud to voláš? z cesty křížové: Pojď za mnou — ale Šimonu Cyrenskému se nechtělo za Tebou jít,

z kříže voláš „žízním" — ale apoštolové prchli z tohoto děsného místa!

Pojď za mnou, Žízním po Tvé duši, Nech ať mrtví pochovávají mrtvé své, Ty pojď za mnou — tak i mne volá ze svaté Hostie Tvůj hlas.

Kolikrát chtěl jsem za ním jít, ale Tvé šlépěje tak rychle mi mizí a bloudím: bloudím na pozemských cestách, kde volají na mne nové úkoly, nová sláva, plnost práce, rytmus všedního dne.

A zatím je to všechno smrt bez Tebe, věci mrtvé bez Tebe.

Jak jinak nebesa vypravují o jiném velikém životě, který je drží, jak jinak noc noci šeptá o jiném velikém životě, který ony skrývají!

Vedou mne k pravdám věčným, zuj obuv s nohou svých, neboť místo, na němž stojíš, země svatá jest.

Pravdy věčné, to je Tvůj hlas. Pravdy, o nichž mluví nebo lépe kterými Ty hovoříš, když pohlédnu na hvězdy, na oblohu, na řád veškerenstva v přírodě, na důmyslnost všeho . . .

A když mi mizí Tvůj hlas pro věci časné, bezcenné a hříšné, jimiž jsem zavalen, jako měsíc nad hladinou je tu opět Tvůj hlas: svědomí! Proč spíš, vstaň, abys nevešel v pokušení!

Pane, kéž Tvůj hlas mi stále zní ve stopě Tebe — Tvůrce kolem nás a ve svědomí uvnitř nás. Pak se rozpustí v naší krvi ten Tvůj hlas, Tebou budeme posvěceni, naplní se slovo Tvé: Ovce mé slyší hlas můj!

d) Jako bychom cítili, Pane, Tvou touhu po nás!

Tak dobře Jsi ji znázornil rozpjatýma rukama na kříži:

obejmout všechny lidské duše,

dát své ruce probodnout za všechny jejich hříchy,

otevříti s r d c e — svatostánek náš.

Tvé srdce bije zde ve svatostánku jako tehdy, když Jsi chodil po zemi:

bije vzrušeně: duše nejsou ještě všechny doma!

Ach, i u nás je neklid, víme o tom, nepokojné je srdce lidské, dokud nespočine v Bohu.

Tvé srdce bije těžce: vidíš hlad a nouzi marnotratných synů. Ach, my víme, jak podivně nás chráníš před černým světlem pekla, dokud můžeš pro naši svobodnou vůli k nám.

Tvé srdce bije i přes údery lidských hříchů proti němu: sjednotilo nás ve chvíli probodení, vydrží nepřátelství lidských srdcí, nejednotu, svéhlavost, zlou vůli. Ach, to známe tak dobře, jak čekáš na duše, jak Jsi téměř jako žebrák prosil nás: synu, dej mi srdce své!

Srdce Ježíšovo, výhni láskou planoucí, spoj v Sobě srdce mé se Srdcem svým: kéž podáš srdci mému radost nebeskou, kéž pozná srdce mé hořkost pekla.

d) A potom se zvolna blížila ke kříži smrt.

Od hodiny poledni do hodiny deváté, třetí odpolední . . .
Nakláníš hlavu a umíráš.
Tvá smrtí s k l o n ě n á h l a v a, jaká hrozná věc:
země se otřásla,
tvrdé skály se rozpukly,
otevřely se hroby nad tím . . .
A věky letí odtud a Ty tak zůstáváš, zdánlivě poroben.
Až zdvihneš hlavu svou v den soudný — země se otřese,
jako skalní lomy rozpadne se moc pýchy,
a otevrou se hroby lidských osudů!
Je ještě čas rozuměti Tvé skloněné hlavě — i zde skloněné k nám:
1. skloněná únavou: lidské duše Tě opouštějí a zapomínají, že Tě vydávají zlu, ale Ty nemůžeš se zlem být — jaká únava.
2. skloněná tíhou zármutku: všechno Jsi dal a přece lidské duše zůstávají na statcích pozemských jako onen mladý muž Tě tenkráte opustil pro bohatství a Ty jsi řekl: Jak těžko vejdou do království Božího ti, kteří mají statky. To je Tvůj zármutek!
3. skloněná smrtí: hřích je v tak mnohé duši nastolen, lidé tak mnozí jsou jakoby posedlí hříchem: Co je Ti do mne, Ježíši — jako ten posedlý u Desítiměstí jsou jejich životy, jejich jednání!
Tvá skloněná hlava potřebuje podušku naší víry: Syn člověka nemá, kde by hlavy složil. Najde Syn člověka víru na zemi, až přijde? Poduška víry!
1. Jako Ty hledáš unaven víru v duších, tak chceme vždy hledati v sobě víru: vycházeti jako Abraham z myšlenek zlých a bydleti v krajině víry,
2. jako Ty hledáš srdce milující věci Boží, kéž i my jsme s Tebou jako Maria a sloužíme-li časnému, jako Marta, pro Tebe,
3. jako Ty hledáš království své v lidských duších, království života nepomíjejícího, kéž i my chápeme: Aj já posílám vás jako ovce mezi vlky, na žeň sice hojnou, ale s dělníky málo!

V. Neděle smrtná.

P. b. J. K.
Klaníme se Tobě v této zlaté monstranci,
odprošujeme Tě za liknavost v této svaté postní době,
své srdce Ti nabízíme k odpočinku,
děkujeme — před vším za tento oltář!
Jestliže lidé Starého zákona měli posvátný Horeb s hořícím keřem Mojžíšovým,
jestliže měli posvátný Sinaj se zjeveným Desaterem,
jestliže měli Sion se slitovnicí, kde uprostřed křídel andělů Bůh přebýval v podobě obláčku,
pak my máme oltář v údolí naší ubohosti jako v údolí Cedronu byla zahrada Getsemanská. Getsemanské bolesti Tvé si připomínáme nyní.
Vidíme Tě v duchu v ní,

samotna,
s nočním vánkem v olivách,
s měsíčním světlem na Tvé bledé tváři.
Oči lidí ve městě Tě nevidí
a apoštoly zajal spánek!
A přece nejsi sám, přece na Tebe hledí o č i :
hledí na Tebe duše starozákonní — vězněné — hledí s úzkostí,
hledí na Tebe duše mrtvé, těžkými hříchy mrtvé, svým strašným pohledem smrti,
jako had skrze všechna staletí až do konce světa se vinoucí skrývá se před Tebou děsný pohled Satanův.
A Ty jsi dal povel proti nim.
Proto jsi se narodil — nyní nastupuješ:
ó, které srdce to má vydržet: krev věnčí Tvou tvář!
A zde, ve svaté Hostii?
Proti všem věznitelům duše naší Jsi osvobozením (ó chvíle svobody s Tebou),
proti všem vrahům Jsi životem,
proti království Satanovu Jsi opojením pravým!
Ale jak málo za to máš: chápeme getsemanské bolesti Tvé ve svatostánku!
Chceme je zmenšovat . . .
b) A když lidé spali, přišel člověk nepřítel.
Tak Jsi hovořil v podobenství o pšenici a koukoli.
Zda-li Jsi viděl dnešek?
Jidáš vede vojáky, apoštolové spí.
A odkud je ten nepřítel?
Je z Tvých!
A Ty Jsi pravil: každé království proti sobě rozdělené zpustne a dům na dům padne.
On je z Tvých! Tvé království se dělí proti sobě?
Ó jaká hořká chvíle!
A čím se dělí?
Tím, čím mělo býti stmeleno — láskou: Jidáši, políbením, znamením lásky zrazuješ Syna člověka? Ó jaká hořká chvíle!
A Ty se nebráníš?
Protože chceš vykoupit a musíš touto hořkostí projít,
protože bude to stejně v Nejsvětější Svátosti do konce.
Tehda pošlu anděly a seberou všechna pohoršení z Církve.
K Tobě se lidé vztahují modlitbou,
adorací,
dokonce svatým přijímáním,
a zatím si pěstují mnohdy osobní zbožnost, která je zradou,
jestliže slouží jen pýše,
jestliže vydrží nejednotu s bližním,
jestliže klidně vydrží závist, žárlivost, podezírání.
Jejich lidské „já" je pro tuto zemi větší, než-li Bůh, tvrdé a lstné,

ó zhroucení v den soudný po druhé Jidáši na olši se houpajícímu!
Bez konce a potěšení je lítost v pekle!
Lépe by bylo, kdyby se nenarodil člověk ten!
Člověk, který přes to, že tolik o Tobě slyšel a Tebe zná, rozděluje jednotu Tvého království svou pýchou, závistí, podezíráním, pomluvou — zrádcovské polibky eucharistické!
c) Synedrion. Velerada. Kaifáš, slavné rody, farizeové.
Zapřisahám Tě, abys nám řekl, jsi-li Syn Boží . . .
Já jsem!
Rouhal se: tedy příčina náboženská!
A u Piláta?
Kdyby nebyl zločinec,
kdyby nebyl buřič,
kdyby nebyl nebezpečný státu — nevedli bychom ti jej sem: lstivá změna ukazuje, že jim šlo o to, za každou cenu jej popravit!
A On? Mlčí — ale jak výmluvné je toto mlčení.
A hle, na oltáři mlčí tomu, jehož úmysly nejsou čisté.
A podobná scéna se opakuje: kolem něho duše, konající své úmysly, a On stojící ve vůli Boží — mlčí!
Kdybyste byli slepí, neměli byste hříchu. Nyní však pravíte „vidíme", proto hřích váš zůstává.
Ale s Pilátem hovoří!
Hovoří vždycky, když vidí aspoň trochu dobré vůle.
Jiní by nehovořili, On hovoří.
U jiných jsme opovrženi (aspoň v jistých chvílích), On však dává vždy, hovoří vždy, když vidí jen trochu dobré vůle.
Hle, svatí: bydleli v rozsedlinách země, praví sv. Pavel,
odívali se kožemi zvířat,
zacpali tlamy lvům . . . .
Kde brali sílu? On hovořil k nim!
Silná jako smrt je láska, silné jako smrt jsou intimní chvíle u svatostánku, kdy On hovoří . . .
d) Třetí klesnutí Ježíšovo na křížové cestě bylo jistě nejtěžší.
Vysílen, jak těžko se zdvíhal a kráčel dále: nechtěl jíti dál.
A tento obraz nám vybavuje obraz jiný: cestu dvou učedníků, Kleofáše a Lukáše do Emauz: kráčejí s podivným cizincem, který náhle nechce jíti dále.
Proč nechtěl jíti Pán dále na křížové cestě?
Vše kolem zcela pozemské — radost, že mají komedii popravy.
Proč nechtěl jíti dále s učedníky na cestě do Emauz?
Vše v nich zcela pozemské: nevěří, že by vstal z mrtvých, ač to předpověděl!
A přece šel Pán dále křížovou cestou.
A přece šel dále do Emauz.
Proč?
Protože jeho láska nebyla naplněna: až v kříži Golgothy se nasytí, až v lámání chleba v Emauzích se vzpomínkou na vydání sebe

ve večeřadle v nejsvětější Svátost se naplní.

A tak to je obyčejně při svatém přijímání, při příchodu Pána do naší duše:

Často se nám zdá, že nás nic k Němu netáhne, nejen, že si nezasluhujeme, ale, že nechce dále vejíti.

To proto, že v srdci našem není dobře rozložena láska, která by jej vábila.

Jako čtyři světové strany kéž má vždy čtyřsměrný plamen:

opatrnost,

správnost, spravedlnost,

statečnost,

umírněnost, mírnost.

Opatrnost — abychom nešli za pokušením a neplýtvali milostmi pro věci bezcenné,

správnost — ve správném rozdělování sil v modlitbu, práci, odpočinek,

statečnost — abychom chápali, když Bůh musí odníti útěchu a dává kamenité dni, že to tak musí být,

umírněnost — abychom svůj přirozený život vnitřní, smysly a obrazivost, správně drželi na uzdě.

Polož mne jako pečeť na srdce své — tak volá Pán ze svaté Hostie po této čtyřtvaré lásce k němu . . .

e) Kříž:

skloněná hlava,

probodené nohy,

pravá ruka ssinalá smrtí,

levá objímá hřeb.

Toť pohled našich smyslů, pohled tělesný.

Ale:

skloněná hlava — smrt výkupná: zničeny věčné tresty za hříchy,

probodené nohy: upoutáním uvolnily tresty té země, po níž chodily, tresty časné, druhá země, nebe, je nezná,

pravice stírající pokrývku špíny s dobrých skutků,

levice objímající živé duše, duše v milosti posvěcující.

To se stalo tehdy ve světě nadpřirozeném, a to se děje v malém světě lidské duše, když kněz nad ní zazáří ve chvíli uděleného rozhřešení za hříchy:

zničen trest věčný,

zničen trest časný, neboť čest je nyní trpěti,

oživeny skutky mrtvé pro nebe,

dána zvláštní milost proti hříchům minulým.

A tuto pravdu právě zjevuješ, Pane, se svého trůnu ve svaté Hostii:

chvíle u Tebe, to je historie ztracené ovečky, jež je nalezena, ztraceného penízku, jenž byl objeven, ztraceného syna, jenž se vrátil: nalézáme u Tebe svou věčnost!

chvíle u Tebe, to je pochopení, že největší poklad náš, víra naše,

musí býti skryta před zloději,
chvíle u Tebe, toť proudění mízy révy, první početí dobra u nás a pochopení, že bolest jen rozmnoží plodonosnost,
chvíle u Tebe, toť uznání, že Ty Jsi cesta, Ty Jsi vchod do ovčince, jedině s Tvým evangeliem je životní cesta naše nejbezpečnější.
Ty Jsi výheň, která mění nás nejvíce, proměna bezcenné vody, kterou jsme proměnili v cenné víno dítek Božích, Ty Jsi vpravdě nejdokonalejší transformátor člověka bezcenného v člověka cenného, ó kéž se jen více měníme v podobu Tvou!

VI. Neděle květná.

P. b. J. K.
Klanění, chvála, dík, smír, prosba.
a) Bethanie — tam, kde jej měli rádi: Lazar, Maria Magdaléna.
U Šimona při hostině: vonná mast ve vlasech Páně,
slzy na jeho nohou: Ježíš a Maria Magdaléna.
To, co zevně učinila, její duše prožívala:
jako vůně vzhůru stoupala její mysl,
jako slzy k zemi ji táhlo vědomí její uprášené, hříšné pozemské cesty.
U Tebe ve Svaté Hostii, vždy to věrní budou pociťovat:
povznášíš k hrdinství: obětavost,
bezhříšnost,
panenství,
ale dáváš více pocitu bídy této země,
shromáždila nás Kristova láska a zatím tolik rozdělení,
vše pro nás učinil, a zatím tolik nespokojenosti,
sám sebe za nás vydal a zatím člověk nedá často ze svého „já" ani kousek ústupku.
Dej, Pane, v tomto týdnu: více horlivosti vzhůru k Tobě,
více pokojnosti v ubohosti naší!
b) Jiná postava se objevuje vedle Marie Magdalény:
Magdaléna, toť živé: Tebe si nikdy nezasloužím.
Jiný říká: Co mi dáte a já vám jej zradím!
Ježíš a Jidáš: ruka se 30 šekely (jak zrádná) se proměnila při poslední večeři v ruku přátelskou (omáčí skývu v jedné míse).
Jidáš, typ zrádné proměny. Chameleon.
Ježíš jej volá:
1. jeden z vás mne zradí.
2. Kdo omáčí skývu.
3. Ty jsi (Jidáši) řekl.
Jeden z vás mne zradí. Jidáš se vnějškem neliší od ostatních. Ale Bůh chce i nitro, Bůh chce člověka celého. Není-li člověk celý jeho, je započato dílo jidášské. Uvnitř „ne", zevně „ano".
Kdo omáčí skývu: jedna rodina, trhání jednoty. „Na svou pěst" lidí žije!
Ty jsi řekl: proč řekl Jidáš „jsem to já", když věděl, že Pán to

ví? Snad bláznivě doufal v milosrdenství Ježíšovo ke zlu? Možná! A kolik je takových kolem nás: Bohu všechno stačí!

Modlí se a není to už modlitba,
žijí své dny a jsou prázdné od dobrých skutků,
věří v duši a udupali ji!
Pán ze svaté Hostie volá: celé nitro: čisté, bez těžkého hříchu,
nitro silné jinými. Přinášíš-li dar k oltáři ....
nitro pokorné, jak se Ti zalíbiti více ....
Jinak: Ježíš a — Jidáš!

c) I kdyby se všichni pohoršili, já se nepohorším!
Byť bych měl zemřít, zemru s Tebou!
A opět se objevuje před námi jiná postava: Petr.
Jak věrná slova.
A zatím: spí v Getsemanské zahradě,
zrazuje děvečce: nevím co říkáš,
zrazuje vrátné: neznám toho člověka,
zrazuje vojákům u ohně: neznám jej!
Vzpomínka za kohoutího zpěvu jej obrací.
Cesta Petrova je cesta naše: odhodlanost — zapomenutí.
A svatá Hostie před námi, to je ono živé Rozpomeň se!
1. na mé utrpení, pohrdání mnou, únavu, samotu,
2. na mou štědrost k Tobě,
na svou nedbalost: už nezískáš, co jsi prospal.
Ale já jsem s tebou, proto máš vše — lítost se mění v sílu.
A jako u Petra vedla k řízení Církve tato síla,
tak u nás k lásce k Církvi,
jako u Petra na kříž,
tak u nás k obětavosti
Pasiž beránky mé!

d) Ještě se vraťme k oněm dvěma falešným svědkům proti Ježíšovi:

Tento tvrdil, mohu zbořiti chrám a ve třech dnech vystaviti.

Ježíš mluvil o těle svém.

Ale dejme tomu, že o chrámu: obrátili Jeho všemocnost, kterou neviděli, protože nechtěli viděti, ve zlomyslnost: zabijme jej!

Není něco podobného dodnes zde?

Věci veliké špiníme a zabíjíme, protože nechceme je viděti.

1. kolik modliteb zničeno, nechce se nám,
2. kolik skutků dobrých opomenuto, jen to přízemí,
3. kolik úsilí bližního zmařeno, nechceme jej pochopiti.

Svatá Hostie, Ježíš, proti: jako tehdy proti 2 falešným svědkům:

Já svatý jsem: nikdy nejsi dosti vysoko v osobním posvěcení, chci neobyčejnost Tvého života v Bohu, hovoří.

Oheň přišel jsem hoditi na zemi ... chci hořet z tebe, z tvé činnosti, chci trochu víc bezmeznosti tvé lásky.

Já jsem s vámi: do všech jde nejen svýma očima, ale zcela: mřížka u sv. přijímání.

e) Poslední chvíle života Tvého, Pane, na kříži — jediný soumrak světa.

Všude tma duchovní,
začíná se i tma fysická.
Děsná bolest proniká těla všech tří na křížích.
A tu se lotr po pravici, jakoby vnímal celý pluk zla, jemuž podlehne, obrací k Pánu: Rozpomeň se na mne . . .
Recordare!
Jediný odvážil se vykřiknout,
on jediný měl odvahu nad ubohostí svého nitra vykřiknout, nad ubohostí místa, okolí, on jediný s Pánem je bezpečně zachráněn!
Ve chvíli nejtěžších pokušení opustil sebe pro Ježíše,
ve chvíli největších bolestí opustil sebe pro Ježíše,
Ježíš čekal . . .
Čeká ve svaté Hostii:
slyšíš, ve chvíli pokušení opustiti sebe pro Ježíše,
ve chvíli bolesti opustiti sebe pro Ježíše,
v celém životě opouštěti sebe pro Ježíše,
Ježíš Tě čeká . . . .

P. Karel Maria Kučera:

PANNA MARIA LURDSKÁ.

Studia, neočekávaně přerušená zákeřnou chorobou. Křídla v rozletu v azur cíle; tu okovy nemoci podlamují síly a pád v hlubiny nebezpečí smrti, kdy oko toužebně hledí v zářivý, ale zatím nedostupný cíl. Mladý muž odjíždí domů, neboť léčba nemocničním prostředkem se ukázala neúčinnou. Nastupuje léčbu injekcemi . . . Měsíc za měsícem mizí v tůni času a nastává leden. Dochází k podrobné prohlídce primářem oddělení nemocnice, který vyslovuje nemožnost studia v dohledné době a domněnku o nebezpečí dalšího zhoršení. Mladý muž nepotěšen vrací se domů a posílá na jedno z Mariánských poutních míst na mši sv. Místní kněz ochotně vyhovuje a slouží na úmysl nemocného. Týden střídá týden. Tu přicházejí známí a žádají, zda by nemohli dostat do nemocnice jejich těžce nemocného příbuzného. Za několik dní odjíždí náš student s chorým pánem do nemocnice. Na chodbě se potká s primářem, který se táže, co zde dělá, a potom prohlásí, že si ho též prohlédne mimo stanovenou dobu, neboť je tu možnost zhoršení. Prohlídka roentgenem trvá déle než obvykle. Již se zmocňuje mladého muže strach, jak se asi nemoc musela zhoršit, když tu překvapený primář prohlásí, že nemoc se neočekávaně zlepšila tak, že může dovolit studium. Rozradostněný mladý muž odchází k známému mu knězi a hlásí potěšitelnou zvěst. Dostává od něho odpověď: „Víš, co je dnes za den? Výročí Zjevení Panny Marie Lurdské."

Dovedete si představit, jak zapůsobilo ono uvědomení si dne

v nitru mladého muže? Prosil Pannu Marii, kterou vzýváme jako Uzdravení nemocných, a Ona použila vnější okolnosti, aby v den, kdy si připomínáme Její Zjevení v Lurdech, dokázala sílu Své přímluvy.

Drazí ctitelé Panny Marie! Příklad nám ukázal, jak Ona dovede zasahovat. Je tolik třeba, abychom poznali Její lásku k nám a naše srdce aby zazněla v harmonický tón lásky k Ní a Jejím prostřednictvím k Bohu. To je snahou dnešní úvahy.

11. únor r. 1858. Několik prostých dívek, pastýřek, ve věku kolem 14 let, jde do lesa. Tu jedna z nich, Bernadetta, zůstává klečet u jeskyně, kde spatřuje krásnou Paní. Začíná děj, který učinil Lurdy městečkem známým po celém křesťanském světě. Od té doby, kolik zázraků, kolik uzdravení duše i těla událo se od chvíle, kdy Bernadetta spatřila prvně Matku Boží.

Panně Marii nestačilo, že pod křížem z lásky k nám obětovala Syna, od něhož byla nám dána za duchovní Matku. Sestupuje z místa blaženosti a zjevuje se, aby povzbudila své duchovní děti. Aby přivábila je láskou k Sobě, přitiskla na Své mateřské Srdce, vzala je pod plášť Své mocné ochrany a dala jim zvítězit.

Ano. Panna Maria neopustí. Pomůže vždy. Někdy se zdá, že nevyslyšela prosbu o pomoc. To však je pouhé zdání. Mluvili jsme v úvodu o mladém muži a řekneme si ještě jeden příklad z doby, kdy byl nemocen. Podle primáře měl nemocniční prostředek — jestliže se bude moci použít — od září do vánoc dopomoci k uzdravení. Nestalo se tak. Odjezd domů a léčba injekcemi. V prosinci byl náš student předvolán na úřad práce — bylo to v době tak zvaného Protektorátu. Jen potvrzení primáře nemocnice o trvající chorobě ho zachránilo před totálním nasazením. Později se dověděl, že v táboře, kam s největší pravděpodobností byl by určen, řádil tyfus a vyžádal si oběti. Kdyby byl nemocniční prostředek účinkoval, byl by před vánoci zdráv a totálně nasazen. Protože v té době byl náchylný k nemocem, byl by se již možná nevrátil. Při nejmenším, byl by ztratil nejméně rok ve studiích.

V září v nemocnici prosil Pannu Marii o přímluvu, aby účinkoval nemocniční prostředek, aby mohl studovat. Nestalo se tak.

Panna Maria, která v Bohu vidí dobro i nebezpečí svých duchovních dětí, jako pravá Matka, zařídila vše jinak. Nemocniční prostředek selhal. Doba nemoci se prodloužila. Tím však byl náš student uchráněn totálního nasazení. A víme z úvodu, že následující rok v únoru již mohl studovat. Udělal za půl roku zkoušky z celého roku a nic neztratil.

Moji drazí! Jen vzhůru k Panně Marii, duchovní naší Matce. Nebojme se přitisknout se k ní celým důvěřivým srdcem. To dětské srdce, které se vine k Srdci Matky, ví, že Její Srdce náleží jemu. Něžný vztah lásky, kdy na křehkost srdce duchovního dítěte odpovídá síla lásky Panny Marie.

Jako dítě běží k matce, v matčinu náruč, v matčin klín, právě

tak my v důvěře duchovních dětí svěřujme Panně Marii svůj život věčný i časný. A nejen svůj život, ale i těch, na kterých nám záleží. Co je jednou Jejím vlastnictvím, to už Jí nikdo nevezme. Kde nemůže člověk, může Ona. Kde je slabá lidská síla, tam na Její přímluvu zasáhne síla Boží. Kdo Jí v důvěře dává vše v klín, neprohraje, byť boj kolísal. Byť zdálo se vše ztraceno, zvítězí, kde zasahuje Matka Páně, která nezklame své duchovní dítě. Pravdivá jsou slova Mariánské písně: „Ještě nikdy neslýcháno, že kdo od Ní opuštěn. Pros, i Tobě bude dáno, budeš jistě potěšen."

Drazí ctitelé Mariánští! Připomněli jsme si den prvního Zjevení Panny Marie v Lurdech a hovořili jsme o vlivu Její mocné přímluvy, kterou nám ukazuje svou lásku.

Milujme Ji i my. Nezapomínejme na svou duchovní matku. Alespoň na pět minut jednou za den nebo ve chvílích volna spojujme se s Ní.

Vidíme kolem sebe tolik nepravostí a hříchu a poznáváme i svou křehkost. Litujeme především svých vin prostými slovy: „Matko naše, lituji svých hříchů, protože jsem jimi urazil, urazil Boha, který je tak dobrý Sám o Sobě i k nám. Těžce nechci zhřešit a lehce stále méně." A pak, jako bychom Ji měli před sebou, prostě Jí říkejme, co chceme říci, a Ona vždy nám porozumí a pomůže svou přímluvou u Boha.

Svou lásku dejme ve smír Bohu prostřednictvím Panny Marie za hříchy své, svých drahých, bližních, svého národa, národů a lidstva země. Smírem lásky zadržujme Boží tresty a svolávejme Boží požehnání.

Že na to nestačíme? Buďme dětmi své duchovní matky! Což malé dítě koná činy velkých mužů? A přece s jakou láskou stiskne matka dítě v náruč, kdy ono vzepne k ní své ručky se slovy: „Mami, mám tě rád." Když tímto způsobem půjdeme k Panně Marii, neodmítne. S láskou vezme naši modlitbu za svou a Bůh vyslyší.

Chvíle, věnované Matce Boží, na konec vždy korunujme apoštolátem smíru a lásky upřímnými slovy: „Matko naše, za sebe, za ty kteří nemilují nebo milují málo, miluji Tebe a Tvým prostřednictvím Boha."

Neboť jak nemilovat Boha, který je tak dobrý sám o Sobě i k nám a který nám dal tak dobrotivou a štědrou duchovní Matku, Pannu Marii. Amen.

P. Václav Sedláček OSA:

NEJDRAŽŠÍ ODKAZ

(Výklad mše sv.)

II.

Minule uvažovali jsme o oběti všeobecně. Víme již, že obět je vnější vyjádření našich vnitřních citů. Zmínili jsme se o obětech

pohanských, židovských, z nichž jsme si nejvíce připomněli oběť Abelovu, obětování Isáka, a oběť krále Salemů Melchisedecha, jež nejvěrněji nám předobrazuje oběť novozákonní. A dnes pojednáme o Kristově přislíbení mše sv., o jejím ustanovení a krátce o historickém vývoji.

Poněvadž Kristus Pán znal dobře své učedníky a jejich útlou víru, musil všechny důležité události a pravdy již zdaleka připravovati. Tím spíše musil tak učinit se mší sv. První a nejvzdálenější přípravou na ni bylo rozmnožení chleba a nasycení pěti tisíc mužů. Tímto zázrakem chtěl jim ukázat svou všemohoucnost a vzbudit v nich naprostou důvěru. Chléb, jímž je nasytil představoval pokrm daleko vznešenější. — Druhý den po tomto zázraku spatřujeme Ježíše v synagoze v Kafarnaum, kde pronesl důležitou řeč. Navázav na zázračné nasycení, zaslibuje chléb nebeský, jímž bude sytit své učedníky. Až potud se Židům řeč líbila. Tu pojednou k úžasu všech pravil: Tento chléb nebeský je mým tělem, které vydám za spásu světa. Po těchto slovech nastal mezi přítomnými ruch: To je neslýchané! Jak nám může dát jíst své tělo a svou krev? Kristus však stojí pevně na svých slovech — nebere je zpět. Naopak ještě jednou opakuje své zaslíbení jasnými a drtivými slovy: Nebude-li kdo jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebude míti v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije mou krev má život věčný a já jej vzkřísím v den poslední. Po těchto slovech nastalo třídění duší. Židé opouštějí synagogu, neví, co Kristus svými slovy myslel. Avšak i mnozí z učedníků odcházejí říkajíce: Tvrdá je řeč tato, kdo ji může poslouchat. Kristus však nezměnil ani jediného slova! Víra Židů přes všechny zázraky, jež spatřili neobstála — byla slabá. Tu obrátil se Pán k apoštolům. Chcete i vy odejít? A tu Petr pravil za všechny: Pane, ke komu půjdem, ty máš slova života.

Pak přešly měsíce, uplynul celý rok a Kristus stojí na konci svého veřejného působení — před svou smrtí. Věda, že přišla jeho chvíle, shromáždil naposled kolem sebe své apoštoly k večeři na rozloučenou. I pravil jim: S toužeností přál jsem si jísti s vámi tohoto beránka, prve než bych trpěl. Když pojedli velikonočního beránka i jiná liturgická jídla na památku vysvobození Židů z egyptského otroctví umyl Kristus všem přítomným jako úvodem k následujícímu nohy. Pak vzal chléb do svých rukou, požehnal jej a pravil: Vezměte a jezte: Toto je tělo mé, které se za vás vydává. Pak vzal kalich s vínem, požehnal jej a dal učedníkům svým řka: Toto je krev má, která se za vás vylévá. To čiňte na mou památku! Tak ustanovil Pán v předvečer své smrti oběť mše sv., jež se má opakovat až do skonání světa jako nekrvavé zpřítomnění obětovaného těla a krve Páně na kříži. Tento vzácný poklad vložil do rukou své Církve, jež má nad ním bdít, dokud on po druhé nepřijde. Pán Ježíš měl při ustanovení dvě možnosti: Buď ji mohl ustanovit již se všemi modlitbami, jak ji máme dnes, nebo dát Církvi v hlavních rysech její

podstatu, aby ostatní během času připojila sama. Rozhodl se pro to poslední.

A nyní, milí přátelé, nastiňme si historický vývoj. Kdy po prvé začali apoštolové sloužit mši sv. nám není známo. Bylo to však brzy po seslání Ducha sv. Spíše však nás bude zajímat, z čeho se apoštolská mše skládala a jaký měla ráz. Musíme si ji představit co nejjednodušeji. Ve shromáždění jerusalémské obce povstal jednoho dne večer po práci sv. Petr nebo jiný z apoštolů a takto asi začal: Bratři, v noci, v níž Pán Ježíš byl zrazen, vzal chléb, rozlámal jej a řekl: Toto je tělo mé, které se za vás vydává, to čiňte na mou památku. Podobně opakoval Kristova slova nad kalichem, načež snad pro kratší modlitbě proměněné tělo a krev byly rozdány přítomným věřícím. Abychom pochopili další vývoj, musíme si vzít na pomoc Apoštolské skutky, jež popisují život prvotní Církve. Čteme tam: Denně trvali na modlitbách jednomyslně v chrámu a lámali chleba po domech. Z toho je jasné, že bohoslužba první Církve se skládala ze dvou částí: Z modliteb, jež konali společně se Židy v jerusalémském chrámě. Druhou částí bylo lámání chleba, v soukromých domech a sice tajně. Z čeho se skládala bohoslužba Židů? Byla to v podstatě laická pobožnost, při níž předčítali a vykládali úryvky z Písma sv. lidé nekněží. Kristus Pán a později i sv. Pavel tuto bohoslužbu často navštěvovali a při ní kázali. Počínala se řadou modliteb, na něž lidé společně odpovídali: Amen. Potom následovala dvě čtení z Písma a z Proroků. Mezi oběma čteními byly zpívány žalmy. Potom následoval výklad přečtených úryvků. Když začali Židé křesťany pronásledovat, tu neúčastnili se již s nimi společné bohoslužby v jerusalémském chrámu, ale židovskou synagogální bohoslužbu přenesli do svých shromáždění a spojili ji těsně s křesťanskou obětí. Úryvky Písma sv. ze st. zákona nahražovali čtením apoštolských dopisů či epištol a evangeliem.

A již v polovině druhého století, tedy za sto let po smrti Kristově byla mše sv. v hlavních částech podobná své dnešní formě. Z té doby se nám zachoval popis mše sv. svatého Justina, jak se sloužila v Římě. V den pojmenovaný podle slunce, t. j. v neděli, shromáždí se všichni, kdo bydlí ve městě i na venkově ke společné slavnosti a pak jsou předčítány paměti apoštolů, to znamená evangelia a jejich listy. Když předčítající skončí, představený, t. j. biskup má promluvu, v níž důrazně vybízí věřící, aby tuto spásnou nauku zachovávali v životě. Když dokončíme modlitby, pozdravujeme se vzájemně polibkem míru. Pak biskup přijímá obětní dary chléb a víno s vodou, koná nad nimi modlitby a díkučinění to je proměňování. Na tyto modlitby odpovídá lid: Amen. A konečně to, co bylo proměněno rozdá se přítomným, nepřítomným pak roznášejí jáhnové.

Z toho, drazí v Kristu, vidíte, že mše sv. kolem r. 150 má již obětování-proměňování, sv. přijímání a vedle těchto hlavních částí je zde již epištola, evangelium s kázáním, vzájemný smír, projevený

polibkem pokoje. Je to doslovně podle Písma: Přinášíš-li dar k oltáři a máš-li něco proti bratru svému jdi, smiř se se svým bratrem. Když se pozorněji zadíváme na mši sv. poznáme hned na první pohled i dnes dvě části: Do obětování je to přizpůsobená bohoslužba synagogální; obětováním počínajíc nastává hlavní oběť. Vzájemný vztah obou částí dá se dobře vyjádřit obrazem starokřesťanského chrámu, jenž se skládal z předsíně a vlastního chrámu. První část nazývá se též mše katechumenů, protože při ní směli býti katechumeni přítomni. Jejím účelem je vhodně připravit věřící na tajemství, jež bude následovat. Ale i sama mše katechumenů je členěna na dvě části, jež by se daly stručně vyjádřit slovy prosím a slyším. Zkraje obrací se člověk k Bohu a prosí o odpuštění hříchů. To je Confiteor — Vyznávám se. Pak volá o smilování, což se zračí v Kyrie. Pane smiluj se! Na to chválí Boha ve chvalozpěvu Gloria (Sláva na výsostech Bohu. A konečně odvažuje se prosit o potřebné věci. Všimněme si, jak správný je tu postup modlitby. Ve čtení epištoly a evangelia jde Bůh vstříc člověku a v kázání skrze kněze vybízí člověka k následování toho, co právě bylo přečteno. Nyní modlitbou a poučením připraveni vstupujeme branou víry, jíž je Credo do vlastní svatyně.

Tak ocitáme se ve druhé části mše sv., jež se rovněž skládá z několika částí. Jsou to tři díly: Středem je proměňování, k němuž jsou věřící pozvolně připravováni obětováním darů a dozníváním je společná hostina, čili sv. přijímání. Při obětování přichází člověk s darem k Bohu, ve sv. přijímání přichází Bůh ke svým věrným. V první části dávám Bohu své slovo — prosím, obdržím však slovo Boží. V druhé části dávám chléb vezdejší, abych dostal chléb nebeský.

To by tak byl, v Kristu shromáždění, stručný vývoj a obsah mše sv. Příště si pak promluvíme o jednotlivých jejích částech. Vzpomeňte si přes den častěji na tento úvod, v duchu se nad těmito slovy pozastavte, abyste mši sv. dobře rozuměli. Budete-li ji dobře znát, nebudete se při ní nudit, ale naopak najdete v ní velikou útěchu v těžkých chvílích svého života. A o to se v této mši sv. co nejvřeleji pomodleme. Amen.

III.

Před týdnem jsme si skončili předběžný úvod ke mši sv. stručným historickým vývojem. Dnes konečně přistoupíme k vlastní mši sv. Celá oběť se počíná znamením velikého latinského kříže, doprovázeného slovy: Ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Amen. Jsou to velebná slova, jimiž Vtělený Bůh těsně před svým vystoupením na nebe ukončil radostné poselství naší spásy: Jdouce do celého světa učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce . . . Znamení sv. kříže je prastarým úkonem bohosluţebným. Kříž je zdrojem všech milostí a symbolem Kristova vítězství nad hříchem, smrtí a peklem. V tomto znamení jsme byli vykoupeni, v tomto znamení je nám

přivlastňováno i ovoce spásy. Před každou modlitbou se křižujeme, aby nás znamení kříže soustředilo a usebralo. Po modlitbě pak, aby v nás zůstalo to, co nám Bůh daroval. Konečně znamení kříže je nejstručnější vyznání víry: Věřím v Otce, Syna i Ducha sv. Těmito slovy je zároveň znázorněno, že oběť mše sv. je přinášena Nejsv. Trojici.

Nato se začne kněz modlit stupňové modlitby. Stupňové proto, že kněz stojí dole u stupňů oltáře, neodvažuje se přistoupit přímo, dokud si nedá do pořádku své svědomí a dokud se nesmíří s Bohem. Ústřední myšlenkou stupňových modliteb je úkon lítosti jak kněze tak věřících. Kněz během mše sv. bude svolávat Boha na oltář, bude neustále v jeho nejintimnější blízkosti, a proto je nutné, aby ještě naposled vyznal svou hříšnost, neboť nejvýš svatému Bohu není člověk nikdy dost čistý. To je obsaženo v Confiteoru: Vyznávám se. Závěr stupňových modliteb tvoří dvě tiché prosby. První z nich modlí se kněz jménem shromážděných, když s rukama k nebi vztaženýma vystupuje po stupních oltáře a prosí: Sejmi s nás prosíme, Pane, nepravosti naše, abychom vešli čistí do tvé svatyně. Úpěnlivou touhu po dokonalé očistě projevuje kněz i druhou modlitbou, v níž prosí o přímluvu svatých, jejichž ostatky jsou vloženy do oltářního kamene. Toto zařízení je upomínkou na starokřesťanské doby, kdy mše sv. byla sloužena v katakombách buď přímo na hrobech mučedníků, nebo na oltářích, postavených těsně ke schránkám s jejich tělesnými pozůstatky. Na znamení úcty k nim líbá kněz oltář. Jiným zbytkem z katakomb jsou svíce, jež tehdy v temných podzemních chodbách byly zařízením čistě praktickým.

Potom přistupuje kněz k misálu a žehnaje se křížem počíná číst Vstup. Bývá to nejčastěji úryvek z Písma sv., jenž vystihuje stěžejní myšlenku celé mše sv. Udává se jím tón celé liturgie. V adventní době zní teskně a lkavě, o vánocích a hlavně o velikonocích vítězně jásá. Po Introitu modlí se kněz uprostřed oltáře střídavě s ministranty, zastupujícími věřící: Kyrie: Pane, smiluj se; Kriste, smiluj se; Pane, smiluj se! Je to vlastně starokřesťanská, velmi oblíbená modlitba, v níž se obrací kněz poznovu na Nejsv. Trojici: v prvním Pane, smiluj se na Boha Otce, v Kriste, smiluj se na Boha Syna a v druhém Pane, smiluj se na Ducha sv. Kyrie má svůj původ ve slavnostní papežské bohoslužbě. V určité dny shromáždila se celá římská křesťanská obec do jednoho kostela, kde se seřadili všichni v průvod, v jehož čele šel sám papež. Odtud pak za zpěvu litanií odebrali se všichni do jedné ze čtyř hlavních basilik římských, kde byly slouženy papežské bohoslužby. Když pak během doby průvody ustaly, modlili se věřící litanie před mší sv. To se dodnes zachovalo na Bílou sobotu: Po svěcení křestní vody koná se průvod k oltáři při němž se zpívají litanie; poslední Kyrie pak splývá se mší sv.

Jestliže Kyrie vyznívá jako úpěnlivá prosba o smilování k Nejsv. Trojici, pak Gloria je oslavným hymnem na Nejsv. Trojici. Chvalo-

zpěv Gloria patří k nejvelebnějším církevním hymnům, je to vítězná píseň vykoupení. Nazývá se též chvalozpěvem andělským, protože začíná slovy, jimiž andělé na nivách betlemských velebili narození Vykupitelovo. Dnes modlí se kněz Gloria téměř při každé mši sv., ale do 11. stol. měli toto právo jen biskupové. Ostatním kněžím bylo dovoleno jen o velikonocích. Obsažně je Gloria rozšířeným Sláva Bohu Otci i Synu ... Po dokončení Gloria líbá kněz oltář, s rozpjatýma rukama obrací se k věřícím a zdraví je krásným pozdravem: Pán s vámi. Takto pozdravil starozákonní hospodář Booz žence na svém poli. A je to tentýž pozdrav, jejž zaslal po andělovi Gabrielovi Bůh Panně Marii: Pán s tebou. Znamená pak tento pozdrav přání všeho duchovního i tělesného blaha a pokoje duše.

Až potud připravoval se kněz jednotlivými částmi k vlastní modlitbě: Nejdříve očistil si srdce, pak znovu v lítosti úpěnlivě volal Boha, velebil jej v Gloria a takto upraviv si cestu k slyšení u trůnu Božího konečně vysílá vlastní prosbu. Všechny tyto prosby jsou uváděny vybídnutím kněze: Modleme se, jež se vztahuje na všechny věřící. Co je obsahem těchto modliteb? Celkem prosíme v nich o stejné věci, jež jsou zhuštěně obsaženy v modlitbě Otčenáše. Zatím co modlitba Páně obsahuje prosby spíše všeobecné, zde je každá modlitba zaměřena více méně na jednotlivé dobro, jež si od Boha žádáme. Všechny modlitby se končí přímluvnou prosbou: Skrze Krista Pána našeho.

Tímto věřící domluvili. Nyní sklání se Bůh se svého trůnu k nám, abychom naslouchali, jak k nám mluví ústy apoštolů v epištolách a ústy Pána Ježíše v evangeliu. Epištola znamená dopis. Epištoly jsou dopisy apoštolů jednotlivým křesťanským obcím. Epištol máme celkem 21. Nejvíce jich napsal sv. Pavel. Epištoly ani evangelium nečetlo se nikdy celé, nýbrž jen úryvky, v nichž se příště pokračovalo. Později byly vybírány takové úseky, jež souvisely myšlenkově s evangeliem, nebo je vysvětlovaly. Mezera mezi epištolou a evangeliem je vyplněna zpěvem Graduálu, jenž patří k nejstarším zpěvům mešním. Zaveden byl za tím účelem, aby byla vyplněna pausa, jíž bylo zapotřebí k přípravě čtení evangelia. V době adventní a postní je Graduál vystřídán Traktem, jenž má truchlivý ráz. V době velikonoční místo Graduálu zaujme jásavé Alleluja, plesající nad vítězstvím Kristovým.

Po přípravných modlitbách přejde kněz na pravou stranu oltáře, kam byl ministrant přenesl mešní knihu. Důvod, proč se čte evangelium na pravé straně vychází ze slov Kristových o posledním soudu: Dobří budou stát po jeho pravici. Pravá strana kromě toho má v liturgii vždy přednostní právo. Podle přání Církve mají se chrámy stavět tak, aby kněz i věřící stáli při mši sv. obráceni k východu, odkud k nám přišlo světlo evangelia. Sever v liturgické mluvě představuje vždy kraje pohanské, a to je důvodem proč kněz při čtení evangelia stojí obrácen tváří k severu. Věřící při předčítání evangelia povstanou na znamení úcty ke slovům Kristovým. Kněz i vě-

říci se žehnají trojím křížem na čele, na znamení, že poznané pravdě věří, na ústech, že jsou ochotni ji hájit a vyznávat, a konečně na prsou, že si umiňují v srdci se podle ní řídit. V následujícím Kredu věřící vyznávají: Co jsme v evangeliu slyšeli a poznali, tomu i věříme. Tím pak je skončena mše katechumenů, a zároveň příprava na vlastní oběť, o níž si povíme příště.

IV.

Když se věřící domodlili Credo, byla skončena mše katechumenů a tím zároveň i jejich pobyt ve svatyni. Každý, kdo v prvních dobách chtěl přijmouti křest, musil se dát nejdříve zapsat do seznamu katechumenů, podrobit se důkladné křesťanské výuce a různým zkouškám. Katechumeni mohli býti přitomní při mši sv. jen první její části, jež právě po nich nazývá se mší katechumenů. Když byla skončena, dostali od biskupa požehnání a byli propuštěni. To, co potom následovalo nazývá se mše věřících. Je to ta bohoslužba, již konali první křesťané odděleně od židů v soukromých domech. Její původ je ryze křesťanský. Mši věřících lze přirovnat ke křivce, jež se počíná u lidí přinášením darů chleba a vína, pak prostřednictvím Ježíše Krista při proměňování je přenesena až k trůnu Božímu a při sv. přijímání se k lidem opět vrací jako tělo a krev Páně, aby byli přivedeni k věčnému životu.

V nejstarších dobách mělo obětování prostý sice ale velebný ráz. Celebrující kněz sestoupil se svého křesla, přišel až ke mřížce a tu přijímal dary, jež věřící přinášeli seřazeni v průvod. Co všechno bylo přinášeno? Nejčastěji chléb a víno, olej a vosk a jiné potřebné věci k oběti a k udržování chrámu. Od celebranta přijímal dary jáhen a pokládal je na obětní stůl. Když věřící dary složili, kněz si umyl ruce. Zatím přisluhující kněz oddělil část z přinesených chlebů a vína a položil je na oltář. V 11. stol. byl v celé západní církvi zaveden chléb nekvašený. Věřící již nemohli přinášet svůj chléb kvašený a proto poznenáhlu přinášení darů ustávalo. Místo toho přinášeli jednotlivci peněžité obnosy, všichni ostatní věřící zúčastnili se obětování sebenepatrnějším penízem při sbírce, jež se konala během obětování darů na oltáři. To dochovalo se pod nejrozmanitějšími názvy dodnes. Tím se zároveň naznačuje, že oběť právě sloužená je společnou obětí celé shromážděné obce. Ze svatých Otců prvních křesťanských dob lze dokázat nejen přinášení darů ale i to, že to byla přímo povinnost věřících. Již sv. Cyprián (r. 258) vytýká bohaté matroně, že přichází do chrámu s prázdnýma rukama ale při tom přijímá část oběti, kterou přinesl některý chuďas.

V dnešním obětování přinášení darů odpadá. Kněz odkryje roušku s kalicha, uchopí patenu či obětní misku s hostií a se vztaženýma rukama se modlí: Přijmi, svatý Otče všemohoucí... Co vyjadřují obětní dary chleba a vína? Chléb je obrazem práce a potu. Víno je obrazem utrpení, protože je lisováno. V chlebě a víně přinášíme tedy to, co je obsahem našeho života: práce a utrpení. Někteří naši

věřící zvykli si příliš často vidět mši sv. a nyní modlí se při ní nejrůznější modlitby třeba sv. růženec nebo jiné soukromé pobožnosti a nechají kněze u oltáře obětovat. Kdo však má být spasen? Jen kněz? Za koho se Kristus obětoval? Jen za kněze? Vidíte z toho, že mše sv. je oběť všech věřících. Vždyť kněz koná modlitby jménem vaším, prosí v množném čísle — ne já — my všichni. Ano my všichni potřebujeme odpuštění, proto musíme všichni vnitřně spoluobětovat. A co máme obětovat? Všechno, co máme; všechno, co jsme; všechny své myšlenky, slova i skutky. Na patenu kněze vedle bílé hostie položím všechno, co tíží mou duši, všechny své bolavé rány se vší radostí; vedle této bílé hostie však položím i všechna nedovolená přání i nečisté tužby s prosbou, aby Kristus svou přítomností při proměňování obmyl mou duši, aby byla bílá jako hostie. Zadívejme se na krvácejícího Krista, jemuž je těžko něco odepřít a obětujme mu i ty radosti, jež jsou ještě dovoleny, na nichž však lpíme celým svým srdcem a jež jsou nám tak milé. To vše dávejme s láskou a netvařme se při tom jako člověk, který dává poslední kalhoty! Nelpěme na této zemi, jež nám konečně slouží jen k tomu, abychom si zde získali zásluhy pro onen svět, kde život náš rozvine se teprv na plno.

V Kristu shromáždění, když kněz položil patenu na oltář, nalévá do kalicha víno a do něj mísí několik kapek vody. Míchání vody s vínem patří k prvotním mešním úkonům. Je totiž známo, že v době Kristově a snad dodnes nepije se v Palestině víno jinak než smíšené s vodou. Toto mísení skrývá však v sobě mnohonásobnou symboliku: Víno a voda znamenají dvojí přirozenost v Kristu: božskou a lidskou. Víno představuje Krista Boha, voda Krista člověka. Jindy značí víno Krista, voda věřící; proto voda je při obětování žehnána, víno nikoliv. Podle Zjevení voda naznačuje lidstvo, národy. Jako voda ustavičně plyne a mizí, tak mizí národ za národem, pokolení za pokolením. Víno pak pro svou ušlechtilost a léčivou a posilující moc značí Spasitele, jenž učinil sama sebe naším lékem.

Takto připravený kalich s vínem obětuje kněz slovy: Obětujeme ti, Pane, kalich. Při obětování chleba prosil kněz za spásu všech křesťanů, živých i zesnulých. Nyní tuto prosbu rozšiřuje a prosí nejen za křesťany ale za všechny lidi. Další úkon: umývání rukou mělo ráz původně čistě praktický. Při přejímání nejrůznějších darů znečistil si celebrant ruce, proto si je musil umýt, aby přisluhoval při oběti s čistýma rukama. Po umývání vrací se kněz do středu oltáře, kde hluboko skloněn obrací se s pokornou prosbou na Nejsv. Trojici o laskavé přijetí oběti, při čemž doprošuje se přímluvy světců, aby za nás orodovali v nebi, zatím co my konáme a uctíváme jejich památku ještě zde na zemi.

Celé obětování je uzavřeno modlitbou, zv. secreta. Secretus, znamená oddělený nebo vybraný. Secreta byla modlitba, již se kněz modlil nad těmi dary, jež byly vybrány a odděleny od ostatních k oběti. Smysl secrety je průhledný. Představte si, milí přátelé, že

dáváte nějakému svému příteli dar. Ať jím chcete vyjádřit své přátelství, svou vděčnost nebo úctu, je zřejmé, že se nespokojíte tím, že mu dar prostě pošlete. Jistěže nějakým dopisem nebo aspoň několika slovy své věnování doprovodíte. Něco podobného vyjadřuje právě secreta. Když níže postavený dárce dává vznešené osobě nějaký dar, tu jí prosí, aby přijala ten nepatrný dárek ne pro jeho cenu, ale pro to, co se jím chce naznačit. Stejně doprovází kněz prosbou nepatrné dary, jež přináší Bohu jménem věřících.

Drazí v Kristu, aby naše oběť byla Bohu milá a byla jím laskavě přijata, nesmíme obětovat se srdcem zatrpklým a lakomým jako Kain! Když obětujeme, přinášejme Bohu především radostnou oběť svého srdce, obětujme nejdříve sebe, sebezapření vlastního já a pak bude naše oběť přijata tak mile jako oběť Abelova. Amen.

V.

Minule skončili jsme obětováním darů a průvodní prosbou o laskavé jejich přijetí. Po této modlitbě přestane si kněz všímat obětních darů a obrátí svůj zrak vstříc Pánu, který za několik okamžiků sestoupí na oltář. Jemu patří všechno díkučinění, všechno nedočkavé těšení, jež zaznívá ze slov preface či předmluvy. Preface je slavnostním úvodem k vrcholu mše sv. — k proměňování. Hloubka slov preface je doprovázená při zpívané mši sv. velebným starokřesťanským zpěvem. Hudební odborníci s úžasem se táží, jak s několika málo tóny bylo možno složit zpěv tak hluboký. Nevím je-li to skutečnost, ale říká se, že skladatel Mozart by býval obětoval všechna svá díla, kdyby se mohl nazývat komponistou preface.

Toto nadšení a radost uložené v prefaci vyústí v Sanktu. Je to volání andělských kůrů, jímž je neustále obklopován trůn nebeského Boha Otce. Dovětkem Sanktu je Benediktus — opět jásavý pozdrav, jímž vítaly zástupy Pána Ježíše při jeho vjezdu do Jerusaléma na Květnou neděli. Po Sanktu až do konce Otčenáše po proměňování drželi ministranti v dřívějších dobách svíce. Potom byly stavěny buď na mřížku nebo na dlažbu vedle oltáře a zbytkem tohoto zvyku, jímž se měla projevit úcta Spasiteli přítomnému na oltáři jsou dva veliké svícny po stranách oltáře. Benediktus, jak jsme si již naznačili, je nedočkavým voláním vstříc Pánu Ježíši, jenž se již blíží do našeho středu.

Proměňování je zasazeno do věnce modliteb, jež shrnutě nazývají se Kánon. Tak byly nazvány proto, že zůstávají stále stejné, neměnné. Kánon v té formě, jak jej máme dnes se ustálil již za Řehoře Vel. kolem roku 600. Přihlédněme blíže k soustavě těchto modliteb. První prosba volá úpěnlivě k Bohu Otci, aby laskavě shlédl na celou Církev, na náměstka Kristova a na jednotlivé biskupy. Druhá prosba zahrnuje všechny věřící, hlavně vás přítomné, všechny vaše soukromé prosby a úmysly. Ve starších dobách četly se zde zvláštní seznamy patronů a dobrodinců, na něž bylo zvláště pamatováno. Kdybychom chtěli toto předčítání promítnout do pří-

tomnosti, bylo by to asi naše celoroční modlení, jež se čte na konci mše sv. Při nynějším Mementu vzpomíná kněz na ty, na jejichž úmysly je mše sv. sloužena.

V následující modlitbě překlenuje víra bojující Církve zde na zemi propast, jež ji dělí od Církve vítězné na nebi, spojuje se s nebešťany a prosí je o přímluvu. Před námi defilují řady světců, na nichž jako na sloupech byly postaveny první dějiny církve. Jména jejich voní a jsou porosena mučednickou krví. Jak rozechvívá nás myšlenka, že se modlíme týmiž slovy, jimiž volalo k nebi tisíce mučedníků, světců a kněží, že vyslovujeme tatáž slova, která s hlubokou zbožností pronášeli naši čeští patronové sv. Cyril a Metod, Vojtěch, Prokop a sv. Jan Nepom., že se díváme na stejné úkony a jsme proniknuti týmiž city, jež plnily srdce našich předků i našich dávno zesnulých příbuzných, s nimiž jsme takto co nejúžeji spojeni.

A nyní, v Kristu shromáždění, povězme si několik slov o pozdvihování. Naši věřící velmi často a s velikou oblibou zaměňují pozdvihování s proměňováním. Ve skutečnosti jsou to dva různé úkony. Hlavní částí mše sv. je proměňování. Pozdvihování je pozdějšího původu: pochází teprve ze 13. stol. a nebylo ani při poslední večeři. Do té doby totiž sloužil kněz mši sv. uprostřed chrámu obklopen věřícími, v některých případech a krajích obrácen tváří k nim. Všichni tedy mohli vidět proměněnou hostii v rukou kněze bez pozdvihování. Později však působením nejrůznějších vlivů posunul se oltář dopředu ke zdi a kněz začal sloužit mši sv. obrácen zády k věřícím. V takto změněných poměrech věřící již nemohli vidět proměněné způsoby v rukou kněze, zvláště v dlouhých gotických chrámech. Poněvadž je chtěli vidět i nyní začal kněz po proměnění zdvihat Tělo i Krev Páně nad hlavu, aby je všichni viděli. Z toho je tedy patrné, že pozdvihování vzniklo na přání věřících. Ukazuje-li se nám něco, je samozřejmé, že se díváme na to, co se nám ukazuje. Proto sami cítíte, že je vlastně nevhodné, když při celém pozdvihování věřící jsou skloněni a bijí se v prsa. Třebaže tyto úkony při jiných příležitostech jsou dobré, zde se nehodí. Jak se tedy máme chovat při pozdvihování? Předem všichni klečí. Když pak kněz pokleká a klaní se svátostnému Spasiteli — ukloňte se i vy a pak hned se dívejte na hostii jak očima tělesnýma tak i očima víry. Při tom udělejte kříž a modlete se krátkou modlitbičku: Pán můj a Bůh můj! Když kněz pokládá Nejsv. svátost na oltář a znovu pokleká i vy se ukloňte! Stejně si počínejte i při pozdvihování Nejsv. Krve Páně.

Drazí v Kristu, proměňování je nejslavnější okamžik eucharistické oběti. V té chvíli je dokonána celá oběť Kristova. Je to ten okamžik, kdy Kristus dokončil na kříži naše vykoupení a uzavřel svůj tělesný život zde na zemi slovy: Dokonáno jest! Když kněz dojde ve mši sv. až k tomuto okamžiku, najednou přeruší modlitby a začne vyprávět. Vypráví, co učinil Kristus v předvečer svého utrpení a zatím Ježíš obnovuje tentýž div; slovy, jež tehdy pronesl

Kristus a jež nyní pronáší kněz jeho jménem chléb a víno jsou proměněny v Tělo a Krev Páně. Připomíná se a zároveň obnovuje táž událost, která se stala ve večeřadle před devatenáctisty lety.

Ze slov: Toto je tělo mé, jež kněz pronáší vidíte jasně, že vlastním obětníkem je Kristus sám — ne kněz — ten je jen prostředníkem. Jinak, kdyby kněz říkal mocí svou: Toto jest tělo mé, byl by to nesmysl, protože by proměňoval chléb ve své lidské tělo — a to je nemožné! Chrám, v němž se v tomto okamžiku zázrak koná je duchovním střediskem celého světa, neboť je v něm ten, na němž všechno závisí a z něhož všechno žije: Kristus. Takový kostel promění se na okamžik v nebe — andělé a svatí klaní se svému Pánu, skrytému pod způsobami chleba a vína. Věříš tomu skutečně a bez výhrady? Vím, že přicházejí někdy pochybnosti, nemůžeš snad pochopit, jak Ježíš, tvůj mocný a nekonečný Bůh může být přítomen v té bílé, nepatrné hostii — v tom kousku nekvašeného těsta? Pak ti povím věci ještě jednodušší, jimž budeš rozumět stejně málo. Srovnej dvě vejce! Jedno zahřívala slepice tři týdny, druhé bylo uloženo ve sklepě rovněž tři týdny. Je tu nějaký rozdíl? Na první pohled žádný! Než ačkoliv ten rozdíl nevidíš, přece víš, že prvé vejce chová v sobě život — druhé nikoliv. Rozdíl mezi obyčejnou a proměněnou hostií také nevidíme, ale přece věříme neklamným slovům Páně, že pod vnějškově nezměněnými způsobami je život dávající Kristus.

Zanechme raději, v Kristu shromáždění, své věčné nedůvěry a naopak rozněťme svá srdce horoucí láskou k Pánu Ježíši, využijme jeho přítomnosti, zanechme toho věčného, nedokrevného tomášovského: dokud neuvidím ... neboť blahoslavení ti, kdo neviděli a přece uvěřili. Amen.

Dr. Josef Hronek:

DOZOR NAD MLÁDEŽÍ VE ŠKOLE

Jeho právní podklad a důsledky

Dozor je výchovný prostředek, jímž má býti dítěti zabráněno, aby nejednalo proti nařízením a pravidlům, jež se mu ukládají, jakož i aby bylo uchráněno před možnými škodami, jež by je postihly jako následek nesprávného jednání.

Školní mládež do dokonaného 14. roku patří vesměs mezi osoby nedospělé, jež vůbec nejsou odpovědny podle trestních zákonů. Školní mládež mezi dokonaným 14. až 18. rokem věku, jsou osoby mladistvé, které podléhají soudnictví nad mládeží.

Dozor nad žactvem ve škole jest péčí učitelstva, které má věnovati pozornost také jejich chování mimo školu. Svěřovati dozor žactvu a užívati jich za dohližitele nad spolužáky není dovoleno. Úpravu dozoru určuje učitelská konference.

Školní a vyučovací řád výn. MŠO ze dne 30. července 1937, čís. 105.513 - I. v § 115 má tato ustanovení o dozoru na děti:

1. Učitelé jsou povinni dozírati pečlivě na chování žactva ve škole a věnovati, pokud výchovná povinnost školy toho vyžaduje, pozornost i jeho chování mimo školu.

2. Dozor učitelů na děti ve škole se vztahuje nejen na dohled za vyučování, ale také na dohled zpravidla 15 minut před počátkem vyučování, v přestávkách na zotavenou i při odchodu dětí ze školy. Nevztahuje se však na dohlídku k dětem, kterým místní školní úřad povolí ze závažných důvodů pobyt ve škole i mimo normální čas (na př. v polední přestávce mezi vyučováním dopoledním a odpoledním, dříve než 15 minut před vyučováním, po vyučování atp.), v kterémžto případě přísluší jemu povinnost opatřiti i náležitý dozor na děti odpovědnými osobami. Učitel může tento zvláštní dozor převzíti jen dobrovolně.

3. Jakým způsobem se má konati nejúčelněji dozor učitelů na děti mimo vlastní vyučování, ustanoví podle místních poměrů na vícetřídních školách učitelská konference.

4. Neustanoví-li učitelská konference jiný způsob dozoru před vyučováním, má se učitel dostaviti do své učebny aspoň 15 minut před počátkem vyučování.

5. Učitel budiž si stále vědom toho, že je odpovědný z neblahých následků zanedbaného dozoru na děti nejen disciplinárně, ale po případě i podle příslušných předpisů trestních nebo civilních.

Vykonávaje své povolání nese tudíž učitel plnou odpovědnost za bezpečnost těla svěřené mládeže a odpovídá nejen školním úřadům, nýbrž i trestním a občanským zákonům.

A) Pokud se týká odpovědnosti trestním zákonům. Nehody způsobené opominutím povinného dozoru ve škole (při vycházkách, výletech atd.) spadají pod ustanovení § 335 tr. z., podle něhož „se trestá čin nebo opomenutí, o němž pachatel již podle přirozených následků, které každý poznati může, ví... že se jím (opominutím) může způsobiti nebo zvýšiti nebezpečenství života, zdraví nebo tělesné bezpečnosti lidí." Náhodu nebo nehodu ospravedlňuje zpravidla jen „vis major," tedy příčiny, které jsme absolutně nemohli předpokládati anebo kterým čeliti nebylo v lidských silách. Sem patří ještě ustanovení podle § 376 tr. z., že „vůbec odpovědni jsou ti, kdo z povinnosti přirozené nebo přejaté mají dohled k dětem... z nepečlivosti u plnění této povinnosti. Bude-li tedy takové dítě usmrceno nebo těžce poškozeno na těle, potrestán budiž ten, jemuž přičísti je dokázaný nedostatek povinné pečlivosti podle § 335 tr. z."

V § 378 tr. z. se uvádí: „Právě tak budiž jednáno s těmi, na něž náleží dítě opatrovati nebo k němu dohlížeti, když dítě, jež mají pod svým opatrováním nebo dohledem, proto, že bylo v místě nebezpečném samo sobě zůstaveno, bylo usmrceno nebo těžce na těle

poškozeno. Zatají-li se neštěstí, jež se dítěti přihodilo, budiž trest zostřen."

B) Pokud se týká odpovědnosti občanským zákonům. Stal se případ na jednom ústavě (podle Věstníku čs. profesorů, roč. 35, str. 219), že zavinil žák v respiriu poranění svého spolužáka, léčení si vyžádalo mnoho tisíc, a žalobu otce poraněného žáka podanou na otce žáka, jenž úraz zavinil, zamítl soud z důvodů, že jest p ř e d č a s n á, poněvadž měl žalovati za náhradu napřed profesora, jenž měl dozor, a v případě nedobytnosti teprve otce žáka, který úraz zavinil. Obviněný žák má teprve 13 roků, doma za něho ručí rodiče, ale jakmile překročí práh školy, ručí prý ústav.

K této zprávě sdělila zemská školní rada v Praze 3. 7. 1928, č. 2182 pres. toto: „K bližšímu vysvětlení uvádíme právní předpisy občanského zákona, podle nichž soud v daném případě rozhodoval:

a) § 1308: Způsobí-li šílenci nebo blbci nebo n e d o s p ě l í škodu někomu, kdo je vlastní vinou k tomu má, poškozený nemůže žádati náhrady. (Zvláštní ochraně se těší ti, kdo pro mládí, pro vady duševní nebo jiné příčiny nejsou s to, aby sami spravovali své záležitosti. Jsou to: děti, jimž není ještě 7 let, n e d o s p ě l í, jimž není ještě 14 let, nezletilci, jimž není ještě 21 rok, § 1. zák. ze dne 23. července 1919, č. 447 Sb.).

b) § 1309: Kromě toho případu (t. j. jestliže poškozený osoby výše uvedené nemá vlastní vinou k tomu, aby mu způsobily škodu) jsou mu povinni náhradou ti, kdo nedohlíželi k takovým osobám jim svěřeným a jimž proto škoda může býti přičtena.

c) § 1310: Nedomůže-li se poškozený takovým způsobem náhrady, soudce může mu přece přiříknouti náhradu buď celou nebo slušnou částkou maje zření k tomu, zdali škůdce v této zvláštní případnosti se snad přece jaksi neprovinil, ač jinak zpravidla nebývá příčetný, anebo zdali snad poškozený se nebránil, aby šetřil škůdce, anebo konečně hledě k tomu, jak majetní jsou škůdce a poškozený.

Na základě těchto zákonných ustanovení zemský civilní soud v Praze mezitímním rozsudkem uznal právem, že žalobní nárok žáka úrazem postiženého proti žáku úraz zavinivšímu t o h o č a s u není po právu z toho důvodu, že ve smyslu § 1310 obč. zák. jest podmínkou k uplatnění nároku proti nedospělé osobě prokázaná nemožnost obdržeti náhradu od dozorčí osoby pro opominutí povinné péče.

Pouhé tvrzení žalobcovo, že si dozorčí osoba počínala správně, že povinného dozoru nezanedbávala a nehodě žalobcově zabrániti nemohla, nestačí podle téhož rozsudku ke zjištění, že dozorčí osoba není k náhradě povinna, a nemůže tato otázka býti rozřešena v daném sporu, nýbrž musela by býti naprosto postavena zvláštním sporem na základě žaloby proti dozorčí osobě z důvodu § 1309 obč. z. podané. Teprve po rozhodnutí tohoto sporu mohlo by se říci, zdali poškozený žalobce nemůže obdržeti náhradu od dozorčí osoby a je-li zde tedy splněn předpoklad § 1310 obč. zák."

Presidiální vysvětlení uzavřeno připomínkou: „Vzhledem k tomu doporučuji důtklivě učitelstvu veřejných národních škol i středních škol a ústavů učitelských, aby nejen v zájmu školní mládeže, nýbrž i ve svém vlastním zájmu řádně a přesně vykonávalo dozor nad mládeží, ať jest mu svěřena ve škole či mimo školu (na vycházkách, výletech a pod.)."

Netřeba zvláště zdůrazňovati, že povinný dozor nad mládeží mají vykonávati i učitelé náboženství: katecheti a profesoři náboženství i světští učitelé náboženství, tudíž učitelé náboženství, ustanovení školními úřady.

C) Vztahuje se ustanovení povinného dozoru na děti před vyučováním také na učitele náboženství a duchovní správy?

1. Zemská školní rada v Praze sdělila všem školám a duchovním správám 31. 3. 1938, čís. 18350, že povinnost dozoru před vyučováním, stanovená § 115 Škol. a vyuč. řádu se vztahuje i na učitele náboženství a duchovní správy. Jestliže však učitel z duchovní správy z důvodů služby v duchovní správě, oznámených předem včas správě školy, nemůže přijíti do školy ve stanovenou dobu před vyučováním (t. j. 15 minut), obstará dozor správa školy.

2. Avšak ministerstvo školství a osvěty výnosem ze dne 11. září 1940, čís. 73.963/40 - I/1, který dosud trvá v platnosti*) — stanovilo, že učitelské konference při určování dozoru podle ustanovení odst. 3., § 115 školního a vyučovacího řádu, mají přihlížeti pouze k učitelům náboženství, ustanoveným školními úřady. Povinný dozor nad žactvem před vyučováním se nevztahuje na učitele náboženství, ustanovené církví nebo náboženskou společností, pokud jsou členy duchovní správy.

Jiří Reinsberg:

PRVKY VÝCHOVNÉ METODY JUNÁCKÉ S HLEDISKA DUCHOVNÍ SLUŽBY

V záhlaví metody skautské výchovy je jedna kratičká věta „learning by doing" — učení činem.

A skutečně, začneme-li si vzpomínat na svá léta mládí od doby, kdy jsme začali chápat, až po dobu, kdy jsme vstoupili do školy — ba déle, a vzpomeneme-li si, jak jsme se učili od matky, jak byl vychováván náš charakter — zjistíme, že to byla výchova činem aneb alespoň při činu, při práci. Kolik věcí se na př. prohovořilo, zatím co jsme pozorovali maminku, jak hněte těsto — a kolik jsme se naučili (kromě toho, jak se dělá vánočka) pro svůj život.

*) Viz zákon ze dne 2. října 1946, č. 195 Sb. z. o použitelnosti předpisů z doby nesvobody.

Jen mizivé procento - je-li vůbec - dětí se dovede učit, aniž při tom potřebovalo něco makavého. A tu jsme u základu skautské metody: učení, sebevýchova činem: hrou.

To není žádné hračičkování. Správný vedoucí nedělá žádný program, v němž by neměl na zřeteli něco, čeho tím chce dosáhnout.

Dělat uzle pro uzle je hloupost, na niž budou myslet snad pouze pyšní lidé, aby se měli čím chlubit. Lepší je již dělat uzle, abychom byli obratní. Ovšem i to je pramálo. Protože ani obratnost není cílem; cílem je dobré uplatnění v lidské společnosti: dobrý skutek.

Všechny prvky skautské výchovy podléhají tomuto kouzelnému slovu: h r a. Ať je to již hra pozorovací a napodobovací — jak je to u prvku osobnosti. Nebo hra vytvářecí: jako v prostředí, či v stopařství, jež je částí splnění touhy po dobrodružství, nebo konečně hra sama.

Z toho vysvítá, že ve skautingu jsou čtyři prvky podávané činně jako prostředek sebevýchovy: 1. Stopařství — které vyplňuje částečně touhu po dobrodružství a romantiku dvanáctiletého chlapce, 2. prostředí, které si chlapci s vedoucím vytvářejí, 3. osobnost — pravidelně vůdcova a rádcova a konečně jako podklad toho 4. hra.

Tyto čtyři prvky nejsou samoúčelné. Směřují prostě k tomu, aby chlapec žil zákonem junáckým, jsou jeho vyplněním.

Především slovo o stopařství.

Nemyslím, že by hledáním stop a i krás v přírodě byl vyčerpán celý velký program junáckého stopařství. Touha objevitelská je prostě něco, co je u dvanáctiletého chlapce spolu s romantikou dobrodružného zážitku jednou z hlavních hybných sil.

A je to dobře. Každý si musí přiznat upřímně, že co neobjevil sám, nepokládá, je-li objektivní, plně za své. Neumí o tom ani tak mluvit. Stopařství, vlastně velkou touhu objevitelskou i onu žízeň po dobrodružství, uskutečňuje dobrým způsobem. — Kterýpak chlapec si hlouběji neuvědomí právě ve 12 letech své já? A dokonce i své umístění ve hře života, tak obdivuhodné, si objeví.

Ovšem „jakého" si objeví? Jako chlapec, který umí počítat s protivníky, s rákoskou, který je schopen mnoha dobrodružství — ovšem — jakých?

Anebo si objeví sebe jako poctivého hráče ve hře života? Nebo si objeví spolu se svým skautingem, že je vlastně volán k junácké hře — a tím volajícím je Bůh?

Ano, chlapec si musí objevit Boha. Někdy, po svém způsobu, musí znovu hluboce přijít na to, že zde je Někdo. Neobjeví-li si Boha živě, pak pomalu začíná mizet tato krásná skutečnost z jeho vědomí, právě pod vlivem náruživého objevování věcí, které jsou vzácné, avšak, děti se je, žel Bohu, dovídají od kamarádů naprosto ne vzácně — a pod vlivem vzrůstajících hříchů právě z těchto „objevů" čerpaných.

Toto je skutečnost, kterou mnohý z kněží trpce zkusil ve svém mládí. A mohl si ji ověřit na různých místech.

Právě objev Boha, plné prožívání povolání k životu v Bohu musí být první snahou kněze, rádce chlapcova.

Velmi často vše, co souvisí se vztahem mezi Bohem a člověkem je chlapci velmi vzdáleno — jednak proto, že dvanáctiletý chlapec je veliký realista, člověk mající smysl pouze pro makavé, jednak proto, že mnoho termínů z náboženství jaksi ztratilo zvuk. Slovo „milost" na příklad poví chlapci velmi málo. Připadá mu jako mince, o jejíž skutečné hodnotě neuvažujeme. Snad bude pro chlapce znamenat vlivem četby i případných zápasů něco slabošského. Rytířský význam milosti již dávno vymizel. Tu snad bude lepší obrátit se k termínu „život Kristův ve mně," jak Milost skutečně jeden chlapec definoval.

Objevit Krista! Řekněme si sami upřímně, kdy se Kristus před námi vztyčil takový, jaký je? Možná, že až v semináři. Nebyla to velká škoda? Proč jsme si Jej nemohli objevit již dříve? Konečně objevit Kristovo tajemné Tělo — Církev a svaté společenství jejich údů. Pak se chlapci rozšiřuje obzor, přichází v něj i hrdost a radost z víry. Dostává odpovědnost, činorodost. Toto objevitelství pokládám za něco velmi nutného pro celý lidský život. — Proč nám i nejvzácnější věci zapadají a zevšedňují se? Protože je znovu a znovu neobjevujeme. Chesterton v jedné své knize o „Muži, který byl příliš živý," svým originálním způsobem na to poukazuje.

Je proto první péčí kněze, aby první šel cestou stopařskou v přírodě — asi tak, jako biskup — též junák, Tihamer Tóth, s otevřenýma očima Boží přírodou. Aby vedl výpravy k vystopování Boha: protože příroda právě je stopou Boží. Aby dovedl odhalit stopy a uvést na ně, aby dovedl chlapcům sejmout roušku s obrazu Božího a ukázat, jak mají ve vlastní duši obraz Boží. Skauting však má stopovat i jinde než v tom, co se jmenuje příroda. Chlapec může objevovat v evangeliu osobnost Kristovu. Všechny vlastnosti, Jeho zdatnost tělesnou ... Jeho jednání, lásku, pokoru, život dobrého skutku, život služby, Život v Otci. Chlapec může objevovat v životě Církve. Hlavně pak v jejím životném duchu: v modlitbě, v pulsu — svátostech a Oběti nejsvětější — v životě dobrých skutků Církve — v obřadech a v prostředí modlitby, v kostele — který jako dům Otce a budiž mi prominuto „klubovna křesťanů" musí být domem, obrazem Církve. Zde víc než tyto řádky napoví duchovnímu rádci základní kniha Romano Guardiniho O posvátných znameních (Stará Říše 1946). Pak každý čin, každá skutečnost, hochem objevená, jím „zažitá" bude mít význam v jeho životě. Neuvidíme již člověka bezmyšlenkovitě se žehnajícího znamením Svatého Kříže. Neuvidíme člověka, jemuž by Kristus byl jen někým.

Druhým prvkem ve skautské výchově je prostředí. Vnitřní a vnější.

Vnitřní, jež tvoří: družina, oddíl, středisko. Vnější: příroda, klubovna, dům Boží. Skautské prostředí, ať vnitřní nebo vnější, je

právě prostředím objeveným, vytvořeným a kladným. Prostředí není nic jiného než činorodý duch, který vyzařuje z vedoucích, chlapců a věcí uspořádaných, zvyků — a objeveného domu Otce.

Jako malý obrázek prostředí by zde mohl sloužit příběh, který mi vyprávěl předseda K. A. římské mládeže, také skaut. Byl kdysi na táboře a když v neděli pospíchali vedoucí na junáky, aby se rychle umyli a ustrojili, aby přišli včas do kostela a mohli ještě jít ke sv. zpovědi — jeden čipera se velmi divil, že někdo zde, na táboře může být vůbec schopen hříchu.

Princip junáckého prostředí se dá vystihnout větou: „My to děláme takto."

A chlapec, který nechce „cantare extra chorum" — a to by pak nebyl junák, žije také tak. Ale není to z pouhé přizpůsobivosti. Je to z touhy vyrůst ve správného muže.

Tak vytváří prostředí především svým jednáním, zvyky a názory dva dospělí: duchovní rádce a vůdce. A pak ovšem i chlapci, mezi nimiž je navzájem milo být.

Prostředí vlastně vytváří i touha po uplatnění Zákona Božího a zákona junáckého, snaha o denní dobrý skutek.

Jednou ze složek prostředí jsou zvyky, podniky a účast na liturgii, i junácký způsob účasti na společné rozmluvě s Bohem a života v Něm.

Také klubovna a předměty v ní. A zde bych rád poprosil, aby vše, co mluví o Bohu, co nám připomíná tu nejnádhernější část života (lze-li ovšem život kouskovat) si vyjádřili chlapci. Veďme je k poznání jadrného, pravého umění. Klubovna není sklad sádrových devocionalií. Ty nedovedou mluvit, leč, že si je obvzlášť Bůh zvolí, aby zahanbil přemoudřelé. Ať vše, co mluví o Bohu, je vážné, vzácné a silně mluvící. Ovšem i střízlivé. Kdo toho moc napovídá, neřekl nic, obzvlášť chlapci.

Kostel se stane chlapci prostředím až tehdy, když jej sám „objeví".

A konečně i příroda, která naučí přemýšlet a modlit se, být soustředěný, houževnatý a radostný v Pánu. Naposled pak naše krajina, mluvící tolika znameními lásky Boží v křížích, kaplích a Božích mukách.

A ještě jedno. Kdo prožívá v kostele Svatá Tajemství, kdo žije Církevní rok podle missálu, začíná si tvořit pravé prostředí všude. Přenáší radost, smutek, vážnost postu i veselí velikonoc, touhu adventu i dobrotu vánoc do svého života. — Pak se ovšem vlivem prostředí, jež každý z nás, chlapci se svými chybami i dobrem, podobně my, vytváříme, stane náš život plný Boha. A ne snad jen řadou dnů šedivých a všedních, zpestřenou „svátečním" náboženstvím.

(Pokračování)

Dr Alexander Heidler:

K PROGRAMU NOVÉHO ROČNÍKU „LOGOSU"

Homiletický časopis je dílo složité a svízelné. „Rození kazatelé" ho téměř nepotřebují. Nanejvýše by vděčně přijali trochu hodnotné a moderní homiletické theorie — a pak jen několik málo vynikajících vzorů, spíše ke studiu než k napodobení. Ostatní zájemci se dělí na několik skupin a každá hledá v časopise něco jiného.

Jedni by chtěli míti po ruce hlavně dobře stavěné cykly themat a stručné schema každé jednotlivé disposice. Jsou přesvědčeni, že unázornění a praktické aplikace mají býti vždy samostatně vypracovány pro tuto konkrétní farnost a pro tuto neopakovatelnou chvíli v životě farnosti. Jistě budou příslušníci této skupiny také vděčni, najdou-li v časopise k naznačenému thematu několik odkazů na vhodná biblická místa — to znamená úsporu času — po př. několik doslovných a doložených citátů ze sv. otců, jejichž spisy jsou kurátnímu kléru většinou těžko dostupné.

Jiní mají vlastní cykly i themata a dovedou si dobře poradit s disposicí, ale nemají dosti tvůrčí fantasie k působivému unázornění. Proto jim běží hlavně o pravidelnou zásobu příkladů a podobenství. I tomuto oprávněnému požadavku je třeba vyhovět. Mnoho ovšem záleží na tom, jaké jsou to příklady a jaká podobenství; k tomu se ještě vrátíme. Rozhodně je však nešvar, když lze potom podle vtipné poznámky Dr. Braita recept na kázání vyjádřit takto: „Příklad — omáčka. Příklad — omáčka. Příklad — omáčka. Amen."

Jiní konečně nechtějí ani cykly, themata, disposice a citáty, ani surový materiál k unázornění, nýbrž prostě úplně hotové kázání. Pokud běží o vzor ke studiu nebo o podnět, který jsem ochoten a odhodlán transponovati do škály své kazatelské osobnosti a svého posluchačstva, nelze nic namítati. Někteří však volají po hotových kázáních, snadných k zapamatování, aby se jim mohli zcela mechanicky naučit nazpamět a doslova je odříkat. Podobají-li se někteří kazatelé tvořícímu umělci, někteří včeličce, někteří mravenečkovi a někteří pavoučkovi — pak je vzorem těchto posledních papoušek. Nehledě k tomu, že je to strašně nudné a ubíjející pro kazatele samého, jehož duševní život působí dojmem, jako by ustrnul na infantilním stupni mechanické paměti, nehledě k tomu, že je zde úplně vyloučena adaptace pro dané konkrétní posluchačstvo a pro současné vývojové stadium pastorace ve farnosti, pokud ovšem lze o něčem takovém vůbec mluvit, nehledě k tomu všemu a mnohému jinému . . . se pak může státi toto: Jeden pan farář, který zcela závisel na memorování lehké předlohy, musil jít jednou v sobotu večer zaopatřovat. To byla ovšem katastrofa, neboť mu nezbyly ony obvyklé dvě hodiny od osmi do desíti, kdy se obyčejně „učil" kázání ze svého časopisu. Co se dalo dělat? Vzal si ráno na kazatelnu svůj kazatelský časopis a předčítal „nenápadně" lidu slovo Boží. Pomalu — vždyť měl text po prvé v ruce. Náhodou bylo na tuto neděli zrovna v časopise vytištěno kázání: „Kterak máme poslouchati slovo Boží". I čte milý pan farář: „Drazí, já jako kazatel se také musím s vynaložením značné námahy na svůj posvátný úkol připravit. Nemohu vám zde povídat, co mi právě napadne, nebo něco předčítat! Musím samostatně a mnoho stu-

dovat, abych vám podal hodnotnou a přiměřenou duchovní potravu. A proto i vy máte vynaložiti trochu úsilí na pozorné naslouchání slovu Božímu. Atd."

Promiňte, bratři, ale tomuhle poslednímu „Logos" sloužit nesmí — to by bylo lépe vyráběti místo časopisu gramofonové desky.

Všem ostatním požadavkům se musí snažit vyhovět. V každém čísle by mělo býti trochu theorie, co možná informované, moderní a prakticky užitelné. Musí býti pamatováno na rozvrhy cyklů, themata, disposice, důležité citáty. Více než dosud by se měla uplatnit biblická homilie v doslovném smyslu.

Zvláštní pozornosti zasluhuje požadavek lidovosti a názornosti. Jistě je na místě kritika školské retoriky. Jistě je na místě kritika přílišné akademičnosti. Jistě je na místě požadavek l i d o v o s t i — a tedy zajímavé názornosti. Ale pozor! Předně není pravda, že jediný zdroj názornosti jsou t. zv. „příklady" v obvyklém kazatelském slova smyslu. Příběh z Písma, který barvitě a životně rozvádím homilií, je sám o sobě příkladem, a není třeba k němu lepit nějakou historickou nebo nehistorickou anekdotu. Vůbec je vedle „příkladu" ještě mnoho jiných možností unázornění látky. Proč bychom dnes po vzoru Spasitelově nemohli vtělovat i nejvyšší dogmatické pravdy do vhodně zvolených podobenství z přírody nebo ze všedního života a práce dnešních lidí? A není umírněná a dobře zvážená narážka na současné mezinárodní obtíže, na hospodářské starosti posluchačů, na příznačné události místního i národního veřejného života, na charakteristické zprávy denního tisku, na to, co jsme zaslechli v autobuse, v tramvaji nebo ve vlaku, a vůbec na to na všechno, co se nazývá veřejným míněním, daleko účinnějším podkladem názornosti a lidovosti než „příklad", který povinně začíná: „Roku čtrnáctistého padesátého osmého vyplula na širý oceán loď... Římský císař Marcus Antonius se jednou procházel po svých zahradách..." — nebo dokonce různá naivní vyprávění, třeba o jinochu, který se dal na cestu hříchu, nesmekl před křížem a rázem do něho udeřil blesk...?

Tady jsme u distinkce, která má přímo osudový význam pro celou moderní pastoraci: rozlišujme mezi tím, co je lidové, a tím, co je babské! Řekneme-li „lidové kázání", musíme míti na mysli ne snad bavení nebo rozplakání babiček, kterým je „pěkné" kázání často jakousi náhradou za „Večery pod lampou", nýbrž opravdu l i d, lid v jeho hlavních a rozhodujících složkách, lid, který žije svým dnešním životem a lopotí se svou dnešní prací na polích, v továrnách, v obchodech, v kancelářích, v dopravě atd. Budeme-li kázati j e n pro tu většinu babiček, kterou máme v kostele, budou nás chválit a to bude vše — zatím nám odejdou z kostela i poslední muži, i poslední mladí lidé. Budeme-li kázati pro dnešní mládež, pro dnešní mladé rodiny a pro dnešní muže, kteří rozhodují v jednotlivých povoláních a ve veřejném životě, pak se s tím i babičky brzy smíří a pravého „lidu" bude pod našimi kazatelnami přibývat. (Totéž platí ostatně i o stylu našich pobožností a pod.). K takovému náboru „lidu" musíme především použít oněch příležitostí, kdy dosud ve větším počtu přichází, na př. velkých svátků.

Buďme tedy lidoví, ale životně, aktuálně, moderně — buďme lidoví a ne babští. Mluvme co nejnázorněji, ale nemluvme své příklady jen otřepaných sbírek z „anno dazumal". Navazujme — vždy podle převážného charakteru farnosti — na život, práci, starosti, dojíždění, cestování a zábavu dnešního mladého sedláka, dnešního mladého dělníka, dnešního studenta nebo mladého úředníka, dnešních mladých manželů — a to ne snad jen mravokárnou negací, nýbrž co možná positivně! Tak

to činil Kristus — evangelia jsou toho plná — a to je jediná cesta k pravé lidovosti a účinnosti i našeho dnešního kázání! Předpokládá ovšem oči otevřeně pro život, vnímavé pozorování a láskyplně křesťanské posuzování převládajících třídních a stavovských typů v osadě a v posluchačstvu. Něco podobného, jako je „anketa" v JOC.

O tuto pravou lidovost musí „Logos" ve své další práci usilovat. To se však nedá dělat „ex cathedra". Redakční kruh může upozorňovat na metodu, vybírat, přeložit ukázky zahraničních vzorů. Ale vy, kteří žijete uprostřed našeho českého pracujícího lidu, a zvláště vy, kdo už aktivně pracujete se selskou nebo dělnickou mládeží, vy musíte pomoci, pomoci sobě i ostatním spolubratřím prostřednictvím časopisu. Není třeba velkých elaborátů. Stačí napsat na kus papíru, co vám přinesli vaši mladí v „anketě", co jste zažili při svých pastoračních návštěvách, co jste viděli na polích, co jste slyšeli z továren, čeho jste byli náhodou svědky v autobuse. Na cestě do školy vidíte spoustu „ohromných maličkostí" z přírody, z hospodářství i z techniky — a ze všeho se dají utvořit krásná podobenství pro nejhlubší dogmatické pravdy a vztahy, které právě dnes musí býti hlavním předmětem našeho kázání. Pozorujte, přemýšlejte a pište „Logosu"!

Uvidíme, co z toho vzejde — život nelze předem vymezit. Uposlechneme-li této výzvy a budete-li trochu trpěliví — všechno nelze udělat naráz — ponese váš nový zájem brzy znamenité ovoce. Ale ať už pak budou v časopise skizy a podněty podle jednotlivých stavovských a třídních typů farností nebo úplně vypracované promluvy, pamatujte všichni, kdo chcete z „Logosu" čerpati, že všechno bude míti plnou hodnotu teprve tehdy, když to bude adaptováno a zaktualisováno pro vaše zcela konkrétní posluchačstvo.

DO TOHOTO ČÍSLA PŘIKLÁDÁME prospekty na dílo „Církevní dějiny v obrazech". Použijte přiloženého objednacího lístku k zajištění si vašeho obrazového kompletu.

OBSAH MINULÉHO ROČNÍKU bude zařazen do příštího čísla. Na celý ročník jsme pořídili opět vkusné celoplátěné desky. Objednejte!

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecesní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. ledna 1948 jako 1. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ÚNORA 1948 — ČÍSLO 2.

Dr. Alexander Heidler:

JEDEN DOBRÝ RECEPT.

Prozradím vám tajemství receptu na podstatné zlepšení vaší kazatelské pohotovosti a úrovně. Je to recept velmi jednoduchý, někomu se snad bude zdát až naivní, ale kdybyste si v universitní knihovně našli dílo vynikajícího moderního experimentálního psychologa G. Dwelshauverse „L'exercice de la volonté" (Payot, Paris 1935) a prostudovali str. 78—91, uznali byste, že vám tu říkám prostými slovy a s praktickou aplikací na kazatelství totéž, co on tam dokazuje náramně učeně. Při tom běží o metodu, která vyžaduje jen nepatrnou chvíli denně — pro člena „Unio apostolica" vlastně žádnou — a účinkuje při denním užívání poměrně v krátké době způsobem překvapujícím. Ale už vás nebudu déle napínat a řeknu vám to.

Jde v podstatě o to, abychom i my staří kozáci měli dost pokory a znovu se cvičili v pěkném hlasitém předčítání. Zabije se při tom několik much jednou ranou: nebudeme zanedbávat biblickou a duchovní četbu, smysl a obsahový rytmus textů nám důkladněji přejde do krve a zároveň se naučíme správně vyslovovat, recitovat, přednášet a kázat. Všechny tyto cíle mějme při tom živě na mysli, zvláště druhý, a pak se praktický účinek dostaví téměř samočinně a bezděky.

Především mám na mysli texty biblické. Ze Starého zákona hlavně proroky. To byli Bohem poslaní kazatelé a zároveň Bohem inspirovaní básníci. Vezměme takový Hejčlův nebo raději Hegerův překlad Isaiáše, Jeremiáše, Malých proroků, představme si živě situaci proroka jako kazatele před israelským posluchačstvem, vžijme se do jeho svatého zápalu pro věc Boží a klidně, tlumeně, ale plasticky a procítěně recitujme jeho řeči. Buďme s prorokem střídavě věcní, tvrdí, tragičtí, přísní, něžní, rozjásaní. Deset minut takovéto biblické četby uplyne příjemněji, zajímavěji a i pro náš vlastní duchovní život užitečněji, než kdybychom četli jen očima. I naše rozjímání tu najde nejeden podnět a v mimořádném případě i jakousi náhradu.

Nový zákon bychom si takto měli prorecitovat celý. Colův nebo Merellův překlad nám to usnadní i u listů Pavlových. V Evangeliích a ve Skutcích se jednak naučíme prostému a přece živému vyprávění v krátkých větách, jednak se lépe vžijeme do bohočlověčenského rytmu Srdce Ježíšova, který dodnes pulsuje v jeho řečích a jehož ohlasem je pak i kázání sv. apoštolů. Z listů Pavlových vezměme především ty, které jsou psány jeho osobně známým obcím a jsou vlastně náhradou kázání. Jsou to zvláště listy k Soluňským, ke Korintským, k Filipským. Když je sv. Pavel diktoval, viděl každou tu vroucně milovanou, ale také nejednu starost působící farnost živě před sebou a vlastně k ní na dálku kázal. Tak máme mimoděk autenticky zachyceno několik z oněch podivuhodných kázání, kterými se sv. Pavel osvědčil jako veliký apoštol národů. Kolik tu máme příležitostí, abychom se znovu vžili do jeho kněžské víry, do jeho apoštolské lásky, do jeho otcovské něhy, do jeho pastýřské starosti, ale i do jeho lidského humoru, do jeho ironie, do jeho kategorického imperativu. Jestliže dovedl Pavel plakat s plačícími a radovat se s plesajícími, můžeme my dodnes — a není to pouhé divadlo, vždyť běží o věci stále živé — naříkati i plesati s ním. Při tom naprosto není třeba, aby se náš křik rozléhal po celé farní budově, můžeme čísti poměrně tiše a velmi klidně, ale citové zbarvení Pavlovy řeči se musí ve svých různých odstínech jemně a plasticky obrážeti v modulaci našeho hlasu. Vžijeme-li se opravdu do obsahu, pak nás samočinně přejde náš nepravý pathos a naše protivná afektovanost — a naopak se naučíme střídmým dávkám opravdového pathosu a přirozeného, upřímného afektu.

Kromě biblické četby, kterou by moderní kněz rozhodně neměl zanedbávat, je vhodnou příležitostí k tomuto plodnému cvičení naše povinná modlitba breviáře. Nelekejme se, není to zneužívání. Můžeme-li liturgické texty zpívat, můžeme je také umělecky recitovat. Umění jako umění, obojí zde stojí především ve službách pozornější modlitby — a recitace nad to ve službách našeho tak neobyčejně posvátného úřadu kazatelského. Nebudeme ovšem hlasitě přednášet celé officium. Ale tu a tam některý žalm, zvláště podle nového psalteria, a hlavně sermones a homilie sv. otců. Ty bychom si měli přednášet nahlas a modulovaně, kdykoliv se matutinum modlíme doma. A vždy si ty Bohem nadané kazatele také živě představme, jak ve svých basilikách promlouvají k lidu a co mu chtějí říci. Jejich alegorický výklad Písma nám vždy nebude vzorem, ale jen si dobře všimněme, k jak zajímavým vlastním myšlenkám jim najednou některý střízlivý verš Písma byl bezděčným podnětem.

Také jako duchovní četbu bychom si občas mohli zarecitovati opravdu klasické kázání, na př. nedávno v Krystalu vydané homilie sv. Řehoře Velikého. Psaná nebo stenografovaná kázání Otců, pozdějších světců a velkých klasiků najdeme v originálech nebo v různých překladech v nejedné farní nebo kněžské knihovně; na

nové patristické překlady čekáme z Krystala. Hleďme z nich naznačenou metodou především hodně vytěžit pro sebe. Pak nepřímo přispějí i k obrodě našeho kázání, aniž bychom je musili napodobovati. Nebudem kázati, jak kázali oni, nýbrž tak, jak by oni asi kázali dnes a u nás.

Konečně — věřte nebo nevěřte — i dnešní český kněz má někdy chvíli oddechu a dokonce i prázdnin. Chce se trochu dostat „na jiné myšlenky". Ale ještě i zde by mohl zabíti dvě mouchy jednou ranou. Na náš rozhlas se hubuje a já mu nebudu dělat advokáta. Ale jistě se občas v radiu zachytí také dobrá rozhlasová hra nebo obratná sportovní reportáž. To je pro kazatele neocenitelná příležitost k pozorování, jak se mluví moderně a přece většinou správně, na jaký způsob řeči a přednesu jsou dnes lidé naladěni. Když si to vezmeme k srdci, bude naše řeč i na kazatelně zníti lidověji a živěji než třeba ohavný pathos politických řečníků, který rovněž — jako příklad odstrašující — až příliš často náš rozhlas předvádí. Od Laufra a Mašlonky se naučíme víc než od nejednoho ministra. Podobně bychom se mohli — ovšem při zachování správného poměru — mnohému naučiti v divadle na opravdu dobrém dramatu. Ve chvíli duševní rekreace si občas i sami zarecitujeme pěknou moderní báseň, takového Dyka, Wolkera, Zahradníčka, po př. drama nebo kousek současného románu, který se odehrává v prostředí podobném naší farnosti. Tu a tam si přečtěme nahlas i opravdu dobrého moderního politického řečníka, na př. válečné proslovy Churchillovy („Do boje").

Při tom všem běží na první pohled jen o kulturu řeči a přednesu — a tu nesmí kazatel podceňovat. Ale nezapomeňme — empirická psychologie nám to důrazně připomíná — jak hluboce řeč souvisí s myšlenkou a citem. To platí ve větší míře o řeči mluvené než o pouhém zrakovém sledování jejích tištěných značek! Proto nám pomůže dobrá hlasitá recitace z pramenů víry oživit zážitek našeho křesťanství a kněžství — a dobrá hlasitá recitace charakteristických moderních textů zase zážitek naší doby a jejího způsobu myšlení i cítění. Synthesa obojího zplodí nejlepší kázání: živé křesťanství pravého kněze jako kvas v těstě naší doby a našeho prostředí.

Tomuto bezděčnému procesu můžeme napomáhati i vědomě. Nejkratším mostem od naznačeného cviku k správnému kázání je živé a jemně modulované předčítání perikop na kazatelně — tedy bez obvyklé monotonie nebo isotonie — vždy připravené předběžným pohledem do textů. Právě perikopa se nám může státi odrazovým můstkem k správnému, krásnému a plodnému přednesu našeho vlastního kázání.

Andrej Kalmančok:

POSTNÍ KÁZÁNÍ.

I. neděle: Myšlenky pro postní čas.

Významný anglický šlechtic byl odsouzen k doživotnímu žaláři. Cosi hrozného! Být zavřený, uvězněný, zatím co žije! Předtím se mohl volně pohybovati v Boží přírodě, nyní žije mezi čtyřmi zdmi. Předtím mohl chodit hory doly, nyní jenom pár kroků po tmavé, vlhké cele ode zdi ke zdi. Ubohý vězeň v tísnivé náladě, jako rozumu zbavený, sténal, křičel, proklínal svého krále, jenž ho dal uvěznit. Takovýto život je horší nežli smrt!

Najednou se však stal spokojeným a celý se proměnil. Nikomu si nestěžoval a často ho viděli klečeti na kolenou. Co ho k tomu přivedlo? Dláto a kladivo. Jednoho dne řekl dozorci: „Prosím vás, dejte mi dláto a kladivo!" Chtěl snad jejich pomocí utéci? Nikoliv. Dlouhé měsíce dlabal do zdi a vytrvalou prací vydlabal v ní kříž a na něm Umučeného s výrazem tak velké bolesti a trpělivosti, jako by i ta skála byla ožila. Od toho času byl spokojený. Pohled na Ukřižovaného ho změnil.

Křesťané! I nám dává Církev v těchto posvátných dnech velkého postu dláto a kladivo, abychom si s nimi ve svých srdcích vytvořili obraz Ukřižovaného. I naše srdce mohou být někdy chladná jako zdi, ohrazená, že žár Boží milosti k nim nepřijde. Byl by to život horší než smrt.

Církev svatá nám staví před oči umučení. Přijměme je z jejich rukou a často o něm rozjímejme! Přijměte z rukou Církve dláto a kladivo a začněte tvořit v sobě obraz Ukřižovaného!

Přicházejte na pobožnost k p ě t i r a n á m Krista Pána. Je to pobožnost velmi povzbuzující a poučující. Jan II, král portugalský, tak zbožně uctíval pět ran Kristových, že nikomu nic neodepřel, když ho v jejich jménu prosil. Jednou, právě když šel na Mši sv., jistá žena ho prosila pro pět ran Kristových, aby jejímu na smrt odsouzenému manželovi daroval život. Král jí řekl: „Nechť se stane, oč žádáš", a daroval odsouzenci život. Otec nebeský vysoko si cení Kristovy rány, vždyť jsou to rány jeho nejmilejšího Syna, a proto je jisté, že pro Synovy rány smiluje se nad námi a odpustí peklo, zmírní palčivost očistce, dá požehnání a život věčný.

Důležitá je i pobožnost k ř í ž o v é c e s t y, pohne nás k pokání. Slyšel jsem o našich misionářích, že v pohanských krajích na nejlidnatějším náměstí nebo na křižovatkách vystaví obraz Sedmibolestné. Pohané, když vidí mrtvé tělo Páně na matčině klíně, ruce, nohy probodené, hlavu trním korunovanou, slzami skropenou, jdou za misionářem a prosí ho, aby jim vysvětlil, kdo je ta matka, proč je mrtvé tělo v jejím klíně tak zmučené. Misionář vykládá, pohané poslouchají a stávají se křesťany, když zvědí, co všechno Syn Boží pro ně vytrpěl a Maria s ním, aby nám všem pomohl do nebe.

Tak účinkuje křížová cesta na pohany. Zda nemá míti ještě větší užitek a účinek u nás? „Na ruce, nohy, bok, člověče hleď, prýští z nich podivných pramenů pět: bys obmyl duši svou v těch potocích a z nich ozdravěl v svých nemocích. Kolik je ran, tolik je schran, ty abys životu byl zachován."

O sv. Františkovi čítáme, jak mu Bůh dal na jevo, že rozjímání o umučení Krista Pána je pobožnost Bohu velmi milá. Po třikráte se sv. evangelium otevřelo na tom místě, kde bylo popisováno umučení Kristovo. Sv. František dal si potom vyhotovit velký, dřevěný kříž, vzal jej na plece a s holou hlavou, pěšky zanesl jej až do Jerusalema na horu Kalvarii. Od nás to Bůh nežádá; když však zbožně rozjímáme pobožnost křížové cesty, jsme jako sv. František. Rádi tedy přicházíme na tuto pobožnost.

V postě by neměl minouti ani jeden den bez modlitby bolestného růžence. Jím uctíme bolestnou Matku s bolestným Synem.

Byly časy, ale už pominuly. Byly časy, kdy u nás večer po zvonění celá dědina byla jako vymřelá. Živé duše jsi nenašel na cestě, tím méně v hospodě. A kde byli? Všichni byli doma: otec a matka, děti i dívky a dospělí mládenci, čeledíni, učňové, všichni byli shromážděni před domácím oltářem a společně se modlili bolestný růženec. A modlili se jej každý den. Ty časy byly lepší, spokojenější, než jsou dnešní. Nemohl by se tento krásný zvyk udomácnit i u vás?

Přicházejte rádi na Mši sv. i ve všední den. Víme a věříme, že Mše sv. je tatáž oběť, kterou za nás Ježíš Kristus přinesl na Kalvarii, když za nás zemřel na kříži, a proto pevně věřím, že když budeme vždy pobožně přítomni Mši sv., že se nám to bude počítat, jako bychom stáli pod křížem v hodině smrti Kristovy. Je to pro nás veliké vyznamenání, že můžeme býti účastni Mše sv. Mší sv. působíme Bohu největší radost a sebe nejvíce obohacujeme. Na druhém světě mnozí pláčí, že tu na zemi zanedbávali Mši sv. V hodině naší smrti bude nás blažit vědomí, že jsme často chodívali na Mši sv. Kněz zaopatřoval 90 letou, slepou, skoro úplně hluchou stařenu a řekl jí: „Zítra o šesté odsloužím za vás Mši sv." Když ji kněz znovu navštívil a ptal se jí, zda se modlila v ten den, odpověděla: „Velebný pane, samou radostí jsem nemohla celou noc spát. V myšlenkách byla jsem vždy v kostele. A když přišla šestá hodina ráno, nemohla jsem se modlit, jen jsem plakala, že můj Spasitel se nyní obětuje za mne." Ta stařena je už na věčnosti a těší se i tam z toho, že když byla zdráva, často a ráda chodívala na Mši sv.

Jak jsem šťastný, že mnozí z vás, a co se mi nejvíce líbí, i muži a mládenci, tak rádi jste tu přítomni i v půli týdne na Mši sv. Zdvojnásobte svou horlivost v tomto svatopostním čase.

Takto se má po celý půst celý život křesťana soustřeďovat okolo sv. kříže, okolo umučení Páně. 24. května 1871 byl revolucionáři v Paříži zastřelen tamější biskup Darboye. Předtím byl uvržen do tmavého žaláře, kam světlo přicházelo jenom maličkým otvorem.

Čtyřicet dní ho tam drželi. Železné mříže otvoru se podobaly kříži. Na nich bylo tužkou napsáno: „O crux ave, spes unica!" Zdráv buď, kříži, naděje jediná! Tak to tam napsal biskup před svou smrtí.

Velmi významná a hluboká slova! I my jsme před smrtí, pamatujme, že blažení budeme jenom tehdy, když se náš život soustředí kolem kříže, neboť jenom tak, až se budeme loučit se světem, budeme moci spokojeně vyříknouti útěchyplná slova: Zdráv buď, kříži, ty naděje naše jediná! Amen.

II. neděle: Úvaha o Mši sv.

Když slyšíte slova, že Pán Ježíš se proměnil, rozumějte jim takto: ukázal se svým apoštolům v jasném světle, ve skvělé postavě, ozářený, ale ne v úplně proměněném stavu, jaký měl po slavném zmrtvýchvstání. Neukázal se jako Syn Boží. Tato proměna měla posilniti učedníky, aby se nepohoršili nad ním, až ho uvidí jako muže bolesti, krví se potícího, ukrutně ztrýzněného, visícího mezi dvěma lotry na kříži. Tato proměna je měla posilniti ve víře, že Kristus je milovaný Syn Boží a utvrditi v naději, že kdo věří v něho, bude spasen, měla též roznítiti jejich lásku, aby se mu nestali nevěrnými ani tehdy, kdy bude vydán pohanům, bičován a ukřižován. Apoštolové byli šťastni a nebylo by je mrzelo, kdyby byli mohli zůstati na hoře proměnění na věky.

Chléb a víno se denně proměňuje na oltářích v tělo a krev Krista Pána při Mši sv. V neděli jsem vám doporučoval Mši sv., dnes si obšírněji pohovoříme o jejím významu. Co vznešeného vám o Mši sv. povím, je v knize, napsané kapucínem Martinem Kochemem, opravdovým synem sv. Františka, který ve své závěti praví: „Tu na zemi nic jiného nevidím ze Syna Boha nejvyššího, než jeho nejsvětější tělo a krev a tato přesvatá tajemství nade všecko uctívám." Když žil Kochem, kněží neslouživali Mši sv. ve všední dny. Tím horlivější byl P. Kochem. Posledních 20 let před svou smrtí byl denně přítomen Mši sv. Když zemřela nějaká významná osoba, byl šťastný, mohl-li jíti na pohřeb, na němž vždy kázal o Mši sv. V klášteře Walldürn po tři léta kázal jen o Mši sv. a tu také napsal i knihu o Mši sv. V ní takto popisuje sv. Mši Kristovu: Do kněžského roucha se Kristus oblékl v nejsvětější sakristii mateřského těla, v němž vzal na sebe naše tělo a oblékl si i roucho naší smrtelnosti. Z této sakristie vystoupil v tichou, svatou noc a začal introit, začátek, jímž vkročil na tento svět. Kyrie eleison zpíval, když ležel v jesličkách a plakal. Gloria, Sláva Bohu, zpívali andělé, když se zjevili pastýřům a s nimi putovali do chléva. Kollekty, modlitby přednášel, když setrvával na modlitbách a v noci svolával Boží milosrdenství na nás. Epištolu četl a evangelium zpíval, když chodil po židovské zemi a kázal svaté evangelium. Obětování konal, když se denně obětoval Otci nebeskému za vykoupení lidí. Prefaci zpíval, když místo nás bez přestání oslavoval Božství a vzdával díky za prokázaná dobrodiní. Sanctus zpíval na Květnou neděli židovský lid,

když volal: Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně. Hosanna na výsostech! Proměnění vykonal při poslední večeři, když proměnil chléb a víno ve své tělo a krev. Pozdvihování se stalo, když byl na kříži přibitý, s křížem vyzdvižený a celému světu na pohled představený. Otče náš sám se modlil, když na kříži vyslovil svých sedm posledních slov. Lámání hostie se stalo, když se jeho nejsvětější duše odloučila od požehnaného těla. Agnus Dei, Beránku Boží, zpíval se svou družinou setník, když bijíce se v prsa, volali: V pravdě Syn Boží byl tento. Svaté přijímámí nastalo, když mrtvé tělo Spasitelovo bylo pomazáno a uloženo do hrobu. Požehnání na konci Mše sv. dal, když vystupuje na nebesa, zdviženýma rukama požehnal své učedníky.

Hle, to je velká slavnostní Mše, kterou sloužil Kristus na zemi a kterou rozkázal sloužit svým apoštolům a kněžím. Není to pěkné? O tom, jakou cenu má Mše sv. pro nás, píše P. Kochem: Žádná hodina dne není tak vzácná jako ta, v které jsi na Mši sv. Tato hodina je vskutku zlatá a vše, co spolupůsobením Mše sv. konáš, promění se ve zlato. Ostatní hodiny dne považuj jen za měděné a vše, co v nich konáš, abys tělo uchoval, je jen jako měď. Řekneš snad: „Práce je potřebnější než Mše sv., protože bez práce nemohu žít." Já ti však pravím: jít na Mši sv. je potřebnější než pracovat, neboť beze Mše sv. těžko budeš spasen. Neříkám, že nemáš pracovat, ale jen abys dovedl svou práci na půl hodinky opustit a ten krátký čas daroval Pánu Bohu. Práce ti půjde lépe od ruky a Bůh tím více ti bude žehnat. Když pro časný zisk nebo z lenosti zanedbáš Mši sv., proměňuješ zlatou hodinu v olověnou a působíš si škodu, jíž se nevyrovná žádná škoda časná. Zameškáš větší zisk, než jaký bys získal prací celého dne. Pochopíš to i ze slov Kristových: „Co platno člověku, kdyby celý svět získal a na své duši škodu utrpěl?" (Mat. 16, 26.)

Jak máme být přítomni Mši sv.? Kdyby tě dobrý přítel v listě často prosil, abys už jednou k němu přišel a pro jeho potěšení si s ním porozprávěl, dáš se konečně uprosit a vykonáš dlouhou cestu k vůli příteli; on však při tvém příchodu tě ani nepozdraví ani neřekne: „vítej u nás a sedni si", ani slovem tě neosloví, ano, nechá tě tam stát, jako by tě ani nepoznal, zda by tě taková surovost přítele nepohněvala? Nelitoval bys, že jsi k vůli němu konal tak dlouhou cestu? A Kristus k vůli tobě přichází v každé Mši sv. dolů s nebe, aby tě navštívil, potěšil, omilostnil. Stojí před tebou na oltáři, milostivým okem hledí na tebe a čeká, co mu řekneš a jak se budeš vůči němu chovat. Poznává však, že se k němu chováš tak, jako by tu vůbec nebyl přítomen. Nepozdravíš ho, neklaníš se mu, nevzdáváš mu žádnou úctu.

Pius X. pravil, že se nemáme modlit při Mši sv., ale že se máme modlit Mši svatou. Mše sv. je oběť, kterou Vykupitel konal kdysi na oltáři kříže a denně ji na oltářích našich kostelů obnovuje. Chceme-li tedy býti užitečně přítomni Mši sv., musíme očima, ústy,

srdcem býti při tom, co se děje v předu na oltáři. Musíme spolu vyslovovat svatá slova, jež kněz ve jménu Kristově a skrze Krista vyslovuje, musíme v srdci prožívat city, jimiž jsou tato slova naplněna, musíme v duchu prožívat a sledovat vznešený děj. Musíme se prostě modlit Mši svatou! Podám vám nejdůležitější pokyny.

1. Nechoď na Mši sv. bez předchozí usebranosti a dobrého úmyslu! Na př.: Milý Bože, tuto oběť tobě ke cti, mně k požehnání a duším v očistci k útěše! Touto Mší sv. chci tě prositi o tuto zvláštní milost. Chci ti poděkovati za toto mně prokázané dobrodiní . . .

2. Žádná stupňová modlitba bez lítosti! Kněz se modlí confiteor, vyznání hříchů, bij se i ty v prsa u vědomí své viny! A nacházíš-li se ve stavu těžkého hříchu, vzbuď spasitelnou bázeň a předsevzetí: Půjdu co nejdříve k sv. zpovědi. Nemůže a nesmí se stát, aby katolík pravidelně, opětovně byl účasten oběti Mše sv. a přitom spokojeně žil v těžkém hříchu.

3. Žádné obětování bez spoluobětování a obětování sebe! Kněz se modlí: Offerimus — obětujeme. — Všichni musí obětovat, ani ty nesmíš patřit mezi němé a nezúčastněné diváky, jinak je pro tebe obětní hodina ztracena. Proto když kněz při obětování odkrývá kalich, i srdce se má odkrýt a otevřít! Vyzdvihnouti je z každodenního, odtrhnout od pozemského! Cele oddat Pánu Bohu. Pane, tvá vůle se staň, nikoliv má! Vše pro čest a slávu Boží! Vše pro tebe, nejsvětější Srdce Ježíšovo! Všechny práce a námahy, všechny kříže a starosti, všecky potřeby a všechna přání polož na zlatý obětní talíř, na patenu.

4. Denně memento, vzpomínka na živé, zvláště na domácí a nemocné! „Od té doby, co se při Mši sv. modlím za své milé zvlášť jeden otčenáš, jde to lépe v našem domě", řekla jistá žena.

5. Žádné proměňování bez vnitřního proměnění! Ozve-li se zvonek k proměňování, tvá víra mluví: „Tam na oltáři už není víc chléb ani víno, proto ani ty nesmíš zůstati starým člověkem!" Kdyby se domů vrátili jako vyměnění a proměnění ti, kteří už žijí v delším těžkém nepřátelství! V hříšných známostech a nebezpečných příležitostech k hříchu! Opilci! Ti, kdož nedbají svých povinností! Zuřivci a rebelové proti Bohu, Církvi a kněžím! Nesnášenliví, kteří se rádi vadí! To by bylo převzácné ovoce svaté oběti. Ale zda to není, žel Bohu, tak, že mnozí katolíci stokrát, tisíckrát prožívají svaté proměnění, ale sami zůstávají nezměněni, vždy jen ve starém hříšném položení? Anebo ještě i horší? Jednou jsem povzbuzoval mladou ženu nevěstu, proč nechodí častěji k sv. přijímání, jak by to potřebovala, když má tolik dětí a tak mnoho starostí a víte, co mi odpověděla? „Ne, chodím jenom někdy do kostela, protože se bojím, že bych mohla být jako moje švagrová, která každý první pátek chodí k zpovědi, ale když přijde domů, je zlá jako čert, vadí se s námi, nic jí není po vůli." Což je toho Ježíš, tichý a pokorný srdcem, příčinou? To nesmí být! Musíme ze Mše svaté, od svatého přijímání jít domů lepší, tišší, pokornější, trpělivější, laskavější,

poslušnější, snášenlivější, čistší, spokojenější, obětavější. Od proměňování po přijímání — klanění a odevzdání se přítomnému Synu Božímu.

6. Žádná mše sv. bez vzpomínky na mrtvé! Při Anděl Páně večer modlíme se za ubohé duše v očistci, ale tu při Mši sv., kdy je nejvhodnější chvíle, mnozí na ně zapomínají. To by nemělo být! Jaká útěcha pro zesnulé příbuzné, když na ně nezapomínáme ani jeden den. Jak se jednou sám budeš těšit z tohoto mementa, z této vzpomínky, až budeš ubohou duší v očistci.

7. Žádné sv. přijímání při Mši sv. bez skutečného anebo aspoň duchovního sv. přijímání. To by bylo ideální: každý křesťan, který je přítomen Mši sv., též ke stolu Páně. Jak daleko jsme ještě od toho! Každý měl by tedy aspoň duchovně přijímat. Být na Mši sv. a nemyslet vůbec na sv. přijímání je velmi smutné. Duchovní přijímání tkví v tom, že toužíme po Kristu a přejeme si spojiti se s ním. Učiň si předsevzetí: půjdu co možno nejdříve k sv. přijímání. Ježíš si přeje být naším pokrmem.

8. Poslední požehnání přijímat v kleče! Na konci všeho máme čekat na požehnání, jako kdysi bědní a nemocní čekali na Spasitele, dokud kolem nich neprošel a nepožehnal jich. Požehnání kněze, dané ve jménu Ježíšově, má velkou sílu. Modli se zbožně a toužebně: Nechť mne žehná Bůh Otec, Syn a Duch Svatý! Skloň koleno při posledním evangeliu, když zazní slova: a Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi — z úcty k vtělenému Synu Božímu a rozluč se s oltářem a s kostelem malou, ale mnohoznačnou modlitbičkou, posledními slovy Mše sv.: Deo gratias — díky a chvála Bohu za všechno a také za tuto Mši svatou. Kdo se takto modlí, správně pochopí a procítí, jak vznešené je naše náboženství, jak krásná je Mše svatá. Tomu nebude dlouho trvat a nebude při ní nudou zívat. Bude mít pocit člověka, který bydlí v úzké dolině, v malém domku a jednoho dne se dostane do hor na výšinu. Tu jsou vrcholky, tu vane zdravý posilující vzduch, tu se otvírají oči, prsa, a vidí jednu krásu větší než druhou. Teprve nyní pozná, jak nádherně svítí slunce, jak krásné je nebe, jak velkolepé a povznášející je celé stvoření, Boží příroda. Kdo se takto modlí, bude se i snažit, aby jeho život se srovnával se Mší svatou. Kdo se takto modlí Mši svatou, nemyslí jen na sebe, stará se nejen o sebe, ale vrůstá vždy víc a více do velké rodiny, modlí se též za jiné, ztrácí sobectví a cvičí se v pravé lásce k bližnímu. Pane, nauč nás modliti se!

III. Neděle: Postní vyučování o lítosti a zpovědi.

Ježíš a jen on, nejčistší Beránek Boží, který snímá hříchy světa, mohl říci: Kdo z vás mne usvědčí z hříchu? My, my všichni jsme hříšníci a v pravdě ti jsou největší, kteří to nejméně uznávají. Sv. Jan píše: „Řekneme-li, že hříchy nemáme, sami sebe klameme a pravdy v nás není. Jestli vyznáváme hříchy své, Bůh jest věrný a spravedlivý, aby odpustil nám hříchy naše a očistil nás od všeliké

nepravosti." (Jan 1. 1, 8—9.) Zpovídáme se, je postní čas, rozjímáme tedy, jaká má býti naše zpověď. Má býti zkroušená a upřímná. Dávejte pozor, neboť často chybí nám opravdová lítost, často upřímnost, a často obojí. A vy se chcete přece správně a dobře vyzpovídat. Či nemám pravdu? Tedy pozor!

1. Zpověď, čili vyznání hříchů, má býti zkroušená. Zkroušená lítost je nejpotřebnější část zpovědi. Bez našeho litování není Božího smilování. Kdo hříchů nelituje, nad tím se Bůh nesmiluje. Lítost může všecko vynahradit, ale lítost se nedá ničím vynahradit. Jak víte, není-li kněz po ruce anebo není-li možnost vyzpovídat se, dokonalou lítostí můžeme dosáhnouti odpuštění hříchů, ale bez lítosti ani pomyšlení na odpuštění, rozhřešení od hříchů. Kdo nemá pravé lítosti, třebas stokrát se může zpovídat, i hodiny klečet ve zpovědnici, všecko na vlas povědět, bez lítosti není odpuštění, není rozhřešení. Ne každá lítost je lítost, jaká má být. Ne každá lítost nás ospravedlňuje před Bohem. Prorok Nathan vyčítal králi Davidovi jeho hříchy. David vstoupil do sebe, bil se v prsa a z hloubi srdce pravil: Zhřešil jsem, před Bohem jsem zhřešil! „Bůh ti odpustí", řekl mu Nathan. Prorok Samuel též vyčítal Saulovi jeho hříchy. A Saul, celý zahanbený zvolal: „Zhřešil jsem!" Samuel mu odpověděl: „Ano, opustil jsi Boha, i tebe Bůh opustí!" Vidíte, drazí mojí, oba David i Saul litovali svých hříchů, ale oba nedostali odpuštění. Proč? Saul litoval svých hříchů jen z bázně před prorokem, a pro hanbu před národem. Litoval svých hříchů a zase znovu se jich dopouštěl. David litoval svých hříchů pro Boha, pravil: Zhřešil jsem před Bohem, proti Bohu! Litoval svých hříchů a víc je nespáchal. Litoval a oplakával je, dokud jediná slza zbyla v očích. Ne každá lítost je lítost, jaká má být. Ne každá lítost ospravedlňuje před Bohem. Dejme tomu: nezbedné dítě se dopustilo velkého provinění, matka mu řekne: „Počkej jen, až přijde otec domů, dostaneš odplatu! Až se o tom otec dozví, odpykáš to. Počkej jen!" Dítě lituje svého provinění, ba dokonce i pláče. Proč? Protože se bojí otce, anebo lépe, bojí se trestu, bojí se výprasku. Byla by to dobrá, opravdová lítost? Zajisté ne. A dejme tomu, jiné dítě též se dopustilo provinění. Matka mu řekne: „Synáčku, cos to udělal? Nezakázal ti to otec? Tak tě má rád. Tak dobře to s tebou myslí a ty ho neposloucháš. Co řekne otec, až se to dozví. Tvá neposlušnost se mu jistě nebude líbit." Poplašené dítě se dívá do země. Lituje svou vinu a povídá matce: Mamičko, má milá mamičko, potrestejte mne, jen nic neříkejte tatínkovi! Rád přijmu všechny tresty, jen aby tatínek nebyl pro mne zarmoucen. Víckrát to neudělám, nikdy víc. Mamičko, potrestej mne!" Jak se vám líbí tato lítost? Z obou se nyní poučíme. Někteří, když se zpovídají, litují svých hříchů, ale jenom ústy. Odříkají lítost, jak se tomu kdysi ve škole naučili. „Těchto všech vědomých i nevědomých hříchů z celého srdce lituji" atd. Ale tak rychle, vlažně, jako školáci, když něco odříkávají nazpaměť. Jejich srdce nic o tom neví, nic při tom necítí. Lítost, která

pozůstává jen ze slov, nezasluhuje si ani toho jména. Je špatná, k ničemu. Někteří lidé litují svých hříchů vážně, často se vzdycháním a se slzami. Proč? Neboť pro hřích stali se nešťastní anebo upadli do hanby, do škody. Tento lituje své lži, onen pomluvy. Proč? Protože všecko vyšlo najevo, všecko je známé, co tento udělal, tato natropila. Někdo na stará kolena lituje, že promarnil své groše na parádu, utratil v kartách, anebo utopil ve sklenici, ale proč? Teď ho trápí hlad a trpí nouzi. Lehké děvče lituje své hříšné známosti, proklíná svého milence, s kterým prožívala rozkoše. Proč? Protože se stalo, co se nemělo stát a kde kdo ví, že má hanbu. Takováto lítost, i kdyby byla nejzkroušenější, pro časnou škodu anebo pro hanbu před lidmi je jen přirozená lítost. A před Bohem neospravedlňuje. Mnozí litují své hříchy pro trest, jehož se na druhém světě obávají, neboť Bůh, spravedlivý Bůh, musí zlo trestat. Takováto lítost je už v jisté míře nadpřirozená. Neboť člověk už nemyslí na časné, ale na věčné věci, myslí na Boha; ale ani tato lítost není dokonalá. Naše lítost, mojí milí, musí být čistší, dokonalejší; svých hříchů máme litovat hlavně pro Boha, z lásky k Bohu. Takovouto pravou dokonalou lítost vzbudíme, uvážíme-li, co je hřích a co je Bůh. Hřích je neposlušnost, nevděčnost vůči Bohu, lidsky řečeno, je opovrhnutí Bohem, urážka Boha, přestoupení jeho přikázání. Kdo je Bůh? Je náš nejlepší, nejmilejší Otec.

Je vůči nám neskonale dobrý, a je nejvyšší a milování nejhodnější Dobro. Chceme-li vzbudit dokonalou lítost, vzbudíme nejdříve lásku k Bohu. Lítost přijde potom sama od sebe.

2. Naše zpověď, nebo-li vyznání hříchů, má být upřímná. To znamená, že nesmíme žádný hřích dobrovolně zamlčet anebo zmenšovat a okrašlovat. Kněz při zpovědi je s o u d c e. Kde je soudce, tam musí být i žalobce a tím je sám kajícník. Kněz je soudce, neví, zda má svázat či rozvázat, když hříšník stav své duše sám nevyzná. Kněz je při zpovědi l é k a ř d u š e. Lékaři a knězi, říkají lidé, nemáme nic zatajovat. Jak však může kněz, lékař duše, radit a pomáhat, když mu nemocný neřekne, kde je chyba, kde ho bolí a jak dlouho? Kněz zastupuje m í s t o B o h a, místo Ježíše Krista. Jako Ježíš i on může odpustit hříchy, ale nemůže jako Spasitel vidět lidem do srdce, kajícník musí mu své srdce odkrýt, cele otevříti. Myslím, že by to mělo být každému lehké. Kdo opravdově, z lásky k Bohu lituje svých hříchů, tomu nic nemá být tak lehké jako upřímné vyznání hříchů. Největší radost, největší, jediné uspokojení nalézti v tom, když si pomyslí: Teď jsem se vyzpovídal ze všeho, mám všecky hříchy odpuštěné, jsem zase v milosti Boží, stal jsem se opět dítětem Božím!

Když byl Ježíš pozván na hostinu k jednomu židovskému představenému a s mnohými seděl u stolu, přišla do místnosti hříšnice, vrhla se k nohám Ježíšovým a veřejně, před mnohými lidmi vyznala svou vinu. A nám se zdá těžkým vyznat své hříchy v tajné zpovědi, před jediným člověkem, který k tomu ještě musí mlčet a žádnému

člověku nikdy z toho, co ve zpovědi slyšel, nesmí nic povědět. Není to jistě těžké tomu, kdo svých hříchů ze srdce lituje a nic jiného si nepřeje, než zbavit se jich. V upřímné zpovědi najde své nejlepší utěšení a nejjistější uspokojení. A přece někteří zamlčují v mnohých zpovědích, kolikrát po dlouhá léta, mnohé své hříchy, protože se stydí. Stud je jinak pěkná vlastnost. Sv. Augustin praví: „Máme se stydět páchati zlo, ale nemáme se stydět vyznat své hříchy." A sv. Cyprián píše: „Ďábel je zloděj, který vrací ukradenou věc. Béře nám stud, když se dopouštíme hříchu, a vrací nám jej, když se máme z hříchu vyzpovídat." Mnozí vyznávají své hříchy třesoucím se hlasem a s hlubokým vzdycháním, ale n e v š e c k y. Zamlčují právě ty, které je nejvíce tlačí a nejtíže ji jim leží na srdci. Tito lidé jsou politováníhodni. Musí to být smutný život, když má člověk ustavičně kámen na srdci, když si stále musí myslit: „Musím už se jednou upřímně vyzpovídat. musím se k tomu odhodlat, neboť jinak se od svých hříchů neosvobodím! Jednou se to musí stát". Proto prosím tě: pověz to raději hned!

Máme svatý půst, čas pokání. Ježíš trpěl za naše hříchy, zemřel za spásu světa. Jeho nekonečných zásluh můžeme se státi účastnými v dobré zpovědi. Co patří k dobré zpovědi? Jedním slovem to můžeme vyjádřit: polepšení. A co ještě. Polepšení. A co ještě? Polepšení. Věru, moji milí, polepšení je nejlepší zpověď. Kdo se chce vážně polepšit, musí rozebrat svůj minulý život, který chce napravit, a budoucí, který chce začít, a dobře uvážit, jaká nebezpečí musí opustit a jakých prostředků použít, aby se polepšil. A potom, jenom potom má jít k sv. zpovědi a žalovat na sebe, ale zkroušeně a upřímně. Kde není pravé lítosti, tam není ani vážného předsevzetí k polepšení a kde to není, není ani vážného polepšení. Mnozí nyní v postě vykonají sv. zpověď. Ale kolik se jich bude zpovídati správně a dobře? Místo odpovědi kladu druhou otázku: kolik se jich po zpovědi polepší? Polepšení je nejlepší a nejjistější znak, že jsme se dobře vyzpovídali. Písmo svaté nám předkládá více příkladů opravdové lítosti. Tu máte Davida, Manasesa, Petra, Magdalenu. Ti všichni se polepšili, ani jeden z nich neupadl do starých hříchů.

Ježíš nám v podobenství o marnotratném synu ukazuje velkou, nekonečnou dobrotu a milosrdenství Boha, který s láskou a radostí přijímá marnotratného hříšníka. Ale co myslíte, moji milí, byl by onen otec svého syna, který po druhé, po třetí, po desáté od něho utekl, i po druhé po třetí, po desáté znovu tak pěkně a laskavě přijal? Co myslíte? Přemýšlejte!

IV. neděle: Skutky tělesného milosrdenství.

Dnešní sv. evangelium nás učí, že máme konati skutky milosrdenství. Kristus Pán měl soucit s převelkým zástupem a nasytil jej. To bylo něco neslýchaného, protože tehdejší svět měl pro bídu a chudobu jenom opovržení. Kristus Pán nejenom hlásá, že jsme všichni stvořeni k Božímu obrazu a všichni jsme Božími dětmi, ale

ujímá se i nejubožejších a prokazuje jim milosrdenství. I my to máme dělat. Všech sedm skutků milosrdenství připomíná Kristus Pán v evangeliu sv. Matouše, v 25. kapitole. Mezi nimi jsou i takové, jež už v dnešních dobách a v našich krajích nemůžeme prokazovat tak, jako tomu bylo za časů, kdy on žil a učil. Na př. žíznivým dávalo se pít v krajích, kde málo pršelo. Bylo to velké dobrodiní, protože nebyla po ruce dobrá, pitná voda. Též pocestným poskytnout nocleh. Tenkráte nebyly hostince a hotely. Cestující byli odkázáni na dobré lidi. Zajatce vysvobozovat též nemáte možnost, ani mrtvé pochovávat, to vykonají příbuzní a sousedé. Zůstávají nám jen tři skutky a o těch si dnes trochu porozjímejme.

Hladovým dát najíst! Tomu rozumíte dobře a často to i děláte. Připomínám, že nejlepší a největší skutek milosrdenství je, když nezaměstnanému řemeslníkovi nebo dělníkovi obstaráme práci a tím i chléb. Jednou jsem byl na návštěvě u jednoho majetného, svobodného muže. U jeho postele jsem viděl aspoň deset párů nových bot, větších, menších. Ptal jsem se ho: „Co děláte s tolika botami?" Usměvavě mi odpověděl: „Vám to mohu prozradit. V sousedství je chudý obuvník, má šest dětí a žádnou práci. Časem si dávám u něho zhotovit nové boty, aby si něco vydělal a mohl dětem koupit chleba. Když obuv já neupotřebím, upotřebují ji chudí." Není to pěkné? Chudobný potřebuje oděv. Ošatíte ho, když si u vás vydělá tolik, že může pro sebe a pro své děti koupit nejpotřebnější oděv. Kdybyste ho chtěli něčím obdarovat, nenoste to tak dlouho, až už je to cele roztrhané, protože tak byste potřebnému nepomohli. Co vy už nemůžete upotřebit, to nemůže ani on. Je-li už pro vaše dítě oděv malý nebo úzký, dejte to přešít pro chudé dítě. Jak vám bude děkovat!

V Skutcích apoštolských (9, 36—42) čteme: V Joppe žila křesťanka Tabita, plná dobrých skutků a milodarů. I stalo se v těch dnech, že onemocněla a umřela. Hned zavolali apoštola Petra a zavedli ho do světnice. Tam ho obklopily všecky vdovy, které plakaly a ukazovaly mu sukně a šaty, jež jim zhotovila a darovala Tabita. Petr si klekl a modlil se. Obrátil se k mrtvé a řekl: „Tabita, vstaň!" A ona otevřela oči a posadila se. Milí křesťané, kéž by i jednou u vašeho hrobu se slzami v očích k nebi obrácených volali chudí: Bůh mu odplať, poslal, dal, dala tyto šaty mým dětem.

Hospodyně, ve vašich skříních je ještě nějaký zbytečný oděv a nejvzácnější je ten, který hodláte darovat potřebnému, jenž se nemá do čeho obléci. Proč by se nemohla i s vámi opakovati událost sv. Martina se žebrákem? Proč by nemohl Kristus i vaši košili, váš kabát ukazovati v nebi: „Tímto kabátem mne přioděla žena z Levoče." Neboť co jste jednomu z těchto nejmenších vykonali, pro Krista jste to vykonali a Kristu jste to darovali.

Navštěvujte nemocné, a nejen z příbuzenstva nebo z majetnějších rodin, ale především opuštěné a osamělé nemocné, a povšimněte si, zda nelčží v špíně a hadrech. Vaše srdce by muselo být z kamene,

kdyby se nepohnulo při spatření chudoby a bídy. Ale nestačí, aby se srdce pohnulo, je třeba pomáhat. Pomáhejte potřebným, jak jen můžete. Navštěvovati nemocné je vůbec velký a záslužný skutek milosrdenství a zvláště pro mladé lidi je to poučné a spasitelné. Často se při takovéto návštěvě naučí poznat marnost tohoto světa, pomíjejícnost všeho pozemského, konec světských rozkoší. Proto rádi navštěvujte nemocné! I. Písmo praví: „Choď raději tam, kde je smutno, než kde se veselí." Neodcházejte nikdy od lože nemocného bez dobrých myšlenek: Jaké to bude se mnou, až já jednou takto budu ležet a dívat se smrti do očí? Jaké to bude?

Navštěvujte zvláště takovou osobu, s níž jste předtím nevycházeli zrovna dobře anebo o které myslíte, že mezi vámi ještě je nějaký osten nepřátelství. Jak dobře to obvykle dopadne! Často obě strany prolévají slzy radosti a usmíření, slzy, o nichž Písmo praví, že je andělé sbírají do zlatých misek a ukládají před trůn Boží.

Potěší nemocného a přinese mu to úlevu, když ho navštíví soused nebo přítel. Zapomene na bolesti a nemá-li jich, zkrátí se mu aspoň dlouhá chvíle. V noci nemůže spát, přes den se přehazuje na posteli s boku na bok, navštivte ho a zkraťte mu příjemně čas. Ne nadarmo pravím: příjemně! Abyste věděli, že vaše návštěva má nemocného potěšit a ne ještě více usoužit. Nemocní se po nedělích obyčejně cítívají vyčerpáni a slabší než jindy. A víte proč? Neděle jsou zpravidla dny návštěv u nemocných, nemocného navštíví v ten den více lidí, musí mnoho rozmlouvat anebo naslouchat mnohým hovorům. Unavuje ho to, zvláště když návštěva dlouho sedí a nemá se k odchodu. Každý, kdo kdy byl nemocný, dá mi za pravdu. Nemocný se neodváží upozornit návštěvníky na svou únavu a říci jim, aby už mu dali pokoj. Proto ve jménu všech nemocných vás prosím: nemluvte s nemocným mnoho a ne příliš hlasitě, neprodlužujte příliš svou návštěvu a nechoďte k nemocnému, když víte, že jsou tam jiní lidé, a odejděte, když jiní přicházejí. V krátkosti řečeno: vaše návštěva má nemocného potěšit, občerstvit, povzbudit a ne potrápit a unavit.

Jeden z nejtěžších skutků tělesného milosrdenství je nemocné o p a t r o v a t. Nemocní mnoho potřebují, hned to, hned zase ono. Často nemoc trvá několik let, nemocní bývají stále více podivínštější a mrzutější, nic jim nikdo neudělá po vůli, nejsou spokojení s jídlem, s obsluhou. Tu je třeba trpělivosti! Moji milí! Musíte si ji přisvojit, nemůžete nemocného nechat bez přispění. Jsou to vaši rodiče, vaše děti anebo vaše rodina, tedy dvojnásobně vaši spolubližní. Udělejte tedy z nouze ctnost! Udělejte nemocnému všecko s tím úmyslem, že to konáte pro samého Spasitele. Všechno vám pak půjde nejenom lehčeji, ale vaše skutky budou v nebi více odměněny. A nezapomínejte, že ke všem těmto skutkům tělesného milosrdenství musíte přidati srdečnost, protože každá srdečnost, každá služba lásky, prokázaná bližnímu, je skutek milosrdenství. Ne každý může dát almužnu anebo pomáhat nuzným, ale každý

může bližnímu posloužit, způsobit radost anebo ulevit žal. Kolik k tomu mají příležitosti ti, kteří bydlí v jednom domě, žijí v společném rodinném prostředí. Kdybychom všechno měli dělat jednou rukou, jak těžko by to šlo. Ale když jedna ruka druhé pomáhá, jde to snadno. Co jeden těžko odnese anebo zdvihne, dva lehce zmohou. Proto si pomáhejte! Při pracích, na poli, v soužení, v různých potřebách, vzájemnou výpomocí. A třebas i upozorněním: „Na zahradě máš otevřená vrátka, mohou ti tam slepice způsobit škodu!" Jak je to krásné, když se snášíte — to je už půl nebe na zemi a tam — v nebi odplata velká, věčná,

Už bych chtěl skončit, ale cosi mi šeptá: Ještě toto pověz, to sem též patří!

Někdo řekne: „Já dám raději na kostel než chudým." Je to sice správné, když tak děláme s dobrým úmyslem, ke cti a chvále Boží, ale skuteční chudáci a potřební jsou též pravými chrámy Božími. A mají přednost. Mnozí svatí biskupové, Paulinus, Jan Zlatoústý, Augustin, prodali zlaté a stříbrné nádoby z kostela a peníze, které za ně strážili, rozdali chudým. Někteří zase říkají: „Chudí a potřební, kterým máme především pomáhat, jsou duše v očistci. Raději dám za ně na Mši sv." Má odpověď, moji drazí? Duším v očistci pomáháme nejenom Mší sv., ale jak Církev učí, i almužnou a skutky milosrdenství. Když tedy dáte za duše v očistci na Mši sv., je to správné, ale když dáte almužnu anebo jiným způsobem pomáháte potřebným, je to ještě lepší, neboť tím i živým i mrtvým pomáháte.

Toto je jenom několik myšlenek o skutcích tělesného milosrdenství. Prosím: osvojte si je!

Na Velký pátek: Ježíšovy žalozpěvy.

O sv. Dominikovi čteme, že ho jednou viděli, jak šel od kříže a měl červené oči od velkého pláče. Ptali se ho, proč pod křížem plakal. Řekl: „Neměl bych plakat? Kříž je má dlužní kniha. Tam čítám, kolik jsem vydal a kolik přijal: vydal jsem mnohé hříchy, které můj Pán musil draze zaplatit, a přijal jsem tolik milostí, za něž neumím dost děkovat — nemám tedy proč pod křížem plakat?"

Svatý kříž je odhalen, zpívali jste výčitky, improperia božského Spasitele židovskému národu, kde je upomínka na všechna prokázaná dobrodiní a předkládá jejich nevděčnost vůči němu. Dojímavá píseň!

Kdyby Ukřižovaný vystoupil ze své skrytosti, přišel jednou m e z i n á s a začal hovořit, jaká že improperia, jaké výčitky by nám přednesl?

L i d e m ů j, n á r o d e m ů j z H .... co jsem ti udělal? Zda jsem tvůj nepřítel? Zarmoutil jsem tě? Odpověz mi! Mnoho roků přebývám mezi tebou v úzkém svatostánku, modlím se za tebe, obětuji se za tebe, žehnám ti. Ty však nemyslíš na mne, zřídka mne navštěvuješ, už ani v neděli ne, takový lhostejný jsi v mém domě, nemáš zbožnou mysl, jsi neuctivý . . Jen dobro ti prokazuji,

ty mne však sužuješ a urážíš svými mnohými hříchy. Proč? Co jsem ti udělal? Napomínám tě k pokání, vybízím k polepšení a ty jsi čím dále, tím lehkomyslnější . . .

Lide můj, národe můj z H. . . . kde je tvá víra? Kde je tvá láska? Odpověz! Jsem tvým Bohem, tvým ochráncem a a pomocníkem, tvým přítelem a bratrem. Ty však utíkáš za modlami, za mamonem, za alkoholem, za neřestmi — tvým bohem je břicho. Mne, pramen živé vody, opouštíte a kopete si děravé cisterny. Sloužíte světu, hříchu, ďáblovi. Co zlého jsem vám udělal? Čím jsem si zasloužil takovýto nevděk? Odpověz mi!

Dítky z H . . . Co jste mi slíbily, když jste byly po prvé u sv. zpovědi? Co v krásný, památný den prvního sv. přijímání? Jak rychle jste na to zapomněly a rodiče zarmoutily. Tím jste i mne zarmoutily. Slíbily jste mi, že často přijdete do kostela a v něm se budete vždy slušně chovat, ale neděláte to. Proč? Co zlého jsem vám udělal? Odpověz mi!

Mládenci a dívky z H . . . Co jsen vám udělal? Proč se mi vyhýbáte? Proč nepřicházíte ke mně na Mši sv., k sv. zpovědi, k sv. přijímání? Proč mne neposloucháte, když vám přikazuji: žijte čistě a poctivě? Oblékejte se slušně, chraňte se špatných kamarádů a svůdců! Chci jenom vaše dobro. Chci vás přivést k opravdové radosti. Proč mi nevěříte? Proč důvěřujete více svůdci než svému Vykupiteli? Odpovězte mi!

Ženy a matky z H . . . Vás jsem zvláště omilostnil: svou nejmilejší matku Marii dal jsem vám za ochránkyni, vyzdvihl jsem vás z ponížení, do něhož vás uvrhlo pohanství, tolikrát jsem vás potěšil ve vašich úzkostech a starostech. Proč mne více nemilujete? Proč nechodíte častěji k sv. přijímání? Každý první pátek? Proč jste tak hrdé, proč myslíte jenom na parádu? Já, váš Spasitel, nosil jsem trnovou korunu a posměšný, roztrhaný plášť. Mateřství jsem posvětil tím, že jsem ustanovil svátost manželství, ba i svou krev jsem vylil za to. Proč si neceníte hodnosti mateřství, proč se bojíte dětí a žijete nepoctivě? Odpovězte mi! Zbožné ženy na křížové cestě jsem požehnal, i vám jsem ochoten požehnati. Proč neprosíte častěji o mé požehnání pro sebe a pro své dítky?

Mužové z H . . Vás tak vroucně miluji. V apoštolech a učednících, v setníkovi z Kafarnaum a v setníkovi pod křížem vás všechny jsem přitáhl k svému srdci. Neceníte si to vůbec? Proč tak hrozně klejete? Proč jste tak nemírní, nezdrženliví, smyslní? Proč jste tak slabí ve víře, bázliví, když se máte ke mně hlásit a mne vyznávat? Proč lépe nevychováváte své děti? Proč se svědomitěji nestaráte o svou rodinu? Mužové z H . . ve vás jsem skládal svou naději, vy máte přeměnit tvářnost naší farnosti, vy máte pěkným příkladem předcházet naší mládeži, ale vy jste mne — jako Jidáš — zradili, svázali, bili a znovu křižovali svými hříchy. Co jsem vám udělal? Zarmoutil jsem se. Odpovězte mi!

Zda by nemusil takto anebo podobně žalovat na nás náš ukřižo-

vaný Spasitel? Myslím, že ano. Nezbývá nám nic jiného, než abychom si klekli v duchu zahanbení a zkroušené lítosti k jeho nohám a volali: Svatý Bože, mocný, nesmrtelný Bože, smiluj se nad námi! (Opakuj třikrát!) Dobrý Spasiteli, už to bude lepší. Chceme se polepšit. V budoucnosti najdeš v nás dobré a věrné přátele! Amen.

(Volně přeloženo ze slovenské sbírky kázání „Čo je pravda", vydané autorem v Lovči r. 1946).

Smrtelná neděle

Karel Maria Kučera:

MARNÝ ŽIVOT?

Pán Ježíš v nádvoří chrámu v Jerusalemě. Kolem něho zástup, který dychtivě poslouchá jeho slova. Kdybychom měli dar vidění a poznávali lásku, opravdovost, ale i zlobu a převrácenost posluchačů, viděli bychom ty, kteří poslouchají proto, že se chtějí poučit. Viděli bychom též ty, kteří sice poslouchají, ale proto, aby mohli použít proti. Jsou tu členové Velerady, jimž je Pán Ježíš trnem v oku a přímo zoufale se snaží najít slabinu, aby mohli odstranit nenáviděného Mistra. Před krátkou dobou přivedli k Němu cizoložnou ženu. Mysleli si: Jestliže ji neodsoudí, dá nám možnost, abychom Ho obžalovali jako rušitele zákona Mojžíšova, který nařizuje ukamenování. Jestliže odsoudí, ztratí přízeň lidu. Pán Ježíš odpověděl: „Kdo z vás je bez hříchu, hoď první po ní kamenem . . . Oni však uslyševše to, odcházeli jeden po druhém počavše od starších, a zůstal sám Ježíš a žena, stojící uprostřed." Odešli. Nikdo nemohl říci: já tak učiním. Odešli. Porážka však zvýšila jejich nenávist a nenávist je znovu přivedla do chrámu, aby poslouchali Mistra a hledali možnost, jak by se Ho mohli zbavit. Zas stojí tváří v tvář a nová otázka sráží je v prach. „Kdo z vás bude mne viniti z hříchu?" Žádná odpověď. Před krátkou dobou museli přiznat svoji hříšnost a nyní bezhříšnost Mistra. Takový je rozdíl mezi Ním a jimi.

Drazí v Kristu. Nikdo z nás nemůže říci: Já jsem v celém svém životě nezhřešil. Bůh ustanovil svátost pokání, aby pomohl člověku. I světci zhřešili. Pán Ježíš o Sobě prohlašuje, že je bez hříchu. A ani úhlavní nepřátelé nemohou odpovědět: Ty nemluvíš pravdu. Řekněte sami — je Ten, který tak o Sobě pravil, pouhý člověk?

Nic nového na světě, když místo důkazů ozvou se nadávky. Tam, kde protivníkovi dojde dech a nemůže podat dobrý důvod, začne spílat. Nechte vosí hnízdo na pokoji a nedají Vám žihadlo. Píchněte do vosího hnízda a vyřítí se na vás a jen útěk vás zachrání. To farizejské hnízdo vos a sršní dostalo píchnutí. Pán Ježíš říká: „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší." A již hnízdo bzučí vztekem. Kdyby nenávist a zášť mohla zabíjet, dávno již by smrtelně zasáhla. Čle-

nové Velerady nemohou vyvrátit pravdu, proto spílají. „Samaritán jsi a zlého ducha máš." Samaritán v očích židů kacíř a bludař ve víře. Dokáží to? Ale kdež. Jen když nadávají. Pán Ježíš neuznává tuto nadávku za hodnou odpovědi, protože pravda je až příliš zjevná. Na druhou urážku zní jasná odpověď: „Já zlého ducha nemám, ale ctím Otce svého a vy mne zneuctíváte." Pán Ježíš nehledá svou slávu a proto nebude mstít urážku. Pokračuje dále ve své řeči. Jako hvězda v temnotách září Kristova slova: „Bude-li kdo zachovávati slovo mé neumře na věky."

Moji drazí. Kolikrát narazí člověk na neporozumění a posměch. Kolikrát je jeho snaha zlehčována, dávány mu úmysly, kterých nemá. Kristu vmetli v tvář nadávku: „Samaritán jsi a zlého ducha máš." Divíme se pak, když podobně stane se člověku, který není Kristem, aby byl bez chyby?

Kolikrát snažíme se o dobrou věc a dlouho marně. Selhávají ti, na které spoléháme; kteří s námi by měli být, staví se proti nám. Modlíme se, prosíme, děláme co můžeme a přece výsledek malý nebo vůbec žádný. Nezdar, neúspěch jako trnová koruna vráží se mnohdy v naše čela. A s lidského stanoviska žádné východisko. Jsme snad něco více než Kristus? Učí, zázraky koná, volá k Sobě a jsou proti Němu. Nevděk, neúspěch, zloba jako by triumfovaly. Se stanoviska lidského fiasko, ne však se stanoviska Božího. Byť celý náš život byl řetězem bolesti, neúspěchů a neporozumění, byť nemožní, neschopní zlepšit a napravit, slova Kristova mějme na zřeteli: „Bude-li kdo zachovávati slovo mé, nezemře na věky." I v bouři snažme se splnit vůli Boží a žít dle Božích a církevních přikázání. Nehleďme na to, že nepravosti se daří dobře a že nás klamně zve: „daří se mi dobře, jak se daří tobě? Co z toho máš? Pojď ke mně. „Pozor. Vzhůru srdce." Vzhůru k Bohu a k Panně Marii. V Její klín obětujme svůj život, obětujme své starosti, dejme vše, co nám náleží, dejme Jí plnou moc nad svým životem. Náš život potom není marný, byť stále se zdál marným. Mnohdy poznáme až na věčnosti, jak dobře dovedla hospodařit Panna Maria s naším životem, jak nebyl marný. S láskou a vděčností budeme Jí děkovat a vroucně zpívat s Ní Bohu Její píseň, píseň: Magnificat.

A komu z nás připraveny růže úspěchů, postavení a slávy, u toho je zároveň nebezpečí přílišného sebevědomí a pýchy. Když vše v plné moci dali jsme své nebeské duchovní Matce, Panně Marii, když myšlenka: To není mé, ale Její, pak nemá místa pýcha a přílišné sebevědomí, byť někdy trochu zůstalo vnější zdání zaviněné lidskou slabostí. Pak naše úspěchy budou platit nejen pro tuto zem, ale budou záslužné i pro věčnost.

Za každých okolností života mějme na zřeteli Kristova slova: „Bude-li kdo zachovávati slovo mé nezemře na věky."

Drazí v Kristu. Pán Ježíš mluví a dále poučuje. Ale znovu neporozumění příliš hmotařského smýšlení posluchačů. Pán Ježíš mluví o duchovní smrti, o těžkém hříchu a oni myslí smrt tělesnou

a proto odpovídají, že Abrahám i proroci zemřeli — a táží se kdo je. Pán Ježíš neoslavuje sám sebe. Bůh — Otec Ho oslavuje. Ukazuje na úzký vztah mezi sebou a Bohem — Otcem. Není pouze snad zbožným člověkem, ale Synem Božím. Bůh je věčný. U Něho není minulosti, přítomnosti a budoucnosti, ale věčné teď, věčné nyní. „Prve nežli Abrahám byl, já jsem."

Ještě nepřišla chvíle Jeho Vykupitelské smrti, proto zloba nepřátel, kteří se chápali kamení, nemohla mu ublížit.

My, moji drazí, znovu odejdeme z chrámu Páně do všedního života. Odejdeme za prací všedního dne, ale v našem nitru zůstanou povzbuzující pravdivé myšlenky: Ježíš Kristus, Syn Boží; život člověka posvěcený vztahem k Bohu a k Panně Marii není marný, byť marným se zdál. Poctivě se snažme vždy bohumile žít a zvítězíme. Amen.

Adolf Kejval:

MILOSRDENSTVO BOŽIE.

Jean Richepin, francúzský básnik XX. storočia, vydal sväzok básni, plných najstrašlivejších rúhaní Bohu. V jednej z týchto básni je napísané, ako sa modlí neverec. Je tam napísané asi toto: Išiel som do kostola a tam som si kľakol na studenú dlážku a takto som sa modlil: Popieram ťa a nikdy neskloním hlavu pod tvoje jarmo. Ale predsa mám poslednú prosbu. Hľa, kľačím tu v tvojom dome. Pozri na mňa a sprav koniec mojim duševným mukám. Ak si skutočne, potom pošli smrtiaci blesk na moju hlavu, aby som bol náležite potrestaný pre svoju neveru. Nuž, čakám na tvoj trestajúci oheň, pošli ko konečne na mňa. A až na mňa poletí tento blesk a moja duša sa bude chystať uniknúť smrteľnému telu, zvolám ešte posledným svojím dychom, že skutočne si a že to bola odo mňa smelosť popierať tvoje jestvovanie... Ale hľaďme, žiadny blesk neprichádza a ja môžem zdravý povstať a opustiť tvoj dom.

Takto sa rúhal básnik a našou dušou môže sa prehnať otázka: Pane Bože, či si tak trpezlivý a mlčíš k tomu? Či už skutočne nemáš blesku, nemáš mocnej ruky, ktorá by bohoruhača rozdrtila? Tak myslíme my a ako myslí Boh?

Nevieme, čo bolo ďalej s básnikom, keď tieto slová napísal. Ani to nevieme, ako žil v ďalších rokoch. Máme iba stručnú zprávu po niekoľkých rokoch. Tento smelý a bezočivý rúhač vstúpil v Afrike do kláštora najprísnejšieho rádu Trapistov a tam v ďalekom Alžírsku odpykáva svoje hriechy a nemôže sa ani dosť Bohu poďakovať za trpezlivosť, ktorú s ním mal.

Túto trpezlivú lásku a toto milosrdenstvo dobrotivého nášho Boha s hriešnikom učiníme si dnes predmetom svojej pôstnej úvahy.

1. Je isté, bratia moji, že to nebude pre nás utešený a ani potešujúci obraz, ktorý dostaneme, keď si prejdeme svoje svedomie a

budeme ho teraz v pôstnej dobe spytovať. Vel'mi l'ahko si to môžeme srovnať so svojím stavom, do ktorého by sme padli, keby sme odrazu ochoreli. Dlho cítime bolesti v prsiach, chodili sme smutní, nemali sme chuť do života, lebo cítili sme, že sa čosi zažralo do nášho tela. Márne sme sa tešili, že to prejde, bolo to horšie deň po deň — až sme jedného dňa boli nútení sadnúť si do predsiene vyhláseného lekára, ktorý nám mal povedať konečne, na čom vlastne sme. Poslal k nemu nás lekár, ktorému sme sa sverili najskôr. Konečne na nás prišiel rad po dlhom čakaní. Lekár všetko vyšetril, konečne nás vzal pod roentgen, presvietil, posadil nás a povedal, čo je s nami. Povedal, čo zistil. Je to vážne, polovicu pľúc máte napadnutých a musíte sa šetriť. Ak sa budete liečiť a šetriť, môžete sa ešte zachrániť, ale ináč vám mnoho nádeje nedávam. Je to následok dedičnosti, ale je to tiež následok toho, že ste dosť neporiadne žili . . . A dá lieky, dá rady a prepustí. Teraz vieme, na čom sme. Cítili sme to už dávno aj bez lekára, ktorý nám to iba potvrdil . . . Ako je nám v duši? Môžeme ešte dúfať? A nebolo by konečne lepšie odrazu všetko ukončiť a nečakať, až príde smrť, ktorú l'udia v podobnom prípade volajú milosrdnou? Budem na ťarchu svojim, ak ich ešte mám, budem na ťarchu sebe, bude to všetko biedny život, ktorý môže trvať hodne dlho . . . Takéto myšlienky sa nám premrvajú hlavou . . . Ale nedá sa nič robiť, je treba sa uspokojiť a ísť životom s touto ťarchou.

Keď sme l'uďmi, pre ktorých Boh niečo v živote znamená, keď sme l'uďmi, ktorí aspoň trochu dbajú o svoju dušu, musíme teraz v pôstnej dobe podrobiť túto dušu takejto prehliadke, ktorá nás musí naplniť podobným zármutkom a aspoň takým, aký by sme pocítili, keď ide o naše telo. Bude to iste strašlivý obraz, ktorý dostaneme, keď sa pozreme do svojej duše. Miesto dobrých l'udí darebáci, miesto poctivých l'udí zloději, miesto vzorných l'udí, vzorných otcov a matiek a starostlivých rodičov priestupníci zákona Božieho, ktorým nič neznamenalo rodinné šťastie a rodinný život. A svedomie nám najlepšie ukáže, akí v skutočnosti sme. Obraz pravdivý, nad ktorým sa všetkým právom musíme pozastaviť, ktorý nás musí naplniť úzkosťou. Môže to takto ísť dalej? Sv. Písmo mnoho hovorí o chorobe málomocenstva, ktorá je iste najhoršou chorobou pre l'udstvo vôbec. Je to iste strašlivý pocit pre takého úbožiaka, ktorý musí vidieť, ako sa jeho telo deň za dňom rozpadáva, ako hynie, hnije a kus za kusom odpadáva. Pred rokom som mal ešte všetky prsty na nohách a rukách, dnes som bez ních. A už mám napadnutú aj tvár. A dokedy to ešte so mnou potrvá? A nádej žiadna.

A je tomu tak aj s dušou. Dnes je ešte taká, ale čo bude ďalej? Kde sa to vôbec zarazí? A je možno to vôbec zaraziť? Historia márnotratného syna je skutočne historiou každého hriešnika. Chcel mať mnoho a nemá nič, iba biedu. Mal mnoho a nemá toho, čo je najcennejšie v živote, nemá milosti Božej, lebo odvrhol priateľstvo

so svojím Bohom. Tešil sa kedysi z náboženského života a jeho plnosti, miloval modlitbu, miloval sv. sviatosti, sv. omšu a čo je teraz jeho jedinou radosťou? Ako márnotratný syn túžil v podobenstve jedine po tom, aby sa mohol nasýtiť pokrmom pre ošípaných, či je hriešnik na tom lepšie? Nechce vyšej, nechce, čo je a bolo v jeho živote tak krásne, ale jeho duša túži po smilstve, po zisku, po opilstve, po neslušnej zábave. A ani toho sa mu často nedostáva. Mohol by toho užiť všetkého, ale v slzách si musí doznať, že sa mu to všetko hnusí, že by aj užíval, ale nemôže, lebo si pokazil zdravie, všetko ho prestáva tešiť. Nechcel poslúchať nebeského Otca, ale koho to musí teraz poslúchať, komu to teraz musí slúžiť? Je otrokom hriechu a ako márnotratný syn musel pásť svoje ošípané, tak on teraz pasie svoje smilstvo, svoje lakomstvo, svoju pýchu, svoju pekelnú nenávisť a závisť. Zo stavu rozumného človeka upadol do stavu nerozumného zvieraťa, aby sám v svojej duši konečne musel pocítiť všetku svoju biedu. A jedno si musíme priznať, že v jednom budeme šťastliví, keď si to všetko uvedomíme, kde sme až došli, lebo je tu nádej, že sa dá ešte všetko napraviť, že môžeme dojsť k novému životu. Lebo je tu Boh, ktorý nechce smrti hriešnika, ale aby sa polepšil a k nemu obrátil. Že je tu milosrdný Boh, ktorého milosrdenstvo je bez konca, že je tu Boh, ktorý volá a čaká, až sa k nemu vrátime, aby zas bolo všetko dobré.

2. Je tu milosrdný Boh, ktorý vie síce o našich hriechoch, ale ktorý nás tu trpí. Pre naše hriechy všetko sa malo proti nám vzbúriť, všetko, čo je dané k nášmu úžitku, malo nám odporieť svoju poslušnosť, ale všetko nám slúžilo ďalej, akoby dobrotivý a milosrdný Boh volal k tej prírode celej: Zachovajte mne tohto hriešnika, chcem, aby bol zas mojím dieťatom.

A Boh nás skutočne k sebe volá, Boh nás skutočne hľadá. Ani na chvíľku nás nespustí so zreteľa. Akoby sa ustavične o nás bál. Len si spomnime na krásne podobenstvo o pánovi, ktorý išiel v rozličné denné doby najímať robotníkov do svojej vinice, aby na koniec zaplatil všetkým rovnakou mzdou bez ohľadu na to, koľko času pracovali v jeho vinici. Hlasom svedomia volá nás v každom odseku života. A teraz v pôste tým viac a tým úsilovnejšie. A nehľadá nás na jednom mieste, ale všade, ako to činil za svojho pozemského účinkovania Spasiteľ na zemi. Kde všade našiel hriešnikov? Matúš bol mýtnikom a Pán ho našiel pri mýtnici a vyzval ho: Poď za mnou. Žena Samaritánka bola verejnou hriešnicou a žila nesobášena a Pán ju našiel pri studnici, kam prišla pre vodu. Na dvore chrámovom čakal na ženu cudzoložnú, ktorú zákoníci a farizeji pre jej hriech odsúdili podľa zákona na smrť. Bola to teda už pre ňu takmer posledná chvíľa jej života a stačilo, aby sa Pán pripojil k rozsudku predstaviteľov zákona. Ale čo učinil On? Obrátil sa na sudcov s otázkou: Kto z vás je bez hriechu, hoď po nej prvý kameňom. A nik ju nemal smelosti odsúdiť, lebo kto z nich bol bez hriechu? A

Spasitel' k nej hovoril: Nik ťa neodsúdil? Ani ja ťa neodsúdim. Iď a viac nehreš! Aj Zacheus bol mýtnikom. Ale mal túžbu Spasitel'a vidieť a pretože bol malej postavy, vystúpil na strom fígu. Bola to duša, ktorá túžila po pravde a preto od Spasitel'a sa mu dostalo výzvy: Sostup, lebo dnes chcem zostať v tvojom dome.

Cítime azda mnoho hriechov, ale predsa nie je ich tol'ko, kol'ko ich na svoj kríž na Kalvariu doniesol za Spasitel'om lotor Dismas. A predsa aj jemu sa dostalo odpustenia a uistenia: Ešte dnes budeš so mnou v raji.

A svojho úhlavného nepriatel'a Šavla našiel na jeho ceste do Damašku, aby sa naňho obrátil krátkou výčitkou: Šavol, prečo ma prenasleduješ?

A činí niečo iného azda s nami? Vždy a všade má o nás starosť. Aj vtedy, keď nás zasypáva svojmi darmi, svojím požehnaním. Akoby vtedy chcel hovoriť: Vidíš, tol'ko ti toho dávam, a ty by si to nechcel vidieť?

Aj vtedy, kedy sa nám musí zdať, že sa jeho dobrotivá ruka od nás odvrátila. Keď na nás zapadnú rany ťažké, choroby, bieda, prenasledovanie ... Akoby nám tu chcel hovoriť; Vidíš, musím ťa trochu prísnejšie k sebe pritiahovať, lebo si mne utekal, karhám tých, ktorých milujem. Aj v tomto kríži, ty tvrdá duša, musíš vidieť moju dobrotu.

3. Máme sa báť? Len jedného sa musíme obávať, aby sme totiž v tých hriechoch, ktoré sme pri spytovaní svedomia poznali, nezahynuli ako zahynul Judáš.

Viem, že toho môžeme mať hodne na svedomí, ale je tu sv. Písmo a to nám hovorí o tom, ako ani jeden hriech nebol tak vel'ký, aby pre túto vinu nemal Spasitel' odpustenia.

Je to azda u nás hriech nečistoty, alebo smilstva. Možno, že ho tajíme, ale je možno, že stal sa už verejným pohoršením a každý o ňom vie. Ale nevedeli l'udia podobne o pohoršlivom živote Márie Magdaleny, o ktorej evanjelium poznamenáva, že bola verejnou hriešnicou a predsa sa jej dostalo odpustenia. Musel ale Spasitel' vidieť jej slzy. A nedostalo sa odpustenia aj žene cudzoložnej? A máme tu sv. Augustina, ktorý svoje schopnosti topil v hriechu a dnes ho považujeme za hviezdu na nebi Církvi. Narušili sme azda povinnosť viery, uškodili sme jej a zrušili sme sl'ub vernosti, ktorý sme tol'korázy opakovali. Ale ani tu nesmieme stratiť hlavu, veď tu máme príklad sv. Petra, ktorý Majstra svojho zaprel a vzdor tomu je hlavou jeho Církvi.

Mohlo sa aj to stať, že sme sa ocitli medzi tými, ktorí se stali nepriatel'mi Církvi a ako zaslepení sme ju prenasledovali, lebo sme nevedeli, čo činíme. Ale či tu nie je zas apoštol Pavol, ktorý činil to isté a priamo proti Církvi zúril, aby konečne bol získaný pre túto Církev a stal sa jej apoštolom?

Možno, že sme na tom ešte horšie. Je možné, že naše ruky sú aj krvavé, že máme na svedomí aj život človeka. Nedať dieťatu život

sa nezdá tak mnohým ani hriechom, ale je to konečne tiež vražda a my s týmto hriechom chodíme už roky. Nuž ani tu nie je nič stratené, Dismas, lotor, mal iste toho na svedomí ešte viac a predsa dosiahol odpustenia. A dosiahli ho aj vojaci pod krížom a azda aj hriešni predstavitelia národa, za ktorých v svojej smutnej hodine sa modlil Spasitel': Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia. Len jedného sa musíme báť, aby sme totiž neupadli pri svojich hriechoch do hriechu Judášovho, ktorý si nad svojím hriechom zúfal. A čo všetko učinil preňho Spasitel'? Vedel o jeho hriechu, poznal jeho diabolský úmysel, že ho chce zapredať, naznačil mu to, keď mu podával kus chleba zamočeného v miske — a predsa si prikľakol k jeho nohám, akoby mu nielen chcel tieto nohy umyť, ale akoby mu chcel hovoriť: Viem všetko, ale je ešte čas a zmiluj sa ešte aj teraz nad svojou dušou. Aj vtedy, keď dal vojakom znak svojím bozkom, nebolo ešte všetko stratené, lebo aj tu sa ho mala dotknúť neumierajúci láska Spasitel'ova, lebo aj vtedy ho volá svojím priatel'om. Všetko preňho učinil, aby ho zachránil a že sa tak nemohlo stať, nebola vina Ježišova, ale vina Judášova, ako bude nie vinou Spasitel'ovou, keď v hriechu zahynieme, ale len vinou našou. Spasitel' nás hľadá a záleží len a len na nás, aby nás našiel. Jeho pomocná milosť je pripravená a dal by Boh, aby sme jej prúd zachytili do svojej duše v tento čas pokania. A aby z nás ani jeden nebol, ktorý by v tejto pôstnej dobe zostal tvrdého srdca. Ale naopak nech my všetci v tejto dobe padneme k jeho nohám ako márnotratný syn padol k nohám svojho otca. A nech by nebolo ani jedného, ktorý by v tejto dobe nevyznal svoje hriechy. Boh je milosrdný a čaká nás, aby nám mohol odpustiť. V neho složme v tieto dni svoju nádej a nebudeme zahanbení na veky. — Amen.

Karel Maria Kučera:

POD PRAPOREM KŘÍŽE.

Kázání na Velký pátek.

Kříž. Znamení, které vítězně ovládne na konci světa. Znamení, které ve starověku bylo symbolem strachu a děsu před smrtí otroků: ukřižováním. Znamení, které stalo se symbolem spásy, když vztyčen na Kalvarii. Téměř dva tisíce let již uplynulo od oné doby, kdy na Kříži zemřel Syn Boží, Ježíš Kristus. Kolik lidských pokolení se vystřídalo, kolik pyšných čel nechtělo se sklonit před křížem, kolik rukou rozbíjelo a odstraňovalo kříže z místností, od cest a mezí polí. A legie tisíců a tisíců věrných skláněla se, aby uctila kříž v kostele na Velký pátek. Kolik rukou pohodilo kříž na půdách, do prachu, mezi odpadky, kolik rtů vyslovilo rouhavá slova pohrdání a posměchu. A legie tisíců a tisíců věrných skláněla se, aby uctila kříž v kostele na Velký pátek. Kolik chladných srdcí přešlo kolem kříže ve shonu za bohatstvím a požitky světa bez pozdravu,

aniž by uznala kříž za hodný povšimnutí. Anebo kolik těl se sehnulo, aby rty se dotkly v Jidášském políbení symbolu Kristových ran. Políbením Jidáše, neboť svým životem zrazovali Kristovo učení a svými nelitovanými hříchy pomáhali katanům přibíjet na Kříž Pána Ježíše.

Ti všichni narodili se, žili a zemřeli. A Kristův Kříž zůstává dál.

V každé době měl Bůh legii věrných, která vzdávala Kříži patřičnou úctu, zatím co kalné vody lhostejnosti, pohrdání, posměchu a rouhání a zrady marně se snažily zatopit a v proud strhnout Kříž. Ti, kteří nebyli s Křížem nebo byli proti němu, narodili se, žili a zemřeli. A Kristův Kříž zůstává dál.

A co my? Kde my stojíme? S Křížem nebo proti němu?

Jistě nechceme, aby na nás též platila slova pronášená v obřadech Velkého pátku: „Lide můj, co jsem ti učinil? Nebo v čem jsem tě zarmoutil? Odpověz mi! Že jsem tě vyvedl ze země Egyptské, připravil's Kříž Spasiteli svému". A což dnes nemluví Bůh mnohému z lidí hlasem svědomí: „Já vyvedl jsem tě ze země poroby a otroctví hříchu a nabídl ti možnost stát se dítkem Božím a ty nekajícím životem křižuješ svého Spasitele"?

V obřadech Velkého pátku jsou slova: „Já jsem tě krmil manou na poušti, a tys mne týral políčky a šlehy ... Já jsem tě napájel vodou ze skály, a tys mne napojil žlučí a octem." Kéž není mnoho těch, jimž mluví Bůh podobně hlasem svědomí: „Já jsem tě krmil manou svých milostí na poušti života, dal ti prostředí, povolání a tys odpověděl mi políčkem, když šel jsi za vlastními tužbami, povýšiv moudrost svou nad Moudrost Boha. Vyprahlé tvé duši vzbudil jsem na skále tvého srdce pramen, aby mohla se osvěžit nebeskou rosou. Výčitkami svědomí a pramenem pomáhající milosti volal jsem tě zpět a tys odpověděl žlučí a octem lhostejnosti a pohrdání."

Jak často též, aniž by měl zlý úmysl a byl si toho plně vědom, dá člověk pohoršení druhým. Což teprve ti, na které padá pravdivost dalších slov obřadů: „Já jsem tě vyvedl z Egypta ... a tys mne vydal knížatům světským". Ti, jimž praví Bůh hlasem svědomí: „Neplněním svých povinností dal jsi moc do rukou nepřátel Kříže. Špatným životem dal jsi jim možnost ironických poznámek: „Jaká to může býti víra, jaká církev, která vlastní takového člověka"?

Drazí v Kristu. Vzmáhá se v nás odpor. Nechceme býti takovými lidmi. Nuže, nebuďme jimi! Pod praporem Kristovým být věrnými syny a dcerami Jeho církve. Je dvojí stránka v církvi Kristově: Božská a lidská. Právě křehkost stránky lidské dokazuje stránku Božskou, dokazuje Božství Zakladatele církve sv., Ježíše Krista. Ještě za života apoštolů, když tito byli předvoláni před Veleradu, řekl vážený člen Velerady Gamaliel: „Upusťte od těchto lidí a nechte je; neboť je-li z lidí záměr ten neb to dílo, rozpadne se, je-li však od Boha, nebudete moci je zrušiti." Proto vidíme-li v té lidské

stránce, co nemá být, to nám musí dokazovat právě onu Božskou stránku, protože bez ní by už církev nebyla. Kde jsou na př. sekty Manichejců a Ariánů, které kdysi zdály se ovládat svět? Jen v podrobných dějinách se o nich dovíme. A církev Kristova stojí. Prapor Kristův vlaje nad řadami věrných.

Církev sv. stojí a trvá, aby Kristovými milostmi umožnila bohumilý život na zemi a šťastný život na věčnosti. Zachovává nám všem ovoce Kristova utrpení. Nedopusťme, aby pro nás nadarmo trpěl Pán Ježíš na Kříži. Hrdě hlasme se ke Kříži a snažme se žít podle učení církve sv. Není správným bojovníkem ten, kdo staví se sice pod prapor Kříže, ale při tom vědomě a dobrovolně nebéře z pokladů milostí církve a naopak přestupováním Božích přikázání vlastně pomáhá táboru protivníka. Kdo opravdu miluje Boha, zná a plní své povinnosti vůči vlasti, národu a svému povolání. Kdo nezradí Kristův prapor, nezradí ani prapor své vlasti.

Nedopusťme, aby pro nás nadarmo zemřel Syn Boží na Kříži. Přidružme se v duchu k sv. Janu apoštolu a s ním k Matce Páně na Kalvarii pod Kříž a mysleme na slova písně: „. . . pozoruje — nohy ruce zbodené; — ruce, které líbávala, které vždycky žehnaly, nohy, které vídávala — k nemocným jak spěchaly". Ano. Ty svaté Ruce, které žehnaly zástupům. Ruce, které okusily tvrdost řemesla a dokázaly nám, že za poctivou práci se člověk nemusí stydět. Nohy které až do únavy spěchaly, aby mohlo být hlásáno evangelium lásky, míru a pokoje všem lidem dobré vůle, a aby nemocným bylo pomoženo.

Ty svaté Ruce a Nohy projely hřeby, aby je připoutaly na břevno Kříže. Svaté Tělo Bohočlověka visí na Kříži a za velkých bolestí snaží se ulevit spolupřibitému nervu na rukou. Ale hřeb nohou drží pevně. Tělo ve stále větším vysilujícím vypětí — až po utrpení několika hodin selhávají svaly hrudníku. Plíce nemohou dýchat a Odsouzený umírá zadušením. Tak popisuje lékař smrt na kříži. — V tom okamžiku dokazuje Pán Ježíš dobrovolnost své smrti na Kříži — zázrakem. Když plíce nemohou dýchat, nemůže člověk mluvit, protože nemá dechu. A Písmo sv. zdůrazňuje: „Ježíš zvolal silným hlasem: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého." To pověděv, vypustil duši".

Tolik nás miloval Bůh, že Syn Boží zemřel, abychom my mohli býti spaseni. Na nás záleží, abychom použili a neukázali se nevděčnými. Střezme se, aby nám nemusel říci Bůh hlasem svědomí: „Tys mne dovedl do soudnice Pilátovy". Naopak, kde je třeba, hlasme se a vyznejme svou víru v Božství Kristovo a pod praporem Kristova Kříže hajme Jeho Dílo, Církev sv. V Amberku, 22. července r. 1920 odpověděl neohrožený katolík: „Dvě hodiny slyšel jsem špínu a nic jiného než špínu, která byla metána v tvář mé svaté církvi . . . Pane referente, tolik jste se namáhal, abyste nám ze všech koutů světa vylíčil právě nejošklivější případy . . . Ale nač vaše námaha? Jmenujte mi jediný případ, že katolík byl špatným člověkem, když cír-

kev svou miloval a její učení zachovával ... Můžete mi vyprávěti tisíce případů, jak dítky církve sv. jednaly proti učení své matky, pak jest mi církev sv. jen matkou zrádně zneuctěnou od vlastních dítek a posmívanou — proto tím více ji miluji". Amen.

P. Václav Sedláček, OSA:

NEJDRAŽŠÍ ODKAZ.

(Výklad Mše sv.)

V páté promluvě o mši sv. došli jsme až k jejímu vyvrcholení: k proměňování. To, co následuje od proměňování až ke konci mše sv. je již jen doznínáním tohoto nejslavnějšího okamžiku. Bezprostředně po pozdvihování kalicha následuje v Kánonu trojdílná, starobylá modlitba, v níž nejprve jako v zasněném vzpomínání uvádí si kněz na paměť nejdůležitější chvíle Kristova života: Utrpení, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení. Pak připomíná Bohu tři starozákonní oběti: Abelovu, Abrahámovu a oběť krále Salemu Melchisedecha — s prosbou, aby tuto právě přinášenou oběť Bůh přijal stejně mile, jako tyto tři předobrazy oběti Kristovy. A konečně hluboko skloněn dožaduje se ve třetí modlitbě, aby tato přinášená oběť byla rukama anděla přenesena k trůnu Božímu, a aby nám zprostředkovala hojnost milostí a Božího požehnání. Jako na počátku Kánonu pamatuje Církev na všechny své živé údy, tak nyní věnuje vzpomínku svým zesnulým dítkám. Když kněz dojde až k tomuto místu, ustane ve čtení a modlí se za ty, kteří nás předešli na věčnost. Již sv. Augustin poznamenal, jak je to potěšitelné, že Církev pamatuje na všechny v Kristu zesnulé, takže i ti, kteří již nemají ani přátel ani dítek ani rodičů, nezůstávají v zapomenutí, ale denně jsou zahrnováni do všeobecné prosby, aby dosáhli věčné blaženosti. Jinými slovy jsou to modlitby za duše v očistci, které již nemohou podniknout nic pro svou spásu, nýbrž jsou plně odkázány na modlitby Církve bojující a na přímluvu Církve vítězné.

Vzpomínka na záhrobní život a na zesnulé přivádí kněze k modlitbě i za svou spásu a ostatních spolubratří. Aby prosba hříšného člověka nezůstala před Boží tváří nevyslyšena, připomíná Bohu zásluhy Církve vítězné, již representuje patnáct světců a světic, s nimiž touží se setkat v nebi. Tak je uzavřen Kánon a s ním i obětní úkon. Nato následuje třetí hlavní část: obětní hostina — sv. přijímání, spojení tvorů s Tvůrcem. Jako druhá hlavní část — proměňování je zahájeno slavnostním zpěvem preface, tak i třetí část — slavnostní hostina začíná slavnostním zpěvem Otčenáše. Nikdo nebyl Bohu tak milý jako Pán Ježíš, proto ani žádná jiná modlitba není Bohem tak mile přijata jako modlitba Páně.

Následující úkon lámání chleba má základ již při poslední večeři. Středověk viděl v tomto lámání výrazný nástin násilné smrti Kristovy. V prvních dobách trvalo lámání chleba pro značné množství vě-

řících dlouhou dobu; proto, aby se pozornost věřících nerozptylovala, byl kolem r. 700 do nastalé pausy vložen zpěv trojího Agnus Dei, volající úpěnlivě o smilování. Čím více se blíží chvíle, v níž máme se co nejintimněji spojit s Bohem — tím citelněji cítíme svou nehodnost. To se projevilo v Agnus Dei, to se zračí i v třech modlitbách, předeslaných těsně před sv. přijímáním. Takto připraven a pln touhy kněz pokleká a vědom své nehodnosti volá se setníkem z Kafarnaum: Pane, nejsem hoden . . . Na to přijme Tělo a po chvilce díkučinění i Krev Páně. Poněvadž oběť mše sv. přinášejí s knězem i všichni věřící, je přiměřené, aby se všichni spojili s obětovaným Kristem i při sv. přijímání, zvláště, když on sám to přikázal. Církev má tuto pobídku velmi dobře podloženu. V prvních křesťanských dobách všichni přítomní přijímali. Připadalo jim to samozřejmé. Oni věděli dobře, co je mše sv. Spolu s knězem obětovali, spolu s knězem s oltáře i jedli. Když v pozdějších dobách horlivost křesťanů upadla, ochabla i účast na sv. přijímání. Nechuť ke sv. přijímání jde totiž ruku v ruce s náboženskou lhostejností. Vězte, co praví Pán: Nebude-li kdo jísti z tohoto těla, nebude míti v sobě života.

Proto nové liturgické hnutí věrno slovům Páně směřuje k tomu, aby přivedlo věřící opět k prvotní horlivosti, aby se zase všichni činně účastnili mše sv. R. 303. v Kartágu před římským soudcem byl vyšetřován křesťan, který poskytl svůj dům Církvi, aby v něm byla sloužena mše sv., třebaže tehdejšími státními zákony to bylo zakázáno. „Proč jsi tak učinil", táže se soudce. „Protože jsou mými bratry. Nemohl jsem jim zabránit, protože my bez mše sv. a bez sv. přijímání nemůžeme ani být". V prvních dobách přijímali křesťané pod obojí způsobou. Tento zvyk udržel se místy do 12. až 13. století. Sněm kostnický a hlavně sněm tridentský z důvodů věroučných a praktických to zakázal. Z důvodů věroučných, protože naši kališníci zavrhovali přijímání pod způsobou chleba jako nedostatečné a nedovolené. Z důvodů praktických, protože při přijímání nemocných hrozilo nebezpečí rozlití nebo zneuctění Krve Páně. A konečně ve starokřesťanských dobách vedle přijímání pod obojí bylo v užívání i přijímání pod jednou způsobou velmi časté. Takto přijímali nemocní, tak se donášelo přijímání i vězňům a stejně částku Těla Páně v dobách pronásledování odnášeli si křesťané ssebou domů, kdyby jim hrozilo nebezpečí. A konečně je docela srozumitelné, přijímáme-li Tělo Páně, je v něm obsažen celý Kristus i s druhou způsobou: — krví.

Hlasatelem častého, ba denního sv. přijímání byl blahé paměti veliký papež Pius X., jenž jsa zástupcem Pána Ježíše na zemi, pravil k nám: Odložte všechnu bázeň před sv. přijímáním. Setřeste nedůvěru k sobě samým a přistupujte často ke stolu, kde Bůh sám dává se nám za pokrm. Drazí v Kristu, kdo nepřistupujete ke stolu Páně skutečně, přijímejte aspoň duchovně! V čem spočívá duchovní sv. přijímání? Vzbuďte živou víru v přítomnost Krista v Nejsv.

Svátosti, vzbuďte dokonalou lítost nad hříchy a touhu po spojení s Kristem. Tuto pobožnost můžete vykonat kdykoliv i mimo mši sv.

Vedle přípravy je důležitou složkou poděkování. Jako každý člověk dává příště raději tomu, kdo mu posledně srdečně poděkoval — tak i my musíme svátostnému Ježíši z hloubky srdce poděkovat, aby po druhé k nám opět rád přišel. Toto je asi obsahem modliteb, jež se kněz modlí během umývání kalicha. Stejným děkovným tónem jsou naplněny modlitby, jež se závěrem modlí kněz z misálu. Jako na počátku se kněz znamenal sv. křížem na znamení, že celá oběť je přinášena Nejsv. Trojici, tak nyní na konci tímtéž znamením žehná všechny přítomné, aby jim zprostředkoval požehnání ze mše plynoucí. Zároveň je to požehnání Boha Otce, jež posílá svým dítkám, aby posilnění milostmi a silou z oběti jeho Syna v denním životě úspěšněji pracovali o své spáse. Amen.

Dnes si dokončíme výklad o mši sv. Staří učitelé rádi říkávají: Opakování je matkou moudrosti. Tak i my, abychom si něco z tohoto výkladu odnesli, připomeneme si stručně nejhlavnější věci. Mše sv. je oběť; je to nekrvavé opakování a zpřítomnění umučení Pána Ježíše na Kříži, jehož zásluhou jsme byli všichni vykoupeni. Skládá se ze dvou částí: ze mše katechumenů a ze mše věřících. První část snaží se vhodně připravit člověka na vlastní oběť, druhá část je skutečnou obětí. V obětování dáváme dary Bohu místo sebe, jež proměněné přijímáme u společného stolu při sv. přijímání. Tu klečí vedle sebe boháč s chudákem, dítě s dospělým mužem, jsouce si před Bohem všichni rovni. U stolu Krista — Chudáka — jenž neměl, kam by hlavu složil, a jemuž naposled ustlali na tvrdém lůžku kříže, sešli se konečně všichni lidé bez ohledu na rod či truhlice plné zlata, pojídajíce prostý chléb, jenž všechny posiluje na cestě do věčného života.

V Kristu shromáždění, mše sv. je mořem milostí, jež neustále oblévá lidstvo; z ní čerpá prastarý lidský kmen novou omlazující mízu, hojivou mast proti všem nemocem, jež v podobě nejrozmanitějších hříchů hlodají na jeho kořenech. Svou smrtí získal Kristus nesmírné množství zásluh, posilujících milostí, jež jsou skryty ve mši sv. Jako země neustává ve své pouti kolem slunce, tak nepřetržitě ze všech končin světa vznáší se k trůnu Božímu příjemná vůně až do smrti oddané pokory a poslušnosti jeho Syna. Je to vyplnění Boží předpovědi: Od východu až na západ bude vzýváno mé jméno mezi národy — ze všech končin země bude mi přinášena oběť čistá.

A nyní si povězme, jaké ovoce a jaké účinky plynou ze mše sv. Pravidelně se dělí na účinky obecné, zvláštní a zcela zvláštní, podle toho, jak jednotlivci se mše sv. účastní. Obecné ovoce ze mše sv. mají všichni přítomní věřící a hlavně celá Církev, jejímž jménem je sloužena. Těchto účinků nedostává se jen nám živým, ale i církvi trpící, t. j. dušim v očistci. Ovoce zvláštního dostává se těm, za

něž anebo na jejichž úmysly byla oběť přinesena. Konečně užitků zcela zvláštních dostává se především knězi a věřícím, kteří jsou opravdu zbožně mši sv. přítomni. Za tyto se kněz zvlášť modlí. Míra těchto duchovních požitků se řídí dle zbožnosti a vroucnosti věřících, s níž mši sv. sledují. Z toho je patrné, že Církev ne bez důvodu vybízí věřící, aby se účastnili mše sv. se zbožnou pozorností.

Drazí přátelé, jak se tedy máme při mši sv. chovat? Vyjděme z toho, že mše sv. je zpřítomnění smrti Pána Ježíše na kříži. Všimněme si, co nám evangelium zaznamenalo o chování různých lidí pod křížem! Někteří se rouhali a drze volali na Krista, jiní se otrle smáli, vojáci se bavili hrou v kostky a největší část lidu se netečně dívala. Skupina nejvěrnějších se prodrala zástupem až pod kříž, aby s Kristem i sebe nabízeli Bohu v oběť. Když si uvědomíme, že v tomto okamžiku šlo o spásu všech lidí i nás zde shromážděných, cítíme, že každé bezuzdné jednání bylo rouháním do nebe volajícím. Bylo to chování nejvýše odsouzení hodné. Ale nyní buďme upřímní sami k sobě! Jak se chováme my při mši sv., jež je opakováním téhož Kristova utrpení? Kolikrát si plně uvědomujeme, čeho se vlastně účastníme? I když se přímo nebavíme, jak často i v nejsvětějších chvílích se chováme aspoň netečně a necháváme kolem sebe téci proudy milosti bez užitku. Po uzavření tohoto pozemského života bychom sbírali tyto milosti jako chudáci paběrkují klásky na poli, ale nebudeme moci ničeho ke svým skutkům přidat.

A nyní, drazí v Kristu, představte si následující věc. Byli byste členy nějakého spolku, ať již pěveckého, dobročinného nebo politického. To je konečně jedno. S každým takovým členstvím jsou spojeny nejrozmanitější výhody a povinnosti. Co by si o vás myslili vedoucí členové spolku, kdybyste do schůzí nebo do valných hromad chodili jednou za čas nebo vůbec ne? Kdybyste při tom chtěli použít všech výhod a uhnout všem povinnostem? Myslím, že při nejbližší příležitosti by vám více méně slušně poděkovali a ze spolku vás vyloučili. A docela právem. Do spolku vstoupili jste bez nucení. Dobrovolně jste se zavázali plnit povinnosti. Naprosto stejný, ba daleko hlubší je váš poměr k Církvi. Je to poměr dítek k matce. I Církev je společností — a to velmi starou i ona má své určité stanovy, jež nejsou dnešní, ale mají za sebou dějiny 19 set let. Tyto stanovy pro svou starobylost a pro autoritu Boží staly se přímo zákony. A jeden takový církevní paragraf přikazuje členům: V neděli a zasvěcené svátky celou mši sv. zbožně slyšeti.

Ale jak někteří věřící plní toto přikázání? Do chrámu přijde elegantně oblečený pán. Sáhne po kropence, následují nějaké klikyháky, jež mají asi znamenat kříž. Na to se vznešeně ubírá středem kostela bez ohledu na to, že je právě proměňování. Prohlédne si zevrubně všechny přítomné, pokouká po obrazech, uznale pokývá; svou návštěvou oblaží snad i sv. Antonína a než bys napočítal do dvaceti, již se žene zpět. Ve skrytě si myslí: vidíš, že také umíš

být katolíkem. Byl jsi na mši sv. Pán Bůh sám musí mít z tebe velikou radost. A Bůh skutečně je asi moc nadšen. Církev nemá zapisovatele, aby kontroloval docházku jednotlivých členů. Nepořádní členové vylučují se však ze všech výhod sami již tehdy, když nekonají své povinnosti. Ale nejen to, podle stupně nedbalosti upadají do nemilosti Boží. A to je nebezpečné, protože svou nepřítomností na mši sv. dávají na jevo nezájem na utrpení Páně.

Drazí přátelé, pohleďte, čemu všemu se přes celý týden věnujete. Největší díl věnujeme práci, starosti o tělo, o zdraví, o rodinu, o zábavu a na toho, na němž úplně závisíme, pro toho nemáme během týdne ani půl hodinky volného času. A nyní ještě několik krátkých pokynů, kdy se dopouštíme těžkého hříchu v souvislosti se mší sv. Předem tehdy, když dobrovolně a bez příčiny na mši sv. nejdeme. Pak, když vynecháme některou hlavní část mše svaté. A konečně, když se chováme při mši sv. tak, že nevíme, co se na oltáři děje.

Nezapomínejme, že vedle těla máme i duši, jež rovněž potřebuje nějaké osvěžení, že člověk nebyl stvořen jen pro dřinu, ale v úmyslu Božím bylo, aby člověk sedmého dne pozdvihl hlavu od země, od starostí, a aby obrátil svůj zrak k Tvůrci. V neděli pak musíme načerpat posily ve mši sv. pro celý, před námi ležící týden.

Pane Ježíši, jenž k nám při pozdvihování v této mši sv. sestoupíš, dej nám hojně milostí, jež jsi skryl do mše sv. Amen.

Koloman Grman:

JESTVOVANIE BOHA

Ako vojenský duchovný som sa často presvedčil, že väčšina našich chlapcov neovládala základné pravdy viery. Videlo sa mi to nebezpečné a chorľavé už aj preto, lebo títo všetci prv-neskôr sa stanú hlavami rodín a vodcami svojich žien a detí. Zistil som, že ich nemožno viniť z nevedomosti. Naopak! S úctyhodnou pozornosťou sledovali moje naoko suché filozoficko-dogmatické kázne. Ba staly sa prípady — a to skoro každodenne — že prichádzali ku mne a nadpriadli rozhovor o počutých veciach. Táto skutočnosť vzbudila vo mne myšlienku, aby som sa podujal na prístupné, knižné vysvetlenie niektorých základných právd nášho náboženstva. Ostatne, tak myslím, že si to žiadajú i súčasné pomery.

Pri dokazování používam Písmo sv. a nezvyčajne veľký dôraz kladiem na rozumové dôvody. Má to svojú psychologickú príčinu v súčasnej dobe výrenia skoro výlučne na rozum sa opierajúcich svetonázorov.

Mal by som vrúcnu prosbu, aby moja práca bola prijatá a prednášaná I. i na tých najzapadlejších dedinkách s takou láskou, ako som ju napísal.

Milí veriaci! Český spisovateľ a univerzitný profesor Dr. Miklík bol sa raz rozrozprával o vzniku bývalej československej cirkvi. V úvahe o príčinách jej zrodenia sa prišiel k uzáveru, že na vzraste sekty malo veľký podiel i české kňazstvo. Tvrdil, že český katolík nebol svojimi duchovnými dostatočne poučovaný o základných pravdách svojho náboženstva. Tak sa mohlo stať, že zaváhal, keď mu začali nepriatelia dokazovať, že v mnohom, čo verí, sa mýli, alebo jednoducho odskočil a stal sa ich prívržencom.

Drahí bratia a sestry! Aby sa nik z nás nemohol ponosovať, že to — ono nevedel, zaumienil som si vo svojich kázňach postupne vám objasňovať aspoň tie najpotrebnejšie a najzákladnejšie pravdy viery.

V dnešnej kázni a v niekoľkých budúcich zodpovieme najvážnejšiu otázku, otázku: jestvovania Boha. Hovorím najvážnejšiu, lebo: ak Boh nie je, ak majú pravdu tí, ktorí ho popierajú, vtedy sa zbytočne modlíme, zbytočne chodíme do kostola a všetko naše náboženské počínanie je jednoduchým klamaním seba samých!

Drahí v Kristu! Ako teda dokážeme, že je Boh? Dôkazov na túto pravdu máme viac. Dnes uvedieme dva, a to dôkaz:

a) z dostatečnej příčiny

b) a dôkaz z túžby ľudského srdca po šťastí.

Najmilejší! Teda prvý dôkaz, ktorým chceme dôkázať jestvovanie Boha, je dôkaz

a) *Dostatečnej príčiny.*

Keď ideme ku rieke a zahľadíme sa na hladinu vody, spozorujeme, že voda tečie dolu brehom. Prečo tečie dolu a nie hore, to má svojú príčinu. Je ňou príťažlivosť zeme. Keď vyhodíme kameň do výšky, vystúpi niekoľko metrov, potom vo svojom pohybe nahor zastane a vráti sa späť. Prečo tak urobí, to má tiež svojú príčinu. Ak uvažujeme o sebe samých, prídeme k poznaniu, že bol čas, kedy sme nežili. A voľakedy vôbec nebolo života na zemi. Keď teda život na zemi vznikol, malo to svoju príčinu.

A tak, drahí v Kristu, keby sme uvažovali o ktorejkoľvek veci na svete, prišli by sme k jednému a tomu istému uzáveru, že všetko, čo vidíme, čo nás obkľučuje, má svoj dôvod, svoju príčinu jestvovania.

A teraz sa zamyslíme!

Ak každá vec, ktorá je na svete, má svoj dôvod, svoju príčinu jestvovania, tak musí mať svoj dôvod, svoju príčinu jestvovania i celá naša zemeguľa, slnko, mesiac, hviezdy, skrátka všetko! A tu sú iba dve možné možnosti. Buď táto príčina jestvovania vecí je v nich samých, buď mimo nich. To znamená, že majú svoje bytie buď sami od seba a v sebe, buď od iného.

Uvažujme o tom prvom, to jest, či veci na svete jestvujú samy od seba?

Skúsenosť nás učí, že veci na svete nemajú stálosti. Rastliny vznikajú a hynú, stromy vysychajú, zvieratá a ľudia umierajú, kamene a skaly sa pukajú a prachnivejú, železo hrdzavie, voda, keď stojí, sa kazí, zem mení svoju tvárnosť atď, atď . . . Hvezdári dokazujú, že podobné zmeny sú i vo vesmíre. S toho teda nutne prichádzame ku uzáveru:

Nakoľko veci vo svete vznikajú a zanikajú sa menia, nemôžu mať príčinu svojho bytia v sebe samých. Lebo nič nemôže vzniknúť samo od seba, nič nemôže dať bytie sebe samému. Teda príčina jest-

vovania vzniklých vecí musí byť mimo nich v jednej príčine, ktorá má svoje bytie sama v sebe, ktorá nevznikla, ale nutnosťou svojho bytia večne a nezmenitelne jestvuje a ktorá je vo svojom bytí na nikom a ničom neodvislá. Túto príčinu v slovenskom jazyku nazývame: Boh. Teda skutočnosť, že veci na svete niesú samy od seba, neodškriepitel'ne žiadá jestvovanie Boha, ktorého bytie je takto dokázané.

Toto by bol prvý dôkaz Boha!

Drahí bratia a sestry! Komu by uvedené dôvodenie boly ťažko chápatel'né, tomu predostrieme dôkaz o jestvovaní Boha prístupnejší a l'ahší. Je to dôkaz.

b) Z neuhasiteľnej túžby ľudského srdca po šťastí.

Najmilejší! Zo skúsenosti vieme, že v srdci každého človeka sa nachádza túžba po šťastí. Táto túžba nás ženie, aby sme podnikli i tie najnebezpečnejšie cesty a odhodlali sa i na tie najriskantnejšie veci. Celé úsilie l'udstva od počiatku dejín až doteraz bolo zamerené na tento ciel': dobyť pre seba čím viac šťastia. Šťastie študovali filozofi, politici a vôbec všetci, ktorí podnikali niečo v záujme spoločnosti. Ako tomu bolo kedysi, tak je tomu aj dnes! Vel'ká svetová vojna, v ktorej vykrvácali milióny zdravých a silných mužov sa niesla tiež v tomto znamení: urobiť l'udí šťastnými. Áno, všetci chceme byť šťastní. Ja i vy! Ak je pravda, a to je, že sa l'udia rozchádzajú v mnohých veciach, tak iste je pravda i to, že v túžbe po šťastí sú jednotní. Nakol'ko táto túžba je vo všetkých l'udoch, musí byť v človekovi vrodená. Kotví teda v našej prírode a kdesi musí mať dôvod, príčinu svojho nasýtenia. Musí byť niečo, čo môže človeka úplne uspokojiť, inak by človek bol najbiednejšou bytosťou na svete!

Drahí bratia a sestry! Všimnime si skutočný život a uvažujme! Keby sme preštudovali akékol'vek historické knihy, životopisy i tých najslávnejších l'udí aby sme sa opýtali jedného človeka po druhom, či bol a je úplne šťastný a spokojný, či si nežiadal, alebo nežiadá viac šťastia, ako ho mal a má, presvedčili by sme sa, že takého nebolo a nie je! Ale prečo by sme sa odvolávali na druhých! Opýtajme sa sami seba! Sme celkom šťastní a spokojní? Iste mi každý vo svojom srdci odpovedáte: nie som celkom šťastný ani ja, a nie ste šťastní ani vy. Nie sú celkom šťastní boháči a nie sú celkom šťastní ani chudobní. Ani bohatstvo, ani sláva, ani umenie, ani politika, ani chváľa, slovom nič na svete nás nevie úplne urobiť šťastnými. Keď teda niet príčiny na tomto svete, ktorá by úplne uspokojila našu túžbu po šťastí, musí byť táto príčina niekde inde, vo svete druhom, duchovnom, v nejakej príčine, ktorá je od večnosti nekonečne šťastná a bude šťastná na veky, ktorá je schopná urobiť i nás šťastnými na veky, a túto príčinu nazývame: Boh!

Otvorme Písmo sv. a presvedčíme sa, že hovorí to, čo dokazujeme. Kristus Pán, — ktorý, ako neskôr uvidíme — bol synom Bo-

žím, preto sostúpil na zem, aby človeka priviedol k večnému šťastiu a k prameňu večnej blaženosti. Jeho náuka a úsilie smerovaly výlučne k tomu, aby nás priviedol k svojmu Otcovi, k príčine všetkého šťastia. Iba tam sa uspokojí naša duša, keď, ako hovorí svatý Pavol apoštol, uvidíme: Boha ... z tvári do tvári ..." (I. Kor. 13, 12) a z toho videnia sa naše srdce zaplaví takou radosťou, akú: „Ani oko nevídalo, ani ucho nepočulo ..." (I. Kor. 29 a Izaiáš 64, 4.)

Toto je druhý dôkaz jestvovania Boha!

Najmilejší! Keď teda vidíme veci okolo seba a opýtame sa ich, odkiaľ sú, odpovedia nám: Boh je našim pôvodcom. Keď sa zahľadíme na nebeskú oblohu a spozorujeme na nej milióny a milióny hviezd, slnko, mesiac, mliečné cesty atď. atď. atď., a opýtame sa ich, kto je vaším otcom? — odpovedia jednohlasne: „Boh — Stvoriteľ!" A keď sa opýtame seba samých: či sme na tomto svete boli úplne šťastnými? — musíme doznať: „nie!" Celé šťastie dosiahneme iba v Bohu, ako to krásne povedal jeden z najväčších učencov, sveta sv. Augustín: „Nespokojné je naše srdce dotiaľ, dokiaľ nespočinie v tebe, ó, Pane!" Preto doteraz nebudeme veriť tým, ktorí sa z Boha posmievajú, ale sa budeme držať skúsenosti a vlastného rozumu, že Boh je a musí byť! Preto aj dnes pokľaknime na kolená pred jeho bohostánkom a skrúšene vyznáme: „Verím, Bože, verím, že jestvuješ ako nutná príčina všetkých vecí a sídlo mojho šťastia!" — Amen.

II.

Milí veriaci! Do príchodu vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda, naši predkovia uctievali mnohobožstvo. Mali v úcte zvlášť troch bohov. Boli to:

Boh Perún, boh hromu a bleskov. Znázorňovali ho ako majestatného muža s ligotajúcimi sa očami. Pred jeho božišťom na jeho pahorkoch horel oheň zvyčajne bez prestania.

Boh Svantovít, boh života a smrti. Jemu patrila jar so všetkými kvetami a rozvíjajúcim sa životom a jaseň so svojou pochmúrnou náladou a odumieraním prírody. Socha tohto boha bola postavená v božišťach na prvom mieste.

Ženský svet zase denne uctieval Ladu, bohyňu krásy a mladosti. Jej kultu boly zasvätené lesné studničky. Tu sa schádzavaly devy vždy pri východe slnka a tančily náboženské tance. Terajšie slovenské ľudové tance, tak zvané besedy, sú mnohé pozôstatkami vtedajších pohanských.

Drahí bratia a sestry! Prečo toto uvádzame? Preto, lebo si chceme osvetliť, že ako naši predkovia, tak i ostatné pohanské národy, nech sa ony nachádzaly kdekoľvek na svete, maly vieru,

a) v Najvyššiu bytosť

b) a ich umelecký duch ľnúl k nej.

Tým zároveň uvádzame ďalší dôkaz o jestvovaní Boha a tak

navãzujeme z predošlého týždňa.

Drahí bratia a sestry! Tvrdíme, že dôkaz jestvovania Boha podáva

a) I viera pohanov vo svoje božstvá.

Najmilejší! Iste so zvedavosťou sa pýtate, ako je možné, že pohanstvo vydáva svedectvo o jestvovaní Boha. Tvrdíme: „Áno, je to tak!"

Dnes je už celkom isté, že nie je a nikdy nebol na svete taký národ, nech by bol kdekoľvek zastrčený, a žil by akýmkoľvek primitívnym životom, ktorý by neuctieval a neklaňal sa nejakému božstvu. Odkiaľ vieme toto tvrdenie dokázať? Z historických poznatkov, vykopávok a z cestopisných štúdií ľudí, ktorí tejto otázke k zasvätili často celý svoj život. Ako svedectvo uvediem učenca Schmidta, ktorý tejto veci zasvätil dlhé roky svojho života, zrak a zdravie. Precestoval zemediely sveta krížomkrážom. Osvojil si mnohé reči národov, a to aj tých najnevzdelanejších. Ponavštevoval trpasličie kmene, a všade, kde prišiel, študoval zvyky, spoločenské zriadenie a obzvlášť náboženské otázky. Po mnohoročnej ťažkej a vyčerpavajúcej práci napísal šestzväzkové dielo: (Der Ursprung der Gottesidee I-VI. Band, Münster i. W. 1926 — 1935), v ktorom dokazuje, že všetky národy majú vieru v nejaké božstvo. Ako naši predkovia verili a uctievali Perúna, Svantovíta, Ladu a iných, tak mali Gréci svojho Zeusa, Rimani Jupitera, severoamerické kmene Taikomola, obyvatelia ostrovov indického Oceána Palugu, Indovia Brachmu a Atmana, Japonci boha Kami atď. Dosť! Prečo máme menovať a zaťažovať si pamäť neznámymi menami, ktorými pomenovaly národy svoje božstvá. Uviedol som aspoň niekoľko a to len preto, aby ste videli, že opravdu nebolo a niet národa, ktorý by aspoň niečo neveril. Toto je skutočnosť! A tá nám hovorí toto:

Keď je pravda, že všetky národy uctievaly a uctievajú nejaké božstvá, ku ktorym sa modlia, klaňajú a prinášajú im obety, tak je pravda aj to, že tým uctievajú a vyznávajú vieru v pravého Boha. Prečo? Falošných bohov uctievaly a uctievajú iba preto, lebo o pravom Bohu nevedia. Toto bola príčina, pre ktorú aj Kristus poslal apoštolov do celého sveta: „Iďte teda a učte všetky národy!" (Mat. 28, 19) Keď však naši predkovia uctievali boha Svantovíta ako pôvodcu života a smrti, v jeho modlách a v jeho mene sa klaňali zároveň i pravému Bohu, lebo keby boli vedeli že Svantovít nie je pravým Bohom, ale pravý Boh je duchovná, nekonečná, večná, všadeprítomná Bytosť, boli by Svantovíta zanechali a klaňali sa Jemu. A to sa aj stalo! Akonáhle im svätí Cyril a Metod podali správny výklad o Bohu, sochy Svantovítove, Perúnove a iných bôžkov rozmetaly a na ich miesto postavili Kristov kríž a tam, kde prv stálo božište, postavili kaplnku, alebo kostol. A práve tak, ako to bolo s našimi predkami, je to i s ostatnými pohanskými kmeňami a národami. Len čo ich misionári presvedčia, že ich bohoslužba je pomýlená, už ju zanechávajú. A ak doteraz sa

klaňali najvyššiemu Božstvu falošným, pohanským spôsobom, odteraz ho začínajú uctievať tak, ako si to sám Boh prial ústami prorokov a svojho večného Syna, Ježiša Krista.

Drahí bratia a sestry! Povedali sme ďalej že,

b) Aj tvorčí duch ľudského pokolenia vždy ľnúl k najvyššej bytosti,

a teraz ešte dopĺňujeme, že všetko, čo krásneho vytvoril, venoval Jeho úcte.

Keď sa vykopávaly základy povestnej egyptskej pyramídy Cheopsovej, robotníci narazili na trosky z múrov. Trosky odkryli a vedecky sa zistilo, že sú to pozôstatky starodávneho chrámu, ktorý tam bol vystavený okolo roku 2600 pred Kristovým narodením. Hľa, rok 2600 pred Kristom a už vtedy stavali kostoly! Ľudský duch už vtedy budoval chrám k úcte Najvyššieho. Už vtedy ľudský duch tvoril stavitel'ské umenie! A kto vie, koľko rokov predtým všetko svoje snaženie ľudia venovali Bohu? Dnes iba to vieme, o čom nám píšu dejiny, alebo nám zaznamenávajú iné poznatky, čerpané najčastejšie z vykopávok. Odtiaľto sa dozvedáme že:

prvé základy básnického umenia tvorily modlitby a oslavné básne na Božstvo,

prvé základy hudby vytváraly piesne, spievané na počesť Božstva. I terajšia hudba má svoj pôvod v hudbe náboženskej,

prvé stavitel'ské umenie má tiež svoj pôvod v stavbách chrámových a bol to znovu náboženský duch, ktorý vytváral nové a nové slohy,

sochárstvo má podobne svoje korene v náboženskom zanietení, ktoré vykresávalo sochy a sošky rôznych bôžkov, skrz ktorých, ako sme videli, bola vzdávaná úcta najvyššiemu Božstvu.

A čo nová doba? Ta nám hovorí to isté! Ak niečo vel'ké vytvoril ľudský duch v hudbe, patrí to Bohu a jeho nepoškvrnenej Matke. Stačí pripomenúť najväčších umelcov sveta: Bacha, Haydna, Mozarta, Bethowena, Perosiho, atď. atď., a dozvieme sa, že ich najkrásnejšie hudobné skladby sú skladby náboženské. To isté možno tvrdiť i o umení maliarskom a sochárskom. Kresťanské chrámy dodnes sú najkrásnejšími stavbami sveta. Najväčší maliari a sochári sveta: Michelangelo, Rafael, Santi, Buenarotti a iní skoro výlučne tvorili obrazy a sochy zo života náboženského. A čo básnici? Najväčší a dosiaľ nedostihnutý Dante, nejkrásnejšie svoje dielo napísal dielo náboženské, zvané: „Božská komedia." A takto by sme mohli ísť ďalej, menovať umelcov a učencov a dozvedeli by sme sa vždy jedno a to isté, že ľudský duch vo všetkých stáročiach túžil po Bohu, vyznával ho a snažil sa dostať bližšie k Nemu!

Drahí bratia a sestry! Teraz uvážme, čo sme vysvetlili! Videli sme, že všetky národy vždy verily v Božstvo a ľudský tvorčí duch, duch najväčších umelcov všetko to, čo krásneho vytvoril, venoval zvyčajne Bohu a smeroval k Nemu, to jest: vyznával Ho. Ak teda všetci ľudia verili a mali presvedčenie, že Boh je, to dokazuje, že

Boh skutočne musí byť. Je totiž vylúčené, aby sa ľudia všetkých vekov a všetkých národov vždy a v každej dobe mýlili! „Ich omyl — hovorí svatý Tomáš Akvinský — by bola určitá choroba rozumu, čo nemôže byť vždy a u všetkých ľudí naraz.

Hľa, ďalší dôkaz jestvovania Boha! Aké poučenie z neho nasleduje pre náš život? Toto: môžu byť a sú jedinci v národe, ktorí Boha popierajú, môžu to byť dokonca ľudia, ktorí sú okolo nás, ba i medzi nami, ale to sú ojedinelé prípady. Široké masy ľudu, celé národy Boha vždy vyznávaly. Jedni to robili verejne, druhí tajne. Záležalo a záleží na okol'nostiach, v akých sa nachádzaly. Ak by sa aj niekedy hovorilo o niektorom národe ako o národe nevercov, nie je to pravda, lebo v srdciach ľudu celkom iste, hoci aj tajne, je zakorenená viera v Boha. Títo nám musia byť vzpruhou a živým príkladom. Aby sme jasne rozmýšľali, zahľaďme sa lepšie na tých, ktorí sú proti Bohu a presvedčíme sa, že sú to zvyčajne takí, ktorí žijú v ťažkých hriechov. Títo popierajú Boha! Robia to nie preto, ako by boli presvedčení o Jeho nebytí, ale skôr preto, lebo by chceli, aby nebol, pretože jestvovanie Jeho bytosti sa protiví ich životu. A toto nám stačí, musí stačiť! Nepôjdeme predsa sbierať hrozno medzi tŕnie — a nebudeme si brať za vzor ľudí, ktorých často i sama ľudská spoločnosť odsudzuje.

Drahí bratia a sestry! Keď končíme, chceli by sme ešte uviesť slová veľkého gréckeho myslitel'a Plutarcha, ktorý o našej otázke hovorí toto: „Keby si prešiel celý svet, môhol by si nájsť mestá bez múrov, bez znalosti písma, bez kráľov, bez domov, bez majetku, môhol by si nájsť obce, ktoré nepotrebujú peniaze, divadlo, cirkus — ale obce bez svätyne, bez Božstva, bez modlitby, bez prísahy, bez prosebných a ďakovných obetí ešte nik nevidel, ani neuvidí. Domnievam sa, že je skôr možné postavit mesto vo vzduchu, než založiť natrvalo ľudskú spoločnosť bez náboženstva." (Contra Coloten Epikureum c. 31, n. 4.) Tieto slová napísal pohan, Plutarchus. Napísal ich k nášmu povzbudeniu, aby sme Boha so všetkými chválili a velebili, ktorí Ho chvália a vyznávajú, aby naše srdce ľnulo iba k Nemu a naše ústa iba Jeho vyznávaly, aby sme so všetkými národmi i so všetkým ľudským pokolením zaspievali jeden hymnus chvály a slávy Jeho trónu: „Teba Boha chválime, Teba Pána vyznávame." — Amen. *(Příště pokračování.)*

Jiří Reinsberg:

PRVKY VÝCHOVNÉ METODY JUNÁCKÉ S HLEDISKA DUCHOVNÍ SLUŽBY

Pokračování.

Chlapec si „objevuje" a objevuje nenápadně i často neuvědoměle rysy osob, s nimiž žije. Osobní příklad je jedním z hlavních prvků výchovy vůbec, a výchovné metody junácké zvlášť.

Když pozorujeme chlapce právě ve věku „skautském" (okolo 12 let) vidíme kdekoliv, jak se hledí sloučit v tlupy, které obyčejně vede, docela samovolně, jeden povyrostlejší. Takováhle společenstva mají ještě často nějakého dobře známého příznivce, z řad starších, ovšem ne příliš, který oslňuje dovedností, věděním nebo prostředky. A znovu bych apeloval na to, abychom se pro ujasnění právě řečeného vrátili do svého mládí. Obyčejně i my kněží jsme byli, když ne vedoucími, alespoň členy skupiny chlapců. Vedl ji ten nejzdatnější, ať již (žel) v přelézání plotů za hruškami, nebo v pokusech fysikálních, či chemických, v praní se, nebo ve výzkumech na cestách dobra, nebo konečně to byl ten, jenž něco vlastnil, co ostatním bylo věcí nedosažitelnou, ať to byl elektrický vlak, kouzelný prak, či několik chemikálií, nebo cokoliv. Za takovým zručným chlapcem, který ne zřídka byl již hochem pouze duchem, ne však věkem, jsme stáli, často jeho obdivovatelé bezmezní všech jeho vlastností — za jeho výrok jsme byli hotovi dát mnoho, jsouce přesvědčeni o jeho naprosté znalosti a autoritě. Přijímali jsme bez uvažování jeho názory, jeho zvyky.

Tak měl na nás výchovný vliv přímý i nepřímý. Strhl nás často proti naší vůli. Byla to pro nás osobnost.

Taková „osobnost", kterou si chlapec vyhledává, není ovšem bez kladů i záporů. Není nutno, abychom se zmiňovali o kladech. Jsou jasné. Zajímavější je to již po stránce záporů. Chlapec, který roste, si uvědomuje víc a více, že všechny technické, rukodělné, nebo i válečnické zdatnosti se dají získat. Za čas se stane, když dobře napodobí svůj vzor, stejně obratný, ne-li více, ve střílení prakem nebo ve vyřezávání a pak již začíná pociťovat, že se svému mistru vyrovná.

Pak jest ještě otázka, vyrovná-li se mu po stránce mravní, v čestnosti, rozhodnosti, sebeovládání.

Nenajde-li těchto vlastností u svého „ideálu", pak ideál zapadl. A chlapec je zklamán.

Zklamání může jít hodně hluboko. Chlapec vystřídá několik ideálů, za nimiž „blázní" a nakonec je podle úsudku rodičů vyléčen — ovšem někdy vyléčen ku skepticismu o tom, že by vůbec mohlo být na světě něco dobrého, zvláště, když v určitém okamžiku zjistí tvrdé chyby v povaze a jednání svých rodičů. (Toto se přihází všeobecně později, ač není vyloučeno, že se tak může stát i ve věku o němž hovoříme.)

Zde pochopíme, že pro každého člověka musí být ideálem někdo, kdo ač člověk, je naprosto bez chyby, naprosto dokonalý. Mezi lidmi chodícími po tomto světě jej nenajdeme. Avšak mezi lidmi je. Je to Bohočlověk. Pak pochopíme, že je nutno, aby hvězdy svítily jen potud, dokavad nevzejde chlapcovu srdci Slunce a proč musí On růsti, my pak, duchovní rádcové, vůdcové, jeho „ideály" se zmenšovati. Dokud na to neupozorníme junáka — a dokud si to ne-

uvědomí, riskujeme, že pro naši „osobnost" zůstane mu na čas, či na dlouho vzdálena pravá Osobnost Kristova.

Osobnost dokonalá, která nikdy nemůže zklamat.

Osobnost, kterou si musí chlapec objevit tak, aby uchvátila jeho srdce. Práce duchovního rádce spolu s vůdcem a rádcem musí být zaměřena k tomu, aby Kristus byl poznáván, milován a napodobován, tak jak kněz a vedoucí sami se snaží činit, za pomoci poznání a uvažování a za pomoci přímluvy buditelů, kteří tak činili, — svatých.

Chlapec touží po pravém, mužném vzoru hrdiny. Není jím snad Kristus a podle Něho i „nebeské dvorstvo"?

Ve stopování Evangelia si to může junák ověřit — ba nalézti. V životech svatých pak může získat mnohou zkušenost, jak pracovat o zdokonalení sebe ve vyspívání v muže — křesťana. Kristus je Osobnost kat exochén a jediná Cesta. K této královské cestě jsou však cestičky, nebo mají být, z místa, kde stojí chlapec.

První z nich je kněz.

Vděčně vzpomínám, jak kdysi J. E. Dr. Beran prohlásil, že učí-li kněz chlapce latině, třebas když mu pomáhá, aby mu to ve škole lépe šlo, dá mu víc ze svého kněžského, než kdyby mu říkal mnoho dobrých přednášek. Je to znovu learning by doing, ovšem nepřímé. Kněz především vychovává tím, co je. Co čeká tedy od něho podvědomě chlapec? Především, aby byl mužem (a prosím za prominutí, skoro chlapem, ne ovšem ve špatném smyslu). Junák, jako každý hoch, chce vyrůst v muže. A to, co jej táhne do společnosti mužovy, jsou převážně jeho vlastnosti a vystupování. Proto na příklad chlapci kouří. Chtějí být muži, dospělí.

Z pravého muže musí ovšem vyzařovat mužné počínání, rozhodnost, určitá málomluvnost, sebekázeň, skromnost a hlavně čestnost, spravedlivost, čistota a radost.

Musí být na něm vidět, že zbožnost je projevem radosti, věrnosti a pravé lásky vůči Bohu.

Konečně ještě něco musí v knězi-muži být: schopnost vmyslit se do chlapeckého chápání, myšlení a vyjadřování, aniž by ztratil mužnost.

Někdo snad se bude ptát, neztratí-li tím kněz důstojnost a nebude-li to odporovat jeho kněžské cti.

Myslím, že jsme-li mužně věrní u oltáře, přejde z liturgických gest do našeho života tolik krásné důstojnosti, že se nebudeme naopak musit bát, že bychom byli vyumělkovaně důstojní.

Servite Domino in laetitia! Pouze farisejská zbožnost se neumí smát. Neskrýval-li před námi Kristus svůj hněv, smutek ba i slzy, skrýval s ostychem přede všemi lidmi své veselí, a má-li Moudrost radost, být mezi dětmi lidskými, proč by ji neměl mít alter Christus?

Abychom však byli s p r á v n ě „chlapečtí", musíme umět hodně mlčet, ovládat se, aby snad naše mladost ducha se nezvrhla v ex-

trém klukoviny a tlachavosti, což chlapci prohlédnou a nikdy si nebudou cenit.

Vedoucí jako „osobnost" nemůže a nesmí nikdy být v rozporu s tím, co duchovní rádce říká a činí. Říká se o vůdci často, že je starší bratr. Jde cestou k dokonalosti, cestou, kterou jde i kněz — a chlapci za nimi. Je proto nutné, aby život kněze i vedoucího byl potvrzením toho, co říká.

Kněz je otcem duchovním.

Ať tedy tato paternitas se odráží a v taktu projevuje především vůdci a potom chlapcům. Důvěra „staršího bratra" otevře brány i pro důvěru junáka. Mluvili jsme na začátku o dvou osobnostech, které vedly občasně klukovské tlupy, v nichž jsme bývali členy. O jednom udatnějším nás — ač stejně starém — a o jednom starším, řekněme mezi 16—20 lety, který byl naším přítelem. Ve skautingu jsou to rádce a vůdce. A protože rádce je v družině první, má také být prvním v růstu dokonalosti — a touto svou vedoucí činností být apoštolem — rovným mezi rovnými ve smyslu katolické Akce.—

Pokračování.

Z cizích kazatelen

P. H. de Greeve:

TŘETÍ NEDĚLE POSTNÍ.

Když to pravil, jedna žena ze zástupu pozdvihla hlasu. (Luk. 11. 27.)

Je přec vždy tak úchvatná ona neznámá žena na konci tohoto evangelia, která náhle pozvedá svého hlasu. Aniž bych ji znal, vidím ji před sebou, zcela jednoduchou ženu z lidu, s nesrovnatelným jemnocitem jejího srdce; s ostrým pohledem jejích očí, které se nedaly oklamati skvělým vzezřením nadutých fariseů. Ne, tito urození pokrytci se svými pyšnými řečmi nemohou jí imponovati. Celé její srdce a všechny její sympatie obrací se samovolně, bezděky, pudově k prosté, nenáročné osobnosti Ježíšově. Jako žena z lidu, která byla stále mezi lidmi, získala si ve svém strastiplném životě velkou jejich znalost a nashromáždila mnoho zkušeností. Zná lidi a umí je podle zásluhy oceňovati. Stojí uprostřed zvědavého zástupu; viděla, jak Ježíš vyhnal ďábla, potom se živým zájmem pozorovala rozhovor mezi ním a zákoníky.

Rozdíl mezi vychloubavou domýšlivostí těchto a dokonalou mírností Mesiášovou je příliš veliký. Nechápe mnoho z této disputace; nemůže se vyznati ve všech těchto zamotaných myšlenkových pochodech o Belzebubovi; přesto však jí neunikne, že se tito kněží dávají vésti postranními ošklivými úmysly. Jako správná, přímá žena jim není nakloněna a přeje jim nezdaru. Tuší, že je také potká, ačkoliv dokazování rozumí jen z polovice.

S napjatou pozorností a vnitřně nanejvýš rozrušena sleduje mě-

nící se vzezření jejich tváří a slyší domýšlivý tón řeči útočníků, zatím co její oči zůstávají skromně, uctivě a zbožně lpěti na klidném chování Ježíšově. Jeho slova působí. Nastává ticho. Každý cítí něžnou a laskavou vznešenost tohoto učitele. Její oči se naplnily slzami.

Je to žena z lidu; má srdce na jazyku. Řekne vždy to, co si myslí. V duši jásá nad událostí, kterou zažila, nad tím, že nespravedlivý je tak důkladně potrestán. A dříve, než si to uvědomí, vysloví její ústa — ne, její mateřské srdce, neboť to musela býti matka — nejvznešenější oslavení, jež plna něžných pocitů prokazuje v osobě Ježíšově jeho vlastní matce: „Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval." Jaká nádherná slova, jak čisté holdování!

Toto blahoslavení tak zvučné a slavnostní, mi nechce z mysli. Neděje se nám podobně, když čteme evangelium a Ježíše vytrvale sledujeme na jeho životních cestách? Kdekoliv ho najdeme, ať učí nebo se modlí, zázraky činí nebo trpí, plaví se přes moře nebo na nárožích či návrších káže, mezi chudými nebo bohatými, vždy a všude všechny převyšuje; nesrovnatelně.

ČTVRTÁ NEDĚLE POSTNÍ.

Ale co jest to na tak mnohé. (Jan 6, 9.)

Když přemýšlíme o smyslu evangelia, můžeme někdy dospěti k myšlenkám, které s ním jen slabě souvisí, nebo v něm snad vůbec obsaženy nejsou. Vidím-li na př. sv. Ondřeje, jak se dívá po chlapci s pěti ječnými chleby a dvěma rybami, a slyším-li ho potom tak docela pochopitelně říci: „Co je to pro tak mnohé?", tu vidím stále různé lidi před sebou, kteří mají tutéž otázku na jazyku. Každý člověk má zapotřebí radosti a štěstí. Mnozí však stanoví už předem požadavky, které musí býti splněny. Jinak by prý nemohli býti šťastni. Mají tak mnoho potřeb, tak mnoho zálib, tak mnoho požadavků, že při nedostatku potřebných drobných se táží v hotovém zoufalství: „Co je to na tak mnohé?" Nemálo mladých dívek se domnívá, že mohou býti jen tehdy šťastny, když se vdají za bohatého muže. Mnozí novomanželé k svému štěstí nutně potřebují: moderního domu, nábytku z prvořadých dílen podle návrhu největších umělců, ústředního topení, opravdové vily. Jiní se nemohou obejít bez letní cesty do ciziny. Mnozí nemohou přijmout byt ve druhém poschodí. Třetí patro je jim dostatečným důvodem, aby byli úplně nešťastni. Jiní si mohou představiti šťastnou domácnost jenom pod tou podmínkou, že jim bude zajištěna lepší domácnost, krásné šaty a stálá vstupenka do divadla nebo do koncertu. Pro jiné je práce ošklivostí. Mnohým se hnusí děti. Pro přemnohé jsou jednoduchost, skromnost, šetrnost nepříjemné, páchnoucí pojmy.

Když se o tom mluví, poukazují na své potřeby a nevrle říkají: „Co je to na tak mnohé?"

Pak nevědí ovšem nic o zázraku rozmnožení chlebů, který činí ustavičně Bůh, co se týče jednoduchých potřeb lidského života. Tento zázrak se jeví právě v tom, že mnohé lidské požadavky mohou býti lehce uspokojeny obyčejnými životními potřebami, ale nejsou uspokojeny nadbytečně. Možno býti šťastným v nejchudobnější chatrči a nešťastným v nádherném paláci. Lid si osvojil moudrost básníka: „Proč se tolik ptám po penězích a majetku, když jsem šťasten."

Zdá se mi, že mnoho potřeb člověka volá po přepychu, blahobytu, penězích a zase penězích, krásných šatech a podobných věcech, zatím co ve skutečnosti mohou býti jak dohromady, tak jednotlivě uspokojeny prostým životem a nevinnou zábavou. Požitkář, který za jediný večer za pochybná obveselení zaplatí veliké sumy, neobveseluje se ani zdaleka tolik jako prostý člověk, který svůj večer ztráví ve společnosti pěkné knihy. Pro něj mohou celý svět ukrásti.

V některém skromném domku v úsměvu dítěte vykouzlí Bůh celé nebe. Je to pravá kouzelná skřínka. Dva, tři, čtyři lidé jsou šťastni k vůli tomu malému potomku, který ve dne v noci poutá jejich srdce k sobě. Je to jako rozmnožení chlebů prostoty, idyla spokojeného člověka. Ženy a muži, kteří se hrozí velké rodiny, protože nechtějí býti spoutáni, jsou na konci svého života chudší, ubožejší a osamělejší než jiní, kteří nepoznali toho nepopsatelného štěstí, radosti, lásky a srdečnosti rodiny, bohaté na děti. Se vším svým cestováním a potulováním, se všemi svými filmy a skvělým nábytkem nevědí, co vlastně štěstí je.

Jak dobře a moudře je přece život zařízen, že v tak podivuhodném množství láme chléb pro všechny potřeby. Budou nasyceni. Kdybychom si jen nemuseli stěžovati, že lidé zkazí, co Bůh učinil.

NEDĚLE SMRTELNÁ.

Zdali jsi ty větší, než otec náš Abraham . . ? (Jan 8, 53.)

V tomto evangeliu umínili si židé, že zapletou Ježíše do slovního rozporu. Nemohou ho snésti. Ve všem, co podnikají, chybují. Každému jeho slovu staví se na odpor, ale žádné z nich nemohou vyvrátiti. Z rozčilení dají se do křiku. Už to není slovní zápas, ale pouliční hluk. Je to sběh a odboj, jak to činí luza proti soudnímu vykonavateli, policistovi nebo lépe oděnému pánovi.

Ježíš stojí klidně a mírně uprostřed a hodí mezi ně měřítko svých výkladů v rozhodnutí tak jasně, tak dokonale nestranně uváženém, že se to podobá matematickému vzorci: „Kdo z Boha je, slovo Boží slyší; proto vy neslyšíte, že z Boha nejste . . ."

Kdo toto čte, odloží svůj Nový zákon opět na chvilku z ruky a hledí zamyšleně z okna. Jestli zápasí se světovými problémy, jestli se namáhá s lidskými spornými otázkami, jestli zmatek ve společnosti nedopřává mu klidu, jestli k vlastní nelibosti je sváděn ke smíchu nad jistým velikášstvím, nad nespornou důležitostí, kterou

odkrývá u velikánů této země — pak je tato odpověď rozhodující: nejsou z Boha.

Co z toho plyne? Že to jsou vyšňoření trpaslíci, ověšení sice mnohými řády a vyznamenáními, ale směšní. Vláčí za sebou šavli, představují náhledy své vlády, vydávají prohlášení, objednávají komise, mávají presidentským žezlem, nosí brýle ze želvoviny s automobilovými obručemi a mluví ve Společnosti národů před mikrofonem. Ale nejsou z Boha. Kdo je z Boha? Kdo se postaví na stranu Boží? Kdo mu přeje všeho dobrého? To není žádná odpověď. To je jen důsledek. Kdo je tedy z Boha? Pokorný! To zní příliš staromódně. Ovšem, ale voní to kadidlem, jež je určeno k tomu, aby se před Boží tváří pokorně strávilo na žhavém uhlí. Moderní askese odstranila pokoru ze svého životního programu; místo ní dosadila: sebevědomí a . . . kulturu! (deset zředěných populárněvědeckých přednášek, k tomu profesorské tlachání o kapitalismu a vážné obličeje na svou „učenost" pyšných posluchačů).

A přece starodávní svatí tak činili. Choulili se pozorně u nohou Ježíšových. Považovali se za příliš malé, než aby se na ně mělo hledět. Skrývali svou hlavu do záhybů jeho roucha a . . . naslouchali, naslouchali.

Ale člověk, pyšný na své vzdělání, který četl mnoho planých knih s vnitřními napínavostmi, ješitnými zchytralostmi a duchaplnými myšlenkovými zvrácenostmi, je uvnitř svého srdce nespokojen a hádá se s Kristem pro jeden veršík z kázání horského: „Blahoslavení chudí duchem" nebo pro jiný veršík: „Blahoslavení čistého srdce". Jsi ty větší než náš otec Abraham, víš to lépe než zdravý rozum, který praví, že musíme zachovati zelí i kozu? Jsi chytřejší než náš otec Mamon, který předkládá následující zásadu: Jestli jsi už dosti vydělal, abys uživil ženu a děti, můžeš klidně utiskovat střední stav, abys měl víc a více? Máš bohatší životní zkušenosti než my se svou zděděnou životní moudrostí: lepší tolar v hrsti než duše v nebi? Jsi ty . .

Jestliže se Kristus nemá na pozoru a včas se neuchýlí do bezpečí, hodí po něm dlažebními kameny svého vzdělání a blátem své domýšlivosti.

Je málo pokorných.

Ježíši, tichý a pokorný srdcem, učiň srdce naše podle srdce svého!

NEDĚLE KVĚTNÁ.

Utrpení Pána našeho Ježíše Krista.

Dnes, o Květné neděli, obracíme se zády ke všem radostným a bolestným příběhům a událostem, jež nám život přivádí před oči, a věnujeme cele svou pozornost historii utrpení Pána našeho Ježíše Krista. Při pokroku naší civilisace mohlo by se ovšem zdáti, že „svatému utrpení" hrozí nebezpečí, že nezůstane časovým. Leží tak daleko od věcných úvah, které se zdají důležitými, že to zní více

nebo méně staromódně, pojímati je do okruhu našich životu blízkých zájmů. Sice se tu a tam jedna nebo druhá filmová společnost chopila tohoto předmětu, aby jej proměnila ve více nebo méně podařené obrazové pásmo, a publikum tam také jde, aby je vidělo, ale za jádro světových událostí se historie utrpení už nepovažuje. Mnoho lidí není už duševně živeno utrpením Kristovým. V jejich očích je jen událostí jako každá jiná. Odehrála se před dvěma tisíci lety. Dotyčná osobnost musela v něm zajisté mnoho trpěti, ale nemá přece žádného významu, ještě teď se jím zevrubně zabývati. Každý má svůj podíl na starostech a utrpeních tohoto života.

Přece však je to úchvatný okamžik, když kronista začne: Utrpení Pána našeho Ježíše Krista. Ať se světští a tak zvaní praktičtí lidé ve svých úvahách, které dávají k lepšímu, kroutí a vytáčejí, utrpení Boha - člověka je v každém případě něco jiného než utrpení obyčejného člověka. Se srovnáváním se zde nedá začít, neboť se může poukázati jen na jedno utrpení Bohočlověka. Kdo čte historii utrpení a nepovažuje ji za zdlouhavé vypravování, dospěje po krátkém přemýšlení k přesvědčení, že zde někdo odvodil nejzazší důsledky z lásky. Je zde konečně někdo, kdo opravdu utrpení s lidmi cítí, neboť lásku k lidem pojímá opravdu vážně — skutečnost tím závažnější, čím větší je vzdálenost mezi Bohem a člověkem. Ano, posměvači mohou sice o osobě Kristově posměšně mluviti, jeho slova se jim mohou zdáti nepochopitelná, ale budou muset mlčet o skutečnosti, že Kristus prostě, bez výhrady se stal rovným nejmenšímu člověku. Jedl jeho hořké drobty a pil jeho hořký nápoj. Nedal jim snad jen almužnu, nezbavil se jich jen dobrým slovem, ne, on přijal prostě jejich život a nechtěl zemříti, dokud netrpěl jako oni. Kdo by mohl při této myšlence zůstati klidný a lhostejný.

Mnozí si stěžují, že i nejlepší lidé jsou ještě egoisty. Vypláčí si oči do ruda, že nikdo s nimi nesdílí život a oni jsou nuceni nésti sami svou chudobu, své starosti a bolesti. Mnozí jsou roztrpčeni, že jejich bližním jde o to, míti se co nejlépe, a daleko od sebe odkazují převzíti něco z jejich bídy. O Ježíšovi to vůbec řečeno býti nemůže. Jeho utrpení je právě proto tak úchvatné, že jsou v něm nahromaděny všecky lidské bolesti a strasti v pádícím postupu a v nesnesitelném množství, souhrn všeho, co může člověk vytrpět: zradu, opuštěnost, chudobu, bolesti. Jeho oděv propadl konfiskaci. Dívali se na něj hůře než na nejhoršího lupiče. Nebyl ušetřen pomluv. Vystoupili proti němu nepraví svědkové. Bičování a trním korunování způsobily mu strašnou trýzeň. Ukřižování s děsnými hřeby, jež mu byly prohnány nohama a rukama, bylo bestiální ukrutností. Zabývejme se tedy v příštích dnech především jedinou dokonalou lidskou láskou, která kdy na světě byla pěstována.

Přel. P. Ant. Chramosta.

P. Pinard:

BERÁNEK BOŽÍ: SMÍR.

(Meditace na Velký Pátek).

Beránek Boží! Kolik uklidňujících myšlenek vyvolává toto jméno v našich duších! Nevinnost, něha, trpělivost... Ale také, kolik bolestných vzpomínek!

Kdysi za prvních paprsků dne a za posledních hodin večera obětovali Jerusalémští kněží beránka.

Dojemná shoda! Žertva Nové Smlouvy se narodila v Betlemě, v tomtéž údolí, kde se pásla stáda beránků, určených k oběti Chrámu. Pastýři, kteří jej přišli pozdravit, nevěděli, že právě on je zbaví jejich služby. On to věděl. Jezulátko se usmívá v jeslích. Jak je něžný a čistý Beránek Boží!

Za třicet let později začíná svá kázání. Nic ho neodlišuje od zástupu, leč záření jeho dobrotivosti. Jan Křtitel ho rozezná a ukáže ho svým učedníkům: Ejhle Beránek Boží...

Po třech letech potom udeřila hodina oběti. Nebojme se, že Ježíš půjde jinou cestou. Nebude více odporovat než beránek vedený k oltáři. Otec chtěl, Ježíš poslechne.

Otec chtěl jeho smrt! To vás snad pohoršuje? Věčný tedy potřebuje krve? Jaký Otec, pravil Voltaire, aby prominul provinilým, trestá nevinného Syna. Ovšem, poněvadž je něco hroznějšího na světě než smrt Ježíšova, a to je hřích — a něco ještě hroznějšího: bezstarostné setrvávání ve hříchu — abychom už nic neřekli o pýše hříchu.

Ti, kteří zhřešili, s klidem vzpomínají na své zločiny: páchají nové a žijí zcela bezstarostně ve své hříšnosti.

Jiní litují svých omylů, ale sotva si vzpomenou na to, aby za ně zadostiučinili. Nejmenší zkouška, která je zasáhne, zdá se jim hroznou nespravedlností.

Bylo tedy nezbytno, aby strhující příklad otevřel naše zraky. Kdyby se byl Kristus spokojil tím, že by prolil jedinou slzu, pronesl naším jménem jediné slovo lítosti, byly by tak hříchy naše nadbytečně odčiněny: ale my bychom nebyli pochopili ani jejich zlobu, ani trest, který zasloužily. Aby poučení pro nás bylo opravdu prospěšné, bylo třeba, aby bylo napsáno písmenami krvavými.

Tři výstupy Ježíšovy oběti — v Getsemaně před Otcem — v Jerusalémě před soudci — na Kalvarii — nám ukáží, že v zahradě přijímá Ježíš zkoušku v duchu smíru, zadostiučinění; před svými soudci se podrobuje této zkoušce v mlčení; do posledního dechu dokončuje zkoušku s vytrvalostí.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi! Blahoslavená Panno Maria, která jsi ho vychovala, abys ho jednou obětovala na oltáři Kříže, oroduj za nás.

a) Getsemany: odevzdanost v duchu smíru.

Krutá utrpení svých posledních dní Ježíš předvídal, toužil po

nich, neboť byla rozhodující chvílí jeho poslání. Mluvě o těchto utrpeních, řekl svým učedníkům: Je však křest, jímž mám býti pokřtěn: a jak toužím po něm, dokud se nevykoná. (Luk. 12, 50.) A přece jakoby i pro něj to bylo něco jiného učinit velkomyslná rozhodnutí a provést je; po Večeři pod stínem olivovníků se ho zmocňuje nevyslovitelná hrůza; nepřekonatelný odpor zmítá jeho srdcem. Má duše je smutná až k smrti!

Pokusme se pochopit důvody.

Aby obět Kříže zrušila navždy formalistické obřady minulosti, bylo především třeba, aby smírná žertva znala všechny chyby, za které měla zadostučiniti.

Kristus tyto chyby zná. Od prvního okamžiku jeho existence mu je zjevilo věčné vědění Slova. Zřetelněji, nežli já vás vidím s této kazatelny, postřehuje a rozeznává Kristus v každém z vás množství a stupeň těch hříchů a chyb, jež já nevidím.

Ale nestačí, aby pouze hříchy znal. Aby za ně zadostučinil, aby zadostučinil za tu bezstarostnost a pýchu hříchů, musí za ně pocítit stud, neboť všechny tyto nepravosti jsou mu přičítány, je za ně jakoby odpovědný. Čím více jste se uvarovali určitých chyb, tím více tušíte, jak byste se styděli, kdybyste byli před vznešenou společností obviňováni ze zločinů, které se vám protiví. A toto pohoršení nikdo nepocítil tolik, jako Bohočlověk. Nevinnost sama vidí se do jisté míry ztotožněna s hříchem. Učinil jej hříchem. (2. Kor. 5, 21.) Zatížen tímto blátem je zde zcela sám v přítomnosti nekonečné Svatosti. Sám před přísnými zraky svého Otce. Nestačí to k smrti hnusem a zahanbením?

Ale zlořád hříchu neponižuje jen naši přirozenost; hřích uráží Boha, jenž nám přirozenost lidskou svěřil, abychom v sobě měli v úctě jeho vlastní obraz a abychom jej uctívali za jeho dary. Neposlušnost příkazů Božích je nespravedlností a nevděčností. A zvláště za to má Vykupitel zadostučinit. Spasitel tak činí a to dokonaleji, než by vůbec kdo mohl, poněvadž on sám pro své spojení se Slovem měl nekonečný smysl pro spravedlnost a nekonečný smysl lásky. Sotva z jeho srdce zazněl drásavý výkřik: Odpuštění Otče, smilování! V tom okamžiku je ideál lítosti uskutečněn, poněvadž hřích je nenáviděn a svrchovaný Zákonodárce je milován tak, jak tomu má být. Aspoň tentokrát pocta je stejné ceny jako urážka, minulé chyby jsou smířeny, vlastně úplně zničeny.

Ještě ne, my zapomínáme velmi snadno. Když hříchu litujeme, zříkáme se toho, že budeme dále zvětšovati svůj dluh: vracíme se k řádu. Ale zlořád byl spáchán, a my jsme měli vždy žít tak, jak začínáme žít znovu.

Dojat lítostí jde člověk vyhledati toho, kterého urazil: „Lituji upřímně svých chyb," prohlašuje k němu, „buďte jist, že už tak nebudu nikdy jednat." — Stačí to, aby dosáhl milosrdenství? Zajisté nikoliv. Ještě musí záležitost uvést do pořádku, musí vrátit peníze, napravit dobrou pověst, které odňal. Musí nahradit škodu,

nepříjemnosti a bolesti, které zavinil. A když to vše učiní, ještě zůstává hodným trestu, poněvadž porušil spravedlnost. A stejně tak je tomu, jde-li o Boha.

A poněvadž záleželo na tom, abychom o tom byli přesvědčeni, byl trest tentokrát mimořádně krutý.

A Ježíš, vida v zahradní jeskyni tento trest zcela blízko, zasténal. Ne, Otče, je-li možno, ať odstoupí tento kalich ode mne. (Mat. 26.) — Ježíš a ustoupit, prosit o milost, on, velkomyslnost sama? Jakou hrůzu nám dává tušit taková modlitba!

Ale nesmíme si myslit, že tento děs byl způsoben jen obavou před mukami, bičováním a ukřižováním. Utrpení tělesná jsou jen nejmenší částí jeho utrpení. O kolik bolestnější jsou pokořování, opuštění, zapření. Oč hroznější je stud, cítit se zatížen blátem, které poskvrňuje celé lidstvo, oč žalostnější zármutek nad urážkami spáchanými od prvních dnů světa, oč drtivější je hněv Svrchovaného Soudce, který, jak vidí, zasahuje jej i nás.

A to vše najednou. Je to příliš. Jeho síly ho opouštějí. Padá tváří k zemi a po celé dvě hodiny opětuje svou žalostivou modlitbu: Otče, je-li možno, ušetři mne.

Ale Ježíš dodává hned: avšak ne má, nýbrž tvá vůle se staň! Nikdy, nikdy poslušnost nebyla tak záslužná, poněvadž nikdy odpor nebyl tak silný, nikdy zkouška nebyla hnána až do těchto nejzazších krajností.

Ježíš je na zemi a v smrtelném chropotu opakuje své sklíčené staň se! Ano, Otče, chceš-li, tvá vůle se staň, já poslechnu.

Poněvadž Ježíš přijímá utrpení místo nás, za nás, přibližme se.

Než kněží v chrámě jerusalémském usmrtili obětního beránka, skládali naň ruce, jakoby na něj chtěli složit nepravosti lidu. I my kněží v nejslavnějším okamžiku oběti mše sv. před proměňováním, jímž se Kristus stává přítomným na oltáři jako žertva, opakujeme toto gesto. Učiňme, učiňme také tak!

Pojďte, i když nemáte víru. Ať jste kdokoliv, zdaž si nevzpomínáte na určité chvíle, kdy jste zapomněli konat své povinnosti? A zdaž si nemáte co vytýkat lehké, nebo těžké poklesky? — Ach neříkejte ne! Nebudete tak vždycky mluvit. Dříve nebo později se ozve ve vašem svědomí hlas výčitek a koho potom najdete, abyste ho prosili o milost? Jeden z vás před svou smrtí volal: „Svůj hřích jsem křičel do větrů nebeských, do hlubin země — a nevím, je-li mi odpuštěno." Ušetřete se těchto děsných úzkostí. Proste aspoň tohoto nevinného Beránka Božího, aby se za vás přimlouval, aby zadostučinil za vás. I kdyby byl jen člověkem, nikdy nebylo člověka čistšího a tedy hodnějšího přednést nebesům lítost svých bratří.

Pojďte i vy, kteří v něm vyznáváte Syna Božího. Ano, kati, které uvidíme při díle, Annáš, Kaifáš, Pilát, Herodes, fariseové jsou odpovědní; ale dostalo se jim tolika osvícení a milostí jako vám? Nevěděli, co činí. Ale vy, mohli jste též nevědět, co činíte? Složte tedy

své hříchy na tuto umírající žertvu. Snad se vám to gesto protiví? Je to jen symbol. Jediná skutečnost je hrozná: že jste opětovanou neposlušností přivolali na Krista tento trest, který ho drtí. Z lásky k sobě, neváhejte! Složte své ruce!

A nakonec přicházím také já, Spasiteli, abys mne netrestal za mou pýchu, kdybych odsuzoval druhé a neobvinil se též sám; na tvou hlavu skládám množství svých nepravostí.

Sjednoceni v lítosti, jako jsme všichni hřešili, všichni proneseme tuto vroucí modlitbu: Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi. Prones za nás prosbu, kterou jsme nikdy nedovedli vyslovit se srdcem dosti zkroušeným a milujícím, poněvadž jsme nikdy nepochopili poslušnost jako ty, ani lásku, které si zaslouží náš Stvořitel, ani zlobu našich urážek, prones za nás prosbu: Odpuštění, Otče, odpuštění. — My s tvou milostí přijmeme všechny zkoušky, které jsou nám vyhrazeny.

Chápeme dobře, že by nám nic neprospělo, střást své nepravosti na Spasitele, kdybychom neusilovali své city připodobniti jeho citům, odmítajíce, ošklivíce si urážku, kterou jsme pohrdli Bohem, a přijímajíce příležitostně svůj podíl na zaslouženém trestu. Každé jiné naše chování by bylo jen chmurnou komedií. Popatřete nyní na Ježíše Krista.

Vizte to krásné gesto. Je v agonii. Ale ví, že ve tmě se blíží četa . . . Sbírá své síly, povstává a jde k učedníkům: Vstaňte a pojďme! (Mat. 26, 46.) Nedovolí svým katům, aby zřeli jeho slabost; je příliš velkomyslný, než aby nešel vstříc svému utrpení, jakmile pochopil neodvolatelné úradky svého Otce.

Jeho nepřátelé jsou ozbrojeni a vyžádali si četu vojska. Beránek Boží se nebude hájit. Poslední úsilí vyvine, aby se pokusil obrátit duši zrádcovu: Příteli, proč jsi přišel? — Jidáši, políbením zrazuješ Syna člověka? — A poslední slovo, aby chránil své učedníky: Nechte je odejít. — To je vše. Potom se dává spoutat.

První poučení pro nás: přijetí zkoušek v duchu smíru za hříchy.

B) Mlčení.

Radostným krokem sestupují pochopové po svahu Olivetském. Přes Cedron oznamuje jejich veselý smích pokrytcům, kteří čekají u bran Odelu a v předchrámoví: Už ho máme!

Na toto znamení se upíři shromažďují; soudní přelíčení začne. Aby ukázal, jak daleko může jít zločinnost lidská, rozhodl se Bůh předat soud nad svým Synem samému hříchu. Jak nedůstojné napodobení spravedlnosti! Všechny zákonité formule jsou zachovány. Ale rozsudek už je dávno vynesen. Pomiňme tuto odpornou stránku dramatu, abychom si povšimli příkladu, který nám je dán.

Je obsažen v jednom slově; mlčení! Mlčení, jež jsme tak málo zvyklí zachovávat.

Sotva se nás dotkne protivenství, už žalujeme, stěžujeme si, mstíme se nepříteli jazykem, zákeřnickou zbraní slabochů a zbabělců. Naříkáme na Nebe. A stává, že lidé k přiznání svých chyb,

k zpovědi svých hříchů přidávají líčení svých utrpení a končívají je slovy: Co jsem učinil Bohu, že se mnou tak nakládá? — Co jsi učinil? Zdaž jsi to právě neřekl? Ovšemže každá zkouška není trestem: ale s jakou trpělivostí bys měl snášet utrpení, které je ti poskytnuto, ať je sebedelší, ať je jeho příčina jakákoliv, jestliže máš vědomí, že jsi opominul splnění svých povinností předepsaných pod těžkým hříchem, byť i jen jednou? Věčný dluh ti byl odpuštěn: ale ještě ti zbývá zadostučinit; podrob se proto pokorně. Mlč! Kristus přijal naše nepravosti, aby za ně zadostučinil; vizme, jak mlčel.

Kolem jedné hodiny ráno byl přiveden k Annášovi. Kolem dvou hodin k veleknězi Kaifášovi, k šesté hodině před velikou radu sanedrinu. Je s ním nakládáno jako s buřičem a podvodníkem. Jsou předvoláni falešní svědkové, kteří se však neshodují ve svých výpovědech.

Ježíš se nedovolává své všemohoucnosti; jak by mu bylo snadné uhájit se, kdyby použil svého nekonečného vědění. Mohl umlčet své soudce, začínaje velekněžem samým, prozradit jejich nejtajnější hříchy a nakonec se jich otázat: Ale kdo z vás mne může usvědčit z hříchu? Ježíš však nyní chce jednat jako vinník. Mlčí a odpovídá jen tehdy, když je zapřísahán ve jménu Boha živého, aby pověděl, je-li Kristem. „Já jsem," praví klidně; a poněvadž je to jen část pravdy, na kterou je tázán, doplňuje odpověď a poukazuje na svou božskou přirozenost: A uzříte jednoho dne Syna člověka sedícího na pravici Všemohoucího, jak přichází. (Mar. 14, 62.) Následují výkřiky, že se rouhal. Ježíš neodvolává nic, nic nepřidává.

Kolem sedmé hodiny je přiveden k představiteli Říma. Rozvášněné hlasy jej obviňují, že odmítá, že upírá daň požadovanou césarem, že se činí králem. Neslyšíš, jaké zločiny ti jsou vytýkány? (Mat. 27, 13.) Ježíš slyší: ale pokládá za neužitečné omlouvat se: už dávno by byly tyto stížnosti předneseny autoritě, kdyby byly odůvodněny. Jejich nesouvislost stačí k jejich vyvrácení.

Prokurátor chápe, že Ježíš je nařčen nevinně. Aby se zbavil nepříjemného případu, odesílá obviněného ke svému sokovi.

Herodes se zaradoval, že uvidí divotvůrce: ale vidí před sebou němého. Je obyčejně těžší snésti smích než rány. Ježíš i tuto zkoušku mlčení přestál a dovolil, aby mu byl přehozen plášť bláznů.

Je opět přiveden k Pilátovi. Přesvědčen o jeho nevině, snaží se tento člověk Ježíše zachránit. V žaláři byl vrah. Dává jej předvést a představuje jej s Ježíšem lidu. Je to obyčej, podle něhož vám o velikonocích propouštím jednoho zločince. Kterého mám vám osvobodit, Ježíše, nebo Barabáše? Zběsilý dav odpovídá: Barabáše!

Poslední možnost ho napadá: dá Ježíše zmrskat, aby tak vzbudil slitování. Za chvíli potom je Ježíš přiveden celý zkrvavený, s purpurovým pláštěm na ramenou a s trnovou korunou na hlavě. Vojáci vykonali svědomitě, co bylo poručeno. Tím lépe. Až jej lid uvidí, jistě se slituje. Znovu ho prokurátor ukazuje lidu: Ejhle člověk:

potrestal jsem ho: ale nenalézám viny, pro niž by byl hoden smrti. (Jan 18, 38.) A čeká!

Ach, jak hrozný a skvělý výstup zároveň! Na schodišti pretoria stojí Barabáš, jehož surová tvář se rozzařuje úsměvem, neboť vidí svítat naději nezaslouženého osvobození; a vedle Ježíš, k němuž se v tomto okamžiku soustřeďuje podiv nebes a zběsilost lidu; ani záchvěv hněvu, ani úsměšek pohrdání, ani známka bázně; modlí se; — a vedle váhající Pilát; — pod schodištěm rozbouřené moře lidstva, jehož hlučení se stává litější při každém pokusu, aby mu byla odňata kořist. A první i poslední vlny ječí jen křikem smrti. Vezmi, ukřižuj! Pilát nechce, nemůže věřit svému sluchu. Jestliže rozsudek předal hlasování lidu, bylo to jen proto, že se od podřízených úředníků dověděl, jaké důvěry požíval Galilejský u lidu, kolik jich bylo jím uzdraveno, jak nadšené hosana ho pozdravilo před osmi dny při jeho vstupu do Jeruzaléma. Nelze pochybovat, ti zázračně uzdravení a učedníci musejí přijít, musejí se ozvat!

Jestliže žádný z nich se neodvážil vstoupit do paláce, aby usvědčil ze lži pomlouvače, kteří tvrdili, že upírá daň císaři, že se činí králem, aspoň nyní, na náměstí musejí vykřiknout proti svým protivníkům: Ježíše, Ježíše! Je jim přece dáno toto právo: mají příležitost zastat se Ježíše. Pilát šel až tak daleko, že prohlásil: já nenalézám viny! — Přátelé, přátelé Kristovi, kde jste? — Čeho by mohli dosíci tito šílenci, kdyby nyní, kdy se prokurátor rozhlíží naposled a čeká na prohlášení, které by podepřelo jeho slabost, kdyby se nyní zdvihl každý desátý z učedníků Ježíšových ve svatém městě, aby se ujal obhajoby nevinného.

Přátelé Ježíšovi, je vás mnoho: nabízí se vám příležitost promluvit. Mluvte, tedy! — Marná naděje. Jedna věc jim schází: odvaha: Jidáš Krista zradil, Petr zapřel, apoštolové prchli: všichni se skrývají a prokurátor slyší jen hlasy nenávisti: Ukřižuj, ukřižuj! Chvěje se, ale povoluje. Vezměte jej a ukřižujte. Já si umývám ruce. — Nepravost je spáchána. Kdo tím vinen?

A Ježíš vidí, jak se tato scéna v budoucích věcech bude opakovat nesčetněkrát. Když Ježíš v zahradě předvídal tyto urážky a toto opuštění, potil se krvavým potem. Ale nyní od začátku soudu až do konce ovládl svou hrůzu i své rozhořčení: mlčel. Ani slovo neřekl na svou obhajobu; sám se odsoudil.

Ani slovo msty; ve svých katech vidí nevědomé služebníky svého Otce. Když před sanedrinem prohlásil svou svrchovanou důstojnost, uvaroval se dokonce obvyklého ujištění nevinných. Bůh bude soudit mé soudce! — a též výstrahy, kterou měl jediný právo též vyslovit: Přijde den, kdy já budu soudit vás!

Ani slovo výčitky k přátelům; slova by byla příliš tvrdá — příležitost dobrotivosti a lásky je lepší; později přátelé pochopí.

Vše, co si Ježíš dovolil, je pohled tak plný něhy a smutku, že stačil, aby obrátil odpadlíky.

Ano, Petr, hlava apoštolského sboru za ráno třikrát zapřel. Po

výslechu u Kaifáše se s ním Ježíš potkává. Jeho zraky se zastavují na jeho tváři. Nešťastník sklání hlavu a propuká v pláč... Co byste činili na jeho místě?

Zdaž tento mlčelivý pohled není výmluvnější než všechny řeči?

Když na kazatelně líčíme tragedii Velkého pátku, velmi často jsou naše promluvy poslouchány jako přednes herců; jestliže některá část je dojemnější, posluchači vzlykají, nebo aspoň vzdychají; a odcházejí nepochopivše, že nejde o povídku, nýbrž o skutečnost, že jde o život člověka, jehož smrt jsme zavinili. Proto vás žádám: zapomeňte na tato živá líčení, která nemají jiného cíle než vás přivést k tomu, abyste rozvažovali, rozjímali; až se ticho rozhostí v tomto chrámě, předstupte před Spasitele a svýma očima hledejte jeho oči. S naprostou upřímností vydržte na okamžik jeho pohled. Buďte jisti, že tam nebudete číst ani hněv, ani bezcitnost, nýbrž nekonečnou dobrotivost a onu bolest, kterou prozrazuje chvějivý hlas přítele k příteli: Kolik bolestí jsi mi způsobil ty, kterého jsem tak miloval. Budeš v tomtéž jednání ještě dále pokračovat, a dlouho ještě? — Pokuste se, zapřísahám vás! A tento pohled do zraků Kristových dosáhne toho, co nedokázala naše slova. Skloníte hlavu a sklopíte oči a ucítíte ve svém srdci se probouzet lítost a nutnost zadostučinění.

Jak rádi bychom všichni umlkli, kdybyste aspoň občas vykonali toto prosté rozjímání o umučení.

c) Golgota: vytrvalost.

Doposud jsme rozjímali o odevzdanosti Ježíšově v Getsemanské zahradě, o jeho mlčení při soudě: od rozsudku až po poslední vzdech budeme uvažovat o jeho vytrvalosti, totiž o jeho energii, s jakou až do konce zachoval svůj postoj dobrovolné žertvy.

Také zde je nám jeho příklad naprosto nutný.

I když přijímáme zkoušky opravdu pokorně, velmi snadno se unavujeme v utrpení: velmi brzy nás napadají odbojné myšlenky. Snad je to proto, že jsme nikdy nepochopili vážnost rozvážené neposlušnosti.

Je možné, že urážka trvala jen okamžik. Ale je možno urážku měřit podle doby trvání? Je potřebí více než jedné vteřiny, aby bylo proti otci nebo proti matce proneseno pohrdlivé slovo, které jim drásá srdce? Je potřebí více než vteřiny, abychom se dopustili skutku, o němž přítel prohlásí: Nenávidím tento způsob jednání: dopustíš-li se toho skutku, je konec! Byli jste smrtelně uraženi: urážka sama netrvala ani vteřinu, a vy jste ji ještě ani po letech neodpustili, ani nezapomněli. A je hroznější urážky, než urážka Boha, když člověk pohrdne právy Božími, dá přednost svému rozmaru před jeho zákonem, dopustí se skutků, o nichž věčná svatost musí říci: to znamená smrtelné nepřátelství! A co myslit a soudit o celých letech zanedbávání zachovávání přikázání? Není každá zkouška trestem: ale i když nemůžeme rozpoznati zcela přirozené příčiny

nebo milosrdné důvody Boží, znamenalo by to urážet Boha, kdybychom utrpení odmítali, kdybychom proti utrpení reptali.

Kristus trpí místo nás vše, co je žádáno: Podej ruce, aby ti byly svázány a připoutány k sloupu, je mu řečeno před bičováním. Ježíš poslechne. A když povstane, dovolí, aby byl korunován trním. Vezmi toto žezlo — a Ježíš bere třtinu, která je mu podána. A za několik okamžiků: Nes kříž a jdi! Ježíš přijímá dřevo kříže, klade si je na rameno a pokouší se následovat vojíny. Dav je provází: plivají mu do tváře, a když jeho krok vázne, rány dopadají; klesá-li, surovosti a urážky se zdvojnásobují. Ženy naříkají; jedním slovem zjevuje jim Ježíš tajemství své trpělivosti: Neplačte nade mnou . . . (Luk. 22, 27.) Opravdu, co se nyní děje, je jen slabým obrazem těch hrůz, které budou provázet zkázu Jerusaléma, a ještě slabším obrazem přísných trestů v pekle.

Na Golgotě je šat stržen s živých ran: Ježíš je kladen na kříž. Dej ruku! A Ježíš poslouchá: ruka je přibita na kříž. Druhou! A Ježíš podává druhou ruku . . . Jsou přibity i obě nohy. Krev teče a nervy téměř praskají. Kati se smějí a stavějí kříž. A zatím co se kříž zvolna zdvíhá k nebi a ukazuje davu Ježíše, nesmírný výkřik burácí: Buď zdráv, Synu Davidův, králi israelský!

Vítězství je opravdu tak dokonalé, jak nečekané. V shromáždění u Kaifáše si vedoucí řekli: „Ale nesmíme jej zatknouti ve dni sváteční, aby nenastalo vzbouření v jeho prospěch. (Mat. 26, 3-5.) — Svátky jsou blízko. Přišlo tisíce židů z Galileje a z Judeje, kteří Ježíše oslavovali jako Mesiáše. Ale ani jeden se ho nezastal. Čeho se tedy obávat?

Zákoníci, fariseové, knížata kněžská se přibližují a rouhají se. Podivný prorok! Druhé zachraňoval a sám se nemůže osvobodit. Je-li králem israelským, ať sestoupí s kříže a uvěříme. Tito lidé znají jeho zázraky a ani netuší myšlenku smíru, která Ježíše vede, aby vše snášel. Jen pokračujte, vy ubožáci, jak dlouho se vám bude líbit. Nejúžasnější div, který může nyní Ježíš učinit, je ten, že zastaví pluky andělů připravených ho hájit; že utají svou všemohoucnost: že bude tak trpělivý, až unaví vaši nenávist.

Když kati dílo dokonali, odcházejí. Řada pokrytců zůstává, aby urážela svou obět.

Stesk se ozve z úst Ježíšových; chce nám zjevit, že k mukám pozemským se nyní přidružuje přísnost svrchovaného Soudce: Můj Bože, můj Bože, proč jsi mne opustil! Učitelé Israele, kteří znají tento text žalmu, znetvořují jeho myšlenku: Eliáše volá. Uvidíme, přijde-li.

A poněvadž agonie trvá dlouho a oni hned na začátku vyčerpali svá nejzuřivější rouhání, odcházejí též.

Pomalu nastává ticho a temnoty zahalují celou krajinu. Kolem třetí hodin zůstávají na Kalvarii jen tři kříže, několik vojínů a skupina věrných: Maria, Matka Spasitelova, Magdalena, několik žen a sv. Jan. Zatím se Spasiteli dostalo malé útěchy. Zločinci se dříve

rouhali s ostatními. Nyní se jeden z nich vzpamatoval. Zběsilost, jež se sápala na Ježíše, neslýchaná tichost a dobrotivost Ukřižovaného, modlitba, kterou prosil svého Otce za své katy, přivedly ho k tomu, aby odmítl své chyby a uznal za Syna Božího toho, jemuž byl tento název dáván z posměchu. Ani ty se Boha nebojíš, praví ke svému druhu: my trpíme přece spravedlivě; ale jakého zločinu se dopustil on? A obrátiv se ke Kristu, zvolal: Rozpomeň se na mne, až budeš ve svém království. — Ještě dnes budeš se mnou v ráji, odpověděl mu Ježíš.

Ráj, za jediné slovo lítosti! Tato lítost a toto odevzdané přijetí trestu nestačí k úplnému zadostučinění; ale k nim se přidružuje důvěřivá prosba k tomu, jehož zadostučinění je nadbytečné. Pane, vzpomeň na mne! Co schází zločincovu zadostučinění, Ježíš doplňuje, čině jej účastným svých zásluh, a hle, zázrak, který se bude obnovovat až do konce času ve prospěch každého hříšníka. Některý člověk snad po dvacet, třicet, čtyřicet let hřešil: dopustil se zločinů, které trestá spravedlnost lidská, zločinů tajných, které nelze lidské spravedlnosti stíhat, páchal tyto zločiny zcela vědomě, dobrovolně. Ale náhle se ho zmocní výčitky svědomí: věčné tresty ho děsí: jde, najde kněze a tiše mu praví: hle, to je celý můj život. — Kdyby tento důvěrník nebyl pochopil své vznešené poslání, snad by byl pokoušen říci: Odejdi, zlořečenče! Ale kněz není ve zpovědnici proto, aby zlořečil, nebo i jen káral. Své poslání miluje jako neodmítnutelný důkaz nekonečné dobroty, jako tuto dobrotu samu, která jediná může odpouštět neúnavně. Ví, že zásluhy Kristovy jsou nevyčerpatelné a že Ježíš nikdy neodmítl, jestliže se někdo odvolal k jeho milosrdenství. S láskou se sklání k vinníkovi, značí nad ním kříž a propouští ho se slovy: Jdi v pokoji! To znamená: vše je zapomněno; platí pro tebe slova Spasitelova: ještě dnes v ráji; kdyby tě smrt nyní překvapila, čeká tě ráj!

Jaká radost pro Spasitele, že mohl odpustit kajícímu zločinci. Toto náhlé obrácení je pro něj jako první úsměv nebe, jako první znamení, že svrchovaný Soudce ustává od své přísnosti, že jeho obět je přijata a blíží se konci.

Ano, podle zákonů přírody je jeho tělo vyčerpáno a nebude žít déle než několik okamžiků.

Jeho pohled ještě zalétá k bohovražednému městu, jehož hradby se ztrácejí ve tmě noční: Jerusaléme, Jerusaléme, jak tě chtěl ušetřit pohrom, které tě postihnou! Jako dobrý služebník, než opustí své stanoviště, ještě se přesvědčí, zda svůj úkol dokonale vyplnil, tak Ježíš v duchu vidí zločiny země ode dnů Adamových až do konce časů a příkaz zadostučinění, který dostal. Před jeho zrakem kráčejí postavy proroků: David, Isaiáš, Jeremiáš, Ezechiel, Daniel, Zachariáš a Malachiáš, z nichž první předpověděl mzdu zrádcovu, třicet stříbrných Jidášových, poslední čistou oběť, která má vystřídat obřady Mojžíšské.

Je předpověděno, že nebude zlámána ani jedna kost jeho, jako

nesměly být zlámány kosti beránka velikonočního (E. 12, 46.): Že bude probodeno jeho srdce po jeho posledním dechu; tyto podrobnosti nezávisejí už od něho. Ale vše ostatní bylo už vykonáno doslovně, s láskou. Ježíš si může vydat svědectví: Dokonáno jest. — Vše je ukončeno, dokonáno. Aby dokázal, že obětuje svůj život tak, jak řekl, zcela dobrovolně (Jan 10, 18), pronáší mocným hlasem své poslední slovo, sklání hlavu a vrací se k svému Otci.

Závěr:

To bylo zadostučinění za hřích. Ve třech obdobích utrpení, v zahradě Getsemanské, v Jerusalémě, na Golgotě jsme uvažovali o hrdinské odevzdanosti Spasitelově, o jeho mlčení uprostřed muk a urážek, o jeho vytrvalosti, s jakou vytrpěl od svých nepřátel vše, co chtěli a kolik chtěli.

Co tomuto utrpení dává nekonečnou hodnotu, je důstojnost žertvy. Ježíš, Syn Boží, druhá božská Osoba mohl jako Otec nenávidět zlořád tak, jak zasluhuje, nekonečně, mohl milovat Zákonodárce tak, jak zasluhuje, nekonečně, a mohl mu proto vrátit všechnu čest a všechnu lásku, o něž byl našimi hříchy připraven.

Šťastná vina! Šťastné hříchy, můžeme říci, které Otci a Synu přinesly tolik slávy, vinníkům tak dokonalý smír, tak vznešený příklad, tak neochvějnou jistotu, že mohou nabýti milosti, chtějí-li si přisvojiti ovoce vykoupení.

Zde začíná naše úloha. Při obětech starozákonních byl lid kropen krví obětovaných zvířat, aby jaksi byly smyty jeho chyby; lidu se též dostávalo částí masa z obětních zvířat k jídlu, aby si jaksi přisvojil požehnání nebes. Tyto symbolické obřady skončily; vznešenější je nahradily. Beránek Boží žádá, aby jeho krev nám byla podávána neviditelným způsobem ve svátosti oltářní, abychom přijímali jeho svaté Tělo a oživující milosti, jež představuje posvěcený chléb eucharistie. Podmínka je výslovná: Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete míti v sobě života. Proč? Není nutné nyní vysvětlovat. Zdaž nestačí, že tak přikazuje ten, jenž za nás zemřel?

Ach, slabost je chybou všech lidí. Kdo to ví lépe než kněz, který přijav vyznání svých bratří, musí žalovat sám na sebe? Ale strašná a nepochopitelná je bezstarostnost a nevděčnost hříšníka, kterého ani utrpení jeho Vykupitele nemohou pohnouti k tomu, aby poklekl a prosil o odpuštění, ani k tomu, aby se přiblížil k Svatému stolu pro polibek míru. Je oběť vyznání, jež je po něm žádána před přijetím eucharistie, úměrná hrůzám Kalvarským?

Ne, řeknete; ale vyznat chyby a přijmout hostii, to znamená, že se zavazuji k věrnosti, již nemohu slíbit: mé minulé pády mi nedovolují to doufat.

Jestliže je tomu tak, jestliže jedině cit vaší slabosti vás zadržuje, připomeňte si, prosím, zapřísahám vás, že otec promíjí vždy, jakmile lítost je upřímná. Připomeňte si, že eucharistie je právě k tomu, aby zvětšovala vaše síly.

Vracejte se tedy často ke Kříži, abyste pochopili své omyly a oplakávali je. Když litujete, nezůstávejte osamoceni ve své slabosti. Zpovědí a sv. přijímáním získejte si pravou radost časnou i věčnou. *(Přeložil F. X. Juránek).*

Poznámky

NÁŠ DOTAZNÍK. Ke sklonku minulého ročníku poslali jsme všem členům redakčního kruhu zvláštní dotazník, jímž jsme chtěli zjistiti jejich mínění o Logosu a jejich návrhy. Vedlo nás k tomu přesvědčení, že musíme stále zlepšovat a zdokonalovat, hledat nové možnosti a cestičky a hlavně nové spolupracovníky. A konečně: více hlav, více rozumu. Ne všichni, kteří dotazník obdrželi, odpověděli. A to je tak trochu škoda. Z odpovědí uveřejňujeme podnětné věty Msgre Karla R e b a n a, rektora a profesora biskup. kněž. semináře v Čes. Budějovicích: „O vyšlých kázáních lze se vysloviti kladně i záporně. Mělo by to býti takové, aby záporné posudky byly nemožné. Myslím, že redakce sama měla a má ctižádost i snahu přinášeti něco nového, vyššího, časového, obsahem i formou nadprůměrného — chce raziti cesty k obrodě naší homiletiky. Nedaří-li se této snaze plně — je to snad tím, že nemáme nadprůměrných kazatelů nebo máme-li je, tito nepíší do homiletického měsíčníku. Je známo, že obyčejně za dnešních poměrů si uděláme skizzu, ale ku podrobnému propracování písemnému stěží se dostaneme. Tedy: napřed musí kazatelé zvýšit úroveň, potom toho ponese stopy časopis. Doporučoval bych v kázáních více liturgického živlu — více zřetele na boj na život a na smrt mezi duchem a hmotou u nás, boj za svobodu svědomí, za právo Církve... Dále více pochopení jednak pro pochybující, tápající, hledající, jednak — protože na kázání chodí obyčejně ti nejhorlivější a duchovně nejvyspělejší — více látky pro nábožensky a duchovně pokročilé. Co do formy nejsem pro stůj co stůj modernu, ale je třeba mluvit k lidem dneška jinak než jak jsme to dělávali... Rozumět jejich potížím a ukazovat jim lásku a slitování Kristovo i Církve. Nauku o Církvi podávejme ve světle encykliky Corporis Cristi mystici... A dívejme se lépe na to, co dnes lidem překáží v tom, aby sloužili Bohu, i na to, co je nástrojem Božím, aby je k Bohu přibližovalo. Snad by měl Logos raziti cestu kázáním cyklickým také mimo Advent a Půst, aby ukázal, jak na př. některé partie katechismu, morálky, asketiky, církevních dějin je vhodno probírat soustavně."

K ÚPRAVĚ LOGOSU. Jaký je lid, taková je vláda: podle kvality vlády poznáme kvalitu občanstva, povaha vlády je odleskem povahy lidu. Špatný lid si nemůže zvolit dobrou vládu ani dobrý lid nevolí špatnou vládu. Něco podobného má na mysli se zřetelem k LOGOSU jeho vdp. šéfredaktor, když na konci ročníku II. v posledním čísle 10 prosí kněžstvo znovu a znovu, aby posílalo příspěvky, návrhy, přání na zdokonalování LOGOSU. Vždyť LOGOS je také náš, nás všech dohromady, naše pravá ruka vedle Dobrého Pastýře, místo, kde se všichni scházíme ke společným poradám, povzbuzení, pomoci a útěše. A jako u té vlády, tak i zde: jakého zrna jsme my všichni, tak také bude vypadat náš společný časopis. Aby se však o něm mohlo říci, že je odleskem kněžstva, musí tam to kněžstvo také opravdu a vůbec něčím přispívat. Vládu občané volit prostě musí, i kdyby je četníci měli násilím přivést, kdežto do LOGOSU psát kněží nechtějí, jak si vdp. redaktor stěžuje. Každý chalupník si svůj domek stále opravuje, šlechtí a hledí si jej, a LOGOS by také mohl a měl být postupně zdokonalován, rozšířenější co do kvantity i kvality, více vyhovující většině nás a pod. Je náš, všichni jej potřebujeme, všichni z něho žijeme a tyjeme. Nenechme ho tedy padnout, ať žije, ať roste a vzkvétá — už je jednou zde, a Zaplať Bůh za to, tak si ho hleďme, pišme, pišme všechno a také občas vzpomínejme při Mši sv. a modlitbách na redakci, pisatele, čtenáře, posluchače, na všechny příslušné úmysly, což jistě mnozí z nás dosud nedělají, bohužel! Měly by se snad zase vymýšlet nějaké novoty? Nikdy bychom nedošli ke konci! Dost už je té honičky u nás v duchovní správě za všemi

možnými vymyšlenostmi, které selhávají, poněvadž přitom staré a osvědčené věci opouštíme. A je tomu tak i zde. Máme společenství kněží, LOGOS a DOBRÝ PASTÝŘ je representují a uskutečňují, hleďme tedy všechny plody našeho ducha soustřeďovat jen v těchto dvou — vždyť jsou určeny právě jen pro nás! — a hleďme také ochotnou spoluprací i modlitbou jejich obsah stále zdokonalovat tak, aby se opravdu staly pramenem všeho potřebného a požehnaného. — Pro nový ročník LOGOSU měl bych pak zde nakonec ještě dvě malé poznámky — už byla o nich řeč — totiž: vdp. pp. přispívatele prosím snažně, pokud píší promluvy a kázání, aby je nepsali 1) příliš dlouhé a 2) příliš učené. Je to pro lid. Delší kázání výjimečně si vyslechnou lidé jednou, zvláště od cizího kněze, ze zvědavosti i z jakési slušnosti vůči cizímu, avšak má-li místní duchovní správce kázat pravidelně každou neděli a svátek déle než 15—20 minut, utíkají lidé z kostela. A začne-li k tomu ještě s učeností, pak je konec! Zkušenost a prakse nad učenost — nemluvím jenom za sebe! S promluvami dlouhotrvajícími a učenými dneska nesvedeme ničeho, jak je známo všeobecně, a nemohu vskutku pochopit, jak je to možné, že do LOGOSU napsal vdp. redaktorovi jeden spolubratr: „Jenom ne lidově"! Milý příteli, kterak tedy jinak, když ne lidově? Komu vlastně kážeme, nějakým snad Marťanům? Nesmíte zapomínat na fakt, že prostí lidé, ke kterým jste poslán, nejsou tak vzdělaní jako Vy! Nemyslím zde výsměch, nýbrž Augustinovské „ut veritas pateat, placeat et moveat" — a není-li zde této podmínky, kázání nemůže přinášet ovoce. Neukazujme lidem učenost, spíše jim ukazujme naši svatost. Tomáš Kempenský chce být také raději sám pokorným, než učeně vykládat, co pokora je. A v tomto případě ovoce jistě se dostaví! Tak prosím Vás: ne dlouhé a ne učené! A když už nějaká úvaha bude delší — což je konečně pro osobní studium kněze také dobré — tak ještě potom jednu krátkou za ní pro lid. *Pošumavský farář.*

Vinice.

R. M. DACÍK O. P.: PRAMENY DUCHOVNÍHO ŽIVOTA (Krystal, Olomouc, 180 Kčs). Je to snad v naší literatuře první důkladné a jasně přehledné dílo, jež systematicky pojednává o všech otázkách duchovního života. Autor rozvrhl celou látku do 5 oddílů. První oddíl tvoří úvod do duchovního života, vymezuje duchovní život dětí Božích, pojmy jako nadpřirozené, přirozené a hrdinské, pojednává o trojím období v duchovním životě, o životě asketickém a mystickém, o Kristu jako středu duchovního života, o vlivu Panny Marie na duchovní život a o životě řeholním. Druhá část se zabývá překážkami duchovního života, podává praktické pokyny k výchově vášní, smyslů, rozumu a vůle. Třetí oddíl pojednává o prostředcích duchovního života (duchovní vedení, každodenní zpytování svědomí, duchovní četba, svátost pokání, Eucharistie, svátostiny, úcta k svatým a andělům, myšlenka na přítomnost Boží, duchovní obnova, modlitba růžence jako prostředek posvěcení). Část čtvrtá rozebírá jednotlivé ctnosti a část pátá mluví o modlitbě. Už z tohoto pouhého výčtu obsahu knihy lze si udělati představu, že jde o dílo bohaté a hutné, jež zabírá v sobě téměř všechny základní momenty duchovního života. Pro kněze, který v promluvách, ve zpovědnici a v celé pastoraci sleduje úspěšné a správné duchovní vedení svěřených duší, je četba této knihy, jaké jsme už dávno potřebovali, nutností. Autor se při své důkladné a rozměrné práci opíral o své značné teoretické znalosti, osvojené pozorným studiem významné duchovní literatury, stejně jako o dostatečné praktické zkušenosti, jež mu umožnily poznání člověka, o jehož posvěcení musí v duchovním životě vždycky jít. Proto je kniha Dacíkova myšlenkově bohatá a dobře promyšlená, ale zároveň prakticky podnětná, jasná a přehledná. Mnoho nám všem může říci a mnoho pomoci. Abychom ani u sebe ani u svěřených duší nezapomínali na Boží volání k svatosti a využili všech možností, jež jsou naší přirozenosti Boží milostí dány.

VÁCLAV CHALOUPECKÝ: KNÍŽE SVATÝ VÁCLAV (Sviatoj Vaclav, kňaz českij, Prince Saint Wenceslas). Zvláštní otisk z čes. časopisu historického XLVII

(1946). Praha 1947. Cena 28 Kčs. Z přednášky, kterou měl prof. Karlovy university Dr Chaloupecký v prvním roce našeho osvobození pod záštitou vlády Československé republiky v Praze a Brně, rozšířené a opatřené četnými kritickými poznámkami, vznikl spisek „Kníže svatý Václav" s ruským a anglickým výtahem, v němž také třebas ve zhuštěné formě, výstižně líčí dobu sv. Václava a jeho činnost. V úvodu vzpomíná autor, jak v době těžké krise našeho státu 1938-1945 bylo zneužíváno tohoto národního světce jako symbolu naší spolupráce s Němci, který naši zemi včlenil do „německého prostoru" a učinil ji poplatnou říši německé, třebas nová doba historie ukázala nesprávnost myšlenky Palackého, že to byl sv. Václav, který se zavázal k poplatku 500 hřiven stříbra a 120 volů ročně. Co chtěl říci prof. Chaloupecký ve své přednášce a podati v rozšířené její stati, nemá být, jak sám praví, apologií světce a knížete, ale spíše apologií našich národních dějin. Proto tím větší cenu má jeho vylíčení mimořádných zásluh sv. Václava. Vždyť to byl sv. Václav, jehož jméno jako prvního Čecha proniklo do širého světa, na západ, východ a jih a jenž byl po staletí kulturním pojítkem mezi Čechami a starou ruskou říší (v den 28. září zpívaly se v ruských kostelích písně o sv. Václavu). S jeho jménem jsou spojeny počátky naší národní literatury (staroslovanská legenda o umučení sv. Ludmily). On sám nad jiné současné i mnohem starší panovníky vynikal neobyčejnou vzdělaností (císař Oto Veliký teprve v dospělém věku se učil číst a psát), četl a psal nejen slovansky, nýbrž i latinsky a řecky a v knihách se dle slov legendy vyznal jako biskup. Sv. Václav to byl, který razil první české peníze, stavbou kostela sv. Víta stal se zakladatelem naší architektury, za něho po prvé nad Prahou zazněly zvony. Snahou o uvolnění a zmírnění otroctví a nevolnictví stal se reformátorem na poli sociálním. Největší však zásluhou sv. Václava, jak praví Chaloupecký v ruském a anglickém resumé, bylo jeho úsilí o upevnění křesťanství v Čechách, s nímž přicházela nová mravnost a nový názor na život. I v podání Chaloupeckého jako Pekařově jeví se nám sv. Václav i přes svůj mladý věk a krátkou, jen osmiletou vládu (zemřel v 26 letech) jako pravý rytíř a neobyčejně moudrý panovník, za něhož závislost na německé říši, kterou přejal jako dědictví od předchůdců, byla uvolněna a nahražena spojenectvím a při tom byla osvobozena od starodávného poplatku. K jeho panství náležely netoliko Čechy, tehdy již sjednocené, nýbrž i Morava, Slovensko, Slezsko, Krakovsko a pravděpodobně i Lužice. Proti tvrzení často zneužívanému, že za sv. Václava přicházelo do Čech mnoho kněží z Bavor, Švábska i ze Sas a že je sám volal a tím projevoval k nim náklonnost, staví Chaloupecký skutečnost, že nebylo řevnivosti mezi kněžími latinskými a slovanskými a že slovanští kněží měli u nás převládající postavení. Na čelných místech zůstávali a vykonávali nejvýznamnější funkce u dvora Václavova. Slovanský biskup Notar vykonal „postřižiny" mladého Václava, vychovatelem jeho na Budči byl slovanský kněz Učen, nejvyšší moc duchovní na hradě pražském měl slovanský kněz Pavel, nazývaný „presbiter maior", který také z nařízení sv. Václava provedl slavnostní exhumaci ostatků sv. Ludmily. Na konci spisku se zmiňuje Chaloupecký o známé úctě sv. Václava, který opravdu od nejstarších dob náležel celému národu, od něhož také bez rozdílu náboženství byl ctěn a vzýván: „Je vskutku málo postav v našich dějinách, ať máme již na mysli historickou osobnost knížete Václava, či postavu vytvořenou národem, postavu legend a naší národní tradice, která by do té míry prostupovala všechny věky našeho národního bytí jako je osobnost knížete sv. Václava. Každá doba obracela se nějak se svými prosbami k posvátnému idolu našeho starého češství."

Knížka tato může dobře posloužiti v některých věcech i ke kázání, zvláště pro vzdělanější posluchače.

Dr Ign. Veselý.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecésní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt. v Praze. - Vydáno 1. února 1948 jako 2. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. BŘEZNA 1948 — ČÍSLO 3.

Dr Alexander Heidler:

VYCHÁZET ZE SYSTÉMU ČI Z ŽIVOTNÍ REALITY?

Učení katolické víry tvoří podivuhodně skloubený a uzavřený systém. Všechno v něm organicky souvisí, nic nesmí býti vynecháno nebo pokřiveno, nemá-li býti zatemněn celek. Hluboké souvislosti jsou i mezi dogmatem a křesťanským mravním životem. Je to jedna ze známek jeho pravosti; vítězná cesta katolického učení mezi nesčetnými Scillami a Charybdami výstřelků a bludů je zřejmý morální zázrak. My kněží si to můžeme a máme plně uvědomit během svého theologického studia. Již jeho časový postup — nehledě na nutné přesuny v cykliky probírané látce, — nám názorně předvádí úžasně logickou stavbu, důsledně logickou i tam, kde se lidská logika poctivě přiznává ke svým krajním mezím a otvírá dveře k oblasti tajemství.

Tento nádherný celek je třeba odhalit i věřícím. Zvláště dnes bychom se neměli spokojovati jen s jednotlivými dílčími pravdami, takřka oddrobenými z celku; měli bychom právě dnešním lidem vždy více odhalovati podivuhodné vztahy mezi jednotlivými hlavními ohnisky učení víry. Dnes totiž na mnohé tento morální zázrak působí více než zázraky fysické. Přispívá k radostnějšímu a plodnějšímu prožívání víry.

Při tom však neběží jen o logiku, nýbrž i o psychologii. Přísně logický postup probírá klidně a pomalu pravdu za pravdou, zajisté ve správném pořadí, tedy tak, aby jedno vyplývalo z druhého nebo aspoň správně navazovalo. Ale při tom se nestará o to, zda si čtenář nebo posluchač také aktuálně pamatuje to, co již bylo probráno, zda má i subjektivně přehled o tom, jak to všechno na sebe vzájem souvisí, zda také na př. předvídá, k čemu ho má právě probírané místo logicky připravit atd.

Prakticky se proto dochází spíše k analyse subjektivně isolovaných jednotlivostí než k synthetickému pohledu na celek a jeho vnitřní souvislosti. Tím méně se obyčejně zdůrazňuje také souvislost každé pravdy víry s praktickým mravním životem a s palčivými otázkami dneška. Jen vzpomeňme, jak jsme se my sami v semináři poměrně pozdě a těžko k takovým synthetickým pohledům propracovávali,

zvláště když naši profesoři při vší povinné logice nepočítali také trochu s psychologií svých posluchačů.

Psychologický postup — a ten je při kázání a při každém lidovém hlásání naprosto nutný — musí se všemi těmito subjektivními disposicemi a indisposicemi posluchačů plně počítati. Musí počítati i s tím, že všichni neslyšeli všechna předešlá kázání a neuslyší všechna následující. Proto musí po vzoru sv. Pavla a prvních Otců vždy znovu a znovu zdůrazňovati hlavní ohniska celého učení víry, soustředěná okolo názorné postavy Ježíše Krista, jejich nejdůležitější vztahy navzájem i jejich vztahy ke konkrétním otázkám dnešního života posluchačů.

Ba zdá se, že právě z těchto posledních vztahů — daných dnešní životní realitou — je nejlépe vůbec vycházet. Tak to činil nejednou sv. Pavel. Korintská prostituce je mu na př. východiskem k hlásání mystického těla Kristova („úd Kristův — úd nevěstky"), milosti posvěcující, Ducha svatého, vykoupení, posledního cíle člověka (viz 1 Kor. 16, 5—20)! My dnes často vycházíme ze svého systému a zapomínáme, že zcela jiný je „systém" většiny našich posluchačů. Ale mluvíme přece pro ně a ne pro sebe. Na jejich „systém" musíme navázat, abychom jim odhalili systém — ne svůj, ale Boží.

Klasická homiletika vřele doporučuje kázání cyklická, zvláště podle katechismu. Nemíním tímto požadavkem zásadně otřásat; je ostatně v některých diecésích výslovně předepsán. Vychází ze správné a nutné snahy o to, aby byl věřícím odhalen celek katolického učení a jeho vnitřní i vnější vztahy. Není tu však nebezpečí, že upadneme do chyb výlučně logického postupu, že zanedbáme ohled na psychologické prožití celku v myslích našich posluchačů a že budeme vycházeti z toho, co zajímá nás, a ne z toho, co zajímá je a co je jim hic et nunc nejpalčivějším problémem křesťanského života? Proto je při katechismovém cyklu třeba, abychom si vždy dobře promysleli vztah pravdy, kterou právě máme probírati, ke konkrétní životní realitě svých dnešních posluchačů a abychom právě z tohoto vztahu psychologicky vycházeli. Zároveň nesmíme probíranou pravdu příliš isolovati; ať zůstane v popředí, ale ať jsou také patrné souvislosti s ostatními základními pravdami.

Máme-li v budování cyklů volnost, doporučoval bych — zároveň s ohledem na církevní rok — takové cykly, které přímo navazují na konkrétní problémy dnešních katolíků (manželství, katolická sociální morálka, apoštolát, Církev a naše doba a pod.), nebo i na palčivé otázky místní. Ale při tom nesmíme zapomínati na hluboce dogmatické zakotvení každého jednotlivého kázání po vzoru sv. Pavla! Tak se dostaneme k hlavním ohniskům učení víry a k jejich vzájemným vztahům sice nepřímo, ale patrně životněji a účinněji.

P. Prokop Švach O. P.:

UTRPENÍ KRISTOVO A NAŠE.

Když umíral sv. Filip Benitský, upíral zrak na kříž nad svým lůžkem a pravil: „Dejte mi mou knihu". Jeho spolubratři to hned nepochopili a podávali mu modlitební knihu. Světec však ještě důrazněji šeptal: „Mou knihu". Konečně podle směru jeho očí pochopili, že se jedná o kříž, jejž mu podali. Nemocný políbil kříž a opakoval: „To je má kniha. To je má nejmilejší kniha. V této knize jsem vždycky nalezl útěchu a novou sílu. Z této knihy vám činím závěť, tu knihu vám všem odkazuji. S touto knihou končím svůj pozemský život". (Fattinger, Katecheta vypravuje, str. 106.)

Je velký pátek - vyvrcholení kající postní doby. Je to den celý zasvěcený svatému kříži. Kříž, který mluví beze slov svou prostou skutečností. Je to kniha, kterou mohou číst všechny národy, protože je napsána jedinou řečí: řečí lásky a utrpení.

Mezi největší záhady lidstva patří utrpení, které se vleče lidstvem jako stín za světlem. Různým způsobem byla řešena tato záhada u národů. Starý zákon ji osvětloval příkladem trpělivého Joba, který však přece se bránil, dožadoval se vysvětlení, proč trpí, proč Bůh utrpení na něj dopouští, i když je přijímal pokorně a odevzdaně. Nový zákon vyřešil záhadu utrpení křížem, kde není žádné rozpravy, žádného vysvětlování, kde je jediná skutečnost odevzdané smrti.

Bylo by nepochopením křesťanství hledat v náboženství oproštění od utrpení a jen útěchy, i když Bůh někdy třebas i zvláštním způsobem zbaví někoho jeho bolesti na př. podivuhodným uzdravením. Ale co můžeme vždycky hledat v náboženství Kristově, to je hluboký smysl a posvěcení utrpení. Kristus nás nepřišel vykoupit z tělesného utrpení - vykoupil nás z duchovního otroctví a z poroby hříchů, použil však k tomu utrpení - prostředku, jehož by se v lidstvu užívalo jen k proklínání a k zatracování. Na všecky otázky, proč trpím, vždyť jsem nic zlého neučinil, je odpovědí kříž Kristův, na němž zemřel nevinný Kristus za hříšníky. Není tedy již té spojitosti, která bývala ve St. zákoně, že se v utrpení viděl trest za předchozí hříchy. Může to být i teď, ale není to nutné. Od kříže Kristova se již tak nemůže usuzovat s naprostou jistotou. Když tedy se někdo ptá, proč trpí, zač ho Bůh trestá, odpovídá mu kříž Kristův: Proč já jsem tolik trpěl?

Nevykoupil nás Bůh z utrpení tělesného, nýbrž z duchovního, které ovšem nemají ti, kteří si ten život založí tak docela pohodlně, bez nějakých problémů duševních, kterým stačí, když to všechno klape v domácnosti nebo v podniku. Sem tam si k tomu přidají

i nějaké kulturní zájmy nebo i náboženské, ale zas tak, aby jim to vycházelo podle jejich - jakmile se vloudí nějaký nesoulad nebo nějaká bolest do jejich pravidelného života, již se bouří, reptají, nebo ztrácejí i víru. I když věří v kříž Kristův, již to není ten původní, bolestný kříž v celé hrůze, nýbrž kříž zjemněný, ozdobený, po případě pozlacený nebo umělecky vyřezávaný. Ne tedy ten kříž, který tížil jako kámen, který zraňoval, který drásal. A tak také si přizpůsobují takové pravidelné duše své náboženství. Proto je netíží ani tak hřích, jako spíše nějaká bolest nebo hmotná ztráta. To, že hřích je urážka Boží, není pro ně tak velkým problémem, spíše se bojí, aby se jim něco nezdařilo, aby neměli nějakou ztrátu atd. To je pro ně prostě vzdálené - jen když to jinak ve společnosti jde dobře.

Jestliže duchovní život z Krista znamená následování Krista, pak je třeba jíti za ním i v utrpení, a tehdy především, protože vrcholné dílo Kristovo je jeho kříž. To bychom nežili celého Krista, kdybychom jej nebrali s jeho křížem. Sv. Pavel zdůrazňuje myšlenku, že Kristus má v nás růsti. Mluví též o plnosti věku Kristova. Když Ježíš přinášel svou kalvarskou oběť, tehdy dospěl k vrcholku svého díla, když zvolal: „Dokonáno jest". I v nás Kristus vzrůstá celý, jestliže jej věrně vyznáváme i v utrpení a jestliže s ním i trpíme s láskou a trpělivostí, jako on trpěl. A řekněme si, že to je to pravé prožívání Krista, protože tehdy jsme mu nejvíce podobni, neboť třebas je mnoho pohledů na Krista, nejvlastnější je vždy ten, kde je se svým křížem.

Duchovní život z Krista ukřižovaného však se nejvíce osvědčuje v kříži. A tehdy jsme též v Kristu nejpodobnější ve své vlastní oběti. On si zvolil proto utrpení za prostředek výkupný, protože utrpení je nejméně vítáno lidské přirozenosti, ale právě proto z něho lze dobýt nejvíce oběti. Každá oběť znamená nějakou újmu, zničení něčeho nebo podání něčeho. Utrpení je proto stvořeno pro oběť, protože bolest tělesná nebo ještě více duševní se protiví člověku, který chce štěstí - když však chce nebo má tu sílu, může z něho podat opravdu mnoho. Kristus Pán také zvolil jako výkupný prostředek utrpení, protože je lidem nejspolečnější a nejznámější. Kdyby se nám byl zjevil jen ve své slávě a svém majestátu, kdyby k nám přišel jako soudce, měli bychom z něj posvátnou bázeň. A že k nám přišel jako trpící, a to v nejvyšší míře, tím nám ukázal, jak s námi cítil, že chtěl naše dobro, že nám chtěl být podoben právě v tom nejspolečnějším, v bolesti. A proto máme k němu důvěru, něžnou důvěru. Opravdu při pohledu na kříž Kristův nemůžeme činiti nic jiného, než mlčky se sklonit před nezměrnou dobrotou Boží.

V utrpení je nejméně sobeckosti a nejvíce lásky, protože v pohodlí je nejvíce pečováno o vlastní sebelásku. Kristus trpící pro nás na kříži dokázal pro naše duše nejvíce, dal nejvíce, co mohl dáti, protože dal sebe až k smrti se vší bolestí, jež s tím byla spo-

jena. Duše trpící s Kristem vyvíjí nejvyšší míru trpělivosti, odevzdanosti, nesobeckosti a lásky. To ovšem neznamená, že když chceme mluvit o stupni své lásky k Bohu, že máme mluvit veřejně o svém utrpení. Nejvíce vždy záleží na vnitřním úmyslu a spojení s utrpením Kristovým, třebas o tom nikdo jiný nemusí vědět.

Utrpení nejvíce sbratřuje lidi. Proto také Kristus se pro nás stal opravdu bratrem, protože k nám přišel v bolesti. Člověk, který sám trpěl, dovede nejlépe chápat svého bližního v jeho bolesti, protože zrak toho, kdo prošel utrpením, se stává pozornějším k druhým a lépe dovede postřehnout bolesti druhých.

Utrpení ozařuje věci a dává jim novou cenu. Chodíme někdy životem slepě, všechno se nám zdá nedokonalým a ve všem něco vidíme. Přijde bolest a je to jako odnětí světla, všude je tma, bolest přejde, a zase zasvitne světlo. A my vidíme nové věci, které jsme před tím neviděli.

Kříž Kristův stojí před naším zrakem jako důkaz lásky k duším a jejich vykoupení. Je pravda, že Kristus svou bolest vytrpěl. Ale kříž stojí dále před námi jako důkaz spásy, jako výzva k spáse a jako pramen útěchy na každou bolest. Láska Božského Spasitele se nám zjevuje též ve svatostánku, k němuž se utíkáme v adoraci. Ale když prosíme o odpuštění hříchů, kříž Kristův je pro nás zárukou, že jej můžeme dosíci vždy. A když potřebujeme odpověď na smysl utrpení a bolesti, zase je to kříž Kristův, který nám ji dává vždy.

Když se jde ze Ženevy ve Švýcarsku na Mont Saleve, přijde se ke kříži, který je postaven těsně na pokraji svahu a je viditelný z celého údolí Rhony. Právě v jeho výši jsou hranice mlhy, která bývá zde velmi hustá, zvláště za chladných dnů. Kdysi tudy šel cizinec a asi v polovině cesty potkal domácího sedláka. Pozdravil a řekl, že se nemůže z té mlhy dostat ven. Sedlák mu odpověděl: „Musíte až ke kříži, u kříže bude světlo". Poutník šel dále, až přišel ke kříži. Tam se mu naskytl krásný pohled. Pod ním bylo všechno jakoby ponořeno do moře husté mlhy: vesnice, města, údolí. Ale nahoru od kříže zářilo slunce na bezoblačné obloze. (Fattinger, str. 110.)

U kříže je světlo: pro duši, když je zmítána trýzní hříchů, pro lidi, když jsou zavaleni mlhami bolesti, pro celý svět. U kříže je světlo na všechny problémy jednotlivců i národů.

Dr. Ant. Vondráček:

O MILOSTI POSVĚCUJÍCÍ.

V Kristu shromáždění!

Není dne během celého roku, který by církev sv. slavila s takovou slávou a radostí, jako dnešní slavná památka vzkříšení Páně, čili hod Boží velikonoční. Ve všech modlitbách církevních i při mši sv. znovu a znovu se opakuje slovo „Alleluja" t. j. v naší řeči „Chvalme Boha" jako jásavý výkřik radosti nad vítězstvím, jehož Syn Boží dobyl. Vzpomeňme jen na Velký pátek. V největší pohaně, ode všech opuštěn, posmíván, umřel Božský Spasitel na kříži. A v podvečer složili to Jeho zsinalé, studené, ranami pokryté Tělo a pochovali ve hrobu. Zdálo by se, že krvelačná zášť Židů je již nasycena, že už mohou býti klidni. Ale oni se dosud necítí bezpečni. Proto jdou k Pilátovi, že ten svůdce, jsa ještě živ řekl: Po třech dnech vstanu! Rozkaž tedy hlídati hrob až do třetího dne, aby snad učedníci jeho nepřišli a neukradli ho a neřekli lidu: „Vstal z mrtvých." Řekl jim Pilát: „Máte stráž, jděte, hlídejte ho jak rozumíte." I odešli a osadili hrob strážnými, zepečetivše kámen. Tak o tom vypravuje sv. evangelista Matouš. Stála tady před hrobem Kristovým vojenská hlídka a kámen, který uzavíral hrob, byl opatřen pečetěmi velerady, aby jím bez vědomí jejich nikdo nemohl hnouti. Celé vykupitelské dílo Kristovo jakoby bezmocno, mrtvo, odpočívalo pod náhrobním kamenem, odsouzeno k úplnému zániku. A přece — třetí den ráno — dříve než se dotekly sluneční paprsky zrosené zahrady, země se zachvěla, a z hrobu vychází Vítěz skvoucí, slavný! Anděl odvaluje kámen a strážci omráčeni padají na zem. A když se vzpamatovali, zděšeně prchají do města s tou zvěstí: On vstal z mrtvých! Jaké to vítězství. Ubité tělo s kříže je dnes opět plno života; zármutkem zalitá jeho duše přetéká slastí a radostí nad dokonaným dílem lidského vykoupení. A proto: Alleluja — chvalme Boha! Kristus tedy zvítězil nad smrtí. Ale nejen nad tou smrtí, která oddělila jeho přesvatou duši od ukřižovaného těla, nýbrž více: Kristus zvítězil nad smrtí, která ničila duše celého lidského pokolení. Svou smrtí na kříži vydobyl našim duším život, nový nadpřirozený život, který se nazývá milost posvěcující. A o tomto životě duše — k uctění zmrtvýchvstalého Vítěze nad smrtí a Dárce života — chci dnes s pomocí Boží promluvit.

Co jest posvěcující milost Boží, nejlépe poznáme z jejích účinků. Nejzákladnější účinek její je ten, že milost posvěcující naši duši posvěcuje t. j. očišťuje ji od smrtelných hříchů. Nebo jako světlo, jakmile se osvítí nějaká místnost, zapuzuje tmu, tak také, jakmile Bůh uděluje duši milost posv., tato milost zapuzuje, smývá hřích.

Těžký hřích působí duši smrt a jen posv. milost Boží může duši tento ubitý život zase vrátiti. Ale nejen těžký hřích, kterého se sami dopustíme, nýbrž i hřích dědičný znemožňuje život duše, t. zn. i duše dítěte před křtem sv. je v očích Božích mrtva, protože na ní lpí neblahé dědictví po prarodičích: dědičný hřích. A kdyby beze křtu sv. zemřelo, nemůže přijíti do nebe. Neboť na nebe nemáme sami ze sebe žádného nároku, vlastními silami nemůžeme si nebe nikdy vynutiti. Ale Bůh ve své nesmírné lásce k nám, to, nač nemáme pražádného nároku, nám podává s milostí posvěcující, která naši duši očišťuje ode všech hříchů a činí ji schopnou pro nebe.

Další účinek milosti posv. záleží v tom, že milost posv. činí nás dítkami Božími a dědici nebe. Člověk od své přirozenosti je pouhým tvorem Božím — Bůh je jeho naprostým pánem, který může s člověkem nakládat jako s nejposlednějším svým sluhou, a to ještě pro naše hříchy jako se sluhou vzdorovitým a neužitečným. Ale láska Boží překlenula tuto propast mezi sebou a námi tím, že nám uděluje milost posv. a tak nás pozdvihuje k sobě a chová se k nám ne jako přísný Pán k neposlušným služebníkům, nýbrž jako otec dobrotivý ke svým dítkám. Pán Ježíš to zřejmě naznačuje, když nám přikazuje, abychom se modlili k Bohu slovy „Otče náš . . ." A sv. evangelista Jan píše o Kristu Pánu: „Kdožkoli Jej přijali, dal jim moc státi se dítkami Božími" (Jan 1, 12). A ve svém I. listě ještě dojemněji to sv. Jan vyjadřuje těmito slovy: „Vizte, jakou lásku nám Otec prokázal, abychom dítkami Božími sluli a jsme jimi. — Miláčkové, nyní jsme dítkami Božími." (I. Jan 3, 12.) Tedy Pán Bůh nás přijímá za své dítky jako za vlastní. Tak asi jako když vznešený, urozený muž přijímá za vlastního chudého sirotka; my říkáme, že jej adoptuje. Tím se ovšem nic nezmění na původu toho sirotka, ale nastane tu pro něj nový poměr či vztah: poměr syna k otci. A k podobnému poměru vůči Pánu Bohu nás povznáší milost posv. — činí nás dítkami Božími, které Bůh zahrnuje takovou láskou, jaké je schopna jedině nekonečná bytost Boží. Ale sv. apoštol Pavel zcela důsledně dodává „Jsme-li však dítkami, tedy i dědici, dědici Božími a spoludědici Kristovými". (Řím. 8, 15.) Dítky i adoptované t. zn. za vlastní přijaté mají právo na dědictví po rodičích. A proto i nebeský náš Otec, když nás milostí posv. za dítky přijal, dává nám zároveň i nárok na dědictví t. j. na nebe. Proto se také milost posv. nazývá závdavkem na nebe od P. Boha. Kdo má tedy milost posv., ten má nárok na nebe a kdo v milosti posv. umírá, ten má nebe zajištěno.

Avšak Pán Bůh chce, abychom si mohli alespoň poněkud nebe zasloužit. Vlastními silami však si nebe nikdy nemůžeme zasloužit. A tu nastupuje další účinek milosti posv. a ten záleží v tom, že milost posv. činí naše dobré skutky záslužnými pro nebe. To zn. kdybychom neměli milosti posv. a konali dobré skutky, a kdyby byly ty skutky sebe dokonalejší, nikdy nestačí k tomu, aby nám za ně jako odměnou dal nebe. Ale když máme milost posv. a ko-

náme dobré skutky, tu naše činy mají před Bohem takovou cenu, že nám za ně jako odměnu ustanovil dáti nebe. Když nemáme milost posv., podobáme se planému, divokému stromu ovocnému, který přináší jenom trpké, nezáživné ovoce. Rozumí se samo sebou, že planý strom sám od sebe jiného ovoce nemůže nésti. Chce-li tedy zahradník dosáhnout ušlechtilého ovoce, musí jej oroubovat t. zn. vezme ratolest ušlechtilého stromu, vočkuje ji, vroubuje ji do planého stromku a hle, na jaře rozkvete planý strom ušlechtilým, vzácným ovocem. Dříve planý strom je jakoby proměněn, jako by měl nový život. A co činí zahradník stromu, to činí Bůh duši lidské posvěcující milostí. Sami ze sebe svou přirozeností podobáme se planému stromu, jenž nemůže přinést leč ovoce plané t. zn. skutky pro nebe bezcenné. A tu se nad námi smiloval dobrotivý Bůh. Poslal Syna svého jednorozeného, aby nám svou smrtí na kříži takřka vočkoval život ušlechtilý, nový, nadpřirozený, téměř jako má on sám. A tu naše dobré skutky stávají se před Bohem ovocem vzácným, t. j. stanou se záslužnými pro nebe.

To jsou tedy účinky milosti posv., že očišťuje naši duši od hříchu a tak ji posvěcuje, že nás činí dítkami Božími a dědici nebe a činí naše skutky záslužnými pro nebe. Teď lépe pochopíme, co to milost posv. je. Náš katechismus praví: Milost posv. je vnitřní stav, daný od Pána Boha trvale k naší spáse, který nám uděluje nový nadpřirozený život.

Ponejprv se nám dostává milosti Boží na křtu sv. a trvá v naší duši tak dlouho, dokud se nedopustíme těžkého hříchu. Takže krátce můžeme říci: posv. milost má ten, kdo má čistou duši. A má-li míti celý náš život nějaký smysl a cenu před Pánem Bohem, pak musíme žíti v milosti posv. Proto kdo z nás má milost posv., ať ji co nejbedlivěji chrání a dobrými skutky, modlitbou hlavně sv. Přijímáním ať ji rozmnožuje, neboť je náš poklad nejdrahocennější zde na zemi. Kdo však těžkým hříchem milost Boží ztratil, ať neotálí, ať vykoná dobrou sv. zpověď a milosrdenství Boží mu milost opět vrátí. Život křesťana má býti životem vnitřního klidu a vnitřní radosti a to je možné jen tehdy, když máme milost posv., ten nový napřirozený život duše, za který vděčíme zmrtvých vstalému našemu Spasiteli.

V Kristu shromáždění. — My si jen stěží dovedeme představit radost apoštolů, když opět dobrotivý jejich Mistr stanul uprostřed nich. Čím více byli před tím poděšeni a zarmouceni, tím větší radost potom měli, ale zároveň byli ve své víře, že Pán Ježíš je Synem Božím, tak neochvějně utvrzeni, že ani nejhroznější mučednická smrt nedovedla je odstrašit od hlásání evangelia a od lásky Kristovy. Oni všichni v srdcích cítili to slovo, které později sv. apoštol Pavel napsal: „Vím, komu jsem uvěřil." Amen.

P. Heřman:

POMNĚTE, ŽE BUDETE ŽÍTI.

Včera, na Bílou sobotu, četli jsme čtení z listu svatého Pavla ke Kolosským. Praví tam: „Bratří, jestliže jste povstali s Kristem, těch věcí hledejte, které jsou svrchu, kde je Kristus, sedě na pravici Boží... Neboť jste zemřeli — to znamená hříchu — a život váš je skryt s Kristem v Bohu. Když se ukáže Kristus, váš to život, tehdy i vy se ukážete s ním ve slávě." (Kol. 3, 1—4.) V této velikonoční epištole jako by svatý Pavel povzbuzoval i nás. Všem nám, kteří jsme tu v kostele, platí tato slova, zvláště ovšem těm, kteří povstali s Kristem a spojili se s ním ve velikonoční svaté zpovědi a svatém přijímání.

Je Hod Boží Velikonoční, největší svátek v roce. Veliká noc říkáme ještě dnes. A je to památka na Velikou noc, kdy odešli Židé z Egypta. Aby se zachránili před trestem, který stihl Egypťany, před smrtí prvorozených, musili zabít beránka a jeho krví namazali dveře. Když pak Bůh bil prvorozence egyptské, zastavil se u dveří, které byly označeny krvavým znamením beránka. My dnes ovšem vzpomínáme na jiného Beránka velikonočního. Tím Beránkem je Kristus Pán sám. Náš Beránek velikonoční je obětován Kristus." Kristus Pán za nás umřel a tak nás vykoupil. Třetího dne pak vstal z mrtvých. Jedna slovenská velikonoční píseň začíná slovy: „Raduj se Církvi Kristova, neboť Kristus Pán z mrtvých vstal. Veselá doba nastala, poroba hříchu přestala." To tedy dnes oslavujeme a proto je dnešek tak velikým svátkem.

V jedné učebnici dějepisu pro děti se mluví o Kristu Pánu asi tímto způsobem: Co učil Budha v Indii, to učil Kristus v Palestině. Jako by byl Kristus pouhý člověk, jako by to bylo celkem jedno, řídíme-li se Kristem nebo tím, co učil Budha. Kdo tak mluví, vymazává z křesťanství to hlavní, a to je víra v Krista Spasitele. Vzpomeňme si dnes, hodí se to na Hod Boží, kdo je to Kritus Pán, jak jsme se o tom učili v katechismu. Bůh stvořil člověka podle svého obrazu, dal mu rozum a svobodnou vůli a mimo to dal mu ještě něco vzácnějšího: milost posvěcující. Jeho duše dostala nadpřirozenou krásu a měla účast na životě Božím. První člověk zhřešil. Hříchem odtrhl sebe i své potomky od Boha. Od té doby přichází na svět každý bez posvěcující milosti. „V Adamu všichni jsme zhřešili", praví svatý Pavel. Víme to z Písma svatého, mluví se tam o tom jasnými slovy.

Bůh viděl naši bídu a smiloval se nad námi. A co učinil? Protože žádný člověk nemohl dát dostatečnou náhradu za hřích, Bůh Syn se stal člověkem, aby nás vykoupil, aby se za nás obětoval a tak nás s Bohem usmířil svou Krví a svou smrtí na kříži. Tak nás osvobodil od hříchu. „Byli jsme smířeni s Bohem smrtí Syna jeho", praví svatý Pavel. „Byli jsme osvobozeni a k té svobodě vykoupil

nás Kristus". Kristus zvítězil nad hříchem a jeho následky: to jest nad zlou žádostí, nad smrtí a bolestí. Bolest pro vykoupené je jenom dočasná a ještě více je má připodobniti ke Kristu Pánu a získat jim větší zásluhy. Také smrt není po tomto vítězství něco trvalého, definitivního, ale je to jenom přechod k novému, lepšímu životu s Kristem. „A pak vždycky budeme s Kristem", praví svatý Pavel. Zemřeme-li ovšem v milosti posvěcující, smířeni s Bohem. Protože jenom těm, kteří zemrou v milosti, prospěje vykoupení. Ale žít tak je možné, protože Kristus Pán svou smrtí na kříži nám zasloužil sílu, abychom přemohli hřích a zlou žádost a abychom skutečně spasili svou duši. S pomocí Boží může ji v sobě přemoci každý, jen když se chopí pomocné ruky, modlí se a pracuje.

Jestliže nás tedy Kristus Pán vykoupil, pak k němu nesmíme zůstat lhostejní. Kdo není pro Krista Pána je proti němu, není tu možná lhostejnost. A kdo je proti němu, jedná se svou duší jako nějaký sebevrah. Vždyť odmítnout Krista Pána je hřích, na který je jen jeden trest, a to je zavržení. Takové rozhodnutí máme v rukou. Ale tak se na to ani nedívejme dnes na Hod Boží Velikonoční. Jsme vykoupeni. Kristus zvítězil a své vítězství viditelně dokázal. Svatý Pavel praví: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné jest naše očekávání, marná jest naše naděje." Ale pak radostně dodává: „Kristus však vstal z mrtvých." „Naše naděje neklame a láska Boží rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha jeho, který dán jest nám." Škoda, že u nás není také zaveden pozdrav věřících Rusů: Kristus vstal z mrtvých. A odpoví se: „Vpravdě z mrtvých vstal". A vstal-li Kristus z mrtvých, drazí moji, pak třeba je dívat se na vše docela jinak. „Bratří", praví svatý Pavel v dnešní epištole, „vyčistěte", starý kvas, abyste byli těstem novým, jelikož jste přesní. Vždyť i náš Beránek je obětován, Kristus."

Židé totiž jídali o velikonočních svátcích nekvašené, „přesné" tak zvané chleby. A také křesťané o křesťanských velikonocích mají jíst takové „nekvašené chleby" v duchovním smyslu, to znamená mají vyčistit starý kvas hříchu, zlých návyků, spojenectví se světem, s ďáblem, se zlými lidmi. A tu nám opět tato epištola připomíná velikonoční povinnost přistoupit ke svatým svátostem, kde se přivlastňuje lidem to, co nám Pán Ježíš zasloužil; ještě několik neděl je možnost splnit velikonoční povinnost a strávit tak tuto požehnanou dobu s Kristem Pánem. A dále praví svatý Pavel: „Vždyť i náš Beránek velikonoční je obětován, Kristus". Kristus je obětován a tedy i my máme se obětovat Pánu Bohu, jako oběť živou, příjemnou, Bohu milou. A to jsme, žijeme-li tak, jak on si přeje, ve spojení s ním. Proto slavme hody nikoli s kvasem starým ani s kvasem špatnosti a nešlechetnosti: odložme všechnu špatnost, která nás tíží a poutá. Vždyť ji v sobě nemusíme nosit. Kristus Pán nás osvobodil a dnes to oslavujeme. A sv. Apoštol končí: slavme hody s přesnicemi upřímnosti a pravdy. Protože upřímnost předpokládá víru v Boha, a té je dnes málo, upřímnost je dnes tak

vzácná. Sv. Pavel praví: „Nelžete, neboť všichni jste navzájem jako údy tajemného Těla, Církve, jehož Hlavou je Kristus Pán.

V jednom svém nedávném vánočním projevu pravil president Čankajšek:

„Náš národ potřebuje víry, náboženství, vysoký stupeň mravnosti a Ducha Kristova." Drazí moji, to nepotřebují jenom Číňané, to potřebujeme i my. V dnešní době jsou na tom opravdoví křesťané skoro tak, jako když se schovávali v katakombách. Kolem je svět plný vášní a horečných zájmů světských; lidé, kteří nevěří na anděly a nemůžeme se divit, když jako andělé nejednají. Avšak nebojme se patřit k těm opravdovým křesťanům, o kterých mluví Písmo svaté, že mají znamení Beránkovo na svém čele, jako je měli věřící Židé na svých dveřích. Jenom tak slavíme své velikonoce opravdu v duchu upřímnosti a pravdy.

Je dnes Hod Boží a mnoho lidí si vzpomene, že jsou také katolíci. Vždyť i ta velikonoční vajíčka, která mají skoro v každé rodině, nám připomínají naši křesťanskou víru a naději. Jako z obyčejného vajíčka se vylíhne živý tvor, plný tajemného života, jako se ratolesti pomlázek zazelenají, tak i my jednou vstaneme k novému životu. Kristus Pán nejen nás vykoupil, ale také nám dal příklad: „Příklad jsem vám dal, abyste tak činili, jak i já činím." A tak máme ho následovat v jeho životě. A když ho budeme následovat v jeho životě, pak ho budeme následovat i dále. Kristus Pán vstal z mrtvých. Jako on, tak také my jednou vstaneme z mrtvých. Svým slavným zmrtvýchvstáním nám Kristus ukázal i naši budoucnost.

Radujme se tedy o velikonocích a obnovme v sobě vděčnou oddanost ke Kristu Pánu, který pro nás umřel a vstal z mrtvých. Trapisti, mniši kajícníci se po celý život zdraví slovy: „Pomni na smrt." Na Hod Boží si však podávají ratolesti a říkají: „Pomni, že budeš žíti." V katakombách, kde se scházeli první křesťané, je mnoho obrazů zmrtvýchvstalého Krista. Tenkráte ještě žili lidé, kteří se na něj pamatovali, snad ho i viděli po jeho zmrtvýchvstání. A něco z toho starokřesťanského přesvědčení chtěl bych, abychom si odnesli do dnešního dne. Toto přesvědčení nám pak bude svítit i v smutných chvílích jako velikonoční svíce, jako velikonoční oheň, který se světí na Bílou sobotu. U něho se Církev modlí:

„Bože, jenž jsi Synem svým oheň své jasnosti věřícím udělil, dopřej nám touto slavností velikonoční tak zaplanouti nebeskými žádostmi, abychom k slavení věčných Velikonoc s čistou myslí dospěti mohli. Amen."

Jaroslav Aubrecht:

KDO NÁM ODVALÍ KÁMEN?

Vstalť Pán opravdu, alelluja. Tak to dnes zaznívá z milionů duší po slavném vzkříšení. Ale přesto je jaksi smutno člověku, když

vidí, kam dnešní svět spěje, kam je lid záměrně veden. Pro celek jako by Kristus nevstal z mrtvých, jako by zůstal v hrobě mrtev. A to kalí naši radost.

Kdo nám odvalí kámen? Ta starost žen, jdoucích časně zrána ke hrobu Kristovu, stala se vědomou i nevědomou starostí celé nové doby: „Kdo nám odvalí kámen?" Neboť byl velmi veliký.

„Nemáme krále, leč císaře! Nechceme krále odkudsi s nebe, chceme panovníka, vládu z této země, se smyslem pro tuto zem! Ukřižuj toho, který poukazuje v prvé řadě na věčnost! Ukřižuj ho!" rozkřičeli se moderními staletími jemní i hrubí požitkáři, pyšní vědci, násilní zákonodárci, pochlebující davy, zfanatisované národy.

Z milionů duší vyhnali Krista, Spasitele světa, vyhnali jej z veřejného života, ukřižovali jej za městem. Zabili Krista Spasitele, hodili do hrobu zapomenutí, přivalili ohromný kámen nenávisti, pohrdáním jej zapečetili a na stráž postavili zlou vůli. Potom si ulehčeně oddechli a dali se do práce, aby přetvořili svět po svém, spasili svět vlastními silami.

Znáte 11. kap. z I. kn. Mojžíšovy, kde je psáno o stavbě babylonské věže, když si lidé řekli: „Pojďme, nadělejme cihel a palme je v ohni. Vystavme si město s věží a vrch její ať sahá k nebi, proslavíme tak své jméno". (I. 11, 3—4.)

Jak se ta řeč podobá řeči mnoha dnešních lidí. I dnes se mnozí pyšní tím, že naše doba obohatila lidstvo za několik desetiletí tolika technickými vynálezy, kolik nám nedala všechna dřívější tisíciletí dohromady. Je to pravda, ale pravda je také, že přece nemáme klidu a pokoje.

A proč asi? Co to čteme v Písmě svatém? Proč nebyla dostavěna babylonská věž, jejíž vrchol měl sahati až do nebe? Proto, že Bůh zmátl jazyky lidem, kteří mu pyšně vzdorovali, takže si pak nerozuměli.

Zda to není i naší nesnází, že lidé, národy, země si navzájem nerozumějí? Babyloňané, kteří se odvrátili od Boha si nerozuměli, protože měli zmatený jazyk; dnešní lidstvo, které se vzdálilo od Krista, si nerozumí navzájem pro velké sobectví, pro bezmezný shon po zájmech a pro vražedný třídní boj. Máme techniku, průmysl, obchod a přes to všecko, jak ukazuje bábelská zmatenost, která na nás doléhá, je třeba ke klidnému lidskému životu ještě něčeho jiného.

„Beze mne nemůžete ničeho činiti!" Bez Krista stal se svět zemí bez naděje, bez štěstí, bez lásky a radosti; minulost stala se břemenem, přítomnost hnusem, budoucnost nevýslovným strachem.

My jsme také bez Krista chtěli stavět.

1. Jednou vystoupili farizeové tak útočně proti Pánu Ježíši, že jim odpověděl těmito výhružmými slovy: „Já jdu, a budete mě hledati a ve svém hříchu zemřete!" (Jan 8, 21.) Vyhrůžky z úst Páně, která nás zaráží. Všechno jsem učinil — a vy jste zůstali zatvrzelí, má slova jste překrucovali, vysmívali jste se jim, zacpá-

vali si uši. Mohl bych způsobit, že bych na vás poslal blesk, že bych pod vámi otevřel zem — neučiním to. Ale odejdu od vás a vy zahynete v této opuštěnosti!

Jak se ta slova Páně splňují v dnešním světě. Splňují se na tom člověku, který ukazuje Kristu záda a jeho mravním zákonům, ale i na lidstvu, které si chtělo svůj život zařídit bez Krista, které však musí nyní přihlížet, do jakých slepých uliček vedou všechny jeho cesty.

2. Novodobou lidskou společnost jsme stavěli celá století bez Krista a dnes vidíme, že jednostranným pěstováním techniky a vědy dostalo se lidstvo do slepé uličky, z které je těžko najít východisko. Vyvolávali jsme duchy, ale zažehnat je už nedovedeme.

Technika budovala stále novější, rychlejší a silnější stroje a dala je člověku do rukou. Chemie a fysika objevuje vždy mocnější zákony přírody a dává je do rukou člověku. A kdo je vlastně ten člověk, do jehož rukou se dostávají vždy nové a silnější stroje, motory a objevy? Kdo je to člověk, když ho Kristus nebrzdí — je to zmítaný tvor, zmítaný sem a tam vášněmi.

Či je to rozumné jednání, když dáváme někomu do rukou vždy nebezpečnější síly, a při tom nedbáme, abychom ho také duševně ve stejné míře posilovali? Když někdo zamontuje do auta silnější stroj, musí tam dát také silnější brzdy. My však jen zesilujeme vždy více v rukou člověka stroje, dynama, koňské síly a při tom zapomínáme zesilovati v duši člověka kázeň Boží, cit odpovědnosti, poctivost, svědomité plnění povinnosti a lásku Boží!

Jen se kolem sebe podívejte a uvidíte, že všechno zůstane jen heslem, snem, přáním, dokud jednotlivec nesnaží se státi lepším, ušlechtilejším, poctivějším, křesťanštějším.

Naše hospodářství, vědomosti, technika budou hynout ve zmatku, dokud každý jednotlivec nebude dbáti, aby na svém místě, ve svém povolání byl lidštější, obětavější, trpělivější, dovedl se zapřít, nebyl tak sobecký a byl podobnější Kristu.

Musí být změněno srdce, pravá kultura nemůže býti bez kultury duše, t. j. lidský život nemůže býti bez Krista.

Kdyby byl svět v r. 1919 následoval nauku Kristovu, mohl být dnes každý šťastný a bohatý. Křesťanství je náboženství míru, radosti, šťastného života.

Není jiné cesty. Chce-li být lidstvo po dnech Velkého pátku světa účastno velikonočního pokoje a míru, musí v něm vstát z mrtvých ten, který je Knížetem pokoje. Kdo však odvalí kámen od jeho hrobu, je tu někdo, jenž by to dokázal?

Je! Církev katolická — jen Ona má tu osvobozující moc. Než, místo aby ohrožené lidstvo vztáhlo k ní jednomyslně ruku, vztahuje ji z velké části proti ní jako zuřivec, jenž kouše a škrabe toho, který jej chce zachránit z vln. A ti druzí se na to dívají s pokryteckou tváří a slovem o svobodě vyznání.

A přece dosud je čas! Ještě je možno nabídnouti nebi slzy Kristovy, aby nemusely téci slzy naše, krev Kristovu, aby nemusela

téci krev naše, Kalvarii Kristovu, abychom se vyhnuli Kalvarii národů.

Pozná svět, kam se má obrátit ve svém nebezpečí i bezradnosti? Pozná, že jediná spása je obrátit se k Církvi katolické, tam, kde Kristus neumírá, ale je věčně živý? Pozná to? Odhodlá se? Bratři a sestry, modleme se, neboť u Boha je všechno možné! A pokoj a mír přijď k vám a zůstávej s vámi všemi!

I. neděle po Velikonocích

Josef Hach:

VYZNÁVEJME SVOU VÍRU!

Dnešní neděli doznívá ještě radostné velikonoční Alleluja. Ještě jsme nezapomněli na tu vážnou chvíli, kdy jsme líbali svatých pět ran pro nás zemřelého Vykupitele, ještě slyšíme ozvěnu radostného velikonočního zpěvu o slavnosti Vzkříšení: Vstalť jest této chvíle ctný Vykupitel a již naše svatá Matka církev nám dnešní nedělí, která sluje Bílá, připomíná a dokazuje, že nebylo těch svatých pět ran vytrpěno nadarmo, ale že se staly nevyčerpatelnými studnicemi, z nichž prýští nekonečné moře milostí.

Dnešní neděle nám připomíná ty z těchto milostí, jichž se dostává člověku nejdříve. Jmenuje se Bílá proto, že v prvních dobách křesťanství dospělí křtěnci, kteří po řádné přípravě byli na Bílou sobotu nově posvěcenou vodou pokřtěni, na znamení křtem získané čistoty duše oblékali bílé roucho. Po týdnu roucho svlékali a kladli do rukou kmotrů. Tito roucho schovali jako vzácnou památku, aby je mohli křtěncům opět ukázati a jím připomenouti sliby při křtu učiněné, kdyby snad jich nedbali a proti nim jednali.

I. — A tu se moji drazí, nad tímto bílým rouchem trochu zamysleme! Vždyť i vy jste byli kdysi buď v tomto chrámu Páně nebo v jiném pokřtěni. I vám podal tehdy kněz bílou roušku se slovy: „Přijmi roucho nevinnosti běloskvoucí a dones je před soudnou stolici Pána Ježíše Krista", na znamení, že jste byli křtem svatým očištěni od hříchu dědičného a duše vaše se zaskvěla nevýslovnou krásou posvěcující milosti Boží. Ústy svých kmotrů jste pak slíbili, že tento závazek splníte.

Vzpomeňte i na to, že posvátný obřad křtu vašeho byl zároveň slavnostním přijetím vás za řádného, skutečného občana té veliké, světové obce, církve katolické se všemi právy i povinnostmi řádného občana, že jste se stali údy církve katolické. S právem na používání svátostí k opětnému získání milosti posvěcující, kdykoliv byste ji hříchem ztratili, s právem býti spoluobětníky při nejsvětější oběti mše sv. a účastníky užitků mše sv. Stali jste se tehdy dítkami Božími a dědici království Božího. Máte tedy jako dítky Boží právo

mluviti přímo se svým Stvořitelem, to jest, modliti se a nazývati Pána nebes i země Otče náš. Jako dítky Boží máte i právo dědické, právo zdědit jednou samo království Boží, nebe s celou jeho slávou a věčnou radostí. Pro svou lidskou slabost a nehodnost máte i nárok na přímluvu matky Boží Marie Panny a všech svatých, kdykoliv byste něco od Pána Boha si vyprošovali. A konečně, až jednou váš Otec nebeský povolá k sobě vaši nesmrtelnou duši, aby ji soudil, máte právo, aby všichni vaši bratři a sestry v Kristu, to jest všichni katoličtí křesťané se za vás svými modlitbami přimlouvali a vyprošovali vám lehké odpočinutí a aby za spásu vaší duše byla obětována nejsvětější oběť mše svaté.

Aspoň tato práva si dnes, moji drazí připomeňte a uvědomte si, jak mnoho jste křtem svatým získali. Že ten váš křest nebyla jenom pěkná rodinná slavnost, při které se vám dostalo jména, nýbrž jakási právní smlouva uzavřená mezi vámi a Pánem Bohem samým. Vzali jste ovšem na sebe také řadu povinností k tomuto svému nebeskému Otci a na jejich plnění jsou výše uvedená práva závislá. Ale to je samozřejmé. Vždyť k svému otci pozemskému měli jste, nebo, jste-li tak šťastni a je ještě na živu, máte také určité povinnosti a kdybyste jich neplnili, můžete práva, která k němu máte, ztratit, může vás otec vydědit, zříci se vás jako dětí. Je tedy v zájmu nás všech, v zájmu naší nesmrtelné duše i našeho blaha pozemského a spokojeného života zde na zemi, abychom se zanedbáváním povinností, které k Pánu Bohu máme, nepřipravili lehkomyslně o ta velká práva při křtu svatém nám udělená.

II. — Povšimněme si však také slov dnešního evangelia. Apoštolové ze strachu před židy se uzavírají, nevycházejí ani ven. Jen Tomáš, večer, za tmy, odchází, aby nakoupil něco k jídlu. Mezi tím se jim zjevuje zmrtvýchvstalý Vykupitel a ustanovuje svátost pokání, dává jim moc odpouštěti hříchy. Když se Tomáš vrátil, apoštolové mu oznamují, co se stalo: „Viděli jsme Pána". A Tomáš strachem z hrůz Velkého pátku zbaven zdravého úsudku i důvěry k lidem, nechce zprávě apoštolů o zmrtvýchvstání Pána Ježíše uvěřiti: „Neuzřím-li v rukou jeho rány hřebův a nevpustím-li prstu svého na místo hřebů a nevložím-li ruky své v jeho bok, neuvěřím". Taková slova a zvláště z úst apoštola, nás zarážejí. Byl Tomáš a s ním i ostatní apoštolové tak bázliví, takoví ustrašenci? Ano, byli. Byli takoví, pokud byli odkázáni jen na své vlastní slabé lidské síly. Ale jakmile po seslání Ducha sv. byla jejich lidská síla nastavena silou Boží, milostí Boží, stali se z nich hrdinové, stateční, odhodlaní, hotoví bez bázně jíti do celého světa kázat evangelium všemu stvoření a podstoupit konečně i mučednickou smrt. Ale nejen apoštolové, kterým se dostalo vzhledem k jejich velikému úkolu zvláštních darů Ducha sv. a zvláštních milostí, nýbrž i ti ostatní prostí věřící, dnes nám neznámého jména, projevovali podobnou statečnost a nebojácnost. Nebáli a nestyděli se vyznávat veřejně svou víru v Krista ukřižovaného a svou příslušnost k jeho velké

rodině, k církvi katolické. To bílé roucho nově pokřtěných nebylo jen šatem, nebo jen ozdobou, to bylo veřejné vyznání víry, to byla jejich chlouba, výraz jejich zdravé křesťanské pýchy, hrdosti a sebevědomí. Ale nemysleme si, že to bylo něco jen tak lehkého! Uvědomme si, v jakém prostředí křesťané prvních tří století žili, s jakými lidmi se ve svém občanském životě stýkali. Křesťanů bylo hrstka a celá masa ostatního lidu, jejich známých, sousedů, byli buď pohané, kterým byla víra v Krista ukřižovaného bláznovstvím, nebo židé, kterým to bylo pohoršením. A během těch prvních tří set let byla období, kdy křesťanství bylo podle zákonů římských velezradou a důvodem k soudnímu vyšetřování a k odsouzení na smrt. Nebylo tedy tak lehké říci, nebo nějak dáti na jevo: Věřím v Ježíše Krista ukřižovaného. To bylo právě tak nebezpečné, ne-li více, jako když v době okupace u nás by se byl někdo, jako opravdový Čech, odvážil veřejně říci: „Já věřím, že naše česká věc je spravedlivá a že Německo válku prohraje". A vidíte, ty zástupy prvních křesťanů, ne jen jednotlivci, ale sta a statisíce tu odvahu měly a svou víru a příslušnost k církvi Kristově veřejně vyznaly, třebaže je za to očekávala mučednická smrt.

A tu by, drazí křesťané, nebylo dosti, kdybychom se takovémuto statečnému chování prvních křesťanů jen s uznáním podivovali, ale je třeba, abychom se pozastavili nad svým vlastním životem a zpytovali své svědomí. A vezměme v úvahu jen ty nejprostší a nejdůležitější projevy víry! Nejjednodušším vyznáním víry je znamení svatého kříže. Několik pohybů rukou, doprovázených příslušnými slovy a je to vyznání víry v Krista ukřižovaného a v Nejsvětější Trojici Boží. A všimněte si, jak při různých církevních obřadech je některému katolickému křesťanu obtížno, to svaté znamení udělat. Jak těžko a neuměle se mu ruka zdvihá. Něco podobného vidíte při pohřbech. Kněz začíná Otčenáš, pak vykropuje a okuřuje kadidlem. Věřící, pohřbu přítomní, mají pokračovat v modlitbě a zatím — ticho. Jen kostelník a ministranti pokračují a k nim se tu a tam někdo nesměle připojí. Co je příčinou takových zjevů? Bázeň, stud? Z té pouhé němé účasti na pohřbu nemá duše zemřelého nic. Není také v dnešní době zjevem právě vzácným, že katolický křesťan, jsa nucen dlíti ve společnosti neznámých lidí, uslyší, jak někdo z přítomných začne mluvit proti Bohu a církvi a hrubě se rouhat. Mám k tomu jen trpělivě mlčet a jen v duchu se zlobit? Nikoliv! Moje povinnost je proti tomu se ozvat. Není každý schopný a v řeči tak obratný, aby mohl s úspěchem s takovým rouhačem polemisovat a jeho mylný názor opravovat. A i kdyby to udělal, nemívá to mnoho úspěchu, protože takoví lidé nebývají dobré vůle a poučit se dát nechtějí. Ale tolik práva a zaručeného má každý, aby řekl: „Já jsem katolík, vaše řeč mne v mém přesvědčení uráží a na to jako každý občan mám právo, abych nebyl urážen. Mluvte o něčem jiném!" Či bych se také neozval, kdyby někdo veřejně tupil mého otce, mou matku, mou rodinu? To bych byl nehodný

syn. Ani svého Otce nebeského, svou Matku církev nesmím tedy nechat tupit. A jak mnohotvárný je život člověka, tak rozmanitá je příležitost a povinnost víru svou vyznávat, k ní se hlásit. Povinností ze křtu vyplývajících je ovšem více, ale nemůžeme dnes o všech mluvit.

To tedy nám připomíná dnešní neděle. Lidská pýcha, to jest nezřízené se vyvyšování nad jiné, pohrdání jiným, je jeden z hlavních hříchů a pokora je křesťanskou ctností. Ale zbabělost, ustrašenectví není pokora, nýbrž nectnost a často hřích. Je třeba, abychom my, katoličtí křesťané, synové veliké světové rodiny, církve římskokatolické, založené Bohem samým, rozšířené po celém širém světě, nejpočetnější ze všech křesťanských církví, své náboženské přesvědčení skrývali? Děje se to a je to nepěkný zjev. Je třeba u nás více náboženského sebevědomí, více křesťanské hrdosti, aniž bychom při tom byli nábožensky nesnášenliví. Vždyť můžeme směle poukázat na to, co církev naše pro dobro našeho národa a celého světa vykonala. To, čím se dnes svět chlubí jako důkazem vysoké kultury, ať je to vysoké školství, stavitelství, sochařství, malířství, hudba, nebo cokoliv jiného, u kolébky toho všeho stála církev, k budování toho všeho přiložila církev ruku a se zdarem. Máme tedy nač poukázat, čím se chlubit a není nic, zač bychom se museli stydět. Nebuďme tedy ustrašeni, neustupujme stále do pozadí, ale hrdě se hlasme k svému náboženskému přesvědčení. Na křtu svatém jsme to slíbili. Tento křestní slib najdete v každé modlitební knize i v kancionálu, vedle vyznání víry, naděje a lásky. Obnovujme častěji, zvláště při význačných výročích svého života, na př. o narozeninách, tento křestní slib, abychom v sobě posílili křesťanské sebevědomí a víru svou vždy statečně vyznávali. Kristus Pán výslovně prohlásil: Kdo mne vyzná před lidmi, toho já vyznám před Otcem svým. — Amen.

Adolf Kejval:

S VIEROU PEVNOU ŽIVOTOM . . .

Siamský kráľ potrestal kedysi Európana, ktorý tvrdil, že v Európe voda ztvrdne a môže sa po nej chodiť. Myslel tým ľad, ktorý my dobre poznáme. Siamský kráľ ale rozkázal: Palicami zbite jeho chodidlá. Nesmie nás považovať za tak hlúpych, aby sme verili jeho reči. V Siame sme ľad nevideli, teda niet žiadneho ľadu.

Počuli ste ľudí, ktorí boli namyslení na svoju vzdelanosť, tvrdili, že majú kulturu a ktorí otázku Boha odbavovali krátko: Boha niet, lebo sme ho nevideli. A prídu doby, kedy dojdú ľudia, ktorí azda pred krátkym časom ešte zametali dvory a ktorých doba vyniesla na povrch a dala im do rúk moc a vládu a ktorí budú podobne tvrdiť: Viera je hlúposťou, my veríme iba to, čo môžeme vidieť, čo môžeme pochopiť svojmi smyslami, veríme iba v hmotu. Dnes

s tým ešte neprídu, lebo sa budú vydávať za vašich ochráncov a spasiteľov.

My preto tieto poveľkonočné nedele použijeme k tomu, aby sme si ujasnili niektoré otázky, ktoré v tejto dobe sa môžu pretriasať a nadhodiť. Dnes evanjelium samo akosi nás vedie k tomu, aby sme kázeň venovali otázke viery, lebo Spasiteľ, ktorý z mŕtvych vstal a tak dokázal, že je Synom božím, vytýka svojmu apoštolovi Tomášovi jeho neveru, v ktorej nechtel uveriť v zázrak Veľkej noci, kým sa o tom svojmi smyslami nepresvedčí: Blahoslavení, ktorí nevideli a predsa uverili. Použijeme k tomu zlatej knihy, ktorá sa volá katechismus, v ktorej je všetko to, čo máme veriť, čo máme konať a čím a ako sa máme posväcovať, aby sme dosiahli na zemi to, k čomu sme povolaní, totiž život večný.

1. Pán Ježiš vyprával svoje jedinečne krásne podobenstvo o svadobnej hostine, na ktorú boli povolaní tak mnohí, ale ktorej sa mohol zúčastniť iba človek, ktorý mal svadobné rúcho. Došiel tam ale predsa človek, ktorý sa odvážil prijsť bez tohto rúcha, lebo že bol neporiadny, alebo že chcel kráľa pohnevať. Kráľ bol nahnevaný a v tomto hneve dáva opovážlivého človeka poviazať a vhodiť do temnosti, kde bude plač a škrípanie zubami. Čo inšieho chcel naznačiť náš dobrý Spasiteľ týmto podobenstvom, než potrebu milosti Božej, milosti posväcujúcej. Bez nej je duša človeka mŕtva pre Boha a nemá v sebe podmienky nadprírodzeného života. Vieme, že túto milosť Boh vlieva do duše najskôr pri krste a potom, keď sme boli tak nešťastliví, že sme ju stratili ťažkým hriechom, znovu v sviatosti pokania. S príchodom tejto milosti prichádzajú do duše aj tri božské čnosti viera, nádej a láska. Viera je potrebná predovšetkým k životu nadprírodzenému, lebo Spasiteľ o nej hovorí: Kto uverí a bude pokrstený, bude spasený, ale kto neuverí, bude zatratený . . . (Luk. 16, 16.)

2. Viera je teda dar samého Boha. Veriť znamená za pravdu uznávať všetko, čo učil Boh a čo hlása katolícka Cirkev ako Božie učenie. Veriť znamená veriť aj také veci, ktoré dobre nevieme pochopiť a ktoré voláme tajomstvom. A práve tieto pravdy, ktoré sú predmetom našej viery, stávajú sa pre mnohých kameňom úrazu len preto, že ich človek nevie pochopiť svojím rozumom.

Sú ale aj mnohé veci v živote, ktoré nechápame, ktoré sú za dosahom nášho rozumu a volali by nás spiatočníkami, keby sme im nechceli veriť.

Moderná chemia ráta s miliontinou gramu. Je možno sa o tom presvedčiť púhym okom? Je to tak nepatrná čiastka, že ju oko nemôže vnímať. A predsa už sostrojili analytickú váhu, ktorá po namáhavej práci, ktorá trvá tri štvrte hodiny, túto miliontinu gramu odváži.

Mnoho sa dnes hovorí o atomovej energii a bombe, ktorá je výsledkom práve tejto atomovej energie. Pokusy sa robily s prvkom uranu, pri ktorom sa zistilo, že v jednom atome tohto prvku je 92

záporne nabitých elektronov, okolo ktorých krúži 92 kladne nabitých elektronov a to bilionkrát za sekundu. Dá sa to pochopiť? Vidieť to nemôžeme, môžeme iba veriť. A veríme, lebo uvoľnenie tejto sily znamená pre ľudstvo skazu alebo požehnanie, podľa toho, čô zvíťazí v ľudskom rozume láska k životu alebo k záhube... Keď tu sa nebojíme veriť, prečo by sme nemohli veriť pravdám svojej viery, i keď do určitej miery vždy zostanú tajomstvom. Nenajdeme na celom svete národa, ktorý by neveril, že Boha niet. Môžeme prejsť svetom, všetkými jeho dielami a všade najdeme vieru v Boha. Už dávno pred Kristom napísal grécky filozof Plutarch: Najdeš príbytky bez hradieb, zem bez písma, bez kráľov, dediny bez domov, bez majetku, obce, ktoré nepotrebujú peňazí, ani divadla, ani zápasiška. Ale nik ešte nevidel obec bez svätyne, bez božstva, bez modlitby, bez prísahy, bez veštiarne, bez obety prosobnej a smiernej. Myslím, že skôr možno založiť mesto bez pozemku než zachovať mesto, keď mu chybuje viera v božstvo."

Isteže mal pravdu, ale vzdor tomu najdú sa vždy popierači viery. Aj za takých ťažkých okolností, aké sme prežili. Aspoň jedno si dovoľujem spomenúť, čo som čítal v týchto dňoch ako spomienku z koncentračného tábora. Bol v ňom aj evanjelický pastor Vogel. Človek dobrého srdca, ktorý v tábore aj zomrel. Raz večer, keď sme už ležali na lúžku, vzal si ho na mušku starý Jani, protivný nemecký deda. Začal celkom neomalene: Ty, pastor, divím sa ti, že si sa mohol stáť sluhom Božím. Prečo nie, Jani, odpovedal pokojne pastor. Veď predsa žiadny Boh neexistuje. Ja som aspoň žiadneho Boha nikdy nevidel a preto v neho neverím. K tomu sa ozval kludný pastorov hlas: Vietor si predsa tiež nikdy nevidel, Jani, iba jeho dôsledky a predsa v neho veríš. Keby si bol rozvážlivým človekom, potom by si mohol na každom kroku okolo seba vidieť dôsledky Božej existencie a jestvovania. Mohol by som ti toľko vyprávať o obdivuhodných a tak jednoduchých zákonoch Božích, s ktorými som sa v prírode stretol nie ako pastor, ale predovšetkým ako prírodovedec a ornitoholog. Ale už si príliš starý človek, aby som ťa poučoval. (J. Lubenský: Nezapomeňte!) Pred vojnou sa bezbožníci pozdravovali slovami: Niet Boha. Odpoveď bola: Nebolo a nebude. Jedno je divné, že sa toľko musí hovoriť o tom kto vraj nie je.

2. Vidíme teda, že aj vtedy je treba viery, keď ide o neveru, keď ide o popieranie Boha a jeho večných právd. A azda aj pevnejšej viery, než sa žiada od nás veriacich ľudí. My o pravdách, ktoré máme veriť, hovoríme, že sú od Boha, že sú teda večné, že sú nezmeniteľné, ako je večný Boh, ktorý je sama pravda. Čo mali za pravdu ešte naši otcovia, to už dnes pravdou nesmie byť, to je už prekonané, zlé, ale tieto pravdy, ktoré nám Cirkev predkladá, sú nezmeniteľné, nemeníme tieto pravdy, nech vanie svetom hociaký vietor, nech je hociaká móda.

Za vieru sa musíme modliť, aby nikdy v nás neochabovala, aby

nekolísala, aby bola vždy pevná a stála, lebo prichádza do duše s milosťou Božou a za milosť musíme prosiť. Tak, ako prosil otec toho syna, ktorý bol posadnutý zlým duchom, ktorého apoštoli nemohli vymietnúť. Verím, Pane, pomôž mojej nevere, modlil sa tento tak ťažko skúšaný otec. Preto sa musíme za vieru modliť, aby bola v š e o b e c n á. Nám, bratia, nestačí veriť len to, čo by sme chceli, čo by sme si vybrali, ale musíme veriť všetko, ako sa nám to podáva. To čo máme veriť, je nakrátko obsiahnuté v apoštolskom vyznaní viery. Je to nádherná stavba, veľkolepá kathedrála, v ktorej je kameň kladený na kameň, aby konečne vytvorily tú nádhernú stavbu článkov viery. Vytrhnite zo stavby jeden lebo druhý a stavba bude narušená, alebo sa zrúti. Pre každý ten článok viery najdeme iste odôvodnenie, len treba ísť k prameňom a presvedčíme sa, že možno veriť všetko, aby naša viera bola všeobecná a úplná.

A pôjdeme zvlášť teraz s p e v n o u v i e r o u životom. Je isté, že pochybnosti prídu, veď sme ľudia a bludom naklonení. Ale musíme sa starať, aby sme pochybnosti premohli a získali si svetlo, lebo by nás mohla postihnúť katastrofa úplnej nevery, čo je iste najväčším nešťastím človeka.

V Severnom mori na západnom pobreží Švédska je v mori mnoho malých ostrovčekov. Kedysi tvorily jeden celok a pevninu, ale neboly dosť pevné, aby odolaly nárazom mora, lebo ich ľudia neopevnili. More na nich dorážalo, až sa mu podarilo vryť do nich vždy širšie prieplavy. A potom sa vlny prevalily cez pevninu a smietly všetko, čo im stálo v ceste. Je tam ešte niekoľko chudobných rodín, ale aj tie sa musia svojím časom vysťahovať na iné miesto, lebo voda pracuje neúprosne ďalej. Či je tomu nie tak s vierou? Kto nehľadá objasnenie v pochybnostiach, zahynie vo vlnách týchto pochybností . . .

Na čo máme vieru vlastne? Na parádu? Aby sme ju menili ako svoj šat? Poznal som ľudí, ktorí zdôrazňovali vieru a jej potrebu, ktorí zdôrazňovali potrebu náboženskej výchovy v školách, ale keď došlo na lámanie chleba, keď bolo treba sa osvedčiť za vieru, od viery utekali. Sviatosti neprijímali, klamali svojich spolubratov, krátko povieme, nežili z viery a viera v nich n e b o l a ž i v á. Vieru máme na to, aby sme žili z nej. Nie ten, kto mne povie: Pane . . . Viera bez skutkov je mŕtva! Je zlým katolíkom dnes, kto povie, že verí, že je síce katolikom, ale nedrží na kostol, nepovažuje za povinnosť v nedeľu byť na sv. omši, neprijíma sv. sviatosti, dopúšťa sa podvodu, klamstva, krivej prísahy, nectí si svojich rodičov, je smilníkom, zlodějom, lebo nežije z viery. A keď kto škodí našej svätej veci, potom sú to títo zlí a ľahostajní katolíci . . . Každý deň sa za nich pomodlite, aby nás dobrotivý Boh od nich chránil, lebo je lepší otvorený nepriateľ, než katolík, ktorý nežije z viery. A konečne za to sa modlite, aby naša v i e r a b o l a s t á l a, aby sme si ju zachovali až do smrti, i keby sme mali pre ňu podstúpiť aj mučennícku smrť.

P. Ivan Kratochvíl OSA:

DOBRÝ PASTÝŘ.

Mnoho názvů bylo dáno v Písmě sv. Kristu Pánu: Podivuhodný, Bůh, Kníže pokoje, Otec budoucího věku, Anděl veliké rady, prvorozenec všech vyvolených, Král králů. Avšak žádné z těchto oslovení si Kristus nepřivlastnil. Dal si jen jediný titul; prohlásil o sobě: „Já jsem pastýř dobrý". Ten nejlépe vystihoval jeho životní poslání. Když se pak měl odebrati do nebe, nařídil Petrovi, aby on pásl jeho stádo — církev a jako papež ji spravoval. Žádnou jinou povinnost na něj neskládá než pastýřskou: „Pas beránky mé, pas ovce mé". Nedává tím Spasitel zřetelně na jevo, že nejvyšší důstojnost a největší okrasa je úřad pastýřský?

Pastýřský úřad. Není vlastní jen duchovenstvu, ale všem, kdož spravují podřízené anebo vychovávají duše Bohem jim svěřené. Pastýřem tedy je, kdo stojí v čele lidské společnosti, ať malé či velké. V obci je pastýřem starosta; stádem jsou její obyvatelé. V rodině je pastýřem otec a matka; děti — to je jejich stádečko. Ve škole je pastýřem učitel; jeho stádcem — třída. V celém světě není žádný úřad tak rozšířen jako pastýřský. Snad proto je mnoho těch, kdož dychtí po takové hodnosti. Chtějí státi druhým v čele. Ne všichni z nich však mají chuť plnit i povinnosti, k onomu úřadu náležející. Připadají jim obtížné a proto je větším dílem zanedbávají. Už sv. Augustin praví: „Jsou pastýři, kteří sice chtějí míti jméno pastýřů, avšak povinnosti pastýřské plniti nechtějí". Nechtějí-li však nésti i povinnosti pastýřské, nejsou to pastýři, nýbrž jen nájemníci, kteří se stádem zacházejí tak, aby z něho měli při nejmenší práci co největší užitek. Na stádu jim málo záleží.

Rozdíl mezi pastýřem a nájemníkem vyzdvihuje dnes v evangeliu Kristus Pán. Pastýře charakterisuje: „Dobrý pastýř dává život za ovce své". Nájemníka pak: „Námezdník však, ten totiž, kdo není pravý pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida přicházeti vlka, opouští ovce a utíká; a vlk lapá a rozhání ovce". Svatý Řehoř, papež, Kristova slova rozvádí: „Tenkrát vlk rozhání stádo, když ďábel věřící lid skrze pokušení usmrcuje a hubí. Námezdník však žádnou starost o to nemá, nebývá puzen horlivostí lásky, jen své vnější pohodlí hledá, nic nedbá na duchovní zkázu svěřeného stáda". Pozorujeme-li tedy někde mnoho zla, panuje-li mezi lidmi nevázanost, můžeme býti jisti, že ten, kdo by měl býti pastýřem, není pastýř, nýbrž jen námezdník. Pastýř se stará se vší pečlivostí o stádo, nedbá na své pohodlí. Nájemník naproti tomu vyhledává jen svoje pohodlí a o stádo nedbá. Pastýř své stádo pase; nájemník chce býti od svého stáda pasen. Pastýř dává i život za stádo; ná-

mezdník se i tomu nejmenšímu nebezpečí vyhne. Uvažujme o tom ještě trochu blíže.

Petr nazývá Krista ve svém prvém listě (5, 1) arcipastýřem. Kristus však sebe prohlásil za pastýře, jak patrno z evangelia Janova, teprve tenkrát, když měl pro své ovce trpět. Dříve si nepřivlastnil tento vzácný název, dokud neoznámil, že všechnu svou krev vyleje za své ovce; že za ně dá i život, aby stádo spasil. Jednou totiž, když ho následovaly mnohé zástupy, aby slyšely jeho kázání, pravil o nich, že jsou jako stádo bez pastýře. „A Ježíš vyšed uzřel veliký zástup a pojal lítost nad nimi, že byli jako ovce bez pastýře" (Mar. 6, 34). Vždyť přece Kristus tenkrát už pastýřský úřad zastával! Vyučoval lid, zázračně uzdravoval, vymítal ďábly! Proč říká, že jsou jako ovce bez pastýře? Proto, že ještě nezačal trpět; proto říká, že jeho lid je jako stádo nez pastýře. Teprve tenkrát se za pastýře vyhlásil, když o sobě předpověděl, že bude ukřižován. — Neukazuje tím, že pastýřský úřad má býti spojen s mnohým trápením a bolestmi? To je také důvod, proč po slovech: „Já jsem pastýř dobrý", hned dodává: „dobrý pastýř dává život za ovce své". A život opravdu dal. Že je dobrým pastýřem ukázal, když byl zajat, sem a tam smýkán, souzen, bičován, korunován trním, posmíván, bit, ukřižován. Dal život za ovce své, byl tedy dobrý pastýř. Z toho plyne, že k povinnosti dobrého pastýře přímo patří trpěti pro spásu sobě svěřených duší. Kdo se utrpení vyhýbá, kdo před každým nebezpečím utíká, stádo své opouští a ovce ponechává hltavosti dravců, to je námezdník.

Nic tak pastýři nesluší, jako vzdáti se pohodlí a vzíti na sebe starosti a trápení, jen aby ovce nezahynuly. A ztratila-li se některá, ji nalézti. To zdůrazňuje sv. Augustin: „Máme-li pastýřskou lásku k svému stádu, budeme prolézat ploty a prodírat se trním a hložím. I kdyby se naše údy při tom poranily, hledejme ztracenou ovci a s radostí ji přinesme pastýři a knížeti všech pastýřů". Jestliže se tedy pravý pastýř neohlíží na vlastní nepohodlí, nýbrž prodírá se trním a i sobě ublíží, jen aby nešťastnou ovečku vysvobodil z tlamy pekelného vlka, pak určitě, kdo nechává své ovce hynout pro dost malé vlastní nepohodlí, jen aby nebyl vyrušen z klidu, pak určitě je to nájemník. Čím chceme býti my? Čím chci býti já? „I kdyby se naše údy při tom poranily, hledejme ztracenou ovci a s radostí ji přinesme Pastýři a Knížeti všech pastýřů", vybízí nás sv. Augustin.

Kdo se tedy o někoho stará, nemá tolik pečovat o svůj život a zdraví, jako spíše o spásu svěřených. I při odpočinku a ve volných chvílích má míti na mysli, kterak by předešel hříchům a na dobrou cestu přivedl svoje. Jak to o našem Spasiteli zdůrazňuje sv. Augustin: že nepřestal jako Bůh říditi nebe a zemi, když k svému božství přijal lidské tělo, ani tenkráte ne, když odpočíval na klíně své matičky: „Když údy lidské přijal, působení božské neopustil; nepřestal dosahovati od konce do konce a mocně a jemně pořádati všecky

věci". Podobně ani při odpočinku ani při plných starostech nemáme zapomenout na své pastýřské povinnosti: Kristův příklad měl by nás zapalovat a povzbuzovat k ustavičné starosti o spásu nám svěřených.

I kdybychom jen jednu duši Bohu získali, už to je něco božského. Stojí za úvahu, proč Kristus na kříži neučinil žádný zázrak. Nám se zdá, že právě tehdy bylo zázraku nejvíce potřeba, aby ukázal své božství. Kristus se však tehdy spokojil tím, že získal duši jednoho lotra. Viděl v tom dostatečně obhájeno své božství. Jako by nám tím dával na jevo, že koná už mnoho, hotový zázrak milosti, kdo obrátí duši jediného člověka k Bohu. Tedy už to je veliká věc, dopomůže-li kdo jen jediné duši k spasení. Tím způsobí velebnosti božské větší slávu, než mohou způsobit všechny dobré skutky od počátku světa až do jeho zániku. Kdo totiž svým přičiněním vyrve peklu jen jedinou duši, ten zamezí více hříchů, než se jich stalo a stane od počátku světa až do soudného dne. Příčina toho? Všechno dobro i zlo, jež lidé mohou činiti, — i kdyby trvalo přes celá tisíciletí, — má své meze a jednou skončí. Avšak chvála, kterou bude v nebi vzdávat Bohu spasená duše, a rouhání, kterým bude Boha urážet v pekle duše zatracená, je nekonečné, bez počtu, protože bude trvat po celou věčnost. Proto kdo svou pastýřskou obětavostí jen jedinou duši Bohu získá, kdo jen jediné duši dopomůže k spáse, ten Bohu více obětuje, než kdyby mu obětoval všechny dobré skutky od začátku až do konce světa. Jak hojná bude na věčnosti odplata takového pastýře. Šťastný pastýř!

David vypravoval před Saulem, jak pásal stádo svého otce. Když přicházel lev nebo medvěd a bral berana ze stáda, že se za nimi honil a bil je a vydíral jim berana z hrdla. Když povstávali proti němu, bral je za bradu, dávil je a zabíjel. (1. Král. 17, 34.) Takovým lvem či medvědem jsou nešlechetní lidé, kteří oplzlými řečmi nebo špatnými příklady kazí mládež. Jestliže my z jejich úst ji nevydíráme, jestliže ke všemu mlčíme, jestliže nehledíme na všechny strany, aby před takovými medvědy byly naše děti zabezpečeny, pak nejsme pastýři jako David, který s nebezpečenstvím vlastního života tahal chycenou ovci z chřtánu lvova; pak jsme jen námezdníci, i když se nazýváme jejich rodiči.

Vidíme, že David byl krásným předobrazem Ježíše Krista, dobrého pastýře. Ten, i když už v zahradě Getsemanské počal trpěti, když ho přepadla smrtelná úzkost a potil se krví, přece se ještě staral o své apoštoly; třikrát je spící navštívil, budil a napomínal: „Bděte a modlete se, abyste se nedostali do pokušení" (Mat. 26, 41). Sám je v úzkosti a pamatuje na druhé, aby je zachoval od pokušení. A my? Posteskl si sv. Bernard: „Trpělivěji snášíme škodu Kristovu, než svoji vlastní. Denně pilně počítáme a zapisujeme vydání, ale vůbec si nevšímáme škody duchovní, jež se děje stádu Kristovu; ani o ní nevíme. Upadne oslice a hned se někdo nalezne, kdo by ji vytáhl z jámy. Hyne duše a do propasti věčné padá a není nikoho,

kdo by to uvážil". Pokud běží o časné věci, s největší bedlivostí dohlížíme na vše, aby se nám nestala škoda. Aby však v naší rodině, v našem domě, nebyl páchán hřích, o to se nestaráme. Ani o tom mnohdy nevíme, stane-li se. Proto si sv. Jan Zlatoústý stěžuje: „Nesluší se, aby ses ty poslední ze všech dověděl, jaké chyby se staly v tvém domě; často se to stává, jak jsem zjistil".

V tomto ohledu máme býti neustále pilní. Sám Bůh nás té pilnosti naučí. Všecko stvořil za šest dní. Co nyní dělá, když už je všecko stvořeno? Vyjevuje nám to Kristus Pán: „Otec můj dosud pracuje, i já pracuji" (Jan 5, 17). Od počátku světa až do této hodiny neodložil Bůh ani na okamžik ruku od svého díla; pracuje. Co jednou stvořil, to stále zachovává. Kdyby jen jediný okamžik přestal stvořené zachovávat svou božskou prozřetelností, vše by hned zhynulo. Tato ustavičná práce Boží měla by býti pro nás pobídkou v péči o svěřené duše. Nestačí, že jsme své děti dobře vychovali, že jsme je naučili dobrým mravům. Je zapotřebí v nich uchovávat, co bylo dobře začato. Podobně jako Bůh tvořil jen šest dní, ale tisíce let stvořené zachovává, tak se vší starostlivostí je nutno vštípené sítě pěstovat.

Dobře! Ale pověz mi, jak mám uchovávat v dnešním světě nevinnost svého dítěte. To mu mám všude chodit v patách? Ustavičně ho stopovat? — Zase sám Bůh nás předešel příkladem. Nikoho nedonucuje, každému ponechává svobodnou vůli. Ale ukazuje mu krásu dobra, mluví k němu svědomím. Nenutí, jen nabádá a radí. I když vidí něco zlého, neboří pro to celý svět, ale domlouvá jako zlé svědomí. Jednou, po druhé i častěji. Neúmorně přímo. I tehdy, když člověk o to nestojí. — A nechce-li člověk naslouchat? Pak přichází později, jindy, snad bude vhodnější čas. Jen málokdy donucuje trestem a neštěstím. Táhne nás tedy poutem, které je nám příjemné a milé, takže si člověk myslí, jako by k dobrým myšlenkám a touhám přicházel sám od sebe. Budeme-li si takto po vzoru božím počínat, pak nikdy nikoho svou pastýřskou péčí neotrávíme, naopak budeme rádi viděni a naše slovo bude vyslechnuto s ochotou.

Není možno zakončit jinak pastýřskou úvahu, než slovy sv. Petra: (I. 5, 1.) „Starší, kteří jsou mezi vámi, napomínám: paste stádce boží, které je u vás, přihlížejíce k němu nikoli z donucení, nýbrž dobrovolně podle vůle boží; ani s mrzkou ziskuchtivostí, nýbrž ochotně; ani jako lidé, kteří vládnou pánovitě nad úděly, nýbrž jako ti, kteří jsou vzory stádci; a když se ukáže arcipastýř Ježíš Kristus, obdržíte nevadnoucí korunu slávy věčné". — Amen.

Dr Josef Hruška:

RODIČE PASTÝŘI SVÝCH DÍTEK.

„Bude jeden ovčinec a jeden pastýř." (Jan, 19, 16.)

„Bude jeden ovčinec a jeden pastýř", praví Božský Spasitel na konci dnešního sv. evangelia. Neviditelným a vrchním Pastýřem Církve je a zůstane Ježíš Kristus. Vrchním viditelným pastýřem celé Církve je sv. Otec, nástupce sv. Petra. Sv. Otci pomáhají nástupcové sv. apoštolů, biskupové, jako pastýři ve svých diecésích. Těm pomáhají kněží. Faráři jsou pastýři ve svých farnostech, ovšem pod vedením svého biskupa. Jaké budou farnosti, takové budou diecése a taková bude celá Církev. Základem však každé společnosti je rodina. Jaké budou rodiny, takové budou obce, takové budou farnosti, takové budou diecése, taková bude Církev. V základech je vše odvislé od rodiny, kterou vedou rodiče, kteří jsou z Božího ustanovení pastýři svých dítek, jež mají vychovávat nejen pro obec a stát, ale především pro Boha a Církev. Rodiče mají být dobrými pastýři svých dítek, mají je pásti, t. j. vychovávati podle křesťanských zásad, aby jednou došly šťastně svého věčného cíle. Je to těžká a odpovědná úloha.

Drazí rodiče! Máte své dítky učiti poznávati sv. víru. Již od útlého mládí je třeba, aby duše dítěte byla nasycována pravdou Boží. Pro Boha je stvořena a k Bohu se zase jednou vrátí. Proto už od útlého dětství a pak, když děti dospívají, máte úzkostlivě dbáti, aby jejich výchova měla ráz především náboženský, aby do jejich duší byly položeny pevné základy víry a křesťanských mravů podle zákona Božího. Máte míti ve svých příbytcích na čestném místě znamení spásy, svatý kříž a před tímto křížem máte je učit se modlit. Ten sv. kříž nemá být ani vám ani dětem cizí. Křížek dělají dobří rodiče dětem na čele, když se narodí, když jdou k první sv. zpovědi a k prvnímu sv. přijímání, když odcházejí do světa za svým chlebem a jednou nám jej dají i do ruky, až budeme ležet v rakvi. Bylo by smutné, kdyby někdo vinou rodičů musel jednou říci před soudnou stolicí Boží, že ten kříž mu byl doma neznámý, cizí, že mu jej dali teprve až do hrobu. Učte děti od dětství, aby se modlily pravidelně ráno, večer, před jídlem a po jídle. Pořádní rodiče jako dobří pastýři svých dětí řeknou: „Děti, pojďme se modlit, pojďme do kostela, pojďme k sv. svátostem." Ne říkat: „Děti jděte, ale, děti, pojďme," Modlit se s dětmi. Tím se vychovává v mladé duši cit svědomí a odpovědnosti před Pánem Bohem a to s dítětem poroste, jestli se mu to vštípí v mládí do srdce.

Velmi důležité také je, aby se rodiče postarali dětem, jak malým tak dospívajícím o dobrou náboženskou četbu. Co bývá mnohdy i v katolických rodinách všelijakých časopisů a románů, ale něco pořádného, katolického, ušlechtilého, poučného, povzbuzujícího,

Bohužel, bývá málo nebo vůbec nic. To je pak větší zájem o různé módy s nahotinami, o různé filmové hvězdy, třebas i zapadlé, které se tak stávají ideálem pro fantastický život mladých lidí do budoucna. Tak se potom nedivme, až mnohé děti vyrostou, že založí rodinu a budou pokračovat dále v lehkomyslném životě, bez citu odpovědnosti, bezstarostně, i kdyby se celý svět shroutil. Jen se dobře mít a užít. Oběti žádné!

Především má děti vychovávat matka, ta má vrozený vychovatelský cit. Téměř výjimečně se stává, že, zanedbává-li tuto svou povinnost matka, nahradí to dobrý otec. Viděl jsem v jedné rodině, bylo to smíšené manželství, jak otec, zbožný to člověk, svolal večer děti, poklekl s nimi před křížem a modlil se s nimi večerní modlitby. Modlil jsem se s nimi. Matka stála netečně stranou, tupě se na nás dívala, majíc ruce opřeny v bok.

Někdy se ovšem stává, že otec i matka jsou nábožensky lhostejní, a pak v důsledku toho jsou nábožensky lhostejné i děti. Znamenitý spisovatel, který se mnoho zabýval otázkou náboženské výchovy dětí, praví v jednom ze svých spisů, že v některém domě by raději chtěl býti zvířetem než dítětem. Je to trochu ostré slovo, člověk se je skoro ostýchá vypustit z úst, ale je namnoze pravdivé. Jen si všimněte, jak se v některém domě starají o kravičku, o kočku, o psa, ale o duši dítěte, která lační po Bohu, se vůbec nestarají, nemají zájem, aby ji sytili slovem Božím, nehledí, jak dítě roste, zda prospívá v dobrém či ve zlém.

Mnozí se vymlouvají, že prý mládež v moderní době má býti vychovávána na základech vědy. V tom je pouze část pravdy. Jistě že všichni souhlasíme v tom, že mluvnici, zeměpisu, dějepisu, který se u nás přímo veřejně falšoval, počtům, přírodopisu, fysice atd. se má učit na základě vědeckém. Ale věda skýtá pouze vědomosti, nikoli však povzbuzení, sílu a nadšení duchovní. Až se naskytnou mladému člověku v životě různé těžkosti, myslíte, že se nadchne a posílí pravidly vědy? „Lehce prý vedle sebe bydlí různé myšlenky, ale tvrdě na sebe v životě narážejí činy". Bez náboženství se dá těžko natrvalo vštípiti člověku do duše vyšší ideál. Vždyť jsou lidé vzdělaní, učení, doktoři a přece jsou mezi nimi zločinci. Měli dobrý vědecký základ, ale pro svědomí a odpovědnost před Bohem a před lidmi neměli nic. Je to samozřejmé; nemají-li víry v Boha, proč by se báli lidí a proč by si všelicos nedovolili?

Po první světové válce žila jedna zubožená učitelka, jež provdáním ztratila podle starých pensijních zákonů nárok na pensi. Byla odkázána jen na několik druhů podpor, všeho všudy 1.000 Kčs ročně. A nechodila, chuděrka, ve svých 80 letech po žebrotě. Skromná zbožná duše. A při tom ji kdosi ještě okradl. V týž den, kdy to tato stařenka vykládala, že jí musí stačit 1.000 Kčs na celý rok, se objevila v novinách zpráva, že jistý známý inteligentní muž, jenž byl obžalován ze zpronevěry, doznal, že spotřeboval denně 1.000 Kč. (V Mor. Ostravě i 3.000 Kč a ženská!!) Tento obžalovaný nebyl jediný,

jehož požadavky byly tak přehnané a do nebe volající, jenže jiní hned nepřicházejí do styku s paragrafy. Kolik bylo vzdělaných lidí, kteří vydělali denně 1.000 Kč, ale spotřebovali na útratu denně 2.000 Kč. Mezitím mnozí mladí lidé hladověli a sahali k sebevraždě, poněvadž nemohli najít práci a existenci. To byl rub našeho fangličkářství a falešného bratříčkování. Chyběly prostě základy náboženské výchovy.

Rodiče jako dobří pastýři svých dětí, mají vésti děti také dobrým příkladem. V rodině se stane všelicos. Přijdou různé těžkosti a z těch pak různé mrzutosti. To děti nemají vidět, jak při tom někdy padají ostrá a nemístná slova. Děti ty těžkosti často tak nebo tak nechápou, pochopí to až budou starší, až jim život přinese různé těžkosti a kříže. Proto mají rodiče co nejvíce vyřešiti různé nepříjemné problémy stranou. Když děti vidí a slyší mnohé neomalenosti, které snad nepohorší staršího člověka, utkví jim v paměti jen špatný příklad a tak různé věci hrubšího zrna se jim zdají jaksi samozřejmou nutností. Především dobrý příklad ve všem. Jinak bývá těžko varovat a napomínat.

Poslyšte, co praví kněz, P. Frant. Maria Horák. „Bylo to na měšťance odpoledne, v první třídě. Jedna žákyně přišla pozdě." (To je skutečnost z velkoměsta!) Kněz se ptá: „Co to?" Děvče hned odpovídá: „Vy nemáte potuchy, jak to u nás chodívá — nepořádek a jen nepořádek. Ráno se mamince nechce z peřin, to čte romány, v poledne nebývá uvařeno, dnes zrovna také ne, tak tatínek, když přišel z úřadu udělal „bengál" a šel potom do hospody na oběd, poněvadž doma by se ho byl nedočkal. Maminka, ta je samý román, samé kino a samý klep!"

Kněz zastavil proud dětské výmluvnosti a myslil si: „Když tvé dítě již jako dítě o tobě takto mluví, tak tebe posuzuje, co teprve až doroste? A jak to potom dopadne s tvou autoritou, až bude na tobě, abys radila, vedla a varovala, až kolem tvého dítěte bude plno úskalí a nebezpečenství?" Ubohá „moderní" matka!

Rodiče, dobří pastýři dětí, musí také děti varovat před špatnou společností a to zvláště, když děti dospívají. Tam se, bohužel, dají pod pěknou rouškou i rodiče oklamat. Tak si často myslí, jaká to může být dobrá partie, jak se jejich vzorná dceruška pěkně vdá a nakonec to někdy špatně dopadne. Někdy rodiče všelicos vidí a vědí, ale, bohužel, nic neřeknou. Mají mnoho na svědomí. Až je zle, pak se najednou diví! Tak si k tomu ještě poslechněte, co ve svých životních vzpomínkách poznamenává P. Fr. Maria Horák. — „Přijde matka. Veliké lamento. Takové neštěstí, jejich rodina je taková vzorná, oni chodí dokonce i do kostela (při tom si člověk někdy myslí: „Pane Bože, vidíš, jakou milost Tobě prokazují!") a nyní tohle, tohle, inu, je zle . . . Kněz rodinu ve své farnosti dobře zná a věděl, že děvče chodí po velmi divných cestách a proto ho tato zpráva nic nepřekvapila. Tu však praví matce: „Ale poslechněte, vinu na všem máte i vy! Proč jste ji nechávala se toulat Bůh ví kde

a Bůh ví s kým?" Tu matka vyšpoulila oči. A pak se vzpamatovala: „Cožpak si myslíte, že já si dám svou dceru doma do skříně, aby na ni nikdo nesáhl?" A byla venku. Ovšem při takové moudrosti mateřské a to nikterak ojedinělé, nemůže se našinec diviti, když... Ba naopak, musel by se diviti, kdyby ne ...!" Staré české přísloví praví, že bez opatrnosti je i moudrost slepá.

Proto buďte, drazí rodiče, dobrými pastýři svým dětem. Veďte je pečlivě k pastýři všech pastýřů, k Ježíši Kristu. Dejte jim dobrou náboženskou výchovu, předcházejte jim dobrým příkladem a chraňte je před vlky, kteří by je mohli uvésti do záhuby nejen časné, ale i věčné. Jste pastýři svých dítek, které vám k ochraně svěřil Bůh. Často si představte, jako by Božský Spasitel, ten nejkrásnější vzor dobrého pastýře, stál uprostřed mezi vámi v rodinném kruhu a jako by vám ukazoval na vaše děti a říkal: „Pasiž ovce mé, které jsem ti svěřil!" Kéž se této úlohy dobře zhostíte, neboť budete z tohoto vážného životního úkolu v hodině smrti i vážně souzeni a nedej Bůh, snad i odsouzeni, a to i s dětmi, kdybyste je špatně vychovali. Všemožně se přičiňte, aby děti, jež dobrotivý Bůh svěřil vaší péči, byly opravdu vychovány tak, jak se sluší na dítky Boží, aby byly ozdobou Církve a vlasti a jednou vaší radostí a korunou na věčnosti. Amen.

III. neděle po Velikonocích

Václav Fr. Letenský:

BUĎTE APOŠTOLY.

Drazí v Kristu!

Abbé Karel Boland a kapucín P. Damian Ruemont pocítili během poslední války palčivě nutnou potřebu ukázat dělníkům křesťanství v praxi — životem. Sv. Panna jim poslala, jak říká P. Damián, první spolupracovníky a kandidáty. Sdružili se před dvěma roky na nejmladším, belgickém poutním místě Notre Dame v Banneux ve společnosti: „Dělníků Panny chudých". (Ouvries de la Vièrge des Pauvres — zkratka O. V. P.) P. Pierre Babtist, kapucín — jeden z nich — pracuje ve sklářské brusírně. P. Livius, „josefita", také řeholník, se lopotí v podzemí uhelných dolů. Část vagonu, jejž obývají, zaujímá prostičká kaplička. Denně všichni pracují v továrně jako ostatní dělníci osm hodin. Při továrenské rukodílné práci a po ní loví duše. Z počátku přijdou do továrny „inkognito". Jejich řeholním oděvem je dělnická halena. Úmyslně nezačínají sami rozhovory o Bohu a náboženství. Až časem jsou „objeveni". — Nemůže se přece na trvalo ukrýt světlo jejich lásky v mravní temnotě továrenského ovzduší. Zpočátku se na ně sypou posměšné poznámky a otázky. Avšak jejich solidní práce, opravdové, ne-

zištné kamarádství pomalu vytváří u nejbližších dělníků příznivé prostředí. Teprve v takto, čistou láskou Kristovou připraveném ovzduší, začíná vlastní apoštolská práce. Jsou to již přímé, ale nevynucované otázky dělníků samých na náboženské skutečnosti. Začíná se volná počáteční katechese. — I dělníci hrubšího zrna jsou na své kamarády — velebníčky hrdí. Dříve kněžím nadávali darmošlapů, dnes nedají na ně dopustit. — Individuálními rozhovory, zaměřovanými víc a více na Boha a hlavně vlastním příkladem vytváří si tito moderní „misionáři továren" malé skupinky posluchačů i pomocníků k další apoštolské práci. Jejich první těžce dobytá skupinka je první továrenskou farností. — (Poznatky ze studijní zahraniční cesty 1947.)

„Dělníci Panny chudých" dobře pochopili a dobře uskutečňují dnešní epištolu sv. Petra. — Abychom i my všemu dobře porozuměli a co nejvíce z dnešní úvahy vytěžili pro svůj život, je potřebí, abychom dnešní epištolu rozebrali po stránce věcné i psychologické.

Epištola obsahuje dvě napomenutí, dvě praktické výzvy. Ze způsobu, jakým sv. Petr mluví, vidíme, že má před sebou nově pokřtěné, kteří nejen čas od času mohou ještě upadnout do svých dřívějších zlozvyků, ale kteří také béřou doslova každé jeho napomenutí.

Bez příkras začíná: „Napomínám Vás, abyste se jakožto c i z i n c i a p o u t n í c i zdržovali tělesných žádostí, ježto ony bojují proti duši . . ." — Veliká pravda o nebi, našem jediném, konečném cíli, naší pravé domovině je vlastně hlavní myšlenkou celé dnešní liturgie. — Nebe, náš cíl, naše vlast je důvodem, proč je nutno přemáhat nezřízené žádosti. — Kdo nebojuje proti pohodlnosti, smyslnosti, velmi lehce upadá do žádostí tělesné nemravnosti. — Spousta našich katolíků stala se otroky tělesných žádostí. Přijímají zkreslené názory na tělo, známost, dívku a manželství. Vidí v nich a užívají jich jako nástrojů svých chtíčů. Omlouvají se: „To dnes dělá každý. Dnes je jiná doba. Nesmíme být tak zastaralými. —" Je jiná doba, to je pravda, ale Boží zákony jasně stanovené a také vložené do naší přirozenosti, jsou neměnné! — Nesmlouvavé statistiky státní jsou obžalobou nejen katolíků, ale hlavně katolíků u nás. — Ztratili jsme nemravným nazíráním na známost a na manželství za dvacet let první republiky na dva miliony nenarozených dětí! — To není maličkost. To je hrozná skutečnost! Máme podle statistik na 75% katolíků. Tři čtvrtiny oněch smutných úkazů mají na svědomí katolíci! —

Proto výzva sv. Petra: „Veďte život dobrý mezi pohany . . ." platí nám, dnešním věřícím, jako tehdejším. Tenkráte byli obklopeni jen pohany. Dnes máme sice u nás tři čtvrtiny katolíků, ale zpohanštělých mravů, a celou řadu neznabohů. — Drazí v Kristu, jestliže opravdu věříme, chápeme praktický smysl této druhé výzvy. Právě to, že jsme na zemi jen chviličku svého krátkého života, proto nejen máme se všeho varovat, co by nás připravilo o nebe, ale máme

využít svého života co nejlépe. — Nejlepší využití krátkého pozemského života je apoštolát. Získávání nevěřících i vlažných k dobrému je povinností opravdové lásky k Bohu a bližnímu.

První náměstek Kristův vychází ze skutečnosti krátkého pozemského života a konečného cíle, nebe. První napomenutí je krátké: Je nutno bojovat proti překážkám cíle, proti tělesným žádostem. Druhé napomenutí je rozvedené, obsahuje řadu občanských ctností, ale dá se shrnout: Veďte život dobrý mezi pohany! To je apoštolská práce a zároveň stálá misijní methoda sv. Církve, jež se všude osvědčuje, jež se všude dá uplatnit. — Napomenutí a výzvy sv. Petra chápou a provádějí doslova O. V. P. Vedou život dobrý v továrnách. Právě, že dnes mnoho nevědomých „utrhá" kněžím jako zločincům, darmošlapům, parasitům lidské společnosti, proto „Dělníci Panny chudých" hmatatelně dokazují pravé svaté kněžství. Vedou lid k Bohu životem i slovem. — Mnoho lidí dnes ani neví, že kněz má mimo mši sv. ráno mnoho namáhavé práce mimo kostel, kancelář a školu. Když jiní lidé mají po svých pracovních hodinách, věnují se sobě, svému osvěžení, nebo vzdělání. Kněz však musí ve svém volném čase pracovat pro duše dál. Nejen udílí svaté svátosti, ale koná neb přijímá návštěvy z apoštolských důvodů. Je činný v katolických spolcích. Ovšem který kněz není apoštolsky horlivý, není dobrým knězem a o takovém platí hrozné „běda" Božského Spasitele o pohoršení. — Stovky kněží pracují dnes do vyčerpání. Vždyť v pohraničí má mnohý kněz 8 až 10 far najednou ve správě. Jejich práce však zaniká ve shonu světa. Proto je potřebí, aby laici, vy — drazí věřící — prodloužili jejich apoštolské působení.

Svatý Petr si byl vědom, že jeho kázání a namáhání nestačí, proto vyzývá: „Veďte život dobrý mezi pohany . . ." Svěřuje tak v dnešní epištole nově pokřtěným i nám kus svého apoštolského úřadu. — Apoštolsky může pracovat každý. Stačí jen opravdu chtít. Stačí k tomu milost Boží, která nás k tomu i dnešní úvahou zve a bude nás posilovat. — Katolický student, dělník, úředník je apoštolem, učí-li se, koná-li bez přehnanosti poctivě svou povinnost. Stačí, když se varuje sprostých slov a řečí. Když kamarádi mluví nemravně, nedá se strhnout k účasti. Tím, že se neúčastní nemravných vtipů, tím již velmi apoštoluje. — Jakmile to rozpustilí kamarádi zpozorují, začnou si ho dobírat. Smějí se mu. To je největší počáteční zkouška. Milost Boží mu však pomáhá. Časté svaté svátosti mu dodávají a rozmnožují milost. — Apoštol nemusí, ba nemůže být zasmušilým mravokárcem. Naopak? Vnitřní radost, čistého, s Bohem spojeného srdce, rozhodnost v dobrém bez rozčilování, rozhodnost v odporování zlu, vyplývající z apoštolské lásky — ta získává, přemáhá! Za čas i špatní spolužáci, spoluzaměstnanci začnou, jistě aspoň vnitřně, obdivovat vytrvale statečného apoštola. Cítí jeho vnitřní sílu, která je začíná vábit a přitahovat na dobrou cestu.

Jedna mladá dívka, která je nyní již řadu let řeholnicí, apoštolovala naznačeným nenuceným milým způsobem. Pracovala v předním pražském módním saloně. Dosáhla svým příkladem, že děvčata se sama napomínala: „Víte, že nesmíme před Martičkou takhle mluvit." Některé ze spoludělnic se jí později intimně tázaly v různých záležitostech na radu. Celou řadu jich přivedla svou příkladnou poctivostí v práci, svou čistotou srdce a ochotně pomáhající láskou ke svatým svátostem.

V Kristu shromáždění! Dvojí pozoruhodné napomenutí adresuje — jak čteme v dnešní epištole — svatý Petr prvním křesťanům. Toužíme tak často, aby se vrátila tato doba prvotní Církve. Co náboženských obrodných hnutí vyrostlo v dějinách právě z této touhy! Toužíme-li po obnově prvokřesťanské horlivosti, musíme také přijmouti výzvy prvního náměstka Kristova, které podněcovaly tenkrát apoštolskou horlivost. I pro nás napsána byla ona slova! —

Máme si býti vědomi, že jsme jen cizinci na této zemi. Jsme jen poutníky, kteří při vzpomínce na nebeskou vlast mají v kázni udržovati tělesné žádosti.

Výsledkem splnění této výzvy se pak stane, že „povedeme život dobrý mezi pohany" a že i na nás všech (nejen na horlivých belgických kněžích, vzpomenutých v úvodu našeho rozjímání) se splní, že v tom, v čem nám dosud lidé tohoto světa utrhali jako zločincům, pro dobré skutky naše, pozorujíce je, velebiti budou Boha v čas navštívení.

Tedy ne pouze chrám, ale (v těchto dobách zejména) Vaše pracovní prostředí, Vaše dílna, kancelář atp. má být místem, odkud se šíří poznání Krista Ježíše, ne fanatickým přesvědčováním o pravdě zásad našeho učení, ale nenuceným vyzařováním, úchvatností příkladu ušlechtilých křesťanských osobností, jež jsou naplněním — uskutečněním těchto zásad.

Tak se šířilo křesťanství v době Petrově, tak začíná působit v bruselských továrnách zásluhou kněží, kteří to pochopili, tak bude působit i skrze nás, když to pochopíme. A za to se musíme především modlit. Neboť jak praví apoštol v závěru dnešního čtení: „To zajisté je milost v Kristu Ježíši, Pánu našem". Amen.

M. Kolářík:

ODSTRAŇUJME NÁBOŽENSKOU NEVĚDOMOST.

Čtyřicet dní prodléval ještě Božský mistr se svými učedníky po slavném zmrtvýchvstání. Doplnil jejich kněžskou pravomoc, ustanovil prvního z dvanácti nejvyšší hlavou církve Boží a podal jim v nových zjeveních opětný důkaz svého božského původu. Připomínal jim však stále blízkost svého trvalého odchodu a připravoval je na nedaleké rozloučení. Nechápajíce slov jeho, udiveně se mezi

sebou dotazovali: „Co jest to, co dí, maličko; nevíme, co praví"! (Jan 16, 18.)

„Nevíme, co praví," toto slovo zaznívá i zástupy věřících, často jen matrikových katolíků. Závratné jsou vynálezy vědy, úžasné pokroky techniky, ale chabé a slabé, kusé anebo žádné jsou často znalosti a vědomosti náboženské.

Z nevědomosti náboženské vyrůstá lhostejnost, odpor k věcem Božím a vlažnost v plnění povinností. Svatou povinností katolíka jest odpomáhati náboženské nevědomosti. Nuže uvažme, jakým způsobem. Jako ve vědění světském dlužno se vzdělávati, vědomosti doplňovati, tak i ve vědomostech náboženských, ve věcech víry Boží. Byť bychom uměli celý katechismus, mnoho se vytratí z naší hlavy. A což když ty naše znalosti pravd sv. víry byly chudé a mizivé? Čím více o Kristu Bohu víme, tím lépe plníme jeho svatý zákon. Žádná kniha nevěrecká, žádné štvavé slovo nezpůsobily tolik zla jako náboženská nevědomost. Proto o věcech víry Boží každý si troufá podávat své rozumy a výklady. Duch času, plný zájmů o hmotný zisk, požitek a zábavu, odvádí od vznešených a krásných Božích ideálů.

Nepřilévá-li se do lampy, zhasne; a nepřilévá-li se do duše duch víry Boží, uhasíná také její světlo. Proto samo Písmo svaté varuje nás před nevědomostí. Již kniha moudrosti dokládá, že marní jsou lidé, v nichžto není znalosti Boha (Moudr. 13, 1). A svatý prorok Jeremiáš připomíná národu, že za nevědomost, protože slovo Hospodinovo zavrhl, bude zahanben a poděšen (Jer. 8, 9). A apoštol sv. Pavel vyzývá novokřesťany: „Procitněte, neb ještě někteří mezi Vámi jistě neznají Boha, k vašemu zahanbení to pravím." (I. Kor., 15, 34.) A veliký učitel církevní sv. Bernard varuje před nevědomostí: „Nabádám vás, abyste zavrhli a odsoudili nevědomost. Poutá-li vás nevědomost o Bohu, kterak budeme doufati v toho, koho neznáme?

„Z poznání Boha je láska Boží — z nepoznání Boha — zoufalství." (Sarmo in Cantica 37, 6.)

Posilujte a obohacujte své náboženské vědomosti horlivým posloucháním slova Božího, neříkejte, že vám ho nahradí radio a tisk. Živé Slovo působí jako meč ostrý, jest Svíce nohám našim a Světlo stezkám našim. (Žalm. 118, 105.) Nakloňte ucha svého a pojďte ke mně, volá prorok Isaiáš (55, 3). Neříkejte, že není Slovo kazatelovo slohově květnaté, z každého kázání si můžeme vybrati nějaké naučení, některé zrnko Boží víry. Šiřte náboženský tisk, nelitujte oběti na jeho rozšíření, čítejte ho rádi a horlivě. Stojí na výši doby obsahem i formou, zaštěpuje pravdy Boží a upevňuje naše náboženské vědomosti. Hlavně časopisy Neděli, Rozsévač a Katolíka doporučují i naši biskupové.

Rodinnou čítankou učiňte zase podle vzoru zbožných předků knihu knih, zrna pravdy, věčné zásady, věčně platné P í s m o S v a t é, které v krásné mluvě, naší drahé, sladké, dokonalé mluvě

české bylo vydáno a čeká než na hojné rozšíření. Ptejte se dítek, čemu se učily ve sv. náboženství, dohlédněte, aby se učily, projevujte zájem o pravdy víry svaté, mluvte před dětmi o nich vážně, zbožně a nadšeně. Procvičujte s nimi, opakujte, opatřte jim knihy náboženské, aby se v nich učily a v nich si rády čítaly. Vás volám k této svaté povinnosti, matky a ženy katolické, buďte kněžími rodinných svatyň, plňte tímto krásným úkolem svatým otcem uloženou akci katolickou. Nemluvte potupně nikdy o věcech Božích, předcházejte příkladem dobrým, zasévejte sémě víry Boží horlivě, nadšeně, slovem povzbudivým a hlavně příkladem zářným. Napomínejte mládež, aby při hodinách náboženství bedlivě, pozorně naslouchala výkladům kněze, buďte jeho stálými a obětavými pomocníky.

A když se budeme snažiti, aby vědomosti o Bohu a jeho svátém zákonu vkořenily do vnímavých srdcí českých, pak slovo Boží bude v nás hojně přebývati a přinese nám hojný užitek v životě pozemského putování a jednou i blaženost věčnou. Amen.

K májovým pobožnostem

Karel Maria Kučera.

AVE MARIA.

(Cyklus májových promluv.)

I. Matka Boží.

„Panno Maria. Znovu jsme se sešli u Tvého oltáře, abychom Tě uctili májovými pobožnostmi. Jako dítěti je dobře v náručí matky, tak poznáváme, jak nám je dobře v náručí Tvé přímluvy a ochrany. Vypros, aby letošní májové pobožnosti byly nám zdrojem potřebných milostí pro bohumilý život, a až nás Bůh zavolá, stůj při nás a neopouštěj."

A Vás, drazí ctitelé mariánští, vítám jménem Panny Marie. Shromáždili jsme se, abychom modlitbou a zpěvem uctili Matku Boží a prohloubili si své znalosti o Ní. Abychom Jí svěřili své radosti i starosti a prosili Ji o ochranu a vedení. Abychom v májových promluvách Ji lépe poznali a k Ní ještě více se přimkli. Proto s pomocí Boží začneme rozjímat o Panně Marii.

V r. 1935 byla v „Osservatore Romano" uveřejněna zajímavá zpráva misionáře z Japonska. Přišel k němu vzdělaný Japonec a přinesl mu sošku zhotovenou ze slonové kosti. Na podstavci byla vyryta slova: „Pod ochranu Tvou se utíkáme svatá Boží Rodičko." Japonec řekl, že sošku mu svěřil v opatrování jeho děd a vyprávěl zároveň příběh z dědova mládí. Jednou jeho děd ještě jako chlapec beznadějně onemocněl a tu ho příbuzný, u něhož byl vychováván — odnesl k sošce a pravil: „Birgen Santa Maria, viz mou tíseň a

zachraň toto dítě. Na něm závisí náš rod. Má-li smrt vstoupit do našeho rodu, obětuji svůj život za hocha." Příbuzný zemřel téže noci a chlapec zůstal živ. Od té doby byla soška ve velké úctě několika pokolení rodu, až nyní přišel Japonec k misionáři s prosbou, aby mu více pověděl o Té, kterou ctí pod jménem Birgen Santa Maria. Misionář v něm poznal potomka starého rodu, který v 16. století přijal křest, aby pak po tři století v bouřích pronásledování bez možnosti kněze si uchoval úctu k Matce Boží. Tři sta let bez kněze a po celou tu dobu vedoucími rodu zachována úcta k Panně Marii. Birgen je španělská výslovnost latinského slova: Virgo-panna. Když misionáři mohli znovu vstoupit na půdu Japanu — přišel potomek rodu a žádal o hlubší poučení ve víře.

Příběh z Japonska. Nemusíme však chodit ani tak daleko. Což u nás, v našich krajích, o májové pobožnosti nebývá v kostele více lidí, než dopoledne na mši svaté? Tam, kde jinak chladný život podle víry, svítí jiskérka úcty mariánské. Rozdmychejme ji v plamen. Ukažme si, co pro nás znamená úcta k Panně Marii. Kdo miluje, rád slyší o předmětu své lásky. Máme přece rádi Pannu Marii. Proto v cyklu májových kázání si o Ní promluvíme jako o Matce Boží, o Jejím spolupůsobení v díle vykoupení lidstva, Jejím Nanebevzetí, jako o Prostřednici všech milostí a o Jejím vztahu k nám.

Drazí ctitelé mariánští. Píše se rok 431, 22. června. V basilice města Efesu jsou shromážděni biskupové a církevní hodnostáři na všeobecném církevním sněmu. Venku, před zavřenou branou basiliky, stojí nedočkavé efeské obyvatelstvo. Den se kvapem chýlí ke konci. Tu se otevírá brána basiliky a jeden z biskupů volá směrem k lidu: Theotokos.

Theotokos letí od úst k ústům, Theotokos, opakují všichni, Theotokos, výkřiky nadšení a radosti se ozývají houstnoucí tmou. Theotokos znamená česky: Bohorodička, Matka Boží. „Bohorodička" — volá lid a pln radosti s rozžatými pochodněmi doprovází biskupy k jejich příbytkům.

Jako světlo hořících pochodní zahánělo noční tmu, tak dogma definované na sněmu efeském „Maria — Matka Boží", stalo se velkou hořící pochodní v temnotách bludů.

Základ tohoto i každého jiného dogmatu nutno hledati v Písmě sv., neboť v něm je obsaženo každé dogma.

Vy znáte ten příběh z ráje, kdy naši prarodiče Adam a Eva prvně zhřešili. Bůh je vyhnal z ráje, ale úplně nezavrhl. Dal velké přislíbení, když pravil satanu: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a jejím, ono potře hlavu tvou". Přislíbením vyjádřil Bůh — Otec věčný úradek své všemohoucí vůle. Potomstvo ženy, o němž mluví přislíbení, je Syn Boží, který bude jejím dítkem: Ježíš Kristus, jenž přijde „aby spasil, co bylo zahynulo".

Ptáte se, kdy se vyplnilo ono přislíbení? V okamžiku, kdy anděl Gabriel pronesl k Panně Marii slova: „Duch svatý sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tebe, proto také to svaté, co se z tebe

narodí, slouti bude Syn Boží". Panna Maria řekla své „Staň se". To svaté Dítko, zrozené z Panny Marie, je nejen pravý člověk, nýbrž i pravý Bůh, Syn Boží. Protože je Bohem, je Panna Maria Matkou Boží.

Ale ani třetí Božská Osoba, Duch Svatý, nezůstala nečinná. Sv. Alfons napsal: „Kdyby mohl dovedný malíř dostati za manželku nevěstu tak krásnou nebo ošklivou, jak by si ji sám namaloval, zdaž by nepracoval se všemožnou péčí, aby byl jeho obraz co nejkrásnější? Kdo by mohl říci, že Duch Svatý jednal s Marií jinak? Co se slušelo, to též učinil, jak svědčí sám ve své chvále o Marii: „Všechna jsi krásná, má přítelko, a poskvrny na tobě není".

Jak často chlubí se člověk přátelstvím nebo i jen blahovolnou přízní osoby, která má moc, bohatství nebo slávu.

S jakým pocitem hrdosti myslí dívka, žena na milovaného hocha, muže, který učinil velký čin, vynikl.

A my nemáme býti hrdi na to, že můžeme uctívat Pannu Marii Matku Boží, která nám projevuje svou přízeň a lásku svou přímluvou? Panenskou Matku Pána nad životem a smrtí tvorstva, nad jsoucností a zánikem celého vesmíru? Vždyť sám Bůh připravoval lidstvo ústy proroků na velkou událost Panenské Matky Syna Božího.

Judský král Achaz byl v úzkých, když se proti němu spojil král Damašku Rasin a král Samaří Pekach, kteří chtěli sesadit rod Davidův. Když roku 734 před Kristem oblehli Jerusalém, obrátil se Achaz k Asyřanům s prosbou o pomoc. Tu přišel k Achazovi prorok Isaiáš a slíbil králi jménem Božím záchranu pod podmínkou, že král uvěří Bohu a spolehne na Boží pomoc. Ale král se obával morálních důsledků, které by pro něho vyplynuly a zvláště nutnosti změny ne právě příkladného života. Proto dal přednost Asyrské pomoci. Tu prorok oznámil, že Bůh — ač nežádán — ukáže jednomu z pokolení Israelských svou moc a učiní zázrak panenského početí při zrození Mesiáše: „Aj Panna počne a porodí syna". To se stalo při zrození Pána Ježíše.

V dnešní promluvě hovořili jsme o Panně Marii jako o Matce Boží.

Závěrem obraťme se v modlitbě k Panně Marii — „Maria, Panno a Matko Boží. Tvoje Mateřství bylo, je a zůstane majákem pravé katolické víry. Prosíme, buď nám vždy světlem, majákem v úskalí života, abychom správně věřili a podle víry žili. Amen".

II.

Spoluvykupitelka.

Drazí ctitelé mariánští! V minulé promluvě jsme si řekli a dokázali, že Panna Maria je Matkou Boží, protože Její Syn, Ježíš Kristus je Bohem. Dnes budeme sledovat Pannu Marii v úseku Její spoluúčasti na naší spáse.

V Káni Galilejské slaví se svatba. Jsou sezváni jako hosté příbuzní a známí. Též Panna Maria je mezi nimi. Svatební veselí v plném proudu. Tu jako příjemný závan větru v horkém dni rozvlňuje řady stolovníků zpráva: Syn Mariin, ten velký prorok přišel do Káně. Zpráva stupňuje na síle, vznese se k sluchu ženicha a nevěsty. Pozveme ho. Ale má s sebou učedníky. Pozveme i je, zní k všeobecné spokojenosti výsledek porady. Pán Ježíš přijímá pozvání a přichází. Náhle se objevuje nedostatek vína. Panna Maria slyší o tom, a ví, že nedostatek způsobil nadpočet nově pozvaných hostů. Ví, že snoubenci nejsou tak bohatí, proto si opatřili jen tolik vína, kolik bylo třeba pro hosty, se kterými se dříve počítalo. Vstává, jde k Pánu Ježíši a praví mu prostá slova: „Nemají vína". Přes zdánlivě odmítavou odpověď „Ještě nepřišla hodina má", dává Panna Maria pokyn sluhům a Pán Ježíš činí první svůj veřejný zázrak: proměnění vody ve víno.

Příběh zaznamenaný v Písmě sv., který tolikrát slyšíme a přece je nám stále milý a nezevšedňuje, neboť v něm tryskají proudy soucitného srdce Matky a vzorného Synovství. Je třeba s určitého zřetele probrat si příběh z Káně Galilejské, abychom poznali sílu přímluvy Panny Marie a při tom pochopili Její sjednocení s vůlí Boží.

Co znamenají slova: „Ještě nepřišla hodina má"?

Pán Ježíš, podle vůle Boha — Otce — měl vykonat první zázrak v Jerusalemě. Bylo v úradku Božím: Můj Syn vykoná první svůj zázrak v Jerusalemě, bude-li jej však prosit jeho Matka, změní dobu a místo zázraku. To se též stalo. Syn neodepřel a vyhověl prosbě své Matky.

A nyní uvažujme o jiném setkání Matky se Synem. Ulicí města jde průvod. Výkřiky ironie, posměchu a potupy provázejí odsouzence, který těžce nese kříž. Na cestě setkání s Matkou Odsouzence. Nemůže k Němu, ale provází Ho až na Kalvarii. Utrpení Pána Ježíše prožívá spolu ve svém srdci: „Ó vy všichni, kteří jdete kolem, pohleďte a vizte: je-li bolest jako bolest má." U kříže stojí Matka. Neklesá, stojí. Je to postoj beznadějného vzdoru? Nikdy ne. Nebo postoj tupé lhostejnosti, které již je všechno jedno? Nikdy ne. Postoj sjednocení s vůlí Boží! Za cenu nejvyšší oběti vlastního Syna i oběti vlastního bolu, jímž se stala Královnou mučedníků, heroicky splňuje, co řekla andělovi: „Aj já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého." Tím korunovala Panna Maria své spolupůsobení na díle naší spásy.

Proč jsme si uvedli ony dva příklady? Abychom plně poznali a porozuměli spolupůsobení Panny Marie na vykoupení lidstva.

Vy rodiče, jak cítíte s bolestí svého dítěte? Jak velká je vaše láska, že byste pro ně obětovali i svůj život. Jak vás bolí, když vašemu dítěti je ukřivděno, když vaše dítě trpí.

Rty člověka v podobném případě jsou plny zloby a hříchu, aby zplodily zase jen hřích a další řetěz urážek, násilí a křivd. Anebo

šeptají v modlitbě Bohu: Odejmi trýzeň ode mne. Kdyby člověk mohl, měl tu moc odstranit trýzeň, jak rád by tak učinil.

Vizte Matku pod křížem, která má onu možnost. V úvodní promluvě jsme si ukázali sílu Její přímluvy. Pán Ježíš až v Jerusalemě měl učinit první zázrak a přece jej učinil v Káni Galilejské na přímluvu své Matky. Stačilo přání Matky a vykoupení lidstva by mělo jinou tvářnost. Stačila Její prosba a legie andělů, o nichž mluvil Pán Ježíš Petrovi před Malchem, by byly přišly na pomoc a nedopustily ukřižování. Stačila prosba Matčina a přece přes Její rty nevyšla žádost změny. Stojí pod křížem, ví, proč trpí Její Syn, zná vůli Boží a v heroickém sjednocení se podrobuje. Tím béře účast na našem vykoupení a stává se Spoluvykupitelkou. Výrazem „Spoluvykupitelka" označujeme spoluúčast, spolupráci Panny Marie na našem vykoupení.

Syn neodepřel prosbu Matky v Káni Galilejské. Právě tak by byl neodepřel a změnil způsob vyvrcholení své Mesiášské činnosti. I třeba v poslední chvíli, když byl již v rukou nepřátel? Ano. Což neznáme z Písma sv., jak přiveden zástupem nepřátel k okraji propasti, klidně se obrátil a prošel zpět jejich středem?

Panna Maria mohla prosit a přece tak neučinila. Aby splnila vůli Boží a abychom my se znovu mohli stát dítkami Božími, přinesla takovou oběť. Nemyslete si, že Její oběť byla malá. Vše, co trpěl Pán Ježíš, prožívala ve svém srdci. Splnila se slova Simeonova: „Tvou vlastní duši pronikne meč."

Probrali jsme si další úsek života Matky Boží a označili Ji jako Spoluvykupitelku. Rozumíme tím spolupráci Panny Marie na spáse lidí.

Jestliže si něco koupíme nebo něco dostaneme, co má pro nás velkou cenu peněžní nebo mravní, tím více si toho vážíme, tím je nám to dražší. Panna Maria nás obdržela pod křížem za své duchovní dítky za cenu oběti vlastního Syna. Dovedeme si představit, jak nás miluje? Milujme Ji i my.

Kdo opravdu miluje, snaží se nezarmoutit milovanou osobu. Čím můžeme zarmoutit Matku Boží? Hříchem. Hříchů lehkých — těch se dopouštíme hodně ze své slabosti, ale i tu musíme se snažit nepodléhat. A hříchy těžké? Kdo těžce hřeší, ví, že přestupuje Boží přikázání ve věci vážné a velké a přece tak činí. Pohrdá tím Bohem, uráží Syna Božího, Ježíše Krista, který nepřišel zákon zrušit, ale naplnit. Kdo pohrdá a uráží Syna, uráží a pohrdá tím i Matkou Syna. Najděte mi člověka, opravdu milujícího Pannu Marii a tím i Ježíše Krista, který by tak plně vědomě a dobrovolně jednal? Nenajdete.

Chceš podlehnout pokušení a těžce hřešit? Stavím vedle tebe Pannu Marii. Člověku, který ti prokázal dobrodiní, cítíš se zavázán. Splácíš dobré dobrým. Zde Panna Maria pro tvou spásu obětovala to nejdražší co měla — svého Syna. Z lásky k tobě! Stavím Ji vedle tebe. Půjdeš a vrazíš meč bolesti do Jejího srdce — učiníš hřích?

Jsem přesvědčen, že ne. Proto vždy ve chvílích zvýšeného nebezpečí hříchu pamatuj na Pannu Marii. Amen.

III.

Nanebevzetí Panny Marie.

Drazí ctitelé mariánští. Parma, město v Italii, píše se rok 1323. V městě velký průvod v čele s vévodou ubírá se do katedrály. K oltáři přistupuje arcibiskup, aby sloužil pontifikální mši sv. Mariánský oltář pokryt květy. Je svátek Nanebevzetí Panny Marie. Tu přichází posel od městských bran a hlásí: „před branami stojí Welfové a prosí pro lásku sv. Panny o dovolení vstupu do města. Dvě strany totiž soupeřily o moc a poražená byla vypovězena z města. Nastává porada, jejímž výsledkem je otevření bran. Vítězná strana Ghibelinů vede poražené Welfy do katedrály. Přistupují k mariánskému oltáři a přísahají si navzájem mír. A skutečně, mír trval plných padesát let, dokud byli na živu ti, kteří přísahali mír.

Smíření obou stran nebylo obvyklou věcí. Na př. velký italský básník Dante též náležel k jedné z poražených stran v jiném italském městě Florencii a zemřel ve vyhnanství.

V příkladu jsme si ukázali, jaký význam měl tehdy svátek Nanebevzetí, den připomínající skutečnost, o níž si dnes promluvíme.

Naši prarodiče Adam a Eva měli v ráji velkou výsadu: mohli nezemřít, mohli stále žít. Měli právo, měli prostředky osvěžovat své tělesné síly, takže tělo nestárlo a nepodléhalo zániku. O výsadu se připravili hříchem neposlušnosti. Následovala smrt a trest: rozpad těla po smrti. Pro potomstvo pak dědičný hřích se stejnými následky.

Protože Panna Maria byla vyvolena za Matku Boží, nebyla podrobena dědičnému hříchu. Bůh nedopustil, aby vyvolená Panna byla — byť na malý okamžik svého života — poskvrněna hříchem.

Naši prarodiče, pokud nespáchali hřích, mohli žít stále. Teprve, když vědomě a dobrovolně způsobili příčinu — hřích — nastal následek — smrt s trestem: tlení těla po smrti. U panny Marie nebyla příčina — dědičný hřích, nebyl tedy ani následek — tlení těla po smrti. Nejvýš spravedlivý Bůh netrestá bez příčiny.

Zda Panna Maria zemřela, nebo jako Eliáš byla vzata beze smrti do nebe — nevíme. Smrt sama je přechodem z časného života na zemi do života věčného. Jestliže zemřela, jistě nebyla dlouho v hrobě. K udržení těla neporušeným by musel Bůh použít zázraku jako ke vzkříšení. Udržení části nebo celého těla v neporušenosti, toť velké vyznamenání pro člověka podrobeného dědičnému hříchu. Na př. u sv. Jana Nepomuckého neporušený jazyk chovaný ve svatovítském pokladu v Praze pro hrdinné splnění zpovědního tajemství. Tělu Panny Marie dostalo se vyznamenání mnohem většího. Spojeno s duší, vzato na nebe.

Uveďme si ještě jiné důvody. Koupíme si krásné umělecké dílo a dáváme je zarámovat v zlatý rám. Dostaneme drahocennou věc a pečlivě ji ukládáme v pouzdro. Bůh že by jednal jinak? Že by dal setlít tělu, které je cennější nad jakékoliv umělecké dílo výsadou: být mateřskou schránkou Syna Božího?

Ne jednou již bylo balsamováno tělo těch, kteří vynikli. Tak jedná člověk, aby ukázal, jak si váží svých velikánů. A Bůh by dopustil rozpad těla, pod jehož srdcem spočinul Ježíš Kristus?

Ale málo účinné by byly všechny rozumové důvody bez důkazů z Písma sv. Žena, nepřítelkyně satana, předpověděná v ráji Bohem. Co Bůh činí, nedělá polovičatě. Vítězná Odpůrkyně zvítězí v plné míře. Ani v nejmenším nepodlehne. Hřích, žádostivost a tlení těla po smrti, trojí pouto, kterým by satan zvítězil nad lidstvem, kdyby nebylo Vykupitele. Naprosté vítězství znamená vítězství nade vším, tedy i nad trestem tlení těla po smrti. Proto následovalo Nanebevzetí Panny Marie, o němž jsme hovořili v dnešní májové promluvě.

Stručně si zopakujeme. Adam a Eva, pokud nezhřešili, mohli stále žít. Jakmile zhřešili, zanechali nám dědičný hřích s trestem rozpadu těla po smrti. Protože Panna Maria byla vyvolena za Matku Boží, nebyla podrobena dědičnému hříchu a nevztahoval se na Ni ani trest rozpadu těla. Byla vzata na nebe.

Panna Maria v nebi a na zemi lidé, k jejichž vykoupení spolupracovala. Nezůstává nečinná a přispívá zvláště těm, kteří Ji prosí.

Ve františkánských análech vypravuje se o bratru Lvovi. Spatřil jednou červený žebřík a na jeho konci Ježíše Krista a bílý žebřík a na jeho konci Pannu Marii. Viděl, jak lidé vystupují po červeném žebříku. Sotva vystoupili několik příček, padali dolů a při novém pokusu padali zase. Sv. František jim poradil vystupovat po bílém žebříku. Poslechli. Vystoupili vzhůru, neboť mohli se chopit pomocné ruky, kterou jim podávala Panna Maria. Tak se bezpečně dostávali do nebe.

Příklad nám ukazuje skutečnost. Kdo jde životem a vystupuje po stupních dokonalosti s důvěrou v Pannu Marii a s dobrou vůlí polepšit se, zvítězí, byť dříve byl sebe větší hříšník. Sjednoťme se s prosbou sv. Alfonse: „Panno Maria, Tys již opustila zemi a přišla do svého království. Ze vzneseného trůnu ... obrať i na nás své milosrdné oči ..., a slituj se nad námi ... Neodvažujeme se žádat, abychom Tě směli uvidět za živa na zemi. Chceme však přijíti do nebe, abychom tam na Tebe patřili. Ty nám to musíš vyprosit." Amen.

IV.

Prostřednice všech milostí.

Drazí ctitelé mariánští! Sahara, velká plocha pouště v Africe. Moře kamene nebo písku bez stromů, bez lidských obydlí. Všude

pusto, sucho, kam oko dohlédne, jen poušť. Občas se zvedne písečná bouře. Vichřicí hnané mraky písku a běda těm, kteří se nedovedou nebo nemohou dobře ukrýt. Písek vniká všude, k tělu pod šaty, přes roušku ovinutou kolem úst. Stisk zubů a zaskřípe písek.

Poušť. Jen po známých a velmi dlouhých cestách ubírají se karavany velbloudů z jedné oasy do druhé. Oasy jsou ostrovy stromů a života v moři pouště, protože v nich se vyskytují nádrže, napájené spodní vodou. Tam, kde je voda, mění se vyprahlá půda v oasy.

V Africe existuje oblast tak úrodná, že již za starověku byla obilnicí římské říše. Je to Egypt, velká oasa, zavodňovaná řekou Nilem. Každoroční záplavy činí Egypt, který by byl jinak úplně pouští, úrodným krajem.

Moji drazí. V duchovním životě je pro nás Panna Maria tím, čím Nil pro Egypt. Zdrojem všech milostí Božích, Prostřednicí všech milostí. Ukážeme si tu skutečnost.

Starozákonní prorok Jeremiáš, osvícen Bohem, zanechal po sobě zprávu, zachovanou v Písmě sv.: „neboť stvořil Hospodin věc novou, žena obklíčí muže". Učitel církevní, sv. Bernard vysvětluje: „Vždyť z toho všeho poznáš ženu, jež obkličuje muže, vidíš-li Marii, jak svírá v lůně Ježíše, muže osvědčeného od Boha. Neboť Ježíš byl už muž ještě před narozením, avšak moudrostí, ne věkem, byl muž jasností ducha, ne silami tělesnými, zralostí citů, ne velikostí údů. A Ježíš neměl méně moudrosti, lépe řečeno, nebyl méně moudrý po početí než když se narodil; když byl malý než když byl velký . . . a tak žena, jež obkličuje muže, je Panna, jež počíná Boha". Krásně vykládá P. Crasset: „Jako nelze vésti ze středu kruhu žádnou čáru, jež by neprotínala jeho obvod, tak ani z Ježíše, středu všeho dobra, nepřijde k nám žádná milost, leč skrze Marii, jež jej obklíčila, když jej počala ve svém lůně."

Sv. Otec Lev XIII. v encyklice z r. 1891 napsal: „Jest dovoleno tvrdit, že podle vůle Boží se nám nedostává ani jediné milosti, leč skrze Marii; jako k nebeskému Otci nemůže nikdo přistoupiti leč skrze Syna, tak podobně nemůže nikdo přistoupit ke Kristu leč skrze Matku". A sv. Otec Pius X. prohlásil: „Maria je rozdavatelkou všech darů, jež nám Kristus svou smrtí a krví zasloužil".

Opřeli jsme se o autoritu mužů Církve sv., abychom nyní uvažovali o těchto slovech.

Zaleť vzpomínkou do svého mládí. Jsi hošíkem, jsi děvčátkem. Tvá očka září nevinnou čistotou. Tvá dětská zvídavost přivádí mnohdy rodiče do rozpaků, co ti mají odpovědět. Rosteš, chodíš do školy, otvírá se zdroj nových poznání. Pomalu opouštíš své dětské hry. Tělesně i duševně stále se vyvíjíš. U Pána Ježíše nebylo tomu tak. Bohočlověk. Vyvíjel se tělesně. Kolik blaha, kolik nezměrné radosti zažila Panna Maria, když Ježíšek spočíval na jejím klíně v jejím náručí. Tělesně rostl a sílil. S jakou láskou a vážností pohlížel naň sv. Josef, když mu pomáhal v řemesle. Tělesně rostl. Byl Bohem zároveň, proto nepřibývala u Něho věkem moudrost,

měl ji stále, nikdy nemusel opravovat své mínění. Byl mužem již jako dítě, ne velikostí tělesnou, ale moudrostí a jasností ducha. A žena, která podle slov proroka obklíčila muže – Panna Maria. Obklíčení, toť kruh, který se sevřel kolem středu. Jdi ze středu kruhu k jeho okraji a vždy a všude narazíš na okraj. Co ze středu vychází, prochází nutně okrajem.

Drazí ctitelé mariánští! Mluvil jsem Vám o Panně Marii, Prostřednici všech milostí na základě výkladu citátu z Písma sv. „Neboť stvořil Hospodin věc novou, žena obklíčí muže." Jako jsme obdrželi Jejím prostřednictvím Ježíše Krista, který je původcem a dárcem všech milostí, tak i nadále — podle vůle Boží — dostáváme všechny milosti Jejím prostřednictvím.

Můžeme si Pannu Marii, Prostřednici všech milostí, představit v obrazu. Na klíně ve svém náručí drží Ježíška, který jednou ručkou ukazuje na své Srdce a druhou na svatostánek. „Viz to Srdce, které lidi tolik milovalo". Láska Syna Božího, který pro nás se obětoval na kříži. Láska Boha k člověku, která znovu pozvedla člověka k sobě. Jedno ze Zaslíbení Božského Srdce Páně, prvních devíti pátků, vede k častému přijímání Nejsv. Svátosti Oltářní. Ježíšek druhou ručkou ukazuje na svatostánek. Tam sídlí svátostnou přítomností, aby ve svatém přijímání vstupoval do lidských srdcí. Ježíšek v náručí Matky, Jejímž prostřednictvím nám přicházejí všechny milosti.

„Panno, Maria. V Bohu vidíš a znáš, které milosti jsou pro nás nejvhodnější. Prosíme, abychom je dostali a co nejlépe s nimi spolupracovali. Pak i náš život, který by byl jinak vyprahlou pouští, bude bohatou obilní komorou, která vydá — až pokyne Bůh — Pán žní — mnohonásobnou ba stonásobnou úrodu. Amen".

V.

Naše matka.

Drazí ctitelé mariánští. Stalo se v Paříži kaplanu jedné fary. Vyučoval děti katechismu. Do jedné hodiny přichází bledý hoch, sedá si do zadní lavice, bázlivě se rozhlíží a pak poslouchá. Kaplan končí hodinu a přistupuje k hošíku. Ví, kdo je to. Nemá již matku a jeho otec, dohližitel v továrně, muž bez víry. Hošík praví: „Já tolik potřebuji matky, zvlášť od té doby, co jsem nemocen . . ., lékař mi zakázal chodit do školy. Tak jsem doma docela sám. Tatínek mne má hodně rád, ale je stále pryč. Lidé ze sousedství mi řekli, že děti, které chodí na katechismus, najdou předobrou a přemocnou Matku, proto jsem přišel." Kněz ho poučuje a vybízí, aby se učil katechismus. Hoch se vzorně učí. Nemoc hlodá stále více. Jednoho dne chlapec nepřichází a kněz jde za ním. Otec nevěrec, konečně sám říká chlapci, aby se tedy modlil k Panně Marii za uzdravení. Kněz se připojuje, ale dostává odpověď: „Nesmíme nikdy žádat zpět, co jsme už jednou dali. Já jsem dal svůj život Ježíškovi,

aby mně za to dal svou Matku v nebi a aby tam dovedl tatínka; to je lepší než uzdravení."

Za krátký čas přináší kněz Nejsv. Svátost Oltářní a hošík koná první svaté přijímání, aby brzo na to zemřel. Přišel k Té, kterou tolik hledal jako svou Matku. Z prostředí bez víry u Ní našel víru a dosáhl věčné blaženosti. A jak si žádal, obrátil se i jeho otec a přivedl s sebou mnohé do církve svaté. Hoch hledal přemocnou a předobrou Matku a nalezl Ji v Panně Marii. Neboť: Panna Maria, Matka Boží je též naší duchovní Matkou. Vysvětlíme si pojem blíže a ukážeme, jaký vztah má být mezi námi a Pannou Marií.

Na Kalvarii, když umíral Pán Ježíš na kříži, slovy: „Hle syn tvůj" a „Hle matka tvá", které pronesl k Panně Marii a ke sv. Janu, vyjádřil svou vůli; z této vůle vznikl vztah duchovního mateřství a duchovního dětství mezi Ní a námi. Pravím, mezi námi, neboť miláček Páně, sv. apoštol Jan, zastupoval nás všechny pod křížem. Panna Maria ráda je naší duchovní Matkou. Stará se především o věčnou spásu svých duchovních dětí, jak jsme si ukázali v úvodním příkladě. Neopouští však člověka ani v jeho starostech zde na zemi.

Desetileté děvčátko běží z lékárny ve sněhu domů k nemocné matce. Cestou se modlí za její uzdravení a aby ji nepotkalo nic zlého. Náhle uklouzne, lahvička vypadne a rozbíjí se. Co teď? Matka je chudá a vydala poslední peníz za lék. Nelítostný lékárník nedá bez penčz. V pláči se děvčátko rozhoduje přece jen se vrátit. S bázní vstupuje do lékárny a je udiveno, že zdarma dostává nový lék. Lékárník totiž se zmýlil a místo léku dal jed. Teprve po odchodu dívenky si uvědomil chybu. Léta se již nemodlil, ale nyní prosí: „Maria pomoz — teď budu jiný . . .", otvírají se dveře a bojácná dívenka hlásí, že rozbila lahvičku, zda by mohla dostati jinou. Je udivena lékárníkovou ochotou. Druhý den spatří lidé na lékárně štít, který tam kdysi visel: Lékárna u Matky Boží.

Drazí ctitelé Panny Marie! Naše duchovní Matka se o nás stará, má nás ráda. Mějme Ji rádi i my. Milujme Pannu Marii, ne však pouze láskou citovou. Milujme Ji láskou účinnou, t. j. snažme se Jí dělat radost zachováváním Božích přikázání, varováním se hříchu. Ve všech okolnostech života obracejme se vždy s důvěrou k Ní. Je právem nazývána: Prosící Všemohoucnost. Dosahuje svou prosbou, svou přímluvou u Boha splnění svých proseb právě tak, jako způsobila svou přímluvou první zázrak v Káni Galilejské. Vroucně Ji ctěme a pak — Jejím působením — snadněji ponesem životní kříž. Ona nám neodejme kříž. Sama se stala nejprve Královnou mučedníků a pak Královnou nebes. Ví, že nebe si musíme zasloužit. Ale jako pravá Matka dovede zaoblit hrany kříže, pomáhá svým duchovním dětem nésti kříž, takže poznávají Její Mateřské působení a s Její pomocí stává se jim kříž radostným břemenem.

Ten, kdo miluje, rád činí radost dárkem byť nepatrným. Na lásce, s jakou je podáván — na té záleží. Vždyť malá kytička fialek, přinesená z lásky, má větší mravní cenu, než drahá kytice, při-

nesená jen ze společenských ohledů, že se tak sluší. Ukáži Vám dnes takovou malou kytičku několika Zdrávasů, zasazenou v rámci denní modlitby. I při nejpilnější práci, i při největším pracovním vypětí nezapomínejme na modlitbu. Čím pokrm tělu, tím modlitba duši. Vymlouváš se, že jsi prací unaven, že nemáš čas. Na modlitbu, kterou ti nyní řeknu vždy máš čas. Ráno vstaneš, uděláš kříž: Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. S Bohem začít den. A večer, než usneš vzpomeneš krátce na uplynulý den slovy: Upřímně lituji hříchů, kterými jsem urazil Boží Dobrotu, nechci ztratit hříchem přátelství Boží; uděláš kříž a usneš. A ve dne — ráno, přes den nebo večer — ve chvíli odpočinku, nezapomeneš na svou duchovní Matku, Pannu Marii, a z lásky Jí podáš takovou malou kytičku tří Zdrávas Maria. První Zdrávas, abys bohumile žil a bohumile, v přátelství Božím zemřel. Druhý Zdrávas: za tvé nejdražší, příbuzné, za ty, za které se máš modlit, a nevynechej ani případné své přátele. Pamatuj na slova Kristova — Milujte nepřátele své". A třetí Zdrávas dej Panně Marii, aby jej použila tam, kde Ona ví, že potřeba. Pamatuj — spása člověka děje se člověkem — a často malá, ale účinná modlitba zachrání mnohé. Nemusíš si opakovat před každým Zdrávasem úmysl. Řekni si, chci se pomodlit na úmysl, jak bylo mi řečeno při kázání, a neodvolej tento úmysl. Pak se vždy jen pomodli ony tři Zdrávasy.

Drazí ctitelé Panny Marie. Končí se měsíc květen a i my končíme cyklus promluv. Mluvili jsme o Panně Marii jako o Matce Boží, protože její Syn, Ježíš Kristus, je Bohem. Použili jsme výrazu Spoluvykupitelka, jímž rozumíme spolupráci Panny Marie na našem vykoupení tím, že obětovala svého Syna, aby pro nás zemřel. Sledovali jsme Ji při Jejím Nanebevzetí, kterým bylo korunováno vítězství Odpůrkyně satana, předpověděné Bohem v ráji.

Hovořili jsme o Ní jako o Prostřednici všech milostí na základě citátu z Písma sv.: „žena obklíčí muže". A potom s výšin věrouky dostali jsme se na vztah mezi Ní a námi. Je naší duchovní Matkou. Nebojme se vztahu dítěte k Matce. Čím bývá trestán dospělý, co se požaduje od dospělého, zda tak se může trestat dítě, zda se to požaduje od dítěte? Šťastná cesta duchovního dětství.

Končíme májové promluvy a loučíme se s Pannou Marií? Ne, nikdy. Měsíc květen, měsíc májových, končí, ale nekončí se náš vztah k Ní. „Panno Maria, Matko Boží a Matko svých duchovních dětí! Jsme Tvoji. Naše prohra by byla Tvou prohrou, protože jsme Tvoji. Bůh nedopustí Tvoji prohru, tedy ani my neprohrajeme. Za to děkujeme Tvým prostřednictvím Bohu a Tobě, Matko naše. Amen."

Dr. Josef Ligoš:

ROLNÍK A PÁN BŮH.

Drazí rolníci! Plným proudem začaly se polní práce. Kolikrát už při orání za každou brázdou jste přeměřili své role. Teď unavení, vysílení přicházíte do chrámu Božího. Nedivím se, vidím-li s kazatelny, jak tu o muže, tam o ženu, ba i o dívku nebo mládence pokoušejí se dřímoty. Kolikrát mi proto přišla na mysl i otázka, zda má vůbec smysl kázat rolníkům v době polních prací. Není to marnění času? Po uvažování však jsem přišel právě k opaku. Že by se právě tehdy mělo nejvíce kázat. A víte proč? Proto, že při takovém návalu práce člověk nejvíce zapomíná na Boha. Proto, že tehdy nejčastěji člověk dospěje k strašnému bludu, jako by jen a jen on svou prací všecko udělal. Jako by celý majetek, který obdělává, byl jen a jen jeho. Právě proto tím spíše na jaře a v létě, kdy se člověk nejvíce tlačí k zemi, je potřeba aspoň v neděli rolníka odtrhávati od hroudy, je potřeba dát mu myšlenky, o nichž by potom mohl uvažovat i na poli a při práci.

Dnes proto, drazí rolníci, na začátku jara chtěl bych vám říci, v jakém poměru jste vy k Pánu Bohu, co jste dostali od Boha, a zas opačně, co vy máte dát Pánu Bohu.

I. V jakém poměru jste vy k Pánu Bohu?

Pamatujete si ještě ze školy o stvoření světa? Pamatujete se na úvodní slova Bible: Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země byla pustá a prázdná a tma se vznášela nad hlubinou. Tu řekl Bůh: Buď světlo. A stalo se světlo. A na jediné jeho slovo vznikly hory a údolí, řeky, jezera a moře, zvířata i rostliny.

Tedy ten majetek, který máš dnes, nebyl od věčnosti. Kdysi byl čas, kdy tento majetek vůbec nebyl. Bůh jej potom jediným slovem stvořil. Ten majetek tedy, který dneska máš, není tvůj. Ten majetek je majetkem Božím. Co tedy ty hledáš na něm, když není tvůj? Čím tedy jsi ty? Jsi samostatným hospodářem? Ne. Jsi pronájemníkem. Bůh ti tento majetek pronajal. První nájemní smlouvu vyhotovil už v ráji. S prvním rolníkem Adamem. Tomu vykrojil první majetek, jejž má obdělávat. Vykrojil mu ráj. Po něm přišel na svět druhý rolník: Kain. Potom Noe. I těm vykrojil Bůh část ze svého majetku. I ty přijal za své nájemníky. Po nich přišly na svět tisíce a miliony jiných rolníků. Každý z nich dostal část z Božího majetku do pronájmu. Konečně Bůh z nicoty povolal i tebe. Dal, aby ses narodil z rolnických rodičů. A tak po mnoho milionech roků od stvoření Božího majetku i ty jsi se stal nájemníkem největšího rolníka - Boha.

Kdekolivěk se tedy octneš na svém poli, všecko okolo tebe volá:

Ty nejsi naším majitelem! Jsi jenom pronájemníkem. Bůh je vlastním majitelem tohoto hospodářství. A pozoruje tě, jak s tím majetkem zacházíš.

II. Ale Bůh nejen že ti dal hospodářství do pronájmu. On ti dává ještě víc. Když pozemští hospodáři pachtují své pozemky, o pachtýře se už pak příliš nestarají. Nedávají mu už nic na víc. Najdou ho jen tehdy, když žádají pachtovné. Je takový i Bůh? Rolníci, že by on vám dal svůj majetek do pronájmu a potom se už o vás více nestaral? To věru není pravda. Bůh jako hospodář světového majetku je v tomto ohledu jedinečný. On i na pronajatém majetku hospodaří. Pomáhá, ba je prvním a nejdůležitějším pracovníkem, bez něhož by celý majetek přišel v niveč, nepřinesl by žádnou úrodu.

Rolníci, není tomu tak? Kdo může spočítati všechnu tu dobrotu, jíž vás zahrnuje po všecky dny, v každou roční dobu, od prvního jarního dne až po poslední podzimní večer? Na jaře připravujete půdu, ořete, sejete. Tím je vaše práce na jaře skončena. Potom čekáte až na okopávání, na žně. Ostatní práci necháváte Bohu. On dává vzrůst obilí. On dává vzejít zemákům, ozimům, jarkám. Vy čekáte už jen na hotové. Jen na kosení, na žně. Dobře se vám kosí, dobře se vám žne, když ten, od něhož máte v pronájmu majetek, se o ostatní postará. Toto vám tedy dává Bůh: Majetek do pronájmu a potom na pronajatém majetku sám vykonává nekonečně větší práci. Vy mu vlastně jen pomáháte.

III. A teď druhá otázka. Co jste zas vy, rolníci, dlužni svému majiteli? Dobře víte, že když propachtováváte nějaký majetek, uděláte si smlouvu. Majitel vám dá do pachtu pole. Vy mu za to dáte buď peníze anebo nějakou část z úrody, polovici anebo třetinu. Podle toho, jak se domluvíte. Takovouto smlouvu máte i vy, rolníci, s Bohem. Co chce tedy Bůh od vás jako odměnu za toto pronajatí?

a) Abyste uznali, že jste jen užívateli a ne vlastníky majetku. Abyste uznali, že jste cele závislí na svém Pánu. Abyste to i často dávali na jevo. Naši staří otcové, předkové to často dělali. Když šli na jaře sít, pokropili obilí a statek svěcenou vodou. Na pole donesli svěcené kočičky. Hospodář, když vyjížděl s vozem ze dvora, udělal vždy před zápražím křížek. Dříve než se nová úroda uložila do stodoly, celá stodola se vysvětila. Po žních v kostele se slavily dožínky. (Dnes se většinou slaví jenom v hospodě!) Bylo slavnostní Te Deum a Mše svatá na poděkování za novou úrodu. Tak to dělali naši předkové a jednali jistě správně.

Děláš to i ty? Vzpomeneš si často při své práci na nejhlavnějšího svého Pomocníka, bez něhož nehneš ani prstem? Vykonáš si ranní modlitbu i teď, když máš plno práce? Anebo si řekneš: Teď není čas na modlitbu. Teď je potřebí jít nejdříve na pole. Modlit se budeme až v zimě, kdy budeme mít času dost. Anebo se pomodlíme až v neděli. Uvaž však, co by bylo, kdyby Bůh také tak mluvil, jak ty mluvíš: Rolník si na mne vzpomene jen v neděli. Tak tedy podle spra-

vedlnosti i já si též na něho vzpomenu jenom v neděli. Dám tedy svítit slunci jen v neděli. Tráva, obilí, zemáky porostou jen v neděli. Povězte: kam bychom takto došli? Modlitbou, svým dobrým životem uznej tedy Boha za Majitele majetku, na němž hospodaříš.

c) Nepromarni tento majetek, neboť není tvůj! To je druhá podmínka nájemní smlouvy s Bohem.

Řekni, co bys udělal s takovým pachtýřem, který by ti statek prolumpačil? Kdybys mu dal do pachtu nějakou louku, pole, a on nejen že by je zanedbal, ale jednoduše by je prodal? Nepohnal bys ho za to před spravedlivý soud?

A myslíš, že Bůh si bude počínat jinak? Pamatuj proto, že jsi odpovědný za každý halíř, za každou korunu, k níž jsi nějakým způsobem přišel! Pamatuj, že jednou přijde den, kdy dostaneš pozvání od svého Pána, abys vydal počet, jak jsi hospodařil, jak jsi zacházel s majetkem Božím, který jsi měl během života v pronájmu! Pamatuj, že se před tebe dostaví Boží posel, smrt, a odvede tě k vyúčtování. Měj proto své účty v pořádku! Vždy! Neboť při této smlouvě je právě to nejhorší, že nevíš, kdy ti nájemní smlouva vyprší. Bůh ti dal do pronájmu majetek doživotně. Ale kolik je to roků, měsíců, týdnů, dnů, hodin, to nevíš.

Už světský soud odsuzuje za zpronevěru k náhradě. Soud Boží bude jiný? Rolník si ihned zkontroluje účty, jakmile zazní hlas věčného Soudce: „Slož účty ze své správy, neboť již nebudeš moci správu vésti!" Amen.

(Přel. ze sbírky „Pútnikom večnosti" s lask. svolením dominikán. vydavatelství SMER v Trenčíně.)

Z cizích kazatelen

P. H. de Greeve:

JADRNÁ SLOVA.

(Pětiminutová kázání na nedělní epištoly.)

Hod Boží velkonoční.

„Viděli jsme Jeho slávu." (Jan, 1, 14.)

Naše svaté evangelium začíná velebně: „Na počátku bylo slovo". Poté vznešenými slovy popisuje v slavnostním a obdivuhodném obraze nebeskou vzrušující zprávu — zprávu, jež se objevuje jako vůdčí liturgická myšlenka na kanonických tabulkách, již vyslovuje kněz jen na kolenou: „Et verbum caro factum est — a slovo tělem učiněno jest! A viděli jsme Jeho slávu. Člověk se rodí z lůna své matky. Ježíš se zrodil z lůna své Matky. Nosila jej jako monstrance a velké světlo ji prostupovalo. Viděli jsme jeho slávu.

Ve svaté noci vánoc ujala se jeho maličkých, něžných údů a za-

vinula je v plénky. Bůh a dítě usmívali se v Něm. A že Maria s radostí houpala Jej na svých loktech; že Jej omývala a živila, že Jej odívala, a když, sám ještě bezmocný, plakal, jemu pomáhala; že Jej hýčkala a objímala a že Jej ošetřovala, něžně se dotýkajíc svýma svatýma rukama jeho svatých údů, to je sláva Jeho svatého těla. „Nesl tělo své se ctí", aby tak „smrtelné bylo pohlceno životem."

Zálibně sledovali jej lidé a cítili se šťastnými, že směli zříti tuto slávu, když procházel ulicemi kolem jejich příbytků. Tak mnohý zůstal stát a díval se za Ním, okouzlen Jeho klidným krokem, ušlechtilým vystupováním, jasným čelem a ochotnýma rukama. Hle, tělo, nositel života, chrám božství, jenž rozšiřoval kolem sebe posvěcení a mír, takže si připadal každý jako ve stínu svatyně; laskavý a nenucený v jednání, takže se k Němu odvážně přibližovali s nemocnými a umírajícími, s dětskými otázkami i tajemstvími svých srdcí; bytost, v níž sídlil nekonečný život, jenž prozařoval křehkou schránku jako slunce nebo sršel blesky velebnosti, když rozhněván splétal bičíky — ale stále se ovládal, pln vyrovnanosti, stále zdroj života.

Nehýčkal své tělo, ne, toto tělo pracovalo, klesalo únavou, hladovělo i žíznilo, žárem slunce bylo sežehnuto, sedávalo unaveno a vysíleno na osamělých stezkách.

Ano, viděli jsme slávu Jeho rukou, které se neštítily práce; vlekly trámy, oháněly se tesařskou sekerou, prokazovaly Marii služby lásky; slávu Jeho svatých nohou, jež spěchaly za hříšníky po vyprahlých stezkách; slávu Jeho postavy, sklončné jhem práce.

Epištola tohoto velkonočního dne září novotou. Pryč se starým kvasem! Z hlubokých Pavlových úvah vyvstává před námi se zmrtvýchvstalým Kristem nový, zcela nový člověk.

I my musíme rozšiřovati kolem sebe slávu posvěcené bytosti a dopřáti očím blahého pocitu, že vidí posvěceného člověka. A andělé a známí musí říci o starém člověku:

Vstal z mrtvých. Není ho tu více!

I. Neděle po velikonocích.

„Všecko, co se zrodilo z Boha, přemáhá svět." (I. Jan, 5, 4.)

Tato epištola poskytuje hodně látky k přemýšlení. Jeden naslouchá jí s radostí, druhý zas s nechutí. Závisí to od toho, jak se kdo dívá na život. Tak jsou lidé, kteří se zlobí na to, že se dostává svět stále do nesnází. Pro ty znamená svět — mám na mysli slovo „svět" — pojem štěstí. Mají otce i matku, mají své zábavy, menšího či většího stylu. Radují se ze slunce, světla a vzduchu.

Proč by tedy žehrali, když je to takové? Pro jiné zas znamená svět již daleko méně nevinné zábavy. Jsou lidé, kteří dychtí po rafinovanějších smyslových požitcích. Poddávají se jim, a také hynou s nimi.

Spasitel není strašákem pro děti. Nezávidí nám zrcadlení slunce ve vodě; vždyť je sám stvořil. Není třeba přemáhati tento svět střídmých, nevinných lidských zábav, pokoje a přátelství, světla a vzduchu. Proto také zde není důvodu k rozhořčení: „Proč přemáhati vlastně svět, když je tak krásný?"

Rozpor je jinde a hlouběji. Vše, co není zrozeno z Boha, náleží světu v tom zavržitelném slova smyslu.

Svět je systém, metoda, životní názor, popření. Svět jest zárodek nemoci, prudce nakažlivá, smrtelná epidemie.

Pod kvetoucími tvářemi denního života zuří bez přestání tuhý boj mezi nemocí a zdravím, vírou a nevěrou, zemí a nebem. Na venek zříme ponejvíce nevinné, samy v sobě nezávadné věci; člověk bojuje o svůj chléb, zájmy staví se proti zájmům. Pokusíme-li se však proniknouti hlouběji do věcí, spatříme za tím vším: sobectví, hlad po penězích, mamonářství. To je svět.

Dívka, žabka, jež navštěvuje ještě rodinnou školu, touží po světě — a představuje si pod tím jménem: večer v kině, maškarní ples a všechny ty neurčité představy, jak si je o tom vysnila. Zralejší lidé vědí o všem tom v í c e. To co přinesla válka, mor, příšeru hladu, rozvrácená manželství, mravní úpadek, otročení smyslům, t o j e s v ě t, — malomocenství, jehož plíseň, na venek sice pěkně vypadá, září, ale pod povrchem vše ničí!

Co je svět, vědí také všichni, kteří musí oplakávati minulost, podlomený život, promarněné dary přírody a milosti. Prchavé, zhoubné opojení, nezdravé výstřednosti, ztracené dny a domýšlivé přepínání svého postavení, majetku — to je svět.

Bez ohledu na to, že končí vždy z k á z o u, znemožňují tyto věci jakékoliv skvělé a opravdové rozvinutí osobnosti. Světsky smýšlející lidé jsou vždy lidmi bezvýznamnými — malicherní, dětinští, titěrní, bez páteře.

Co však zrozeno z Boha — je vždy velké. Kdo přijde do styku s lidmi, z Boha zrozenými, volněji dýchá, neboť nachází u nich velkodušnost, šlechtictví duše, velkomyslné přehlížení sebe sama i toho, co mají.

Svět musí býti přemožen. Kdo hledá životní pravidlo v této velkonoční době, nechť si přečte tuto epištolu, ukazující vodítko nezdolnosti, naší síly: v í r u.

II. Neděle po velkonocích.

„Jeho zsinalostí byli jsme uzdraveni."
(I.Petr, 2, 24.)

Všední život uniká stále ještě příliš vlivu nadpřirozeného života. Dokazuje to snad nejspíše skutečnost, že n e p r o ž í v á m e dostatečně ty důležité pravdy, o něž jde. Je jen málo lidí, pro něž je velké dílo vykoupení živou skutečností. Pro většinu lidí jsou to jen předměty, o kterých se mluví s kazatelny, které vyžadují theologické vědomosti, o kterých mohou mluvit jen duchovní, které

však mají jen zcela nepatrný praktický užitek. Je to nade vši pochybnost nedostatek živé víry. Věčná škoda, neboť tím je ochuzován život o prohloubení, jehož by se mu z těchto pravd dostalo.

Vezmi na př. pravdu, kterou vyjadřuje sv. Petr v tak výstižném protikladu: „Jeho zsinalostí byli jste uzdraveni". Její porozumění pozlacuje vědomí naší závislosti leskem velké vděčnosti. Žák chová přátelství a úctu k svému učiteli, nemocný k lékaři, který ho uzdravil, člověk ke Kristu, který ho vzkřísil k životu a v pravém slova smyslu u z d r a v i l. Vztahy vděčnosti patří k bohatství života. Tvoří nejkrásnější majetek. Utkávají nejněžnější svazek, protože se zúčastnily zde velkým podílem láska a oběť. Oč se stává myšlenková náplň lidského bytí nekonečně hlubší, opravdovější a bohatší, uvědomíme-li si cenu uzdravení prostřednictvím svatého utrpení Kristova, než když zůstane toto utrpení jen běžnou kazatelskou větou, a to ještě nedbale vyslechnutou a téměř nepochopenou. Je pravda, že neztrácejí tím tyto skutečnosti nic ze své velebné podstaty, ale chybí porozumění pro ně k velké škodě pro mravní úroveň lidstva.

I když píše sv. Petr, že jsme byli uzdraveni zsinalostí Kristovou, přes to vypadá to příliš často tak, jako bychom nebyli uzdraveni. Z povšechného obrazu tohoto pošetilého světa dá se to málo pozorovat, ačkoliv jsme ochotni i to málo přehánět. Pohanství by mohlo zřít, jak znovu oživují jeho šedé, truchlivé nálady u velké většiny lidstva.

Uzdraveni? Tenhle dav, který se potírá a navzájem vraždí? Uzdraveni?... Tihle sobci, kteří by chtěli mít vše jen sami, aby mohli pořádat slavnosti nad mrtvolami svých bližních? Uzdraveni?... Tito věčně se hádající lidé, kteří si navzájem ztrpčují život? Vždyť skoro všady vládne spor, msta, nedostatek porozumění, nedostatek lásky, smrtelná nenávist a nepřízeň. Pro jedno tvrdé slovo živíme v sobě po léta zášť a pomstychtivost. Uzdraveni? Což zaplatil náš Pán a Spasitel málo za naše vykoupení, že jsme takovými neochotnými a vzpurnými pacienty, kteří tak špatně uplatňují na sobě tento svatý lék vykoupení?

A přece jsme uzdraveni. Všechny ty možnosti, dospět k velikosti, svatosti a věčnému dědictví, jež byly v nás vymýceny, On nám vrátil zpět. Pro všechno jsme opět volni, jako květy v poupatech, jako zrno v zemi. Opět v nás dříme nesmrtelná setba patření na Boha.

Uzdraveni... skutečně! Znovu dána možnost, nástroj obnoven. Přeříznuté dráty jsou opět spojeny, přerušené vyprávění znovu navázáno. Schází však porozumění. Vyprávění o dobrém pastýři zůstává jen v y p r á v ě n í m, zatím co je skutečností, jež převyšuje každé očekávání.

Bůh byl k nám příliš dobrý. Pálí nás dobré bydlo.

„Neboť to jest zajisté milost." (Ve smyslu Bohu milé. I. Petr, 2, 19.)

Přečti si klidně tuto epištolu. Vnese radostnou náladu do tvého domova, do tvého srdce, v celý tvůj život; především však velebný vnitřní klid. Kolik opravdu dobrých a zbožných lidí se trápí otázkou, zda se líbí jejich život Bohu. Jednotvárný život vyvolává stále v člověku určitý pocit všednosti tou měrou, že se zdráhá uvěřiti, že by se jeho skutky líbily Bohu. Všimne-li si pak ještě života svatých, svatých mučedníků s jejich téměř nadlidskými obětmi, neodvažuje se již ani v nejmenším předpokládati, že by jeho život získal zalíbení v očích Božích.

Jiní zas si načrtávají stále a stále životní program, životní úlohu. Ztrácejí se v neplodných a neužitečných úvahách, zapomínajíce, — že život klade ve skutečnosti na každého tytéž požadavky, — byť ne stejným způsobem podle různých okolností. Jsme všichni bez výjimky dítkami téhož Otce; a Bůh jest tvůrcem všech lidí. To znamená: jsme všichni tvory. Tím jsou naznačeny hranice, v jejichž okruhu probíhá život všech lidí. Nebo ještě lépe vyjádřeno: v š i c h n i l i d é m a j í t o t é ž s p o l e č n é p o s t a v e n í v ž i v o t ě.

Z dnešní epištoly, jak ji tak čteme, vyvěrá potěšitelný závěr. Ať je život jak chce složitý, přesto jak je v podstatě vlastně jednoduchý! Na stránce missálu je to napsáno vše tak pohromadě a vyúsťuje v rozhodné, neomylně jisté: toto je Bohu libé.

Jak spolehlivá cesta k věčnosti je tu narýsována před člověkem! Pro každého platí totéž. Každému stojí v cestě tělo a každý musí podstoupiti tvrdý boj. Každý musí vzdělávati své spolubližní, především ty, kteří nevěří. Možná, že pohrdají tebou pro tvou víru — ale žij tak, aby tito lidé, až udeří jejich hodina milosti, chválili Boha pro víru, již viděli tak vzorně uplatňovánu ve svém prostředí. V životě je mnoho nepochopitelných věcí, pro něž tě lidé snad kárají; však přijde doba, kdy otevře Bůh oči těm, kteří se snad pozastavují nad tebou, a tehdy budou velebiti plány Jeho svaté prozřetelnosti.

Každý musí býti poddán své právoplatné vrchnosti. Začíná to hned ve škole a končí teprve smrtí: Boží rozkazy a pokyny přicházejí k nám r o z m a n i t ý m i c e s t a m i: v papežské encyklice, v biskupském listě, výzvou duchovního správce osady, ale zrovna tak i v daňovém příkazu nebo v pozdvižené pravici dopravního strážníka či ve světle dopravního signálu.

Dále: Čiň dobře a před nikým se nestyď! Petr ukázal, že rozumí dobře člověku, když zde napsal: „Abyste dobře činíce, umlčovali nevědomost lidí nerozumných".

Svědectví dobrého svědomí toť vše. Boží cesty jsou podivuhodné a nevyzpytatelné, ale vždy se vyskytnou jedinci, kteří by sami chtěli říditi plány Boží. Petr praví: „Veďte život dobrý!" Poučení

končí výzvou, aby lidé nezneužívali svobody jako pláštíku pro špatnost a aby uznávali ve všech věcech vrchnost.

A tak po přečtení této epištoly máme před sebou normální život všech lidí. Již není složitý ani nerozřešitelný. Čiň, co přikázáno, měj v nenávisti co zakázáno, přijímej, co ti Bůh poskytuje — toť bohulibé. *Přel. P. Jiří Dvořák.*

Antonín Guevarra:

VÝKLAD DRUHÉHO SLOVA PÁNĚ NA KŘÍŽI.

Domine, memento mei, dum veneris in regnum tuum — Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého, tak prosí lotr na kříži. Jakoby jeho ústa nezvyklá prosit mluvila pokorně: Pane a Stvořiteli všech věcí, jako jsi mne ráčil přijmouti za společníka na tomto kříži, tak se na mne rač rozpomenouti ve svém království. Ještě nikdy nebyla vyslovena prosba jako tato, za podobných okolností. Prosebník je vrah přibitý na kříži a Pán, jehož prosí, je rovněž ukřižován. Lotr jej prosí o království, ač při své prosbě je již více mrtev než živ.

Spravedlivý jsi, Hospodine, a správné jsou soudy tvé — velebí královský prorok Boha Hospodina. V tvých soudech není nevědomosti, jež by tě zaslepovala, není darů, jež by tě mohly podplatit, není hrozeb, jichž by ses zalekl. Když jsi, Hospodine, takto spravedlivý, jak je možno, že jsi Jidáše poslal se svého kříže do pekel a tohoto vraha uvedl s sebou do ráje? Zloděj zde i tam, veliký hříšník zde i tam, nevděčník zde i tam — lidský rozum by tedy měl zato, že Syn Boží zrovna tak dobře, nebo ještě lépe uložil svoje nebeské království, kdyby je byl dal Jidášovi, jenž jej následoval tři léta, než lotrovi, který se k němu přidružil sotva na tři hodiny. Když Hospodin vzal svou lásku od Kaina a dal ji Abelovi, když ji vzal Ismaelovi a dal ji Isákovi, když ji vzal Esauovi a dal ji Jakubovi, když se odvrátil od Saula a vyvolil si Davida, když zavrhl Heliho a posvětil Samuela, příčina toho byla, že u jedněch nalezl zpronevěru a pro ni je zavrhl a u druhých nalezl věrnost a zásluhy, pro něž jim dal svou milost. Proto kdyby byl Kristus vzal svoje království člověku nehodnému a dal je spravedlivému, bylo by to vhodné, proč je však bere jednomu zloději jen proto, aby je dal zloději druhému? Jaký jen byl mezi nimi rozdíl? Jeden kradl u cest pláště a druhý měšce z almužny chudých!

A přece Bůh spravedlivě zavrhl Jidáše do pekla a lotra z kříže uvedl s sebou do svého království. Jeden si svoje nebe zasloužil jako vyznavač a druhý svoje peklo jako zrádce. Jidáš byl lakomec a jediný se pohoršil nad ztrátou masti vylité na hlavu Ježíšovu. Jidáš byl zloděj horší než jsou zloději na silnicích a tvrzích, protože kradl peníze, jež byly darovány jako almužna. Jidáš byl zrádce,

a svého mistra, jehož doprovázel tři roky, zradil jeho zapřisáhlým nepřátelům. Sám se nabízí ke zradě: Co mi chcete dáti? lakomec o to hanebnější, čím méně má důvodů ke zradě. S jakou nestoudností se posazuje s Kristem Pánem za stůl, aby s ním jedl z jedné mísy a v měšci již má mzdu krve! Kdo by tehdy byl viděl Jidáše za stolem, viděl by jej rozděleného: jeho srdce má ďábel, tělo svět, svoje slovo dal synagoze, levicí drží měšec a pravicí sahá po míse. Proto Jidáš zahynul neblaze v zoufalství.

A lotr na pravici je spasen. Co ho zachránilo než víra? Co Jidáše zavrhlo než jeho nevěra? Jidáš neuvěřil, že Kristus je Syn Boží, lotr však uvěřil, že Kristus je Spasitel světa, a proto se mu dostalo milosti před Jidášem. Pro malou víru a pro nevědomost upadají lidé do těžkých hříchů. Víra křesťana je tím záslužnější, čím méně se opírá o rozumové důkazy.

Vždyť záslužnost křesťanské víry není v tom, že očima vidíme, nýbrž že věříme srdcem. A když srovnáváme víru zbožného lotra s vírou praotců, shledáváme, že o tolik vynikl nad ně pravou vírou, o kolik oni jej předčili spravedlivým životem. Proč neměl Adam věřit v Boha, když k němu Hospodin promlouval s nebe a stýkal se s ním jako s přítelem? Ale větší byla víra tohoto lotra, než víra Adamova, vždyť Kristus k němu dříve nepromluvil ani slova, tím méně jej lotr viděl v nebi; spatřil Krista teprve když jej povyšovali na kříž. Prorok Eliáš uvěřil v Boha spatřiv jej na trůně obklopeném zástupy Serafů, ale víra lotrova byla ještě větší, neboť Ježíše neviděl jinak než ukřižovaného a obklopeného vrahy. Mojžíš spatřil Hospodina v hořícím keři a uvěřil, ale tento lotr měl větší víru než Mojžíš, protože spatřil Krista korunovaného trním, jež se bolestně a palčivě zarývalo do hlavy. Petr uvěřil spatřiv Krista kráčet po vlnách, ale mocnější byla víra lotrova, neboť on neviděl Krista kráčet po vlnách, ale od hlavy do paty zalitého krví. Maria Magdalena uvěřila, když viděla Krista, kterak vzkřísil jejího bratra Lazara, ale lotr neviděl Krista křísit mrtvé, nýbrž jak umíral na kříži. Uvěřil sv. evangelista Jan, jenž spočinul na prsou Ježíšových, ale vroucnější byla víra lotrova, neboť on uvěřil v Krista nikoli odpočívaje na jeho prsou, nýbrž umíraje po jeho boku. Uvěřil sv. Jakub, který viděl Ježíše na hoře Tábor oslaveného, jak se mu klaněli otcové Starého Zákona, ale daleko větší byla víra tohoto lotra, neboť neviděl Syna Božího oslaveného, nýbrž zohaveného, neviděl, jak Kristova tvář září božstvím, nýbrž jak jeho tělo je všechno rozerváno.

Ach, slavný vrahu a přešťastný zloději, ty jsi to, co jsi staré synagoze uloupil její bývalou víru, ty jsi to, co jsi uloupil Krista, v něhož tehdejší synagoga nevěřila! Dobrý lotře, dej mi kus víry, kterous uloupil synagoze, rozděl se se mnou o Krista, kterého jsi uloupil na hoře Kalvarii a třebas jsem nebyl tvým druhem v utrpení, rád bych byl nyní tvým druhem ve víře. Nežádám od tebe, než kus víry, kterou ty máš, něco ze svatých slov, jež promlouváš, zbytek krve, kterou proléváš, kus vyznání, jež o mém Bohu pro-

náříš a křesťanskou lásku, s níž druhého lotra napomínáš a káráš. Býti křesťanem znamená věřiti v Krista. Tento lotr byl tedy křesťan a zemřel jako křesťan. Kterak však byl pokřtěn? Jak a kdy, nevíme, to však je jisto, že ač neměl na kříži vody ke křtu, měl dosti krve k znovuzrození. U chrámu jerusalemského byl jen jeden rybník, v němž byli nemocní uzdravováni, ale na hoře Kalvarii tekly tři prameny křestní — jeden slzy bolestné Matky, druhý voda Kristova boku a třetí krev jeho těla. Proč tedy neměl býti lotr pokřtěn, když bylo tolik příležitostí? Proč ty, křesťane, nesmýváš svoje hříchy, proč neočišťuješ svoje špatnosti slzami sladké Matky nebo vodou z raněného boku anebo drahocennou krví Syna? Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum — hle, v nepravostech počat jsem a ve hříších počala mne má matka — ale jak veliké hříchy jsem mohl zdědit nebo jakých špatností se dopustit, aby nemohly býti smyty slzami Matky a očištěny krví Syna? Netoužím již jíti s Judit k studnici v Modia, abych se tam umyl, ani s Naamem, abych se vykoupal v Jordáně, ani s ochrnulým k rybníku, abych tam byl uzdraven, nýbrž budu putovat k hoře Kalvarii, abych tam byl omyt krví, kterou prolil můj Bůh, a vodou, která se řinula z jeho boku.

Et nunc, Domine, Deus Israel, da servo tuo cor docile — dej Hospodine, služebníku svému srdce učelivé, abych rozeznával mezi dobrem a zlem — modlí se veliký král Šalamoun. Neměl tento lotr srdce daleko učelivější než jeho zlý druh? Jeden se modlí: Pane, rozpomeň se na mne — poroučeje se do jeho ochrany, a druhý se mu rouhá: Jsi-li Kristus, pomoz sobě i nám! Proto se dostalo zbožnému lotru nebe: Krista vyznával, když jej všichni zapírali, Krista velebil, když se mu všichni rouhali, přidružil se k němu, když jej všichni opouštěli, hájil jej, když jej všichni tupili. Jak nevyzpytatelné je tajemství Boží prozřetelnosti! Který světec je hoden mu porozuměti a který Seraf je pronikne? I kdyby všichni mudrcové vešli v radu a kdyby se všichni Serafové shromáždili, nemohli by říci ani jeden důvod, tím méně by mohli uhodnouti, proč tomuto lotru více prospěly tři hodiny, jež visel s Kristem na kříži, než Jidášovi tři léta, kdy Krista následoval? Co prospěje zahradníkovi, zkypří-li půdu, zasází semena a zalévá, nedá-li Bůh semenu vzrůsti. — Jak veliké je věčné milosrdenství našeho Pána a Boha! Kolik potu procedil tento lotr pro Boha, ovládal někdy pro něho kázní svoje tělo? Kolik let mu sloužil a kolik poutí ze zbožnosti vykonal? Nic takového neučinil, byl lotr a zloděj. Tak veliký zloděj mezi všemi, že žádnému z jeho druhů se nepodařilo na svobodě uloupit, co on uloupil již na samém dřevě popravném, kde před očima všech uloupil království nebeské. Jak nádhernou krádež, jak blažený lup spáchal tento lotr přibitý na kříž, když Bohu Otci uloupil Syna, andělům jejich Pána, Hebreům jejich Stvořitele a křesťanům Vykupitele! Jakým způsobem však, ty slavný lupiči? Kdo kdy viděl nebo slyšel, nebo aspoň někde četl, že by zloděj s přibitýma rukama

a s duší jižjiž na jazyku někoho oloupil? Místo abys jako jiní zloději na tomto místě prosil lid za odpuštění, místo aby ses přiznával a sliboval náhradu uloupeného, začínáš tu znovu krást? Přiveďte sem všechny zloděje a srovnejte je s tímto a shledáte, jak mezi nimi všemi daleko nejvíce vyniká. Všichni za svoje krádeže ztrácejí život, on však svou krádeží dosáhl života.

A co ty, zloději, jsi dal svému Bohu za tak velikou milost? Oči mu nemohl obětovat, měl je zavázány, peníze mu nemohl dát, vzal mu je pomocník katův. Ani suknice už nebyla jeho, tu měl už kat a tělo bylo ukřižováno. Jen jazyk lotrovi zbyl a jím Krista vyznával; a srdce mu zbylo a tím srdcem v Krista věřil. Rád by byl dal Kristu svou čest, rád by byl sloužil Kristu svým životem, ale měl ho už namále. Majetek neměl, čest ztratil lupičstvím, život mu poručil vzít Pilát a jeho lup propadl zabavení. A přece krásný příklad nám zanechal tento lotr na kříži, když srdcem, jež jediné mu zbylo, uvěřil v Krista a jazykem se odporučil svému Pánu Bohu.

Proto byl hoden uslyšeti tak oblažující slovo Páně: Amen, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji. Pán mu odpouští. Jedněmi slovy prokazuje svoje nekonečné milosrdenství, ale také svou nekonečnou spravedlnost. Mnoho hříšníků stálo tehdy pod křížem a byli by snad také rádi dosáhli odpuštění svých hříchů, ale mezi nimi všemi jediný tento lotr byl shledán hodným uslyšet, že mu bylo odpuštěno. Pán nám tak připomíná, že není zločinu, který by kajícníkovi nemohl býti odpuštěn. Ve chvíli pokušení však vzpomeňme, že mnozí pod křížem nenalezli cestu víry a lítosti k Spasiteli a Pán jim neodpustil. Klesneme-li však přece, mějme před zrakem nekonečné milosrdenství, pro něž Pán i lotru vedle sebe na kříži odpustil. Tak se budeme i obávati Boží spravedlnosti i budeme pamětlivi jeho milosrdenství. Se slzami a kajícím srdcem jej vzývejme, aby nám zde na zemi prokázal svoje milosrdenství milostí a v životě budoucím věčnou slávou. Amen.

Z knihy „Mons Calvariae" II. (1634). Přeložil P. V. OSAug.

Dr Josef Hronek:

NOVÁ ORGANISACE PÉČE O MLÁDEŽ.

Dnem 1. ledna 1948 zahájily činnost u národních výborů všech stupňů nové komise péče o mládež. Zásady této nové úpravy péče o mládež byly dány zákonem ze dne 19. března, čís. 48 Sb., o organisaci péče o mládež! Úkoly péče o mládež podle tohoto zákona provádějí okresní a zemské národní výbory, na Slovensku okresní národní výbory a pověřenectvo sociální péče, zvláštními komisemi. Tyto komise se zřizují s názvem

a) „okresní péče o mládež" v sídle každého okresního soudu pro jeho obvod.

b) „zemské péče o mládež" v sídle každého zemského národního

výboru pro jeho obvod, na Slovensku „slovenská staroslivosť o mládež" v sídle sboru pověřenců.

Náklady na péči o mládež hradí stát, pokud jejich úhrada není zajištěna platnými zákonnými předpisy nebo jinak (dary, odkazy, dědictvími a jinými věnováními nebo sbírkami při svátku matek, dětském dni a vánočním stromu republiky.)

Při úřadě předsednictva vlády se zřizuje stálá koordinační komise pro péči o mládež, v níž jsou zastoupeny úřad předsednictva vlády, ministerstva sociální péče, vnitra, zdravotnictví, školství a osvěty, informací, spravedlnosti a příslušná pověřenectva, Revoluční odborové hnutí, Jednotný svaz českých zemědělců, Jednotný svaz slovenských rolníků, jakož i třemi zástupci poradní sbor pro mládež.

Při ministerstvu sociální péče působí poradní sbor pro péči o mládež, složený z lékařů, dobrovolných sociálních pracovníků, pedagogů a jiných odborníků v oboru péče o mládež, jmenovaných na dobu tří let. Tento poradní sbor jedná o věcech, které mu ministerstvo sociální péče předloží k posouzení, mimo to předkládá ministerstvu sociální péče svá doporučení, posudky nebo návrhy.

K provedení zákona bylo třeba prováděcího vládního nařízení. Vládní nařízení, jímž se provádí zákon o organisaci péče o mládež, vyšlo dne 18. listopadu 1947, č. 202 Sb. Jsou v něm předpisy pro organisaci péče o mládež u národních výborů.

Zároveň vydal předseda vlády vyhlášku ze dne 18. listopadu 1947, č. 203 Sb., že se vláda podle zmíněného zákona usnesla zrušit dnem 31. prosince 1947 spolky „Okresní péče o mládež", „Zemské ústředí péče o mládež v Praze", „Česká zemská péče o mládež v Brně", „Zemská ústředna péče o mládež v Opavě", „Slovenské ústredie starostlivosti o mládež v Bratislave", „Svaz péče o mládež v Brně", „Zemská prázdninová a ozdravná péče v Brně", „Zemská prázdninová a ozdravná péče v Ostravě" a „Ústředí prázdninové a ozdravné péče v Praze." Směrnice pro jejich likvidaci vydá ministerstvo sociální péče v dohodě s ministerstvy vnitra a financí. Nemovitý majetek uvedených spolků podle zákona č. 48/1947, § 5, odst. 2 přechází dnem zrušení těchto spolků do vlastnictví: a) obcí, b) okresů, c) zemí podle okruhu činnosti těchto ústavů.

Složení komisí péče o mládež. Komise „zemská péče o mládež" a „slovenská starostlivosť o mládež" mohou míti nejvýše 21 členů a stejný počet náhradníků, komise „okresní péče o mládež" a „ústřední městská péče o mládež" ve statutárních městech nejvýše 17 členů a stejný počet náhradníků, komise „místní péče o mládež" a „obvodní péče o mládež" nejvýše 9 členů a stejný počet náhradníků. Nejméně polovina členů a jejich náhradníků mají býti odborníci v oboru péče o mládež.

Volba členů komisí. Před volbou členů komise „zemská

péče o mládež" a „okresní péče o mládež" a jejich náhradníků vyzve příslušný národní výbor přímo příslušné složky Revolučního odborového hnutí a Jednotného svazu českých zemědělců, na Slovensku Jednotného svazu slovenských rolníků, a vyhláškou, uveřejněnou způsobem v místě obvyklým, korporace, spolky a sdružení zúčastněné na péči o mládež, které vykonávají svou činnost v celém obvodu příslušného národního výboru, aby navrhly pro volbu vhodné osoby. Týž postup zachová místní národní výbor před volbou členů komise „místní péče o mládež". Mocí úřadu zasedá v komisi okresní péče o mládež okresní lékař a okresní školní inspektor. Předsedou komise je člen rady příslušného národního výboru, k jehož úkolům patří věci sociální (sociální referent.)

P ů s o b n o s t. A) Z e m s k ý n á r o d n í v ý b o r, na Slovensku p o v ě ř e n e c t v o s o c i á l n í p é č e, vykonává ve svém obvodu prostřednictvím komise „zemská péče o mládež", na Slovensku „slovenská starostlivosť o mládež", ty úkoly péče, jež přesahují obvod okresního národního výboru (komise okresní péče o mládež). Jsou to zejména:

1. plánování a koordinace péče o mládež,
2. dozor nad komisemi okresní péče o mládež, korporacemi, spolky a sdruženími zúčastněnými na péči o mládež,
3. dozor nad ústavní péčí o mládež,
4. evidence mládeže tělesně vadné, duševně úchylné, mravně ohrožené a narušené,
5. odborné vyšetřování, pozorování a třídění mládeže vyžadující péče podle zákonných ustanovení,
6. ústavní péče o matky a o děti ve věku do jednoho roku, o mládež tělesně vadnou, duševně úchylnou, mravně ohroženou nebo narušenou.
7. zřizování a provoz zotavných zařízení celoročních, výcvikových a vzorných, jakož i velkých zotavných zařízení, určených pro mládež z obvodu několika okresů,
8. působnost osobního úřadu, jímž podle § 4. odst. 3 zákona je příslušný zemský národní výbor, na Slovensku pověřenectvo sociální péče,
9. finanční a hospodářské věci komise zemské péče o mládež, na Slovensku slovenská starostlivosť o mládež,
10. úkoly péče o mládež, jejichž provádění na ně přenese ministerstvo sociální péče.

B. O k r e s n í n á r o d n í v ý b o r vykonává ve svém obvodu prostřednictvím komisí „okresní péče o mládež" veškerou péči o mládež, pokud její výkon není nebo nebude vyhrazen jiným orgánům a zařízením veřejné správy, a to:

1. dozor nad komisemi místní péče o mládež,
2. zjišťování a evidence mládeže vyžadující péče nebo pomoci,
3. návštěvní služba v rodinách,
4. ústavní péče o mládež s vyloučením péče ústavní o matky a

děti do jednoho roku a o mládež tělesně vadnou, duševně úchylnou, mravně ohroženou nebo narušenou,

5. úkoly hromadného poručenství,

6. dozor na děti v cizí péči a děti nemanželské,

7. součinnost v trestním soudnictví nad mládeží,

8. zotavná péče o mládež,

9. finanční a hospodářské věci komise okresní péče o mládež,

10. úkoly péče o mládež, jejichž provádění na něj přenese zemský národní výbor, na Slovensku pověřenectvo sociální péče.

C. Místní národní výbor vykonává ve svém obvodu, a to prostřednictvím komise „místní péče o mládež", pokud je zřízena, tyto úkoly péče o mládež:

1. zřizuje a provozuje dětské útulky, jesle, zemědělské a žákovské útulky,

2. podává okresnímu národnímu výboru návrhy a doporučení v oboru péče o mládež,

3. provádí úkoly, které na něj přenese okresní národní výbor, a to nejde-li o jednotlivé úkoly, se schválením zemského národního výboru.

Dosavadní organisace péče o mládež splnila svůj krásný úkol při skrovných prostředcích měrou svrchovanou, převzetím veškeré péče o mládež státem a její novou organisací se otvírají nové možnosti k uskutečnění nesmírně důležitého kulturního a sociálního poslání těchto institucí a bylo by si jen přáti, aby důstojné duchovenstvo s nimi vešlo nejen v úzký styk, ale také spolupracovalo, a to buď přímo nebo prostřednictvím našich korporací, zúčastněných na péči o mládež.

Jiří Reinsberg:

PRVKY VÝCHOVNÉ METODY JUNÁCKÉ S HLEDISKA DUCHOVNÍ SLUŽBY

(Pokračování z minulého čísla)

O skautingu praví jeho zakladatel, že je hrou. Dospělí se dívají na hru jako na něco bezvýznamného, jako na zabíjení času, něco, co snad člověka potěší, ale nemá významu. A přece hra má svůj velký pedagogický význam. Dává možnost pohybu, možnost svobodného projevu, přináší pospolitost, řád, závodivost a podává nejlepší možnost učení. Toto všechno chápe chlapec — a proto je mu hra něčím naprosto přirozeným. Je to pro něj projev života. Života malého člověka. Života, do něhož se ovšem musíme vžít. A snad to nebude zatěžko nám, kněžím. Velkou učitelkou je v tomto právě sama Církev; především liturgií, protože:

„Nejhlubším smyslem liturgie není vytvářeti, není dílo umění, ale býti ve hře před Bohem. Proto je v ní vznešená směs hluboké vážnosti a veselosti. Jen ten, kdo dovede brát vážně hru, porozumí plně tisíci pečlivým předpisům o slovech, pohybech, barvách, rou-

ších a nádobách, které jsou k tomu zapotřebí. Viděl jsi někdy s jakou vážností děti určují pravidla svých her, jaké má být kolo, jak se má bráti za ruce, jaký smysl má tato tyčka nebo onen strom? Zdá se to zpozdilé jen tomu, kdo hledá význam jednání účelu a necítí smysl.

Četl's snad někdy, nebo sám jsi zkusil, s jakou hořkou vážností slouží umělec svému dílu? O tom jak trpí „slovem"? Nebo jak náročnou paní je forma? A to všechno pro něco, co nemá účelu! Ne, umění nemá nic společného s účely. Věří snad opravdu někdo, že by umělec podstoupil ty tisíce úzkostí a všechnu palčivou tíhu tvoření, kdyby chtěl dokázat svým dílem jen dáti lekci diváku, kterou by mohl říci v několika snadných větách, nebo jedním či dvěma příklady z dějepisu, nebo několika dobrými fotografiemi?

Ne, být umělcem znamená zápasit o výraz skrytého života, aby byl zde vysloven. Nic jiného. Avšak opravdu mnoho! Je to odraz božského díla, o kterém se říká, že byly věci dělány, ut sint.

Totéž dělá liturgie. Ona též se namáhá s nekonečnou starostlivostí, se vší vážností dítěte a přísnou svědomitostí umělce, dáti v tisíci způsobech svatému, z Boha zrozenému životu duše výraz, pro nic jiného, než aby v něm byla a mohla žít. Liturgie dala vážná pravidla svaté hry, která přivádí duše k Bohu. A chceme-li dospěti až na dno tohoto tajemství: Je to Duch svatý, duch výhně svatého řádu, „který zná každý hlas", jenž upravil hru, kterou předvádí věčná Moudrost před Nebeským Otcem, v Církvi, jeho to říši na zemi, a „její radostí" je tímto způsobem „býti mezi dětmi lidskými."

Jen ten, kdo tímto není urážen, rozumí liturgii. Každý racionalismus se obrátil nejprve proti ní. Konati liturgii znamená nesen milostí, veden Církví, státi se živoucím uměleckým dílem před Bohem pro nic jiného, než státi právě a žíti před Bohem; znamená to splniti slovo Páně a státi se dětmi; zříci se jednou dospělosti, která chce všude jen účelně jednat, a rozhodnout se a hrát si jako to dělal David, tancuje před Archou úmluvy. Přirozeně může se stát, že příliš chytří lidé, kteří samou dospělostí ztratili všechnu volnost a mládí ducha, tomu neporozumí a budou se tomu posmívat. Ale i David si musel dát líbit výsměch Michol.

Také v tom spočívá výchova k liturgii, cvičiti duši, aby neviděla všude jen účel, aby nechtěla být příliš cílevědomá, příliš chytrá a „dospělá", ale aby rozuměla prostotě života.

Duše se musí naučit alespoň v modlitbě se zříci neklidu činnosti hnané za účelností; musí se naučit plýtvat časem pro Boha, mít slova, myšlenky a pohyby pro svatou hru, aniž by se okamžitě tázala: proč a k čemu? Ne stále jen něco dělat, něčeho dosáhnout, chtíti udělat něco užitečného, ale učiti se hráti Bohem řízenou hru liturgie ve volnosti a kráse a svaté veselosti před Bohem.

Konečně také věčný život bude naplněním tohoto. Kdo tomu nerozmí, bude se mu líbit, že nebeské dokonání bude věčným chvalozpěvem?

Nebude snad náležet k těm pilným lidem, kterým se zdá tato

věčnost neužitečnou a nudnou? („Romano Guardini, The spirit of the liturgy 102—106, London 1937.") Liturgie je ovšem hrou dosti obtížnou. Proto první a hlavní snaha kněze, je naučit chlapce pravidlům a duchu liturgie. Chlapec dvanáctiletý, jak byla již řeč, je veliký idealista — hledá vše co je makavé: hle, zde je to co hledáme makavého: liturgie (kromě charity a různých způsobů apoštolátu). Přiblížit chlapce co nejvíce oltáři, dát mu vhodným způsobem vniknout do hloubek mše svaté, znamená přivést jej k jednomu z nejhlavnějších náboženských prvků výchovných. Znamená to, přivést jej i nepřímo k pochopení daru Božího — svatých svátostí. Zavzpomínáme-li si, co nás z kostela v našem dětství velmi těšilo — bude to rozhodně aktivní účast na mši svaté — ministrování.

Ovšem, k tomu musí zase dospět chlapec výchovou, která prochází hrami. Zkusil jsem ve škole použít k nacvičení pamětnímu liturgických rouch a nádob skautské hry. Chlapci, aniž věděli naučili se po řadě tolik cizích jmen rouch, které před tím viděli.

Zde je ovšem hlavní věc, klásti důraz na to, aby každý vnikl hluboko do hry. Aby každé gesto si získal. Aby vše znamenalo to, co skutečně znamená. Aby vše dělal poctivě, dobře, věrně. Tak jej též převedeme ke správné zbožnosti. Sám se přiznávám, že jsem se pravdy svaté víry nenaučil ve škole (až do tercie — bylo toho velmi málo), ale sleduje Missál poctivě, neděli od neděle stopuje si v jeho obsahu, hledaje proč to či ono se čte, modlí nebo proč se tak jedná.

V ročním okruhu chlapci vynikne v nedělních evangeliích Osoba Krista — jíž bude stopovat (nebo veden stopování) i v ostatních textech, v kostele málo čtených. Naučí se světit svátky, a přenést jejich obsah i do života v družině, klubovně, doma.

Svátostmi, těmito znameními viditelnými a působivými se dostane ad amorem et gustationem invisibilium.

A toto je learning by doing.

Doklady a příklady.

VIDĚNÍ UKŘIŽOVANÉHO. Ruský spisovatel Dostojevskij vypráví v „Deníku spisovatelově" o dvou vesnických výrostcích, kteří se přeli, kdo z nich jest odvážnější. Jeden přikázal tomu druhému, aby šel k sv. přijímání, aby však nepolkl sv. hostie, nýbrž aby ji tajně vyňal z úst a schoval. Výrostek to učinil. Druhý ho vedl přímo z kostela do sadu, vzal tyč, zarazil ji do země, položil hostii na tyč, poručil svému druhu přinésti pušku, zalíciti a vystřeliti na hostii. Hoch zalícil, ale náhle omdlel. „Najednou se přede mnou zjevil kříž a na něm Ukřižovaný." Tak řekl. Celé lidstvo se dnes podobá tomuto výrostku. Chtějí zabíti Krista, chtějí ho zabíti viditelně, vymazat z dějin, vyškrtnout ze života, vyhladit z vědomí. A myslí si, že je to odvaha, že se tak dopouštějí něčeho velikého, odstraňují-li, jak myslí, „pověry minulosti". Ale není to odvaha. Je to jen pošetilost. A hloupá pýcha. Přijde jednou čas, i když třebas ne za našeho života, kdy toto pošetilé, nadutě, zpustlé a rozvášněné lidstvo uzří též Ukřižovaného. A bude to zjevení nejčistší a nejvyšší lásky, Boží lásky k člověku.

ZMIJE NA HOLÉM TĚLE. Dva mladíci se vydali na lov zmijí. Chytili jich dvanáct. Donesli je domů v hliněném džbánu. Aby jim hadi neunikli, zakryli

džbán plochým kamenem a brzy usnuli. Jeden spal ve světnici, kde byli hadi a druhý se uložil v sousedním domě. Hadům však nebylo volno ve džbáně a pokoušeli se dostat ven. Konečně se jim podařilo pohnout plochým kamenem a za chvíli byli na svobodě. Protože zmije mají rády teplo, vlezly do lůžka a ovinuly se kolem těla ubohého mladíka, který spal jako zabitý. Jakmile se ráno probudil, ucítil zmije kolem svého krku a na celém těle. Obešla ho strašná hrůza ... Ani se nehýbal, jen v duchu prosil Pána Boha o pomoc. Pohlédl na džbán a ihned pochopil, co se stalo. Jeho přítel přišel jej probudit, neboť chtěli se vydat do města, aby vzácnou kořist zpeněžili v lékárně. Klepal na dveře, ale nikdo se neozýval, ani nepřišel otevřít. Tu šel se podívat oknem do světnice. Zděsil se toho, co viděl. Obličej jeho nešťastného kamaráda byl úplně zsinalý a kolem krku omotaná zmije. Jak ho zachránit? Vzpomněl si, že hadi mají rádi mléko. Chvatně odešel, ohřál mléko, vlezl oknem do pokoje svého kamaráda a postavil tam nádobku s mlékem. Jakmile zmije ucítily vůni mléka, počaly opouštěti lůžko a plazily se k nádobě. Mladíkovi se zdála každá minuta jako věčnost. Konečně poslední zmije opustila lůžko ... Pln radosti pak rychle opustil místo, kde mu hrozilo takové nebezpečí. Jak si oddechl, když jeho tělo bylo zbaveno tak nebezpečných plazů. Pak se dali znovu do lovu, ale ten již nebyl obtížný. Snadno do houně zavinuli mlékem napájející se hady. Je hrozné míti omotanou zmiji kolem krku, jak hrozné míti dvanáct zmijí na holém těle! Ještě hroznější je však míti na duši těžký, smrtelný hřích. Hřích těžký je zmije nejhroznější, nejjedovatější a nejnebezpečnější! Tšk.

MÍSTO UPŘÍMNÉ SVATÉ ZPOVĚDI — ZOUFALSTVÍ! Byl to hrozný případ. Zavolali kněze, aby šel zaopatřit dívku ve věku přes dvacet let. Byl však upozorněn, že je nemocná úplně zoufalá a naříká, že už jí nic nepomůže, že je od Boha zavržena. Kněz přišel. Byl opravdu svědkem toho, co mu bylo řečeno. Nemocná nebyla ochotna ani k modlitbě, ani ke sv. zpovědi a jen naříkala: „Jsem zavržena jsem zavržena, mně už nic nepomůže . . . " Všechno domlouvání kněze bylo marné a odešel s nepořízenou. Přišel ještě po druhé a bylo to stejné. Domácí byli z toho úplně zoufalí. A tu umírající hlasitě řekla: „Když mně bylo čtrnáct let, dopustila jsem se... (a teď vyslovila velmi těžký hřích). Nikdy jsem se z toho nezpovídala, vždycky jsem to zamlčovala, všechny moje zpovědi a sv. přijímání byly svatokrádeží, ó, já nešťastná, jsem zavržena, jsem zavržena ..." Při tom vydechla naposled. Kněz hlasitě při tom předříkával modlitbu dokonalé lítosti a před očima jí držel sv. kříž, aby aspoň v poslední chvíli její zoufalství se obrátilo v upřímnou lítost a dosáhla od Božího milosrdenství odpuštění ... Vzbudila ještě alespoň v posledním okamžiku upřímnou lítost s touhou vyznat se knězi a zachránila svou duši? To ví jen Vševědoucí Bůh. Ať je ti tento výstražný příklad důraznou připomínkou, abys byl vždy zcela otevřeným, upřímným při sv. zpovědi, a nikdy nezatajil to, co jsi povinen vyznat. Tšk.

SÍLA MODLITBY. Australský letec Jan Bertram vypravuje ve své knize „Útěk z pekla" o své havarii nad širým mořem: „Šestnáctý den jsme odříznuti od světa, nemáme ani potravu ani vodu. Jsme na dně svých sil. Co nás čeká? Před několika hodinami plula ve vzdálenosti několika set metrů loď. Oko lodníka nás však nespatřilo ... Můj přítel se potom nervově shroutil ... Zešílíme? ... Zemřeme? ... Chceme žít, žít! ... Chci zpět do vlasti, létat a splnit svůj životní úkol ... Dívám se do nekonečna hvězdné oblohy a bezmyšlenkovitě sleduji dráhu padajících meteorů. A nyní nalézám cestu k záchraně, jedinou cestu: začínám se modlit. Modlím se slovo za slovem Otče náš ... a vkládám svůj osud s důvěrou do rukou Božích. V tomto okamžiku poznávám nejjednodušší pravdu života, onu pravdu, kterou my lidé tak dlouho marně hledáme, až se nám zjeví jako by nám spadl závoj s očí. A ta pravda je, volám to hlasitě do celého světa: člověče, potřebuješ v životě dvou věcí, pevnou vůli a víru! I železná vůle se zlomí, ztratíš-li víru! Nechci v budoucnu složiti ruce v klín a zanechati boje, ale chci načerpati síly k práci u vyšší Bytosti. Modlím se dále hlasitě, můj společník mne slyší a modlí se se mnou. V dalších 25 dnech, které jsme až do záchrany prožili v divočině, byla modlitba jedinou pomocí, kterou jsem mohl poskytnout svému příteli. Onemocněl a jeho stav se zhoršoval den ze dne. Modlitba ho však sílila stejně jako mne". — Pamatuj, že i tvoje největší síla je modlitba. Tšk.

PŘÍBĚH LÉKÁRNÍKA. J. M. Horák vypravuje ve své knize „Otčenáš": Bylo to v jednom městě v Čechách. V lékárně měli noční službu. Je to něco obtížného. Spát nebo jít si lehnout? Jakmile se usne, obyčejně již zacinká zvonek. A bez spánku vyčkávat, to je velmi únavné. Pan magister usnul. Vždyť již bylo po půlnoci. V tom se ozývá zvonek. V prvním spánku tuze malé potěšení. Chlapec čekal před lékárnou a magister, jak byl rozespalý, namíchal lék. „Tak tady máš, a táhni", ulehčil si, když mu to podával. Zavřel a zase ulehl. Nemohl však usnout. Začal přemýšlet o tom, co to vlastně namíchal. Skokem byl na nohou, díval se na láhvičky a nádobky, ze kterých míchal lék a ustrnul hrůzou: „Bože, Bože, v rozespalosti jsem to spletl a omylem namíchal z jedné láhve prudký jed! Co teď? A magister, který nikdy tak zvlášť na Pána Boha „nedržel", začal se modlit. Tak vroucně se modlil, jako snad nikdy v životě. Byl si toho vědom, že lidská pomoc je vyloučena a jen Bůh může zamezit pohromě. Vždyť ani nevěděl, kde bydlí onen pacient, pro kterého namíchal vraždící lék. Modlil se a modlil, a všechno možné sliboval, jestliže se Bůh slituje a zamezí katastrofě. „Zdálo se mi, že hrůzou zešílím" říkal on sám, když o tom později vyprávěl . . . V tom se ozvalo nesmělé zazvonění. Zase kdosi je u dveří! Magister vyjde — jásá a pláče radostí a objímá kohosi, kdo také pláče — chlapce, kterému lahvička se smrtícím lékem vypadla venku na chodníku, když pospíchal domů, roztříštila se v nesčetné kousky . . . a který nyní se vrátil s nesmělou prosbou o nový lék za pouhé „zaplať Pán Bůh". . . — Spisovatel k tomu dodává: „Od oné noci je magister náboženským horlivcem. Je to můj přítel a velmi dobrý přítel." Tšk.

Poznámky

TĚŽKO JE SVOBODU DOBÝT, JEŠTĚ TĚŽŠÍ JI UDRŽET:

Pětileté výročí boje u Sokolova, jehož bude letos v březnu vzpomínáno, bude vzpomenuto i v chrámech pražské arcidiecése podle pokynů nejdůstojnějšího Ordinariátu. Podle přání nejdp. arcibiskupa pražského, aby zádušní bohoslužby za padlé v boji u Sokolova byly doprovozeny též živým slovem, přináší zde náš časopis kratičkou promluvu k této příležitosti. Této promluvy se může vhodně použíti i při jiných jubileích bojů o naši národní svobodu z údobí poslední války.

Rok 1948 je rokem, ve kterém vzpomínáme mnoha jubileí v dějinách českého národa. Náš boj proti mocnému sousedu, statečný boj proti útlaku politickému i útlaku jazyka, boj za zachování národních práv, národního bytí, boj v minulosti, na stráži v přítomnosti — tak můžeme charakterisovat náš postoj.

Není tomu dávno, co na širých ruských pláních statečná česká srdce bila a krvácela za svou vlast. Tam u Sokolova prvně vystoupila česká Jednotka, aby po boku svých slovanských bratří zápasila s nepřítelem. Od Sokolova k Dukelskému průsmyku — v třeskutých mrazech i v palčivém žáru slunce, v tvrdé obraně i vítězných útocích, v plné víře v lepší budoucnost národa bojovali a krváceli naši vojáci za svobodu své vlasti i svobodu Slovanů. To si připomínáme při pětiletém výročí boje u Sokolova, kde československý prapor jako první ze slovanských národů pomohl zadržet nápor útočících Němců ve směru na Charkov. Slovan pomáhal Slovanu: jeden pro druhého bojoval a umíral.

My ve vlasti slyšeli jsme nad sebou zvuk motorů letadel západních mocností. Na palubě letadel nad Evropou, v Africkém sboru, v invasních jednotkách též se bili a bojovali příslušníci našeho národa.

Zatím co nenasytný a zhoubný jícen koncentračních táborů odsával a dusil květy domácího odboje, na východě i na západě naši hoši bojovali a kladli své

životy. Všichni společně kladli své nadějné životy za svobodu, dobro a štěstí jimi milovaného národa.

Jestliže je těžké svobodu dobýt, ještě těžší je ji udržet. Nepřítel nespí, ale čeká na vhodnou příležitost. Nesmíme mu ji poskytnout. Poskytli bychom ji vlastní rozervaností, nesnášenlivostí, bojem jednoho proti druhému. Nechceme přece, aby se opakovaly Lipany. Dokud naši předkové sami se neporazili u Lipan, dotud nic nezmohl proti nim nepřítel.

Ve chvíli úvahy zamysleme se, jak by nám bylo, kdybychom náhle byli postaveni před drsnou skutečnost: buď život, nebo smrt. Rázně odmítněme pokušení bombastických frází: „Já bych..." a plně zůstaňme u myšlenky jak by nám bylo, jak těžko bychom se mnozí loučili s tím, co je nám drahé. Pak teprve pochopíme velikost položení života. Velikost i závaznost. Vojenské hroby daleko od vlasti a rovy umučených nás zavazují, abychom nepromarnili oběť těch, kdo dali pro vlast to nejdražší co měli: svou krev a život.

A postoj nás katolíků? Bůh dal nám krásnou vlast. Skřivánčí trylkot nad zlatými lány obilí, prosté kvítí na mezích, vinná réva na úbočích, tichý klín lesů a čistá krása průzračných horských bystřin a hukot jezů řek, doškové střechy chaloupek i paláce velkoměsta, píseň polí a komíny továren — však slyšíš ten tón a hudbu své vlasti a k tomu přidej tlukot svého srdce v harmonickém souzvuku lásky k národu.

Vlast, národ dal nám Bůh pro život na zemi. A již zde odměňuje nebo trestá. Vzpomeňme na modlitby před Paladiem země české, vzpomeňme na prosby k sv. Václavu. Vytrvalou, vroucí modlitbou a poctivou prací svolávejme Boží požehnání pro svou vlast. Mějme plné vědomí své povinnosti, své odpovědnosti. Kdo nezpronevěří se zákonu Božímu, nezpronevěří se své vlasti. Kdo miluje Boha, miluje i svou vlast. Amen.

Ivan Čech.

DÁVEJME SI POZOR! Vzpomínáme si, jak za dob studií směšně na nás působilo časté používání některého slůvka v přednáškách některého profesora. Někdy se pěstoval i takový sport, že si posluchači dělali čárky, kolikrát za hodinu pan profesor řekl třebas slůvko „tedy". Bývá to někdy u řečníků a u kazatelů dosti běžný zjev, že si příliš zamilují určité slůvko a nemohou se dosti nasytit jeho neustálým opakováním. Stane se jim to už potom přirozeností, že musí — i nevědomky a jaksi proti své vůli — za každou druhou větou toto slůvko povědět. A není to jenom slůvko „tedy". Slyšel jsem jednou velmi hezkou, praktickou a obsahově hutnou přednášku. Řečník mluvil i přednesově velmi živě a působivě, jen jedno mne, a nejen mne, i mnohé jiné, jak jsem pozoroval, v té pěkné přednášce rušilo. Téměř v každé větě se musilo objevit slůvko „jaksi". — „Toto je j a k s i první bod mé přednášky. Dovolte mi, abych jej j a k s i rozvinul atd". A pořád se to vracelo a opakovalo, to nešťastné slůvko: jaksi. U někoho je to zase elovíčko „takřka" nebo „a tak dále" a pod. Nejsou to žádné hrozné defekty a jistě hodnota řeči nebo kázání po stránce obsahové na nich naprosto nezávisí, ale jsou to jistě defekty stylové a neškodí odstranit je. Bývají přečasto zdrojem vtipkování posluchačů nebo aspoň příčinou jejich roztržitosti. A není jistě těžko zbavit se těchto chybiček, budeme-li se hlídat, budeme-li si dávat pozor a zasedneme-li si na takové slůvko, až je naučíme poslouchat, aby se přihlásilo jen tehdy, když má co říci, a aby se nám stále nepletlo do každé věty. Při řádné sebekontrole a při vnitřní soustředěnosti se to podaří. I když si kázání nepíšeme, neškodí občas si některé napsat, protože z napsaného textu kázání nejlépe poznám, že přece jen hodně často a zbytečně užívám slůvka „tedy", nebo že také pořád něco „jaksi" vysvětluji a rozvinuji, nebo že málo vysvětluji a odbývám posluchače lapidárním „a tak dále." Zkusme to, jistě to prospěje našemu kazatelskému stylu a také účinu našich myšlenek na posluchače. Také jsem kdysi často říkal v ho-

voru: a tak dále. Jednou ve společnosti mi s mrazivým chladem řekl starý praktik: „Vy rád užíváte slov „a tak dále", že?" Neřekl o nic víc. Ale pochopil jsem a od té doby jsem se hlídal, abych starému zlozvyku zase nepropadl. Jde to, dáváme-li na sebe bedlivý pozor a jsme-li soustředěni nejenom k obsahu ale i k přednesu a řeči.

BUĎTE MILOSRDNÍ! Někdy naleznete v textu různé tiskové chyby. Některé jsou i dosti škaredé a věřte, že nás hodně mrzí. Tak na př. čtete-li v kázání P. Sasiny, že „jméno Ježíš se stalo kamenem úhelným, při jehož z c h l a d n u t í se svět dělí: pro a proti", pak si prosím, nemyslete, že autor odvozuje slovo úhelný od uhlí a proto mluví o zchladnutí. Někdo si to tak myslil, ale autor nenapsal slovo „zchladnutí", nýbrž „shlédnutí" a jenom tiskařský šotek to tak popletl. Ty tiskové chyby nás mrzí nejvíce. Ale věřte, máme dost těžkostí, protože tiskneme „Logos" mimo Prahu a tak na tu vzdálenost z Prahy je to s korekturou špatné. Prosíme proto, buďte milosrdní! Přemýšlíme stále a stále, jak zlepšit korekturu, a snad se nám to podaří. Jak by nám mohli hodně přispět pp. přispěvatelé, kdyby své příspěvky posílali včas a ne až na poslední chvíli, kdy už pak se musí sazba hnát a na korekturu při vzdálenosti trati Praha—Kolín je málo času!

Redakce.

Vinice.

P. KONRÁD M. KUBEŠ T. J.: SBÍRKA HOMILETICKÝCH PŘÍKLADŮ, I. díl, 2. část (Velehrad, Olomouc. 150 Kčs.) Po delší pause vychází druhý svazek homiletických příkladů z péra známého exercitátora P. Kubeše. Jsou to příklady, mající kazateli napomáhati ke konkrétnímu zdůvodňování víry jakožto základu nadpřirozeného života v Kristu a zdroji útěchy a k povzbuzování k horlivosti ve víře. Materiálu je tu mnoho, autor udivuje svou sčetlostí, z různých autorů je tu nashromážděna hojnost citátů a vše je dobře roztříděno. Přihlíží se i k četným námitkám proti víře, jak se obvykle vyskytují. a několika slovy se poskytuje jejich vyvracení. Některé příklady jsou dobře použitelné, jiné se zdají příliš knižní. Bylo by potřeba sáhnouti více do skutečného života, který je kolem nás a jehož jest kazatel i jeho posluchači součástí. Kolik tu je působivých, drtivých a přesvědčujících příkladů, jež se dotknou posluchače účinněji než citát nebo výrok některého slavného spisovatele. Tím však neříkáme, že by tyto citáty byly zbytečné. Kubešova kniha je beze sporu kladným přínosem naší homiletické literatuře a jistě v mnohém užitečně našim kněžím poslouží.

P. JOSEF PETAZZI: KNĚŽSKÉ PANICTVÍ (G. Francl, Praha) Knížečka rozjímání o panické čistotě jakožto základní podmínce katolického kněžství. Velmi pěkně přeložil a předmluvou uvedl náš spolupracovník dr. Čeněk Tomíško. Nechť není kněze, který by si tato krátká, jadrná a hluboká rozjímání dobře a pozorně nepromeditoval!

SILVESTR M. BRAITO: PODSTATA KŘESŤANSTVÍ (Rupp, Praha, 52 Kčs). Jako osmý svazek knihovny Logos vyšla sbírka Braitových promluv o živém synovství Božím. Některé z těchto kapitol jsme také otiskli v našem časopise. Autor sám v předmluvě píše: „Snažil jsem se soustřediti celé křesťanství pod jeden zorný úhel, totiž pod zorný úhel jeho podstaty. kterou jest Vtělení Kristovo a povolání naše za syny Boží v tomto vtěleném Synovství Božím Ježíše Krista skrze výkupnou smrt na kříži". Šlo mu jen o to jediné, aby z tohoto ústředního bodu vysvitla člověku dnešní doby krása křesťanství, jeho závaznost i životnost. A to je jistě třeba ve všech promluvách a kázáních hodně zdůrazňovat, protože dnešní člověk z velké části zná jenom torso křesťanství, jenom určitý úsek, nějakou myšlenku, ale nechápe křesťanství v jeho celistvosti a podstatě, jíž jest právě ono živé synovství Boží. Braito, který se opírá o dlouholeté zkušenosti z exercicií, mnohých přednášek a kursů, konferencí a debat, zná dobře ten úzký pohled moderního člověka na plnost křesťanské pravdy a jeho boj proti zúženému

křesťanství, jak jej po léta vede v revui „Na hlubinu", se obráží i v těchto sedmnácti naléhavých statích. Předností knihy je Braitův styl, který, aniž se uchýlí od myšlenkové přesnosti a střídmosti, dovede zachytit srdce čtenáře slovem měkkým a teplým. Prorozjímat hodně důkladně tuto knížku a pak ji rozdávat ve vlastních promluvách! Neboť musíme vésti své svěřence k plnému, celistvému, živému chápání křesťanství a jeho podstaty.

NA PAMĚŤ FR. B. VAŇKA (Vyšehrad, 100 Kčs) Konečně vychází již za války připravovaný sborník vzpomínek a zhodnocujících statí o velkém homiletickém pracovníku, tvůrci zaniklé „Kazatelny", výrazném českém knězi, pelhřimovském prelátu Msgru Františku B. Vaňkovi. Jsou tu vzpomínky básníků, mezi nimiž na prvém místě září verše Bezručovy, spoluvězňů a spolupracovníků, nás zvláště zajímá stať Msgra Antonína Melky, nadepsaná prostým, ale výmluvným slovem: Homiletik. Tato stať stojí za přečtení, abychom poznali, kolik úporné práce musil Vaněk vynaložit, aby udělal z „Kazatelny" to, pod čím ji známe a po čem ještě dnes mnozí z nás touží. A kolik let na to spotřeboval, 40 ročníků „Kazatelny" je toho dostatečným dokladem. Je to tak trochu také útěcha pro „Logos", který letos začíná teprve třetí ročník. Velmi pěkně charakterisuje Vaňka — kazatele Josef Pospíšil: „Usiloval především o poučení a jasný výklad náboženských pravd, ale činil to formou důvěrnou, lidově malebnou, česky jímavou a moderní. Ač se varoval sentimentality, uměl stisknout srdce, až posluchačům vytryskovaly slzy. Dovedl jim i nejpřísnější pravdy ocukrovat láskou, soucitem a něhou, i když byl nekompromisní v zásadách. Zkrátka měl to, čemu říkáme srdce: láska hřeje v jeho slovech." Kolik je v těchto slovech povzbuzení pro nás!

P. Dr. KONSTANTIN MIKLÍK CSsR: JAK CHCE BŮH, TAK BUĎ! (Atlas, Praha, 93 Kčs) Kniha, jež pojednává o božských ctnostech v biblických dějích. Spisovatel rozvrhl látku v tři oddíly. V prvním pojednává o rozmanitých způsobech souhlasu s vůlí Boží, vycházeje z učení sv. Pavla o potřebě souhlasu. Druhá část knihy pojednává o prosbě jako zvláštním druhu vyjadřování souhlasu, a to od nejstarších arciotců a soudců přes krále Judské a Izraelské až po listy sv. Pavla. Poslední oddíl je věnován úkonům lásky dokonalé jako projevu souhlasu ve Starém i Novém Zákoně. Miklíkova práce zasluhuje pozornosti už svou ojedinělostí a bohatstvím myšlenek, odrážejících hluboké myšlenky Písma svatého, poskytne mnohé cenné náměty pro kázání a duchovní promluvy.

HLAS ČESKÉHO BISKUPA V DOBĚ POROBY (Ústředí katol. akce, Praha). Zbraslavský děkan a předseda APÚ V. Šebek, vydal k biskupské konsekraci nejdp. Dra Štěpána Trochty tři projevy, jež nynější litoměřický biskup pronesl ještě jako ředitel pražského salesiánského ústavu v době okupace k české mládeži. Jsou to přímá slova, vyzývající mladé lidi, aby nezapomínali ani v otřesných dobách na mravní zásady, věrnost Bohu a věrnost vlasti. „My katolíci budeme spokojeni, když nám dovolíte věřit, že na tom, co se zde děje, má zájem také Bůh a když nám dovolíte s pomocí Boží spolupracovat na jednom velkém díle záchrany mládeže a zabezpečení budoucnosti národa a když nám dovolíte za tento horoucně milovaný, ponížený a zkoušený národ také se modlit." Tak prosil mužný hlas nynějšího litoměřického biskupa v době poroby a je jistě správné, že nám úhledná, a vkusná knížečka tento hlas připomíná i v čase osvobození.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecésní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. března 1948 jako 3. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. DUBNA 1948 — ČÍSLO 4.

Dr Josef Fiala O. F. Min.:

JEDNO POTŘEBNÉ.

(Předneseno v pražském rozhlase 21. března 1948.)

„Jak jste zpozdilí! Rychle a svorně kvapíte udusit ohně, aby zžíravý plamen neuchvátil vaše chaloupky. A přece bylo by snadné nad popelem vystavěti obydlí nové! Uduste raději oheň svárlivosti ve svých duších, jenž vás stravuje a ruší poklid obce! Uduste jej, aby budova míru a svornosti, kterou lze jen těžko zbudovat, nevzala zkázy! A jako vždy, vidíte-li, ono stavení hoří, u vody hledáte pomoci, tak proti svárlivosti hledejte lásku u pramene vzájemné lásky, která zapomíná na urážky a duši vyčišťuje od nenávisti, která svlažuje palmu míru a jiskře rozbroje nedává znovu se probudit."

Bratři a sestry! S mimořádnou starostlivostí musíme si vždy znovu a znovu opakovat tato slova starozákonního proroka Nathana. A se zvýšenou starostlivostí nutno si tato slova připomínat zvláště dnes, kdy tak mnozí jakoby plni zmatku hledají pravdu živého slova a svědectví moudrosti.

Bratři a sestry! Druhá světová válka, nejhroznější v dějinách lidstva, skončila v květnu r. 1945. Ale jak patrno ze všech těch znamení, kterými se projevuje všeobecné rozpoložení současného světa, daleko ještě neskončil celý ten proces duševních, sociálních a hospodářských problémů, které byly na počátku války, tvoříce její nejvlastnější příčiny a důvody. Neboť dnes více než kdy jindy je jasno, že poražením fysického nepřítele, nacismu a jeho spojenců, nebyla ještě nadobro odstraněna také ideová zřídla, ze kterých se zvrácený nacismus a fašismus zrodil, především tedy ideály starého řádu liberalistického, jež zrodil asociální hospodářský kapitalismus a nelidský imperialismus. Není tudíž divu, že z této skutečnosti v duších a myslích lidských vzniká místo radostné sebedůvěry a vnitřní jistoty zvláštní zmatek a rodí se pochybnosti, které ohrožují budování šťastného míru, jehož má lidstvo tak velmi zapotřebí. Zdá se mi, že ve světě stále ještě chybí řada oněch předpokladů, z nichž by šťastně vyrašil, vypučel a vykvetl toužebný a zdravý mírový optimismus, a že lidstvo jako by ve zmatku stále hledalo,

kde utkvít svou myslí, svým srdcem, rozumem a celou svou bytostí, čeho se zachytit jako opory naprosto pevné a neklamající.

A tu se mi zdá, vážení posluchači, že správnou odpověď na všechny takové otázky dal sv. apoštol Pavel slovy svého slavného listu k církvi Korintské. Napsal: „Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, lásky však neměl, byl bych jako měď zvučící a jako zvonec znějící. A kdybych měl proroctví a znal všechna tajemství a veškerou vědu a kdybych měl všecku víru, takže bych hory přenášel, lásky však kdybych neměl, ničím bych nebyl. A kdybych rozdal na pokrmy chudých veškeren statek svůj a vydal své tělo k spálení, nic by mi to neprospělo!" Pavel správně rozpoznal, co činilo Kristovo svaté učení uprostřed starého řecko-římského světa učením revolučním a co z Kristova evangelia činí nauku, jež obrodí svět. Svět staré řecko-římské kultury, zrodivší filosofy, umělce, státníky a vojevůdce, svět, který měl tak vysoce vypěstovány takřka všechny disciplíny ducha, neznal jednoho — neznal lásky. Kristovo zvěstování lásky, kterou měl být poražen svět starý a povstat svět nový, bylo pro antický svět něčím nepochopitelným a Kristus musel být obětován na kříži, aby svět byl přemožen a jeho neskonalou láskou spasen a zachován pro Boha, jenž stvořil člověka k obrazu svému jako předmět svého nesmírného milování. Ano, sv. Pavel porozuměl, co až dosud lidstvu chybělo, co je středem Kristova evangelia, jeho počátkem a koncem, co je největším statkem na světě, co je kamenem mudrců, co je Archimedovým bodem, ze kterého lze pohnout světem, co je tajemstvím šťastného života, pochopil, že je to přikázání lásky, která má naplnit novým duchem jak život osobní, tak život společenský, život celého lidského vesmíru. Sv. Pavel a apoštolové, hlásajíce Krista, hlásali především a na prvém místě přikázání lásky, hlásali obrodu světa láskou, zachování míru a pokoje, upevnění spravedlnosti, nalézání pravdy, spokojenosti a štěstí v lidských srdcích — láskou.

A toto přikázání trvá již takřka celá dvě tisíciletí a je stále aktuální. Do té míry aktuální, že bez lásky, nebude-li jí svět mít v hojnosti, nebude mezi lidmi navzájem jistoty, nebude důvěry, nebude míru. A jaká má tato naše láska být? Kolik a jak krásných vznešených výroků a ušlechtilých příkladů skutečné veliké křesťanské lásky by se mohlo ukázat v dějinách lidstva! Můžeme rozeznávat několik druhů lásky, několik stupňů lásky: lidé milují věci, milují majetek, knihy, obrazy, sochy, planou vášnivou láskou k umění, nejvyšší láskou obklopují milované bytosti — přátele, děti, bratry, sestry, otce a nade vše své matky. Velikou láskou milují i sami sebe. Ale to všechno jsou nižší stupně lásky, lásky, která snad je někdy krásná, plná něžnosti a mravní ušlechtilosti, která ale přece jen nedosahuje oněch dvou nejvyšších stupňů lásky, které jako přikázání nejvyšší ustanovil Pán Ježíš a které jeho učedníci hlásali přímo jako Krista celému světu: je to láska k Bohu a láska k bližnímu. Praví sv. evangelista Matouš: „Jsou dvě přikázání v zákoně

největší: Milovat budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a z celé mysli své. To je největší a první přikázání. Druhé pak je mu podobné: Milovat budeš bližního svého jako sebe samého."

Láska k Bohu a láska k bližnímu. Jeden tento druh lásky podmiňuje druhý. Marně by říkal křesťan, že Boha miluje, kdyby nemiloval bližního svého. Vpravdě pravím, že Boha by vůbec nemiloval. Praví sv. evangelista Jan, Miláček Páně: „Řekne-li někdo „Miluji Boha" a nenávidí svého bratra, je lhář. Neboť kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, jak může milovat Boha, kterého nevidí? Ano, toto přikázání máme od Boha. Kdo miluje Boha, ať miluje také svého bratra." Bůh chce být milován skrze našeho bližního. Lásku k bližnímu činí dokonce i podmínkou našeho osobního štěstí a naší osobní spásy a skutky účinné blíženecké lásky nám otvírají brány nebeské. Nelze nám říkat s bratrovrahem Kainem: „Což jsem já strážcem bratra svého?" Ano, jsme strůjci svého osobního štěstí, ale odpovídáme i za neštěstí svého bližního, jemuž jsme nebyli dobrými strážci, za jeho bídu, za jeho bolest, které snad povstaly z nedostatku lásky k němu. Bez lásky k bližnímu však ztrácíme nejen svou spásu a štěstí dlíti před tváří Hospodinovou, nýbrž i to, co jsme na světě nejvíce milovali: své pochybné statky časné, blahobyt, spokojenost a všechno to, co člověk ve své bláhovosti nazývá svým štěstím. Sv. Řehoř Veliký praví: „Každý, kdo lásky nemá, ztratí i ty dary, jichž se mu podle zdání dostalo."

A co platí o jedinci, platí i o celé společnosti, o celých národech a státech. Marně se svět bude snažit o pokoj a mír, jestliže nepronikne životem lidí Kristovo přikázání lásky, jestliže pravá láska k bližnímu se nestane živou krví nového života, o který tolik usilujeme, zásadami nového řádu duchovního, sociálního, hospodářského či politického, jejž si svět a lidstvo tak horoucně touží dát. A opět praví sv. Pavel: „Kde není láska, není ani svornost." Kde není láska, tam je svár, nenávist, vzájemné odcizení, boj, záhuba, neboť: „Každý dům v sobě rozdělený zpustne a zahyne." Nedostatek lásky k bližnímu znamená vždy počátek konců. Proto usilujme o tento řád lásky, buďme bdělí a moudří tak, jak to žádal sv. apoštol od Efezských, nespěme ve svém sobectví, odvrhněme nenávist, vyhýbejme se každé nespravedlnosti, aby se nám na konec dostalo sladkého ovoce lásky, pokoje a míru v naší zemi a čestného místa mezi národy.

A je to tatáž láska, která nás pudí k tomu, abychom pečlivě sledovali všechny ony historické události, jichž jsme svědky ve světě i u nás doma a které neseny revolučním duchem nového sociálního řádu mocně zachvívají současnou lidskou společností. Jsou jako prubířský kámen, na němž je zkoušena také naše národní vyspělost, mravní odolnost, opravdovost a láska, kterou můžeme nazvat láskou sociální. Budujeme nový řád národní, sociální a hospodářský. Hledáme cesty k jeho uskutečnění, zajištění, rozšíření, vedeni tou ve-

likou touhou, aby staré nespravedlivé řády byly vystřídány takovým novým systémem, jenž by ve všech podrobnostech učinil člověka skutečně člověkem a obnovil jeho lidskou důstojnost, důstojnost božského dítěte, vykoupeného láskou a obětí Kristovou. Tato cesta chce odstraňovat ony strašlivé rozpory a obrovské rozdíly, které jako hluboké propasti a strmé zdi byly nastaveny mezi lid, činíce z nich navzájem nepřátele a rozdělujíce lidskou společnost na malou skupinu všechno vlastnící a většinu chudých, na malou hrstku bezcitných ziskuchtivců a nemajetný proletariát. Je nesporné a mnohokrát to bylo zdůrazněno na příklad encyklikami posledních papežů, že liberalismus, ať jako systém hospodářsko-sociální, ať dokonce jako světový názor, je ve svých základních pojmech učením naprosto protikřesťanským, porušujícím nejzákladnější příkazy obecné mravnosti. Na místo lásky a spravedlnosti povýšil kapitalismus zisk na boha, jemuž všechno podřizoval. Bezohledné shromažďování kapitálu, dějící se bez jakéhokoliv ohledu na nejprimitivnější požadavky sociální spravedlnosti a sociální lásky, stalo se, jak jsme toho byli po řadu let smutnými svědky, strašlivou příčinou všech nejrůznějších sociálních neštěstí, jimž lidstvo a s ním i náš národ propadal a jimiž těžce trpěl a co na konec vyprovokovalo světu dvě světové války. Bída, nezaměstnanost, hospodářské krise nejrůznějších druhů, otřesení důvěry v jakékoliv hodnoty mravní — to byly tragické plody liberalistické éry, o jejíž definitivní překonání svádí nyní svůj poslední boj uvědomělejší část lidstva.

A obrátíme-li svou bližší pozornost k nám domů a zkoumáme-li, na kolik jsme již v sobě překonali a z našeho národního prostředí odstranili ony hlavní hříchy proti sociální lásce, proti základním přikázáním křesťanského učení, pak můžeme říci, že díky Prozřetelnosti a hluboce sociálnímu uvědomění mnoha našich předních veřejných činitelů jsme se dostali v úpravě našich sociálních věcí značně daleko a že lze s plnou důvěrou doufat, že se náš národ brzy bude těšit skutečnému sociálnímu míru, jenž bude základem všeobecného pokoje a radostného vyrovnání všech nerovností. Na troskách liberalistické éry se rodí nový sociální řád v bolestech. Jsou případy, kdy zlí lidé zneužívají dnešní přestavby k vyřizování vzájemných osobních účtů. Každý, kdo jedná z nízkých pohnutek, kdo myslí v této době na pomstu a závist, těžce se prohřešuje proti lásce k bližnímu. Z nejvyšších míst bylo jasně řečeno, že pokud se tak stalo, bude zjednána spravedlivá náprava. Jde-li o štěstí bližního, pak v duchu našich křesťanských přikázání nesmíme ani na chvilku zaváhat. Nesmíme zůstat pouhými diváky, ale odstraňme onu spavou nemoc, jež rozlišuje mezi evangeliem slyšeným ve chrámě a našimi činy ve všední dny. Nesmíme se prohřešit základní své povinnosti, již nám ukládá přikázání bliženecké lásky: býti strůjci a tvůrci štěstí svého bližního. Láskou k bližnímu obnovujeme vzájemnou důvěru, klademe nové základy k všeobecné národní a sociální jednotě, jejímž plodem bude tak dlouho trpce postrádaná

svornost, naprosto nezbytná k tomu, aby se v naší národní společnosti vytvořily takové poměry, v nichž bychom se mohli věnovat v klidu dílu naší obnovy. Naplněni důvěrou ve svou vládu a její sociální dílo, naplňme svá srdce a své mysli nejlepšími úmysly činorodé lásky, aby co nejdříve z našeho národa vymizela všeliká trpkost, úzkost, bázeň, bolest a bída a aby na místo zlých vzpomínek na všechna utrpení, jež až dosud, zvláště pak za poslední války, musel náš drahý národ protrpět, nastoupila doba šťastná, doba sladkého míru a pokoje — doba velké křesťanské lásky.

IV. neděle po Velikonocích

Dr Kajetán Matoušek:

SV. MAREK EVANGELISTA.

I. Na dnešní neděli připadá letos svátek sv. Marka evangelisty. Všimněme si proto dnes jeho života a významu jeho evangelia, abychom je s tím větší horlivostí čítali a ve svém životě uplatňovali!

II. 1. *Život sv. Marka.* Žid Jan Marek, o němž se častěji mluví v Novém Zákoně, byl synem urozené a bohaté vdovy Marie. Ta byla křesťankou a měla v Jerusalemě dům, v němž se scházeli první křesťané k bohoslužbám. Dobře se znala se sv. Petrem, od něhož patrně její rodina byla obrácena na křesťanství. Proto se v jejím domě křesťané horlivě za Petra modlili, když byl v žaláři, a Petr ze žaláře andělem zázračně osvobozený přišel právě do tohoto domu, jak o tom vyprávějí Skutky apoštolské (12, 12). Petr nazývá sv. Marka svým duchovním synem (I. Pet. 5, 13) a vzal si jej za svého tajemníka v úřadě apoštolském. Jako takový Marek napsal v Římě podle kázání sv. Petra roku 55 své evangelium. Marek se však znal i se sv. Pavlem, který se o něm ve svých listech několikráte zmiňuje (Kol. 4, 10; Fil. 2, 4; 2 Tim. 4, 11). Když přišli do Jerusalema žáci Pavlovi Barnabáš a Saulus se sbírkami maloasijských obcí, vzali s sebou na zpáteční cestu do Antiochie Marka, aby jim pomáhal v apoštolátě. Než Marek v Perge je opustil a vrátil se do Jerusalema. Proto si pohněval sv. Pavla. Neboť když později Barnabáš chtěl vzíti s sebou svého bratrance Marka opět na apoštolskou cestu, Pavel rozešel se proto s Barnabášem. Barnabáš s Markem jeli na Cypr, Pavel se Sylou do Syrie a Cilicie. Po čase se Pavel udobřil a ve svých listech z žaláře Marka velmi chválí jako svého dobrého pomocníka v Římě. (Kol. 4, 10.) Z Říma se Marek dostal do Malé Asie a posléze do Egypta. V Alexandrii založil křesťanskou obec a byl jejím biskupem. Zahynul smrtí mučednickou. Jeho tělo bylo roku 827 převezeno do Benátek, kdež mu byl jako náhrobek postaven známý krásný chrám. Část jeho ostatků získal i Karel IV. pro

chrám sv. Víta. Nejvzácnější památkou po něm nám zůstalo jeho evangelium.

2. *Evangelium* je slovo řecké a znamená „dobré poselství". V Novém Zákoně bylo tak nazváno poselství či kázání o království mesiášském, o vykoupení lidstva skrze Krista Pána, o blahu, jehož lze jím dosíci, ano nazváno tak i učení Kristovo, jak bylo od apoštolů hlásáno. Stalo se to zcela přiměřeně, neboť nebylo pro lidstvo poselství lepšího, zvěsti radostnější nad tu, která se týkala vykoupení lidstva. Brzy podložen i význam psaného poselství o Vykupiteli a jeho díle i učení, tak jak je načrtli čtyři evangelisté ve stručných životopisech Páně.

3. *Evangelium Markovo* bylo napsáno jazykem řeckým, kterým se v této době všeobecně mluvilo po celé říši římské. Poněvadž to je obsah Petrových kázání v Římě, sleduje týž cíl, který měl Petr ve svých kázáních: Ukázati, že Ježíš Kristus je Synem Božím, a tím také že se osvědčil skutky i slovy veřejně, zejména před svými apoštoly, jež pověřil, aby učení jeho hlásali a v díle jeho pokračovali, jak na to naráží dnešní evangelium. Vylíčil z veřejného života Páně hlavně ty události, v nichž se zračí božská moc a velebnost Kristova. Při tom dbal stručnosti, neboť chtěl pouze na paměť přivésti, co bylo již známo z kázání ústního. Poněvadž Marek začíná své evangelium vypravováním o kázání Jana Křtitele na poušti, kde žijí lvi, jeho symbolem podle dnešní epištoly jest lev. Sv. Marek jako každý spisovatel Písma svatého napsal své evangelium za zvláštní pomoci Ducha Svatého. Jeho slovo není tudíž slovem lidským, nýbrž slovem Božím a obsahuje v sobě velikou sílu pro život našich duší.

4. *Význam evangelia pro náš život je veliký.* Když sv. František z Assisi obrátil se celým svým srdcem od časných věcí k Pánu Bohu, podobal se přece ještě nevědomému lodníku, jenž nevěděl sám, co a jak dál, kudy kam. Měl ve zvyku obraceti se o pomoc ve všech věcech k Matce Boží. Dvacátého čtvrtého února roku 1208 na svátek sv. Matěje apoštola, vypravil se František ze své chýše v Rivotorto do kostelíčka P. Marie Andělské, který ještě s jinými svatyněmi pěkně byl opravil. Tam chodívával denně na mši sv., kterou sloužil kněz z řádu sv. Benedikta. Když kněz četl slova evangelia, dostalo se Františkovi žádoucího osvícení. Hluboce naň zapůsobila slova, jimž podobná jsme i my dnes slyšeli: „neopatřujte si ani zlata ani stříbra ani mědi do svých opasků, nemějte mošny na cestu ani dvou sukní, ani obuvi ani hole" (Mat. 10, 9.). Po celou dobu nejsvětější oběti tato slova mu zněla v uších, a kdykoliv pohlédl na kříž, vždy se mu zdálo, jako by těmi slovy k němu mluvil Spasitel. Rozechvěn ihned po mši sv. spěchal ke knězi do sakristie, aby mu objasnil smysl těchto slov. Kněz ho poučil, že k účinnému hlásání evangelia je třeba se odřeknouti všeho světského, a čím dokonaleji kdo to učiní, tím většího požehnání a milosti se mu dostane v apoštolské práci. František odložil váček s penězi, hůl i obuv a místo koženého pásu

se opásal hrubým provazem. Místo poutnického roucha, jež se mu zdálo příliš jemné, opatřil si drsný, hrubý šat popelavý s kápí na přikrytí hlavy. V ten den zapadlo v půdu Církve seménko, z něhož měl vyrůsti požehnaný a rozvětvený strom řehole sv. Františka. Svatý František s nesmírnou vděčností přijal paprsek nebeského světla z evangelia. František byl na počátku svého apoštolátu sám. „Kéž bych našel alespoň jednoho člověka, kdo by mi rozuměl," myslil si. A hle! Jaké požehnání vylil Spasitel na svého apoštola! Již za života sv. Františka se rozšířil jeho řád po celém světě. Dnes je to největší řád. Misionáři františkánští vykonali nesmírné dílo mezi pohany. Františkáni všude hlásali evangelium, potírali bludy, povzbuzovali k životu křesťanskému. Králové a knížata pokládali si za největší čest, že nosili roucho sv. Františka jako členové třetího řádu. Ze slavných umělců náležel k třetímu řádu sv. Františka Rafael, Michelangelo, Petrarca, Dante, Tasso, z učenců Koperník, Kolumbus a jiní. Odkud to požehnání? Odtud, že sv. František otevřel dokořán své srdce evangeliu Ježíše Krista. Na něm vyplnil obzvláště Spasitel svůj slib: „Oheň přinesl jsem na svět, a co chci jiného, než aby se vznítil?" (Luk. 12, 49.)

To chtěli a za to se modlili sv. Cyril a Metoděj, když přinesli našim předkům první knihy a mezi nimi na prvním místě evangelium. Evangelium přijaté a konané proměnilo náš národ, proměnilo národy evropské, proměnilo celý svět. Evangelium přijaté a konané činí šťastnými ty, kteří je upřímně přijímají. Jestliže příkazy evangelia se však opustí a neplní, stávají se nešťastnými jednotlivci i celé národy. A to je i příčinou dnešní krise lidstva.

III. Proto dnes při příležitosti svátku sv. Marka evangelisty, učiňme si předsevzetí, že pokud je ještě nemáme, opatříme si Písmo sv., alespoň Nový Zákon, a každého dne si přečteme při nejmenším několik řádek z evangelií, jež si hluboko vtiskneme do srdce a budeme o nich uvažovati. Neboť přejde-li nám evangelium opravdu do krve a z krve do života, zapálíme se z něho oním ohněm a blesky Ducha Svatého, o nichž se zmiňuje dnešní epištola. Pak nejen že splníme své vlastní poslání na zemi horlivým následováním Krista, nýbrž budeme apoštolskou horlivostí zapalovati i své bližní a přispějeme k záchraně světa, jemuž z jeho bídy může pomoci jen návrat k evangeliu Kristovu.

V. neděle po Velikonocích

Jan Chalupecký:

PROSTE A VEZMĚTE!

Dnešní evangelium jest jakoby úvod k prosebným dnům. Dnes v neděli napomíná nás milý náš Spasitel, abychom se modlili a my

si máme umíniti, že v následujících dnech tak zv. prosebných ochotně uposlechneme jeho výzvy.

„Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám" (Jan 16, 23), tak slíbil Kristus Pán a proto předkové naši rádi se zúčastňovali prosebných průvodů do polí, při nichž prosili: „Abys úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil — Tě prosíme, vyslyš nás!"

„Proste a vezměte" (Jan 16, 24). Modlitba jest potřebna pro každého člověka, a to tak, že bez modlitby nelze zbožně a křesťansky žíti, ani jednou dobře zemříti a spasen býti. „Všichni svatí v nebi se stali svatými modlitbou; všichni zavržení zahynuli proto, že se nemodlili," praví sv. Alfons Liguori. Proto každý opravdový křesťan rád a často se modlí.

Ovšem, jest třeba se dobře modliti a proto prosil sv. Petr Pána Ježíše: „Pane, nauč nás modliti se!" Tak chceme prositi i my dnes, když budeme uvažovati o vlastnostech modlitby.

1. Nuže, jak se máme modliti? Předně, m. kř. nábožně. Co to znamená? Nábožně se modlíme, když při modlitbě myslíme na Boha a všeliké roztržitosti co možná se varujeme — tak jsme se učili, jak víte, v katechismu. „Před modlitbou připrav duši svou a nebuď jako člověk, který pokouší Boha," praví moudrý Sirach (18, 23). Konáme-li nějakou důležitou práci, musíme své myšlenky na tuto práci soustřediti. Podobně, když se modlíme, musíme si uvědomiti, že v duchu předstupujeme s anděly a svatými před Boží trůn, abychom Boha chválili, jemu děkovali a jej za různá dobrodiní a milosti prosili. Jak často na to lidé zapomínají, když se modlí. Sv. Jan Zlatoústý vytýká svým posluchačům: „Mluvíš-li se svým přítelem, činíš to pozorně; mluvíš-li s Bohem, toulají se tvé myšlenky kdesi na trhu." Neplatila by tato výtka někdy i nám, m. kř.?

Chceme-li se tedy nábožně modliti, vzpomeňme si především na všudypřítomnost Boží a otevřme svá srdce Bohu. Srdce svá a nejen ústa svá, pravím. Pak jistě nebude o nás platiti výtka Páně: „Lid tento chválí mne ústy, ale jejich srdce je daleko ode mne." (Mt. 15, 8.)

Krásný příklad usebranosti v modlitbě dal nám sv. opat Štěpán. Když vcházel do kostela, říkával: „Vy světské starosti a myšlenky, zůstaňte zatím, co v kostele se budu modliti, venku, až se k vám opět vrátím; nyní však mne nevyrušujte!" — „Ovšem," řekne snad někdo z vás, m. kř., „ale mne přece jen vyrušují ty moje starosti." Chápu, milý příteli, ale chci ti dáti dobrou radu: Snaž se nevšímati si jich, neobírej se jimi a modli se klidně dále — a přestanou tě vyrušovati ze zbožné modlitby. Neodháněj včelu násilně a odletí sama. A pamatuj si, že milejší jest Pánu Bohu jeden otčenáš, modlíš-li se jej zbožně, než sto těchto modliteb bez pobožnosti ducha.

2. Modliti se máme pokorně. „Modlitba pokorného pronikne oblaky" (Sir. 35, 21). „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost," praví sv. Petr. (I. Petr 5, 5.) Pokorně však se modlíme, když v duchu předstupujeme před Boží trůn ne jako bychom měli právo býti vyslyšeni, nýbrž u vědomí své slabosti a hříšnosti. Vzpo-

meňte jen, m. kř., jak se modlil kající celník: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!" (Luk. 18, 13.) Tak volal vzadu ve chrámě, neodvažuje se ani očí svých pozvednouti k nebi. A jak víte, odešel domů ospravedlněn. A představte si i setníka, jehož sluha byl nemocen v Kafarnaum, jak pokorně přiznává: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdraven bude služebník můj" (Mt. 8, 8). Takovou modlitbu vyslyší Bůh. Slyšte, co praví sv. Matouš: „I řekl Ježíš setníkovi: „Jdi a jak si uvěřil, staň se tobě!" A uzdraven jest služebník v tu hodinu."

3. Modliti se máme též s d ů v ě r o u, t. j. máme vyslyšení svých proseb úplně přenechati Pánu Bohu a pevně důvěřovati, že milosrdný a dobrotivý Bůh nám pomůže a poskytne to, čeho k své spáse potřebujeme. Ostatně, řekněte sami, m. kř., proč bychom pochybovali a úzkostlivě se starali, zda nás Pán Bůh vyslyší? Což není naším Stvořitelem? Naším milujícím Otcem? Nejsme snad jeho dětmi? „Otče náš!", tak k němu voláme v modlitbě, a milý náš Vykupitel nás poučuje: „Zdali kdo z vás podá synu svému kámen, když ho jako otce bude prositi za chléb? Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte dary dobré dávati dítkám svým, čím spíše Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí" (Luk. 11, 11—13). Mějme tedy důvěru, jakou žádá Pán, když praví: „Začkoliv budete prositi v modlitbě, věřte, že to obdržíte a stane se vám to" (Mar. 11, 24). V životopisech světců čteme často o přímo zázračné pomoci Boží, když světci v důvěryplné modlitbě volali k Všemohoucímu o pomoc jeho. Tak na př. sv. Benedikt v klášteře Monte Cassino vyprosil spolubratřím chléb a mouku, když před tím všechny zásoby rozdal chudým. A sv. kněz Jan Bosko začal stavbu kostela Panny Marie s několika lirami peněz. Mějte víru v Boha! Ano, mějte přímo dětinnou víru v Boha a v jeho pomoc a nerozumujte příliš. A nepochybujte. V pocitu malomyslnosti se pak modlete jako onen otec, jehož syna Kristus Pán uzdravil, když otec ten na otázku Páně zda věří odpověděl: „Věřím, Pane, pomoz nedůvěře mé!" (Mar. 9, 23.) Nezapomeňme tedy slov Spasitelových: „Můžeš-li věřiti, všechno jest možno věřícímu" (Mar. 9, 22).

4. Tu však někdo z vás, m. kř., možná namítne: Modlil jsem se v pevné důvěře, že budu vyslyšen, spoléhal jsem na to s jistotou, vůbec jsem nepochyboval a prosba má přece nebyla vyslyšena. Proč? — Odpovídám: Nestačí modliti se nábožně, pokorně a s důvěrou, nýbrž jest třeba se modliti též s o d e v z d a n o s t í d o v ů l e B o ž í. To znamená, že ponecháváme moudrosti Boží, nevyzpytatelným plánům jejím, vyslyší-li Bůh naši prosbu a kdy a jak ji vyslyší. „Otče, chceš-li, odejmi tento kalich ode mne, avšak ne má, nýbrž tvá vůle se staň" (Luk. 42). Tak se modlil Kristus Pán v úzkosti smrtelné v zahradě gethsemanské. Podobně i my máme přenechati Bohu způsob vyslyšení našich modliteb. Kdybychom byli vševědoucí a viděli do budoucnosti, poznali bychom, že často prosíme za něco, co není k naší spáse a tudíž není podle vůle Boží.

Kolik matek již přiznalo, že Bůh potrestal jejich někdejší reptání, když jejich dítě bylo na smrt nemocno a anděl smrti se již vznášel nad kolébkou, aby čistou duši dítěte odnesl do nebe — a ony je nechtěly dáti Bohu . . . , teď naříkají nad nezdárným synem anebo nešťastnou dcerou. Nebuďme tedy jako nerozumné děti, které neústupně v nevychovanosti trvají na svém požadavku i když rozumní rodiče nesmějí anebo nemohou splniti jejich přání, nýbrž modleme se tak, že veškeru svou starost skládáme na Pána u vědomí, že on má péči svou o nás. A co Bůh činí, dobře činí.

5. Nedejme se tedy, m. kř., zviklati v modlitbě, nýbrž modleme se nejen s odevzdaností do vůle Boží, nýbrž též v y t r v a l e. To je poslední podmínka řádné modlitby. Vzpomínám podobenství Kristova o neodbytném příteli (Luk. 11). „Tlucte a bude vám otevřeno," řekl Kristus Pán. Neustaňme tedy volati k Pánu, modleme se jako sv. Monika za svého syna Augustina po léta lkala, až ji Bůh vyslyšel. A dal jí, jak víte, víc, než žádala. Augustin se nejen obrátil, nýbrž stal se světcem a církevním učitelem. I dnes má Pán Bůh víc, než rozdal, praví přísloví. Modleme se tedy vytrvale, až budeme vyslyšeni a vzdáme chválu tomu, „jenž může učiniti všecko, mnohem více, nežli prosíme," jak praví sv. Pavel. (Efez. 3, 20.)

„Kdo se umí nábožně modliti, umí také náležitě žíti," praví sv. Augustin. Naučme se tedy, m. kř., náležitě se modliti. Nemodleme se bezmyšlenkovitě jako tibetský mlýnek, nýbrž nábožně, pamatujíce na to, že modlitba jest rozmluva duše s Bohem. Buďme při modlitbě pokorní a Bůh naším kajícím srdcem nepohrdne. Modleme se s důvěrou a s odevzdaností do vůle Boží a obdržíme v čas příhodný. Buďme i vytrvalí v modlitbě a přesvědčíme se o pravdivosti slov Páně. „Proste a vezmete, aby radost vaše byla úplná" (Jan 16, 24). — Amen.

P. S t a n i s l a v S a s i n a :

MODLEME SE!

Drazí v Kristu!

Slyšeli jste o atomové pumě. Generálové mluví o letadlech bez pilotů, dvakrát rychlejších než zvuk, z nichž budou padat s výše mnoha tisíc metrů pumy na bezbranné lidstvo. „V2," vystřelované do stratosféry rychlostí 5000 km za hodinu budou rozsévat zkázu u nepřítele. V několika hodinách dvacet milionů civilního obyvatelstva může být pobito. Přízraky zkázy, ničení, hrůzy. Bojíme se potopy železa a ohně. Pane, zachraň nás, hyneme! Když smrt se zdá táhnout ostří našimi ústy a věci, mající sloužit dobru, hrozí sloužit zkáze, o koho jiného se můžeme opřít než o Tebe, Bože, který jediný jsi nevyvratitelný — Ty, který jediný můžeš smazat, co lidé načmárají, abys pak sám začal psát.

„Amen, pravím vám, budete-li zač prositi Otce ve jménu mém,

dá vám." S důvěrou v tento příslib Kristův budeme pracovat a ve jménu Jeho se budeme modlit o velikou věc, o mír a pokoj. — Pokoj a blaho dej zemi naší, rodinám našim, srdcím nás všech!

Chceme se modlit a umíme se modlit, když na nás dolehne strach. A není to modlitba hledanými slovy, je to výkřik z nitra srdce, který Pán Bůh od nás tak rád slyší, protože ten výkřik je upřímný. K takovému Pán Bůh nemůže zůstat hluchý.

Modlitba! Co je to modlitba? Učili jsme se jako děti všichni v katechismu: Modlitba je nábožné pozdvižení mysli k Bohu.

NÁBOŽNÉ: Tedy ne každé pozdvižení mysli k Pánu Bohu je modlitbou. To když člověk kleje, když se rouhá, také myslí na Pána Boha, a přece neřekneme, že se ten člověk modlí, protože to jeho pozdvižení mysli k Pánu Bohu není nábožné.

POZDVIŽENÍ: Naše mysl, naše srdce musí být k Pánu Bohu pozdviženo. Jinak by to nebyla modlitba. Říkáte: Kdo zpívá, dvakrát se modlí. Je to pravda, ale jedině tehdy, když při tom skutečně myslíme na Toho, k jehož poctě zpíváme. Od nás chce Pán Bůh více než od ptáka na větvi stromu, který zpívá, co mu hrdélko stačí — a přece neřekneme, že se ten pták modlí. K hlasu rozezvučenému chce Pán Bůh mysl k němu obrácenou.

MYSLI: Nitra, srdce — není třeba slov. Zvláště není třeba mnoha slov, kterými bychom zavalili Pána Boha jako příval. V životopisu svatého faráře arského je jedno krásné místo: Jde soused na pole a vidí u vchodu do kostela postavenou lopatu a motyku; jde zpátky — a lopata s motykou tam ještě stojí. Vejde zvědavě dovnitř — a vidí klečet před svatostánkem sedláka Chafangeona. Klečí a nehýbá se. Soused ho pozoruje dlouho, velmi dlouho. Pak už to nemůže vydržet, jde k němu: „Co tu pořád děláš?" „Já se dívám na dobrého Boha a dobrý Bůh se dívá na mne." Drazí moji, to je ta nejkrásnější modlitba: díváme se s láskou na Boha a Bůh se dívá s láskou na nás. Pán Bůh není hluchý, ale slyší dobře hlas našeho nitra. Čteme v Písmě svatém, že Mojžíš stál jednou s ústy zavřenými, rty bez pohnutí. Pojednou Bůh mu říká: „Proč pak stále ke mně křičíš?" Nemluvil ústy, ale Bůh slyšel jeho nitro a tolik ho dojala ta modlitba, že nemohl oslyšeti. Kolikrát my naopak odříkáváme dlouhé modlitby a Pán Bůh nic neslyší a vyčítá nám: „Proč mlčíš, proč jsi němý?"

Nevěřme, že dobrá modlitba záleží v mnoha slovech. Krásná modlitba celníkova se skládá z 5 slov: Bože, buď milostiv mně hříšnému! Je třeba více? Marta a Marie prosí s dětinnou důvěrou: „Pane, Tvůj přítel je nemocen." Kéž bychom i my uměli říci, když nás všechno bolí a trápí a rozlítostňuje: „Pane, Tvůj přítel jest nemocen." A svatý Tomáš: „Pán můj a Bůh můj." Naučme se těm nejkrásnějším modlitbám z Písma svatého.

Vždyť nejsme pohané. Řekl Kristus Pán: „Když se modlíte, nebuďte jako pohané, kteří hromadí mnoho slov aniž vědí, co chtějí; ale Vy, když se modlíte, říkejte: Abba, otče."

Kdo cestuje Tibetem, všimne si tak zvaných modlitebních mlýnků. Jsou to válečky, na kterých jsou napsány modlitby. Těmi válečky lidé otáčejí rukama anebo je zabodnou do potoka a voda jimi otáčí sama a lidé se domnívají, že se modlí. Kolik je mezi námi takových modlicích mlýnků: odříkáváme modlitby a při tom ani nevíme, co říkáme. Platí na nás výčitka Boží: „ústa jejich směřují k nebi, ale mysl jejich rejdí po zemi." Myšlenky se nám toulají jako kupci na tržišti.

Pozdvihujeme m y s l, tedy není třeba vysoko zdvihati ruce, ani obraceti oči v sloup. Usebraně klečet, stát, nekroutit se. Víte, co jsou to kudlanky? Kudlanky jsou podle našich učebnic dravci, kteří na rostlinách sedí, nebo se loudavě plíží a velmi pohyblivou hlavou na všechny strany pátrají a kořist předními nohama uchvacují. Je zjištěno, že nezřídka samička, která je mnohem silnější, sežere samečka. Jediný evropský druh se jmenuje kudlanka nábožná. Pěkná bestie, ta kudlanka! Ptal jsem se přírodopisce, proč se nazývá nábožná. Bylo mi řečeno, že ty přední nohy má zdviženy, jako by se modlila. A zatím je to hmyz velmi dravý a žravý, dokonale přetvářlivý a farisejský. — I kudlanky stvořil Pán Bůh. Ten, kdo je pojmenoval nábožnými, byl asi člověk velmi nenábožný, a v touze ospravedlnit svou nenábožnost chtěl namluvit sobě i světu, že nábožnost spočívá jen ve vysokém spínání rukou a že je to jen jakási kudlankovitost.

K BOHU: Tedy ne k lidem. To není dobrá modlitba, vědět přesně, když odcházíme z kostela, která měla dnes nové šaty, kdo měl střevíce sešlapané, kdo měl jaký účes, kdo měl klobouček málo moderní. To jdeme do kostela na přehlídku a ne se upřímně pomodlit.

Modlitba upřímná, nábožné pozdvižení mysli k Pánu Bohu, vymůže všechno. Všechno? Kolikrát jistě můžete slyšet: A já jsem se modlil a nic jsem nedostal. — Drazí moji, proč se my vlastně modlíme? Že se nám nechce do práce, aby to Pán Bůh udělal za nás? To by byl pěkný Pán Bůh! Pán Bůh není proto, aby „podporoval lenochy, Pán Bůh není žádný „Stolečku prostři se!" — když se nám do něčeho nechce. Modlitba, to není žádný obchod: koupě — prodej. Pán Bůh není žádný dvorní dodavatel, který nám musí obstarat určitou věc v žádaném množství, váze, míře, jakosti, přesně podle objednávky, když požádáme.

My se modlíme — ale neobdržíme. Proč?

Modlíme se zlí, modlíme se za zlé věci, modlíme se zle.

Modlíme se z l í.

Král Antioch se viděl ztracen. Utíkal s vojskem od Persepole poražen. Ujížděl proti židovskému národu: Zničím ho, vyhladím Jerusalem, všechny pobiji.

Pojednou v prudké jízdě je sražen k zemi, divná bolest ho svírá, pro zápach hnijícího masa vojáci od něho utíkají. V hrůze smrti Antioch obrací:

Já jsem to, Bože, nemyslel tak.

Já chtěl dát svobodu Jerusalemu, obohatiti jeho chrám, vážit si budu Židů, dám se i obřezat.

Ale prosil marně. Mezi horami divokými, daleko od své země, opuštěn umíral Antioch. Proč?

Písmo svaté dává jasnou odpověď. „Modlil se tento, a byl zločinný."

Jak můžeme my chtít kolikrát, aby nás Pán Bůh vyslyšel, když jsme v těžkém hříchu — jeho nepřátelé?

Modlíme se o z l é v ě c i :

Chceme život vypolštářovaný, chceme ráj. Modlíme se ne za to, co prospívá duši. Jak by mohl Pán Bůh vyslyšeti člověka-zloděje, který ho prosí o ochranu, že jde vykrást pokladnu, že potom mu z toho něco obětuje?

Pán Bůh řekl Šalamounovi: „Pros. — Co chceš, dostaneš."

Ach, kdyby to tak řekl Pán Bůh nám! To bychom si toho napřáli!

Ale Šalamoun: „Dej mi, Bože, moudrost, abych dobře vládl Tvému lidu." A Pán Bůh na to: „Moudrost ti dám, a že jsi dobře prosil, i to ostatní přidám. I moc, i slávu i bohatství."

Modlíme se z l e :

a) *Bez pokory.* Dobře si pamatujete, jak přišli dva lidé do Jerusalémského chrámu. Jeden z nich, Fariseus, člen mocné kasty, stavící se na odiv se řemínky, čelenkou, lemovaným pláštěm. A druhý, publikán. Výběrčí daní pro nepřátelskou okupační moc římskou, tedy zrádce. A víte jak se na takové lidi díváme. Přišli, aby se modlili. Fariseus šel pyšně, rozhlížel se na všechny strany, šel až kupředu před oltář, hlavy nesklonil; nic přece od Boha nepotřeboval.

A spustil: „Ty, Bože, můžeš být na mě hrdý, já jsem Tvůj věrný. Já dávám desátky z máty a kmínu, já se postím třikrát týdně. A děkuji Ti, že nejsem jako tamten publikán." Publikán klečel vzadu v koutku, ani se neodvážil očí pozdvihnouti. Bil se v prsa a modlil se v bolesti srdce. „Bože, buď milostiv mně hříšnému." A Kristus Pán dodal: Publikán odešel domů ospravedlněn, Fariseus nikoliv. Protože Fariseus byl pyšný a pyšným se Pán Bůh protiví, pokorným dává milost.

b) *Bez stálosti*, bez vytrvalosti. Poprosíme jednou za čas a už čekáme, že to musíme mít. A přece řekl Kristus: Tlucte a bude vám otevřeno, tlucte a neustávejte.

Byla noc. Soused přišel k sousedu a začal mu bušiti na dveře. Psi se rozštěkali. Sedlák se probudil. Kdo je? Já, Tvůj soused, prosím tě, půjč mi tři chleby. Přišel mi přítel z cest, je hladový a nemám mu co předložit. E, jdi, odpovídá zevnitř rozespalý hlas. Já a moje žena a moje děti už jsme na lůžku a dveře jsou zavřeny. Přijď zítra. Chvíli ticho. A pak znovu rány na dveře a zase prosící hlas. I řekl si sedlák: Bude mně tu tlouci až do bílého rána, vstanu tedy a dám, oč prosí, a bude pokoj.

c) *Bez důvěry.* My se modlíme, skoro jako bychom nevěřili, že nám to Pán Bůh může dát. Jak jinak to dovedla žena Kananejská!

Chodila za Kristem Pánem a bez ustání vykřikovala: „Ježíši Kriste, uzdrav moji dceruška." Učedníci ji odháněli. Chtěli ji umlčet. Ale ona pláče, odehnat se nedá a pořád křičí. Až i učedníci se obměkčí. „Pane, popřej jí sluchu, podívej, jak pláče." Kristus se obrátil a říká jí: „Což nevíš, že jsem přišel k vůli židům a ne k vůli Kananejcům? Nevíš, že nemohu utrhnout chleba od úst dětem a hodit jej psíkům?"

A žena na to s nesmírnou důvěrou: „Je to pravda, Pane. Ale což nemají psíci podíl na drobtech, které padají se stolu pána?" A Kristus Pán se obrátil k zástupu kolem sebe: „Nenašel jsem větší víry v Izraeli. Veliká je tvoje víra, ženo. Staň se Ti, jak prosíš." A v tu chvíli její dceruška byla zdráva. Což je to tak těžké, prosit s důvěrou jako dítě, věřit, že Bůh, je-li to dobré, může a chce nám to dát? Zdali kdo podá svému synu kámen, když ho jako otce bude prosit o chléb? Aneb jestli za rybu, zdali místo ryby podá jemu hada? Aneb jestli za vejce podá jemu štíra?

Taková modlitba důvěrná potěší a zradostní. Když dovedeme jako děti mluvit o všem; děti mluví o králíčku, který věší hlavu a prosí, aby byl zdráv.

Jde kluk ze školy. Vrací se dlouho. Kdes byl? V kostele. Co tam teď? Velebný pán nám říkal, že můžeme Pánu Ježíši vyprávět všecko, všecinko a dnes nám pan učitel vyprávěl takovou napínavou pohádku o loupežnících, tak jsem mu ji šel povědět. Což nedovedeme prosit opravdově? Hovořit s Bohem o všem. Mladí o škole, o profesorech a spolužácích, o rodičích, o nezdarech i zdarech. Prostě o všech skutečnostech života. Takový život studenta, to je boj, práce, cesta trním a hložím, zkoušení, úlohy, chyby, špatné známky, strach, naděje, radost i zklamání, hrozby doma i ve škole, příkazy a zákazy. — Takový život dospělých: Práce a utrpení, radosti a bolesti. Boj o existenci. — Život starých: Nemoc a soužení, strach ze smrti. — Zcela lidsky posouzeno, jak se říkává, psí život. Jak je to možno, aby to duše všechno snesla, kdyby neměla oporu v modlitbě? — V modlitbě, ne naučené, protože ta nás mnohdy nechá chladnými, když máme duši plnou soužení a starostí. Ale v modlitbě, která jde ze srdce. Když se sdělujeme s Bohem o všech svých starostech, bolestech a bědách života. Taková modlitba nás potěší, a uklidní. O takové platí slovo Páně: „Proste a dostanete, aby vaše radost byla úplná." V takové modlitbě najdeme radost i potěšení.

Věřte, i ten, kdo se nemodlí, kdo si modlitby neváží, je rád a klidný v přítomnosti člověka se modlícího. Voltaire říkával: „Já sice se nemodlím a v Boha nevěřím, ale jsem rád, že se modlí a věří můj krejčí, aspoň mně neošidí." — A když je člověku úzko, utíká se vždycky k modlitbě. Spolužačka-jinověrkyně alespoň vždycky před matematikou si půjčila růženec. A modlila se. Sice jak uměla, ale věřila, že upřímně — a že to dobře dopadne.

Kdo se nemodlí, nechává vyschnouti pramen života a musí zahynout.

Pěšáci a jízda Holofernova oblehla město Betulii. Několik špehů se dalo ohlásit u Holoferna: „Chceš-li zvítězit bez boje nad Izraelity, vezmi jim vodu a postav stráže u všech pramenů, takže nebudou moci vyjít a nabrat vody, aniž by zahynuli." Holofernes přesekl vodovod k městu a prameny kolem města dal střežiti. Po dvaceti dnech shromáždili se muži a ženy, chlapci a dívky Betulie, plakali a naříkali. Umíráme žízní před očima nepřítele. Vzdejme se mu sami dobrovolně.

Modlitba je stálé spojení s tím, který je naší silou. „Beze mne nemůžete nic dělati," řekl Kristus Pán. Vzpomeňme si často na tato slova, abychom pochopili, že umět se modlit, umět upřímně prosit znamená vyhrát nad každým pokušením a nad každou bolestí. — Amen.

VI. neděle po Velikonocích

Karel Kudr:

VIDĚT BOHA...

Kněz Theodorich Kanisius byl raněn mrtvicí, když se doslechl o smrti svého bratra Petra z řádu jezuitů, později kanonisovaného. Mrtvice jej zcela zbavila paměti a užívání tělesných údů. Jen tu a tam mohl zašeptat svatá jména Ježíš a Maria. Tak ležel plných sedm let. Když pak se přiblížila smrt a on přijal pomazání nemocných, uvolnila se na okamžik pouta jeho jazyka a on volá: „Do nebe, do nebe." Tu se projevilo, co po ta léta dřímalo v jeho duši, co bylo předmětem jeho nejsilnější, žhavé touhy a takřka si prorazilo cestu na venek. — My aspoň dnes, kdy vidíme v duchu před sebou živě obraz Spasitele, jak před zraky apoštolů se vznáší od země a pro tuto zem jim navždy mizí, zaleťme tam, kam nás předešel, aby nám tam připravil místo. Vždyť: neměli bychom znát to, co bude naším — neřeknu zaměstnáním, nýbrž — životem, radostí, slávou po celou věčnost? A z druhé strany: nemá se věřící duše sílit tím, co rozněcuje naději, pozvedá v těžkostech, vlévá sílu v malomyslnosti a dodává chuti a odvahy žít co nejplněji, nejintensivněji pro Boha?

Když tedy vzpomenem na blažený cíl, jehož máme dosáhnout, vtírá se nám otázka: co je to, co nebe činí nebem? Co je ono vlastní, z čeho plyne nesmírná blaženost, co je jádrem věčného štěstí?

Je to společnost andělů a svatých? Je to oslava těla? Je to zbavení všeho utrpení? (Nebo dokonce dolce far niente, nečinnost? Tohoto tam vůbec není!) Nic z toho, ba ani patření na oslavené člověčenství Spasitelovo, jak je plni netušené radosti viděli učedníci v oslavě na hoře Tábor, není vrcholem radosti, není tím největším v nebi. Co tedy? Sám Kristus v šestém blahoslavenství označuje ono vrcholné, závratné, cíl, o němž neměl nikdo ani tušení: „blahoslavení čistého srdce, neboť oni b u d o u v i d ě t i B o h a" (Mat.

5, 8). Sv. Jan ve Zjevení dává totéž Boží zaslíbení: „a budou vidět jeho tvář....“ a v prvém listě (3, 2—3) naznačuje jeho vznešenost slovy: „Miláčkové, nyní jsme dětmi Božími, a co jednou budeme, není ještě zjevno! Víme, že budeme podobni, až to bude zjevno, jemu, neboť budeme ho viděti tak, jak jest.“ Je to tedy poznání Boží podstaty, a z toho plynoucí láska a radost, jež má být naší odměnou bez konce.

Vidět Boha! Jak? Očima? Bůh nemá těla ani obličeje! Bude to poznání rozumem, zvlášť k tomu uschopněným, t. zv. světlem slávy, osvícením, jímž Pán Bůh podstatně zdokonalí naši poznávací mohutnost a zároveň nám dopřeje přímého vidění své podstaty. Toto uschopnění — „světlo slávy“ — bychom si představili asi jako dalekohled duše. Kdo nemá víry, je jako člověk, jenž má šedý zákal: ve věcech Božích nevidí nic. Kdo má víru, je jako člověk se zdravýma očima, jenž má před sebou daleké, širé obzory na horách nebo měsíc a hvězdné nebe za noci. Pouhým okem něco z toho vidí, ale jak nedokonale, slabě, uboze! Tak i vírou poznáváš něco z Božích tajemství, ale jak nedostatečně, jakoby v nejasných obrysech; Bůh, jenž přebývá ve světle nepřístupném, se ti zde jeví zastřen pláštěm tajemství! — Co vidí oko v dálce bez dalekohledu? Jen nejasné obrysy, vše neurčité; mnoho, nesmírně mnoho vůbec poznání uniká! Avšak jakmile přiložíš k oku dalekohled, najednou, v ráz se ti vše přiblíží: krajina vzdálená leží nyní těsně před tebou, takřka na dosah ruky, vše jako na dlani, s tolika podrobnostmi...

Hvězdářským dalekohledem se objevují člověku na měsíci krátery, prohlubně, celá pohoří (špička, nos měsíce), dalekohledem vidíš na nebi hvězdy, jež prosté oko nevidělo, spatříš nesmírný počet hvězd v mléčné dráze...

Podobně se — řekli bychom — přibližuje Bůh člověku blaženým patřením! Zde poznáváme Boha uboze, jen chladným úsudkem, že tvorstvo jako účinek nemůže být bez příčiny; ale pohled na dům ti ještě nedává představu jeho stavitele, jako z hodinek nevíš ještě, jak vypadá hodinář, který je sestrojil, právě tak málo ti zjevuje viditelný svět dokonalosti Tvůrce. My nadto často při řeči o Bohu spíše mluvíme o tom, jaký Bůh není, než jaký je (srovnej výrazy: ne-konečný, ne-smrtelný, ne-viditelný, ne-smírný). Když vidíme dokonalosti na tvorech, spíše suše usuzujem, že v Bohu jsou v nejvyšším stupni. Teprve tam je poznání Boží takové, že to znamená: Jej vidět, přímo na Něho se dívat, nazírat na Jeho podstatu, patřit na Jeho osobu, s rozkoší a u vytržení mysli vidět Jej živého, a pozorovat nesmírné dokonalosti, jež se v Něm tají..... Zde je poznání Boha nesmírně kusé: toho, jenž je sám nekonečný Život poznání a lásky, dělíme do přihrádek jednotlivých vlastností podle našeho chápání a takřka ho rozškatulkujem když mluvíme o té neb oné vlastnosti Boží (spravedlnost, vševědoucnost, svatost, milosrdenství), jako kdybychom krásný mosaikový umělecký obraz pozorovali ne v celku, nýbrž každý jednot-

livý kamének zvlášť, sám o sobě! Může nás onen jednotlivý kamének uchvátit krásou? Jistě ne! Teprve celek uchvátí! Když vidíš c e l ý mosaikový obraz, tu teprve se duše zmocňuje obdiv, nadšení. Tak celkově zde Boha vidět nemůžeme! Teprve t a m bude naše poznání Tvůrce c e l i s t v é, tam j e d i n ý m úkonem poznání obejmeme c e l é h o Boha. A v tom je teprve celá Pravda a Krása!

Máš snad obavu (když čteš náboženské články nebo slyšíš promluvy spíše jako povinnost a potřebu, než radost a osvěžení), zda tě poznání Boha nebude nudit? Vzpomeň, jak rád slyšíš novinky! Vzpomeň, jak Archimedes, když po dlouhém přemýšlení nalezl svůj fysikální zákon, zvolal v radosti slavné: „Heuréka," „už to mám!" Nejsou to důkazy, že člověk touží po poznání, že ho poznání těší? Když lourdský dělník Bouriette byl vodou od skály massabielské, jíž si protřel oči, náhle zbaven slepoty, zvolal v nesmírném překvapení a radosti: „Děti, já vidím!" To je, drazí v Kristu, slabý, přeslabý výraz onoho nesmírného uchvácení, závratné radosti, až se duši představí a na Sebe dá patřit Nekonečný, Všemohoucí, Pán nesmírné velebnosti, Prapříčina všech věcí, Dobro, Krása a Ž i v o t sám! Říkáme: patřit, dívat, vidět: chceme tím říci nejen, že to bude: vidět J e j p ř í m o, ale též že to bude poznání bez námahy, bez pracného usilování, tak snadné pro duši, jako když se díváš na krásný obraz, nádhernou krajinu .... A poněvadž je to poznání Boha n e k o n e č n é h o, nemusíš mít obav, že by se ti kdy omrzelo! Kdybys jako potápěč se mohl spustit do hlubin moře a zkoumat, co vše v sobě tají, nalezl bys tam mořské sasanky, korály, ústřice, lastury, zvířenu i rostlinstvo nejpodivuhodnějších tvarů i velikosti a způsobů života, a kdybys celý život se mohl tomu zkoumání věnovat, stále bys tam nalézal nové podivuhodné zajímavosti! Kdyby ses věnoval hvězdářství nebo jakémukoli jinému vědnímu oboru, stále bys měl v době, kdy věda je tak rozvětvená a stále nové věci objevuje, co studovat a nikdy, po celý život bys nebyl hotov! A to je poznání konečného, omezeného světa. A Boha — Nekonečného — vyčerpáš (Jej dokonale poznáš tak), že by ti již nic nezbývalo? Naopak: tvůj stvořený, omezený rozum nikdy, ani do nejdelší věčnosti Boha nevyčerpá, nýbrž stále v něm bude nalézat nové pohledy na Pravdu, vidět nové a nové krásy, těšit se z nejrůznějších Jeho dokonalostí. Vždyť všechny dokonalosti tvorstva jsou jen odleskem nesmírných předností a kladů Toho, jenž je ostatním bytostem dal a je sám má v bohatství bez míry.

Na věčnosti však nebude jen poznání, patření, jež by sytilo jednostranně rozum. Z poznání dokonalostí Toho, jenž se bude naskytovat našemu duševnímu zraku, bude přirozeně a zároveň nutně plynout to, co znamená v r c h o l š t ě s t í: l á s k a k p o z n a n é m u D o b r u. Uvidíme-li Boha celého tak, jak jest, uvidíme též, že Bůh je S v ě t l o, a tmy v Něm není (I. Jan 1, 5). Přesvědčíme se, že je celý hoden lásky a nenaleznem na Něm, co bychom mohli nemilovat. A poněvadž je to poznání nejdokonalejší bytosti, bude

svrchovaně uspokojovat duši, jež k tomuto svrchovanému Dobru přilne. Už prostá úvaha ozřejmí, že účast na Božím životě poznání a lásky znamená vrchol štěstí: kámen člověka nepotěší, leč nějaký opravdu krásný nadšeného sběratele minerálů, protože v něm není života. Více se může líbit, zaujmout člověka a jej potěšit krásná květina: má jakýsi stupeň života! Víc ještě (třeba malé dítě) potěší zvířátko: je tu již samovolný pohyb a smyslový život, ba i určitá, byť smyslová pouze, přítulnost k člověku (u některých). Ale vpravdě potěšit dovede člověka teprve člověk: je tu možné vzájemné sdílení názorů, porozumění, sjednocení, poznání a láska .... proto tolik těší láska rodičů k dětem a naopak, láska bratrská nebo manželská. Ale to všechno jsou jen koneční, ubozí tvorové s chybami, omezení v přednostech a dokonalosti, mnohdy se značnou dávkou egoismu!

Jen v Bohu není zla, sobectví a nedokonalosti a jen v Tvůrci je všechno dobro, ba jen On sám je takové Dobro, že může utišit žízeň každé duše po trvalém a věčném štěstí .... Když jsi vzdálen od svých drahých, můžeš se potěšit alespoň fotografií ..., když se na ni zadíváš, již si v duši vybavíš milovanou osobu, její lásku, to, čím ona tě blaží ..., ale zdaleka to není ještě jako vidět onu osobu samou, hovořit s ní tváří v tvář, těšit se z její přítomnosti. Teprve styk s živou drahou bytostí je zdrojem radosti! Bůh, jenž je Život sám, jenž má plnost všeho života v sobě, je blažené duši bezprostředně p ř í t o m e n, sděluje jí Sám sebe, dává účast na svém vlastním životě, dává účast na štěstí, jímž je sám šťasten, daruje se duši v nejlaskavější důvěrnosti, jako přítel se oddává příteli ....., Je to skutečně spočinutí na Hrudi Boží, navždycky a bez obavy ztráty ...

Pro člověka je to rozvinutí všech jeho mohutností k nejvyšší činnosti, ne nečinný odpočinek, nýbrž plnost poznání, lásky a tím i nejvyššího života. Poznání bude duši sytým, nejvzácnějším pokrmem (tělo nebude musit obnovovat pokrmem své síly) a láska a požívání svrchovaného Dobra bude vůli i srdce plnit rozkoší. Tak se naplní úchvatná slova žalmu. „Budou naplněni plodností Tvého domu a bystřinou své rozkoše je budeš napájet." A když uvážíme, že je to štěstí, jež je Bohu a Kristu vlastní — však to vyjadřuje Spasitel sám slovy, že budou jeho věrní „jíst a pít s J e h o stolu v jeho království" — chápeme, že Bůh opravdu, v plném smyslu těch slov n e m o h l člověku v í c e d á t, než to, co svatý Augustin vyjadřuje slovy: „Budeme volni (pro Boha) a budem patřit na Boha, budeme patřit a se radovat, hle: to bude n a k o n c i b e z k o n c e. Tuto radost, tento jásot bude korunovat vědomí, že nikdy nebudem zbaveni tohoto štěstí, že věčně Bůh bude patřit nám a my jemu v nejvřelejší oddanosti lásky. I o tom sám Spasitel ujišťuje: „radosti Vaší nikdo od vás neodejme."

Když sv. Jan, Miláček Páně, vyjádřil náš cíl slovy uvedenými na počátku (uvidíme Boha tak, jak jest), dodal jako železný důsledek toho, k čemu jsme povoláni: „A každý, kdo má tuto naději, posvě-

cuje se, jak i On je svatý." (I. Jan 3, 3.) — Chápeme, že Bůh nemůže k nejintimnější účasti na svém životě pozvat duši, jež je poskvrněna — byť jediným — těžkým hříchem, že nemůže odhaliti Sebe tomu, jenž se ocitl hříchem v nepřátelství s Ním. Ale chápeme i víc: když ti Bůh chce dát, abys v nejdůvěrnějším přátelství věčně spočíval v Něm, nestačí pouze, abys „nikoho nezabil, nikoho neokrad'!" To přátelství, jež má vyvrcholit v nebi, již zde na zemi se musí pěstit, a proto chápeme, že poměr k Bohu nemůže být jako poměr k neznámému člověku, jejž potkáš na ulici, poměr cizí. S přítelem se h o v o ř í : hle, nutnost modlitby, denní modlitby! Příteli se na důkaz lásky i dárek někdy přinese: hle, povinnost nedělní a sváteční Oběti, Tělo a krev Jeho Syna na oltáři, povinný d a r T v ů r c i a Zachovateli! — S přítelem se konečně zasedne — je-li to opravdu blízké přátelství — i ke společnému stolu: hle, povinnost alespoň ročního přijímání Těla Kristova! Kdo se tedy chrání těžké viny, kdo i tyto předpoklady přátelství se své strany splní, ten může mít pevnou naději, že ho věčný Otec od své Tváře nezamítne.

Sv. Tomáš Akvinský diktoval ve své smrtelné nemoci, jež ho zastihla v jednom klášteře pod Alpami na cestě k církevnímu sněmu do Lyonu, výklad Velepísně, jež jedná o důvěrné lásce Boha k věrné duši, a lásce duše k Bohu. Když však mu Bůh jednoho dne popřál u vytržení mysli vidět paprsek Boží slávy, pokud lze člověku na zemi, odložil pero se slovy: „to vše jsou p l e v y proti tomu, co jsem viděl!" Kéž tento náznak nebeské radosti z úst toho, jenž tolik z Božích tajemství svými spisy podivuhodně vyjádřil a v blaženém rozjímání zakusil, v nás zanítí plamen naděje, vleje stálou sílu proti zlu a oživí žár horlivosti pro Boha, abychom uposlechli výzvy apoštola Pavla: T a k b ě ž i t y , a b y s d o s á h l ! — Amen!

A l e š Č i k a v a :

SVĚDECTVÍ O KRISTU.

(Dominica infra octavam Ascensionis Domini.)

Dnešní neděle má zvláštní ráz: je nedělí ve svátečním osmidenní Nanebevstoupení Páně a zároveň poslední nedělí na prahu letnic. Církev se raduje z oslavy Spasitele a touží po splnění jeho příslibu, po příchodu Ducha Utěšitele. Proto v evangeliu připomíná slova Spasitelova: „Když přijde Utěšitel, kterého já pošlu vám od Otce, Duch pravdy, jenž vychází od Otce, ten bude svědčiti o mně; avšak i vy budete svědčiti" (Jan 15, 26 n.).

Duch svatý přijde, aby vydal svědectví Kristu: „ten bude svědčiti o mně." Oslava Kristova jest účelem seslání Ducha svatého. Ale Božský Utěšitel přichází také, aby posilnil Kristovy učedníky, aby i oni byli Mistrovými svědky.

„Když přijde onen Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě — on mě oslaví, neboť z mého vezme a zvěstuje vám to" (Jan 16, 13 n.).

Duch svatý jako třetí Božská osoba je soupodstatný s Otcem i Synem. Proto řekl Pán Ježíš: z mého vezme a zvěstuje vám. Syn Boží byl poslán na svět z milosrdné lásky Boží. Ale Duch svatý byl poslán pro zásluhy Kristovy. Byl poslán, aby vytvořil mystické Tělo Kristovo. Jeho působení je nerozlučně spojeno s Církví. Je jejím nadpřirozeným životním principem. V ní se skrze ni učí a posvěcuje všechny národy, celé vykoupené lidstvo.

Duch svatý naplnil apoštoly svými dary. Pán Ježíš si často stěžoval na jejich malověrnost, často je kárał, že málo chápou jeho učení a poslání. Kolik to bylo dotazů, kolik pochybností. Nyní osvíceni světlem Ducha svatého pochopili; zmizely pochybnosti, zmizela bázeň a strach. Otvírají se dveře večeřadla a apoštolové v síle Ducha svatého vycházejí, aby i oni svědčili o Kristu. Dvanáct rybářů vychází, aby přemohli svět. Proti nim stojí zášť velerady, moudrost pohanské filosofie, meč císařů. Jejich zbraně? — Jediná: kříž Kristův.

Na cestu jim zaznívají slova Spasitelova: „Ze synagogy své vyloučí vás, ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, bude se domnívati, že tím Bohu slouží" (Jan 16, 2 n.).

Jak brzy se uskutečnila tato slova Spasitelova! Velerada přenáší svou nenávist ke Kristu na jeho učedníky; pronásleduje je, věznì, mučí. Ale jako odpověď slyší: „Poslouchati sluší více Boha než lidí" (Skutky 5, 29). Zloba nepřátel roste: teče první krev mučednická. První krůpěje se mění v potoky a proudy krve. Krev křesťanů napájí písek římských cirků. Až příliš pravdivě se plní slova Spasitelova. A přece neklesají jeho učedníci. Z krve mrtvých se rodí noví vyznavači Kristovi. Církev roste, sílí a vítězí, neboť má příslib věčnosti: „Brány pekelné ji nepřemohou" (Mat. 16, 18).

Řím, ten starý pohanský, padá a mění se v hromady trosek. Na hrobě apoštolských knížat vyrůstá Řím nový, Řím Petrův, Řím Kristův.

Přicházejí staletí a zapadají; přicházejí noví nepřátelé a přece Církev stojí vítězná a nepřemožená; brány pekelné ji nepřemohou.

Peklo mění svou taktiku. Bohatstvím, mocí a slávou chce zasáhnout Církev v samých základech. Žáru letnicového ohně však neuhasí. Církev se očišťuje od všeho kalu a špíny, kterou na ni vrhli její nehodní synové. Ani slabost vlastních dětí ji neohrozí. Brány pekelné ji nepřemohou.

Zvedá se odboj reformace. Boj proti Církvi, boj proti Kristu, boj proti Bohu. Racionalismus, osvícenství, modernismus — toť ovoce reformace. Mnohé ratolesti padají s kmene Církve, ale vyrůstají nové. Noví národové Asie, Afriky, Ameriky, Australie nacházejí cestu k Církvi, ke Kristu. Ani jejich cesta není bez obětí, bez krve mučedníků. Žár svatodušního ohně však neuhasíná. Naopak. Působením Ducha svatého vyrůstají z nejprimitivnějších a nejzaostalejších kmenů lidských hrdinové křesťanské víry a života. „Brány pekelné ji nepřemohou."

Oheň letnicový, oheň Ducha svatého spaluje všechno nedokonalé a hoří v Církvi stále živým plamenem. Kolikrát už svět jásal: zničili jsme ji. A ona přece stojí stále táž, stále vítězná, i když byly doby, kdy krvácela z mnohých ran. Právě když nejvíce krvácí, je její síla největší, neboť je nejblíže Kristu trpícímu, Kristu ukřižovanému. Toť její nejjasnější a nejkrásnější svědectví, které silou Ducha svatého vydává Kristu — Kristu vítězi nad smrtí a peklem: svědectví krve.

Modleme se hodně vroucně s Církví svatou svatodušní hymnus: Přijď, Duše přesvatý! Prosme o světlo a oheň Ducha svatého! Přijď, Duchu svatý, naplň srdce svých věřících a oheň lásky své v nich rozsvěť! — Amen.

Boží Hod Svatodušní

Karel Maria Kučera:

NEZNÁMÉMU BOHU.

Na své druhé apoštolské cestě přišel sv. apoštol Pavel též do Athén. Při prohlídce města spatřil též oltář s nápisem: „Neznámému Bohu." Uprostřed záplavy bohů a bohyň, kterými si tehdejší člověk zosobňoval svá poznání, přání a tužby, nalezl Kristův apoštol oltář Neznámému Bohu. Objevil jej v Athénách, nejvýznačnějším kulturním středisku oné doby. Pohané cítili, že existuje síla, která není ani bohem rozkoše, požitků a bohatství, ani bohyní lásky, ani bohem bojovné moci. Tušili, že existuje Bytost, která je nadřazená všemu, co znali. Sv. Pavel pak — při své promluvě k Athéňanům — pravil: „. . . když jsem procházel a prohlížel Vaše posvátnosti, nalezl jsem také oltář, na kterém bylo napsáno: „Neznámému Bohu." Co tedy neznajíce ctíte, to já zvěstuji Vám."

A kdyby dnes přišel sv. apoštol Pavel mezi nás katolíky, co by asi řekl? Při pohledu v naše nitra, v naše srdce, jaká slova bychom slyšeli od něho? Athéňanům hlásal pravdy víry — nemusel by je hlásat i nám? V hodinách náboženství ve škole jsme se učili o Bohu, o třech Božských Osobách, ale utkvělo nám všechno v paměti? Víme o našem Spasiteli Ježíši Kristu. Víme o Bohu-Otci. Dnes slavíme Boží Hod svatodušní. Co však víme o třetí Božské Osobě, o Duchu Sv.? Není vlastně pro nás neznámým Bohem?

Promluvíme si proto dnes o Duchu Sv. a o Jeho darech. Jeden Bůh ve třech Osobách, Bůh Otec, Syn a Duch Sv. Dostáváme se k největšímu tajemství víry — k tajemství Nejsvětější Trojice. Bůh Otec dokonale poznává sám sebe, tak dokonale, že se z tohoto poznání rodí druhá Božská Osoba — Syn. A z lásky mezi Otcem a Synem vychází třetí Božská Osoba — Duch Sv. Tajemství Bohem nám zjevené, které nedovedeme a nemůžeme plně pochopit. Ani

ten největší učenec nemůže obsáhnout všechnu vědomost a poznání o naší zemi a vesmíru, které jsou stopami činnosti Boží. A člověk by chtěl plně poznat Boha samého? Pak by byl Bohem a ne člověkem.

My děkujme Bohu, že nám dal nahlédnouti v poznání Sama Sebe tím, že víme ze Zjevení, které nám poskytl: Je jeden Bůh ve třech Osobách: Otec, Syn a Duch Sv. Jedna Božská Osoba není menší nebo méně mocnější druhé. Bůh Otec nás stvořil, Bůh Syn vykoupil a Duch Sv. nás posvěcuje. Ve svém vztahu k nám projevuje se sedmerem svých darů, které znamenají pro nás nevyčerpatelný duchovní poklad. Kdo chodí kolem pokladu a nepoužije jej, tomu poklad neslouží. Dary Ducha Sv. rozdělíme si do několika skupin, abychom je mohli lépe pochopit a probéřeme si jednotlivé skupiny.

Otec poučuje svého syna, který pak vše lépe chápe ze stanoviska svého otce. Nejen chápe, ale i jedná. Právě tak dar moudrosti vede člověka až na nejvyšší stanovisko Boží a umožňuje člověku vše soudit podle míry Boží.

Otec-hospodář, ukazuje svému synu pravdivou skutečnost v hospodářství. Syn se učí poznávat hospodářství otcovo. Podobně dar rozumu znamená pro člověka určité pronikání pravd Božích, odhalování jejich smyslu, dává mu možnost již zde na zemi zachytiti něco z obsahu tajemství Božích.

Jak okřeje člověk, když na čas vyjde z ulic města. V zimě, kdy hory, louky, pole, lesy v bílém příkrovu sněhu otvírají zdroj osvěžení a zábavy. V létě, kdy v dusném parnu nepohrdneme příjemným chladem lesa. Všude klid, mír a pokoj v klínu Boží země. Člověk vnímá a přichází mu myšlenka na Toho, který vše stvořil.

Probíráme si první skupinu darů. Dar moudrosti nás uschopňuje, abychom vše soudili se stanoviska Božího, dar rozumu, abychom — pokud člověk může — pronikali tajemství Boží. Dar poznání nás pobízí, abychom správně hodnotili stvořené věci. Aby krása stvořených věcí nás povznášela k Bohu.

Nyní přistupujeme k druhé skupině darů. Kolikrát jsme na rozpacích, kolikrát opravdu nevíme, jak se máme rozhodnout. A i když vidíme své dobro, i když jsme konečně poznali, co máme činit, jak jinak mnohdy jednáme. Vede se nám jako postřelenému ptáku, který s vypětím posledních sil se snaží stoupat k obloze a přece klesá nakonec v bláto země. Duch Sv. přichází nám na pomoc. Darem rady poznáváme, jak správně se máme rozhodovat a žít. Dar síly nám pomáhá, abychom tak žili a dovedli se rozhodně opřít zlu.

Drazí v Kristu! Již nebude nám Duch Sv. neznámým Bohem a neznámou Jeho působnost. Víme již, že je třetí Božskou Osobou, která Vychází z Otce i Syna, je stejně mocná jako Otec a Syn, posvěcuje nás a dává nám Své dary. Dar moudrosti: schopnost soudit vše s hlediska Božího. Dar rozumu: zachycovat z obsahu tajemství Božích. Dar poznání: správný postoj k věcem stvořeným. Dar rady: bohumile, správně se rozhodovat. Dar síly: tato rozhodnutí splnit.

Vidíme duchovní poklad a toužíme jej mít. Proto na konci promluvy otevřeme si bránu vedoucí k pokladu. Bránu, kterou tvoří třetí skupina darů Ducha Sv. Jsou to: dar pobožnosti a dár bázně Boží.

Otec ve vynikajícím, mocném postavení. Syn ctí otce nejen jako mocného, ale především jako svého otce. S láskou ho ctí a s bázní vzdaluje se všeho, co by mohlo otce urazit. To není bázeň a strach, který pociťuje slabší, když je utiskován silnějším, ani strach bezprávného otroka. V lásce a úctě má základ rozhodnutí nečiniti to, co by se nelíbilo otci.

Podobně člověk ve svém vztahu k Bohu. Darem pobožnosti ctí člověk Boha především jako svého Otce. Otče náš, voláme v modlitbě, kterou nás naučil Syn Boží. Dar bázně Boží nás vede, abychom z lásky a úcty k Bohu jako k Otci se varovali všeho, co by se Bohu nelíbilo.

Neustávejme prosit Ducha Sv. za udělení darů pobožnosti a bázně Boží a jimi vstupme do zahrady Ducha Sv., do zahrady Boží. S rozzářenými zraky dítěte otevřme pak své nitro působnosti Boha v nás. Jako syn a dcera může správně použít postavení svého otce, které se pak projeví též v jejich činech, tak my se pevně přimkněme k Bohu jako k Otci a s láskou a úctou se snažme splnit Jeho vůli. Pak nebudeme již žíti a jednati my, ale s námi bude síla a moc a sláva Boží. Budeme-li tak činit, obdržíme ty dary Ducha Sv., které potřebujeme pro úkol Bohem nám daný a spoluprací s milostí Boží dosáhneme jak věčné spásy, tak splnění úkolu, svěřeného nám Bohem na této zemi. — Amen.

I. neděle po Sv. Duchu

Josef Havel:

NEJSV. TROJICE BOŽÍ.

Svatý Pavel začíná dnešní epištolu, kterou jste právě slyšeli, slovy: „O hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy jeho a nevystihlé cesty jeho!" Jsou to slova úcty, obdivu, ba úžasu, vytrysklá z jeho úst, když si uvědomil nekonečnou velebnost a moudrost Boží. A tak mluví muž, kterému se dostalo k jeho velikému vzdělání a přirozeným schopnostem ještě zvláštního, mimořádného osvícení Duchem svatým a který viděl nebesa otevřená, vtržen byl až do třetího nebe, do ráje, uslyšel slova nevypravitelná, kterých nesluší člověku mluviti, měl mimořádná vidění a zjevení, jak se přiznává ve svém druhém listu ke Korintským. A co my, kterým se takových mimořádných darů a poznání nedostalo, máme říci dnes, když nám církev svatá staví před oči to úžasné tajemství nejsvětější Trojice Boží? Co máme říci? Snad by bylo nejvhodnější a nejmoudřejší padnouti na kolena jako publikán

v evangeliu, bíti se v prsa a říci: „Bože, buď milostiv mně hříšnému" a s pohanským setníkem, který poznav všemohoucnost Krista Pána, zvolal: „Pane, nejsem hoden . . . ."

I. Ano, tak ohromující je tato svatá pravda víry nám dnešním svátkem připomínaná, třebaže náš katechismus nás o ní poučuje jen několika slovy: že jest jeden Bůh ve třech osobách, každá Božská osoba je pravý Bůh a přece jen jeden Bůh. K tomu jen dodává, že tato pravda je tajemství víry. To znamená, že nikdy nikdo, pokud bude lidská duše vázána na lidské tělo, nevyzkoumá a nepozná podstatu tohoto učení. Mnoho moudrých, Bohem nadšených mužů se již o to pokoušelo, ale marně. Buď se pokorně podrobili a uznali, že na to lidský rozum nestačí anebo neměli-li dosti sebekázně a pokory, zbloudili a víru ztratili. Věřícímu křesťanu stačí, že Bůh sám tuto pravdu zjevil, nevěřícímu nebo pochybujícímu by bylo marné něco dokazovat, když nemá dosti dobré vůle. Již ve Starém Zákoně bylo toto učení aspoň naznačeno, v Novém Zákoně pak nade vší pochybnost vyjádřeno. Hned při křtu Páně se Nejsv. Trojice Boží zjevuje. Druhá božská osoba, Ježíš Kristus stojí na břehu řeky Jordánu a jest svatým Janem Kř. křtěn. Nad ním se vznáší bílá holubička, Duch sv. a s nebe je slyšeti hlas Boha Otce: „Tento jest Syn můj milý . . . ." Totéž se opakuje na hoře Tábor, kde se Kristus Pán v přítomnosti tří apoštolů proměnil, pozdvihnul se nad zem a zářil jako slunce. Apoštolové byli z tohoto jen okamžik trvajícího nahlédnutí ve velebnost nejsv. Trojice Boží tak nadšeni i ustrašeni, že je Kristus Pán pak musel uklidňovat: „Vstaňte a nebojte se." Svatý Petr se potom po nanebevstoupení Páně, když již sám vykonával svůj úřad učitelský, o tom zmiňuje, a to potvrzuje ve svém druhém listě. Během svého tříletého veřejného působení náš Vykupitel ve svých kázáních mnohokráte mluvil o svém Bohu Otci a o Duchu svatém: „Já a Otec jedno jsme." (Jan 10, 30.) Když sliboval apoštolům Ducha svatého, pravil: „Když pak přijde Utěšitel, kterého já pošlu vám od Otce, Duch pravdy, jenž vychází od Otce, ten bude svědčiti o mně." (Jan 15, 26.) A když se s nimi loučil, několikrát opakoval: „Jdu k Otci." A v dnešním evangeliu ustanovuje svátost křtu slovy: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy a učte všecky národy. Křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého." Tak nás o nejsv. Trojici Boží poučuje Písmo sv., tedy sám Bůh.

Protože však v každém z nás je něco z povahy sv. Tomáše, který nechtěl uvěřit apoštolům, když mu vypravovali, že Kristus Pán vstal z mrtvých a zjevil se jim a chtěl uvěřit, až se na vlastní oči o tom přesvědčí, snažili se vždycky bohoslovci naši pochybovačnost uklidnit a trochu světla do tohoto tajemství vnést nějakými rozumovými důvody. Vymyslili různá přirovnání, jimiž chtějí aspoň naznačit vzájemný poměr božských osob. Tak je přirovnáván Bůh Otec k mysli, Bůh Syn k slovu a Duch sv. k hlasu. Jsou to tři jména, ale jedna vůle, jedna moc. Nebo přirovnání z přírody, kořen, kmen,

ovoce stromu. Opět tři věci různého tvaru, ale přece jen jeden strom. Vždycky si však musíme býti vědomi, že veškeré rozdíly božských osob jsou v Pánu Bohu vnitřními vztahy jeho, avšak navenek, mimo svůj přetajemný a nepochopitelný vnitřní život, jest Bůh jediný. Naše matky nás již jako děti učily: Bůh Otec nás stvořil, Bůh Syn nás vykoupil a Bůh Duch svatý nás posvěcuje. Tím však není řečeno, že Bůh Otec tvořil sám bez Syna a Ducha svatého, že Bůh Syn nás vykoupil bez Otce a Ducha sv. a že Duch sv. nás posvěcuje bez spolupůsobení Otce a Syna. Jsou Božské osoby co do počtu rozdílné, ale co do božství nerozdílné. (J. E. Urban: Učení víry.) Tolik aspoň pro posilnění naší víry v toto veliké tajemství.

II. Učili jsme se, že nás Pán Bůh stvořil k tomu, abychom jej poznávali, jej ctili a chválili a za to na věky spaseni byli. Čím lépe Boha poznáme, tím více nás to bude nutit, abychom se mu klaněli. Abychom posilnili v sobě vědomí povinnosti klaněti se jednotlivým Božským osobám, zamysleme se na chvíli sami nad sebou. Co jsem? Člověk, nejdokonalejší tvor na zemi, který je jen o málo menší andělů. Všechno ostatní, od toho blahodárného slunce a hvězdnaté oblohy nad námi, přes všecko, co je kolem nás, na zemi i pod zemí, vše stvořil Bůh Otec pro mne, člověka, a učinil mne pánem nade vším a dal mně právo, abych vše to spravoval a ke svému prospěchu užíval. A rozhlédněme se kolem sebe! Co je v tom všem pro mne užitku i krásy! Třeba jen v tom malém kousku země, kterému říkám můj rodný kraj, nebo v tom širším, kterému říkám má vlast a o kterém zpívám „zemský ráj to na pohled!" A je to ráj, ať je to žírný kraj řepařský nebo lány vlnícího se obilí, šumavské hvozdy, či nádhera Vysokých Tater nebo kraj na pohled smutný, ale tající ve svém lůně nepřeberné poklady černých démantů, uhlí. A i když ponecháme stranou to, co známe jen z vypravování cestovatelů, velebnost zasněžených alpských velikánů, krásu modré Adrie a jiných moří i dalekých krajů zámořských a připomeneme si, že to všecko stvořila všemohoucí ruka Boží pro nás, musí nás to vědomí srazit na kolena a nutí nás volat: „O hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží!" Děkuji Ti, Bože Otče, můj Stvořiteli, žes mne obdařil důstojností nejdokonalejšího tvora na zemi. Klaním se ti a velebím Tebe!

To byly, moji drazí, jen dary Boží viditelné. To neviditelné, co vložil Bůh přímo do nás, je však ještě podivuhodnější a trvalejší ceny. Jest to rozum, kterým myslíme, poznáváme, usuzujeme, svobodná vůle, kterou se z poznaného volně, pro co chceme, rozhodujeme a nesmrtelná duše. Pohleďte jen na ten úžasný pokrok věd technických. Létáme ve vzduchu rychleji než pták, slyšíme hlas mluvící za dalekým oceánem na druhé polokouli zemské a kdo ví, čeho se ještě dočkáme. A to vše vymyslel rozum člověka, kterým ho obdařil Bůh Otec, Stvořitel. A co připravil Bůh pro naši nesmrtelnou duši na věčnosti? Sv. Pavel píše v I. listě ke Kor.: „Čeho oko

nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, jest to, co Bůh připravil těm, kteří ho milují."

A zač máme děkovati druhé božské osobě, Bohu Synu? V apoštolském vyznání víry se modlíme: Věřím . . . i v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, pána našeho, jenž se počal z Ducha sv., narodil se z Marie Panny; trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest. Jest to jen několik slov, ale v nich je celé moře lásky, bolesti, utrpení i slávy. Dejme všechnu lásku i bolesti druhé božské osoby pod sebe, sečteme to a budeme míti před sebou nezaplacený účet, který nám připomíná, čím jsme svému Vykupiteli povinni a budeme jistě s porozuměním zpívati v písni k požehnání: Ó Ježíši, my v tebe věříme a s anděly se tobě klaníme.

Důvody ke klanění se třetí božské osobě nám připomenul právě před týdnem Boží Hod svatodušní. Slyšeli jsme ve svatém čtení, jak Duch sv. sestoupil a působil zázračně na svaté apoštoly, jak je uzpůsobil k těm velikým úkolům, které byly na jejich bedra vloženy. Ale víme také a celý život prožíváme, jak působí i v nás. Jak nás posvěcuje milostí posvěcující ve svatých svátostech, nás osvěcuje a dává nám svých sedm darů. Jedna ze základních pravd víry je, že milosti Boží je ke spasení nevyhnutelně třeba. Vlastní silou spasení dojíti nemůžeme. A dání milostí Boží připisujeme Duchu sv. Co bychom byli bez milosti Boží! Jen naprosto bezmocní a bezbranní tvorové, potácející se sem a tam ve vichru svých vášní, zloby zlého ducha i zloby lidské. Vždyť i sám velikán ducha sv. Pavel říkal o sobě: „Milostí Boží jsem to, co jsem." A darů Ducha sv. potřebujeme od prvního vydechnutí až k poslednímu záchvěvu života v našem těle. Prosme tedy vroucně a denně: Přijď, Duše svatý, a naplň srdce svých věrných a oheň lásky své v nich rozněť.

III. To jsou tedy, moji drazí, dary přirozené i nadpřirozené, kterých se nám dostává od jednotlivých božských osob v nejsvětější Trojici Boží. Co bychom byli bez nich, jak smutný úděl životní by to pro nás byl. Byli bychom opravdu jen živočichové chodící vzpřímeně na dvou nohou a nic více. A jestliže jsme to, čím se cítíme býti, jestliže tolik převyšujeme všechny ostatní tvory na zemi, a po smrti těla naše duše bude na onom světě žíti dále životem nadpřirozeným, jest naší svatou povinností denně padati na kolena a s hlubokým uvědoměním a s velikou pokorou se klaněti a děkovati Pánu Bohu aspoň, když se znamenáme znamením svatého kříže říkajíce: Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Děkuji Ti, Bože Otče, že jsi mne k obrazu svému stvořil, děkuji Ti, Bože Synu, že jsi mne krví svou vykoupil, děkuji Ti, Bože Duchu svatý, že mne milostí svou posvěcuješ. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož bylo na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. — Amen.

P. Prokop A. Průcha, O. E. S. A.:

NEBESKÁ HOSTINA.

Drazí v Kristu!

Sv. Řehoř Vel. ve výkladu podobenství o skryté perle nám připomíná, že Spasitel často užívá podobenství k tomu, abychom skrze to, co známe a smysly lehko chápeme, snáze došli k poznání věcí, jež jsou smysly nepostižitelné, abychom skrze obrazy časné a běžné v denním životě, naučili se chápati i pravdy nadpřirozené a věčné.

I dnešní podobenství má takový smysl, a proto si povšimněme, co znamená slavnostní večeře, odmítnutí nevděčných hostů a varovný hlas Hostitele. Sv. Otcové různě vykládají její význam.

Jedni vidí v ní hostinu víry, připravovanou Bohem národu izraelskému, již Bůh prostřel na stůl jesliček, v nichž slavila veřejné zasnoubení božská a lidská přirozenost Syna Božího. A třebaže mnozí sluhové byli posláni, proroci, žalmisté a svatopisci, aby zvali na tuto hostinu víry národ židovský, pozvaní nedbali. Nepřišli k jesličkám, neboť byli příliš zatíženi svými starostmi, neprojevili svou víru, zájem jejich byl upjat k obchodu, politice, hospodářství, harému. Jejich kněžské sebevědomí nechtělo skloniti hlavu pod nízkým prahem chléva, jejich bohatství pohrdlo chudobou a prostotou Narozeného, jež jim nemohla nijak nahraditi příjemnou smyslnost jejich žen. Nedbali pozvání a Bůh proto andělem zval k jesličkám opovrhované a zanedbané pastýře, hvězdou pozval pohany z pouště, jimiž tolik pohrdali jako duchovními mrzáky členové vyvoleného národa. A dnes? Kdo sklání před jesličkami pokorně v hluboké víře svůj rozum, svou mysl, své srdce? Není i dnes příliš mnoho lidí, kteří pohrdají jeho chudobou, prostotou a láskou, a domnívají se, že přišel jen pro ty, kteří jsou malého, mdlého rozumu? Víra se jim zdá nedůstojnou moderního člověka.

Jiní sv. Otcové vidí v oné večeři bohatě prostřený stůl církve Páně, na němž se podává hladovým a znaveným výběr pokrmů duchovních, milostí, darů, živný chléb Těla Kristova a Krve jeho, denně připravovaný na nesčetných oltářích. Je snad více tento stůl vyhledáván? Vždyť i k němu denně zve tolik sluhů Božích všechny vyznavače Kristovy. Zve a volá je sám Pán: „Pojďte ke mně všichni, kteří jste obtíženi a unaveni, já vás občerstvím," volá je žalmista Páně: „Okuste, jak sladký jest Pán," důtklivě zve církev: „Alespoň jednou do roka v čase velikonočním . . . ." A čeho jsme svědky, drazí v Kristu! Toho, že nedbají ti, jimž se dostalo milosti víry, toho, že chamtivost statků pozemských odvádí je od oltáře a všech těchto darů. Služba pod lehkým jhem Kristovým je jim těžkou a oni raději vyhledávají slávu a oblibu na zemi. Netouží po sladkosti sv. přijímání, jež je touhou čistých duší, protože rozkoš tělesná zabila v nich

smysl k rozeznávání hodnot pravých a falešných. Kolik jen z křesťanů, drazí, neuposlechlo tohoto volání Páně, pohrdlo velikonoční hostinou, jež nedojala dobrota Boží ani pohled na sv. Hostii, nesenou žehnati na slavnost Božího Těla. Hynou, mrtvi jsou pro Boha, „neboť kdo nejí mé Tělo a nepije mou Krev, nemá v sobě života," prohlašuje náš Spasitel.

A právě tito, kteří tak lehkomyslně pohrdají pozváním Božím, nebudou již zavoláni v okamžiku rozhodujícím o b l a ž e n o s t i v ě č n é, již večeře ona znázorňuje nejvíce, jak svědčí sv. Otcové i úvodní slova kapitoly dnešního evangelia 14, 1: „Blažen, kdo bude jísti chléb v království Božím." To je pozvání nejčestnější, ale ač všichni jsme povoláni, jen někteří zasednou. Proč? Protože „skrze mnohá soužení musíme vcházeti do království nebeského," učí sv. apoštol Pavel (Sk. 14, 2). Ale ne soužení a starosti, o majetek, o naše bohatství, trápení těla a smyslnosti: nýbrž právě skrze soužení, jež na nás budou doléhati při jejich přemáhání. Ony dovedou člověka zaujmouti tak, že zapomíná na celou věčnost, že se jeho srdce plní pýchou, hrdostí, že odmítají pozvání, jež slyší čistí a pokorného srdce. Mnoho, mnoho těch, kteří neokusí, protože jsou příliš podobni Ezauovi, jenž s nepochopitelnou lehkomyslností zaměnil veliká práva prvorozenství za mísu čočovice. (Gen. 25.) Vzav pak chléb a pokrm čočkový jedl a pil, načež odešel nedbaje, že prodal práva prvorozenská. Teprve později, když se dostalo jeho moudřejšímu bratru i požehnání, naříkal v pláči a nářku, ale to již bylo pozdě. Tak i mnozí lidé a mnozí křesťané! Nedbají pozvání k prvorozenství sv. víry, již nezaslouženě zdědili po svých rodičích; svou vlastní vinou ji ztrácí; pro majetek, bohatství a tělesnou smyslnost nedbají stolu milostí a svátostí, jež jim nachystal Spasitel v církvi své, ba s posměchem až rouhavým ji opomíjejí, a budou to oni, o nichž platí slova Páně: pravím vám, že žádný z nich neokusí večeře mé.

Drazí v Kristu, nepočínali jsme si snad doposud podobně? Nuže, posilujme se zde na světě při hodech lásky Boží jeho Tělem a jeho přesvatou Krví, aby nám byly závdavkem i účasti na hostině nebeské podle slov Páně: Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev, má život věčný a já jej vzkřísím v den nejposlednější! — Amen.

JAK SI CENÍ VĚŘÍCÍ KATOLÍK MŠI SV. Píše děkan jednoho města v pohraničí: Do kanceláře přijde venkovský muž, rolník, chudě oblečený, a snažně prosí o svíce. „Nemáme v našem kostelíčku svící, jen maličké oharky. Pan farář marně je shánět, a tak jsme se smluvili, abych já svíce opatřil. Jel jsem do Plzně, tam jsem je nedostal. Odtud jsem jel do Vodňan, zase nadarmo. Rozjel jsem se až do Písku, zase marně (bylo to v době, kdy byl hrozný nedostatek svící), vrátil jsem se smuten domů. Zase jsme se radili, kde sehnat svíce, když kdosi řekl: Jdi k p. děkanovi do N., tam je dostaneš. Důstojný Pane! Hleďte, peníze jsme sebrali, mám jich hodně — prosím Vás snažně, prodejte nám svíce, aspoň 6 kusů, abychom mohli míti mši sv." Hluboce dojat touto láskou k Oběti Nejsv., daroval jsem mu 6 svící, a nechtěl jsem, přirozeně, za ně nic. Děkoval mi, jako bych mu dal přímo poklad, a odnášel je šťasten do „svého kostelíčka". Spojení vlakem neměl, šel pěšky — 13 km! *L. B.*

P. Augustin Malý:

CÍRKEV — TAJEMNÉ TĚLO KRISTOVO.

Když jsem se rozhodl vyhověti přání redakce časopisu LOGOS a napsati cyklus kázání o Církvi ve světle encykliky CORPORIS CHRISTI MYSTICI, byl jsem si vědom obtížnosti úkolu. Bylo by málo přepsati jen text ve volné úpravě. Rozebráním encykliky do jednotlivých detailů rozrostl by se cyklus do celé knihy kázání. Proto chci jen základní pravdy encykliky přetlumočiti tak, aby věřícím našich českých farností byly pravdy o Církvi jasnější a oni se skutečně pokládali v Církvi za domácí Boží. Nebudou chyběti ani praktické aplikace pro denní život. Myšlenkový postup encykliky musí býti zachován, protože jedna skutečnost vyplývá z druhé:

I. Účel Církve vhodně vyjadřuje její podobnost s lidským tělem.
II. Církev je tělem Kristovým. Kristus je její hlavou.
III. Kristus jako hlava vtiskuje Církvi svou podobu.
IV. V čem spočívá tajemství Církve.
V. V Církvi se spojují věřící s Kristem — nejúplněji v Eucharistii.
VI. Nedejme se svésti bludy!
VII. Církev — společenství lásky a míru.
Jednotlivá kázání možno rozčleniti na kratší celky.

Úvod k celému cyklu:

Domova si začínají někdy lidé vážiti, až když ho ztrácejí nebo aspoň na čas opouštějí. Nicméně dovedou si ve svých představách vybaviti obraz svého domova. Polohu jeho i tvářnost, milé prostředí, drahé osoby a kouzlo drobných věcí. Co se nám vybavuje při slově Církev? Někdo si vzpomene na vzdálený Řím, jiný si vybaví v duši starobylý inventář našich chrámů: sochy svatých, hořící svíce, pan farář, obřady, kostelník, ministranti. Jiný si vzpomene na něco, co o Církvi někde četl: že prý omezuje svobodu, straší lidi hříchem a peklem, škodí národní myšlence. Jen málo lidí si uvědomí, že Církev je jejich domovem, že oni sami jsou domácí Boží a nejen to, že oni vlastně tvoří Církev. Aby skutečnost Církve v naší duši ožila, abychom ji dobře znali a hlavně, aby se nám v jejím společenství dobře žilo a my uměli z ní čerpati prospěch pro čas i věčnost, to je smyslem našich úvah o Církvi. Na mnohé věci začneš se dívat jinak, až poznáš, zač Církvi děkuješ a jaké možnosti a uplatnění v ní najdeš. Církev — to není jen věc papeže a kněží, to je záležitost všech nás. Obrátit se k ní zády, to znamená nevidět nebo špatně vidět na život a jeho cesty. Spokojiti se jen s několika katechismovými poučkami o Církvi a dívati se na ni jako na něco mimo sebe, to by bylo velmi málo pro uvědomělého katolíka. Nestarati se o poslání a úděl Církve v této době — to je, jako když se dítě odcizí matce a domovu — ztrácí oporu, radost i naději. Přikyvovati nepřátelům království Kristova nebo dokonce jí škoditi zapřením, zradou, pomluvami, bezprávím, to jest řezati do vlastního těla, řezati větev, na níž sedíme. Velikost a krása Církve je též naší krásou a velikostí! Její sláva a čest též naší hrdostí a ctí!

„Duchu Svatý Bože, veď nás v těchto úvahách svým světlem a svou silou. Ukaž nám v Církvi tajemné tělo samého Krista. Dej

nám vědomí údů tohoto těla a sjednoť nás v míru a lásce! Kéž pochopíme a prožijeme všichni nauku sv. apoštola Pavla, kterou nám vykládá nynější sv. Otec Pius XII. v okružním listu o Církvi!"

I. *Církev je tělem.* „Ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu. Řím. 12, 5.

Nikdo nedovedl tak jasně vykládati pravdu jako Kristus. Zatím, co jeho myšlenky byly upjaty na nebeského Otce, spočíval očima na zástupech a na Boží přírodě kolem sebe. I příroda byla mu knihou, ze které učil lidi číst pravdu Boží. Evangelista prostě říká: „Promluvil k nim mnoho věcí v podobenstvích." Mat. 13. 3. Svůj úzký vztah k apoštolům a k věřícím vyjádřil Ježíš Kristus při poslední večeři podobenstvím o vinném keři: „Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší mnoho ovoce." Jan 15, 5. Tímto srovnáním vyjadřuje Mistr též své postavení v Církvi. On je kmen, my ratolesti! Sv. Pavel podobně rád by křesťanům v Římě vysvětlil jejich vztah ke Kristu i jejich vztah k druhým křesťanům. Nechtěl, aby na sebe žárlili pro mimořádné dary Boží. A proto jim říká: „Ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu. Každý jednotlivec však údem jeden druhého." Řím. 12, 5. Křesťanům v Kolossech vysvětluje: „On — Kristus — je hlavou těla, to je Církve." Kol. 1, 18. Po Kristově podobenství o vinném kmeni a jeho ratolestech je nauka sv. Pavla o Církvi jako tajemném těle Kristově hlubokým, pravdivým a krásným vyjádřením její podstaty.

Ve šlépějích Krista Ježíše a po stopách Apoštola národů kráčí učitelský úřad Církve. Bylo to uprostřed válečného běsnění nedávno minulé války, když od stolce Petrova v Římě se ozval hlas Pia XII. — Ve svátek svatých apoštolů Petra a Pavla roku 1943 poslal do celého světa ke všem národům vzkaz Apoštola o Církvi: „Ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu." Učitel křesťanstva vysvětluje tajemství Církve ve chvíli, kdy triumfovala nenávist a tekla krev na světových bojištích. Proč? Děti jednoho Otce, jenž jest na nebesích, děti jedné matky, kterou je Církev, zapomněly, nepochopily, že patří k sobě přirozeností, milostí a láskou v Kristu. — Skončila válka. A my slovo papežovo zdviháme znovu, abychom v Církvi poznali a nalezli znovu útočiště před každou bouří, jež by chtěla ohroziti lidské syny.

1. Z Vatikánského města je vidět dále než z naší farnosti. Nebyl to však záviděníhodný pohled, který měl sv. Otec na krisi lidské společnosti. Hlouběji proniká Duchem Svatým osvícené oko a srdce. Jasněji poznává pády i rány a jejich příčiny. Vždyť k jeho otcovskému srdci se sbíhají úděl i osudy věřících celého světa. Není mu jedno, jak v dáli žijí, pracují a trpí údy Kristova těla. Není mu jedno, zda bloudí širokou cestou, jež vede k zahynutí či zda kráčejí po strmé a těsné cestě vedoucí k životu. (Srov. Mat. 7, 13.) Ani nám to nesmí býti jedno, co smýšlí náš Otec v Římě, jaké

starosti mu nedávají spát. Pohlédněme tedy jeho okem na postavení církve ve světě.

Její úděl se podobá údělu Krista Ukřižovaného. On zavržený od svých vlastních krajanů, vydaný na smrt kříže. A pohanský setník vyznává: „Skutečně, Syn Boží byl tento!" (Mat. 27, 54.) Vlastní děti Církví také opovrhují nebo ji zavrhují, zatím co jinověrci k ní shlížejí s úctou, obdivem a nadějí.

Tento skutečný bolestný stav poměru světa k Církvi se musí každého z nás dotknouti — promluviti k našemu svědomí. „Kdo není se mnou, proti mně jest; a kdo se neshromažďuje se mnou, rozptyluje." (Luk. 11, 23.) I sv. Otec ví a uznává, že je dosti věrných dětí Církve. Náš pan biskup Dr Hlouch při své římské pouti jej ujistil, že není ve svých bděních, modlitbách a obětech sám, že za hlavou křesťanstva stojí mnoho duší obětavých, smiřujících, milujících i v naší diecési. Kéž bychom byli my v jejich řadách! Jsou zřejmy známky náboženského prohloubení v některých farnostech a stavech, více věřících chodí k sv. přijímání, upevňuje se úcta k Božskému Srdci Páně, činnost KA někde se zdárně rozvíjí a přináší ovoce náboženské horlivosti. Ale tyto zjevy nesmějí nás oklamati, svésti k nečinnosti, k planému optimismu. Jak u nekatolíků, tak i u některých věřících je v Církvi popíráno vše, co je nad schopnosti lidského rozumu. Učení víry obsažené v Božím zjevení si mnohý vykládá podle svého a činí si výhrady, co by věřiti chtěl a co by nechtěl. Někdo se dívá na Církev jen jako na nějaký spolek ustavený lidmi stejně smýšlejícími, který má pouze význam sociální na podkladu náboženském. Někomu se zdá býti Církev příliš přirozená a rozumářská a vnáší do jejího učení a života pověru, citové rozmary, překroucené názory Písma. Mluví o splynutí s Bohem a ruší tak hranice mezi Tvůrcem a tvory. (Spiritismus, theosofie, falešný mysticismus.) Zde můžete poznat, že je nesprávné měřiti v Církvi všechno podle vlastního „já", ale že všechno má za svůj střed v Církvi Kristově — jeho pravdu a ústavu, kterou Církvi dal. My se jí máme říditi, přijímajíce jejího ducha. Sláva Církve má proto především zazářiti v duši každého z nás, v nás má zakotviti království Boží svou dokonalostí a svatostí.

2. Účel Církve je vhodně vyjádřen její podobností s lidským tělem. Lidské tělo je podivuhodným dílem všemohoucnosti a moudrosti Boží. Naše oko, kterým přijímáme všechnu krásu, naše ruka schopná tolika obratů, naše neúnavné srdce .... i každá buňka těla je svědectvím velikého důmyslu, účelnosti, pořádku, který prospívá tělu. To je potom krásným chrámem duše, nástrojem k službě Bohu a lidem. Tolik rozmanitých údů těla tvoří jeden celek, dokonalou jednotu, rovnováhu a rozdělení úkolů. Jak máme býti vděčni Bohu a svým rodičům za život a zdraví svého těla! Jak je nám pouhé oko důkazem, že ne člověk, ani náhoda, ale Bůh Tvůrce skutečně je dárcem a Pánem. Živému viditelnému lidskému tělu se podobá Církev. Je také tělem.

Hledáme-li v Písmě svatém důvody, proč byla Církev založena, poznáme, že má rozdávati nesmírný poklad milostí, který nám zasloužil Kristus na kříži. Důvodem jsme byli také my, každý z nás. Na nás Kristus myslil, když zakládal svou Církev. Spása naší duše určovala v jeho nekonečné moudrosti výstavbu Církve. Podobnost její s naším tělem je dána dějinami vykoupení lidstva. Hříchem prvního člověka všichni lidé se stali „dítkami hněvu" (Efez. 2, 3). Žalostný pád zavinil i nám ztrátu synovství Božího. Ale „Bůh tak miloval svět, že Syna svého dal" (Jan 3, 16). Syn — Slovo Boží — přijal lidskou přirozenost, nevinnou a prostou hříchu, abychom nabyli zase možnosti státi se dítkami Božími. (Jan 1, 12.) Kristus na kříži usmířil Otce za všechny lidské hříchy a zjednal pro nás nevýslovný poklad milostí a tyto rozdává skrze Církev ve svatých svátostech. Když dal apoštolům moc křtíti, odpouštěti hříchy, přinášeti sv. oběť .... dal jim právo udělovati jednotlivcům nadpřirozený život dětí Božích i pomáhající sílu pro křesťanský život a stavovské povinnosti. Tak vede od Trojjediného Boha až k tobě, křesťane, cesta: Stvoření — Zjevení — Vtělení — Vykoupení — Církev. — V Církvi docházíš spásy.

Je tedy Církev tělem, ve kterém jako jeho část bereš podíl na životě vykoupených dětí Božích. Jako je tělo viditelno, vyhraněno tvarem a souladem jednotlivých částí, tak je i Církev společností viditelnou, ve které „je nás mnoho a přece jsme jedno v Kristu." V pojmu Církev není tedy nic mlhavého, neurčitého, pochybného. Není to jen duchovní neviditelné spojení lidí skrze vnitřní víru a milost. Je to společnost viditelná, poznatelná, určitá. Na nic neurčitého, nezávazného, nepostižitelného Kristus nemyslel, když vyslovil slovo Církev. Pro vzdušnou vidinu by neumíral. Tak draze vykoupené duše nechtěl nechat isolované ve světě, roztříštěné — jako ovce bez pastýře. Sehnal je v jeden ovčinec, k němuž vedou dveře — jimiž je Kristus sám. Tato viditelná jednota zná jednu víru, jeden křest, jednoho Pána. (Srov. Efez. 4, 5.)

Tělo se skládá z mnoha orgánů, z nichž každý má určitý účel, kterým slouží celku. Všechny části lidského těla jsou uspořádány tak, aby si nepřekážely, naopak, aby se doplňovaly, měly rozdělenu činnost, dodávaly jedny druhým živné látky, okysličenou krev atd. Jejich rozměry i umístění je dáno účelem i krásou. V nemoci zdravé údy trpí s nemocnými, pomáhají však k obnovení zdraví celého těla. Jak dobře lze toto poznání přirozené přenésti podobenstvím na uspořádání těla Církve! Sv. Pavel pozoroval v korintské křesťanské obci rozpory, žárlivost, sobectví a staral se o nápravu. Píše Korintským: „V jednom Duchu byli jsme my všichni pokřtěni v jedno tělo, ať jsme byli židy nebo pohany, ať otroky nebo pány, a všichni jsme byli napojeni jedním Duchem. Vždyť ani tělo se neskládá z jednoho údu .... Kdyby všechny byly jeden úd, kde by bylo tělo? Je však mnoho údů, ale jedno tělo! Také nemůže oko říci ruce: „Nepotřebuji tě," anebo zase nohám hlava: „Nepotřebuji vás."

Naopak, právě ty údy těla, které se zdají slabšími, bývají mnohem potřebnější... A trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny údy; dochází-li slávy jeden úd, radují se spolu s ním všechny údy.... A některým určil Bůh místo v Církvi...." (1. Kor. 12, 12 nn.) Jak asi tato slova zapůsobila na křesťany korintské! Kéž by zapůsobila i na nás! Jsme jedno v Církvi a každý má určité důležité místo v jejím těle. Patříme k sobě ne už jen jako lidé stejné přirozenosti, nýbrž jako účastníci zvláštního vyvolení Božího!

Učme se v tomto duchu také dívat a uznávat rozmanité úkoly, svěřené v Církvi jednotlivým osobám nebo stavům. (Papež, biskupové, kněží.) Čím větší důležitost údu, tím má větší pravomoc a užitečnost pro druhé věřící. Podle slova Apoštolova patří k Církvi ti, kteří přijali křest, vyznávají pravou víru a neodloučili se od těla (uvedený již citát 1. Kor. 12, 12 nn). Patří k ní tedy nejen duše svatých, nejen ti, kteří v Církvi zastávají nějaký zvláštní úřad, nejen řeholníci a řeholnice, ale i prostí lidé žijící ve světě, otcové a matky a děti v rodinách, lidé chudí, nemocní, vyděděnci lidské společnosti, jen když jsou poznamenáni znamením křtu. My, jak jsme tady kolem Krista shromážděni, jsme tedy částí obecné Církve. Ona je nejkrásnější jednotou a nejdokonalejší společností. Přes všechny rozdíly stavovské, majetkové, povahové, nosme denně v sobě toto vědomí: Patříme k sobě, potřebujeme se vzájemně, milujme se a pomáhejme si!

Tělo potřebuje ke svému zdraví, ke svým úkonům pokrmu a nápoje. Plíce potřebují vzduch. Životodárnými prostředky těla Církev jest 7 svátostí. Každá z nich určitým způsobem přispívá k rozvoji celku. Křest je znovuzrozením ze smrti hříchu. Jím se stáváme údy těla Církve, ratolestmi vroubovanými na plodný vinný kmen — na Krista. Jak zaň máme být vděčni Bohu Trojjedinému! Biřmováním se vlévá věřícím nová síla k životním bojům o víru a mravnost. Touto svátostí dospíváme v dokonalé muže a dosahujeme vzrůstem „míry plnosti Kristovy". (Srov. Efez. 4, 14.) Zpověď poskytuje kleslým údům Církve lék proti hříchu a vytrhuje je odpuštěním ze stavu nemilosti. Nejsvětější Svátost Oltářní živí tělo Církve a je nevýslovným božským poutem sjednocení s Kristem. Když je člověk nemocen, je mu svátost pomazání nemocných prostředkem k občerstvení těla i nadpřirozeným lékem duše. — Poslední dvě svátosti mají prospívati celému tělu Církve. Svátostné manželství zajišťuje zevnější spořádaný vnější vzrůst lidské společnosti, kněžské svěcení je dáno, aby byla obnovována oběť Kristova za živé i za mrtvé, aby kněží živili stádečko Kristovo Chlebem života a řídili činnost údů podle přikázání Božích.

Nyní již chápete hluboký význam slov: Církev je tělem. Je třeba z toho vyvoditi důsledky pro denní život. Vím, že mnozí z vás vědomí příslušnosti k Církvi prožívají láskou, pomocí, modlitbou za Církev. Ale je třeba stále a stále si to uvědomovati: Církev není něčím mimo mne! Jsem jejím údem vnitřně i na venek spojeným

jednotou skutečnou. Nejsem nikdy nikde sám. Všude jsem ve spojení s ostatním tělem Církve: v modlitbě, při práci, v utrpení, ve veřejném životě. Doma, na poli, v dílně. Všude potkávám nejen lidi a sousedy, ale také bratry a sestry Krista — údy téhož těla. Nebudeme chodit kolem sebe cize, bez zájmu a bez účasti. Vždyť jsme jedno zde na zemi a chceme být jedno v Kristu i po smrti. A na celém světě ve všech národech žijí údy téhož těla Církve. Toto katolické t. j. obecné vědomí nechť rozšíří srdce moje, můj rozhled, mou činnost pro zdar a rozkvět společného těla. Přijímáme z tohoto těla jako údy tolik dobra, musíme závazně je zase vracet ke zdraví celku. Za žádnou cenu se neodloučíme od jednoty Církve, tělo by nezahynulo, zahynuli bychom my a tělo by trpělo. I odloučené bratry zahrneme do svých modliteb a lásky, aby našli zase cestu zpět. Jak by se dal vybudovati ve světě mír na základě této skutečnosti: Církev je tělem, my jeho údy.

II. *Církev je tělem Kristovým. Kristus je její hlavou.*

> „Všechno podřídil pod jeho nohy a jej ustanovil jako hlavu nad celou Církví. Ta jest jeho tělem, plností toho, jenž všechno vším naplňuje.
>
> Efes. 1, 22, 2.

Tuto úvahu začneme úryvkem z obranné řeči, kterou měl sv. Pavel po svém zatčení na nádvoří jerusalemského chrámu k lidu israelskému: „Bratři a otcové! Pronásledoval jsem toto učení (Kristovo) až k smrti. Muže i ženy jsem spoutával a uvrhoval do vězení, jak mi dosvědčí velekněz a všichni starší. Od nich jsem obdržel i listy k bratřím a ubíral jsem se do Damašku, abych také tamější křesťany přivedl svázané do Jerusalema, aby byli potrestáni. Když jsem se přibližoval k Damašku, ozářilo mě náhle o poledni veliké světlo s nebe a padl jsem na zem a uslyšel jsem hlas, který ke mně mluvil: „Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ?" Já pak jsem odpověděl: „Kdo jsi, Pane?" I řekl ke mně: „Já jsem Ježíš Nazaretský, kterého ty pronásleduješ." (Sk. 22, 1 nn.)

Proč jsem takto začal? Chci vám dokázati, jak se Ježíš ztotožňuje se svou Církví. Šavel pronásledoval křesťany — muže a ženy — a Ježíš mu vyčítá: „Proč mě pronásleduješ?" Ano, Ježíš bere věc Církve a křesťanů za svou! Už před tím řekl jednou apoštolům — sloupům Církve: „Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, který mě poslal." (Luk. 10, 16.)

Již tedy z tohoto začátku naší úvahy je zřejmo, že Ježíš Kristus, Vykupitel světa, má k Církvi nejužší vztah. Sv. Pavel to vyjadřuje slovy: „Církev jest Kristovým tělem, plností toho, jenž všechno vším naplňuje" (Efes. 1, 22). Podobnost těla a Církve jsme již poznali; nyní vystupme k pochopení vyšší pravdy o Církvi. Naše katolické vědomí se posílí a náš poměr ke Kristu a k Církvi bude prohlouben a oživen novým duchem!

1. Napřed nechme stanouti osobnost Ježíše Krista před zrakem své víry. Popatřme na něho ve světle čtyř evangelií: Vtělený Boží Syn, Syn Panny a Bohorodičky Marie. Pravý Bůh i pravý člověk — „syn člověka". Mesiáš očekávaný po dlouhá staletí, na němž se splnilo všechno Písmo. Ježíš, Spasitel světa. Poslaný od Otce k založení nového království — říše mesiánské. Učitel mocný ve slově i v příkladu. Kyrios - Pán, jemuž byla dána moc na nebi i na zemi. Divotvůrce a Lékař nemocí těl i duší. Milovaný i nenáviděný. Mistr dvanácti apoštolů, které učinil rybáři lidí. Dobrý pastýř, který dává život za své ovce. Dobrotivý Otec, který dává sebe jako Chléb života za pokrm. Nejlepší a nejkrásnější ze synů lidských, jemuž vydávají svědectví dějiny. Vyvýšený na kříži jako Beránek, jenž snímá hříchy světa. Vítěz nad hříchem, smrtí a satanem v den zmrtvýchvstání. Vstupující na nebesa, jenž sedí na pravici Otcově. Kristus - Král. Úhelný kámen Církve, již založil. Žijící v Církvi a v Eucharistii. — Tohoto Krista tělem je Církev. Údy tohoto Krista v Církvi jsme my, každý z nás. Hle, velikost křesťanské důstojnosti! Z velikosti Kristovy roste velikost Církve.

Ježíš Kristus Církev založil, na kříži její výstavbu dokonal. Získal ji a vykoupil si ji za cenu své vlastní krve. Ozdobil ji svátostmi, svěřil jí moc učitelskou, pastýřskou i kněžskou. Sesláním Ducha Svatého posilnil ji silou s nebe a představil v ní lidstvu svou snoubenku. Proto je Církev jeho tělem. Sv. Pavel tuto myšlenku učinil těžištěm svých důvodů: „Vy však jste tělo Kristovo a každý jednotlivec jeho úd." (1. Kor. 12, 27.) — „Ženy buďte poddány svým mužům jako Pánu, neboť muž je hlava ženy, jako hlava Církve je Kristus, Spasitel svého těla .... Kristus miloval Církev a vydal sebe samého v oběť za ni, aby ji posvětil, když ji očistil křtem vody v slově (života). Tak chtěl sám sobě připraviti Církev slavnou, bez poskvrny, aby byla svatá a bezúhonná ... Nikdo nikdy neměl v nenávisti své tělo, nýbrž živí je a přeje mu, jakož činí i Kristus své Církvi, poněvadž jsme údy jeho těla." (Efez. 5, 22 nn). „Nyní raduji se z utrpení pro vás a doplňuji na svém těle, co zůstává trpěti z útrap Kristových pro jeho tělo, to jest pro Církev." (Kol. 1, 24.)

Nač chtěl asi sv. Pavel upozorniti věřící v Korintě, v Efesu a v Kolossách? Přál si, aby v Korintě se nevyvyšovali jedni nad druhé. Každý má v Církvi své místo a Bohem svěřený úkol, zvláštní poslání a k tomu i zvláštní dary Boží. Jeden potřebuje druhého v těle Kristově jako údy v těle lidském. Dejme na sebe působiti tímto přáním Apoštola národů! — Efezské učil zachovávati rodinné a manželské povinnosti a vyzdvihl před jejich zraky velkou skutečnost a příklad: Zasnoubení Kristovo s Církví láskou a věrností. Hle, jak zasahují skutečnosti víry i mravní život jednotlivců a jak i manželství těží na velikosti a důstojnosti vzhledem k tělu Kristovu. V listu ke Kolossanům Apoštol Kristův se raduje ze svého utrpení pro bratry v Kolossách, vždyť tímto utrpením dostává i on i Církev — tělo Kristovo, podíl na utrpení Ukřižovaného. Trpící Kristus, trpící

Církev, trpící údy. Kolik je v tom útěchy, síly a tajemné spojitosti! Jak se díváme my v Církvi na své utrpení? Buďme si vědomi: trpí v nás Církev, trpí v nás Kristus.

2. Na sklonku svého života stanul Ježíš se svými jedenácti učedníky na jedné hoře v Galileji. Bylo to již po jeho zmrtvýchvstání. Tam slavnostně prohlásil: „Dána je mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy, učte všechny národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého! A učte je zachovávati všecko, co jsem vám přikázal! A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa." (Mat. 28, 18 nn.) Přijetím lidské přirozenosti a dílem vykoupení se stal Ježíš Kristus Pánem světa a Hlavou Církve: „On je obraz Boha neviditelného, prvorozený ze všeho tvorstva. Vždyť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi: viditelné i neviditelné. .... A On stojí v čele všeho a všecko má v něm své trvání." (Kol. 1, 15.) Tomuto slovu rozumíme tak, že druhá božská Osoba jakožto tvůrčí Slovo Otcovo, jímž a pro něž vznikl svět, je zdrojem veškerého bytí i trvání. I my patříme jakožto tvorové pod jeho nadvládu. Nejsme Zákonodárce.

Ve své Církvi je Kristus hlavou. Sv. Pavel pokračuje v listě ke Kolosským: „A On je hlavou těla Církve. On je počátek, prvorozený z mrtvých (vstalých), aby ve všem měl přednost. Neboť se zalíbilo (Otci), aby v něm přebývala plnost všeho a aby skrze něho smířil všechno se sebou, i co je na zemi, i co je na nebi, tím, že sjednal pokoj krví na jeho kříži." (Kol. 1, 18.) Hlava v lidském těle je důležitým orgánem. Z něho jako z centrály je řízen celý činný život člověka. Řídí pohyb nohou i rukou při chůzi i při práci. Je středem soustavy nervové. Je nositelem většiny smyslů. Právě tak Kristus řídí Církev a je nositelem veškerého života a činnosti v Církvi. Už ve svých kázáních mluví jako ten, který má moc, který má právo dávati zákony, rady, napomenutí. To již tehdy jako hlava kladl základy Církvi. Apoštolům dal trojí pravomoc: učiti, říditi a vésti k svatosti. Ducha pravdy jim přislíbil, aby vždy stáli v pravdě. Sv. Petra učinil základem — skalou nerozbornou, aby viditelná společnost Církve měla také viditelnou hlavu. Skrze Petrovy nástupce plní Církev své úkoly.

Avšak ani po svém nanebevstoupení Kristus nepřestal býti hlavou Církve. Papež u kormidla lodičky Petrovy není sám. Kristus neviditelně sice, ale stále vládne věřícím. On je Pánem myslí jejich i srdcí. I vzpurnou vůli lidskou dovede podle své vůle si nakloniti a podrobiti své nadvládě. Vhodně píše svatopisec v knize Přísloví: „Jak rýhy vodní je královo srdce v ruce Páně, kamkoli jemu se zlíbí, zavede je." (Přísl. 21, 1.) Kristus jako biskup našich duší a pastýř (1. Petr 2, 25) pečuje i o jednotlivce v Církvi. Vnitřně je osvěcuje, dává jim vnuknutí Ducha Svatého, posilňuje jejich vůli. V obtížných poměrech bdí nad představenými Církve a řídí jejich rozhodnutí, vzbuzuje svou odvěkou volbou muže a ženy, kteří svatostí života, činorodou prací a obětí mají veliký vliv na prostředí a dobu.

Tak vzrůstá jeho působením tělo jeho — Církev. Co to znamená pro mne, pro naše katolické smýšlení? Ježíš Kristus jako hlava Církve pevně řídí celý její život i její dějiny. Nutno v bezmezné důvěře se spolehnouti na zdárnou plavbu lodičky Petrovy. Odstraňme nedůvěru a strach, malomyslnost a nepochopení ve význam a spolehlivost díla Kristova v Církvi! — Dejme se však také říditi! Buďme konateli toho, co nám Kristus skrze papeže nařizuje, doporučí. Přijměme jeho zásady a pravidla; jděme poslušně za hlasem svých biskupů.

Okružní list papeže Pia XII., jehož základní myšlenky probíráme, vyšel v době, kdy v Německu katoličtí biskupové byli nacistickou vládou omezováni ve svých právech a kdy mezi ně a věřící bylo stavěno mnoho přehrad. Proto neopomenul Pius XII. v uvedené encyklice prohlásiti: „Nelze Krista uznávat a papeže odmítat. Tím by se tělo Kristovo trhalo, znetvořilo. I biskupy posílá Kristus. Oni jsou podle sv. Řehoře Velikého „nejdůležitějšími částmi údů Páně." — Kdo raní biskupa, raní papeže — pokračuje hlas sv. Otce. Bezpráví učiněná biskupu, zasahují i papeže. — Tato slova mají pro nás ten význam, abychom věc svých duchovních pastýřů brali vážně a slyšeli otcovský hlas Kristův tam, kde k nám promlouvají. Kde by byl náš český katolicismus, kdybychom byli vždy hned uchopili myšlenky papežů na příklad: Lva XIII. o unionismu — enc. o sv. Cyrilu a Metoději, výzvy Pia X. o časném a častém sv. přijímání, výzvu Pia XI. laikům ke spolupráci na budování těla Církve v KA nebo význam nynějšího sv. Otce o apoštolátu milosrdné lásky a odpuštění pro světový mír! Či máme jen oslavovati jubilea encyklik? Spokojiti se tím, že je trpně vezmeme na vědomí? Pak přirozeně řízení Církve hlavou, kterou je Kristus, v jednotlivých údech selhává a trpí celek.

Poslední neděli v říjnu slavíme svátek Krista Krále. Ale mysleme na to častěji než jednou v roce. Denně žijme z tohoto vědomí. Dejme Kristu nad sebou svaté právo. Buďme poslušnými duchovními údy jeho těla. Stůjme při sv. Otci a jeho biskupech! Zachovávejme v tomto duchu všechna církevní přikázání, ve velkém i v malém! Řiďme se i radami a napomenutími svých duchovních správců, kteří nám oznamují a tlumočí přání Kristova! Až do poslední farnosti, do každé vesničky katolického světa, do každé rodiny a do každého katolického srdce měla by vstoupiti vláda Ježíše Krista — Hlavy Církve. Nedejme se zahanbiti jinověrci ve všech národech, kteří poznávají a uznávají v řízení Církve nadpřirozenou moc a záštitu pravdy, práva a lásky.

III. *Kristus jako hlava vtiskuje Církvi svou podobu.*

„Bůh předurčil, aby byli připodobněni obrazu jeho Syna aby On byl prvorozený mezi mnohými bratřími.
Řím. 8, 29.

Ve svém pozemském životě Ježíš Kristus se často odvolával na

své poslání, které mu dal nebeský Otec. Proti pomluvám a předsudkům fariseů, jako by se sám vydával za Mesiáše, který hledá své uplatnění a svou slávu, říká: „Nemůže Syn činiti něco sám ze sebe, nýbrž jen to, co vidí činiti Otce. Cokoliv tedy činí On, to činí podobně i Syn; neboť Otec miluje Syna a ukazuje mu, co sám činí." (Jan 5, 19.) V tom především se Církev podobá své hlavě — Kristu, že totéž se soudí z řad nepřátel a nepoučených o ní. Dělá si prý nárok na pravdu a právo, na vliv v životě soukromém a veřejném, osobuje si prý výhody a práva, které jí Bůh nedal. A co může ona na to odpověděti? Nic jiného než že tvrdí, že bez Krista nic nečiní. Vše, co činí Kristus, činí též ona — jeho tělo. Má-li Kristus a Církev stejné nepřátele, mají též stejnou obhajobu svého božského poslání a činnosti.

V této úvaze si chceme uvědomiti skutečnost, že Kristus — Hlava vtiskuje své Církvi a jejím údům svou podobu. Jméno křesťan jakožto člověk Kristův to naznačuje podle jména. Je nutno však uskutečniti to životem. Sv. Pavel nám jako kdysi křesťanům v Římě oznamuje: „Bůh ty, které předzvěděl, také předurčil, aby byli připodobněni obrazu jeho Syna, aby on byl prvorozený mezi mnohými bratřími" (Řím. 8, 29). Církev celá i jednotlivé údy její nesou podobu samého Krista.

1. Syn Boží přijal lidskou přirozenost. Údy Církve jsou lidé. Kristus-hlava má stejnou přirozenost jako údy. Skutečně: prvorozený mezi bratřími. Není tedy mezi námi a Kristem nepřeklenutelná propast. On ji sám překlenul: „On totiž, ač božské přirozenosti, nepokládal za lup to, že je roven Bohu, nýbrž sebe samého zmařil, přijav přirozenost nevolníka tím, že se stal podobným lidem a ve svém zevnějšku byl shledán jako člověk." (Filip. 2, 6-7.) Kromě hříchu ve všem se nám připodobnil — ve slabosti těla podrobeného utrpení, v chudobě, hladu, žízni, únavě, pláči, nářku. — Nejsme se svou přirozeností v Církvi sami. Někdy nad ní malomyslníme pro její slabost i porážky, ale v Církvi naše přirozenost je spjata s lidskou přirozeností Kristovou poutem bratrství, pochopení, sounáležitosti, podoby. V nebi dlí Ježíš po pravici Otcově. Jeho oslavená lidská přirozenost je zárukou, že také naše přirozenost bude povýšena, očištěna, vykoupena a oslavena. Syn Boží vzal podobu naši, abychom my dostali podobu jeho — podobu druhorozených dětí Božích. „Všem, kteří ho přijali, dal moc státi se dítkami Božími." (Jan 1, 12.)

Kristus v Církvi jako kdysi v pozemském životě zve jednotlivé údy jejího těla k následování sebe, k připodobnění se jemu — Hlavě. „Pojď a následuj mě!" (Mar. 10, 21.) „Vezměte mé jho na sebe a učte se ode mně, neboť já jsem tichý a pokorný srdcem." (Mat. 11, 29.) Ježíš — náš božský Mistr nežádá od nás zázraků, ale žádá, abychom jej napodobovali v jeho lidských ctnostech, řídili se jeho slovy: „Milujete-li mne, zachovávejte má přikázání! A já budu prositi Otce a dá vám jiného Utěšitele, aby s vámi zůstával na věky"

(Jan 14, 15). Povinnost křesťanské dokonalosti je dána jak vztahem ke Kristu, tak vztahem k Církvi. V ní chce Ježíš, abychom zpodobovali jeho ctnosti před tváří celého světa. Snažíš-li se, křesťane, o dobrý život a následování Krista, plníš úkol uskutečnitelný v Církvi skrze milost a spolupráci s ní. Posvěcuješ se obdobně jako kdysi Kristus za bratry a sestry. Z Krista-hlavy ponenáhlu jsou formovány jednotlivé duše a celá Církev nese podobu jeho. Svatí zpodobnili nejlépe v sobě obraz Krista: „S Kristem jsem ukřižován. Nežiji už já, nýbrž žije ve mně Kristus" (Gal. 2, 20). Tak mohl říci Apoštol národů, jenž se připodobnil i v utrpení svému Pánu. — Tváří v tvář této skutečnosti, stojíme snad zahanbeni nad tím, že nejsme dokonalí, že ideál Kristův zůstává neuskutečněn v našem životě. Jaký to dluh Kristu a Církvi! Hřích hyzdí podobnost duše s Kristem. Kazí a špiní podobu Kristovu v Církvi. Znetvořuje nebo dokonce hubí špatným příkladem a pohoršením údy druhé..... Nechtějme nosit ve své duši obraz ducha odbojného, pyšného, smilného, jehož jsme se slavnostně odřekli na křtu svatém. Oblékněme v Církvi „nového člověka", stvořeného podle Boha v pravé spravedlnosti a svatosti" (Efez. 4, 24).

Ale ještě jedna podobnost je mezi Kristem a Církví. Sledujeme-li pozemský život Kristův a dějiny Církve od počátku až do dnešní doby, představují nám jednotlivá údobí života Kristova i dějinná údobí tajemných cest Prozřetelnosti v Církvi podobnost. Doby slávy jako na hoře Tábor — srovnej dobu Karlovu v naší vlasti — doby pronásledování Kristova od fariseů a zákoníků — doby útisku Církve. Někde vystupuje Církev jako Kristus vítána od národů, jimž nese světlo, jindy zas jako Kristus vyháněná z misionářských území. Někdy je Církev jako Kristus lékařem ran lidstva, jindy zas karatelkou zlořádů, někdy nese korunu královskou, jindy zas trnovou korunu. — Také jednotlivé údy prodělávají podobný osud jak Kristus-Hlava Církve. Denní pozemský život Kristův — toť náplň denního působení Církve. Denně jako Kristus se modlí ústy a srdcem svých kněží a řádů, denně koná skutky milosrdné lásky, denně se ujímá utiskovaných, napomíná hříšníka, aby se obrátil a živ byl..... Zač má vděčit lidstvo Církvi! Nemusíme ani zapírati, že někdy údy Církve svými vinami vrhly špatné světlo na celé tělo. To nebylo však z Krista a podle Krista. To byl lidský prvek, následek prvotního hříchu a nepochopení poslání Církve. Přiznejme to a vizme, že provinění i církevních hodnostářů nebylo s to zničiti v Církvi obraz Kristův. Zohavená tvář vždy znovu nabyla lesku a slávy. Přispívám já své Církvi ke cti? Nesu v sobě obraz Kristův — odlesk jeho zásad, přesvědčení, povahy?

2. Sv. Jan, miláček Páně a důvěrník Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, nejhlouběji nahlédl do lásky Ježíšovy. Chtěje vyjádřiti nesmírné požehnání Vtělení, píše hned v první kap. svého evangelia: „Z jeho plnosti jsme všichni obdrželi, a to milost na milost" (Jan 1, 16). V této větě je nové poučení a nový základ podobnosti Církve

ke Kristu. Kristus jako Vykupitel Církve vlévá z plnosti svých zásluh do jednotlivých údů — do našich duší — jednu milost za druhou. Sám vyniká plností a dokonalostí nebeských darů. „Otci se zalíbilo, aby v něm přebývala plnost všeho" (1. Kolos. 1, 19). Má tedy Kristus-Hlava Církve z čeho rozdávati. Poněvadž bez jeho milosti nemůžeme docela nic nadpřirozeného a záslužného konati, vládne on jako Hlava, když rozdílí tyto možnosti a schopnosti, abychom se mu směli připodobniti a konati jeho jménem, jménem Církve skutky záslužné. Milost Kristova nás utváří, zušlechťuje, zdvihá, posvěcuje.

Největším darem, který nám v Církvi Kristus uděluje, je sám Duch Svatý, třetí božská Osoba. On je zdrojem života a síly, který z Otce a Syna vychází. Je nazýván „Duchem Páně, Duchem Syna" (2. Kor. 3, 17; Gal. 4, 6). Vtělení Syna Božího začalo slovem: „Duch Svatý v tebe sestoupí a moc Nejvyššího tě zastíní" — tak řekl Gabriel Panně Marii. Je radostí tohoto Ducha, že přebývá ve vznešené duši Ježíšově. Tohoto Ducha zasloužil nám Ježíš svou smrtí na kříži. Udělil jej pak apoštolům a Církvi, dýchaje na ně: „Přijměte Ducha Svatého!" (Jan 20, 23.) V den Letnic, když už Ježíš zasedl po pravici Otcově, vylit byl bohatě na celé tělo Církve. A Duch svatý to je, který nás učinil Kristu podobnými — dítkami Božími: „Všichni ti, kdož se dávají vésti Duchem Božím, jsou synové Boží . . . Ano, i Duch vydává svědectví s naším duchem, že jsme dítky Boží. Jsme-li však dítky, jsme i dědici, dědici Boží a spoludědici Kristovými, jestli ovšem spolu s ním trpíme, abychom s ním byli také oslaveni" (Řím. 8, 14 nn). — Duch Svatý také v Církvi podle učení papežské encykliky je duší Církve — duší těla Kristova. Jím a skrze něho se spojují části těla — údy mezi sebou. Je celý v Hlavě — v Kristu, celý v Těle, celý v jednotlivých údech. — Jak pravdivá, jak vznešená, jak poučná je nauka tato o Církvi. — Snad jsme chodili kolem ní jako kolem zakopaného pokladu. Hle, Duch Svatý vytváří naši podobu s Kristem skrze milost. Dostali jsme jej kdysi ve sv. biřmování — před tím už na křtu — přebývá v nás! Ještě dnes? Duch Svatý nechce však bydleti tam, kde hříchem těžkým se člověk odlučuje od živého těla a stává se údem mrtvým. — Duch svatý jako zdroj života chtěl by se vrátit tam, odkud byl vyhnán. Je však nutno vyhnati zlo, odstraniti hřích, litovati dokonale, zpovídati se, polepšiti život. — Pak zase přijde On, Těšitel, Oheň, Láska.

Jaký asi bude soud Boží nad námi? Kristus, Soudce vševědoucí, pohlédne do naší duše a bude hledati svou podobu. Najde ji? Či řekne: „Odejdi ode mně, neznám tě?" Připodobňujme se mu ctností a milostí za života, aby nás poznal a přijal za své po smrti. Tam v nebi „budeme podobni jemu, neboť budeme ho viděti tak, jak jest" (1. Jan 3, 2). Pokračování.

Karel Maria Kučera:

BOŽÍMU SRDCI VŘELOU PĚJ PÍSEŇ, DUŠE MÁ!

I. *Sursum corda.*

(Promluva na poslední neděli v květnu.)

Končí měsíc květen (dnes — tento týden), sejdeme se na poslední májové pobožnosti. Ti však, kteří mají rádi Matku Boží, lnou k Ní nejen v květnu, ale i po celý rok. Člověk rád vlastní obraz osoby, kterou miluje, nebo věc, která má vztah k milované bytosti. Není málo žen i mužů, kteří nosí medaijlku Neposkvrněného Početí Panny Marie. Ne jako nějaký talisman, nýbrž jako důkaz své úcty k Panně Marii. Jak vypadá medaijlka? Na jedné straně obraz Matky Boží. Na druhé straně Její monogram, velké písmeno M a z něho vyrůstající Kříž. Pod písmenou M zobrazeno Srdce Kristovo, ovinuté trnovou korunou a Srdce Panny Marie, probodené mečem. Dvě Srdce tak blízká sobě, Srdce Syna a Srdce Matky. Nejčistší Srdce Panny Marie vede nás k Srdci Jejího Syna, k Božskému Srdci Páně, planoucímu k nám žárem lásky.

Jako sobota je dnem Matky Boží, je pátek dnem Srdce Páně. Jako květen měsícem Královny máje, červen zasvěcen Srdci Kristovu. Po květnovém mariánském schodišti vedoucím k Bohu, přicházíme v červnu do paláce lásky Boží a seznámíme se v příštích promluvách se Zaslíbeními Srdce Páně. Dnes řekneme si důvod naší úcty a probereme jedno ze Zaslíbení.

Duch svatý od počátků Církve sv. vedl jednotlivé duše na cestě k dokonalosti k úctě k Srdci Páně. Byli to však pouze jednotlivci. Teprve r. 1675 zjevení sv. Markéty Marie Alacoque rozvlnila hladinu náboženského života a ukázala na úctu k Božskému Srdci Spasitele. Řím nějaký čas správně mlčel a zkoumal. Nedal se strhnout prvním nadšením. Co Boží jest, tomu neuškodí rozvaha, naopak tím více se projeví prvky Boží vůle. Když pak sv. Otec schválil, nebylo vzato za základ soukromé zjevení, ale ustanovení Církve. Zjevení sv. Markéty Marie Alacoque bylo impulsem, bylo podnětem, aby z nevyčerpatelné studnice Kristových pravd byl získán osvěžující nápoj úcty k Srdci Ježíšovu.

Na otázku proč ctíme Srdce Páně, odpovídáme: Ctíme Srdce Páně, neboť nám co nejzřejměji představuje nekonečnou lásku Kristovu k nám. Ctíme Srdce Páně, abychom Mu opláceli Jeho lásku k nám, abychom Je usmiřovali za hříchy naše i ostatních lidí, abychom šli cestou lásky k Bohu a bližnímu, abychom dosáhli věčné spásy. Žijeme. Položí si někdo otázku: Proč žiji? Co následuje po smrti? Pověst vypravuje, že k poustevníkovi přišel muž a tázal se ho: „Co je život člověka?" Poustevník pravil: „Poutník šel pustou skalnatou krajinou. Přišel k propasti, která byla velmi hluboká. Nemohl dále. V tom uslyšel řev dravce a spatřil lva, jak se žene za ním. Nevěda kam utéci, sklouzl poutník po kraji propasti, kde se

mu podařilo zachytiti tam rostoucího malinového keře, a zůstal viseti nad propastí. Pod ním byla bezedná hlubina, nad ním rozzuřený lev. V tom poutník zpozoroval, že keř, jehož se křečovitě držel, ohlodávají dvě myši, černá a bílá. A co dělal poutník, aby se zachránil? Nic. Klidně obíral maliny s malinového keře." A poustevník dodal: „To je obraz lidského života. Onen poutník, to je každý člověk. Každý člověk visí nad bezednou propastí věčnosti, drží se jenom několika slabých kořínků života, které ustavičně a rychle ohlodávají dvě myši: bílá — den a černá — noc. Lev není nikdo jiný, než zlý duch, který chce svésti duši k těžkému hříchu a tak ji zahubit .... A co dělá lehkomyslný člověk? Jak brání svůj věčný život? Trhá klidně maliny hříchů, nedbá, že se vydává na milost a nemilost ďáblu a že z věčné propasti není vysvobození ani záchrany."

Drazí v Kristu! Pověst obsahuje v sobě hlubokou pravdu. Mnozí katolíci žijí tak, jakoby věčnosti vůbec nebylo. Věčnosti, která je neměnnou skutečností, jako je skutečností Bůh. Každý z nás smrtí stane na prahu věčné radosti nebo věčného zavržení. Představený chválí, vyznamenává i kárá své podřízené tak, jak myslí, že zasluhují. Člověk se může mýlit, Bůh je ve svých rozhodnutích neomylný. Neomylný a nejvýš spravedlivý je Jeho rozsudek. Je pravdou, že ve svém milosrdenství dává milost obrácení třeba i v poslední chvíli před smrtí. Ale nemůžeme si tento námi naprosto nezasloužený projev milosrdenství bráti za pravidlo. Přísloví dobře praví: Jaký život, taková smrt. Aby byla smrt v přátelství Božím, potřebuje člověk cestu, kterou když jde životem, má velkou naději spásy. Onou cestou pro člověka je právě úcta k Božskému Srdci Páně a úcta k Panně Marii. Jako dítě vede se za ruku otce i matky, tak obě úcty se dají spojit. Vždyť nelze si představit Marii bez Ježíše, Syna bez Matky. Řekli jsme si již na počátku promluvy, že Nejčistší Srdce Panny Marie vede nás k Srdci Jejího Syna, k Božskému Srdci Páně. Kdo se snaží být věrným duchovním dítětem své nebeské duchovní Matky, toho Ona neopustí. Vede cestou spásy. Přivádí k Zaslíbení Srdce Páně, které si probereme v následujících promluvách. Mateřské Srdce Panny Marie se sklání k srdci duchovních dětí a volá je k Sobě a k Bohu. Vzhůru, lidské srdce, na Srdce Panny Marie a Srdce Kristovo! Jaký život, taková smrt. Syn Boží, Ježíš Kristus, se sklání k člověku a Svými Zaslíbeními nabízí pomoc. Na nás je, abychom neodmítli a použili.

Abychom dobře si zapamatovali, znovu si opakujeme: Ctíme Srdce Páně, neboť nám co nejzřejměji představuje Kristovu lásku k nám, abychom Mu opláceli Jeho lásku k nám. Abychom Je usmiřovali za své hříchy i viny druhých, abychom šli cestou lásky k Bohu a bližnímu, abychom dosáhli věčné spásy.

A nyní přistoupíme již k jednotlivým Zaslíbením.

Kolikrát viděli mnozí z nás obrázek: před domkem sedí žena s dítětem na klíně. Za ní na prahu stojí muž a se šťastným úsměvem se dívá na matku s dítětem. Dítě si pod otcovou ochranou bezsta-

rostně hraje na matčině klíně. Manželství. Být 100% mužem a otcem. Mužem, kterého si žena váží a o něhož se může opřít. Pečlivým otcem, který správně vede své dítky. Být 100% ženou, sloupem domácnosti, aby muž po příchodu z práce a povolání nalézal porozumění, klid, odpočinek a teplo čisté, obětavé lásky. Být 100% matkou, která je pravou přítelkyní svým dětem, takže ty se jí se vším svěřují a dají se vést a vychovávat. Matkou, která dává Bohu a vlasti zdatné muže a ženy. Muž a žena. Oba v lásce, svornosti, vzájemné podpoře a vycházení si vstříc v Bohem posvěceném, před oltářem uzavřeném nerozlučném a nerozlučitelném svazku manželském. Ideál, který je vysoký, ale přece dosažitelný. Dosažitelný tam, kde milost Boží je základem. A Bůh nabízí svou milost. Pán Ježíš slibuje ctitelům a ctitelkám Svého Srdce: „Udělím mír jejich rodinám."

Zde máme zdroj, odkud můžeme čerpat bohatý proud milostí Božích pro naše rodiny.

Tento týden před námi první pátek měsíce června — patří Božskému Srdci Páně. Udělejme si předsevzetí, že chceme použít Bohem nám nabízené pomoci. Řekli jsme si, že ctíme Srdce Páně, abychom je usmiřovali za hříchy své i ostatních. K tomu účelu dávejme častá smírná sv. přijímání prostřednictvím Panny Marie, která je svou přímluvou očistí od prachu lidské slabosti.

Zasvěťme sebe, své rodiny Srdci Kristovu a pěstujme vroucí úctu k Srdci Páně a k Panně Marii, abychom dobře překonali překážky a pokušení a splnili vůli Boží. Pak neopustí nás Božské Srdce, kterým nerozumíme snad jen lidský sval, ale celý vnitřní život Ježíše Krista, Bohočlověka. — Amen.

II. *V boji proti hříchu.*

Kolikrát čteme v dějinách o událostech, které nás zajímají. Neprožili jsme je, neviděli jsme je. Víme však, že se staly, protože máme písemné záznamy nebo ústní podání. Právě tak Bůh v Písmě Sv. Starého Zákona nám umožnil znát první počátky lidstva. Ráj. Naši prarodiče, Adam a Eva v šťastném soužití. Mají právo používat celý ráj, jen jeden strom je jim zakázán, aby podali důkaz poslušnosti vůči Bohu. Jednoho dne podléhá Eva. „Budeme jako Bůh", vlna rodící se pýchy vzdouvá se v mysli Evy. Stojí pod stromem, ze kterého jim zakázal Bůh jísti ovoce. Dříve si neutrhli z úcty před Božím příkazem. Nyní pýcha a vzdor se vzmáhá v nitru ženy. Zrak se stále větší zálibou pozoruje ovoce. Zálibou se vzbuzuje žádost těla. Ruka se vztahuje, trhá a Eva jí Bohem zakázané ovoce a dává i Adamovi. První hřích.

Od té doby hřích s třemi větvemi: pýchou rozumu, žádostivostí očí a žádostivostí těla, vine se jako had dějinami člověka a hrozí vše pohltit. Bůh zasahuje svou láskou k člověku a smrt Vykupitele na Kříži láme otroctví hříchu. Člověk se však ukazuje slabým, těžce zápasí a snadno podléhá. Boží láska neopouští. Člověk dostává

Zaslíbení Srdce Páně, aby zvítězil. V dnešní a dalších promluvách začneme probírat jednotlivá Zaslíbení.

Rozhlédněme se kolem sebe. Vidíme tolik různých povah s různými zálibami. Jednoho zajímá to, druhého ono. Pozorujeme též povahy, jejichž vystupování je přímým ztělesněním pýchy. A co nejhorší, zpozorujeme to ve svých vlastních řadách, řadách katolíků. Na co bývá člověk pyšný?

Na majetek. Minulá válka ukázala, jak vratký je základ majetku. Jediný výbuch bomby dovedl zničit, co člověk budoval řadu let. Před pohyby bojujících armád museli mnozí vše opustit, aby se nedostali do středu bojového ohně.

Na moc. V hloubi lesa Českomoravské vysočiny je osamělý hrob. Prostý kříž bez nápisu. A místní lidé znají historii člověka, který za války byl velkým funkcionářem politické strany. Nastal převrat a utlačovaný národ se obrátil proti utiskovatelům. Bývalý funkcionář prchl do lesa, kde se skrýval. Šli za ním, aby se odpovídal ze svých činů. Když viděl, že je objeven a neuteče, obrátil zbraň proti sobě a lesní pěšina pila jeho krev.

Na čest a slávu. Na Květnou neděli si připomínáme, jak lid s jásotem a voláním „Hosana" vítal a provázel Pána Ježíše při vjezdu do Jerusaléma. Připravili Mu slavný vjezd. Za několik dnů na to, na Velký pátek, volali: Ukřižuj.

Velmi snadno může člověk ztratit vše, na co bývá pyšný. Ctitelé Srdce Páně nalézají správný postoj, když se — pokud stačí lidské síly — snaží co nejvíce se přiblížit svému Vzoru: „Ježíši tichý a pokorný Srdcem, učiň srdce mé podle Srdce Svého."

Po pýše rozumu dalšími větvemi hříchu jsou: žádostivost očí a žádostivost těla. Kam vedou, máme příklad v Písmu Sv.: „Herodes totiž dal Jana zajmouti a vsaditi do vězení pro Herodiadu, manželku bratra svého Filipa, že ji pojal za choť. Neboť Jan říkával Herodovi: „Není dovoleno ti míti manželku bratra svého." Herodias pak nevražila na něho a chtěla ho zabíti a nemohla, neboť Herodes se bál Jana věda, že to je muž spravedlivý a svatý; i chránil ho a mnoho činil vyslechnuv jej a rád ho poslouchal.

Přišel však den příhodný: Herodes učinil v den svých narozenin hostinu svým velmožům a tisícníkům, i předním mužům galilejským. Když pak vešla dcera právě té Herodiady a tančila a zalíbila se Herodovi i těm, kteří s ním stolovali, král řekl dívce: „Požádej mne, zač chceš, a dám ti to." A přisáhl jí: „Začkoliv požádáš, dám tobě, byť to byla polovice mého království."

Ona vyšla a řekla své matce: „Zač mám žádati?" Ta řekla: „Za hlavu Jana Křtitele." I vrátila se s chvatem ke králi a prosila ho řkouc: „Chci, abys mi dal ihned na míse hlavu Jana Křtitele."

I zarmoutil se král; pro svou přísahu však a pro spoluhodovníky nechtěl ji oslyšeti, ale poslav hned kata, rozkázal přinésti hlavu jeho.

I sťal ho v žaláři a přinesl hlavu jeho na míse a dal ji dívce a dívka dala ji matce své.

Král přichází na návštěvu k svému bratru a setkává se s jeho manželkou. Žádostivost očí při pohledu na krásnou ženu, žádostivost těla v touze ji mít, zaslepuje krále tak, že si neuvědomuje, že Herodias odchází proto, že jí lichotí být královnou. Sv. Jan Křtitel burcuje Herodovo svědomí: „Není ti dovoleno . . ." Karieristka Herodias se bojí, že ztratí titul královny, a proto chce sv. Jana odstranit. Nevede se jí to. Až nastává příhodná chvíle, kdy vínem zpitý Herodes činí neprozřetelný slib a alkoholem zamlžený mozek splňuje přání děvčete.

Kolik hříchů bývá způsobeno tím, že člověk si nedovede odepřít to, co vidí a po čem touží jeho tělo. Má odvahu se dívat a činit hřích, ale nemá odvahu s lítostí a vůlí lépe žít, obrátit své oči k nebi. A přece je psáno v Písmě sv.: „Větší je radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými." Vždyť sám Syn Boží přichází na pomoc zaslíbením Srdce Svého: „Hříšníci naleznou v Srdci mém pramen a nevyvážitelné moře milosrdenství."

Drazí v Kristu! Ukázali jsme si propast hříchu, propast, která svou záludností hrozí každému a každé z nás. Ukázali jsme si zdroj hříchu v pýše rozumu, žádostivosti očí a žádostivosti těla. Pýcha, vášeň, žádostivost, opilství neosvobozují, ale zotročují. Jim sloužit není hrdinství.

A víme, co následuje smrt v hříchu. To není výmysl kněží. Být knězem, to neznamená být imunním proti věčným trestům. Právě naopak, tím větší má odpovědnost, tím větší povinnost splnit vůli Boží. Učitel církevní, biskup sv. Augustin, upřímně napsal: „Záleželo by mně na tom stejně jako vám, abych totiž popřel věčnost trestů — kdyby to bylo možno. Cítím, že i pro mne plyne z toho nebezpečí. Ale jsem věřící; chci se dáti přemoci pravdě."

Nebezpečí propasti hříchu nás však nesmí uvésti v malomyslnost. Existuje most přes tuto propast. Most, který nemůže nikdo podminovat a vyhodit do povětří, protože jde o stavbu Boží. Most připravený ctitelům Božského Srdce Páně, který je tichý a pokorný Srdcem a Jehož Srdce je mořem milosrdenství pro kající.

Neplavec, který skočí do vody, utone v ní. Člověk, který se vrhne v oceán Srdce Kristova, utone, aby žil. Ten starý člověk v nás, ten člověk hříchu musí projíti mystickou smrtí, aby nový člověk žil pak Bohu, Panně Marii a vlasti. Nebojme se toho. To v prachu sedící umouněné dítě, hrající si v blátě, je něžně pozvednuto rodiči, umyto a dány mu dokonalejší, lepší hračky. Ti, kdo z prachu země a bláta hříchu pozvednou své ruce k Bohu a Matce Boží a vnoří se v oceán lásky Kristovy, kde utonou jejich hříchy, přechodem po mostě pokory a pomoci Srdce Páně si vybojují svobodu dítek Božích. — Amen.

III. *Bohumilý život — základy.*

Představme si, že máme na dlani hodinky. Jdou, nepotřebují naší pomoci. Kdybychom je však pustili s dlaně na zem, spadly by a rozbily by se. Podobně můžeme si představit sebe na dlani Boží. Bůh se stará o nás i v utrpení a křížích i ve chvílích, kdy se zdá, že na nás zapomněl. Milost Boží nás provází na každém kroku i tehdy, kdy by se zdála vhodnou otázka: kde je Bůh tvůj? Po Velkém pátku následuje Vzkříšení. Milost Boží nás provází a volá nás přes propast hříchu na Boží břeh. Z minulé promluvy známe most přes propast hříchu, most, kde platí slova Kristova: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný Srdcem" a kde Kristus pozvedá k Sobě hříšníky Zaslíbením: „Hříšníci naleznou v Srdci mém pramen a nevyvážitelné moře milosrdenství."

Přechodem přes most na Boží břeh vyhojujeme si svobodu dítek Božích. Nebudeme imunní proti hříchu. Co potřebujeme? „Postačí ti má milost," tak odpověděl Bůh sv. Pavlu. Podle oné odpovědi zařiďme se i my v zápolení s hříchem.

Tu, na břehu Božím, vystavíme si dům bohumilého života. Nejdříve musíme začít se základy, kterým bude věnována dnešní promluva.

Člověku, který neztratil smysl pro povinnost a odpovědnost, zdá se často jeho úkol těžkým břemenem. Někdy druhý, kterému radil a s ním to dobře myslel, dostane se právě do těch okolností, před kterými ho hleděl uchránit. „Kdybych byl radil jinak, nemuselo k tomu dojít," myslí si nyní. Není snadné vést, není snadné býti dobrým představeným. Kolikrát i podřízený nesprávně pochopí svého představeného, anebo zase nechtěně něco způsobí. Kolikrát něco chceme a nevíme dobře, zda je to skutečně dobré nebo jsme přesvědčeni, že ano, ale nedaří se nám. Pán Ježíš přichází na pomoc svým Zaslíbením: „Dám jim jejich stavu potřebné milosti."

Stalo se v Antverpách r. 1889. Několik desítek metrů od muniční továrny byl zaměstnán dělník sčítáním sudů. Tu vylétá z továrny jakoby raketa. Udiven hledí na ni, ale již je sražen k zemi. Továrna vybuchla. Oheň zachvacuje muniční skladiště. Dělník se chce odplížit do větší vzdálenosti od továrny, tu jasně slyší vnitřní hlas: „Zůstaň ležeti." Těsně nad ním sviští náboje a létají trosky. Konečně vše utichá. Dělník se zdvíhá. Vidí kolem sebe spálené, roztrhané lidské údy a trosky výbuchem rozmetaného skladiště. Všude zkáza a spoušť, on zachráněn. Zachráněn a myslí na velkou ochranu Srdce Páně, Jehož byl vždy ctitelem. Již mnoho let, vždy na první pátek v měsíci, chodil ke sv. přijímání a ten den, který byl též prvním pátkem, šel také. Dělník myslí zvláště na čtvrté Zaslíbení: „V životě a zvláště v poslední hodince budu jim bezpečným útočištěm."

Kolika nástrahami, kolikerým nebezpečím procházíme životem. Nebezpečím, o němž víme. Ale i nebezpečím, které nám bývá skryto

a náhle, nečekaně se objeví, aniž jsme byli připraveni. Jak často nás potká tělesná nebo duševní bolest. Nemoc, zranění, selhání těch, na které člověk nejvíce spoléhal. Bůh dopouští, ale neopouští. Byť všichni opustili, neopustí Pán Ježíš, který slibuje: „Ve všech protivenstvích jejich potěším je."

Známe přísloví: „Přičiň se a Bůh ti požehná." Ano, přičiňme se, snažme se a Boží požehnání nám zajistí splnění a úspěch. Bůh sám ví, co je pro nás pravým úspěchem. Řekneme si příklad. Mladý muž si vyjednával nastoupení zaměstnání. Jednou z podmínek bylo, že vždy počká v kanceláři do doby, kdy šéf znovu přijde v poledne do kanceláře. Mladík se těšil na vyhovující zaměstnání a prosil Boha, aby požehnal. Tu nepředvídaná okolnost zabránila nastoupení nové služby. Mladík zdrcen, trochu zakolísal v důvěře v Boha s tou otázkou, která tak často vyvstane: Bože proč? Za několik týdnů na to sirény pozdě varují před náhlým náletem. Šéf, který měl muže zaměstnávat, těsně před náletem se vrátil do kanceláře. Mladý muž by byl — podle úmluvy čekal na šéfa a pak teprve odešel na ulici směrem k domu, kde měl obědvat. Sirény pozdě varovaly. Letadla nad městem a na ulici, kde vysoké zdi z obou stran neskýtaly možnost úkrytu, dopadla letecká bomba a chodci klesli mrtvi. Mladý muž, kdyby jistá okolnost mu nebyla zabránila nastoupit ono zaměstnání, by byl s největší pravděpodobností šel onou ulicí, ve které ani jediný chodec nevyvázl životem. V Božím požehnání i Boží ochrana od zlého.

Často dopuštění, které člověk nechápe, uchrání před mnohem horším. Když přijde nezdar a protivenství, neskládat ruce v klín. Snažit se poznat vůli Boží. Přitisknout se v klín Panny Marie a Její pomocí se snažit poděkovat Bohu za kříž. Sjednocen s Vůlí Boha, který dopouští, ale neopouští, projde pak vítězně zkouškou a pozná, že zkouška byla vlastně pro něho dobrem. A stává se, že člověk téměř najednou dostane, o co se s malým nebo vůbec žádným úspěchem snažil dlouhá léta. Dostává trvale, v pravé a stálé radosti a ještě více než čekal, neboť základem je Boží požehnání. A v úctě k Božskému Srdci Páně máme záruku Božího požehnání: „Všechna podniknutí jejich hojně požehnám."

Drazí v Kristu! Jestliže minulá promluva byla ve znamení boje proti hříchu, je dnešní ve znamení základů bohumilého života. Zde si též znovu připomeneme Zaslíbení daného manželům: „Udělím mír jejich rodinám." Zaslíbení jsme probrali v první promluvě.

Zaslíbení, týkající se základů bohumilého života si můžeme vyjádřit dohromady takto: Lidé najdou pomoc, potřebnou jejich stavu, totiž mír svým rodinám, posilu v práci, v utrpení útěchu a hojné Boží požehnání.

Uvědomme si, jak nám vychází Bůh vstříc. Zde je cesta, která je málo známa. Cesta Zaslíbení, na níž můžeme uplatnit slova písně: „Ty jsi, o Jesu, růže štěstí rozestlal v dráhu žití nám." Neboť pravé štěstí spočívá ve vědomí, že Bůh je laskavým nebeským Otcem a

Přítelem, že v Srdci Páně máme zdroj všeho, co potřebujeme a Panna Maria je též nám duchovní Matkou a Vůdkyní, abychom přemohli hřích a zvítězili zde i na věčnosti. — Amen.

IV. *Velké Zaslíbení.*

K faráři přichází na návštěvu jeho přítel — též kněz. Venku se ženou sněhové mraky a nastává prudká vánice. Příchozí se rozhoduje zůstat na noc a jít zpět až ráno za lepšího počasí. Tu se zmocňuje návštěvníka neklid. Zvedá se a — aniž mohl říci vážný důvod — odchází domů. Jde dlouho vánicí. Konečně přichází do své farnosti a vstupuje do domu, ke kterému se dostal, když před tím trochu bloudil. Nalézá tam umírající dívku. Ihned ji vyzpovídá, dává rozhřešení a pospíchá do kostela pro potřebné, aby udělil poslední pomazání. Ráno je dívka již mrtva. Kdyby byl zůstal u přítele na noc, byl by přišel ráno pozdě. A kněz si dovede vysvětlit, proč přišel ještě včas, před její smrtí. Dívka vykonala pobožnost prvních devíti pátků a Pán Ježíš ji nenechal zemřít bez kněze.

Promluvíme si dnes o velkém Zaslíbení Božského Srdce Páně — Zaslíbení prvních devíti pátků, které zní: „V nesmírném milosrdenství svého srdce slibuji, že všemohoucí moje láska dá milost setrvání těm, kteří přistoupí ke sv. přijímání nepřetržitě po devět prvých pátků v každém měsíci. Nezemrou v nemilosti mé, ani bez sv. svátostí. Srdce mé jim bude v poslední této hodině bezpečným útočištěm."

Pán Ježíš slibuje těm, kteří splní ony podmínky, milost setrvání. Buď jim dá takové velké milosti, že neupadnou do těžkého hříchu, nebo obdrží před svou smrtí milost obrácení a lítosti nad hříchy.

Co Bůh jednou slíbí, to také splní. Splní, ale musíme také my splnit kladené požadavky. Bůh ve své moudrosti ví, proč je dal a my se snažme je splnit.

Splnění podmínky z naší strany, ze strany člověka, neznamená myšlenku: „Půjdu tedy devětkrát ke sv. přijímání a pak budu klidně dál hřešit." Před sv. přijímáním přiklekáme ke zpovědi, abychom se očistili od hříchů a mohli přijmout Syna Božího, Pána Ježíše. Aby sv. zpověď byla platná, musíme mít předsevzetí nedopustit se již těžkého hříchu. Kdo by si myslel, že lehce vykoná prvních devět pátků a potom bude klidně dál hřešit, nesplnil by předsevzetí, jeho zpověď by byla neplatná a sv. přijímání svatokrádežné a neplatné pro naše splnění podmínky.

Z naší strany musíme splnit dvě podmínky, vnější a vnitřní. Vnější podmínkou je, abychom devětkrát po sobě, bez přerušení, vždy každý první pátek v měsíci, přistoupili ke sv. přijímání. Kdo přeruší, začne znova. Může se stát, že prvním pátkem v měsíci je Velký Pátek, kdy Církev sv. podává sv. přijímání jen umírajícím. Jedině Velký Pátek činí výjimku a neporušuje řadu. Je-li na příklad první pátek v březnu třetí v pořadí a v dubnu Velký Pátek pátkem prvním v měsíci, je květnový první pátek čtvrtý.

Kdo by naprosto nemohl chodit v pátek, nechť jde k sv. přijímání vždy první neděli v měsíci. Dobrota Srdce Páně je konečná a dovede ocenit a odměnit dobrou vůli člověka, který by šel v pátek, kdyby mohl. Kdo by však zaměnil bez naprosto důležité a velmi vážné příčiny neděli za pátek, nemá tutéž jistotu, jako ten, který splnil. Pozor! Není podmínkou být na mši sv. v pátek, komu povolání brání být na mši sv. Listonoš slyšel kázání o Velkém Zaslíbení a smuten přichází ke knězi a praví, jak je nerad, že nemůže vykonat pobožnost prvních devíti pátků. Kněz však opravuje a poučuje. Smluvili se na hodině pro oba vhodné a listonoš vždy na první pátek přichází večer po práci a přijímá Tělo Páně.

Vojevůdce syrského krále Náaman — jak čteme v Písmu sv. Starého Zákona — onemocněl malomocenstvím. Zajatá židovská dívka, která sloužila u Náamanovy manželky, řekla jí, aby odešel do Samaří k proroku, který ho uzdraví. Syrský král poslal Náamana ke králi israelskému s listem, ve kterém žádal uzdravení Náamana. Když prorok Eliseus se dověděl o králově zármutku, který nevěděl, co má s Náamanem dělat, ujal se případu a prostřednictvím posla nařídil Náamanovi, aby se sedmkrát po sobě umyl v řece Jordánu, že se pak uzdraví. Ale Náaman se rozhněval a odcházel pryč. To přece nepotřeboval jíti k židům, v Syrii jsou také řeky. Ale na domluvy služebníků, kteří mu říkali: Kdyby prorok ti nařídil těžkou věc, musel bys ji učinit, tím spíše můžeš učinit onu podmínku. Náaman poslechl, sedmkrát se umyl v Jordáně a vrátilo se mu zdraví.

Jestliže Náamana tížila zhoubná tělesná nemoc, tíží člověka hřích. Náaman sedmkrát se umyl v řece Jordánu a uzdravil se. Malomocenství bylo přemoženo.

Aby přemožen byl hřích se svým zhoubným výsledkem — věčným zavržením, dává nám Pán Ježíš podmínku devětkrát, vždy v první pátek v měsíci bez přerušení jít k sv. přijímání. Náaman budiž nám výstrahou i příkladem. Výstrahou ve svém rozumování, kdy kritisoval a protože kritisoval, nebyl zdráv. Příkladem, kdy splnil podmínku a uzdravil se.

Rozhodli jsme se uskutečnit podmínku vnější. Nyní věnujme pozornost vnitřní podmínce. Je jí dobré vykonání sv. zpovědi. Než přistoupíme ke sv. přijímání, předchází svátost pokání — sv. zpověď. Podmínkou platné sv. zpovědi je, aby člověk vyznal své hříchy a litoval jich. Vyznání je nutné, protože kněz není vševědoucím Bohem. I kdyby hřích neznal nikdo z lidí, zná Bůh, který své odpuštění spojil s požadavkem vyznat se knězi, který mocí Bohem mu danou odpouští hříchy. Stud není na místě. Nechceme-li jít ke knězi, který nás zná, vyhledejme možnost vyznat se knězi cizímu. Kdo častěji chodí k sv. zpovědi a nemá těžký hřích, uveď pro látku k rozhřešení některý hřích z minulého života. Při těžkých hříších je třeba uvést počet i okolnosti. Litujeme všech svých vin, kterými jsme urazili Boha nejvýš dobrého. I když jsme si vědomi své slabosti, mějme dobrou vůli a pevný úmysl těžce vůbec nezhřešit

a lehce stále méně. To je již těžší podmínka pro někoho. Ale je nutné ji splnit. Kdybys dostal zprávu, že jsi zdědil velký majetek, nelitoval bys námahy a snažil by ses co nejdříve jej vlastnit. A o velký poklad, který máš, o svou duši se nestaráš?

Pán Ježíš slibuje člověku, který vykonal prvních devět pátků, milost setrvání. Nezemře bez sv. svátostí. Které svátosti jsou člověku k disposici v nebezpečí života? Což jsme nikdy neviděli kněze, jak jde s Tělem Páně a sv. oleji k umírajícímu? Vyzpovídá, podá Tělo Páně a poskytne Poslední pomazání. To je normální cesta. Božský Spasitel je nejvýš moudrý, aby rozhodl, co je komu třeba. O některých ví, že by v poslední hodince podlehli pokušení. Proto sesílá náhlou smrt. Dává však člověku milost, aby litoval svých hříchů, protože jimi urazil nejvýš dobrého Boha. Tato dokonalá lítost je krásným květem ke svátosti pokání, neboť v ní je obsažena touha neurazit již Boha hříchem a použít k tomu potřebných prostředků, tedy vyznání, rozhřešení a přijetí Těla Páně.

Ve chvílích úzkosti, když hrozí nebezpečí nebo nesnáz, jak těžká je samota pro člověka, jak rád přijímá pomoc, radu. V hodině smrti, kdy se otevírá věčnost a otázka nebe a pekla, jakou posilou je vědomí, že Bůh ctitelům Srdce Páně není přísným Soudcem, ale laskavým Přítelem.

Nuže: použijme Velkého Zaslíbení a po dobré sv. zpovědi a vykonání uloženého pokání přistupme devětkrát po sobě, bez přerušení, vždy v prvý pátek v měsíci ke sv. přijímání a dávejme sv. přijímání rukama Matky Boží jako smír za hříchy své i druhých. Mějme dobrou vůli a pevný úmysl jít s Kristem vpřed, zlomit okovy zvyku a vášní, nepodlehnout hříchu. Ježíš Kristus pomůže, požehná a splní, co slíbil.

Ještě něco, drazí v Kristu. Nemáme nezlomnou jistotu, že jsme vše splnili ze své strany při pobožnosti devíti pátků. Nezapomínejme na lidskou slabost. Nezapomínejme, že splněním devíti pátků nezanikla naše povinnost zachovávat Boží a církevní přikázání. Panně Marii, které není lhostejnou naše spása, svěřme svůj život a především pobožnost prvních devíti pátků. Co jsme neúmyslně nesplnili ze své slabosti, doplní Ona Svou přímluvou. — Amen.

V. *Bohumilý život — další stavba.*

Vybudovali jsme si na břehu Božím základy bohumilého duchovního života. Velkým Zaslíbením prvních devíti pátků postavil Bůh náš duchovní život pod ochranu pevnosti, která bezpečně ochrání každého, kdo jí použije. Po dobře vykonané sv. zpovědi, devětkrát po sobě, vždy v prvý pátek v měsíci, přistoupit ke stolu Páně a mít dobrou vůli a poctivou snahu správně žít.

Nyní si promluvíme o další stavbě našeho duchovního života. Ti, kdo ctí Božské Srdce Páně, zdokonalují především sami sebe. I když se z počátku nemohou zprostit své vlažnosti, ví, že ji překonají, neboť znají Zaslíbení: „Vlažné duše budou horlivými." Ví,

že s milostí Boží půjdou stále vpřed, neboť další Zaslíbení zní: „Horlivé duše budou velmi prospívat v dokonalosti."

To jim však nestačí. Dostávají se k vnějšímu šíření úcty. Laskavý Pán Ježíš nenechává bez odměny: „Jména těch, kdož rozšiřují pobožnost, zapsána budou v Srdci mém a nikdy z něho nevymizí."

Kdo vidí tonoucího, neváhá a spěchá na pomoc. Kdo ctí Srdce Páně, pracuje modlitbou, slovem, příkladem, přispěním, obětmi, smírem na spáse druhých. Pracuje, neboť pobízí Zaslíbení: „Těm, kteří na spáse duší pracují, dostane se milosti, že obrátí i nejzarytější hříšníky."

Drazí v Kristu! Za pomoci Zaslíbení vybudovali jsme si dům duchovního života. Nyní si jej vyzdobíme křížem, obrazem Srdce Ježíšova a obrazem Panny Marie.

Kříž. Pluh zkoušek Bohem daných a dopuštěných rozrývá půdu našeho života, aby vydala užitek. Musí tak být. Vždyť i rolník pluhem zraňuje zemi, aby zasel zrno a půda vydala mnohonásobnou úrodu. Než nastane den dožinek, pracuje rolník v potu tváře za slunného počasí i deště, za palčivého vedra i hřmění bouří. Dožínky u rolníka trvají chvíli a pak znovu v práci. My ve svém životě zde na zemi musíme podobně jako rolník pracovat, aby náš život vydal úrodu, v brázdy kříže zasévati sémě sjednocení s vůlí Boží. Dožínky však, pro ty, kteří úspěšně pracovali, budou na věčnosti a stále. A aby byla naše práce úspěšná, od toho máme Zaslíbení Srdce Ježíšova, od toho máme ochranu Panny Marie.

Obraz Srdce Páně. Probrali jsme si Zaslíbení a stručně si zopakujeme jejich obsah. Pán Ježíš ví, jak těžko bojuje člověk proti hříchu. Proto spěchá na pomoc mořem milosrdenství Svého Srdce, vlažnost náboženského života se mění v horlivost a v cestu k dokonalosti. Zaslíbení devíti pátků otevírá bránu nebes. Tím už podána velká pomoc. Ale Syn Boží jde ve Své lásce k nám ještě dále. Potřebné milosti, požehnání pro život, útěcha v utrpení, mír rodinám. Slibuje a dává nám dobro. Protože dobro má snahu se rozšiřovat a prospívat, další Zaslíbení pomáhají těm, kteří šíří úctu k Srdci Páně.

A obraz Panny Marie? Víme dobře, co pro nás znamená duchovní Matka!

Kdo by nepoužil? Ale jak použít? To si řekneme nyní. Nejdříve jsme hovořili o stavbě duchovního bohumilého života. Bez vnitřní náplně je vnější úcta prázdnou slamou.

Je však nutný i vnější projev úcty, připojený k projevu vnitřnímu. Předchůdce nynějšího sv. Otce, velký papež přítomné doby, kterou drtily již dvě světové války v krátké době za sebou, Pius XI., prohlásil: „Prožíváme nejtemnější hodinu od potopy; avšak Církev má velikou důvěru, neboť žijeme zároveň uprostřed hodiny Srdce Ježíšova." Abychom nepromarnili hodinu Srdce Páně, třeba zapojit se k ní. Vnější projev záleží v zápisu a přijetí do apoštolátu modlitby.

Apoštolát modlitby má tři stupně. Do prvního patří, kdo se dá zapsat a byl přijat. Jeho úkolem je modlit se ráno určitou modlitbu

nebo prostě říci: „Vše pro Tebe, Nejsvětější Srdce Ježíšovo." Do druhého stupně patří, kdo se denně modlí Otčenáš a 10krát Zdrávas Maria ke cti Matky Boží a na měsíční úmysl sv. Otce, daný pro apoštolát modlitby. Ke třetímu stupni patří, kdo přistupuje ke sv. přijímání s úmyslem uctít Božské Srdce Páně a usmiřovat za hříchy.

Drazí v Kristu! V první promluvě jsem Vás vyzval, abyste zasvětili své rodiny Božskému Srdci Páně. Člověk rád vlastní obraz toho, koho má rád a koho ctí. Srdci Páně zasvěcena rodina, nuže umístěme na vhodném místě obraz Jeho Srdce. A nejen v rodinách, ale i vy, kteří jste svobodní, svobodné. Kristus dal Zaslíbení: „Požehnám všechna místa, kde ctěn a vystaven bude obraz Srdce mého."

Ať si nikdo nemyslí, že jsem ponechal tomuto Zaslíbení poslední místo Popelky. Ne tak. Vždyť účelem všech promluv je vytýčit obraz Kristův především v srdci člověka snahou bohumilého života podle Zaslíbení.

Šťastní rodiče, kteří na otázku svědomí: Jak jste vychovali děti? — mohou odpovědět: „Pokud nám to bylo možno: naučili jsme je modlit se, jak předepsané modlitby tak prostou, účinnou modlitbu, jako když dítě s úctou a láskou mluví se svými rodiči; vedli jsme je k úctě k Božskému Srdci Páně, zvláště k vykonání prvních devíti pátků; vštěpovali jsme jim pravdu. Není možné, aby věrné duchovní dítě bylo na věky odloučeno od své duchovní Matky, Panny Marie. Sami jsme jim dávali příklad snahou žít podle těchto zásad. Snažili jsme se z nich vychovat Bohu i vlasti zdatné muže a ženy." Abyste vy i ostatní rodičové mohli tak říci, k tomu požehnej Vám Bůh a dopomáhej přímluva Matky Boží, Panny Marie. — Amen.

Giovanni Colombo:

DOBRODINÍ DUCHA SVATÉHO.

Prorok Ezechiel měl jednou velké vidění.

Ocitl se na ztichlé a holé údolní rovině, pokryté kostmi, masem, mrtvolami vyzáblými dešti a vysušenými sluncem. Hospodin drže ho za ruku a provázeje ho mezi kostrami mu řekl:

Synu člověka, co myslíš, mohou tyto kosti býti zase živy?

Pane Bože, ty víš.

Svolej na ně Ducha a uvidíš, že se zase navrátí k životu.

Prorok uposlechl. Duchu — pravil — přijď od čtyř větrů a zavaň na tyto kosti, aby ožily.

Zatím, co ještě mluvil, bylo slyšeti s nebe hluk, pak jakoby zemětřesení, konečně prudký vítr. Dík tomuto závanu kosti mrtvých, rozdrobené a vyschlé se spojily, šlachy a maso na nich vzešlo, na

povrchu se roztáhla kůže, postavily se na nohy, jako nepřehledné vojsko.

Tyto kosti — pravil tehdy Hospodin — dostaly mého Ducha a nyní tvoří dům Izraelův. (Ezechiel 37.)

V tomto vidění je naznačeno tajemství seslání Ducha sv. Zemi před jeho sestoupením bylo možno přirovnati k holé a strašné rovině. Všichni lidé, vzdáleni od Boha dědičným hříchem i hříchy osobními, byli jako ony vyprahlé a vysušené kosti.

Ale přišel Duch sv.

Když uplynulo 10 dní od nanebevstoupení Páně, zatím co Matka Boží a apoštolové se modlili ve večeřadle, bylo slyšet zvuk s nebe, pak jakoby zemětřesení a konečně závan mohutného větru: jako ve vidění Ezechielově. Ve večeřadle se objevila plamenná koule, jež se rozdělila v jazyky: a každý ohnivý jazyk spočinul na hlavě jednotlivce.

Od této chvíle se zrodila Církev, od tohoto okamžiku se lidé, kosti vyschlé a nepohřbené, spojili poutem obcování svatých. Kdo dosud žije, uctívaje ďábla a tvory, obrátil se ke Stvořiteli, zřekl se toho, co dosud miloval, peněz, poct, radosti; začal milovati to, co dosud nenáviděl, chudobu, pokoření a oběť. Každý v sobě cítil nový život, život milosti.

Duch sv. svým příchodem na zem učinil z každého člověka chrám Boží a syna Božího.

Též my jsme přijali Ducha sv., když nás kněz křtil. Nezhřešili-li jsme těžce, je dosud v nás přítomen.

Jsme tedy i my chrámem Božím.

Jsme i my syny Božími.

I. *Jsme živými chrámy Božími.*

Sv. Jan Evangelista praví ve svém prvním listě: Že v něm zůstáváme a On v nás, poznáváme z toho, že nám dal z (darů) Ducha svatého (1. Jan 4, 13).

Kdo tedy přijal Ducha svatého, nosí v sobě Boha. Také my proto nosíme Boha ve své duši.

Leonidas, otec Origenův, se skláněl nad kolébkou, v níž odpočíval jeho synáček a líbal ho na srdce. Někteří z okolostojících se tomu divili.

Nedivte se, pravil Leonidas, uctívám Boha přítomného v duši tohoto malého novokřtěnce.

Proto sv. Pavel s naléhavostí píše prvním křesťanům: Jste domem Božím, jste chrámem Božím. Učinil-li Duch sv., sestoupiv na nás, z našeho těla svatostánek, z našich údů malé nebe, v němž přebývá Bůh, jenž nás stvořil, uvažte, jakou úctu musíme míti ke svému tělu a svým údům.

Babylonský král Baltasar, uspořádal svým předákům nádhernou hostinu a rozkázal, aby byly přineseny posvátné nádoby z jerusalemského chrámu. On a jeho spolustolovníci z nich popíjeli. V tom

okamžiku se objevila na stěně strašná ruka, jež napsala tajemná slova odsouzení: Mane-Thekel-Phares. Téže noci byl král zavražděn vojskem krále Cyra.

Také naše tělo je nádobou posvěcenou přítomností Ducha svatého, je živým kalichem, v němž přebývá Bůh.

Běda těm, jejichž tělo slouží nejnižším vášním. Dopouštějí se horší svatokrádeže, nežli Baltasar.

Také jim tajemná ruka píše v duši slova odsouzení.

II. *Jsme syny Božími.*

Zapomínáte asi, že jsem dcerou vašeho krále, vzkřikla jednoho dne v záchvatu hněvu na svou vychovatelku Luisa, dcera francouzského krále Ludvíka XIV., jež později vstoupila na Karmel, aby dělala pokání za chyby svého otce.

A vy, odpověděla vychovatelka, zapomínáte, že jsem dcerou vašeho Boha.

Veliké hodnosti jsme nabyli sestoupením Ducha svatého: stali jsme se syny Božími. Nejen podle jména, nýbrž i ve skutečnosti. Duch svatý se totiž nespokojuje tím, že v nás přebývá, jako v chrámu sobě zasvěceném, ale přetvořuje naši duši, činí ji krásnou, propůjčuje jí něco ze své přirozenosti: jsme účastni božské přirozenosti (2 Petr 1, 4).

Jako syn je podoben otci, tak milostí boží, již Duch svatý vlévá do našich duší, stáváme se podobni Bohu: stáváme se skutečně syny božími. Proto se modlíme:

Otče náš, jenž jsi na nebesích.

Svět tyto věci neví, ba nechce je věděti: nemůže je pochopiti. Alespoň my, kteří se nazýváme křesťany, pochopme, že jsme syny Božími. Všimněte si lidí světských, s jakou pýchou vystavují na odiv své tituly. A my, kteří jsme syny Božími, neumíme oceniti svou důstojnost. Člověče, uznej svou velikost! (Sv. Lev.)

Vzpomínáte, kdo to byl Esau a Jakub? Prvnímu se líbil život lovce a dobrodružství v lesích, druhý dával přednost pokojnému životu pod stany. Jednoho dne se Esau vrátil vyhladovělý a spatřiv Jakuba, jak si vaří čočkovou polévku, řekl mu:

Dej mi trochu za právo prvorozenské.

Přísahej, odpověděl Jakub.

Přísahám ti!

Chvějeme se rozhořčením. Hloupý Esaue. Prodal jsi všechna práva, jež ti jako prvorozenému náležela, za hrst červené čočky.

My však jsme bláhovější: zříkáme se synovství Božího pro mnohem méně, nežli je hrst čočky. Pro hodinové potěšení, pro nečistou rozkoš, pro třicet stříbrných, pro litr alkoholu.

Pro tyto ubohé věci stáváme se raději syny ďábla.

Závěr.

V evangeliu se Duch sv. ukázal v trojí podobě: jako oblak při proměnění na hoře Tábor; jako holubice při křtu v Jordánu; jako ohnivý

jazyk ve večeřadle, kde se Panna Maria a apoštolové shromáždili k modlitbě.

První způsob, první podoba — oblak, plný vody — ukazuje, jak Duch svatý přichází k nám: vodou při křtu svatém.

Druhý způsob — bílá holubice — ukazuje, jak Duch svatý přebývá v nás, vedeme-li život čistý a bez hříchu.

Poslední způsob — oheň — naznačuje, jak se Duch svatý k nám vrátí, kdybychom ho, nešťastnou náhodou, těžkým hříchem, vypudili.

Kdyby někdo dnes, na Boží Hod svatoduší, uvažuje o stavu své duše zjistil, že již není chrámem Božím, že již není synem Božím, poněvadž smrtelný hřích se mu vloudil do srdce, zapal v sobě znovu oheň lásky k Bohu, přistup ke svatému přijímání, očisti se!

Pak řekni s Církví:

Přijď Duchu svatý! Vysvěť mne opět v chrám Boží, učiň mne opět synem Božím. — Amen.

Přeložil Pav. Kohout.

Václav Šebek:

DON BOSCO A „SEXUÁLNÍ VÝCHOVA".

V časopise „Dobrý Pastýř" č. 4, roč. IV. vzbudil pozornost článek pod nadpisem „Don Bosco a sexuální výchova". Problém sexuální výchovy shrnuje do dvou otázek, zda je vhodné poučovat mládež veřejně o plození lidí a zda není lepší nechat chlapce v nevědomosti o těch otázkách a raději ho obklopit atmosférou čistoty a teprve až hoch přijde do kritického věku, uložit otci, matce nebo těm, kdož zastupují rodiče, aby hocha soukromě upozornili na nebezpečí, jimž by mohla býti vystavena nešťastná nevědomost. Ti, kdož zastávají první zásady, vycházejí z nedokázaného principu, že nejúčinnějším a nejlepším prostředkem k přemáhání pudu je poučení. Počítají jen s nebezpečím z jedné strany, totiž po stránce rozumové, zatím co mnohem důležitější je vůle, která čerpá sílu z nadpřirozených zdrojů, hlavně ze svátostí, jak to zdůrazňuje škola křesťanská, hlásající nutnost solidní mravní výchovy náboženské, jejíž nutnost přiznává i protestant Förster. Don Bosco se držel této křesťanské školy. Byl vzorem největší reservovanosti v slovech, jednání, ve spisech a proto také pořídil sám nový text Biblických dějin. Mluvil raději o kráse čistoty než o ošklivosti hříchu. Za kritický věk prý se u Dona Bosca považuje 17. až 18. rok života.

K tomuto článku pak máme v Dobrém Pastýři č. 7, roč. IV. dotaz P. Štvána pod nadpisem „O sexuální výchově" u Dona Bosca, zda není dnes pozdě varovati mládež až v 17.—18. roce věku před zlem.

První článek je opravdu věrný, pokud se týče zásad Boscových a jméno salesiánského misionáře v Japonsku Dr Vinc. Cimatti je zárukou pravověrnosti v zásadách a tradicích Boscových a salesián-

ských. Avšak nepopíratelné jsou také skutečnosti, uvedené v druhém článku, že totiž dnes ne až v 17—18 letech, ale příliš záhy děti mají mnohé poznatky v této věci.

Třeba také předeslat a dokážeme to, že názor Boscův se ztotožňuje se stanoviskem Církve sv., jak vidíme v encyklice „O křesťanské výchově mládeže", a je jistě pravděpodobné, že papež Pius XI., který D. Bosca a jeho dílo osobně znal a miloval, čerpal právě u D. Bosca, který ve všech věcech se shodoval se stanoviskem církevním, které snad někdy bylo i později po něm formulováno. Stačí vzpomenouti raného a častého sv. přijímání, které souvisí podstatně s výchovou k čistotě a vůbec.

Snažme se poznat co nejlépe stanovisko Boscovo a pak snáze budeme moci používati jeho směrnic a ducha ve výchově, a to bezpečně, u vědomí, že je to stanovisko Církve.

Nutno podotknout, že Don Bosco se vyhýbal všemožně i slovu „sexuální výchova", z opatrnosti, zejména se zřetelem na mládež, bál se těch slov a snad přímo štítil. Proto jsem v nadpise dal slova „sexuální výchova" aspoň do uvozovek, neb se vedle jména Don Bosco tuze špatně vyjímají. Don Bosco znal a mluvil j e n o v ý c h o v ě k č i s t o t ě. Nynější salesiánský generál Don Petr Ricaldone, žák Boscův, zdůraznil autenticky znovu nutnost opatrnosti v závažné otázce výchovy k čistotě, která nesmí utrpět ani dechu méně příznivého, aby zejména mladá duše nebyla znepokojována nějakým špatným dojmem. Upozorňuje, že pod různými názvy se stále šíří nejen mezi laickými vychovateli, ale i mezi kněžími a řeholníky názor, podle něhož by se měly časněji otevříti oči hochům ve věcech týkajících se čistoty. Tím chtějí chránit jejich nevinnost. Říkají, že je lépe, aby se to hoši dověděli raději od vychovatelů než potom od špatných kamarádů nebo z nevhodných knih. Připomíná, že v této věci jsou jasné a neodchýlitelné směrnice. Naším názorem musí býti jedině ten, který předal Don Bosco. Hned prý jak se začalo propagovati toto „šílenství" v Italii, nástupce Boscův Don Albera pozvedl svůj hlas a varoval všechny salesiány a přátele výchovné metody Boscovy: „Kdyby se snad našel někdo z těch (přívržencu takových názorů), já jako představený musím prohlásiti, že kdo se hlásí k takovým zásadám, nemůže se nazývati synem Dona Bosca, toho Dona Bosca, který by se byl považoval za šťastného, kdyby jen mohl, třeba toliko o hodinu, prodloužiti nevinnost hochovu, toho Dona Bosca, který v řeči a spisech hledal slova, která se mu zdála vhodnější, aby od mysli hochů oddálila každou méně čistou myšlenku." Salesiáni jsou důrazně vybízeni, aby lpěli „zuby nehty" na těchto metodách, názorech a zásadách, neboť D. Bosco má ve výchově a poznání chlapeckého srdce slovo a autoritu, kterou mu přiznává celý svět.

Don Bosco sám, na př. r. 1872 svolal všechny zpovědníky domu a velmi doporučoval opatrnost ve vyptávání se hochů in materia castitatis, aby se ještě snad nenaučili tomu, co ještě neznají. Když

Don Bosco vyžaduje takovou opatrnost v samé svátosti pokání, čím větší opatrnost třeba míti ve škole, v rozmluvách a důvěrných hovorech. To však neznamená, že by odpovědní vůdcové duší nemohli a nesměli v čas potřeby soukromně dáti chlapcům vhodné rady.

Tedy není patrně nutno bráti v úvahu tolik cifry věku jako chvíli potřeby. Za časů Dona Bosca ani v Italii ani u nás nebylo předčasných poznatků u mládeže jako nyní a tu Don Bosco svým pomocníkům naznačil věk před 17.—18. rokem, neboť praví doslovně: „Třeba chlapce předejíti, než budou míti 17 nebo 18 let." — Tedy předejíti podle potřeby, ovšem s opatrností. Někdy projevy života dítěte mohou býti důsledkem jiných příčin a nesmíme hned mysliti pouze na souvislost s čistotou, a tu nechat rostoucí dítě ještě v klidu, lépe je sledovat a pak použít rady a metody Boscovy. Jistě nejvhodnější je k tomu sv. zpověď, kde zpravidla náznak přichází od dítěte, a tu můžeme snáze na něm budovati.

Nástupce Boscův pokračuje: Tedy zůstává neochvějnou pravdou, že nelze doporučiti nejen společné poučování, ale odsouditi též „chtivou touhu osvětlovati a poučovati bez zdrženlivosti, i když nutnost vyžaduje mluvit." Třeba opatrnosti ve vyšších třídách, kde jsou hoši už dospělí, nemysleme si, že jsme pověřeni konati všelijaké vysvětlování z důvodu, že ti hoši se přibližují k rozhodnému kroku života. Lépe je říci o mnoho slov méně než o jedno více. Také se nemají jen tak brzo hoši považovati za zralé pro nějaké články v časopisech. S úmyslem zavrhnouti to, co špatní učí a konají, lze dáti poznat, co rozhodně netřeba vědět. Říkal prý zkušený kněz, který prožil mnoho let v řízení chlapeckých duší: „Dojmy o tom, co my hochům říkáme, nejsou vždy takové, jaké bychom rádi docílili a jaké myslíme, že jsme docílili." Proto D. Bosco než zveřejnil nějaké slovo o čistotě, dlouho přemýšlel, měnil a zase měnil, až s úzkostlivou pozorností a opatrností. Je to maličkost, ale poučení z ní veliké, tím spíše, že přichází od světce, který více než my všichni dohromady si přál výchovu k čistotě. A dodává Boscův nástupce: dico, et flens dico, že některý klerik a také kněz, kteří se měli za příliš bezpečné a chtěli se dáti po těchto zapovězených cestách, zaplatili svou nerozumnost a zaslepenost ztrátou povolání.

Cítíme, že tato cesta je velmi kluzká se zřetelem na mládež i vychovatele.

Skutečně hlas sv. Dona Bosca došel potvrzení samého náměstka Kristova.

V encyklice „O křesťanské výchově mládeže" praví Sv. Otec Pius XI.: „Avšak daleko zhoubnější jsou domněnky a názory, že ve všem má býti vůdcem přirozenost. Názory ty zvláště pronikají na velmi obtížný úsek výchovy k plné mravnosti a k mravní čistotě. Stále někteří pošetilci obhajují a šíří nebezpečný způsob výchovy, jejž strojeně nazývají pohlavní výchovou. Pošetile se domnívají, že mohou mládež ochrániti proti smyslným nebezpečím jen přirozenými prostředky a bez

veškerého přispění náboženství a osobní pobožnosti. Cíle mravní výchovy k pohlavní čistotě chtějí dosáhnouti tím, že budou všechnu mládež bez rozdílu pohlaví veřejně poučovati o pohlavním životě a ji do něho zasvěcovati, a ještě hůře, že ji předčasně vystaví příležitostem, aby si mladý duch takovým věcem navykl, a jak říkají, se otužil proti nebezpečím pohlaví.

V tom se všichni těžce mýlí, že neuznávají vrozené křehkosti lidské přirozenosti ani „jiného zákona v našich údech", jenž podle slov Apoštola Pavla odporuje zákonu mysli (Jan 3, 8). Hlavně popírají denní zkušenost, že především mládež upadá do neřesti častěji ne tolik pro nedostatek rozumového poznání jako ze slabosti vůle, vystavené nástrahám a zbavené Boží pomoci.

Když už je třeba o této ožehavé věci po náležité úvaze vhodně poučiti mladého člověka, tu mají to učiniti ti, kterým Bůh svěřil povinnost výchovy a s povinnostmi jejich stavu spojil také své milosti. A mají to učiniti obezřetně a obratně, jak ne neznámo křesťanským vychovatelům. Dobře píše Antoniano: „Tak daleko jde naše ubohost a náchylnost ke zlému, že prostředky, jichž užíváme jako léku proti hříchům, téměř zavdávají podnět a příležitost ke hříchu. Proto je velmi důležito, aby otec při příležitostném hovoru s dětmi o pohlavním životě pečlivě dbal, aby snad nezašel příliš daleko a podrobně nelíčil dětem strašný mravní mor, který zachvátil tolik lidí. Jinak by v něžných dětských duších zanítil doutnající žár vášní nebo jej dokonce rozdmýchal, místo aby jej, jak zamýšlel, uhasil. V š e o b e c n ě ř e č e n o : p o s t a č í a v í c n e ž p o s t a č í p ř i v ý c h o v ě d ě t í u ž í v a t i p r o s t ř e d k ů , k t e r é v e d o u k č i s t o t ě a o d v á d ě j í o d n e ř e s t i."

Mimo to máme význačný dekret Posv. Officia ze dne 18. března 1931, odpověď na pochybnost, zda lze schváliti metodu, kterou nazývají „pohlavní výchovou" nebo „základy pohlavního života". Osvícení otcové kardinálové, jimž přísluší péče o neporušenost víry a mravů, po důkladném a dlouhém vyšetřování a se schválením konsultorů se usnesli na této odpovědi: „Z á p o r n ě ! Absolutně třeba se říditi při výchově mládeže metodou, jíž až dosud užívala Církev a svatí vychovatelé, kterou Jeho Svatost doporučila v encyklice „O křesťanské výchově mládeže", vydané dne 31. prosince 1929. To znamená: Třeba dbáti na plnou, správnou a nikdy nepřerušenou náboženskou výchovu mládeže obojího pohlaví, vlévati jí úctu, touhu a lásku k andělské ctnosti, vésti ji k modlitbě, k přijímání sv. svátostí, pokání a přijímání, k synovskému uctívání nejbl. P. Marie, matky sv. čistoty a k úplnému svěření se její ochraně. Dále třeba doporučovati pilné vyhýbání se špatné četbě, špatným divadlům, rozhovorům se špatnými a každé příležitosti ke hříchu.

Rozhodně tudíž nelze schváliti nic z toho, co bylo na rozšíření této metody napsáno a uveřejněno, zvláště v posledním čase a t a k é o d n ě k t e r ý c h s p i s o v a t e l ů k a t o l i c k ý c h."

Jsme-li upřímní, musíme doznat, že dosud se nic tak neosvědčilo jako tyto normy. Kdo může míti lepší zkušenosti než svatá matka Církev, řečeno už jen lidsky. Také mládež salesiánských ústavů v celém světě u všech národů, i necivilisovaných, je živým důkazem této pravdy.

Je třeba veliké opatrnosti v těchto názorech, abychom se „neurekli". Slyšel jsem a četl, jak dokonce některý vychovatel kněžského dorostu nadhodil jen s výhradami lepšího opaku, že docházení studentů chlapeckého semináře do veřejných škol má též svoje klady, totiž že je to otužovací zkouška pro budoucnost, snad prý takoví v budoucnu spíše obstojí v bouřích života a také v duchovním povolání, než ti, kteří byli jen „ve skleníku". Bylo to jistě dobře míněno, ale je to zřejmě v rozporu s jasnými normami Církve, které nás zavazují. Zde není místa pro osobní názory. Moudrý člověk zejména v závažných věcech hledá rady a zkušenosti druhých, osvědčených a důvěryhodných lidí. Kde najdeme něco lepšího než u velikánů tisíciletě Církve? A zdůrazňujme to po stránce lidské a přirozené i těm, kteří neuznávají jejího nadpřirozeného původu a poslání, a nikdy nepřizvukujme, že snad by opak mohl býti také dobrý, když byl Církví zamítnut tak rozhodně. Cítíme to v sobě a kolem sebe, že tomu tak není, jak novotáři hlásají. A pro nás je pravdou víry, že Církev je vedena Duchem svatým. A nemá nic jiného na mysli, také se zřetelem na potřeby různých dob a míst, než vésti lidi k společnému blahu časnému i věčnému, a to cestou neúchylně Boží. Ve věci víry a mravů nezbývá než dáti se jí pokorně vésti, zejména také v tom, o čem se jasně a nesmlouvavě vyjádřila, jako ve věci „sexuální výchovy".

Dr Josef Hronek:

ÚPRAVA VZDĚLÁNÍ UČITELŮ NÁBOŽENSTVÍ ŠKOL OBECNÝCH A MĚŠŤANSKÝCH.

Z podnětu Arcidiecésního pastoračního ústředí v Praze a za souhlasu ndp. arcibiskupa Mons. Dr Josefa Berana usilováno o to, aby podle § 2 dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, čís. 132 Sb., o vzdělání učitelstva, dostalo se vysokoškolského vzdělání také učitelům náboženství. Komise za tím účelem zřízená na bohoslovecké fakultě university Karlovy v Praze, sestávající z profesorů Dr Berana, Dr Cibulky, Dr Hronka, Dr Kadlece a Dr Šímy, vykonala potřebné přípravné práce, které dík úsilí J. Sp. děkana Dr Cibulky úspěšně skončily tím, že dne 19. prosince 1947 bylo vydáno vládní nařízení, jímž se provádí úprava vzdělání učitelů náboženství škol obecných a měšťanských ve smyslu dekretu č. 132/1945. (Publikováno ve Sbírce zákonů a nařízení republiky Československé dne 17. února 1948.)

1. Vládní nařízení o vzdělání učitelů náboženství škol obecných a měšťanských ze dne 19. prosince 1947, čís. 14 Sb., zní:

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 2 dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, čís. 132 Sb., o vzdělání učitelstva:

§ 1.

Kandidáti učitelství náboženství škol obecných a měšťanských nabývají vzdělání na bohosloveckých a pedagogických fakultách.

§ 2.

1. Povinná studijní doba pro kandidáty učitelství náboženství škol obecných a měšťanských se určuje na šest semestrů.

2. Po přechodnou dobu ode dne vyhlášení tohoto nařízení do dne, který určí vláda nařízením, se zkracuje studijní doba pro kandidáty učitelství náboženství škol obecných na čtyři semestry.

3. Studijní a zkušební řády vydá ministr školství a osvěty, pokud jde o Slovensko po vyjádření pověřence školství a osvěty.

§ 3.

Dobu zahájení studia podle tohoto nařízení na jednotlivých fakultách stanoví ministr školství a osvěty, na Slovensku po vyjádření pověřence školství a osvěty.

§ 4.

Ustanovení tohoto nařízení se vztahují toliko na vzdělání pro vyučování náboženství těch vyznání, jejichž duchovní se vzdělávají na bohosloveckých fakultách, a jen na ty kandidáty učitelství náboženství, kteří neabsolvují normální studium bohoslovecké.

§ 5.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení, provede je ministr školství a osvěty.

2. V důvodové zprávě k tomuto vládnímu nařízení kromě jiného se uvádí:

Vyučování náboženství na školách trpí již delší dobu velkým nedostatkem kvalifikovaných duchovních učitelů náboženství. Tento nedostatek je nejvíce pociťován zejména u učitelů náboženství katolického v českých zemích, vyskytuje se však i u učitelů náboženství ostatních vyznání, a to i na Slovensku. Proto církevní správy byly nuceny vypomáhati si t. zv. laickými učiteli náboženství. Následkem poklesu počtu katolických duchovních, obstarávali v českých zemích vyučování katolickému náboženství z převážné části světští učitelé náboženství (na př. v diecési královéhradecké je systemisováno 32 míst středoškolských katechetů a 108 míst katechetů na školách národních, avšak definitivně jest obsazeno pouze 11 na středních školách a 20 na národních školách). Další odliv duchovních učitelů náboženství byl způsoben odsunem Němců, jímž se uvolnilo 215 katolických far, které musí obsaditi kněží z vnitrozemí.

Ježto v důsledku těchto poměrů musí býti za učitele náboženství ustanovováni učitelé, kteří nejsou duchovními, jest třeba učiniti opatření, aby se jim dostalo náležitého vzdělání pro tento úkol.

Podle dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 132 Sb., nabývají učitelé všech stupňů a druhů vzdělání na pedagogických a jiných fakultách vysokých škol. Jest tudíž nutno, aby i učitelé náboženství měli vysokoškolské vzdělání. Ježto vládní nařízení ze dne 27. srpna 1946, č. 170 Sb., kterým byl vydán statut pedagogických fakult a určena studijní doba učitelů, upravilo toliko běžné studium kandidátů učitelství, třeba vydati vládní nařízení o vzdělání učitelů náboženství, což se děje přítomnou osnovou.

Touto osnovou se upravuje toliko vzdělání laických učitelů náboženství, t. j. takových, kteří neabsolvovali normální bohoslovecké studium; vztahuje se při tom na vyučování náboženství jen těch náboženských vyznání, pro něž jsou zřízeny bohoslovecké fakulty.

Osnova se vztahuje jak na kandidáty učitelství náboženství v hlavním povolání (kteří se budou zabývati výhradně vyučováním náboženství), tak i na kandidáty normálního učitelství obecných a měšťanských škol, kteří si budou chtít rozšířit svoji způsobilost i na vyučování náboženství. Pro obě tyto kategorie je studijní doba stejně dlouhá, avšak studijní řády budou se v jednotlivostech odchylovati, ježto u učitelů druhé kategorie budou moci odpadnouti přednášky, cvičení a zkoušky, které již učitel absolvoval při normálním učitelském studiu.

Forma vládního nařízení je nutná, ježto jde o úpravu nového druhu studia, ačkoliv jinak doba studia se shoduje s ustanovením § 4 vládního nařízení, č. 170/1946 Sb., zvláště se zřením k ustanovení § 3, odst. 1, citovaného vládního nařízení.

Náklad na chystané opatření bude poměrně malý, ježto zamýšlené studium bude zatím aktivováno jen na bohoslovecké fakultě Karlovy university v Praze a Husově čs. evangelické fakultě bohoslovecké v Praze, podle okolností též na C. M. fakultě bohoslovecké Palackého university v Olomouci a na Slovenské evangelické bohoslovecké fakultě v Bratislavě; u učitelů katolického náboženství na Slovensku se nyní tato potřeba nejeví. Přednášky budou obstarávány profesory bohoslovecких a pedagogických fakult.

3. Sdělujíce důstojným pánům spolubratrům toto důležité vládní nařízení o vzdělání učitelů náboženství škol obecných a měšťanských, prosíme je, aby v okruhu své působnosti upozornili abiturienty středních škol, že se jim naskytuje vhodná příležitost odborného studia na bohoslovecké fakultě university Karlovy v Praze pro budoucí povolání učitelů náboženství.

Přihlášky přijímá a veškeré informace udílí kancelář děkanství bohoslovecké fakulty university Karlovy v Praze XIX., Kolejní č. 4. (Telefon čís. 73952—55, linka 582; vedoucí úředník děkanství: správce Antonín Doležal.)

Doklady a příklady.

VÍRA NADE VŠE. Francouzský spisovatel René Bazin vypravuje o dívce pevných náboženských zásad. Získala si náklonnost muže, který na ni učinil hluboký dojem svou jemnou povahou. Věnovala mu posléze svou lásku. Aby se vyhnula hříchu, nechtěla dlouho protahovati známost, a proto mladý muž se po několika měsících dohodl s rodiči, že bude svatba. Slavili okázalé zasnoubení. Při hostině přátelé mladého muže si začali dělati posměch z náboženství a náboženského života. Děvče zesmutnělo a prosilo svého snoubence, aby těm řečem učinil konec. On jí však odpověděl, že je vzdělaný a osvícený člověk a náboženství že je pro něho věcí dávno překonanou a zbytečnou. Dívka odešla po chvíli od stolu a více se nevrátila. Druhý den napsala svému snoubenci list velmi stručný: Bůh je mně nade všecko. Kdo nemá úcty k Bohu a náboženství, ten nebude míti ani úctu k družce svého života, neboť jenom náboženství dovede poskytnout sílu v různých životních zápasech a proti mnohým pokušením. Proto ruším naše zasnoubení. — Ve svém rozhodnutí také vytrvala. Jak zahanbeni stojí proti této dívce mnozí dnešní katolíci, kteří se často s lehkým srdcem své víry zříkají a Boha i Církev zrazují pro

různé časné výhody, zisky, známosti a pod. Bůh jim není nade vše. Víra jim není životem.

VÝCHOVA BEZ VÍRY. Katecheta zjišťuje ve škole, že někteří žáci už po několikáté nejsou přítomni vyučování náboženství. Ptá se ostatních dětí. „Prosím, on říkal, že už nebude chodit na náboženství. Tatínek prý mu povídal, že se v náboženství stejně učí samé kecaniny (sic!)." Tak zodpovídá jedna dívenka absenci žáka F. O dvou děvčatech, která rovněž chybějí, se katecheta dozvídá: „Prosím, ony nebudou chodit na náboženství, protože je odpoledne a ona musí chodit na rytmiku." Katechetovi je smutno. Co může zmoci, když máme takovéhle rodiče? Je-li otci náboženství — s odpuštěním — kecaninou, rozhodnou-li rodiče, že jejich dítě místo na náboženství musí chodit na rytmiku, pak to stále více ukazuje na velkou krisi rodiny, která vytváří výchovu bez víry. Není to ani jinak možné, když rodiče sami víry nemají. Zmíněný katecheta, který poslal s hořkostí v duši naší redakci tento pravdivý doklad a příklad, ve svém dopise apeluje na všechny kněze: „Prosím vás, drazí bratři, burcujte náboženské vědomí rodičů. Nemůžeme ve škole v několika hodinách nic dokázat, jestliže nás rodiče nepodpoří solidní a uvědomělou náboženskou výchovou svých dětí v rodině. Nezapomínejte při katechismu již snoubencům připomenout, aby jednou své budoucí děti dovedli vychovávati také v ohledu víry, že musí napřed sami své vlastní náboženské vědění rozšířit a prohloubit. Málo, ne-li nic dokážeme ve škole, jsou-li rodiče proti nám - katechetům - a zesměšňují-li před svými dětmi náboženské pravdy a život podle víry." — Otiskujeme doslovně.

TEORIE A PRAKSE. V románě Richarda Llewellyna „Bylo jednou zelené údolí" ptá se syn matky: „Maminko, dovedla byste skutečně zabít člověka?" — Ano, Huwe, řekla, dovedla. — Ale tatínek říká, že v Písmu stojí: Nezabiješ! — nato já. — Co stojí psáno v bibli a co se děje ve světě, to jsou dvě věci, pravila matka. — Tak si to často lidé řeší. Oddělují život od zákona Božího. To, co nám říká a ukládá víra, co nám Bůh v Písmu sv. zjevil jako svůj nezměnitelný zákon, to je jim jenom pouhá teorie, zbytečná, mrtvá, podle níž se nemusí řídit. Je tu sama pro sebe a život — vlastní prakse — je také sám pro sebe, nedotčený touto teorií a nedbající jí. Jaký to žalostný omyl! Svět doplácí právě na tento rozpor mezi vírou a životem. Zde nemůže a nesmí být rozporu mezi teorií a praksí. Zde musí být jenom soulad. Jinak bude vždycky náš život ubohý a špatný.

ČÍM JEST OBĚŤ NEJSV. A SV. SVÁTOSTI. Týž děkan píše: U zpovědnice se tísní řada lidí, aby vykonali adventní sv. zpověď. A mezi nimi nejen lid z města, ale věřící, kteří šli ve sněhu pěšky přes půldruhé hodiny, ježto neměli příležitosti ke sv. zpovědi právě tu neděli (před svátkem Neposkvr. Poč. P. M.) — nebyla u nich mše sv. Pan farář, který tam dojíždí, spravuje více farností, byl právě někde jinde. Přišli lační, aby se mohli zúčastniti mše sv. a přijmouti sv. svátosti. Co tomu řeknou naši věřící, kteří mají do chrámu Páně několik kroků, a nepřijdou?

L. B.

PLAMENY OHNĚ ROZNÍTILY PLAMENY LÁSKY K JEŽÍŠI. Apoštolský kněz P. Matouš Crawley vyprávěl: „Znal jsem muže vysoce postaveného, avšak bez jakéhokoliv náboženského přesvědčení. Muž ten měl dcerušku, dítě vpravdě omilostněné. Dovedla trpět a byla hotova umřít. Říkávala: „Ó, můj Ježíši, jak ráda budu trpět, jak ráda bych umřela, spasíš-li jen duši mého otce." Jistého večera ulehla na lůžko. Náhle se převrhla lampa, stojící nablízku, ložní záclony se vzňaly, dívka se octla v plamenech. Když služebnictvo přichvátalo a ji z ohně vytáhlo, bylo celé její tělo jedinou živou ranou. Musila umříti, ač jí bylo teprve 19 let. Několik lékařů se sice namáhalo, aby ji zachránili, ale marně. Přineseno jí svaté přijímání. Když přijala Tělo Páně, přiblížil se k ní otec a políbil ji na čelo. „Otče," řekla, „viď, že budeš milovat Pána Ježíše?!" To bylo její poslední slovo. Vydalo hojný plod. Otec se skutečně obrátil. Ve věku šedesáti pěti let přistoupil po prvé ke stolu Páně a žil pak jako světec. Pak jsem si zašel k němu, abych s ním rozmlouval o Pánu Ježíši! „Moje dcera," říkal mi, „vyprosila mi plameny lásky k Ježíši těmi plameny, jimiž sama trpěla." Zemřel zahrnut milosrdenstvím a něhou nejsvětějšího Srdce Ježíšova." — Jen velkými obětmi lze vykoupit velké milosti.

PERLA ČISTOTY. O. Swett Marden píše: „Jakýsi nádeník našel v ulici sv. Pavla v Londýně perlový náhrdelník v ceně 650.000 dolarů, který byl ukraden a potom ztracen. Když jej odevzdal policii, našel v kapse perlu, která se z náhrdelníku odtrhla. Neznaje její ceny, chtěl za ni sklenici piva v několika hostincích, ale číšnice, stejně neznalé, se domnívaly, že je skleněná nebo kamenná a nechtěly ji. Potom však se ukázalo (až byla zjištěna cena odevzdaného náhrdelníku), že perla, kterou onen muž nemohl vyměnit za sklenici piva, měla cenu 25.000 dolarů. Kolik mladých žen z nevědomosti zašantročilo svou cennou perlu ctnosti — mravní čistotu — za pouhou cetku, prodalo za nepatrný přepych, hezké šaty, skvost nebo večerní zábavu nebo kratochvíli, nevědouce opravdu, co činí, nemajíce více vědomosti o pravé ceně perly, kterou vyměnily za cetku, než onen chudý londýnský dělník měl o ceně perly, kterou chtěl vyměnit za pivo! ... Kdyby děvčata byla vychována s představou, že sám život je laciný naproti jejich ctnosti, nevzdalo by se ani jediné normální děvče z milionů toho drahocenného věna za nic na světě. (V knize „Mlčeti je zločin", Praha 1925, str. 105—106.) *Tšk.*

„JEŠTĚ PĚT MINUT!" Noviny přinesly zprávu z velkého města: Auto přejelo na ulici muže tuláckého zevnějšku. Policista si zachytil číslo auta a vyslýchal šoféra. Přejetého chtěli dopravit do nemocnice, ale křičí bolestí, jakmile se ho kdo dotkne. Zástup diváků se sběhl a stále vzrůstá. Telefonicky přivolaný lékař naznačuje, že se nedá již nic dělat, tak ještě pět minut a bude konec. Umírající sténá, chce cosi říci, ale vyráží jen nečlánkované zvuky. Tu se množstvím prodere mladé děvče, klekne si u umírajícího, podloží mu pod hlavou své rámě a praví: „Říkejte za mnou, jak dovedete." A začala s ním vzbuzovat lítost dokonalou: „Můj Ježíši, milosrdenství!" Jakoby jakési světlo přelétlo mu tváří a těžkým jazykem, opakuje několik slov po děvčeti. Lékař smekl klobouk a ostatní za ním smekali též. Bylo to pět minut drahocenného času, pět minut, jež měly rozhodnout o jeho věčnosti a nikomu nenapadlo, že ten umírající má duši. Někteří ještě volali „vodu", jiní „kapky", „záchrannou stanici" a ostatní zvědavě hleděli .... Jen děvče pochopilo, co je v takové chvíli nejdůležitější: zachránit duši! Mnoho je těch, kteří nevšímavě hledí na to, jak mnozí hynou v nevěře. Měj odvahu se prodrati zástupem těch, kteří netečně se dívají na smutný osud tolika duší a zachraňuj, co se zachránit dá, dej se do práce ihned, každého promeškaného dne je nenahraditelná škoda! *Tšk.*

MILUJ SVŮJ RŮŽENEC! Misionář P. J. M. Thomas z kongr. „Bílých Otců" vypravuje, kterak jednou z nejmilejších pobožností jeho nově pokřtěných je modlitba sv. růženec. Nosí jej zavěšený kolem krku a sice vždy, při práci i na cestách. Jeden misionář se vracel z visitace vzdálené filiální misijní stanice. Večer se utábořil na březích Ruzvy se svou malou karavanou. Přenocoval a druhý den časně z rána se vydal na další pochod velmi nebezpečný. Na souši hrozili lvi a divocí sloni, ve vodě opět krokodili. Po pětihodinovém pochodu si postavili stan, aby si trochu odpočinuli. Bylo příšerné vedro. Misionář si chladil rozpálené čelo vodními obklady. Zpozoroval, že jeho nosič s bohoslužebnými potřebami, Michal Kaniki, je smutný. „Je asi velmi unaven," pomyslil si. Najednou se Kaniki vzchopil a jde k němu. Než promluvil, zeptal se ho misionář: „Jsi nemocen, Michale?" — „Ne, Otče, ztratil jsem růženec na místě, kde jsme včera tábořili, dojdu si pro něj." — „Víš, příteli, co to znamená ujít tolik kilometrů tam a nazpět? ... Vzpomínáš na lvy houštin a na krokodily, které jsme dnes ráno viděli v řekách, jimiž jsme se brodili? Bylo by šílenství vydávati se v tolikeré nebezpečí. Dám ti jiný růženec, jakmile se vrátím do misijní stanice." — „Ne, Otče, vrátím se. Chci, musím míti svůj růženec. Je to můj růženec od sv. křtu. Matka Boží a můj anděl strážný budou mne chránit. Než nastane noc, budu zpět." Domluvil a zmizel jako střela. — Uplynul den a nastal večer. Misionář se svou družinou kolem stanu se modlili a právě přidávali Otčenáš a Zdrávas za nepřítomného. A hle, v tom přichází uřícený a zpocený Michal se svým růžencem kolem krku. Jeho oči svítí radostí. — Jak se radoval, že má opět svůj růženeček od sv. křtu! Jak ten svůj růženec měl rád! Co je s tvým růžencem? Máš jej stejně tak rád? Máš jej posvěcený? Nosíváš jej s sebou? Modlíš se každý den aspoň desátek? Je to tvůj nejlepší průvodce na cestu životem. Uchrání

tě od mnohého nebezpečí. Ber jej denně a rád do svých rukou a bude ti také dobře tehdy, až jej budou dávat do tvých ztuhlých rukou v rakvi. Jak dobře ti bude, když Matka Boží půjde s tebou před Soudce vševědoucího! — *Tšk.*

Vinice.

DR. JOZEF LIGOŠ: PÚTNIKOM VEČNOSTI (Dominikán. vydavatelstvo Smer, Trenčín, 70 Kčs). Sbírka kázání o 194 stranách na některé svátky (Všech svatých, Dušiček, Neposkvrn. Početí P. Marie, Zvěstování P. Marie, Nanebevstoupení Páně a j.) a k různým příležitostem (Svěcení chrámu, při žních, o misijní neděli, o charitativní neděli a pod.) Kázání jsou praktická, živá, dobová lehce přístupná a ne dlouhá. Něco z nich pro LOGOS časem přeložíme.

SV. FRANTIŠEK SALESKÝ: ÚVOD DO ZBOŽNÉHO ŽIVOTA (Krystal, Olomouc, 75 Kčs) Ve vzorném a svěžím překladu Timotea Vodičky dostává se našemu čtenáři do rukou klasické dílo o křesťanské zbožnosti, které lahodným, vlídným a láskou přesvědčujícím slovem Učitele mírnosti poučuje o základech i obtížích duchovního života. Myšlenky sv. Františka Saleského nezestárly, v novém překladu mají co říci i dnešnímu člověku a i v změněné době jsou bezpečným průvodcem a rádcem na cestě k výšinám křesťanské dokonalosti. I odtud může kněz čerpat mnoho rad pro zpovědnici i kazatelnu.

REDAKCI DOŠLY TYTO KNIHY: Dr. Bedřich Vašek: Rukojeť křesťan. sociologie (III. vyd., Velehrad, Olomouc, 78 Kčs) — J. M. Petazzi S. J.: Kněžské panictví (Meditace v překladu dra Č. Tomíško, Francl, Praha, 25 Kčs) — L. Muller S. J.: Rozjímania, I. Roste nebesá (Slovenský překlad meditací, Petra, Prešov, 75 Kčs). Albert Vyskočil: Znamení u cest (Brněn. tiskárna, 69 Kčs) — Klára Svoreňová: Krídlatý kôň. (Knižn. Priatela dietok) — KÝM NEPRIŠLO SVETLO (Drama o sedmi obrazech z časů pronásledování křesťanů, a Lucký: BIELY OBLÁČIK (Hra o třech dějstvích, Serafínský svět, Prešov.)

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecésní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody ty J. L. Bayer v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. dubna 1948 jako 4. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. KVĚTNA 1948 — ČÍSLO 5.

Dr Alexander Heidler:

DOBŘE POUŽÍTI PŘÍLEŽITOSTI.

Považuje se za důkaz ctnosti kazatelovy, že stejně ochotně káže k malému počtu posluchačů jako k velkému. Je to správné. Ale někdy je třeba otázku položit jinak. Ptejme se, kdo více potřebuje slovo Boží. Jistě obyčejně více ti, kdo pravidelně na kázání nechodí, než oni, kteří přicházejí. To neznamená, že by pravidelné návštěvnice a pravidelní návštěvníci kostela neměli plné právo na duchovní pokrm. Ale znamená to, že musíme hledati nad to ještě cesty k ostatním.

Když o tomto bolestném problému přemýšlíme, obyčejně zapomínáme na jednu z velmi jednoduchých cest. Je přece řada příležitostí, kdy do kostela sami od sebe přicházejí lidé, kteří jinak neslyší slovo Boží (ani když kážeme podle přání Církve — č. 1344, § 3 — při každé nedělní mši svaté). Jsou příležitosti, kdy přicházejí i katolíci velmi vlažní, ba i nevěrci a jinověrci. A právě těchto příležitostí k misijnímu apoštolátu se obyčejně málo nebo ne dosti obratně a účinně užívá.

Přemýšlejme o tom, kdy bývá nejvíce lidí v kostele, v našem kostele .... Není to, bohužel, jen při nedělní mši svaté. Vzpomeňme na Boží hody, na půlnoční, na sv. Silvestra, na vzkříšení, na Boží Tělo, na májové pobožnosti, na některé svatby, na některé pohřby, na biřmování, na pouti, na posvícení atd. A při těchto příležitostech se obyčejně buď nekáže vůbec nebo nejsou promluvy dosti adaptovány právě pro tento dav.

Prvním pokrokem tedy bude, že budeme při všech těchto příležitostech bez výjimky aspoň kratičce kázat. Při obratné režii se to dá vždy do programu slavnosti vsunouti. Ba měli bychom takřka slídit po tom, která příležitost k nám přivádí nové lidi — a hned jí využít. (To platí i o snoubeneckém katechismu a o promluvách ke kmotrům a příbuzným před udělením sv. křtu.)

Ne ovšem každé kázání při takových příležitostech bývá skutečnou

misií. Lidé předně při takových příležitostech přicházejí s určitou specifickou n á l a d o u. Na tu je třeba plně navázat a ji je nutno v tónu celého kázání respektovat. Mravokárná promluva při svatbě nebo ironická při pohřbu by více uškodila než prospěla. Naopak, jestliže lidem pěkně vyjádříme to, co oni sami polovědomě cítí, ale čemu výraz dáti neumějí, máme je v rukou a můžeme je vésti k plnějšímu poznání Pravdy.

Bylo by tedy chybou spustiti doktrinářskou palbu bez ohledu na citovou náladu chvíle. Ale opačnou a neméně závažnou chybou by bylo, kdybychom ustrnuli na pouhé sentimentální evokaci a neudělali aspoň drobný, ale rozhodný krůček v e s m y s l u s k u t e č n é h o n a u k o v é h o a p o š t o l á t u. To bychom se podobali více slavnostním muzikantům, smutečním plačkám nebo folkloristickým reportérům než kazatelům slova Božího. Jestliže jsem byl svědkem skutečného pohoršení, které dal horlivý kněz půlhodinovým nezáživně a negativně mravokárným rozkladem při jedné davově navštívené svatbě, nezapomenu také na svatební promluvu, která se utápěla v banální světské sentimentalitě, nic nevěděla o „velikém tajemství" a na konec takřka z milosti jako „poslední útočiště, když všechno zklame", přilepila Pána Boha. Lidem se to líbilo — ale nic jim to neprospělo. Jindy jsem zase slyšel velmi obšírné přivítání poutníků v jedné mariánské svatyni. Byla to serie dojemných příběhů o tom, jak Panna Maria pomáhá. Náladě to odpovídalo a byl v tom konec konců jistě i apoštolský úmysl. Ale proč kazatel nevyužil této vzácné příležitosti také k tomu, aby aspoň nastínil theocentrický pohled na Matku Boží, který našemu lidu tolik schází, proč se aspoň trochu neřídil heslem „Per Mariam ad Jesum, per Jesum ad Patrem" a proč se aspoň slovem nezmínil o denním mravním životě poutníků, který zde má býti ozářen vzorem Mariiným, nebo o svátostech, které veliká část poutníků měla za chvíli přijmouti?

Podobně jako v tomto posledním příkladě je tomu i p ř i m á j o v ý c h p o b o ž n o s t e c h. Jaká příležitost pro slovo Boží — a jak někdy uboze využitá! Na to se už ostatně upozorňovalo dříve, a proto někteří duchovní správcové jdou tak daleko, že konají nebo pořádají v květnu konferenční cykly zcela nezávislé na mariánském rázu pobožností. Je to jistě lepší než naivní rozvíjení apokryfů nebo otřepaných kazatelských anekdot. Myslím však, že postavení Panny Marie v ekonomii naší spásy a její vzor pro různé situace mravního života jsou skutečnosti tak významné, že právě solidní kristocentrická a theocentrická mariologie, spojená s realistickým porozuměním pro otázky dnešního života, může býti při této příležitosti velmi dobrým východiskem k účinnému apoštolátu. V kolika směrech lze na příklad rozvésti pojem „foecunda virginitas" a pod. — vzhledem k akutním mravním otázkám dneška! Panna Maria je jakési zrcadlo, ve kterém se jasně a něžně obrážejí všechny základní pravdy a principy křesťanství — jen nesmíme býti slepí pro tyto

vztahy. Kněz, který se sám umí dobře modlit růženec, má již látku na několik cyklů!

Konečně nezapomínejme, že většina těchto více méně mimořádných příležitostí kázati slovo Boží lidem „venku" vyžaduje jisté speciální přípravy, aby promluva i svým slohovým a jazykovým podáním působila misionářsky. Často má duchovní správce právě při takových příležitostech nejvíce práce; proto je nutno promluvu připravit velmi záhy (abychom se vžili do nálady, vzpomeňme při tom na obdobné slavnosti v minulosti). Dále pamatujme, že budeme mluvit k náboženským analfabetům; proto nechtějme příliš mnoho najednou, nezabíhejme do nepodstatných podrobností, do partikulárních pobožností zbožných duší, nedovolávejme se motivů, které mohou působit jen na velmi zbožné lidi, a zůstaňme při vší jasnosti požadavků velmi lidští a velmi kladní. Účinně zapůsobí právě zde zdravě moderní sloh, příklady z typicky dnešního života, ušlechtile lidový jazyk bez jakýchkoliv archaismů (přechodníky, adjektivum za substantivem a pod.) a vůbec všechno to, co přiměje posluchače k poznámce: „Tohle není nějaké pobožné povídání. Ono se nás to vlastně týká!" Tímtéž dojmem musí ovšem působiti i hlas kazatelův; každá stopa kazatelského tónu nebo falešného pathosu přesvědčuje posluchače o pravém opaku. — Nemusím snad zdůrazňovat, že tak tomu ostatně má býti i při obyčejném kázání nedělním. Právě při mimořádných příležitostech máme velkou možnost zachytiti řadu nových posluchačů pro svá kázání pravidelná; ale pak je zase nesmíme zklamat. — Při tom všem si ovšem musíme znovu a znovu živě uvědomovat, že neběží o naše osobní exhibice, nýbrž o jednu z nejposvátnějších složek našeho křesťanství a kněžství — o apoštolát! Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam!

P. Bonaventura Bouše OFM:

MARIA, VEĎ NÁS K SLÁVĚ

Dva tisíce let nás dělí od doby, kdy žila Maria. Země a moře nás dělí od místa, kde žila Maria. Zcela jiný způsob života. Zcela jiné zvyky a názory. Zcela jiný kraj a lidé. Celé naše prostředí je cizí prostředí, ve kterém žila Maria. Ale i kdybychom byli jejími sousedy, příslušníky jejího národa a jejími současníky, pořád by tu byla propast. Poněvadž tato dívka byla zcela jiná, než dívky, které dorůstaly zároveň s ní, sdílejíce její osud. Byla jistě krásná jako nevěsta velepísně Šalamounovy. S velkýma očima, jejichž řasy se zdvihaly pomalu a slavnostně jako křídla ptáků, když vychází slunce. S vlasy, které se kovově leskly, jako srst černých koz, jejichž stáda sbíhají se za večerů s hor galaatských. Se sněhou a sametovou pletí, hebkou jako stroužek jablka granátového. Se zuby bílými jako ovečky, které vystupují z plavidla. S malýma rukama jako vlašťovčí hnízda. Jistě byla krásná, štíhlá jako proužek dýmu

kadidlového, který vystupuje uprostřed ticha svatyně Hospodinovy. Nebylo na ní nic porušeného a porušitelného. Její krása nebyla na čas. Ale tento půvab byl jen matným odleskem duše. Neboť všecka krása této dcery královské, která rostla v zapomenutí ubohého špinavého Nazaretu, v pokoření svého kdysi slavného rodu byla uvnitř. Od prvního okamžiku života byla totiž v milosti posvěcující. Toto slovo nám říká málo. Průměrný křesťan si pod ním představí nanejvýš čistotu od těžkého hříchu. Ale světci a především Maria o tom věděli mnohem víc. Věděli, že být v milosti znamená být v Bohu. Svatí vědí, že člověku v milosti posvěcující stačí, aby sestoupil do své duše, chce-li si pohovořit se svým Bohem. Když dospějí určitého stupně dokonalosti, cítí ho už docela zřejmě, i když ho ještě nevidí. Bůh a člověk jsou jako dva přátelé, kteří sedí v důvěrném tichu světnice, která už docela potemněla večerem.

V takovém styku s Bohem žila ustavičně Maria a její poznání Boží přítomnosti se prohlubovalo tou měrou, jak se vyvíjely její jemné rozumové schopnosti. Všichni velcí svatí zůstali v tom za ní tak daleko, že z jejich stanoviska ona vzdálenost je nekonečná. A skrze tuto přítomnost Boží hleděla Maria na lidi a věci kolem sebe. Hleděla na ně ve světle Božím, jako my hledíme na věci a lidi světlem slunce. A to, co viděla ji naplňovalo smutkem. Neboť viděla svět nevykoupený. Lidé kolem ní byli hrubí a zlí jeden na druhého. Při sebemenší příležitosti proklínali a přísahali křivě zcela vědomě a dobrovolně. V jejich srdci se líhly vášně a ošklivé sklony, hemžilo se tam jimi jako háďaty v doupěti. A příroda nebyla čistší. Navykli jsme si hledět na hřích dědičný jako na záležitost lidského pokolení a na hřích osobní jako na záležitost jednotlivce. A to je špatně. Člověk je smyslem vesmíru. Bez něho by vesmír neměl smyslu, neboť jen skrze člověka může vesmír vzdát chválu Bohu a ta je jeho cílem. Vesmír je němý, člověk jsou jeho ústa. Jestliže tato ústa oněmí, celý vesmír se ponoří v mlčení hřbitova. A toto mrtvolné ticho obklopovalo Marii. Bože můj, před tebou bdím v zemi opuštěné bez cest a bez vod; tak se mohla Maria modlit se Žalmistou. S výšiny nazaretské hleděla na hory Gelboe, které proklel její předek David za to, že pily krev Šaulovu a Jonathanovu: Hory Gelboe ani rosa ani déšť nesestupuj na vás a z vašich polí ať nikdo nesklízí chléb. — Na celém světě leželo totéž prokletí. To viděla Maria a byla plna smutku. Co to asi bylo za hrdinství, že vydržela tento pohled. — A jaké asi přemáhání ji stálo stýkat se s lidmi. Tato bolest byla tím větší, protože to všecko milovala: lidi i přírodu. Věděla, že i Bůh to dosud miluje. Může se zapomenout matka nad plodem života svého? A i kdyby se matka zapomněla, já nezapomenu, praví Hospodin. Nemohla smýšleti jinak, než Bůh. Co dosud miloval on, milovala ona. Ale tato láska byla bolestná.

Stvoření bylo porušené, ale přece ne zkažené. Hřích nebyl tak mocný, aby zničil Boží dílo. A na dně duše lidí i přírody dřímala velká touha po vykoupení. Maria ji vyciťovala svým smutným mi-

lujícím srdcem. Večer, zatím co se z městečka ozýval zpěv, píšťaly a bubínky, sedávala tato dívka sama, daleko od svých družek, někde na stráních nazaretských a hleděla do daleké stepi, naslouchajíc tichému sténání tvorstva, které čekalo, až se zjeví Messiáš. Opakovala si všecka Písma, která svědčila o něm a která slýchala v nazaretské synagoze, a její srdce se šířilo. Touha praotců, králů a proroků, touha jejích současníků, utištěných nenáviděným Římem, nevyslovená touha nemluvňátek, která umírala dřív, než došla rozumu, touha všeho čistého a krásného, co bylo vydáno na pospas, touha zvířat plachých vůči zlému člověku a zlých navzájem, touha vadnoucích květů, vyprahlosti stepi, mrtvých skal a vod, touha hvězd a neznámých světů, tato touha vesmíru po vykoupení, přítomná, minulá i budoucí, se slila v jeden veliký proud v její srdce a dusila ji bolestí a láskou, nad níž dosud nebylo větší na této zemi. Aniž o tom věděla, stávala se tato sotva dospělá dívka matkou všech těchto tvorů dřív, než se stane matkou jejich Messiáše. Její srdce bylo připraveno.

Maria, vzýváme tě my, kteří jsme už vykoupeni, ale nemyslíme na to, a žijeme, jako by pro nás nebylo vykoupení. Nauč nás hodnotit hřích tak, jak jej hodnotí Bůh a jako jsi jej hodnotila ty. Ať pochopíme, že v něm pramení všecka bída světa, neboť je psáno: Pro hřích přišla na svět smrt. Ať pochopíme, že v něm pramení všecka bída národů, neboť je psáno: Hřích bídné činí národy. Ať pochopíme, že v něm pramení všecka bída naše. Jsme unaveni svou touhou po životě a štěstí a nevíme, že to jen toužíme po tvém Synu Vykupiteli. Tuto naši touhu, s kterou máš jistě tím víc soucitu, čím si ji méně uvědomujeme my, zachyť do svých mateřských rukou a ukaž svému Synu. Vyveď nás z otroctví starozákonního, ve kterém jako bychom dosud vězeli a ukaž nám jak získat svobodu dítek Božích. Dej, ať si vážíme Boží přítomnosti skrze milost posvěcující a správně ceníme a využíváme takových věcí jako je zpověď nebo vzbuzování lítosti. Dej, ať rosteme v poznání Boží lásky a hnusnosti hříchu, jsouce ti v tom alespoň zdaleka podobni až k plnosti slávy, která se má na nás zjevit skrze Ježíše Krista, tvého Syna, jenž buď požehnaný na věky. Amen.

III. neděle po Sv. Duchu

P. Ivan Kratochvíl, OSA:

POKOŘME SE POD MOCNOU RUKU BOŽÍ.

Slova Petrova, jež jsme slyšeli v dnešní epištole, jsou stejně časová dnes jako tehdy, jsou svěží, vhodná, mocná a plná obsahu: „Miláčkové, pokořte se pod mocnou ruku Boží; veškerou starost svou složte na něj, neboť on má o vás péči." — Tak píše zástupce Kristův na zemi, nejpřednější z apoštolů, kolem roku 63 křesťanům maloasijským, jimž pro jejich víru činili mnohá příkoří pohané i židé.

I křesťané maloasijští byli jen lidé, slabí a křehcí, děsící se budoucnosti. „Jak je možné, aby nás Bůh tak stíhal? Je-li náš Otec, kde je jeho láska k nám? Je-li náš Otec, proč na nás sesílá tolik utrpení? A naděje, že to vše brzy pomine, není; jen soužení a strach nám budoucnost chystá," takové otázky a podobné smýšlení hýbalo jejich myslemi. Petr se dověděl o úzkosti maloasijských křesťanů od jejich biskupa Sily, jenž přišel do Říma požádat o radu. Z Říma si odnesl pro své stádce list, jehož úryvek jste dnes slyšeli v epištole: „Pokořte se pod mocnou ruku Boží. Bůh po krátkém utrpení vás zdokonalí, utvrdí a upevní . . . a povýší v čas navštívení."

Pokořte se pod mocnou ruku Boží. — Jak je však možno pokořit se pod ruku Boží, když Bůh je duch a těla nemá? Což není psáno, že Boha nikdo nikdy neviděl? A neviděl-li Boha, tím méně viděl jeho ruku! Sv. Augustin vysvětluje tuto potíž: i když se Bůh mnohokráte lidem ukázal, nikdo jej neviděl v jeho skutečné podobě. Bůh je vskutku duch a lidský zrak ducha vidět nemůže. Ale jako myšlenka, která je ukryta v našem rozumu, pomocí hlasu se stává slyšitelnou, tak podobně i Bůh pomocí věcí stvořených se ukázal viditelně. Hlas však není nikdy myšlenka sama a také viditelná postava, v které se Bůh ukázal, (třeba Abrahamovi v podobě poutníka), není sám Bůh. Konečně, vyjádří slovo myšlenku vždy úplně a přesně? Nenaříkáme si často, že neumíme slovy věc vystihnout tak, jak ji myslíme? Slovo a věta není ještě celá myšlenka — a postava, v níž se Bůh ukázal, není ještě Bůh. Jenže my lidé jsme odkázáni na smyslové poznání, zde na zemi nemůžeme Boha prozatím poznat jinak než smysly, proto se Bůh čas od času ukazoval v podobě, lidskému zraku patrné, proto Písmo svaté tak často mluví o Božím oku, uchu, ruce, abychom vlastnosti Boží mohli lépe poznati.

Miláčkové, pokořte se pod mocnou ruku Boží a složte veškerou svou starost na něj, neboť on má péči o vás! — Má-li o nás Bůh péči, pak Bůh chce, abychom trpěli! Jaký je to však otec, jenž chystá svým dětem bolest, a to vědomě!? Jaká je to péče, když utrpení neodstraňuje, naopak je sesílá? Tak jedná otec? — Ano, tak jedná Otec. Má jediného Syna, ale nehýčká ho, nemazlí se s ním. Tvrdě na něj doléhá ruka Boží. — Ruka Boží? Vždyť Jidáš jej vydal zákoníkům a farizeům a velekněžím, a tito jej odsoudili na smrt, ne Bůh. Kdo jiný tedy zaviňuje utrpení než lidé?! — Ale nedejme se mýlit! Nejsou to jen lidé. Což to neukazuje Pán Ježíš dosti jasně v zahradě Getsemanské, když praví Petrovi: „Schovej meč svůj do pochvy! Nemám píti kalich, který mi dal Otec?" (Jan 18, 11.) Jidáš ho zrazuje a vydává v ruce nepřátel jeho a tito jej usmrcují, a přece neviní Spasitel ani Jidáše, ani velekněze nebo zákoníky, ale jakoby všechnu vinu svaloval na nebeského Otce, praví: Nemám píti kalich, který mi dal otec?

A tomuto Otci, jak svatý Petr vybízí, mají se křesťané podrobit: Miláčkové, pokořte se pod mocnou ruku Boží! — Pěkný Otec a

vskutku mocná ruka, když nevytrhne vlastního Syna z nebezpečí smrti! Zatrpklost a přímo hořkost si podmaňuje člověka, když o tom přemýšlí. — A co tomu všemu říká Syn? Nedává odpovědi, mlčí, takže uvádí v podiv i Piláta, jenž pozoruje nenávist židů a vyrovnanost Spasitelovu, a na rty se mu dere zvědavá otázka, v níž je přimíseena značná dávka sebedůvěry: „Se mnou nemluvíš? Nevíš, že mám moc tebe propustit a mám moc tebe ukřižovat?" (Jan 19, 10.) A tu slyší: „Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno shůry." Co je tedy Jidáš, co jsou zákoníci a velekněží, co je Pilát? Jen jakýmsi živým nástrojem v ruce všemohoucího Boha, anebo, chcete-li, jsou přímo jakousi rukou Boží, která dopadá na jeho Syna.

Miláčkové, pokořte se pod mocnou ruku Boží, aby vás povýšil v čas navštívení. — Takto tedy navštěvuje Bůh! Ne aby potěšil, ne aby povzbudil, ne aby odměnil, ale proto, aby bil?! — Když je dítě malé, myslí si, že rodiče si na něm jen vylévají zlost, když je trestají; nepoznává dobře účel, pro který přicházívá od rodičů trest. Lidé — křesťany nevyjímaje — jsou jako malé děti, ještě nedorostli v dospělé syny a dcery Boží, kteří musí — jako jednorozený Boží Syn — toto vše trpět a tak vejíti do slávy své. Až k nám přijde Bůh na návštěvu, aby nás odměnil, a to tím, že si nás vezme k sobě na věky, musíme už býti zdokonaleni, utvrzeni a upevněni. A protože se nezdokonalíme, neutvrdíme ani neupevníme za jediný den a za jedinou návštěvu, navštěvuje nás Bůh častěji, delší dobu, lecjakými zkouškami a utrpením, a teprve až nás zocelil, navštíví nás, aby nás odměnil. Nebo jak říká svatý Petr: aby nás povýšil v čas navštívení.

Tedy, miláčkové, pokořte se pod mocnou ruku Boží a složte veškerou svou starost na něj, neboť on má péči o vás. — Že to není prázdná útěcha, vidíme opět na tom, který byl tak krutě Otcem bit. Herodes, jehož se bál celý Jerusalem, se dovídá od tří králů, že se narodil v jeho říši nový král židovský. „I ulekl se Herodes a celý Jerusalem s ním — tak to byl hrozný panovník, že se lidé neodvážili jinak smýšlet než jejich král — a poroučí pobíti všechny hošíky do dvou let; — „určitě bude mezi nimi nově narozený král," myslí si Herodes. A zatím — Bůh má péči o svého Syna, je dostatečně silný a mocný, aby ochránil toho, jehož ochránit chce. Jeho Syn ještě nesmí zemřít, proto uteče do Egypta. A nebylo to jen jedenkrát v životě Vykupitelově, kdy měl Otec péči o svého Syna: v rodném Nazaretě chtěli ho jeho rodáci shodit s hory a tak usmrtit, ale odešel jejich středem. Farizeové jej chtěli ukamenovat, „i chápali se kamení, aby jej házeli na něho," ale Ježíš se ukryl v chrámě. Nikdy se mu nic nestalo, Bůh měl o něj péči. A nepřestal ji mít o něho i později, v utrpení, které bylo v odvěkém úradku Božím. Vydal jej sice v ruce jeho nepřátel, učinil je sice rukou Boží, těžce dopadajíce na tělo i ducha jediného Syna, ale nemohli mu učinit nic víc, než na kolik jim dovolil nebeský Otec. Sám Ježíš jim praví: „Když jsem býval s vámi denně v chrámě, nevztáhli jste ruky na mne, ale toto jest hodina vaše a moc temnosti" (Lukáš 22, 53).

Ale nejen Krista, jediného svého Syna, ochraňoval Bůh. Chránil i jiné, i o jiné měl péči. Na příklad o Davida, jenž předobrazoval Krista. Saul, předobraz to nepřátel Kristových, nenáviděl Davida a zkoušel leccos, aby jej zničil a zahubil. Mrštil po něm kopím, David se uhnul. — Používá tedy jiného prostředku, méně nápadného: ustanovuje Davida tisícníkem; v boji jistě padne a tak se ho zbaví (1. Král. 23, 14). Ale nedal ho Bůh v ruce jeho, praví Písmo o Davidovi. — A nedal ho v ruce jeho ani později, kdy Saul měl jej obklíčeného se všech stran, takže i sám David pochyboval o úniku. Ale co neučinil Bůh? Zatím co se Saul už těšil na Davidovu smrt, přichází k němu spěšně posel se vzkazem: Filištinští vpadli do tvé země, všechno ničí a pustoší. A tak Saul musil nechat Davida, aby zachránil zemi. — Někdo by řekl: náhoda, ale pro věřícího člověka není náhody, vše je řízení Boží. I vpád Filištiňanů je v rukou Božích prostředkem, jímž vysvobozuje svého služebníka Davida. Nedivme se tedy Davidovi, když napsal v žalmu 54., jejž se modlí kněz v graduálu, hned po epištole: Vrhni starost svou na Pána a on tě zachová. Když jsem volal k Pánu, vyslyšel hlas můj před těmi, kdož se ke mně nepřátelsky blíží.

Tedy, miláčkové, pokořte se pod mocnou ruku Boží, složíce veškerou starost svou na něj, neboť on má péči o vás. — Pokoření se pod mocnou ruku Boží není nic jiného než naprosté sjednocení s vůlí Boží, že totiž člověk totéž chce, co Bůh chce, a totéž nechce, co nechce Bůh. Dostaneme-li se až tak daleko, pak budeme žít vždy v klidu a vyrovnanosti, i když na nás dolehne utrpení; budeme přesvědčeni, že je to vůle Boží, abychom trpěli. — Kdyby se nám ukázal sám Spasitel a požádal nás, abychom to neb ono z lásky k němu na sebe vzali, kdo by odmítl? Snad bychom se uvolili trpěti ještě více, než Spasitel na nás žádá, a to jen proto, že se nám Spasitel ukázal a požádal nás o to. Avšak je zapotřebí člověku opravdu věřícímu zvláštní viditelné návštěvy Spasitelovy? Nepostačí člověku, Bohu oddanému, pouhé vědomí, že se bez vůle Boží nic neděje? Co se tedy děje v mém životě, ale i ve světě, to je vůle Boží. Bůh má své plány, které jsou prospěšné mně i světu. Pravda, ještě nevím, co jimi Bůh zamýšlí a kam směřuje, ale je můj Otec, má o mne péči, to mi musí stačit. Proč bych se měl zneklidňovat? Jedinou mou starostí musí býti, abych se pevně o něho opřel a jeho se pevně držel, nebo — jak to říká svatý Petr — abych se pokořil pod mocnou ruku Boží, abych složil veškerou svou starost na něj, abych se úzkostlivě nestaral, když on má o mne starost.

Kdo si takto počíná, kdo opravdu jen na Boha spoléhá, nejedná lehkomyslně. Jeho jistota není ani pýchou, ani malomyslností, ani leností. Je to opravdová vyrovnanost. Proč nás vybízí apoštol: „Střízliví buďte a bděte, neboť protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí, hledaje koho by pohltil; Jemu odpírejte silni ve víře?" Protože střízlivý je toliko ten, kdo v Boha důvěřuje. Spoléhá-li kdo na sebe, je opojen sebeláskou a sebejistotou, není tedy střízlivý. Ta-

kový nebdí, ale je uspán opiem falešné sebedůvěry. Probuzení pak a vystřízlivění bývá hrozné; čím více kdo na sebe spoléhal, tím je malomyslnější.

Ďábel, i když je „opičák boží" (tak to o něm tvrdí sv. Augustin), není všemohoucí. Kdyby měl moc, nebyl by blažený ani jediný člověk. Jeho moc je však omezena všemohoucností boží: tolik může, kolik mu Bůh dovolí. Výstižné je přirovnání sv. Augustina, který ho připodobňuje k psovi, přivázanému na řetěze. Hrozně sice štěká, ale kousnout nemůže, leč jen toho, kdo se příliš blízko přiblížil. Může sice působit na naši paměť a obrazivost, zde nás může svádět, nikdy však nás nemůže svést, nebudeme-li chtít; naši vůli a náš rozum ovlivnit nemůže. Proto praví sv. Augustin: Ďábel může na nás působit přemlouváním, nikdy však násilím; svolení na nás vynutit nemůže.

Odolávat přemlouvání ďáblovu, odpírat mu, není tak docela snadná věc. Odpírání je vždy nepříjemné a působí jakousi bolest; ale kdo by vyhledával utrpení? Čím více se nám nějaká věc líbí — a ďábel nám na oči staví jen věci líbivé, jinak by nás nezlákal — tím větší utrpení je spojeno s odepřením. Proto nás sv. Augustin vybízí, abychom milovali jen to, co se líbí Bohu, pak nikdy nebude zapotřebí rmoutit se; praví: „Jak dlouho milujeme to, co proti své vůli můžeme ztratit, — a to je každá věc nabízená ďáblem — tak dlouho se budeme nutně rmoutit." V životě starých otců se vypravuje o rolníkovi, jehož pole a vinice přinášely vždy více užitku než jeho sousedů. Když se ho tito ptali, jak to přijde, pravil jim: „Nedivte se, že více sklízím než vy. Já mám vždy počasí takové, jaké si přeji." — Sousedé jenom kroutili hlavami a chtěli vědět, jak to zařizuje, že má vždy vhodné počasí. Odpověděl jim: „Já nechci jiné počasí, než jaké chce Pán Bůh; a protože chci to, co chce Bůh, proto mi dává Bůh takové užitky, jaké chci já."

Ne nadarmo nás tedy sv. Petr nabádá, abychom chtěli to, co chce Bůh, abychom se pokořili pod mocnou ruku Boží a složili veškerou svou starost na něj, který má o nás péči. Vždyť ta ruka Boží, i když na nás někdy těžce dolehne, nás jen utvrdí, upevní a zdokonalí, a utrpení, spojené s odříkáním, potrvá poměrně jen krátký čas. Pak přijde Bůh na návštěvu, navštíví nás, ne už aby nás zkoušel a upevňoval, ale aby nás odměnil korunou slávy věčné. — Amen.

P. František Merth:

KRÁLOVSTVÍ BOŽSKÉHO SRDCE V NÁS.

1. Dnes se shromažďujeme u oltáře v oktávě svátku Božského Srdce. Tento svátek je tak veliký a skvostný, že se nikdy nedá zachytit průměrnými dušemi, které spojují svět s Kristem,
jejichž život nezná hrdinství pro neviditelné věci Boží,
jejichž každá bolístka je roznášena ke všem známým i neznámým

lidem, jejichž nedonošené lidské „já" je pravým neomezeným pánem v tom kruhu půdy, kde mají vládu.

2. Ale zeptejte se lidských žebráků ve vznešeném toho slova smyslu, zeptejte se lidí, kteří jakýmkoliv způsobem pohrdli pozemskými statky, zeptejte se těch uražených a ponížených v očích světa, co je to Božské Srdce — a odpoví vám totéž, co kníže těchto lidí svatý Benedikt Josef Labre, jenž pohrdl selským statkem, který jej jako dědice čekal a stal se z lásky k chudobě žebrákem: „Ó Božské Srdce Páně, má jediná lásko!"

3. Zeptejte se lidí, jimž Prozřetelnost Boží nedala nadání, krásu, štěstí ba i zdraví,
těch odstrčených, unavených a ubohých,
těch dětí, i když jejich věk pokračuje,
a odpoví vám stejně jako jejich patron, dítě, chlapec, svatý Tarsicius, římský mučedník, který byv poslán biskupem k nemocnému s Nejsvětější Svátostí, byl přepaden, umírá pod kameny, svíraje svatou Hostii, Božské Srdce. Tím pevněji je sevrou, čím větší úder jejich chvějící se duše dostanou!

4. A zeptejte se těch lidí, kteří opravdu viděli kus světa a pili plné doušky jeho darů, těch, kteří milovali rozmach a uchvácení života a poznavše proradnost světa, odtáhli se v komůrku své samoty v duši a odpoví vám jako jejich typický představený svatý Ignác z Loyoly, který jako hrdý válečník a velkodušný rytíř zraněn, zavěsil svůj meč a krunýř Matce milostné k nohám a jediný tón všech jeho dní až do smrti toť: ó Božské Srdce, kéž Tvé království ve všem a u všech lidských srdcí hárá k větší Tvé cti, k větší Tvé slávě!

5. Proto dnes evangelium, to nejlepší, co má, nám podává. Můžeme říci: celé křesťanství v překrásném obraze: Ježíš se ztracenou ovečkou!

a) Jen se zamyslete upřímně nad tím obrazem a řekněte si: ta ovečka jsem já;

b) jen si uvažte, jak je to veliký dar těžce zhřešit a potom mít odpuštěno, úplně, zcela, že už ani Bůh nemůže vzbudit ty hříchy;

c) jen si představte kalvarský kříž a na něm rozbité tělo bílého Pána a kapka za kapkou padá krev jeho svatá za nás
a pocítíte horkost slz ve svých očích,
trpkost bídáctví v srdci,
ale teplo náruče Boží, že jsme Jeho!

„Co jsem měl ještě učiniti pro tebe a neučinil," řekl by za Pána starozákonní prorok;

„Miláčkové, důvěřujte, já jsem přemohl svět," řekl by za něho novozákonní evangelista.

Jako vlny se valí staletí skrze srdce lidská, trhaná dolů k peklu, a jako kotva pevně odolává Božské Srdce.

Jako zběsilý vítr se ženou staletí vzhůru za klamným štěstím a jako kormidlo pevně drží směr Božské Srdce!

Až přijde přístav, zátočina,
to odpoledne či večer či klidná noční chvilka,
chvíle našeho umírání,
chvíle, kdy poznáme nejlépe, co je to Božské Srdce, jeho d o b r o t a, něžná l á s k a, s í l a rukou Jeho, jež za nás pracovaly a rány zachycovaly a š t ě d r o s t otevírajícího se domova věčného.

6. Abychom nemluvili jen nadšená slova, ale odnesli si z dnešního dne i závazek, pohleďme na skladbu této neděle Božského Srdce:

7. Parabola o ztracené ovci, o ztracené drachmě a ještě o ztraceném synu — toť nejkrásnější hymnus evangelia na Božské Srdce:
i poslední zbloudilá ovce je Božskému Srdci drahá,
jde daleko za ní do pouště,
neúnavně hledá;
když nalezl, milosrdně se sklání, nežene, nebije, nese;
i bezcenný penízek naší duše je Božskému Srdci drahý,
vidí na něm vždy obraz Boží: stvořil Bůh člověka k obrazu svému,
odkládá vše ostatní, pečlivě pátrá,
raduje se tolik;
i marnotratnost litovaná je Božskému Srdci drahá,
čeká — ach tak trpělivě,
s tak málem se spokojuje vida dobrou vůli,
tak štědrý je!

8. Co to všechno mluví?

Bůh obrací zlo v dobro, naše zavržení v naši slávu.

Co z toho pro nás plyne?

Dáti tomu dobru pevnost — i v bolesti i v nebezpečenství,
tak jako Bůh miloval lidstvo pevně, že neušetřil Syna,
tak jako Boha miloval mladičký Tarsicius pevně přes smrt,
tak také my máme pevně milovat:
ani smrt, ani světská plnost života, ani andělé a trůny, ani obavy o budoucnost, ani hlubiny duše — nic — nemá nás odvrátiti od lásky Kristovy: toť odpověď!

A na čem stojí taková pevnost?

Pane, ve mně nemáš velikou lásku, ale pevnou věrnost! Jsme ovečka nalezená a nesená Pánem, tato vyvýšenost naše je naše pýcha, která nutí pohrdati pozemským hříchem, velí nesnižovati se k marnostem, kde není Bůh.

Žena, naleznuvši ztracenou drachmu, strhla svou radostí ostatní ženy a sousedy k radosti — hle, světská radost hyne u druhého, je udušena, je jen někdy opětována a sama tak krátká; radost nad maličkostmi, kdy jsme dobře žili podle víry, kdy jsme nepodlehli pokušení, udělali dobré, využili příležitost, strhuje druhé lidi k radosti, sděluje se jim, roste v nich, nemizí,
nádeníkem, pastevcem vepřů byl ten ztracený syn a opět byl povýšen na úroveň vlastního dítěte statkářova — jaká vděčnost musela spalovati jeho nitro! A stejná vděčnost je v srdci lidském, když pochopí, co dostalo od Ježíše: to už není zapadlý život, naopak,

světská místa duši nevábí, protože vděčnost k Ježíši přináší spokojenost s tím nejmenším zde na světě!

9. Složte vše na Boha, řekli bychom slovy epištoly, On je tak velký, On je tak dobrý a štědrý. Jak byla opravdová ta starokřesťanská modlitba:

veta je po svatosti, když Ty, Bože, vzdaluješ ruku,
veta je po moudrosti, když Ty ustaneš řídit,
veta je po síle, když Ty ustaneš udržovat,
veta je po čistotě, když Ty nechráníš,
veta je po ochraně, když Ty vzdaluješ svou stráž!

Náhle se jeví cena pozemské pouti — že buduje naši věčnost, náhle se jeví jedovatost Satanova:
už ne efekty smyslů a síla vášně, ale střídmost a bdělost,
už ne jen to časné, ale síla víry!

A to je království Boží v nás: uvnitř duše žár života držený vírou, Božské Srdce nastolené v tomto skrytém trůnu,
vně duše hájení a shromažďování pro víru: střídmost a bdělost.

Pojďte ke mně všichni, kteří jste unaveni a já vás občerstvím, vezměte jho mé, vezměte břímě mé, jho jest sladké, břímě jest lehké — v Božském Srdci!

IV. neděle po Sv. Duchu

Josef Havel:

CESTA UTRPENÍ — CESTA SPÁSY.

Od té chvíle, kdy naši prarodiče opustivše ráj, vstoupili do tohoto slzavého údolí, u vědomí, že návrat do ráje zpět není možný, hledí člověk tuto zemi ráji aspoň přizpůsobit, odstranit z ní to, co ji činí slzavým údolím, co pobyt na ní nejvíce ztrpčuje. A to se dá shrnouti do dvou pojmů: utrpení a práce. Dnes promluvíme jen o prvním, o utrpení. Již ve Starém Zákoně čteme, že si obyvatelé Babylona ve své pýše chtěli postaviti věž, která by sahala až do nebe. Snad se chtěli takovým způsobem zbaviti obtíží této země a dostati se do nebe. Ve středověku řešili tento problém sice jinak, ne však moudřeji. Pokoušeli se udělat z méněcenných kovů nebo jiných hmot umělou cestou zlato a jím si pak životní cestu vyzlatit. Jiní zase hledali tak zv. kámen mudrců a bájili o něm, že kdo ho bude míti u sebe, pronikne všechna tajemství umění a všechny záhady vědy. A když všecko namáhání bylo marné, chtěli se někteří dokonce spojiti se samotným ďáblem a zapsati mu svou duši, aby jim sloužil a zahrnul je bohatstvím, radostmi a rozkošemi. Ale všecko bylo marné. Pýcha, vášeň zaslepuje a zbavuje zdravého rozumu a rozumného úsudku. A zatím k rozřešení tohoto problému stačilo otevřít knihu Nového Zákona a přečíst si epištolu sv. Pavla k Římanům, jak jste ji slyšeli dnes.

„Bratři, myslím, že utrpení nynějšího času nejsou ničím proti

budoucí slávě, která se zjeví na nás." Když se nad těmito slovy sv. Pavla, jimiž nám radí, abychom porovnali utrpení tohoto života s věčnou radostí a slávou, zamyslíme a rozumně o tom uvažujeme, vyplyne nám z této úvahy mnoho útěchy, mnoho těch bolest působících trnů bude otupeno tak, že jejich dotyk nebude tak bolestivý.

Nejprve musí býti naší snahou, abychom si sami sobě život neztrpčovali. Zamysleme se dnes nad svým životem a pátrejme po příčině mnohých těch bolestí a svízelů životních, které již jsou za námi, které jsme již přetrpěli! A k jakému výsledku dojdeme? K tomu, že si řekneme: „To jsem si zavinil sám, nemohu dávati nikomu vinu." Ale i když odečteme všechny ty obtíže zaviněné, zbude dosti těch, které pro nás byly a jsou a budou neodstranitelné. A tu trpícímu člověku, který vždycky raději hledá vinu jinde, jen ne u sebe, vyjde z úst povzdech, který se někdy zvrhne i v hrubé rouhání se Pánu Bohu: „A to nás musí všemohoucí a nejvýš dobrotivý Otec nebeský vésti k věčné blaženosti tak nepohodlnou a trnitou cestou?" A odpověď na to jest: Ne, nemůže, ne proto, že by nechtěl, že by jeho láska k lidstvu a milosrdenství nebylo tak veliké, ale pro naši neschopnost jíti jinou cestou, pohodlnější, bezpečně k cíli. Následkem prvotního hříchu, za který musíme trpět také my, jako jejich děti, jako nevinné děti i dnes častokrát musí trpět za viny svých rodičů, stali jsme se neschopnými jíti cestou pohodlnou, hladkou. Je pro nás příliš kluzká, jako led pro dítě nebo pro starého člověka. Snadno bychom se smekli a k cíli nedošli. Lepší, protože bezpečnější, je v takovém případě cesta drsná a kamenitá, třeba nepohodlná. Následkem hříchu dědičného byla a jest vůle člověka oslabena a nakloněna více ke zlému než k dobrému zlou žádostivostí a také rozum člověka se hříchem zatemnil. To jsou důvody, pro které jsme neschopni jíti cestou pohodlnou. A že nás dobrotivý Bůh, jako nejlepší a nejdokonalejší vychovatel vede cestou drsnou, v tom je mnoho lásky a dobroty Boží. Životní zkušenost nás o tom poučuje za každým krokem života.

Když tu a tam je někdo shodou okolností zbaven trpkostí života, nemusí svůj chléb jísti v potu tváře své, netrpí starostmi, bolestmi a jinými strastmi, žije v pohodlí a blahobytu, častokráte ovšem jen zdánlivě, bývá to pro spásu jeho duše výhodné? Podporuje ho to bohatství v tom, aby snáze plnil přikázání Boží, aby snáze přemáhal pokušení ke hříchu a konal dobré skutky? Mohlo by tomu tak býti, ale jak zřídka se tak stává. Jak velemoudrý jest známý výrok Krista Pána: „Snáze jest velbloudu projíti uchem jehly, než boháči do království nebeského." (Mat. 19, 24.) To, co lidé nazývají dobrem, štěstím, nevede pravidelně k pravému dobru, nýbrž naopak od pravé cesty k nebi odvádí na cestu bludnou a přímo svádí, aby člověk na Pána Boha a svou nesmrtelnou duši zapomínal. Vzpomeňme na biblického krále Davida. Dokud jako chudý pastevec pásl stáda svého otce a zajisté často trpěl nepohodlím i hladem, musel býti v neustálé bdělosti nad svěřenými stády, projevoval mnoho krás-

ných ctností, zbožnost, pevnou důvěru v Boha, statečnost, soucit s trpícími, a když se stal slavným a bohatým králem židovským a obklopen byl velikou slávou a mocí, jak na Pána Boha zapomínal a stal se i podněcovatelem vraždy, když jeho návodem byl vysoký jeho důstojník v boji zabit jen proto, aby on sám se mohl zmocnit jeho manželky. A jak často se tento zjev opakuje dodnes. Skromný, poctivý člověk, třeba řemeslník, získá svou pílí, přičinlivostí a šetrností v poctivosti a spravedlivě značný majetek a bohatství a i když on sám na této cestě plné práce a potu až do konce svého života vytrvá, často a velmi často jeho děti sejdou na cestu pohodlí, radovánek, zahálčivosti a konec konců nepoctivosti a hříchu a konec bývá bída, zoufalství, ztráta štěstí časného i věčného.

Nevede nás tedy náš Otec nebeský nejvýš moudře a dobře? A není cesta i k tomu pozemskému blahu dlážděna kamením a strádáním? Nejsou léta studií a léta učednická na řemeslo, jako příprava k samostatnému životu, dobou mnohdy trpkou? A když někdy nerozumní rodiče z nerozumné lásky k dětem chtějí je těch nepříjemností doby přípravné ušetřit, když děti nepoznají, co je práce, námaha, strádání, bolest a prožijí svůj mladý věk jen v blahobytu a pohodlí, bývá to k jejich dobru? Jak smutně často končívá pozemské putování takových, na život trpkou školou nepřipravených lidí! Nedovedou si sami často ani skývu chleba vydělati. A majetek po otcích zděděný, i kdyby byl sebevětší, se velmi snadno promarní. Je-li tedy cesta k tomu pozemskému blahu, které má tak krátké trvání, trnitá, může cesta k blahu věčnému vésti růžovým sadem, rájem? Ó, jak moudrý a nekonečně dobrotivý je náš nebeský Otec, když nás vede tak, jak to na sobě prožíváme.

Čtěte životopisy svatých a najdete bez počtu takových, kteří se dobrovolně vzdali bohatství, pohodlného života, slávy, vladařských korun a volili dobrovolnou chudobu, ba žebráckou mošnu, protože správně poznali, co spíše slouží ke spasení. Dnes je právě svátek sv. Antonína Paduánského. Znáte ho dobře z obrazů a soch, usmívajícího se světce s Božským Děťátkem na ruce. Nevyšel z bídy. Jeho otec byl vojenským velitelem a mohl zajisté volit také veselý a lesklý život vojenský. Ale neučinil tak a vstoupil do kláštera řeholních kanovníků augustiniánů. Ale to se mu zdálo příliš pohodlné a proto se snažil dostati se do žebravého řádu sv. Františka. Dalo mu to však mnoho práce než byl přijat. Byl' tak zchřadlý a ubohý, že se zdálo, že nebude moci konati těžké práce tělesné, jak to tento řád vyžadoval. Konečně se mu to podařilo, byl přijat a když sv. František poznal jeho neobyčejné nadání, poslal jej na studie. Konečně se věnoval jen těžkému povolání kazatelskému. Den ze dne kázal před zástupy posluchačů, kterých bývalo až 30.000. Chrámy nestačily, tedy kázal na volných prostranstvích, náměstích, v polích. Vynikal ohnivou, neodolatelnou výmluvností a zvučný hlas jeho uchvacoval posluchače. Tak procestoval, konaje úřad misionářský Italii a jižní Francii, nedopřávaje si odpočinku, nešetře

námahy, jako chudý františkán. A když z přílišného namáhání onemocněl a zemřel ve věku 31 let, způsobila jeho smrt veliký rozruch a malé děti běhaly po městě a volaly: „Světec umřel!" A totéž řekl i nejvýš spravedlivý Soudce na nebesích, když soudil jeho duši, a totéž prohlásila i církev, když jej za rok po jeho smrti prohlásila za svatého a vyzdvihla až na oltář. Byl by tento milý svatý došel tak veliké slávy nebeské, kdyby byl volil jiné, méně namáhavé povolání, kdyby byl volil cestu pohodlnou, příjemnou? Snad, nevíme, ale jistě ne tak bezpečně.

V Kristu shromáždění! V těchto dnech jsme svědky toho, jak z daleka, až ze zámoří k nám přijíždějí zdejší rodáci, aby spatřili opět svou vlast. Aby mohli tuto svou starou vlast navštívit, museli podniknout namáhavou cestu a na ni se jistě mnohý z nich musel připravit pilnou prací, šetrností a snad si musel i mnoho odepřít, aby si našetřil na cestu. A pobude zde chvíli a vrátí se zpět. A my bychom neměli mít odvahu a podstoupit trochu námahy, snášet trpělivě trochu strádání a bolestí, abychom došli do té pravé společné vlasti nás všech, do Království Božího? Jen vstupme statečně na tu cestu, kterou již miliony a miliony před námi šli a šťastně došli, třeba vede půdou kamenitou, posetou trním a bodláčím, třeba že je to cesta slzí, ale je to cesta bezpečná, pravá, na ní nezbloudíme. Tomu nás učí naše svatá víra, to nám praví naše srdce, dokazuje to i náš rozum, životní zkušenost a příklady světců. A je možno jíti touto cestou utrpení i s úsměvem na rtech, jestliže se na ní budeme posilovat z kalicha milosti Boží a budeme se opírati o pevnou hůl naděje, kterou nám dává Ten, jenž každý daný slib splňuje. Tak vyzbrojeni, poznáme a jednou uznáme, že životní cesta člověka je sice obtížná a těžká, ale nikoliv nesnesitelná a naprosto neschůdná. A až dojdeme na konec, všechno utrpení přestane a jistě řekneme totéž, co svatý apoštol Pavel v dnešní epištole: „. . utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás." — Amen.

V. neděle po Sv. Duchu

Dr Josef Hruška:

O POSUZOVÁNÍ A POMLUVĚ.

„Neboť kdo chce milovati život a viděti dobré dny, zdržuj jazyk svůj od zlého a rty své od toho, aby nemluvily lstivě."
(1. Petr, 3, 10.)

V dnešní sv. epištole nabádá sv. Petr první křesťany k svornosti, soucitu, vzájemné lásce a pokoře. Vybízí věřící, aby neodpláceli zlým za zlé, ani spíláním za spílání, naopak, aby bližním žehnali, ježto jsou povoláni k tomu, aby požehnání obdrželi dědictvím. Jak krásná jsou tato slova knížete apoštolů! Jak mu leží na srdci především vzájemná láska věřících mezi sebou, neboť dobře ví, že bez

této vespolné lásky křesťanské není možno dosáhnouti onoho požehnání, jež pozůstává ve vnitřním klidu a míru dítek Božích. Na prvním místě má k tomu cíli každý ovládat svůj jazyk. Uvádí k tomu slova žalmu: „Neboť kdo chce milovati život a viděti dobré dni, zdržuj jazyk svůj od zlého a rty své od toho, aby nemluvily lstivě." (Žalm 33, 13.)

Athénská žena věděla důležité tajemství. Pisistratův syn Hyppias, jenž vládl v Athénách do roku 510 př. Kristem, chtěl toto tajemství zvědět. Šel na ženu se sladkými slovy, s pochlebováním a konečně se slibem velké odměny. Avšak vše bylo marné. Hyppias dal donésti mučicí nástroje a připraviti i hranici, na níž by ženu po krutém mučení, když by tajemství nevyzradila, upálil. Když to vše žena viděla, řekla tyranu se vší rozhodností: „Věz, že ze mne nedostaneš ani slova!" Když to řekla, ukousla si jazyk a vplivla jej tyranu do obličeje. Athéňané pak této statečné ženě postavili pomník, veliký sloup s nápisem: „Ctnost zvítězila nad slabým pohlavím."

Tato žena byla pohanka, která se raději zbavila jazyka, než by jej zneužila. Kolik křesťanů zneužívá svého jazyka proti lásce, kterou mají mít k svému bližnímu. Denně se můžeme setkati s lidmi, kteří dovedou svého bližního jazykem podráždit, rozjitřit, pomluvit a pošpinit, připravit ho o čest a dobré jméno, vzít mu chuť k životu, zkrátka, dovedou svým jedovatým jazykem otrávit svému bližnímu život. Mluví se se zálibou o nedokonalostech i chybách bližního, jež jsou skutečné a docela známé. Celé hodiny dovedou stát ženské dohromady, jak staré, tak mladé a, bohužel, často i muži a zchlazují své horké duše nad tím nebo oním bližním. Co se všechno vezme na přetřes! Jak se posuzuje duchovní i světská moc, nadřízení, známí, přátelé i nepřátelé, muži, ženy, babičky, snachy, tchýně atd..... Mluví se pravdivé věci — dobře; známé věci — dobře. Ale proč, za jakým účelem? Pro zábavu? Nevím, jak by mělo správného a vzdělaného křesťana pobavit a duševně občerstvit nekřesťanské posuzování, při němž se bližní obírá mnohdy, jak by se řeklo, až do holých kostí. Kdybychom byli upřímní aspoň sami k sobě, přiznali bychom, že nám po bezohledných posuzovačných rozhovorech zůstává v duši temno a prázdno. Má pravdu Tomáš Kempenský, který praví, že kdykoliv jdeme mezi lidi, vrátíme se horší než jsme byli, když jsme mezi ně šli. A to jen k vůli tomu, že tak často a snadno chybíme jazykem. Posuzování bližního za jeho zády nemá kladného významu ani pro jednotlivce ani pro veřejné blaho, i když jde o chyby a hříchy bližního veřejně známé. Poctivá veřejná a slušná kritika v pravý čas a na pravém místě, kritika vznesená přímo do obličeje tomu, koho se týká, taková kritika je správná a dobrá a už leckdy vykonala mnoho dobrého a mnohému zlu zabránila. Ale takové nemístné privátní šuškání mezi čtyřma očima nebo mezi čtyřmi zdmi začazené hospody, to za celá století nepřineslo lidstvu nic užitečného, naopak ubíjelo to křesťanskou lásku v srdcích těch, kteří nekřesťansky posuzovali, i v srdcích těch, kteří to poslouchali,

a i v srdcích těch, kteří později zvěděli, že se o nich nepěkně mluvilo.

Více se prohřešuje proti křesťanské lásce, kdo mluví bez vážné příčiny o chybách bližního, jež jsou sice pravdivé, ale nejsou dosud veřejně známé. A ještě většího hříchu se dopouští, kdo o bližním lživě vykládá nebo píše něco zlého, nebo skutečné jeho chyby zveličuje, kdo, jak se říká, od dobrého ulže a ke zlému přilže. To je pomluvač. Jsou lidé, kteří, když zvědí nějaký skandál nebo skandálek, hned by to dali nejraději vybubnovat nebo do obecního rozhlasu, tak je svrbí klevetivý jazyk. Už jsi slyšel, anebo už víš? Co pak? Inu, ten nebo onen, co se u něho v domě děje! Jeho žena! Kdo by si to o ní myslil? Neslyšels to? Ne! No, to je hnusné! Ale on prý není o nic lepší než ona, už to pomalu leze na světlo, už se leccos ví, jen poslouchej! A tak to potom pokračuje jedna pomluva za druhou. A někdy na tom není ani zbla pravdy. Jsou tedy lidé, kterým staří Římané, když je zjistili, vypálili na čelo písmeno C, t. j. calumniator, pomluvač — lidé, kteří se nespokojí s tím, že roznášejí skutečné, tajné hříchy bližního, ale ještě lžou, hříchy na bližního si vymýšlejí anebo je příliš zveličují, jak říkáme, dělají z komára vola. Kdyby se to písmeno C ještě dnes pomluvačům a pomluvačkám vypalovalo na čelo, to bychom teprve s úžasem poznali, kolik takových lidí mezi námi je.

Tak se často béře bližnímu čest a dobré jméno, a to mnohdy s velkou lehkomyslností. Někdy to mohou být malé hříchy, ale někdy opravdu těžké, neboť „lepší jméno dobré než bohatství velké" (Přísl. 22, 1). Kdo pozbude cti, je v hanbě, a hanba tíží a škodí. Spácháme-li někomu hmotnou škodu, jsme povinni z titulu spravedlnosti k náhradě, a to ještě, podle možnosti, i na smrtelné posteli. Tím více jsme povinni vrátiti bližnímu čest a dobré jméno, jež má větší cenu nežli časné statky. Hmotná škoda se dá spíše nahraditi, ale napraviti duchovní škody je mnohdy téměř až nemožné. Pomluva jde od úst k ústům a rozletí se někdy rychle jako peří s věže za větru. Jak není možno posbírat roznesené peří po kraji, tak je téměř nemožno posbírat po světě pomluvy, vždyť nevíme, komu až se lehkomyslná pomluva dostala k sluchu. Slzy bližního, prolité nad ztrátou cti a dobrého jména, se nedají zaplatit ani nahradit. Ty budou mnohého pomluvačného křesťana tížiti ještě na smrtelné posteli.

Bližní, i když zhřešil, má vždy ještě právo na čest a dobré jméno. Všichni jsme chybující. Zhřešil-li bližní veřejně, ztrácí na veřejnosti dobrou pověst, ale zhřešil-li tajně, neztratil čest veřejně a ty nemáš, drahý křesťane, práva zbaviti ho kvůli tomu cti u jednotlivců anebo docela veřejně. Ani zločince, který svými zločiny ztratil právo na život, nemá právo usmrtit kdokoliv, jen ten, kdo je k tomu zákonodárnou mocí pověřen.

Pomluvač někdy přijde a vykládá: „Lidé říkají," že bližní je takový, že se dopustil té nebo oné chyby. Co „lidé říkají" je buďto jasná pravda anebo to není ještě dokázaná pravda. Je-li to skutečná

pravda, co „lidé říkají", a není-li to všeobecně známo, jsi povinen mlčet, abys nebyl roznašečem, a není-li dokázáno co „lidé říkají", musíš teprve mlčet. Často ta slova „lidé říkají" jsou jen pláštíkem k zakrytí sprosté a jedovaté lži a pomluvač by tak někdy rád těmito slovy „lidé říkají" uvalil odpovědnost za své pomluvy na jiné.

Kdy smíme anebo i musíme chyby bližního vyjeviti? Jen tehdy, když je toho třeba k polepšení bližního nebo k zamezení většího zla. Tak se mají říci chyby dětí rodičům, chyby podřízených nadřízeným. Je-li ohroženo veřejné blaho celku, tu je třeba ohlásiti chybu bližního církevním nebo státním úřadům, anebo je-li v nebezpečí naše vlastní blaho nebo blaho bližního, na př. zaměstnavatel, který poznal, že jeho zaměstnanec je nesvědomitý, smí tajně upozornit o tom budoucího jiného zaměstnavatele, syn nebo dcera mají říci rodičům, že někdo, kdo je v domě, je svádí k zlému atd. . . .

V těchto a podobných případech je třeba napomenout bližního napřed osobně a tajně a když to není nic platno, tak teprve to oznámit nadřízeným, a to jen to, co je pravda, ničeho nepřidávat.

Pomluvač ať si také připomene, že čím kdo hřeší, tím bývá i trestán. Jak sám pomlouvá, tak může být jednoho dne sám pomluven a pak pozná, jak to bolí. Jistá matka má tři syny a jednu dceru. Tato matka má mimořádný dar výřečnosti a zvláštní schopnost, že každého hned prokoukne, o každém hned vše ví jako nějaká jasnovidka, každého hned posoudí, a to bez milosrdenství. Dcera tyto vlastnosti a schopnosti po matce zdědila v plné míře. Jejich smělostí v posuzování a v pomlouvání jsem byl občas překvapen. Dcera měla najednou nápadníka. Zakrátko se o ní mluvily tuze nepěkné věci. Zvěděla to a to ji a matku tak překvapilo, že by obě málem padly do mdlob. To bylo nářku a pláče, jak jsou lidé nevychovaní, sprostí a zlí a při tom prý chodí do kostela a modlí se. Žasl jsem nad pohotovostí, s jakou se z jejich úst hrnuly různé přívlastky. Při tom jsem si pomyslil: „Dokud jste svými chlupatými a bezohlednými jazyky jezdily po jiných, tak to bylo jako by nic, to se mluvilo jako když se vypije sklenička vody, a teď to samé řečeno od jiných, ale o vás, je nevychovanost, sprosťáctví, pomluva, lumpárna, takoví lidé se člověku hnusí, před takovými lidmi si musí člověk jen odplivnout atd. . . . . Teď to cítíte na své kůži, co je pomluva." Inu, Boží mlýny!

Jak krásný život by byl v rodinách, mezi sousedy v obcích a ve městech, kdyby jeden o druhém dobře smýšlel a kdyby každý, jak nás k tomu v dnešní sv. epištole vyzývá sv. apoštol Petr „zdržoval svůj jazyk od zlého a rty své od toho, aby nemluvily lstivě." Všichni máme chyby a budeme je mít až do smrti, vždyť jsme jenom lidé. Ale každý máme i nějaké pěkné vlastnosti. Proč to dobré na bližním nevidíme, jen to zlé? Jak často nejsme „jednomyslní, soucitní, bratrů milovní, milosrdní a pokorní!" Jak často necítíme to požehnání dítek Božích, jež máme jako křesťané obdržeti dědictvím, jak často máme ztrpčený a otrávený život nejen kvůli vážným vě-

cem, ale i kvůli maličkostem, a to jen proto, že „nezdržujeme svůj jazyk od zlého a rty své od toho, aby nemluvily lstivě." Rádi bychom měli okolo sebe lidi dokonalé. Dokonalí sice nikdy nebudeme, ale lepšími bychom mohli být. Bylo by mezi námi i více křesťanské lásky, té lásky, o níž praví Písmo sv., že „nemyslí o zlém" (1. Kor. 13, 5). A nebudeme-li o zlém myslit, nebudeme o něm ani mluvit. „Jestli kdo neklesá ve slově, je to muž dokonalý," praví sv. Jakub (Jak. 3, 2). O tuto dokonalost usilujme, jak křesťanské ženy, tak křesťanští mužové, ale zvláště ženy. — Amen.

VI. neděle po Sv. Duchu

Lubomír Neugebauer:

VELIKÁ LÁSKA.

Když táhli v době Starého Zákona Židé přes poušť do zaslíbené země, neměli co jíst. Reptali proti Mojžíšovi: „Kdybychom byli zemřeli skrze ruku Hospodinovu v Egyptě, když jsme sedávali nad hrnci masa a najídali se chleba do sytosti. Proč jste nás vyvedli na tuto poušť, abyste zmořili veškeré množství hladem?" (Exodus XVI, 3.) Toto reptání však nebylo proti Mojžíšovi a Aronovi, ale proti Bohu. Oni jednali z rozkazu Božího. Bůh je nepotrestal, ale přislíbil jim pokrm: Večer budete jísti maso a ráno budete nasyceni chleby" (Exodus XVI, 8). A skutečně ráno uviděli na zemi bílá zrnka. Byl to onen chléb, který Bůh přislíbil. Bůh jim ho zázračně dal.

Dnešní svaté evangelium nám líčí podobnou událost. Množství lidí poslouchá Božského Mistra. A tito lidé jsou s Ním již tři dni, neodcházejí od Něho. Spasiteli je oněch lidí líto, nechce je bez posily propustit domů. Učedníkům se zdá nemožným, kde v této pustině narychlo opatřit jídlo. Ale i to málo, které mají apoštolé s sebou, Kristu Pánu stačí. Rozkazuje prostřednictvím apoštolů lidu, aby se posadil. Koná zázrak — sedmi chleby sytí 4.000 lidí.

Ve starém Zákoně Bůh nasycuje zázračně Israelity na poušti, dává pokrm tělům. V Novém Zákoně týž Bůh, který přijal lidskou přirozenost, nasycuje též žaludky Israelitů, ale od tohoto pozemského nasycení je převádí k nasycení duchovnímu, ukazuje na hlad duše. I duše potřebuje jíst, i duše slábne, ztrácí sílu statečně bojovat proti tělu, světu a ďáblu. A tu dává Kristus Pán pokrm — sám sebe.

Pod způsobou chleba přichází On: Bohočlověk, Vykupitel, Ježíš Kristus do naší duše. Nepřestaňme Bohu děkovat za Zelený čtvrtek, ve kterém ustanovil Mši sv., kdy se obětoval Bohu po prvé pod způsobami chleba a vína. I slova dnešního sv. evangelia jako by — byť nechtě — poukazovala na Mši sv. Sv. Marek užívá týchž slov, jako kněz ve Mši sv. před proměňováním: „I vzav sedm chlebů, učinil díky, rozlámal a dával svým učedníkům." Právě tak jako mohl sedmi chleby nasytit 4.000 lidí, právě tak může proměnit chléb ve

své Tělo a jím sytit tisíce a tisíce hladových duší. Všemohoucnost našeho Velekněze je zřejmá.

Ale právě tak je zřejmá i Jeho láska. Jako cítil s hladovějícím lidem, který byl s Ním tři dny a nasytil ho tělesně, tím spíše cítí s lidmi, kteří lačnějí duchovně. Jak nás touží duchovně nasytit. Vždyť pro naše duchovní blaho „sestoupil s nebe a člověkem se stal" (Credo). Trpěl od betlemských jeslí po celý život, až po poslední okamžik na kříži. A to všechno z lásky: aby Boha usmířil za naše hříchy a aby nám otevřel nebe. A dříve než přichází zrádce s vojíny, sedí u stolu mezi svými věrnými. Tu se projevuje Jeho božská, nekonečná láska k nám. Nestačí Mu, že trpí od narození do tohoto okamžiku, nestačí Mu utrpení zítřka — Velkého pátku, posledního dne. On nejen vydává své Tělo a svou Krev za nás ke zničení, On nám totéž Tělo a touž Krev dává jako pokrm a nápoj. „Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby nikdo, jenž v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný" (Jan 3, 16).

Spasitel touží přijít do naší duše, chce přicházet co nejčastěji a my jsme k této Lásce chladni! My Ho nechceme přijmout! Či snad nevěříme, že pod onou způsobou chleba je přítomen Kristus Pán se svým živým, oslaveným Tělem, které pro nás žilo v bídě?, se svou sv. Krví, která na Kalvarii vytekla do poslední krůpěje za nás?, se svou duší, která se při smrti oddělila od Těla a při vzkříšení opět spojila?, se svým Božstvím, s kterým byl spojen v jediné osobě Syna? Tento Ježíš Kristus oslavený, který má i na svém oslaveném Těle stopy své nesmírné lásky a naší nevděčnosti — totiž rány od hřebů a kopí — chce přijít do srdcí všech nás.

Někteří Ho sice přijímají často, ano i denně, mnozí jen jednou do roka, velká většina vůbec ne. A my té Jeho lásky tak potřebujeme. Zpytujme pořádně svědomí a uvidíme, co je v nás chyb. Sami se z nich nevymotáme. Bůh o tom ví, že jsme slabí. A hle, tu se ukazuje Jeho láska k nám: proto se skrývá pod onou způsobou chleba, aby přicházel do naší duše a svou přítomností v nás nás posvěcoval, posiloval, nám pomáhal.

Bratři a sestry v Kristu! Ukázali jsme si lásku Boží k nám. Tak nás Bůh miloval, že se nebál poslat svého Syna na svět, aby nás vykoupil a dal se za pokrm. Jak jsme slabí, to víme všichni. Nejhorší je to snad v ohledu lásky k bližnímu. A právě to je snad to nejnekřesťanštější. Zde se dejme do opravdového boje za křesťanskou lásku. V tomto boji Ježíš byl nejlepším bojovníkem a bude bojovat s námi z našeho srdce. Uvědomíme-li si potom, že týž Kristus svátostný přicházející do našeho srdce, přichází též do srdce našeho nepřítele, jak bychom se mohli nenávidět?! Jeho Tělo nás smíří.

Když si tedy dnes připomínáme ono zázračné nasycení 4.000 lidí, prosme našeho Vykupitele, aby i na nás udělal podobný zázrak, aby totiž to málo lásky, které je v nás, tak rozmnožil, aby láska k Bohu byla potvrzována účinnou láskou k bližnímu. — Amen.

A. Voček:

SV. CYRIL A METHODĚJ.

Spasitel věděl, že je nám zapotřebí na cestě k spasení učitelů a proto se o ně postaral. Sám je vychoval a vyučil a dal jim všechno potřebné. Byl to sbor apoštolů. Jim pak nařídil, aby také oni vychovávali a vyučili své nástupce — biskupy a kněze — tak, aby věřící nikdy nepostrádali učitelů na cestě k spasení.

V dějinách našeho národa jsou zlatým písmem zapsáni dva mužové, dva praví učitelé národa, na něž vděčně vzpomínáme jako na dobrodince svého spasení i své vzdělanosti. Jsou to naši slovanští apoštolové, svatí bratři Cyril a Methoděj, o nichž si s pomocí Boží dnes promluvíme.

Sv. bratři pocházeli z města Soluně. Otec jejich byl vysokým vojenským hodnostářem a jmenoval se Lev, jejich matka, jménem Maria, byla původu slovanského. Cyrilu a Methoději se dostalo pečlivého vychování a nejlepšího vzdělání v hlavním městě východní říše v Cařihradě. Methoděj nastoupil po otci dráhu vojenskou, ale záhy z vojska vystoupil a odešel do kláštera. Konstantin, který vynikal neobyčejným nadáním, věnoval se vědecké práci a stal se knězem. Byl nazýván pro svou učenost filosofem a zahrnován pozorností a úctou, leč to překáželo jeho skromnosti, a proto za krátký čas odešel za svým bratrem Methodějem do kláštera. Ale jejich pobyt v klášteře netrval dlouho. Asi roku 860 přišli poslové národa Chazarů a žádali císaře o misionáře pro svou zem. Císař povolal k sobě oba bratry a s poselstvím je vypravil k Chazarům.

Tam v městě Korsuni nalezl Konstantin ostatky sv. papeže Klementa, které pak nosil s sebou jako poklad na svých cestách. Sv. Klement byl třetí nástupce sv. Petra na papežském stolci.

Když pak šťastně skončili své poslání u Chazarů, vrátili se do kláštera, kde se zvláště Konstantin usilovně připravoval na své budoucí další působení mezi slovanskými národy. Proto sestavil zvláštní, slovanské řeči přiměřené písmo (hlaholici), a přeložil některé části Písma sv. Tu přišlo do Cařihradu poselství od moravského knížete Rostislava, který žádal císaře o věrozvěsty znalé slovanského jazyka, r. 862. Císař pověřil oba bratry, kteří ochotně nastoupili cestu a na Moravě byli radostně přivítáni knížetem i lidem. Svou znalostí jazyka, ale hlavně svou láskou brzo získali srdce všech. Papež Mikuláš I., který si je zavolal do Říma a kterému přinesli s sebou ostatky sv. Klementa, schválil všechno jejich podnikání.

V Římě Konstantin, který cítil, že se blíží konec života, vstoupil do kláštera, kde přijal jméno Cyril. Zemřel tam za krátký čas v náručí svého bratra r. 869. Po smrti Cyrilově jmenoval papež Methoděje arcibiskupem moravsko-panonským a papežským vyslancem pro všechny slovanské národy. Methoděj se pak navrátil na Moravu.

Němečtí biskupové záviděli arcibiskupovi Methodějovi jeho úspěchy, brojili proti němu jak u knížete Svatopluka, nástupce Rostislavova, tak i v Římě a dokonce ho i věznili. Ale papež vyšetřil a přísně zakročil proti Methodějovým nepřátelům, takže mohl alespoň poslední tři leta svého života stráviti v klidu.

V této době dokončil překlad Písma sv. a — podle některých dějepisců — vykonal také cestu do Cařihradu. Když pak již poznal, že nadchází konec života, svolal své žáky a označil za svého nástupce Gorazda, rodem Moravana, a r. 885 uprostřed svých žáků zesnul.

V Kristu shromáždění! Z východu přišli k nám sv. věrozvěstové, po matce Slovani, kteří našim předkům hlásali učení Kristovo. Aby mohli hlouběji působit, založili na Moravě první školu, kde nejen vyučovali náboženství, nýbrž učili i písmu; dali do rukou našich předků první knihy a tak se stali zakladateli vzdělanosti našeho národa. Zachránili nás tím před podobným zánikem jaký stihl polabské Slovany a který hrozil i nám. Neslovanští hlasatelé víry přinášeli s sebou též svou cizí řeč, zvyky i nadvládu, která vstřebávala podrobené. Přijetím víry od sv. Cyrila a Methoděje a zařazením se mezi kulturní národy základní znalostí číst a psát, mohli naši předkové účinně klást odpor cizím vlivům, které s hlásáním víry přinášely i nesvobodu a zánik. Svatí věrozvěstové se neomezovali jen na Moravu, ale byli původci sjednocení slovanských kmenů ve víře. Panonie — t. j. Slovensko, Polsko a část Ruska, byla skropena jejich potem a radostným úsilím hlásání víry. Sv. Methoděj si získal též velké zásluhy tím, že pokřtil českého knížete Bořivoje a při své cestě do Čech pokřtil též sv. Ludmilu. Zanechal v Čechách své vyučence, slovanské kněze, z nichž hlavně je znám kněz Pavel, který začal zakládat v Čechách první školy a který též vyučoval sv. Václava.

Zemřel Rostislav, zemřel Svatopluk, zanikla Velkomoravská říše. Sémě sv. Cyrila a Methoděje dává bohatou žeň. — „Mohutné sídlo Svatopluka kleslo — Velehrad víry bez pohromy stojí. — Nezhyne rod, jenž věřit neustane, — dědictví otců zachovej nám Pane!" — Amen.

Dr Antonín Mandl:

VĚŘÍM V ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ.

Drazí přátelé!

Co často slyšíme nebo říkáme, nám přirozeně zevšední. Tak se nám stane samozřejmým, že si často ani už neuvědomíme: vždyť běží o něco mimořádného. Sv. Augustin nás na to upozorňuje: Celý svět kolem nás je veliký zázrak Boží. Jen to, že jej vidíme neustále kolem sebe, nám jej činí samozřejmým. Jak často říkáme své „Věřím v Boha" a ani nám to nepřipadá jako něco zvláštního. Vezměte si jen třebas jednu z posledních vět! „Věřím v odpuštění hříchů." Co je na tom divného? Přece však běží o něco alespoň

značně velikého, když andělé nebeští jsou tím uváděni v úžas a radost.

Proč odpuštění hříchů není něco tak docela samozřejmého? Každý z nás zná dobře onen pocit, že, co se jednou stalo, už se stalo a nedá se vymazat. Nanejvýš se dá napravit. Jak často bychom si přáli: Kéž bychom to a to nebyli nikdy udělali! Už se stalo a třeba se s tím smířit. Jenomže toto řešení lidské srdce nikdy plně neuspokojí. Rozbiji-li talíř nebo lampu, dobrá, možno koupit novou. Urazím-li přítele, možno se smířit. Tím však není ještě vše vyřešeno. Je tu často ještě jedna stránka v našich skutcích. Svědomí se často v nás ozývá a říká nám: Neběží jen o poškození majetku či cti tvého bližního, ještě je zde Někdo druhý, proti němuž jsi se tím vším provinil. Vždyť jsi porušil vůli Boží! Co však v tomto případě, jak se mám s Bohem smířit, jak vzhledem k Němu vymaži svůj přečin?

Tuto bolestnou otázku si lidé často kladli, dokud se jim nedostalo jasného vyřešení z úst Kristových. Stačí jen letmo projít různými pohanskými národy a jejich náboženskými zvyky a uvidíme jejich touhu po očištění. Stačí jen otevřít díla starých řeckých básníků a z úst jejich hrdinů slyšet otázku: Jak usmířím bohy, jak se zbavím své viny? Ano, právě tímto se staří pohané liší od moderních pohanů: Hřích a vina jsou něco skutečného, něco, co tíží a pálí duši, takže tato touží po smíření, po vykoupení. Mnohý moderní člověk již neví nebo spíš nechce vědět, že potřebuje i on vykoupení. A přece zůstává stále pravdou: jsou některé činy v našich životech, jejichž tíži sami nedovedeme se sebe svalit.

Proto apoštolové právem nazvali své poselství Evangeliem, radostnou zvěstí. Věděli dobře, že mluvit o odpuštění hříchů není tak docela samozřejmé. Je-li někdo v hlubokém vězení, těžko se asi sám dostane na svobodu. Přijde-li však někdo jednoho dne a řekne mu: „Jsi svoboden," snadno si představit, jakou radostí se naplní jeho duše.

Mluvili-li apoštolové o odpuštění hříchů, bylo to jen proto, že jim bylo řečeno: „Jako mne poslal Otec, i já posílám vás." A z téhož důvodu jejich zvěst nebyla jen dalším pokusem, nýbrž konečným a definitivním řešením. Bylo to totiž řešení Kristovo a tedy Boží, jediné možné a účinné řešení v tomto případě.

Už z toho je vidět: Odpuštění hříchů musí být něco zvláštního, je-li k tomu třeba zvláštního zásahu Božího. Jen si třeba docela jasně uvědomit, co je to vlastně těžký hřích. Sv. Tomáš jej nazývá: „Odvrácení se od Boha a přiklonění se ke stvořeným věcem."

Stane se tedy. Mám možnost si vybrat docela svobodně a vědomě mezi dvěma směry: zájem Boží a zájem svůj. Rozhodnu se a jednám tak, že dávám najevo: Bůh nemá první místo v mém životě. Bůh však nemůže mít leč první místo v mém životě, jen toto anebo vůbec žádné místo. Hříchem vyháním Boha ze své duše. Proto se mu říká i hřích smrtelný. Moje duše umírá pro Boha. Je pro Boha

mrtva. Jak jí však vrátím život, jak přivolám Boha zpět do svého života? V tom je otázka. A ještě je zde jedna otázka. Jak se zbavím vědomí viny?

Vždyť jsem urazil Boha, vždyť jsem pohrdl Bohem. Hřích mne uvrhl do propasti odloučenosti od Boha. Kdo mi pomůže zpět na výšiny Boží, s nichž jsem se zřítil?

Na tyto všechny otázky odpovídá Kristus Pán svým podobenstvím o ztracené ovci, o ztracené drachně. Na tyto otázky všechny odpovídá Kristus Pán svým celým životem a svou bolestnou smrtí. Není to maličkost zbavit se hříchu, není to jen tak usmířit Boha. Člověk to sám nemůže dokázat, nemůže sám se vyšplhat z propasti, do níž svou vinou spadl, pohrdnuv Bohem, Jeho milostí a Jeho přátelstvím. Jen Bůh to může dokázat, jen Bůh může dát božské usmíření, a proto Syn Boží se stává člověkem. Bez jeho sestupu na tento svět nebylo by možno mluvit o skutečném usmíření a odpuštění hříchů. Vidíte: není tedy odpuštění hříchů tak docela něco samozřejmého! Nebylo-li by bývalo veliké Lásky Boží k nám, nebylo by možno mluvit a modlit se: Věřím v odpuštění hříchů.

Veškeré dílo nese stopu svého původce a tak i dílo odpuštění hříchů nese na sobě stopu díla božího. Vzpomeňte si na Kristovo podobenství o hostině svatební. Každému pozvanému se dostává slavnostního roucha. Nikdo si nemůže stěžovat: já jsem je nedostal. Přijde-li bez něho, je to jeho vina. Proto kněz říká při křtu svatém: Přijmi bělostné roucho nevinnosti a dones je neposkvrněné před soudnou stolici Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný. My však víme ještě více o lásce Boží, která nás zve k své nebeské hostině. Bůh ví, že jsme hříšní a že to není pro naši lidskou ubohost tak samozřejmé dostat roucho bělostné milosti Boží a tak je neporušené uchovat po celý život až do posledního okamžiku. Kdyby to mělo být takto, takový dar Boží by nám mnoho neprospěl.

Bůh nám tedy dává možnost ztracené a zničené roucho své milosti získat zpět. Po každé, když ho o to upřímně v lítosti prosíme. A právě ve způsobu, jakým nám vrací tento svůj veliký dar, se jeví ona mimořádnost odpuštění hříchů. Byla kdysi hlásána nesprávná nauka, že hřích pošpiní tak naši duši, že ji ani Bůh sám nemůže zbavit její špíny a tak ji pouze přikryje a zakryje svým odpuštěním. To však není prostě Boží pravda. Ta zní: když nám Bůh odpouští naše hříchy, vrací nám roucho nevinnosti takovým způsobem, že nenese na sobě stopy toho, co se s ním stalo naším hříchem. Prorok Isaiáš to krásně vyjádřil ve Starém Zákoně těmito slovy Hospodinovými: Byť byly vaše hříchy jak šarlat, jak sníh budou zbíleny; byť byly červené jak červec, jak vlna zbělejí. (Is. 1, 18.) To znamená: koho se dotklo Boží milosrdenství, dotklo se ho tak, že z jeho života zmizelo právě to, co na sobě neslo památku vzpoury proti Bohu. Co se stalo, ani Bůh nemůže způsobit, aby se nestalo. Ale co se z toho stalo proti Bohu, Bůh odpuštěním hříchů ničí a vymazá, jakoby se to ani nebylo stalo. V tom je velikost od-

puštění Božího. V tom je tajemství lásky Boží k nám, která naše hříchy skutečně mění v nic.

Nezapomeňme však, že radost Boží, radost pastýře nad ztracenou ovcí, radost ženy nad ztracenou drachnou, jest radost nad hříšníkem pokáním činícím. Láska Boží k nám je tak veliká, že nám chce odpustit všechny hříchy, že je chce všechny vymazat. A přece nemůže. Jen u těch se jí to podaří, kde my budeme chtít .... Jen tam, kde člověk v lítosti uznává svou vinu a prosí za odpuštění, jen tam možno je Bohu udělit. A téměř bychom mohli o tom říci, jak Bůh touží dát své odpuštění, jak touží po duši, aby se mu otevřela v lítosti a tak mu umožnila provést veliký div odpuštění hříchů. Jak velikou moc dal Bůh člověku, když jeden z největších svých divů, uvedení části toho, co se stalo, ve stav jako by se nestalo, učinil závislým na naší slabé lidské vůli. Pak lépe pochopíme radost andělů a nebeských obyvatelů, když shledají, že duše a to třebas jedna jediná, ve smíření se opět setkala se svým Tvůrcem a Pánem.

Co to však všechno může znamenat pro nás? Dvě věci: jednak, abychom si jasně uvědomili: odpuštění hříchů není něco tak zcela samozřejmého. „Věřím v odpuštění hříchů" — znamená vyznávám veliký div lásky Boží k nám. Stačí jen číst vyznání některých velkých hříšníků jako byl sv. Augustin nebo v moderní době třebas takový francouzský spisovatel Charles Joris Huysmans, abychom živěji pochopili, oč vlastně jde.

Za druhé, abychom si uvědomili: Bůh hledá i každého z nás. Na každého z nás čeká. Po každém z nás touží a čím jsme mu vzdálenější, tím víc mu na nás záleží. Jak odpovíme na jeho péči a starost? Sv. Petr nám dává v dnešní epištole odpověď: „Pokořte se pod mocnou rukou Boží, aby vás povýšil v čas navštívení." Svěřte se rukám Božím, aby se vás ujaly a vyprostily z pout a trní hříchů! Dovolte, aby radost andělů se zvětšila, neboť hřích vymizel z vašich životů. Potom slova „věřím v odpuštění hříchů" i pro vás se stanou skutečností a ne pouhým zvukem, potom plně pochopíte, že neběží o něco zcela všedního, nýbrž o veliký skutek lásky Boží k nám, tak velký a tak radostný, že v úžas uvádí i anděly.

VIII. neděle po Sv. Duchu

Václav Dubský:

MOUDRÝ SPRÁVCE.

V dnešním podobenství dává nám Kristus Pán několik rad, jak máme zařídit svůj pozemský život vzhledem ke svému věčnému cíli. Doporučuje nám pravou křesťanskou moudrost, abychom my, děti Boží a děti světla, staraly se o svou věčnou spásu a dobro duchovní alespoň tak, jako pečují synové světa o dobro hmotné a své blaho pozemské. Nespravedlivý správce má nám býti vzorem vzhledem k chytrosti, s jakou se dovede postarati o svou budoucnost,

i když nesmíme napodobiti způsob, jakým on to činí, neboť se neštítí ani podvodu. Také my se máme starat o svou budoucnost, musíme si ji zajistit, ale nejenom zde na světě, nýbrž hlavně na věčnosti. Abychom byli tedy šťastni zde i na věčnosti, musíme dobře užívat všech Bohem nám svěřených statků, hmotných i duchovních, i všech svých schopností, neboť podle toho bude hodnotit jednou nejvyšší a nejspravedlivější Soudce celý náš život.

Každému z nás již od kolébky svěřuje Pán Bůh různé dary nesmírné hodnoty. Když po prvé spočinulo naše živé tělo v náručí matčině, tehdy si uvědomili naši rodiče, že obdrželi od Pána Boha velký dar a slíbili opatrovat jej jako oko v hlavě. V tomto těle však jako v cenné schránce byl skryt vzácný diamant, naše nesmrtelná duše, největší to dar Stvořitelův. Jako oko matčino plno štěstí se dívá na své dítko, tak také Bůh ještě s větším zalíbením se díval na naši čistou duši, když při křtu svatém zazářila leskem milosti Boží. Jak pečovali potom naši rodiče, aby nejenom naše tělo zůstalo zdravým a krásným, nýbrž aby i duše byla uchráněna všeho zlého a byla čistou a neporušenou. Čím stávali jsme se však staršími, tím více přecházela péče o naše tělo i duši na nás samé. Poznávali jsme poznenáhlu, co je dobré a zlé, co je krásné a špatné, co je ctnost a co je hřích. Mohli jsme se rozhodovat a tehdy počalo naše vlastní správcovství, naše odpovědnost. Od té doby, kolikrát odpustil nám Bůh naši lehkomyslnost, naši nevěrnost, naše hříchy a někdy i zlobu. Posiloval nás svatými svátostmi, svým Tělem a Krví, rozmnožoval v nás milost, jen aby duši zachránil pro věčnost. Neboť on zná její cenu, ale my jsme často tak lehkomyslní. Za nepatrné dobro časné dáváme v sázku čistotu a spásu duše. Za duši se budeme nejvíce jednou odpovídat, poněvadž jde o statek nejcennější. — Jak naproti tomu pečujeme často úzkostlivě o své tělo. My máme o ně pečovat, ale úměrně jeho ceně. Cena naší duše je nesmírně větší, než cena našeho těla. Vždyť tělo po takových sedmdesáti, osmdesáti letech pomine, ale duše zůstane, bude žít ještě po tisíci a milionech let, bude žít věčně. Buďme proto moudří a pečujme o svou duši alespoň tolik, jako se staráme o své tělo.

Na naši cestu životní dal nám Pán Bůh také různé schopnosti, vědomosti a jiné dary duchovní. I těch jsme jenom správci a musíme jich užívat, jak je to ve vůli Boží. Každému z nás dal jich Bůh různou míru, na tom však nezáleží, neboť kdo více dostal, od toho bude více požadováno; komu se dostalo zvláštního nadání, lepšího postavení, blahobytu nebo i jiných výhod, musí podle těchto darů zase konat dobro a tím lépe spravovat svěřený statek. Toto měřítko platí pro všechny lidi, pro zdravé i nemocné, pro bohaté i chudé, pro silné i slabé, pro nadané i nenadané. Zvláště svého majetku musíme užívat tak, aby byl k prospěchu nejenom nám, nýbrž i našim spolubližním, jsme povinni dávat z něho těm, kteří jsou chudí neb nemohou pracovat. Musíme si uvědomit, že jsme jen správci svého majetku. Vlastníkem, a to jediným vlastníkem všeho, co máme,

je jenom Bůh. A dobrý správce pečuje o svěřený statek tak, jak to odpovídá úmyslu vlastníkově. A jaký byl nebo je úmysl Boží, když něco svěřuje naší péči? Aby všechno bylo nám prostředkem nejenom k časnému blahu, nýbrž i k věčné spáse, abychom pomáhali k blahu i našim spolubližním, všem, v jejichž společenství žijeme a jež jsou našimi bratry a sestrami.

V podobenství dnešního evangelia nám Kristus Pán jasně naznačuje, že také my, jako správci, budeme muset klást jednou účty ze svého správcovství. Přehlížet naše účty bude vševědoucí Bůh, takže nebudeme moci se chytře zajistit tak, jak to učinil nevěrný správce v podobenství. Pánu Bohu neujde ani jedna nejmenší chybička, nic nebudeme moci zatajit, ani opravit. Tehdy bude skončeno naše správcovství a Pán Bůh nás buďto pochválí za naši práci a uslyšíme to blahé: Vejdi, služebníku věrný, do království Božího, anebo udělá velikou čáru přes náš špatný účet a rozsudek bude znít: věčné zavržení. Avšak dobrý hospodář nenechává nikdy vyúčtování až na konec života. To by bylo pozdě a jistě by prodělal. Dobrý hospodář alespoň ke konci každého roku udělá bilanci, sečte příjmy a vydání, zaplatí dluhy, jsou-li nějaké, aby klidně mohl jít vstříc dalšímu roku. Často najde dosti nepořádku ve svých účtech a dlouho pak trvá, než vše napraví. Proto, kdo chce mít stále pořádek ve svých věcech, ten koná to účtování i častěji, každý měsíc, ano vzorný hospodář činí tak každý den.

Jak je tomu v životě veřejném, tak tomu má býti i v našem životě soukromém, zvláště však v duchovním životě. Kdybychom až na konci života chtěli s Pánem Bohem konat vyrovnání, snad by bylo již pozdě a mohlo by to dopadnout velmi špatně. Proto dobrý křesťan vyrovnává své účty s Pánem Bohem častěji. Činí tak při svaté zpovědi. Nejenom jednou za rok chodí k Boží správě, nýbrž raději měsíčně nebo i ještě častěji. Zde může dosáhnouti odpuštění svých provinění a dluhů vůči Pánu Bohu takřka zdarma, neboť ve zpovědnici vládne Boží milosrdenství, ale na věčnosti bude jen přísná spravedlnost. A aby to účtování ve zpovědnici nebylo tak těžké, proto dobrý křesťan si je připravuje každodenním večerním zpytováním svědomí. Dřív než ulehne ke spánku, uvědomí si, jaké byly příjmy: co dobrého vykonal, a jaké byly ztráty: kterých hříchů se dopustil. Upřímnou lítostí zahladí pak stopy hříchů, Bůh nebude na ně již hleděti, ale zároveň si umíní, že příští den musí být lepší, lépe prožit, že musí být dobrým krokem k tomu poslednímu dni, kdy nastane vyúčtování celkové a s konečnou platností. Budeme-li si denně takto klást počet ze svých činů, pak nebudeme se muset tohoto dne bát, neboť budeme mít dávno vše již v pořádku. Dívejme se však často vstříc této hodině, neboť pomůže nám vytrvat na dobré cestě. Jistě nebudeme žertovat, až uslyšíme od vševědoucího Boha ta slova: vydej počet ze svého správcovství. Zodpovídat se ze všeho dobra, které jsme obdrželi, klást počet ze všeho neblahého, co způsobil náš život, ze všech svých slov, myšlenek i skutků, nebude pro

nás nic lehkého. Avšak kdo se naučil být dobrým, moudrým správcem, nemusí se strachovat. Do svého všedního života si odnesme dnes jasné vědomí odpovědnosti před svým věčným Soudcem, a uchovejme si je stále v duši: vědomí odpovědnosti za svou duši, o jejíž spásu se chceme starati více než o jakékoliv dobro hmotné, vědomí odpovědnosti za svěřené nám statky hmotné i duchovní, vědomí odpovědnosti za všechny myšlenky, slova i skutky.

Buďme tedy moudrými správci. Vydávejme si sami před sebou a svým Bohem počet ze svého denního díla každý den večer při zpytování svědomí, choďme častěji ke správě Boží do zpovědnice, abychom si tam již předem své účty vyrovnali. Potom budeme moci s důvěrou hleděti vstříc oné hodině, v níž Pán požádá od nás konečné vyúčtování, neboť bude počátkem naší blažené věčnosti. — Amen.

IX. neděle po Sv. Duchu

Václav Kuthan:

DŮM BOŽÍ.

Drazí, dnes mám vstoupiti s vámi do domu Hospodinova. — Zmlkněte ústa, otevři se srdce a pochopte, jakou důstojností jste poctěni, můžete-li z milosti Boží vejíti do jeho chrámu. Nejprve procházíme dveřmi ve hřbitovní zdi, jako dveřmi do nového světa. Zde se nám vskutku otvírá pohled jiný, jiný než vídáme ve všedním životě. Mrtví za hřbitovní zdí nás prosí, abychom je zbytečným mluvením nerušili ve spánku pokoje. Toto místo si vyvolili, aby byli nejblíže Kristu, nejblíže jeho srdci. A leží blízko Kristova kříže, aby Kristus-Soudce jednou j i m prvním nejdříve řekl: Ještě dnes budete se mnou v ráji. Lotrova špatnost nepatřila ke kříži Páně, lotrova lítost a láska se skryla v Jeho srdci. — V tichu jdeme k bráně chrámové. Zvyšte se brány věčné, otevřte se brány nebes! Vždyť kostel je pozemským nebeským Jerusalemem, proto s bázní a úctou otevírej bránu do života milosti a věčné radosti.

To jest nebe, o kterém jsi mi vyprávěl? — tázal se kdysi nově pokřtěný vládce. Ne, toto jest jen předsíň nebe, zněla odpověď. Otvíráme posvátné dveře nebeského chrámu na zemi, abychom se octli tváří v tvář Bohu, který ze své veliké dobroty ráčí v něm bydlet. Nemohu nečistý přijít před tvář svého Boha, musím přijít k Boží audienci čistý. A proto sahám rukou do svěcené vody, žehnám se velikým křížem, v duchu se modlím: Očisť mně, Pane, od mých špatností a jdu pak na své místo. Jdu tiše, myslím jen na Boha, který mne tu s radostí vidí, poklekám na obě kolena způsobně a pokorně na svém místě a modlím se třikrát: Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější svátost oltářní. Pak se modlím dále, nedám se vyrušovat příchodem dalších věřících. Jsem tu jen já a můj dobrý Bůh. Jiného neznám. Známé, sousedy, kamarády v kostele neznám,

ani je nezdravím, prostě ani nevím, že tu jsou. Za chvíli přijde kněz. Ani toho neznám, jen vím, že k a ž d ý kněz je zástupce Boží, rozdavatel milostí Božích, hlasatel slova Božího. Nesmím soudit, abych sám nebyl souzen. Po Bohu, který jest zde přítomen ve svatostánku hlavního oltáře, je zde jistě též obraz Matky Boží, která nesmí chyběti u svého Syna. A i kdyby její obraz zde nebyl, pamatujme, že Matka Boží, Panna Maria je vždycky u Syna. Tam ji hledejme. Stojí u jeslí, v Káně, na křížové cestě, pod křížem. Je proto i zde. Vždyť kalich svatostánku jsou jesle Kristovy a Kalich krve jeho je Kalvarie. A u Matky Boží a s ní je zde přítomno 12 apoštolů. Rozhlédni se po kostele a spočítej si dvanáct konsekračních křížků, kam biskup svatým olejem vtiskl znamení 12 apoštolů — znamení apoštolské Církve. Tedy s Bohem a Matkou Boží jsou s námi sv. apoštolové. A k tomuto nebeskému dvorstvu se řadí voj mučedníků, kteří odpočívají v oltářích, kde horké políbení kněze rozechvívá jejich krev. A na konec jsme tu my věřící, kteří opravdu s úctou, poněvadž jsme toho nehodni, obcujeme nejsvětější oběti. A venku čekají duše, jež si přejí — proto jsme šli kolem nich — abychom nezapomínali.

Toto všechno musí k nám mluvit, vždyť kostel je skutečně nebem, je zde Bůh i svatí jeho, je zde Církev vítězná, trpící i bojující. S námi je Bůh, usedáme do lodi života a plujeme pod mocnou záštitou. A což když se sílíme cestou nebeským pokrmem, jak radostno je člověku v slzavém údolí. Proto všichni, kteří půjdete do kostela, vzpomeňte, že Vaše duše se musí zde naplnit novými myšlenkami. Vaše duše musí přilnout k Bohu, který vládne věky, Vaše duše musí domyslit ono věčné: Co je platno člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši trpěl škodu? Bůh, Matka Boží, svatí jdou před tebou a ukazují cestu. Bůh svým křížem, Panna Maria svým: Ano, staň se, svatí důvěrou v Boha v trpkostech života. Mohl bys křesťane, ukázat, jak jsi přítomen v kostele? Kéž svaté myšlenky tebou pronikají, aby ses pečlivým a zbožným navštěvováním a prožíváním oběti mše sv. v kostele upevnil, posílil a hlavně připravil na dokonalý život v nebeském chrámě, kde nebude slz ani zármutku, kde se setkáš s dobrotivým Bohem a s jeho světci a kam se jistě — budeš-li chtíti — dostaneš i ty, abys ve slávě věčné s Bohem a svatými se radoval z nebeské krásy domu Božího, která je připravena těm, kdož Pána milují, aby jejich oko a sluch a srdce se konečně ukojilo nepřebernou krásou z lásky ruky Boží. — Amen.

V á c l a v K o ř í n e k :

KDYBYS BYLO POZNALO . . . CO JE TI KU POKOJI

D r a z í k ř e s ť a n é !

Dnešní evangelium přivádí nás nazpět do květné neděle. Kristus Pán přibližuje se těsně před svým utrpením do Jerusaléma. Posílá své dva učedníky do blízké vesnice, aby mu přivedli odtamtud

oslátko, na němž dosud nikdo neseděl. Učedníci přivádějí oslátko, kladou na ně svá svrchní roucha a posazují na ně svého Mistra. Ostatní lidé následují příkladu apoštolů, rozprostírají svá roucha dokonce na cestu, po níž se Kristus Pán ubíral, jiní lámou a usekávají na stromech ratolesti a vytvářejí zelený koberec před Spasitelem. Všichni mu provolávají slávu: „Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře jako král ve jménu Páně; pokoj na zemi a sláva na výsostech." Lid jásá nadšeně a Pán Ježíš pokojně jedoucí na oslátku přijímá tyto oprávněné ovace. Ve svém srdci cítí sice bolest při vzpomínce na příští události, nyní však slaví svůj triumfální vjezd do Jerusaléma. Přítomní farizeové, vedoucí třída židovského národa, ale zarputilí odpůrci Kristovi, pohoršují se nad jásotem apoštolů a lidu a nad jeho radostnými výkřiky. Přistupují k Spasiteli a žádají: „Mistře, pokárej své učedníky!" Setkali se však s neúspěchem, neboť Kristus jim odpovídá: „Pravím vám: Budou-li tito mlčeti, kamení bude volati."

Říkává se o člověku, s nímž nic nepohne: Ten má srdce jako kámen. Jistě mohli farizeové pochopit výtku Spasitelovu, která patřila jim: Jestliže by bylo srdce mých učedníků tak tvrdé jako vaše, jestliže by i oni nechtěli mě přijmout a uznat za Spasitele a Pána, jak vy to činíte, spíše to mrtvé kamení bude volat a svědčit o mně, že jsem očekávaný a Bohem seslaný mesiáš.

Spíše to kamení, — praví Kristus. Jen si vzpomeňte, drazí přátelé, na chvíli umučení a smrti Páně na kříži. Byla to mrtvá příroda, kamení, skály, které pukaly nad smrtí svého Tvůrce, zatím co srdce lidí, farizeů a zákoníků zůstávala tvrdá a nedotčená. To kamení svědčí a volá, že zemřel Syn Boží a lidé, kterým dal Bůh rozum, to nepoznávají. Jejich uši byly hluché, když Kristus Pán kázal evangelium lásky a pokoje, když je napomínal, když se dovolával Mojžíše a proroků, kteří svědčili o něm. Jejich oči byly slepé, když před nimi vykonával tolik zázraků a pomáhal ubohým.

„Běda tobě Korozaime, běda tobě, Betsaide! Neboť kdyby v Tyru a Sidonu byly se udály zázraky, které se děly ve vás, byli by dávno v žínici a popelu dali se na pokání. Tyru a Sidonu bude v soudný den lehčeji než vám. A ty Kafaurnaum, zda budeš povýšeno až do nebe? Až do pekla sjedeš, neboť kdyby v Sodomě byly se udály zázraky, které se děly v tobě, stála by podnes. Zemi sodomské bude v soudný den lehčeji než tobě." Tak přísně káral mnohdy Pán a nic to nepomohlo.

Nyní stojí nad milovaným městem, které se rozprostíralo v malebném údolí pod horou Olivetskou. Zejména chrám Šalamounův, o němž se říkalo, že je jedním ze sedmi divů světa, upoutal zraky Spasitelovy. V něm byl uctíván pravý Bůh, v něm se už tolikrát On sám spojoval ve vroucí modlitbě se svým otcem nebeským. V jeho síních učil lid. Evangelista Marek zaznamenává, jak apoštolové sami upozorňovali svého Mistra na krásu chrámu jerusalémského: „Mistře, pohleď, jaké to kameny a jaké stavby!"

Pán Ježíš pozoruje tu krásu a náhle vstupují do jeho očí slzy a v pláči volá: „Kdybys bylo poznalo i ty a to alespoň v tento den tvůj — můžeme dodati: v tento den slavný, který je poslední příležitostí — co je ti ku pokoji, ale nyní je to skryto před očima tvýma, neboť přijdou dni, ve kterých nepřátelé tvoji obklíčí tě náspem a oblehnou tě a sevrou tě se všech stran a na zemi povalí tebe i děti tvé, které jsou v tobě a nenechají v tobě kámen na kameni, poněvadž jsi nepoznalo času navštívení svého." — A tu bychom mohli opět doplniti slova Kristova: Ty kameny rozprášené zase budou volat a křičet o tvrdosti srdcí lidských, která zavrhla svého Mesiáše.

Kristus Pán nikdy nebyl veselý. Měl ve své vševědoucnosti stále před očima, co ho čeká, jaká muka a bolesti. Toto vnitřní utrpení neopouštělo Krista při žádném jeho kroku po celých 33 roků. Ať kázal nebo zázraky konal, ať se modlil nebo odpočíval, vždy, v noci i ve dne, vznášel se Spasiteli před očima hrozný kříž, cítil ostrý trn, studené kopí, jež mu srdce nakonec opravdu probodlo. Ale nikdy při vzpomínce na své umučení ani při něm nezaplakal, jen trpěl. Zaplakal nad hrobem svého milovaného přítele Lazara, jak nám to líčí evangelista, a to už snad tehdy, právě jako nyní, plakal nad zatvrzelostí nevděčných srdcí lidí, kteří Jej za všechnu lásku a péči přivedou též do hrobu. Nad těmi plakal, kteří měli sami plakat a neplakali nad sebou a nad svými hříchy, nad těmi, kteří nepoznali, co jest jim ku pokoji — a nad jejich osudem.

Jak hrozná je nevděčná zatvrzelost, jak osudné je nepřijetí Krista. A následek? Nepokoj, rozvrat. Za necelých čtyřicet let byl Jerusalém římským vojevůdcem Titem zničen. Splnila se slova Spasitelova do posledního písmene. Židé rozprášeni do celého světa bloudí bez domova, bez vlasti v stále se vracejícím nepokoji až dodnes. Všechny pokusy o vybudování národa a státu židovského dosud ztroskotali. Vzpomeňme na dnešní Jerusalém a nepokoje v celé Palestině, potvrzují nám opět pravdivost slov Spasitelových.

Drazí křesťané, Jerusalém je obrazem mnohého jednotlivce a celého světa. Zničená města a země za poslední světové války, mrtvé kameny a ovšem zmařené životy, pokažené zdraví tolika lidí varují nás před zatvrzelostí srdcí našich k přijetí Božského Spasitele, Ježíše Krista.

„Nezatvrzujte srdcí svých" — napomíná nás žalmista Páně.

Není válka, ačkoli na některých částech světa se bojuje — a dá Bůh, že snad válka nebude, ale vidíme jasně, že není ve světě pokoj a můžeme říci, že nebude pokoj, dokud lidstvo nenajde cestu k pokoji, a tou je důsledné přijetí Ježíše Krista, Knížete pokoje, který výslovně praví: „Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám" a při jehož narození pěli andělé: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle."

Svět sice většinou přijímá Krista, ale ne úplně. Až zavládne ve světě — v srdcích lidských, důsledně zákon Kristův, zákon lásky, pak se rozhostí na zemi trvalý pokoj a mír, neboť: „Pokoj hojný

mají, kdož milují zákon Tvůj", čteme v žalmu 118. A naopak připomíná nám kniha Job: „Kdo se tedy protivil jemu a měl pokoj?" A konečně slova Božského Spasitele, která pronáší nad odmítavým Jerusalémem: „Kéž bys poznalo, co je tobě ku pokoji", jsou zlatou pečetí této pravdy.

Drazí bratři a sestry v Kristu, mluvím vám jistě ze srdce; všichni toužíme po pokoji, vždyť má tak nesmírný význam pro náš život. „Jakého prospěchu ti přinášejí všecky poklady a všecky důstojnosti světské, — praví sv. Alfons — jestliže pokoje nenalézáš a srdce tvé vždy zůstává nespokojené?" A sv. Augustýn chtěje nám ukázat dobro pokoje, píše: „Chová v sobě pokoj tak veliké dobro, že i v této pozemské smrtelnosti není nad něj nic milejšího, nic příjemnějšího." Však víme všichni dobře z vlastní zkušenosti, jak opravdu blaží člověka pokoj — ne z lenosti, ale po poctivě vykonané práci, ať tělesné nebo duševní. Jak ještě více blaží pokoj v duši založený na klidu svědomí a čistotě srdce. Kráčejme tedy vytrvale po cestě, která vede k stálému pokoji. Přijímejme zcela, s otevřeným srdcem, plným lásky a vděčnosti Pána Ježíše. Nikdy nepřipusťme, aby nad námi musil Božský Spasitel plakat, neurážejme jej svými hříchy a nevěrnostmi, naopak věrným plněním jeho svatých přikázání, jeho rad, následováním jeho svatého života čiňme radost jeho Božskému srdci. Posilujme se svatými svátostmi, hlavně tou, ve které se nám tajemně podává Božský Spasitel sám. Získáme pokoj, jehož svět dáti nemůže, který však také nemůže nikdy odejmout a který nás bude provázet až na věčnost.

Dr Jan Merell:

VÝKLAD EPIŠTOLY 9. NEDĚLE PO SV. DUCHU
1. Kor. 10, 6-13.

I. *Souvislost s předcházejícím a hlavní myšlenky perikopy.*

Perikopa je vzata z první epištoly sv. Pavla ke Korintským, kterou možno označiti jako: Norma vitae ecclesiasticae. Sv. Pavel zde řeší konkrétní případy denního a církevního života. Mezi jiným byl apoštol také dotazován (kap. 8), zda je korintským křesťanům dovoleno požívat maso ze zvířat obětovaných modlám. Maso samo o sobě poskvrněné není a mohlo by se požívat. Kdyby však požíváním dávali pohoršení druhým, jsou povinni se požívání zdržet. V 9. kap. ukazuje sv. Pavel na svém vlastním příkladě, že je někdy nutno se zříci věcí jinak dovolených. Pavel to byl, který razil zásadu, že kdo slouží oltáři, má právo z oltáře též žíti. A přece dobrovolně se vzdal tohoto práva a z lásky k bratřím, aby odstranil vše, co by mohlo vzbudit pohoršení, prací svých rukou, v noci, si opatřoval nejnutnější pro svou obživu. Pavel se stal služebníkem všech, aby všechny přivedl Kristu (9, 12-22). Nestačí pouze se nazývati křesťanem, ale je třeba činit vše, co je toho jména hodno. I já činil

jsem vše — jako běžec ve vašich istmických hrách — abych dosáhl své spásy, píše apoštol (9, 23-27). Žádná lidská ctnost není tak pevná, aby nebyla vystavena nebezpečí. Nestačí jen stát, je třeba míti se na pozoru, aby nenastal pád. Nestačí pouze víru přijmout a vyznávat. Je třeba neustálé vytrvalosti a práce. To ukázav Pavel na svém vlastním příkladě potvrzuje v 10. kap. ještě příkladem vyvoleného národa.

Kterému národu na světě se dostalo kdy tolik dobrodiní od Boha jako národu israelitskému? A přece byl trestán, protože se stal nevěrný a nehodný těchto dobrodiní. Milosti, kterých se jim dostalo od Boha, národ nezachránily (1-5). Zde navazuje dnešní perikopa.

První část perikopy ukazuje některé z těchto trestů (6-10).

V druhé části ukazuje apoštol, že tyto tresty měly význam předobrazný a výstražný (11-13).

II. *Výklad jednotlivých veršů perikopy.*

Perikopa předpokládá znalost historie Israele. Starý Zákon není pouze knihou historickou, ale má svůj bezprostřední význam pro každou dobu. Události Starého Zákona mají hluboký smysl pro křesťanské obce Pavlovy doby a tím i pro dnešek.

Šestý verš je všeobecnou výstrahou korintským, aby nenásledovali příkladu Israele. Apoštol stanoviv podle svého zvyku nejdříve zásadu všeobecnou: n e b u ď t e ž á d o s t i v i v ě c í z l ý c h, přechází v následujících verších k výstražným příkladům z historie židovského národa (vv. 7-10).

a) v. 7. Modlářství, klanění se zlatému teleti (Ex. 32, 1 násl.). Apoštol uvádí tento případ, protože byl spojen s obětní hostinou a tancem. Byla zde podobnost s obdobnými obětními hostinami v Korintě, před kterými apoštol v tomto listě tak důrazně varuje.

b) v. 8. Smilstvo s Moabitkami. Když Israelité procházeli zemí Moabitů, pozvaly je Moabitky ke svým obětem, při nichž se dopustili smilstva (Num. 25, 1). Opět jest zde podobnost s Korintem, kde modloslužebnost byla spojena s nemravností (kult Aphrodity). Trest, který stihl Israelity, nechť je Korintským výstrahou. Podle Num. 25, 9 bylo usmrceno 24.000 Israelitů. Podle sv. Pavla 23.000. Tento rozdíl vznikl pravděpodobně vinou opisovače, nebo použitím jiného (nám neznámého) podání.

c) v. 9. Malomyslnost Israelitů a nespokojenost s manou. Když lid začaly mrzeti obtíže cesty, mluvil proti Mojžíšovi a Áronovi: „Proč jste nás vyvedli z Egypta a přivedli na toto zlé místo, kde nelze síti, které neplodí fíků, nemá vinic, ani granátových jablek, ba ani pitné vody? . . . Není chleba, není vody; již se nám hnusí tento ničemný pokrm" (Num. 20, 5; 21, 5). Za trest poslal Hospodin na lid hady. Pohrdání manou bylo pokoušením Pána. Vulgata nahrazuje slovo Kyriss — Kristem. U Korintských má sv. Pavel na mysli asi pokrm eucharistický. Nevděk k Pánu by přivolal nejtěžší tresty.

d) v. 10. Trest za reptání (Ex. 15, 24; 16, 2; 17, 3; Num. 11, 14; 16, 41-50). Za trest nebylo nikomu z žijících dopřáno dojíti zaslíbené země. Ani Mojžíšovi a Áronovi. Potíž zde činí slova: „Z a h y n u l i o d z h o u b c e". Pavel tím míní buď anděla vykonávajícího rozsudek Boží, nebo vůbec božskou spravedlnost. Rovněž nevíme, které okolnosti vedly Pavla k vyvolení právě tohoto příkladu. Snad zákaz účasti na pohanských hostinách vyvolal u některých členů obce nespokojenost a reptání.

V 11. verši činí apoštol z uvedených příkladů závěr pro své čtenáře. Všechny tyto události na poušti mají předobrazný význam. Bůh dopustil, aby byly zapsány v Písmě, aby výstraha, kterou obsahují, prospěla křesťanům. Bylo v plánu Božím, aby cílem těchto událostí byla doba poslední, t. j. mesiánská. A poněvadž apoštol a čtenáři žijí v této době, proto je třeba události promítnouti do přítomnosti a obrátit na potřeby a těžkosti korintské církevní obce.

Ti Korintští, kteří v sebe tolik důvěřují, nechť na těchto příkladech mají stále před očima možnosti hlubokých pádů (v. 12). K d o s e d o m n í v á, ž e s t o j í, h l e ď, a b y n e p a d l. Zvláště pro Korint, jak můžeme z listu soudit, nebylo toto varování zbytečné. Stranictví, vyvyšování se nad druhé, opovážlivé spoléhání a falešná jistota zde byla domovem.

Závěrečná slova Pavlova (v. 13) jsou útěchou pro každého křesťana. Bůh dopouští, ale neopouští: P o k u š e n í v á s n e z a c h v á t i l o l e č l i d s k é; B ů h v š a k j e s t v ě r n ý, j e n ž n e d o p u s t í v á s p o k o u š e t i n a d t o, c o m ů ž e t e (s n é s t i), n ý b r ž s p o k u š e n í m u č i n í t a k é ú s p ě c h, a b y s t e m o h l i s n é s t i, t. j. všecka pokušení a protivenství, která dosud na vás přišla, byla přiměřena lidské slabosti, takže jste je s pomocí Boží mohli překonati a překonali; ale ani v budoucnosti nepřijde na vás pokušení, které by bylo nad vaše síly (Sýkora). Bůh je s námi. V jeho síle a s jeho milostí zmůže křesťan i to, co se mu zdá někdy nadlidské. Příkladem je nám sám sv. Pavel. Třikráte prosil Pána, aby ho zbavil ostnu, který mu znemožňoval apoštolát. Jeho prosba nebyla splněna, ale dostalo se mu ujištění: Postačí ti moje milost (2 Kor. 12, 9).

III. *Použití homiletické.*

První verše deváté kapitoly (1-5) tvoří druhý oddíl epištoly na neděli Devítník.

Liturgie nedělí po velikonocích a sv. Duchu nám několikráte připomínají cenu našeho povolání ke spáse a milostí, jichž se nám dostává zvláště ve sv. křtu. Dnešní epištola je výkřikem a výzvou k uchránění křestní milosti: Kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby nepadl. Výstražným příkladem stejně pro nás jako pro křesťany korintské jsou skutky Israelitů na poušti a Boží tresty, kterých se jim dostalo. S touto epištolou úzce souvisí i dnešní evangelium: Pán pláče nad Jerusalemem. Také Jerusalem nepoznal, co je mu

ke spáse. Co vidíme v evangeliu a epištole, opakuje se i u pokřtěných. Naše spása není ještě zabezpečena sv. křtem, kterým jsme byli vyvedeni z Egypta Bohu odcizeného světa, z otroctví faraonova (satanova). Je ještě nutno bez úhony projít pouští života.

Themata: 1. *Pokušení — hřích — následky.*

Úryvek z historie Israele, který zde sv. Pavel líčí, je kusem historie lidského srdce: pokušení, vášně, hříchy, zpronevěra křestnímu slibu a následky!

2. *Bůh spravedlivý a trestající.*

Boží spravedlnost je absolutní. Není vždy hmatatelná, ale jsou listy z historie lidstva a jedinců, kde je zřetelná. Bůh je dobrý otec a právě proto trestá. To vše k výstraze pro nás.

3. *Výstraha před spoléháním na svou dokonalost.*

Jak často cesta ke hříchu vedla již přes vlastní zaslepenost a duchovní pýchu. Nikdo není tak dokonalý, aby nemohl klesnout.

4. *Pokušení.*

Nikdo není prost pokušení. Máme se báti pokušení? Odpověď dnešní epištoly: Ano i ne! Ano, máme si býti neustále vědom zákeřnosti pokušení a naší slabosti. Proto nás Pán se učil modliti: A neuvoď nás v pokušení! Ne, protože i pokušení je milostí Boží a stupněm k dokonalosti. Přemáháním pokušení dobýváme nových a nových vítězství. Víme také, že těm, kteří milují Boha, všecky věci napomáhají k dobrému (Řím. 8, 28). Nemusíme se obávat, protože máme radostné ujištění dnešní epištoly: Bůh jest věrný, jenž nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete snésti, nýbrž s pokušením učiní také úspěch, abyste mohli snésti.

X. neděle po Sv. Duchu

H. de Greeve:

K PROSPĚCHU

Každému se dává zjevení Ducha.
(1. Korint. 12, 7.)

Pětiminutové kázání nehodí se dobře pro výklad této epištoly, s níž mají hodně práce i zkušení vykladači Písem. Ostatně, pro nás ani není nutno, abychom si zblízka a podrobněji všímali zjevů, jež se vyskytly snad jen v osadě korintské. Avšak epištola poskytuje nám vzácný námět. Svatý Pavel se tam totiž zmiňuje, že všechny dary byly dány ku prospěchu. Tím stává se epištola rázem významnou pro celý svět, pro všechny lidi.

Ať již jde o zvláštní dar proroctví, dar řečí, rozlišování duchů, nebo o obyčejné, běžné schopnosti a síly rozumu, srdce, lásky, — jednotlivě i vcelku jsou to dary. Zkrátka a dobře: to vše je dáno k prospěchu.

Myslím, že by se mnohý tvářil velmi rozpačitě, kdyby se tázal sama sebe po přečtení epištoly: „K čemu jsem vlastně na světě?"

— V okruhu tisíc kilometrů není jednoho člověka, jenž by měl prospěch z jeho darů; nanejvýš ještě hostinský, v jehož výčepu vypije své pivečko. Vždyť žije jen svému pivu. Jiný zas pro kulečník, třetí pro křížovky, čtvrtý pro karty, atd. Snad by někdo řekl, že jest ženat a tudíž žije pro svou rodinu. Jsou lidé, kteří nalezli svou vlast teprve večer u piva, když s vyhrnutými rukávy skloněni nad biliárem hráli úspěšně kulečník. Skutečnost, že jest někdo ženat, ještě nic neznamená. Právě tak neznamená ještě nic jméno student. Sta studentů nestuduje. A i když některý studuje, vůbec z toho neplyne, že by byl splnil svou povinnost. Jsou lidé, kteří si ponechávají všechno své vědění jen pro sebe.

A nemysli si, že je to jen duchaplné mluvení. Ježíš znovu a znovu nás důrazně vybízel, abychom si všímali „společnosti".

Vystoupíme-li výše do hierarchie darů a dospějeme k pojmům, jako jsou: láska, schopnosti, spolupráce, osobnost, člověk. Celý člověk jest n e s m í r n ý d a r. A což teprve, postavíme-li vedle pojmu „společnost" pojem: království Boží, a Kristova církev? Mluvme si cokoliv; církev jest svěřena lidským rukám, a to nejen papežovým rukám, biskupským a kněžským, nýbrž rukám všech lidí. Spása duší jest svěřena nám.

Kdo zůstává stranou, jest neužitečný tvor. Jako by tu vůbec nebyl. Proto musíme cítiti se společností. Jen jeden příklad: liberalističtí zaměstnavatelé těžce nesli a i teď těžce nesou, že jim bylo nadále znemožněno jejich hanebné vykořisťování. Říkávali: nestarej se o mé věci! Ale musilo se tak stát. Musili se o to druzí starat.

Přesně podle svých povinností jest každý odpovědný za stav světa. Vždyť nejsme zde jen pro sebe, ale ku prospěchu všech.

XI. neděle po Sv. Duchu

H. d e G r e e v e :

ŽIVOT Z VÍRY

Víra a zbožnost jsou neúprosně důsledné; to znamená, vyžadují bezpodmínečnou upřímnost. Jinak se zvrátí v nesnesitelné jho a nesmírně obtížnou komedii. V textu výše uvedeném odhaluje sv. Pavel okamžitě opak se vší strohostí, neb v souvislosti s „vírou a zbožností" znamená slovo „n a d a r m o" něco opravdu s t r a š n é h o. Nelze si představiti nic obtížnějšího a nudnějšího než zbožnost jen na venek. Právě proto, že jest to zbožnost, může býti právě jen upřímná. Jinak se zvrhne zbožnost v prázdnou, nesmyslnou povrchnost. Je-li nechuť již sama o sobě velkým křížem, pak nechuť k náboženským úkonům je tak hrozná, že by ji člověk nevydržel dlouho. Jakým d ě s n ý m křížem jest náboženský život nepobožného člověka, který projevuje zbožnost jen proto, že tak dělají ostatní, jen ze slušnosti, neupřímně, jen k vůli svým zákazníkům, nebo že již to patří k věci.

Nudí se v kostele k smrti — je to pro něho pravidelně se opakující nudná a nezáživná půlhodinka. Slovo Boží nedává mu nic, co by

jej povzneslo nad všednost; naejvýš nprodlužuje půlhodinu ještě o další nekonečnou čtvrt hodiny. Bohoslužba se svou nezbytnou hýřivou liturgií stává se proň nestravitelným divadlem se stálým klekáním a vonným dýmem kadidla, s nasazováním a snímáním mitry, s rozvláčným a nudným zpěvem — zkrátka řadou obřadů s nádhernými rouchy, pro jejichž hluboký smysl nemá nejmenšího pochopení. Je to skutečně již umění a třeba k tomu opravdu notné dávky trpělivosti, bolestnými zkušenostmi nabyté, aby to vydržel člověk po celý život, nejde-li to ze srdce; mučednictví strojené zbožnosti, projevované jen k vůli lidem, aby si na konec musil říci, že to vše bylo snad „nadarmo" ... Neboť při takovém povrchním životě víry — vlastně to není vůbec život víry — jest nejpravděpodobnější, že výsledek nebude úměrný neoprávněným nadějím. A aby dosáhl tohoto ubohého a žalostného výsledku, vláčel se snad celá desítiletí, aniž to bylo třeba, s povrchním, mdlým, praubohým životem víry.

Desatero Božích přikázání připadalo mu jako deset nesnesitelných okovů a Bůh jako nemilosrdný zákonodárce; modlitba mechanickým odříkáváním slov, jejichž smyslu nerozumí; povýšeně přecházel kol vrchnopastýřských pokynů a výzev.

Je snad přehnáno toto líčení? Nikterak! Takových lidí je celá spousta. Doufejme v milosrdenství Boží, že neuvěřili nadarmo, to jest, že nežili nadarmo takovýto život zbožné komedie. Nechuť k zbožnosti dá se mnohdy těžko překonat, poněvadž je duše otrávena následkem povrchnosti. Ale Bůh je milosrdný a ví, jak má zasáhnouti své lidi. Nic tak nepudí ke kříži a k oltáři, nic tak neodvrací od povrchnosti jako utrpení. Neočekávaně zasáhne je ruka, jež je srazí k zemi a k tvrdé skutečnosti.

Mezitím uskutečňujeme všichni evangelium, jež jsme dnes slyšeli. Kéž platí o nás nezapomenutelné slovo sv. Pavla, jímž končí dnešní epištola: „Milost Jeho ke mně nebyla marná!"

Přel. P. Jiří Dvořák.

Dr Kajetán Matoušek:

SVATÁ ANNA

I. Slavíme dnes svátek sv. Anny, „Matky blahoslavené Panny Marie", jak zní správný její liturgický název. Písmo sv. nám o ní ničeho nepraví, ba ani jejího jména neuvádí. Avšak podvržené Prvoevangelium Jakubovo, pocházející z prvních dob křesťanských, nám vypráví o ní krásnou pověst, kterou zbásnil i náš veliký Julius Zeyer ve své „Zahradě mariánské". Říká toto:

Ve svaté zemi žili zbožní manželé jménem Jáchym a Anna. Byli zámožní, ale též velmi dobročinní. Své jmění rozdělili na tři části, z nichž jednu darovali Bohu pro chrám jerusalemský, druhou rozdali chudým, a třetí si ponechali pro svou výživu. Velikým hořem byla naplněna jejich srdce, poněvadž neměli dítek. U židů byly děti považovány za velké požehnání a vyznamenání Boží. Čím kdo

měl více dítek, tím byl i více vážen. Kdo však dítek neměl, ten byl považován za hříšníka, a každý jím opovrhoval. Co tedy Anna vše zaslechla od svých sousedek a služek, které ji pokořovaly a nezasloužene jí pohrdaly! Plakávala hořce a trpěla v duši velice. Jednoho dne šel Jáchym obětovati do chrámu, avšak byl odtamtud veřejně vykázán jako bezdětný a proto hříšník. Jáchym div se studem nepropadl a bolestí div mu srdce nepuklo. Šíleně prchal v poušť a tam klesnuv, žalostně naříkal Bohu na svůj osud. Tu se mu zjevil anděl a řekl mu: „Jáchyme, tvoje prosba byla vyslyšena: Narodí se ti dcera a dáš jí jméno Marie. Od útlého dětství bude zasvěcena Bohu a naplněna Duchem Svatým". Jáchym rozradostněn pospíchá domů oznámiti šťastnou zvěst Anně, avšak ta ho vítá též plna štěstí, poněvadž i jí anděl již zvěstoval vše. Oba ihned spěchají do chrámu, poděkovat Bohu za nesmírné své štěstí.

II. 1. Nejmilejší, nevíme, co je pravdy na této krásné legendě, avšak přece jednomu nás učí, totiž že všichni velicí a svatí lidé musili projíti trpkou školou utrpení, a že každý, kdo jakýmkoliv způsobem chce míti účast na vykupitelském díle Kristově, musí vzíti na sebe jeho kříž podle slov Spasitelových ve sv. evangeliu: „Chce-li kdo přijíti za mnou, zapři sám sebe, vezmi kříž svůj a následuj mne!" (Mat. 16, 24.)

2. Ale i kdybychom ničeho nevěděli o svaté Anně, přece právem a s plnou jistotou můžeme předpokládati, že pramáteř Kristova podle těla byla ženou svatou, ženou charakterní, ženou silnou, jak ji nazývá dnešní epištola. Neboť již staré a vyzkoušené přísloví praví, že jablko nepadne daleko od stromu. Byl-li plod bl. P. Maria a její Božský Syn největší svatostí, jistě i svatým musil býti strom, jenž oba přinesl, sv. Anna. Strom špatný nemůže přinésti ovoce dobrého.

3. A v čem spočívá svatost sv. Anny a vůbec každé svaté ženy? V tom, zač ji chválí dnešní epištola. Řídila správně svůj dům, pečovala o dítky a všechny domácí, byla dobročinnou, podělujíc chudé, starala se o svého muže, byla mu pravou jeho rukou, plnila prostě řádně a vzorně všechny své povinnosti.

4. A kde brala sílu, trpělivost a obětavost k té nejtěžší a nejúmornější úloze, jakou jest život řádné hospodyně, matky a manželky? Dnešní svaté evangelium nám ukazuje pramen tajemství její svatosti a velikosti. Našla veliký poklad, poklad lásky Boží. Aby si poklad lásky Boží získala a udržela, obětuje pro ni vše, napíná všechny své síly, plní věrně a dokonale všechny své povinnosti, je vzornou ženou.

III. Drazí v Kristu!

1. Vzpomeňme si při těchto úvahách na všechny ty vzorné naše ženy české, naše katolické matky a babičky, ženy statečné a velké, kterým národ vděčí za všechno, co dobrého má. Vizme je, jak ještě i na sklonku svého života shrbeny ve svých světničkách s růžencem v ruce učí svá vnoučata modlitbě, z níž samy tolik čerpaly, a proto

tak dobře žily! Nemíti jich, neměli bychom dnes ani tó, nač jsme tak hrdi. Nebýti svaté Ludmily, nebylo by ani sv. Václava. Nebýti dobrých křesťanských matek a žen, jak je vykreslila Božena Němcová ve své „Babičce", nebylo by dnes ani toho, co ještě jest dobrého a zdravého v našem národě. Neboť ženy zesvětačelé, jež nemají smyslu než pro zábavy a marnivosti, by náš národ vyhubily, poněvadž buď děti nemají, a mají-li je, pak je dobře nevychovají. Vyrostou jim lidé takoví, jakými jsou ony, lidé změkčilí, sobečtí, bezcharakterní, bez smyslu pro oběti a povinnosti. A nedivme se tomu! K tomu všemu je třeba víry, kterou ony nemají. Proto sklánějme se v úctě před dobrými našemi ženami a pokud nám to již není možno, poněvadž z tohoto světa odešly, pamatujme na ně alespoň plni vděčnosti v modlitbách!

2. Prosme je též, aby nám v čele se svatou Annou a svatou Ludmilou vyprosily u Pána Boha hodné své nástupkyně, ženy zbožné, statečné a obětavé křesťanské manželky a matky, které jedině zaslouží si úcty a lásky, jak praví na konci dnešní epištoly Písmo svaté:

„Klamavá, prchavá jest krása; která se bojí Pána, té ženě přísluší chvála" (Přísl. 31, 30). Amen.

XII. neděle po Sv. Duchu

Ladislav Vojkovský:

KŘESŤANSKÉ MILOSRDENSTVÍ

Drazí v Kristu! Veliké divy a zázraky činil Pán Ježíš a nelze se divit, že zástupy lidu se všech stran k němu spěchaly. A poznávaly, jak milosrdný je Pán! Dnešním krásným podobenstvím o milosrdném Samaritánu nám Spasitel milosrdenství ukládá jako poslání a úkol.

Jest zapotřebí, abychom také my připodobnili svá ubohá a sobecká srdce Nejsv. Srdci Ježíšovu a podobenstvím o milosrdném Samaritánu se povzbudili ke skutkům křesťanského milosrdenství. Vždyť křesťanské milosrdenství jest rodná sestra lásky k bližnímu, jedna z nejkrásnějších květin křesťanských ctností.

1. Co jest milosrdenství? Je to mravní ctnost, která nás vede k tomu, abychom člověku v jeho bídě pomáhali. Hledíme-li na milosrdenství jako skutek, jest to ovšem čin vyvěrající z čisté lásky k bližnímu postavenému v nouzi. Milosrdenství tuto nouzi hledí odstraniti.

2. Jest zajímavé, že se milosrdenství daří jen v prostředí křesťanském. Staří pohané je neznali a Seneka, jinak moudrý a dobrý filosof, považoval je dokonce za chybu nedůstojnou člověka. Moderní nacistické novopohanství nás v poslední válce dostatečně přesvědčilo, jak je mu cizí pojem „milosrdenství." V jeho drsné atmosféře nemohlo milosrdenství vyklíčit.

3. Přikázání milosrdenství plyne ze slov Pána Ježíše: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého! Písmo sv. na četných místech nejen že zdůrazňuje nutnost milosrdenství, nýbrž i vypočítává rozličné skutky tělesného i duchovního milosrdenství. Kdo by tu nevzpomněl na př. na podobenství Pána Ježíše o boháči a chudém Lazarovi, o milosrdném Samaritánovi nebo o dvou služebnících? Podle skutků tělesného milosrdenství bude nás dokonce Kristus Pán i souditi, jak to sám předpověděl: „Tehdy král řekne těm, kteří budou po pravici jeho: Pojďte požehnaní Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa; neboť jsem lačněl a dali jste mi jísti, žíznil jsem a dali jste mi píti, hostem jsem byl a přijali jste mě, nahý jsem byl a přioděli jste mě, nemocen jsem byl a navštívili jste mě, v žaláři jsem byl a přišli jste ke mně!" A když se budou tomu diviti, vysvětlí jim to: „Amen pravím vám: Pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste učinili!" (Mt. 25.) Obdobně k tomu pak zavrhne nemilosrdné proto, že tyto skutky zanedbávali.

4. Skutky milosrdenství můžeme všechny nazvati almužnou. V užším slova smyslu však rozumíme almužnou věc, ať už je to pokrm, šat nebo peníze, kterou dáváme bližnímu jakožto pomoc v jeho nouzi tělesné. Také almužna jest, jak jsme viděli ze slov Pána Ježíše, výslovně pod hříchem přikázána a miláček Páně proto napomíná křesťany: „Kdo však má statek tohoto světa a vidí bratra svého an trpí nouzi a zavře před ním srdce své, kterak láska Boží zůstává v něm? Dítky, nemilujme slovem ani jazykem nýbrž skutkem a v pravdě!" (1 Jo 3.)

Zapomíná se na to často, drazí moji, i mezi křesťany. Církev však nikdy nepřestala hlásati vznešenou nauku Kristovy lásky a almužnu považuje s modlitbou a postem za nejdůležitější dobrý skutek.

5. Kolik a komu máme dávati? Věc není jednoduchá a musíme rozlišovati, jak mezi nuznými, tak mezi dárci samými.

Pomoci musíme bližnímu, který bez vlastní viny jest v nouzi nebo z lásky k Bohu slíbil žíti v chudobě. „Kdo nepracuje, ať také nejí" praví sv. Pavel a proto není povinnosti pomáhati tomu, kdo si může prací pomoci sám.

Dárce zase má povinnost pomáhati ze svých přebytků. Jsou ovšem různé přebytky. Ty, které člověku zbudou, když uspokojil všechny potřeby nutné k zachování holého života, nebo přebytky, které zbývají člověku, i když žije přiměřeně svému stavu a povolání.

A tu nás Církev svatá poučuje! Jsme pod těžkým hříchem povinni pomoci bližnímu, který jest v nejvyšší nouzi, i kdybychom za tím účelem měli obětovat všechen majetek. Nedávno slyšel jsem podobný příklad v rozhlase. Jel v pohraničí po cestě člověk nemocný na nohy ve svém voze a spadl nešťastnou náhodou do příkopu. Sám si pomoci nemohl a byl by po delší době zahynul zmrznutím.

Šel tudy nějaký kněz asi do školy a pomohl. Obětoval ubožákovi svůj čas i své peníze, zavolal pomoc a postaral se o všechno.

Ale i kdyby byl bližní ne sice v nejvyšší, nýbrž ve velmi těžké nouzi, musíme mu pomoci. Nelze ovšem, aby jeden člověk pomáhal všem a je vyhledával, některým však pomoci musíme, zvláště když o to žádají. Lékař, který člověka nuzného zadarmo léčí, koná nejen svou povinnost, nýbrž i dobrý skutek milosrdenství.

Ve všeobecné nouzi pomáhati není snad přikázáno pod těžkým hříchem pomáhati, kdyby však někdo ze svých přebytků nepřispíval, dopouštěl by se hříchu aspoň lehkého. Tolik jest sirotků, mrzáčků, slepých a jinak postižených v ústavech katolické Charity. Tito volají k našemu srdci, abychom pomáhali podle vzoru našeho Božkého Spasitele. A kolik dáme? Nestačí dát snad jen nějakou korunu— třeba přispívat podle toho, jaké kdo má přebytky. Sv. Alfons, kníže církevní vědy o mravouce učí, že alespoň 2%. Mnozí však tvrdí, že jest to příliš málo a žádají, aby z čistého přebytku bylo dáváno alespoň 10%.

Závěr: Nedávno psal tisk o filmu „Pan Vincenc". Jest to vlastně životopis světce lásky k bližnímu sv. Vincence. Film končí krásnou scénou. Sv. Vincenc znaven již celoživotní prací jede domů. Na cestě uvidí ležícího člověka, snad hladem vysíleného. Zdvihne ho a odveze do nemocnice, ale vyčerpá tak své síly ještě více. Po příjezdu domů v předtuše smrti padá na klekátko a modlí se: „Chceš mne Bože zavolat konečně k odpočinku? Myslíš, že už mám právo si odpočinout? Udělal jsem toho tak málo!" — Buďme si drazí moji vědomi, že jsme učinili málo. Přemýšlejme, jak bychom pracovali lépe a více osvědčovali lásku k bližnímu a opravdové křesťanské milosrdenství k své vlastní spáse, k záchraně bližních a k slávě Boží, amen.

XIII. neděle po Sv. Duchu

Mř. prof. Dr Felix Mikula:

NANEBEVZETÍ P. MARIE

„Dnes vstoupila Maria Panna do nebes, radujte se, protože kraluje s Kristem na věky" (antifona k Magn.).

Drazí ctitelé Panny Marie!

Toto zvolání a mnohá jiná, plná velebné něhy, vysílá Církev k nebi v den Nanebevzetí Matky Boží. V radostnémzaní cení velebí Boha a blahořečí Marii v její nejslavnější den; věřící pak vybízí, aby se připojili k radosti nad událostí, která se tohoto dne připomíná.

I. *(předmět svátku).*

Nemysleme si, že nás Církev vybízí k radosti, která není dostatečně podložena. Obsah svátku je bohatý a úcta k němu byla vždy neobvyklá. Když na počátku tohoto století Církev ustoupila potřebám doby a zrušila četné svátky, ponechala ze svátků mariánských

dva: Svátek dnešní a Neposkvrněné Početí. Záleželo tedy Církvi nemálo na tom, aby věřící věnovali alespoň jeden den v roce pravdě: Maria, matka Kristova, zemřela sice a byla pohřbena (v Efesu nebo v Jerusalemě), ale v zajetí smrti nezůstala dlouho; byla přenesena do sídla blažených s duší i s tělem, aniž se dočkala porušení.

Proč se rozhodl Bůh pro toto zvláštní vyznamenání?

Jistě chtěl především ve své dobrotě promluviti k lidstvu srozumitelnou řečí o vyšších pravdách. Chtěl potvrditi i navenek, že Maria je velkou výjimkou mezi dcerami Evinými, že matka Ježíše Nazaretského je vskutku matkou Syna Božího.

Víme už, že bylo Marii, jako matce Spasitele, Bohem přisouzeno, aby se stala velkou spolutrpitelkou Kristovou. Zdá se nám proto i důsledným, že měla získati podíl i na radostnějších osudech svého Syna, Krista oslaveného. Jak by to bylo myslitelné, tázávali se sv. Otcové se sv. Augustinem, aby tělo Marie, matky oslaveného Krista, tlelo v hrobě, když přece tělo Kristovo je tělem Mariiným? — Dále: Královnou andělů stala se Maria pro svoji velkou důstojnost a odměnou za velký podíl na utrpení Kristově. Andělé nepodléhají porušení. Mohla mu podlehnouti jejich královna?

Písmo sv. nás vede alespoň k velké blízkosti pravdy, kterou hlásá dnešní den. — Maria byla nazvána Poslem Božím požehnanou, t. j. nejvíce blahořečenou Bohem mezi všemi ženami. Tlení lidského těla v hrobě je však památkou a dokladem zlořečení, které dopadlo na lidstvo po pádu do hříchu. — Rovněž vítězství nad ďáblem bylo předpověděno o Marii hned na začátku Písma. Dokladem panství ďáblova nad lidským pokolením je dědičný hřích, hříšná žádostivost a smrt. Maria, jako rozhodná přemožitelka ďáblova, byla uchráněna dědičného hříchu a hříšné žádostivosti. Smrti jako takové uchráněna nebyla, jak se někteří za starodávna domnívali; byla by tím porušena poměrnost mezi ní a jejím Synem. Proč by se však tělo velké přemožitelky ďáblovy bylo mělo obrátiti v prach a čekati v hrobě až do soudného dne jako těla ostatních lidí?

Přesvědčení, které má Církev dnešní, můžeme také doložiti prastarými památkami. Sv. Řehoř z Tours (594) již píše: Maria, slavná matka Kristova, byla za zpěvu sborů andělských, po vzoru Kristově, přenesena do ráje. — Papež Mikuláš I. píše r. 858 Bulharům: My se již o d e d á v n a postíme před svátkem Nanebevzetí Panny Marie. — Sv. Řehoř jistě nebyl teprve objevitelem tohoto učení, protože by byl vyvolal alespoň nějaký odpor u svých současníků. — Jestliže se nám nedochovaly ještě starší písemné památky, neznamená to, že se o této pravdě vůbec nepsalo nebo že se dokonce nehlásala v Církvi ani slovem. Snad se o ní začalo psáti později a méně, protože bylo nutno objasňovati a obhajovati nejprve pravdy základnější; možná, že tu bylo i nebezpečí, že by někteří pod vlivem pohanství začali spatřovati v Marii „bohyni".

Když jsme si připomněli jasné důvody pro nanebevzetí, už nás ani neudivuje, že na sněmě vatikánském (1870) požádalo 197 z pří-

tomných členů, aby nanebevzetí Mariino bylo tak slavně prohlášeno za článek víry jako neposkvrněné početí. Stejné žádosti přicházejí do rukou sv. Otce i v dnešních dnech z různých končin světa, i ze zemí našich.

II. *(svátek je opravdu důvodem k radosti).*

Proč chce Církev, aby se naplnilo i naše srdce radostí v tento slavný den Marie? Důvodů je hodně a některé jistě snadno a rádi pochopíme.

a) Raduje se věřící duše v tento den nad tím, že Maria netrpěla nadarmo, že byla tak božsky odměněna za své bolesti a trápení. — Trpěla tolik k vůli svému Synu od nechápavého a zlého světa. Začalo to již tehdy, když v nejkritičtější chvíli svého mateřství obcházela stavení města Betlema, aby nalezla alespoň úhledný koutek pro kolébku svého dítěte. Obyvatelé města zavírali dveře před dcerou slavného rodu Davidova právě proto, že se měla brzy státi matkou. Své dítě musela pak uvítati na svět v tak žalostných poměrech, v jakých nevítala své novorozeně snad žádná z lidských matek. — Brzy na to přišel útěk do Egypta, zase jen proto, poněvadž o jejím Synu bylo psáno, že to není dítě obyčejné, nýbrž onen král, na kterého se těšily národy po tisíciletí.

K strastem vnějším se připojily bolesti mateřského srdce. Kdybychom se chtěli pustit do líčení oněch bolestí, které prožila, když viděla umírati toho nejlepšího a nejnevinnějšího ze všech synů, jistě by se nám nedostávalo vhodných slov. Pochopiti to mohou poměrně nejlépe ony matky, které na př. za nedávné hrůzovlády nepřátel musely se bezmocně dívati na utrpení svých vlastních dětí.

Dnes se právě můžeme radovati radostí velikou, protože veškeré utrpení Mariino se obrátilo v radost, když skráň této velké trpitelky byla ozdobena korunou královny a bylo jí řečeno, že bude kralovati na věky se svým oslaveným Synem.

b) Radujeme se dále s Církví, protože byla odměněna její láska k Bohu. Maria nekráčela s duchem zlomeným po cestě utrpení, na kterou ji postavil Bůh. Podvolila se všemu s radostí, protože Boha milovala doopravdy, měla lásku k jeho zákonům, k jeho svaté vůli. Byla si vědoma, jak dobrý je Bůh i když zkouší, a byla nevýslovně šťastna, že může z lásky k němu přinésti tak velké oběti, že se může obětovati celá.

Bůh odměnil Marii i za její lásku k lidskému pokolení. — Nepociťovala k lidem hořkost proto, že k vůli jejich spáse musel bolestně umírati její Syn. Milovala všechny, i ty, které neznala, vždyť znala cenu nesmrtelné duše a cenu věčného spasení.

c) V den nanebevzetí odměnil Bůh Marii i za všechny její ctnosti. — Za její panenství, kterým se skvěla ve svém národě jako hvězda na zachmuřené obloze a kterým nepřestala svítit všem věkům a všem pokolením. — I za ostatní ctnosti, které se vhodně řadily jako drahokamy k této perle nejjasnější. Odměnil ji na př. za její pokoru, která zdobila Marii od začátku až do konce, tedy ne pouze

tehdy, když ještě žila jako neznámá dívka u svých rodičů v Nazaretě, kde se ve své poníženosti s tak půvabnou nechápavostí a úžasem dívala na anděla, vyřizujícího vznešené poselství. Pokornou zůstala Maria i tehdy, když se již stala Matkou Boží a když prorockým duchem zpívala u Alžběty o tom, že ji budou nazývati blahoslavenou všechny národy.

Za to všechno, za její celý strastný a ctnostný život, odměnil Marii dnes Bůh. Byla prohlášena dnes královnou andělů a všech tvorů na nebi i na zemi, byla přibrána do rodiny Nejsvětější Trojice.

III. *(poučení).*

Obrátíme-li se od radostných myšlenek na chvíli k tiché úvaze, budeme se loučiti s tímto dnem nejen rozradostněni, nýbrž i poučeni a posíleni.

a) Na vzoru trpící a pak oslavené Matky Boží si zopakujeme, proč cesta křesťanské dokonalosti musí býti tak nelákavá a pracná. Vždyť každá ctnost, má-li se ukázati jako pravá a hodná odměny, musí se ukázati především silnější než zlo, se kterým jí bylo souzeno zápasiti, na kterém se měla vytříbiti.

b) V dnešní den ochotněji pochopíme, proč Bůh zrovna utrpením chce zkoušet, zda ho opravdu milujeme a zda jsme si opravdu zamilovali ctnost. Uprostřed samé radosti by nejednomu snáze padlo vytrvat v lásce k Bohu a plniti jeho příkazy důsledně. Bůh však rozhodl, aby velká většina lidí kráčela ke slávě po oné cestě, po které kráčel Kristus a jeho matka. Bůh chtěl, abychom po jejich vzoru i my osvědčili svou lásku v té zkoušce nejtěžší, v bolesti.

c) Uvědomíme si jasněji dnes, jak velká osobnost převzala dnes o nás pečlivou starost. Vždyť dnešní svátek nám praví, že máme nad sebou mateřskou královnu a královskou matku. Není jako jiné vznešené paní, ke kterým není možno vzhlédnouti bez bázně, ke kterým není možno přiblížiti se bez pocitu nejistoty a ztracenosti. Tato paní, která byla povýšena na královnu nebes a všeho tvorstva, pohlíží na každý projev naší oddanosti a našich stesků jako opravdová matka. Ona není unavena vypravováním svých dětí, i kdyby jí své prosby opakovaly a své Zdrávas provolávaly bez ustání. Bolí ji spíše, když si jí děti nevšímají, když se na vlastní pěst, bez její pomoci, pouštějí do podnikání, které je nad jejich schopnosti.

Drazí ctitelé Panny Marie!

Pod dojmem dnešního svátku ať se nám tedy stane Královna nebes a) učitelkou ctností. Její příklad ať nás naučí, po jaké cestě se kráčí k Bohu a trvalé slávě. — b) Útočištěm a důvěrnicí, jaké bychom mezi lidmi nenalezli. Důvěrnicí, které budeme moci oddaně svěřovati všechno, na čem nám záleží: Své utrpení, nevinnost svých dětí, nehody svých spolubližních, budoucnost svého národa. — c) Ať jest nám zárukou její svátek, že, jestli jsme v životě třeba nevinně trpěli a ctnost si přece zachovali jako Maria, budeme účastni také jejího oslavení.

P. Augustin Malý:

CÍRKEV — TAJEMNÉ TĚLO KRISTOVO

(Dokončení)

IV. *V čem spočívá tajemství Církve.*

„Ó hloubko Božího bohatství, moudrosti a vědomosti.
Řím. 11, 33.

Když se někdy náš rozum setká s nějakou pravdou Boží, zdá se, jako by byl tak oslněn jejím světlem, že nechápe, nerozumí, někdy dokonce ani porozuměti nemůže. Apoštolové často zůstali po řeči Kristově nechápaví, v rozpacích. I když Ježíš mluvil v podobenstvích, bylo třeba někdy, aby vykládal. Odpovídal na jejich dotazy slovy: „Vám je dáno znáti tajemství království Božího, ostatním však v podobenstvích" (Luk. 8, 10). — I nám zjeveno bylo již tolik pravd o Církvi. Mnohé její stránky byly objasněny nebo dokonce objeveny. Stojíme jí blíže, cítíme se jejími údy, spjatými s Kristem. Duch jeho vane do naší duše ....

Je třeba si však říci, že Církev jako tělo Kristovo je také tajemstvím — je tajemným tělem, jehož pochopení není jednoduché a jež nutno odlišiti od jiných pojmů „těla Kristova".

1. Slyšeli jste již slovo mysterium — řecké slovo, jež znamená tajemství. Tak Kristus mluví o tajemstvích království Božího. Sv. Pavel mluví o tajemstvích Božích, na příklad: O nevyzpytatelném úradku, že i někteří členové vyvoleného národa budou spaseni (Řím. 11, 25); o tajemství osoby Ježíše Krista, jež bylo oznámeno v Novém zákoně všem národům (Řím. 16, 25); apoštolové jsou podle něho „správci tajemství Božích" (1. Kor. 4, 1); tajemstvím nazývá vzkříšení z mrtvých a proměnění těl (1. Kor. 15, 51); znalost všech tajemství bez lásky není ničím (1. Kor. 13, 2); v řeckém textu je slovo mysterium řečeno též o manželství, jež je velikým tajemstvím se zřetelem ke Kristu a Církvi" (Efes. 5, 32). Ve spisech církevních spisovatelů i v projevech papežů je Církev nazývána mystickým, t. j. tajemným tělem Kristovým. Tento název je nutný také proto, abychom jím rozlišili Církev — viditelnou společnost, jejíž hlavou je Kristus, od těla, jež přijal z Panny Marie a nyní sedí na pravici Otcově a tají se pod eucharistickým závojem. Slovem tajemné tělo Kristovo je odlišována Církev též od každé jiné fysické i mravní přirozené společnosti. Je to řečeno proti bludům, které prohlašují Církev za přirozenou náboženskou společnost nebo za společenství stejných náboženských ideálů a zálib. Jak je Církev přesná ve vyjadřování, jak střeží pravdu!

2. Naše lidské tělo se skládá z jednotlivých údů, které tvoří jeden celek. Žádný úd není však samostatným, svébytným, aby byl nezávislý od ostatních nebo aby jednal jen podle svého. V tajemném těle Církve je také jednota, síla spojující jednotlivé údy — nás věřící, nicméně každý z nás si zachovává svou osobnost, svébytnost.

— V našem těle jednotlivé údy slouží dobru celého těla — ne však naopak, že by všechny údy prospívaly stejně jednomu údu. V Církvi však tomu tak je. V ní a z ní má prospěch i celek i každá jednotlivá osoba. — V tom je část tajemství Církve. „Syn člověka přišel spasit, co bylo zahynulo" (Mat. 18, 11). Založil a naplnil Duchem Svatým Církev, aby pečovala o spásu věřících, t. j. vedla je k věčné blaženosti. Blaho věřících je jejím cílem. Tím nejlépe je oslavován Bůh a Ježíš Kristus. Podle sv. Pavla nemá míti v Církvi místo stranictví osob a směrů: „Proto nikdo se nechlub lidmi! Neboť všechno je vaše, ať Pavel nebo Apollo nebo Petr, nebo svět, nebo život nebo smrt; ať věci přítomné nebo budoucí, všechno je vaše. Vy pak patříte Kristu a Kristus patří Bohu" (1. Kor. 3, 21). Dělati v různých náboženských nebo jiných kroužcích „církev" v Církvi, neodpovídá nauce o tajemném těle Kristově a zdůrazňováním jednoho zanedbává se druhé. Všechno je vaše! Vy jste Kristovi! Nevěšme své srdce a zájem v Církvi na osoby, jež mohou zklamati, ale jedině na Krista, na celou Církev!

Spolku, který sjednocuje členy pro nějaký cíl a společný zájem a obor, říkáme společnost — tělo morální — mravní. Vzniká vnějším slučováním. V základě nedělá ze členů jiné lidi, i když nosí kroj. Tajemným poutem těla Církve je však vedle vnější organisace nadpřirozený vnitřní spojující prvek. Je to nestvořený a nekonečný Duch Svatý, který podle sv. Tomáše (De verit. q. 29, a. 4 c.), jsa jeden a týž, co do počtu, naplňuje a sjednocuje celou Církev. — Proto také ji brány pekelné nepřemohou. Herese a schismata během dějin odtrhovaly z těla Církve jednotlivce i zástupy i národy a přece vnitřní jednotnost zůstala a Duch Svatý dal narůsti na těle Církve novým údům. Ti, kdož se odloučili, pozbyli života v těle Církve, nemajíce Ducha Svatého. — Z toho snad tušíte již odpověď na otázku: Proč není každé náboženství nebo každé t. zv. křesťanské učení pravé? Jen tam, kde je vnitřní nadpřirozený život, kde je „jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, jenž jest nade všemi a skrze všechny a ve všech nás" (Efes. 4, 5—6).

3. Vedle Církve je ještě mnoho jiných společností, především stát. Jaký je vztah nebo srovnání Církve s těmito společnostmi? V této věci opět nám přispívá k porozumění nauka o tajemném těle Kristově. Podobně jako ve státě pozorujeme v Církvi organisaci, vztahy sociální a právní. Církev má svůj zákoník CJC, kde jsou upraveny právně všechny vztahy mezi osobami, věcmi, úkony atd. Má své zastoupení u vlád jednotlivých států, uzavírá smlouvy, konkordáty; uplatňuje své právo i na poli mezinárodním. Tento pohled na Církev někdy působí dojmem úřadující společnosti, někdy zase bývá zkreslována jako politická moc. — To není celá Církev. To není dokonce její hlavní část! Organismus našeho lidského těla a jeho uspořádání to ještě není celý člověk! Stejně tak vnější stránka Církve není celá Církev. Ona je společností nejdokonalejší, ale je povýšena od Boha v nadpřirozený řád. Není čistě lidskou společností, je krá-

lovstvím Božím, městem Božím, vzniklým z Boží ústavy, kterou dal Církvi sám Kristus. Duch Svatý naplňuje podstatu Církve. Jako je naše tělo, i když podivuhodně sestaveno, mnohem nižším než duch lidský, tak sociální vnější stavba Církve je něčím podružným, vzhledem k nebeským darům, jimiž je vybavena a jimiž žije! Také v tom je tajemství Církve. Nesmíme pohrdati státem ani jej podceňovati! V tomto pozemském řádu věcí i on má od Boha své poslání. I k němu máme povinnosti. Je však nutno dávati každému, což jeho jest. Tolik, jak důležité před Bohem je poslání té oné společnosti. Nesmí pohltiti stát člověka tak, že by nemohl sloužiti jako úd v těle Církve. Tu je zřejmé hluboké odůvodnění pro náboženskou svobodu věřících na celém světě. Vyšší řád před Bohem povznáší Církev nad ostatní lidské složky společnosti a dává jejím věřícím právo plně se zapojiti do života Církve. Stát tím jenom získá, když lidé vedení vírou a milostí se snaží o dobro celku, o dobro duchovní i hmotné. Pracují u vědomí své odpovědnosti před Bohem vševědoucím. Jsou spravedliví, jak to žádá Kristus od údů své Církve. Jaké je, křesťane, stanovisko v této věci? Nezpronevěřuj se Církvi, žij a pracuj pro svou vlast, posvěcuj se láskou a smírem za bratry a sestry téže krve a téhož jazyka!

Dvojí stránka v Církvi — právní a nadpřirozená — nestojí proti sobě. Kristus chtěl, aby jeho Církev byla stejně dokonalou jako společnost viditelná, stejně vybavenou nebeskými dary a milostmi Ducha Svatého. Jsme poddanými jeho království, údy jeho tajemného těla. Neviditelná činnost Ducha Svatého v Církvi a viditelná správa Církve skrze papeže, biskupy a kněze-pastýře to a Učitele — navzájem se doplňují a zdokonalují jako naše tělo a náš duch. „Jako mne poslal Otec, i já posílám vás" (Jan 20, 21). „Přijměte Ducha Svatého" (Jan 20, 22).

Je ovšem nutno, aby pastýři i ovce naplněni Duchem svatým přinášeli ovoce dobrých skutků. Křehkost lidské přirozenosti se projevuje u některých údů, nejpřednější nevyjímaje, neboť Kristus nechtěl, aby ze společnosti jím založené byli hříšníci vylučováni. Je však třeba, aby, když některé údy trpí chorobami, neupadala láska k Církvi, naopak, aby se zvýšila tato láska soucitem a bratrským milosrdenstvím. Zástupy svatých Božích, mučedníků, panen, vyznavačů — jsou živoucí plody církevního úsilí o spásu lidskou, jsou obranou nejlepší proti nevědomým i zlomyslným. Není to výzvou i k nám, ke mně? Tajemné tělo Kristovo a má příslušnost k němu, evangelium a zákony církevní, nebeské dary a milosti — to vše mě zavazuje, abych žil ve vědomí svatých pravd o Církvi a stal se dokonalým životem živou apologií Církve. Sv. Lev Veliký ti připomíná: „Pamatuj, čí Hlavy a čího těla jsi údem! (Serm. 21, 3.)

V. *Spojení věřících s Kristem v Církvi.*

„Já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal, aby jedno byli, jakož i my jedno jsme: já v nich a ty ve mně.
Jan 17, 22.

Na všech stranách světa se ozývají výzvy k sjednocení lidí pro věc spravedlivého řádu a v zájmu světového míru. Lidstvo je však roztříštěno víc než kdy jindy. Nedůvěra vstoupila do lidských srdcí. Jednota jen vnější také dlouho netrvá, když vnitřní základy lidské svobody a vzájemného pochopení jsou opomíjeny. Jakým dobrodiním je pro nás Církev, postavená na vnitřní jednotě v Kristu Ježíši! Jen kdyby aspoň katolíci ve všech národech poznali své vnitřní spojení s Kristem jako jediný možný základ míru! Kéž bychom se o to snažili u nás ve vlasti!

1. Tato úvaha o spojení věřících s Kristem je pokračováním naší předchozí řeči o tajemství Církve. Je nám jasno, že v Církvi Kristus-Hlava a věřící - údy jsou v úzkém spojení. Toto spojení můžeme právem nazvati jednotou. — Božský Spasitel tolik na tuto jednotu myslil ve chvíli, kdy se loučil s apoštoly. Zapřísahá je: „Zůstaňte v mé lásce." Modlí se za ně k Otci: „Otče svatý, zachovej ve jménu svém ty, které jsi mi dal, aby byli jedno jako my . . ." (Jan 17, 11.) Také nám platí jeho prosba za uchování jednoty Církve: „Neprosím pak toliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze jejich slovo uvěří ve mne, aby všichni jedno byli jako ty, Otče, ve mně a já v tobě . . . . Já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal, aby jedno byli, jakož i my jedno jsme: já v nich a ty ve mně" (Jan 17, 20 nn). V těchto slovech odhaluje nám Ježíš aspoň poněkud povahu církevní jednoty. Má býti totiž obrazem jednoty božských Osob — Otce a Syna. Jako Otec je v Synu a Syn v Otci, tak podobně chce býti Kristus v nás: Já v nich! Též vzájemný vztah údů těla Kristova má býti vnitřní jednotou: Aby jedno byli. Sv. Pavel bere za příklad pro pouto čistého manželství jednotu Krista a Církve (srov. Efes. 5, 22 — již citováno). Jaké jiné přání máme míti a oč jiného usilovati, než zač se modlil Ježíš při poslední večeři: Abychom zůstali v něm, aby on byl stále v nás, abychom tvořili navzájem duchovní jednotu.

Na začátku stanov spolkových bývá uveden účel jeho: vzdělávací, dobročinný, zájmový, odborný atd. Čím důležitější je tento účel, tím pevnější jsou nebo mají býti vzájemné vztahy členů a větší semknutí všech snah k dosažení tohoto cíle. Cílem Církve podle vůle Zakladatelovy je stálé posvěcování věřících ke slávě Boží a Beránka. Tento cíl je především vznešeným poutem sjednocení mezi Kristem a věřícími. Prostředky, kterými tohoto účelu dosahujeme, jsou úměrny velikému cíli, jímž jest blažená věčnost. Duch Svatý sám je v duších příčinou i těch nejmenších spasitelných skutků. Apoštoly povzbuzuje jejich Mistr slovy: „Vždyť nejste to vy, kteří mluvíte, nýbrž Duch vašeho Otce, jenž mluví ve vás" (Mat. 10, 20). Křesťanům v Římě píše sv. Pavel: „Jestliže však někdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho" (Řím. 8, 9). Hle, jak Duch Svatý je nutnou

podmínkou a zárukou spojení s Kristem. Jinde tvrdí tentýž Apoštol: „Nikdo nemůže říci: „Pánem jest Ježíš," leda v Duchu Svatém" (1. Kor. 12, 3). Když jen vyznání víry v Ježíše se děje působením Ducha, pak i velký cíl sjednocení všech národů může býti jen jeho dílem. On je zdrojem našeho spojení s Kristem.

Jak my, křesťané, máme na venek projevovati jednotu Církve? Na venek vyznáváme jednu víru — modlíme se totiž „Věřím v Boha". Přijímáme tytéž svátosti, účastníme se téže oběti Kristovy a zachováváme tytéž zákony. Platí to o každém z nás? Vyznáváme takto jednotu Církve? Kolik asi katolíků z naší farnosti zapírá mimoděk svou příslušnost k jedné, svaté, apoštolské Církvi — zapírá neúčastí na oběti a u sv. svátostí? Kdyby všichni žili podle jednoty Církve, jaký by byl ve farnosti mír a jednota — ne vynucená, ale svobodná — bylo by to sjednocení v Kristu. Světu dáti mír není v naší moci, ale svým rodinám i obcím mohli bychom žijíce s Církví od Krista pokoj přinésti — pokoj, který svět dáti nemůže. — Viditelným poutem jednoty všech dětí katolické Církve je náměstek Kristův na zemi. Papežský okružní list o Církvi vhodně srovnává: „Jako božský Vykupitel poslal Ducha pravdy, aby místo něho převzal neviditelné řízení Církve, tak přikázal Petru a jeho nástupcům, aby jej zastupovali na zemi, řídíce křesťanskou obec viditelně." Držme se proto sv. Otce, buďme s ním jedno!

2. Tato vnější právní pouta, sjednocující nás katolíky v Církvi, vynikají nad všechny jiné společenské svazky. Nejsou závislé od nestálosti lidské a časných poměrů; pomáhají dokonce Církvi i věřícím překonávati nejtěžší zkoušky vnitřní i vnější. Hlubším smyslem našeho spojení s Bohem jsou tři božské ctnosti: víra, naděje a láska. Úzce nás spojují v Církvi s Bohem i nás navzájem. O víře nás poučuje sv. Jan ve svém listě: „My jsme viděli a svědčíme, že Otec poslal svého Syna jako Spasitele světa. V každém, kdo vyznává, že Ježíš je Syn Boží, zůstává Bůh a on v Bohu" (1. Jan 4, 15). Když pak Duch téže víry všechny nás oživuje, žijeme týmž životem. Živou věrou přijali jsme Krista a on je jak původcem naší víry (Efes. 3, 17): aby Kristus přebýval skrze víru ve vašich srdcích, tak také jejím dokonatelem (Žid. 12, 2). — V Církvi spojuje nás společná naděje, že Bůh splní to, co skrze Krista slíbil a zasloužil. „Očekáváme blahou naději a příchod slávy velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista" (Tit. 2, 13). Kristus sám je mezi námi v Církvi „nadějí na slávu" (Kol. 1, 27). Kolik té naděje mám? Je hybnou silou mé modlitby a mých skutků? — Třetí božská ctnost — láska nás sjednocuje s Kristem nejúžeji. „Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm" (1. Jan 4, 16). Přátelská láska je už v přirozeném řádu v lidské společnosti něčím dobrým, krásným a sjednocujícím. Což teprve v řádu nadpřirozeném láska k Bohu! Když tato sestupuje do duše, zmocňuje se jí Bůh a podmaňuje si ji v poslušnou oddanost. Ježíš Kristus nám to vysvětluje slovy: „Miluje-li kdo mne, mé slovo bude zachovávat; a můj Otec bude

ho milovati, i přijdeme k němu a příbytek si u něho učiníme" (Jan 14, 23). Milujíce Boha a Krista, jsme spojeni v Církvi v jedno srdce a setkáváme se tak v Bohu. Tato láska ovšem musí býti účinná a plodná na skutky podle Desatera. Láska planá, předstíraná, lenivá nemůže býti poutem věřících. Pravá láska překonává všechny překážky, jež ji dělí od Boha. Vzpomeňme na lásku apoštolů, mučedníků, vyznavačů a panen! V Církvi vítězné spočívají ve věčné lásce. — Spojení s Bohem a Kristem je podmíněno vzájemnou bratrskou láskou, jež vyplývá z lásky Boží. „To je moje přikázání, abyste se navzájem milovali, jako jsem já miloval vás" (Jan 14, 12). Bůh chce, „aby údy pečovaly o sebe vespolek stejně" (1. Kor. 12, 25). Slyšeli jste již slovo křesťanská charita? Celé dějiny Církve jsou dějinami milosrdné lásky. Je na nás, abychom ve své farnosti skrze činnost charitní stavěli mosty od duše k duši a sjednocovali všechno v Kristu! Láska Krista, který chodil všude dobře čině, budiž naším vzorem. — Láska jeho k nám trvající od věčnosti, obětující se až k smrti kříže, ujímající se nás ubohých, hříšných, slabých, nehodných — buď naší silou!

3. Tím, co bylo dosud řečeno, získali jsme poněkud vhled do svého spojení s Kristem skrze Ducha Svatého. Uznejme, že to bylo jen poněkud, částečně! Sv. Otec výslovně mluví o tajemství nevyzpytatelném! Dokonce zavrhuje každý výklad spojení s Bohem, kterým by věřící překračovali hranice přirozeného řádu tak, že by si osvojovali třeba jen jedinou dokonalost věčného Boha! V tomto pozemském vyhnanství spokojujme se s tím, co nám bylo zjeveno, v naději, že jednou uzříme své spojení s Bohem ve věčném království.

Na zemi prožíváme své spojení s Kristem v Církvi nejúžasněji ve Velebné Svátosti. „Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední .... Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev, zůstává ve mně a já v něm. Jako mne poslal živý Otec a já živ jsem pro Otce, tak i ten, kdo jí mne, živ bude skrze mne." (Jan 6, 55 nn.) Tato slova Ježíšova mluví o svátostném spojení naší duše s Kristem. Ale především jsme spojeni v božské Eucharistii jako v oběti Beránka Božího. Při mešní oběti zpřítomňuje Ježíš své dílo výkupné na kříži. Obětuje „nejen sebe sama jako Hlava Církve, nýbrž v sobě samém i své tajemné údy, jež uzavírá ve svém Srdci" (doslova podle encykliky). — Skrze Velebnou Svátost uskutečňuje se jednota vzájemná údů Těla Kristova nejlépe. Starokřesťanský spis Didache užívá tohoto podobenství: Jako chléb, který má býti proměněn, vzniká z mnoha zrn a stává se jedním celkem, tak skrze Eucharistii mnoho věřících vytváří jednotu Církve. Kolik síly potřebují křesťané přítomné doby! Eucharistie je chlebem silných. Jí jsou živeny duše k hrdinství věrnosti a lásky. Vzrůst časných i častých svatých přijímání se musí státi i nám zdrojem náboženské obrody a sjednocení. Přijímajíce Krista zde na zemi, vstupujeme s ním sjednoceni do místa jeho slávy. Ideálem našich farností měla by býti první křesťanská obec v Jerusalemě, o níž praví sv. Lukáš:

„Žili pak podle apoštolského učení v bratrském soužití, v lámání chleba a na modlitbách .... Denně také dleli svorně ve chrámě, po domech lámali chléb a s veselím a s upřímným srdcem přijímali pokrm a chválili Boha ... Obec věřících měla jedno srdce a jednu duši" (Sk. 2, 42; 4, 32). Vzdalovati se přijímání těla Kristova, znamená vzdalovati se jednotě Církevní, ztráceti spojení s Kristem a věřícími, odumírati nadpřirozenému životu: „Nebudete-li jísti Tělo Syna člověka a píti jeho Krev, nebudete míti v sobě život" (Jan 6, 54). — Celá naše farnost mohla by se sejíti ve sv. Hostii a žíti v míru a lásce všech ke všem.

VI. *Nedejme se svésti bludy!*

„Z nás vyšli, ale nebyli z nás, neboť kdyby byli bývali z nás, byli by zůstali s námi.

1. Jan 2, 19.

Každý z vás, křesťané, může míti zkušenost, že všeho moc škodí a že je chybou, když v něčem přeháníme. Nepřítel lidstva k tomu přímo svádí, aby mohl přimíchati k pravdě Kristově lež a blud. Také nauky o Církvi jakožto tajemném těle Kristově mohlo by se zneužíti k vyvození chybných mravních a náboženských závěrů. Někde se tak již stalo, že totiž někteří spisovatelé bohovědní zašli až příliš daleko ve výkladu o Církvi a začali podceňovati některé stránky křesťanského života. Avšak více než těchto spisovatelů je těch, kteří nehlásají nějaké bludy a přece způsobem života se zpronevěřují duchu Církve, majíce proto „svá" odůvodnění, výmluvy, předsudky a výhrady. Jejich znalost Církve je jen částečná a potřebují býti varováni a upozorněni na správnou nauku i na její důsledky.

1. Když sv. Pavel příležitostně mluvil o Církvi jako těle Kristově, mluvil ve smyslu přeneseném, nevlastním. Musíme tedy dělati rozdíl mezi tělem fysickým, tělem mravním a mystickým! Bylo by bludem, sloučiti božského Spasitele s věřícími v jednu fysickou osobu. To by znamenalo lidem připisovati božské vlastnosti a Krista zase učiniti podrobeného bludům a lidskému sklonu ke zlému. Apoštol národů mluví sice o spojení Krista s Církví, ale tak je staví proti sobě jako Ženicha a Snoubenku (Efes. 5, 22).

Jak je tu nutno míti stále a stále na mysli nesmírnou vznešenost Ježíše Krista Syna Božího ve srovnání s ubohou lidskou přirozeností. Nesmíme se smířiti s myšlenkou, jež bývá někdy projevována na veřejnosti, že Kristus byl geniální člověk, nesrovnatelný s ostatními velikány lidstva. Snížení Kristovo v naší víře znamenalo by již trhlinu v našem poměru k Církvi. Božství Kristovo je úhelným kamenem našeho křesťanství. Není-li Kristus Bohem, pak je Církev dílem lidským a naše místo v ní bez užitku. Avšak Kristus Bohem je! Věrohodné evangelické prameny mluví o jeho zázracích, jež nikdy ani neustaly v Církvi Kristově. — V řadách spiritistických a theosofických vyznavačů někdy uslyšíte, že také jim mluví Kristus a to přímo, že cítí v sobě jeho účinky, že se k němu dostávají

bez Církve a bez kněží. Pak by ovšem Církev byla zbytečnou. Nicméně Kristus prohlásil: „Neuposlechne-li Církve, budiž tobě jako pohan a celník" (Mat. 18, 17). Apoštolům byla dána duchovní moc: „Vpravdě pravím vám: Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi" (Mat. 18, 18). — „Jako mne poslal Otec, i já posílám vás" (Jan 20, 21).

Naši někteří katolíci chápou svou příslušnost k Církvi jen vnějškovitě bez zřetele na Krista. Říkají, že Krista přijímají, ale vůči Církvi mají své výhrady. Ve skutečnosti však zbožnili své „já" a Krista mají jen v ústech. Osobní názor, prospěch, zájem uplatňují potom ve svém poměru vůči jednotlivým článkům víry, mravním a disciplinárním předpisům, svátostem. Někdo tomu říká svoboda přesvědčení, ale je to převrácenost. Není dovoleno sesaditi Krista s jeho místa Hlavy Církve a nastoliti tam úzké hledisko osobní a negativní kritiku. Chyby jednotlivých křesťanů neopravňují k vypovědění křesťanských povinností, naopak pobízejí k tím větší horlivosti a shovívavosti. Dalším omylem a osudným bludem je, když člověk bláhově se domnívá, že lze býti dobrým údem Církve a při tom se držeti opačných směrů, jež Kristus a Církev odsoudili. Prorok Eliáš ptá se na hoře Karmel krále Achaba a shromážděného lidu: „Dokud kulhati budete na dvě strany? Je-li Hospodin Bohem, jděte za ním; pakli Baal, jděte za tímto" (3. Král. 18, 21). „Je Kristus rozdělen?", ptá se sv. Pavel Korintských. V tomto ohledu musíme býti rozhodni: „Nespolčujte se s nevěřícími! Neboť co mají společného spravedlnost s nepravostí? Nebo co mají společného světlo s tmou? A jaká shoda mezi Kristem a Belialem? Nebo jaké dělení mezi věřícím a nevěřícím? A jak lze srovnati chrám Boží s modlami?" (2. Kor. 6, 14nnn.) Nedávejme se proto svésti bludy!

2. Skutečnost, že Kristus v těle Církve sám všechno posvěcení působí, mohla by někoho svádět k nečinnosti a k mravnímu pohodlí. Křesťan by si řek: Když všechno působí Duch svatý, nemusím se namáhati — stejně sám nic nedokáži. — Tento blud je příčinou mravní slabosti a spoléhání opovážlivého na milost Boží.

Proti tomu je nutno si uvědomiti pravdivost slov sv. Ambrože: „Božská dobrodiní se neudělují spícím, nýbrž horlivým" (ML 15, 1626). Příkladem toho je také naše vlastní tělo. Cvikem a prací se otužuje, sílí a tuží, nečinností a leností ochabuje, slábne a podléhá snáze chorobám. Stejně tak jednotlivec v Církvi musí spolupracovati s milostí Boží a namáhati se o ctnost a dobré skutky. Jinak ochabne jeho odpor proti hříchu, sesílí nechuť k dobrému a podlehne v příležitosti a pokušení. Dostali jsme od Boha hřivny a musíme jich užívati. Vědomí odpovědnosti musí nás provázeti na všech cestách. Působení Ducha svatého v duši i spolupůsobení lidské vyjadřují slova sv. Pavla: „Žiji pak již nikoli já, nýbrž žije ve mně Kristus" (Gal. 2, 20). — „Milostí Boží však jsem, co jsem, a jeho milost nebyla ke mně bez užitku, nýbrž pracoval jsem víc než oni všichni, ovšem ne já, nýbrž milost Boží se mnou" (1. Kor. 15, 10).

— Právě tato doba horečné činnosti vnější musí býti vyvážena vnitřním úsilím křesťanů o vlastní sebezdokonalení a sebeposvěcení. Především musím napřed před Bohem něčím být, abych mohl zdárně pro něho pracovat!

Také zbožní věřící nespokojí se jen hromaděním vnějších úkonů zbožnosti, ale budou od sebe žádati skutky víry, milosrdné lásky, plodné horlivosti v plnění stavovských povinností. Budeme všichni musit povznésti se nad pohodlnou zvykovost a podstoupiti znovu boj proti zlu. Každý sám za sebe i za druhé bratry a sestry víry. Lidská součinnost v Církvi je také nutna pro posilu víry, vzrůst mravnosti a rozkvět údů Kristových v naší vlasti. K tomu byli jsme také biřmováni! Při jedné příležitosti prohlásil Pius XII.: „Žádný křesťan nemůže být omluven, zůstane-li v přítomnosti protináboženského příboje dneška se založenýma rukama, skloněnou hlavou a chvějícími se koleny." — Bludem by bylo domnívati se, že věc náboženství je jenom věc kněží a biskupů. Jako údy jednoho těla musíme míti zájem na zdraví, růstu a rozkvětu celé Církve.

3. Pro zdar mravního boje proti zlu doporoučí sv. Otec v uvedené již encyklice častou zpověď. Je to jeho odpověď na názory, které se u některých vyskytly, že zpověď ze všedních hříchů je zbytečná, když jejich odpuštění můžeme dosáhnouti několika způsoby (vzbuzením lítosti, ve mši sv., sv. přijímáním atd.) Ovoce časté zpovědi je přece jenom nejlepším vysvědčením pro její užitek: člověk sebe stále lépe a lépe poznává, vzrůstá jeho pokora, špatné zvyky jsou odkládány, přemáhá se vlažnost a nedbalost, vůle vždy znovu se odhodlává k lepšímu způsobu života, jednotlivým duším dostává se soustavného vedení a obecně se rozmnožuje milost Boží. — Toť pravda a zkušenost Církve se svátostí pokání. Je to jistě i zkušenost těch z vás, kdo této svátosti užívají. Kdo jí užívali jen zřídka, ti dosud nepoznali jejích účinků. Proto rozhodněme se pro častější sv. zpověď — o prvních pátcích v měsíci, nebo o prvních nedělích, o velkých svátcích církevního roku . . . abychom se obnovili svátostnou milostí v nevinnosti a spravedlnosti srdce. Kdo už delší dobu u zpovědi nebyl, neodkládej, dokud ti Bůh dává možnost. Přikázání Církve: Alespoň jednou za rok se zpovídati — je přikázání Matky, která chce, abys měl stále svědomí v pořádku a duši v míru s Bohem.

Naše modlitba v Církvi děje se ve spojení s Kristem, který je Hlavou Církve. Společná modlitba Církve, konaná veřejně jejím jménem, vychází z tajemného těla Kristova. Avšak také naše soukromá modlitba má cenu, poněvadž Kristus je ve spojení i s jednotlivými dušemi věřících. Veřejná společná modlitba je významnější pro důstojnost a vznešenost Církve. Nicméně modlitba jednotlivců také prospívá celku. V tom je obcování svatých, že všechno, co jednotliví příslušníci konají dobře, bývá prospěšné celku. Smíme a máme se tedy dobře a často modliti ve svých časných i věčných zájmech. Nepohrdejme však ani společnou modlitbou s druhými

údy, s knězem u oltáře. Bylo by bludem v životě modlitby odciziti se Oběti Kristově a nedoporoučeti modlitby skrze Krista a jeho zásluhy. „O cokoliv budete prositi Otce ve jménu mém, učiní to, aby byl oslaven Otec v Synu." (Jan 14, 13.)

První Církev měla co činiti s mnohými bludy. Už za doby apoštolů někteří židokřesťané vnášeli do Církve převrácené nauky. Tu stáli apoštolé na stráži a neopomenuli varovati věřící jako kdysi Kristus: „Mějte se na pozoru před nepravými proroky! Ti přicházejí k vám v ovčím rouše, ale v nitru jsou draví vlci" (Mat. 7, 15). Sv. Petr, Pavel, Jan, Jakub, Juda varují před bludaři nauk i mravnosti. Sv. Jan píše o nich: „Z nás vyšli, ale nebyli z nás; neboť kdyby z nás byli bývali, byli by zůstali s námi" (1. Jan 2, 19). Tak i sv. Otec a naši biskupové a kněží nás varují, abychom se nezpronevěřili Kristu a jeho Církvi. Je stále dosti bludů, které i nás hledí omámiti. „Tupí, co neznají... Jsou to studnice bez vody, mraky hnané vichřicí... Slibují svobodu, a sami jsou otroky zkázy. Neboť kým je kdo přemožen, toho jest i otrokem" (Petr. 2, 12 nn). Jen Kristus v Církvi je cesta, pravda a život!

VII. *Církev - společenství lásky a míru.*

„Nechť přilne jazyk můj k podnebí mému, nebudu-li tě pamětliv, nebudu-li míti Jerusalem za vrchol své radosti.
Žalm 136, 6.

V minulých úvahách stanula před našimi zraky víry Církev jako tajemné tělo Kristovo, jehož hlavou je Kristus sám. Slova Písem mluvila k nám o vznešenosti, kráse a nesmírném významu její podstaty a jejích úkolů. Naše povolání do Církve je velkou milostí a spojuje nás s Kristem. V Církvi našli jsme svůj duchovní domov a z něho vyhlížíme s pevnou nadějí k věčnému Jerusalemu, k Církvi vítězné. Proto je třeba, abychom si zamilovali Církev vroucí, živou a věrnou láskou, kterou nemůže nic uhasiti. Boží národ, odvedený do zajetí, naučil se teprve v cizině milovati svaté město, svatý Sion a jeho chrám. U řek babylonských se zapřísahali Judovci: „Zapomenu-li na tebe, Jerusaleme, ať mi uschne má pravice! Nechať přilne jazyk k podnebí mému, nebudu-li tě pamětliv, nebudu-li míti Jerusalem za vrchol radosti své" (ž. 136, 5-6). V úchvatné Velepísni je srovnáván Hospodin se snoubencem a starozákonní Církev s nevěstou. O lásce jejich je psáno: „Žár její — žár jest ohně plamenů; spousty vod té síly nemají, lásku by uhasily: řeky jí nezatopí" (Velep. 8, 7). V Církvi jsme společenstvím lásky a míru v Kristu.

1. Největším vzorem lásky k Církvi budiž nám Kristus! „Kristus miloval Církev a vydal sebe samého v oběť za ni" (Efes. 5, 25). Také naše láska ke Kristu musí se obraceti k Církvi. Vzpomeňme si v duchu, čeho se nám již dostalo od Krista v Církvi. Svátosti hlavně Oběť Kristova naplnily duše naše milostí a silou. Milujme je a žijme z nich zdravý nadpřirozený život! Posvátné obřady a mod-

litby povznášejí naši mysl k nebesům. Milujme posvátnou liturgii Církve! Svátostniny a i jiné úkony církevní zbožnosti pronikají a těší naše srdce. Rádi jich užívejme! Po celý rok církevní vede nás Církev životem Krista, s ní prožíváme radosti vánoc, velikonoc a Ducha svatého. Žehná našim domům, polím a práci. Neopouští nás v souženích, nemocech a pronásledováních. Tak věrna může býti jen Matka, jež se ujímá i dětí nehodných. Milujme ji proto!

Apoštolům řekl Ježíš: „Milujete-li mne, zachovávejte má přikázání!" (Jan 14, 15.) Stejně tak může říci Církev. Nestačí opravdu míti zalíbení jen v těch stránkách církevního života, které nám lahodí a nás uspokojují. Velmi vážně píše Apoštol národů křesťanům v Korintě: „Boříme klamné mudrování a všelikou pýchu, která se povyšuje proti poznání Boha, jímáme každou mysl, aby poslouchala Krista, a jsme hotovi potrestati každou neposlušnost, dokud nebude vaše poslušnost dokonalá" (2. Kor. 10, 5-6). Poslouchati zákonů Církve a říditi se jejími mravními předpisy je někdy hodně tvrdé pro naši přirozenost. Máme si na základě rady Církve odříkati někdy i dovolené věci. Ale projevujme i tím svou lásku ke Kristu, který sebe sama vydal v oběť. Když dává nám Církev — vlastně Kristus — skrze ni nějaký zákaz nebo příkaz, vždy to vychází z lásky, abychom uprostřed světa neztratili bohatství vnitřního života a nepohoršovali druhé údy. Láska Církve nás varuje, střeží, hájí, osvobozuje ke konání lepších věcí. Máme se nejen varovati nevděčného nepochopení a odsuzování církevních zřízení, nýbrž máme přesvědčení své Matky vzíti za své a zamilovati si je. Nespokojíme se v poslušnosti vůči Církvi vykonáním nebo zachováním litery předpisu, ale přijmeme i jeho ducha a zdůvodnění. Naši kněží nám oznamují papežská ustanovení, výzvy biskupů a otcovsky nám radí. Milujme i je jako své pastýře a modleme se za ně o zdar jejich práce. Vždyť dokonalost údů Církve má býti snahou nás všech!

2. Svou Církev právem nazýváme katolickou, t. j. obecnou. I naše láska má se vztahovati na všechny věřící. Všichni jsou dohromady tajemným Kristem. Kristus skrze Církev učí, řídí a posvěcuje nás. Jeho péče vztahuje se na všechny. Hlavní láskou Ježíšovou v pozemském jeho životě byli chudí, nemocní a děti. Těm musíme především také my věnovati svou účinnou lásku, jež chudým pomáhá, nemocné navštěvuje a ošetřuje, nevinnost dětí chrání a vychovává je pro Krista jako nové ratolesti Církve. Na tomto poli uplatňujte svou činnost ve farní charitě, aby nikdo z těla Kristova naší vinou netrpěl a nebyl opuštěn. Láska tato ať je tím opravdovější, čím kdo víc trpí. Papež v uvedeném okružním listě kárá nacistický způsob usmrcování mrzáků, duševně chorých a dědičně zatížených. Vždyť je to největší nespravedlnost zasahovati do práv Božích. Na trpících právě máme ukázati laskavou péči a ulehčiti jim těžký jejich úděl. Nosme stále v duši vzpomínku na celou Církev jako apoštol sv. Pavel. Kolik je v ní duší a těl, jež v přítomné době tolik trpí! Slyšme jeho výzvu: „V bratrské lásce se milujme navzá-

jem ... S věřícími se v jejich potřebách sdílejte, pohostinství prokazujte ... Neodplácejte nikomu zlým za zlé ... Možno-li pokud je na vás, mějte pokoj se všemi lidmi! Nemstěte se sami, miláčkové, ale ponechte to Božímu hněvu!" (Řím. 12, 9 nn.)

Jak jsou mnozí z nás obdivuhodně horliví ve své práci pro rodinu, pro zvelebení domova a hospodářství, pro zájmy rozmanitých spolků. Měli bychom se stejnou horlivostí pracovati pro Církev! V tom projevila by se nejlépe naše láska. Biřmováním byli jsme povoláni k činnosti v KA. Buďme tedy vyznavači i laickými apoštoly, kteří spolu s kněžími pracují na vinici Páně a nesou slovo Boží tam, kam nemůže přijíti vliv kněze. Přiložme ruku k vybudování těla Kristova v jeho údech. Hlavně rodiče křesťanskou výchovou mají podporovati práci kněží a dobrých vychovatelů. Jsou odpovědni Bohu i Církvi a národu. Bůh bude jednou žádati počet a vymáhati duše jejich pro nebe. Jakým vzorem je nám Kristus! V potu tváři pracoval v životě svém skrytém, pak opustil Nazaret a zcela se věnoval „ztraceným ovcím domu israelského." Do únavy kázal, vysvětloval, káral, těšil. Nevděk některých šel mu v patách. Podezřívání a pomluvy farizeů ztěžovaly mu jeho činnost; hledali jej zabíti. A on neustal jako dobrý Pastýř hledati ztracené ovečky. Již povinnost vděčnosti nás zavazuje k práci pro království Kristovo. Co dobrého na nás, dal nám Bůh v Církvi skrze rodiče, kněze. My máme dalším pokolením předati nejen dědictví otců, ale i živé katolické vědomí a vytvořiti živé katolické osobnosti!

3. „Proste a bude vám dáno" (Mat. 6, 7) — slíbil božský Spasitel. Svou lásku k Církvi a práci pro ni provázejme upřímně zbožnou modlitbou. Jak se modlíš, tak žiješ. Jak žiješ, tak platným údem budeš v Církvi a v národě. Podle příkladu Krista a Církve je třeba modliti se za všechny údy! Za biskupy, kněze a kněžský dorost. Kněžský dorost! Veliká bolest našeho katolicismu! „Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou!" S tím souvisí modlitba za křesťanský opravdový život v rodinách, aby byly pramenem náboženské obrody v celém národě a přispěly k rozmnožení kněžských a řeholních povolání. Modlitby za jednotlivé stavy — mládež, dělnictvo, katolickou inteligenci, za veřejně činné pracovníky, představené státu atd. To vše nám doporučí k modlitbě Pius XII. — Dokonce i jinověrcům a rozkolníkům máme pomáhati modlitbou, aby i oni našli cestu k jednomu ovčinci Kristovu. Na Velký pátek dává nám Církev příklad modlitbou za všechny lidi. Sv. Otec zve všechny, kdož jsou mimo tělo Kristovo, aby poslechli volání milosti Boží a hledali v Církvi společenství pravdy, milosti a lásky. Ne výhody hmotné, ani násilí, ale svobodné rozhodnutí pro víru, bez „níž nemožno se Bohu líbiti" (Žid. 11, 6) má je přivésti do lůna Církve. Úkol šíření víry v řadách nevěřících i víře odumřelých má vzíti na sebe každý ve svém stavu a ve svých možnostech.

K slovům rtů a srdce při modlitbě mají horliví věřící přidati skutky kající. „Nebudete-li činiti pokání, všichni zahynete!" (Luk.

12, 5.) Ježíš Kristus mohl jediným úkonem své lidské přirozenosti vykoupiti svět a volil z lásky k nám mnohem více utrpení, dokonce i smrt. Proto dostalo se mu od Otce slávy. K oběti jeho přidejme oběť svou! Skutky milosrdenství a dary ve prospěch trpících a strádajících přidejme při mši sv. k obětním darům na oltáři a spojujme utrpení přítomné doby s utrpením Kristovým. Podle sv. Lva Velikého stali jsme se „křtem Tělem Ukřižovaného Krista" (PL 54, 357). Odtud tedy závazek k oběti. K oběti velkomyslné a krásné!

„Přijď království tvé!" — tak modlíme se v každém Otčenáši. Mysleme při těch slovech na Církev, která je královstvím Ježíše Krista. Vložme do těchto slov všechnu svou lásku a horlivost pro zdar a vzrůst tajemného Kristova těla v lidstvu. „Věřím v svatou Církev obecnou" — modlíme se v apoštolském vyznání víry. Mysleme při tom na velikost, svatost i vítězství Církve postavené na skále. V dobách těžkých ať nám svítí v Církvi maják záchrany a blaha." „Brány pekelné ji nepřemohou!" „Já jsem přemohl svět" praví Ježíš Kristus. — „Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné" — tak vzýváme o přímluvu Matku Krista i Matku Církve. Ona nám nejlépe může dopomoci k splnění našich tužeb a modliteb. Tolik jí záleží na Těle jejího Syna, které jí sv. Otec Pius XII. v minulé válce zasvětil. Je to záležitost jejího Neposkvrněného Srdce. První Církev s ní trvala na modlitbách a pak přišel Duch svatý . . . Tato přesvatá Rodička všech údů Kristových, kterou jsme na Kalvarii přijali za Matku, kéž nám vyprosí bohaté proudy milostí, aby z Krista — Hlavy proudily na všechny údy tajemného Těla. Ochrana v přítomnosti i lepší časy budoucí ať učiní z Církve společenství lásky a míru!

Ivan Čech:

ZA ZDRAVÍ NÁRODA

Ve chvílích volna, jak rád si zvláště městský člověk učiní výlet do přírody. Ve svých toulkách po krajích naší vlasti, krajích, které Stvořitel tak bohatě vyzdobil v milé, útulné kráse zalesněných pahorků, zlatým mořem dozrávajícího obilí na polích, zasněnou, dumnou bájí hor, pěnivou melodií bystřin a řek, vidíme všude štědrou ruku Boží, která tolika krásami vyšperkovala naši zem. V klínu Boží přírody čerpáme klid, osvěžení po práci, získáváme nové síly a upevňujeme a udržujeme své zdraví. Vzduch zalesněných, zvláště výše položených horských krajů, osvěžuje a sílí plíce a činí je odolnými proti nemoci, jež jako by byla morem nynějšího století — proti tuberkulose. Jako skrytý, neočekávaný a zákeřný nepřítel, jako upír pozvolna vyssávající síly člověka, zhoubná nemoc zasahuje kořeny lidského organismu a projeví se mnohdy teprve tehdy, kdy již bývá ve velmi pokročilém stupni. Nejlepší obranou je útok, zakročení hned v prvních okamžicích. Malý, teprve vznikající oheň může snadno uhasit jediný člověk, proti

požáru musí zakročovat celý hasičský sbor. Záludného nepřítele nemoci odhaluje roentgen. Dejme se občas prohlédnout, i když se domníváme, že jsme zdrávi. Roentgen, lékařská prohlídka a případné ošetření utlumí v zárodku jak tuberkulosu, tak i jiné nebezpečné choroby. Chraňme zdraví své i zdraví svých dětí. Masarykova liga proti tuberkulose, „Poradny pro matky a děti" jsou vybudovány pro ochranu a záchranu našeho zdraví i zdraví dětí. A pokud můžeme nejvíce, užívejme zdravých krajin, nezamořených kouřem komínů továren, abychom načerpali nové síly a upevňovali své zdraví. To platí nejen pro město. I venkovskému člověku prospěje, když může poznat další krásy své země a vystaví své plíce osvěžení vzduchem výše položených, zvláště horských krajin.

„Já jsem nikoho nezabil", řekne si mnohý a myslí si, že tím je pro něho páté Boží přikázání odbyto. Chybně si myslí, když při tom zanedbává své zdraví a nešetřením se vlastně pomalu zabíjí. Askese, sebezápor, tak mylně chápaný od většiny a proto zavrhovaný, neznamená ničit si zdraví. Řidič auta, především v nepřehledném terénu, plném zákrutů, musí dobře a bděle ovládat vůz, aby nenarazil a nesjel se silnice. Při tom se však musí starat, aby vůz a hlavně motor byl v pořádku. Sebezáporem, učením ovládat sebe, cvičíme se v bdělé opatrnosti řidiče, kterého najdou připraveného zákruty a zrádná úskalí života. Ale i vůz, naše tělo, musí být v pořádku rozumnou péčí o ně.

Kdo vlastní vinou zanedbává své zdraví, proviňuje se proti pátému přikázání „Nezabiješ", škodí sám sobě a škodí vlasti. Co chceme mít: národ chorých nebo národ zdravých mužů i žen, kteří cílevědomou, radostnou snahou a prací, proniknutou pocitem odpovědnosti před Bohem a lidmi, plní úkol svého života?

Jsou však též případy, kdy není nemocné tělo, ale kdy je nemocna duše. I proti nemoci takového druhu nutno bojovat svědomitým plněním povinností svého stavu. Dobro nezůstává osamoceno, dobro se rozlévá a působí ve svém okolí. Nemoc na koni přijíždí, ale pěšky odchází, praví správně přísloví. Náprava mnohdy potřebuje času, nestane se za den.

Rozumnou péčí o své tělo, ukázněností, radostným plněním povinností svého stavu, tedy harmonickou péčí o rozvoj a zachování duševních i tělesných schopností a sil, v splnění hesla: „V zdravém těle zdravý duch".

Lad. Vojkovský:

DO ŽIVOTA VĚČNÉHO

(Pohřeb. promluva po 7. neděli po Sv. Duchu)

Snad si, drazí v Kristu a vážení pozůstalí, pamatujete, jak končí Božena Němcová svou knížku „Babička". Když zazněl umíráček, hlásající všemu lidu „že není více babičky", zaplakalo celé údolíčko. — A dále líčí, jak pohřební průvod s babičkou šel kolem zámku

a jak paní kněžna smutným zrakem z okna jej provázela, až pak záclonu spustíc a hluboce si vzdychnouc, zašeptala: „Šťastná to žena."

Provázeli jste, drazí pozůstalí, Vaši dobrou matku a babičku, abyste ji uložili do posvěcené země. Umřela ve vysokém věku — to však neumenšuje Váš bol v tuto chvíli rozchodu. Než přece jen i Vy, drazí moji, můžete vzdychnouti podobně a říci: „Šťastná to žena!" protože život Vaší drahé zesnulé dokázal tu velikou pravdu životní, že n e v b o h a t s t v í, c t i a m o c i, nýbrž v ž i v o t ě p o d l e v ů l e B o ž í l z e n a j í t t r v a l é š t ě s t í.

Pozoroval jsem ji častěji, když přicházela do kostela. Její rty odříkávaly modlitby, ruce držely svatý růženec. Častěji přijímala Tělo Páně. Činila tak od mládí, v dobách dobrých i zlých. V životě často přicházejí různé obtíže a jako v té přírodě se střídá slunné počasí s bouřemi, tak také její život nebyl samá pohoda. Dvě války prožila. Neštěstí postihlo i její rodinu. Všechno trpělivě snášela s modlitbou na rtech.

Ona se však modlila a současně pilně pracovala. Věděla to, co jsme četli v evangeliu poslední neděle: „Ne každý, kdo mi říká „Pane, pane" vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského!" (Mt. 7, 21.) Plnila to přikázání čtvrté, a starala se pilně o svou četnou rodinu, — vzpomeňte sami — dovedla plnit i to deváté, tu věrnost manželskou zachovat, užitek její práce patřil také částečně i chudým a potřebným, kterým ochotně pomáhala.

Sv. Pavel v epištole posl. neděle praví: „Nyní však, byvše osvobozeni od hříchu, ale učiněni služebníky Božími, máte užitek svůj ku posvěcení, konec pak život věčný; neboť odplata hříchu jest smrt, milodarem Božím však jest život věčný v Kristu Ježíši Pánu našem!" (Řím 6, 23.) Aby dal Bůh Vaší drahé zemřelé trvalé štěstí a trvalý pokoj, který svět dáti nemůže, který však dává Bůh svým vyvoleným na věčnosti, pomodleme se poslední otčenáš: „Otče náš.."

Poznámky

OPPORTUNE, IMPORTUNE.

Kázání nabývá nové aktuality. Stále více je třeba kázání, stále je o kázání větší zájem. K tomuto zájmu však buďme kritičtí. Mnozí přicházejí, aby slyšeli, co jinde neslyší; ale ne vždy proto, aby slyšeli slovo Boží. Nesmíme se nechat strhnouti k tomu, že bychom nekázali slovo Boží, nýbrž politické alegorie; nesmíme se také nechat tak dalece ovlivnit, že bychom nekázali slovo Boží celé. My musíme naopak různé kategorie nových posluchačů kázání upřímně milovat láskou opravdu apoštolského srdce.

Jak to činil Kristus? Byla jeho kázání životná? Kdo by o tom mohl pochybovat! Najdeme u něho složitou scholastiku? Najdeme u něho šedivou theorii, plnou theologických technických termínů?

Nebo růžovou limonádu nasládlého pobožného stylu? U něho nás v každé větě překvapí křiklavá zeleň života! — Byla jeho kázání aktuální? Více než si myslíme. Přečtěte si s tohoto hlediska znovu Williama nebo Ricciottiho. „Myslíte, že tito Galilejané (jejichž krev smísil Pilát s jejich obětmi) byli větší hříšníci než všichni ostatní Galilejané, poněvadž tolik vytrpěli? Nikoliv, pravím vám. Ale nebudete-li činiti pokání, všichni podobně zahynete. Anebo myslíte, že oněch osmnáct, na něž padla věž u Siloe a zabila je, byli více vinni než všichni ostatní lidé v Jerusalemě? Nikoliv, pravím vám. Ale nebudete-li činiti pokání, všichni podobně zahynete." (Luk. 13, 1—5.) Jak patrno, nepřeháněl příliš Tóth, když říkal, že kazatel má míti v jedné ruce noviny a v druhé evangelium. — Byla Ježíšova kázání politická? V tom smyslu, jak se dnes slova užívá, rozhodně nikoliv! Naopak, právě v tomto bodě Ježíš na celé čáře zklamal jistou část svých posluchačů a vzbudil proti sobě jejich odpor. Židovští fašisté chtěli, aby Ježíš do náboženských alegorií odíval politiku. A Ježíš zase do politických alegorií odíval náboženství. Židovští fašisté chtěli, aby z království Božího udělal království israelské. Ježíš udělal z království israelského království Boží. Nikdy plně neporozumíme evangeliu, nevycítíme-li na každé druhé stránce Kristovu korekturu současného židovského mesianismu, zatíženého sobeckým politikařením, korekturu ve smyslu nadpřirozeném, duchovním a mravním, na kterém Spasiteli jedině záleželo. Kořeny časových chorob lidstva jsou daleko hlubší. Evangelium je kvas, který musí býti zadělán do jakéhokoliv těsta lidských celků, ať je jakákoliv jejich vnější politická nebo sociální struktura, a jenom tento duchovní a mravní kvasivý proces je skutečným pokrokem. Tak mluvil Ježíš ke svým současníkům a tak mluví i k nám. Tenkrát se Kristus pořímštělým saduceům jevil příliš mesiánským a nacionalistickým fariseům málo mesiánským. Dnes bychom o malicherných stranických sporech tehdejších židovských okresních politiků nic nevěděli, kdyby byly náhodou netvořily okrajovou epizodu světového duchovního díla Kristova.

Myslím, že heslo „kvas v těstě" nejlépe vystihuje program dnešní pastorace a dnešního kázání. Kvas musí zůstati kvasem. Čím je těsto obtížnější, tím musí býti sám v sobě silnější. Ale kvas nesmí zůstati v isolaci, musí býti v živém kontaktu s těstem, ba musí se v něm takřka ztrácet. Kvasem musí být naše kázání v těstě našich starých i nových posluchačů, až do všech podrobností jejich konkrétních životních problémů. Proto musí kazatel dnes více než jindy jíti k lidu a žíti s lidem a pro lid. Ale zároveň musí více než jindy duchovně žít, studovat, meditovat, nadpřirozeně milovat a býti neoblomně pevný v principech víry a mravů (nikoliv v některých jejich konvenčních dodatcích). Jen tak se stanou kvasem v celém svém prostředí i naši posluchači — a je jedním z nejpotřebnějších úkolů kazatele, aby je k tomu vědomě vychovával.

Dr Alexander Heidler

NĚKOLIK POZNÁMEK KE KATECHESI VE TŘÍDĚ ELEMENTÁRNÍ

Na okraj katechesí vikáře Josefa Resla.)*

Obzíráme-li dnes pracovní oblast české katechetiky, musíme se zastaviti u katechesí vikáře Josefa Resla, a to zejména u jeho katechesí ve třídě elementární, kde se kladou základy náboženského života dítěte; duchovní hodnoty jsou tu v dětské duši setbou, která svým časem vzchází, zraje a ovoce přináší. Katechese Reslovy jsou sui generis, celým svým dílem uskutečňuje autor synergii theorie a prakse. Proto nás zajímá osobní i katechetický profil spisovatelův.

Vikář Resl pochází z Českého ráje. Dětství Reslovo bylo spjato s krajinou turnovskou. Husa, vesnička ve farnosti vlastibořické, jest jeho rodištěm, tam spatřil světlo světa 18. října 1885. Jako jedenáctiletý hoch odchází na studie. Malý pasáček z malého hospodářství vyměňuje prut za knihu. Chudý studentík studuje s úspěchem. Po maturitě jde do Prahy studovat bohosloví a 16. července 1911 je vysvěcen. Od tohoto roku začíná pracovat v duchovní správě a ve škole s výjimkou válečné episody za první světové války, kdy působil jako vojenský duchovní na jižní frontě. To je životní běh Reslův. Není v něm nějakých vzrušujících událostí, třebas se v něm dosti pestře střídají cesty a působiště, zato však hodně neúnavné práce. Resl nikdy nešel za důstojnostmi i když nyní je arcibiskupským vikářem plzeňským, konsistorním radou, komisařem náboženství na plzeňských středních školách a inspektorem náboženství na školách obecných a měšťanských, zůstává farářem ve Starém Plzenci, starobylé farnosti, jejíž kostel se připomíná již 1266. O Reslově skromnosti, nezištnosti a oddanosti věci dalo by se mnoho vypravovati, patří k těm našim kněžím, kteří dovedou stále štědře rozdávat ze své životní moudrosti, kteří dávají světu mnohem více, než od něho mohou přijmout.

Osobní profil Reslův by nebyl úplný bez poukazu na jeho vychovatelskou osobnost. Resl je rozený katecheta. Vychovatelský ethos je na něm patrný při prvním setkání. Tento rys jeho osobnosti a jeho opravdovost spojená s pokornou vírou dodávají podmanivosti jeho osobě i jeho pronášenému a napsanému slovu; všecku svou práci chápe jako službu boží. Proniknut nadpřirozeně motivovanou láskou k dětem, stává se Resl vychovatelem, na jehož ústech lpí jeho žáci. Jeho slovo je prohřáto zvláštním kouzlem a sugestivní přitažlivostí, je průzračně jasné a vlídné, dýchá plným životem náboženským, víra je v něm doplňována láskou srdce. K tomuto osobnímu a katechetickému profilu ještě trochu osobní zmínky. K základním vlastnostem Reslovým patří jeho konciliantnost: ač jsme pracovníci v témž oboru, krajané i vrstevníci, nikdy na náš přátelský poměr nepadl stín, nebylo mezi námi konkurenční nevraživosti, ani jiných zjevů podobných, jaké tak často zkalují vzájemné vztahy pracovníků, žel Bohu i v řadách kněžských. Resl bez jakéhokoliv podnětu z mé strany píše výklad a doprovod k „Cestě k Bohu" a zároveň ke Kubíčkově „Prvouce". Ale tato konciliantnost není slabostí. Resl není amorfní, ale pevný charakter, jenž sice dovede být ústupný, ale jen až na určitou hranici.

Nyní několik poznámek k tomu, proč pokládáme Reslovy katechese za cenný a osobitý přínos české katechetice. Reslovy formulace katechesí se blíží vynikajícímu, dodnes nezastaralému Meyovi, a přece jsou mezi oběma rozdíly, není to však rozdíl v principech, nýbrž v provedení a podrobnostech. Hluboký zájem o problémy katechetické získal Resl — i když o tom výslovně nemluví — především u Stieglitze a mnoho shodných myšlenek má s bratry Pichlerovými. Třebas však tyto vlivy jsou nepopiratelné a mocné, nemožno na druhé straně Reslovi upříti, že zůstal svým, osobitým, vytvořil si svoje formulace katechesí, svůj oso-

---

*) Katechese. Pro 1. a 2. třídu obecných škol a spojený 1. a 2. školní rok s první přípravou na sv. zpověď a sv. přijímání. Výklad a doprovod Hronkovy „CESTY K BOHU" a Kubíčkovy „PRVOUKY". I. část: Starý Zákon, 8°, stran 189, 1947, cena brož. Kčs 85.—, 2. část: Nový Zákon, 8°, stran 398, 1948, cena brož. Kčs 114.—. Knihovna Logos svazek 5. a 6. V grafické úpravě Miloše Krejzy vydal nakladatel Bohuslav Rupp v Praze II, Jindřišská č. 23.

bitý katechetický styl. Je silnou individualitou katechetickou, jeho katechese vynikají propracovaností, systematičností a noetickou důsledností.

U katechesí Reslových se nás mile dotýká úměrná, promyšlená a přece přirozená výstavba celku, a právě tato architektonika vtiskuje jeho katechesím pečeť osobní výraznosti. Měl tu dojista autor na mysli také skutečnost, že do škol v nedostatku duchovenstva přichází mnoho mladých laických učitelů náboženství, kteří s dětmi dosud nepracovali. Těm, kdo začínají a učí na škole málotřídní nebo na elementárním stupni, patří katechese Reslovy především. Je pochopitelné, že laičtí učitelé náboženství jsou bezradní. Nedivíme se tomu, neboť v elementární třídě je z počátku bezradný i kněz, ano téměř každý učitel, který je pro učitelskou práci delší dobu připravován. Pro elementární stupeň je nesmírně důležitá řádná příprava. Nechceme jenom učiti, ale i vychovávati celou dětskou osobnost. Katechese ve třídě elementární není něco abstraktního. Vychováváme děti k osobní zbožnosti, ke zbožnosti praktické a radostné, aby úctou, láskou a obdivem k Ježíši Kristu dítě rostlo v ideál křesťana.

Dvě obzvláštní přednosti charakterisují katechese Reslovy. Resl dovedl se obratně vyhnouti materiocentrismu, to jest jen věcné a naukové stránce katechese, která nedbá žáka, a staví proti němu rozvážně pedocentrismus, to jest řídí se tím, čeho je dítě schopno. Mistrně dovede přiblížiti prostému žáku nejnesnadnější pravdy živým a názorným podáním, při tom dává dětem možnost, aby aktivní i pasivní síly jejich duše se lehce a střídavě uplatňovaly. Katechese jen tehdy je úspěšná, je-li látka objasněna, zdůvodněna a náležitou dolohou zavrcholena, tak činí Resl ve všech svých katechesích. Dokumentární ilustrací, jak pohlíží autor na základní problematiku vyučování náboženského, jest jeho synthetická stať v katechesích pro 2. až 4. třídu obecné školy a dvě úvodní kapitoly v I. dílu elementárních katechesí. Resl vyřešil si šťastně problém noeticko-metodologický a vytvořiv si takto pevnou základnu ne nepodobnou psychologické metodě Stieglitzově, buduje na ní své katechese.

A ještě na jednu přednost Reslovu třeba upozorniti, že ve svých katechesích přihlíží k duševním a náboženským vlivům obou variant společenského života dítěte: městu i venkovu a k jejich zájmům. Jako moderní pastorace nemůže býti dnes jednoznačně zaměřena, nýbrž do služeb svých musí uvésti i ty principy, které se mohou užitečně uplatnit při náboženskomravním vedení duší, tak i pastorace mládeže, náboženské vyučování a výchova dětí nemůže přecházeti pozoruhodné objevy a podněty, které vytvářejí duchovní strukturu dítěte. I když město a venkov nestojí proti sobě jako dva různé světy, nýbrž jako dvě složky jednoho světa, jehož jedna složka, venkov, ač už dnes značně zindustrialisovaný, ale přece dosud poutaný k půdě, je konservativnější proti městu liberalisticky smýšlejícímu, nejsou v ohledu duchovním i sociálním přece jen stejné, což se neobejde bez vlivu ani ve výchově náboženské, a to musí míti na zřeteli i učitel náboženství.

Resl uváděje kreslení při vyučování náboženském, chápe je správně jen jako projev vyjadřovací. Dítě kreslí to, co ví, a nikoliv, co vidí. V tom právě chybují někteří katecheti, kteří uznávají a praktikují při vyučování stále ještě jen kreslení návodné podle nedětského katechetova předkreslování. Příkladné je zživotnění vyučování dětskými básněmi jako činitelů výchovných a poučných. Vhodně volené říkanky nebo básně představují dítěti kus života, zhuštěně zachyceného básníkovými slovy. Šablonovitému způsobu podání vyhnul se autor tím, že podává některé partie dvojím různým způsobem pro děti různé chápavosti a katechety různé schopnosti.

Jako každý pracovník i vikář Resl nachází zajisté největší radost, uspokojení i odměnu v práci samotné, s pocitem uspokojení může přehlédnouti své dílo tak vkusně vypravené nakladatelem B. Ruppem, s uspokojením tím větším, že tu nejde o konečné účtování; jeho práce nebude ještě dlouho ukončena, sobě i vikáři Reslovi upřímně přejeme, aby s plnou svěžestí těla i ducha pokračoval v tvůrčí práci na úkolech, které si předsevzal. Zároveň prosíme spisovatele, aby tuto skromnou poctu od nás přijal jako vděk za dílo, které je trvalým obohacením naší katechetiky.

Prof. Dr Josef Hronek

MISÁL A CHLAPEC

(K novému vydání Schallerova Misálu u Ruppa).

Projdete si v duchu svou ministrantskou drobotinu — a řeknete si, že vlastně vzhledem k velkým rozměrům mešní knihy a k malým silám chlapce, je to určitý paradox: chlapec, který nese misál. Všechna námaha malého chlapce, obavy o udržení rovnováhy, tíha břímě i pokusy o to, aby se zdarem byl umístěn na oltáři se nám zjeví.

Vlastně by bylo daleko pochopitelnější a přijatelnější, kdyby tomu bylo naopak. Misál, ať to zní sebe bláznivěji, by měl nést chlapce. Tímto ještě větším zdánlivým nesmyslem, bychom se však měli všichni více než chvilku zabývat. To proto, že misál není jen velkou hmotou mnoha stran, uzavřených v důkladné kožené desky, nýbrž především obrovitým nashromážděním pravd, praxe a rad. Proto se dá hodně přemýšlet, — a snažit se, aby výsledky myšlení se staly skutkem, jak by měl misál nést chlapce a zaplatit mu službu hmotnou a chvilkovou, darem moudrosti Života ze svých pokladů.

Když je nám někdy dopřáno sledovat mládež přítomnou na mši svaté, pozorovat co dělá, je to pro nás vždy příležitost, abychom se zarmoutili. Před ní se právě odehrává tremendum Mysterium, Kristus se obětuje, v odpověď na naše prosby zaznívá pravda Evangelia a v odpovědi na radostnou zvěst v našich srdcích resonující v daru obětním, přichází Eucharistia — a děti nevědí co si počít. Šťouchají se, šuškají, ukazují si poklady kapes a svaté obrázky a snad i koukají po stropě.

Je to snad jejich vinou?

Snad, avšak i je-li to zaviněné, pravá příčina jejich jednání a proto i vina je jinde. Kdyby byly více ukázněné, chovaly by se dokonce lépe. Napovrch. Ale uvnitř. Kdyby (a doufám, že je to poslední) bylo možno jim vidět do nitra — nevypadalo by to tam jako v onom klubku dětí u mřížek?

Podstatná vina je jinde.

Ptal jsem se nedávno jednoho velmi klidného a poctivého chlapce sekundána, má-li nějakou modlitební knížku. Neměl. Na otázku, co dělá v kostele při mši svaté, odpověděl, že zpívá a když není zpěvu, alespoň se dívá, co dělá pan farář. Mnoho ovšem o mši svaté nevěděl. A což ti „živí?" když se zrovna nezpívá?

Kolikrát sami se nudíme při věcech, jimž máme být přítomni — a neznáme je, nebo nás nebaví. Bylo by nám asi dost zatěžko být přítomni nějakému obřadu, konanému čínsky, aniž by nám bylo možno vniknout do něj — odkrýt si podstatu věci a účastnit se — a být přítomni neděli co neděli. Přirovnání pokulhává, vím. Liturgie není nepochopitelná — ale děti jsou někdy těžko chápající ve věcech, které nejsou makavé. Přes všechny naše snahy nemá dítě často možnost tak, jak bychom chtěli:

1. vniknout do významu mše svaté,
2. poznat dobře obřady,
3. naučit se přenést si je všude do svého vnitřního života,
4. účastnit se opravdově Svaté Oběti.

A přece je od mala, snad (díky Bohu) rodiči, snad jiným příkladem nebo autoritou kněze vedeno k účasti na mši sv.

Co zůstane mladému člověku z praxe let školních, bude pouze modlitba a mše svatá v neděli — a snad svaté svátosti. A tu je nutno, aby si každý mladý člověk (míním tím člověka asi tak dvanáctiletého) našel mši svatou sám. Vložíme-li mu do rukou misál — bude mu umožněno činně se účastnit mše svaté. Nejdříve jej zaujme vášeň sledovat vše, co dělá kněz. Poznat, co se modlí a proč se tak modlí. Proto bude též nutno, abychom o textech misálu mluvili, je objasňovali, dali příležitost vniknout ne snad jen do historie vývoje mešních modliteb, nýbrž hlavně do jejich obsahu.

Touha po výkladu misálu se bude stupňovat. A spolu začnou působit ve šťastném majiteli této knihy dvě věci: p o z n á n í, lepší poznání pravd naší svaté víry. Lepší proto, že bylo získáno a ne naučeno z venku. Získáno naprosto přirozeným, neškolským způsobem, a druhá — asketický prvek, jako nutný uzávěr poznaných pravd.

Tak se malý člověk naučí, aniž by o tom věděl, mnoho pravd. Vlastně vše. Tak pozná daleko hlouběji Krista. Rozběhne se po dráze křesťanského života. Účastní se vroucněji Oběti. Bude v kostele opravdu přítomen. A to rád. Pochopí, že Obětní hostina nemůže být bez toho, aby i on se neživil chlebem života. Misál mu možná zachrání život duše. Přeháním?

To jsem prožil sám. Proto tak mluvím. Proto chci i za mladé lidi a pro ně uvítat skutečnost, že zde máme druhý krásný misál, vydaný v českém překladě.

Nedělám reklamu mešní knize. Udělá si ji sama. Živoucí reklama to bude, až všichni patres uvidí, že nesmysl „misál nese chlapce" je pravda.

Kdysi jako kluk (vlastním misál od svých 13-14 let) jsem se setkal na venkově s panem farářem, který soudil, že český překlad misálu (byl to Schallerův první úplný) se hodí tak do klášterních knihoven, snad též některému panu faráři, a že je proto skoro zbytečné o něm mluvit. Vlastnil jsem tuto knihu již dva roky a proto pan farář se velmi divil, že na něho zíraly dvě vykulené oči.

Dnes mohu říci, že misál mne přivedl také částečně k touze prožívat Oběť jako Alter Christus.

Ten překlad určený pro knihovny a ne do rukou . . .

Zamyslete se, prosím!

Jiří Reinsberg

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecésní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. května 1948 jako 5. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ČERVNA 1948 — ČÍSLO 6.

Dr Alexander Heidler:

PRIMÁT VZDÁLENÉ PŘÍPRAVY.

Mluvíme-li o přípravě na kázání, rozlišujeme přípravu bezprostřední a přípravu vzdálenou. Není pochyby o tom, že je třeba obou. Jsme však stále v pokušení, vzdálenou přípravu jaksi mlčky — a neprávem — předpokládati a v praxi redukovati problém přípravy na kázání jen na přípravu bezprostřední. A přece zůstává pravdou, že z plnosti srdce mluví ústa a že takovou plnost srdce nelze vytvářeti jen příležitostně, od případu k případu.

Základní podmínkou, abych o nějaké látce mohl srozumitelně a přesvědčivě mluviti, je vlastní a osobní asimilace této látky. Měl kousek pravdy starý Nietsche, když napsal: „Duch vpravdě jest žaludkem!" (Zarathustra, O. Fischer, str. 178.) Jen myšlenka, kterou jsem opravdu strávil, je mým majetkem, je součástí mé osobnosti — a jen takovou myšlenku mohu účinně hlásat. Proto zdůrazňuje, nemýlím-li se, sv. František Saleský, že kazatel se nemá podobat mravenci, který přináší, co právě někde sesbíral, ale ovšem také ne pavoukovi, který všechno souká jen sám ze sebe, nýbrž včele, která se stále živí na mnoha květech, všechno dobře stráví a pak vydává med a vosk. Přemýšlejme sami o tomto vtipném podobenství!

V praxi to znamená, že budu nejlépe připraven na kázání, když si budu bez přímého ohledu na kázání usilovným přemýšlením ustavičně asimilovati jednak evangelium Kristovo, jednak možnosti a překážky jeho uvěření a uskutečnění v dnešním životě. Ať jsme sebe více přetíženi prací, vybojujme si na sobě denní rozjímání! Místo různých složitých metod bych doporučoval: postupně se zamýšlet nad každým jednotlivým odstavcem čtyř evangelií, promítati si jeho obsah do svého vlastního kněžského života a do života dnešních lidí, zvláště těch, kdo jsou mi jako kněži svěřeni, zpytovati se o něm a všechno to projednati s Otcem nebeským nebo přímo se Spasitelem ve vroucí vnitřní modlitbě. Oživíme-li své exegetické znalosti z dob studií četbou takového Ricciottiho a pod., nebudeme potřebovat většinou žádné rozjímací knížky a

učiníme nejlépe, když úplně samostatně a velmi životně „rozkousáme" a „strávíme" přímo inspirovaný text; bude to asi výživnější, než kdybychom se spokojovali jen s tím, co nám už jiní napolo „rozkousali". Po evangeliích můžeme takto asimilovati jiné biblické texty; ale k evangeliím se vracejme znovu a znovu: hlásáme přece Krista. Kněz má mít k Bibli a zvláště k evangeliím přímo vášnivý osobní vztah! To se ovšem netýká jen přípravy na kázání, nýbrž základní formace celé naší kněžské osobnosti; ale tato formace je právě podstatnou složkou vzdálené přípravy na kázání, jak ji zde mám na mysli.

Kromě denního rozjímání je třeba, abychom se aspoň několikrát za týden věnovali hodince vážného studia. Ale i zde opět pamatujme, že nejde jen o to, abychom prostě něco přečetli, ani o to, abychom si něco zapamatovali ke zkouškám, nýbrž o asimilaci, tedy o to, abychom o něčem důležitém a životném přemýšleli a abychom něco pochopili jasněji a přesněji než dosud. Podle toho si vybírejme knihy a časopisy! Totéž platí i o pravidelné duchovní četbě.

A konečně nezapomínejme přemýšlet přímo o životě, o svých pastoračních zkušenostech, o svých zdarech a nezdarech, o lidech a rodinách v naší oblasti, o tom, co vidíme na cestách, co slyšíme v autobusu, co čteme v novinách. Při každém kněžském a pastýřském úkonu trochu přemýšlejme o tom, co právě činíme, jakým způsobem zde reprodukujeme Krista, které stránce evangelia odpovídá naše situace a pod. Snažme se vůbec vždy „životně přemýšlet" a „promyšleně žít".

Kdo bude takto rozjímat, studovat a zároveň pozorovat moderní život ve světle Kristově, bude mít vždy dosti látky ke kázání, i kdyby musil kázati spatra, a bude kázati účinně a přesvědčivě, protože bude celou vahou své osobnosti státi za tím, co říká. Tím nechci říci, že by bezprostřední příprava na kázání pak byla zbytečná. Ale bude velmi zjednodušena. Snadno se mi vybaví thema, které je právě nejpotřebnější. Po stanovení thematu nebudu musit dlouho shánět látku. Prostě budu vzpomínati, co mám sám o věci a o jejím dnešním životním významu nejlépe asimilováno, co se mne v této otázce osobně velmi dotklo; o tom budu jistě schopen nejlépe promluvit, byť s náležitou adaptací, aby se věc zase dotkla posluchačů. — Chceme-li tedy účinně kázat, jděme ke kořeni věci a pamatujme důsledně na primát vzdálené přípravy!

F. T.:

VÍME, KOMU JSME UVĚŘILI.

Křesťanství se objevilo na zápasišti dějin světových v době, kdy starý pohanský svět se podobal starci, zápasícímu se smrtí. Úpadek pohanského rodinného života i života společenského se jevil nejen v Římě, nýbrž i v celém tehda známém světě. Rozmařilí pohané neměli nic jiného na mysli, než vlastní osobu, oddanou hýřivosti a prostopášnostem a kráčeli klidně přes mrtvoly těch, kteří jim v jejich nemravném životě překáželi.

Zuřivý císař Nero zabil svého učitele (Seneku), svou matku, svou manželku (Oktavii), a senát? S klidem hleděl na krvelačného císaře, ba přinášel mu s celým národem ještě božskou poctu. Nebylo divu, že dobří spisovatelé a dějepisci tehdejší doby bědují a naříkají nad velkými nepravostmi, které všude panují a všecko ovládají.

A právě v této beznadějné době vstupuje sv. apoštol Petr do Říma, do střediska všeho politického a státního života. Sv. apoštol Pavel do Athén, do střediska nejrůznějších filosofických názorů. Vstupují tam jako hrdinové nového učení, nového náboženství, učení Kristova — bez zlata a stříbra, bez přepychu a nádhery, aby ukázali světu a lidstvu pravý ideál života a zasévali zrno hořčičné, které má brzy vyrůsti v mohutný strom, v jehož stínu se shromáždí všechny národy světa.

Učení jejich je tak prosté, že i nevzdělanec, barbar, mu porozumí. Lidé naslouchají jejich slovům s počátku s nedůvěrou, ale když se přesvědčili, že tito poctivci mají na zřeteli jen blaho lidstva, stávají se horlivými vyznavači Krista a Jeho učení.

Slovo Petrovo a Pavlovo jest jim zákonem, jímž se řídí a podle něhož svůj celý život pořádají.

„Mějte víru a dobré svědomí," napomíná Pavel (Tim. I. 19) a Petr hlasem starostlivého otce promlouvá k těm, které ve jménu Ježíše Krista byl pokřtil: „Vy tedy, nejmilejší, střezte se, abyste bludem nešlechetných pojati nebyli!" (II. 3, 17.)

I.

Palacký vypravuje ve svých dějinách tuto událost: V červnu r. 1456 opevňoval vojevůdce Hunyady hradby města Bělehradu a ponechal si po svém boku jenom kněze Kapistrána. S ohromnou přesilou přiblížili se Turci. Vojáci ztráceli naději, chvěli se strachem. Kněz Kapistrán, stařec 70letý, spěchá po hradbách od hloučku vojínů ke hloučku a s neslýchanou výmluvností povzbuzuje na mysli klesající: „Věřte v Boha a Bůh neopustí svých věrných." Hlas jeho

hřmí, dodává zmužilosti bojovníkům, takže na konec silné vojsko nepřátelské se dalo na útěk.

I my bychom potřebovali výmluvnosti Kapistránovy, vytrvalosti Pavlovy, nadšení Petrova, aby víra naše byla probuzena, oživena a posílena, „aby zkušení naší víry mnohem dražší nežli zlato, nalezeno nám bylo ke chvále." (Sv. Petr I. 1, 7.) Kristus je sluncem našeho žití. Slunce je příčinou všeho života v přírodě od nejmenšího krystalku na malém kaménku až ke krásnému květu na zeleném palouku. Ono nám dopřává nahlédnout v ohromnou dál, kochati se krásou hor a údolí, v jeho stínu rádo si odpočine znavené tělo po denní práci v zátiší košatého stromu.

Víra v Ježíše Krista v srdci lidském jest jako slunce, které oblažuje celý vesmír. Duše lidská světlem víry ozářená se ubírá bezpečnou cestou, kde není propasti hříchů, ani falše ani klamu, ani beznadějnosti, praví básník. Duše Kristu oddaná kráčí v růžovou zahradu kvetoucích ctností skrápených rosou Jeho požehnání.

Roku 1876 zemřel v Americe velký učenec Browson, který při vší své vzdělanosti nikdy nezapomínal povinnosti své víry. Browson napsal: „Vím, komu jsem uvěřil. Vždyť jako katolík požívám úplné duševní svobody, kterou jsem nikdy nepovažoval za možnou, pokud jsem byl nekatolíkem. Nikdy jsem nepozoroval, že by můj rozum přeplněný tolika filosofickými zásadami odporoval učení víry anebo že by byl někdy omezován. Právě naopak. Víra mne vždycky blažila, nemluvě o její síle a moci v dobách utrpení a lidské zloby . . . . " —

Kéž i naše mysl podobným přesvědčením je podepřena a náš rozum pro víru tak nadšen, srdce naše víře přizpůsobeno a život náš podle víry uspořádán! Pak i nám hvězda víry bude vůdkyní ke spokojenosti zde na světě. Bude nám denicí, která předchází slunce našeho života — Ježíše Krista — na věčnosti.

II.

Když r. 387 galský vojevůdce Brenus obléhal římské město Klusium, poslali k němu udivení Římané posly se vzkazem: „Pověz nám, jakým právem obléháš naše město?" A Brenus s hrdostí krutého vojevůdce odpověděl: „To právo mám na ostří svého meče." Tu senát římský se zachvěl nad drzou odpovědí, podle které Brenus násilí považoval za právo.

Příklad mučednické smrti svatých apoštolů Petra a Pavla nám dostatečně poukazuje na tuto moc ostří meče, jímž se nevěra stárnoucího a rozpadávajícího se pohanského světa snažila umlčet a udusit rozrůstající se víru v Ježíše Krista, víru, jež přinášela světu požehnání a obrození. Neronův Řím byl náhle zachvácen obrovskou ohnivou záplavou. Ukrutník Nero označuje křesťany za původce požáru. Odnímá jim svobodu, pronásleduje je nejhoršími tresty. Výkřiky bolesti a soucitu zároveň se šíří celým světem. A tu spěchá

do Říma sv. Petr, aby trpěl se svým stádcem jako jeho dobrý pastýř, věrný příkazu svého božského Mistra, a aby je posiloval ve víře. Spěchá tam i sv. Pavel, aby křesťany těšil. Nero však oba dává svázat v okovy a po devět měsíců je vězní v mamertském žaláři. Konečně 29. června r. 67 na silnici k Ostii byl sv. Pavel sťat. Ostří meče naplnilo své „právo". A opodál byl hlavou dolů ukřižován sv. Petr. Kosti obou byly uloženy v chrámu sv. Petra, hlavy obou v chrámu Lateránském. Bylo tím však také pohřbeno jejich dílo? Skončil se touto smrtí jejich apoštolát? Nikoliv! Krev mučedníků je semenem křesťanů. Stává se vláhou, pod jejímž dotykem raší nové a nové květy živé a obrozující víry a křesťanství vyrůstá v mohutný strom. A zlaté, Ježíši Kristu cele a bez výhrad oddané apoštolské srdce obou mučedníků putuje po širém světě křesťanském a slovy, která se nám tak působivě zachovala v jejich epištolách, nás toto srdce zapaluje a zapřísahá: abychom byli silni a pevni ve víře a po jejich příkladu odpírali nevěře, jež je nepřítelkyní našeho věčného spasení. Z daleka minulosti a přece tak blízko a přítomně k nám mluví hlas Petrův: Rosťte v milosti a poznání Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista! (II. 3, 18.) A stejně naléhavě a jako výkřik nejhlubší vnitřní jistoty zní i nám na cestu věta Pavlova: Vím, komu jsem uvěřil!

To je tedy odkaz svatých apoštolů, jejichž památku si dnes připomínáme. I my víme, komu jsme uvěřili, víme, že naše víra je víra svatých apoštolů a učedníků Páně, víra svatého Petra a Pavla, víra všech mučedníků a svatých. A protože víme, komu jsme uvěřili, tak jako to věděli sv. Petr a Pavel a jejich spolupracovníci ve stádci Božím, tak jako to věděli ony tisíce svatých a mučedníků Božích, právě proto se budeme snažit, abychom rostli v milosti a poznání Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista. Jemu sláva i nyní i na den věčnosti. — Amen.

XIV. neděle po Sv. Duchu

Miloslav Jelínek:

HLEDEJTE KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ....

Kdo z nás, drazí v Kristu, ještě po ničem netoužil? Není snad takového člověka. Vždyť jest to touha, která nás vede k poznání, která nás vede k hledání pravdy, touha, která nás nutí k vypětí sil, abychom zvítězili, ať již ve sportu, v soutěži neb v čemkoli. Touha nás vede i ke svatosti, ale může nás zavésti i ke smyslným radovánkám, nízkým vášním i k hříchu. Svatost — hřích, láska a přátelství s Bohem — nenávist vůči Bohu, a k oběma vede touha. Jak to jest možné? Je to tím, drazí v Kristu, že touha sama o sobě není ani dobrá ani špatná, ale stává se něčím dobrým nebo špatným

podle toho, k čemu směřuje. Nejvíce tedy záleží na tom, po čem toužíme, na cíli, ke kterému se naše touha upíná. Musíme proto své touhy ovládat, musíme se naučit usměrňovati je jenom k tomu, co je dobré, krásné, co se líbí Bohu, a o tom nás poučuje dnešní čtení i sv. evangelium.

Jako by nám ukazovaly dnešní posvátné texty dvě veliké cesty, z nichž jedna vede k Bohu, k věčně blaženému spočinutí v Jeho náruči, a druhá ke knížeti tohoto světa. Dva světy se nám představují, z nichž jeden nabízí věčné štěstí, život bez slz, bez útrap a bez konce a druhý mlčí o věčných slzách, o strašném a nekonečném zoufalství. Ty dva stojí proti sobě a není možné kráčet jednou nohou tam a druhou tam. Je to svět ducha, prozářený láskou a radostí, ovládaný trpělivostí, dobrotivostí a důvěrou a směřující k čistotě. Proti němu stojí svět tělesných vášní, ovládaný nečistotou, chlípností, prosycený nepřátelstvím, řevnivostí, různicemi a tonoucí v obžerství, opilství i vraždách. Není možné spojit tyto dva světy v jedno a přece oba útočí na touhu člověka a vábí jej svými vlastními prostředky. Čistý duch prozářený láskou strhuje člověka svou vznešeností, čistou neposkvrněností, velebnou prostotou. Tělesnost vábí opět hýřivými barvami svého pozlátka, mámivou opojností chvíle. Tohoto rozporu v sobě samém, této rozpolcenosti není ušetřen nikdo. I sv. Pavel pozoroval dvojí zákon v sobě a snad každý z nás prožíval chvíle, kdy si mohl říci se sv. Pavlem: „Libuji si v zákoně Božím podle člověka vnitřního, ale vidím jiný zákon v údech svých, který bojuje proti zákonu mysli mé a jímá mne pod zákon hříchu, jenž jest v údech mých. Já nešťastný člověk. Kdo mne vysvobodí z těla smrti této?" (Řím, VII, 22, 24.) Ano, kdo mne vysvobodí? Voláme tak my, volal tak sv. Pavel, volal a volá tak každý, komu není lhostejné, jak vypadá jeho život, jakou náplň svému životu dává. Sv. Pavel nám zajisté podává bezpečnou a jistou odpověď ve svých listech, avšak sv. Augustin, který sám na sobě okusil malátnost a mdlobnou nerozhodnost člověka tělesného, odpověděl výstižně několika hřejivými slovy, když pokorně vyznal: „Nepokojné je srdce mé, dokud nespočine v Tobě, Bože." Budeme tedy vysvobozeni z této rozpolcenosti, z tohoto sváru dvou zákonů, vrhneme-li se oddaně a se synovskou důvěřivostí v náruč Boží.

I když se však zcela oddáme svému Bohu a plně se svěříme Jeho otcovské ochraně, přece nepřestaneme býti lidmi a nezmenší se nebezpečí, že naši touhu opět a opět bude lákat svět naší tělesnosti, nízké vášně, které se zahalí do pláště líbivosti a zdánlivé počestnosti. Ty pak nás oslní mnohdy tolik, že zapomínáme na vše, i na svého Boha. Ptáte se, jak se máme vyvarovat tohoto nebezpečí? Těžko odpovědět. Není možné říci, udělej toto a budeš zachráněn. Můžeme jen opět a opět sami sobě zdůraznit nutnost těsného spojení mezi sebou a Bohem, důvěrného přátelství své duše se Spasitelem. Přece však nám, drazí v Kristu, zbývá ještě něco, čím můžeme posílit své přátelství s Bohem, čím můžeme umenšit nebezpečí tělesnosti,

které na nás dotírá. Co tedy máme dělat? Musíme si stále jasně uvědomovat situaci, ve které žijeme, nesmíme si sami nic namlouvat. Nesmíme žíti jakoby ve snu, kde nám splývá skutečno s neskutečným. Nesmíme se domnívat, že stačí jenom touha se líbit Bohu. Ne, drazí v Kristu! To je teprve základ, na kterém musíme začít budovat. Nedomnívejme se, že ono spočinutí v Bohu je něco příliš pohodlného. Spočinouti v náručí Boží, to znamená život, a to život plný, bohatý, krásný. Vím to však já, a ví to zajisté každý také z vás, že každé bohatství, a zvláště duchovní, každá krása musí býti vykupována bolestí a obětmi. Tak i zde. Ze sváru dvou zákonů, které jsou v nás, a kterých se hrozil i sv. Pavel, nás vysvobodí uvědomělé spočinutí v Bohu, jež bude vykoupeno obětmi, kterými budeme přemáhat tělesné vášně a svody. Chceme-li však opravdu náležeti Bohu, nesmíme se upínat stále jen k boji se svou tělesností a vášněmi, ale musíme také tíhnout k tomu, abychom dospěli k svatopavelskému: „Nevíte, že jste chrámem Božím, a že Duch Boží přebývá ve vás?" (I. Kor. 3, 16.) Po vítězném boji se svou tělesností, musíme přivolat Ducha sv., aby upevnil království Boží v nás.

Jest však, drazí v Kristu, ještě mnoho jiných věcí, které se stavějí v cestu našemu sjednocení s Bohem. Všimněme si tedy ještě toho, před čím nás varuje dnešní sv. evangelium. Kristus Pán ukazuje na ptactvo nebeské a kvítí polní a připomíná nám, že ani ptáci ani květiny nevynakládají nějakou úzkostlivou péči na to, jak vypadají a přece jim nic nechybí, ba člověk musí mnohdy žasnout nad jejich krásou. Je to Bůh, který se o ně stará a který jim vše opatřuje. Pán Ježíš pak dodává: „Nepečujte tedy úzkostlivě říkajíce: Co budeme jísti, aneb co budeme píti, aneb čím se budeme odívati?" Pán Ježíš zde promluvil o něčem, co je všelidské, co vždy mohlo býti nebezpečím, ale co je zvláště dnes nejožehavější otázkou člověka. Dnešní doba může býti zajisté nazvána dobou hmotných, časových starostí a zájmů. Časné zájmy a starosti ovšem provázely člověka vždy životem. Co je však příznačné pro člověka moderní doby, je to, že tyto časné zájmy staví přede vše a nade vše. To je však, drazí v Kristu, právě to, před čím nás Kristus varuje. Nežádá od nás, abychom se nestarali o časné zájmy, to ne, neboť by to bylo nerozumné. Kristus však žádá, abychom jim nedávali přednost před zájmy království Božího, neboť potom by nám již neslouží ly ony, ale my bychom se stali jejich otroky. Ztratili bychom svobodu dítek Božích. Před tím nás Kristus varuje a vybízí nás k onomu spočinutí v náručí Boží, o kterém jsme již mluvili, když říká: „Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno."

Drazí v Kristu! Nechme doznít ve svých srdcích toto volání Krista Pána! Vzpomeňme na ony dva světy, o kterých jsme mluvili, na dva zákony, které jsou v nás. Vzpomeňme, že ke štěstí, to jest k Bohu, nás vede spočinutí v Jeho náručí, ovšem spočinutí plné života a lásky, spočinutí, vykoupené obětmi. Vzpomeňme také,

co nám vše stojí v cestě a proto všechny tužby, které se nás dotknou, obracejme k Bohu tak, jako bychom neustále, v každé chvíli slyšeli slova našeho Božského Mistra: „Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti Jeho, a toto všecko bude vám přidáno." — Amen.

Dr Bohumír Jos. Kasan:

SVÁTEK NEPOSKVRNĚNÉHO SRDCE PANNY MARIE.

(Neděle po svátku Nanebevzetí P. Marie.)

Základní ráz tohoto svátku.

„Ó, Maria, útočiště hříšníků, oroduj za nás!" (Litanie loretánská.)

Ctitelé mariánští!

Jako během času povstávají různé nové nemoci, a lékařská věda musí proti nim vynalézat nové léky, tak i během věků vyvolávají nevěrci a bludaři stále nové bludy, nové to nemoci duše, a k jejich vyhlazení musí býti používáno nových léků. A tak lze snadno vysvětlit, proč během doby povstaly nové pobožnosti a nové způsoby modliteb. Tak na příklad bludař Nestorius upíral Matce Boží jméno „Bohorodičky" a proto jeho blud byl zavržen na církevním sněmu v Efesu r. 431 a věřící počali připojovati k „Otčenáši" pozdravení andělské, aby Matku Boží uctili, a prokázali jí čest, která jí náleží jako Bohorodičce. Když sv. Dominik počal z nařízení papeže r. 1200 kázat proti bludu Katharů, zavedl, byv poučen samotnou královnou nebes, doposud neznámou modlitbu svatého růžence a tím způsobem se mu podařilo získati mnoho bludařů opět církvi. Století sedmnácté nám přineslo nový druh pobožnosti — totiž uctívání nejsvětějšího Srdce Páně a neposkvrněného Srdce Panny Marie.

V díle vykupitelském nelze odloučiti Syna od Matky a Matku od Syna. Proto třetího dne po svátku nejsvětějšího Srdce Páně — v některých diecésích se slaví tento svátek v neděli po svátku Nanebevzetí P. Marie — uctívá církev sv. zvláštním svátkem také přečisté Srdce Panny Marie. Roku 1688 povolili římští papežové tento svátek pouze jednotlivým duchovním sborům a diecésím, poznenáhlu však ji rozšířili na celou církev.

Zvláštní svátek ke cti neposkvrněného srdce P. Marie povstal před 200 lety ve Francii. Papežové Kliment X. a Benedikt XIV. jej schválili a Pius VII. r. 1805 pro mnohé diecése potvrdil. Svátek a mše sv. byly povoleny Piem IX. a r. 1942 — za druhé světové války — sv. Otec Pius XII. úpěnlivě vyzýval celý křesťanský svět, aby se zasvětil neposkvrněnému srdci P. Marie a prosil blahoslavenou Pannu, která i dříve v dobách největší tísně pomáhala, pomohla i nyní — nás chránila a zachránila. Svátek tento vznikl z bratrstva nejčistšího srdce P. Marie.

V první polovici devatenáctého století byl v Paříži u P. Marie Vítězné farářem P. Desgenettes (Dežené). Tato farnost stojí uprostřed města, v němž bylo plno divadel a hostinců, kde kvetl čilý a živý obchod, spolu však bylo zde sídlo politických nespokojenců. Proto se nedivme, že ve farnosti této zavládla náboženská lhostejnost a nevěra! Kněží vůbec se nemohli v duchovním oděvu veřejně ukazovati a farní kostel i v největší svátky byl prázdný, ze 27.000 farníků bylo r. 1835 jen 720 u sv. přijímání. Ani umírající se nechtěli dáti zaopatřiti. Veškerá snaha a všechny modlitby dobrého faráře byly marné. Když jednou při mši svaté zbožný farář při mementu za živé všechny své nešťastné farníky milosrdenství Božímu doporoučel, bylo mu vnuknuto, aby celou svou farnost zasvětil nejčistšímu srdci P. Marie, kteráž Matkou milosrdenství a útočištěm hříšníků ne nadarmo se nazývá. Zbožný pastýř uposlechl, po mši sv. sepsal stanovy, vymohl schválení nového duchovního spolku od pařížského arcibiskupa a nazval nový spolek bratrstvem neposkvrněného srdce P. Marie.

A jaké byly a doposud jsou stanovy a povinnosti tohoto spolku? Jako hlavní účel tohoto spolku označil zakladatel povinnost „modliti se za obrácení hříšníků". A povinnost tato byla a doposud je nepatrná: členové spolku se mají denně modliti jedno zdrávas s přídavkem: „Ó, Maria, bez poskvrny počatá, pros za nás, kteří k tobě béřeme útočiště své!" Sv. Otec Řehoř XVI. v r. 1838 dotyčné bratrstvo schválil, obdařil hojnými milostmi a odpustky a povýšil na arcibratrstvo.

Bůh sám ukázal, jak milé mu bylo založení tohoto bratrstva a úcta neposkvrněného srdce P. Marie mnohými zázračnými obráceními zatvrzelých hříšníků a mnohými zázračnými uzdraveními, kteréž se pobožností k neposkvrněnému srdci P. Marie udály.

První, kdo moc této pobožnosti zakusil, byl sám zakladatel. Při první pobožnosti tohoto bratrstva se modlil k P. Marii: „Přijmi, ó Maria, tento nábožný spolek pod svou ochranu a na důkaz toho vypros obrácení jistému pánu, jehož zítra ve jménu tvém hodlám navštíviti!"

Vznešeným pánem tím, za jehož obrácení se farář modlil, byl jeden z posledních ministrů nešťastného krále Ludvíka XVI. Byl již 80letým starcem, k tomu slepým a po více měsíců těžce nemocným. Přece o zaopatření ani slyšeti nechtěl a faráře již několikráte s nepořízenou odbyl. Nyní, bylo to 12. prosince, šel k němu farář ve jménu P. Marie, a ejhle! Zatvrzelý hříšník jej nezapudil, kajícně se vyznal, přijal Tělo Páně a žil pak kajícně až do své smrti, která přišla až v dubnu roku následujícího.

Ctitelé mariánští, zde vidíte, jak se ujímá P. Maria hříšníků! Právě tím, že vyprošuje jim u Pána Boha milost, že je Pán Bůh neodvolává, že jich náhle netrestá, nýbrž že čeká, podobně, jak to bylo řečeno v podobenství o koukoli a pšenici: „Nechte je až do času žní!" Mnohý se snad horší, proč Bůh toho nebo onoho hříšníka trpí

a zatím je v tom skryto dlouhočekání, vyprošené P. Marií. Dále vyprošuje P. Maria hříšníkům poznání jejich špatnosti. Jsou k tomu různé cesty. Marnotratný syn otevřel své oči, až jako pasák v hladu sedával u svých vepřů. Jiný pozná svou špatnost v nemoci, jiný v neštěstí, nejeden třeba až ve vězení. Ale zase je to mateřská ruka P. Marie, útočiště hříšníků, která to vše připravuje. Další milost, kterou P. Maria zachraňuje hříšníky je, že vede k vyznání, že je vede k zpovědnici. Zaplašuje strach před vyznáním, odstraňuje lidské ohledy a dodává odvahy. Vyprošuje jim slzy lítosti a pomáhá, aby učinili dobré předsevzetí a hříšného a špatného života zanechali. Jako matka pozemská se ujímá nemocného dítka a je vede, tak se ujímá Matka nebeská ubohých hříšníků a vede je, až se smíří s Bohem a dosáhnou odpuštění.

A poslyšte jiný příběh, jak Rodička Boží na zbožnou modlitbu k nejčistšímu srdci svému téměř zázračně vyslyšela prosbu jistého dítka.

Asi před padesáti lety byla konána v jistém městečku ve Francii sv. misie. Večer po kázání zpovídal misionář muže. Tu znenadání se prodralo jejich řadami asi 12leté děvče. Dostavši se až ke zpovědníku, pravilo: „Duchovní otče, já se dnes nechci zpovídat, ale je to něco jiného, co mně a mé matce leží na srdci a k vám mne přivádí. Můj otec se zlobí a nadává na misie, poněvadž kráčí špatnou cestou a obrátit se nechce. Matka i já se bojíme o jeho duši a proto jsem přišla, abych vás poprosila o radu." Tu jí přívětivě řekl misionář: „Mé dítě, ty samo můžeš svému otci pomoci, modli se jen nábožně a vytrvale k neposkvrněnému srdci P. Marie za obrácení pobloudilého otce svého a modlitba tvá bude jistě vyslyšena!" Po několika dnech se vrátila opět s pláčem k misionářovi a pravila: „Důstojný pane, za krátko bude po misiích a modlitba má není vyslyšena, ba právě naopak otec ještě více se zlobí a nadává!" Tu pravil misionář ještě přísněji k děvčeti: „Tím jsi asi sama vinna, neboť kdyby ses lépe za obrácení svého otce modlila, jistě by se již obrátil a proto běž a modli se ještě zbožněji a úpěnlivěji!" Po dvou dnech přiběhlo děvče s velkou radostí naposled k misionářovi a zvěstovalo mu: „Díky Bohu a Rodičce Boží! Otec se již obrátil. Šel na jedno kázání a uslyšev kázati právě o milosrdenství Božím, byl tak dojat, že úplně změnil své smýšlení a sv. zpovědí s Bohem se smířil!

Ctitelé mariánští!

Kolik podobných různých příkladů ze skutečného života dalo by se uvésti, jak podivuhodným často způsobem P. Maria odvrací zatvrzelé hříšníky od cesty nepravosti a přivádí je k polepšení života. Blahoslavená P. Maria sama zjevila sv. Brigitě, že není na světě člověka tak od Boha odvráceného, jenž by se nenavrátil k Bohu a nenabyl jeho milost, když se k ní utíká a vzývá ji o pomoc.

A nyní se vás táži: „Kdo z vás je bez hříchu?" Zbavil ses ho? Děkuj P. Marii! A kdo má jistotu, že do něho zase neupadne? O,

utíkej se k P. Marii, aby tě z něho zase zachránila! A všichni se modlívejte často a mnoho za obrácení hříšníků! Obětujte za ně své nemoci, denní práce a starosti, obětujte za ně smírné pobožnosti! Vždyť tím vším se stavíte po bok Matky Boží, útočiště hříšníků a pomáháte jí zachraňovat duše nesmrtelné. Proto čiňte tak rádi! Pamatujte, že kdo zachránil jednu duši, zachránil duši svou! A ctěte to nejčistší srdce Marie Panny, Srdci Ježíšovu nejpodobnější, které láskou k Bohu a lidem tak plálo! — Amen.

XV. neděle po Sv. Duchu

Václav Dubský:

BUĎME DOBŘÍ!

Když si pozorně pročteme epištolu a evangelium dnešní neděle, brzy vycítíme, co Církev svatá chce nám jimi říci. Jako epištolu vybrala úryvek z listu sv. Pavla ke Galatským, v němž sv. Pavel vybízí galatské křesťany k dobrotě. Proto celá epištola vyznívá jakoby jedním voláním: buďte dobří a čiňte dobro. A hned nato v evangeliu ukazuje nám Církev svatá největší příklad dobroty, Ježíše Krista, jenž se smilovává nad matkou, plačící pro ztrátu jediného syna.

Tak jako se četla dnešní epištola a evangelium již v dobách dávno minulých — a měly lidem co říci — tak i v době přítomné měly by nalézti ohlas v srdcích lidských. Neboť dvě světové války, které se přehnaly v tak krátké době, změnily nejenom tvář světa, nýbrž změnily i do jisté míry člověka. Více než kdy jindy hrozí nám dnes nebezpečí, že v denním shonu zapomeneme na hlas svědomí, který nám připomíná zákon dobrotivosti, který musí být splněn, má-li se svět dočkati trvalého míru. Proto je nutné stále a stále si připomínat: buďme dobří a čiňme dobré.

Nejdokonalejším vzorem je nám Ježíš Kristus, vtělený Bůh, jenž skryl všechnu svou božskou vznešenost a velikost, aby tím více dal zazářit své nekonečné dobrotě a lásce. On utajil svou slávu, zahalil své vědění a neprojevoval svou všemohoucnost zázraky, kterými by zastrašoval, nýbrž projevoval ji znameními dobroty, bylo-li třeba pomoci nešťastným neb trpícím. Jeho milující srdce bylo přeplněno dobrotou, když volal: „Pojďte ke mně všichni a já vás občerstvím." „Kdokoliv ke mně přichází, nebude odpuzen." (Jan 6, 37.) Ani od největších hříšníků se Spasitel neodvrátil, jestliže hledali odpuštění, pro každého měl dobré slovo, láskyplný pohled, miloval i lidi opovrhované a vyděděné. On, jenž mohl svými zázraky oslňovat, nechtěl nic, než činit dobro a jiné učit dobrotě. Také svým učedníkům nepřikázal nic většího, než aby se milovali a byli dobří k sobě navzájem. Naučme se tedy i my podle vzoru svého Mistra

tomu největšímu: být dobrými a činit dobro. Dobrota se může projevovat v různých podobách. Někdy je to soucit, jindy dobročinnost nebo laskavost, nejkrásnějším projevem dobroty je však láska.

Dobrotu člověka poznáme již podle toho, jak dovede s jinými cítit. Je mnoho lidí, kteří nevidí kolem sebe bolest. Často se s ní setkávají na svých životních cestách, týká-li se však druhého, jdou lhostejně kolem. Uzavírají před ní své srdce. Nezastaví se, aby podali pomocnou ruku ubožákovi, aby pomohli nešťastnému, nebo aby potěšili a posílili skleslou duši; tito lidé znají jen své záležitosti, bolesti a radosti, nedovedou cítit s druhým, poněvadž jejich srdce je sobecké a mrazivě chladné. Jsou ještě horší lidé, kteří místo aby potěšili ubohého člověka, ještě více jej deptají a srážejí k zemi tím, že rozhlašují slabost druhého, jež jej přivedla k pádu. To jsou lidé zvrhlého a zlého srdce. O těch lépe nemluvit.

Zcela v jiném světle se nám jeví člověk, jehož srdce bije upřímným soucitem. Takový člověk vyciťuje utrpení druhých, aniž musel být na to upozorňován. Jemu neunikne ani stín smutku na cizí tváři a jeho bdělé oko dovede vidět i rány, které se snaží trpící z ostychu skrýt. Proto pomáhá, aniž tím sníží druhého, nečiní zbytečných výčitek, neodsuzuje, nýbrž naopak se snaží cítit s ubohým, zmírnit jeho bolest a přiblížit se jeho duši.

Žádné srdce nebylo nikdy tak soucitné jako srdce Kristovo. Soucit to byl, který jej pohnul, aby vzkřísil chudé vdově jejího mrtvého syna, soucit jej vedl k tomu, aby rozmnožil chleby a nasytil zástupy, ze soucitu léčil nemocné, očišťoval malomocné a smilovával se nad hříšníky. Rád odpustil kající Magdaleně, i cizoložná žena, již všichni chtěli odsoudit, našla u jeho nohou spásu. Kristus Pán byl dojat pláčem Šimona Petra a vyslyšel prosbu kajícího lotra. Jeho smrt na potupném dřevě kříže byla dovršením jeho vykupitelské dobroty a lásky.

Již z toho však vidíme, že nestačí jen soucit mít, nýbrž že je třeba přispět ochotně na pomoc tam, kde jen můžeme. Se soucitem je třeba spojit dobročinnost. To však znamená oprostit se od sobeckosti; nemyslet stále jenom na sebe a své dobro, nýbrž zříci se z lásky k druhému něčeho, obětovat něco, svůj čas, majetek i své srdce.

Dobré srdce nerozlišuje mezi těmi, kteří potřebují pomoci. Cítí povinnost utišit neb alespoň zmírnit každou bolest a bídu. Dobrota se neptá na příslušnost, na mínění druhých, pomáhá ochotně všude tam, kde je třeba pomoci. Jedná tak, jako milosrdná sestra, jež z čisté lásky jde sloužit nemocným. Neví, do které nemocnice bude určena, nemá tušení, o koho se bude starat a koho bude ošetřovat. Ale záleží na tom? Vždyť všichni jsou členové lidské rodiny. Každý, kdo potřebuje péče, může si být jist, že se mu jí dostane. Kristus Pán vylíčil člověka takového srdce v podobě milosrdného Samaritána. Necitelné srdce však vypodobnil v postavě krutého boháče, který se oddával hodům a nic nedbal toho, že u jeho prahu umírá

Lazar hladem. Pán Ježíš odsoudil boháče, který hází zbytky jídel raději psům, nežli by je dal ubožákovi. A tak hlásá i nám Kristus Pán, že Božího milosrdenství dojdou pouze ti, kteří byli milosrdní na zemi.

Bída však, kterou chceme mírnit, nebývá jenom hmotná, mnohem častěji je to bída duchovní. Člověk postrádá potěšení, povzbuzení, laskavého slova, dobrého přítele. I zde můžeme pomáhat poučením, svou vlídností a laskavostí. Úsměv laskavého člověka je jako paprsek světla, který proráží duchovní chmury v temných dnech života, je jako jarní vánek, jež přináší dech a radost života. S radostí a důvěrou, kterou jim vracíme, dáváme jim nové síly a probouzíme je k novému životu.

Vrcholem dobroty je však láska. Soucit bez lásky je jenom planým mluvením a nepotěší. Dobročinnost, která není nesena láskou, bývá často ponižováním toho, jemuž s velkým gestem podáváme lesklý peníz nebo kus chleba. — Teprve láska dává cenu našemu soucitu a dobrotě, neboť očišťuje obojí od sebechvály a sobectví. Dobrota a soucit, prodchnuty láskou, obrozují lidský život. Víra sama nás učí, že vše, co konal Božský Spasitel bylo projevem jeho lásky, i když snad někdy káral, hrozil a napomínal. Vše činil s láskou a z lásky. Tak i my, chceme-li skutečně být pravými křesťany, musíme se naučit této lásce. Kristus Pán je největším hlasatelem a příkladem dobroty a lásky. „To přikazuji vám, abyste se navzájem milovali" (Jan 9, 17). „Podle toho poznají všichni, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým" (Jan 13, 35). Dobrota a láska se stávají tak znakem křesťanů. Nemáš-li lásky, nejsi křesťanem, i kdybys dlel třeba celé dny na modlitbách v kostele. Můžeme se setkat s lidmi, kteří přesto, že se počítají mezi zbožné a věřící lidi, prohřešují se proti dobrotě a lásce závistivými myšlenkami, nešetrnými slovy nebo i bezohlednými činy. Jejich život je v rozporu se zbožností, kterou projevují. Naproti tomu potkáme lidi, kteří se uzavírají náboženství a přesto jejich skutky nesou pečeť skutečné dobroty. Tyto výjimky nejsou však pravidlem. Jedno však můžeme říci: že ten, kdo nemá pravé zbožnosti, založené na lásce a dobrotě ve slovech i skutcích, nemá Boha ve svém srdci. V Písmě svatém se praví: „Řekne-li někdo, miluji Boha, ale nenávidí svého bratra, je lhář" (1. Jan 4, 20). Ten však, kdo je přirozeně dobrý a nezná ještě Boha, může právě pro svou dobrotu dojít poznání pravého Boha. To je totiž základní pravda křesťanství, že znakem zbožnosti a pravé služby Bohu je dobrota a láska.

Otevřme proto zeširoka své srdce dobrotě a lásce! Učiňme je průvodkyněmi svého života! Jednou bychom litovali, že jsme byli tvrdí nebo slabí, ale nikdy nebudeme litovat, že jsme byli dobří. Jestli snad někdy se nám při tom stane, že jiní špatně pochopí naše dobré úmysly, zapomene-li někdo na prokázaná námi dobrodiní nebo splatí je i nevděkem, budeme mít největší útěchu ve vědomí, že jsme se nikdy neprohřešili proti dobrotě.

Hluboko si vštipme do svých srdcí ještě jednou napomenutí sv. Pavla z jeho epištoly: dobré čiňte bez ustání vůči všem ... milujte se navzájem ... neste břemena jeden druhého a tak naplníte zákon Kristův. — Amen.

Josef Havel:

STĚTÍ SV. JANA KŘTITELE

Podle učení církve svaté Bůh nejen svět stvořil, nýbrž jej také stále zachovává a řídí. Tuto péči Boží o svět nazýváme prozřetelnost Boží. A kterak řídí Bůh svět, život jednotlivců i národů? Všemohoucí a vševědoucí Bůh má k tomu neomezené množství prostředků a cest, může zasahovat i zázraky. Ale pravidelně tak nečiní, nýbrž volí k dosažení svých cílů osoby, které se stávají nástroji jeho rukou a podle vůle jeho připravují nebo provádějí, někdy nápadně, někdy nenápadně převraty, strhují silou své osobnosti lidstvo na jiné cesty, než kterými dosud šlo a tak zasahují hluboko do dějin jednotlivých národů i celého lidstva. Často to bývají lidé, kteří před svým vystoupením byli téměř neznámí, někdy se stávají takovými nástroji v rukou Božích i lidé nehodní. Příkladů máme z dějin starého i nového věku dosti. Znáte na př. Mojžíše, který z pastýře stád se stává vůdcem a zachráncem národa židovského a odvádí ho z otroctví egyptského do Zaslíbené země. V dobách těžkých pohrom posílá Bůh vyvolenému národu proroky. V novém věku sv. František Serafinský nenápadným způsobem, svou pokorou a chudobou obrozuje prohnilou Evropu a uvádí ji na nové, lepší cesty.

A tak také, když se připravoval největší převrat na zemi, když se mělo splnit zaslíbení dané už v ráji a všechny předpovědi starozákonních proroků, když sám Bůh měl přijíti na svět, aby lidstvo přivedl na jinou, svou, jedině správnou cestu, když měl přijíti zaslíbený Vykupitel, posílá před sebou takovou silnou osobnost, sv. Jana Kř., aby mu připravil cestu.

I. Již v jeho podivuhodném narození je viděti ruku Boží. Přichází na svět jako syn chudého židovského kněze Zachariáše a matky Alžběty. Byli již starší a vzdali se již naděje na potomstvo. A tu neočekávaně, když Zachariáš konal službu ve chrámu v Jerusalemě, zjevuje se mu anděl a oznamuje mu: „Neboj se, Zachariáši, neboť vyslyšena jest modlitba tvá: manželka tvá Alžběta porodí syna, a nazveš ho jménem Jan. I budeš se radovat a plesat, a mnozí budou míti radost z jeho narození. Neboť bude veliký před Pánem ...., již ze života matky své bude naplněn Duchem svatým, a mnohé ze synů israelských obrátí k Pánu Bohu jejich ...., aby připravil Pánu lid hotový" (Luk. 1, 13—16). To byla zpráva sice zcela jasná a srozumitelná, ale tak neočekávaná a tak veliká, že ustrašený Zachariáš zapochybuje a nechce věřit. Zato je okamžitě trestán. Ztratil řeč, oněměl. Vzkaz Boží se ovšem stal skutkem. Dítě se narodilo,

Zachariáš znovu nabyl řeči a dává dítěti podle rozkazu Božího jméno Jan. Tyto podivuhodné události způsobily veliký rozruch. Svatý Lukáš o tom vypravuje: „I připadla hrůza na všecky sousedy a po všech horách judských se rozhlašovaly všecky ty věci; všichni, kteří to slyšeli, vštípili si to v srdce své řkouce: Čím as bude toto dítko? Neboť ruka Páně byla s ním." (Luk. 1, 65—66.)

To bylo podivuhodné narození Janovo. Potom se nám však ztrácí s obzoru, jsa vychováván pod dozorem svých svatých rodičů. A setkáváme se s ním až po třiceti letech na březích řeky Jordánu. A tu stojí před námi skromný, pokorný, nenáročný poustevník, žijící v odříkání a sebezáporu, živě se jen tím, co mu Boží příroda kolem dávala, přioděn kusem velbloudí kůže, ale při tom velikán ducha, slavný kazatel, který silou své osobnosti přitahuje k sobě zástupy posluchačů z daleka široka a ze všech společenských vrstev. Co kázal? „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské — připravte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho." (Mat. 3, 2—3.) Plní tedy poctivě svůj úkol, hlásá, že zaslíbený Vykupitel již je zde a vyzývá lid, aby se pokáním připravil na jeho příchod. Ty pak, kteří byli ochotni činit pokání a jevili známky polepšení, křtil na znamení očištění od hříchů, ale při tom připomíná: „Já křtím vás vodou pokání, ale ten, jenž přijde po mně, mocnější jest než já; a já nejsem hoden ponášet obuvi jeho. On bude vás křtíti Duchem svatým a ohněm." (Mat. 3, 11.) To připomínal proto, že mnozí z posluchačů se domnívali o Janovi, že on jest ten zaslíbený Mesiáš. A tu jednoho dne přichází k Janovi sám Ten, o němž kázal a jemuž připravoval cestu, sám Pán Ježíš. Jan, osvícen Duchem svatým, ho poznává a ukazuje ho zástupu: „Ejhle Beránek Boží, který snímá hříchy světa." Beránek Boží žádá Jana o křest. Jan se brání: „Já mám býti pokřtěn od tebe a ty jdeš ke mně?" (Mat. 3, 14.) Ale poučen, křest uděluje a tu se otvírá nebe, Duch sv. sestupuje v podobě holubice a hlas s nebe volá: Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo." (Mat. 3, 17.) Pán Ježíš odchází na poušť, aby se čtyřicetidenním postem připravil na své veřejné vystoupení a pak začíná své vykupitelské dílo. Jan ve své činnosti pokračuje, napomíná, kárá bez ohledu, vytýká farisеům jejich povrchnost a jen vnější zachovávání předpisů, nazývá je pokolením zmijím a odvažuje se i na samého krále Heroda a vyčítá mu, že odlákal svému bratru ženu a s ní žije: „Není dovoleno tobě míti manželku bratra tvého." (Mar. 6, 18.) Za to byl zatčen a uvězněn. Herodes se Jana bál. Věděl, že je to muž spravedlivý a svatý, ale nepravá manželka jeho Herodias, jistě z obavy, že by Herodes mohl konečně podlehnouti vlivu sv. Jana a ji propustiti, pracovala všemi prostředky proti Janovi, až dosáhla toho, že Herodes dal sv. Jana ve vězení stíti, jak o tom vypravuje dnešní evangelium. Tak umírá hrdinnou mučednickou smrtí jako oběť své povinnosti ten, jenž připravoval lid na lepší život, jenž připravoval cestu Vykupiteli světa.

II. Z tohoto životopisu sv. Jana Kř. vidíme jeho velikost, jak

vynikal nad všechny své současníky. Předně, že byl ke svému úkolu předurčen Bohem. Poznáváme to ze slov, jimiž anděl oznamoval jeho otci Zachariáši jeho narození a potom, že sám Kristus Pán veřejně prohlásil, že předpověď proroka Isaiáše: „Hle, já posílám posla svého před tváří tvou, který připraví cestu tvou před tebou," se vztahuje na něho. A v celém jeho životě vidíme zřejmé zásahy prozřetelnosti Boží.

Tím není řečeno, že by byl býval sv. Jan pouhým trpným nástrojem v rukou Božích, bez vlastních zásluh a bez vlastních schopností a ctností. Nikdo jiný mu tyto ctnosti nepřisuzuje než sám Kristus Pán. A vezměme kteroukoliv osobu, o níž je v Písmě svatém řeč, ani apoštoly nevyjímaje, nenajdeme ani jednu, o které sám Vykupitel pronesl tolik slov chvály a uznání, jako o svém předchůdci, sv. Janu.

To už Pán Ježíš veřejně působil a pravdu svých slov potvrzoval zázraky. Sv. Jan se o tom dověděl a poznal, že jest asi jeho poslání ukončeno. Pro jistotu posílá k Pánu Ježíši dva ze svých učedníků s dotazem: „Ty jsi ten, který má přijíti, či máme čekati jiného?" (Luk. 7, 19.) Učedníci dotaz vyřídili a Pán Ježíš, který právě tu chvíli uzdravil zázračně řadu nemocných, odpověděl: „Jděte a zvěstujte Janovi, co jste uslyšeli a uviděli: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní nabývají čistoty, hluší slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým se zvěstuje evangelium." (Luk. 7, 22.) A když učedníci s touto odpovědí odešli, obrátil se Pán Ježíš ke svým posluchačům a promluvil o sv. Janu takovou chvalořeč, jakou nepronesl o nikom jiném. „Co jste vyšli na poušť viděti? Třtinu-li větrem se klátící?" Tím chtěl říci, že sv. Jan, kterého viděli na poušti u řeky Jordánu, není třtinou, proutkem, který se sklání podle větru lidské přízně, jednou sem, po druhé tam, podle toho, s kým mluví, nýbrž, že je pevný, přímý, neochvějný jako starý, dobře zakořeněný strom, čestný a vždy pravdu mluvící na všechny strany, jak jsme slyšeli v kárných slovech, která promluvil do očí králi Herodovi. A nepovolil a neustoupil ani když zajat a Herodem uvězněn, trpěl v okovech a měl před očima mučednickou smrt. A nebylo třeba ani nějakých lichotivých slov vůči Herodovi, bylo by stačilo, kdyby byl k jeho hříšnému poměru mlčel a byl by si zachránil život, ale Jan nepodléhá strachu a do očí mu vytýká jeho hřích: „Není dovoleno tobě míti manželku bratra tvého." Ale Janův charakter nezviklatelný strachem a nebezpečím mučednické smrti, nepodléhal ani slovům chvály a projevům slávy. Lid, který ho na poušti poslouchal, viděl v něm samotného Mesiáše a takřka mu vnucoval, aby se za něj prohlásil nebo aspoň za proroka a byl by ho zahrnul slávou a úctou, ale Jan pravdomluvně a pokorně odpovídá, že není ani ten, který má přijíti, totiž Vykupitel, ani prorok, nýbrž jen hlas, který volá na poušti. Hle, ani utrpení, ani sláva jej nezviklala, neporušila jeho čestný charakter. O něm můžeme říci slovo, kterým se dnes často mnoho plýtvá, že to byl stoprocentní muž. Nezáří, moji drazí, tento světec

i dnes nám, po téměř dvou tisíci letech, jasným příkladem, že i my máme býti tak pevnými ve svém přesvědčení náboženském i národním a ve svých povinnostech občanských?

Kristus Pán však ve své pochvalné řeči pokračuje a praví dále: „Či co jste vyšli viděti? Člověka měkkým rouchem oděného? Ejhle, ti, kteří nosí roucho skvostné a žijí v rozkoších, v domech královských jsou." Tato slova jsou poukazem na soukromý život Janův. Žil tak skromně a chudě, vedl život tak přísný, že je to ku podivu. Oblékal se kusem velbloudí kůže, živil se kořínky, kobylkami a medem divokých včel, ačkoliv, kdyby byl chtěl, byli by ho jeho posluchači, kteří jej tolik milovali a takovým nadšením pro něj planuli, zahrnuli dary, že mohl žíti v blahobytu a pohodlí. On však zůstal chudý a skromný. Takového přísného života od nás nežádá ani Pán Bůh, ani církev svatá, ale příklad Janův je nám povzbuzením, abychom v době nedostatku, kdy jsme nuceni žíti skromně, nereptali, nýbrž řekli si, že když takový velikán ducha mohl žíti bez přepychu, i my se můžeme uskromnit. Nebude to škoditi ani našemu tělu, ani spáse naší nesmrtelné duše.

A konečně chválí Kristus Pán vnitřní život Janův: „Co tedy jste vyšli viděti? Proroka? Zajisté — pravím vám — viděli jste i více nežli proroka." Proroci byli mužové svatého života, mužové modlitby, vyvolenci Boží Duchem svatým osvícení a Pán Ježíš jej staví ještě nad ně. Proroci viděli budoucího Vykupitele jen jako v zrcadle, jen jako v mlhách, nepoznávali jej dokonale tak jako my jej známe pravdou zjevenou, ba vidíme a poznáváme jej přímo, tváří v tvář, jako svatý Jan, totiž Krista Pána v podobě chleba v Nejsvětější svátosti oltářní. Vážíme si tohoto poznání dostatečně? Chodíme k němu, ve svatostánku skrytému, tak horlivě, jak si zasluhuje proto, že pro nás vycedil svou přesvatou krev a zajistil nám nebe a jak je to naší povinností? Buďme celí, stoprocentní křesťané a ne třtiny větrem se klátící, po vzoru velikého světce, sv. Jana Kř.

A jak se vyvinul ve sv. Janu tak čistý, bezúhonný charakter? Jistě zde působily zvláštní milosti Boží, ale nedovedeme si představiti, že by základy pro tu čestnost a smysl pro povinnosti si nebyl přinesl již z otcovského domu. Jeho zbožní rodiče to byli, kteří v něm vypěstovali zárodky těchto ctností. V těchto dnech se otevrou brány škol a vy tam povedete své děti. Nenapadne vás také taková otázka, která byla vyslovena při narození Jana Kř.: „Čím asi bude jednou toto moje dítě?" A nebyla ta otázka na vašich rtech, vy, křesťanští otcové a matky, když to vaše dítě přišlo na svět? „Co z tebe asi jednou bude?" To záleží v první řadě na vás, na rodinné výchově. Ta klade základy k povaze člověka, ta určuje vlastně již jeho budoucí povolání. Chcete-li se jednou dočkati, aby o vašem dítěti byla pronášena také jen slova chvály, veďte je od útlého mládí ke zbožnosti a předcházejte ve všem dobrým příkladem jako rodiče sv. Jana Kř. — Amen.

Zvonko Šurmin:

O VNITŘNÍHO ČLOVĚKA.

(Epištola XVI. ned. po sv. D.)

I. Boj — to je slovo úzce spjaté a související se slovem život. Z velké části je život vyplněn bojem — ať již druhu jakéhokoliv — ba mnohdy bývá život nazýván bojem: „Život je boj" (Job. 7, 1). Sv. Pavel často připomíná boj, který se odehrává u každého člověka, jenž se snaží žíti podle zásad Kristových: boj mezi duchem a tělem, mezi vyšší a nižší stránkou člověka. — „Tělo žádá proti duchu a duch pak proti tělu; ti totiž jsou proti sobě" (Gal. 5, 17).

Na tento odvěký boj asi myslil sv. Pavel, když se modlil za křesťany efeské, aby jim Bůh dal „v síle zmohutněti pro v n i t ř n í h o č l o v ě k a" (3, 16), aby v boji zvítězil jejich duch a získal převahu a vládu nad tělem. Sv. Pavel však dobře věděl, jak je to těžký úkol, a proto se modlil nejen za jeho splnění, nýbrž také za prostředky bez nichž „vnitřního člověka" nemůžeme v sobě vytvořiti. Prosil tedy dále, aby Kristus přebýval skrze v í r u v jejich srdcích a aby byli zakořeněni a založeni v l á s c e (3, 17).

II. 1. „Vnitřní člověk!" Tento výraz svatopavelský naznačuje, že v člověku musíme rozeznávat vlastně dva lidi: člověka vnějšího a vnitřního, člověka žijícího podle těla a žijícího podle ducha, jak to naznačuje sv. Pavel i v jiných svých listech: „Libuji si totiž v zákoně Božím podle člověka v n i t ř n í h o, ale vidím j i n ý zákon v údech svých, který bojuje proti zákonu mysli" (Řím. 7, 22n) nebo „Proto neklesáme na mysli, nýbrž ačkoli v n ě j š í člověk náš hyne, přece člověk náš v n i t ř n í se obnovuje den ode dne" (2 Kor. 4, 16). Jsou tedy v nás dva lidé, nebo lépe řečeno dvojí život: tělesný a duchovní, vnější a vnitřní. Typické pro tento dvojí život je neustálé napětí mezi tělem a duchem, neustálý boj, jak z uvedených slov sv. Pavla vysvítá a jak nám je dobře známo i z jiných míst Písma sv. (srv. Gal. 5, 17; Řím. 8, 4nn; 1 Petr 2, 11).

Avšak i v životě vnitřním — podle ducha — nacházíme dvojí typ „vnitřního člověka": člověka žijícího podle ducha — ale pouze v řádu přirozeném, t. j. v řádu rozumu, vůle a citu a člověka žijícího podle ducha — ale nejen v řádu přirozeném, nýbrž i n a d p ř i r o z e n é m, snažícího se o splnění svého hlavního úkolu v životě a dosažení posledního cíle, t. j. člověka, který se snaží sloužiti Bohu a spasit svoji duši.

A o tohoto „vnitřního člověka" se sv. Pavlu vždy nejvíce jednalo. „Vnitřního člověka" takovéhoto typu — nadpřirozeného — se snažil vytvářet z Římanů, Korinťanů, Galatů, Soluňanů a všech, s kterými se setkal za svého bohatého působení v Asii i v Evropě, o takovéhoto nadpřirozeného vnitřního člověka mu šlo též v listě,

z něhož je dnešní epištola vyňata, když efeským křesťanům sděloval, že se modlí, aby „v síle zmohutněli pro vnitřního člověka".

2. Prvým předpokladem a základem pro vytvoření vnitřního člověka je v í r a. Od člověka, který nevěří, nemůžeme chtít nějaký vnitřní život. Vždyť by u něho vnitřní život neměl na čem stát. Je-li přesvědčen, že není Boha — Stvořitele a Pána všeho, že není nesmrtelné lidské duše a věčnosti, na čem by měl být vnitřní život u něho budován?

Avšak víra je nejen předpokladem a základem vnitřního života, nýbrž je i prostředkem k jeho zdokonalování. Víra, živá víra v Boží prozřetelnost, v božství Ježíše Krista, ve svátosti — to vše jsou prostředky nepostradatelné k růstu „vnitřního člověka" v nás.

Musí být proto naší snahou, abychom víru měli, a abychom ji měli v hojnosti. Protože víra je milostí, pocházející vždy jen od Boha, musíme v prvé řadě p r o s i t i Božského Spasitele, aby nám víru dal, to znamená, aby nám dal milost, abychom věřili, co Bůh zjevil a co Církev sv. nám k věření předkládá. Avšak k této prosbě o milost víry musíme přidat i své p ř i č i n ě n í, abychom víru, kterou jsme od Boha obdrželi, rozmnožovali, upevňovali a ji nikdy neztratili. Snahou naší musí být, aby naše víra měla všechny nutné vlastnosti: aby byla obecná, pevná, živá a stálá, neboť jen takováto víra nám umožní vytvořiti v sobě člověka vnitřního.

Proč právě víra je nezbytná k vybudování vnitřního života, ukazuje nám jasně Písmo sv., které nám představuje víru jako z á r u k u s p á s y — života věčného (Jan 3, 36; 11, 25; 1 Kor. 1, 21; Efes 2, 8; 1 Petr 1, 9) — což jest vlastně hlavním cílem vnitřního člověka.

3. V listě ke Galatům zdůrazňuje sv. Pavel, že účinná je víra, která působí skrze lásku (5, 6). Proto také je l á s k a nezbytným prvkem vnitřního života. Ano, je-li víra základem, z něhož budování vnitřního života musí vyjít, pak láska je vrcholem a korunou vnitřního života. Vždyť sv. Pavel v listě ke křesťanům korintským jasně říká, že kdyby byl člověkem sebe dokonalejším, ale neměl by při tom lásky — ničím by nebyl (1 Kor. 13, 2), neboť láska je hlavním přikázáním (Mt. 22, 37 n), na němž je budován celý lidský život a celá lidská společnost, ona je největší ze všech ctností (1 Kor. 13, 13), je směrnicí, jak má být vytvořen trojí vztah v životě každého člověka: vůči Bohu, bližnímu a sobě — milovati budeš!

Jako víra je pravá jen tehdy, jestliže se projevuje skutky, tak i láska pravá a opravdová se projevuje zachováváním přikázání, jak dosvědčuje sv. Jan, miláček Páně: „Neboť to jest láska k Bohu: zachovávati přikázání jeho" (1 Jan 5, 3; srv. 1 Jan 2, 5) a jak konečně sám Pán Ježíš si to od nás žádá: „Milujete-li mne, přikázání má zachovávejte" (Jan 14, 15).

III. Drazí přátelé, jsme povoláni ke spasení (1 Sol. 5, 9)! Přičiňme se i svou vlastní silou — byť je hodně malá — abychom se uzpůsobili a uschopnili ke spasení tím, že již za života pozemského se naplníme

vnitřním životem, vytvoříme v sobě „vnitřního člověka" na základě a pomocí víry a lásky. Kéž by modlitba svatého Pavla za efeské křesťany se vztahovala i na nás: „Skláním kolena svá před Otcem Pána našeho Ježíše Krista, aby vám dal zmohutněti pro vnitřního člověka, aby Kristus přebýval skrze víru v srdcích vašich, zakořeněných a založených v lásce," abychom se pak stali také účastnými ovoce tohoto zmohutnění — abychom totiž „pochopili se všemi svatými šířku a délku, výši i hloubku a poznali Kristovu lásku převyšující veškeré poznání." Proto pevně stůjte ve víře (1 Kor. 16, 13) a zůstávejte v lásce Spasitelově (Jan 15, 9n)! — Amen.

XVII. neděle po Sv. Duchu

František Jedlička:

ZÁKON KRISTŮV.

Církev, střežící odkaz svého božského zakladatele, vždy na neděli sedmnáctou po sv. Duchu nám připomíná, že lidskou společnost je nutno budovati na spravedlnosti, jednotě a lásce. Obraťme tedy, drazí, pozornost ke smyslu a dosahu tohoto poučení, neboť se nám tím ledacos užitečného objasní.

Často se přirovnávají křesťané k rodině Boží. Nazýváme se dětmi Božími, poslanými do zkušebních zmatků tohoto života. Máme důstojné poslání být nositeli Boha, nositeli jeho lásky, té lásky, jež může napomoci při budování lidské společnosti, spočívající na spravedlnosti a jednotě.

Svatý Pavel v dnešní epištole hovoří o duchovní společnosti — církvi a svou výzvu k udržení jednoty ducha zesiluje sedmerými důvody: Jest jedno tělo církve, jedním Duchem oživované, jeden společný cíl křesťanů, jeden Pán — Ježíš Kristus, jedna společná víra, jeden Otec v nebesích. Život křesťanů má býti proniknut touto sedmerou jednotou. Jest sice pravdou, že jednota přináší ovoce míru pro jednotlivce i pro celou společnost lidí, ale je zde jeden těžký úkol: vyřešit problém mnohosti osob, dát jim jedno zaměření, jeden cíl a přitom zachovat základní požadavek spravedlnosti. Jak toho dosíci? Jedině láskou! Láska je tím tmelem, jenž dovede spojit protichůdné zájmy a snahy.

I v dnešní době se stále stupňuje touha po vytvoření dokonalé, lepší společnosti. Bohužel vrtkavost lidská nemůže dáti pevný základ svému dílu.

Dnešní evangelium, drazí, neztrácí ničeho na své časovosti, třebas bylo sepsáno tak dávno. I nám platí slova Kristova o lásce k Bohu a pravé lásce k bližnímu. Naše doba, doba železa a krve, trpí velkým nepochopením toho duševního vzletu, toho tepla lásky, té lásky, o níž mluví Kristus v evangeliu. Chceme-li však plně po-

rozuměti smyslu a dosahu slov Spasitelových, je nutno proniknouti onen dobový kolorit, jenž obestírá prostinké líčení svatopiscovo. Svatý Matouš dovedl nehledaným způsobem postihnouti, jaký podiv a rozruch vyvolávala v nitru posluchačů lapidárnost výroků Kristových. Ježíš Kristus totiž jasně viděl bolestivé zmatky ve středu židovské společnosti, jež zabloudila do slepé uličky náboženského formalismu. Neváhal proto prohlásiti, že nutným projevem vnitřního smýšlení člověka jsou jeho dobré skutky. Zdůraznil, že podstatou království Božího je synovství Boží, jistota lásky Boží a odpuštění hříchů, závazek a praxe lásky k bližnímu, jdoucí až k milování nepřátel.

Úryvek z evangelia letmo nastiňuje účinek vhodné odpovědi Kristovy na námitky fariseů a saduceů. Jeden ze zákoníků se obrací na Ježíše s otázkou, která ho tak tížila, neboť dosud nenašel uspokojivého řešení u mnohých znalců Písem. Zákon psaný měl přes 600 předpisů a z nich bylo přes dvě třetiny samé zákazy. Zákoník tedy chtěl prosté a přesné vyjádření, který předpis převyšuje svou důležitostí ostatní. Ježíš cituje počáteční slova modlitby: Slyš, Izraeli! Hospodin Bůh tvůj, Bůh jediný jest; a milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své a ze vší síly své. To jest první a největší přikázání. Druhé je podobné jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Jiného většího přikázání nad toto není. Zákoník se vlastně tázal na jedno přikázání, největší ze všech. Ježíš sám uvádí dvě, aby ukázal, že ve skutečném životě není možno oddělovati jedno přikázání od druhého. Člověk tu přece nežije ve vzduchoprázdném prostoru, pohybuje se mezi ostatními lidmi a musí tedy řešiti svůj vztah k lidské společnosti. Zákoník ochotně přijal vysvětlení Kristovo, uznal, že dvojí láska k Bohu a bližnímu má větší cenu než všechny oběti, přinášené v chrámě.

Je velkým nedostatkem náboženského života, že mnoho křesťanů se dokázalo spokojit pouze s náboženskými úkony a utíkalo se k stále složitějším bohoslužebným praktikám, ne z lásky k Bohu, nýbrž z pouhé lásky k sobě nebo přímo z nelásky k bližnímu. Třeba se dokázaly některé zbožné duše modlit dvě hodiny na kolenou, ale nerady dávaly nějakou maličkost ve prospěch chudých. Není tu určitá podobnost se židy, kteří slibovali Bohu, který toho nepotřeboval, své úspory ze strachu, že by je museli dáti starým rodičům, kteří jich potřebovali?

Láska k Bohu se má převáděti v lásku k člověku. Z první i druhé učinil Ježíš Kristus největší přikázání. Dante ve svém básnickém díle „Božské komedii" hovoří o lásce, která hýbe sluncem i ostatními hvězdami. Taková láska může nésti ovoce. Není-li to ovšem pouhá sentimentalita, jež s pravou láskou má společné pouze jméno. Opakem této pravé lásky je sobectví, jež se pokusilo rozdvojiti jediné přikázání tím, že odloučilo lásku k člověku, jako by snad stačila jen zdánlivá láska k Bohu a odevzdání se do jeho svaté vůle. Ne-

zapomínejme, že v každé pravé lásce se řadí oběť k oběti a obětující tak nese podíl na díle, které se tvoří. Kde spojuje lidi opravdová láska, tam možno očekávati, že dovedou přinášet oběti z vyšších pohnutek. Ti se neobětují do prázdna, ti vědí, proč se obětují!

V první polovině minulého století žil pozoruhodný a po nějakou dobu dokonce slavený filosof, který chtěl z čistě sobeckého postoje člověka vyvodit nejkrásnější duchovní a mravní důsledky. (Jmenoval se Max Stirner.) Napsal knihu, v níž se pokusil hlásati „absolutní egoismus". Tyto „krásné" věty prohlašoval: Nic není nade mne důležitějšího než já sám. Chci býti vše a míti vše, čím mohu být a co mohu mít. Zda jiní něco podobného jsou a mají, co Mně na tom záleží? Nebo: Mně sobci neleží na srdci blaho této společnosti, Já jí pouze užívám. S takovým důrazem se ovšem v normálním životě přizná k egoismu málokdo. Kdo však z nás nebyl nikdy postižen slepotou sobectví aspoň v menším měřítku? Kdo vede rozhovor sobeckým způsobem, ten druhého vlastně neslyší a dospěje nakonec k monologu. Kdo je tak sobecký, že koná práci jen pro osobní užitek, tomu práce není nosnou silou lásky bližeňské. Komu je lhostejno, zda druhý je šťasten, jen když jemu se při tom vede dobře, ten zničí nakonec své vlastní štěstí, neboť brzy bude na světě osamocen nebo bude obklopen samými sobci. Poslední zcela prosté tajemství skutečného sobce je to, že lidé jej nemají rádi, poněvadž on sám nemá v sobě lásky k jiným.

Druhé přikázání lásky nazval svatý Jakub královským zákonem (Jak. 2, 8). Královský zákon o vzájemné lásce lidí vyslovil Kristus, který skutkem po celý život jej plnil, pomáhaje potřebným. Tento příkaz Kristův je jádrem křesťanství, je jediným uklidňujícím prostředkem pro zčeřenou hladinu lidských srdcí. Všechny veliké činy se rodí z lásky. Nestačí tu však pouze láska přirozená, jež se nakonec pronese, protíží, nestačí láska vyrostlá ze sympatie, nýbrž láska, která se zrodila z hluboké víry v Boha a v člověka, jenž je obrazem Božím a bratrem Kristovým. Člověk tu jde za příkladem Boha, který miluje své tvory. Krásně vystihl tuto myšlenku svatý Pavel: „Buďte následovníky Božími jako milé dítky a žijte v lásce, jakož Kristus miloval nás a vydal sebe sama za nás." (Efes. 5, 1.)

Drazí, Kristův zákon lásky je nám svatým odkazem. Je poselstvím nebes. Kdo chce následovati Krista, ten musí oheň lásky udržovati a šířiti kolem sebe. Proto budeme pečovati nejen o spásu vlastní duše, nýbrž též o spásu bližního. Ukládá nám to velké společenství lásky, očekává to od nás Bůh i druhé duše, s nimiž tvoříme mystické tělo Kristovo: církev. Láska pak bude tím silným poutem, jež spojí a sjednotí věřící celého světa k jednomu úsilí, k vytvoření říše pravdy a života. Tam bude kralovati Bůh, tam bude zapovězeno násilí, podvody, nenávist, lež a boj, tam bude plně prosazen zákon lásky Kristovy. — Amen.

Karel Maria Kučera:

NA JMÉNA PANNY MARIE.

V prosinci roku 1908 zničilo zemětřesení italské město Messinu. Mnoho tisíc lidí zasypáno v troskách a záchranné práce jen ztěžka pokračují. V jedné uličce náhle slyší námořníci, kteří pomáhají zachraňovat z trosek: Maria, Maria. Ihned opatrně počínají s odklizováním. Z prostoru, který odkryli, vylézá papoušek a opakuje: Maria, Maria. Rozšiřují přístup a nalézají v troskách mladou, omdlelou dívku. Nebyla těžce zraněna, ale hrozila smrt zadušením, kdyby ji nebyli nalezli. Naučila papouška Jménu Matky Boží, kterou tolik uctívala, a to jméno bylo její záchranou.

Maria, ó jméno plné slasti, zpíváme v Mariánské písni. Jméno, o jehož významu a síle budeme uvažovat, které jako pečlivě vybroušený démant nebývalé krásy září v paprscích věčných úradků Božích.

Je hodně těch, kteří vykládají jméno Maria: Stilla maris — Moře hořkosti. Však ke království nebes vedla cesta královstvím mučedníků. Té hořkosti, předpovídané jí v chrámu Simeonem, užila dost. Vy matky, jejichž milující srdce se svírá úzkostí, když dítě odchází prvně z domova neb na dalekou cestu, dovedete pochopit, co znamená odloučení od dítěte. Vy dovedete se alespoň trochu vžít do kalichu hořkosti, který pila svatá Matka Páně, když se svatým Josefem hledali Syna, jehož pak našli v chrámě.

Zvláště vy všichni, kterých se dotkl osten neúspěchu, neporozumění a nepřátelství, uvažujte, co prožila Matka, když slyšela a poznávala neporozumění a nepřátelství předáků židovského národa, jež dovedlo Jejího Syna až na Kalvarii.

Jiní vykládají: Stella maris — Hvězda mořská. V dřívějších dobách, kdy nebylo takových technických vynálezů, znamenala hvězda pro námořníky směr a možnost nezbloudění. Tato slova dají se obrazně přenést na život, ve kterém jsme tak často jako na moři zmítáni z výsluní úspěchu do propasti beznaděje. „Maria Panno, buď mi v mém hoří, jako ta hvězdička plavcům v moři" — napsal náš básník Vrchlický.

Jeden z krásných nových výkladů překládá jméno Maria Bohumila, Bohu milá. Jak krásné slovo s velkou hloubkou svého významu. Ona tak milá Bohu, že přemíra milosti Boží ji naplňovala. Buď zdráva milostiplná — pozdravil Ji anděl.

Písmo sv. nevysvětluje jméno, ale dává nám je poznat, vždyť je tolik spjato s Vykoupením lidstva. Je nám, jakoby skladatel tichou, klidnou hrou všech nástrojů zaujímal naše srdce a vzbuzoval touhu po něčem velikém. Jako by zesilující se tóny dávaly stále víc a více pociťovat vnikání ve velké tajemství, které vyzní v mohutný vrchol symfonie. To slova Písma sv. v úchvatné prostotě vysvětlují velké tajemství, aby pak na konec vyzněla v harmonickém akordu jména.

Měsíce pak šestého anděl Gabriel byl poslán do města galilejského, jménem Nazaret, k panně, zasnoubené muži jménem Josef, a jméno panny Maria.

Jméno Maria — jemuž se neubrání nikdo, ani peklo. Jsou pravdy, které tak nepříjemně zní v uších mnohých. A jednou z nich je pravda věčného trestu. Nedejme se zahanbit učitelem církevním sv. Augustinem, který napsal: „Záleželo by mně na tom, stejně jako vám, abych totiž popřel věčnost trestů — kdyby to jen bylo možno. Cítím, že i pro mne plyne z toho nebezpečí, ale jsem věřící; chci se dáti přemoci pravdě." Věčný trest, jak neradi na to myslíme a jak rádi bychom nalezli ochranný štít. A máme jej, jen správně použít. Štít není nic platen tam, kde leží nepoužit ladem. Snaha o správný život podle příkazů Božích a pak štít jména Ježíš a Maria. U sv. Bernarda čteme: „Ve všech nebezpečích ztráty milosti Boží mysleme na Marii, vzývejme Marii spolu se jménem Ježíšovým, ježto tato jména mají býti vždycky pospolu. Ať se nevzdálí obě tato nejsladší a nejmocnější jména ani z našeho srdce ani z našich úst, poněvadž nám dají sílu, abychom nepodlehli, nýbrž vždycky zvítězili ve všech pokušeních." V tom záleží síla jména Maria. To není studený svit vzdálené hvězdy, ale teplá náruč slunce, ve které se rozplynou všechny nápory zla.

Ve správném manželském souladu, kde je Boží požehnání domovem, jak krásně zní jméno ženy muži a jméno muže na strunách ženina srdce. Jak krásně teprve zní jméno Tvé, Maria, tomu, kdo Tebe miluje, a jakou je zároveň ochranou. Dech je známkou života a jméno Tvé znamená pro lidskou duši buď milost Boží nebo její brzké nabytí. Vždyť jak by se mohl od Boha odvrátit ten, kdo se snaží Tebe míti rád, kdo vroucně vzývá jméno Tvé? Buď zdráva, Maria Panno.

Drazí ctitelé Mariánští! Mluvili jsme o významu a síle jména Maria. Zvláště Bohumila nechť nám utkví v paměti. Jejím příkladem a Její pomocí, kéž jsme i my Bohu milými. Uchopme se pomocné síly! Když bloudíme v mlze života bez dosažení cíle, když nás obklopuje temná neproniknutelná noc neútěchy a zármutku, když námi zmítá bouře a vichřice vášní, tu kyne záchrana a mateřská ruka vedení: Maria. — Amen.

XVIII. neděle po Sv. Duchu

Dr Antonín Mandl:

MOC KRISTOVA.

A velebili Boha, který dal takovou moc lidem. Činy a slova Kristova vyvolaly úžas u kolemstojících a je to zcela pochopitelné. Představte si sami, že byste byli současníky Kristovými, některým

z prostých obyvatel Palestiny. Žijete docela klidně svým denním životem s jeho strastmi a radostmi. Občas k vašemu sluchu dolehnou nějaké zprávy politického či náboženského rázu, vždyť země je obsazena Římany a národ k tomu očekává vykupitele. Proto zpráva o nějakém novém proroku nepůsobí nijakým zvláštním dojmem. Bylo jich již celá řada a mnozí velmi brzy zapadli. Je sice pravda o tomto posledním, Ježíši, se říkají neobyčejné věci. Proto, když se objeví ve vašem okolí, neodoláte a již se tlačíte v zástupu zvědavců a čekáte, co asi uvidíte a uslyšíte. Nejste sami. Vaši sousedé a známí se tlačí též a uprostřed zástupu onen nový prorok, Ježíš z Nazareta. Dříve než může něco pronést, objeví se nosítka a na nich ochrnulý. Stane se zázrak? Tato otázka vyvstává v mysli všech. Nic se však neděje, jen Ježíš pronáší jednu větu: „Doufej, synu, odpouštějí se ti tvoje hříchy." A tato věta působí jako blesk. Toto je docela něco neslýchaného. Jak si může člověk troufat něco takového říci. Každý má přece co dělat s vlastními hříchy. Taková slova přece nelze bráti vážně. Co si o tom člověk má vlastně myslet? V tom však zní další slova: „Co jest snáze říci: odpouštějí se tobě hříchy tvoje aneb říci: vstaň a choď? Abyste však věděli, že Syn člověka má moc odpouštěti hříchy, tedy vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého." Účinek slov je okamžitý. Nemocný odchází na vlastních nohách a ostatní se též rozcházejí s vědomím, že se setkali s prorokem, obdařeným od Boha mimořádnou mocí.

Tento mimořádný dojem moci až dodnes vyzařuje ze zjevu Kristova, neboť je to moc, která nemá rovné v dějinách lidstva. Kolik mocných lidí prošlo dějinami a přece ve srovnání s mocí Kristovou jejich moc zcela vybledne. Tím oprávněnější se stává otázka: Odkud jest moc Kristova? Jak ji máme vysvětlit? Kdo vlastně stojí za Kristem, za jeho skutky a za jeho slovy? Pouze jedna odpověď je uspokojivá, odpověď prostého, avšak zdravě usuzujícího lidu: Je to Bůh, který zde sám působí. Proto takový úžas, který budí Kristus, a to až dodnes. Ještě dnes zjev Kristův se vymyká z běžného chodu věcí a každý, kdo by chtěl popřít tuto mimořádnou stránku v zjevu Kristově, zkresluje Krista a zrazuje jej.

Je zde však ještě jedna, a to stejně důležitá otázka. Proč se objevuje moc Boží skrze Krista v dějinách této země? Jaké měl Bůh důvody, že tolika zázraky, tolika mimořádnými zásahy své moci doprovázel život svého Syna? Právě dnešní evangelium nám ukazuje jasně celou souvislost. Vnější uzdravení slouží k potvrzení vnitřního, vnější viditelný projev moci Kristovy vede k pochopení a uznání jeho vnitřní moci a síly. Lidé byli překvapeni vnějším uzdravením. Uvažovali-li však o všem hlouběji, muselo v nich vzejít přesvědčení, že větší moc než tělesně uzdravovat je moc odpouštět hříchy. V tom je právě veškerý význam vnější moci Kristovy: prokázat skutečnost vnitřní, neviditelné moci, která uzdravuje duše.

Ještě dnes tedy moc Kristova se nese týmž směrem, přesvědčit o moci uzdravovat duše. Potřebujeme však být ještě uzdraveni?

Potřebuje ještě XX. století Krista? Většina lidí si myslí, že ne. A přece svět kolem nás nebudí zdravý dojem. Už tolik lidských nápadů se projevilo falešnými a tam, kde snad bylo něco pravdy, člověk nestačí ji uskutečnit, poněvadž jeho vůle je slabá.

Kristus však znal dobře člověka a věděl, co mu vlastně chybí. Věděl, že potřebuje uzdravení, a to především pro svou duši. Lidská duše totiž stůně na dvou místech. Její rozum těžko poznává plný jas pravdy a její vůle ve své slabosti ještě tíže uskutečňuje mravní požadavky. Právě těmto nesnázím vychází vstříc moc Kristova.

Je to na prvém místě moc jeho božské pravdy. Často jsme viděli, jak to vypadalo, když zmizely z lidské mysli poslední záblesky Kristovy nauky. Kristus to krásně vyjádřil: „Pravda vás osvobodí." Ano, jeho pravda, poněvadž je to pravda božská, má moc osvobodit. Jako byla schopna vyřešit sociální problém antické doby, otroctví, tak je schopna i dnes dát jediné lidské a spravedlivé řešení všech palčivých otázek společenského rázu. Její moc je moc rázu slunečního světla, které jediné umožňuje plný, klidný život.

Toto však není ještě nejvlastnější jádro moci Kristovy. Je známo, že nejkrásnější myšlenky jsou bezcenné, nejsou-li uskutečňovány. To platí i o myšlenkách Kristových. Aby však pravda Boží skutečně změnila svět, přichází Kristus se svou milostí, s onou božskou silou, která vychází vstříc slabosti lidské vůle a vyvádí ji z její nerozhodnosti a vede k činům a skutkům. Je to ona moc, která vůli odvrácenou od Boha přiklání k Bohu a v lítosti zbavuje jejích hříchů. Je to ona moc, která duševně křísí.

A tato moc je zde a sklání se i nade mnou. To si nutno živě uvědomit. Kristus nepřišel vykoupit lidstvo, nýbrž lidi, každého z nás, tedy i mne i tebe. Jeho pravda je pro mne, aby mi ukázala mé místo ve světě, ve světle Božím. Jeho milost je pro mne, aby mi pomohla uskutečnit, naplnit toto osobní poslání. Pro mne zní jeho slova: Odpouštějí se ti tvé hříchy. A nikdo nemůže říci, že nepotřebuje této pomoci Kristovy. Sv. Jan píše ve svém listě: Řekneme-li, že jsme bez hříchu, sami sebe klameme a není v nás pravdy, viníme Boha ze lži a není v nás jeho slovo (1 Jan 1, 8, 10).

Ještě však jednoho si třeba povšimnout. Moc Kristova je mezi námi neustále přítomna, tak jako bychom žili v jeho době. Sestupuje-li Kristus mezi nás na oltář pod způsobou chleba a vína, je to proto, aby právě pod způsobou pokrmu byl nám posilou, aby se dotkl naší duše a uzdravil ji. Kristus je zde mezi námi a nabízí nám svou pomoc. Jen jedno od nás žádá, a to touhu být uzdraveni, být zbaveni své slabosti. Bez této naší touhy nás nemůže uzdravit. Bez tohoto našeho rozhodnutí i jeho moc je bezmocná. Tam však, kde ho prosíme, tam podává svou mocnou ruku a uzdravuje. A nejen to, tam i nás zve, abychom my tím, že jsme poznali jeho božskou moc, přiváděli i jiné k Němu. Na to nezapomínejte! Kristus potřebuje i vás, aby mohl šířit svou vykupitelskou moc. Bez vašeho příkladu, bez vašeho slova, bez vašeho svědectví mnozí nepřijdou

k poznání, že Kristus jde kolem. A nebudou tedy moci přivést své nemocné, totiž své hříchy a chyby. A nebudou moci býti od nich uzdraveni. Kristus chce dát svou moc lidem. Je již povinností vděčnosti, co jsme dostali, dávat dál.

Moc Kristova je veliká, neboť je to božská moc. Uvádí v úžas a mění svět. Ještě dnes, ovšem na nás to záleží. Prosme Pána, abychom ho nezklamali. — Amen.

Jiří M. Svoboda:

K POVÝŠENÍ SV. KŘÍŽE.

Drazí v Kristu!

V dnešní den vede nás Církev zvláštní slavností k tajemství sv. kříže. Na Velký pátek vztyčuje kříž a činí jej předmětem největší úcty jako znamení, které se stalo zdrojem spásy všech lidí. K tomu připojuje v církevním roce ještě dvě slavnosti, svátek Nalezení a Povýšení sv. Kříže, abychom hlouběji prožívali toto tajemství, aby kříž vždy znovu a znovu tanul nám na mysli, žil v našich srdcích. Je tedy v souhlase s přáním Církve, když kříž Spasitelův vždy znovu a znovu bude předmětem našich rozjímání, když bude i dnes předmětem naší úvahy.

Kříž Kristův, jako vrchol jeho utrpení a jako nástroj našeho spasení, je velkým dílem Božím. Abychom pochopili smysl tohoto Božího díla, zamysleme se nejprve nad skutečností kříže. Nad tím, co v době, kdy Spasitel žil, skutečně znamenal kříž, který nebyl ničím jiným než hrozným nástrojem popravním. Snažme se vžít se v mysli tehdejších lidí, kterým byl kříž něčím známým, ne ovšem v tom smyslu, jako nám, křesťanům. Předem tedy několik poznatků, co znamenal kříž, jak vznikl tento způsob popravní. Byl popravním nástrojem římským, byl určen pro nejtěžší provinění, byl údělem otroků. Z utrpení Spasitelova, který zemřel po třech hodinách, — pro nesmírné bolesti, které předcházely a provázely jeho smrt, — máme dojem, že oběti na něm také tak rychle umíraly. Nebylo tomu tak. Byl to způsob krutý a cynický, kdy oběť v hrozné, nepřirozené poloze těla byla k němu připevněna a ponechána tak dlouho, až jí, podle výroku Senekova, život po kapkách z těla unikl. Trest byl původu punského, a Římané třebaže ho užívali, užívali ho jen zřídka, ba ušlechtilejší mezi nimi jako Cicero se styděli za „nešťastný strom", ba byli toho názoru, že by neměl být ani jmenován. A tento trest zvolila v díle spásy Prozřetelnost Boží. Nezapomeňme ještě na jednu okolnost vzhledem k národu židovskému. Kříž, jak jsme řekli, nebyl popravním nástrojem židovským, nýbrž římským. Byl to tedy pro židy nástroj jejich nepřátelů. Vidíme tedy i v tom zvláštní a záměrné pokoření Spasitelovo, když židé dosáhli toho, že jej i jeho smrtí krutým způsobem z národa vyloučili. Bylo to, můžeme-li přirovnati, jakoby v době minulé někdo přivedl svého

soka do rukou nepřátel k nejkrutějšímu způsobu smrti. Něčeho takového skutečně chtěli židé dosáhnout. Mimoděk se můžeme zamysliti, proč volila Prozřetelnost Boží takový způsob smrti, který lidem téže doby byl téměř pohoršením? Uvažme však ještě dále! Jak působila tato skutečnost kříže na mysli těch, kterých se týkala, na křesťany prvních dob apoštolských. Jakkoli kříž byla skutečnost, která zarážela a snad pohoršovala mnohé, vidíme, že apoštolové bez obav a zatajování tuto pravdu, tuto skutečnost kříže věřícím předkládají ve svých kázáních.

Z listů sv. Pavla vidíme, s jakou odvahou ba chloubou mluví svým křesťanům z pohanství o smrti kříže. „My pak kážeme Krista, ukřižovaného" (I. Kor. 1, 23). Dodává však, že kříž, který je židům pohoršením a pohanům pošetilostí, je pro ty, kdož jsou k víře povoláni, Boží mocí a Boží moudrostí! (zmž. v. 24.) Kříž v prvních dobách Církve plní tedy své poslání, jako skutečnost, která s božskou jistotou ukazuje, že smrtí Kristovou bylo z nás sňato zlořečení Boží (Gla. 3, 13). Křížem všichni bez rozdílu stavu začali chápat, že se všichni mohou stát dětmi Božími, že všichni mají právo na život věčný. To bylo poslání kříže v prvních dobách křesťanských! Jen kříž mohl strhnouti ony přehrady, které byly mezi pohanstvím a národem židovským, jen kříž mohl všem i těm nejposlednějším mluviti jim srozumitelnou řečí o skutečnosti, že všichni jsou vykoupeni! Avšak postupem času, a je to právě zásluhou křesťanství, přestává být kříž hrozným nástrojem popravním. Stává se předmětem úcty, stává se něčím posvátným. Jistě i onen kříž, na němž zemřel Pán, byl od prvních dob předmětem úcty věrných Páně, jinak by nám nebyly uchovány tradicí jeho částky. Přestal však býti nástrojem popravním, stával se znenáhla nejposvátnějším znamením křesťanským. Zajisté zcela jinak již připadal kříž vojínům Konstantinovým, když po tajemném znamení na slunci a po snu císařově, podle vyprávění Eusebiova, se zaskvěl „labaron", praporu Konstantinova a vedl jeho vojska k vítězné bitvě s troskami pohanství. „V tomto znamení zvítězíš!" Bezděky vidíme, jak se plní předpověď Spasitelova. „Budu-li povýšen od země, potáhnu všechno k sobě," a evangelista dodává: „To pak řekl, naznačuje, jakou smrtí měl zemříti" (Jan 12, 32, 33). Kříž se stává předmětem úcty a předmětem oslavy! Vnitřní síla, o níž mluví sv. Pavel, moc Boží, vyzařuje z kříže a poutá a pozvedá k Bohu nesčetné duše, které v kříži nalézají zdroj milosti a útěchy, obrozující celý svět.

Tuto myšlenku chce vyjádřiti i dnešní slavnost. Chce nám připomenouti onu vnitřní moc, sílu a slast, která je v kříži a která obrozuje naše duše. Povýšení svatého kříže! Ono povýšení, o němž mluví Spasitel za hovoru s Nikodemem, kdy poukazuje na zázrak Mojžíšův a tím předpovídá i svou smrt: „Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí povýšen býti Syn člověka, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný." (Jan 3, 14, 15.)

Bylo to již v prvních stoletích křesťanských, kdy se konala tato

slavnost v Církvi, zejména v Jerusalemě. Jedna událost v VIII. stol. dala této slavnosti zvláštního významu a svátek se rozšířil v celé Církvi. Vyprávějí nám o tom církevní čtení dnešního dne. Psal se r. 614, kdy se zdálo, že římská říše, tehdy již křesťanská, podlehne nátlaku perské moci. Po prolití mnohé křesťanské krve zpustošen byl Jerusalem, odvezen byl jako válečná kořist i sv. kříž. Útoky cizích národů ohrožovaly sídlo císařovo — Cařihrad. Mladý císař Heraklius ztrácel naději, že odolá perské moci, žádající, aby se císař podrobil úctě boha — slunce. Císař se však znovu vzchopil, spolu se svými věrnými, vzchopil se ve znamení ukřižovaného Boha. A po třech těžkých bitvách přemáhá krále Chosrou, vítězí nad nepřáteli říše. Mír byl uzavřen vítězstvím kříže a též svatý kříž se vrací — do rukou křesťanských. A podání dodává k tomu ještě tuto událost. Když následujícího roku, právě v den Povýšení sv. Kříže, císař přišel do Jerusalema a na vlastních ramenou chtěl zanésti svaté dřevo na místo, odkud před čtrnácti lety bylo odneseno, tu v bráně města, ve svém císařském oděvu, nemohl dále, jakoby zadržen neviděnou mocí. Až biskup města, Zachariáš, jej upozornil: „Nevidíš, císaři, že takto oděn málo napodobíš chudobu a pokoru Ježíše Krista nesoucího kříž?" A císař zouvá obuv, obléká všední šaty jako nejprostší z lidu a dokončuje svou pouť. A od té doby památka Povýšení sv. Kříže se stala slavnou v celém křesťanském světě.

Vidíme, drazí v Kristu, že smysl této události je v souhlase s tím, co jsme řekli o poslání kříže a můžeme i k této události připojiti několik myšlenek. Předně vidíme, že kříž je jakýmsi symbolem, náznakem toho, co se neustále děje v Církvi, která je ztělesněním a zpřítomněním životního díla samého Spasitele. Kříž se ocitl v rukou nepřátel Božích, zneuctěn po čtrnáct let na potupu všech křesťanů, až prozřetelností Boží byl osvobozen a církvi vrácen. Není to i náznakem toho, co se neustále dělo a děje v celé Církvi?

Jinou myšlenku nám vnuká i událost z děje, který nám líčí podání. Císař nemohl prý donésti kříž do chrámu na Kalvarii, dokavad si nepřipomněl, že ve zlatě a v nádheře, třebaže nese kříž, málo se přibližuje příkladu Spasitelovu. A Pán téměř nechtěl přijmouti jeho dobrou vůli, dokavad se nepřipodobnil znamení, které na svých ramenou sám nesl. Jaké poučení pro nás, kteří se tak často stýkáme s křížem Páně a o něm neustále hovoříme. Jsme křesťané, žijeme podle jména životem Kristovým, ale jaký je často rozdíl, jaký rozpor mezi jménem, které vyznáváme a životem, kterým žijeme ve svém prostředí! Jak snadno zapomínáme, že život křesťana je přiblížení a připodobnění ke kříži Spasitelovu, podle slov sv. Pavla, spoluumření s ním! Jak často si ozdobíme, svou zbožností téměř přetvoříme kříž Kristův a přezíráme, nechápeme jeho holou a tvrdou skutečnost! Musí to být trpký zásah života, a je to velká milost Boží, abychom poznali kříž v jeho skutečnosti a znovu mu připodobnili své jednání, myšlení, celý život. Nezapomeňme, že kříž

Páně pochopíme tehdy, když se mu připodobníme v jeho holé skutečnosti, když jej přijmeme tak, jak je.

Shrneme-li pravdy, o kterých jsme uvažovali, především vidíme, že nutno kříž bráti tak jak je, jako tvrdou skutečnost. Je nástrojem pokoření, je nástrojem smrti! Přece však zase nesmíme zapomenouti, že v kříži je neobyčejná moc, že je zdrojem nadpřirozené, božské útěchy. A to je pravda, kterou si chceme ještě zvláště připomenouti. Kříž sám nebyl by zdrojem naší síly, nebyl by ničím, kdyby nebyl křížem Kristovým. Jeho cenu mu nedává to, co je na něm bolestného a potupného, nýbrž oběť, kterou nesl, ovoce, které nám dal. Nebylo by správné a křesťanské, kdybychom měli za to, že utrpení je smyslem našeho života, že Bůh čeká jen na naše oběti. Byl by to velký omyl. Utrpení není smyslem a cílem, nýbrž jen prostředkem, prostředkem, který nás má vésti blíže k Bohu a ke Kristu Pánu. O Spasiteli platí slova apoštolova: „Pro radost sobě předloženou přestál kříž" (Žid. 12, 2). Smyslem všeho je jen oslava Boží a kříž vstupuje právě v plány Boží, protože je k tomu cíli prostředkem nejlepším. Jen v plánu Božím, jen po příkladu Kristově a ve spojení s ním má smysl bolest a kříž, a proto jen ve spojení s Kristem Pánem mají cenu a smysl všechna naše lidská utrpení. Je to pravda, na kterou nesmíme nikdy zapomenout, že všechny naše činy, i největší skutky a oběti nejsou ničím, nejsou-li spojeny s obětí Kristovou, nejsou-li vykonány z pohnutek nadpřirozených, nejsou-li vykonány v milosti Boží. Sv. Pavel praví, že kdyby snesl největší oběti, kdyby se rozdal a vydal tělo své k spálení, že by mu nic neprospělo, kdyby při tom neměl lásky! (I. Kor. 13.) Nemusíme v každém skutku cítit lásku Boží, ale všechno naše konání nemá žádného smyslu, jestliže poslední pohnutkou a posledním cílem našich činů není Bůh. Jen tak se stává kříž mocí a silou, zdrojem přesvědčení.

Je to pro nás největším tajemstvím a uměním života, umět spojit to, co je lidského v životě, s tím, co je božské, umět spojit svá malá utrpení s křížem Kristovým. Jako se při mši sv. vpouští do kalicha vína kapka vody, jež s ním splyne, tak má i naše životní utrpení, naše oběť dokonale splynouti s obětí božskou, která jediná má cenu, s obětí Kristovou. A toto spojení, víme to jako křesťané, je nejdokonalejší, při obnově oběti kříže, při mši sv. Je to umění křesťanského života, přijmouti kříže tak, jak jsou, v jejich skutečnosti všedního života, nevyhýbati se jim, v každé všední události poznávat kříž neb křížek Boží, a přece nikdy neztratit s očí to, co je na kříži božské, nadpřirozené, t. j. ono spojení všech křížů s křížem Kristovým. Jen tak se stává náš život životem křesťanským, životem lásky, životem záslužným. Sv. Terezie od Ježíška bývá znázorněna s křížem, ale s křížem posetým růžemi. Je to veliké poučení její školy duchovního života, její cestičky k Bohu. Znamená to, že dovedla ve všech událostech všedního života, v těch nejmenších křížích, najít a neustále hledat prostředky, kterými chtěla ukázat svou lásku

k Bohu, svou lásku k Ježíši. Její cesta je cesta dokonale křesťanská, cesta nejlepší lásky Boží!

Je to to, co si chceme s pomocí milosti Boží odnésti z dnešní úvahy. Kéž zorným úhlem našeho života je jenom kříž, ale kříž Kristův! K tomu cíli si připomeneme z úvahy zvláště dva prostředky. Abychom dobře chápali kříž Kristův, mějme živé pochopení pro utrpení Kristovo, které se obnovuje v jeho mystickém Těle na zemi, v jeho Církvi. Církev je Kristem na zemi a proto její utrpení a její bolesti, jsou vlastně kříž Kristův. Mějmetedy živé pochopení pro to, co se v Církvi děje, čím ona žije, co trpí, abychom v jejím životě a v jejím utrpení poznávali život a kříž Kristův. Toto smýšlení nás může jen utvrditi v pravém chápání kříže, v přiblížení se k samému Spasiteli. Naučme se pak chápati kříž, tak jak jej chápali svatí, kteří jsou nám živou a nejlepší cestou. Není ani třeba připomínati, že ze všech stvořených bytostí nejlépe mohla kříži rozumět bytost, která sama byla Bohu nejblíže — Maria, neposkvrněná Matka Boží. Ne bez příčiny ji nazývá Církev Královnou mučedníků, protože její oběť podle toho, co nám vypráví evangelium, se téměř rovnala oběti božského Syna. Její příklad, její přímluva nás nejlépe naučí rozumět kříži a v kříži, v kříži Kristově poznávat nekonečnou lásku Boží. Tak se stane i nám, s milostí Boží, kříž zdrojem síly, zdrojem moci Boží, a kéž jednou ve svém posledním Povýšení se nám i stane zdrojem nekonečné Boží radosti a slávy. — Amen.

Dr Kajetán Matoušek:

BOLESTNÁ — PLAČÍCÍ — MATKA BOŽÍ.

(19. září.)

I. VÝROČÍ ZJEVENÍ LASALETTSKÉHO. Měsíc září je bohatý na svátky mariánské. Kromě tří sobot zasvěcených P. Marii, svátku P. Marie od vykupování zajatců, Narození a Jména P. Marie, máme dva svátky Bolestné Matky Boží. Tedy osm mariánských svátků v jednom měsíci je opravdu něco mimořádného! Ježto ve středu bylo Sedmibolestné Panny Marie a na dnešní neděli připadá výročí zjevení Panny Marie na hoře Lasalettské, uvažujme dnes o významu tohoto posledního, které v slzách Mariiných obsahuje i její bolesti! Nyní se již dostalo tomuto zjevení oficielního potvrzení od Církve svaté zavedením zvláštního formuláře mešního Panny Marie Smírkyně hříšníků pro dnešní den, a tak přestává býti Panna Maria Lasalettská předmětem jen soukromého zájmu. Ba uvidíme, že v současných dobách je třeba, aby upoutala k sobě pozornost celého našeho národa!

II. 1. MÍSTO ZJEVENÍ. V jihovýchodní Francii na jihovýchod od města Grenoblu se vypínají vysoké hory dosahující až 4.000 metrů, většinou s holými skalisky nahoře a jen v nižších polohách

porostlé travou a ještě níže křovinami a stromy. Vysoko v těchto horách leží vesnička La Salette s kostelíkem a kamennými domky, v nichž žije na pět set obyvatelů. Asi půl druhé hodiny stoupání po příkré a kamenité stezce odtud se možno dostati na vrchol hory téhož jména, vysoké 1.800 metrů, jež jest místem našeho zjevení.

2. UDÁLOST ZJEVENÍ. V sobotu suchých dnů 19. září roku 1846 pásly na této hoře krávy svým hospodářům, u nichž sloužily, dvě děti z jmenované vesničky, patnáctiletá Melanie Calvatová a jedenáctiletý Maximin Giraud. Bylo odpoledne a dobytek klidně ležel. Děti sestupovaly o něco níže k úžlabině, kde měly ležeti své mošny. Vtom se Melanie zarazí, úžasem pustí hůl z ruky a zvolá: „Memine, vidíš tam dole to velké světlo?" „Kde je?", táže se hošík, který byl asi tři kroky za dívkou. Obrátiv se naznačeným směrem, vidí rovněž oslňující světlo na místě, kde si byly dopoledne hrály a přes menší kameny položily široký ploský kámen, jejž ozdobily kvítím a věnečky. Obě děti stály bez hnutí a hleděly k tomuto místu. Viděly tam velký, světelný kruh plný světla a v něm Paní úchvatné krásy, která seděla na kameni ozdobeném od nich kvítím.

3. POSTAVA PANÍ. Paní byla schýlena, lokty měla opřeny o kolena, hlavu vloženou do dlaní a působila dojmem velikého zármutku. Plakala. Třebaže děti byly vzdáleny asi dvacet metrů, zaslechly jemný hlas Paní jim pravící: „Přistupte blíže, milé dítky, nebojte se, jsem zde, abych vám oznámila důležitou novinu!" Děti opustila uctivá bázeň, která je zdržovala. Běží k ní jako k dobré matce. Krásná Paní povstává a přistupuje blíže k dětem, vznášejíc se asi deset centimetrů nad zemí. Děti přímo ssají svými zraky její nadzemskou krásu, kterou nám takto popsaly: Paní měla podle způsobu lasalettských horalek bílý, až k zemi dlouhý šat se širokými rukávy, od pasu splývající zástěru, přes prsa skřížený a na zádech splývající šátek. Celý šat nebyl však něco hmotného. Byl stříbřitě bílý a přeskvoucí, jakoby poset třpytivými brilanty. Na hlavě měla korunku s věncem ze skvoucích růžiček rozmanitých barev, jež se nedaly srovnat s ničím na tomto světě. Z každé růžičky vyrážely trsy zlatého světla. Z každého světelného trsu ještě vyrážely splétající se větvičky a keříčky drobných kvítků jako třpytících se diamantů. Rovněž šátek byl lemován živoucími růžemi všech barev a ze srdíčka každé růže vycházelo překrásné a očím příjemné světlo. Podobné růže byly též kolem pasu a kolem střevíčků, jež byly stříbřité se zlatými přeskami. Kolem krku měla Paní veliký řetěz z nehmotného zlata, a druhý menší řetěz, na němž byl zavěšen kříž, všecek zářící světlem. Na kříži bylo tělo Krista Pána s rozpjatýma rukama, přirozené barvy. Z těla Kristova vycházely paprsky jako zářivé šípy. Kristus Pán připadal dětem jako živý ve smrtelném zápase. Na konci ramen kříže bylo vidět nástroje umučení: kladivo a kleště. Nebyly na kříži, nýbrž volně se vznášely. Kladivo na levé, pootevřené kleště na pravé straně. Paní byla vyšší postavy a její vzezření bylo královsky vznešené. Ale jevila se jako matka, plná

dobroty, lásky a slitování. Výraz smutku dodával její tváři ještě větší něžnosti a krásy.

4. SLOVA PANÍ. Paní počala k dětem mluviti a po celý ten čas jí kanuly z očí slzy, které se tříštily jako světelné jiskry a mizely v okolním jasu. Děti byly jaty velikým soucitem a byly by ji rády potěšily. Z nejdůležitějších věcí, které Paní dětem sdělila, byla její stížnost na hříchy, jimiž lidé znovu křižují jejího Syna, zvláště znesvěcování nedělí prací, klení a braní jména Božího nadarmo, a zanedbávání modlitby i mše sv., jakož i nezachovávání postů. Oznámila dětem tresty Boží, neobrátí-li se lidé, a mateřsky vyzývala k nápravě. Výslovně pravila: „Nechce-li se lid můj podrobiti, jsem nucena nechati naň dopadnouti rámě svého Syna; je tak těžké a tolik váží, že ho již nemohu udržeti. Od času, co trpím pro vás! Nechci-li, aby můj Syn vás opustil, musím Ho prositi neustále; a vy lidé na to nedbáte." Svěřila ještě dětem jen jim určené tajemství a znovu je vybídla: „Nuže, mé dítky, povězte to všemu lidu mému!"

5. ODCHOD PANÍ. Potom se ubírala, mlčky se modlíc, na nedaleké návrší. Děti kráčely s ní. Na návrší se zastavila a setrvala chvíli obrácena směrem k Jerusalemu a k Římu. Obětovala asi na usmíření Bohu své bolesti křížové cesty a modlila se za náměstka Kristova na zemi. Pak se vznesla a její zjev ponenáhlu mizel ve světle, jež ji obklopovalo, až i to zaniklo v azuru. Maximin i Melanie po zmizení Paní nebyli schopni ani pohybu a slova. Když se vzpamatovali, rozhodli se věrně splniti své poslání svěřené jim od Paní.

6. POTVRZENÍ VĚROHODNOSTI ZJEVENÍ. Hned jim nebylo uvěřeno. Byli vyslýcháni autoritami světskými i církevními znova a znova, byl zkoumán jejich duševní i zdravotní stav. Ba byli biti a trýzněni od svých rodičů. Prožívali pravé mučednictví. Ale nezměnili ničeho na svých výrocích. Na místě zjevení vytryskl zázračný pramen. Když zjevení bylo s největší opatrností prozkoumáno, bylo prohlášeno Církví svatou za věrohodné a zbudována tam basilika, při níž byl i založen klášter kongregace kněží zasvěcených P. Marii Lasalettské. Na Lasalettu přichází od té doby mnoho poutníků z celého světa, kteří tam dosahují na přímluvu P. Marie mnohých milostí, zejména zázračných obrácení, takže se říká ve Francii: „Chcete-li uzdravení, jděte do Lurd, ale chcete-li obrácení, pak jděte na Lasalettu!" Proto Lasaletta požívá veliké úcty a slavný spisovatel francouzský Leon Bloy si jí nesmírně vážil a věnoval jí jedno své dílo: „Úvahy lasalettské." Poněvadž úcta k Matce Boží Plačící přivádí mnoho hříšníků k Bohu, je Ona skutečně i v tom smyslu Smírkyní hříšníků. Předpovědi Rodičky Boží se splnily a na Francii a na celý svět přišly předpověděné tresty.

7. VÝZNAM ZJEVENÍ. Jenom jedenkráte se zjevila P. Maria prostičkým pastevcům na hoře Lasalettské, ale její slova k nim jsou nadmíru obsažná a významná pro celý svět, a též pro nás a národ. Neboť i my se dopouštíme často hříchů, na něž si svatá Panna naříkala, a za něž předpovídala těžké tresty Boží. Svěcení dne svá-

tečního, úcta k jménu Božímu, plnění povinnosti modlitby a účast na mši sv., to jsou první tři přikázání Boží, jež jsou základem ostatních přikázání. Kdo neplní první tři, nebude plniti ani ostatní, jak nám zkušenost ukazuje. Můžeme tudíž býti hluchými k zvěsti lasalettské? Kdo z nás není dlužen Bohu smír? Kdo nemá kolem sebe duše nesmířené s Bohem a netouží, aby jim Matka Boží zjednala milost smíru? Budeme dále svými hříchy vynucovati slzy Matce Boží Bolestné? Co tedy učiníme?

III. SNAHA O SMÍR S BOHEM ÚCTOU LASALETTSKOU. Hleďme podle výzvy Matky Boží předně se obrátiti sami ze svých hříchů a usilovati i o obrácení svých bližních. Ježto však sami na to nestačíme, utíkejme se k Smírkyni hříšníků a prosme ji vroucně o zprostředkování nám smíru s jejím Božským Synem a tím i odvrácení zasloužených trestů! Buďme vroucími jejími ctiteli a tuto úctu k ní, jako Smírkyni hříšníků, šiřme i v svém národě! Mocným prostředkem k tomu bude postavení krásného a velkého chrámu zasvěceného Panně Marii, Smírkyni hříšníků v Praze-Nuslích, na Pankrácké pláni. Proč zrovna tam? Protože Nusle-Pankrác po první světové válce prosluly největším odpadem z celé Prahy od Církve svaté, a tudíž nejvíce potřebují smíru. Ale tam také stojí smutně proslulá věznice, kde tolik lidí bylo popraveno. V této tedy jedné z největších farností pražských má státi tam tolik potřebný farní chrám (ježto dosud tam žádného není), zasvěcený Panně Marii, Smírkyni hříšníků. V něm její socha na hlavním oltáři jako Matky Plačící bude i nejlepším pomníkem těm, kteří zde za národ položili své životy. Bude to svatyně národní, na které musí míti celý národ zásluhu. Bude to pražský Montmartre. A také jen s pomocí celého národa bude možno jej uskutečniti. Proto se zajímejte o toto dílo a šiřte o ně zájem! Konejte mezi sebou sbírky a své příspěvky posílejte buď prostřednictvím mým nebo přímo na katolický farní úřad v Praze-Nuslích neb Kostelnímu spolku pro Nusle-Pankrác v Praze-Nuslích, šek. účet č. 10840. Kéž se tímto způsobem brzy podaří postaviti v Praze naši československou Lasalettu a dosáhnouti tak pro celý náš národ smíru s Bohem a tím i šťastné budoucnosti. — Amen.

K PRIMICÍM.

Kanovník Thellier de Poncheville:

KNĚZ.

U dveří malého semináře se hlásí dítě. Dojemný krok, který řídí už celou jeho budoucnost.

Je to věk, kdy jeho kamarádi si volí řemeslo, jež bude jednou jejich prostředkem k výdělku. Dveře, na něž klepe tento duchovní učedník, nepodobají se žádným jiným dveřím. Sem se nepřicházejí vyučit

nějakému osobnímu postavení, které mu má zajistit bohatství. Sem přichází se cvičiti v hromadění bohatství s hůry, aby mohlo být rozséváno všude kolem.

Ptejte se tohoto mladého kandidáta kněžství: Jaký sen svedl jeho jinošství a bude inspirovat celý jeho život? Jaké místo chce zaujmouti v lidském společenství, kde všichni musí přispěti užitečnou prací? Vyslechněte jeho nádhernou odpověď: bude míti útěchyplný odraz v našich prsou naplněných úzkostí z nesmírné náboženské sklíčenosti této doby: „Chtěl bych býti knězem, abych zachraňoval duše."

Zachraňovati duše! Úžasná ctižádost pro tohoto desítiletého žáka. Touha, která jej již povznáší nad lidský obzor, u něhož se zastavují jeho malí druhové. Včera ještě sdílel jejich hry; už víc nesdílí jejich vkus. Nechá je honiti se za úsilím po penězích; jeho cílem je získávati duše a zachraňovati je. Zachraňovati je před věčnou smrtí, kam by je nakonec uvrhlo jejich zapomenutí Boha. Zachrániti současně svou vlast tím, že ji vyprostí z degradace a zachrání ji před rozervaností, jíž ji vystavuje atheismus.

Od tohoto prvního kroku se dává tento předurčený svatého díla na cesty, které stále stoupají. Připravuje se, aby žil na vrcholcích, kam nás jednoho dne přitáhne za sebou.

Dobrovolně odvrácen od věcí pozemských, které by jej byly mohly zadržeti zde dole, jeho zrak pátrá ve světě nadpřirozeném, jemuž on sám již náleží, neboť „jest ustanoven pro věci, které jsou Boží" (Heb. V. 1.).

Skutečnosti viditelné ztrácejí pro něj ponenáhlu svůj falešný lesk. Naopak, skutečnosti neviditelné, které se většinou druhým očím zdají být nedostižnými, stanou se mu blízké a jeho duše si zvykne pozorovati jejich čistou nádheru.

Čím více ho tato přitažlivost s hůry získá, tím méně ho poutají pokušení této země. Definitivní potlačení všeho života smyslného při velkém slibu podjáhenství dává jeho duchovnímu životu nový vzlet. Zakazuje svému tělu na vždycky divoké vášně rozkoše, činí svou duši přístupnější vlivům Ducha Svatého. Zatím co ubozí jinoši, oddaní zcela prudkosti svých zvířecích vášní, ztrácejí úplně veškeren smysl náboženský, jeho ustavičné potlačování tělesných choutek zvětšuje ostrost jeho vyšších schopností. V jeho bytosti, zdokonalené touto silnou spiritualistickou disciplinou, uskutečňuje se Evangelium v nejvyšší míře: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou." Vzestup po několik roků unáší tohoto mladého klerika na proměněný vrchol hory Tábor. V den jeho vysvěcení na kněze se otvírá před ním jako kdysi před Kristem na hoře Galilejské.

Svátostně spojen s tímto Božím Uvaděčem do věčného Království, novosvěcenec tam vstoupí celou nohou. Zaslíbená země, kde skončí naše pozemská pouť, není pro něj už vzdálenou nadějí, visící kdesi v azurových dálavách. Překročil její prah, zkoumá ji, bydlí

v ní a těší se z ní už nyní. Díky tomuto šťastnému pobytu v ní, bude schopen přivésti tam i své bratry jako do země, již zná z vlastní zkušenosti. Jeho znalost duchovního života, která je musí připraviti na tento tajuplný pobyt, bude mít tentýž osobní charakter a tutéž působivost. Bude o něm moci mluvit s důrazem přesvědčení, jako to činili první apoštolové Spasitelovi: „Tento život se nám zjevil," prohlašovali s radostnou určitostí, „viděli jsme jej, dosvědčujeme to a zvěstujeme vám ho, tento věčný život, který byl v Otci a který se nám zjevil" (I. J. 1—2).

I dnes ještě není tento život pro tohoto privilegovaného svědka něčím neurčitým, jakýmsi pojmem abstraktním, pouhými slovy, nýbrž krásnou a velkou skutečností, již chová ve svém nitru. Pocit plnosti a klidu, jež mu skýtá, dovolí mu ručiti, že skutečně existuje těm, kteří o tom pochybují. Jeho způsob, jakým o tom bude mluviti, vzbudí u jeho posluchačů touhu se vznésti až k němu a vnukne jim odvahu zlomiti příliš těžké překážky, jichž jsou obyčejně zajatci, aby se tam dostali.

Neboť oni to byli, pro něž po léta modliteb a studia den ze dne hromadil tento poklad. Nyní přišla hodina, aby tento poklad odhalil a rozdával v plném množství. Jeho duše, která se dlouho omývala světlem v blízkosti nebeských končin, přenese svou oživující záři do duševních zmatků, v nichž se lidstvo malátně potácí. A duše ztrápené pod tíží pozemského stínu, se radují, když v něm objeví odraz Boha, který je zve a který jim pomáhá, aby se upamatovaly na nebe.

Lidé se často táží, k čemu slouží tento farář, osamocený a jako neužitečný uprostřed obyvatelstva, které jeho kostel nenavštěvuje? Jeho pouhá přítomnost jest již skvělou manifestací této silné spirituality, k níž by všichni měli mířiti a o niž tak málo kdo z nich dbá.

Již při pouhém pohledu na něj, zbaveného hospodářských prací, které je stravují, zato však obtíženého vyššími starostmi, svědkové této existence tak odlišné od jejich, musí se konečně sami u sebe ptát: Je tedy něco jiného než to, co je naším nejvyšším důvodem života?"

Pro něj samého je jeho dobrovolný celibát veřejným potvrzením tohoto něčeho vyššího. Neustálé, absolutní ovládání chtíčů těla by stačilo zjeviti v nás princip vyšší nad ně.

Pozorujme ho v jeho díle. Jeho stavovským úkolem je spřáteliti s duchovním světem ty, kteří do něj byli již zasvěceni; dáti jej tušiti a hledati těmi, kteří jej dosud neznali. Neboť bez něho, pravil správně básník:

„Bez vás, žel, jak by si duše odvykaly,
když jejich oči stvořeny jsou vzhlížet vzhůru.

(Louis Mercier)

Jeho hlas rozechvívá vše, co je v nás nejlepší. Nikdo k nám nemluví tak, aby nám vzdával takovou čest, a kdo by byl schopen činiti nám tolik dobrého.

Nejskromnější vesnický farář tak činí už u těch zcela maličkých dětí, které se prohánějí ve stínu jeho kostelní věže. Jakmile jich může dosáhnouti, spřáteluje je s tímto tajemstvím. Jeho hodiny náboženství, jeho otcovská péče směřuje k tomu, aby v nich vzbudil úctu k jejich duši, jejíž krásu a nesmrtelnost jim odhaluje. Učí je poznávat cenu stavu milosti posvěcující, jehož nabyli křtem svatým v živém spojení s Bohem. Dobrodiní neporovnatelné v tomto věku, kde vláda zvířete a hrubých chtíčů riskuje zničiti navždy svrchovanost ducha. Dobrodiní nezničitelné, jako znamení svátosti, jež nic nemůže smýti s čela těchto malých křesťanů. I když se později třeba zpronevěří myšlení a předpisům Církve, jejich celý život zůstane proniknut touto velkou vzpomínkou. Nikdy už nebudou moci zcela popříti vznešenost víry, která je povznáší tak silně nad zvířeckost. To je to, co zachovává naši Francii, přes její skepticismus povrchu, instiktivní půvab vznešenosti: Po staletí navyklá tomuto zářivému světlu, těžko se dá bezprávně uvězniti do nízkého a temného atheismu.

Avšak toto náboženské dědictví se rychle znehodnocuje tam, kde je fara opuštěna. Z jedné generace na druhou se duchovní přesvědčení a energie zeslabují a v srdci nové družiny se hlásí úpadek, který hrozí způsobiti mnoho jiných v celé společnosti.

Jinoši odcházejí po cestě života, táhnouce své chtíče k zemi, strhujíce sami sebe na mělčinu. Těmto nešťastníkům bude scházet jen to, aby se v rozhodných letech svého dětství setkali s učitelem v taláru, který by je byl mohl odvrátiti od nedůstojných radovánek tím, že by je naučil znáti radosti lepší, ony, jež přicházejí s hůry.

Dobrý pastýř prokáže každou neděli tuto službu věrným svého ovčince.

V pochmurné malátnosti venkova, jako v těžkém ovzduší měst, jakmile zazní hodina mše svaté, pohledy věřících se povznesou, díky jemu, ke krásným obzorům, od nichž je během týdne odvracely tíživé starosti jejich povolání, někdy též omámení radosti nebo svedení hříchu.

Odloživše toto břemeno hmotných zaměstnání, jímž jsou zcela zatíženi, upamatují se, na prahu kostela, že jim jejich existence nebyla dána jen a jedině pro tyto ubohé věci zde dole. Shromážděni kolem kazatelny, kde jsou poučováni o svém věčném určení, klečíce u oltáře, kde Kristus znovu přichází navštíviti a posvětit svůj lid, soustřeďují své myšlenky a potřebné posily, aby mohli znovu vykročiti na cestu k vrcholkům božským. Takto je zachováno

. . . . těm, jichž tvrdé ruce
řídí pluh a drží bodec,
instinkt neviditelna a zdravý zvyk
pozvednouti hlavu na konci své brázdy.

(Louis Mercier.)

Tato obrozující činnost kněze se projevuje s obzvláštní působivostí ve zpovědnici: Ve skromném pobytu stínu, kde těla se ztrácejí kde tváře samotné se navzájem nevidí, je sotva slyšeti dvojí šepot: vyznání viny, která zapříčinila hříšníkovu smrt v životě nadpřirozeném, a rozhřešení, které jej k tomuto životu opět vzkřísí. Z propasti, do níž ho jeho hříchy byly uvrhly, vystupuje jediným rozmachem do blízkosti samého Nebe. Včera ho jeho špatné sklony držely pod svým ponižujícím jhem. Svátostná působivá moc zpovědníkova ho osvobodila z otroctví hříchu: duchovní stvoření je opět svobodné.

Aby jej chránily před novými slabostmi, ruce kněžské jsou opatřeny poslední pomocí: U posvátného stolu kladou do duše přijímajícího kvas, který dokončuje očistu od jeho skvrn a kterážto činnost, denně obnovovaná, může způsobiti bezmezný vzrůst jejich nadpřirozené životní síly.

Jaké dobro pro národ, že tisíce a tisíce kostelů je roztroušeno po celém prostoru jeho území! Skromné venkovské kapličky nebo nádherné basiliky velkých měst, nezáleží na jejich vzhledu: jakmile tam dělník Kristův koná správně svůj úkol, obnovuje zde síly ze všech nejnepostradatelnější pro budoucnost národa, síly, které povznášejí jeho duši.

Přeložila Dr Vl. Brodlová.

NÁRYS KÁZÁNÍ O LAICKÝCH POMOCNÍCÍCH DUCHOVNÍ SPRÁVY.

Drazí v Kristu!

V evangeliu o Nanebevstoupení Páně jsme slyšeli o rozloučení Spasitelově se svými apoštoly. Sledujeme-li pozorně, co praví evangelium, vidíme, že to pro ně byla chvíle nadmíru bolestná. Kdo pochopí, jaká byla jejich láska po všem, co prožili se svým Spasitelem, když se stali jeho nejdůvěrnějšími přáteli. Nezbylo než se smířit s holou skutečností. Andělé jim to připomněli, nezbylo než poslechnout. Leč při jejich návratu do Jerusalema se bezděky vynořila v duši vzpomínka na jasné přislíbení jejich Mistra: „Odejde, ale řekl, že je dobře, že odchází. Přijde někdo jiný, kdo je utvrdí a posilní a potěší, čeká je ještě veliký a vznešený úkol. Jejich úkolem bude rozvinout sítě k lovu lidí po celé Galileji, Judsku a Samaří až do končin země. Ve chvíli, kdy na ně sestoupí Duch sv., začne na zemi slíbené království Boží. A duše apoštolů se rozhořely v dychtivé touze po příchodu toho, jenž je měl posvětit k velkému úkolu.

Jejich láska k Spasiteli v horlivé modlitbě večeřadla jerusalemského se začala přetvořovat v horlivosti pro království Boží. Začali chápat, že práce pro duše je nejvznešenější úkol, ke kterému člověk může být povolán. Toužili proto tím více po příchodu toho, který je měl posilnit k tomuto úkolu. A jejich touha se splnila. Ve chvíli, kdy na ně sestoupil Duch sv., byli naplněni silou a touhou hlásat království Boží, stali se podle přislíbení Páně rybáři lidí. A od té chvíle neznali jiného zájmu než království Boží a spásu duší. Příchodem Ducha sv. byli v plném smyslu posvěceni a přitaženi k apoštolskému úkolu.

Podílem apoštolů se stala práce pro království Boží. Povolání nadmíru vznešené. Je ve vlastním smyslu podíl na božském poslání samého Syna Božího. Je to zvláštní milost, zvláštní výsada Boží. Není k ní každý povolán. Spasitel to řekl výslovně při poslední večeři: „Ne vy jste si vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás" (Jan 15, 16). Vždyť apoštolátem vstupuje člověk, ubohý tvor, v úřad více božský než lidský: „Jako mne poslal Otec, i já posílám vás" (Jan 20, 21). A jinde ujistil Spasitel apoštoly, že z jeho moci budou konat zázraky stejné jako On činil, ba ještě větší. On sám jim vyprosí a dá k tomu všechnu potřebnou sílu. Je-li však apoštolský úřad nesmírně vznešený, je právě tak i pro nás potřebný. Čeho více potřebuje člověk, než slova života a milost, kterou mu dává život věčný, která jej činí dítkem božím? Je to úřad nad jiné potřebný, protože mnoho je ještě těch, ke kterým nepronikla zvěst o království Božím, ba mnoho je snad i těch, kteří touží po pravé víře a přijali by ji, kdyby měli, kdo by jim ji hlásal a o ní je poučil. Kristus Pán sám na tuto skutečnost apoštoly upozornil, když řekl: že žeň je hojná, ale málo je ženců a dodal: „Proste Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou!" (Luk. 10, 2.) Z toho ovšem vidíme, že apoštolský úřad je něco, co je sice výsadou jenom těch, kteří byli povoláni, ale apoštolát sám, protože je dílem nutným a potřebným, se týká každého z nás. Na spáse duší můžeme a máme všichni spolupůsobit. Je to vlastně příkaz samého Spasitele, který v modlitbu, kterou nás naučil, vložil prosbu: Přijď království Tvé!, abychom nezapomněli, že všichni máme mít zájem na rozšíření jeho evangelia a že všichni jsme zodpovědni za spásu svých bližních. Tuto spolupráci na apoštolátu Církve chceme s pomocí Boží učiniti předmětem dnešní úvahy.

Pohlédneme-li na první dějiny Církve, na doby apoštolské, poznáváme, že spolupráce na apoštolátě byla prvním křesťanům něčím známým, něčím samozřejmým. V dějinách první Církve, zvlášť v působení sv. Pavla, vyniká tento známý a krásný rys první Církve. Všude, kam přicházejí apoštolové, všude, kam proniká slovo jejich evangelia, vyvstávají samí ochotní a horliví spolupracovníci, tvoří se sbor pomocníků jejich apoštolského úkolu. Jsou to lidé ze všech prostředí a povolání, právě tak vzdělaní jako prostí, ale všichni vedeni týmž přesvědčením a jednou touhou: přivádět duše k Církvi, přivádět duše ke Kristu. Nemají často nic, než dobrou vůli, ale oddanost k apoštolům a podřízení k Církvi svaté dává plodnost jejich

slovům a pracím, konají dílo veliké, dílo Boží! Nestačila by dlouhá úvaha, abychom poznali jen všechny osoby z okruhu působnosti sv. Pavla, apoštola národů! Je to generální štáb jeho nesmírné apoštolské práce ve všech městech a krajích, kde on působil. Vidíme, že provázejí sv. Pavla na jeho cestách, předcházejí jeho působení a pronikají do míst, kam apoštol nemohl sám přijíti. Někteří poskytují své domy, stávají se hostiteli Církve Boží, jako Kajus v Korintě, Onesiferus v Efesu, Nymfa v Laedecei a mn. j. Z listů apoštolových a ze Skutků známe na sedmdesát těchto spolupracovníků, z nichž některým dává svědectví, že „mnoho pracovali v Pánu" (Tim. 16, 11), že jsou znamenití u apoštolů, ba pro něho „nasadili hrdlo své" (Řím. 16, 3). Jak bohatý a plodný byl život prvních křesťanů! Myšlenka spolupráce laiků s apoštolátem Církve byla tedy přáním Církve samé. V nové době se dostává této myšlence zvláštního výrazu v díle Katolické akce, což znamená p ř i z v á n í l a i k ů k h i e r a r c h i c k é m u a p o š t o l á t u C í r k v e. To neznamená, že by laici měli zvláštní apoštolát mimo činnost Církve. Jeden je apoštolát, jedno je dílo spásy duší. Avšak laici jsou k němu přizváni, aby ve svém povolání, ve svém prostředí působili slovem a příkladem a stali se pomocnou rukou biskupů a kněží. V tomto smyslu je tedy jejich apoštolát něčím novým. Ve vlastním prostředí mají laici působiti z vlastního popudu a vlastním způsobem. Církev je vede a vychovává, ale ponechává jim volnost a iniciativu k apoštolskému činu. Podle řečeného není to však opět něčím novým, neboť právě v tom se vrací Církev k prvotním dobám, ke způsobu apoštolátu, který vidíme u prvních křesťanů. Nemáme i krásný náznak této myšlenky v našem prostředí, na počátku našich dějin v příkladu hrdinného a milého světce sv. Václava? Zpráva dějepisce o tom, že připravoval víno a chléb k přesvaté oběti neznamená jen jeho náklonnost ke zbožnosti, jako spíše jeho vědomí, že nejvznešenější úkol života je spolupráce s knězem, která má svůj vrchol v přesvaté oběti. Že takto chápal svůj životní úkol, vidíme ze zpráv, že dal všechnu svou vladařskou moc do služeb rozšíření Božího království. Použil všech svých sil a všech možností, aby upevnil víru Kristovu ve svém národě. Je-li pro nás milým a mocným ochráncem, je též příkladem apoštolského dělníka, je vzorem práce katolíka v duchu Katolické akce.

Není dnes mým úkolem, abych hovořil o potřebě díla Katolické akce. Je až příliš zřejmé, že u nás nedojde k obnově náboženského života, pokavad neuskutečníme toto dílo, které nám Církev doporučuje a ukládá. Rád bych vás však upozornil na jiné dílo — je to též spolupráce laiků s knězem na spáse duší — které je neméně potřebné a které je podmínkou úspěšné duchovní správy: je to v ý p o m o c l a i k ů k n ě z i v d u c h o v n í s p r á v ě. Kněz ve farní duchovní správě potřebuje těchto pomocníků, kteří mu pomáhají tím, že na sebe vezmou část povinností, které musí kněz konat a které nesouvisí nutně s jeho kněžským úřadem. Je to úkol

laických pomocníků katechistů, farních sester. I tato myšlenka není v Církvi něčím novým. Víme již ze skutků apoštolských, že apoštolové, když pozorovali, že péče o různé církevní záležitosti, zejména starosti hmotné, je odvádějí od úkolů duchovních a zejména od kázání, vybrali si sedm pomocníků, kterým svěřili tuto službu. Byli to první jáhnové. Později vznikají jiné potřeby a jiné úřady v Církvi. Víme, že účinně pomáhaly i ženy, jako jáhenky, t. j. přisluhovatelky Církve a apoštolů. Vidíme, že později v dějinách Církve přijímají tento úkol různé řehole, které vznikají jako pomocná díla pro různé potřeby doby. Hlavním cílem řádů je ovšem služba Bohu a posvěcení vlastní duše, leč vedlejším úkolem řádů byla pomoc Církvi v některém zvláštním apoštolském díle. Řády usnadňovaly a ulehčovaly Církvi její apoštolát. Při tom nutno poznamenat, že život řeholní nebyl vždy a není ani dnes spojen nutně s úřadem kněžským. První řády ve starých dobách vznikaly jako sdružení ne-kněží, laiků. Abychom však ještě lépe pochopili tuto myšlenku laické pomoci, můžeme obrátit svou pozornost k novému současnému zřízení v Církvi, k misiím. Misie poskytují nejkrásnější obraz života Církve v naší době, žel Bohu, velké části křesťanů téměř neznámý. A právě misie mohou nám dáti velmi cennou směrnici pro dnešní duchovní správu. Je to ve zřízení misionářových pomocníků — katechistů. Bez tohoto zřízení by neobstálo téměř žádné dílo katolických misií. Kdykoliv je vykázána nějakému řádu neb misijnímu sdružení nová oblast, není prvním úkolem získat co nejvíce duší školou a kázáním. Prvním úkolem je výchova katechistů pro novou misijní oblast.

Misionář nepůsobí totiž sám, nýbrž ve spolupráci s těmito pomocníky, lépe ještě působí skrze ně ve své oblasti. Misionářovou péčí je, aby v každém místě, kde jsou nově obrácení křesťané, měl svého katechistu, který povede školu, bude připravovat katechumeny k přijetí křtu a především bude udržovat styk se stanicí misijní. Misionářova práce spočívá pak v „misiji" ve vlastním smyslu, t. j. v neustálém objíždění těchto obcí, kde káže slovo Boží, přijímá novokřtěnce, kteří jsou sdostatek vyučeni a poslouží svátostmi nemocným. Jistě je přáním všech, aby v každém sídle měli svého kněze, leč z řečeného vidíme zřejmě, že bez katechistů by byla práce misijní nemožná. Řečené platí i na naše poměry. Není třeba nad touto skutečností se pohoršiti. Vidíme prostě daný stav věcí. Brzká budoucnost bude asi taková, že nebude možné, aby v každé farnosti sídlil místní duchovní pastýř, ba v zájmu prospěchu svěřených duší bude někdy nutné, aby kněží se více spojili ve své práci a tím snad zdánlivě se vzdálili svěřeným duším, leč nebude možné, aby která farnost byla bez „stanice duchovní správy" bez laika, muže či ženy, kteří by měli na starosti úkol nejpotřebnější, školu a katechesi, kteří by měli péči o dům boží a usnadňovali knězi jeho duchovní práci při udělování svátostí a konečně udržovali styk s knězem, jemuž je farnost přidělena. Vidíme, že ani naše duchovní správa se

neobejde bez pomocníků, bez katechistů farních. Není třeba po tom, co bylo řečeno, zdůrazniti, že neběží o pomocníky z dobré vůle a z horlivosti, kteří vždy a všude jsou nutní, nýbrž o pomocné síly, kteří si tuto pomoc zvolí jako své životní povolání a žijí tedy jen pro věc boží. Podle řečeného možno shrnouti jejich úkol v trojí poslání: 1. vedení duchovní agendy v zastoupení nepřítomného kněze farní kanceláře pro místní duchovní obec; 2. péče o dům boží, modlitby, hudbu a zpěv (vzpomeňme na „modlící bratry" našeho věřícího lidu, kteří konali velké služby vedením modliteb a pořádáním poutí); 3. konečně úřad nejposvátnější, který laikovi může být po knězi svěřen a kde koná dílo téměř kněžské — katechese Božího slova v náboženském vyučování. Víme, že na tuto potřebu doby odpoví mnohé obětavé duše, ba že se najdou takoví, ať muži či ženy, kteří opustí i své povolání a věnují se dílu, které poznají nejen jako nutné, nýbrž jako nejvýš krásné a vznešené! Zdaž jim nebudou v duši zníti slova samého Spasitele, který s takovým důrazem nás ujistil: „Kdo přijme jedno dítko takové pro jméno mé, mne přijímá." (Mat. 19, 5.) „Kdo přijímá proroka proto, že jest prorok (sluha boží), obdrží odplatu proroka?" (Mat. 10, 41.) A slova sv. Jana Zlatoústého: „Co se vyrovná onomu umění, které chce vésti duše a utvářeti mysli a srdce mládeže" (Hom. 60, in fes. S. J. Bosko). Bude to snad před světem velká oběť a světu skrytá, leč štěstí, které plyne ze Srdce samého Spasitele a které zaplaví jejich duše, bude jim nejlepší odměnou!

Je naším úkolem, drazí v Kristu, a přáním našeho arcipastýře, abychom se obrátili k vám, věřícím katolíkům s touto velkou výzvou a prosbou, abyste pochopili volání naší doby, abyste uslyšeli téměř volání prázdných a pustnoucích svatyní, ale především hynoucích svatyní dětských duší a srdcí! Mají-li býti zachráněny od jisté záhuby, je třeba těchto pomocníků duchovní správy, žen i mužů, je třeba katechistů, je třeba farních sester!

Závěrem této dnešní úvahy bude nejlépe, když stručně poukážeme na dílo, které již bylo vykonáno. Jest to zřízení farních sester, které působí v našem pohraničí již od dvou let. Při nedostatku kněží v novém úkolu ukázala se nutná laická pomoc duchovní správě. Našly se obětavé duše, které chtěly jako farní sestry pomáhat laickou pomocí kněžstvu v pohraničí. Roku 1946 se rozjelo prvních 10 sester do pohraničí a dnes působí jich na různých místech již 22. Bylo jim často začínat za zvláště nesnadných okolností, krátké školení nemohlo je ke všem úkolům vybavit, ale přece jejich obětavost a horlivost přemáhala všechny obtíže, tak že dnes by bez jejich pomoci mnohé kraje se téměř zcela odcizily životu víry, že svou skrytou prací konají dílo vskutku apoštolské! — mohou vydati zkušení kněží svědectví. Můžeme vzpomenouti na krásný příklad oběti jedné z nich, kterou věčný Odplatitel jistě již odměnil svým božským způsobem a kterou postavil za vzor ostatním v této skryté apoštolské práci. K úkolu farní sestry ne-

měla být ještě pro svůj věk přijata, nebylo jí více jak 17 let. Slzami a prosbami dosáhla toho, že byla se starší farní sestrou poslána do práce v laické pomoci v pohraničí. Konala svůj úkol svědomitě a obětavě, brzy si získala srdce těch, kterým měla pomáhat, zejména srdce dětí. Dne 5. 11. 1946, když byla na cestě za povoláním, stala se obětí automobilového neštěstí, a tak přinesla Pánu Bohu mladou oběť svého života. Je-li před Pánem Bohem i mučednictví malých obětí, je její životní dílo příkladem, který mnohé povede k následování této cesty oběti. Není třeba, abychom se déle zdržovali u těchto důkazů. Snad postačí jen výzva našeho arcipastýře a prosba jeho úřadů (Arcidiecésního pastoračního ústředí), že potřebujeme nové síly, nutně alespoň 20 farních sester, že potřebujeme mnoho dalších laických pomocníků, ženy i muže. K tomuto pouze ještě dvě poznámky. Mýlil by se, kdo by byl toho názoru, že se k tomu úkolu hodí ti, kdo v životě nebyli schopni něco vykonat a kdož si volí toto zaměstnání jako prostředek v nouzi a snadné zaměstnání. O významu a kráse toho úkolu jsme již řekli dosti a též o jeho obětech. Zde ještě možno říci tolik, že i pastorační ústředí v Praze je si vědomo, že běží o úkol odpovědný, bude tedy vyžadovat určité schopnosti kandidátů a bude je připravovat k u r s e m, který postupem času bude více zdokonalován. Mýlil by se pak i ten, kdo by byl toho názoru, že takové zaměstnání není skutečným zaměstnáním, zvláště nese-li odpovědnost otce rodiny. I v této věci je si nadřízené ústředí dobře vědomo velké odpovědnosti a postará se o jejich hmotné zajištění. S nízkými úmysly by se hlásil ten, kdo by v tomto povolání hledal svůj vlastní prospěch. Leč neměl by správný názor ani ten, kdo by měl za to, že úděl evangelických dělníků je žít z almužen. Kristus Pán ukládal svým apoštolům naprostou nezištnost, přece však řekl jasně, že jako hlasatelé evangelia mají právo být v y d r ž o v á n i t ě m i, k t e r ý m s l o u ž í službou slova, že tudíž je i povinností věřících je vydržovat ze svých statků. Touto pravdou se řídili též i apoštolové. K tomu cíli byla též zavedena „Mariánská daň" v naší arcidiecési. Tato oběť našich katolíků jedině umožnila dílo laické pomoci v pohraničí a zachránila mnoho v ohledu duchovním. „Mariánská daň" je určena i pro toto dílo duchovní obnovy, které se zdá dnes dílem nejpotřebnějším.

Konečně se vraťme v duchu ještě na místo, kde se shromáždili apoštolové po návratu s hory Olivetské do večeřadla jerusalemského. Jak se připravovali apoštolové k velkému poslání? Připravovali se společnou modlitbou, připravovali se spolu s Matkou Boží. Je to prvý prostředek, kterým všichni mohou odpovědět na tuto výzvu a všichni mohou spolupracovat; modlitba na tento úmysl, za naše pohraničí, za laické pomocníky v duchovní správě! Modleme se, modleme se však s Matkou Boží. Jí přikládejme tyto modlitby a tyto prosby. Zasvětili jsme jí Mariánskou daní počátky duchovní obnovy našeho národa, protože víme, že jsme národem mariánským, že práce pod její záštitou byla pro království Boží nejjistější! Kéž

nám její přímluva vyprosí mnoho apoštolských pomocníků v řadách našich laiků, aby náš lid se vrátil k víře otců a aby se znovu stal národem křesťanským, národem Kristovým! — Amen.

Prof. František Soukup:

KATECHESE VELMI NALÉHAVÁ: DE SEXTO.

Za žádnou hodinu nám nebude mládež tak vděčná (ovšem po letech), jako za tu, v níž jsme ji varovali před nemravností. Nepíši, v níž jsme ji poučili, protože náš výklad vlastně nemá tak ráz poučení, jako spíše otcovského, či chceš-li bratrského upozornění. Jsou kněží, kteří o tomto ožehavém tématu zásadně nehovoří, aby „nepohoršili maličkých". V dnešní době opravdu zbytečná obava. Svět křičí různými brožurami, reklamami výkladů u drogistů, narážkami v biografech, poznámkami ve vlaku, na výletech, děti si nosí určité gumové věci do školy ke hraní, zvědavost dítěte sama se brobouzející se táže, jen my opatrně mlčíme. Jednou by nám to mlčení velmi bylo zazlíváno. Dítě, živelně toužící po prameni poznání, hasí svou žízeň z pramenů otrávených, ač mělo přirozené právo píti z pramene svaté víry.

Dříve než začneme o této věci katechisovati, třeba připraviti přiměřenou disposici duší svých svěřenců. Zde snad nejvíce záleží na tom, aby slova naše byla přijata s důvěrou. Zcela prostý výklad zapůsobí nesmazatelně na celý život, kdežto třeba nejkrásnější vysvětlení se zvrhne ve frašku, jež potom dává podnět k nejsprostším zábavám, jichž bohužel jest předmětem katolický kněz. Katechese musí býti nejen důkladně připravena, nýbrž i slovně naučena, abychom již nemuseli usilovně přemýšleti o vhodných výrazech. Zde slovo bible „dabitur vobis in illa hora" jistě neplatí.

Za východisko může sloužiti výstřižek z novin, pojednávající o nějakém strhujícím případu, jímž skončila věc podobného zaměření. Dobře si takové výstřižky pořídíti, abychom měli zásobu pokud možno nového data. Z tohoto úvodu možno vyjíti a pomalu postupovati, až jsou všechny oči na nás upřené, ruce mimovolně na lavicích spočinou, ústa se pootevřou, dech se stiší, takže by bylo slyšeti špendlík, kdyby spadl. Pak teprve možno začíti s vlastním výkladem.

Dlužno rozlišovati věk, jemuž se napomenutí uděluje. Považuji za potřebné se vrátiti k této látce asi třikráte na střední škole. Po prvé ve věku asi 11 let, po druhé ve 14—15 letech a po třetí před maturitou středoškolskou. Později nám mládež sotva přijde hromadně, leda před svátkem při poučení snoubenců, jež však již nespadá v rámec tohoto článečku.

Jedenáctiletí hoši i dívky jsou již dávno poučeni od svých kamarádů a často se dopouštějí těchto hříchů. Dívky jsou na tom poněkud lépe a proto třeba u nich přiměřené opatrnosti. Na střední škole se

tohoto úkolu ujmu asi v listopadu, kdy již mám primány trochu zpracované a není nebezpečí, že by dané upozornění zesměšnili. Poznáme podle chování hochů, že jest nejvyšší čas na varování. Nevím, jak má kdo zkušenost, ale ve velikém městě prakticky asi 80% hochů přichází na střední školu ve víceméně vysokém stupni mravní zkázy. Tvrdí-li kdo opak, řeknu mu přímo, že nemá důvěry svých svěřenců.

V ohledu příslušné látky odkazuji na velmi pěkně vypracované katechese Dra Martinů: Buď vůle tvá. Přirozeně, že námětů tam obsažených používám při své praxi také. V tomto článku však podávám materiál nový, který jsem dosud zpracovaný nečetl a který v doplnění s vývody v jiných katechesích činí dobrou službu.

Hoši, dnes bych vám rád řekl něco důležitého, co vás všechny bude hluboce zajímati a co vám všem nesmírně prospěje. Předpokládám však, že o tom, co dnes budeme probírati, nebudete hovořiti ani sami mezi sebou, tím méně se svými spolužáky nekatolíky. Nedovedli byste použíti těch slov, jichž já použiji a snadno by se mohlo státi, že byste i proti své vůli zesměšnili, co vám v přátelské chvilce bylo sděleno. Doufám, že hoch, který jest vždy zaměřen k zachování daného slova, nikdy se k zesměšnění náboženského učiva nepropůjčí. Můžete, ano i doporučoval bych vám, abyste o tom řekli svým rodičům, kteří před Bohem i lidskou společností za vás odpovídají.

Pozorovali jste, že někteří z vás začali růsti více než dříve. Později, za několik měsíců nebo za rok, porostou překotně i ti, kdo dnes jsou jaksi v kapesním vydání. Chlapec jest samá ruka, samá noha. Později se hlas nápadně změní, říkáme mutuje. Hoch dostane nižší tóny hlasu jako starý muž. Ještě více se mění vaše povaha. Hoch dříve klidný pojednou dostává zálibu v divokých hrách, při nichž se možno co nejvíce vzrušiti. Rád čte detektivní napínavou literaturu, z níž možno, jak se lidově říká, ždímati krev. Hoch se rád rve, vychloubá se, či jak říkáme, vytahuje se. Užívá silných slov, přehání skutečnost, hledí na sebe upoutati pozornost. Bývá vzdorovitý, rád vyvolává hádky, je neposlušný. Chorobně citlivý na svoje Já. To vše, milí hoši, jsou příznaky dospívání, jež více méně se objeví u každého člověka v určitém věku. Nerozumný vychovatel by řekl: Ten hoch je zkažený. Moudrý znatel dítek však ihned pozná, že zde nastala nejdůležitější doba dospívání, na níž záleží celý budoucí životní směr a jednou i celá věčnost.

Jak prožije dítě léta zrání, tak se vytvoří jeho povaha a tak zůstane většinou až do smrti. Příčinou té překotné změny tělesné i duševní jsou drobnohledná tělíska bezbarvá, jež lékaři nazývají hormony. Tvoří se částečně ze šedé kůry mozkové a soustřeďují se na výčnělku mozku, jenž sluje hypofyse. Pak teprve se krví rozplývají po celém těle, působíce onen tajemný neklid, jenž žene dítě tak často v dobrodružství. Některé z oněch hormonů dávají po čase možnost se státi otcem dítka. Mozek sám jest nesmírně jemné dílo Boží moudrosti. Jest uvnitř bělavý, jest jakási výplň. Pro paměť a své-

žest člověka jest cenná hlavně šedá kůra. Aby jí bylo co nejvíce, je povrch mozku hluboce rozbrázděn přečetnými rýhami. Onemocní-li hlavně šedá kůra mozková, stává se člověk slabomyslný, ano i docela někdy šílencem. Z tohoto tedy tak cenného materiálu se tvoří hormony. Těch jest v těle určitý přebytek, jenž právě jest potřebný pro zdravý vývoj tělesný i duševní. Užil bych přirovnání.

Po jaru v mladém stromku se děje zvláštní změna. Klidné, dříve šedé pupeny jeho se začnou ponenáhlu zvětšovati, rozvíjeti a jednoho krásného rána uvidíme celý strom jako jedinou svatební kytici obalený překrásnými květy. Kdo je vytvořil? Tajemná životní síla, jež proudí od kořenů ke koruně. Té životodárné mízy jest tolik, že působí zvláštní napětí, jakýsi vnitřní tlak v celém stromě. — Otázka: Jest tento přebytek mízy zbytečný? Jistě ne. Strom jej nutně potřebuje, má-li vytvořiti jednou listy, květy a donésti zdravé ovoce. Nařízne-li nějaký zlý člověk kůru a lýko, prýští, ano někdy stříká míza ven. Strom jaksi pláče, vyroňuje pryskyřici a opatrně zaceluje způsobenou ránu. Pak tvoří přebytek mízy ještě větší než dříve, aby měl zásobu pro případ opětného zranění.

Takový stromek po jaru, toť jste vy, milí hoši. I ve vašem těle ve zvýšené míře obíhá životodárná míza. Zde právě se ocitáme u největšího nebezpečí. Některé dítky dotýkajíce se nemravně svého těla, vyhánějí ze sebe hormony, jež tělo tolik potřebuje. Takový čin nazýváme samohanou, protože se ten dotyčný sám haní, snižuje. Obyčejně jest sveden hoch po prvé nějakým ničemou. Ten zavede hocha stranou a slibuje, že mu něco ukáže. Kdyby jej zabil, byl by milosrdnější. Zabil by pouze tělo, kdežto duše by dále čistá žila. Takto však poškozuje oboje. Po takovém činu se dostaví u dítěte veliká pokleslost, zklamání, pozdní lítost. Duše pláče své slzy.

Leč tělo se zhrozí. Zločinná ruka sáhla na životní poklad. Co teď? Do práce, připraviti novou zásobu hormonů, a to ještě daleko větší než dříve, aby bylo dosti pro případ, že by se ten zlý čin opakoval. Přebytek jest tedy teď daleko větší a tím také lákání, chuť k tomu hříchu naléhavější. A zde tkví hlavní nebezpečí. Čím častěji ten čin jest konán, tím větší po něm touha. S počátku se spokojí opakováním činu jednou za měsíc, pak již týdně a konečně i denně, ano i vícekráte za jeden den. To již bývá velmi tragické. A tělo nutně potřebující přebytek životních šťáv loupí v pokladnici té nejjemnější součásti lidského těla. Hoch doplácí všestranně, na těle i na duši.

Obyčejně se při činu skrývá, aby jej rodiče a učitelé neviděli a nepotrestali. Zapomíná, že ten, kdo jej nejcitelněji trestá, jest on sám. Jeho svěží, mladé tělíčko ztrácí ponenáhlu půvab mládí. Paměť dříve bystrá a svěží se častějším opakováním hříchu otupuje. Hoch dříve nadprůměrný se stává jen průměrným, průměrný podprůměrným. Kdyby si hoši uvědomili, jak za málo radostí mnoho ztrácejí, zaplakali by sami nad sebou. Ponenáhlu se stává hoch otrokem vášně nemravné. Na nic nemyslí tak jako na to, jak by se činu mohl

zase dopustiti. Tak ničí svůj nejkrásnější věk. Bude-li pokračovati přes to, dočká se pak celkového vyčerpání svého těla, které se bude podobati vyždímanému citronu. Pak bude rád, když mu prodají v lékárně hormony umělé, jež vidíte stále ve výkladech lékáren. Ty se připravují ze zabitých zvířat na jatkách. Jaké to ponížení člověka, když dosazuje zvíře jeho životní sílu.

Ještě více doplácí na hřích duše. Nechuť k Bohu a božským věcem bývá v zápětí. Náboženství jest takovému hochu strašně protivné. Jak rád by z něho utekl! Poněvadž rodiče toho nedovolí, aspoň nedává pozor a mstí se učiteli náboženství. Z toho pocházejí nejčastěji nedorozumění mezi učitelem náboženství a jeho žákem. Při svaté zpovědi ten hřích obyčejně zamlčuje, dopouští se svatokrádeže. Jak jest nám líto takového hocha, když odchází zaražený, zamlklý z kostela po svaté zpovědi. Ostatní jsou samý žert, samá radost, jen on se straní zábav, jest mu do pláče.

Takový hoch trpí často pocitem méněcennosti a stihomamu. Při rozhodných okamžicích jeho sebedůvěra selže. Jak často čtete v novinách nabídky lékařů, kteří léčí pocit méněcennosti. Takový hoch se domnívá, že jej všichni stíhají. Rodiče, profesoři, spolužáci i příbuzní jsou všichni proti němu. Jakmile přijde profesor do třídy, jistě loupne po něm očima a hledí jej nějak „sekýrovati". Takový žák strašně lže a křivě žaluje. Za války bylo nápadno, že v jedné třídě bylo velmi mnoho rodičů žáků pozavíráno. Vyšetřováním bylo zjištěno, že udání na gestapo činil hoch sekundán anonymně pomocí šablony. Byl pak přistižen nad rozepsaným dopisem se šablonou v ruce. A to smutné, že to byl katolík. Výslechem bylo dokázáno, že byl notoricky oddán nemravnosti.

Vychovatelé nazývají takové hochy měkci. Jsou jako měkké bahno. Rozšlápneš je a ono nemá již pružnosti, aby se vyrovnalo. Zůstane rozšlápnuté a jen zápach hniloby šíří kolem. Zábava takového hocha jest smyslností prostoupena. Jeho vtipy, písně, žerty, vše se točí kolem tohoto tématu. Takový hoch se prozradí svou chůzí, pohledem oka, úsměvem, držením těla. Každý hřích můžeš zapříti, jen tento nikoliv. Ukradneš-li něco, a nechytí tě, těžko ti někdo ten čin prokáže. Děláš-li však nemravnost, brzy vtiskne na tvůj zjev svou ohyzdnou pečeť. Kamkoliv půjdeš, všude tě pozná oko zkušeného vychovatele. A což teprve oko Boží.

Takový hoch jest jako krokodil v bahně se povalující. Celý svět ušlechtilé krásy jest před ním skryt. Neušetří svou činností ani místa všeobecně užívaná jako jsou záchody. Tam maluje příslušné obrázky. Podotýkám, že byste byli povinni takové obrázky na školním záchodu odstraniti, kdybyste je tam uviděli. Kdo takové obrázky trpí, jest podobně vinen jako ten, kdo je nakreslil. Poznají-li taková hoši, že podobné obrázky se dlouho neudrží, přestanou sami s jejich malováním.

Ještě připomínám, že někdy bývá následkem nemravnosti také těžká tělesná choroba, při níž se rozkládá tělo jakousi hnilobou již

za živa. Přemnohé sebevraždy mají také příčinu v tomto hříchu.

Než dosti již o smutných následcích. Raději se podívejme, jak se možno polepšiti. Předem musím podotknouti, že cesta k dobru není nikdy uzavřena. I ten, kdo jest na tom nejhůře, má možnost vyváznouti. Chceš-li zvítěziti, musíš začíti rázně, a to ihned. Ne dnes, ale již teď. Odpor může býti jen n e p ř í m ý. Kdo by se s podobnými myšlenkami stále jaksi hádal, ten boj již napřed prohrál. Dveřmi vyženeš myšlenky zlé a oknem se zpět vracejí.

Odpor jest jednak p ř i r o z e n ý, jednak n a d p ř i r o z e n ý.

Přirozený spočívá v práci spojené s pohybem na čerstvém vzduchu. Kdybyste tak mohli dobývati pařezy nebo drtiti skálu, bylo by pokušení o mnoho menší. Poněvadž jste svým studiem vázáni seděti po mnoho hodin denně bez pohybu, vyrovnávejte tuto nevýhodu sportem, hlavně ovšem takovým, který procvičí stejnoměrně celé tělo. V zimě bruslení, lyžování a sáňkování, máte-li příležitost i koulování. V létě odbíjená, házená, košíková a jak se ty hry všechny jmenují. Budete-li hráti třeba i kopanou ovšem s mírou, jistě nechybíte.

Sem zařadíme podle mravouky okolnosti, jež svádějí k porušení čistoty. Společnost, četbu, nedostatečný oděv, ony pověstně krátké kalhoty — u jednoho terciána byla při žehlení naměřena délka „nohavic" 5 a půl cm! Připomeneme filmy, divadelní představení a vše, jak to vidíme býti potřebným. V této souvislosti, kdy katechese jest otevřená, přijímají naši svěřenci upozornění jako samozřejmé.

Byl by ale osudný omyl se domnívati, že jen sportem se stanou hoši čistými a že se tak udrží. K zajištění této ctnosti jest zapotřebí i prostředků nadpřirozených. Vzpomínka na všudypřítomnost Boží, časté modlitby, hlavně k úctě Marie Panny, Svaté přijímání aspoň měsíční jest potřebné hochu dobrému, aby se dobrým udržel, a nehodnému, aby se hodným stal. Zde dlužno pohovořiti o kráse čistoty podle katechesí.

Přestane-li hoch najednou se skutky nemravnosti, jest v jeho těle pro přechodnou dobu určitý přebytek hormonů. Tělo se jich samo zbavuje ve spánku v nestejných intervalech. Takový zjev sluje poluce, či poskvrnění noční. Není žádným hříchem ani lehkým, i kdyby se člověk při něm probudil. Někdy se objeví tento zjev i u dítěte zachovalého, zvláště silného a zdravého. Organismus tak reguluje procento hormonů v krvi. Jest těžko říci, jak často se má tento zjev objeviti. U někoho jest asi za měsíc, jindy za týden a pod. Veliký vliv má četba, změkčilý způsob života, příliž měkké lůžko, myšlenky ve dne a pod. Kdo se často v myšlenkách těmito věcmi obírá, u toho se objevuje noční poskvrnění častěji.

Marnotratný syn odešel z domova, kde jídal nejlepší pokrmy za svými nemravnými společníky. Klesl až tak hluboko, že si přál najísti se aspoň mláta, které žrali vepři. Ale ani toho mu dáno nebylo. Podobně i hoch nemravný odchází z domu nebeského Otce a pak

si přeje užíti aspoň těch radostí, jež má němá tvář. Ale ani tím se neuspokojí.

Pověstný biblický Ezau prodal za mísu kyselé čočky své prvorozenectví, své majorátní právo. Ten měl aspoň kousek jídla, třeba nevalného. Hůře jest na tom dítě nemravné. Za chvíli špinavé zábavy, za kterou se stydí před rodiči i učiteli, prodává celé své životní štěstí, a pak i celou svou věčnost.

(Toto jest část — a to negativní — dotyčné látky. Stejně jest důležitá positivní o kráse čistoty. Někdy radno partie obrátiti. — Napřed o kráse čistoty a pak o ohyzdnosti hříchu.)

G. de Baseville:

OTČE NÁŠ.

V poslední úvaze jsme vysvětlili první tři prosby Otčenáše. Tyto tři první prosby se týkají slávy Boží: ostatní čtyři prosby jednají o našich vlastních potřebách. Povšimneme si jich, abychom jasně seznali, oč prosíme, když tyto prosby pronášíme. Je v nich shrnuto vše, co si lidé mohou přáti z dober hmotných i duchovních, přirozených i nadpřirozených.

VII. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. - Když křesťan pronáší tato slova, neprosí pouze o chléb hmotný, o chléb obilní, který udržuje jeho tělesné síly; prosí a má prosit ještě více o chléb duchovní, o chléb nutný pro duši. To znamená, o pravdu, která osvěcuje ducha a chrání jej před bludem, o vůli Boží, již Spasitel nazval svým každodenním chlebem; prosí o milost, která posiluje vůli proti zlu; prosí o Eucharistii, o Ježíše-Hostii, který se nazval Chlebem života, neboť je nezbytným pokrmem duší, které chtějí na světě žíti z Boha a pro Boha.

Je třeba, abychom pochopili obsah této jediné prosby Otčenáše, její hloubku a pak se s touto prosbou budeme na Boha obracet s největší důvěrou, neboť Bůh sám chce, abychom se takto modlili, abychom jej za tyto své potřeby duše i těla žádali.

VIII. Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. - Je dobré a prospěšné, občas přehlédnouti a prozkoumati svůj život ... Pane, naše hříchy jsou četné; ale i když jsou sebečetnější, odpusť nám je všechny. Bůh nám je chce opravdu odpustit. Ale Ježíš v Otčenáši naznačuje podmínku odpuštění Božího: Musíme také sami odpustit druhým: Jakož i my odpouštíme našim vinníkům, těm, kteří nám ukřivdili, kteří nás urazili. Odpusťme tedy, aby také Bůh nám odpustil. Jsou takoví, kteří vám ublížili. Proč se jim vyhýbat, proč je nezdravit, proč s nimi nemluvit? Odpusťte.

Jsou jiní, kteří vám neublížili, kteří jsou snad vašimi přáteli, které však vy z utajeného citu žárlivosti bez důvodu nenávidíte. Odpírejte této žárlivosti, přemáhejte ji. Jsou opět jiní, jež jste vy sami urazili a kteří se stali vašimi nepřáteli jen proto, poněvadž

vy jste je urazili. Vaše pošetilá pýcha vám brání uznat vlastní chybu. Buďte pokornější, uznejte svůj omyl.

Ve světě dnes schází láska. Cvičte se od nynějška v této ctnosti, již Spasitel prohlásil za zvláštní znamení svých učedníků, svých přátel. Buďte přísní na sebe, ale shovívaví k druhým, varujte se posuzování; neboť je možno snadno se klamat. Nemluvte o bližním, leč můžete-li o něm říci něco pěkného. Buďte dobří: milujte bližní a jednejte s nimi, jak byste chtěli, aby bylo jednáno s vámi. Zlé odplácejte dobrým. Tak dokážete, že jste pravými učedníky Ježíšovými.

IX. A neuvoď nás v pokušení. - Byli jsme pokoušeni, jsme pokoušeni, nebo pokoušeni budeme. Nikdo neunikne pokušením. Smyslem této prosby není, aby nás Bůh zbavil pokušení, nýbrž aby nám dal sílu proti pokušením, abychom v pokušení neklesli. Jak vhodná je tato prosba. Pokušení a svody hříchu jsou četné a lákavé, více než kdy jindy.

Na vaše děti v této chvíli myslím; jste za ně odpovědni. Ubohé dětské duše, jak ohrožena je jejich ctnost všemi nemravnými knihami, obrazy, filmy, pochybnými přátelstvími, celkovou lehkomyslností a všeobecným požitkářstvím, jež se vpližují i do nejpočestnějších rodin, jež neznají morálky, když jde o koupaliště nebo taneční večírek.

Rodiče, pochopte svou povinnost. Chraňte své děti, pěstujte staré zdravé ctnosti, neboť ony se velmi dobře slučují s přijatelnými požadavky pokroku. Potírejte nevázanost mravní, a abyste lépe své děti ochránili před všeobecnou spoušť, dávejte jim vždy příklad života vážného a čistého.

X. Ale zbav nás od zlého. - Je jen jediné zlo na světě. A to je hřích. Hřích totiž uráží Boha, poskvrňuje naši duši, ničí v nás božský život a zasluhuje nám muka pekelná na celou věčnost. Pro křesťana není krásnějšího přání než toto: Bůh vás uchovej před hříchem. Mějte svědomí přímé a neporušené, prchejte před hříchem jako před morovou nákazou - ať jde o vynechání mše sv. nebo o nějakou nemravnou myšlenku či skutek. Ať vás Bůh ochrání před takovým zlem. Hřích je nejstrašnější metlou lidského života, celé lidské společnosti.

Ježíš Kristus zakončil Otčenáš hebrejským slovem Amen, které znamená: staň se. Toto slovo vztahujeme na všechny prosby, vyjádřené Otčenášem: Ať se stanou, ať se splní. Ať Bůh nám je splní.

A na konci této úvahy chci vás o něco požádati. Modlete se často Otčenáš, modlete se často tuto modlitbu, která splynula se rtů Ježíšových, modlete se ji s hlubokou vírou a posvátnou úctou. A předávejte ji jako nejposvátnější odkaz svým dětem. Ale zvláště, jak žádá tato krásná modlitba, ctěte a oslavujte Boha, rozšiřujte jeho království v sobě a u sebe, vykonávejte ve všem jeho svatou vůli, proste jej denně o pokrm pro svou duši a pro své tělo, odpouštějte druhým, aby také vám bylo odpuštěno; odrážejte a přemá-

hejte pokušení a prchejte před hříchem. A bude-li tomu tak ve vašem životě, bude váš život šťastný a připraví vám šťastnou věčnost. Amen.

Josef Novák:

BUĎTE RYBÁŘI LIDÍ....

Jako ozvěnou zní do všech krajů křesťanských slovo Kristovo z dnešního sv. evangelia. Svatí apoštolové na slovo — na příkaz Pána rozestírají sítě, aby lovili. Práce byla namáhavá a únavná. Již se zdálo, že všechno je marné a zbytečné. Leč ten, který ještě před chvílí učil zástupy a rozestíral sítě pro lov duší, chce ukázat sv. Petrovi a všem jeho nástupcům i všem křesťanům, že práce pro věčnou spásu duše nikdy není marná a bude vždy odměněna.

Slovo Kristovo, drazí věřící, je vnějškově stejné, jako každé jiné lidské slovo. Jediné slovo, jedinou řeč poslouchají někdy statisíce a miliony, podobně jako slovo Kristovo. Ale slovo Kristovo je ta nejvnitřnější pravda. Zde rozestírá Církev sv. svou síť s katolických kazatelen. Elektrické vlny z vysilačky jednou do světa vyslané, jsou prý nezničitelné. Budiž. Ale nelze o nich říci, že věčně zní. Denně zní a věčně zní nezměnitelné a nezničitelné slovo Boží.

Do dnešní neděle zní tedy mocně slovo Kristovo: „Od nynějška budeš rybářem lidí," neboť zlo a dobro, hřích a ctnost, pravda a lež, láska a nenávist, věrnost a zrada, a můžeme říci, že to vše se dá shrnouti do dvou slov: nebe a peklo — to vše bojuje v lidské duši.

Drazí věřící!

Každý z vás, jenž obdržel na křtu sv. nezničitelné znamení víry, každý z vás, kdo obdržel od Ducha sv. jeho dary, je volán k tomu, aby ukázal účinnou schopnost své víry. Nikdo není osvobozen od povinnosti ujmouti se záchrany nesmrtelné duše svého bližního. Zavazují nás k tomu především přikázání lásky. Kde se ztratila láska? Tak pečlivě byla Bohem vložena do lidských srdcí, ale během času se na ni zapomnělo, jako by byla přikryta neodstranitelným nánosem. Přichází Kristus, aby napomenul a povzbudil: To je mé přikázání, abyste se milovali vespolek!" Kam se poděla láska? Nezapomínáš, křesťane, že tě bude soudit Pán také za skutky tělesného milosrdenství? A najde-li se někdo, jenž nezná takové lásky, přece nebude míti omluvu před věčným soudcem: vždyť tak nesmírnou lásku a péči o duši lidskou ukázal Kristus svým životem a smrtí, ustanovením Nejsv. svátosti Oltářní, a apoštolé i učedníci svými obětmi. A to vše z lásky a pro zachránění lidské nesmrtelné duše. Jak by to vypadalo s naší duší, kdyby tito řekli: Co mi je po jiných? Sv. Augustin praví: „Nemiluješ svého bližního, nevedeš-li ho k dobru, po kterém sám toužíš." A v tom spočívají duchovní skutky lásky.

Zavazují nás k tomu Boží tresty nad vinnými i nevinnými. Nezřídka postačil hřích jedince k tomu, že Bůh byl nucen trestat celé

rodiny, obce, národy. Sv. Augustin poznamenává o Achanovi, jenž přestoupil zákaz při dobývání Jericha: (Jos. 7.) Bůh potrestal za zločin jedince celý národ. Neboť v národě se nemá starat každý jen sám o sebe. Vždyť jako všechny údy tvoří člověka, tak se mají všichni starat o blaho každého údu, neboť ublížení jednomu je vadou druhého." Nedávné dějiny lidstva to zřetelně ukázaly a neméně zřetelně hovoří k nám hlas Kristův: Také vy ve svém národě buďte rybáři lidí.

Naše společenství v Kristu působí, že jsme údy jednoho těla. Bolest jednoho údu se přenáší na jiné. Jestliže je bolavá noha, pomáhá ruka a ošetřuje nohu. Podobně mají být připraveny ku pomoci na záchraně duší všechny údy těla Kristova: Jistě — především kněží, jako duchovní lékaři, kazatelé, zpovědníci. Ale tito nemají přístup na všechna místa. Nezřídka zamítají jejich pomoc ti, kteří jsou velmi vážně nemocní na duši i na těle. Tam máte nastoupit vy, drazí křesťané, k nimž volá Spasitel: Buďte všichni rybáři lidí.

Ve státě udržují mravní řád a pořádek světské soudy. Ale ty mohou trestati jen veřejné zločiny a přečiny a většinou zde vždy běží o ztrátu cti a dobré pověsti. Jak často je tu možný zásah křesťanské lásky — méně bolestivý a účinnější — podle zásady, že o blaho jednotlivce má pečovat zase jednotlivec.

Všichni mohou býti rybáři lidí. Rozumí se samo sebou, že předně rodiče a vychovatelé mají jimi být slovem i příkladem, ale také manželé mezi sebou, také zaměstnavatelé vůči zaměstnancům a naopak, také přítel příteli má připomínat věčnou cenu duše a její spásu.

S neúnavnou horlivostí pro čest Boží, s pokorou a velikou láskou, včas i nevčas. Jen co jde od srdce, jde zase k srdci: „Bratři, jestliže by někdo v přenáhlení byl i stržen k nějakému poklesku, napravujte ho v duchu mírnosti." A vždy s modlitbou na rtech; neboť ona jest nejpotřebnějším ze všech prostředků k získání duší. Nezapomeňte, že bohatý rybolov se podařil teprve tehdy, když byl Spasitel s rybáři. Podobně i naši námahu musí posvětit milost Boží.

Rozestřete sítě na slovo Boží: Slovem, příkladem, podporou a modlitbou. K tomu nás vede církev sv. vstupní modlitbou: Mé světlo je Pán a moje spása, koho bych se měl báti. Odměnu slibuje dozpěv žalmu: Věřím, že uvidím dobrotu Boží na zemi živých lidí. (Žalm 26.)

Poznámky

ZÁKON O ZÁKLADNÍ ÚPRAVĚ JEDNOTNÉHO ŠKOLSTVÍ.

Česká a slovenská škola v hlavních rysech se řídila ještě do nedávné doby vnitřní i vnější organisací a metodami, které měla od let šedesátých minulého století. Před osmdesáti lety vyhovovala a můžeme říci, že na svou dobu byla skvělá, ale dnes již zastarala a nevyhovuje. Každá školská reforma byla prováděna v duchu určitých filosofických názorů a sociálních tendencí. Tak proměna bývalého Rakouska z absolutistické monarchie v ústavní stát, která se počala bouřlivým rokem 1848 a dokonala se r. 1867 vydáním základních zákonů státních a vyrovnáním s Uhrami, t. j. osamostatněním Uherska, měla veliký vliv též na novou úpravu národního

školství. Základní pravidla organisace národního školství předpisoval říšský zákon školský ze dne 14. května 1869, č. 62 ř. z. Některá ustanovení původního říšského zákona školského byla změněna a doplněna zákonem z 2. května 1883, č. 53 ř. z. (t. zv. „školní novelou"). Oba tyto zákony jsou z největší části až podnes základem školského zřízení na území Čech, Moravy a Slezska, právě tak jako základním zákonem školským na Slovensku jest dosud zákonný článek XXXVIII z r. 1868.

Zákonem ze dne 13. července 1922, č. 226 Sb. (t. zv. „malým školským zákonem") provedeny byly v některých ustanoveních těchto základních norem školských podstatné změny, ale čím dále, tím více se pociťovala naléhavá reforma školská. A tak z ideálu a potřeb přítomné doby vyrostl nový zákon školský, jednotná škola československá.

Všechna mládež půjde povinně od 11 let do střední školy. Nebudou tu rozhodovat majetkové a třídní poměry nebo omezení počtu žactva výběrovou zkouškou přijímací. Organisačně se odděluje nižší střední škola od vyšší školy a tím se posunuje rozhodnutí, kterým směrem mladý člověk má nastoupiti svou speciální přípravu na život z dosavadního desátého roku věku až do 15. roku. Dosud žáci nižších tříd středních škol často bez užitku a jen z pouhé setrvačnosti pokračovali ve studiu na vyšší střední škole.

Zákon stanoví povinnou školu netoliko do 15 let, t. j. 9 školních roků, nýbrž do 18 let všem, kteří nepokračují ve studiu, to jest velikému počtu mládeže, věnující se praktickému povolání v řemeslech, průmyslu, zemědělství a jiných pracovních odvětvích, a to na základních školách odborných.

Podle toho se jeví jednota školství ve vnější organisaci účelně seskupených jednotlivých typů škol (viz tabulku na následující stránce).

Školský zákon nabývá účinnosti dnem 1. září 1948. Přípravné práce k uvedení školského zákona v život vyžadují pečlivého a odborného řešení. Reorganisací střední školy na jednotnou školu druhého a třetího stupně nastane přebytek profesorů. Za tím účelem konají školské úřady šetření o počtu žactva na školách obecných, měšťanských a středních. Změna a přechod na jednotnou školu se bude týkat u žactva dosavadní střední školy jen dětí první a druhé třídy. Žactvo letošní třetí až sedmé třídy střední školy bude pokračovat v příštím roce ve svém dosavadním studiu, jako kdyby reformy nebylo. Zmenší se jen počet hodin a bude omezen rozsah učební látky ve všech předmětech podle přechodných učebních osnov. Podle školského zákona úplně reformované gymnasium jako škola třetího stupně vejde tedy v život ne od příštího školního roku, ale až za dva roky.

Zákon má 94 paragrafy, organisační jeho rámec se rozpadá celkem v osm částí.

Část první obsahuje úvodní ustanovení (§§1 až 7), část druhá pojednává o mateřské škole (§§8 až 12), v třetí části v dílu prvním jsou uvedena společná ustanovení pro školy prvního a druhého stupně (§§13 až 21), v téže části v dílu druhém se jedná o národní škole (§§22 až 26) a v dílu třetím o střední škole (§§27 až 32), část čtvrtá má v prvním díle společná ustanovení pro školy třetího stupně (§§ 33 až 44), v druhém díle se mluví o základních odborných školách (§§ 45 až 49), v dílu třetím o odborných školách (§§ 50 a 51), v dílu čtvrtém o vyšších odborných školách (§§ 52 až 54) a v dílu pátém o gymnasiích (§§ 55 až 58), v páté části jsou uvedeny školy pro mládež vyžadující zvláštní péče (§§ 59 až 61), část šestá obsahuje obecná ustanovení (§§ 62 až 80), sedmá uvádí přechodná ustanovení (§§ 81 až 90) a osmá má závěrečná ustanovení (§§ 91 až 94).

Hlavní myšlenky školského zákona jsou tyto:

Veškeré mládeži se dostane jednotné výchovy a obecného i odborného vzdělání na školách, které tvoří jednotnou soustavu. Mládež chodí do školy mateřské ve věku od tří do šesti let, do školy prvního stupně (národní) a druhého stupně (střední) od šesti do patnácti let a mládež starší do školy třetího stupně.

Školy jsou učiliště státní. Výjimky mohou být povoleny novým zákonem.

Učiliště, které není státní, nesmí užívati názvu „škola". Základní školní vzdělání poskytují školy prvního a druhého stupně. Toto vzdělání je povinné, jednotné a bezplatné. Ministerstvu školství a osvěty přísluší vrchní správa škol a dozor na ně.

Přehled organisace československého školství podle nového školského zákona.

Fysický věk:																							
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Školní roky:																							
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Škola povinná:																							
			1	2	3	4	5	1	2	3	4	1	2	3	4	5				
			I. stupně:					II. stupně:				III. stupně								
Škola mateřská 3—6 let			*Škola národní* 6—11 let					*Škola střední* 11—15 let				1. *povinné:* základní dborné školy								
												2. *výběrové:*								
												a) odborné školy (2—3leté)								
												b) Vyšší střední školy								
												1	2	3	4	5				
												Vyšší odborné školy (4—5leté)								
												1	2	3	4					
												Gymnasia (4letá)								
															1	2	3	4	5	
															Vysoké školy					

Povinnost chodíti do školy prvního a druhého stupně trvá devět let a začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dovrší šestý rok věku. Povinnost chodíti do školy druhého stupně mají děti, které s úspěchem dokončily pátý postupný ročník školy prvního stupně.

Předpisy o náboženské výchově uvádí § 19, a to:

1. Škola je povinna starati se o náboženskou výchovu žáků podle jejich náboženského vyznání, vyjímajíc případy, kdy rodiče (zákonní zástupci) odhlásí dítě od této výchovy.

2. Náboženská výchova a dozor na ni přísluší orgánům církevním (náboženským obcím) bez újmy práva vrchního dozoru a správy, které přísluší ministerstvu školství a osvěty.

3. Učební osnovy náboženské výchovy stanoví na návrh církevních orgánů (náboženských obcí) ministerstvo školství a osvěty po přezkoumání s hlediska občanské a náboženské snášelivosti.

4. Učitelé náboženství (církevní orgány a náboženské společnosti) jsou povinni šetřiti předpisů, které v mezích zákona vydají školní úřady.

5. Vyučování náboženství musí být v souhlase s výchovnou činností školy.

6. Předpisy o zřizování oddělení pro náboženskou výchovu a o počtu vyučovacích hodin vydá vláda nařízením.

První stupeň jednotné školy je pětiletá škola národní.

Na ni navazuje škola druhého stupně, čtyřletá povinná škola střední. Žáci posledního postupného ročníku jsou povinni tělesně pracovat nejvýše čtyři týdny v některém hospodářském oboru.

Školy třetího stupně jsou:

1. *povinné:* základní odborné školy, které jsou povinné pro veškerou mládež, která nechodí do jiných škol třetího stupně; mají zpravidla tři postupné ročníky.

2. *výběrové*, a to:

a) odborné školy pro určitá povolání, mají zpravidla dva nebo tři ročníky;

b) vyšší střední školy se studijní dobou nejméně čtyřletou, a to:

vyšší odborné školy pro zemědělství, průmysl, obchod, dopravu, pro ženská povolání, uměleckou činnost, sociální a zdravotní službu, výživu a pod., mají zpravidla čtyři postupné ročníky, ale vláda může nařízením prodloužiti studium na pět let;

gymnasia, jejichž úkolem je poskytovati vyšší obecné vzdělání, založené na vědeckém poznání, rozšiřovati přírodní, kulturní, technické a sociální znalosti žáků, a tím všestranně rozvíjeti jejich osobnost a připravovati je i k studiu na vysokých školách; mají čtyři postupné ročníky.

Pro mládež vyžadující zvláštní péče, zejména pro mládež tělesně vadnou a s vadami smyslů a řeči, duševně a mravně vadnou, postiženou chorobami se zřizují zvláštní školy se žákovskými domovy.

Školy se zřizují zpravidla společně pro chlapce a dívky.

Osobní náklad na školy hradí stát. Zvláštní zákon upraví, jak se věcné potřeby opatřují a jak se hradí náklad na ně. Dokud se tak nestane, platí dosavadní předpisy. Náklad na učební pomůcky a knihy pro mládež hradí stát. Žákovské učebnice a pomocné knihy pro všechny učební předměty kromě náboženské výchovy vydávají státní nakladatelství. Učebnice a učební pomůcky pro náboženskou výchovu schvalují příslušné církevní orgány (náboženské obce); na školách lze jich užívat se souhlasem ministerstva školství a osvěty, vyhovují-li po stránce občanské a náboženské snášelivosti.

Školský zákon má formu rámcovou, ponechávaje všecky podrobnosti prováděcím výnosům a teprve jimi se dostane škole vnitřní náplně pedagogické. Univ. prof. dr O. Chlup, který měl hlavní podíl na přípravě základního zákona o jednotné škole, ukazuje, kterak bude uskutečněna vnitřní organisace vyučování: „V každém společenství se uplatňuje zákon Gaussův a různým druhům i stupňům nadání bude třeba vycházeti vstříc. Podporovati kladné stránky žákovy osobnosti, pátrati po sklonech a zájmech, zvláště po těch, které jsou charakteristické a stálé, které přechodné a pomíjivé. Reformovati učebnice i klasifikační systém, dáti příležitost žactvu k iniciativě, podnikavosti, optimismu a snahu k sebevzdělání — to jsou úkoly nemalé, ale pro vzdělané učitelstvo nadmíru vděčné. Hodnocení učitelovo bude buditi v žactvu vědomí vlastní hodnoty a nikoli vyřazovat je mechanicky pouhým propadáním. Zařazování žactva do jednotlivých typů odborných škol bude vděčným a důležitým úkolem pro řádnou volbu povolání. Evidence žactva, zdravotní i duševní, bude nejlepším ukazatelem pro výběr do jednotlivých vysokých škol."

Není náhodou, že školský zákon přichází v zápětí po uskutečnění vysokoškolského vzdělání veškerého učitelstva na pedagogických fakultách. Byl to nutný předpoklad, aby mohli na jednotné škole působiti učitelé jak vědecky, tak pedagogicky dokonale připravení.

Organisační a duchovní základy nové výchovy mládeže byly tedy položeny. Nechť dobře vychovaná mládež, naděje a síla národa, jde vpřed vždy k stále lepším zítřkům naší milované vlasti! *Dr Josef Hronek.*

Vinice

DR FRANTIŠEK TOMÁŠEK: PEDAGOGIKA. (Matice cyrilometodějská, Olomouc, 100 Kčs.) Dobrá výchova mládeže je jistě úkol, kterému nutno věnovat hodně pozornosti a na nějž je potřebí dobře a pečlivě se připravit. Postrádali jsme dosud takové příručky, která by v sobě zahrnovala úplnou a jasnou orientaci po stránce teoretické a zároveň poskytovala podrobné směrnice pro dobrou praxi výchovnou. Proto lze uvítati dílo profesora Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty Palackého university v Olomouci a našeho obětavého spolupracovníka Dra F r a n t i š k a T o m á š k a, jež pod názvem PEDAGOGIKA vydala Matice cyrilometodějská. Je to dílo první toho druhu v naší pedagogické literatuře a velmi přehledně zasvěcuje všechny, kteří jsou povoláni vésti a vychovávati mládež, do jednoho z nejtěžších a nejodpovědnějších umění. Autor rozčlenil celou knihu na 5 oddílů. Počíná úvodem do pedagogiky, kde zvláště vytyčuje křesťanský pojem výchovy a cíl křesťanské výchovy. Dále si všímá předmětu výchovy — dítěte, jeho tělesného i duševního vývoje, individuality, temperamentu, typů a rozdílnosti pohlaví. Od předmětu výchovy obrací pak autor pozornost k tomu, jenž vychovává, k osobnosti vychovatele, k jeho pedagogickému talentu, vědomostem, praxi, náboženskému a mravnímu základu a neopomíjí ani zmíniti se o zvláštních vlivech na osobnost vychovatele. Čtvrtá část je věnována vychovávacím formám. Zde autor pojednává o výchově rodinné, o vztahu Církve k výchově a jejím právu na výchovu, které vyplývá ze zákona Božího a historického, a o poměru státu k výchově. Závěrečný oddíl velmi podrobně probírá vychovávací prostředky a zásady. Celá kniha je zakončena velmi podrobnou a přehlednou bibliografií a rejstříkem osobním a věcným. Je zde sneseno mnoho materiálu, který je velmi přehledně, srozumitelně a jasně zpracován a podán. Autor, osvědčený odborník, tu neprokazuje jenom své značné znalosti teoretické, ale rozdává zde i ze svých hojných zkušeností vychovatelských, takže tím právě celá kniha získává na své hodnotě a přitažlivosti. Každý, kdo má co činit s výchovou dětí a mládeže, ať v rodinném prostředí nebo ve škole nebo v kroužcích mládeže a pod., měl by si prostudovati tuto poctivě a svědomitě připravenou a naplněnou pokladnici prospěšných pokynů k dobré výchově.

ANNA KATEŘINA EMMERICHOVÁ: HOŘKÉ UMUČENÍ PÁNA NAŠEHO JEŽÍŠE KRISTA. (Přeložil Jan Dokulil, vyd. nakladat. Brněnské tiskárny, 90 Kčs.) Vidění Anny Kateřiny Emmerichové, augustiniánky kláštera v Agnetenbergu u Dulmenu, kterou Pán v 33 letech obdařil živými znameními svých svatých ran, jsou s dostatek známa už z vydání staroříšského. Přicházejí k nám nyní znovu v pečlivém a hutném překladu básníka Jana Dokulila a dávají nám procítit s hlubokou a vznětlivou intensitou všecku hrůzu a milostiplnost utrpení a umučení našeho Spasitele. Vidění Emmerichové nám všecko toto utrpení Páně zpřítomňuje tak, že přímo zříme před sebou zmučeného a krví zbroceného Pána a prociťujeme sami v sobě hořkost jeho opuštěnosti a tíhu jeho smrti na kříži. A poznáváme, že tu nad našimi hříchy triumfuje láska Boží. Kniha dá hodně živných a působivých myšlenek zvláště k postním cyklům kázání o utrpení Páně.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecésní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. června 1948 jako 6. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ZÁŘÍ 1948 — ČÍSLO 7.

Msgre Dr Josef Beran, arcibiskup pražský:

ODKAZ SV. LUDMILY

(Kázání u sv. Ludmily dne 15. září 1945.)

Předvečer svátku naší národní světice spadá zároveň v nešpory památky Bolestné P. Marie. Tato zvláštní shoda liturgických okolností má hluboký význam symbolický. Jistě že jsme daleci toho, abychom chtěli srovnávat sv. Ludmilu s Matkou Boží. Vždyť sv. Ludmila, třebaže byla světicí, byla jen matkou rovnocennou ostatním matkám, kdežto matka Páně, vyvolená a požehnaná mezi všemi ženami pro zásluhy Ježíše Krista, byla ozdobena celou řadou zvláštních milostí a zvláštních výsad, v nichž se jí nemohl nikdo nikdy na světě vyrovnat.

Ale právě proto ona liturgická shoda obou svátků má svůj hluboký význam, že sv. Ludmila svou opravdovou svatostí se přiblížila co nejvíce nedostižitelnému vzoru, jakým je Matka Boží, Panna Maria. A jestliže zbožné legendy Paladium země České — obraz Matky Boží Staroboleslavské — uvádějí ve vztah k sv. Ludmile, pak, třebaže nemůžeme historicky dokázat, že by tomu bylo tak, jak nám legendy chtějí vypravovat, přece jen i zde vidíme vnitřní souvislost mezi životem sv. Ludmily a mezi úctou mariánskou v národě českém, jež byla odkazem sv. Cyrila a Methoděje, kteří se základy náboženství Kristova vštěpovali předkům našim i úctu k Matce Boží.

První kostel křesťanský v Čechách byl zasvěcen P. Marii. To je historická skutečnost, to je důkaz, že naši předkové od začátku, kdy přijali víru Kristovu, hned už byli ctiteli mariánskými, a že národ náš český zasluhuje si krásného názvu: národ mariánský.

Proto Paladium země české, tento symbol zvláštní ochrany, jaké se těší národ náš u Matky Boží, královny všech národů, Paladium země české, je jistě ve vztahu také i s kultem, s úctou sv. Ludmily. A my dnes v předvečer svátku, který chceme tak důstojně oslaviti, poněvadž pod ochranou sv. Ludmily stojí tak veliká a rozvětvená pražská farnost, my jistě v tento předvečer si chceme připomenouti, v čem sv. Ludmila co nejvěrněji následovala šlépěje P. Marie, abychom uctili jak Matku Boží, tak sv. Ludmilu.

Tvrdím, že jako P. Maria byla v určitém smyslu Matkou chudých,

byla jí i sv. Ludmila, jako P. Maria v určitém smyslu byla duší eucharistickou, byla jí i svatá Ludmila; a jako P. Maria byla matkou svého národa, také sv. Ludmila se těší tím krásným názvem: Matka národa českého.

1. Sv. Ludmila byla především matkou chudých. To právě v legendách a životopisech jejích stále znovu a znovu se zdůrazňuje: Milovala chudinu, milovala trpící, ulevovala bídě jejich, kde mohla. Byla si vědoma toho, že právě křesťanství, které s takovou nadšeností přijala, má být pro celý svět označeno jako náboženství lásky, náboženství lásky účinné, lásky k lidu. Sv. Ludmila byla jistě z rodu knížecího, byla určitým způsobem povýšena nad lid ostatní, ale to je právě krásný rys její povahy, jejího života, že se dovedla snížit k chudině, nebála se otrhaných dětí, vdov a sirotků, pomáhala radostně, ochotně, a to nejenom jak činí moderní humanita — okázale, ale s opravdovou láskou mateřskou, která zahřívá, která dovede osladit každou almužnu, dobrý skutek, a tím právě připodobňovala se Matce Boží, která právě v této lásce ke všem trpícím a strádajícím byla vzorem zasluhujícím následování.

My známe příběh z Káně Galilejské, známe Mariino: „Synu, vína nemají." To byla prosba jejího srdce. Byli to chudí lidé, kteří měli svatbu, neměli žádných velkých zásob, ale když viděla, že strádají, že by mohlo vzniknout pohoršení, odhodlala se k té prosbě a Syn její, třebaže odpověděl: „Nepřišla hodina má", přece ji vyslyšel takovým zázračným způsobem. Tento zázrak ukázal jeho božskou moc hned na začátku veřejného působení.

Matka Boží, Panna Maria, láskyplné srdce její mateřské, které by se bylo rozdávalo všem trpícím, byla vzorem sv. Ludmile, že i ona si zasloužila krásného názvu Matky chudých.

Drazí ctitelé mariánští a ctitelé sv. Ludmily, právě tento váš chrám a tato farnost je známa velikou dobročinností a velikou láskou bližeňskou. Já jsem přesvědčen, že ten, který stojí v čele duchovní správy, že by nebyl mohl vybudovat ono krásné životní dílo, Útulek sv. Josefa, kdyby nebylo vás, kdyby nebylo účinné lásky bližeňské vaší a vašich předků. A jestliže svěřil toto veliké dílo charitativní sv. Josefu — jakožto ochránci, správci a největšímu hospodáři, jistě že i sv. Ludmila, matka chudých, pomáhala svým příkladem, povzbuzováním vás, abyste ochotně přispívali, aby mohlo být udržováno dílo, tolikrát ohrožované nepřízní doby. Jak pravím, tato farnost, právě pod záštitou sv. Ludmily, je známa láskou bližeňskou.

Vytrvejte, kráčejte dále ve šlépějích veliké Matky chudých — sv. Ludmily — ale ať je to vždycky žehnající, všechno oslavující pravá láska, která provází vaše dobré skutky. To je, co chce od nás Spasitel, čemu žehná, co přináší hojné ovoce, skutečná láska. Nic strojeného — okázalého —, ale láska tryskající z přesvědčení, že tím vykonáme svou povinnost k bližnímu a zároveň potěšíme Božské srdce Páně.

2. Sv. Ludmila je dále duší eucharistickou. Snad se někdo bude ptát: A jak může být matka Boží, P. Maria,

nazývána duší eucharistickou? Známe z legend a z jejích životopisů, že zejména po seslání Ducha svatého, kdy z odkazu Spasitele, na kříži umírajícího, sv. Jan, miláček Páně, přijal ji do svého domu jako svou matku, že tenkrát jedinou radostí její pozemskou byla právě Nejsvětější svátost oltářní a že právě z rukou sv. Jana vroucně a horlivě přijímala svátostné Tělo vlastního Syna svého.

Ale i jinak. Co bylo středem života Mariina? Ježíš, Syn její, jak v rodině nazaretské, tak v letech veřejného života. Maria Panna takřka neznala nic jiného než Ježíše, Syna svého. K němu upíraly se její snahy, jeho vyhledávala na cestách apoštolských, jej provázela na cestě kříže a vytrvala až do posledního jeho okamžiku. Ježíš byl středem jejího života, tak jako má být každé duši eucharistické.

Dr. v Kr., jistě je vám znám ten malý obrázek v karmelitském kostele na Hradě, na straně evangelní, kde je znázorněn sv. Václav, jak klečí před Nejsvětější sv. oltářní, a sv. Ludmila vedle něho, ruku svou klade na hlavu jeho a modlí se s ním. Srdce babičky, sv. Ludmily a srdce sv. Václava klaní se svátostnému Srdci Páně. A jestliže sv. Václav, — a měli bychom to zejména české mládeži často opakovat a zdůrazňovat — je v celém katolickém světě oslavován jako světec eucharistický, pak velikou zásluhu o to měla babička jeho — sv. Ludmila —, která učila jej znát svátostný život Kristův, která ho vedla k tomu, aby miloval svátostného Krista, tak jak sv. Václav v celém svém životě svými skutky dokazoval.

Svatá Ludmila tedy byla duší eucharistickou, jíž středem náboženského života byl Kristus svátostný. Víme, že poslední okamžiky před svou smrtí šla do kaple zámecké, aby tam načerpala sílu. Legendy vypravují, že v předtuše, co ji očekává, dala si sloužiti mši svatou, jako by cítila, že potřebuje zdroje síly, kterým je svátostné Srdce Ježíšovo.

Je to krásný vzor, který máme my Čechové, ve sv. Václavu a sv. Ludmile, vzor, který nemají ani jiní národové, aby světci národní, spjatí s národem, byli světci eucharistickými. Vážme si toho mimořádného vyznamenání!

Poukazujme víc na to, že právě náš národ, jako je mariánský, tak má být také národem eucharistickým. Ano, díky za to Božskému Srdci Páně. V kostelích našich a jistě i v tomto velebném chrámu Páně hojně je těch, kdož přistupují k stolu Páně. Poukazujme na to, že kdo chce být katolíkem skutkem a činem, kdo chce žít z víry a náboženství, musí čerpat sílu ze svátostného Srdce Páně.

Drazí v Kristu, i zde musí to být opravdová výchova eucharistická, která by pomohla co možná nejvíce kněžím využitkovat velikých fondů nadpřirozených častým denním sv. přijímáním.

Dr. rodičové, je vaší povinností před Bohem, abyste doplňovali, co nebude možné dát dětem ve školách. Že se vyučuje náboženství ve školách, nebo že se vyučovalo, to byla vlastně úleva rodičů, část těch povinností otce a matky byla sňata s beder jejich. Jestliže by tedy škola po té stránce neplnila, co by měla a co má plnit podle zákona přiro-

zeného, pak vrací se znovu ta povinnost na otce a matku, aby oni vychovávali děti v duchu náboženství a poskytovali to, co by nejhlavněji upevňovalo pravý základ náboženského života, který je zároveň základem také opravdového jejich štěstí.

Ale tu je třeba pomoci, pomoci nadpřirozené, aby rodiče mohli splnit tuto povinnost všestranně, aby skutečně dětem dali, co duše potřebují. Na to rodiče sami nestačí, na to nestačí ani otec a matka, kteří nábožensky žijí. Je třeba větší pomoci. A tuto pomoc poskytuje Spasitel svátostný. Proto veškerá výchova náboženská musí být opírána o Eucharistii, poněvadž jedině tato výchova náboženská skutečně v duších dětských vytvoří mravně dobré a zároveň horlivé lidi apoštolské, tak jak si to přeje Božské Srdce Páně samo.

A nestačí jenom dovolit dítěti, aby šlo častěji ke stolu Páně. Je třeba vychovávat, poukazovat na Spasitele svátostného. Když vidíte, že v dítěti se probouzejí dětské chyby, hned mu řekněte: Vzpomeň, dítě, na Ježíše svátostného, kterého jsi přijalo, ten tě provází, ten tě vidí, jak se můžeš odvážit k němu opět jíti. — Ale, maminko, to není žádný těžký hřích. — Ale, jak a čím chceš dokazovat lásku svou k Spasiteli? Tím, že budeš i ty malé chyby přemáhat a budeš se zdokonalovat.

Máme znovu a znovu jim připomínat nejlepšího přítele jejich, který zároveň žádá vděčnost a opravdovost, a pak pomocí nadpřirozené milosti, kterou vlévá do srdeček jejich svátostné Srdce Ježíšovo, podaří se vám vychovat děti tak, že vám budou ctí a radostí po celý váš život.

Sv. Václav! Jakou radostí a útěchou byl sv. Ludmile! Sv. Václav byl duše eucharistická v mládí i v letech jinošských, byl duše eucharistická i později, neboť nebál se smrti, zůstal věren svým zásadám, a ochotně, na prahu chrámu obětoval život svůj za záchranu svého národa.

Duší eucharistických potřebujeme. A jestliže národ náš by opravdově byl proniknut duchem eucharistie, pak bychom se nemuseli bát ničeho, poněvadž bychom byli plni nadpřirozené síly z eucharistie tryskající. Nemuseli bychom se ani bát o mládež, jen když bude vedena v duchu eucharistickém a bude vědět, co znamená žít z Eucharistie.

3. Sv. Ludmila byla i matkou národa. Málokdy se poukazuje na to, že Panna Maria ve své Velepísni — Magnificat ukázala se být také matkou svého národa. Ke konci zmiňuje se o tom a dovolává se milosrdenství Hospodinova, který shlédl nejenom na ponížení služebnice své, nýbrž také na vyvolený národ, na israelský národ a ve svém milosrdenství splnil na něm všechno, co přislíbil otcům jeho, Abrahamu a potomstvu jeho na věky.

V tom vyciťujeme lásku k národu. Byl to národ vyvolený. Ale ona chápala, osvěcována Duchem Svatým, že vyvolení nespočívá v nadvládě a moci světské, nýbrž že to je duchovní obrození, vykoupení a spasení, jež mělo být dílem Syna jejího, dílem, k němuž byla i ona povolána, aby spolupůsobila. Tak se dívala na svůj úkol. Být matkou Spasitele znamenalo být matkou národa, a připraviti tomuto národu, co mu mělo zjednat před celým světem nehynoucí hodnoty nadpřirozené.

V tom smyslu je matkou národa svého i sv. Ludmila. Jestliže jsme si připomněli dnes bolesti matky Boží, sv. Ludmila nebyla tolik podobna v přednostech Panně Marii, ale byla jí tolik podobna i v těch bolestech.

Život sv. Ludmily byl životem matky bolesti. A jestliže byl životem matky bolesti, pak byl tak životem proto, že milovala národ svůj, svoji rodinu. Trpěla ve svém mateřském srdci nesmírně, když viděla, jak v tom národě, jí tak milém a drahém, se ozývaly směry, které sice slibovaly lidu a národu slávu světskou, ale které měly být a musely být hrobem národa, poněvadž vedly ke vzpouře proti Bohu a proti Prozřetelnosti Boží. Proto trpěla sv. Ludmila ve svém srdci. Chápala tak dobře jako sv. Václav, že národ český, který právě v té době začíná se sjednocovat, dosáhne rozkvětu národního, zevního, politického, jestliže celý život jeho bude stmelen náboženstvím pravým, Kristovým, a jestliže lid tam bude hledat pomoci, kde jedině se mu pomoci může dostat. To byla sv. Ludmila, jako matka svého národa. Proto trpěla a proto také tolik vyprosila svému národu. Jistě že se dále přimlouvá se všemi ostatními ochránci za národ náš, aby pochopil, že čím je menší počtem proti národům ostatním, čím je slabším v ohledu politickém, vojenském, tím více musí vynikat mravním životem, aby nejenom obstál, ale zároveň mohl zabezpečit svým dětem štěstí a spokojenost, které jsme si tak bolestně a tak krvavě za těch šest let hlubokého pokoření vybojovávali.

Ano, to chce sv. Ludmila, to nám odkazuje a tomu musíme rozumět i my! Jestliže je matkou národa našeho, musíme být proniknuti všichni přesvědčením, že všechny krásné sociální a hospodářské reformy a zlepšování života by nepřinesly štěstí, jestliže by současně duše zapomínaly na Boha, Krista, náboženství.

A jestliže vidíme sváděti leckde mládež k neustálým zábavám, pak to není nic jiného, než co dávali pohané: panem et circenses. Dávali chléb a zábavu za hodnoty mravní a náboženské, ale to nikdy neuspokojilo, naopak, to vedlo i veliký národ římský k záhubě.

Proto na nás katolících, kteří milujeme svůj národ a kteří chceme opravdu, aby si náš národ vybudoval krásnou a šťastnou budoucnost, na nás je, abychom svým životem v první řadě, ale také i slovem, povzbuzováním šířili přesvědčení, že by národ nebyl šťastný, jestliže by se strhoval proti Tomu, který jedině má moc i lásku, aby nám přispěl a pomohl k opravdové spokojenosti a opravdovému štěstí.

To je odkaz sv. Ludmily, který jsme si připomněli, odkaz jejího života, tak blízkého životu Panny Marie. A jestliže v Paladiu Staroboleslavském uctíváme Matku Boží jako matku národa a lidu českého, který je nazýván národem mariánským, pak se radujme z toho, že zároveň národ náš český, který milujeme, je národem Ludmilinýmm, jež jako matka chudých, jako duše eucharistická a jako matka národa se tak přiblížila k nedostižitelnému vzoru Matky Boží.

Hleďme na to pamatovat a především odcházejme v předvečer slavnosti s pocitem vděčnosti za to, že máme takovou světici, která na

začátku dějin našich českých a na úsvitě křesťanství našeho svou krví vymohla nám na Bohu i národu našemu po všechna staletí hojnost milostí a požehnání.

S pocitem vděčnosti prožívejme tento radostný den dnešní i zítřejší, ale zároveň s pocitem hrdosti. My katolíci můžeme být hrdi na to, že máme v dějinách takové velikány, kteří milovali lid svůj, Krista, Boha, kteří žili zbožně. Buďme na to hrdi a právě tato vnitřní hrdost musí nás povzbuzovat k tomu, abychom dovedli pravou a účinnou lásku k vlasti a národu českému spojovat s pevným přesvědčením náboženským, s tím přesvědčením, že tím nejlépe splníme povinnosti vlastenecké a povinnosti k národu a prospějeme národu i vlasti jako celku. — S pocitem a hrdostí, ale s rozhodnutím věrnosti. Chceme být věrni odkazu sv. Ludmily, věrni odkazu světců našeho národa, věrni národu, ale také věrni Kristu eucharistickému. Ano, věrni zůstaneme přesvědčení náboženskému.

Tu věrnost dokazujeme svým celým životem, a sv. Ludmila s Matkou Boží Staroboleslavskou budou bdít nad národem naším, budou žehnat naší mládeži, rodinám, aby tato naděje národa našeho nás nezklamala, ale aby náboženským, eucharistickým životem zabezpečila národu našemu opravdu šťastnější, krásnou budoucnost. — Amen.

P. Josef Jelen:

TAJEMSTVÍ 28. ZÁŘÍ

Jsou světci, jejichž duchovní význam zasáhl toliko určitý kraj, určitou dobu, anebo určitou společnost. Ale jsou světci, jejichž hlas se rozlehl dějinami staletí, ano, tisíciletím jako mohutná ozvěna volání věčnosti. A jedním takovým světcem je svatý Václav, před nímž se skláníme dnes v hluboké úctě pokornou prosbou tisíciletého chorálu.

Moji přátelé, ona — tak zvaná moderní doba znehodnotila i světce. Učinila z nich pomalu lidi méněcenné, lidi s trpně, resignovaně sklopenými hlavami, bytosti, s nimiž je možno i orat. A tu je zcela pochopitelné, že tato — ovšem pokřivená podoba světců setkala se u většiny lidí při nejmenším s politování hodným soucitem, anebo snad i dokonce s odporem proti svatosti. Nic není totiž odpornějšího normálně zdravému člověku nad tuto trpnou nečinnost ustavičného hrbení.

Ale, moji přátelé, a to považuji za nejdůležitější: Právě svatost předpokládá nejvyšší aktivitu, opravdovou výkonnost — protože vrcholem svatosti jest láska — a ta je úkonem vůle! A vůle je tvůrcem každého činu!

Nebyli tedy světci nějakými politování hodnými lidmi méněcennosti, ba naopak: byli to největší hrdinové, byli to lidé usilovné, pevné vůle, byly to charaktery! — Toho je nám ostatně až příliš jasným důkazem i svatý Václav — se svým poměrně kratičkým,

a přec tak úžasným pozemským životem, který bychom ovšem mohli shrnouti vlastně v jedinou větu: Pracoval, modlil se a sebe obětoval — protože miloval!

A zde se, moji přátelé, dotýkáme nejhlubšího tajemství svatosti, jež nám odhaluje Apoštol národů v druhém listě ke Korintským jediným takřka slovem: „Láska Boží nás pudí!" — Právě proto, že světci porozuměli lásce Boží, právě proto porozuměli i tajemstvím života. Slova Božského Spasitele: „Ne ten, kdo mi říká, Pane, Pane — ale ten, kdo plní vůli Otce mého, ten jest, který mne miluje!" — ta slova Božského Spasitele přešla takřka do jejich krve, pronikla každý jejich skutek, stala se jejich životním stavem! A v tomto obdivuhodném naplňování vůle Boží vyrostli světci v opravdové velikány a hrdiny života!

Moji přátelé, v čem třeba spatřovati hrdinství? Jsou hrdinství, jež udivují svět — a svět staví svým velikánům kamenné pomníky obdivu a snad i vděčnosti. Ale jsou hrdinství, jež udivují nebe — a ta jsou největší, protože jsou věčná! Ale — a zde se opětně setkáváme s nevyzpytatelnými plány Božími — ale právě „to, co jest malé, právě to vyvolil si Bůh, aby zahanbil mocné!" Hrdinství, která udivují nebe, jsou po většině hrdinství všedního života. Každodenní věrné plnění povinnosti, každodenní ochotné přinášení oběti, každodenní pokorná odevzdanost do vůle Boží — to je všechno, to je celá svatost! Nic víc a nic méně! — Ale právě toto „každodenní" zoceluje lidskou vůli a připravuje nás i k sebe těžší oběti.

Nemyslete, moji přátelé, že životy světců byly plny divů a zázraků, plny extasí a mimořádných událostí! Jestliže životy světců byly něčím vrchovatě naplněny, pak byly plny bolesti, oběti a lásky! A máme-li mluvit o největším zázraku jejich života, potom je třeba doznat, že to byl právě zázrak všedního života — ono umění proměňovat „každodenní" ve službu Boží prostřednictvím Boží lásky!

A zde jsme opravdu u toho nejhlubšího tajemství svatosti — jímž jest láska Boží, která nás pudí! Láska je totiž v určitém slova smyslu mohutnost činná. Ustavičné dávání a ustavičné přijímání — to je láska. Ale protože předpokládá vždycky dva, jest jejím charakteristickým rysem pokora. Pokora jest jejím základem, ale pokora jest v určitém slova smyslu i vrcholem lásky. Láska totiž sjednocuje, činí dva jedním — a toto sjednocování, spočívající v podrobení vlastní vůle vůli druhého, je především úkonem pokory. A proto světci — ti nejžhavěji milující — byli nejpokornější!

A zde, moji přátelé, dotýkám se vlastně předmětu, z něhož jsem vyšel a který bych si přál právě dnes nadmíru zdůraznit! Třebaže světci byli nejpokornější, nebyli přece nikdy hrbícími se mrzáky života! Byli velikány, byli opravdovými rytíři! A víte proč? Protože pokora je pravda!

A je pravdou Písma svatého, že ti, kteří žijí životem milosti, jsou dítkami Božími! Je pravdou Písma svatého, že proto přišel Bůh s nebe na tuto zemi, aby člověk této země vystoupil na nebe

a stal se Božím! Je pravdou Písma svatého, že synovství Boží je nejvyšším šlechtictvím světa! A proto, moji přátelé, proto světci dovedli pohrdnout i šlechtickými a královskými tituly a dáti se cele do služeb Nejvyššího, dobře vědouce, že sloužiti Bohu znamená kralovat! Toto pak vědomí víry činilo je vskutku sebevědomými a svatě hrdými, ano, dávalo jim i potřebné síly a vytrvalosti k hájení Božích práv a Božích zákonů.

A nyní jsem přesvědčen, že se nemýlím, jestliže řeknu, že právě této statečnosti, vyvěrající z ohnivé lásky Boží, že právě této statečnosti je nadmíru třeba nám všem! Moji přátelé, ať už nás jedenkrát pozná svět! Nejsme nějakou tajnou sektou, která by se musela skrývati před zraky světa. Máme ve svém vlastnictví pravdu Boží! Čeho bychom se tedy měli obávati my, jestliže Bůh je s námi!?

Ovšem: Jestliže Bůh je s námi! A proto musíme se nejdříve poznati sami, má-li nás už jednou poznati svět! My musíme míti odvahu netoliko se nazývat, ale i skutečně býti živými křesťany — to znamená podle svatého Cypriána: druhými Kristy! A to je také jediný a správný pojem svatosti, který nesmíme nikdy pokřiviti svým vlastním životem! Svatost — toť láska a láska — toť život! Býti svatým znamená tedy milovat a to znamená žíti — a co je krásnějšího nad to!?

Moji přátelé, oslavujíce svátek svatého Václava, uvědomili jsme si onen jedině správný pojem svatosti. Ale nestačí, abychom si velikost světců toliko uvědomovali! Je zapotřebí, abychom světce i následovali! Nestačí, abychom se toliko chlubili slávou a velikostí svých předků a sami zůstávali trpaslíky! Je zapotřebí, abychom kráčeli po cestách, jimiž kráčeli světci, po cestách, které vedou do života! A je toho zapotřebí tím více, jestliže ve svém katolickém kredu vyznáváme víru v obcování svatých!

Pamatujte proto, moji přátelé, vždycky na své životní poslání a to tím více, jestliže u kolébky našeho národa stojí také takový hrdina — světec: svatý Václav! Snažme se kráčeti jeho šlépějemi a tak vykonáme jistě nejpoctivější kus práce na šťastné budoucnosti nás všech i našich dětí, neboť on je to, „který nedá zahynouti nám ni budoucím". A s touto prosbou tisíciletého chorálu se k němu dnes utíkáme. Amen.

Dr Ign. Veselý:

SVATÝ VÁCLAV,
velký světec i panovník.

Čím více pokračuje naše dějepisná věda a čím více přibývá poznatků v našich nejstarších dějinách, tím ve větší velikosti vystupuje před námi postava našeho drahého světce a jednoho z nejlepších českých panovníků, dědice a patrona české země, sv. Václava.

Připomeňme si nejdříve jen několik nejdůležitějších dat jeho ži-

vota, který ve hlavních rysech je nám jistě znám. Jako datum narození sv. Václava se udává nyní obyčejně r. 903. Po smrti svého otce, knížete Vratislava, byl jako hoch asi třináctiletý z vůle českých velmožů dosazen na trůn, ale do jeho plnoletosti, do 18 let, vládla za něj matka Drahomíra. O jeho vychování a vzdělání pečovala jeho babička sv. Ludmila, která jej svěřila učeným kněžím, mezi nimiž se jmenuje zvláště slovanský kněz Učen. Mladá duše Václavova se za nedlouho znovu rozbolestnila, když jeho matka Drahomíra, nesmírně vládychtivá, podlehnuvši patrně vlivu pohanské strany, tehdy v Čechách ještě silné, a uvěřivši tomu, že se kněžna Ludmila chce zmocnit vlády, dala ji na hradě Tetíně 16. září 921 zardousit. Snad tu kromě hlavních důvodů náboženských působily i důvody čistě hmotné, neboť po zavraždění sv. Ludmily se ihned Drahomíra s jejími vrahy Tunnou a Gommonem zmocnila jejího majetku. Z toho vznikly v Čechách nepokoje a poněvadž za jejich původkyni byla označována Drahomíra, mladistvý, ale neobyčejně energický kníže Václav vystoupil proti ní a přinutil ji, aby odešla do ústraní, a teprve když byl zjednán pořádek, vrátila se Drahomíra a jak praví legenda „radovala se z víry syna svého a dobročinnosti, kterou ukazoval."

Ještě na počátku své vlády dal přenésti do Prahy ostatky sv. Ludmily, která hned po smrti byla ctěna jako svatá a jejíž blahořečení vymohl kníže Václav již r. 925. Na jeho podnět také byla sepsána slovanská legenda o smrti sv. Ludmily, první české literární dílo, jež byla později přeložena do latiny. Tak se měla česká země státi hodnou biskupství, jež chtěl kníže Václav zřídit v Praze a proto pomýšlel na cestu do Říma (podle některých legend prý proto, aby se zřekl koruny a vstoupil do kláštera). Ale všechny dalekosáhlé plány byly předčasně zmařeny mučednickou smrtí knížete Václava, který byl před spiknutím varován. Měl být zavražděn hned při hostině. Třikráte prý povstali spiklenci, aby knížete Václava zavraždili, ale po každé usedli zase, když uviděli jeho nebojácný výraz. Teprve druhý den ráno 28. září 929, když se ubíral Václav na mši svatou, byl nejprve přepaden od bratra Boleslava, kterému vytrhl meč z ruky a jejž na zemi povalil. Čeho nedokázal bratr, dokonali vrahové.

Tak krátký byl pozemský život sv. Václava; sotva šestadvacetiletý, po krátké vládě osmi roků padl pod bratrovražednou rukou. A přece tento krátký život sv. Václava i jeho kratičká vláda postačily, aby se jeho památka opravdu nesmazatelným písmem vryla do dějin našeho národa a aby jméno jeho již více než tisíc let vzývalo se v českých srdcích s láskou, úctou, nadějí a vděčností. Jak je to možné? Proč se tak dálo a děje? Na to si snadno odpovíme, když si připomeneme aspoň ve hlavních rysech, v čem spočívá velikost sv. Václava I. jako světce i II. jako vladaře.

I. O životě a činnosti sv. Václava nám podávají zprávy jeho životopisy, z nichž značná část pochází již z X. století. Nejstarší byl

napsán brzo po smrti sv. Václava asi r. 940 a dostal se záhy na Rus, kde se nám dochoval a byl vydán po prvé ruským učencem Vostokovem r. 1827. Tyto životopisy nazýváme legendami, ačkoliv nejsou jen něčím vybájeným, nýbrž mají skutečné, historické jádro. Největší cenu ze všech má legenda, kterou na žádost sv. Vojtěcha napsal mnich Kristian. A všechny legendy líčí nám neobyčejnou zbožnost, jakou vynikal hned od útlého dětství sv. Václav, jenž, i když si odmyslíme všechno legendární, kterým jeho postava byla obetkána, byl skutečně velikým světcem.

Símě zbožnosti, jež do jeho srdce vkládala především babička sv. Ludmila, rostlo utěšeně přes všechny překážky, kterých nebylo málo. Bylo to hlavně okolí sv. Václava, čeští velmožové, pokřtění sice, ale smýšlení více pohanského než křesťanského, kteří neradi viděli zbožnost mladistvého knížete, byli by jej raději viděli v dobrodružné veselé společnosti při hodokvasech, oddaného radovánkám a proto, jak praví legenda, stěžovali si a vytýkali mu, že je zkažen od kněží a žije jako mnich. Kněžím se přísně zakazoval styk s knížetem a jestliže neposlechli, byli za to ze země vyháněni, jemu samému se bránilo ve skutcích zbožnosti, kterým se oddával tajně a jen za noci mohl přijímat kněze, s nimiž jedinými styk a hovory mohly ukojit touhy jeho duše, prahnoucí po zbožnosti a vzdělanosti.

Jindy zase jej velmožové nutili, aby se účastnil obětí, které ještě přinášeli pohanským bohům, ale sv. Václav se tomu vždy ubránil. A tak, přesto že křesťanství již za knížete Bořivoje v Čechách zapustilo kořeny, setkával se sv. Václav s velikými překážkami při jeho šíření. Vždyť křesťanství zapovídalo, s čím se velmožové čeští tak těžce loučili a co jim pohanství dovolovalo, na př. krevní mstu a otroctví. Tím si také dovedeme vysvětliti, proč proti panovníku tak dobrému chovali v srdci hněv a záští. Ale ničím se nedal sv. Václav zastrašiti, když šel za svým ušlechtilým a vznešeným cílem, neboť věděl, že více sluší poslouchati Boha než lidí a proto také, když se ujal vlády, činil trpké výčitky těm, kteří byli dříve rádci jeho matky, jak vypravuje legenda Kristianova: „Proč jste mě bránili, abych poznal Boží zákon Ježíše Krista a poslouchal jeho přikázání? Jestliže vy nenalézáte radosti ve službě Bohu, dává to vám nějaké právo, abyste bránili jiným jej milovati? Pokud se mne týká, já zbaviv se vaší nadvlády, zavrhuji vaše rady a toužím celým srdcem sloužit Bohu." Ukázav tak svou rozhodnost a energii, stavěl ve své svaté horlivosti kostely na hradech, takže už tenkráte — a to bylo velikou pochvalou pro naši zemi — konaly se u nás bohoslužby „jako u velkých národů."

Tehdy přicházeli do Čech četní kněží z německého západu a přinášeli sv. Václavu knihy a svaté ostatky; znali pravděpodobně jazyk slovanský nebo se mu v Čechách naučili. Ale nikdy nebylo řevnivosti mezi kněžími slovanskými a latinskými, i když převládající postavení měli kněží slovanští, kteří v té době byli na vynikajících místech a zastávali nejvyšší úřady. Tak na př. o vychování a vzdě-

lání mladého Václava pečoval především slovanský kněz Učen a za vlády Václavovy nejvyšším knězem („presbyter maior") byl slovanský kněz Pavel, který byl důvěrníkem kněžny Ludmily, přenášel její ostatky a pochoval tělo zavražděného Václava. Ale přesto, že i v době sv. Václava byla slovanská bohoslužba na předním místě, jedinou a nejvyšší hlavou církevní od dob sv. Metoděje byl papež a nejvyšší autoritou Řím. S takovým úsilím, jež musilo překonávat mnoho velikých překážek, se staral o upevnění křesťanství v Čechách sv. Václav, nedbaje nenávisti a pronásledování českých velmožů, kteří neradi viděli šířící se křesťanství, takže máme-li na mysli jednak nesmírné zásluhy, jichž si tím o duchovní a mravní povznesení českého lidu získal, jednak i jeho mučednickou smrt, jejíž pozadí tvořily důvody především náboženské, cítíme dobře, jakou pravdu vyslovil náš dějepisec (Chaloupecký, kníže sv. Václav 1947), když napsal, že zásluhy Václavovy o naše křesťanství byly skutečně mimořádné a staly se důvodem jeho svatosti.

II. Ale sv. Václav je nejenom velikým světcem, nýbrž i velikým panovníkem. Jeho veliká zbožnost a svatost života vedly někdy k mylné domněnce, jakoby byl býval panovníkem neschopným, který celý čas trávil jen na modlitbách, své povinnosti vladařské zanedbával, lidí se bál a jich stranil. Již před léty náš dějepisec Kalousek ukázal (Obrana knížete Václava Svatého), jak nesprávná je taková představa sv. Václava jako panovníka. A výsledky nejnovějšího bádání dějepisného se shodují v tom, že sv. Václav byl vzorem rytíře, že byl panovníkem neobyčejně vzdělaným, moudrým a prozíravým. Bez bázně dovedl se postaviti každému nebezpečenství i smrti. Již jako jinoch vedl vojsko, když německý panovník Arnulf vtrhl do Čech, ještě za vlády Drahomířiny. Na počátku své vlády hájil své území proti mocnému kmeni Zličanů. V tehdejších dobách, plných nepokojů, potřebovala česká země vojska obzvláště dobře vycvičeného a ukázněného a o takové vojsko se dovedl postarat sv. Václav.

Pro svou zbožnost nezanedbával nikterak svých povinností jako panovník, ba právě naopak, při jejich plnění jej sílila jeho zbožnost a byla mu nápomocnou jeho nevšední vzdělanost. V tom ohledu předčil svým vzděláním většinu středověkých panovníků, byť literárně vzdělaný, četl a psal nejen slovansky, nýbrž i latinsky a řecky. Bylo napsáno o něm, že se vyzná v knihách jako biskup a tím se mu na tehdejší dobu jako laikovi vzdávala největší myslitelná chvála jeho vzdělání.

Se jménem sv. Václava jsou úzce spjaty počátky našeho písemnictví, umění a stavitelství, jehož zakladatelem se stal budováním monumentálního kostela sv. Víta. První české a domácí peníze byly raženy za sv. Václava a dány do oběhu. Za něho snad po prvé zazněly nad Prahou a českou zemí zvony a mysl věřících k Bohu obracely. Sv. Václav byl jako panovník velikým reformátorem na poli sociálním. Proniknut křesťanstvím, které hlásá, že všichni lidé před

Bohem jsou si rovni, když nemohl hned odstraniti, snažil se aspoň zmírniti otroctví a nevolnictví, jež s rozvojem víry Kristovy poznenáhlu mizelo. S křesťanstvím přinášel sv. Václav svému lidu nový život, novou lepší mravnost, nový světový názor i nový právní řád. Tím, že se sv. Václav sám postaral o rozšíření křesťanství, uchránil náš národ smutného osudu, který stihl některé kmeny slovanské, jež německá říše pod záminkou šíření víry Kristovy si podrobila a jež potom úplně zanikly.

Jméno sv. Václava to bylo, které po prvé naši slávu a známost o naší zemi neslo do širého světa, ať na západ do Bavor i Sas nebo na jih až do Říma anebo do světa slovanského. Po staletí bylo to jméno sv. Václava, jež naši zemi kulturně spojovalo se starou říší ruskou. Po staletí v ruských kostelích se 28. září ozývalo: „Byl v Čechách kníže Vratislav a jeho prvorozený syn Václav. Přejasnými zářemi svých zázraků, ó blažený, víc než slunce osvítil jsi sever, jih a západ, proto, světče, osviť i nás, kteří konáme tvou památku.“ Ale i v západní církvi těšil se sv. Václav hned od počátku neobyčejné úctě, jak to dosvědčují četné legendy, na př. legenda, kterou z podnětu císaře Otty II. napsal asi r. 980 biskup Gumpold nebo mnich Vavřinec v klášteře Monte Cassino nebo i kázání na den přenesení sv. Václava (snad od sv. Vojtěcha) z X. stol. a j.

Velikého obdivu zasluhuje u sv. Václava i jeho prozíravost a státnická moudrost, jakou ukázal v poměru k německé říši. Že by byl sv. Václav teprve se zavázal k poplatku 500 hřiven stříbra a 120 volů ročně, jak se až dosud někdy tvrdí s úmyslem snížit památku a význam sv. Václava, je dějepisně vyvráceno jako omyl. Vždyť ani není jisto, byly-li Čechy za sv. Václava říši poplatné. Je možné, že se tenkráte odváděl poplatek Maďarům právě tak, jako jej odváděla i sama německá říše. Ano, je dokonce i velmi pravděpodobné, že závislost Čech na říši, jak ji sv. Václav zdědil, byla za něho zmírněna a proměněna ve spojenectví, při čemž Čechy byly od starodávného poplatku osvobozeny. Ale i když připustíme, že se sv. Václav dobrovolně poddal a zavázal znovu k dávnému již poplatku, nemohl by v tom nikdo vidět nějakou slabost, nýbrž prozíravost, jak všichni dějepisci uznávají. Neboť kdyby byly Čechy násilně podrobeny, bylo by se to stalo se škodou daleko větší a Čechové by byli velmi draze svůj odpor zaplatili. Že si velice vážil císař Jindřich I. sv. Václava, je patrno i z toho, že mu dal pravděpodobně při podpisu smlouvy rámě sv. Víta. (Možno se zmíniti i o legendě „Orient eiam sole“ — jak přišel sv. Václav do sněmu provázen anděly).

Když tedy tak vzácnými vlastnostmi sv. Václav vynikal jako světec i panovník, jemuž rovného bychom ve svých dějinách sotva našli, je možno se divit, že český lid s takovou láskou k němu jako k nikomu jinému přilnul, že hned po jeho smrti jej uctíval jako světce, že se k němu utíkal s důvěrou jako k mocnému patronu u Boha? Nač vše bychom musili vzpomínati, abychom si připomněli, v jaké úctě a lásce u nás žil sv. Václav hned v nejstarších dobách, jak již

na konci XI. století na mincích vedle obrazu panujícího knížete je i obraz jeho, jak hrad pražský se jmenuje „hradem sv. Václava," jak v té době již vznikají první sloky písně svatováclavské, jak na svátek jeho již začátkem XII. století shromažďují se čeští velmožové k důležitým jednáním a jak lid a národ český se nazývá „rodinou sv. Václava." Musili bychom vzpomenouti i toho, jak sv. Václav byl pomocníkem českých vojsk, jejichž vynikající vítězství se přičítají jeho pomoci, jak čeští králové se považovali jen za dočasné zástupce sv. Václava, jehož korunou jako symbolem českého státu zdobili svoji hlavu v den korunovace, jakým ctitelem sv. Václava byl Hus, který napsal několik kázání o něm, i sám Žižka a Komenský, a jak tenkráte, když se zdálo, že náš národ se už k novému životu neprobudí, skládal český lid svou naději ve sv. patrony, především na sv. Václava, k němuž jesuita Balbín jako v zastoupení všeho lidu volal: „Viz, kterak hubí lid tvůj národové cizí, braň nás, svatý Václave" a jindy zase: „Ty z patronů země české nejpřednější a největší, Václave, Vratislavem nám buď a navrať svým Čechům jejich slávu dávnou!" A konečně kdo to byl, na nějž vzpomínka vedla naše první legionáře? Sv. Václav, vždyť první pluky za hranicemi postavené nesly jméno sv. Václava a sv. Cyrila a Metoděje a teprve později za ruské revoluce byly přejmenovány na pluky M. J. Husi. A v době nesvobody, když s úzkostí jsme kráčeli vstříc budoucnosti? Nejen vroucí vzdechy a modlitby, nýbrž i ty květy, které byly kladeny k soše sv. Václava a policií odstraňovány, mluvily za celý národ. To jsou věci známé, ale je třeba si je připomínat tím častěji a tím více, čím více se lidé nevěřící snaží snižovat nesmrtelné zásluhy sv. Václava jen proto, že je světcem katolickým. S neskonalou vděčností a láskou si je připomínáme zvláště dnes, ve svátek jeho, a své vroucí modlitby spojujeme s těmi, jež z milionů českých srdcí vycházejí: „Sv. Václave, nedej zahynouti nám ni budoucím!"

XIX. neděle po Sv. Duchu

Karel Kudz:

ÚČASTNI BOŽSKÉHO ŽIVOTA

Drazí věřící!

Bylo to o prvních velikonočních svátcích za veřejného působení Páně. Spasitel se již před tím v Galilei proslavil proměnou vody ve víno, nyní o svátcích skvělým mesiášským činem s bohorovným sebevědomím vyčistil chrám a na otázku farizeů, jak je k tomu oprávněn, odpověděl předpovědí svého zmrtvýchvstání: „Zbořte chrám tento a ve třech dnech jej vystavím!" (Jan 2, 19.) V Jerusalemě tehdy — o svátcích, kdy tam byli židé i vyznavači pravého Boha ze všech tehdy známých zemí — učinil řadu zázraků. (Tamt. v. 23.) To bylo popudem Nikodemovi, šlechetnému členu židovské

velerady, že přichází k Pánu (ač zatím v noci, tajně, z ostychu před ostatními židy) a praví mu: „Mistře, víme, že jsi od Boha přišel jako učitel; neboť nikdo nemůže činiti ty zázraky, které ty činíš, není-li s ním Bůh." A Spasitel — jako by neslyšel — odpovídá mu slovy, jež zdánlivě nepatří k věci: „Vpravdě, vpravdě pravím ti: Nenarodí-li se kdo znova, nemůže viděti království Božího." (Spasitel tím chce říci: jen v ě ř i t mému učení, to n e s t a č í ! Třeba víc: znova se narodit!) Nikodem — překvapen takovou odpovědí — praví: „Jak se může člověk naroditi, když je starý? Cožpak může po druhé vejíti do lůna své matky a znova se naroditi?" A Spasitel neodvolává, nebere svého slova zpět, nýbrž s malým vysvětlením — přidávaje další slova — opakuje, opakuje s dvojím slavnostním „amen": „Vpravdě, vpravdě pravím ti: Nenarodí-li se kdo z v o d y a z D u c h a, nemůže vejíti do království Božího". Praví: „z vody", aby naznačil, k d y se to děje: při křtu. Dodává: „z Ducha": a tím označuje Toho, který to působí: Bůh, Duch svatý. Když se tedy jedná o Boha, o Ducha svatého, jenž těla nemá, není to asi nic tělesného. To chce také Spasitel naznačit dalšími slovy: „Co se z těla narodilo, je tělo; co se narodilo z Ducha, je Duch." (Jakoby řekl: toto zrození, o němž mluvím, si nepředstavuj tělesně.) „Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se znova naroditi." Co říká dál, je těžko do češtiny přeložit, protože v řečtině i hebrejštině jedno slovo značí: Vítr, dech i duch: „Vítr vane, kam chce; a slyšíš jeho hlas, ale nevíš, odkud přichází a kam jde. Tak je to u každého, kdo se narodil z Ducha." Nikodém asi při tom projevuje podiv — u nás bychom řekli: vrtí hlavou — a praví: Kterak se to může stát? Pán Ježíš na to: „Ty jsi učitel (rabín) v lidu israelském a to nevíš?" (Proroci ve Starém Zákoně o tom též mluvili!) Spasitel uznává, že to jsou pravdy těžké, tajemství, ale přece o nich mluví a dotvrzuje je tím, že On, který od Otce vyšel, tyto duchovní skutečnosti viděl, zná a proto od nich i může žádat víru: „Co víme, mluvíme, a co jsme viděli, dosvědčujeme; a svědectví našeho nepřijímáte," stěžuje si. „Jestliže nevěříte, když jsem k vám mluvil o pozemských věcech, jak uvěříte, budu-li k vám mluviti o věcech nebeských? A nikdo nevstoupil na nebe, leč Ten, který sestoupil s nebe, Syn člověka."

Drazí! Když člověk přestane mluvit o počasí, šatech, politice a zamyslí se nad životem v obilném zrnku, nezdá se vám, že už je u záhad? A což když začne zkoumat, co je člověk! Hleďte: ač můžeme jasně poznat, že máme duši, zdroj života, i tu mnozí pobloudili. Není vznik přirozeného života velikým tajemstvím? A to vše je pouze p ř i r o z e n ý ř á d ! Může být tedy všechno tak snadné k pochopení tam, kde člověk vchází ve styk s Nepochopitelným, se s k r y t ý m, ž i v ý m B o h e m ? A přece zase: nutno si povědět i o tom, co je těžší, abychom si víc vážili m i l o s t i P o s v ě c u j í c í. Spasitel prostým, věřícím lidem dobré vůle na venkově mluví o kráse duše, oděné svatebním rouchem, ale Nikodemovi vykládá hlouběji ono tajemství, jež se tu děje, abychom měli aspoň tušení

o slávě, jakou nám Bůh vkládá ne na hlavu, ale do nitra tím, že naši přirozenost, lidskou přirozenost pozvedá jakoby do vyššího poschodí, povznáší ji podstatně výš, řekl bych k hvězdám, i nad samotnou přirozenost andělskou, pokud by neměla milosti, jak nás povznáší až do b o ž s k é h o ř á d u, až k S o b ě! A tak přirovnání a obrazy nám znázorní, slova Zjevení Božího nám doloží, jak milostí posvěcující jsme ú č a s t n i b o ž s k é p ř i r o z e n o s t i, ú č a s t n i b o ž s k é h o ž i v o t a!

Většina z vás asi chápe věčnou spásu takto: Když budeš hodný, dá ti Pán Bůh za odměnu nebe. Ale spása je v něčem jiném: v tom, že máš posvěcující milost (máš-li ji!). Spása je v tobě, máš-li svatební roucho! A o této milosti víme víc! Sv. Petr o ní praví (2 Pe 1 ,4): Bůh dal nám převeliké a drahocenné zaslíbené dary, abyste se jimi stali účastni božské přirozenosti. To nám ukáže obraz. —

Hleď oheň! Když zazáří ve tmě plamének světla, hned je ti líp. Když zasvitne slunko, zazáří ti tvář, rozveselíš se. Když jdeš osamělý pustou krajinou za šera a zamihotá se někde v dálce světélko, oživne v tobě cosi. Když se rozžehne v kamnech v zimě oheň, hned se ti vrací život a svěžest do ztuhlých, zkřehlých údů. To je oheň! Byl považován za prvek života, za cosi životodárného; u pohanů byl obklopován posvátnou úctou. Oheň vidíš vždy při oběti na našich oltářích a před oltářem, kde je Nejsvětější. Vzpomeneš si snad, že i Hospodin se zjevil ve Starém zákoně v plameni, který hořel, ale neshořel. Cosi tajemného je v ohni! Neobyčejně jasné, paprsky sálající slunce — nejkrásnější obraz živého Boha. Symbol Božství je oheň!

Zapálíš sirkou třísku: vidíš, jak se rozhořívá. Přiložíš silnější dřevo: chytá od třísky, stále víc zachvacuje oheň dřevo, stále větší část si poddává, prosvěcuje, zjasňuje .... Ještě krásněji — oslnivě bíle, neobyčejně jasně — plane v ohni magnesium-horčík. Ale to není nejpřesnější obraz pro nás. Při tomto okysličování se v ohni dřevo, uhlí, magnesium spaluje v prach, popel, mění se v jiné látky. Máme přesnější obraz.

I. Byl's někdy u kovárny? V temnu dvířky pece prokmitá oheň — rudý, horkem sálající plamen. Tu vloží kovář do ohně železo: staré, rezavé železo (v normálních dobách nemá zvláštní ceny: nebyli jsme velkými boháči, když jsme po ulici jako chlapci kouleli železnou, rezavou obruč!). Nevypadá také zvlášť vzhledně. Sotva však se dá do ohně, jakmile se octne ve spojení s ohněm, proměňuje se, zjasňuje, nabývá barvy rudé, světleji červené, až žluté a bílé, svítí, žhne a pálí . . ., jeví se jako sám oheň, jeho vlastnosti přijímá: jasnost a žár. — Hleď: to je překrásný a věrný — pokud máme vůbec — obraz tajemné proměny, jež se děje v duši v okamžiku, kdy dostává posvěcující milost: Bůh se duše zmocňuje, naplňuje ji, prozařuje ji svou božskou svatostí a krásou, činí ji účastnou své slávy, dává jí co největší podobnost, zpodobení se Sebou samým; nyní je teprve plným, nejlepším obrazem živého Boha!

Jako železo zůstává v ohni železem (podstata železa je zachována, jen vlastností nabývá krásnějších, je zdokonaleno ohněm), tak člověk zůstává člověkem, jeho duše zůstává lidskou duší, ale je touto vlastností podstatně zdokonalen, oslaven a do nadpřirozeného řádu povýšen tak, že církevní spisovatelé užívají zde výrazu: z b o ž š t ě n í,

a sv. Petr tento nový stav duše označuje jako účast na božské přirozenosti, pokud jen to člověku je možné. — Sv. Augustin, veleduch, užívá tu slov přehnaných podle mínění těch, kdo nepronikli k velikosti této slávy a nepochopili věc, ale v podstatě pokorných slov úžasu nad tím, co nám Bůh uchystal: „Žasněte! Bůh učinil z lidí bohy!" Rozum se nestává ovšem vševědoucí, ani vůle všemohoucí, ale zato podstata duše je prozářena a zdokonalena božstvím; a diví-li se kdo tomu, že těla naše po zmrtvýchvstání budou zářit jasem jako tělo Pána Ježíše při proměnění na hoře Tábor, ať vzpomene, že to je jen důsledek a poslední účinek posvěcení milostí: tam — v sídle odměny sláva Boží pronikne duši dokonale a jasnost omilostněné duše se rozlije i na tělo.

II. K lepšímu ještě porozumění této tajemné proměny nás vede to, čím jsme dnes začali a co nám Spasitel naznačuje slovy: „život" a „znovuzrození". „Já jsem přišel, aby život měly a měly hojnost." (Jan 10, 10) „Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li ve kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně." (Jan 15, 4. 5.)

Těmi slovy ukazuje Spasitel, že přinesl jakýsi vyšší život, jejž mají jen ti, kdo jsou jeho, s ním spojeni. Jako ratolest tedy dostává z kmene mízu, životodárnou, oživující mízu, tak ten, kdo je spojen s Kristem, má v duši z Krista cosi, co je zdrojem nového, vyššího, tajemného života. Pláňka, neužitečná pláňka, zaštípená ušlechtilým roubem, jakoby nově rozkvete, je celá proměněna a zdokonalena. Tak když v naší duši, jež je sama ze sebe neschopna božského, neschopna vyššího života, je naštípena Kristova milost. Když přijdeme ve styk s Tím, nebo do dílny Toho, jenž je „plný milosti." (Jan 1, 14.) „Z jeho plnosti my všichni jsme obdrželi, a to milost na milost." (Jan 1, 16.) — Spasitel však mluví Nikodemovi i o „znovuzrození." Co tím chce říci? Jako při tělesném zrození z člověka (ovšem za spolupůsobení Boha, jenž vlévá duši, vzniká jako nový tvor zase člověk (je stejné přirozenosti zplozený — dítě — jako ten, jenž plodí — otec, matka), tak při tajemném znovuzrození z Ducha svatého člověk, dosud jen tvor v lidském řádu, se rodí z Boha (Jan 1, 13), protože Duch svatý je Bůh — proto výraz „znovuzrození," že onen znovuzrozený má podíl, účast na přirozenosti toho, z něhož se zrodil, z Boha. —

Namítneš, že se to nedá „vidět, hmatat, smysly pozorovat" — jistě, to by nás ani nenapadlo, to jen Bůh velkomyslně nám popřál to, co sami ani nechápeme. Ale něco přec je možno naznačit: Člověk po narození je dlouhou dobu živ jen smyslově — až později se projevuje u dítěte — batolátka rozum, vůle; přece však vyrůstají tyto mohutnosti z podstaty duše; tak víra — nadpřirozené poznání — a nadpřirozená láska vyrůstají z posvěcující milosti, nové, živoucí podstaty řádu božského. Jako tedy bychom neměli rozumu a vůle, kdyby nebylo živoucí podstaty — duše lidské, podobně by nebylo víry a nadpřirozené lásky, kdyby nebylo základu, oné nadpřirozené

vlastnosti božského řádu, již nazýváme milost, jež je tajemné „símě" Božského života v nás. (I. Jan 3, 9.)

Zde nezbývá, než sklonit koleno před tím, jenž přirozený život rozesel v přírodě a vyšší život nadto uchystal nám, svým dětem, sklonit hlavu v pokorném vědomí, že nejsme schopni tato tajemství zcela proniknout, ale právě proto třeba věřit slovu Kristovu, když „Boha nikdo nikdy neviděl; a jednorozený Syn, jenž jest v lůně Otcově, ten to zjevil." (Jan 1, 18.)

Má nám toto těžké učení co říci? Jistě: při nejmenším to, jak se bláhově honosí nebo honosili humanitou: být dobrým člověkem, jen čisté, čiré lidství, ale zbavené Boha, náboženství, božského. To je právě to, čím se Bůh a Kristus na soudě n e s p o k o j í, když sám praví: „Nezůstane-li někdo ve mně, bude vyhozen ven jako ratolest; i uschne, seberou ji a hodí do ohně a bude hořeti (tak naznačuje Spasitel peklo)." (Jan 15, 6.) Svatý Augustin k tomu podotýká: Buď tedy ratolest živá, nebo oheň (pekelný). Jiného výběru není. Buď máš tento božský život, nebo věčně zahyneš!

Však také velikost a vznešenost posvěcující milosti vyhovuje touze člověka: zejména v mužích je ona touha mnohdy až příliš vystupňována: něčím velikým být: Zde je možnost, zde je sláva, zde je pravá velikost. Nezapomeň, nezahoď se! To ti praví dnešní thema: ať pro něco chvilkového neztratíš věčné, ať pro titěrnost neztratíš pravou slávu, účast na božské přirozenosti a božském žití.

Je ovšem zde potřeba pokorně uznat, že člověk zde sám nemůže nic, nýbrž že to je Boží dar, dar jeho čiré lásky, že to je milost, na niž nemáme práva. Divíme se, že Mláďátkům betlemským Bůh dal — aniž si co zasloužili — hned nebe a taktéž je dává maličkým dětem, jsou-li jen platně pokřtěny. Ale nezapomínejme, že i u nás milost posvěcující je dar, jenž naprosto převyšuje i naše chápání, tím spíše — naši zásluhu.

Buďme vděčni Bohu, ceňme si milosti nad vše ostatní a služme Pánu ve vší pokoře, aby nás povýšil ten, jenž se pyšným protiví, ale milost dává pokorným. Amen.

F r a n t i š e k J e d l i č k a :

ŠAT SPRAVEDLNOSTI A SVATOSTI

Časový koloběh vždy svádí k úvahám a podzim je po této stránce nejsvůdnější. Podzimní příroda ve své zamlklosti kutí cosi tajemného. Přistihneme ji, jak stříká barvy sem a tam, až i člověku začnou padat do vlasů, do tváře, do očí a do úsměvů. Ač nemá podzim úst, přece mluví k naší duši. Má podivuhodný pohled, který soucitně hladí, jako by říkal zároveň, že ta rána, kterou otevírá v lidské duši, ta věčně nezahojená rána neujasněné touhy, zmatku a utrpení má hlubší příčiny, než je nám možno pochopit . . . Ale to, že se k němu vracíme dnes v myšlenkách, má vážný důvod. Podzim nepřišel, aby

děsil. Přišel jen, aby připomněl, případně varoval. A my křesťané nejsme přestrašeni, když si uvědomujeme hluboký smysl podzimního varování. Chceme přezkoušet své myšlenky a činy ve velikém zpytování svědomí, jak nás k němu vybízí apoštol Pavel v dnešní epištole, jež se tak úzce váže k podobenství o šatu svatebním.

Vyjadřují-li slova lidská prosbu, aby Bůh odvrátil od nás všecka protivenství, abychom mu sloužili svobodným srdcem, zaznívá k nám důrazná výzva v epištole: Obnovte se na duchu mysli své a oblecte člověka nového, stvořeného podle Boha ve spravedlnosti a svatosti pravé (Efes 4, 23). Toto volání k vniterné obnově získává zvláštního důrazu v liturgickém podzimu, kdy náznaky zimy stále intensivněji v nás budí myšlenky na blížící se dokonání. Žloutnoucí listí, krátící se dni i chladný dech mlhavého podzimu mluví o nachylujícím se sklonu pozemské pouti. Spravedlnost a svatost je svatebním šatem, v němž máme očekávati příchod Spasitelův, podtrhuje dnešní liturgie.

Evangelický obraz zase ukazuje Krista, jak promlouvá varovně o království Božím, o povolání do tohoto království a též o nutnosti svatebního roucha. Toto podobenství má hluboký smysl, neboť paraboly Kristovy jsou „pozemské události s nebeským smyslem". Chceme-li dobře pochopiti nedělní výňatek z evangelia, bude nutné se vžíti do cítění vyvoleného národa v době Kristově.

Ke konci vlády císaře Tiberia, kolem 30. roku našeho letopočtu, vystoupil v Galileji, severní části Palestiny, Ježíš se zvěstí o blízkosti království Božího a zdůraznil požadavek pokání jako podmínku při vstupu do této vytoužené duchovní říše. Tímto evangeliem navazoval a odpovídal na žízeň doby v národě, který pozbyl politické samostatnosti a prožíval útisk i po stránce náboženské, na které mu tradičně nejvíce záleželo. Ježíšova proklamace království Božího a osobního mesiášství se ovšem nekryla s populárními, hlavně pak politickými a nacionálními nároky soudobých představitelů israelského náboženství. Lišila se od nich svým mravním rázem, z něhož vyrůstal důsledně průlom národních hranic (universalismus). Království Boží, hlásané Ježíšem Kristem bylo duchovní, ne z tohoto světa, začínalo se již v přítomnosti a plně se mělo uskutečnit až po světové katastrofě. Podstatným znakem království Božího bylo synovství Boží, jistota lásky Boží a odpuštění hříchů, úsilí o spravedlnost, odpovědnost před Božím soudem, snaha po dokonalosti, tedy vcelku vyšší spravedlnost.

Dnes slyšíme v evangeliu, jak mluvil Kristus k velekněžím a farizeům, t. j. představitelům národa židovského, a použil srovnání království nebeského se svatbou, kterou učinil král synu svému. Farizeové dobře pochopili smysl podobenství: ti, kdož pohrdli pozváním, jsou oni sami a většina jejich národa, poněvadž odmítli výzvu Ježíšovu ke vstupu do království Božího. Neradi se totiž loučili s falešnými představami mesiánskými, neboť očekávali obnovu pozemské říše. Kristus však jasně ukazoval, že do království

Božího jsou povoláni všichni národové a každý člověk bude souzen podle svých skutků. Mluveno slovy Pavlovými: zda svlékl šat staré hříšnosti a oblékl člověka nového ve spravedlnosti a svatosti.

Drazí, my plně nechápeme význam a dosah varovných upozornění, jež nám Církev svatá tlumočí o dnešní neděli. V dnešní mluvě bychom si musili říci, že k té snaze po dokonalosti je nutná velká dávka odvahy a statečnosti. Člověk naší doby postrádá rozhodné vůle a vyhraněné povahy, snadno podléhá každému proudu a bojí se zvolit si vlastní životní směr, bojí se obléci šat spravedlnosti a svatosti. Kdybychom hledali vhodné podobenství, názorné poučení, jež by vystihlo tragiku lidí, kteří se nechávají unášet a určovat prostředím, v němž právě žijí, našli bychom vhodný příklad v přírodě.

Poněkud úzkostlivě plavala v moři medusa. Právě tak jako její družky byla unášena vlnami. Zářila fialově a růžově, živila se svým nejskromnějším způsobem. Ať byl příliv nebo odliv, ať řádila vichřice nebo bylo moře klidné, ať šel proud tím nebo oním směrem, meduse se dařilo stále stejně dobře. Přizpůsobovala se dokonale pohybu vody, vždycky pružně povolovala, nekladla nikdy odpor. Byla to pravá medusa, která nemá pevné formy, která je vlastně jen sliz. Jednoho dne se však meduse přece jen přihodilo neštěstí. Z nedopatření se dostala příliš blízko ke břehu a byla zastižena přílivem. Stále ještě věřila, že vyvázne bez úrazu. Tu však byla uchvácena velikou vlnou, vyplavala náhle vysoko a dopadla s pleskavým zvukem na písek. Voda odpadla, medusa zůstala žalostně ležet. S methodou chytré slizovitosti byl nyní konec. Ještě krátkou dobu se třpytila, pak se však ztratil i tento třpyt a medusa začala nepěkně páchnout. Dokonce ani žraví rackové nejevili vůbec chuti klovnouti do této smutné věci, jejíž tvary a barvy byly falešné. Písek zavál potom tuto hromádku zbabělosti a slabosti. Po meduse nezůstalo už ani památky.

Nepodobáme se někdy takové rosolovité hmotě, postrádající vlastní formy a vlastního lesku? Jak neradi se vystavujeme vlnobití mnohých otázek! Mnohdy to může dlouho vypadat jako chytrost medusina, ale jednou nás obklopí suchý vzduch skutečnosti a pak se ukáže naprosto zřetelně, že na měřčině uvázla nula. Není ani chvalitebné, ani krásné žíti jako medusa.

Nezapomínejme proto na podzimní přezkoušení myšlenek a činů! Jsme často vydáni na pospas bouři: nemoci, nepřátelství, vlastní náruživosti, často před bolestí prchámé a jí opovrhujeme, často jsme obrněni necitelností, jež se podobá slizu medusy. Po této necitelnosti steče úzkost bližních jako voda s mastnoty. Často zapomínáme, že léky, sociální pojištění, čistý vzduch a peníze v kapse pomáhají jen do určité míry. Také se někdo utěšuje formální příslušností k církvi — je ve svatební síni, o níž mluví Kristus — zapomíná však na šat milosti. Nedejme se tedy ovlivňovat tím, co je vnějškové a povrchní, neboť bychom roucho bílé nahradili vrstvou slizu!

To nám připomíná dnešní podzimní neděle. Člověku však nestačí říci jednou velikou pravdu, aby si ji zapamatoval. Musíme ji opakovat mnohokrát, nežli se prodere k vnitřnímu sluchu. Padající listí a zoraná pole probudí v tvé duši stesk nad prchajícím létem. Tehdy si vzpomeň, že i ty se máš zamyslit nad svým životem, že i ty máš svléci člověka starého, že i ty se máš rozloučit s minulostí. Snaž se něco vytěžit z dnešního zpytování svědomí pro svůj lepší budoucí život. Vzpomeň si, že svatebním rouchem je křestní šat dítek Božích, že přicházejícím králem je očekávaný Pán, jak v kostele na oltáři, tak také při posledním soudu. Uvědom si, že tvou hlavní starostí v údolí časnosti je péče o svatební roucho, které je šatem spravedlnosti a svatosti. Amen.

XX. neděle po Sv. Duchu

Václav Filip:

DOBROŘEČME A PROSME!

„Kyrie eleison", to byla asi první modlitba, splývající se rtů našich předků, to nekonečné „Krleš" či „Gospodi pomiluj", které nespočetněkrát opakovali při nejsvětější oběti. Ještě ani tehdy neuměli „Otčenáš", ani „Věřím", ani „Zdrávas", ale již znali „Krleš", Pane smiluj se nad námi, Kriste smiluj se nad námi! A kdybyste pozorně sledovali mši svatou, slyšeli byste ta slova denně po stupňových modlitbách, po počátečním Vstupu, když kněz jde doprostřed oltáře a odříkává je střídavě s ministranty: Kyrie eleison, Kriste eleison. Jsou to slova, do nichž máme vložit po vzoru svých předků tíhu celého života a zároveň z nich probleskuje světlo nebeské radosti. Jsou to slova obsahující bol našeho těla a zároveň světlo a radost naší duše. Jsou to slova země a nebes, jsou to slova člověka vzpínajícího se k nebi a jedině odtud čerpajícího spásu, jsou to slova mše svaté. Jsou to slova naší prosebné modlitby a zároveň děkovné. Proto v dnešním kázání promluvíme o dvojím druhu modlitby — děkovné a prosebné — tak, jak jsou napověděny v dnešní epištole a v dnešním evangeliu.

„Kyrie eleison!" Mluvíce sobě vespolek v žalmích a chválách a v písních duchovních, zpívajíce a plesajíce v srdcích svých v Pánu, díky činíce vždycky za všecko ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci. (Ef. 5, 15-21.) „Pane, přijď dříve, nežli umře syn můj!" Kyrie eleison! Tím, že zpíváme při mši svaté, již chválíme dobrovolně a rádi přicházejícího Spasitele na oltář, a obsah slov — prosba, naše přání, naše touha. A máme věru zač děkovati. Vzpomeňme jen na svatého Václava, na den, kdy měl spatřiti nebeské dvorstvo krásné, když ráno povstal: „Děkuji Ti, Pane, že jsi mi dopřál dočkati se tohoto dne!" Jak děkujeme za den, který právě prožíváme, jak děkujeme za zdraví, za pokrm a nápoj? Snad už někdy dove-

deme prosit, třeba za déšť či jasné počasí, či za uzdravení. Ale ještě nikdy jsme snad neděkovali. „Kyrie eleison", „Pane smiluj se", děkujeme tedy alespoň tímto děkováním staročeským, které se ozývalo jako dunění zvonu na počátku našich národních dějin nesčetněkrát denně při svaté službě, a též v prostém životě. Prožitý den, zakončený chvalozpěvnou písní „Tobě, Bože, chvála, dík," je obrazem života pozemského a života posmrtného. Tak to vidíte, kdo z vás byl, drazí, ve Staré Boleslavi v kryptě sv. Kosmy a Damiána na oltáři na místě, kde spatřil svatý kníže otevřenou nebeskou bránu. „Tebe Boha chválíme." Děkujme neustále. To chce říci dnešní epištola — vyjádřiti děkování za prokázaná dobrodiní. A sv. evangelium? To vyjadřuje modlitbu prosebnou: Kyrie eleison, „Pane, přijď!" Jestliže modlitby mše svaté stále se prolínají s prosbami a děkováními, pak vlastně to je tím nejvniternějším přáním kněze, aby svolal Spasitele na oltář. A on přichází slovy kněze. Totoť jest tělo mé! Tentoť jest kalich krve mé! Přišel a je s námi. Všechny prosby budou vyslyšeny! K němu pozdvihněme své mysli! Je na oltáři! Což Abraham, když šestkrát prosil za Sodomu a Gomorhu, nebyl vyslyšen? Nevyprosili si zbožní manželé Zachariáš a Alžběta, když mnoho let prosili, dítě? Stalo se pak, když se Ježíš přibližoval k Jerichu, slepec jeden seděl podle cesty a žebral. A uslyšev zástup mimo jíti, tázal se, co to je. A řekli mu, že Ježíš Nazaretský. Je na oltáři po pozdvihování, musí nás slyšet — ovšem mluvíme-li k němu. Na nás jen záleží. Mluvíme-li k sobě, slyšíme ovšem odpověď od sebe. Mluvíme-li k němu, určitě odpoví. Co chceš, abych Ti učinil? Pane, ať vidím! Pane, ať je zdráv syn můj, poněvadž umírá. A bude uzdraven v tu hodinu. A jiný příklad: Ježíš odebral se do krajin syrských a sidonských. A hle, žena kananejská, vyšedši z těch končin, volala k němu, řkouc: Smiluj se nade mnou, Pane, synu Davidův! Dcera má krutě se trápí od ducha zlého. On však neodpověděl jí ani slova. I přistoupili učedníci jeho a prosili ho řkouce: „Propusť ji, neboť volá za námi." On pak odpověděv řekl: „Nejsem poslán leč k zahynulým ovcím domu izraelského." Ale ona přišedši klaněla se jemu a řekla: „Pane, pomoz mi!" On pak odpověděv pravil: „Není dobré vzíti chléb dítek a dáti psíkům." A ona řekla: „Ovšem, Pane, neboť i psíci jedí z drobtů, které padají se stolů pánů jejich." Tu Ježíš odpověděv řekl: „O ženo, veliká jest víra tvá, staniž se tobě, jak žádáš." I uzdravena jest dcera její od té hodiny. (Mat. 15, 21-28.) Ježíš sám je vzorem vytrvalé modlitby, sám ukázal, jak máme prositi: „Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi." Celé noci chvěje se jeho opuštěné srdce ve svatostánku o každého z nás, padá na svou tvář ve svitu věčné lampy a trpí za nás. Denně nám vypráví o neodbytném příteli, který se nedá prvním nezdarem odbýt, a prosí znova, až obdrží. „Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno; neboť každý, kdo prosí, béře, a kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tluče, bude otevřeno" (Luk. 11, 9-10). Svatá Monika osmnáct let prosila za obrácení svého

Augustina. Svatý Karel Boromejský za moru v Miláně dával chléb pro více než tři tisíce lidí po několik měsíců. Potom prodal všechno stříbrné náčiní, ano i svou postel dal donést do nemocnice. Na ulicích dal postavit oltáře, aby nemocní umírajíce byli přítomni mši svaté. Sám prosil bez přestání, procházel městem, těšil a pomáhal. Modlitby jeho byly vyslyšeny: Pán Bůh mor odvrátil. (Příklady: Nedělní a sváteční čítanka, K. Balík 1923.)

„Kyrie eleison." Dobrořečme a prosme! Mysleme dobře na to, co říkáme při svých modlitbách, mluvíce sobě vespolek v žalmech a chválách a písních duchovních, zpívajíce a plesajíce v srdcích svých Pánu, prosme usilovně o to, co potřebujeme, a jistě dostaneme. Neboť kdo prosí, dostane, kdo hledá, nalezne, a kdo tluče, bude mu otevřeno. Amen.

Dr Antonín Mandl:

VYKUPUJME ČAS!

Sv. Pavel hovoří v dnešní epištole o zlobě dnů a vyzývá nás k moudrosti, se kterou máme vykupovat čas. Jedině tak můžeme čelit zlobě časných dnů. Jest totiž starou lidskou zkušeností: vše pomíjí. Náš život vlastně není něco přítomného, něco stálého. Náš život neustále probíhá. Nám to ani nenapadá, nemyslíme na to. Skutečnost však jest: všechno je v pohybu. Podívejme se jen kolem sebe, jak to vypadá ve světě! Země, po níž chodíme, jest v neustálém pohybu a slunce a ostatní nebeská tělesa též. A co jiného jest růst, dospívání a zrání, než pohyb, změna, přechod z minulosti do budoucnosti. Svým tělem patříme k této zemi a tak i my, lidé, stojíme v proudu tohoto pohybu, všech těchto změn. Musíme se dívat, jak naše dny neodvratně míjejí. Vidíme docela jasně, že nemožno okamžiku říci, aby se zastavil. Jak často bychom si přáli, aby to bylo možno. A dokonce často se chováme tak, jako by život byl trvající okamžik. Vytváříme si klamný dojem o životě. Dříve však či později se rozbije o neúprosnou skutečnost.

V čem však jest vlastní jádro této zloby dnů, o níž hovoří sv. Pavel? Má to smysl konec konců se rmoutit pro něco, na čem nemohu nic změnit? Proč uvažovat nad prchavostí chvíle? Vždyť tím nic nezměníme na svém osudu. Ovšem, ale celá věc má jeden háček. Kdybychom byli jen částí přírodního dění, jen pouhou částí přírody a nic víc, potom by skutečně bylo nejmoudřejší se neptat. Člověk však, každý z nás, je víc než celá příroda kolem něho. Něco v nás zůstává, zatím co život běží vpřed a v dál, a toto trvalé v nás ví o sobě a o tom, že čas pomíjí. Proto je vyloučeno, abychom se jen tak trpně dívali, jak život míjí. To nás nemůže nikdy uspokojit. Nemůžeme prostě pouštět chvíle svého života kolem sebe, jako by to byly kousky papíru, jak je děti pouštějí po vodě. Musíme k těmto míjejícím okamžikům zaujmout správný postoj, musíme je, abych

tak řekl, něčím naplnit. Jinak se nám stane, že skutečně naše dny budou zlé, že vyzní naprázdno, nehledě k tomu, že nás mohou ještě zatížit vědomím viny.

Jak řeší sv. Pavel tuto otázku, jak se vypořádává s tímto úkolem? Proti zlobě času staví myšlenku vykoupení času. Na první pohled se zdají tato dvě slova prosta všeho obsahu. Nic nám neříkají. Přece však je v nich skryta celá křesťanská životní moudrost. Všimněme si dobře: sv. Pavel mluví o vykoupení času. Naše skutky, poněvadž jsou konány v čase, nemají žádné stálosti, trvalosti. Jest skutečně nutno je vykoupit a tak se uchránit nebezpečí, aby náš život neproběhl kolem nás a my z toho vlastně vůbec nic neměli. Máme-li však jasně chápat myšlenku vykoupení času, jest si třeba dobře všimnout nebezpečí, které s sebou nese zloba času.

Jsou totiž dvě možnosti v našem životě. Představme si nějaký úsek svého života, několik chvil. Mám něco udělat, mám se pro něco rozhodnout, mám volit mezi dobrem a zlem. Podle této volby zatížím svůj život vědomím viny nebo ne. Zdálo by se, že tím je všechno vyřešeno. A přece není. Jest zde totiž ještě jedna možnost, ještě jedno nebezpečí. Můj život může vyznít naprázdno, i když jej nezatížím vědomím viny. V tom je právě ona nerozumnost, o níž mluví sv. Pavel. A proti ní staví pravé pochopení smyslu života, pravé využití času, vůli Boží: To je totiž vůle Boží — vaše posvěcení (1 Sol. 4, 3).

Snad vás to zarazí, když slyšíte: Ač se nedopustím žádné viny, přece můj život může vyznít naprázdno. Ano, je tomu tak, neboť náš poměr k Bohu není něco tak samozřejmého. Náš poměr k věčnosti není tak zcela jednoduchý. Nesmí nás mást, že máme nesmrtelnou duši. Vzpomeňte si jen na slova Kristova: Já jsem přišel, aby měli život, a to v hojné míře. A jiná slova Kristova zní: Beze mne nemůžete nic činiti.

Z našeho hlediska by se zdálo, že stačí být dobrým člověkem. Ano, pro tento život, ne však pro život věčný. Vůle Boží není totiž pouze, abychom byli dobrými lidmi, nýbrž naše posvěcení, abychom byli svatými, syny Božími. A k tomu potřebujeme milosti Boží. K tomu potřebujeme Krista, neboť bez něho bychom nikdy nedosáhli milosti a tím i synovství Božího. Lidé odjakživa tušili, že něco na světě není v pořádku, že nějakým způsobem byla porušena rovnováha mezi Bohem a člověkem. Toto tušení lidové moudrosti potvrzuje Církev zcela jasně svou naukou o dědičném hříchu. A jeden z důsledků této pohromy, a to z důsledků základních, je právě přerušení vztahu mezi člověkem a Bohem, skutečnost, že člověk není tam, kde by měl být. Představte si, že byste někde na horách spadli do hluboké propasti a přece téměř zázrakem zůstali na živu. Jediná možnost záchrany v tom postavení je, že někdo vám pomůže. Sami nejste schopni se dostat nahoru. Příkrost stěn vám v tom brání. Tak je tomu i s lidstvem. Adamovým pádem kleslo s výše synovství Božího a není schopno se tam povznést zpět. Mělo

by tam však být podle vůle Boží. Úmysl Boží totiž zůstává: nechce nás míti pouze dobrými lidmi, nýbrž syny Božími, chce, abychom žili v milosti Boží a tak byli schopni i na věčnosti požívat Boží blaženosti. Nebudou-li však již zde na zemi naše skutky skutky synů Božích, nebude nás ani po smrti čekat úděl synů božích.

Chceme-li jen trochu pochopit onen rozdíl mezi dobrým člověkem a člověkem v milosti Boží, chceme-li si trochu znázornit ono vykoupení času, o němž mluví sv. Pavel, použijme jednoho trochu všedního přirovnání. Parní mlátička je dobrý a užitečný stroj. Můžete mít stroj nejlepší značky. Chybí-li však zapojení mezi parním strojem a mlátičkou, běží vše naprázdno, i když jinak vše ostatní je v bezvadném stavu. Tak je tomu i s našimi skutky. Nejsme-li v milosti posvěcující, náš život běží naprázdno, nevykupujeme čas svého života.

Odpověď tedy jasně zní: Nejsem-li v milosti Boží, i když budu sebelepším člověkem, mé skutky mizí v proudu času a nic z nich není. Mají svou cenu a svůj význam, avšak jen pro tento život. A víme dobře, že tento život pomíjí. Utěšovat se nesmrtelností lidské slávy je slabá útěcha a pro nás nemá významu. Nad tím se třeba skutečně trochu zamyslet. Nestačí být jen dobrým člověkem. Někdo se dře, namáhá se, není však v milosti Boží. To vše pro věčnost nemá žádný význam. Snad se to zdá být příliš krutým. Představte si však: člověk bude mít olejovou lampu. Co mu pomůže přilévat oleje do lampy, když lampa nebude hořet. Co pomohou nejlepší skutky oběti a lásky, když v lampě naší duše nebude hořet světlo milosti? To měl na mysli sv. Pavel, když volal: Co by mi vše prospělo, kdybych lásky neměl. To si uvědomme i my: bez milosti jsme skutečně chudí, bez milosti náš život vyznívá naprázdno.

Jak často na to zapomínáme! A Kristus znal dobře naši slabost. Zároveň však též věděl, jak nutná je pro nás jeho milost, jak důležité je pro nás, abychom právě na toto nezapomínali. A proto jeden z důvodů, proč ustanovil sedm svátostí, sedm viditelných znamení své neviditelné milosti, byl právě tento: jeho milost nám má být něčím velmi blízkým, takřka bych řekl něčím hmatatelným. Vždyť svátosti mi neustále kladou onu otázku: jsem v milosti nebo nejsem? Proč nemohu dnes přistoupit k sv. přijímání? Nejde to, má duše není v pořádku. To znamená, že můj život běží naprázdno, že mlátím slámu. Ano, pro nás je vždy nebezpečím, že náš poměr k věčnému životu se nám stane něčím neskutečným. Přece však svou věčnost si již připravujeme zde, v těch chvílích svého života, které jsou tak krátké. A tak často se nám zdají být bezcenné. Také by byly. Jsou-li však ponořeny do milosti Boží, jaká změna se s nimi stane. Nelze už vůbec mluvit o všednosti života, o jeho bezcennosti. Vše se stává oslavou Boží, ať je to hra, práce či odpočinek. To vše nás sbližuje s Bohem. Tak vykupujeme čas v pravém slova smyslu.

Snažme se tedy o to: Musí v nás být živé vědomí: život je veliký dar Boží. Je pravda, lidstvo jeho pravou hodnotu ztratilo dědičným

hříchem. Kristus však nám dal možnost vykoupení, a to i času, který jinak bez významu pro nás by klesl do věčnosti. Klíč k tomu vykoupení je žít v milosti Boží. Kdo má v sobě milost Boží, jeho skutky nesou v sobě zárodek života věčného. O něm platí slova svatého Pavla: Život váš je skryt s Kristem v Bohu. Až se zjeví Kristus, váš život, tehdy i vy se ukážete s ním ve slávě (Kol. 3, 4).

XXI. neděle po Sv. Duchu

Dr Karel Šebor:

JSME VE SLUŽBÁCH BOŽÍCH

Drazí v Kristu!

Dnešním podobenstvím vrhá Spasitel jasný paprsek světla na:
1. skutečnost naší závislosti na Bohu,
2. naši povinnost dobře hospodařiti se svěřenými hřivnami,
3. velikost Božího milosrdenství,
4. které je podmíněno milosrdenstvím naším.

Často lidé vytýkají Církvi, že lidem vnucuje svou pravdu. Obviňují ji z nesnášenlivosti, ba dokonce že ohlupuje lidi. A zatím Církev koná jenom svou povinnost. Je však zajímavé, jak lidé často dovedou zastírat pravdu a jak si ji nahrazují strojenými poučkami. Vzpomeňme jen, jak si člověk někdy připisuje veliké zásluhy, jen aby se měl lépe! Tím smutnější je, když odpírá vděčnost Bohu, jenž je Dárcem všeho dobra, když s Bohem a jeho dobrotou vůbec nepočítá. My křesťané máme vyvažovati toto záměrné opomíjení Boha pevnou a radostnou jistotou pravdy, že vše dobré pochází od Boha, je projevem jeho nesmírného milosrdenství. Dalším důsledkem je skutečnost, že Bůh, jako dobrý hospodář, žádá prospěch z toho, co nám svěřil. Ne pro sebe, neboť není vykořisťovatelem naší přičinlivosti, nýbrž podněcovatelem a dárcem našeho štěstí. Proto se ptejme sami sebe: k čemu mi dal dobrý Bůh schopnosti těla i duše? Jak jich mohu a mám využít? — Je mnohem radostnější práce člověka, když ví, že je ve službách Božích. Potom se stávají i těžkosti života nejen snazšími, nýbrž také záslužnějšími, neboť milujícím Boha vše prospívá k dobrému.

Všimněme si také, že Bůh volá k odpovědnosti. Kromě Matky Boží všichni jsme podrobeni jhu hříchu. Jsme slabí my lidé a jestliže i spravedlivý sedmkráte denně hřeší, čím spíše my? Toto vědomí přivádí mnohého křesťana do stavu skleslosti a nezájmu o prospěch duchovní. A v tomto rozhodujícím přelomu duchovního života nám spěchá ku pomoci Boží dobrota, abychom zvolali: Pane, poshověj mi a všechno zaplatím tobě! Tato pokorná modlitba má vytrysknouti z duše dluhující, aby byl smazán dluh. Člověk nikdy nemůže zaplatit Bohu dluhy, proto tím větší má býti opravdovost, s kterou Mu dále slouží.

Největší váhu klade Spasitel v dnešním podobenství na to, abychom byli milosrdní ke svým bližním. Milosrdenství je vyšší a dokonalejší projev křesťanského života než suchá spravedlnost. A mohlo by se státi, že ten, kdo je neoblomný ke svým bližním, nedojde milosrdenství u Boha. Proto nás naučil modlit se: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. Ve světě se neobejdeme jeden bez druhého. Každý potřebujeme pomoci. Proto je třeba druhému sloužiti. Služba bližnímu není ponižující, nýbrž výrazem velikosti a lásky. V dnešní společnosti je již mnoho zařízení, která mají sloužiti bližnímu. Avšak někteří využívají nouze bližního, aby sami z ní těžili. Není správné, jestliže někdo užívá své síly k potlačení jedince, aby vydělával na jeho bídě. Chceme-li pomoci, nemáme se ptát: co z tebe budu míti, nýbrž: jak ti prospěji? Nemá nás vésti vypočítavost a sobectví, nýbrž křesťanská láska k bližnímu.

Drazí v Kristu! Ve světě je mnoho zla a hříchu. A tu my křesťané jsme sváděni k tomu, abychom svět soudili a odsuzovali. Ukazujeme na špatnost a sami pro dobro mnoho neděláme. Svoláváme tresty Boží na svět, a zapomínáme, že mnohé z toho zavinila naše špatnost, nevěrnost, polovičatost a snad i pokrytectví. Nechtějme proto stále souditi zlo, vždyť my sami jsme Bohu dlužni daleko více nežli svět nám, nýbrž odpouštějme; ukažme světu krásný příklad křesťanského života a lásky k bližnímu, aby lidé viděli naše skutky dobré a velebili Otce, který je v nebesích. Toho je třeba dnešnímu světu, to od nás také očekává Bůh.

Umiňme si dnes opravdově, že budeme na své bližní hodnější. Že se nebudeme dívat jen na jejich chyby, nýbrž že jim ze srdce odpustíme. Dále: že chceme žíti životem pravých křesťanů, kteří mají svítit ostatním, že naše vztahy k bližnímu nepovede chytrost a vypočítavost světská, nýbrž křesťanská láska, podobná nesmírné lásce Boží. Potom budeme solí země a láska Boží nám oplatí stonásobně. Amen.

Jaroslav Vystrčil:

ZNÁMKY VÍRY

„Přede vším vezměte štít víry!" Těmito slovy končí sv. apoštol Pavel v epištole dnešní neděle svůj výpočet křesťanské výzbroje. Sv. Pavel vůbec klade ve svých listech velký důraz na víru. Není k tomu ostatně veden nikým jiným, než samotným Spasitelem. Jakže to říkával Božský Divotvůrce před každým zázrakem? „Věříš, že ti to mohu učinit? . . . Věříš-li, nic není nemožno věřícímu . . . Neuzříte-li divů a zázraků, neuvěříte." Neuzdravuje žádný neduh tělesný, aby neuzdravil zároveň i duši, nepodepřel a neupevnil často slabý, blikotající plamének víry. Má-li víra takovou důležitost v našem životě, neuškodí, povíme-li si dnes něco o ní.

Není pochyby, že všichni, jak tu jsme, věříme. Jinak bychom

sem nechodili. Ale víra není u každého stejná. U někoho hoří jako mocný oheň, u jiného blikotá jako plamének olejové lampičky, který se bázlivě třese a uhýbá při každém závanu větru. Nestačí míti jen jakousi víru. Třeba míti víru takovou, jakou si přeje Spasitel. A tato víra má čtyři vlastnosti. Musí býti obecná, pevná, stálá a živá. O každé z těchto vlastností s pomocí Boží několik slov. Naše víra je o b e c n á, věříme-li bez výjimky všemu, co Kristus učil, sv. apoštolové kázali a čemu církev katolická věřiti velí. Zde neplatí: tohle se mi líbí více, tohle méně. Víra, toť souhrn turistických značek v horách. Jakým bych byl pošetilcem, kdybych si řekl: podle té nebo oné značky nepůjdu, nelíbí se mi její barva. Možná, že by to pak skončilo s roztříštěnými údy na dně propasti. Víra je jako řetěz souvisejících článků. Vytrhni třeba jen jediný článek a řetěz se rozpadne. Luther vyloučil z Písma sv. epištolu sv. Jakuba, protože mluví tak jasnými slovy o potřebě dobrých skutků, což Luther zavrhoval. Dnes už zbyly protestantům z Písma sv. jen desky. A tak to dopadá s každým, kdo si ve víře vybírá, kdo si chce víru Kristovu upravit, přizpůsobit moderní době. Nakonec odhazuje všecko a točí se jako korouhvička po větru, který právě náhodou vane.

Ovšem, některé pravdy jsou těžko pochopitelné, některé zůstávají pro náš rozum vůbec tajemstvím. Ale tomu se nedivme. Kdybychom měli svým rozumem proniknouti vnitřní život Boží, musil by náš rozum býti stejně dokonalý jako rozum Boží, a to je přece nemožné. Jestliže jsem jednou poznal a uvěřil, že Bůh je nejvýš pravdomluvný a neomylný, že Kristus zázraky potvrdil své Božské poslání a svěřil poklad svých pravd Církvi, pak stojím na pevném základě, i kdybych tu neb onu pravdu svým slabým rozumem těžko chápal. Krásně to vyjádřil sv. Tomáš Aquinský ve svém eucharistickém hymnu: „Zrakem, chutí, hmatem Tebe nevnímám, že však ve Svátosti bydlíš, vyznávám. Věřím pevně všemu, co nám pravil Pán, Jeho slovem jest nám základ pravdy dán." A to je druhá známka pravé víry. Musí býti p e v n á. Jako všecko, lze i víru ztratit. Ani kámen neodolá krůpějím, které naň neustále dopadají. Proto si musíme víru chránit. Kdo po celý Boží rok nesáhne po katolické knize nebo časopisu, ale jehož denním chlebem je literatura Kristu a Církvi odcizená, ne-li vysloveně nepřátelská, ten nemůže očekávat, že mu víra bude pevnou oporou v hodinách životních bouří. „Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm," osvědčuje Písmo.

Není-li víra pevná, není ovšem ani s t á l á. Jsou lidé, kteří mění víru jako kabát. Myslí si, že katolická Církev je spolek, který lze opustit jako třeba spolek na ochranu zvířat a zase se do něho vrátit. Víra není pro ně solí v pokrmu, nýbrž jen cukrem na bábovce. Říkávají s oblibou, že mají víru po rodičích, a opravdu chovají se k ní podobně, jako k památkovým náušnicím po nebožce babičce. Mají takové náušnice uloženy v hedvábné krabičce hluboko ve skříni, vzpomenou si na ně jen, přijde-li nějaká vzácnější návštěva a hodí

se řeč — a v případě nutnosti je prodají. A s vírou zrovna tak. Že je víra něčím, co má nikoli jen z povzdálí provázet, nýbrž cele pronikat náš život, jako kvas proniká těsto, o tom nemají ani potuchy.

Zmínka o soli a kvasu nás přivádí k poslední známce správné víry, k víře ž i v é. Nestačí jen věřit, nutno podle víry žít. Nemělo by smyslu dát si ukázat cestu a pak po ní nejít. „Ne ten, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž ten, kdo plní vůli Otce mého, Jenž jest v nebesích . . . Jestliže mne milujete, přikázání má zachovávejte!" Anebo sv. Jakub: „Víra bez skutků je mrtvá." Na tom, jak žiji, ukazuji, zda opravdu věřím, nebo jen víru předstírám. Ale víra se musí odrážet nejen v té neb oné okolnosti, v tom neb onom skutku. Musí jako kvas pronikat celý náš život a udávat směr ve všem. Není nic jen trochu důležitého, v čem by se mohlo říci: to nemá s vírou nic společného. Někdo si dává pozor, aby nejedl v pátek maso, ale zcela klidně na veřejnosti zapírá Krista a způsobem života se neliší od člověka nevěřícího. Někdo by si kladl za hřích, kdyby zanedbal obvyklé denní modlitby, ale jakmile se naskytne dceři výhodná partie, už najednou neplatí otázky: A je to rodina katolická? Budeš moci do kostela? Nebude v nebezpečí tvá víra a tvá spása? Za dávných dob, aby se naznačila nejvyšší míra odhodlání k oběti, se říkávalo: Až do těch hrdel a statků! Dnes už by stačilo říci jen: Až do těch kapes!

Prý máme u nás 70 až 80% katolíků. Ale nezdá se, že by to bylo zřetelně vidět. Je sice mnoho pokřtěných, ale málo křesťanů. Kdyby všichni katolíci u nás žili podle své víry, pak by jim tato víra byla mocnou oporou a silou v životě i práci. Bohužel, není tomu tak! Téměř všichni naši národní světci byli umučeni pro víru. Kdo by se odvážil tvrdit, že jim nezáleží na tom, jak národ věří? Obraťme se k nim s touž důvěrou jako za dob válečných běd, neboť pokud naše víra není v nás dostatečně upevněna, nepřestává obava o budoucnost národa. „Nezhyne rod, jenž věřit neustane." A proto z hloubi srdce voláme: Na přímluvu našich sv. patronů „dědictví otců zachovej nám Pane!" Amen.

XXII. neděle po Sv. Duchu

Dr Kajetán Matoušek:

POSVĚCENÍ CHRÁMU
(17. října)

I. *Význam slavnosti posvěcení chrámu.*

Je přirozené, že člověk, určuje-li něco jen pro někoho, činí tak zvláštním zevnějším znamením. Proto již i pohané zasvěcovali určitými obřady různá místa a věci svým bohům. Podobně však učinil i starozákonní patriarcha Jakub. Když na svém útěku před Esauem spatřil ve snu žebřík, po němž sestupovali a vystupovali andělé, na

označení tohoto svatého místa nalil tam oleje a zasvětil je takto Bohu. Ve Starém Zákoně Bůh si sám přeje, aby místo, kde zvláštním způsobem chce přebývati, bylo mu vyhraženo zasvěcením, jak to víme o stánku Mojžíšově nebo o nově vystaveném chrámu Šalamounově. Proto i křesťané místa bohoslužebná zasvěcovali Bohu zvláštním obřadem, jenž od doby svobody Církve se stával stále slavnostnějším. Byl vyhrazen biskupovi a sestával z kázání, kterým se vzdávala chvála Bohu a mučedníkům, jejichž ostatky se v chrámě ukládaly, vyslovovaly se díky dobrodincům, konaly se modlitby, oltáře a zdi se mazaly sv. oleji a kropily se svěcenou vodou a pak se přinášela Bohu první Nejsvětější oběť mše sv. Výročí tohoto dne se též zvláště oslavovalo, jak víme z dějin o nejstarším chrámu jerusalemském na Kalvarii, postaveném sv. Helenou. V našich zemích z úsporných důvodů císař Josef II. spojil všechny slavnosti posvěcení chrámů z různých dní na jeden, připadající na říjnovou neděli kolem svátku sv. Havla, nazývanou Posvícením svatohavelským či císařským. Poněvadž tento den připadá na dnešní neděli, uvažujme o jeho významu, jak si Církev sv. přeje zavedením tohoto svátku. Význam chrámu jest jistě veliký. Všimněme si ho proto s hlediska náboženského, kulturního a osobního.

II. *Význam chrámu s hlediska náboženského.*

a) Jest domem Božím. Význam chrámu s hlediska náboženského vystihují obřady svěcení chrámu. Připomínají, že chrám je domem Božím. Bůh zde přebývá zvláštním způsobem v Nejsvětější Svátosti Oltářní. Jak úctyhodné je místo, na němž sám Pán veškerenstva přebýval! Jen bosýma nohama by se na ně mělo vstupovat, jak Bůh kdysi sám nařídil Mojžíšovi. Platí o něm pro jeho nesmírnou důstojnost slova Jakubova: „Hrozné jest místo to: zde dům Boží jest!" (Gen. 28, 17.) Ale poněvadž Kristus Pán není Bohem hrůzy, nýbrž lásky, pro kterou k nám se zde zdržuje, plni radosti a útěchy můžeme též volati se žalmistou: „Jak přemilé je, zástupů Pane, tvoje obydlí! Duše moje po síni Páně touhou umírá" (žalm 83, 1).

b) Obrazem duše. Chrám je obrazem lidské duše, rovněž posvěcené na křtu sv. a ve svatých svátostech, kde se též Bůh zdržuje zvláštním způsobem milostí posvěcující, a která je proto v Písmě svatém nazývána chrámem. Svatý Pavel praví ke křesťanům Korintským: „Nevíte-liž, že chrámem Božím jste a Duch sv. přebývá ve vás? Chrám Boží je svatý, kterýž jste vy". (XX 1, 3, 16.)

c) Obrazem církve. Chrám je obrazem i církve svaté. V Církvi přebývá Kristus. Církev je postavena pevně na Kristu jako chrám na skalnatém pahorku, odevšad viditelna, aby k ní mohli všichni. Stavěna jest z kamenů jednotlivých věřících v jednotnou velkolepou budovu, prací apoštolských stavitelů.

d) Obrazem nebe. Konečně je chrám i obrazem nebeského Jerusalema. Svatí a světice Boží jsou kameny tohoto chrámu, jenž rovněž je vzdělán na Ježíši jako základě. Každou novou duší, od-

cházející z tohoto světa v milosti Boží, roste tento nebeský chrám a v soudný den vzkříšením těl bude dokonán. Tisíce andělů jej obklopují a tvoří vznešený pás nevěsty Beránkovy. Nesmírnou radostí jsou naplněni jeho obyvatelé, jak to líčí mešní epištola a evangelium. Ježíš je jeho středem, základem a pojítkem ve všech pojmech, jak v chrámu hmotném, kde přebývá a se obětuje, tak v duši, pro niž to činí, jak v Církvi, která z nich sestává, tak v nebi, jež toho všeho je cílem. Pro Ježíše tedy se nám chrám stává středem náboženského života a tak drahým, jako je dítěti dům otcovský.

2. *Význam chrámu s hlediska kulturního.*

Pro nesmírný význam chrámu s hlediska náboženského vzniká též nesmírný význam s hlediska kulturního. Právě proto, že člověk dává Bohu to nejlepší, i v chrámě shromažďuje, co má nejvzácnějšího. Odtud ta stavba i vnitřní vyzdobení chrámů! Pracují na nich nejlepší umělci a chrám se stává duchovním výrazem každé doby, v níž vzniká. Zatím co se kolem něho vše mění, on stojí stále stejně jako pamětník dávných dob, předávající duchovní statky pokolení od pokolení. Je nejkrásnější ozdobou každého města, nejbohatším museem, nejlepší vychovatelnou lidu. Chrám svým uměním nejprve působil blahodárně na vnímavé duše věřících, povznášeje je k Bohu, kráse a k dobru. Kdyby nebylo kostelů, co by bylo vzácného v našich městech? Byla by Praha bez svých chrámů tím opěvovaným a vyhledávaným městem krásy v očích cizinců? Co by bylo s duší našeho lidu? Kde by se vychovával a zušlechťoval, kde by slyšel kárání a povzbuzování k dobrému? Správně se říká, že nebude-li lidstvo stavěti kostely, bude místo toho musiti stavěti polepšovny a věznice, jež budou mnohem dražší.

3. *Význam chrámu s hlediska osobního.*

Chrám má nesmírný význam i pro život každého jednotlivce. Vždyť je místem s naším životem tak nerozlučně spojeným. Sem jsme byli přineseni hned po narození ke křtu sv., zde jsme vstupovali do života svátostí manželství, zde se budeme se světem loučiti v hodině našeho pohřbu. Sem spěcháme jako děti, které zde prožívají ty nejkrásnější chvíle života u jesliček, při Vzkříšení, při prvním svatém přijímání, při májových a jiných pobožnostech. Zde jako dospělí a uštvaní životem hledáme před svatostánkem v modlitbě vzpruhu a útěchu v těžkém boji životním. O čem všem by mohly vyprávěti ty mlčící zpovědnice, ta šerá zákoutí chrámová, ozařovaná jen matným svitem věčných lamp, kolik bolestných povzdechů zaslechly a kolik proudů balsámů vlévajících se ze svatostánků v duše zahlédly ty klenby chrámové? Jak kolikráte jediné slovo s kazatelny zachytlo náš pád, zvuk varhan, zpěvů, vůně kadidla a krása bohoslužeb uklidnila již klesající duši! A co teprve ve stáří není toto místo jediným místem naší radosti, když nabaženi životem již nemůžeme se potěšiti marnostmi světa a cítíme se zde jako v předsíni onoho nebeského Jerusalema, kam se již připravujeme vstoupiti?

4. *Naše povinnosti ke chrámu.*

Ano, drazí moji, chrám je nám na světě místem nejdražším, je nám místečkem nebe na zemi. A proto jej musíme velmi milovati, a to nejen slovy, nýbrž hlavně skutky, to je obětmi pro něj ochotně přinášenými. Již ve Starém zákoně bylo nařízeno, že každý dospělý muž má odváděti ročně na potřeby chrámu stříbrný peníz. Bůh slíbil, že ten peníz bude mu každého dárce připomínati a pro duši jeho svolávati Boží milosrdenství (2. Mojž. 30, 12-16). I Pán Ježíš platil daň chrámovou (Mat. 17, 26), a pochválil dar chudé vdovy (Marek 12, 44). Proto pamatujme štědře při sbírkách kostelních na potřeby našeho chrámu! (Na jeho udržování, potřebnou opravu, postavení, stanouce se horlivými členy Kostelního spolku atd. podle místních poměrů). Ale nezapomínejme, že je mnoho chrámů poškozených nebo ještě nevystavěných, hlavně na periferiích pražských a jiných velkoměst, nanejvýše tam potřebných, na něž nestačí síly místních věřících, a k jejichž dosažení musíme pomoci my všichni, celý národ. (Žádá to i naše vděčnost k Pánu Bohu, že jsme šťastnější a máme svůj kostel, po němž tolik touží méně šťastní naši bratři). A jak to učiníme? Tím, že se staneme členy Chrámové matice, jejímž úkolem je právě stavba těchto chrámů v celé zemi a jí budeme posílati k tomuto účelu své dary a odkazy. Chrámová matice má sídlo v Praze IV- 36. Ale ani tyto dary samy ještě nestačí. Postavení chrámů je věcí tak těžkou, že na ni pouhé síly lidské nestačí. Je k tomu potřebí i zvláštní pomoci a požehnání Božího, které musíme vyprošovati modlitbou a obětmi různého sebepřemáhání na ten úmysl Bohu přinášenými. Krásný příklad péče o chrám modlitbou a obětí nám dává svatá Terezie Veliká, jejíž svátek jsme slavili předvčírem, v pátek.

5. *Příklad sv. Terezie Veliké.*

Tato světice se narodila 28. března 1515 ve španělském městě Avile z urozených a zbožných rodičů, po nichž zdědila hlubokou zbožnost a rytířskou velkomyslnost srdce. Jejím projevem je dětinský kousek, že s bratrem v sedmi letech uprchla z domu, chtějíc jíti do Afriky, aby tam podstoupila mučednickou smrt. Když pak byla domů vrácena, udělala si na zahradě chyšku, kde poustevničila. Ve dvanácti letech zemřela jí matka a ona se zasvětila Panně Marii, zvolíc si ji za Matku, a byla jí po celý život dětinně oddána. V dospívajících dívčích letech vlivem četby světských románů a vlivem světáckých příbuzných začala lnouti k světským marnostem, aniž by těžce zhřešila nebo porušila svou cudnost, kterou úzkostlivě střežila více z důvodů svého šlechtického smyslu pro dívčí čest než z důvodu náboženského. Otec vida nebezpečná léta své dcery, dal ji na vychování do kláštera augustiniánek v Avile. Tereze se to nelíbilo a myslila si, že by nikdy nebyla řeholnicí. Když onemocněla, vrátila se domů. V nemoci vlivem dobré náboženské četby obrátila se zase k Bohu a rozhodla se státi se řeholnicí. Otec to však nechtěl dovolit. Proto odešla v osmnácti letech tajně z domu a vstoupila

do karmelského kláštera v Avile. Nyní se začala cvičiti horlivě v křesťanských ctnostech a zdálo se jí, že dosáhla svého životního štěstí. Avšak pobyt v klášteře podlomil jí zdraví. Trpěla hroznými bolestmi a myslila jednou, že již umírá. Probrala se však zase k životu, ač ležela pak ještě tři roky zcela ochrnutá. Nakonec se přece z nemoci dostala, ale dokonalého zdraví již nikdy nenabyla a celý život nadále hodně trpěla. A to nejen tělesně, nýbrž i duševně. Suchopárností, roztržitostí a vlažností v duchovním životě. Také dosud se zabývala zájmy světskými. Její stav byl velmi ubohý. Ani neměla radostí světských, ani se nekochala v Bohu. Na radu jedné zbožné řeholnice přerušila všechny styky s lidmi světskými. Brzy potom vstoupila do kdysi klášterního chrámu, kde právě zavěšovali velký obraz Ukřižovaného, vypůjčený na nějakou slavnost. Pohledem naň se Terezie vžila do utrpení Páně, pocítila velkou lítost nad svými hříchy a rozhodla se pro svatý život. Zároveň se jí však vrátila do duše sladká útěcha a blaživý mír. Poznala, jak sladké je dáti se Bohu. Bůh obdaroval ji zvláštními zjeveními a duchovními slastmi. Spolusestry časem poznaly její zvláštní milosti a prokazovaly jí velkou úctu. Ale Terezie to odmítala, zůstávajíc velmi pokornou. Toužila po obnovení upadlé řeholní kázně. Utvrzena svým zpovědníkem sv. Petrem z Alcantary získala v Avile roku 1562 polorozbořený dům, který upravila na klášter a žila tam s několika pannami, které chtěly zachovávati původní přísnou řeholi karmelskou. Ale proti jejímu dílu se zdvihl velký odpor jak se strany uvolněného řádu, tak i jím poštvaných osob světských. Než papež potvrdil její dílo a generál řádu karmelského dal jí moc k reformování karmelských klášterů mužských i ženských. Takto Terezie, ač neměla žádných peněz, pronásledována se strany duchovní i světské, tupená, nepochopená, přes všechny možné překážky založila 17 ženských a 14 mužských nových klášterů reformované řehole. Poněvadž není kláštera bez kostela, znamená to, že Tereza z ničeho postavila 31 kostelů. Roku 1571 byla dána od papežského dozorce za představenou mateřského kláštera, kdež byla přijata s odporem, ale svou dobrotou všechny odzbrojila a si získala. Vůbec světice uměla odpouštěti a ty, kteří jí nejvíce ubližovali, nejvíce milovala. Její odpůrci přece však vymohli, že musila na odpočinek v Toledě. Celý její život byl plný utrpení, které Terezie s velkým křesťanským porozuměním přijímala, ba i po něm toužila. Ač celé dny a noci dlívala na modlitbách v extatických vytrženích a oddání se Bohu, byla ženou nesmírné činnosti. Co měla starostí, cest, vyjednávání s osobami nejvznešenějšími! Při tom však zůstávala nanejvýše pokornou, čistou cudností přímo andělskou, láskyplnou, veselé mysli, plna porozumění i pro řádný život pozemský. Na nátlak svých zpovědníků sepsala vlastní náboženské zážitky v několika spisech, které zároveň s mnohými jejími dopisy jsou nejen znamenitými díly bohosloveckými a zejména mystickými, nýbrž i pro vytříbenou řeč patří k nejlepší literatuře španělské a

Terezie sama mezi světové klasiky vůbec. Po životě plném práce a nejhlubší mystické modlitby zesnula 15. října 1582 v Albě de Tormes v 67. roce věku. Je nejen světicí, nýbrž i geniem, jednou z nejslavnějších žen světových dějin.

Z jejího životopisu poznáváme i tajemství jejích úspěchů při stavbě tak četných chrámů. Byly to její oběti a její modlitby, které jsou nezbytné ke každému velikému dílu. Proto i my na ně nesmíme zapomínati v naší péči o chrámy. Světice sama říkávala: Terezie a tři haléře — to je málo. Ale Terezie, tři haléře a Bůh, to je mnoho. Ano, nejdůležitější je pomoc Boží, a tu si musíme vymodliti. Proto se hodně modlete za dosažení (opravy neb postavení neb udržení) našich chrámů a své modlitby doplňujte spojováním utrpení životních nebo dokonce i dobrovolně vyhledávaných a na ten úmysl Bohu podávaných. Tak s pomocí Boží, Panny Marie a sv. Josefa, jehož Terezie byla velkou ctitelkou, a svým úsilím a obětmi i my podobně jako tato světice můžeme dosáhnouti svých cílů při plnění svých povinností k našim chrámům.

III. *Odměna:*

Drazí moji, jak budeme šťastni takto jednajíce, poněvadž chrám bude nám nejen zárukou, podle mešní modlitby, vyslyšení našich modliteb a proseb pro život časný, nýbrž i pro naše oběti pro chrám, zárukou dosažení jednou chrámu nebeského Jerusalema na věčnosti. Amen.

XXIII. neděle po Sv. Duchu

Ant. Nepomucký:

DOUFEJ, DCERO, VÍRA TVÁ TĚ UZDRAVILA
(Marek 5, 36).

Drazí v Kristu!

Uvažujme dnes o všeobecné nutnosti víry,
o silné víře našich předků
a konečně o prostředcích a účinku živé víry v nás.

1. Celá lidská společnost a vzájemné vztahy lidí jsou podmíněny vírou a důvěrou. Již žák ve škole, učedník v řemesle musí mít víru ve svého učitele a mistra. Jinak si nemůžeme představiti pokrok, zachování vědy, ani existenci lidské společnosti. Kdyby žák nevěřil staršímu, zkušenějšímu učiteli, ničemu by se nenaučil. Kdyby učedník neměl důvěru ke svému mistru, nedosáhl by svého cíle, nikdy by se nevyučil. — Bez důvěry zaniká přátelství, rodinné svazky se uvolňují a rozpadává se každá společnost. — Tato závislost ovšem v míře daleko větší platí v náboženství, ve věcech sv. víry, čili ve vztahu člověka k Bohu. Každý člověk je neschopen vlastními silami, svým rozumem dopracovati se jistoty v záležitostech své

spásy, proto je odkázán na učení sv. víry. Toto učení nám zanechal sám Bůh ve St. zákoně skrze proroky a svatopisce, v Novém Zákoně Syn Boží v evangeliích. Celou nauku spásy přijala Církev jako neomylná učitelka a tudíž jedině ona je pověřena tuto nauku vykládati a věřící k jejímu zachovávání zavazovati. Víra je první podmínkou, jak se dostat k Bohu; ona je nutným předpokladem věčného spasení. —

2. Vzpomeňte jen, drazí křesťané, s jakou radostí a hrdostí zpíváte v krásné mešní písni: Bez víry nelze líbiti se Pánu . . . S vděčným srdcem jste si vědomi, že patříte do společnosti Církve katolické, která jediná vám dává záruku pravého učení sv. víry. Pouze o Církvi Kristově platí vzácná slova: že ani brány pekelné ji nepřemohou. — A vskutku, dějiny dokazují jasně po dva tisíce let; třebas již tolik bouří nad vlastí naší se sneslo, Velehrad, základ naší víry opravdu neochvějně stojí. Svébytnost našeho národa a existence našeho státu má v počátcích křesťanství své kořeny. Kolik národů bylo vyhubeno a škrtnuto z dějin jenom proto, že odmítli pravou víru a s ní i kulturu. Víra rozhodla o jejich osudech; víra znamenala pro ně život, záruku budoucnosti; pohanství, bezvěří — smrt, zánik.

Jako archeologické památky, starožitnosti, svědčí o kultuře národů v dávných dobách, tak i dosud zachovaná starobylá přísloví nám ukazují na ducha a smýšlení našich předků. Dodnes zpíváme v národní písni: Bůh je s námi, kdo proti nám . . . V této krátké větě se zračí charakter, nebojácnost a silná víra našich předků. Jistota, chuť k životu, vnitřní klid byl ovocem jejich pevné víry. Cítili svou bezpečnost v rukou Božích. — Při všech obtížích a strastech jejich život plynul klidně, bez bázně o budoucnost. Silnou vírou žili skutečně neustále a všude v blízkosti a přítomnosti Boží. Ostatně nasvědčuje tomu i dnešní hojné zneužívání jména Božího. V minulosti vyslovovali jména Boží, svatých, případně střelné modlitby, zbožné povzdechy se vší uctivostí, pobožně. Dnes nám z toho zbylo jen časté zneuctívání jména Božího, pro náš národ tak příslovečné. — Netřeba mnoho, jenom pevné víry a tento nepěkný zlozvyk se změní v uctívání Boha a častější vzpomínku na Něj. Pouze silnou vírou ve všudypřítomného Boha se uzdraví lidské pokolení, zažene hněv a kletbu Boží od sebe, neboť jinak nenechá bez trestu Hospodin národ, který bude jeho sv. jméno zneuctívati.

3. Konečně zamysleme se sami nad sebou; jaká je naše víra? Ptejme se upřímně sami sebe, zda se nese naše první myšlenka při vstávání, při práci, v nouzi, v nemoci, v pokušení, v opuštěnosti k Bohu? K dobrotivému Bohu, který je naším věrným pomocníkem ve všem, bezpečným útočištěm, naším lékařem, posilou a útěchou! Nebo snad naopak zkusíme nejrůznější lidské pomůcky a prostředky napřed a pak až nás všechno zklamalo, zradilo, teprve potom začneme spoléhat na P. Boha. Z denního života poznáváme, jak je naše víra ubohá, bídná, a proto je i chuť k životu a důvěra

tak malá. Nedivíme se proto, když u mnohého člověka život ztrácí svůj smysl. — Ano, život lidský nemá svého cíle a smyslu bez víry. Naopak věřící člověk nepochybuje o existenci a dobrotě Boží ani tehdy, když není vyslyšen, dokonce i v neštěstí a protivenství. — Silná víra jej zocelí a vychová z něj hrdinu. Je pevně přesvědčen, že koho Bůh miluje, toho křížem navštěvuje. — Takovou dětinnou víru potřebujeme, jako měl sv. Otec František z Assisi. Když jej otec vydědil, nepřestal se modliti; ale když otec na něj zanevřel, teprve pocítil něžný, synovský vztah k nebeskému Otci, proto od té doby se modlil: Otče můj, jenž jsi na nebesích . . . U člověka, jenž má živou důvěru v Boha, účinek pevné víry nastává tehdy, když je u konce se svými lidskými silami. Krásně to vyjadřuje píseň před živým Svátostným Bohem: Kde lidské síly, smysly slábnou, tam všechno víra znamená. — Kde přestává, selhává člověk, tam nastupuje působení milosti z víry. — Filosof Kant sám praví o sobě: Ve dnech chmurných celá má filosofie a všechny knihy nemohly by mě tolik potěšiti, jako jediný verš žalmu: I kdybych putoval v dolině tmavé, ničeho se nebojím, neboť Ty, ó Bože, jsi se mnou. — Podobně prohlásil slavný státník Jiří Washington: Rozum a zkušenost ukazují, že bez víry není mravů; kdo otřásá vírou, není vlastencem, poněvadž boří silný sloup lidské společnosti. — Viděli jsme, že jak v jednotlivci, tak ve společnosti lidská slabost se léčí jediné silou víry. Pod dojmem slov Písma sv., že věřícímu je všechno možné, chápeme skvělé činy statečných žen a hrdinů-světců i vzácné památky jednotlivých národů.

Základ víry jsme obdrželi v kolébce, do vínku. Víme ovšem, že bez vlastního přičinění nebudeme spaseni. Proto je naší první, největší povinností víru v sobě udržovat, posilovat a rozmáhat. Ode dneška pozornou, zbožnou modlitbou zvl. „Věřím v Boha", budu se snažiti vyprošovati si silné víry, abych takřka cítil před sebou živého Boha, ke kterému mluvím. U oltáře, před Nejsv. Svátostí budu vždy uctivě přítomen. Žádný dobrovolný, vědomý, ani lehký hřích nepřipustím, je to veliká urážka živého Boha, který se na mne dívá a mě všude provází. — Ochotně budu plniti všechna přikázání, t. j. vůli Boží, budu poslušen svých rodičů, představených, kteří jsou na místě Božím. Nikdy nebudu jednat proti svědomí, čili proti hlasu Božímu v nitru svém. Přečtu důkladně celý katechismus, abych si osvojil učení sv. víry. —

Ó Bože můj, o jedno žádám, abych v duchu svých předků upevnil svou víru, abych mohl říci i já se sv. Pavlem: Vím, komu jsem uvěřil a jsem si jist v životě i po smrti. Amen.

Miloslav Jelínek:

PROSTE A VĚŘTE!

Drazí v Kristu!

Kolikrát jsme již slýchali o zázracích Krista Pána! Již ve škole v dětských letech při vypravování o zázračných uzdraveních, o rozmnožení chlebů, o ztišení bouře, před našimi zraky vyrůstala velebná a majestátní postava Krista — Divotvůrce. Potom však, jak přibývala léta, tak také namnoze přibývalo pochyb. Ale ani v těch letech nás nenechal Bůh o samotě. Pokud jsme si uchovali zbožnost dětských let a pokud jsme spolupracovali s milostmi, které nám Bůh nabízel, uchovali jsme si i víru, a tak když vcházíme do života jako věřící křesťané, je nám zcela jasné, že Kristus Bohočlověk zázraky konat mohl a naše víra, opřená o zprávy evangelií nám říká, že je také skutečně konal. Nebudeme si tedy, drazí v Kristu, dnes dokazovat to, co nám věřícím křesťanům je jasné, ale budeme se snažit zázraky lépe pochopit a konečně si chceme všimnout, co nám říkají a k čemu nás vedou zázraky dnešního sv. evangelia.

Sv. Alfons z Liguori praví, drazí v Kristu, že zázraky jsou toliko ony události, jež přesahují přirozené síly, takže jedině Bůh je může způsobiti. Tato definice sv. Alfonse odpovídá také všeobecnému přesvědčení církve a i my jsme se učili o zázracích podobně již ve škole. Vidíme tedy, že to, co nemůže dělati nikdo, co přesahuje síly a schopnosti všech tvorů, co však je způsobeno všemohoucností Boží, to je zázrak. Bůh sám a jedině On může udělati zázrak. Nezáleží již na tom, zda jej vykoná sám, neb prostřednictvím některého svatého neb P. Marie. Světec může prosit, a Bůh možná udělá zázrak právě jen k vůli vroucí prosbě světcově, ale přesto koná zázrak jedině Bůh. Bez světce a bez jeho přímluvy by zázrak mohl být, ale bez Boha by žádný zázrak nebyl. Každý zázrak tedy koná Bůh. Všimněme si však, drazí v Kristu, ještě něčeho. Všimněme si, že každým zázrakem Bůh vykonal něco dobrého. Vzpomeňte na zázraky Ježíšovy: Ježíš utišil bouři, Ježíš rozmnožil chleby, uzdravil ženu krvotokou, vzkřísil dceru Jairovu a pod. Každý zázrak tedy není pouze skutek Boží, každý zázrak je vlastně také velký dar Boží. Jest to dar, kterým se Bůh dává poznati ve své nejvnitřnější podstatě, totiž v l á s c e. Všechna zázračná uzdravení, rozmnožení chlebů, vzkříšení mrtvých, to je jen projev nesmírné lásky Ježíše Krista, lásky Boha k nám, ubohým tvorům. Jako by všechny zázračné události, o kterých vyprávějí sv. evangelia byly velkolepým ověřením prostých slov sv. Jana: „Bůh jest láska." (I. Jan 4, 16.) Musíme se tedy vyvarovati, drazí v Kristu, toho, abychom hleděli na zázraky, které vykonal Bůh, jako na nějaké kouzelné atrakce, které můžeme viděti v každém varieté aneb na pouti. Tomu se Ježíš zřejmě vzepřel, když byl předveden před Heroda a Herodes očekával a přál si, aby Ježíš ukázal něco velkolepého jemu a jeho dvoru.

Ježíš Kristus kouzelné atrakce nedělal a dělat nechtěl. Ježíš Kristus konal zázraky a to je něco jiného. Proto i my se musíme vynasnažit, abychom poznali v každém zázraku velký dar Boží, abychom viděli, že v každém zázraku je skryta nesmírná láska Boží.

My se však, drazí v Kristu, staráme ve shonu všedního života o zázraky vpravdě málo. Vždyť konečně většina z nás nemusí prosit Boha, aby nám vrátil zdraví, víme, že musíme všichni zemříti, víme také, že je naší povinností starat se, abychom si opatřili chléb. Proč se tedy starat o zázraky? Možná, že jsme tak již uvažovali a konečně jsme uvažovali skoro správně, ale přece ne úplně správně. Kristus nedělal zázraky zbytečně. Vzpomeňme si, co jsme si o zázracích řekli. Vzpomeňme si, že každý zázrak jest velký dar Boží, že to jest projev nesmírné lásky Boží. Jest pravda, že bez zázraků žít můžeme a že konečně také většina z nás bez zázraků svůj život prožije. Kdo z nás si však může, drazí v Kristu, říci, že může žít beze všech darů Božích? Kdo z nás může říci, že může žít bez lásky Boží? Kdo může říci, že bude stále dobrý, i když mu Bůh nepomůže, když jej Bůh neochrání? Kdo může říci, že bude spasen bez milosti Boží? Kdo může říci, že všechny dary, které od Boha dostává, si sám svou dobrotou plně zaslouží? To jsou dary Boží. Představme si však také, drazí v Kristu, jak by asi vypadal svět, co by s námi asi bylo, kdyby nás Bůh nemiloval, kdyby neposlal svého Syna a ten nás nespasil. Něco takového si nedovedeme vůbec představit. Život každého z nás se totiž skládá z dlouhého řetězce neustálých darů Božích, a my jsme si na tyto dary i na lásku Boží zvykli tolik, že jsme již zapomněli, že to vše nám Bůh dává, zapomněli jsme, že nás Bůh miluje. Nesmíme se tedy divit, že Bůh nám někdy přestává dávat to, co ochotně přijímáme, ale čeho si nedovedeme vážit, totiž své dary. A tu jakoby nám chtělo dnešní evangelium důrazně připomenout: Křesťane, vidíš toho zarmouceného otce? Vidíš, jak nedbá ničeho a jde prosit? Nedbá, že v jeho domě se již shromáždily ženy, aby oplakávaly úmrtí jeho dcery, nedbá, že se mu budou posmívat! Jde a prosí! Křesťane, pros i ty! Křesťane, nezapomínej na Jaira, nezapomínej prosit! Křesťane, nezapomínej, že i Kristus řekl: „Proste a bude vám dáno." (Luk. 11, 9.)

Mnozí z vás, drazí v Kristu, si možná právě v této chvíli připomínají, kolikrát jste již vroucně prosili Boha a přece zůstala prosba nevyslyšena, Bůh nám nedal to, zač jsme žádali. Proč to? To proto, že Bůh je dobrý Otec, který dává svým dětem jen ty dary, o kterých ví, že jim budou k prospěchu, a konečně také Bůh jako dobrý Otec žádá, abychom prosili o dobré věci a dobře. Kolikrát jsme prosili, Bůh nás nevyslyšel a my sami jsme později poznali, že nás tím zachránil od nějakého zla. On sám nejlépe ví, kdy prosíme o dobré věci, ale také žádá, abychom prosili dobře. Má-li býti naše prosba vyslyšena, má-li se naše prosba Bohu líbit, je třeba, abychom se aspoň snažili připodobnit se prosícímu Kristu. A tak, jako volal Kristus v zahradě Gethsemanské: „Otče můj, je-li možno, ať odejde

tento kalich ode mne, ale ne jak já chci, nýbrž jak Ty" (Mat. 26, 39.), — tak se musíme naučit volat i my. Musíme se naučit volat a prosit s odevzdaností do vůle Boží a s pravou pokorou. Musíme se naučit prosit bez umíněné svéhlavosti, musíme se naučit opravdu prosit, a ne Bohu poroučet. Teprve tehdy, až se naučíme prosit tak, jako prosil Kristus, odevzdaně a pokorně, teprve tehdy bude míti naše prosba před Bohem cenu, teprve tehdy vyslechne Bůh naši prosbu se zalíbením a s radostí, neboť „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost" (Jakub 4, 6). V dnešním sv. evangeliu je však, drazí v Kristu, ještě jedna důležitá připomínka. Kristus sám nám připomíná, že naše prosba má býti podložena vírou. Žena, která trpěla krvotokem, přistupovala ke Kristu také s prosbou. Byla to prosba nevyslovená, ale byla to prosba a Ježíš ji vyslyšel. Slovy: „Víra tvá tě uzdravila" — nám všem Kristus připomíná, jaké poklady naše víra obsahuje, že to je nepřeberné bohatství, které nám víra může poskytnout, ale musí to býti opravdová víra. Víra však jest dar od Pána Boha, neboť víra jest tam, kde jest tajemství. Kde není tajemství, není třeba ani víry. Věřit, to znamená uchopit se toho, přijmout to, nač náš rozum nestačí, co celou naši bytost převyšuje. K tomu je však třeba nesmírné touhy, veliké pokory, ale obzvláště lásky. Není tedy dokonalá prosba podložená vírou, pomodlíme-li se Otčenáš a řekneme si: nyní mi dá Bůh toto, a pomodlíme-li se dva Otčenáše, řekneme si: nyní mi ještě Bůh toto přidá. To není, drazí v Kristu, prosba, to není modlitba, to je obchod. Má-li nám Bůh otevříti svou otcovskou náruč, má-li nám otevříti svou štědrou dlaň, musíme smýšleti tak, jako smýšleli služebníci, o kterých mluví Kristus. Až celý svůj život budeme věnovat Bohu, až nebudeme znát nic než zájmy Boží, až budeme dlouhá léta klečet a prosit a v každé chvíli si budeme připomínat: „Služebníci neužiteční jsme; co jsme měli učiniti, učinili jsme" (Luk. 17, 10) — potom bude naše prosba dokonalá, neboť bude posilována vírou, která bude zakořeněna v nesmírné touze, veliké pokoře a hlavně v lásce.

Snažili jsme se dnes, drazí v Kristu, poznati, co nám říká Kristus svými zázraky a zvláště k čemu nás vybízejí zázraky dnešního evangelia. Viděli jsme, že řeč každého zázraku jest láska, že to jest láska, která chce dávat. Prosící Jairus nám připomněl, že chceme-li i my dostávat, že i my musíme prosit, ale musíme opravdu prosit, a ne Bohu poroučet. Musíme ve své prosbě zpokornět a odevzdat se do vůle Boží. Uzdravení ženy krvotoké nám ukázalo, že k obdržení Božích darů je také třeba víry naší. I tato víra ovšem musí býti dobrá. Naše víra se nesmí pohybovat v rovině pověry, my nesmíme se svým Bohem obchodovat. Víra je dar Boží, víra je něco tajemného, a proto i velikého, vznešeného. Proto je také jenom tam, kde je pokora a láska. Prosme tedy, drazí v Kristu, s Jairem, věřme s ženou, kterou víra uzdravila, a Kristus splní i naše prosby, splní i naše přání, jak nám Sám slibuje v modlitbě k přijímání: „Amen,

pravím vám: Začkoli budete prositi v modlitbě, věřte, že obdržíte a stane se vám." (Marek 1124.) Amen.

XXIV. neděle po Sv. Duchu

Dr Bohumír Jos. Kasan:

KRISTUS — KRÁL!

Kdybych byl králem . . .

Drazí v Kristu, ve stínu palmového háje hrálo si několik dětí. Po chvíli tiše usedly a ve středu jejich jest malý Ježíš. „Povídejme si!", navrhlo jedno z dítek, povídejme si, co by kdo udělal, kdyby byl králem! Od nejstaršího začněme. A nejstarší hoch začal: „Já být králem egyptským, nařídil bych válku. Nevím, co to je, ale zdá se mi, že je to něco strašného. A já mám takové věci rád!" A další pokračoval: „Jsi ukrutný! Já být králem, nakázal bych okamžitý mír, neboť miluji věci klidné." „A já" ozval se třetí, chtěl bych býti proto králem, že by moje maminka a tatínek nemusili nic dělat a jen poroučet." A čtvrté dítě nejmenší řeklo dětsky, naivně: „Já bych chtěl být králem proto, že bych si mohl vybrat nejlepší oslátko z celé země!" A tak pokračovaly děti, až došlo na nejmenšího z nich — na Ježíška. Svěsil hošíček malou hlavičku zlatou a ukázav na kudrnky svých vlásků, řekl: „Hleďte, zde by byla koruna!", a utrhnuv ostnatý proutek, chtěl si jej vložit na vlásky. Ale děti zadržely jeho ručku a zvolaly: „Nečiň tak Ježíšku, vždyť je to trní, popíchal by ses!" Usmálo se dítě a pokračovalo: „A lože bych měl královské!", a ukázal na dřevo, jež položeno bylo na zemi a rozvázav tkaničku své košilky vložil drobný prstík na útlý bok a naivně, dětsky dodal: „Zde by byl kopím vyryt královský znak a já bych byl tak rád — vždyť král má vše a všechno může dát a já bych všecko dal a sám bych jen žehnal. Já kdybych králem byl!" A Ježíšek svou ručku zvedl do výše a sladkým hlasem dodával: Tam je náš král!"

Umlkly děti, a když Ježíšek domluvil, volaly: „Ne, ne, to by se nestalo! Ty bys nebyl žebrákem — my bychom ti vrátily, co bys nám dal. Co to mluvíš, Ježíšku. To zase můžeš říci jenom ty.

A tehdy bylo Kristu teprve šest let. Uplynula léta a ti, kdož tehdy s Ježíšem si hráli, titíž později Boha-člověka ukřižovali. Sami vložili mu na hlavu korunu. Ten hoch, který si přál býti králem, aby viděl strašné věci, ten první zarazil hřeb a jiný z nich v bok vyryl onen královský znak.

A smutná, smutná duše Syna-Boha, Krista-člověka, šeptala ústa na Kalvarii: „Kdybych králem byl!"

Drazí v Kristu, o vánocích r. 1925, nařídil papež Pius XI., aby se v poslední neděli říjnovou slavil svátek Krista Krále, a vybízí

své věřící, aby Krista Pána jako nejvyššího krále a Pána světa uznali a k němu se jako věrní poddaní chovali. Uvažujme tedy dnes krátce, že Kristus Pán je skutečně naším nejvyšším Pánem a králem.

Na mnohých místech jasně Písmo sv. označuje Krista Pána naším králem. Téměř 700 let před narozením Krista Pána předpověděl prorok Micheáš: „Aj ty, Betléme, nikoli nejsi nejmenší mezi knížaty judskými, neboť z tebe vyjde vévoda, který by spravoval lid můj israelský!" Když archanděl Gabriel zvěstoval Panně Marii, že bude míti Syna, pravil o něm: „On bude velikým a Synem nejvyššího slouti bude a dá jemu Bůh stolici Davida, otce jeho a kralovati bude v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce." Když se Kristus Pán narodil a hvězda zvláštní krásy na nebi se ukázala, přišli z dalekého východu tři králové do Jerusalema a tázali se krále Heroda: „Kde je ten narozený král židovský?, viděli jsme hvězdu jeho na východě a přišli jemu se poklonit." Sám Kristus Pán veřejně vyznal, že je králem. Na otázku Pilátovu: „Ty jsi král?" odpověděl: „Ano, já jsem král. Já jsem se k tomu narodil, a proto jsem přišel na svět, abych svědectví vydal o pravdě." Jako král má moc nad životem a smrtí svých poddaných, tak i Kristus Pán tuto nejvyšší moc královskou osobuje si slovy: Aniž Otec soudí koho, ale veškeren soud dal Synu." Tato moc ukáže se nejlépe na konci světa o posledním soudu, kdy Kristus Pán přijde v oblacích nebeských, doprovázen anděly, aby soudil živé i mrtvé, dobré i zlé.

Drazí v Kristu, Kristus Pán je králem mnohonásobným. Kristus Pán je králem nebes, králem slávy, poněvadž je Bohem. A jako Bůh je králem všehomíra. Stvořil všechno, slunce a hvězdy a tedy i naši zemi. Sv. Jan evangelista praví na začátku svého evangelia: „A všecko skrze něho učiněno jest a bez něho nic není učiněno." A poněvadž je Kristus králem všehomíra, je tedy i králem lidí.

V Písmě sv. se tato moc královská předpovídá: „Panovati bude od moře k moři, od řeky až na konec světa." (Žalm 71, 17.) A poněvadž je králem všech, tedy i králem židovským. Tak zněl i nápis na jeho kříži. A když se ho i římský vladař Pilát tázal: „Tedy jsi králem židovským?", dostal odpověď: „Jsem!" K těmto slovům však Kristus přidal: „Ale mé království není z tohoto světa!" Tím myslil Pán církev od něho založenou, ta není z tohoto světa, t. j. nebude na způsob světských říší zachovávána a rozšiřována. Tedy Kristus je králem církve. Církev je říše pravdy, lásky a pokoje, neboť pravda se tam hlásá podle slova, které řekl Kristus Pán Pilátovi! „Já jsem se k tomu narodil a proto přišel na svět, abych svědectví vydal o pravdě." Přikázání lásky se tam hlásají a ctnosti se učí jako pokoře a mírnosti, které kdyby byly zachovávány, přinesly by do srdce lidského pokoj, jak Kristus Pán výslovně praví: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pokoj duším svým!" Je tedy Kristus Pán králem pokoje. Snad někdo namítne: „Ale jak to přijde, že dosud jsou války mezi křesťanskými národy?" To nepochází z nauky Kristovy, nýbrž z nezachovávání

jeho učení. Kdyby učení Kristovo bylo všude zachováváno, musily by v rodinách i ve státech a zkrátka na celém světě zavládnouti poměry rajské, pokud jsou jen na zemi možny. Na zemi je nemožno uniknouti utrpení a smrti, které jsou následky hříchu prvotního. Ale i ty nám učinil Kristus Pán snesitelnými, dav nám příklad trpělivosti v utrpení.

Drazí v Kristu, když je Kristus králem naším, jsme my jeho poddanými, a proto mu máme věrně sloužiti. K tomu jsme se zavázali na křtu sv. slavným slibem, že se odříkáme satana, i vší pýchy jeho, i všech skutků jeho a že věrni zůstaneme Kristu Pánu. Kristus Pán přijal náš slib a zapsal nás do počtu svých služebníků a do počtu svých přátel. Pravil svatým apoštolům, tím tedy i nám všem: „Již vás nebudu nazývati svými služebníky, ale svými přátely."

Co přikazuje Kristus Pán, král náš? Panovníci pozemští vydávají celé sbírky zákonů, které mají mnoho, sta a sta paragrafů. Náš Král nebeský nežádá toho mnoho. Všechny zákony, jak sám řekl, obsaženy jsou ve dvou větách: „Miluj Pána Boha nade všecko a bližního jako sebe!" Na těchto dvou přikázáních veškeren zákon záleží i proroci, t. j. kdo tato dvě přikázání zachovává, plní vše, co od nás Kristus žádá.

A jak plníme vůli Boží? Je nám Pán Bůh naším nejvyšším pánem a králem? Je nám nade všecko? Nejsme snad podobni národu israelskému, jaký byl za časů Jeremiáše proroka? Pohanská vzdělanost a modloslužba vnikla mezi národ israelský tak, že opustil Hospodina svého a klaněl se modlám, bohům pohanským. Co byli israelským modly, to jsou našim novodobým křesťanům věci pozemské: statky a zábavy. Těmto věcem dávají přednost před Pánem Bohem, tyto věci jsou jim nade všecko. Nedejme se i my zlákati, zůstaňme věrni Kristu Pánu, svému nejvyššímu Králi.

Ke sv. poustevníku Makariovi přišel jeden mladík, aby mu poradil, jak se má zachovati, aby živ byl svému Spasiteli, a tak si zasloužil věčnou blaženost. Svatý tento stařeček mu řekl: „Jdi na hřbitov a nadávej mrtvým, kteří jsou tam pochováni a uslyšíš, co ti řeknou." Divnou se zdála onomu mladíku tato rada, ale šel a co věděl potupného, tam na hrobech o mrtvých vykládal a jim nadával. Vrátil se pak k poustevníkovi a oznámil, že se zařídil podle rady. „Co ti na tvé nadávky řekli?", tázal se stařeček. „Nikdo se ani neozval", odpověděl mladík. „Nuže, jdi ještě jednou a tam vychvaluj nebožtíky". Mladík zase poslechl a tam na hřbitově do nebe vynášel domnělé i skutečné skutky mrtvých. Když se vrátil, opět tázal se ho stařeček: „A co ti řekli na tvé chvály?". „Nikdo se ani neozval." Právě tak se i ty zachovej ke světu, jako ti mrtví se zachovali k tobě. Nedbej zlých příkladů světa, nedbej potupy a hany, kterou tě zasype, nedbej ani lákání a chvály. Kristus Pán budiž tobě nade všecko. Jej miluj, jej poslouchej a pak šťastným budeš zde i na věčnosti!"

Drazí v Kristu, není tato rada vhodná i pro nás? Řiďme se jí!

Naším heslem životním budiž ta krásná modlitba: „Ježíši, tobě žiji, tobě umírám, Ježíši, tvůj jsem v životě i ve smrti." A Ježíš bude naším králem a my jeho věrnými poddanými — a pak věčně se budeme s ním radovati v království nebeském. Amen.

Václav Kořínek:

KRISTUS KRÁL

I. Odpůrci Kristovi obžalovali Pána před vladařem římským, Pilátem z toho, že se činí králem. Pilát se Ho proto přímo táže: „Ty jsi král židovský?" Pán Ježíš odpovídá památnými slovy: „Ano, já jsem král, ale království mé není z tohoto světa."

II. Ano, Kristus je král, ale království jeho není pozemské, zděděné, nebo vydobyté mečem a ohněm. Kristus je králem a Pánem svou přirozeností, svým Božstvím.

Chvíli před tím, co slavnostně prohlašuje Pán Ježíš před Pilátem: „Já jsem král", stejně slavnostně a důrazně, před celou veleradou a veleknězem Kaifášem na jeho otázku: „zapřísahám Tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Ty Kristus, Syn Boží", odpovídá: „Ano, já jsem". A nebylo sporu o tom, že Spasitel myslí synovství pravé, podstatné. Židé sice to Kristovo přísežné prohlášení nepřijali, naopak, pokládali je za rouhání a odsuzují Ho za ně na smrt, ale tím skutečnost nezměnili.

Kristus Pán dokázal o sobě zřejmě svým svatým životem, svým učením, svými zázraky, konanými vlastní božskou mocí a svými mnohými proroctvími, z nichž četná se již naplnila ještě za jeho pozemského života, že jest věčné Slovo věčného Otce, jak druhou Božskou osobu nazývá na počátku svého evangelia sv. Jan, a že jest proto také králem a Pánem veškerenstva, neboť skrze toto věčné Slovo bylo učiněno všechno a bez Něho nebylo učiněno nic z toho, co bylo učiněno.

To je tedy první důvod, proč máme a musíme Ježíše Krista uznat za svého krále. Jako Bůh je naším Stvořitelem a úplně mu náleží každý, ať chce, nebo nechce. Náleží mu všechno tvorstvo a vidíme kolem sebe, jak opravdu celá příroda plní věrně, ale i nutně, aniž by si to uvědomovala, zákony tohoto svého věčného krále. Jediné u člověka, kterého stvořil Bůh k svému obrazu a vybavil jej vzácnými dary rozumem a svobodnou vůlí, činí Tvůrce určitou výjimku. Ve své dobrotě povýšil ho dokonce do stavu nadpřirozeného synovství milostí posvěcující, jíž ozdobil jeho duši a chce, aby poznal Boha jako svého Tvůrce, nejvyššího Pána, ale zároveň jako nejlaskavějšího Otce a tak aby mu sloužil uvědoměle, dobrovolně, z lásky a získal tím jednou v království nebeském věčnou blaženost.

Avšak člověk se špatně odvděčil svému Tvůrci za Jeho velikou lásku, zneužil svých schopností a na místo svého Boha chtěl postavit sebe. Zalíbila se mu slova svůdcova: „Budete jako bohové" a

odmítl synovství, odmítl lásku, přestoupil zákon a porušil tím přirozený řád.

Hříchem stal se zaprodancem ďáblovým, jemu se podrobil, když poslechl jeho rady a jednal podle jeho návodu. Zemřel pro skutečný život, zmařil smysl své existence tak, že by byl býval nadarmo stvořen. —

Musil být vykoupen z onoho neblahého otroctví, musil být znovu zrozen, aby mohl vstoupiti do království Božího.

Zde máme, drazí věřící, druhý důvod k tomu, proč musíme Krista Pána uznat za svého Pána a krále.

On jediný to byl, který mohl a také skutečně se stal naším Vykupitelem. „Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi," píše sv. Jan, „a viděli jsme slávu Jeho, slávu jako Jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy". A jak se to stalo? Vyjadřují to slova posla Božího, archanděla Gabriela k Panně Nazaretské: „Počneš v životě a porodíš Syna a dáš mu jméno Ježíš — Spasitel, neboť spasí lid svůj . . . Synem Nejvyššího slouti bude!" A podle toho my vyznáváme: „Narodil se z Marie Panny." A dále: „trpěl pod Pontským Pilátem, byl ukřižován, umřel a pohřben jest."

Ano, svou dobrovolnou, z lásky k lidem přinesenou obětí na kříži si nás Pán Ježíš vykoupil a znovuzrodil a my mu zcela patříme jako svému Pánu a králi. Jemu náleží náš rozum, naše vůle, naše srdce, všechny naše schopnosti. Jemu náleží jednotlivec, rodina, národy. Jemu má být posvěcen náš život soukromý i veřejný a má se říditi Jeho svatými zákony. Kristus Pán chce ovšem službu dobrovolnou, podloženou láskou k Němu a vděčností.

Drazí bratři a sestry, uvažme každý sám u sebe: Je můj život zaměřen tím správným směrem, ke Kristu, mému králi? Snažím se mu zcela náležet? Vždyť věrní poddaní království Kristova budou požívati nesmírných dobrodiní milujícího Srdce svého krále. Nevěrní služebníci pak pocítí na sobě spravedlivou ruku Panovníkovu, poněvadž svým jednáním odmítali Jeho milosrdenství a lásku.

Nejsou to pouhá prázdná slova, která tak často při modlitbě Páně pronášíme: Přijď království Tvé! — Stojíme o ně, stojíme o to, aby se království Kristovo utvrzovalo v našich srdcích a rozšiřovalo kolem nás v srdcích ostatních lidí? Přičiňujeme se o to? — Ptáte se jak? Odpovídají nám další slova zmíněné modlitby: Buď vůle Tvá, jako v nebi, tak i na zemi! — Zajisté, království Kristovo zavládne ve světě jedině tehdy, bude-li lidmi plněna vůle Boží. — Svatá přikázání jsou výrazem vůle Boží, zdalipak se podle nich řídíme a dáváme tak dobrý příklad svému okolí? Ptejme se poctivě svého svědomí, zda nám nevyčítá zanedbání povinností k Bohu, k vlastní duši, k bližnímu, zejména k těm nejbližším — rodičům, sourozencům, manželovi, manželce, dětem, zaměstnavateli, zaměstnancům a pod.

Jestliže snad někdo zjistí, že zapudil ze svého srdce Krista, svého krále vážným pokleskem, použij daru Jeho nesmírné lásky, smiř

se s ním v upřímné svaté zpovědi a pokorným pokáním učiň zadost za své urážky a nedbalosti a učiň Pána Ježíše opět králem svého srdce a snaž se nadále žíti tak, abys jednou dosáhl království nebeského.

Karel Maria Kučera:

MODLÍME SE RŮŽENEC

(Nástin kázání (cyklus) pro měsíc říjen.)

I.

V zahradě Propagandy-misijního učeliště v Římě, procházejí se bohoslovci. Tu vmísí se mezi ně stařičký osmdesátiletý kněz-misionář. Bohoslovci ho prosí, aby jim něco vyprávěl a stařec začíná. Říká, že pochází z okolí Damašku ze židovské rodiny. Jednou, když byl ještě chlapcem, přišel k nim cizinec a žádal o nocleh. Poskytli mu jej. Ale ráno již cizinec nemohl povstat s lože. Ošetřovali ho, ale bylo vidět, že se blíží poslední okamžiky. Několik hodin před smrtí zavolal si cizinec chlapce a na památku za ošetřování dal mu růženec. Chlapec-žid, z počátku nechtěl přijmout, ale cizinec-katolický kněz, misionář mu řekl: „Neboj se, ta, kterou růžencem uctíváme, jest největší dcera tvého národa, obracej se k ní v každé bídě a nebezpečí, a ona ti vždy pomůže." Chlapec přijal a kdykoliv byl v nesnázích, modlil se: „Největší dcero mého národa, smiluj se nade mnou" — a byl vyslyšen. Vděčnost ho pak později vedla k tomu, aby se zajímal o katolické náboženství, až konečně stal se katolíkem a knězem. Stařičký misionář vytáhl pak z kapsy růženec, který jako patnáctiletý hoch dostal od onoho kněze.

Růženec. Účinná modlitba v rukou ctitelů Panny Marie. Nejen měsíc květen, ale i říjen je měsícem Panny Marie. Jestliže je květen naplněn májovými pobožnostmi, pak je říjen měsícem růžence. Dnes a v příštích dvou promluvách budeme uvažovat o jednotlivých tajemstvích růžence, který dělíme na tři díly: radostný, bolestný a slavný. Každý díl má pět desátků, které obsahují určitý úsek ze života Pána Ježíše. Radostný — přípravu a dobu před vykupitelskou činností. V bolestném sledujeme Vykupitele od Getsemanské zahrady až po smrt na kříži. Slavný zahajuje připomínka Zmrtvýchvstání a zakončuje přijetím Matky Synem v nebi. Každý desátek skládá se z Otčenáše, pak desetkrát Zdrávas Maria, kde po jménu Ježíš se vkládá tajemství jednotlivého desátku a zakončením je: Sláva Otci . . . Abychom se co nejlépe mohli růženec modlit, ukážeme si prakticky, jak rozjímat při desátcích, zatím co se modlíme Zdrávasy. Nyní o jednotlivých částech.

Růženec radostný. „Kterého jsi z Ducha sv. počala". V domku v Nazaretě modlí se mladá dívka. Zjevuje se jí anděl a zvěstuje jí, že je vyvolena za Matku Boží. Nevystihlé jsou úradky

Boží. Kde člověk neví si rady, tam Bůh zná, jak dále. Co člověku nemožné: Panna a Matka zároveň — to možné Bohu. Ani tehdy, ani kdy potom neporušil panenství muž, a přece vykvetl jeden z nejkrásnějších květů na nivách země, nejčistší moře dětských očí pohledělo na svět, zrodil se Syn Boží působením Ducha sv. Řiďme se příkladem Panny Marie, která nepochybuje o Božím vedení, ale ptá se, jak nejlépe splnit vůli Boží. I když se nám někdy zdá Boží vedení nepochopitelným a z lidského stanoviska velmi těžko rozluštitelným, neptejme se: proč?, ale starejme se: jak splnit co nejlépe. Tím následujme Matku Boží a o to druhé, jako v Jejím případě, se postará Bůh sám.

„S kterým jsi sv. Alžbětu navštívila". Po zvěstování andělském odchází P. Maria ke své příbuzné a pod srdcem sv. Alžběty předchůdce Páně sv. Jan, mimořádně upozorňuje na důležitost návštěvnice. Panna Maria spěchá k sv. Alžbětě, aby ji učinila spoluúčastnou Své radosti a zároveň, aby jí pomohla v jejích potřebách. Později pod křížem přistoupilo k Božímu Mateřství též Mateřství duchovní, ve kterém se stala Maria Matkou nás všech. Vzhůru k Ní přes všechnu svou slabost a křehkost! Kdo je plně Její, ten neprohraje, i kdyby Matka Boží musela třeba zázrak vyprosit.

„Kterého jsi v Betlémě porodila". Prostý chlév byl prvním příbytkem Pána Ježíše a přece ani ten nejkrásnější palác se mu nemůže vyrovnat. Protože všechny ozdoby, všechno bohatství světa je ničím proti Drahokamu položenému v jeslích, Božskému Dítku. Kéž pod vedením Matky Boží zrodí se i v nás Kristus, kdy v síle Nejsvětější Svátosti Oltářní často přijímané budeme schopni splnit velká díla Boží.

„Kterého jsi v chrámě obětovala". Syn Boží nemusel být vykupován jako ostatní prvorození a přece zachován zákon. Žít podle zákonů, podle vůle Boží, být platným členem národa! Neuzavírat se, ale jako zrnko kadidla v zápalu obětovat se Bohu. Prosit Pannu Marii, aby Eucharistický Kristus, který námi chce pracovat, nalezl v nás vhodný nástroj. Jen vzhůru k Bohu a k Panně Marii ve snaze splnit, co od nás žádá Bůh. Je to těžké? Odpovím otázkou: Je těžké dítěti vést se za ruku otce i matky a tak bezpečně, s jistotou a v důvěře jít s nimi, nebo je snad pro něj lepší jít samo a nejistě? Buďme dětmi Boha, k Němuž se modlíme: Otče náš, buďme dětmi Panny Marie. Jakou posilou, jakou vzpruhou ve všech okolnostech života je vědomí: Bůh ve své vševědoucnosti a Panna Maria v Bohu o tom ví. Plně důvěřuji v Boha a v Matku Boží a duchovní Matku mou. Ona nezklame a Bůh teprve ne.

„Kterého jsi v chrámě nalezla". Čím větší jsou strázně a bolest a utrpení, tím větší musíme míti víru a vytrvalejší modlitbu, kterými hledáme Boha, Jeho sílu a pomoc. Jako sv. Josefu a Panně Marii, tak i nám se někdy Bůh jakoby skryl, aby nás zkoušel. Vytrvejme, i když jsou dny lidské beznaděje. A Panna Maria, která

ví, jaké bylo hledání Ježíška, když k Ní se přimkneme, přitulíme, provede nás zkouškou, a poznáme v Bohu štědrého dárce, který dá více, než se odvažujeme snad čekat. Pak pochopíme tajemství svatých, tajemství Kříže ozdobeného květinami. Dnes probrali jsme si růženec radostný. Opravdu radostný, neboť nás těší rozjímat o tom, co se vztahuje k naší duchovní Matce, Panně Marii. Radostný též proto, že v něm nalézáme odpověď na mnohé, co by z lidského stanoviska bylo nevysvětlitelné v našem životě a tím i lépe chápeme vedení Boží.

II.

Zde na zemi bývá bolest sestrou radosti, též my z radostného růžence přecházíme v utrpení Páně, v růženec bolestný.

Utrpení. Ty otče a matko, kteří skláněli jste se nad postýlkou umírajícího dítěte. Vy, kteří jste utrpěli ztrátu svých drahých nebo jste stiženi nemocí. Vy, kteří za všechnu svou snahu a péči jste sklidili jen neúspěch, nevděk a zklamání. Vás všechny volám a ukazuji na vzor trpícího Krista. Krista, kterého budeme sledovat v jednotlivých desátcích bolestného růžence. Kdo chce něco umět, musí se nejprve učit. Student celé hodiny prosedí a často dlouho do noci nad knihami. Učeň a tovaryš léta pracuje, než se stane mistrem. Právě tak Kříž života je cestou této země přes bránu smrti na věčnost. Kříž života. Nutnost zasloužit si věčnost. I když se to někdy člověku zdá nemyslitelné, pak věřte mi: kdyby Bůh nám ukázal různé a mnohé kříže a dal nám možnost vybrat si a zároveň milost poznat, co pro nás nejvhodnější a nejlepší, pak bychom si jistě vybrali ten kříž, který Bůh nám dal. Sledujme Krista v jeho utrpení a poznejme svůj životní kříž v sjednocení s Ním.

„Který se pro nás krví potil". Kristus v zahradě Getsemanské sám. Apoštolové spí a nedaleko probleskuje nocí záře pochodní vojáků vedených zrádcem. Sám a před zrakem Jeho vševědoucnosti všechny hříchy lidstva, všechno zlo stojící a bojující proti dobru. Krvavý pot vnějším znamením utrpení. Prožívá ve své vševědoucnosti utrpení od zajetí až do smrti na Kalvarii. Vševědoucnost dává Mu též prožívat všechen útisk a zlobu, kdy hřích a zlo učiní násilí dobru. Vy, kteří úpíte pod útiskem a zlobou hříchu, vzpomeňte si, že netrpíte sami, že ve své vševědoucnosti viděl a trpěl Kristus s vámi v krvavém potu zahrady Getsemanské. A vy, kteří hřích činíte, vězte: jako dobro nezůstane bez odměny, tak zlo dosáhne své odplaty. A i kdybyste unikli spravedlnosti lidské, která se zobrazuje se zavázanýma očima, neuniknete Synu Božímu, Jehož krvavý pot jste pomáhali vyvolat".

„Který pro nás bičován byl". Připoután ke kolu a důtky zraňují tělo. Kristus bičován. Fysické násilí, tělesná bolest; kolik lidí, zvláště žen, bylo již tomu podrobeno. Zmučené tělo Kristovo, vyvolávající zvolání Piláta: „Ejhle člověk". Kolikrát již zbité, znásilněné, zmrzačené tělo lidské. Kristovo tělo samá rána a vystavené posměchu davů. A přece po Zmrtvýchvstání jako bleskem zasažení

před tímto Tělem klesají vojáci. Vy postižení, nebojte se! Kristu podobni v utrpení, Kristu pak podobni v Jeho slávě.

Kristova krev prýští ze zraněného Těla. Známe svou hříšnost a toužíme být čisti. Smýváme se sebe nečistotu těla. Smývejme i nečistotu duše — hřích. Často prosme: „Krvi Kristova obmyj mne." Prosme Syna Božího pro zásluhy Jeho ran a krve, aby nám prominul naše hříchy, kterých litujeme, protože jsme jimi urazili Boží dobrotu, a aby Jeho krev netekla pro nás nadarmo.

„Který pro nás trním korunován byl". Posměch nepřátel. Třtina jako žezlo a trnová koruna místo zlaté koruny vládců. Kde jsou ti, kteří se posmívali a kde je Ten, který byl předmětem posměchu? Zlo dopuštěním Božím může triumfovat, aby vyzkoušen byl člověk, triumfovat však dočasně. Boží věc zná triumfy věčné.

„Který pro nás těžký kříž nesl". Zmučené, znavené Tělo Kristovo třikrát padá a Šimon Cyrenský pomáhá nésti kříž. Když upadneme do hříchu, znovu povstat. Nezůstávat. Jako by Kristus svými pády na dlažbu města chtěl poznat tu slabost lidskou, která přes dobrou vůli a poctivou snahu přece jen klesne na dlažbu hříchu. Zná ji a ustanovil proto svátost pokání, sv. zpověď, aby nám pomohl povstat a zbavit se hříchů.

„Který pro nás ukřižován byl". Justiční vražda dokončena. Nevinný ukřižován jako zločinec. Kolikrát ublížení, křivda, nevděk, mnohdy též bez vědomé zlé vůle učiněný, přibíjí na kříž bolesti. Jestliže se dálo Bohu, divíme se, že se tak stává nám? Máme příklad Krista, který řekl: „Milujte nepřátele své a dobře čiňte těm, kteří vám ubližují" a na kříži slovy: „Otče, odpust jim, neboť nevědí co činí", dal pečeť této své výzvě. Jak těžké pro člověka odpustit. Co jsme my a co Bůh? Jaký nekonečný rozdíl mezi námi a Bohem a proto i nekonečná tíha a velikost urážky hříchem. Bůh odpouští. Chceme snad býti lháři, když se modlíme: „odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim vinníkům?"

Drazí v Kristu! „Vezmi kříž svůj a následuj mne", volá k nám Ježíš Kristus. Následujme Ho, neodepře nám svou pomoc. Jako Jeho posílil anděl a Šimon Cyrenský pomohl nést kříž, tak i nám poskytl velkou pomoc, když nás svěřil jako duchovní děti své Matce. V Bolestném růženci, v modlitbě k Panně Marii rozjímáme utrpení Kristovo. S Pannou Marií, pevně k Ní přimknuti, následujme Krista v nesení svého životního kříže. Jako pravá milující Matka pomůže nám jej nésti a splnit vůli Boží a dosáhnout blaženost věčnou.

III.

Bolest Vykupitele po Velkém pátku změnila se v triumf Zmrtvýchvstání. Kdo následuje Syna Božího v nesení kříže, tomu bolest kříže změní se v triumf blaženosti věčné a na zemi v triumf tajemství světců: kříž uprostřed růží. Slavný růženec — toť vítězství Kristovo a naše zároveň s Ním. Slavný růženec můžeme si rozdělit na tři části. Dokončení vykupitelského díla na zemi, seslání Ducha

sv. a Syn povolává svou Matku k sobě. Proberme si nyní jednotlivé desátky.

„Který zmrtvých vstal". Nic nepomůže pečeť Velerady a stráže vojáků. Vítězný Kristus vychází z hrobu třetího dne ven. A nic nepomůže podplacení vojáků, aby říkali, že spali, a zatím Tělo Kristovo odneseno. Kristus zjevuje se svým, ukazuje se apoštolům, učedníkům jdoucím do Emauz a jistě v první řadě shledal se se svou Matkou. Marná snaha Kristových nepřátel umlčet, potlačit dílo Boží. Na čas zdánlivě pečeť zla a nenávisti jako by pohřbila dílo Boží, ale zmrtvýchvstalý Kristus uvádí v niveč všechny výpočty. Co chce Bůh, to se stane.

„Který na nebe vstoupil." Kristus vstupuje na nebe, ale přitom zůstává s námi ve svátostných způsobách. Při pobytu v Palestině skrýval své Božství, nyní v Nejsv. Svátosti skrývá i své člověčenství — ale je to stejně mocný Bůh jako dříve. Při mši sv. při Proměňování sestupuje na oltář a sídlí ve svatostáncích. A ze svatostánků chce k nám, do našeho nitra, do našich srdcí, aby námi pak působil dále. Jen otevřít sebe tomu ohni eucharistickému, tomu ohni Kristovy lásky. Jen chtějme a vzplane v nás oheň milosti Boží, živený častým sv. přijímáním, vzplane v nás oheň, který zapálí pro věc Boží i kolem nás v srdcích našich bližních oheň lásky Boží, který vyloučí těžký hřích, i když lidská přirozenost se lehkým hříchům neubrání.

Přistupujeme k druhé části slavného růžence. „Který Ducha sv. seslal". Ohnivé jazyky nad hlavami apoštolů byly viditelným znamením sestoupení Ducha sv. Den seslání Ducha sv. znamená zrození Církve sv. Sv. apoštolové, dříve skryti, nyní jdou v síle Ducha sv. ven a neohroženě hlásají Krista ukřižovaného, Krista zmrtvýchvstalého, Krista Syna Božího. Duch sv. působí neomylně a vede Církev sv., aby učení Kristovo správně hlásala a neporušené zachovávala.

Ve třetí části sledujeme Pannu Marii v Jejím příchodu k Synu a k sídlu v nebi.

„Který Tě, Panno, na nebe vzal". Syn neponechal dlouho svou Matku v odloučení na zemi. Vzal Ji k sobě s duší i tělem. Nenechal v prach rozpadnout se v hrobě panenské tělo, které po devět měsíců bylo živým svatostánkem, když On tam sídlil pod srdcem Matky.

„Který Tě, Panno, v nebi korunoval". Chvíle tiché úvahy, kdy se zahloubáme nad tím, jak bychom učinili radost svým drahým, co bychom jim chtěli pořídit, nám přináší uvědomění si touhy, co nejlépe ukázat jim svou lásku. Jestliže my nedokonalí tak toužíme, což teprve nejvýš dokonalý Syn Boží. Často při velkých dojmech říkáme: to se nedá vyprávět, to se musí vidět. Je těžké v omezených hranicích lidské možnosti uvažovat o neomezených možnostech Božích. O tom se nedá dobře uvažovat, to snažme se spatřit jednou v nebi.

Probrali jsme si růženec, modlitbu, za niž se nemusí nikdo stydět,

ke které se mohou hrdě hlásit nejen ženy, ale i mužové. Z velkých vojevůdců jmenujme si: Evžen Savojský, Radecký; z politiků: O'Connell, slavný bojovník za práva irských katolíků, z umělců: Mozart, Haydn, Gluck, Dvořák; ze státníků ecuadorský president Garcia Moreno; z vědců: Volta, Ampér. Vybrali jsme si pouze několik jmen z velké řady těch, kteří něco dokázali v životě. Ti všichni modlili se často, mnozí denně Růženec. Následujme jejich příkladu, modleme se a nebudeme litovat. Amen.

Dr Josef Hronek:

PSYCHOLOGICKÝ PROFIL DÍTĚTE VE ŠKOLNÍM VĚKU

Úvod. Výchova, vzdělání mládeže a příprava k povolání musejí býti založeny na znalosti dítěte. Tato pravda není dnes už popírána. Pedognosie, přesná znalost dítěte, je východiskem a hlavním pilířem nové pedagogiky. Dítě se stalo předmětem soustavného psychologického zkoumání teprve koncem minulého století. Skoro ve všech zemích se rozvinulo hnutí pro vědecká badání, která dala podnět k průkopnickým pracím pedopsychologů, abychom jmenovali jen nejdůležitější jména, jsou to Pérez ve Francii, Preyer v Německu, Sully v Anglii, Baldwin, Shinnová, St. Hall v Americe, J. A. Sikorskij a A. P. Nečajev v Rusku, J. W. Dawid a W. Oltuszewski v Polsku, J. Kapras a Fr. Čáda u nás.[1]) Všechny jsou dokladem vůle studovati dítě vědecky tak, aby bylo vyučování vybudováno na té pravé základně — na znalosti dítěte.

Dítě není pouze nedospělý člověk, člověk v malém, ale tvor sui generis, bytost se speciálními vlastnostmi a vrozenými disposicemi, v rámci jichž se může výchova uplatňovati. Duše dítěte není, jak se domníval John Locke tabula rasa, nepopsaným listem, do něhož se vtiskují dojmy, když dítě vnímá svět kolem sebe, nýbrž je svérázná struktura kvalitativně odlišná od duše dospělého. Bylo proto omylem, když se dříve pozorování na dospělých přenášelo prostě na děti nebo vykládalo se dětské chování jako nedostatek vlastností dospělého. Dítě je problém pro sebe a musíme se naň dívati s hlediska genetického. Dítě se rodí s nadáním a přináší si na svět množství vrozených sklonů a schopností, ovšem nerozvinutých, nediferencovaných, které se vyvíjejí po stránce kvalitativní i kvantitativní. O probádání dětských duševních schopností v nejnovější době mají zásluhu manželé Bühlerovi a Sternovi, Decroly, Descoeudresová, Claparède, Tobie Jonckheere, Montessoriová, Ament, Meumann, Groos, Koffka, Katz, Piaget, u nás Rostohar, Uher, Kubálek, Stejskal, Kratina, Koláříková, Vaněk a jiní.

Žádná moderní theorie pedagogická, jak na to klade důraz ve své

1) Kolaříková L.: Výchova na mateřských školách v duchu nové psychologie, sborník Česká mateřská škola do nového údobí, 1946, str. 46.

vědoslovné studii dr Dvořáček,[2]) nechce-li se předem zařaditi mezi výtvory spekulace neživotné a neplodné, nemůže býti vybudována bez zřetele k psychologickému základu, bez ohledu na žákovu duši. Sledujíc duševní stránku, má zájem na vědeckém zjištění duševního života dítěte a hledí si zajistiti spolehlivé východisko výchovných a vyučovacích procesů a opříti tak výchovné a vyučovací methody o psychologické poznání.

Osobnost dítěte jakožto bytost tělesno-duševní se vytváří jednak po stránce fysické, jednak po stránce psychické. Úkolem těchto poznámek není charakteristika tělesného vývoje dítěte, jeho celkového růstu těla a změn tělesných,[3]) ani snad nástin soustavné dětské psychologie, nýbrž jen psychologický profil dítěte ve věku školním, z jehož psychologického zaměření může i učitel náboženství čerpati poučení pro vlastní své účely výchovné.

P e r i o d i s a c e d ě t s t v í. Rozsah dětství není dosud v dětské psychologii jednotně vymezen, ale celkem nemožno přehlížeti význačnější změny fysiologické. Podle nich ujalo se tradiční dělení na období po 6-7 letech, toho se přidržují i moderní psychologové, na př. E. Claparède, nepočítáme však s absolutními hodnotami těchto období. Především můžeme zřetelně odlišiti dětství od mládí, hranicí mezi dětstvím a mládím je dospívání (puberta). Periodisační schema dětství udává Queteletův index takto:

První doba dětství, r a n é d ě t s t v í do 6-7 let, kdy dítě se naučí choditi a mluviti, ustaluje se tak zvaná návyková povaha, t. j. souhrn návykových vlastností pro dítě velmi příznačných. Rané dětství má svůj vlastní smysl v celku života a jest jedním z nejvýznamnějších a my dosud nevíme, co všechno se v této době v osobnosti dítěte děje. Je však nepochybné, že v této periodě se formuje irracionální konstanta osobnosti, tedy základ budoucí osobnosti.[4]) Dítě prochází prvním údobím vzdoru. Prostředím dítěte je rodičovský dům. Konstelace rodiny, rodiče a podmínky domova vytvářejí dítě. Zaměstnáním dítěte je hra jako práce dětsky zřená. Dítě potřebuje zvýšené péče výchovné, a tu rodičům přichází na pomoc mateřská škola.

Druhá doba, v ě k š k o l n í od 7 do 14 let, tak se jmenuje podle toho, že v této době je dítě vázáno povinnou docházkou školní. Vstupem do školy přibyl do života dětského nový mocný činitel, který má vliv na mohutný rozvoj celé osobnosti. Věk školní dělí se zřetelně na dvě údobí: 1. d r u h é d ě t s t v í do 7-8 let a 2. v ě k c h l a p c e a d ě v č e t e. Tento se pak dělí na: a) ob-

2) D v o ř á č e k J.: Methodologické problémy pedagogiky a didaktiky, 1947, stran 48.

3) Po této stránce odkazujeme na základní české dílo Dr J. M a t i o k y, Somatologie školní mládeže, 1927. V tomto spise jsou uvedena úplná data o tělesných poměrech českého dítěte.

4) Dr J. V a n ě k: Dětství v rámci lidského života, ve sborníku Česká mateřská škola do nového údobí, 1946, str. 18.

dobí od 7 (8) let do 10 (11) let, b) prepubescenci od 10 (11) do 13 (14) let. Druhé dětství je stadium nácviku duševních forem. Dítě dospívá k uvědomění povinností hodnocením chování, i když se tu jeví málo sebeovládání a vytrvalosti, neboť vůle dítěte je dosud slabá. Mládež prochází obdobím pubescence, nadání se vyhraňuje, speciální sklony se projevují určitěji. Prepubescencí rozumíme zjevy, které předcházejí tělesnou i duševní pubertu, v nichž však se dosud neprojevuje zřetelně žádný z primárních ani sekundárních znaků pohlavního dospívání. Toto údobí bývá charakterisováno jako druhé údobí vzdoru.

Třetí dobu od 14. roku jmenujeme obdobím mladosti, věkem jinošským a dívčím. Přechod z doby druhé do třetí tvoří období pubescence, t. j. období vlastního zrání, v němž se projevují hluboké změny anatomické, fysiologické a psychologické. Pubescence zachvacuje najednou všecky složky osobnosti dítěte, které se takto ocitá ve známých zmatcích.[5]) Z měkké struktury dospívajícího rodí se nová osobnost, ucelenější a pevnější. Pubertou se končí dětství. Údobí po ukončení pohlavního dospívání asi od 14 do 18 let se jmenuje postpubescencí, to už mládež tohoto věku jest jednak v praktickém povolání, jednak studuje na vyšším stupni středních škol. Po období plném krisí, které vznikají z hledání nových hodnot a pronikání vědomí vlastní osobní hodnoty, nastává vyrovnání myšlení, cítění a vůle.

Duševní vývoj dítěte. V dětském duševním vývoji zajímá nás především stránka kvantitativní, to jest růst co do obsahu a výkonnosti. Duševní růst má pevný rytmus, který může býti vnějšími vlivy podporován nebo zdržován. Kvalitativně nerostou duševní schopnosti úměrně, ale probíhají určitými stadii, z nichž každé má svůj čas rozvoje a dobu zrání. Každá nová schopnost rozvíjí se po určitou dobu až se vytvoří určitá forma. Tempo duševního růstu je zprvu velmi prudké, na prvý pohled patrné, ale později se málo projevuje, to je obecný zákon vývojové retardace. Vývojové tempo je individuální. Mínění, že duševní struktura hochů i dívek jest v zásadě stejná, je všeobecně opuštěno. Děvčata se vyvíjejí rychleji nežli chlapci. Hoši jsou zvídavější, činnější; dívky předčí hochy v paměti a v řeči.

Smysly. Když dítě vstupuje do národní školy, jeho smysly fungují v podstatě jako v pozdějším věku, ovšem čivost a jemnost smyslů u dítěte ve školním věku jest menší než u člověka dospělého. Ze všech smyslů nejdůležitější jsou t. zv. kulturní smysly: zrak a sluch. Vjemy zrakové jsou ze všech nejmocnější. Bystrost zraku dětského jest značná. Přímý zrakový názor při vyučování má proto tak veliký význam. Zrakové vnímání má i širší význam, a to pro

5) Pubescence = z lat. pubesco- dorůstám, dospívám. Poněvadž je dospívání složitý a několikaletý pochod, doporučuje V. Příhoda podle C. W. Cramptona termín pubescence jako vhodnější nežli puberta, jež znamená již dokonalé uzrání a ukončený stav.

utváření celé osobnosti člověka. Nejde jen o vidění, nýbrž o účast zraku v duševním životě člověka, v jeho myšlení, v názorech ethických a estetických. Zkoumáním zraku a zrakového vnímání a zrakovou výchovou se zabývá zvláštní vědní obor, který pojmenoval B. Markalous eidikou.[6])

Dětským očím lahodí pestré barvy. Děvčata rychleji poznávají barvy než hoši a mají zálibu v živějších barvách, kdežto hoši tvoří v klidnějších. Této zálibě vyhovují učebnice s barevnými ilustracemi ovšem je tu samozřejmý požadavek, zejména pro učebnice náboženské a pro náboženské obrazy, aby byly umělecky hodnotné, dětem srozumitelné, pro elementární stupeň jen v jednoduché perspektivě, v jasné kresbě, v prosté komposici, výrazně provedené, věrné (srovnávati se se skutečností), pravdivé po stránce duševního dění, všeho umělkovaného, affektovaného, nasládlého a schematického prosty.

Způsob dětského vidění je různý, některé děti zachycují obrys a detailů si nevšímají, jiné zas upírají zrak na jednotlivosti a celek se jim ztrácí.

Od 7. roku poznává dítě míry. Jemnější porozumění tvarům poznenáhlu se působením školy zdokonaluje. Porozumění pro větší časová období je celkem nepatrné, ale rychle se vyvíjí. Odhadování menších vzdáleností od oka jest již skoro tak přesné jako u dospělého.

P ř e d s t a v i v o s t školních dětí se vyznačuje již věcností. Značné procento dětí i mládeže je nadáno e i d e t i c k o u v l o h o u, t. j. schopností i po nazírání jen několika vteřin vybavovati představy tak, že mají názornost vidění přímého.[7])

A s o c i a c e. Děti dovedou sdružovati představu věci s představou slova. Ježto představové souvislosti či spojitosti se řídí vnitřním osobitým výběrem a zakládány jsou úmyslně, bez chtění by nevznikly, pozorujeme, že, co žák sám vypozoroval, promyslil, vykonal, to mu dlouho utkví v paměti. V asociaci má velkou úlohu pozornost, která soustřeďuje vědomí žákovo k určitému předmětu nebo úkonu. Směr pozornosti je určen nejen schopností poznávací, nýbrž i vůlí.

A p e r c e p c e a způsob osvojování dítěte šestiletého se značně liší od osvojování dítěte staršího; nedovede ještě ovládnouti apercepční pochod. Ten probíhá v těchto třech fázích: 1. vnímání nového dojmu, 2. reprodukce vázané představy, 3. vzájemná asimilace či osvojení. Osvojování je závislé na obsahu duševního života. Čím bohatší je představový život žákův, tím větší též možnost, aby žák dovedl vhodně reagovati na podněty z vnějška. Z toho pro praxi plyne, že vyučování musí navazovati na zkušenosti žactva, nové

6) B. M a r k a l o u s: Praktická školní eidika, v čas. Tvořivá škola, IX, č. 5-6.

7) Výzkumu eidetické vlohy se věnovala psychologická škola marburská s prof. E. R. Jaenchem a jeho spolupracovníkem Osv. Krohem. (Subjektive Anschauungsbilder bei Jugendlichen, 1922), u nás eidetický výzkum konal doc. dr F r. K r a t i n a a o výsledcích pojednal ve spise Eidetická vloha u mládeže (1930).

poznatky na starší, jinak zůstává nové učivo isolováno a snadno se zapomíná.

P o z o r n o s t. Dítě 6 až 7leté má pozornost fluktující, těkavou, nedovede ji dlouho udržeti. Do 11.-12. roku je pozornost dítěte spíše pasivní než aktivní, adaptace (schopnost přizpůsobení) na novou činnost je zdlouhavější. I rozsah dětské pozornosti je nepatrný. Šestileté dítě dovede současně zachytiti 2-3 jednoduché obsahy, dvanáctileté 3-4, čtrnáctileté 5. Pro praxi z toho plyne, abychom vedli děti k pozornosti úmyslné, a to i tehdy, když předmět nepoutá jejich zájem. Ze základních vlastností organismu dítěte plyne, že se pozorností ve značné míře unavuje, ale ku podivu po krátkém odpočinku — často po nepozornosti — dostavuje se opět plné zotavení (Kubálek).

Pozornost se uplatňuje nejen při učení, ale předmětem jejím jsou také motivy, které vedou k jednání náboženskо-mravnímu, k nimž nutno upnout pozornost mládeže zejména dnes, kdy chvat, shon a zrychlené celé životní tempo, zrcadlící se i v životě dítěte, odvádí od nadpřirozených hodnot. Zdokonalování pozornosti jest nejmocnějším prostředkem přímé výchovy vůle.

P a m ě ť. Z nejvýznačnějších schopností lidské duše je paměť. V paměti podle Ribota jsou zahrnuty tři pochody:

1. dojmy uchováváme (konservace),
2. znovu je poznáváme (rekognice),
3. vztahujeme je k určitému momentu v předchozím životě (lokalisace v čase a prostoru).

Děti obtížněji ukládají v paměť. Paměť dětská je převahou smyslová, nikoli slovní. Děti neudržují osvojenou učební látku celou, zapomínají buď částečně nebo celou. Cvikem ve škole vzrůstá schopnost naučení a bezprostředního zapamatování. Mladší děti nemají paměť soudnou, logickou, nezmáhají učební látku postihováním myšlenkových souvislostí, nýbrž slovným učením zpaměti. Mechanická paměť dětí dosahuje vrcholu kolem 12. roku, potom nastupuje paměť logická.

Výchova paměti je velmi důležitá, zvláště v dětství, neboť představy a vzpomínky z dětství jsou nejvlivnější na formaci duševního života. Zkušenost potvrzuje, že mravní život dospělého člověka se řídí směrnicemi, jichž základy byly dány v dětství. „Jinoch nevzdálí se, i když zestárne, od cesty, kterou se dal". (Přísloví 12, 6.)

O b r a z i v o s t. Do tvoření představ zasahuje naše „já" a spontánně tvoří nové představové tvary, obrazy. Tato činnost tvořící disociací (rozpojením) z dřívějších představ něco zcela nového slove obrazivost. Při všech duševních činnostech dítěte můžeme sledovati její vliv. Dětská obrazivost rozvíjí se od 3. roku, počíná si hravě, neplánovitě, libuje si ve zvláštním a přehnaném, je volná a bezstarostná, v 6.-7. roce je největší a dítě také v této době podléhá nejvíce sugestibilitě. Stern dovozuje, že sugestibilita jest i při nejčerstvějších dojmech velmi značná, ale s věkem klesá — s 50%

u 7letých na 20% u 15letých. Dívky méně vzdorují sugesci než hoši.

Po 7. roce s přesnějším poznáváním skutečnosti mizí ilusionismus a nastupuje kombinační schopnost obrazivá, která vrcholí kolem 10. roku. Nato snižuje se činnost obrazivosti a uplatňuje se více zájem o vnější svět. Znova pak rychlého rozmachu nabývá v době pubescence.

Již u dětí možno rozeznávati náboženskomravní zaměřenost obrazivosti, mají velmi rády biblické příběhy, životy svatých a s obzvláštním zalíbením sledují krásu liturgie.

První účinky dětské obrazivosti se jeví u dětí ve hře a pohádkách, zprvu v naslouchání a později ve vlastní četbě. Hra v době dětství cvičí vrozené schopnosti, vlohy, které jsou tvárné, zdokonalují se tak a dozrávají pro vlastní životní úkoly. Pokud není u člověka vyvinuta soudnost a smysl pro reálnou skutečnost, po tu dobu žije z fantasie a podle doc. Koláříkové tou dotváří zlomkovité danosti v celek, aby jeho svět neměl mezer, byl životný a vyhovoval mu.[8]) Fantasie dotváří a nahrazuje to, čeho se poznání nedostává. Protože dítě skutečný svět ještě nezná, nestačí na něj a bojí se ho, proto je domovem jeho svět hry, fantasie a pohádky. Pohádku ze světa dětské četby nikdo neodstraní. Právě tak jako ve hře uplatňuje se obrazivost dítěte při naslouchání a při čtení pohádek, jejichž přesná analysa je cenná k zhodnocení a poznání dětské fantasie.[9]) Charlotta Bühlerová[10]) rozlišuje tři stupně vývojové podle oblíbených knih: a) období Střapáče (Struwwelpeter, jemuž by u nás odpovídalo asi období hloupého Honzy), b) období pohádek, c) období robinsonád. Prvé období sahá asi průměrně do 5. roku. Doba pohádek (druhý vývojový stupeň) začíná většinou okolo 8. roku a trvá u hochů městských do 9.-10. roku, u hochů venkovských do 11.-12. roku, u dívek o rok déle. Teprve později ustupují pohádky dobrodružným románům Verneovým a Mayovým, povídkám o zvířatech takového Kiplinga nebo Thompsona, cowboykám a robinsonkám; četba zejména těchto okouzluje hochy tak, že sami se vydávají na cestu realisovati tyto smyšlené historie. Pro praxi nutno požadovati, aby kniha českého dítěte byla vždy knihou umělecky hodnotnou. Cíl písemnictví pro mládež, jak připomíná jeho znatel Pazourek, je zcela jednoznačný v principu. Umělecky hodnotná kniha musí býti také na výsost mravná, může býti i dobrodružná, poučná, veselá, žádný její skladebný prvek nesmí přepínati k tendenční výlučnosti. Výraznými autory pohádek jsou B. M. Kulda, M. Mikšíček, J. Š. Baar, J. Š. Kubín, Václav Říha, z autorů bajek

8) Dr L. Kolářík ová: Výchova v mateřských školách v duchu nové psychologie, ve sborníku Česká mateřská škola do nového údobí, 1946, str. 69.

9) E. J. Pejhovský: O dětské fantasii, v čas. Školské reformy, roč. XVIII., stran 74.

10) Ch. Bühlerová: Das Märchen und die Phantasie des Kindes, Beiefteh z. Zeitschrift für angewandte Psychologie, 17, 1918, str. 7.

zvláště J. F. Hruška, v obrázcích z přírody B. Bauše, J. E. Tisovský, J. Chudáček a Jan Karafiát proslulý svými Broučky.

Jak dítě dospívá, zbavuje se svých fantasmat v souhlase s tím, jak nazírá na svět skutečný. Svět ideální připravuje dítě k poznání světa reálního.

Od dětských pohádek samostatně tvořených jest jen krůček k dětské lhavosti. Z iluse, které se dítě zcela oddává a z velké jeho sugestibility vzniká nejčastější forma dětských lží. Dítě neumí ještě kontrolovati, co si představuje nebo co chce a co vskutku vidí. Pozorujeme-li u dítěte však účelné zapírání, záměrné zkreslování a vymýšlení nepravd, pak dítě lže. Tresty jsou tu na místě, aby dítě pochopilo, že při nepravdě jde o vážnou věc. Pomůže však toliko správné vedení obrazivosti a účelná výchova, kterou by se vyvinulo vědomí odpovědnosti pro pravdu. Bájivá lhavost a úmyslná lež a předstírání bývají velmi u dětí toulavých. Dr Apetauer upozorňuje tu na velmi důležitou okolnost: Utíká-li děcko z domova, je možné, že jde o stavy vtíravých a ovládaných představ nebo o stavy mrákotné. Na jejich podkladě může dítě podlehnout útěkům z domova nebo jinak nenormálně si počínat. Zakročí-li se s nápravou včas, dá se mnoho zachránit, bohužel je to jen u menšiny případů.

Myšlení. Jak dítě myslí po svém má-li úplnou volnost, ukazují četné práce; abych jmenoval jen nejdůležitější autory, jsou to na př. Bühler, Koffka, Stern, Descoeudresová, Montessoriová, Claparède a zejména Piaget, u nás Vaněk, kteří se zasloužili o analysu dětského myšlení.

Dětské myšlení dlouho závisí na konkretním podkladu. Dítě potřebuje viděti předměty, jež má uvésti ve vztah. Jen pomalu a těžce se pozvedá k čiře myšleným pojmům. Postup dítěte je synkretický, globální: začíná změteným vnímáním celku, ale jeho ještě slabě ukázněná pozornost nepopřeje mu času, aby si celek spořádaněji rozebralo. Proto jest jeho analysa povrchní, utkvívá spíš namátkou na podružných znacích. Fluktující, kolísavá pozornost nedá mu se soustřediti na akt myšlení sám, aby dovedlo myšlenkový pochod vědomě k závěru. Proto dítě, jak můžeme často pozorovati, s lehkým srdcem se dohaduje, usuzuje neurčitě, chápe příčiny a následky jen mlhavě.

Dítě 7-8leté je ve svém myšlení soustředěno na své „já", jeho myšlení se týká vždy dítěte samého (egocentrismus). Dětský myšlenkový egocentrismus tvoří přechod mezi myšlením zcela libovolným a mezi myšlením vyspělým. Binet shledal, že v prvních letech školního věku děti rády určují pojmy znakem užitečnosti, na př. ovoce je něco dobrého k jídlu — to ukazuje, že mladší děti myslí ještě příliš konkretně. Po 10. roce mají u dětí správné úsudky převahu nad nesprávnými. Abstrakční schopnost se vyvíjí úplně teprve ve 13.-14. roce věku dítěte. U dětí téhož věku můžeme pozorovati velké individuální odlišnosti po stránce rozumové vyspělosti. Děti

málo nadané abstrahují těžce. Naše vyučování však často chybuje, jak uvádí Kádner,[12]) že se počáteční abstrakce provádějí příliš rychle, že se na školách podává namnoze jen učení knižní, verbální, ideové místo názorného, věcného, smyslového; vnucují se dítěti definice, jimž ještě nemůže rozuměti. Neplatí totéž stejnou měrou i o katechesi ve škole?

Řeč dětská. Vyjádřením myšlení je řeč. Řeč má podle Sterna trojí funkci: a) výrazovou (projev radosti, strachu, hněvu a pod.), b) společenskou (styk), a c) intencionální, specificky lidskou (zaměření k smyslu).

Při vstupu do školy dosáhne dítě zpravidla posledního vývojového stupně: jeho zásoba slov aktivní je asi 2000—2500 slov, receptivní čtyřikrát až pětkrát větší; dítě ví obyčejně více, než dovede povědět (Kubálek). V dětské řeči převládá především podstatné jméno, a to proto, že znamená něco statického, hotového. Pro vyjádření děje si osvojuje dítě slovesa, dále přídavná jména, předložky a ostatní části řeči. Užívání přídavných jmen činí dětem zprvu obtíže, protože přídavná jména jsou bližším určením věci a dějů, jsou abstraktnější pojmy. V tomto věku tvoří všechny věty vedlejší a v omezené míře i věty podřadné.

Po stránce obsahové dětská řeč se tedy blíží na počátku školní docházky řeči dospělých. Zato po stránce mechanické se objevují často nedokonalosti, na př. patlavost, t. j. dítě nedovede vyslovovati nebo správně tvořiti některé hlásky; buď je vynechává, nebo zaměňuje jinou, tak „K" buď vynechá a řekne „a r e l" místo „Karel" nebo nahrazuje souhláskou „t", místo „r" říká „j" a pod. Nebo nedovede vysloviti sledy hláskové, na př. stříkačka — cíkačka. Tyto vady netrpíme a také se jim nesmějeme, ale navykáme správné výslovnosti. Zvláštní a dosti častou formou patlavosti je nesprávné vyslovování sykavek — šišlání, jež nejčastěji vzniká ledabylým článkováním sykavek a mazlivým mluvením nebo tím, že při neprůchodnosti nosní (zbytnělá nosní mandle) dýchá dítě pootevřenými ústy, což působí návyk artikulovati při povyplazeném jazyku. U dětí těkavých často se vyskytuje drmolení.

Pro správný vývoj řeči je zvláště důležito, aby dítě volilo příléhavý výraz pro to, co si představuje a o čem usuzuje.

Inteligence. Ve škole máme příležitost pozorovati duševní pohotovost a výkonnost svých žáků, kteří se od sebe rozlišují převážně kvantitativně, celkovou výší své rozumové úrovně. Teprve v prepubescenci vystupují zřejměji kvalitativní odstíny ve složení inteligence, po pubescenci vnitřní diferenciace pokračuje rychle, takže u dospívajících a u dospělých končí pestrou rozmanitostí.[13])

Pojem inteligence se různě vyměřuje. S funkcionálního hlediska definuje jako James, Claparède a Stern náš Stejskal inteligenci jako

12) Kádner O.: Základy obecné pedagogiky, str. 736.
13) Stejskal Cyr.: Dětská inteligence, 1934, str. 81.

obecnou schopnost přizpůsobovati se myšlením jakýmkoli životním požadavkům. Podobně i Příhodovi je inteligence adekvátní konformace situacím životním. Od této obecné schopnosti rozlišuje se talent jako speciální schopnost, která se omezuje na jediné určitě ohraničené pole duševní činnosti a která se projevuje ve vysoce nadprůměrné míře.

Proti obecné inteligenci se staví Lipmann, u nás prof. Chlup odmítá jak termín inteligence vůbec, tak „celkovou" inteligenci zvlášť. Soudí, že vystačíme s jednotlivými funkcemi, jako paměť, pozornost, obrazivost, instinktivní představivost, citová vnímavost atd.

V methodologii a axiomatice otázky inteligence je mnoho problémů. Podle dosavadních zkoumání stanoví Stejskal[14]) nejobvyklejší a nejnápadnější typy inteligence, a to typy dvoupolové s tím vědomím, že v plné jednostrannosti ve skutečnosti by se representanti čistého typu hledali velmi nesnadno. První dvojice typů je typ analytický — střízlivý pozorovatel, suchý empirik a typ syntetický — tvůrčí duch. Druhou dvojicí je typ intuitivní a typ diskursivní, který vědomě a úmyslně rozvíjí postup své ideace. Do třetí dvojice řadí typ theoretický — inteligence verbální, školská, cílem poznání pro poznání a typ praktický — inteligence životní, přirozená, pohotová, pružná. Poslední dvojicí je typ hbitý — rychle pracující a typ pomalý — volnějšího pracovního tempa.

Úsilí o nalezení objektivních method pro výzkum individuálních rozdílů vedlo ke vzniku první škály pro měření inteligence, jejíž autorem je francouzský psycholog Alfred Binet[15]) Převod jeho škály pro měření inteligence se rozšířil po četných zemích, opatřili si jej i misionáři (pro děti čínské misionář Jeannière a v Rhodesii misionář Merleau). Na výzkumu se pracovalo nejdříve v Americe, kde se uvádí L. M. Termann, E. L. Thorndike, potom v Anglii: Johnston a Burt, Spearman a Thomson, v Belgii: Decroly a Buyse, v Rusku: Rossolimo, Rybakov, Něčajev, Čebotarev, ve Švédsku Jaederholm, v Italii: Safiotti, v Polsku: Jankowská, v Německu: Bobertag, Bühlerová, Argenlanderová, Hetzerová, Meumann, Stern, u nás: Forster, Chlup, Příhoda, Váňa, Stejskal, Kubálek a j. Upřílišená popularita, takřka módní měření inteligence vedlo ke kritice testových zkoušek a jejich hodnoty. Vzplanul boj pro i contra. Dnes se obecně uznává, že inteligenční testy v rukou odborníka mohou být diagnostickou pomůckou pro první orientaci, že však nutno je doplniti kvalitativní analysou. Diagnosa založená jen na testu je nespolehlivá a výchovné opatření, opřené jen o test, je v pravém slova smyslu neodpovědné. Tak soudí Kratina.[16]) Stejně významné kri-

14) Stejskal, h. c., str. 78.

15) Váňa: Měření inteligence, I. díl, 1933, str. 13. Vznik, vývoj a současný stav metod měření inteligence.

16) Kratina Ferd.: Psychologie, 1947, str. 28.

tické hlasy o psychologickém základu testových zkoušek a o jejich hodnotě pronesli prof. Chlup, Stejskal a Uher.[17])

Život náboženský. Nemůžeme se vyhnouti faktu, že mnoho prací v oboru dětské psychologie opomíjí oblast náboženskou, čímž mohlo by se buditi zdání, jako by byl pravdivý názor J. J. Rousseaua, že dítě je bez vědomí náboženského. Ve skutečnosti je opak pravdou. Ed. Spranger[18]) dokonce píše: „Můžeme pokládat za jisté, že náboženský život není do dítěte jen vložen, nýbrž vyrůstá zcela spontanně." Toto stanovisko moderního psychologa protestantského souhlasí s názorem katolickým, podle něhož náboženský život dítěte vyrůstá nejen z přirozeného pochodu poznávacího, ale zároveň z nadpřirozené vlohy: milosti posvěcující, vložené do duše na křtu svatém; touto pomocí postupně jak dospívá, překonává síly hmotné a proniká v říši hodnot nehmotných. Kolem třetího roku se probouzí náboženské vědomí u dítěte. Představa dítěte o Bohu je přirozeně hodně anthropomorfistická. K této představě záhy přistupuje motiv ethický: Bůh nás vidí, vidí vše, co děláme, dobré odměňuje, zlé trestá. Později dítě pozvolna se vybavuje z naivního anthropomorfismu, chápe pojmy o Bohu, ctnosti, hříchu. Náboženství dítěte ve věku školním není sice ještě plně uvědomělým, nebo dokonce snad vše formujícím principem osobního života, neboť dosud neproniklo plně do centra psychické osobnosti dítěte. Tím ovšem není řečeno, že by bylo možno spokojiti se toliko s oblastí mravní u dítěte v mylném domnění, že děti nemohou přece prý rozuměti tomu, co tvoří podstatu náboženství. Je pravda, že dítě zaměstnávají více bohoslužby, náboženské slavnosti, náboženské vyučování a nikoli snad osobní náboženské problémy. Proto se musí tříbiti a zdokonalovati náboženské představy a pojmy i život náboženský, aby se stal dokonalou životní hodnotou a silou. Uvědomění náboženské se hlásí intensivněji kolem 15.—16. roku. Náboženské působení v tomto věku má téměř rozhodný vliv po celý život. Časté sv. přijímání je rozhodujícím nejen pro vzbuzení a živení zájmu náboženského, ale je zároveň podmínkou plného a zdravého růstu dítěte. Tak nutno také chápati formaci náboženské psychologie, nikoli v subjektivním zaměření v duchu theologie Schleiermacherovy, popírající nadpřirozený charakter náboženství, jež nakonec není ničím jiným než racionalismem v náboženško-psychologickém ražení, který svedl na scestí některé i na straně katolické.

Život společenský. U dětí školního věku pozorujeme, že začínají žíti společensky, uzavírají přátelství mezi sebou, a tak k psychologickému profilu měli bychom přibrati důležitý zřetel sociologický vůbec, avšak o tom více při jiné příležitosti.

Závěr. Z uvedeného jsme poznali, že dítě není nikterak tak

17) Chlup O.: Pedagogika, 1936, str. 46 ad.; Uher J.: Základy americké výchovy, 1930, str. 125 a d., Stejskal Cyr.: Dětská inteligence, 1934, str. 314.

18) Spranger Ed.: Psychologie des Jugendalters, 1925 , str. 289. — Viz též Tomášek Fr., Pedagogika, 1947, str. 139.

otevřenou knihou, jak často se předpokládá. Každé dítě je osobnost určitého nadání se zvláštními vývojovými schopnostmi. Hlavní úkol učitele náboženství není sdělování vědomostí, ale v ý c h o v a d u š e . Má-li vyhověti rozličné individualitě dítěte a při tom všecky přivésti k jedinému cíli, musí se obrátiti k dítěti samotnému, s pedagogickým taktem je pozorovati, a to, jak praví K. Bühler,[19]) očima odpovědného vychovatele a nad ním bdíti s péčí lékaře a duchovního otce. Dítě, které se nestalo ještě blaseovaným, jest šťastné, nezná nic z trpkosti zklamání. Když nahlédneme do dětské duše, přisvědčíme Amielovi: La peu de paradis que nous apercevons encore sur la terre est dû a sà présance — ten kousek ráje, který spatřujeme ještě na světě, děkujeme jeho přítomnosti.[20])

Prof. Oldřich Bartl:

MYŠLENKY KE KATECHESI A EXHORTĚ O MRAVNÍ ČISTOTĚ

Prof. Frant. Soukup vypracoval v 6. čísle časopisu „Logos" katechesi o mravní čistotě po stránce negativní. Já zase se osměluji zde předložiti několik myšlenek po stránce positivní. Celou látku možno rozvrhnouti asi takto:

I. Úvod: Mravní čistota je příkazem Božím a nutnou podmínkou existence každého národa.

II. Stať: Pro ctnost sv. čistoty se nadchne, kdo pozná, v čem spočívá:
   a) podstata a krása čistoty
   b) možnost čistotu zachovat bez újmy na zdraví
   c) odměna čistoty v životě přirozeném a nadpřirozeném
   d) přirozené a nadpřirozené prostředky k zachování čistoty.

III. Závěr: Čistota jest na prospěch jedinci i celé lidské společnosti.

I. Milí studenti! Téměř čtyři tisíce let zapadlo do moře věčnosti od té doby, kdy Bůh dal lidstvu za hromu a blesků Desatero přikázání na hoře Sinaj. Ačkoliv jest Desatero tak staré, přece není zastaralé, nemoderní, nýbrž naopak stále aktuální a časové. Neboť v něm nalézáme uspokojivou odpověď a řešení všech otázek, které nejsou s to rozřešiti všechny zákoníky a státníci světa. Tento blahodárný vliv Desatera uznávají i nevěrci a připouštějí, že by zakrátko přestal dnešní boj všech proti všem a slzavé údolí by se proměnilo v ráj, kdyby opravdu všichni lidé zachovávali Desatero. Poněvadž však mnohým není po chuti, jsme svědky stálých bojů a válek. Kořenem všech těchto smutných zjevů jest soustavné porušování zvláště přikázání šestého: Nesesmilníš! Také náš národ byl zachvácen touto horečkou nemravnosti v takovém stupni, že sám president Budo-

19) B ü h l e r K.: Nástin duševního vývoje dítěte, 1939, str. 32.
20) S u l l y J.: Studie dětství, 1899, str. 7.

vatel varoval před jejími zhoubnými následky především dospívající mládež, která byla nejvíce ohrožena. Ve svém vánočním poselství tehdy vyburcoval svědomí všech rodičů a vychovatelů a zastavil tak nebezpečnou lavinu nemravnosti, která hrozila zavaliti a zničiti naši milovanou vlast.

Ovšem bylo by mylné se domnívati, že vřed nemravnosti byl již úplně odstraněn z těla naší národní společnosti a proto že nám v tomto směru již nehrozí žádné nebezpečí. Jest třeba stále bdíti a modliti se, aby nás nezasáhl svůdný dech žhavé smyslnosti. A v této naší ušlechtilé snaze zachovati si čisté srdce uprostřed svodů a nástrah nás jistě posílí úvaha o mravní čistotě.

II. a) Chceme-li mluviti o čistotě, musíme si nejdříve uvědomiti, co jest mravní čistota. Podle katechismu čistota jest ctnost, kterou krotíme pohlavní pud a všechny žádosti, jež urážejí stydlivost. Čistým být znamená: býti pánem svých myšlenek a žádostí, míti živelný odpor ke všem neslušným řečem a skutkům. Kdo je stydlivý, ten se bez náležité potřeby neodkrývá, nedívá a nedotýká — ani sebe ani druhého. Neztrácí však čistotu, kdo činí tyto věci v oblasti pohlavního života z nutné potřeby nebo z práva a jinak v nich nemá hříšného zalíbení. — Jsou různé druhy a stupně svaté čistoty. Rozeznáváme čistotu manželskou, vdovskou a čistotu panickou nebo panenskou. Co do ceny zaujímá přední místo čistota panenství, pak vdovská a konečně manželská. My zde chceme pojednati právě o té nejvyšší čistotě: o čistotě panenské. Má ji, kdo si zachoval čistou duši od malička. Sám Bůh ji ukládá pod těžkými tresty všem, kteří neuzavřeli svátostné manželství. Na první pohled se zdá, že jest to věc nemožná. Jakmile však poznáme krásu úplné zdrženlivosti, pochopíme rázem též pravdivost Kristova výroku: „Jho mé jest sladké a mé břímě jest lehké." (Mt. 11, 30.)

Poslyšme nejprve, jak oslavuje krásu čistoty Písmo svaté. V knize Moudrosti čteme: „Jak krásné jest čistotné plémě ve své skvělosti. Nesmrtelná jest památka jeho, neboť u Boha známo jest i u lidí!" (4, 1.) Sám Kristus ji nazývá ctností andělskou: „Neboť při vzkříšení se nebudou ani ženiti ani vdávati, nýbrž budou jako andělé v nebi." (Mt. 22, 30.) A sv. Pavel nazývá čistotu prostě svatost: „To jest totiž vůle Boží, vaše posvěcení: abyste se zdržovali smilství. Vždyť nepovolal nás Bůh k nečistotě, nýbrž k posvěcení." (Thes. 4, 3, 7.)

Jestliže sama božská Moudrost mluví s takovou chválou a nadšením o krásе svaté čistoty, není divu, že se do ní zamiluje i každý člověk. Sv. Zeno praví: „Čistota je tak veliká ctnost, že ji ctí i její vlastní nepřítel. Kdo má čistotu, váží si jí, kdo ji nemá, váží si jí také." Je jistě zajímavé, že i v nejhlubším mravním úpadku antického světa, zazářila čas od času čarovná krása mravní čistoty a projevovala se palčivá touha lidské duše po ní. Jest všeobecně známá úcta, kterou Řím prokazoval vestálkám, neposkvrněným kněžkám bohyně Vesty, udržujícím posvátný oheň. Na ulici musel se jim vyhnouti sám konsul; potkal-li člověk odsouzený k smrti

vestálku, byl mu darován život. Za to bylo považováno za veliké státní neštěstí, jestliže se některá provinila. Spoluvinník byl mrskán k smrti a vestálka sama za živa zazděna. Den jejího mravního poklesku byl dnem národního smutku a božstvo bylo usmiřováno velkými obětmi. Tak si i pohané při svých bludných názorech vážili mravní čistoty! A posud, ačkoliv se naše doba smutně vyznamenává rafinovanou nemravností, nikdo, ani největší nemrava, nemůže odepříti svého uznání a veřejné úcty člověku čistotnému. Nuže, milí studenti, jestliže vážně usilujete o krásu, pak si hleďte zachovati ctnost čistoty. Neboť jí se nevyrovná ani rozvitá lilie ani čerstvě napadlý sníh. Jest nejkrásnější perlou mezi všemi ctnostmi.

b) Ale již slyším, jak leckterý z vás namítá: „Jak rád bych žil čistě, ale vždyť jest to nad mé síly! A pak někteří lékaři tvrdí, že úplná zdrženlivost škodí zdraví; já však chci být silný a zdravý." Slyšel jsem, milí studenti, již několikrát tuto námitku. Snaží se jí omluviti své poklesky ti, kteří mravní čistotu již dávno ztratili. Co jim odpovíme? Myslíte, že by se odvážila naše matka, sv. Církev, ukládati svým kněžím doživotní celibát, kdyby byl zdraví škodlivý? Poněvadž však ví, že právě čistí jsou tělesně a duševně nejzdatnější, vybírá si ke službě oltáře jen muže, kteří se dobrovolně rozhodnou z lásky k Bohu a k nesmrtelným duším k zachovávání pohlavní zdrženlivosti. Ostatně tento názor Církve potvrzují i nejznamenitější lékaři, naši i cizí. Tak MUDr Hynie, profesor sexuologie na Karlově universitě píše: „Nelze tvrditi, že by u zdravých lidí pouhé opomíjení sexuálních záležitostí v obdobích, kdy jsou soustředěni na nějakou jinou činnost, mělo nějaké škodlivé následky pro jejich zdraví." Také lékařská fakulta v Christianii odpověděla na dotaz jednoho akademického spolku v Norsku, zda mravní čistota zdraví škodí či nikoliv: „Nevíme z vlastní zkušenosti o žádné nemoci, o které by se smělo říci, že by mohla povstati ze života dokonale čistého a mravního." A tak všechna tvrzení, že čistota je proti přirozenosti, že není na prospěch opravdovému zdraví, zvláště nervovému a že přináší duševní ochuzení, neobstojí před pádnými důkazy nezaujatých lékařských autorit.

Než připusťme na okamžik, že by ustavičná čistota škodila zdraví. Poslyšte, co k tomu poznamenává proslulý vychovatel Dr Foerster: „Nezapomínejme, že zdraví není naším posledním účelem na tomto světě, nýbrž prostředkem k jiným vyšším účelům. Bdění matky u nemocného dítěte, ošetřování nemocných, vědecká práce a jiné obětavé činy poškozují zdraví a přece nikdo netvrdí, že by se měly zastavit k vůli tomu, aby si člověk neuškodil nějak na zdraví. A tak také i kdyby se snad dokázalo, že zdrženlivost na zdraví škodí, musela by se zdrženlivost počítati mezi oběti pro vyšší účely — právě tak jako tisíce lidí trpí chudobu a přece nesahají na cizí majetek k vůli vyšším zájmům veřejného státního pořádku. Ale na štěstí lidské slabosti můžeme říci, že čistota jen tělu i duši prospívá."

Jest samozřejmé, že se naše úsilí o mravní čistotu neobejde bez

boje. Naprosto s vámi souhlasím, když tvrdíte, že tento boj jest ze všech nejtěžší. Jak by také ne, když nepřítel je příliš mocný, nečistá žádost příliš silná, kdežto vůle lidská následkem dědičného hříchu je příliš slabá. Než, ač vyžaduje vypětí všech našich sil, přece není tento boj nemožný. To proto, že nejsme v tomto boji odkázáni pouze na sebe, nýbrž můžeme zcela jistě spoléhati na pomoc Boží. A je-li Bůh s námi, kdo proti nám? Se sv. Pavlem se můžeme těšiti slovy: „Bůh je věrný a proto nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete snésti, nýbrž s pokušením dá také sílu, abyste mohli snésti." (1. Kor. 10, 10.) S pomocí Boží lze tedy úspěšně odporovati zlé náklonnosti a osvojiti si trvale ctnost sv. čistoty. Právě touto myšlenkou se sílil ve svých bojích sv. Augustin: „Mohli jiní, mohly jiné, proč pak ty ne, Augustine?" Kdyby opravdu nebylo možno vésti čistý život, jak by mohl nebeský Otec nařizovati tuto ctnost? Jak by mohl trestati její porušení věčnými tresty? Jak by mohlo lidstvo pokládati nečistotu za hanbu?

Tak zase vidíte, milí studenti, že neudržitelná jest i druhá námitka, jako by mravní čistota byla nemožná a proto boj o ni naprosto zbytečný. „Všechno můžeme v Tom, jenž nás posiluje!"

c) Snad některý z vás se v duchu ptá: „A co z toho vlastně budu mít, budu-li bojovat o svatou čistotu?" Je-li veliká oběť, jakou přináší čistý člověk, jest veliká též odměna. Tato odměna za čistý život se ukazuje především na těle. Jest zdravé a pružné, oko jasně září, krok je lehký, pohyby elegantní, řeč příjemná. Což divu, že pak čistý člověk již svým tělesným půvabem mocně k sobě vábí a každý rád prodlévá v jeho společnosti. Ovládání tvůrčích sil je nejjistější zárukou pevného zdraví a dlouhého života. Právem také radí věřící lékaři ženám jako osvědčený okrašlovací prostředek: čistý a ctnostný život.

Než ještě větší požehnání přináší čistota duši. Paměť čistého člověka jest pohotová, rozum svěží a bystrý v úsudcích, vůle naprosto svobodná a silná. Čistá duše má živý zájem o vše ušlechtilé a krásné, jest zbožná a hluboce věřící, jest plna smělých plánů a ideálů, k jejichž dosažení jest schopna největších obětí. Proto jen čistým lidem by se měla svěřovati klíčová postavení v úřadech, v armádě, v církvi. Zpravidla jsou to nejušlechtilejší charaktery, na něž možno vždy plně spolehnouti, neznají zrady ani přetvářky, zůstávají na svém místě i tehdy, když člověk oddaný vášním již dávno ustoupil.

Ale nejkrásnější odměnou svaté čistoty na tomto světě jest pokoj srdce, klid duše, vnitřní radost a spokojenost. Krásně praví bl. Tomáš Kempenský v Zlaté knížce o následování Krista: „Je-li vůbec nějaká radost na světě, pak sídlí v čistém srdci." A jak by mohlo býti jinak? Bůh nás přece stvořil pro sebe a nepokojné je naše srdce, dokud v něm nespočine, čteme ve Vyznáních svatého Augustina.

Pokračování v příštím čísle.

Poznámky

Msgre BOHUMIL STAŠEK ZEMŘEL. Tato zpráva se hluboce dotkla každého upřímného českého srdce, které dobře ví, kdo v zemřelém od nás odešel a co v něm český národ ztratil. Vyšehradský kanovník Msgre Stašek, který se narodil 17. února 1886 v Klabavě u Rokycan, po studiích na plzeňském gymnasiu a pražské bohoslovecké fakultě byl roku 1909 vysvěcen na kněze a po kaplanování v Mýtě a Plzni se stal r. 1915 vikaristou na Vyšehradě a tamtéž r. 1932 byl zvolen sídelním kanovníkem, patřil celému českému národu. V době válečné po šest let trpěl pro svůj národ v německých koncentračních táborech, odkud se vrátil po osvobození naší vlasti jednooký a se zdravím dlouholetým utrpením narušeným. Jeho kněžská horlivost a věrnost, vlastenecká činorodost a bohatá publikační činnost byla oceněna jeho zvolením proboštem vyšehradským a čestným doktorem theologie Karlovy university v Praze. Při všech těchto poctách a ve své mnohotvárné činnosti politické, literární a kněžské zůstával Msgre Stašek vždy a cele obětavým a apoštolským knězem sušilovského typu, který svůj celý život zasvětil úsilí zachraňovati hluboké a posvátné křesťanské tradice našeho lidu a který jasnozřivě poznával, že v upřímném a celistvém přilnutí českého národa k odkazu cyrilometodějskému a svatováclavskému spočívá záruka jeho svébytnosti a štěstí jeho budoucnosti. Činnosti zesnulého probošta vyšehradského může býti vzpomínáno po mnohých stránkách, my zde v časopise, určeném homiletice, máme krásnou povinnost vzpomenouti jeho činnosti kazatelské, už proto také, že Msgre dr Bohumil Stašek od počátku byl přítelem a spolupracovníkem našeho časopisu. Byl kazatelem vroucího vlasteneckého citu, jeho slovo bylo pečlivě a s láskou propracováno a znělo jako ryzí kov. Dovedl sáhnouti hluboko do strun lidského srdce a rozehráti je tak, že to bylo až podivuhodné. Jeho máchovské kázání na Vyšehradě z r. 1939, památné kázání na pouti u sv. Vavřinečka, překrásné a statečné velikonoční kázání z koncentrač. tábora v Dachau — tolik jiných, kolik jich proslovil na různých a četných místech naší krásné vlasti, každé slovo tu bylo podáváno dychtivým posluchačům jako výraz nezištné kněžské lásky, jako dar horoucího srdce a jako prorocké zapřísahání a volání k duši lidu, aby nezapomněla na cesty Boží. Přestože Staškova kázání byla silně citově podbarvena a dojímala posluchače k slzám, nebyla pouhým sentimentálním projevem citového řečníka, ale měla své rozumové zdůvodnění a svůj theologicky přesvědčivý obsah. Stašek svá kázání nepronášel nahodile, i když to z velké části byla kázání příležitostná, ale každým vždycky uměl promluvit včas, domýšlel jím dobové úzkosti a problémy, svědomitě sbíral a připravoval materiál a uměl ho velmi vhodně použíti. — Mnoho četl a studoval, kdo ho kdy slyšel, musí dosvědčit, že jeho slova, i když se skláněla k prostým lidem a hřejivě teplou rukou hladila srdce, nebyla nikdy plytká a povrchní, ale vždycky svědčila o všestranném poučení a důkladném studiu. Dovedl vyjít z všední zprávičky v novinách nebo z určité události společenského dění a uměl pak z tohoto důvodu dospěti k závěrům, jež musily v posluchačích zakotvit svou přesvědčivostí a pádností. Měl takový nějaký zvláštní kazatelský nerv, kterým uměl reagovat na současnost, ať radostnou anebo bolestnou, smysl pro to, co má býti řečeno, a že to musí býti řečeno právě teď a nikdy jindy. Dějiny našeho kazatelství mají málo takovýchto vyhraněných a působivých postav a k Staškovi - kazateli se budou muset vracet i pozdější generace kazatelské, i když budou usilovat o jiný styl a jinou metodu podle potřeb doby. Vzpomínáme zde, jak od 1. čísla jevil zájem o časopis „Logos", jak přinášíval své náměty; vzpomínám jednoho odpůldne, r. 1946, kdy jsme se potkali na Karlově náměstí a prochodili spolu asi tři hodiny v živém rozhovoru o „Logosu", do něhož zprvu pro množství práce a později pro chorobu přispěl sice za celou dosavadní dobu jediným kázáním, ale o kterém přemýšlel a z jehož vycházení se těšil. Jeho ústa se odmlčela, jeho slova dozněla, krásné a příkladné kněžské a české srdce ztichlo. Mluví však dále v jeho tištěných promluvách, díky Bohu, že významná jeho kázání vyšla tiskem, a bude jistě zajímavé, slyšet jeho hlas, oživený a nestárnoucí z promluv, které připravoval v době své těžké nemoci a jež jistě, doufejme, budou vytištěny. Zesnulý vyšehradský probošt Msgre Dr Bohumil

Stašek byl dobrým služebníkem Slova. Kéž božské Slovo na věčnosti odmění mu každé jeho zanícené a požehnané slovo, kterým zde na zemi oslavoval jeho božskou velebnost! vz

Vinice

ANTONÍN HORÁK: ZA HLASEM TVÝM, PANE, JSEM ŠEL. (Farní úřad Kněžice u Jihlavy, 37.50 Kčs). Osvědčený autor homiletický podává v této knížečce hrst příkladů a myšlenek k promluvám o kněžství. Přístupný a živý sloh, zásoba vhodných příkladů, porozumění pro potřeby duší — to jsou základní rysy této homiletické novinky, která jistě dobře poslouží našim spolubratřím k příležitostným promluvám, k promluvám před pobožnostmi za kněze a pod. Celý výtěžek knihy je věnován ve prospěch kněžského dorostu brněnské diecése.

Dr PROKOP ŠVACH: CHARISMA APOŠTOLÁTU. (M. R. Junová, Tasov, 52.- Kčs). V předmluvě této útlé, ale výrazné knížky píše její autor: „Běželo mi v této práci o to, ukázat celistvý theologický obraz apoštolátu jako duchovního poslání ve jménu Kristově, se všemi jeho výsadami, podmínkami a úkoly. A především si jich zde všímám jako učitelů víry a nástrojů Božího zjevení a studuji ve světle víry vnitřní velikost a bohatství duše apoštolů a zapojení jakékoliv apoštolské práce na poslání prvních apoštolů, jakož i vznešenost, krásu a radosti apoštolátu. " Těmito vlastními slovy autorovými je už dosti zřetelně vyznačen úmysl a obsah knihy a lze říci, že autor vcelku tento úmysl naplnil. V první kapitole je ozřejmeno jméno „apoštol", apoštolové jsou pak čtenáři přiblíženi jako vyslanci a svědci Kristovi, jako učitelé víry, plní milosti a obdaření vynikajícím poznáním a charismaty, kniha poučuje o podmínkách apoštolátu, o apoštolátu pokračujícím v episkopátu a apoštolátu rozšířeném v apoštolátu laiků, který zvláště dnes je tak silně aktuelní, a končí kapitolou o odměně apoštolátu. Jde vskutku o monografii nejen českou, ale snad v theologické literatuře vůbec.

IGINO GIORDANI: OD HORDY K ŘÁDU. (Cyrilometodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba, národ. správa, Praha, 70.- Kčs). Pozoruhodná práce italského křesťanskeho apologetika a filosofa, podávající analysu počátků a vzniku nacistického a fašistického hnutí, jež autorovi znamená popření Božího řádu. Kniha je mistrně přeložena Janem Brechensbauerem.

ALOIS MALÝ: MALÝ NEBEKLÍČ. (Cyrilometodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba, nár. spr., 9.- Kčs). Na 28 stránkách zde podává zkušený pastorační praktik modlitby a základní pravdy katolického náboženství, co nejstručnější přehled katolické věrouky a mravouky. Možno použíti u konvertitů, ovšem s předpokladem, že se neustrne na těchto několika větách, které se tu podávají, ale že se pak náboženské vědomosti i duchovní život konvertitův budou prohlubovati na důkladnějším a širším základě.

Dr ANTONÍN STŘÍŽ: VĚNEC DUCHA SVATÉHO. (G. Francl, 27.- Kčs.) Je to druhé, rozšířené vydání modliteb pro přípravnou novénu před Božím Hodem svatodušním. Autor připojuje překlad encykliky Lva XIII. „Divinium illud munus," jímž veliký papež stanovil, aby tato novéna byla konána ve všech katolických chrámech.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecésní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. září 1948 jako 7. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ŘÍJNA 1948 — ČÍSLO 8.

Prof. Oldřich Bartl:

ZPŮSOBILOST K ÚŘADU KAZATELSKÉMU.

Když jsem se připravoval na třetí státnici, ponořil jsem se také znovu do studia pastorálky. Z ní největší můj zájem vyvolala právě homiletika, a to speciálně ona část, jež pojednává o způsobilosti k úřadu kazatelskému. Tento můj článek si nečiní nikterak nárok na naprostou původnost, bez ostychu se veřejně přiznávám, že jest pouhým opakováním a zdůrazněním těch principů, o nichž ovšem šíře a jinými slovy pojednává každá homiletika. Avšak každý nemá čas, aby si znovu důkladně prostudoval knihu a tu jistě přijme zavděk tuto mou studii.

Úřad kazatelský jest v naší Církvi nanejvýš důležitý a významný. Proto přísluší v prvé řadě biskupům a teprve s jejich svolením mohou i ostatní kněží veřejně kázati. Jest tedy samozřejmé, že k řádnému zastávání tohoto úřadu jest nutně třeba všestranné způsobilosti a pečlivé přípravy.

Dobrým řečníkem a kazatelem se může státi každý kněz, který vyniká především pevným zdravím, zvláště ústrojů dýchacích, hlasových a mluvidel, a který nadto jest obdařen věrnou a spolehlivou pamětí, bystrým rozumem, vřelým citem a energickou vůlí. Mnohé nedostatky se dají uspokojivě odstraniti pomocí lékařské vědy (zkažený chrup) nebo cvičením a železnou vytrvalostí (slabý hlas a děravá paměť). Jest známé přísloví: „Poeta nascitur, orator fit!" Osvědčeným prostředkem, jak se možno zdokonaliti v řečnickém umění, jest pečlivé studium cizích vzorů, hlasité čtení a přednášení, poslouchání věhlasných řečníků, bedlivé pozorování vlastních i cizích chyb v práci i přednášce, svědomitá a důkladná příprava na kázání na základě studia a meditace. Kdo by těchto pokynů a prostředků nedbal a spokojil by se jenom pohodlným opisováním a mechanickým učením a odříkáváním cizích myšlenek, ten nikdy nebude vynikajícím kazatelem.

Žádný kazatel se také neobejde bez důkladných a bohatých vědomostí, theologických i profánních. Aby kázal dobře a přesvědčivě, musí býti nejprve sám pevně přesvědčen o pravdivosti toho, co předkládá k věření a následování svým posluchačům, nikdo nemůže zapalovati, jestliže sám nehoří, pravdy Bohem zjevené se musí státi duchovním majetkem kazatelovým.

Hlasatel slova Božího musí býti vyzbrojen solidními vědomostmi z dogmatiky, morálky, asketiky, liturgiky, biblických a církevních dějin, Písma sv. a spisů sv. Otců.

Moderní doba klade také zvýšené požadavky na světské vědomosti duchovního řečníka. Četbou víře nepřátelských novin, časopisů a knih, stávají se lidé i na venkově sice vzdělanějšími v ohledu profánním na straně jedné, ale zato též frivolnějšími a skeptičtějšími po stránce náboženské a mravní na straně druhé.

Zhoubné následky těchto nebezpečných názorů a nauk může paralysovati a odstraňovati hlavně takový kněz, který imponuje svým věřícím širokým rozhledem a hlubokým vzděláním pokud možno v největším počtu světských disciplin. Přistoupí-li k tomuto všeobecnému vzdělání také ještě důkladná znalost lidské povahy, tu lze právem očekávati, že si kazatel nejen upevní a zachová vlastní víru, nýbrž dovede i úspěšně vyvrátiti nesčetné námitky, předsudky a bludná hesla.

Dovede-li proto nějaký kněz výborně počítat, malovat, spravovat hodiny, mluvit cizími jazyky atd., ať se netají s tímto uměním a věděním před svými věřícími, ale ať je postaví do služeb Krista a jeho Církve. Nikterak si nezadá a jenom tím získá, jestliže dá příležitostně vyšlehnouti jiskrám svého ducha i v kázání.

Přirozené schopnosti a vlohy, znalost řečnických pravidel, ba ani bohaté vědomosti theologické a světské samy o sobě ještě nestačí. Aby kazatel působil požehnaně, musí býti nadšen apoštolským duchem. Ten se projevuje navenek především živou vírou. Když mluví z vlastního přesvědčení, a to se pozná z celkového přednesu, pak dovede kazatel mocně zapůsobit na mysl i srdce posluchačů. To jest vítězství, jež přemáhá svět, naše víra. (1. Jan 5, 4.) Sv. Pavel v 1. listu k Tim.: „Buď vzorem věřícím ve víře." (1. Tim. 4, 12.) Z víry plynou všechny ostatní kazatelské ctnosti. Kazatel musí také býti mužem modlitby. Musí si býti stále vědom toho, že ke zdaru a požehnání své apoštolské práce nutně potřebuje nadpřirozené pomoci, kterou si musí vyprositi modlitbou.

Svého božského Mistra v úřadě učitelském má kazatel následovati i pokorou. V duchu sv. apoštolů má hlásati ne sebe, nýbrž Krista Pána. Pokora učí kazatele, že sám ze sebe nemá nic a bez Boha nic není a nezmůže.

„Sine me nihil potestis facere," praví Kristus Pán. (Jan 15, 5.) Proto pokorný kazatel nebude svým kázáním hledati čest a chválu svou, nýbrž slávu Boží.

Víra a nábožnost, pokora a horlivost, s jakou kněz káže a používá každé příležitosti k poučení a napomenutí věřících, působí na posluchače podmanivým, vítězným kouzlem a jsou hlavním tajemstvím celého duchovního řečnictví.

Vnitřní svatost se přirozeně jeví svatým životem. Vlastní příkladný život jest nejlepším kázáním. Bude mluviti do vzduchu kněz, který sám nežije podle toho, co hlásá. Věřící snadno tento rozpor mezi slovem a činem poznají a v té chvíli je navždy veta po řečnickém umění

kazatelově. Před svým svědomím i před veřejností není již ničím jiným, než zvučící mědí a znějícím zvoncem. (1 Kor. 13, 1.)

Pravda chce býti zažita, aby slovo mělo svůj pravý zvuk, barvu i sílu a přirozeně plynulo ze srdce k srdci.

Komu tedy opravdu záleží na tom, aby měl při kázání plný kostel posluchačů a ve farnosti kvetoucí náboženský život, musí se říditi pokyny a osvojiti si ctnosti, které jsem zhuštěně uvedl v tomto pojednání. Aby se k tomu tím spíše rozhodl, uvádím pro povzbuzení několik aforismů o kazatelech a kazatelství.

Bossuet krásně ilustroval známé přísloví o kazatelích: Qui ascendit sine labore, descendit sine honore. Když se ho ptali které své kázání považuje za nejlepší, odpověděl: „Na kterém jsem nejvíce pracoval."

Sv. Klement Maria Hofbauer (Dvořák): Na kazatelně jest nám ořechy násilně srážeti — ve zpovědnici zlehounka sbírati.

Bourdaloue S. J., který kázával před královským dvorem francouzským, byl jednou od svých pochlebníků vynášen až do nebe, při čemž ho kdosi po francouzsku duchaplně nazval „králem kazatelů a kazatelem králů." Než Bourdaloue se nedal zaslepiti. Upozornil na kteréhosi zbožného, ale prostinkého kazatele, na jehož kázání se lid hrnul, podotknuv pokorně: „Při mých řečích si posluchači jeden druhému peníze kradou, po jeho kázáních si je vracejí."

Jais: „O pochvalu se nestarej, ba buď si jí jist tenkrát, když posluchači odcházejí z kázání v sebe úplně pohrouženi — a mlčí."

Slova Spasitelova: „Ignem veni mittere in terram et quid volo, nisi ut accendatur?" platí hlavně kazatelům. Quid volo? ptej se, skládaje a studuje kázání. Proč káži? Čeho chci dosáhnout? Proti čemu káži? Quid volo? Učiti? Koho a jak?

Ignem veni mittere, dí ústy kazatelovými Mistr a Pán k posluchačům a ovšem i ke kazateli samému.

Quid volo, nisi ut accendatur . . . ? Na ledě se ještě nikdo neohřál. . . , nepřesvědčí, kdo sám přesvědčen není . . .

Ignem veni mittere, — quid volo? Odpověz si upřímně na tuto otázku před každým kázáním — a pak — kaž!

Slavnost Všech svatých

Dr Kajetán Matoušek:

SVÁTEK VŠECH SVATÝCH.

I. *Zavedení svátku.* Uprostřed starého Říma stojí nejzachovalejší antická stavba zvaná Pantheon. Je to rotundovitý chrám o průměru 45 m s mohutnou kopulí a sloupy v průčelí, nad nímž hlásá latinský nápis, že jej vystavěl římský patricij Agrippa roku 27 př. Kr. na počest císaře Augusta všem pohanským bohům. Při zániku pohanství daroval na začátku VII. století císař Fokas tuto budovu

papeži Bonifácovi IV., který ji upravil na křesťanský chrám. Dal tam převézti z katakomb, prvních podzemních křesťanských hřbitovů, ležících před hradbami města, na 28 vozech kosti sv. mučedníků, aby je zachránil před divokými hordami Germánů, kteří za stěhování národů ohrožovali Řím a ničili celé okolí. Dne 13. května roku 610 vysvětil papež tento chrám ke cti Matky Boží a všech svatých mučedníků. Zprvu se v Církvi uctívali jako svatí jenom mučedníci, a to již od dob apoštolských, jak je patrno právě z nápisů a vykopávek katakomb, ale již od V. st. se uctívají i vyznavači, kteří nezemřeli smrtí mučednickou. Sv. Martin, biskup turský, je z nich první. Společný svátek všech svatých se světil na východě již od IV. st., na západě od zasvěcení Pantheonu všem svatým. Zprvu byl tento svátek na jaře, ale papež Řehoř IV. jej na počátku IX. st. přeložil na 1. listopad, kdy již v Římě nebýval takový nával poutníků a Římané se mohli svěcení tohoto svátku klidněji věnovati. Tak vznikl dnešní svátek Všech svatých, jímž oslavujeme všechny svaté, i ty, pro něž nestačily dni v kalendáři, a jejichž jména jsou neznáma.

II. 1. *Proč uctíváme svaté?* Proč Církev začla uctívati svaté? Právě pro jejich svatost, mravní i ontologickou. Mravní svatost spočívá ve vzorném životě, v němž svatí z lásky k Bohu dokonale plnili vůli Boží a zachovávali Boží přikázání, takže se stali vzorem křesťanského života a tím i vzorem pravého lidského charakteru. Proto se Bohu velice líbili a stali se Jeho miláčky. V tom spočívá svatost ontologická. Bůh již zde na zemi v odměnu za jejich svatý život dával jim mnoho zvláštních nadpřirozených darů a milostí, jimiž se s nimi spojoval. Po smrti pak vzal jejich duše k sobě do nebe, kde jsou s ním jako přátelé Boží a požívají věčné blaženosti. Proto je Církev oslavuje jako zářivé vzory a přátele Boží.

2. *Jak vznikají svatí?* A jak se stávají lidé svatými? Svatým se nikdo nenarodí, svatým se musí každý stát vlastním úsilím, tím, že se zapírá a za každou obět z pouhé lásky k Bohu se snaží dokonale plniti vůli Boží. Potřebuje k tomu ovšem velmi mnoho síly a milosti Boží, a proto se nestane nikdo svatým jen svou zásluhou, nýbrž jen ten, koho si Bůh vyvolil, dává mu svou milost a pomoc k vzornému životu a on s touto milostí působí. Není si ovšem toho vědom, že zraje k svatosti, neboť kdyby si myslil, že je svatým, byl by pyšným a tím by již nebyl svatým. Teprve po smrti se prozrazuje svatost. Lidé přesvědčeni o svatém životě člověka a jeho dostání se do nebe prosí jej o přímluvu u Boha a Bůh zázračnými vyslyšeními jejich proseb potvrzuje, že je pravdou, o čem jsou přesvědčeni. Až do XI. století takto společným přesvědčením lidu, jehož hlas je hlasem Božím, byli svatí prohlašováni. Od XI. století a dnes za svatého může někoho prohlásiti jedině papež jako náměstek Boží na zemi, a to po dlouhém a bedlivém vyšetřování celého života, po slyšení mnohých svědků, prozkoumání všech spisů a uskutečnění se alespoň čtyř vědecky zaručených zázraků nastalých na přímluvu světcovu,

ponejvíce náhlých a přirozeným způsobem nevysvětlitelných zázračných uzdravení, jež jsou Božím potvrzením svatosti zemřelého člověka a souhlasu Božího k jeho svatořečení čili kanonisaci.

3. *Jak uctívati svaté?* Postavila-li nám Církev na oltáře světce, jak chce, abychom je uctívali?

a) *Vzdáváním pocty.* Předně vzdáváním jim cti, a to ne pokud jsou tvory, nýbrž pokud jsou spojeni s Bohem. Ctíme-li někoho a jej milujeme, ctíme a milujeme i ty, jež on má rád, neboť jinak bychom jej urazili. Jak se urazí matka, jestliže někdo se nepěkně vyjádří o jejím dítěti! Proto též ctíme-li a milujeme-li Boha, musíme ctíti a milovati i Jeho miláčky a přátele, svaté. Ctíme je vlastně pro Boha, či spíše Boha v nich, jenž je učinil. Jejich sláva je slávou Boha, jak říká i žalmista Páně: „Podivuhodný je Bůh ve svatých svých" (žalm 67, 36).

b) *Prosbou o přímluvu.* Za druhé máme ctíti svaté i tím, že se k nim modlíme, čili prosíme je o přímluvu u Boha. Oni jsou vyvolenci Božími, jimž Bůh nemůže odřeknouti jejich přání. Jsou však též lidmi znajícími naše lidské slabosti a starosti a proto dobrými našimi prostředníky u Boha. Již je svět takový, že bez přímluvy se nikdo nikam nedostane. A to platí nejen o zemi, nýbrž i o nebi. Získávejme si proto v nebi u svatých protekci a prosme je za přímluvu u Boha! Předně naše křestní a zemské české patrony, nám zvláště milé a pomáhající nám světce, prostě všechny svaté obyvatele nebeského království.

c) *Napodobováním jejich života.* Konečně třetí způsob uctívání svatých je napodobování jejich života. Čtěme jejich životopisy (doporučím vám frýdeckou knihu Naše světla), povzbuzujme se jejich ctnostmi, vybírejme si z nich nám obzvláště milé postavy za své vzory a podle nich jako ukazovatelů u cesty řiďme svůj život!

III. *Svatí nechť jsou našimi majáky.* Dokud lidé měli ve velké úctě svaté, sami se též k svatosti blížili a dosáhli vrcholu lidské kultury. Byl to středověk; doba gotických katedrál, doba obrazů umbrijských mistrů, doba poesie Danteovy, doba mezinárodního souručenství za válek křížových, doba rytířství jako výkvětu společenského života, krátce vrcholu ušlechtilosti a ukázněnosti lidského ducha. Pak však se vzmáhá smyslnost projevující se z obrazů dekoltovaných šlechtičen a nastává úpadek mravnosti. Lidstvo odvrátilo svůj zrak od nebe, zcela se připoutalo k zemi, rozpoutalo uzdy svých chtíčů, a proto se octlo v krisi. Chceme nápravu? Pak musíme obrátiti své oči vzhůru k nebi, k svatým jako nejdokonalejším vzorům lidským, je následovati v lásce, spravedlnosti, sebepřemáhání a přinášení obětí. Dnešní svátek je k tomu dobrou příležitostí, abychom se zamyslili a pochopili, že se nesmíme dáti unášeti dále svou libovůlí, nechceme-li úplně mravně klesnouti a zahynouti, nýbrž musíme obrátiti své zraky vzhůru k nebi a dáti se obtížnou sice, ale jak pro jednotlivce, tak pro celý národ ke spáse vedoucí cestou ctnosti a mravních ideálů, kterou nám ukazují všichni svatí.

Ladislav Vojkovský:

VŠECH SVATÝCH.

(Hledisko 1. liturgické, 2. věroučné, 3. sociologické, 4. mravoučné.)

Drazí v Kristu!

1. Již od nejstarších dob oslavuje Církev své svaté. Když pak v VII. st. po Kr. obdržel papež Bonifác IV. od císaře starobylý pohanský chrám všech bohů, zvaný Pantheon, upravil jej jako chrám křesťanský, naplnil ostatky svatých a zasvětil 13. května r. 610 Panně Marii a všem svatým mučedníkům. V IX. st. byl svátek rozšířen ve slavnost všech svatých a z 13. května přeložen na 1. listopad — do doby podzimní, kam se dobře hodí. Je to doba sklizně i pro Církev, neboť „svatí jsou nejdrahocennějším ovocem díla vykupitelského, v němž Církev pokračuje!" (Cinek.)

I my slavíme dnes svátek Všech svatých s radostí a vděčností, jak nás k tomu povzbuzuje Církev svatá modlitbami mešními. Vstupní modlitba začíná výzvou: „Radujme se všichni v Pánu . . . plesejte spravedliví . . . !" Mešní modlitba (kolekta) jest plna důvěry, že i nám dá Bůh na přímluvu všech svatých hojnost milosti. V epištole jsme svědky úchvatné děkovné pobožnosti v nebi, kterou konají nesčíslné zástupy svatých před trůnem Božím. V evangeliu sám Ježíš Kristus podává nám návod, jak se do nebe dostati. A konečně v modlitbách po sv. přijímání vyprošuje kněz věřícím hojnou radost i ochranu všech svatých.

Tuto radost dnešního svátku chceme vychutnat co nejvíce a proto se zadíváme očima víry na nebe, abychom tou myšlenkou posvětili své denní práce a s tím větší chutí potom pracovali o spáse své duše.

2. Nebe! Co jest, drazí moji, nebe? Těžko říci — vždyť praví samo Písmo sv.: „Co oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani lidskou mysl nenapadlo, to Bůh připravil těm, kdož ho milují!" (I Kor. 2, 9.) Nebe jest místo věčné a ničím nerušené radosti, o níž si neumíme udělat ani představu. Nebe jest místo odměny: „Radujte se a plesejte, neboť vaše odplata jest hojná v nebesích!" (Mt. 5, 12.) A v čem bude mít radost nebeská svůj pramen? V Bohu samém, neboť „nyní vidíme jako v zrcadle mlhavě, ale v budoucnu tváří v tvář!" (I Kor. 13, 12.) Nebe jest místo, kde se andělé a svatí a také duše všech těch, kteří v milosti Boží zemřeli, tedy i duše mnohých našich příbuzných a známých, v Bohu a s Bohem, ve věčném patření na Boha radují. Nebe je naplněním všech tužeb lidského srdce, které je nepokojné, dokud nespočine v Bohu . . . ; dům otcovský, kde se mají všichni lidé věrní Bohu sejít podle slov Páně: „V domě mého Otce je příbytků mnoho . . . . jdu, abych vám připravil místo!" (Jan 14, 2.)

3. Naše svatá víra nás tedy učí, že nebe jest nad pomyšlení krásné, a přece málokdo na ně myslí. Strhuje nás denní shon za živobytím. Muž myslí na své zaměstnání, žena na to, co bude vařit a jak oblékne

své vyrůstající děti — zkrátka naše myšlenky se pohybují většinou v rovině pozemských zájmů. Je to snad něco zlého? Máme snad myslet jen na nebe a být netečnými k tak zv. hospodářskému životu?

Nikoliv, řeknete. Vždyť se člověk skládá z těla a duše a musí se starat o živobytí sobě i rodině. Je také velká nespravedlivost, když někdy lidé vytýkají Církvi, že poukazováním na nebe uspává lidi a činí je netečnými k nedostatku!

My katolíci nesmíme být netečni k snahám celého národa po zajištění hmotného blahobytu a myslím, že katolíci jsou dobrými pracovníky v továrnách a na polích, v kancelářích i ve školách. My chápeme práci jako úkol od Boha daný. Čtěte jen, drazí v Kristu, velké sociální listy pp. Lva XIII. už v minulém století a Pia XI. v naší době a užasnete, s jakým důrazem a s jakou moudrostí podává návod k zlepšení časných poměrů dělnictva a pracujících.

Církev sv. na nás žádá jen to, abychom pro přílišnou péči o věci pozemské nezapomínali na spásu své duše. I snaha po zlepšení pozemského blahobytu má sloužit dosažení posledního našeho cíle, jímž je blažené spojení s Bohem. Tato myšlenka má posvěcovat naše práce a povznášet nás k Bohu.

4. Pohled na nebe Boží má tedy velký význam mravní. Církev svatá jako by nás dnes vybízela: „Zadívej se na nesmírné zástupy svatých a světic Božích, na církev vítěznou v nebi. Jsou mezi nimi lidé, kteří zastávali na zemi nejrůznější povolání. Všichni ale opustili zemi v milosti Boží posvěcující a obdrželi za své dobré skutky a za svou věrnost bohatou odměnu! Stojí za to, abys i ty, který jsi dosud členem církve bojující na zemi, nasadil všechno k získání koruny slávy věčné! Co platno, kdybys i celý svět získal, ale na své duši škodu bys utrpěl? Nebe — toť cíl a smysl tvého života!"

Slovo Spasitelovo nás vybízí ke skutkům a ctnostem, které nám nebe získají. Máme být chudí duchem, to jest netoužit příliš po statcích pozemských, stejně ke zkáze určených; máme v tichosti snášet kříže, které žádného člověka na zemi neminou; oplakávat své hříchy, toužit po spravedlnosti a pro ni, kdyby třeba bylo, i trpět; musíme si zachovat srdce čisté, milosrdné, plné lásky a laskavosti k bližnímu. Pak nás bude Ježíš Kristus blahoslaviti a dá nám na přímluvu všech svatých tu největší milost, abychom jednou viděli Boha!

(Závěr.) Drazí v Kristu! Ukončím naše rozjímání příkladem ze života velkého světce, který má tento týden svátek, sv. Karla Bor. Byl z bohatého rodu, dosáhl úřadu kardinálského a arcibiskupského v Miláně. Při tom však nezapomněl na nebe a to mu dodávalo velké síly na cestě k svatosti. Když v Miláně vypukl mor, úředníci, šlechta, ba i kněží někteří utíkali, sv. Karel však zůstal, všechno co měl rozdal ve prospěch postižených a sám nemocné ošetřoval a mrtvé pohřbíval. K všeobecnému podivu se však nenakazil. Když po 7 letech nato cítil konec svého života, rozkázal, aby bylo přineseno Písmo sv. a přečtena mu stať o umučení Páně. Potom prý řekl:

„Ejhle, Pane, přijdu, brzy přijdu!" Zemřel 3. listopadu r. 1584. (Vondruška: Živ. sv.)

Prosme Boha, aby i nám dal milost šťastného příchodu k němu! Vzpomínka na nebe posilní naši víru, dá nový smysl naší práci, povzbudí nás k plnění náboženských povinností a nakonec přijdeme tam, kde — jak zpívali naši předkové v písni svatováclavské — „nebeské je dvorstvo krásné, blaze tomu, kdož tam dojde, v život věčný, oheň jasný svatého Ducha, Kriste eleison!" — Amen.

Památka všech věrných zemřelých

Dr Josef Ligoš:

HŘBITOV - TVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Ne zrovna nejkrásnější vlastností nás lidí je, že se rádi chlubíme. Jeden se chlubí svým nadáním, moudrostí, jiný bohatstvím, zařízením, příbytkem. Každý tím, čím myslí, že vyniká nad druhého. Dobrý hospodář každý den pochodí po dvoře, porozhlédne se, poplácá svůj dobytek. V létě zase nejedné neděle anebo i v pracovní den projde si dvůr, vyjde do polí a při pohledu na bohatě se vlnící klasy žlutého anebo zeleného obilí v jeho srdci se zrodí sladký pocit a myslí proběhne uspokojující myšlenka: toto všecko, od té brázdy až po tu, je mé. Navštivte dobrou hospodyni, domácí paní a radostně vám bude ukazovat jednu místnost za druhou, jejich zařízení a jistě též s tímtéž blaženým pocitem v srdci vám řekne: Hle, takto jsme si to zařídili!

Ano, je to už naší přirozeností, že se chlubíme, často si obhlížíme a obcházíme svůj majetek, svůj dům, jeho zařízení. A přece v jednom případě tomu tak není. Drahý příteli, máš totiž jednu půdu a o tu se jaksi nestaráš. Máš jeden domek, v němž jistojistě budeš přebývat dlouhé a dlouhé časy a přece se jím nechlubíš ani před sebou ani před svým přítelem. Sestro drahá, máš v této jizbičce i zařízení a přece jako hospodyně se tak málo staráš o toto zařízení, třebas ti tento nábytek bude sloužit roky a roky. Věru tímto majetkem, tímto domem, který tu máme vykázaný na tomto místě, na hřbitově, se jaksi nechlubíme. A co je ještě horší, ani se o něj příliš nestaráme.

Lidé jsou často až velmi opatrní. Když předvídali možnost delšího trvání války a po ní dlouho trvající bídy, shromažďovali si zásoby mouky a jiných potravin, obuvi, šatstva atd. Lidé jsou opatrní. Jen v jednom případě ne. Každého čeká věčnost, život po smrti a to je jistější než to, že tu nyní na tomto místě stojím. A přece se pro tento život lidé nezásobují, neshánějí si pro něj potřebné náležitosti.

Abychom nebyli takovými, pojď, příteli, a prohlédni si svou roli, svůj domek a jeho zařízení, v němž budeš přebývat až do soudného dne, pojď, pohlédni dnes na svůj hrob, který už můžeš v duchu vidět vykopaný!

Jednou přijde den, kdy smrt — nezáleží na tom kde, zda doma anebo na poli, ve vlaku, pod poraženým stromem anebo zasypaným břehem — zatřese tvým ramenem a zavelí: dej sbohem světu a pojď se mnou! Sbohem světu? Komu? Těm polím, které ti tak přirostly k srdci, těm penězům, pro něž jsi někdy zaprodal i duši, tomu domu, jehož každý kout jsi tak dobře znal, tomu děvčeti a mládenci, kteří tě obrali o duševní pokoj, o nevinnost a na které možná po celou věčnost budeš zle vzpomínat. Vskutku, smrt na rozkaz Nejvyššího nařídí a ty musíš zavolat: sbohem, vy opuštěné siroty, sbohem i ty, můj muži, má manželko! Přišel čas našeho rozloučení.

A co potom? Co po tomto rozloučení? Smrt tě vezme za ruku a ať se ti to líbí nebo ne, pěkně tě uloží mezi čtyři, možná ani neohoblované desky. Uloží tě do rakve. A potom? Král — nekrál, pán — nepán, boháč či chudák, všecko jedno: všichni se setkáme, octneme se před domkem, s nímž se nikdy nechlubíme, před čerstvě vykopaným hrobem. A tu — nebudeš se moci vzpírat — ti zazpívají: Tu tvoje místo, tu se polož a své zvadlé tělo slož! Tu máš ustlaný hrob přichystaný. Jen se polož a kosti slož! Tu tvoje místo připravené, odtud tě nikdo nevyžene. Hle, stánek nový máš už hotový. Jen se polož a kosti slož! Budeš naslouchat této výzvě a budeš musit poslechnout. Nastěhuješ se do svého příbytku. Hroudy se na tebe sesypou. Poslední záblesk světla, poslední vzlykot tvých příbuzných, poslední požehnání kněze — a konec. . . Konec? Och ne! Ani zdaleka ne! Že by hřbitov byl místem pokoje? Hřbitov, hrob že by byl poslední etapou mého života? Mnozí — kdyby to na nich záleželo — by si přáli, aby se takto ukončil lidský život. Přáli by si, aby s jejich tělem shnilo a zprachnivělo i všechno bahno a ošklivost jejich hříchů, jichž se dopustili. Nejeden by si přál, aby zahynul bez památky jako zvíře. Ale ono tomu tak není. Tu drahý příteli, na tomto místě umíráme, ale se i rodíme. Umíráme tomuto světu a rodíme se pro věčnost. Stáváme se nehybní jako larva, ale jen proto, aby z jejího mrtvého těla vzlétla duše jako zrozený motýl.

Hřbitov, to je velké síto, na němž se zachytí všechna hmota a pozemskost, zatím co zduchovnělá část našeho bytí se všemi dobrými i zlými vlastnostmi přejde do nového života. Hřbitov, hrob — jaké je to na pohled tiché, mrtvé místo! A přece, nejen očima víry, ale i rozumu toto místo se nám promění v život, oproti němuž pozemský život je jenom stínem života, ba skoro smrtí. Hřbitov — to jsou tři brány, z nichž jedna vede do života věčného, druhá do věčné smrti a třetí do místa očistného. Mráz mne přechází, co by bylo, kdyby nám dobrotivý Bůh dopřál té milosti, že bychom skutečně viděli ty tři brány tohoto hřbitova, že bychom viděli život, kteří naši zemřelí nyní prožívají tam za těmito kostmi.

Jedni s nebeských výšin by k nám volali: Drazí rodáci! Vydržte v boji proti ďáblovi! Vyplatí se Bohu sloužit, vyplatí se býti zbožným, čistým, svědomitým, poctivým. Neboť je-li někdo spravedlivý, který nezapomene ani na nejmenší službičku a dobrý skutek, z lásky k Bohu učiněný, tak je to Bůh.

A co říci o těch, na nichž se nejstrašnějším způsobem ukazuje Boží spravedlnost? Ó my pošetilci — tak by k nám volali — pro chvíli rozkoše ztratit život, ztratit tu největší dobrotu Boží!

Ale nechme tyto brány, vedoucí do místa věčné slávy a místa věčných muk! Dnes Církev svatá obrací náš zrak jen k bráně prostřední, k bráně očistcové.

Chceš, aby ti byl Bůh na věčnosti milostivý? Chceš, aby sis tu připravil dobré místo? Chceš, aby se i nad tvým hrobem někdy někdo pomodlil? Jest-li ano, pak tu na zemi buď milosrdný, pomáhej, pro Krista tě prosím a ve jménu milionů a milionů těch nejopuštěnějších, pomáhej duším v očistci! Miloval jsi svou manželku, milovala jsi svého manžela, své dítě? Miloval jsi otce, svou matku když byli tu na zemi? Pomáháš, nenecháš bez almužny odejít od svých dveří ani jediného žebráka? Jestli ano, pak věz, že je možná ještě někdo v bídnějším postavení než žebrák a že je to možná někdo z tvé rodiny, kdo čeká na tvé milosrdné srdce — a to jsou duše v očistci.

Žebrák, ten ti zaklepe na dveře. Žebrák, ten tě poprosí. Ale duše z očistce? Ty nemohou ani to udělat. Kdyby měly tu možnost jako žebráci, že by mohly žebrat, jsem přesvědčený, že by nás tisíce a tisíce dnem i nocí prosily na kolenou o pomoc. To však, aby si duše mohla od svých příbuzných a známých žádat Mši svatou, modlitbu, Bůh dovoluje jen ve velmi málo případech jako zvláštní velkou milost. Duše po smrti jsou němé. Musí čekat, zda si někdo na ně vzpomene. Proto dnes zejména jako kněz mám za povinnost zastati se těchto ubohých. Prosím v jejich jménu. Pomáhejte, jak jen můžete! Jsou lidé, kteří se zavazují k hrdinským skutkům. Zvláštní modlitbou před Bohem se vzdávají už napřed všech modliteb, Mší, odpustků, které po jejich smrti budou za ně obětovány, a obětují je za duše v očistci, které tam nyní trpí. Chtějí raději sami trpěti v očistci, jen aby z něho druhé vysvobodili. Silně však věřím, že tyto horlivé duše v očistci dlouho nebudou. Neboť ty duše, za něž se modlily, za něž všecko obětovaly, jistě budou činit všecko možné u Boha, až se k němu dostanou, aby své dobrodince co nejdříve z očistce vysvobodily.

Jistá žena přišla ke knězi, dala mu obnos a řekla: Prosím vás, přijměte tyto peníze a odslužte Mše svaté na můj úmysl, zatím co ještě žiji. Kněz se tomu podivil a ptal se, proč to dělá? Proč? Vím dobře, jak lidé rychle zapomenou na své mrtvé. Až umřu, může se stát, že bych svým dětem tu i milion zanechala, že by si na mne nevzpomněly ani jednou Mší svatou. Chci se proto postarat sama o sebe. Lepší je napřed se zajistit, než potom jako žebrák čekat na

milost a nemilost, zda si někdo na mne vzpomene nějakým Otčenášem.

Potřebujete důkazy o pravdivosti slov této ženy? Podívejte se kolem! Kolik je tu hrobů, při nichž nestojí nikdo ani dnes, kdy je skoro módou, aby se na hřbitově ukázal každý. Pohleďte, na kolika hrobech nehoří ani jediná svíčka, aby aspoň ona ronila své voskové slzy nad zemřelým! A přece i tito zemřelí zanechali po sobě potomky, měli známé. Lidé rádi zapomínají. I děti. I ty nejlepší. Takové budou i vaše děti. Za 30—50 roků i vaše hroby budou tak stejně opuštěné, tak stejně nebude hořet na Dušičky žádná svíčka jako nyní na mnohých na našem hřbitově. Zabezpečte si proto ty, kteří na vás nikdy nezapomenou! Modlete se za duše v očistci, a uvidíte na věčnosti, že modliti se za ně je prospěšné.

(Ze sloven. sbírky kázání „Pútnikom večnosti".)

Dr Tóth-Holúsek:

„DOKTOR SMRŤ."

Najmilejší!

Sv. Augustín patril medzi vynikajúcich učencov a svojou bystrosťou rozumu vedel rozriešiť tie najťažšie životné otázky. Stačilo mu niekoľko slov, aby v nich vyjadril tie najväčšie pravdy. Aké jednoduché zdajú sa byť na pr. slová, ktoré raz o smrti povedal: „Sit mors pro doctore," „nech je smrť vašou učiteľkou." Jednoduché slová, ale jaká hlboká pravda je v nich.

„Doctor Mors," „Doktor Smrť" — čudná, zvláštna myšlienka! Doteraz sme poznali X. Y. doktora, profesora doktora, univerzitného doktora . . . , ale teraz prichádza „Doktor Smrť" a chce nás učiť ako žiť!

Lebo sv. Augustín takto rozumel svoj výrok: Smrť nech je vašou učiteľkou ako máte žiť.

Dnes vás chcem zaviesť, milí poslucháči, pred katedru smrti. Počúvajme čomu nás učí „Doktor Smrť." Vie hovoriť každou rečou a môže učiť na celom svete. Veď je na svete miesto, kde by neboly hroby? A kde je hrob, tam je katedra „Doktora Smrti", tam sedí smrť za katedrou a učí. Svoje učenie shrnie do troch bodov: Ludia, učte sa odo mňa, I. aké nič je život, II. aký poklad je život a III. aká zodpovednosť je život.

I. *Aké nič je život!*

A) „Sta viator!" „Stoj, pútnik!" — čítame na starých pomníkoch. Pútnik tohoto sveta, postoj, — učí smrť, postoj a pomysli, ako je všetko pominutel'né, ale všetko: jedine Boh je večný.

a) Ako uteká ten život, ako sa nám vykľzne z rúk, hoci by sme ho ako krčovite v rukách svierali! Ako vystrelený šíp! Ako letiaci

vták! Keby si v najkrajšom paláci býval, mal všetko čo len duša ráči, okolo seba by si mal najvynikajúcejších učiteľov a lekárov — to všetko nič neosoží.

b) A aký je neistý život! Nedávno sa zrútilo cestovné lietadlo, ktoré letelo z Viedne do Talianska. Medzi cestujúcimi bol aj istý mladý spisovateľ, ktorý bol ťažko ranený a ešte v deň nešťastia zomrel. Mladík vo Viedni sa sišiel so svojim priateľom a išli obedovať do hotela. Tu spisovateľ medzi inými hovoril:

— Predsa je rozum človeka ohromný! Dnes som raňajkoval v Berlíne, teraz obedujem vo Viedni, večer už budem na námestí sv. Marka v Taliansku v niektorej kaviarni počúvať hudbu ....

Večer bol pred trónom Najvyššieho a nie v kaviarni.

c) „Doktor Smrť" tu sostúpi s katedry, ide medzi hroby, otvorí ich a osloví v nich ležiace mrtvoly.

Hovoria mladí: Ako sme sa len sklamali, keď sme mysleli, že budeme dlho žiť, na smrť sme ani len nepomysleli! A ozvú sa starí: Aké veľké nič bol náš celý život! Ako tieň a dym letely roky nášho života, a len teraz vidíme aké pravdivé sú: „Homo humus, fama fumus, finis cinis," „človek je len zem, meno dym, a všetkému koniec je rozpadnutie."

Hovoria chudobní: Smrť bola pre nás vykúpením. A boháči: Celé naše bohatstvo a celý náš majetok nemohol nás zachrániť od tohoto miesta.

Pravdu mal Alexander Veľký, kráľ macedónský, ktorý rozkázal, aby ho tak položili do truhle, aby mal ruku von, nech vidia ľudia, že mocný kráľ odchádza na večnosť s prázdnou rukou a nič, celkom nič nenesie so sebou ....

Tak k nám hovorili mŕtvi .....

„Doktor Smrť," dobre nás učíš!

B) Keby len počúvali všetci, ktorí si tu na zemi tak bezstarostne žijú a len tomuto svetu slúžia!

a) Aká škoda, že dnešný človek ani len myslieť nechce na smrť! Nechce sa stretnúť so smrťou!

Starí Rimania sa nebáli smrti. Hroby mali pri cestách, aby ich ľudia deň čo deň videli.

Ani kresťania sa nebáli smrti.

Aj dnešný človek by mal častejšie vidieť hroby, nemocných, ubiedených, trpiacich a mŕtvych. Veď na každom rohu ulice núka sa nám len zem, pôžitok: divadlo, kino, tanec, hudba. Z každého časopisu len pohodlný život kričí. V každom obchode, výklade len radosti tohoto sveta vidieť. Potom sa nečudujme, že človek zabudne na druhý svet, na svet odriekania, utrpenia a bolesti! Potom sa nečudujme, že smrť nás učí, že tento krátky život nie je ozajstným životom!

b) A smrť naučí k všetkému.

Naučí nás byť ponížením, ale aj dúfajúcim. Naučí nás, aké veľké nič je tento život, a hneď aký poklad je život. Nemáme zabudnúť

aký krátký je tento život, ale máme sa naplniť radosťou, lebo večný život je dlhý.

Naučí nás, že sme občanmi dvoch svetov, ale v obidvoch nemôžeme zostať. Tu sme len nájomníkmi, pútnikmi, až na druhom svete budeme doma, tam bude náš večný domov. Tu je len sen, tam skutočnosť. Tu je len tieň, tam podstata ....

c) A zase hovorí „Doktor Smrť": Ľudia, keď je tomu tak, prečo tak žijete, akoby tomu bolo opačne? Ako môžete tak žiť, že staráte sa len o tento svet, o obchod, pohodlie, divadlo a zábavu ..... Že jedinou vašou túžbou je bohatstvo, peniaze, majetok a na večnosť sotva myslíte!

Počúvajme čo nám hovorí smrť a nezabudnime, čo sme a čím budeme. Srdce patrí Bohu, a nie svetu. Duša patrí Bohu, nie svetu! Zlato, bohatstvo nevezmeme so sebou na druhý svet. Ani paláce, ani auto. Čo teda? Len dušu!

Jediný poklad, jediný majetok, jedinú vzácnosť, čo si vezmeme, — len skutky: čo sme dobrého alebo zlého vykonali.

II. *Aký poklad je život!*

„Doktor Smrť" ďalej hovorí: život je krátký, ale je vzácny poklad. Minulosť už nie je tvoja, budúcnosť ešte ti nepatrí, využi teda čo je tvoje: využi deň!

A) Minulosť nie je tvoja!

a) Nieť človeka, ktorý by sa či už na svoje narodeniny alebo meniny, alebo večer na Silvestra nezamyslel a nezistil by ako ten čas uteká! Zase jeden rok! Ešte kde tu spomíname na leto, na výlety, na cesty a potom už to všetko zapadne do minulosti.

b) Veľké tajomstvo je čas! Za nami je minulosť, ktorá už nie je naša, pred nami je budúcnosť, ktorá ešte nie je naša, a v ruke máme prítomnosť, jedna vterina, keď siahneme po prítomnosti už jej niet!

Snažíme sa v posledný deň roku vniknúť do budúcnosti — ale nevidíme nič.

B) Nevidíme nič, lebo budúcnosť ešte nie je naša.

a) Ako sa človek ubezpečuje: Rok minulý bol ťažký, ale tu je nový! Ten prinesie lepšie časy. Čas beží a nepozerá na ľudí.

Mladí netrpezlivo hovoria: Keby som bol starší .... mal by som po skúškach .... mal by som v ruke diplom .... bol by som zamestnaný .... Starší zase hovoria: Ach, keby som bol mladší, keby som mohol chodiť .... predtým som lepšie dýchal .... ani ruky sa mi netriasly .... Čas sa ale o toto všetko nestará, rúti sa ďalej.

b) „Ach! Keby som viac vedel z tej tajomnej budúcnosti! Keby som vedel čo mňa čaká! Aký osud, aké nebezpečenstvo, aká strata! Prečo nedovolí Boh, aby sme videli budúcnosť?"

Takto hovoria mnohí, a nemyslia, aké by to bolo hrozné, keby sme poznali budúcnosť! Boh tak chce, aby sme nepoznali podrobnosti budúcnosti, aby sme nestratili vôlu a chuť k práci. Vidíme konečný cieľ, ku ktorému každá cesta smeruje, ale nevidíme tú cestu,

po ktorej my pôjdeme. Jedno vidíme jasne, že statočnou prácou obsiahneme večný život.

Minulosť rýchlo utečie, budúcnosť nemám v rukách, ale dnešok je môj! Dnes ešte nemôžem milovať Boha, — ale neviem dokiaľ! Dnes ešte môžem slúžiť Bohu, — ale neviem dokiaľ! Dnes ešte môžem napraviť minulosť, — ale neviem dokiaľ! Dnes ešte môžem činiť pokánie za hriechy minulosti, — ale neviem dokiaľ!

III. *Aká zodpovednosť je život!*

Tretím bodom učenia „Doktora Smrti" je: Aká zodpovednosť je tento život!

A) Táto veľká zodpovednosť robí ťažkou hodinu smrti.

a) Čo nás najviac bolí v hodinke smrti? To, že sa musíme rozlúčiť s najbližšími, prácou, plánmi, majetkom?

I toto.

Keď zostanú deti, žena, bolí nás ich budúcnosť, keď zostanú starí rodičia, bolí nás ich opustenosť. Keď zostane po nás nedokončená práca, bolí nás to. To všetko nás bolí, — ale nie najviac.

b) Nuž čo nás najviac bolí? Okamih účtovania, ktorý príde po smrti. Zodpovednosť za celý náš život, za každý skutok — to robí hodinu smrti najťažšou. Tá bôlná otázka: Čo bude s nami? Kde prídeme teraz?

Áno: Kde prídeme? To sa pýtala istá dáma v autobuse, ktorý letel dolu vrškom.

— Ach, pán sprievodca, čo by sa stalo, keby vypovedaly nožné brzdy?

— Nebojte sa, máme i ručnú brzdu.

— Ale čo keby sa i tá pokazila?

— Čo by sa stalo? Nuž zrútime sa a jedni by prišli do pekla, iní do neba!

Pravdu mal. Ale či necítime v tejto odpovedi tú veľkú zodpovednosť? Nečujeme slová Krista Pána: „Aj vy buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa ani nenazdáte!" (Luk. 12, 40.)

B) Teraz, priateľu, odpovedz mi: Žiješ v povedomí zodpovednosti svojich skutkov? Máš všetko v poriadku? Si vždy pripravený na smrť?

Ľudia od upadnutia do prvého hriechu zomierajú, — a smrť predsa nečakane príde. Keby si dnes mal zomrieť, si pripravený? Všetko máš v poriadku?

a) Máš v poriadku hmotné veci? Nebude pri tvojej mrtvole boj? Nemáš u seba niečo cudzieho? Nemáš nejaké dlhy, neporiadky? Nemusia pri tvojom pohrebe tvoji najbližší hovoriť: „Ach, prečo si nám to urobil?"

b) Nemusíš sa s niekym rozprávat? Nemusíš prosiť o odpustenie?

Ach, koľko sa ľudia medzi sebou hašteria. Pre aké maličkosti si strpčujú život, ako sa vedia povadiť, pobiť i tí najbližší!

Povedz máš všetko v poriadku?

c) Ale je ešte vážnejšia otázka: Máš v poriadku dušu? Pamätáš

na slová sv. Pavla: „Dobre viete, že deň Pánov príde tak ako zlodej v noci. Keď si budú povrávať: „Je pokoj a istota!" vtedy znenadania príde na nich záhuba." (Sol. I. 5, 2—3.)

Mazarina, ministra L'udevíta XIV. pri hre v kartách porazilo. — „Bude to len malá nevol'a" — povedal. Sluhovi rozkázal, aby mu držal ruku, aby mohol ďalej hrať v karty. Márne. Karty mu vypadly z ruky a on padol na zem. Posledné slová: Čo bude s mojou dušou?

Predstav si celý svoj život a zvolaj: Čo bude s mojou dušou?

Do 2 m hlbokého a 1 m širokého hrobu nič si nezobereme. Za hrob s nami nikto nepôjde! Ani vkladné knižky, ani majetok, ani auto, ani nádherné šaty! Ani rodičia, ani priatelia, ani žiadna rodina . . . .

Hrozné! Nuž kto pôjde so mnou na tú neistú cestu? Vedomosti nie! Krása nie! Silné svalstvo nie! . . . . Teda s prázdnymi rukami mám ísť pred Pána Boha? S prázdnymi rukami?

Nie, priateľu! Pôjde s tebou niekto. A to budú tvoje skutky!

Áno: čo si urobil, to pôjde s tebou i za hrob. Ten pohár vody, ktorý si podal smädnému, ten pôjde s tebou a bude ťa obhajovať. Chlieb, šaty, ktoré si dal chudobnému — to budú tvojí obhájcovia na večnom súde. — A každý dobrý skutok, milý úsmev, podanie pravice, odpustenie — to všetko pôjde s tebou. Všetky tvoje dobré skutky.

*

Najmilejší! Keď človek chodí po uliciach Ríma, vleje sa do životného tempa mesta a jeho obyvatelov. Kol'ko to plánov, kol'ko krásy!

Keď potom stojí na niektorom pahorku a odtiaľ pozerá mesto — nevidí ten shon, nepočuje krik. Celé mesto zdá sa byť spokojené, tiché, učupené a nad ním v celom majestáte vyčnieva chrám sv. Petra.

Na takýto vŕšok nás zaviedla dnes „Doktor Smrť," na vŕšok cintorína. Keď odtiaľ pozeráme svet, vidíme, ako všetky naše úsilia, práca, plány sú nakopené na vŕšku mŕtvych a tu dobre padne vidieť v úzadí chrám našej svätej viery, ktorý vyčnieva nad ríšou smrti.

Myšlienka na smrť otrasie každým človekom.

I veriacim?

Áno, i veriacim! Lebo smrť nie je prirodzenou vecou. Pud sebazáchrany u každého človeka je silný. Smrť nestvoril Boh: hriech doniesol smrť. Prirodzenosť l'udská uteká pred rozkladom — pred smrťou. Teda i veriaci človek bráni sa a nechce zomrieť . . . .

Ale proti pudu sebezáchrany je silnejšia viera: smrť je len prechodom do krajšieho života, keď človek odloží staré šaty a oblečie si nové, „aby život pohltil to, čo je smrteľné." (II. Kov. 5, 4.) Smrť je začiatok ozajstného života. Tu chodíme v tieni, tam na slnku, tu v zápasoch, tam v pokoji, tu v cudzine, tam v dome Otca, tu veríme, tam vidíme.

Táto viera nedovolí, aby sme zúfali, ale učí nás modliť sa: Pane,

i to prosím, keď sa Tebe tak páči, nech nie je bôlna posledná hodina môjho života. Keď sa Tebe páči, nech nie je potupná moja smrť, nech nezomriem v cudzine, opustený, sám .... To prosím, Pane ....

Ale predovšetkým prosím: Nech nezomriem bez sv. spovedi, bez sviatostí, bez pokania. Dovol, aby som po mojom poslednom sv. prijímaní povedal spokojne so spravodlivým Simeonom: „Teraz prepustíš, Pane, svojho sluhu podľa svojho slova v pokoji." (Luk. 2, 29.) A aby som môhol dodať: „Otče, do tvojích rúk porúčam svojho ducha" (Luk. 23, 46) a ako ozvenu počul Tvoje slová: — „Správne, sluha dobrý a verný! Keďže si bol nad málom verný, nad mnohým ťa ustanovím, vojdi do radosti svojho pána!" (Mat. 25, 21.)

Amen.

XXV. neděle po Sv. Duchu

P. K. Heřman:

O POHORŠENÍ.

Drazí v Kristu! V dnešním evangeliu jsme slyšeli část kázání Pána Ježíše, které měl na moři. Sedl si na lodičku a lidé se shromáždili na břehu. Kristus Pán jim potom kázal o království Božím, to jest o Církvi svaté. Mluvil v podobenstvích, lidovým způsobem; ale mluvil tak také proto, aby tajemství, o kterých mluvil, byla zahalena lidem zlé vůle a ti aby jich nemohli zneužít. Teprve když přišli do domu Petrova, kde byl jen s apoštoly a nepřátelé ho neslyšeli, vyložil jim podobenství o koukolu. Poslyšme jak: Rozsevač dobrého semene je Syn člověka; pole je svět, símě dobré jsou dobří a koukol jsou zlí; nepřítel je ďábel a žeň je konec světa. Na konci světa seberou andělé z Církve všechna pohoršení a ty, kteří činí nepravost; přijdou do věčného zavržení.

(Co je pohoršení.) Ukážeme si dnes na několika příkladech, co to je pohoršení. Pohoršení dává ten, kdo někoho činí horším, a to na duši. Je to hřích proti pátému přikázání: Nezabiješ. Kdo dává pohoršení, ubližuje duši. Kdo někoho svede k smrtelnému hříchu, zabíjí život duše. Duše je víc než tělo a ublížit duši je tedy často horší než ublížit tělu. Je to tedy hřích veliký.

Jeden ruský básník to chtěl dokázat svým čtenářům a vymyslil si tuto historku: Dva muži umřeli najednou. Jeden byl lupič a vrah. Skončil na šibenici. Druhý byl slavný spisovatel; ve svých knihách zajímavým a krásným slohem, uhlazenou formou šířil nemravnost a nevěru. Když umřel, oslavovali ho jako slavného muže — velkého syna vlasti, umělce. Obě duše se octly současně na pravdě Boží, obě dostaly těžké pokání. Byly rozdmýchány dva ohně, v jednom byl mučen vrah a v druhém spisovatel. Léta míjela. Pod kotlem,

v němž byl vrah, byl oheň slabší a slabší. Konečně vyhasl a duše očištěna vešla do věčných radostí. Zatím však druhý oheň, v němž trpěl spisovatel, byl silnější a silnější. Tu zvolal zavržený: „Bože, nikoho jsem nezavraždil jako ten lupič, nikoho jsem neokradl. Neumřel jsem na šibenici, ale ve vší cti. Lidská společnost mě nevyobcovala jako toho vraha. Naopak. Dostalo se mi těch největších poct. Právě se svět chystá, aby velkorysým způsobem uctil 100. výročí mého úmrtí. Jaká to nespravedlnost, toho jsi osvobodil a moje muka zvětšuješ." Na to mu řekl Bůh: „Zlosynu, jak se ty můžeš přirovnávat k onomu člověku. Ten v hněvu, v rozčilení, z bídy zabil bližního. Litoval toho a těžce pykal tam i zde. Ale ty? Chceš vědět, kolik běd jsi zavinil?" A Bůh mu dal pohlédnout dolů, na zem. Právě viděl mladíka schýleného nad jeho spisy, šířícími nemravnost, jak do své duše ssaje první jed. Viděl muže, kteří jeho spisy přišli o víru a nevěru šíří v nejširších vrstvách lidu. A tu mu řekl Bůh: „Ten lupič zabil v hodině zaslepenosti jediného člověka. Ty jsi však s chladným srdcem otrávil tisíce životů. Rok co rok je počet tvých obětí větší a tvá zlá setba nese horší a horší plody. Proto bude tvůj trest větší a větší a nebude mu konce."

A není to jenom pohádka. My lidé se na to často díváme asi jako ten spisovatel. Často se tak lidé vymlouvají: „Nikoho jsem nezabil, nikoho jsem neokradl." A zapomínají na jiné věci. Vždyť horším zločinem než zabít tělo může být zabít duši: dát pohoršení.

(Špatný příklad.) Pohoršení dává ten, kdo dává špatný příklad, kdo někoho svádí ke hříchu, kdo je na hříchu spoluvinen. Běda světu pro pohoršení. A opravdu, na světě je pohoršení na každém kroku: na ulicích, v dílnách, ve výkladních skříních, v zábavách. Mladší lidé napodobí obyčejně starší. A tu, když vidí představené, rodiče, lidi, kteří si získali jejich sympatie, že hřeší, táhne je to k následování. Příklad, ten působí jako magnet. Jako když z jednoho semene vyroste několik klasů a na každém klasu desítky zrn, tak špatný příklad. Jedním špatným příkladem se dá strhnout několik lidí. A ti svým špatným příkladem zase strhnou další. Jako když hodíte do rybníka kámen. Rozvlní se celá hladina. Když Pán Ježíš učil, když apoštolové kázali, tu je někde přijalo celé město a jinde se zase celé město, celá krajina postavila proti nim. To dělá příklad. Několik jedinců strhne ty ostatní. Lidé již jsou takoví, většinou se dají strhnout. Drazí v Kristu, i když vidíme, že se ostatní dají strhnout, že nemyslí, my se nedejme nikdy zmást žádným špatným příkladem, ale vždycky jděme svou cestou, cestou Desatera. My máme jeden příklad, a to je Kristus Pán. On řekl: „Příklad jsem vám dal, abyste činili, jako já jsem učinil." Všechny ostatní příklady, které vidíme kolem sebe buď jsou dobré, ukazují nám, jak máme následovat Krista Pána dnes ve dvacátém století, anebo nám ukazují něco jiného. Podle toho poznáte, je-li příklad bližních dobrý: je-li podobný tomu, co činil Kristus Pán. Charakterní člověk se nedá ovlivňovat všemi možnými příklady, ale jde si svou cestou podle toho, co mu říká

svědomí, i když jiní dělají něco jiného. Ovečky jdou vždy za beranem, který je vede, i kdyby je vedl třeba do propasti. Ale lidé, ti mají rozum, aby se podle něho řídili. Špatný příklad někdy hned nepůsobí na pohled zlo — je jako jiskra: doutná v popelu, který zůstal v lese po ohníčku. Po chvíli z ní může vyšlehnout veliký plamen a zničí celý les.

Pohanský spisovatel vypravuje, že jeden člověk zabil cizince, aby mu vzal peníze. Když spal, podřízl mu hrdlo. Byly tam jeho dvě malé děti, ale on si myslel, že nerozumí tomu, co se stalo. Po několika dnech si chlapci hráli. „Teď si budeme hrát na to, jak to udělal tatínek tomu cizímu muži," řekl jeden a otcovým nožem bratříčka zabil. — Zvláště na děti snadno působí špatný příklad. Víte, moji drazí, jak milosrdný byl Kristus Pán k hříšníkům. Ale jednou řekl hrozná slova: „Kdo by pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mě věří, tomu by bylo lépe, aby kámen mlýnský zavěšen byl v hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské."

(Jiné způsoby pohoršení.) Pohoršení dává také ten, kdo někoho navádí ke hříchu svým slovem nebo svým chováním. Jsou takoví apoštolové zla. Včera mi náhodou padl do rukou časopis. Na místě, kde jsou vtipy, byl obrázek Boha a pod ním hrozné rouhání. Řekněme, že má takový časopis 100.000 výtisků. 100.000 lidí a více se na ten obrázek podívá, přečte ta slova. Jakou hroznou odpovědnost mají nejen ti, kteří to kreslí, vydavatel, avšak i ti, kteří takový časopis rozšiřují a jiným dávají příležitost, aby jej četli!

Bludař Berengarius odvolal své bludy a žil dobrovolně v tuhém pokání, aby mu Bůh jeho hříchy odpustil. Než zemřel, prohlásil: „Pokud se týče mých hříchů, doufám, že mi Bůh odpustí, protože jsem dělal veliké pokání, ale pro hříchy těch, které jsem svedl svým učením, bojím se, že budu zavržen. Nevím, jak bych je napravil." Jistě každý, kdo se snaží činit opravdové pokání, může a má doufat, že mu Bůh odpustí. Tato slova však dobře ukazují, jak těžko se dá pohoršení napravit.

Pohoršení dává, kdo ke hříchu navádí, radí, kdo něco hříšného poroučí, kdo ke hříchu dává příležitost, na příklad neslušným oděvem, který veřejně nosí. Někteří lidé třeba se vždycky řídí módou, i tam, kde je to proti svědomí. Je ovšem dobře se oblékat vždycky vkusně, ale přitom slušně. Pohoršení dává i ten, kdo z lenosti, z lidské bázně nenapomene, kde by měl napomenout, kdo netrestá, kde by měl trestat.

Někdo, kdyby se mu vytklo, že dává pohoršení, asi by se divil. Řekl by snad: „Já tím nic zlého nemyslím, dělám to jen z lehkomyslnosti." Jistě když někdo úmyslně bližního svede ke hříchu, je to větší hřích. Ale kdo dává pohoršení svou lehkomyslností, také má vinu. Kdo třeba lehkomyslně střílí z revolveru a někoho zastřelí, bude také trestán, přesto že nechtěl nikoho zabít úmyslně.

(Závěr.) Písmo svaté praví o tom, kdo dává pohoršení: „Duši jeho požádám z tvé ruky." To znamená: Ty, který dáváš pohoršení,

jsi za to odpověden, co dělá ten, kterému pohoršení dáváš. Proto, drazí v Kristu, vzpomínejme, jak jsme se chovali ke svým bližním, vzpomínejme, jak jsme plnili to nejdůležitější přikázání. Napravme pohoršení, které jsme snad dříve dali, modlitbou, slovem a dobrým příkladem. V dnešním podobenství mluví Kristus Pán o tom, kdo dává pohoršení jako o nepříteli, je to pomocník ďáblův, nepřítel Kristův. My však se stavme rozhodně za Krista Pána.

Stalo se jednou, že šli studenti z přednáškové síně. Jednomu z nich vypadl z kapsy růženec. Všichni se smáli: „Která svíčková bába to ztratila. Vraťte mu to, aby neplakal." Pan student se začervenal: „Hloupá máma mi to dala do kapsy." — „Ty jsi hloupý, zbabělče," vzkřikl někdo za nimi. „Tvá matka zasluhuje úctu, ale ty ne. Chcete-li vidět ještě jeden růženec, zde je můj." Vytáhl růženec z kapsy, zaťal pěst a volal: „Kdyby někdo proti tomu něco měl, ať mluví." Všichni zmlkli.

Pán Ježíš řekl také: „Kdo mě vyzná před lidmi, toho i já vyznám před svým Otcem v nebesích." „Svět světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a velebili Otce vašeho, jenž je v nebesích." To světlo je dobrý příklad. Jako působí špatný příklad, tak i dobrý příklad strhuje. Jeden mladík, který po otci zdědil náklonnost k opilství, si udělal předsevzetí, že nebude pít lihoviny. Na svatbě si dal sodovku. Všichni se mu smáli. Už si chtěl dát likér, když tu k němu přisedli dva přátelé, kteří věděli, co si umínil. Okázale si také oni dali přinést vodu. A hle — posměch utichl. To bylo křesťanské. I lidé ocení takové jednání. Také v našem okolí někteří lidé čekají na náš dobrý příklad, potřebují Strážného anděla - viditelného. Prokažme jim tuto lásku. Prosme Pannu Marii, abychom i ve tmě svítili svým dobrým příkladem, nedávali pohoršení a vlastní duši abychom uchovali před nákazou pohoršení a hříchu. — Amen.

XXVI. neděle po Sv. Duchu

František Jedlička:

ŽIVOT V KRISTU.

Ještě po tisíciletích budou lidé s vděčností vzpomínat na malou řemeslnickou dílnu v Korintě. Tam totiž byly napsány první listy apoštola národů, svatého Pavla.

Když Silas a Timotej přišli do Korintu, způsobili tolik radostí horlivému misionáři. Jak dlouho do noci při svitu olejové lampy seděl velký apoštol Pavel s oběma přáteli a hovořil o křesťanech v Soluni. Rád slyšel, že jejich víra neochabla, že skvěle přestáli pronásledování. O jejich svornosti a bratrské lásce si dokonce vyprávějí pohané po celé Macedonii. Ale i tam střikl jed pomluvy. Apoštol, který se tak obětuje, který se živí prací rukou svých, je

nazýván podvodníkem, jenž slouží lakotě a zisku. I smutné zprávy slyšel: utonuli rybáři při bouři. Jejich rodiny se táží, co se stane se zemřelými, když se nedočkali příchodu Páně. Mnozí prý tvrdí, že pozemská práce jest zbytečná, že život časný nemá ceny. Apoštol se na chvilku zamyslil. Viděl jasně, jak špatně pochopili jeho kázání o posledních věcech. Má jeti do Soluně? Není to možné, raději napíše dopis.

Tímto rozhodnutím počíná nová doba křesťanstva. Dlouho do noci hovořil o náboženských poměrech soluňských a nejdůležitější body si poznamenává na voskovou tabulku. Vše si promyslil, dlouho rozjímal a ráno diktuje první list do Soluně.

Drazí, dnešní epištola je úryvek z tohoto listu, jenž není naplněn bojovným zápalem jako veliké listy z třetí cesty misionářské, ani nerozvádí základní myšlenku, nýbrž se snaží vystihnouti cítění a vnitřní rozpoložení u těch věřících, kteří dosud žili pod zdrcujícím dojmem jeho kázání o posledních věcech. Po prvé tu zaznívá jako trojzvuk: víra, láska a naděje.

Pavel poukazuje na věčný úradek, v němž Bůh vyvolil Soluňské, aby náleželi ke Kristově obci — církvi. Tato církev má své kořeny ve věčnosti a Boží čin nazývá apoštol vyvolením. Evangelium znamená radostný vpád vyššího světa do našeho životního okruhu, znamená nový svět uprostřed starého, který je odsouzen k zániku. A Pavel otvírá ve svém listě tak hluboko lidsky cítící srdce, neboť v něm vždy vztahy k lidem souvisejí s jeho vztahem k Bohu.

Pro pochopení všech myšlenek, drazí, bylo by nutno přečíst celý list, aby nám jasněji vynikla snaha Pavlova usměrniti jednostranné nazírání na budoucnost. Velké nebezpečí totiž hrozilo těm křesťanům, kteří se obírali výlučně druhým brzkým příchodem Páně. Proto apoštol se snaží ukázat i klady přítomného života. Podle Pavla „životem v Kristu" okouší křesťan již na tomto světě blaženost, neboť je vykoupen. Je velikou zásluhou sv. Pavla, že dovedl umenšit nebezpečné chiliastické výstřelky, že dovedl ukázat, jak přítomný život může být skutečně radostným.

Drazí, apoštolu národů rozumíme i dnes. Dnešní člověk již málo chápe zásahy Boha v životě. Proto též nezní v našich duších píseň křesťanské radosti, nám je cizí ta radost, ta modlitba a díkučinění, jež vane z celého listu. Jak závidíme těm prvokřesťanům, že z jejich víry prýštil radostný dík, že celý jejich život byl jediným radostným díkučiněním!

Drazí, my jim závidíme, ale nechceme pochopit, že to vše pocházelo z toho, že opravdu žili životem v Kristu. My se podobáme mladému nezkušenému plavci, který opustil ochranný přístav dětství a pustil se záhy do světa. Rodiče, učitelé a přátelé mu dali osvědčená pravidla, vybavili jej zásobou určitého umění a vědění. Náboženská výchova měla být jeho námořní mapou, na níž jsou vyznačeny zrádné hloubky a úskalí, ale jízda do života i tak není ještě jednoduchá. Vlny všech možných událostí a otázek doléhají často velmi

krutě. Také kompas vlastního svědomí neukazuje vždy na jeden bod a podlaha se často naklání. Velká část ovšem dopluje do určitého přístavu pevných svazků v povolání. Každý však měl plavbu jinou. Jeden se octl ve zlé a záludné tišině a nemohl dále, druhý přečkal prudkou bouři, třetí zase měl velké štěstí a krásné počasí. Jeden připlul v malé kocábce skromného úsilí, jiný v elegantní jachtě, jiný opět na parníku, jenž se nadouval životními nároky a ve svých útrobách schovával nejrůznější pestré iluse. A všichni po zažitých bojích a někdy i zklamáních se shodnou na tom, že je v životě důležité, aby měli pevnou půdu pod nohama, aby měli nějakou jistotu. K tomu ovšem potřebují vnitřní opory, jinak se jim půda lidské společnosti bude kymáceti dále. Řekl bych, že svatý Pavel nám radí dobře v dnešní epištole, když nám ukazuje vzorné křesťany soluňské. Co nám pomohou v životě svízelné výklady filosofické, když každý rozumný člověk uznává, že naše jednání musí vycházet z otevřeného srdce, že je nutno mít mysl jasnou, abychom dovedli jednat dobře. Myslím, že žhavá víra, účinná láska a vytrvalá naděje by vlila nový život do lidské společnosti. Vždyť to dokázali křesťané soluňští!

Budeme-li žíti v Kristu, pak se skutečně staneme pro bližního něčím, pak dokážeme s pevnou orientací státi na svém místě. Potom bude ochota k porozumění a naše mysl bude chápat a trpělivě zpracovávat věci a události.

Drazí, pamatujme, že tam, kde jsou domovem nedůvěra a chlad, kde je ponecháno volné pole zlomyslnosti, závisti a úzkoprsému sobectví, všude tam je něco polovičatého a shnilého, tam chybí slunce života křesťanova: Kristus, tam chybí život v Kristu.

Staneme-li se skutečně takovými následovníky, jaké chválí apoštol Pavel v dnešní epištole, pak zajisté i náš život v Kristu nám ukáže cestu plodnou pro nás i pro jiné. — Amen.

Jaroslav Aubrecht:

APOŠTOLÁT PŘÍKLADU.

Pán Ježíš byl nejlepším učitelem. Jen několik slov stačilo a dovedl povědět lidem hluboké pravdy, kde by mu posluchači dobře nerozuměli, užil vhodných obrazů, podobenství. Právě jste dvě slyšeli. Každý z nás má býti svému okolí kvasem a svým dobrým příkladem má přiváděti duše ke Kristu.

I. Dobrý příklad prvních křesťanů strhoval celé okolí. Pohané udiveně hleděli na vyznavače nového náboženství a v jejich duši se ozývala touha, aby se stali členy jejich společnosti. Kdyby nevěřící viděli náš dobrý příklad, jistě by mnozí z nich beze slova se obrátili na pravou víru. Přežilo se snad křesťanství? Pozbyl ten božský kvas za ta století své účinnosti? Nikoliv, nepozbyl, jeho účinnost se neoslabila. Ale my nejsme kvasem, který by působil,

protože nejsme takoví, jakými nás chtěl míti Kristus. Místo abychom šli za Spasitelem a žili v duchu jeho zásad, milkujeme se stále se světem a pošilháváme po jeho radovánkách. Jsme kvasem málo užitečným. Čeho dnes potřebujeme pro spásu duší? Více kněží? Kostelů? Ne, čeho dnes potřebujeme nejvíce je, abychom měli v každé farnosti aspoň několik věřících, kteří žijí opravdu ctnostně, znají svou víru a umějí apoštolovat. Když je budeme míti, bude brzy i více kněží a naše kostely se naplní.

Snad někteří řeknete, že spásu duší mají na starosti kněží. Je pravda, oni jsou na prvém místě povoláni zachraňovati duše a šířiti království Boží. Kněží je ale dnes málo a zdá se, že jich bude ještě méně. Některý z nich spravuje až 4—6 farností, jsou přepracováni a předčasně umírají. Je třeba jim pomoci. Do mnohých rodin a vrstev společenských kněz ani nevnikne. Slovo kněze se leckdy odbude posměšnou poznámkou, že tak musí mluviti, že je to jeho řemeslo. Tu může pomoci nejlépe l a i c k ý a p o š t o l.

Nelekejte se toho slova, není k tomu třeba žádných studií. Žijte tak, jak věříte a mnoho jste vykonali pro věci Boží. Sv. František Sales. pouze svým chováním u oltáře obrátil jistou paní, která dosud žádným kázáním se nedala přesvědčiti. Dobrý příklad je nejlepším apoštolátem. To je smysl hlubokých slov Kristových: „Tak svěť světlo vaše — —" (Mat. 5, 16). Ani dlouhým kázáním nedokážete tolik, jako dobrým příkladem. Světlo dobrých skutků každého osvítí a nikoho neuráží. Biskup Mermillod obrátil protestantku, aniž o tom věděl, a to správným kleknutím před svatostánkem. Měl ve zvyku navštěvovati každý večer Spasitele ve svatostánku a potom kostel uzavříti. Jednoho večera, když po své pobožnosti chtěl kostel opustiti, slyší za sebou šustot: ze zpovědnice vystupuje dáma. „Co tu děláte?" táže se Mermillod, tehdy ještě kaplan. „Odpusťte, jsem protestantka, slyšela jsem vaše kázání o přítomnosti Ježíše Krista ve Svátosti oltářní. Byla jsem přesvědčena vašimi důvody. Avšak — odpusťte, že to říkám — vždy znovu mi přicházela pochybnost: Věří pan kaplan sám tomu, co káže? Chtěla jsem věděti, jak se chováte před svatostánkem, když jste sám. Pohled na vaši dnešní zbožnost mne úplně přesvědčil."

Věřte mi, bylo by jistě většího porozumění pro Církev a její dílo, kdybychom my katolíci stáli na výši a byli takovými, jakými nás chtěl míti Kristus.

II. Všude je třeba dávati dobrý příklad a varovati se pohoršení, ale v některých případech je tato povinnost ještě důležitější: před dětmi a před mládeží.

a) Množí se nářky, že mezi dětmi ubývá zbožnosti a lásky k náboženství; ale ubývá také poslušnosti a úcty k rodičům. Mnozí rodiče pohlížejí s obavou do budoucnosti a starostlivě se táží, jak prožijí své stáří. Dává se někdy vina škole a okolí, v kterém děti vyrůstají.

Je pravda, že nerozumný vychovatel může vyvolati v duši dítěte velký zmatek, i okolí může mnoho pokaziti, hlavní příčinu vidím

však jinde. V našich rodinách se nežije již po křesťansku, dítě nevidí doma živý příklad toho, čemu se učilo v náboženství, a tento nedostatek nenahradí nikdo.

Když dítě nevidí nikdy otce i matku na kolenou, těžko mu vyložiti, proč právě ono by se ještě mělo modliti. A stejně je to i se mší sv. Bez dobrého příkladu v rodinách je zbožná a křesť. výchova dítek nemožná.

Ale zase naopak. Kde rodiče plní své nábožen. povinnosti svědomitě, dítě se tomu naučí od nich. Svatá Blanka vychovala sv. Ludvíka, sv. Ludmila sv. Václava, sv. Monika si vymodlila sv. Augustina, nesvatá Drahomíra nesvatého Boleslava. Jaký strom, takové ovoce, jaká rodina, takové děti.

b) Ještě více je potřeba dobrého příkladu dorůstající mládeži. Přibývá stesků, jak mezi mládeží ubývá studu a j. A přece by bylo nespravedlivé, kdybychom celou vinu svalovali jen na mládež. Ani mládež by si tolik nedovolila, kdyby neviděla smutný příklad u dospělých. Mládež nepíše romány, v kterých se omlouvá hřích, neskládá divadla a nenatáčí lechtavé filmy - to dělají dospělí. Vím, jak se lidé omlouvají: zakazují mládeži přístup. Jako by Bůh dal přísnější desatero pro mládež a jiné, volnější pro dospělé!

Mládež je taková, jakou jsme si ji udělali. A je to nedůstojné farizejství, když po ní házíme kamením nebo spínáme ruce nad její zpustlostí. Proto volal Spasitel: „Kdo by pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mně věří, tomu by bylo lépe, aby mlýnský kámen zavěšen byl na hrdlo jeho a on byl ponořen do hlubiny mořské." (Mat. 18, 6.) A my jsme se ani této kletby nezalekli. I Ježíš předvídal, jak málo budou lidé dbáti jeho varovného hlasu, proto dodal strašná slova: „Běda světu pro pohoršení! Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází."

Nemysleme, že dnešní mládež je již dobrému příkladu nepřístupná. Jak dobře působí u ní dobrá četba, oč mocněji živý příklad. Proto nechte dlouhých kázání, mládež je stejně nemá ráda! Mluvme k ní vzorným křesťanským životem a dočkáme se na ní zase radosti.

Křesťané! Katolická církev je dosud živým kvasem; proč působí tak málo, je vinou vlažných katolíků. Budeme všichni odpovídati jednou P. Ježíši, jak jsme svítili do okolí dobrým příkladem. Bůh nám nedává své milosti, abychom je bojácně skrývali ve své duši. Proto žijme po katolicku, aby naše světlo svítilo; potom budou lidé viděti naše dobré skutky a budou za to velebiti Otce, jenž je v nebesích. — Amen.

Karel Endl:

NEPŘESTÁVÁME SE MODLITI A PROSITI ZA VÁS, ABYSTE BYLI NAPLNĚNI DOKONALÝM POZNÁNÍM VŮLE BOŽÍ

(Kol. 1, 9.)

Církevní rok je jako velká lidová misie. Celý proud pravdy a milosti Kristovy chvátá tu s námi. Království Kristovo se nám ukazuje ve svém začátku — vánoce, narozeniny Spasitelovy, ve svém vrcholu — velikonoce, smrt Páně a zmrtvýchvstání, ve svém úkolu a ve své práci v duších — doba svatodušní.

Dnes na konci svého roku rozežíhá nám církev Kristova ještě jednou světlo, zářící v dalekou budoucnost. Činí tak v dnešním evangeliu. Ale má také svůj doslov, dotýkající se našeho života jako cesty, která vede k velké chvíli Božího soudu. Napomíná nás k usilovné snaze o poznání vůle Boží a k díkům za účast na Boží pravdě. Toto činí v úryvku epištoly sv. Pavla ke Kolosským, který dává dnes předčítat. U tohoto úryvku epištoly se dnes na chvilku zastavíme.

1. Apoštol ujišťuje čtenáře svého listu, že se za ně neustává modliti, „aby byli naplněni dokonalým poznáním vůle Boží s veškerou moudrostí a duchovní rozumností."

Proč záleží apoštolovi tolik právě na tomto poznání? A proč církev sv. na konci svého roku dává předčítat tato slova, napomenutí apoštolovo, ale také povzbuzení své? Je to cesta k tomu, aby Boží soud soukromý i poslední či obecný mohl býti pro nás ne příčinou hrůzy a děsu, nýbrž zdrojem dobré naděje.

Poznat vůli Boží! To předpokládá samozřejmě poznání Boha, jeho velikosti, Božích vlastností. Z nich právě ta vůle Boží vyznívá, nabývá své váhy. Bůh sám mluví k nám každým svým projevem, zjevením, přikázáním, zápovědí, radou, pokynem a celou svou svatostí, spravedlností i mocí se staví za každé své slovo.

Vůle Boží! To je věčný a nezměnitelný zákon, který obepíná vše, co Bůh zavolal ve skutečnost. Celý svět je tou vůlí Boží ovládán, jí děkuje za to, že vůbec je, vůli Boží vděčí za své bytí celý velkolepý řád světový se všemi svými divy.

Ovšem, všecko tvorstvo, jež nemá rozumu a svobodného rozhodování, to plní vůli Boží, nebo jak říkáme, zákon Boží, s naprostou nutností, samozřejmou jistotou, a tak od věků do věků zpívá svému Stvořiteli, jeho moci a moudrosti, svůj velkolepý chvalozpěv.

Jinak je tomu u tvorů rozumných a svobodných. Zde je jiná cesta a jiný způsob, jakým se zákon Boží či výraz vůle Boží má plnit. Z poznání Boha jednak rozumem z jeho díla, jednak z Božího

zjevení — tedy z toho, co Bůh sám cestou nadpřirozenou nám dal o sobě vědět — vyplývá poznání poměru mezi Bohem a člověkem, mezi Stvořitelem a jeho tvorem.

A tento poměr je člověk schopen a povinen poznat, uznat a z toho odvodit své povinnosti k Bohu. Na prvním místě tedy poznat vůli Boží nebo jinak, co Bůh od člověka chce.

Bůh je nejvznešenější předmět poznání vůbec a s ním také poznání jeho vůle, jeho zákona. Jen tím poznáním stává se možným plnit zákon Boží, t. j. vyplnit život zachováváním Božích zákonů, dodat tomu životu ceny a hodnoty na prvním místě před Bohem a pro věčnost se připravit — vyplnit svou první a nejdůležitější úlohu na zemi. — — —

2. Každého člověka čeká chvíle, kdy se bude stavět k soudu, napřed sám a potom jednou k obecnému soudu jako jeden z mnohých. To bude čestný den Vykupitelův, den všeobecného jeho uznání a vyrovnání.

S tím soudem bude spojeno přísné zpytování svědomí, jež nevynechá ničeho, co kdy lidským svědomím prošlo. Na čem tu bude záležet? Co rozhodne o člověkově věčnosti při soudu soukromém a potvrdí tento soud v poslední den? Nic jiného než to, jak člověk vůli Boží znal a plnil. Zde mluví jasně ojedinělá důležitost toho, co vypravuje apoštol svým věřícím.

Právě on, apoštol Ježíše Krista, nemohl nevědět, co všecko se bude tlačit na místo Boha, na místo jeho zákona na bojiště lidské duše, a jak bude potřeba Boží pomoci, aby člověk uchoval náležitou a správnou stupnici hodnot tak, aby nadevším, vždy, všude, za každých okolností vládl v duši Bůh, jeho zákon, jeho vůle.

Nestačí ovšem jen vůbec nějaké temné poznání Boží vůle, neboť má nás naplnit veškerou moudrostí a duchovním ohledem. Toto poznání musí nám svítit jako jasné polední slunce, které nedovoluje vzniku stínu. V hrubé protivě k této potřebě stojí velmi často hrůzná nevědomost v náboženské pravdě, a hledá se náhrada v nicotách.

3. Proto prosí apoštol o tuto moudrost, o tuto duchovní rozumnost. — Rozumnost, která učí člověka hledět do Božích plánů a úradků, vznešených náboženských pravd, moudrost, která učí člověka chodit Božími cestami, dobře rozsuzovat, co vede k cíli, co jeho dosažení ohrožuje, učí člověka vidět ostře veliký rozdíl mezi časným a věčným, mezi vším tím, co dnes či zítra člověka zradí, a co tu nechá, a tím, co jedině vezme s sebou na Boží soud. Tato moudrost učí zachovávat jasné zření k Bohu ve všech zmatcích a omylech.

4. Ale poznání samo, znalost pravidel moudrosti, sebehlubší rozumový vhled do vznešených pravd křesťanství nesmí zůstat pouhou ctností rozumu.

Apoštol napomíná: „... abyste žili důstojně Boha tak, abyste se

mu ve všem líbili (1, 10). Ve všech dobrých skutcích přinášejte užitek a prospívejte skrze poznání Boha."

Tedy důstojně Boha, nebo podle řeckého textu Krista, t. j. tak, jak sluší na ty, kteří se znají a hlásí ke Kristu jako svému Pánu a Spasiteli, tak, aby se mu ve všem líbili, tedy ve smýšlení, řeči, jednání, jak apoštol sám o sobě praví, že se snažil jedině Pánu se zalíbiti (Gal. 1, 10).

To poznání Boha, jeho vůle, přikázání, zápovědí, rad a pokynů musí vésti k dobrým skutkům a tak i ke křesťanským ctnostem. Krátce tomu říkáme — praktické křesťanství, víra musí být živá, z poznání a víry musí vzrůstat život zcela křesťanský v pravém smyslu slova.

Spása nebo opak, věčný život nebo jeho ztráta, to vše záleží na poznání a plnění vůle Boží. Není v moci člověka volit, kterou cestou má dosáhnout svého věčného cíle. Může být a žít v povolání jakémkoliv, zde má možnost volit, ale cesta k Bohu, k šťastné věčnosti je vždy jen jedna — poznání vůle Boží a život podle ní. To je věc daná Bohem samým a zcela pevná. Naše jednání, má-li býti správné, může tu záležet jen v tom, že Boží přikázání poznáme, odhodlaně uznáme za pevný zákon a snažíme se, aby život jím byl provládnut.

Je tu dále upozorněno na důležitou pravdu, že p o z n á n í B o h a r o s t e b o h u m i l ý m ž i v o t e m. Je věcí samozřejmou, že život ctnostný uchovává člověku zrak jasný a pronikající hluboko do říše Božích pravd a tajů — nemusí se žádné Boží pravdy bát, žádný mravní závazek, jenž z těch pravd vyplývá, ho nebolí. Život zakalený hříchem, nectnostmi je pramenem duchovní temnoty a jedním z nejznámějších pramenů nevěry. Člověku, jenž srostl s hříchem, hrozí hluboký pád v neštěstí zatvrzelosti — hříchu proti Duchu svatému.

5. Apoštolovi není neznámo, že k samému poznání Boha a jeho svaté vůle, zvlášť k poznání, pokud možno dokonalému, je potřeba odhodlání, a že na cestě k němu hrozí mnohé nebezpečí z vlastního člověkova nitra i zvenčí. — Proto ukazuje na potřebu síly, pomoci Boží, kterou si má člověk od Boží moci úměrné Boží velikosti a velebnosti vyprošovat.

Na té cestě je potřeba veliké věrnosti, vytrvalosti, trpělivosti.

T r p ě l i v o s t i je potřeba ve všem nemilém, bolestném, svízelném, je třeba trpělivosti i se sebou samým, s vlastními slabostmi — ani mravní pád nesmí člověka zlomit a brát mu odvahu k povstání a nástupu nového oddílu cesty k Bohu.

V y t r v a l o s t i je potřeba na té cestě, tedy žádné zdržování u věcí, které za to nestojí, vytrvalosti je potřeba, i když ta cesta je spojena s obětmi a loučením s něčím, co člověku je jinak milé, ale zde by to znamenalo přítěž na vzestupu a postupu.

V obojím máme ku pomoci Boží moc a milost. Na potřebu té milosti, na modlitbu a svátostné prostředky nesmíme ovšem zapomínat.

6. Apoštol napomíná: „S radostí děkujte Bohu Otci, který nás uzpůsobil k tomu, abychom měli účast na podíle věřících ve světle."

Vyzývá tu apoštol k vděčnosti, k díkům za to, že Bůh nám dopřává podílu věřících ve světle. Sám Bůh bez naší zásluhy, z pouhé lásky pro naši spásu tak učinil. — V jakém to světle se nám dostává podílu? Je to podíl na Boží pravdě, plné a jasné, na Božím slově, na zjeveních a světle evangelia, na něž lidstvo čekalo celá tisíciletí! Toto světlo, tuto možnost nahlédnout do tajů a hlubin nejvnitřnějšího života samého Boha, do nádhery Božích plánů, díla vykoupení, poznat cenu života jako přípravy pro věčnost, význam smrti jako přechodu v opravdový život, poznat cenu utrpení jako měny pro věčnost, poznat Boží milosrdenství, cíl života, to vše nám umožňuje světlo a má nás uvést do světla věčné slávy.

A jak máme za ně děkovat?

Věrností proti všem nárazům a svodům!

Bůh a jeho světlo, jeho pravdy, jeho slovo — to jsou skutečnosti věčné, blud je něčím jen tehdy, když jej člověk něčím učiní a to vždy na svůj účet a nebezpečí.

To světlo nám rozžal, jak sv. Pavel dále praví, sám věčný Bůh a z moci temnosti nás vysvobodil a uvedl do království Syna svého a to vše za nesmírnou cenu krve Ježíše Krista. — Jemu děkujeme za to světlo plné pravdy, za smír s Bohem, za všecky ke spasení potřebné milosti.

A dobře si upevněme v paměti — jako to vše platilo pro křesťany, jimž sv. Pavel posílá svůj list, tak to platí pro celé lidstvo a pro všecky časy, pokud lidé na této oběžnici budou žít. Není v žádném jiném jméně spása než v tom, jež značí našeho Vykupitele a Spasitele. Amen.

P. František Kubát:

RADOSTNÁ ÚTĚCHA

Ten, kdo pozorně naslouchá evangeliu dnešní neděle — poslední po svátcích svatodušních — neubrání se zajisté dvěma pocitům: určitému vzrušení, ale zároveň též radostné útěše, která na konec vystřídá ono vzrušení.

Není divu, že naše mysl je vzrušena podivným obrazem, který Kristus kreslí před našima očima tak sytými barvami. Během církevního roku slyšeli jsme opět mnoho dobrých, krásných, ale také důrazných slov z úst svého Božského učitele. Ale skoro se nám zdá, že tak vážně nezněla k nám slova Kristova nikdy, jako dnes. Vždyť také skutečně mluví dnes Ježíš o věcech velmi vážných. Mluví o posledních dnech města Jerusalema, jehož dny jsou již pomalu sečteny. A mluví dále o posledním svém příchodu na svět, kdy též celá zem bude prožívat své poslední okamžiky. Budou to jistě

chvíle plné velebné posvátné hrůzy, které bude prožívat lidstvo, až Kristus jako Král králů, jako Vladař všech vladařů a Soudce všech soudců přijde s mocí velikou a velebností, aby soudil živé i mrtvé. A něco z této posvátné hrůzy vzruší dojista naši mysl, když opět pozorně naslouchám líčení Ježíšovu.

Ale je to vzrušení podivné. Nezanechá v naší duši smutek, sklíčenou náladu, strach, nýbrž vyvolá k životu pocit jiný — pocit radostné útěchy, který jako by vytryskl ze závěrečných slov Ježíšových: „Nebe a země pominou, ale slova má nepominou." Jako pramen čisté vody, který se dere z temných útrob země, občerství znaveného turistu, tak tato slova osvěží věřící duši, když se již o ni pokouší smutek, strach.

Ano — přijde jednou ta chvíle, o které mluví Kristus, chvíle plná hrůzy, přijde chvíle, kdy pyšná země se všemi svými poklady bude ležet u nohou svého Pána a Tvůrce jako zrníčko písku. Přijde ta chvíle, kdy nejvyšší Soudce svolá k sobě všechny, aby pronesl své poslední slovo nad celým jejich životem. Ta chvíle přijde, protože slova Božského Učitele nepominou.

Ale právě z této jistoty prýští velká útěcha pro duši věřící. Duše bohatá vírou nevidí v tom zdánlivě ponurém smutném obraze jen samé temné barvy, ale vidí za tím vším probleskovat světlo znamení Syna člověka, znamení kříže na nebi, — a vidí též majestátní zjev svého Spasitele. Spasitel přijde v onu chvíli, aby znovu celému světu dokázal nejen svou moc a slávu, ale také svou dobrotu a milosrdenství. Přijde, aby celému světu otevřel dokořán své Nejsv. Srdce, tu nevyčerpatelnou pokladnici své dobroty a lásky. To poznává duše bohatá vírou, a proto se nechvěje hrůzou a strachem, ale je ovládána radostným pocitem útěchy: V Tebe, Pane, jsem stále doufal, proto nebudu jistě zahanben na věky, nebudu zahanben ani v té chvíli poslední.

Ale nejen dobrota a milosrdenství Srdce Ježíšova ukáže se světu v té chvíli. Promluví také spravedlnost Boží. Věčná a nejvyšší Spravedlnost promluví řečí jasnou a pronese rozsudek, jehož platnost bude nekonečná. Promluví spravedlnost, ne slepá spravedlnost lidská, ale vševědoucí Spravedlnost Boží, která dovede správně ocenit a hodnotit každé i nejtajnější hnutí lidského srdce.

Duše, posílená vírou, nemusí se však ani této chvíle bát, protože v konečném projevu Boží spravedlnosti najde konečně odpověď na veliký chaos nevyřešených životních otázek a problémů.

Tvůj soused si nelámal příliš hlavu se zachováváním Desatera, přece mu to v hospodářství nebo obchodě klapalo, jedna radost, — a ty jsi kolikrát trpce doplatil na svou poctivost nebo neohroženou lásku k pravdě, anebo jsi někdy v bezesné noci celé hodiny marně přemýšlel o tom, proč právě tvůj život je přeplněn bolestí a téměř mučednictvím tělesným i duševním . . . A odpověď na tyto a jiné mučivé problémy? Na lidskou odpověď, která by uspokojila, marně jsi čekal. A přece by bylo chybou, kdybys propadl pessimismu,

kdybys propadl beznaději. Vždyť dnes ti dává odpověď Učitel neomylný: Nebe a země pominou, ale slova má nepominou — a nepomine, nezmizí a neumlkne ani spravedlnost Boží. Nikdo ji neumlčí, nikdo ji nepodplatí . . . Což není v této jistotě veliká útěcha, útěcha duše připoutané k Bohu poutem sv. víry?

Tak tedy mluví k tobě Spasitel z řádek dnešního evangelia. Nechce vzbudit v tvém srdci jen hrůzu, nechce tě malomyslného propustit dnes z chrámu, ale chce, aby sis nesl domů v srdci radostnou, velkou a silnou útěchu do dalších dnů svého života.

Ale ještě mi, drahý příteli, dovol jedno důležité připomenutí. Kdybys pozoroval, že v tvé duši je přece jenom stále ještě více strachu a nejistoty než naděje a útěchy, potom asi to nebude s tvou duší ještě docela v pořádku. Bude tam ještě něco, co chce onen pocit útěchy ze slov Ježíšových udusit, potlačit, něco, co právě živí sklíčenou náladu, strach z té chvíle, až se setkáš s Ježíšem tváří v tvář. A přijdeš na to možná sám, proč ona útěcha dnešních slov Ježíšových nemohla se ve tvé duši zachytit. Bude to jistě špatné svědomí. Nebuď lehkomyslný, neodkládej — a přijď své svědomí vyléčit. Blížící se doba adventní bude opět k tomu velkou příležitostí, kterou ti Bůh nabízí . . . Pravá radost a útěcha z víry může být jen v duši, která žije v živém spojení s Bohem, v duši oživené milostí Boží. A až budeš opět mít ve své duši Boha, potom jistě pochopíš, proč napsal blah. Tomáš Kempenský ve svém „Následování Krista": „Měj dobré svědomí, a budeš se moci stále radovati." Amen.

Slavnost neposkvrněného početí P. Marie

Dr Kajetán Matoušek:

PANNA NEPOSKVRNĚNÁ - IDEÁLEM A POMOCNICÍ ČISTOTY

I. Svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie nám připomíná, že Panna Maria od prvního počátku svého bytí byla bez jakéhokoliv hříchu, tedy i hříchu dědičného, jímž nebyla poskvrněna její duše, když Bohem stvořena spojila se se zárodkem jejího těla v lůně sv. Anny. Stalo se to jako jediná výjimka kromě Krista v pokolení lidském ze zvláštní vůle Boží pro budoucí zásluhy Jejího Božského Syna a důstojnost jejího Božského mateřství. Pro tuto neposkvrněnost od jakéhokoliv hříchu nazývá Církev Marii v litaniích Pannou nejčistší. O této čistotě Mariině uvažujme dnes! Všimněme si nejprve, co je čistota, a pak, jak jejím nejkrásnějším ideálem, ale i prostředkem k dosažení jí jest Maria Panna!

II. 1. *Co je čistota?* V duchovním smyslu čistota je stav duše bez hříchu, který činí duši odpornou Bohu, jako nám činí věci

odporné jejich nečistota hmotná. V nejčastějším však slova smyslu myslíme hlavně na hříchy proti VI. a IX. přikázání Božímu. Podle různých stavů pak mluvíme o čistotě panenské, manželské a vdovské. Nejkrásnější je čistota panenská, poněvadž spojuje s krásou duše i neporušenost těla, takže jedna se odráží v druhé. Bůh vložil do našeho těla pud pohlavní. Tento pud, jakož i naše tělo, jsou dary Boží a proto věci dobré. Bůh ze své dobroty jimi chce dáti člověku účast na vznešeném díle stvořitelském ve svátosti manželství, která má za hlavní úkol výchovu dětí a zaplnění nebe novými svatými dušemi. Poněvadž tento úkol je velmi obtížný, aby člověk se mu nevyhýbal, musí býti silný i tento pud, který jej má k tomu vésti. Není však nezkrotný, a má býti řízen lidským rozumem, jemuž správnou cestu zajišťuje VI. a IX. Boží přikázání. Proti těmto přikázáním, ochraňujícím svátost manželství, je pak hříchem nečistoty vše, co je před manželstvím, v manželství a mimo manželství zneužíváním pohlavního pudu, ať již je to v dobrovolných myšlenkách, žádostech nebo skutcích. Ovládání tohoto pudu, užívání ho podle vůle Boží a krocení tělesné žádostivosti je ctnost čistoty. Je to vítězství duše nad tělem, řízení se rozumem a vůlí Boží. V plnění vůle Boží však spočívá láska k Bohu. Tím se člověk podobá andělům.

a) *Čistota-ctnost andělská.* Andělé nemají těla. Žijí jen rozumem, jímž Boha poznávají a vůlí, jíž Ho milují. Proto člověk nežijící podle sklonů své tělesné náklonnosti, nýbrž čistě, má ctnost andělskou. Ba něco ještě vyššího! Neboť andělé nemají těla, nepodléhají pokušení a bojům, a tudíž jejich ctnost nemá takovou cenu jako čistota lidí, poněvadž je nestojí žádnou námahu.

b) *Pravá svoboda.* Spočívá-li čistota v ovládání těla, pak je pravou svobodou člověka. Tělo lidské dovede zejména vášní smyslnosti člověka tak zotročiti, že se pak nenasytně žene za jejím ukojením bez ohledu na cokoliv jiného, neumí si nic odepříti, nic poručiti, není pánem sám nad sebou. Kdo to však umí a žije čistě, ten je opravdu svobodným.

c) *Milá Bohu.* Poněvadž čistota stojí člověka odpírání své tělesné žádostivosti, je obětí. Je-li tato oběť přinášena z lásky k Bohu, je nejkrásnější oslavou Boží a proto Bohu tolik milá. A zase naopak hřích nečistoty, kterým dává člověk přednost ukojení své nízké žádostivosti před Bohem, jehož má nade vše milovat, je hroznou potupou Boží. Bůh miluje krásu čisté duše, a jen takovou přijme k sobě. Proto praví Kristus Pán: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou" (Mat. 5, 8), a sv. Pavel dodává: „Nemylte se, smilníci nevejdou do království Božího" (1. Kor. 6, 9).

d) *Milá lidem.* Než i lidé si váží čistoty, poněvadž je největším vítězstvím člověka nad sebou samým, projevem síly, rozumu a lásky, a prozařuje svou krásou i tělem, jemuž dodává mladosti, svěžesti, neporušenosti. Zda každý se zálibou nepohlédne na nevinné dítě, čistou pannu a zachovalého jinocha? I pohané, staří Římané, kteří sami hluboce mravně poklesli, jak si vážili svých

panen vestálek! Byly to kněžky, které sloužily bohyni domácího krbu Vestě. Služba jejich trvala 30 let a po celou tu dobu musely čistě a mravně žíti a nesměly se provdati. Kdykoliv se zjevily na ulici, byly jim prokazovány pocty, a vojsko před nimi sklánělo zbraň i prapory. Když byl veden zločinec na popraviště a potkal pannu vestálskou, okamžitě mu byla dána milost. Tak pohané odměňovali své dcery, které žily v čistotě a panenství! A my křesťané bychom si méně vážili čistoty?

e) *Její potřeba.* Vždyť čistota je tolik potřebná společnosti lidské! Chrání nás hrozných nemocí, je předpokladem budoucích zdravých pokolení, je zárukou dobré výchovy člověka. Kdo žije čistě a umí k tomu přinášeti potřebné oběti, bude schopen přinášeti oběti i v jiných okamžicích života, aby splnil všechny své povinnosti. A život lidský vyžaduje tolik obětí! Život rodinný i život společenský. Co však k tomu může člověka lépe vychovat než čistota?

2. *Maria - ideálem čistoty.* A nyní když jsme si uvědomili krásu čistoty, teprve pochopíme krásu Panny nejčistší. Evangelium sv. Lukáše (1, 26) nám jasně ukazuje, jak Maria zaslíbila Bohu své panenství v manželství se sv. Josefem a byla ochotna za ně se zříci i nejvyššího svého důstojenství, Božského mateřství. „... poslal Bůh anděla Gabriela do galilejského města jménem Nazaret k panně, zasnoubené muži jménem Josef, z rodu Davidova. A jméno té panny bylo Maria. Když k ní anděl vešel, řekl: „Zdráva buď, milostí plná!" ... Hle, počneš v svém lůně a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš ... I řekla Maria k andělu: „Jak se to stane, vždyť muže nepoznávám?"

A právě proto, poněvadž Bohu zasvěcené panenství je nejdokonalejším odevzdáním se člověka Bohu, chtěl i Bůh nejdokonalejším způsobem odevzdati se svaté Panně. K tomu praví sv. Bernard: „Slušelo se zajisté, aby Syn Boží neměl jiné matky než Pannu, a Panna aby neměla jiného Syna než Boha."

Nuže jak krásná je Maria! Je ztělesněným ideálem čistoty a panenství! Proto všechny ušlechtilé duše s nadšením k ní pohlížely a jí se nadchly pro nejzdařilejší svá díla. Z básníků Julius Zeyer ji opěvuje ve své Zahradě mariánské, z hudebních skladatelů Gounod a Straus ji zdraví svým „Ave Maria". Dintzenhofer ze všech svých staveb tvoří nejkrásnější mariánskou pražskou Loretu, malíři Angelico, Raffael, Murillo malují ji ve svých madonách, sochaři Michelangelo a Scalza se snaží zachytiti její krásu ve svých pietách.

Drazí v Kristu! Hleďme vzhůru k Marii, patřme na krásu její čistoty! Maria jako zářná hvězda svítí nám do temnot života. A tímto pohledem se i zachráníme. Neboť Maria je nejen ideálem čistoty, nýbrž ona je i nejlepší její ochránkyní a pomocnicí nám všem, ale zejména naší mládeži. Jak?

3. *Maria - pomocnicí čistoty.* Sv. Augustin praví: „Čistý je ten, kdo lásku vypuzuje jinou láskou a oheň zháší jiným ohněm". Chce tím říci, že lidské srdce nemůže zůstati prázdným,

nemůže zůstati bez lásky. Nestačí v něm bořit modly nízkých vášní, kterým se tak často dává falešné jméno láska, nýbrž nutno v nich stavěti nové, krásné oltáře, zasvěcené lásce vyšší, pravé a čisté. Kdo je tato láska? Bůh. Ale Bůh ve své dobrotě chtěl nám odlesk své krásy zobraziti v bytosti stvořené, nám blízké, aby k lásce Boží uchvacovala naše srdce. A touto bytostí je Panna Maria. Láska k ní vypudí z našeho srdce lásku jinou, lásku nečistou.

Legenda vypráví o prostém řeholním bratru, kterému bylo shůry tak málo dáno, že se nemohl ničemu naučiti, ani ne modlitbám. Jedině uměl říkati dvě slova: „Ave Maria". Zato je tím častěji a tak vroucně říkal, že i řeholní bratři mu přezdívali: bratr Ave Maria. S těmi slovy i zemřel a byl pochován na klášterním hřbitůvku. Když druhého dne mniši se přišli pomodlit k jeho hrobu, spatřili z nakupené hlíny vyrůstati krásnou čistou lilii. Podivili se nemálo a chtěli tak vzácnou květinu přesaditi. Hrabali, ale ke kořenům se nemohli dostat, neboť štíhlý stvol vyrůstal z mrtvého srdce bratra Ave Maria. Smysl je jasný. V srdci, kde je královnou Nejsvětější Panna, zcela určitě kvete lilie čistoty.

Jak krása čistoty P. Marie pomáhá duši zachovati čistotu vysvětluje zbožný italský kníže. Říká: Často jsem pohlížel na skvostné mariánské malby Raffaelovy a jiných slavných mistrů. Z toho jsem si sám ve své mysli sestavil obraz o kráse Mariině, spanilejší a ušlechtilejší, než by to který malíř dovedl. Tento mariánský obraz v mém duchu plní mne nadšením, kdykoliv naň pomyslím, a chrání mne před hříchem; vždyť bych tak rád uzřel kdysi originál v nebi. Tento kníže mohl opravdu říci, co krásně vyjádřil P. František Žák T. J.:

Znám obraz nevýslovné krásy,
to Maria, jest obraz tvůj,
on provázel jak hvězda spásy
svým kouzlem celý život můj.

V něm dílo Boží zřel jsem skvostné,
kde Tvůrce sám se překonal,
v něm vše, co dobré, krásné, ctnostné,
slil v nedostižný ideál.

Když v jinošství mne s dovedností
svět mocně lákal čarem svým,
tvůj čistý obraz před nízkostí
byl duši štítem ochranným.

Ó obraze, na žití cestu
byl's majákem mi zářivým,
jak toužím po nebeském městu,
kdy ideál svůj uvidím.

Neboť láska k Panně Marii:

a) *u mužů a jinochů* jest nejlepší školou pravého duchovního rytířství vůči ženě a dívce. Naučíme-li jinochy viděti v dívce obraz P. Marie, budou jim zbytečnými všechna pravidla dobrého chování a lekce o úctě k ženě. Středověký světec bl. Jindřich Suso potkal na úzké cestě polem chudou ženu a vyhnul se jí do bláta. Žena udivena se ho táže: „Milý pane, jak to, že vy jsa ctěným pánem a knězem, tak pokorně mi ustupujete? Přec mnohem spíše by se slušelo, abych já se vyhnula vám." A bl. Suso odpověděl: „Milá ženo, je mým zvykem, že rád prokazuji všem ženám zdvořilost a lásku k vůli něžné Bohorodičce".

b) *Něž i ženy a dívky* musí si uvědomovati, že mají býti živým obrazem Madonny. Sv. Bonaventura byv pozván ke stolu francouzského krále sv. Ludvíka, při pohledu na sestru královu, která byla okouzlující krásy, upadl do vytržení mysli. Když se ho pak ptali, čím se v extasi zabýval, odpověděl: „Obdivoval jsem se kráse Panny Marie." Jak čistý a cudný byl zjev této ženy, když dovedl duši světcovu povznésti k myšlence na Pannu nejčistší! Kéž i naše ženy a dívky tak pozvedají a nikoliv k hříchu strhují duše mužů a jinochů! Bude-li celý vnější zjev a chování jejich takové, že duše mužů bude v nich viděti čistý obraz Mariin, pak bude před svatbou dívčino panenství jinochu nedotknutelné a po svatbě ženino mateřství muži tajemně posvátné. A kde se tomu naše mládež naučí? Ve škole Panny Marie. Nejlepší touto školou jsou mariánské družiny. Zde má mládež před očima vzor nejdokonalejší čistoty, který následovat jest jejím úkolem. Veliký jest tedy význam mariánských družin a nemělo by býti katolíků, kteří by nebyli jejich členy.

III. V hlubinách moří žije perlorodka, v jejíž ulitě se skrývají vzácné perly. Mezi lasturu a tělo perlorodky se dostane někdy zrnečko mořského písku, které svými hranami zraňuje jemného měkkýše. Živočich se proti tomu brání tím způsobem, že vyměšuje drahocennou vápenatou látku, jež zaoblí nepohodlné tělísko a vytvoří vzácnou perlu, zdobící pak krásné monstrance určené k slávě Boží nebo oblažující svou krásou v náhrdelnících něčí milované srdce. Ale poetická duše orientálců vysvětluje vznik perel touto bájí: Za tajuplných, tichých nocí, kdy hladina mořská odráží v sobě odlesk měsíčního světla a všechno je pohrouženo v posvátné mlčení, odpoutávají se perlorodky od mořského dna a neslyšitelně vyplouvají až k povrchu stříbrolesklé vodní pláně. A tam tichounce dokořán otvírají svou ulitu, aby do ní proudilo co nejvíce paprsků z čisté luny. Pak se lastura uzavře a perlorodka si vyhledá nerušené místo v hlubinách oceánu, aby tam prožila dlouhou řadu let, v nichž neposkvrněné paprsky měsíčního světla, utajené v jejím nitru, znenáhla se přeměňují v perly. Drazí moji, kéž i vaše duše je takovou perlorodkou, která by se otvírala zářným paprskům čisté luny Panny Marie, odrážející světlo Slunce jejího Božského Syna, abyste

z nich ve své duši vytvořili vzácnou perlu svaté čistoty! Ta bude sloužiti jednou buď ke cti Boží v životě kněžském a řeholním nebo oblažovati srdce lidská v šťastném křesťanském manželství. Za její cenu podle slov evangelia (Mat. 13, 45) získáte jedině štěstí časné v životě pozemském a štěstí věčné v království nebeském.

Slavnost posvěcení chrámu

Vilém Vondra:

POSVĚCENÍ CHRÁMU

(K 16. říjnu)

Dnes si chceme za přispění Božího něco říci o významu kostela. Tento týden slavíme totiž výročí posvěcení všech kostelů pražské arcidiecése — čili p o s v í c e n í. Jako každý člověk slaví své narozeniny a jmeniny, tak je tomu i u chrámu. O jmeninách vzpomínáme svatého patrona kostela, jemuž je kostel zasvěcen, to jest tak zvaná pouť. Lidé na svátek světce, jemuž kostel byl zasvěcen, putovali — a někdy i hodně daleko — ke kostelu. A narozeniny kostela je ten den, kdy byl k bohoslužebným účelům posvěcen, to jest p o s v ě c e n í chrámu, lidově posvícení.

1. Kdo se trochu zajímá o liturgii, to jest o vlastní obsah bohoslužby, ví, že se k různým slavnostem volí nejvhodnější, přiléhavé evangelium. Jaké asi evangelium připadá ve výročí posvěcení chrámu? Je podivuhodné. Jedná o Zacheovi. Pán Ježíš se ubírá k městu Jerichu. Je obklopen jásajícím zástupem, který ho doprovází. V tomto povrchně nadšeném zástupu jen jediný muž se stane hodným toho, aby si ho Spasitel povšiml. Toho chceme sledovat.

Jmenuje se Zacheus a patří k nejvyšším úředníkům v Jerichu, je vrchním celníkem, tedy boháčem. Ale jeho srdce plane touhou po Spasiteli, chce jej mermomocí vidět, ale všechno jeho úsilí je marné. Je malé postavy. Jeho láska je však vynalézavá. Prodere se zástupem, předejde jej a vyšplhá se v místech, kudy měl Pán jíti, na strom planého fíku, aby jej uviděl. Jeho vynalézavá láska je mimo očekávání nadmíru odměněna. Božský Spasitel se k němu obrací a praví: „Zachee, spěšně sestup dolů, neboť dnes musím zůstati v tvém domě!" (Lk. 19, 5.) I slezl spěšně a přijal ho s radostí. Ale v tom se ozvou závistivé hlasy: Cože, k vrchnímu celníku, tedy k „archiřišníkovi" vejde do domu? Zacheus zaslechne tyto bodavé poznámky. Jeho dům se opravdu nehodí k tomu, aby hostil takového muže, jakým je Ježíš. Chce však udělat, co je mu možno, nežli Pán tam vstoupí. Slavnostně prohlašuje: „Hle, polovici svého majetku, Pane, dávám chudým, a ošidil-li jsem někoho, nahradím čtvernásobně." Zacheus si sám stanoví vyšetřování ... Posluchači

jaksi se zadostiučiněním slyší tato slova. A Pán mu praví významná slova: „Dnes se dostalo spásy tomuto domu, neboť i on je synem Abrahamovým. Syn člověka totiž přišel hledat a spasit, co zahynulo." Tak se dům Zacheův stal prvním kostelem, místem, kde Zacheus došel spásy.

2. Význam kostela nelze v krátké době ani vypočítat. Je to vpravdě dům spásy, dům požehnání a klenotnice milostí. A ještě jedna zvláštní okolnost: je to dům Boží. Zde nepřebývá Spasitel pouze několik hodin jako v domě Zacheově, nýbrž celé dni a roky. Svatostánek na oltáři je střed každé farnosti, odkud prýští přehojné požehnání celé lidské společnosti. Zde přebývá nejvyšší Předseda, ten tajemný Obyvatel, který není zanesen v žádném seznamu, a přece má největší vliv na lidskou společnost, on řídí vzájemné vztahy lidí, on léčí rány společnosti, neboť jeho nejžhavější touhou je spasit, to je zachránit, co zahynulo. Činí tak především svatými svátostmi. Zde před tváří Boží se posvěcuje základ lidské společnosti: štěstí rodinné, kdy dva lidé poklekají u stupňů oltáře, aby vzájemně přijali nerozlučný svazek manželský.

Jejich dítky jsou doneseny do chrámu ke křtitelnici ke svátosti křtu, odkud odcházejí naprosto změněny, neboť dostávají domovské právo v nebesích a jsou zapojeny do života věčného.

Když vyrostou, přistupují ke zpovědnici, aby jako žalobci a současně i obžalovaní v jedné osobě došli odpuštění hříchů ve svátosti pokání, načež přistupují k největší stravovací akci všech století, když přistupují ke stolu Páně nejen s čistou duší, nýbrž i se zásobou dobrých skutků. Zpovědnice je nejen soud, ale i lékárna, ba, největší sociální poradna.

V jiné svátosti dospělosti, tou jest biřmování, dostávají biřmovanci duchovní zbraně proti nepřátelům víry, aby ji dovedli neohroženě vyznávat a hájit, totiž sedmero darů Ducha sv.

A tam v katedrále padají na svou tvář ti, kteří se odhodlali zasvětit své mladé síly službě Boží cele ve svátosti kněžství a tam též světí biskup olej nemocných, jímž kněz maže znavené údy nemocných k rozhodnému vítězství nad ďáblem a smrtí věčnou. Hle, kolik požehnání plyne lidské společnosti z katolického chrámu! Věru, je třeba říci, že je to dům spásy.

K tomu je třeba ještě dodat, že katolický kostel na rozdíl od protestantského není jen modlitebnou, ale také — a na to nesmíme zapomínat — místem obětním, kde se obětuje Bohu nejposvátnější oběť Ježíše Krista při mši svaté. Je proto nepochopitelné, jak se může někdo modlit u sochy světce někde u vedlejšího oltáře právě uprostřed mše sv., kde se obětuje Nejsvětější, anebo jak je možné modlit se při kázání! Celá cena kostela spočívá ne tak v jeho umělecké výzdobě, jako především v té skutečnosti, že zde přebývá sám Syn Boží, on tu čeká na nás a chce se s námi spojit. Celý kostel je stavěn pro kněžiště, kněžiště pro oltář, oltář pro svatostánek

a svatostánek pro Spasitele. Jemu platí náš první a poslední pozdrav. Proto je nám kostel tak drahý: zde přebývá Bůh s námi.

Svět je přeplněn číslicemi: lidská statistika se v poslední době tak zdokonalila, že je dnes možné, o čem by lidé před několika lety pochybovali. Počíná si při tom takto: Vezme v úvahu určitou obec, spočítá obyvatele, spočítá jejich potřeby jídla i nápoje, jejich zábavy, ale zapomíná na to nejdůležitější, že tam je k o s t e l, kde se děje tajemná proměna člověka, kterou nazýváme spása, na níž vše ostatní závisí. Díla Boží se vymykají lidské statistice. Kéž Pán Bůh promění srdce naše ke své slávě a k našemu blahu, aby nám kostel byl po každé domem spásy. Amen.

Dr T ó t h - H o l ú s e k:

AKO SA MODLIŤ

Istý básnik opisuje zaujímavú udalosť.

Predo mnou bola vel'ká tma — píše — pod nohami úžasná hl'bka. Okolo hrobové ticho. Cítil som, že je koniec. A vtedy ďaleko ... vel'mi ďaleko ... za hustým závojom ... zbadal som Boha, ako vel'kú hviezdu. „Úbohá dušo, — zvolal som, — úbohá dušo! Aby si sa ty dostala cez tú vel'kú tmu a hl'bku k Bohu, k tomu by bol potrebný niekol'ko milion metrov dlhý most. Kto ti urobí tento most? Nikto! Tu musíš zahynúť!" ... A v tom okamihu zjavila sa mi jedna biela postava, vyzerala ako l'alia, čistota z nej len tak sálala. Ruky mala sopnuté. Hovorila: „Ak to vážne myslíš, urobím ti ten most." „Ach, kto si?" — pýtal som sa dôverne. „Ja som modlitba" — odpovedala.

Najmilejší! Vel'mi krásne básnik vyjadril silu modlitby: modlitba je most, ktorý spája človeka s Bohom.

Postaviť dobrý most je umením, dobre sa vedieť modliť je ešte väčším umením. Aby sme sa vedeli dobre modliť uvažujme I. ako sa máme modliť a II. na aký úmysel sa máme modliť.

I. *A k o s a m o d l i ť?*

Na túto otázku azda vtedy najlepšie odpoviem, keď poukážem nato, aká má byť raňajšia a večerňajšia modlitba. Lebo dobre odbavená raňajšia a večerňajšia modlitba zahrňuje v sebe udalosti celého dňa, ktoré sú obrazom duchovného života.

A. *Aká má byť raňajšia modlitba?*

1. Si dieťaťom? Čo ti donesie nový deň? Málo starostí, vel'a radosti; otec a matka dávajú na teba pozor, ty sa len modli, aby anjel strážca stál pri tebe a rodičov poslúchaj, buď ich dobrým dieťaťom. Pozri, kol'ké deti nemajú otca a matky! Kol'ko je medzi nimi biednych, slepých, chorých, hladných! ... Ďakuj Bohu, že ty nepatríš medzi tieto úbohé deti.

Ak aj ty si opustený, chudobný, modli sa, aby Otec nebeský bol tvojim ozajstným Otcom.

2. Si mladík, deva? Tebe už donesie nový deň to čo pre každého je prichystané: boj. Boj o čistotu, silnú vieru a plnenie povinností. Modli sa, aby si zvíťazil nad diablom. Lebo diabol celkom určite ťa bude svádzať. Nemysli, že má ohnivý jazyk, koňské nohy alebo hrozný ocas. Horkýže! Je veľmi elegantne oblečený! Bude ti veľmi milo rozprávať, ba bude s tebou jemne zaobchádzať, bude ti do úška šepkať. Keď v tebe bude vrieť mladá krv, prihovorí sa k tebe: „Ako? Ty sa bojíš? Ty ešte myslíš na Boha? Azda nie si ešte stále malým chlapcom!" Ó, priateľu, vtedy nepadni! Modli sa hneď ráno, aby ti Boh osvietil rozum, aby si spoznal úklady diablove, aby si zostal silný vo viere, aby si rodičom nezapríčinil zármutok, aby si zostal verným synom a dcérou Otca nebeského. Modli sa, veľmi sa modli!

3. *Ako sa máte modliť vy, dospelí?*

Si mužom? Noc pominula a pred tebou stojí nový deň, ľudia, s ktorými budeš mať dnes prácu, povinnosti, ktoré čakajú na teba, pokušenia, ktoré vidíš pred sebou — všetko toto vsuň do krátkej modlitby, predstav Otcu nebeskému, Jemu odporúčaj seba, rodinu, myšlienky, skutky, prácu, slabosti.

Si ženou? Matkou? Aká ťažká práca ťa čaká s deťmi: vychovávať ich, keď sú zlé, napomínať, keď neposlúchajú, uspokojovať, keď sa hašteria! Druhému musíš nájsť odpočinok a ty sama si nemôžeš odpočinúť, iných trápenia musíš vypočuť a ty sama sa nemôžeš žalovať, stále musíš pracovať, ale odmenu nemôžeš čakať, pracovať v kuchyni, na dvore a všade! Modli sa. Modli sa za manžela, ktorý v úrade alebo v továrni pracuje. Modli sa za deti, ktoré sa na ulici hrajú, v škole učia a ktoré sú vystavené tol'kým nebezpečenstvám. Áno toto všetko môžeme vsunúť do modlitby. Odriekajme Otče náš, Zdravas, Verím Boha, ale okrem toho tak uprímne a detsky sa porozprávajme s Pánom Bohom. Takáto modlitba nás bude sprevádzať celý deň. Aký iný duch bude pri mojej práci! Kol'ko radosti, odvahy, smelosti, trpezlivosti a odovzdanosti sa do vôle Božej budem mať v sebe!

B. Modlitbou začnime deň a modlitbou aj dokončime. Aká má byť večerňajšia modlitba?

Deň sa chýli ku koncu. Zvečerieva sa, prichádza noc. Ideš spať. Venuj niekol'ko minút Bohu.

Ale nie v posteli! Ale prv než si l'ahneš! Najsámprv poďakuj sa Mu za všetky dobrodenia. Za duševné a telesné dobrá, za príjemné i nepríjemné chvíle.

A potom uvažuj. Čo si dnes dobrého a čo zlého urobil? Nedal si pohoršenie deťom, podriadeným, priateľom? Ako si sa držal doma? Vykonal si svoje povinnosti svedomite? Čo si bol dnes? Kain? Dávid? Judáš? Peter? Tomáš? L'utuj úprimne a srdečne!

Pozri, aký by ten každodenný život bol pekný — len ho treba začať s Bohom a končiť tiež s Bohom.

C. „Ó, keby som sa ja vedel takto modliť!" povie niekto.

Tu by som chcel ukázať jedno miesto, na ktorom sa každý môže naučiť dobre modliť.

Raňajšia a večerňajšia modlitba patrí k nášmu riadnému duchovnému životu. I tie najlepšie hodinky musíme natiahnúť a na správny čas nastaviť — to je každodenná modlitba. Ba časom treba hodinky rozobrať, vyčistiť, namastiť. Táto generálna oprava hodinkám veľmi osoží. A duša naša potrebuje tiež opravu a to dôkladnú. V duchovných cvičeniach dostane sa duši našej dôkladnej, potrebnej a presnej opravy. Dnes už nikto nepochybuje o význame a potrebe duchovných cvičení. Kto len raz vykonal duchovné cvičenie, toho duša veľmi rada znovu a znovu zatúži po tom tichom mieste, kde človek tak blízko sa cíti byť u Boha, a kde sa tak ľahko a dobre modlí.

II. *Na aký úmysel sa máme modliť?*

Len ten sa vie dobre modliť, kto vie na aký úmysel sa má modliť. Skúmajme príčiny, prečo sa najviac ľudia modlia.

A. Musíme uznať, že naše modlitby zväčša sú samá prosba a orodovanie. Sú ľudia, ktorí sa len vtedy modlia, keď upadli do biedy a potrebujú pomoc od Boha.

1. Teda v biede sa nemáme modliť? Horkýže nie!

Veď už Žalmista hovorí: „Volaj Pána v biede a pomôže ti a ty budeš Ho chváliť" (Žalm 49, 15). A svätý Jakub píše: „Trpí niekto z vás? Nech sa modlí" (Jakub 5, 13). Keď sa kuriatka utiekajú v nebezpečenstve k sliepke, dietky k rodičom — prečo by sme my nemohli hladať útočisko u Otca nebeského? Či nepovedal náš Spasiteľ: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a obťažení ste, a ja vám dám odpočinúť" (Matúš 11, 28). Áno: to všetko je pekné.

Len nezabudnime, že máme spievať i „Deo gratias" a tiež „Te Deum."

2. Teda všetko môžeme zahrnúť do modlitieb — môžeme prosiť čokoľvek, ale posledné rozhodnutie ponechajme na Boha! Otče, prosím ... aby sa uzdravilo moje dieťa ... aby dostalo zamestnanie ... aby sa mi podarila skúška ... aby som sa vydala ... a tak ďalej ... To všetko môžeme prosiť. Len na konci dodajme slová trpiaceho Spasiteľa: „Otče môj, ak je možné, nech ma minie tento kalich. No nie ako ja chcem, ale ako ty." (Matúš 26, 39.)

B. Teda môžeme aj prosiť. No najkrajšie modlitba je vtedy, keď nič neprosíme, ba ani neďakujeme, ale úprimným srdcom len sa čudujeme a klaniame pred velebnosťou Božou.

Tak sa modlia anjeli, keď v nebi neprestajne spievajú: „Svätý, svätý je Pán zástupov."

Takto sa modlí Cirkev, keď skoro s 400.000 kňazmi každý deň spieva: „Sláva Bohu na výsostiach ..."

Takto sa modlí Cirkev, keď s 400.000 kňazmi každý deň pri sv. omši spieva: Vskutku je dôstojné a spravodlivé, slušné a spasiteľné, tebe vždy a všade ďakovať, svätý Pane Bože Otče všemohúci, večný Bože ...

Cirkev sa modlí deň i noc, ustavične oslavuje Boha a to je najkrajšia modlitba: chváliť Boha bezprestania.

C. A tu sa nám vynára tisíc a tisíc úmyslov našich modlitieb, jeden úmysel krajší od druhého!

1. Odkedy sv. Pavol napísal Solúnčanom, že „neprestajne vzdávame Bohu vďaky za vás všetkých a pamätáme na vás v modlitbách" (Solun. I. 1, 2), od toho času je krásny zvyk m o d l i ť s a j e d e n z a d r u h é h o.

Áno, najmilejší: jeden za druhého sa modliť! Ak mi niekto povie, na aký úmysel sa modlí, už ukázal pravú tvár. Pyšný človek i v modlitbe je pyšný, sebec sa len za svoje potreby modlí. I to možno urobiť, len neslobodno tu zastať. Keď hodíme skalu do vody, voda začne krúžiť; čím väčšia je skala, tým väčšie sú kruhy. Tak je to aj s modlitbou: čím je duša väčšia, ktorá sa modlí, tým väčšie sú záujmy modlitby. Malé duše len so sebou sa zaoberajú v modlitbách. Druhí sa modlia už aj za priatelov. To je už viac. Lebo že sa modlíme za seba, k tomu nás núti potreba, že sa modlíme za druhých k tomu nás vedie láska.

Skutočne, zbožné duše sú ešte vel'kolepejšie vo svojich úmysloch. Modlia sa za Cirkev, za chorých, za kňazov, za obrátenie hriešnikov, za nepriatel'ov Cirkvi, prenasledovanych, ubiedených, poblúdených, za pápeža atď. Týmto uskutočňujeme napomenutie sv. Jakuba: „druh za druha sa modlite." (Jak. 5. 16.) A žiadosť sv. Pavla: „Predovšetkým nariaďujem, aby sa konaly prosby, modlitby, orodovanie a vďaky za všetkých l'udí . . . aby sme žili tichým a pokojným životom, vo všetkých zbožnosti a počestnosti." (Tom. I. 2, 1, 2.)

Nakol'ko Cirkev žiada, aby sme sa modlili jeden za druhého, to vidieť aj z toho prísneho zákona, ktorým nariaďuje farárom, že každú nedel'u a sviatok musia sv. omšu obetovať za farníkov.

2. Je vel'mi pekným zvykom m o d l i ť s a z a t ý c h, k t o r í d n e s z o m r ú. Každý deň zomre 140.000 l'udí. Ohromné číslo! Mnohí boli pripravení na večnosť, ale mnohí zomreli náhle, nepripravene. Modlime sa za tieto duše, ktoré nepoznáme, nepočuli sme nič o nich, ale ktoré sú predsa nám tak blízke . . .

Aká krásna myšlienka. To je to opravdivé bratstvo!

3. A ešte jeden pekny úmysel': m o d l i ť s a z a o b r á t e n i e p o b l ú d i l ý c h a i n o v e r c o v.

My, katolíci, vážime si každé náboženské presvedčenie. To ale neznamená, že nás nebolí tá skutočnosť, že rúcho Kristovo je roztrhané na kúsky, a neznamená to, nepocítiť význam a vážnosť slov Kristových, ktoré povedal učeníkom: „. . . aby všetci jedno boli, ako ty, Otče, si vo mne a ja som v tebe, aby aj oni v nás jedno boli." (Ján 17, 21.) Za túto jednotu sa treba vel'a modliť, aby čím prv bol „jeden ovčinec a jeden pastier." (Ján 10, 16.)

Najmilejší! Starí Gréci akúkol'vek vážnu prácu začali, najsámprv obetovali svojim bohom. Už aj oni vedeli, že človek nemôže všetko sám urobiť. Potrebuje pomoc.

Čo znamená dýchanie pre život človeka, to je modlitba pre duševný život. Keď pre neakú príčinu nemôžeme riadne dýchať, hneď nastane porucha v tele človeka, keď niekto prestane dýchať nastane smrť. Kto sa prestane modliť, nastane nepokoj v duši človeka. Kto sa vôbec nemodlí, u toho prv či neskôr nastane duševná smrť.

Teda: Keď sme kresťania, i modlitbou oslavujme meno Pánovo. Kto tu modlitbou oslavuje Pána, ten i na druhom svete Ho bude oslavovať.

Lebo ako sa tu modlíme, tak žijeme.

Ako žijeme, tak zomreme.

A ako sme zomreli, tak zostaneme vo večnosti. Amen.

MYŠLENKY KE KATECHESI A EXHORTĚ O MRAVNÍ ČISTOTĚ.

(Dokončení z minulého čísla)

Ovšem nejkrásnější odměnu čistým duším připravil Bůh teprve na věčnosti. Za to, že dobyly tak slavného vítězství nad svým tělem, ozdobí je Bůh t. zv. korunkami čili aureolami. Tímto slovem se vyjadřuje ona zvláštní blaženost, která přísluší pouze jim, na druhém místě mučedníkům jako vítězům nad světem a učitelům církevním jako vítězům nad ďáblem. Spolu s ostatními svatými patří ustavičně na Boha, jak jim to slíbil Kristus Pán v horském kázání: „Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou." (Mt. 5, 8.) Panické duše náleží také v nebi k nejdůvěrnějším přátelům Ježíšovým podle svědectví sv. Jana: „I zpívali píseň novou před trůnem a nikdo se nemohl naučiti té písni . . . leč panici, ti jsou, kteří následují Beránka, kamkoliv jde." (Zjev. 14, 3, 4.)

Proto není divu, že svatí panickou čistotu úzkostlivě zachovávali a někteří raději obětovali život, nežli by se provinili proti svaté čistotě. Chceme-li se jednou s nimi setkati a radovati v nebi, musíme je také následovati v jejich snaze o čistotu. Naděje na věčnou odměnu nás bude sílit v tomto tvrdém, ale záslužném boji a dopomůže nám ke konečnému vítězství.

d) Buďme vděčni Pánu Bohu, že nám dal i účinné prostředky k zachování čistoty. Jsou jednak přirozené, jednak nadpřirozené. Z přirozených prostředků nutno na prvním místě jmenovati stud. Tento posvátný cit, jejž sám Bůh vložil do nitra každého člověka, jest mocnou ochranou čistoty, poněvadž nám jako anděl strážný říká, že některé části našeho těla mají být zakryty, že o těch věcech nemáme bez potřeby mluviti ani o nich přemýšleti. Odložiti proto stud znamená jistou mravní zkázu.

Kdo chce žíti čistě, musí míti k tomu opravdovou vůli. Nesmí znáti stálé: „Já bych chtěl", nýbrž rozhodné: „Já chci." Cvičme

svou vůli v maličkostech a pak se dovedeme přemoci, až toho budeme potřebovati v důležitých věcech.

Není pochyby o tom, že musíme utíkati před hříchem, chceme-li zůstati čisti. Zde bude vždycky platit, v útěku je spása. Jestliže kde, pak v boji o čistotu platí přísloví: „Příležitost dělá zloděje." Proto se varuj přátelství zkažených lidí. Jakmile zpozorujete, že styk s přítelem je příčinou hříchu nebo blízkou příležitostí k němu přerušte přátelství. Lékař podle jazyka pozná nemoc, i vy můžete poznat nemoc duše podle řeči. Není pro tebe místa ve společnosti, kde se vedou nemravné řeči a dělají dvojsmyslné vtipy.

Velké nebezpečí pro čistotu se také skrývá v přátelství s druhým pohlavím. Známost je dovolena teprve, když je naděje na brzký sňatek. Avšak i tu je třeba zvýšené opatrnosti, poněvadž ďábel nikdy nespí. Osvědčuje se zde zlaté pravidlo: „Nikdy nebýt sám s osobou druhého pohlaví" a udělati z blízké příležitosti ke hříchu příležitost vzdálenou použitím nadpřirozených prostředků, o nichž bude řeč později.

Dobrým lékem proti hříchu nečistoty je práce, tělesná i duševní. Zahálka je počátkem vší nepravosti. Proto naši předkové o ní říkali, že je čertova poduška. Svědomitě vyplněná povinnost naplňuje duši blahým uspokojením, chrání před dlouhou chvílí, v níž člověk tak snadno upadá v osidla hříchu. Proto ať tě nikdy nepřistihne ďábel bez nějakého zaměstnání!

K zachování čistoty napomáhá také ušlechtilý sport a slušná hra. Užitečně zaměstnává mládež a odvrací ji od marných myšlenek. Vede k družnosti, k sebedůvěře a dodává statečné mysli. Otužuje tělo, působí zdravou únavu a zdravý spánek. Jeden sport je pro nás všechny nejdůležitější. Je to závodní běh za ctností. Jsou to dostihy za nebeskou korunou věčné slávy.

Dobrým pomocníkem v boji proti nečistotě je rozumné přemáhání a umrtvování. Není radno jíst příliš mnoho pokrmů, ve kterých je hodně bílkovin, také není dobré jít spát s plným žaludkem. Smyslnost dráždí i opojné nápoje. Ještě se nestal nemravným, kdo se řídil příslovím: „Jez do polosyta, pij do polopita, vyjdou ti naplno léta."

Jed nečistoty přijímá člověk návštěvou mravně závadných divadelních a filmových představení. Čistotu srdce otravují tím, že naplňují fantasii a paměť nemravnými obrazy a myšlenkami. Smilstvo se nazývá v románech a na divadle často pouhou slabostí a osoby na jevišti vystupují nezřídka v úboru, v jakém by se nikde jinde nesměly objeviti. Mnohý tak zvaný umělec a spisovatel se dopouští pustého podvodu, když pod rouškou umění šíří mor do mladistvých duší. Proto se nedejme nikdy svésti k neslušné četbě a nemravné literatuře vypovězme rozhodný boj!

Ani tanec nepodporuje čistý život. Tanec sám o sobě není ani zlý ani dobrý. Záleží na tanci a tančících. Neškodný je tanec, který povznáší ke kráse a harmonii pohybu; stává se však úskalím čistoty,

obsahuje-li prvky sexuálně dráždivé. Není přehnaný posudek sv. Františka Saleského: „Při tanci nevinnost vadne, cestou z taneční zábavy se obyčejně pochovává."

Jest učením víry, že těžká pokušení nelze na delší dobu přemáhati pouze přirozenými prostředky, nýbrž že jest tu potřebí pomoci nadpřirozené. Nic nechrání čistotu tolik, jako myšlenka na přítomnost Boží. Jako voják udatněji bojuje před očima svého velitele, tak i my s větší vytrvalostí odoláváme pokušení, víme-li, že našemu zápasu přihlíží Bůh s nebe. Neposkvrníš svou duši, pokud si budeš připomínat slova Josefa Egyptského: „Bůh se na mne dívá. Kterak bych mohl to zlé činiti a hřešiti proti svému Bohu!" (1. Mojž. 39, 9.)

Snadno se také uchrání hříchů proti svaté čistotě, kdo pamatuje častěji na smrt. Jisté je, že všichni musíme jednou zemříti a potom bude soud. Proti smrti není léku. Mladý může (zemřít), starý musí. Neznáme však bližší okolnosti své smrti. Tolik však víme, že bych byl věčné blaženosti zbaven a na věky zavržen, kdybych zemřel v těžkém hříchu. Neboť jakkoliv „drahá jest před očima Hospodinovýma smrt svatých jeho" (Žalm 115, 6), tak zase „smrt hříšníků je nejhorší." (Žalm 33, 22.) Proto pamatuj na smrt a nezhřešíš na věky! (Sir. 7, 40.)

Vždy se pokládala za nejvhodnější prostředek k zachování čistého srdce svatá zpověď. Může se státi, že člověk klesne v tomto boji. Jen nezůstat ležet. Hned se vyzpovídat. Je to pokořující a proto zlý duch právě u tohoto hříchu svádí k zamlčení. Ale nic by to nepomohlo, poněvadž o posledním soudu i hroby promluví. Upřímně se vyznej a začni nový život!

Nade všechny prostředky ovšem vyniká časté svaté přijímání. Bude-li Kristus v našem srdci, nebude místa pro hřích. Kdo chodí často k sv. přijímání, propluje šťastně nebezpečným úskalím mládí, bez úrazu vstoupí do mužného věku a založí si šťastnou životní budoucnost. Svaté přijímání tvoří divy a zachránilo bezpočtukráte i toho, kdo pro své opětované pády pozbýval již veškeré naděje. Zde platí slova Pána Ježíše: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a jste obtíženi a já vás občerstvím!"

Nelze konečně mlčením přejíti ani modlitbu jako účinný prostředek k zachování čistoty. Sv. Augustin praví: „Dobře umí žíti, kdo se umí dobře modliti." Za dar čistoty prosme zvláště Pannu Marii a ty svaté, kteří vynikali čistotou jako sv. Tomáš Akvinský, sv. Alois, sv. Anežka římská, sv. Josef a miláček Páně sv. Jan.

III. Milí studenti. Z toho, co jsem o čistotě pověděl, jasně vysvítá její cena pro život jedince i celé lidské společnosti. Kéž byste si tuto ctnost všichni oblíbili a ji zachovávali! S ní stojí a padá každý národ. Z dějin víme, že i největší říše se rozpadly, jakmile začal hlodati na kořeni jejich života červ nemravnosti. Za to, že náš národ dosud trvá, děkuje hlavně své poměrně vysoké mravní vyspělosti. Má pravdu náš přední historik Frant. Palacký, když praví: „Kdykoliv jsme v minulosti zvítězili, stalo se tak především zbra-

němi ducha a mravními hodnotami." Bylo by zradou na národě, kdybychom tento kapitál promrhali zvrácenými skutky smyslnosti. Ničím nedokážeme lépe svou upřímnou lásku k vlasti než věrným a svědomitým zachováním šestého přikázání Božího. Zabezpečíme tak nejlépe její čestné místo v řadě kulturních národů, sobě pak věčnou blaženost podle zaslíbení Pána Ježíše: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou."

B i b l i c a

PŘÍLOHA PRO STUDIUM A PASTORAČNÍ VYUŽITÍ BIBLE

Řídí: Univ. prof. dr Jan M e r e l l. Praha XVII - Střešovice, Pod Vyhlídkou 715

ÚVODEM

Mezi četnými náměty, vyšlými z biblického kursu, konaného ve dnech 23. až 27. srpna t. r. v pražském arcib. kněž. semináři, bylo i přání, aby v časopisu LOGOS byly uveřejněny přednášky tohoto kursu a i později aby byly uveřejňovány biblické a exegetické články. Za souhlasu J. Ex. nejdp. arcibiskupa pražského, pod jehož záštitou byl biblický kurs konán, otvíráme v LOGOSU tuto stálou přílohu pro studium a pastorační využití bible, jíž svrchu uvedený námět bude postupně uskutečňován. Snad se později tato příloha stane samostatným časopisem pro biblické hnutí, jak je tomu jinde v cizině. Redakcí této přílohy byl pověřen univ. profesor dr Jan M e r e l l, na jehož shora uvedenou adresu zasílejte náměty, návrhy, zprávy o biblickém hnutí, dotazy a pod. Rovněž tak žádosti o exegesi míst Písma sv., jež byste si přáli míti v LOGOSU vyloženy. Doufáme, že bude tato příloha našimi čtenáři přijata s porozuměním a že tak přispěje i mezi naším kněžstvem k vroucímu oživení hlubokého zájmu o Písmo sv. a prostřednictvím pak těchto kněžských horlitelů biblického hnutí přivede k nevyčerpatelné studnici Božího Slova i jejich svěřené duše.

ZAHAJOVACÍ SLOVA J. EXC. MSGRA Dr JOSEFA BERANA, ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO, PŘI II. BIBLICKÉM TÝDNU PRO KNĚZE V PRAZE DNE 24. SRPNA 1948

I arcibiskup je vděčen za všechno, co mu způsobí trochu radosti. Jsem opravdu vděčný všem, kteří připravili a umožnili uskutečnění tohoto druhého biblického kursu. Mám z toho upřímnou radost právě proto, že jste se na tento kurs sešli z různých končin naší vlasti, abyste se povzbudili a načerpali sílu k další oběti, horlivosti, namáhavé a mnohdy i nevděčné práci v duchovní správě.

Bylo by zbytečné zvlášť rozváděti, že mají být pořádány biblické týdny. Když vyšla encyklika svatého Otce Pia XII. „DIVINO AFFLANTE SPIRITU" o časovém podporování biblických studií, vděčně jsme za to děkovali Pánu Bohu. Po přečtení encykliky jsme vycítili, že svatý Otec chtěl dát v této encyklice světu něco, co by vzpružilo, pomohlo, co by ukázalo na nepřeberné zdroje útěchy, povzbuzení, které nám zanechal Pán a odkázal Duch svatý a které tak pečlivě opatruje naše svatá Církev.

Během hrozné světové války nevěděl svatý Otec světu nic jiného dát než encykliku o mystickém Těle Kristově a o Písmu svatém. Každá encyklika je dílem Prozřetelnosti. Svatý Otec, protože je veden Duchem svatým, vydává okružní listy a je v nich to, co v té které době lidstvo zvláště potřebuje. Bylo by nevděčností a nepochopením vážnosti

doby, nepochopením významu Písma svatého, kdybychom encykliku svatého Otce nechali jen tak projít, kdybychom na jejím základě neupravili pastoraci i postup duchovní práce.

Jsme vděčni svatému Otci a chceme vděčnost projevit tím, že se v duchu encykliky vynasnažíme co nejvíce přiblížit Písmo svaté lidu. Potřebujeme-li my zdroje útěchy a posily, potřebuje jich i náš dobrý lid, potřebuje čisté nezkalené studnice, kde najde Pravdu. Čím více přiblížíme lid Písmu sv., tím více získáme lid i pro sebe, neboť Duch svatý v odměnu za naši práci nám pomůže, aby naše slova zapadla jako zrnka prospěšná do srdcí těch, mezi nimiž žijeme a působíme.

Kolik energie je nahromaděno v Písmě svatém, působí však jen tam, kde je přijímač naladěn přijmout, co Duch svatý v Písmě nahromadil.

Přeji kursu co nejvíce zdaru. Musíme vyvrátit staré námitky, že se katolíci o Písmo svaté nestarají. Není to pravda, neboť nejstarší české památky a překlady jsou katolické. Děkuji všem, kteří převzali přednášky na kursu. Přál bych si, aby kurs i po stránce praktické byl účinný a přinesl do nejširších vrstev našeho národa požehnání!

DRUHÝ BIBLICKÝ TÝDEN PRO KNĚZE V PRAZE.

V biblické encyklice z r. 1943 vyzval svatý Otec biskupy, aby dali uspořádati veřejné přednášky a konference o biblických otázkách. Výzva nezůstala bez ohlasu. V Italii, Kanadě, Argentině, Francii, Švýcarsku byly uspořádány biblické kursy a týdny jak pro kněze, tak pro laiky. U nás byl učiněn první pokus loňského roku. Na třicet kněží se sešlo v exercičním domě ve Frýdku k prvnímu biblickému týdnu. Byly probírány hlavně otázky, týkající se evangelií a usneseno konati druhý biblický týden v Čechách. Plán se stal skutkem 23. až 27. srpna t. r., kdy se v arcibiskupském semináři v Praze sešlo více než 100 kněží z Čech, Moravy i Slovenska k druhému biblickému týdnu. Mimořádný zájem při přednáškách a diskusích, náměty vyšlé z kursu, dávají naději, že se uskuteční přání J. Ex. ndp. arcibiskupa dra Jos. Berana, aby se i u nás vybudovalo a rozvinulo mohutné biblické hnutí.

Kurs zahájil a zakončil ndp. arcibiskup Dr Jos. Beran proslovem, který uvádíme na jiném místě. Přednášky byly jednak rázu theoretického, jednak praktického. V přednáškách theoretických byly probrány časové otázky, mající hlavně vztah k Zákonu Starému, v přednáškách praktických dávány pokyny, jak přiblížiti Písmo svaté dnešním lidem. I ve volbě themat poučných přednášek byl pořadatel kursu veden snahou, aby tyto přednášky nejenom doplnily podle nejnovějších výsledků badání základní znalosti dpp., nabyté v theologickém studiu, ale aby se dotýkaly nejpalčivějších biblických problémů, s nimiž se setkáváme v pastorační praxi. Přednášeli odborníci v biblistice a pastoraci, takže úroveň přednášek byla vysoká a velmi důrazně bylo účastníky kursu žádáno, aby přednášky byly vydány tiskem. Protože nemáme u nás dosud zvláštního časopisu pro biblické hnutí, jako jinde v cizině, bylo na návrh ndp. arcibiskupa rozhodnuto uveřejňovati články a zprávy, týkající se biblického hnutí v časopise LOGOS.

V theoretických přednáškách byla probrána tato themata: Encyklika Pia XII. O časovém podporování biblických studií a její význam pro kněze (Dr J. Merell). Archeologické objevy potvrzují pravost a pravdivost Starého Zákona (Dr J. Heger). Původ člověka podle bible a vědy (Dr F. Mikula). Nový žaltář, jeho vznik a charakter (Dr J. Merell). Bible v české kulturní tradici (Dr J. Vašica). Inspirace Písma sv. (Dr P. Švach).

V odpoledních, praktických přednáškách byla probrána themata: Bible a kněz (Dr R. Schikora). Bible v katolické akci (Dr A. Heidler). Biblické hodiny (Dr J. Procházka). Bible ve stavovské pastoraci (Dr S. Braito). Bible a kazatelna (Mons.

K. Reban). Praktickou ukázku úplné biblické hodiny pro dospělé provedl Dr J. Procházka z Hradce Králové.

Každý den po večerních modlitbách byla četba a výklad listu sv. Pavla k Efeským (Dr J. Merell).

Dá Bůh, že tento druhý biblický kurs ve spolupráci s časopisem LOGOS bude novým mocným impulsem k biblickému hnutí u nás.

Msgre Karel Reban:

BIBLE A KAZATELNA

Písmo sv. je věčně mladé a svěží. Obrozující síla proudí z něho nepřetržitě. Vždy, kdykoliv umdlévala a ochabovala v Církvi homiletika nebo katechetika, vždy se osvěžovaly ze studnice Písem. — My dnes vidíme s bolestí jednak veliký útěk laiků před kázáním, jednak sami si upřímně doznáváme, že s naším kázáním není všechno v pořádku. Není snad nadsázkou, není jednostranností, tvrdíme-li, že se dnešnímu kázání nedostává biblického živlu. Litera i duch bible musí obroditi naši službu Slova. Z Písma sv. musí kázání čerpati látku, myšlenkami, city a slovy Písma musí usilovat, ut veritas pateat, placeat et moveat, bible musí duchovně formovat osobnost kazatelovu i jeho živé dílo na kazatelně, aby obojí bylo také pokračováním inspirace Ducha Božího, který je primérním autorem knih Písma sv.

Snad se nemýlíme, slyšíme-li ve vnitřním životě Církve mocný závan ducha Písem sv. Kněží i laici touží po zdrojích Písma. V nové kráse a síle stojí ono před námi. Je nesporno, že prožíváme nové JARO BIBLICKÉ. — Vychází z nejhlubšího nitra Církve a z její vrcholné autority — viz encykliku Pia XII. Divino afflante Spiritu (DAS) ze 30. září 1943, vychází z čilé praxe kněžstva, které volá laiky do biblických kroužků, na biblické týdny a kursy, vychází hluboko ze srdce laiků, kteří žíznivě čerpají ze studnic Písma.

Kázání nesmí zůstati tím vším nedotčeno — již prostě proto, že by se míjelo se svým posláním, které jest: povznášeti duchovní život věřících. Ovšem jsou proto nadčasové, věčné důvody, proč Písmo a kázání musí vždy žíti v nejvroucnější a nejhlubší spojitosti.

Písmo sv. — totiž Duch svatý, jeho původce, i síla věčných pravd v něm uložených — vždy a všude v Církvi učí a vychovává. Proto se kázání bez Písma sv. neobejde a nedostatek Písma v kázání by byl jeho těžkou chorobou: kázání bez náležitého prvku biblického bylo by tělem bez nervů, bezvládným, blízkým smrti.

Písmo sv. je spolu s tradicí zdrojem Zjevení Božího. Tím je řečeno, že jest i zdrojem kázání. V Písmě sv. je neomylná, Bohem vnuknutá pravda a mravní krása k tomu uložena, by odtud prací kazatelů se přenášela do duší a tam vydávala nový život ze sebe. Prostě historicky vzato — počátky homiletiky církevní jsou právě tam, kde zanícený duch a výmluvná ústa biskupů a kněží věku

poapoštolského žily nad stránkami bible a kdy homilie ve vlastním smyslu byla počátkem katolického kázání.

Kázání bude biblické, bude-li především biblický kazatel — bude-li znát a milovat Písmo sv. a bude-li ho náležitě užívat.

Tak trochu zpytování svědomí. Známe dosti, známe náležitě Písmo sv.? Máme je denně v sebe vdechovat, máme jím růst a živit ducha jeho moudrostí, vážností, rozhodností i krásou. Zaujímá-li Písmo v denním životě kněze místo, jež mu božským právem patří, bude všecka práce kněžská prosycena duchem bible, získá na intensitě i na účinnosti. Proto nulla dies sine linea, denně čtěme Písmo, ne pouze v prvním nokturnu breviáře, nýbrž jako stálou součást své denní duchovní četby i studia. Pročítejme pomalu, všimněme si poznámek a výkladu, opatřme si dobrý komentář aspoň k některým knihám. Rozsahem i obsahem byly velmi dobré Herderovy komentáře ke všem knihám Písma sv., které vycházely před válkou. Stane se nám často, že nás překvapí nový dobrý výklad místa, na něž jsme se od dětství byli zvyklí dívat určitým způsobem — biblické vědy nestojí a my kazatelé ochotně užijeme jejich služeb a budeme za to vděčni. Biblická slovní konkordance patří ne do knihovny kněžské, nýbrž na pracovní stůl a při každé přípravě na kázání ji bereme do ruky.

> Nedáme se zahanbiti laikem, z nichž jeden píše: „Ze spisů, k nimž nezřídka saháme pro rychlou informaci, bych ještě uvedl biblickou konkordanci (t. j. rejstřík důležitých slov, která se vyskytují v bibli), k snadnějšímu hledání přesného textu biblického. Mnozí spisovatelé nevědí o této pomůcce, a když nemohou ve své bibli rychle najít určitý citát, uvedou jej po paměti — někdy zkomolený. Vůbec mnozí autoři citují i z jiných spisů nepřesně, a buď z nedbalosti nebo z tendence komolí smysl cizích vět. Kdo se chce opírat o citát někde otištěný, měl by si jej vždy ověřovat v původním kontextu" (Josef Macek, Cesty sebevzdělání Praha 1943 (Jan Laichter) str. 85).

Písmo sv. dává našemu kázání l á t k u, d u c h a a s l o h. Každý z těchto darů sám o sobě je nesmírně blahodárný a pro kázání nutný. Písmo sv. je pramenem látky ke kázání.

Je-li dnes náboženské poučení mimochrámové v kroužcích, ve spolcích a podobných útvarech laiků z velké části a z důvodů více než dobrých položeno na pole biblické, potom bylo by zaslepeností uzavírati se před biblí na kazatelně. Právě tam „biblické hnutí" musí nejprve a nejprůrazněji pronikat od kněze k laikům. Knihy Písma sv. lze kazatelsky zpracovat k užitku duší a k radosti kazatelově. Knihy Starého zákona ať historické či prorocké. Z Nového zákona lze kázati souvisle cyklus Život Krista Pána buď podle některého Evangelia nebo podle určité synopse, evangelijní harmonie. Homileticky lze podávati epištoly sv. Pavla a listy katolické, které jsou přebohaté na praktické a aktuální náměty. Apo-

kalypse byla již častěji homileticky zpracována — má ovšem svá úskalí.

V německé literatuře veliký náběh k cyklickým kázáním z bible byla sbírka Paffrath Tharsicius, Alttestamentliche Predigten a Dr Thaddäus Soiron OFM Neutestamentliche Predigten — obě sbírky u Schöningha v Paderbornu od r. 1917. — U nás dobrý pokus byla sbírka Jana Strnada. Řeči podle Písma sv. Starého zákona v knihovně Živé slovo Praha 1926. — Literatura k různým knihám anebo partiím (na př. o podobenstvích Kristových) je tak početná, že ji nelze zde uváděti. — Potřebovali bychom biblicko-homiletických seminářů i pro kněze a publikační činnosti z tohoto oboru.

Nejznámějším typem biblického kázání je homilie ve vlastním slova smyslu. — Dobrá homilie vždy bude časovou. Vždy bude jak užitečnou, tak i milou posluchačům. Mýlí se, kdo má za to, že homiletické zpracování perikop nedělních a svátečních nevyhnutelně se opakuje a zjednotvární. Záleží zase na kazateli, co on slyší z řádků perikopy, jak klade vedle sebe text bible a život, jak promítá slova Písma do duše a do vnějšího života věřících. V tom je pečeť božského původu Písem, že jsou tu nekonečné možnosti jinak a jinak mu rozumět, jiné a jiné hodnoty z něho vytěžit. Vyhýbejme se úskalí šablony a opakování — bude nám homilie vždy živým a oživujícím útvarem. K jejímu úspěchu patří právě po milosti Boží duch a srdce kazatelovo: dovedou-li tyto prožívati biblický děj a jeho text, bude jeho interpretace perikopy velmi životná. Týká se to jak prostičké homilie exegetické, tak i t. zv. vyšší, thématické homilie.

Ničím novým není námět: Neomezujte se na homilii perikop liturgických. Čtěte a kažte i partie, z nichž misál neužívá perikop. Najdete v každém Evangeliu „zákoutí", kam se nikdy s perikopou oficielní nedostaneme, ale kde najdete poklady myšlenek i mravních podnětů. Již před lety i u nás se vyskytl námět: Dejme lidu celé Písmo sv. (Bedřich Lehner v ČKD 1933, 305-314).

Je to tedy psychologicky i věcně dobře odůvodněno, žádá-li can 1344 §1 Diebus dominicis ceterisque per annum festis de praecepto proprium cuiusque parochi officium est, consueta homilia, praesertim intra Missam in qua maior soleat, esse populi frequentia, verbum Dei populo nuntiare. Can 1345: Optandum ut in Missis quae, fidelibus adstantibus, diebus festis de praecepto in omnibus ecclesiis vel oratoriis publicis celebrantur, brevis Evangelii aut alicuius partis doctrinae christianae explanatio fiat... Není tím jistě řečeno, že bychom chtěli všecku homiletiku zrestringovat na biblickou látku. Poměr mezi „doctrina christiana" a Písmem je jasný. Zdá se nám, že katechismus je základem rudimentálního poučování náboženského, naprosto nepostradatelného, po případě apologetického školení věřících. Ale tam, kde vskutku věřící

chtějí duchovně výše a hlouběji, tam více duchovního pokrmu najdeme pro ně v bibli.

Všimněme si toho, že kázání příležitostná a promluvy nahodilého rázu velmi dobře vycházejí z půdy biblické. Je zárukou obsažnosti, ušetří nám bloudění a tápání po mlhavých představách a citech lidských. Taková kázání silvestrovská, při různých svěceních, slavnostech církevních, promluvy pohřební, svatební atd. mohou míti velmi snadno biblické východisko, ba přímo thema plné působivosti, vznešeného obsahu a snadno řečnicky zpracovatelné. S důrazem budiž řečeno, že kázání svatopostní zvláště měla by růsti z Písma sv. Podobně kázání mariánská: je to jen optický klam, říká-li se, že Evangelia říkají málo o Panně Marii: ano — ale málo slovy říkají nekonečně mnoho, k nevyčerpání mnoho.

Prvky biblické musí pronikat každé kázání, i kázání thematické a nebiblické, na př. liturgické, historické, morální atd. Písmo sv. — pramen Zjevení Božího: proto slova Písma tvoří důkaz, je-li to neb ono Boží pravdou — je-li to či ono mravní hodnotou či naopak, odsuzuje-li to Bůh. Kázání z Písma sv. cituje důkazy a důvody, zpracovává jeho motivy, budí city, kterými žije Písmo. A to jsou předůležité služby, jež Písmo koná kázání: Kdyby nebylo Písmo zdrojem látky ke kázání, již tímto zůstalo by prvořadým zdrojem pro všecko kázání.

> Již normy, které pro posvátné kazatelství vydala SC Cons (28. června 1917/AAS 1917, 328-334) ustanovily naléhavě: Concionator prae oculis semper habeat et in praxim deducat, quae S. Hieronymus Nepotiano commendabat: Divinas Scripturas saepius lege: imo numquam de manibus tuis sacra lectio deponatur ... Sermo presbyteri lectione Scripturarum conditus sit.

Kněz, který Písmo sv. zná a miluje, který se z něho napájí studiem i meditací, bude vždy míti pohotově slovo bible. A nepřipadá-li mu hned, dovede si je najíti. K tomu má po ruce reálné konkordance biblické, biblické slovníky, knihy vědecké, populární i meditační a asketické.

Nedostatek výroků Písma je hrubým proviněním na slově Božím a na našem kazatelském poslání.

> Přísně by nás klasifikoval pro nedostatek biblického živlu sv. Pavel, jehož přesvědčením i praxí bylo: Všecko Písmo od Boha vdechnuté je užitečné k poučení, ke kázání, k napravování, k výchově ve spravedlnosti, aby člověk Boží byl dokonalý a způsobilý ke každému dobrému skutku. 2. Tim. 3, 16-17.

Bez Písma sv. zplaní kázání. Schází mu vnitřní síla, schází mu i formální a vnější schopnost zaujmout, zmocnit se duší posluchačů. Člověk kazatel se svou erudicí a elokvencí ustupuje do pozadí, mizí — Bůh sám mluví slovy věčné pravdy a věčné krásy ... Co to znamená, kladu-li na váhu důkazů slovo učenců, básníků, slovo

své lidské vědomosti a výmluvnosti? Není autorita Písma nesmírně více? Ne náboženský individualismus, ne literárnost na kazatelně — nýbrž skutečné slovo Boží: „Toto praví Hospodin . . ." Podobně jako proroky, posílá i nás Kristus k lidu, bychom zvěstovali Boží myšlenky a požadavky. Těm se vzdává nedůvěra, pochybnost, námitky a odpor se strany lidské. Stejně pro vůli věřícího, kterému je jasno, že Písmo je slovem Božím, nade všecky jiné motivy mnoho říká pohnutka, kterou k činění dobra a k uvarování se zla podává Písmo sv. Proto lidskou důvtipnou dialektiku nechme až na zcela podřadné místo — bude-li jí vůbec třeba — a mluvme, zvláště k věřícím — motivací Písma sv. — Bible je knihou hluboce psychologickou. V ní mluví ovšem Bůh, ale i lidská duše se všemi svými vášněmi plnými jasu i temnot. Anděl i démon je v tom člověku, který mluví a jedná v bibli. Reprodukujme tato pathetická místa z bible, dejme jim zaznít patheticky i přes jejich zdánlivou primitivnost — dojmeme srdce posluchačů pro dobro, proti zlu neskonale účinněji než nejkypivějšími frázemi, nejsiláčtějšími výrazy: to je próza na kazatelně, to je profanace slova Božího, které tím posíláme do vyhnanství.

Písmo vede kazatele i posluchače až k poznání pravdy a víře v ni. Až po sklonění se pod mravní zákon. Až po žár srdce vzplanuvšího nadšením k pravdě a ctnosti, odporem proti hříchu a klamu. Ale Písmo jde s kazatelem i s posluchačem ještě dále: až do života. Homiletické aplikace materielně vzato jsou často promítnutím Písma sv. a jeho ideálů do křesťanského života a je-li jejich obsahem prvek mimobiblický, zase nejlépe jej zabezpečíme, opřeme-li jej o slovo Písem, vytepeme-li takovou aplikaci do slov bible a napustíme-li ji duchem Písma sv.

Právě zde lehce nám uklouzne aplikace biblického textu nesprávná. Buďme si vůbec toho vědomi, že smysl Písma sv. v našich rukou je vzácná hodnota i že neseme odpovědnost za to, kterak a k čemu ho užíváme. Leckteré biblické důkazy, motivy, afekty na kazatelně chybně interpretují smysl Písma sv. Sama Církev před tím velmi důrazně varuje.

> Nechať tedy kněží, jimž je svěřena péče o věčnou spásu věřících, nejprve sami v pečlivém studiu probádají Posvátné knihy a modlitbou a rozjímáním si je osvojí; potom však ať horlivě rozdělují nebeská bohatství božského slova v kázáních, homiliích a promluvách a potvrzují křesťanskou nauku slovy z Písma sv. a osvětlují znamenitými příklady z posvátných dějin, především z Evangelia Krista Pána. Při vší této činnosti nechať se varují svědomitou pečlivostí oněch akomodací, jež pocházejí jen z osobní libovůle a jsou zdaleka vzaty — tyto nejsou používáním, nýbrž zneužíváním slova Božího — spíše ať přednášejí všechno tak výmluvně, tak jasně a zřejmě, že věřící budou nejen povzbuzeni a nadchnuti k pravému způsobu

života, nýbrž též naplněni hlubokou úctou pro Písmo svaté (DAS).

Encyklika sama velmi zevrubně, kriticky a určitě jedná o rozlišování mezi smyslem literním Písma sv. a smyslem duchovním. Výslovně a zvláště zase kazatele napomíná před excesy:

> Zajisté může, zvláště při vykonávání úřadu kazatelského šířeji založené, přenesenými slovními významy se zabývající použití posvátného textu posloužiti ozřejmení a doporučení nauk víry a mravů, pak-li je při tom šetřeno míry a účelu; ale takové používání Písma sv. jest tomuto, nač nelze nikdy zapomenouti, jaksi zevnějším a dodatečným a nad to, zvláště dnes, ne bezpečným; neboť věřící, především, jsou-li v posvátných a profánních vědách vzděláni, chtějí věděti, čemu Bůh sám v Písmě sv. nás učí, ne co výmluvný kazatel nebo spisovatel obratným použitím biblických slov přednáší. „Živé slovo Boží, účinné a říznější nad každý meč dvojbřitký, pronikající až do rozdělení duše a ducha, kloubů i morku, rozeznávající myšlenky a úmysly srdce (Žid. 4, 12)" nepotřebuje nikterak umělkování nebo lidského přistřižení, by hnulo a otřáslo duší. Posvátné knihy, sepsané vnuknutím božského ducha, jsou samy sebou přebohaté na pravý smysl; naplněné božskou silou, jsou samy sebou mocné; ozdobené nebeskou krásou, svítí a září samy sebou, pakli jsou jen vykladačem Písma tak správně a přesně vykládány, že všechny poklady moudrosti a důmyslu, jež obsahují, vycházejí na jevo (ibidem).
>
> Již dříve prohlásila biblická komise v oběžníku, určeném biskupům italským: Duchovní neboli typický smysl, nehledíme-li k tomu, že se musí zakládati na smyslu literním, musí býti dokazován. Důkazy pro to jsou, užívá-li toho místa tak Kristus, apoštolové nebo inspirovaný svatopisec anebo vykládají-li tak tradičně ono místo svatí otcové a zvláště užívá-li v onom smyslu Církev ve své Liturgii podle zásady: lex orandi, lex credendi (AAS 1941, 466).

Litujeme, že práce kriticky exegetická někdy se zbavuje zdravého vlivu na homiletiku, protože někdy se blíží k semiracionalismu: rozpitvává texty, vyhledává roztodivné konjektury — pohrává si s literou, kde však jest duch? U některých exegetů je přemíra filologie, u jiných důvtipné výmysly, u jiných nános národopisu biblického — kde však zůstává duch slova Božího?

Theologie vědecká i praktická homiletika budou se říditi těmito směrnicemi a tak se dostaneme, doufejme, ke hlubšímu vžití v Písmo svaté.

Pro kazatele není bez významu, co encyklika stanoví o užívání překladů Písma sv.:

> Jestliže všeobecný sněm tridentský chtěl, aby Vulgata byla oním latinským překladem, „jehož všichni používají jako

autentického", tu platí toto ustanovení, jak každý ví, jen pro latinskou církev, a to pro úřední používání Písma sv. Nezmenšuje nižádným způsobem autority a významu původního textu, o čemž není pochyby ... Tato převyšující autorita Vulgaty, její tak zvaná autenticita, nebyla tedy všeobecným sněmem církevním prohlášena v první řadě z kritických důvodů, nýbrž pro řádné, mnohá staletí trvající používání tohoto překladu ve chrámech. Toto používání dokazuje, že Vulgata, jak Církev jí rozuměla a rozumí, jest ve věcech víry a mravů prosta všeho omylu, takže, jak Církev sama dosvědčuje, může se jí používati v rozhovorech, přednáškách a kázáních, jistě a bez nebezpečí nějakého omylu. Tuto autenticitu nelze tedy nazývati v první řadě kritickou, nýbrž spíše právní. Proto nezapovídá autorita Vulgaty v otázkách církevní nauky nijak právě tuto nauku i z původních textů dokazovati a doložiti, ano ona to dokonce požaduje; rovněž tak málo zapovídá bráti všude na pomoc původní texty, aby správný smysl Písma sv. byl všude víc a více nalezen a vyložen. Dekret všeobecného sněmu tridentského též nezapovídá pořizovati k potřebě a prospěchu věřících a k snazšímu porozumění slovu Božímu překlady v mateřském jazyku i z původních textů, jak se to, s úchvalou církevní autority, již na mnoha místech, jak víme stalo. (Ibidem).

Tím, jak se zdá, je zmírněn zákaz Papežské komise de re biblica ze 30. dubna 1934 (AAS 1934, 315-ČKD 1934, 442), kterým byly vyloučeny překlady, jež nebyly pořízeny ex veteri vulgata latina editione a bylo nařízeno, by se užívalo překladů pořizovaných z latinského textu, jak se ho užívá v liturgii. Dnes tedy přiblížení se k původním textům je dovoleno.

K citaci patří požadavek naprosté přesnosti a věrnosti citátů — velmi často se hřeší proti obojímu: je to obtíž, znovu a znovu hledati každý i známý citát z Písma a přebírati jej v naprosté nedotknutelnosti a vždy také doložiti. Písmo sv. si však zasluhuje, bychom s ním takto uctivě zacházeli. Nedostává-li se našim kázáním dostatek biblických citátů, potom tím vzácnější jsou citáty absolutně přesné, doložené a věrné. — Citát sám není ještě vše. Záleží na tom, jak jej uvedeme, jak zdůrazníme jeho váhu, co z něho vyzdvihneme, do jakého světla jej postavíme. O tom podrobněji poučuje homiletika.

Celkem lze říci, aniž bychom se dopouštěli nadsázky: Čím bibličtější kázání, t. j. čím více má z Písma sv. materiálu a ducha, tím méně v něm strojenosti, vyumělkovanosti a mechaničnosti, manýry kazatelské. Při tom neběží tolik o literu, o snesení biblického materiálu: i zde platí; litera zabíjí, Duch však oživuje (2. Kor. 3, 6).

Bůh i duše volají po Písmu sv. — kazatelna je nejprvnější, nejvlastnější, nejvznešenější kathedra, odkud má zaznívati do duší. Je v Písmě sv. tolik moudrosti, útěchy, síly, nevývratného pokoje mysli, že nestačíme odtud čerpat a jimi se sytit.

Nikdy nenahradíme slova Božího slovem lidským. Bible na kazatelně dává Bohu čest a duším chléb živý, učení Boží, učení Kristovo. Proti partikularismu autorů a škol jest universální, nade vše vyvýšená sláva a moc Slova Božího. Proti náboženskému subjektivismu a individualismu zde mluví Bůh sám. Proti profanaci náboženství odtud z Písma — nové a nové proudy posvětné.

Na úrovni nadpřirozené, v duchovním organismu Církve, služba slova Božího je tím více odůvodněna. Z biblické půdy roste křesťanské dogma, ethos, askese. V Písmě jsou uloženy svaté dějiny, líčící Zjevení Boží na osobách a událostech, jichž užil Bůh. Nesmírně hluboká je svatá moudrost biblická a proto biblická didaktika nemůže býti snižována na místo podružné.

Kázání má duše posvěcovati, obnovovati život duší — dolévat oleje do lampy jejich. Kázání je podmíněno životem Písma sv. ve svých složkách i v celku. Biblická náplň a biblický duch jsou podmínkou jeho pravdy, síly a účinnosti i vznešenosti — s úpadkem biblického živlu střemhlav klesá kázání na mělčiny lidských frází. Evangelium je totiž moc Boží pro každého, kdo věří (Řím 1, 16).

Kázání má nejen tuto funkci didaktickou. Je kusem Liturgie, její živoucí součástí. Jest úkonem bohopoctným. Čest, kterou liturg i věřící vzdávají slovu Božímu, platí vlastně Kristu Bohu mezi námi přítomnému a působícímu. Kázání je svátostinou, která nás chrání před zlem a zachovává v dobrém. Je zasnoubení Ducha svatého s lidskou duší. Tím vším plně a vpravdě pouze tehdy, je-li vskutku slovem Božím — tedy váženo ze studnic Písem.

Proto musí býti Písmo sv. kázání i kazateli tak blízké. Nevzdalujme sebe ani své práce se slovem Božím spojené z dosahu bible. Nemůžeme se spokojiti s tím, bude-li kazatel znalcem, odborníkem v Písmě sv. To je jeden mezi ostatními předpoklady — dojista svrchovaně závažný — nikoli však jediný. Kazatel musí oplývati biblickou moudrostí, silou a útěchou. Musí býti biblicky veliký, čistý, mocný a prostý. Musí milovati Boha v Písmech sv. a žíti z něho.

V každé vědě a v každé hluboké práci je naprosto nezbytné, by byly v těsném styku s p r a m e n y, s posledními, nejvyššími zdroji, z nichž se napájejí. Bylo by krutým míjením se cíle, kdybychom v praksi měli Písmo sv. na podřadném místě v kázání. Vždyť již f o r m á l n ě dává Písmo kázání s l o h, jakého si jen můžeme přáti. Bible je kniha silně lidská a realistická v líčení člověka, jeho napětí, jeho bolestí. Nepochodí špatně kazatel, dá-li se inspirovati epikou, lyrikou, dramatičností bible, učí-li se na vzorech biblické mluvy.

Kázání je vedle Milosti středem bohoslužby i služby duším. Není isolovaným úsekem života Církve. Ani homiletiku nesmíme pěstovat odloučeně od celku, partikulárně jako disciplinu odbornou bez kořenů a beze vztahů k životu celé Církve, tohoto tajemného Těla Kristova. Nejsme na kazatelně slepí ani hluší k náboženskému

dechu doby, společnosti. Ve velké jednotě duchovního života vnitrocírkevního znamená kázání živý hlas Církve — hlas, kterým volá po pravdě, ale kterým zároveň pravdu vyznává, ji velebí, za ni děkuje, z ní těží. A tu nesmíme přehlížeti, že ke znamením duchovní podoby naší doby patří u laiků touha po slově Božím. Právě u nejlepších laiků. U jiných se uplatňuje naopak druhý pól téže věci. Jak tyto duše potřebují ke svému ozdravění slova Božího. Co jim může ono dát! Biblické kázání — myslíme je v širším smyslu jako kázání prosycené biblickým živlem — razí Písmu sv. cestu do života. Písmo nesmí zůstat privilegiem zasvěcených v úzkých kroužcích — tam budeme jím školit duchovně a morálně vybrané, aktivní katolíky — Písmo musí se stát obecným duchovním pokladem všech. T. zv. hnutí biblické se krásně doplňuje hnutím liturgickým — vzájemně oba proudy duchovní získávají. Přáli bychom si, by duch bible pronikal do duchovní literatury, dával jí thematiku i podstatné její vlastnosti, nahradil až příliš lidské povrchnosti v některé asketické literatuře. Duch bible měl by vnikati do duchovní poesie a lyriky, do knih, jichž mají laici užívat pro oporu duchovní činnosti při modlitbě, rozjímání a podobných chvílích. To vše se musí shodovat s kázáním: bude-li toto biblické, bude se z něho přenášet zdravá zbožnost a mravní síla do celého náboženského života. Primát křesťanství a v něm opět primát katolické víry záleží právě v tom, že zde je maximum živlu božského; v něm Bůh se dává lidem nejštědřeji — blíží se k nim nejtěsněji — působí na ně nejúčinněji; tomuto zákonu maximálního Božího vlivu v říši duchovního poznání odpovídá fakt, že čerpáme ze zdroje tak božského, jakým je Písmo sv., pramen Zjevení — což nesmíme ani na okamžik pustit se zřetele. Má-li náboženský život být Boha důstojný a člověku požehnaný, musí tkvěti svými kořeny v něčem tak Božím, jako je slovo Boží v bibli. Na takových základech buduje další milost Boží svá díla plná vznešenosti, síly a krásy.

Ostatně laický svět v Církvi dnes mocněji než jindy žádá si toho, by lidský prvek byl redukován na nezbytné minimum a aby měl přístup co nejblíže k Bohu: tomu odpovídá hlásání slova Božího na Písmu sv. založené. — I po stránce apologetické bude nejúspěšnější zbraní pravda Boží v Písmě sv. zjevená a jím osvětlovaná: její autorita i psychologický účin je nesrovnatelně mocnější než námahy a dovednosti lidského umu a slova.

Proto nesme v kázání slovo Boží k lidu — lid půjde k Bohu.

(Předneseno na bibl. kursu 26. VIII. 1948).

P. Dr Prokop Švach O. P.:

INSPIRACE

(Přednáška na bibl. kursu v Praze 26. 8. 1948.)

I když je nám tento pojem známý ze studií, zaslouží si inspirace stálé úvahy. Rozum objevuje nové a nové obrysy vznešenosti a krásy a duše se těší ze skutečnosti, že Tvůrce se sklonil k člověku, že mu poslal do vyhnanství tohoto života list, k němuž se vyhnanec stále a stále vrací, obrací jej s láskou, vychutnává jej a těší se na shledání s Otcem. To je ta sladkost Písem, o níž mluví sv. Jeronym, že převyšuje všechny rozkoše světa.

Ale inspirace si zaslouží prohloubeného studia i z rozumového hlediska. Jako když na př. ozáříme umělecký oltář reflektorem, který prosvítí i nejmenší jeho části, a dá vyniknout celkové kráse oltáře i jeho detailů, něco podobného činí správný a ujasněný pojem o inspiraci. Prozařuje totiž celkovým světlem problémy a detaily bible a podává v této celkovosti nové světlo k řešení různých jednotlivostí svatého Písma. To je smysl také této přednášky: ujasněným pojmem inspirace dospět k hlubšímu chápání Písem a od toho pak přejít k biblické praxi, jež vyplývá z toho poznání.

Znamená tedy inspirace zvláštní zásah Boží při sepsání posvátných knih, ne však pouze objektivně, jako by byly napsány jen Boží pravdy, nýbrž též tak, že tyto knihy jsou božské i svým původem, tedy jako knihy. Zde se setkáváme s námitkou, která vychází z anthropologického pojímání Boží činnosti, jako by taková činnost byla Boha nedůstojná nebo nemožná. Nezapomínejme připomenout takovým pochybovačům, aby odložili anthropologická pojímání, ale aby se vžili do analogie. Je pravda, že Pán Bůh nemá rukou, aby mohl psát, ale má takovou moc, aby mohl vésti ruce jiných při psaní knih. Rozum také nepíše, a přece spisy jsou výplody rozumu. Používá však k tomu jako výkonného nástroje ruky, která pod vlivem vůle, vedené rozumem, píše spisy. Odnáší se tedy Boží činnost až k psaní posvátných knih, obdobně jako se vztahuje vliv rozumu a vůle při psaní knihy až na ruku a pero spisovatelovo.

Tu je si třeba uvědomit nástrojovou činnost. V Písmech samých se nám jeví činnost lidí jako spisovatelů, ale současně tyto jejich spisy jsou považovány za božské, a to tak, že byly od Boha vdechnuté. Svatí Otcové prvních století viděli ve svatopiscích nástroje Boží, které psaly to, co chtěl Bůh. Theologie nám představuje in-

spiraci jako zvláštní vliv Boží na svatopisce jako nástroje Boží. Tato dvojí činnost: Boží a lidská nejsou nějak protichůdné ani jen souběžné, nýbrž závislé, a to tak, že všechno je od Boha a současně všecko je od člověka. To jest: Bůh jako hlavní příčina je autorem celého Písma a všech jeho částí, a to tak, že celé Písmo, obsahově i svým původem, se mu přičítá jako hlavní příčině. Ale poněvadž Bůh použil k sepsání těchto knih lidských nástrojů, znamená to, že všechno, co je v Písmě jako výsledek činnosti nástroje, je od lidí jako svatopisců. Tak jako umělec začíná od idey, kterou pojímá ve svém rozumu a přechází svou vůlí až k činnosti, aby tuto svou ideu sdělil do hmoty v podobě sochy nebo obrazu; aby však svou ideu sdělil, bere do rukou nástroj, který je schopný k provedení jeho díla, na př. dláto nebo štětec, — podobně Boží činnost začíná od pravdy, kterou chce Bůh lidem sdělit, přechází přes jeho vůli až k nástrojům, jež mohly jeho činnost zachytit a uskutečnit. A poněvadž šlo o sdělení božských pravd lidem, použil k tomu lidí jako nástrojů. Tak dal Bůh lidem pravdu, kterou jim chtěl sdělit, ale současně ji dal lidským způsobem, tedy v podobě knih, poněvadž ony nástroje tyto pravdy napsaly. Jako se však umělecký výtvor nepřipisuje štětci nebo dlátu, nýbrž hlavnímu činiteli — umělci, podobně celý výsledek inspirace je z božské činnosti. V tomto pojetí pochopíme, že není možná jen částečná inspirace, jako by přerušovaná — nýbrž že jako nástroj je stále a cele závislý na hlavním činiteli, tak také svatopisec, pokud psal svaté knihy, byl zcela pod vlivem božského zásahu, protože „celé knihy se všemi částmi jsou inspirované" a poněvadž, jak praví Lev XIII. „Duch svatý byl tak přítomen píšícím, že nejen správně pochopili, co mají napsat, a nejen to chtěli napsat, jak to Bůh chtěl, nýbrž též vhodně to vyjádřili pod vlivem Božím." Tedy i při vyjadřování zasahoval vliv Boží. Slovní inspirace, správně chápaná, je dnes všeobecně přijímaná exegety a theology. V tomto směru dosti pokročily názory proti dřívějším, i jak je podává na př. dr Sýkora. Přesnější vyjádření inspirace vidíme u dr Hejčla.

Řekl jsem: správně chápaná slovní inspirace. Nikoliv d i c t a t i o — nýbrž i n s p i r a t i o. Je rozdíl mezi r e v e l a t i o a i n s p i r a t i o. Zjevení vyžaduje i n f u s i o s p e c i e r u m — tedy vlití pojmů a představ, kdežto inspiratio značí jakýsi druh zjevení, tedy není sama zjevením — inferior gradus revelationis. Proto u inspirace je nutné jen v l i t í ú s u d k u o v ě c e c h, třebas jinak

rozumově pochopených. Tak na př. sv. Lukáš vyznává, že zevrubně chtěl všecko vyzvědět, co se týká pramenů jeho spisů. Je zde tedy přirozená cesta, kterou se ubíral jako každý dějepisec. Ale že při tom psal s božským úsudkem a neomylně, to pocházelo z inspirace, tedy z nadpřirozeného popudu.

Je podstatný rozdíl mezi diktováním a mezi inspirováním, protože diktování se odnáší spíše k zjevení, avšak inspirace není zjevením. Řekli jsme si o závislosti dvou příčin, z nichž jedna je hlavní, druhá nástrojová. Nástroj působí jen pod vlivem hlavní příčiny. Přirovnání mezi umělcem a dlátem nám osvětluje pojmy. Ale v něčem chybuje, že totiž neukazuje rozdíl mezi živým nástrojem a hlavním činitelem. A to je zase třeba brát v úvahu. Svatopisci, i když byli zcela jako nástroje pod vlivem Božím, nebyli mrtvé nástroje. Proto se boží činnost sklonila k lidským nástrojům, aby se Boží pravda zjevila lidským způsobem. To, co bylo nečinně a bez vůle pod vlivem Božím, to bylo jen to pero svatopiscovo — nikoliv však svatopisec sám, který myslil, chtěl a psal jako člověk, tedy svobodně a rozumově. Někteří exegeté rádi připodobňují inspiraci Vtělení Syna Božího. Jako Bůh vzal na sebe skutečné lidské tělo se všemi nedostatky kromě hříchu, obdobně se Božská pravda oděla v roucho lidských knih se všemi nedostatky kromě bludu. Mohli bychom toto přirovnání doplnit. A jako přítomnost božství v lidské přirozenosti Kristově v ničem neumenšovala svobodu jeho lidské vůle, naopak ji zdokonalovala, tak obdobně božská inspirace v ničem nepoškodila svobodnou činnost svatopiscovu, nýbrž ji pozvedla.

Toto uvědomělé vyznání dvou příčin, z nichž každá má svou vlastní činnost, jedna jako nástroj, druhá jako hlavní činitel, má nesmírný význam pro skutečné pochopení, použití i výklad bible. Pamatujme si: t o t u m a D e o, t o t u m a b h o m i n e. Kniha je cele Boží — proto bez bludu. Ale je cele též lidská svým uskutečněním — odtud ty rozdíly, nedokonalosti i vyjadřování. Boží pravda se takřka připodobnila lidskému způsobu chápání, psaní, protože se chtěla dát lidem. Proto si k tomu vyvolila lidi. Ale chtěla dát lidem pravdu jistou, božskou, i tu, která přesahuje lidské chápání. Proto je to kniha svým obsahem i původem Boží. Víra v božský obsah i původ svatých knih nám zásadně brání připustit nějaký blud. To je de jure i de facto. Na tom tak trval jako na samozřejmé zásadě sv. Augustin: není to možné připustit. Buď máš špatné čtení nebo špatně chápeš. To znamená prakticky: hledej nové a nové

vysvětlení, až dojdeš k tomu pravému. Bůh si přece nemůže odporovat v pravdě. Z tohoto důvodu vidíme, jak víra v inspiraci nedispensuje od hledání a studia Písem, naopak zavazuje k důkladnějšímu studiu. Jsou to jednak různé nejasné pravdy v bibli, jež třeba zpřístupnit, jednak některá místa, jež se zdají odporovat vědě nebo jiné pravdě. Kolik je tu třeba studia. Vybízí nás k tomu víra v božský ráz Písma, pravda Páně stojí za to, aby byla objevena nebo objasněna. Tak také Svatí Otcové vysvětlují, že Bůh se zjevil člověku s jakousi nejasností, aby tím usilovněji člověk hledal Boží pravdu a tím více si jí vážil.

My bychom si přáli, aby ta Boží pravda v Písmě byla tak jasná a tak průhledná, že bychom neměli ani nejmenší pochybnosti. Tak si také mnozí přáli vidět Mesiáše mocného a bez slabosti a pohoršovali se nad jeho lidskou stránkou. V této lidské stránce se nám zjevilo i Písmo svaté. A tak nám nezbývá než pokorně přijmout způsob, jakým se nám chtěla zjevit božská pravda a netázat se, proč se nám nezjevila bez nejmenších obtíží.

Skutečnost, že svatá Písma jsou celá od Boha, nás nedispensuje od jejich důkladného studia. Právě proto, že božská pravda zvolila takový způsob svého sdělení, že k tomu použila lidí jako nástrojů, musíme tím usilovněji studovat tuto lidskou stránku jejího vyjádření.

A po této stránce si musíme uvědomit mnohé skutečnosti. Za prvé, že božské zjevení se událo postupně a v čase a proto se vyvíjelo. Tento vývoj musíme studovat, abychom dospěli od přípravných pravd k vyvrcholení zjevení v Novém zákoně. Proto musíme pozorovat Starý zákon ne příliš odděleně od Nového, nýbrž v jeho souvislosti s novým. Uvědomme si, že byl přípravou a v mnohých věcech předobrazem Nového zákona.

S hlediska podání této pravdy v Písmech musíme mít na mysli, že inspirace šetřila všechny vlohy svatopisců a že nevylučuje žádný literární druh ať prosaický nebo básnický, kromě těch, jež jsou nedůstojné božské pravdy, jako jsou mythy nebo bajky. Právě tato skutečnost lidské stránky, kterou inspirace nevylučuje, naopak vyžaduje, je velmi důležitá pro správné pojímání inspirace a pro patřičný výklad Písma sv. Jsou-li tyto literární druhy, jako jsou metafory, alegorie, podobenství a pod. jiné druhy v Písmě skutečně obsaženy, musíme je také znát a podle nich správně vykládat smysl Písem. O tom, jak na př. je důležité znát dobře podstatu paraboly

a alegorie, a jak tato otázka zasahuje hluboko do literární kritiky na př. synoptiků a čtvrtého evangelia je jistě dobře známo. Zvláštní zabarvení těchto literárních ozdob ve Starém i Novém zákoně vyžaduje odborného studia, abychom je správně pochopili, jak o této důležitosti svědčí četná moderní odborná díla v tomto ohledu. Znám-li dobře předmět biblických parabol, jejich podstatné zákony, v nichž se rozvíjejí a zásady jejich správného výkladu, budu jich nejen dobře používat v kázání, nýbrž také najdu jejich patřičný smysl a tak se vystříhám toho, vkládati do nich svůj smysl, nýbrž se budu snažit podat jejich autentický smysl. To má na př. také důležitý význam pro správné citování některých textů z parabol o království Božím, o jeho vlastnostech, podstatě a podmínkách, a to nejen pro kazatele, nýbrž také pro toho, kdo píše o Církvi jakožto úseku království Božího.

Neméně důležité je dobře znát vlastní předmět inspirace, což zabíhá do otázky srovnání bible s přírodními vědami, abychom věděli, že vlastním předmětem inspirace jsou především pravdy a věci, týkající se spásy a nikoliv vědecké poučení o přírodních zjevech. Jsou-li tam obsaženy také přírodní pravdy, pak nejsou jako vědecky uvažované, nýbrž lidově podané podle tehdejšího chápání, jak se jevily smyslům, takže vědecky rozebrané se mohou zdát nesprávné, jsou však pravdivé v lidovém chápání, jak se jeví smyslům.

A pak biblická historie. Bylo zde třeba zvláštních norem z Apoštolského stolce v encyklice Spiritus Paraclitus, aby byly vodítkem pro exegety, a to proto, aby se jaksi povšechně a snadno neobětovaly zásady historie v Písmě sv., hlavně ve Starém zákoně, jak se dali zlákat někteří exegeté, aby si ulehčili různé obtíže, a na druhé straně, aby se zase nepostupovalo v Písmě sv. podle neúprosných zásad profanní historie, zatím co historie sv. Písem má svůj zvláštní ráz, i když je skutečnou historií. Je totiž třeba si uvědomit, že je to náboženská historie, která má své zvláštní zákony. I když je zaznamenáváním skutečných událostí, je to vždy především s duchovního hlediska. Nemůžeme proto zde hledat vždy nepřetržitou řadu událostí, nýbrž často to bývá zachycení osob, událostí nebo dějů, které jsou zvláštním důkazem Boží péče o lidi v čase. Tak na př. je velmi důležité znát zvláštní zákony biblických genealogií, jež se nedají dobře vysvětlit bez jejich biblického rámce

a pozadí. Kolik zde přineslo světla moderní badání pro potvrzení historičnosti bible!

Konečně si znovu uvědomme: totum a Deo-totum ab homine. Znovu připomínáme, že inspirace, jak byla v originále, nemůže být přerušovaná, jako by jen hlavní pravdy nebo důležitější otázky byly pod vedením Božím, avšak podružné věci nebo vyjádření pravd bylo z přirozeného vlivu člověkova. Celá bible i ve svém vnějším vyjádření je knihou Boží a celé dílo je inspirováno, i pokud bylo napsáno jako kniha. Neboť obdrželi hagiografové impuls Boží, „etiam ut apte exprimerent ea, quae Deus voluit et quomodo voluit." Ale znovu si uvědomme, že inspiratio není dictatio. Vlastním předmětem inspirace je pravda Boží. Ale ta Boží pravda je zase ne ve slovech a pojmech, nýbrž jako v každé jiné lidské řeči, in iudicio tedy v soudu. Proto Boží vliv se neodnášel ke slovům, nýbrž k pravdě jako k hlavnímu předmětu. Jsou-li i slova inspirována, nejsou pro sebe sama, nýbrž pro pravdu, k níž se odnášejí. I když každé slovíčko ve svatých Písmech je z vlivu Božího a můžeme obdobně říci: „nec unum iota peribit — přece ta slova jsou jako doprovod pravdy. A tak tu pravdu musíme pečlivě hledat, ne snad jen v jednotlivých slovech, nýbrž zkoumat, pátrat, srovnávat, kde je ta hlavní, ta stěžejní pravda, již měl na mysli svatopisec a k níž se odnášejí jednotlivá slova, abychom snad nepěstovali biblické slovíčkářství, kde bychom jinými slovy opisovali tentýž výraz, jako na př. kdybych vykládal slovo ascendit, hoc est non descendit, jak ovšem také nalézáme takové komentáře, kde se autor snaží za každou cenu i zcela jasné výrazy říci jinými slovy, při tom však stěžejní pravdy, které jsou obsaženy v určitých úsecích bible a k nimž se celé vypravování odnáší, mu unikají. Jak velký význam má tato zásada při výkladu parabol, kde i třebas dlouhé vypravování se odnáší k jediné základní pravdě, kterou je třeba najít. Pak nebudeme hledat symboly nebo alegorie v jednotlivých slovech, která byla použita jako ilustrace základní pravdy, nebudeme se na př. ptát, co znamená v podobenství o marnotratném synu třebas ten prsten nebo to tučné tele nebo onen kozel, nýbrž bude nám jasno, že to všechno bylo řečeno jako živé, názorné, ze skutečného života vzaté líčení, aby se ukázalo nekonečné milosrdenství Boží jak především všeobecně k pohanům, tak ke každému hříšníku, vracejícímu se k Bohu. Proto studium textu, kontextu, historického zasazení děje má veliký význam, rovněž jako znalost celkového cíle

jednotlivé knihy, na př. znát zaměření a cíl jednotlivých evangelií, který není u všech stejný. Kolik přineslo pro bibli světla literární a historické badání v moderní době, o tom svědčí na př. dílo o gigantické práci P. Lagrange, který po své životní práci mohl říci, že jsou sice v bibli mnohé obtíže, ale ani jedna není nevysvětlitelná. Jeho největší odpůrce, vůdce modernismu, Loisy umíral se slovy, že modernistická škola příliš ulpěla na rozumové kritice, s kterou on začal, zatím co P. Lagrange po svých bojích, kde mával „břitkým mečem slova Božího" vychutnával ve svém stáří až do své smrti lahodu pravdy Boží z bible.

Vyjasněný pojem o inspiraci vede nejen k radosti ze slova Božího, „jež zůstává na věky", nýbrž též k biblické praxi. Jestliže bible je celá od Boha, znamená pro nás číst ji, oživovat slovem Božím svůj duchovní život, těšit se jím v duchovních bojích i ve zlých okolnostech. To znamená biblicky žít, smýšlet. Pro theology je nutná znalost bible, aby se neoddávali přílišným spekulacím, jakémusi apriornímu dogmatismu, bez ohledu na biblickou theologii. Někteří theologové jako by prakticky zapomínali, že Písmo sv. je skutečným, rovnocenným pramenem Zjevení, nejen tradice.

Konečně jsou to kazatelé slova Božího, kterým je nutná znalost bible. Jestliže Bůh k nám promluvil ve svatých Písmech, pak máme božský pramen, z něhož máme čerpat látku pro svá kázání. Musíme si přiznat, že leckde kromě ledabylého přečtení perikop se málo káže Písmo sv. nebo z Písma sv. To neznamená jen sem tam zacitovat nějaké místo z Písma sv., nýbrž ještě lepší by bylo biblicky kázat, to jest v duchu bible a slovy Písem. Zájem o procítěné čtení Písma sv., o biblické kroužky, výklady, přednášky je mezi laiky značný. Od nás se vyžaduje, abychom nejen znali svatá Písma, nýbrž abychom též vyhověli těmto ušlechtilým tužbám laiků a též pomocí Písma sv. je probudili k uvědomělejšímu a hlubšímu křesťanskému a duchovnímu životu.

Literatura: O inspiraci je velmi mnoho prací ve světové literatuře. Nejlépe je dobře znát encykliky: Providentissimus Deus, Spiritus Paraclitus a Divino afflante Spiritu. Z latinských příruček uvádím přehledné a jasné dílo sekretáře Biblické komise, P. Vosté-ho O. P.: De divina inspiratione et veritate sacrae Scripturae, Romae 1932. U nás: Dr Coll: Biblická inspirace, Olomouc, 1940. Příruční biblický slovník, Praha, 1940, heslo: inspirace.

NOVÝ OLOMOUCKÝ ARCIBISKUP. 2. května 1948 byl v katedrálním chrámu olomouckém nastolen na osiřelý arcibiskupský stolec nový arcipastýř J. E. nejdp. Msgre Dr Josef Matocha. Narozen 14. května 1888 v Pitíně u Uher. Brodu, na kněze byl vysvěcen 15. srpna 1914 v Římě a působil až do svého jmenování arcibiskupem olomouckým jako profesor Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci. Tichý vědec, skromný a pokorný kněz, se stal sedmašedesátým nástupcem sv. Metoděje a ujal se řízení svěřené arcidiecése s opravdovou láskou k nesmrtelným duším a s živou touhou vésti zbožný moravský lid ke Kristu jakožto jedinému zdroji spásy a života. Redakce našeho časopisu vyprošuje novému moravskému metropolitovi hojné Boží pomoci k naplnění vznešeného úřadu arcipastýřského.

UŽITEK PSANÝCH KÁZÁNÍ.

Při pohledu na to, jak se šíří náboženská lhostejnost a naplňuje i srdce zbožných křesťanů, v nichž ještě nedávno vysoko plál oheň živé víry, přemýšlel jsem, co jest příčinou tohoto smutného zjevu. A zjistil jsem, že kořeny tohoto moderního zla spočívají z velké části též v zastaralém způsobu, jakým hlásají Slovo Boží mnozí kazatelé a ne v poslední řadě také v nedostatečné přípravě na kázání vůbec.

Zatím co světský řečník si skládá namnoze svou příležitostnou řeč zcela samostatně, nehledaje předlohu a myšlenky u cizích autorů, náš kazatel si tuto práci usnadňuje tím, že si přečte nebo doslova naučí nějaké cizí kázání, aniž by je meditací promítl do vlastního nitra a tak je učinil alespoň částečně svým majetkem. Proto také vyzní takové kázání většinou naprázdno a nepřináší žádného užitku. Kazatel sám se při tom snižuje na pouhý živý fonograf, který by se konec konců dal nahraditi v případě nutnosti i gramofonovou deskou. Této profanaci slova Božího by se dalo po mém soudu zabrániti tím, že by biskupové uložili všem novosvěcencům jako přísnou povinnost, aby si svá kázání po tři léta psali a při visitaci je předložili vikáři nebo biskupovi ke kontrole. Tak se připravují na vyučování učitelé národních škol a tyto jejich písemné přípravy přinášejí ve většině případů dobré ovoce. Jest sice pravda, že by taková písemná příprava zabrala s počátku mnoho času, kterého se dnešním horlivým a prací přetíženým kněžím tolik nedostává, ale později by poznali její blahodárný význam. Až totiž zestárnou a jejich paměť zeslábne, tu zvláště jim prokáže velmi cenné služby psané kázání, jež je kdysi stálo tolik námahy. Neboť, kdo by pochyboval o tom, že se každý kněz snaží, aby uložil do svého kázání to nejkrásnější, co kdy viděl, slyšel, prožil, procítil a promyslil. Znovu si osvěží v paměti tyto své osobní zážitky, novými doplní a obojí pak přednesou se stejným nadšením, jako při prvním vystoupení na kazatelnu po vysvěcení na kněze.

Neodvážil bych se s tímto návrhem vystoupiti na veřejnost, kdybych se z vlastní zkušenosti nepřesvědčil o jeho praktickém užitku. Asi po tři léta a někdy i dnes jsem si kázání psal. Za tu dobu jsem si nashromáždil takovou zásobu vyjadřovacích prostředků, různých příkladů a podobenství, že dnes mohu s pomocí Boží vystoupiti po hodinové přípravě kdykoliv na kazatelnu a po dvacet minut kázat téměř na jakékoliv téma z katolické nauky. To zde nepíši, abych se chlubil. Chci jen své mladší kolegy pohnouti k tomu, aby se pokusili o totéž a po čase již se

přesvědčí sami o výhodě samostatně složených a napsaných kázání. Prof. O. Bartl.

60 LET ŘECKOKATOL. BISKUPA J. E. PAVLA GOJDIČE. Dne 17. července letos se dožil šedesáti let řeckokatol. bikup Pavel Gojdič. Časopis Blagověstnik (eparchanlaja dvuchnedělnaja religioznaja gazeta, Priašev) věnuje velice vřelou vzpomínku tomuto obětavému a vzornému Veleknězi. Zmiňuje se o jeho dětství — otec jeho Štěpán byl knězem — o jeho, již tehdy vynikajících vlastnostech, neobyčejném nadání, píli a zbožnosti. V roce 1907 vstoupil do semináře v Budapešti. Po vysvěcení nějaký čas pomáhal otci, načež se stal prefektem alumnátu v Prešově a vychovatelem kněžského dorostu, jemuž byl vždy krásným vzorem. Později byly mu svěřeny práce v biskupské kanceláři, jejímž ředitelem se stal roku 1919. Touže po větší dokonalosti, vstoupil do basil. kláštera v Mukačevě, ale po několika letech byl odtamtud povolán, aby se stal biskupem. Těžko se loučil otec Petr (to bylo totiž jeho křestní jméno, jméno Pavel si zvolil jako biskup) se zátišším klášterním, když r. 1927 byl posvěcen na Velekněze. Jeho věřící si ho nesmírně váží a upřímně jej milují. „60 let našeho Vladyky Pavla," čteme ve zmíněném časopise, „značí pro něj část jeho životní dráhy, naplněné prací, ale pro nás — jeho stádo — se jeví jako cenný dar. Vždyť vše, co Vladyka měl, svoje schopnosti, svoji energii, svůj čas, slovem vše věnoval Bohu a Bůh to daroval nám pro spasení našich duší. My se své strany se chceme odvděčit svými modlitbami, svým uznáním a slibem, že slova, která do naší duše zasévá Pastýř, budeme opakovat, v sobě živit, aby přinesla plody ke slávě Boží a k radosti našeho Vladyky, aby spolu s námi se radoval po mnoho šťastných let." Dr. Veselý.

EXERCICIE NA SV. HOŘE: 11.—15. X. mužové a jinoši; 18.—22. X. ženy z venkova; 1.—5. XI. ženy; 8.—12. XI. dívky; 15.—19. XI. mužové; 22.—26. XI. jinoši; 29. XI. — 3. XII. dívky; 6.—10. XII. ženy; 13.—17. XII. dívky. — Přihlášky: Exerciční dům, Svatá Hora - Příbram. Na přání poloviční sleva na dráze!

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecésní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer n. p. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. října 1948 jako 8. číslo.

Zemřel probošt vyšehradské kapituly

Msgre Th. Dr. h. c. BOHUMIL STAŠEK

* 17. února 1886 † 8. srpna 1948

Nový olomoucký metropolita
J. E. Msgre JOSEF MATOCHA

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. LISTOPADU 1948 — ČÍSLO 9.

Prof. Oldřich Bartl:

PŘÍPRAVA ČI IMPROVISACE?

Nemám dosti autority, abych naše kazatele přesvědčil o důležitosti svědomité přípravy na kázání. Z vlastní zkušenosti a ze životopisu slavných kazatelů však mohu uvésti, jaké píle a kolik času jest třeba vynaložiti na kázání, jestliže chci, aby mi za ně poděkovali posluchači upřímnými slovy: „Pán Bůh zaplať za slovo Boží!" Každý z nás by se měl říditi zásadou proslulého dominikánského kazatele P. Lacordaira: „Mám příliš velikou úctu k slovu Božímu, ke svým posluchačům a k sobě samému, než abych vystoupil na kazatelnu bez náležité přípravy."

Mnohý kněz se zdaleka nemůže přirovnati k tomuto věhlasnému duchovnímu řečníkovi a přece si troufá vystoupiti na kazatelnu buď vůbec bez přípravy nebo jen nedostatečně připraven. Nehledě k tomu, že tím pokouší Boha a snižuje důstojnost evangelického poslání, doplatí na tuto hříšnou nesvědomitost nakonec kazatel sám: chorobou srdce a nervů a pohrdáním se strany svých posluchačů. Neboť nedostatek klidné přípravy doma musí pak nahraditi intensivním přemýšlením na kazatelně, chce-li alespoň trochu zakrýti svou nepřipravenost a udržeti zájem posluchačů. Zkušenému oku však to neujde, poněvadž jsou tu vždy určité zjevy, které kazatele usvědčí z jeho nepřipravenosti. Především se kazatel důkladně zpotí, ačkoliv jest v kostele právě temperatura, při níž se ostatní věřící takřka klepou zimou. Dále jest patrna určitá nejistota a zmatek v jeho hlase i gestech. Poněvadž musí pracně hledati vhodné myšlenky a slova teprve na kazatelně, napomáhá si velmi živou gestikulací, šermuje rukama před očima diváků tak, že mají chvílemi dojem, jako by kazatel zápasil s nějakou neviditelnou obludou. Touto vidinou trpí konec konců i kazatel sám, poněvadž rozhazuje ruce tam, kde by je měl sepnouti, nepřirozeně křičí na místech, kde by se slušelo spíše hlas ztlumiti. Konečně z obavy, aby při kázání nevypadl úplně z konceptu, takže nevěda kudy kam by musel s hanbou sestoupiti, znervosní tou měrou, že nemůže před veřejným vystoupením ani klidně spát a pouhá myšlenka na kázání jej naplňuje fysickými i duševními mukami. Tuto nervositu pak přenáší

i na posluchače, kteří při kázání trnou strachem, aby knězi nedošel dech a nezůstal bezradně stát uprostřed kázání. Je na bíledni, že pak se kázání vyhýbají a špatným kazatelem zjevně nebo tajně pohrdají. A tak jedním z mnoha důvodů, proč dnes stojí tolik lidí po dobu kázání venku, jest často naše nepřipravenost a zastaralý způsob kázání. Chceme-li proto, aby byla naše kázání zase hojněji navštěvována, pak nestačí pouze hořekovati nad zkaženým světem, nýbrž musíme sami přiložiti ruku k dílu, aby se stal tento svět lepším a krásnějším. A podaří se nám to s pomocí Boží tehdy, až začneme věnovati kázání více přípravy a evangelium budeme hlásati moderním způsobem. K této svědomité přípravě nás vybízí sv. Pavel: „Vynasnaž se každý pilně, aby ses představil Bohu jako pracovník, který se nemusí styděti za svou práci, který podává náležitě slovo pravdy." (2. Tim. 2, 15).

Co tedy říci knězi, který se před námi chlubí svou slovní pohotovostí, že může kdykoliv kázati bez jakékoliv přípravy čili improvisovati?

Místo dlouhého mluvení možno mu vyprávěti tento příběh:

Kdysi kázal jeden kněz v baltimorské katedrále před mnoha vynikajícími hodnostáři církevními, mezi nimiž byl také New-Yorský arcibiskup Hughes. Při obědě se potom chlubil kazatel: „Na mou čest, až do té chvíle, co jsem vystupoval na kazatelnu, jsem nevěděl, o čem vlastně budu kázati." — „Hned jsem si to myslel, jak jsem vás slyšel," poznamenal klidně arcibiskup Hughes.

Onen kazatel čekal, že se mu dostane uznání a pochvaly za jeho improvisované kázání, ale místo toho se mu dostalo zasloužené výtky, neboť měl dosti času, aby si kázání připravil a nastudoval. Buď se dopustil lehkomyslnosti, nepřipraviv se, nebo marnivosti a přetvářky, vychloubaje se, že mluvil „ex abrupto", připravil-li se.

Ostatně mnoho řečí a obratů, o nichž se posluchači domnívali, že byly výplodem šťastné okamžité myšlenky, bylo napřed pečlivě připraveno nebo myšlenky byly ovocem dlouhého a hlubokého studia.

Proslulý improvisátor biskup Charlestonský England dovedl mluviti po několikaminutové přípravě celé hodiny o jakémkoliv theologickém předmětu. Když se ho jednou kterýsi kněz tázal, jak může tak hravě a přece tak úchvatně kázati „s patra", odpověděl: „Po mnoho let po svém vysvěcení jsem se pečlivě připravoval na kázání, nejen že jsem si je psával, nýbrž i důkladně nazpaměť jsem se jim učíval. Má činnost v duchovní správě byla stálou přípravou na kázání." Resume, succus celé otázky jest toto: Kněz, který se teprve učí prvním krokům v řečnickém umění, ať nespoléhá na slova Páně: „Nepřemýšlejte, kterak a co byste mluvili; neboť bude vám dáno v onu hodinu, co máte mluviti (Mat. 10, 19), poněvadž toto zvláštní osvícení shora může očekávati pouze ten, kdo byl tak zaměstnán na vinici Páně, že mu při nejlepší vůli nezbyla ani hodina času na přípravu kázání. V takovém výjimečném případě může s důvěrou užíti kazatel o sobě slov, jež řekl Hospodin Mojžíšovi: „Jen jdi a já budu v ústech tvých a naučím tě, co máš mluviti! (2. Mojž. 4, 12.)

Za normálních okolností však máme přísnou povinnost, abychom se svědomitě připravovali na kázání. Improvisaci a extemporování si může dovoliti již rutinovaný kazatel a kněz, který se dlouhým douškem napil ze studnice vědění a umění. Ale ti jsou za našich časů „rari nantes in gurgite vasto."

P. Ivan Kratochvíl:

ADVENTNÍ CYKLUS

1. neděle adventní.

„Bratří, je čas, abychom již ze sna povstali", napomíná nás svatý Pavel dnes, na počátku církevního roku. Když se někdo probírá ze spaní, nejprve si sedne, nebo aspoň pozdvihne hlavu. Proto i Kristus Pán v evangeliu nás vybízí: „Pozdvihněte hlav svých"; jenže místo budíku používá k probuzení hrozných znamení a strašlivých začátků budoucího soudu.

A vskutku nic nás lépe nemůže vytrhnout z rozespalosti nežli obava z budoucna, ze soudu, nežli hlas anděla volajícího: „Vstaňte, mrtví, pojďte k soudu"! Budoucnost je před námi temná; podobá se černým mrakům, věštícím hroznou bouři. A tu nám sv. Augustin doporučí: „Nic není užitečnějšího jako často mysliti a mluviti o věcech budoucích".

Spasitel postavil učedníky před veliký úkol: obnovit celý svět, jít až do končin země a učit všechny národy. A učedníků bylo tak málo, jen nepatrné stádečko. Jak úkol splní? O čem budou kázat? Mimo jiné obzvláště o posledním soudu. Tak jim to přikazoval Kristus, jak sám Petr uprostřed shromážděných pohanů dotvrzuje: „Přikázal nám, abychom hlásali lidu a svědčili, že On to jest, kterého Bůh ustanovil soudcem živých i mrtvých" (Sk. ap. 10, 42). Hle, sama věčná moudrost usoudila, že není užitečnějšího kázání, které by lidské srdce zasáhlo, jako o nastávajícím soudu. O účinku takového kázání se přesvědčil sám apoštol národů Pavel. Jako obžalovaný stál před světským soudcem pohanem Felixem. Pavel maje odpovídati na dotazy a obžaloby, počal celému shromáždění kázat o spravedlnosti, čistotě, víře v Krista a naposledy o soudu, a to s užitkem, který sotva očekával. Když totiž Felix uslyšel zmínku o posledním soudu, jako by již sám byl volán k božskému tribunálu, počal měniti barvu, bledl, vlasy mu vstávaly, tělo se třáslo, celý byl téměř bez sebe, jako by ne kázání o soudu slyšel, ale jako by již sám Bohem souzen byl. Svatý Lukáš to popisuje takto: „Když však mluvil o spravedlnosti a čistotě a budoucím soudě, pojal Felix strach a pravil: „Pro dnešek jdi, v příhodný čas tě zavolám!" (Sk. ap. 24, 25.)

Než nejen pohany, nýbrž i nás děsí poslední soud. Ano i pouhá

zmínka o něm. Ba, stačí i jenom zmínka o smrti a o soudu soukromém.

Nemá smyslu si zakrývat ono strašlivé divadlo. Říká přece Kristus Pán, že svět bude chřadnout strachem. Tenkráte se naplní slova: „Přijde čas, ve kterém zatracení nebudou chtít vyjíti z pekla a blažení nebudou chtít zůstati v nebi." Zatracení nebudou chtít vyjíti z pekla, jednak aby neviděli rozhněvaného soudce a veřejně nebyli zahanbeni, jednak aby se zase nespojili se svým tělem a tak aby netrpěli věčně dvojnásob, totiž na těle i na duši. Blažení naproti tomu budou si žádat vyjíti s nebe, aby svýma očima spatřili tvář Soudcovu a na vlastní uši slyšeli vytoužený hlas: „Pojďte, požehnaní", a tak aby uvedli do slávy věčné i milého druha svého, tělo své. — „Bude tehdy soužení veliké, jakého nebylo od počátku světa až dosavad", praví Kristus. Ale kdo je Kristův, nemusí se bát, toho Bůh v nejhorší chvíli neopustí.

A přece píše svatý Jeroným o tom dni: „Já všelikým neřádem hříchu poskvrněný, dnem i nocí s bázní a třesením očekávám ten poslední čas, kdy budu musit zaplatit do posledního haléře. Kolikrát si jen vzpomenu na ten den, po celém těle se třesu; i když jím nebo piji, vždy se mi zdá, jako by v mých uších zněla ona strašlivá trouba: Vstaňte, mrtví, pojďte k soudu!" — A svatý Bernard vzdychá: „Běda mně ubohému, když přijde onen den soudný a budou otevřeny knihy, z nichž budou přečteny a Bohu představeny všechny mé činy a všechny mé myšlenky. Tehdy pro hanbu zlého svědomí budu stát se sklopenou hlavou před Hospodinem mým při soudu, s bázní a pln úzkosti, jsa si vědom mnohých přečinů."

Není divu, že svatí o tom dni mluví se strachem. Vždyť Bůh sám o té chvíli používá slov vskutku strašlivých. Píše u Jeremiáše proroka (16, 12): „Hle, já ukáži jim v ten čas ruku svou a moc svou, a budou věděti, že jméno mé je Hospodin". Bůh sice často již ukazoval svou mocnou trestající ruku; tak při potopě světa, když deseti ranami trestal egyptskou zemi, když zahubil pět sodomských měst ohněm, když mnoho tisíc izraelského lidu potrestal pro jeho reptání. O mnoha takových trestech vypravuje Písmo svaté. Nicméně všechny tyto Boží tresty a pohromy nebyla celá ruka Boží, nýbrž nanejvýš jen prst Boží moci, jak sami kouzelníci egyptští při jedné ráně přiznali: „Digitus Dei est hic, Prst Boží je toto!" A nemůže-li ruky Boží snésti celý svět, kterak ji při posledním soudu snese jediný hříšník?

A co je nejhoršího na onom soudu, že tam nebude žádného milosrdenství; jen spravedlnost sama tam bude panovat. Tam „měsíc nedá světla svého", tam se matka Boží přimlouvat nebude, tam všichni svatí souhlasně prohlásí: „Spravedlivý jsi, Pane, a správný jest soud tvůj!" (ž. 118, 137.) Není tedy divu, že budou tehdy lidé říkati horám — jak předpovídá Kristus —: „Padněte na nás", a pahrbkům: „Přikryjte nás!" Všimněme si, že při jiných neštěstích hory bývaly útočištěm; tak andělé pravili Lotovi: „Na horách hledej

spásy, abys také nezahynul!" (Gn. 19, 17.) A když Spasitel mluví o vyvrácení Jerusalema, napomíná: „Kteří jsou v Judsku, ať utekou na hory" (Mt. 24, 16). Tedy tak hrozný bude poslední soud, že se lidé ani nebudou pokoušet o záchranu; budou si raději přát naprostého zničení, — kdyby to možné bylo. Ale Bůh ani tělo, ani duši nezničí, neobrátí je v nic, nýbrž bude soudit jak duši tak tělo a po zásluze je odmění.

Jak se připravujeme na onen den, o němž věříme, že někdy, snad brzy, přijde? Svatý Augustin dí: „Mám za to, že to už je veliký trest za hříchy, jestliže kdo zapomíná na poslední soud a ztratil před ním bázeň". My jsme sice bázeň úplně neztratili, toužíme po dobrém životě, přejeme si jej, ale zůstáváme tak často jen při takových přáních. Svatý Jeronym, když uvažuje o slovech Kristových: „Běda pak těhotným a kojícím v oněch dnech", píše: Běda těm duším, které své děti nevychovaly v dokonalé muže. To znamená: Běda těm, kteří dobrá předsevzetí činili, ale v život jich nikdy neuvedli, nýbrž tyto děti, které obdrželi od Boha, zabili. Neboť neprovésti předsevzetí a neukázati je světlu je právě tolik, jako v lůně matčině usmrtit a zahubit dítě. Běda těm, kteří celý život prožili jen v samých přáních a smrt je překvapila bez skutků!

Zbožný učitel Avila srovnává takové lidi s oněmi, kteří ve spánku se rozhodují vykonati něco důležitého, ale po probuzení činí pravý opak; jak říká Izaiáš: „A jako když se lačnému zdá ve snu, že jí, ale když procitne, cítí prázdno v sobě". Je opět hladný a žíznivý. A tak je to také s lidmi, kteří při modlitbě mají touhu po utrpení, po odstrkování, jakmile však od modlitby vstanou a mají k tomu příležitost, činí pravý opak. Nebyla to tedy upřímná touha, bylo to jen snění. — Jiní srovnávají takové lidi s namalovanými vojíny, kteří stále drží meč napřažený proti nepříteli, ale nikdy neuhodí; jsou to lidé, kteří ďáblovi ustavičně hrozí, ale k útoku nikdy nenastoupí.

Taková přání nám neprospějí; a co je horšího, škodí nám, budeme za ně trestáni, ježto jsme neuskutečnili vnuknutí, Bohem nám daných. Davidův syn Absolon měl krásné dlouhé vlasy, ale k čemu mu dopomohly? Zůstal za ně viset na dubu. Kůň pod ním ujel a on zůstal viset ve větvích právě za ty své krásné dlouhé vlasy. V tom přišli pronásledovatelé a Absolona probodli. Podobně smrt překvapí mnohé; zůstanou viset na svých dobrých krásných zlatých předsevzetích.

Je sice krásné, že předsevzetí a zbožná přání máme, je však nutno přikročit i k druhé části: předsevzetí uvést ve skutek. Vypravuje se v evangeliu o Zacheovi, výběrčím daně, že měl touhu viděti Ježíše. Nezůstal však při touze; vylezl si na strom; byl totiž malé postavy. Chtěl vidět dobře. I on měl touhu, jenže spojenou s činem. — A hle, první, na koho Ježíš pohlédl z tak velikého množství lidu, byl právě Zacheus. A právě do Zacheova domu vešel, jinde o noclech nepožádal. Tak Bůh odměňuje touhu, spojenou s činem.

V knize Moudrosti vysvětluje to Šalamoun ještě jasněji. Mluví o moudrosti, kterou je Bůh sám: „Skvělá je a nikdy nevadne moudrost; snadno lze ji spatřiti těm, kteří ji milují, lze ji nalézti těm, kteří ji hledají. Předchází ty, kdož jsou jí žádostivi. Tomu, kdo si na ni přivstane, netřeba námahy, neboť ji nalezne, jak mu sedí u dveří". — První, co se pozoruje, když se otevrou dveře, je božská moudrost, Bůh sám. Ale musíme ty dveře otevřít my, Bůh je za nás neotevře. Hle, jak nekonečná je dobrota Boží. Bohu nečiní potíže nás hledat, za námi chodit, opět a opět klepat na dveře, abychom mu otevřeli. „Stojí u dveří a tluče" a čeká, že mu otevřeme. Jistě by už dávno vstoupil, kdyby nalezl dveře otevřené. Ale přes to, že jsme tak pomalí v otvírání, v uskutečňování Bohem vnuknutých předsevzetí, přes to, že dveře máme zavřené, neodchází, nedbá naší liknavosti, ale vyčkává, čeká. A sotva otevřeš, hle, nalezneš ho, jak Ti sedí u dveří.

Ale kdybychom otevírali. Jak býváme liknaví, neochotní. A čím omluvíme na posledním soudě tuto vlastnost? Těžko omlouvat, když důvody jsou chabé. Proto se obrátíme se svatým Augustinem k Bohu — ne až na posledním soudu, ale už hned dnes — a kéž bychom na to nezapomněli ani při smrti — a řekneme mu: „Pane můj, nemám, čím bych se ospravedlnil, nemám, co bych ti odpověděl. Ale poněvadž jsem pln hříchů, od spravedlnosti, kterou jsem zasloužil, se odvolávám k tvému milosrdenství. Pane, nesuď mne v hněvu svém. Nenalézáš u mne zásluh, nýbrž plno hříchů a nepravostí, ale rozpomeň se na veliké milosrdenství své a nezatracuj tvora svého, kterého jsi vykoupil předrahou krví svou. Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého." Amen.

2. neděle adventní.

Svatý Pavel nás dnes vybízí v epištole, a vyprošuje nám na Bohu, abychom jednostejně smýšleli podle Krista, podle jeho vzoru. A jak tedy smýšlel Kristus? „Ne jak já chci, nýbrž jak ty, Otče" (Mt. 26, 39). Jedno z hlavních poučení, které nám Ježíš Kristus dal, je, že se máme dokonale ve všech věcech shodnouti s vůlí Boží. Tomu učil nejen slovy, když nás vybízel k modlitbě: „Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi," nýbrž i svým příkladem. Vždyť „sestoupil s nebe, ne aby plnil vůli svou, nýbrž vůli toho, který ho poslal" (Jan 6, 38).

To, k čemu nás dnes apoštol vybízí, je nanejvýš důležité. Náš pokrok a naše dokonalost totiž záleží ve shodě s vůlí Boží; a čím větší a dokonalejší je shoda, tím větší bude i náš pokrok. Je to pochopitelné: dokonalost podstatně spočívá v lásce k Bohu. Člověk je tím dokonalejší, čím více Boha miluje. Proto také Spasitel jako největší a první přikázání stanovil lásku. A podobně mluví i Pavel: „Ke všemu tomu mějte lásku, která je svazem dokonalým" (Kolos. 3, 14). „Ale největší z nich je láska," píše Korinťanům (I. 13, 13),

když mluví o třech božských ctnostech. Výkvětem lásky pak je shoda s vůlí Boží, naprostá a ve všem. „Totéž chtíti a totéž nechtíti, to je teprve pravé přátelství", poznamenává svatý Jeroným. Čím více se člověk shoduje s vůlí Boží, tím je dokonalejší a lepší. Je to jasné: Nic není lepšího a dokonalejšího nad Boha; každá věc je pak tím dokonalejší, čím více má podobnosti s Bohem.

Dále je nutno si pořádně vštípit do paměti, — chceme-li stejně smýšleti s Kristem — že se na světě nemůže nic stát nebo přihodit bez vůle Boží či jeho dopuštění. Vyňat je toliko hřích, neboť Bůh nikdy nemůže býti původcem nebo příčinou hříchu. Všechna utrpení a bědy, vše, co se na světě děje, přichází z vůle Boží a z dopuštění Božího. Není žádného osudu, jak si někteří myslí. I to, co lidé nazývají osudem, přichází od Boha. Proto praví Sirach: (11, 14) „Dobré i zlé, život i smrt, chudoba i zámožnost od Boha jsou".

Bůh tedy všechno řídí. Tím ovšem není řečeno, že přímo. Obyčejně se tak děje pomocí zprostředkujících příčin. Nám někdy připadají tyto zprostředkující příčiny náhodné; nám, nikoli však Bohu, který je první příčinou. Vyložme si to na příkladě: Pán poslal jednoho ze svých sluhů za nějakým zaměstnáním. Pak poslal opět jiného služebníka tamtéž, avšak jinou cestou a za jinou záležitostí. Oba se sejdou na stanoveném místě, ač druh o druhu nevěděl. Že se oba sluhové potkají, je pro ně náhodou, pokud však jde o jejich pána, pro něho není v tom nic náhodného, vše bylo dobře uváženo a předem určeno. Tak se stává, že lidé něco považují za náhodu, poněvadž to nepředvídali. Vzhledem k Bohu však náhody není, vše je předem určeno a stanoveno podle jeho vůle a podle jeho tajných plánů. Nestalo se tedy náhodou, že „los padl na Matěje" (Sk. ap. 1, 26), nýbrž Bůh použil této cesty, aby byl Matěj zvolen za apoštola. Tato pravda je všeobecná, platí nejen o lidech, nýbrž o každém stvoření. Což neřekl Kristus Pán: „Zda neprodávají dva vrabce za pětihaléř? A nespadne z nich ani jeden na zem bez Otce vašeho" (Mt. 10, 29).

Někdo může namítnout: „Zlo a utrpení, které povstává vinou člověka, který mne na př. okrádá nebo pomlouvá, nepřichází z ruky Boží, nýbrž má svůj původ ve zlobě lidské a v převrácené vůli bližního. Proto je nemohu přičítati Bohu, nýbrž člověku. Bohu mohu přičítati snad zla, která jsou působena přirozenými příčinami a nerozumnými tvory, jako hlad, nemoc, neúrodu, poněvadž nerozumné zvíře nehřeší a hřešit nemůže, avšak člověk může hřešit a také hřeší, proto tato zla, jejichž příčinou je člověk, musím přičítat člověku, nikoli Bohu." — Kdo by takto smýšlel, toho by svatý Dorotheus pokáral: „Když slyšíme proti sobě řečené slovo, děláme to jako psi, kteří ihned, když někdo na ně hodí kámen, házejícího zanechají a koušou do kamene. Také my nedíváme se na Boha, který nám taková utrpení posílá k očištění od našich hříchů, nýbrž vrháme se ihned na kámen, to jest na bližního". Dobře a jasně si toto vysvětleme: U člověka dopouštějícího se hříchu musíme rozlišovat

dva prvky: 1. vnější popud a činnost a 2. převrácenost vůle. Původcem činnosti je Bůh, původcem převrácenosti je člověk. Na příklad: Přijde k hádce druha s druhem a jeden zabije druhého. Aby ho zabil, musí napřáhnout ruku a zasadit ránu či jiné pohyby musí konat. Původcem těchto pohybů je Bůh, bez Boha, bez jeho vůle, by se člověk nemohl ani hýbat, ani rukou pohnout. Takové pohyby samy o sobě myšleny také nejsou ani zlé, neboť člověk v sebeobraně nebo ve spravedlivé válce nebo jako služebník spravedlnosti (kat) je koná, jiného zabíjí a přece nehřeší. Bůh však není příčinou hříchu, to jest převrácenosti vůle. Dopouští sice takovou převrácenost, ač by ji mohl překazit, ale podle svého věčného úradku ji trpí. Na vysvětlení bývá uváděno toto přirovnání: Má-li někdo na noze ránu, kulhá pro ni při chůzi. Příčinou chůze je hybná síla a síla duše; příčinou kulhání pak je rána, ne síla duše. Tak je tomu i s dílem, které člověk koná ve hříchu. Příčinou činu je Bůh, co však je při jeho provedení nedostatečné, hříšné, toho příčinou je svobodná vůle člověka.

Ačkoli Bůh není příčinou hříchu ani jeho původcem, nutno míti za jisté, že i všechno zlo pochází z jeho ruky, z jeho prozřetelnosti, může ovšem na nás přijíti prostřednictvím přirozených příčin jako prostřednictvím nerozumných tvorů i rozumných bytostí nebo jakýmkoli způsobem jiným. Bůh vede ruku toho, který tě zraňuje a jazyk toho, který tě urážlivými slovy zahrnuje. Doklady pro toto tvrzení nalézáme v Písmě velmi často. A všude se připisuje Bohu, co učinil člověk jinému člověku a říká se: „Bůh je to, který to učinil". Tak u proroka Amosa čteme: „Zdali se přihodí v městě něco zlého, jehož by neučinil Hospodin?" (3, 6.) A v druhé knize Královské dává Bůh ohlásiti Davidovi trest pro jeho cizoložství a vraždu; trest vykoná syn Absolon, Bůh však mluví, jako by to sám chtěl vykonati: „Hle, já pošlu na tebe neštěstí z tvého vlastního domu; vezmu ženy tvé před očima tvýma, dám je bližnímu tvému a ten bude spáti s manželkami tvými před obličejem slunce tohoto. Tys to učinil sice skrytě, já však to učiním před obličejem všeho Izraele a před obličejem slunce" (12, 11). Proto také nazývá Písmo svaté bezbožné krále, kteří národu Božímu pyšně a krutě činili příkoří, nástroji božské spravedlnosti: „Běda Assurovi, metle rozhořčení mého" (Isai. 10, 5). A svatý Augustin o tom píše: „Jejich bezbožnost byla zároveň v ruce Boží mečem. Nebyli národem Boha pokoje, ale byli nástrojem Božího hněvu. Bůh činí totiž, co i člověk mnohdy koná: v hněvu uchopí metlu či nějaký prut, prostě to, co je po ruce, a vyplatí syna. Pak hodí prut do ohně, synovi však zajišťuje dědictví. Tak ukázňuje někdy Bůh dobré zlými".

Toto rozpitvávání snad někomu připadá malicherné, plyne však z něho přece veliký užitek. Docházíme jím k pevnému přesvědčení o otcovské péči Boží o nás; že nás nemůže nic potkat, co by rukou Boží nebylo nám přiděleno. Všechno, co nás postihuje, přichází od něho; to znamená: Bůh usoudil, že je to k našemu dobru, nemusíme

se tedy nijak bát, nejsem vydán na pospas osudu, ale jsem ve výchově rozumného nebeského Otce, kterému na nás záleží, jsme mu vším, život za nás dovede dát. A což málo říká Bůh ústy Zachariáše proroka: „Neboť kdo se vás dotkne, dotkne se zřítelnice oka mého?" (2, 8.)

Není možno si mysliti nic lepšího, cennějšího, bohatšího! Vpravdě není na světě lásky tak horoucí, která by se mohla srovnati s láskou boží k nám. Od takového Otce můžeme s jistotou a důvěrou očekávati, že všechno, co na nás sesílá, slouží k naší spáse a k našemu skutečnému dobru. Vždyť láska, kterou k nám měl ve svém Jednorozeném Synu, mu nedá, než konati, co slouží ke spáse těch, pro něž dal Synu svému zemříti v bolestech na kříži. „Ten, jenž ani vlastního Syna neušetřil, nýbrž za nás všecky jej vydal, jak i s ním nedá nám všecko?" (Řím, 8, 32.) Proč by nám nedal to malé, když nám dal to největší?

Z této důvěry a dětské oddanosti k Bohu povstává v duši jistota, klid, veliká spokojenost. V Písmě svatém se dokonce spojuje pokoj s bezpečností. Vskutku z jednoho vyrůstá druhé: z jistoty přichází klid a pocit bezpečnosti. Takový člověk může si říci se žalmistou: „Klidně se na lůžko uložím a také budu spáti, neboť ty, Pane, sám se staráš, aby mé bydlo bylo bezpečné" (ž. 4, 9).

Dokonce ještě více! Tato dětinná důvěra působí nejen plnost pokoje, nýbrž i velikou radost a rozkoš. Jak nám to přeje svatý apoštol Pavel v dnešní epištole: „Bůh pak naděje naplniž vás veškerou radostí a pokojem u víře, abyste oplývali v naději mocí Ducha svatého".

To, co nepokojné srdce lidské od počátku svého bytí stále hledá, po čem se ustavičně pídí, to zde může nalézt. Důvěra v Boha, toť medicina, které je nejvíce zapotřebí modernímu člověku. Ano, vraťme se jako marnotratný syn do domu otcovského, poklekněme a řekněme: „Otče!". — Amen.

3. neděle adventní.

„Není ti dovoleno míti manželku bratra svého", řekl veřejně Jan Herodovi, a co se stalo? Napravil se Herodes? Jako by hrách na stěnu házel; nic to nepomohlo. A přece se něco stalo: Jan byl uvržen do vězení, — jak jste slyšeli minulou neděli; že z vězení poslal své učedníky za Kristem. — Dnes, v dnešním evangeliu je neohrožený hlasatel pravdy a zákona Božího dosud na svobodě. Na poušti, vzdálen od obydlí lidských, volá: „Spravte cestu Páně, jakož pověděl prorok Isaiáš". Volá hlasitě, hrdlo si může vykřičet, a nic se mu nestane. Napomíná, varuje, a nikdo mu nic nedělá, nikdo se mu nemstí. Jak je to možné? Inu, vždyť je „Hlas volajícího na poušti". Je to podivuhodná věc: Na dvoře královském jeho slova slyšeti nechtějí, jímají Jana a vyvrhují jej ze svého středu, snaží se mu umlčet ústa, vsazují jej do žaláře. Když však je na poušti, sám a sám, na hony vzdálen od příbytků lidských, — hle, jdou za ním,

žádají ho, aby mluvil. — Ano, tak už to bývá: v paláci, uprostřed shonu světa, v tlačenici lidské, tam hlas Pravdy zaniká, je umlčován, tam Kristus musí mlčet. Ale hlas volajícího na poušti, ten se ozývá a rozléhá, tam, na poušti, je pravda dobře a jasně slyšitelná. — Kdo by se tedy divil svatému Jeronýmovi, když prohlásil, že město se mu stalo vězením, samota pak rájem. Nedivme se tomu, že v samotě je hlas Pravdy dobře slyšet: vždyť už praotec Adam, provinilec, litující svého činu, kde zaslechl hlas Boží? Kde jej ten hlas zastihl? Když byl schován mezi listím v křoví. — Uchylujme se tedy i my častěji do samoty, abychom slyšeli Pravdu a její božskou řeč, k nám promlouvající.

Touto samotou se nerozumí arabská poušť, ani egyptská pustina, ale osamocenost mysli; zůstaneš sám se svým svědomím a vše ostatní vypustíš z hlavy. V této duchovní samotě promlouvá pak k tobě Bůh. Je-li kolem nás veliký lomoz, špatně slyšíme. Také hluk a lomoz světských řečí nás činí hluchými a neschopnými k tomu, abychom přijímali Boží vnuknutí, abychom slyšeli, co slyšeti máme. Aby mohl Bůh s duší mluviti, chce, aby byla v samotě. U proroka Oseáše čteme: „Proto ji přivábím, vyvedu ji na poušť a budu jí mluviti k srdci" (2, 14). Pouští se myslí usebranost, jak sv. Bernard praví: „Bůh je duch a ne něco tělesného, chce duchovní sebranost, ne tělesnou." To znamená vystavět si uvnitř, ve svém srdci příbytek či celu a v ní se těšit s Bohem; pak bude moci božská velebnost radovati se ze styku s námi. Není zapotřebí k vůli tomu se státi poustevníkem a vyhýbati se styku s lidmi.

Což pak je možno stýkati se s lidmi a při tom zůstati usebraným? Poslyš, co pravý sv. Diadochus: „Jsou-li dveře koupelny často otevřené, vyjde teplo brzy ven. Když člověk mnoho mluví, právě tak uniká všechno teplo zbožnosti ústy. Srdce bude brzy pusté a duše oloupena o krásné myšlenky". Kde se ústa nezastaví, pozorujeme, jak rychle se všechna vroucnost zbožnosti ztrácí. Srdce vybíhá ústy. Chceš-li míti mnoho volného času, chceš-li si získati a ušetřiti mnohé delší příležitosti k modlitbě, mlč a uvidíš, kolik ti zbude času k srdečnému styku s Bohem a s sebou. Pravdivě to vystihuje Tomáš Kempenský ve zlaté knize Následování Krista: „Vyhneš-li se zbytečným rozprávkám i zahálčivým obchůzkám a nebudeš-li se shánětí po novinkách a klepech, vždycky najdeš dosti času i vhodnou chvíli, abys mohl nábožně rozjímati." Kdo je přítelem mnohomluvnosti a roztržitosti smyslů, nesmí se divit, že nemá na Pána Boha nikdy kdy.

Takovouto samotu si můžeš zaříditi i ty, ženo hospodyňko, i když hrnce na plotnu stavíš a vařečkou v nich mícháš, do takové samoty se můžeš uchýlit i ty, matko, když pereš prádlo pro děti a muže; do takovéto samoty můžeš zaletět i ty, úředníku, dělníku či živnostníku při své práci. „O beata solitudo, o sola beatitudo" — „Ó blažená samoto, ó samotná blaženosti", vzdychá holandský mučedník. „Samoto, nebe řeholníků", volá svatý Bernard. „Nový ráji poustev-

níků", jásá svatý Jeroným. Ó blažená samoto, stáváš se samou blažeností těm, kteří tě dovedou vyhledat.

To dobře ví ďábel a všemožně se snaží zabránit člověku, aby se obíral sám sebou, svým svědomím a aby naslouchal Boží pravdě, která mluví k člověku vnukáním. Když věčná Pravda nenalezne tě o samotě po celé dny, měsíce a roky, když nedovolíš Kristu, aby k tobě mluvil, když nechceš ten hlas volajícího na poušti slyšet, — zatím co pokoušení a našeptávání ďáblovo k tobě přístup má a žádostivosti je přístup otevřen dokořán, — pak není divu, že jdeš pohodlnou cestou k záhubě věčné. Uchyl se jen do samoty svého srdce, poznej svůj pravý stav.

„Proto ji přivábím, vyvedu ji na poušť a budu jí mluviti k srdci", čteme u proroka Oseáše. O kom to mluví Bůh? O národu izraelském. Přirovnává jej k nevěrné ženě, která opustila svého muže, to jest Boha, a utekla k milencům. — „Čiňte výtky své matce, čiňte jí výtky, neboť ona není mou ženou a já jejím mužem. Ať odstraní svá smilství se své tváře a svá cizoložství se svých prsou; také nad syny jejími se neslituji, protože jsou to synové smilstev. Smilnila totiž matka jejich". A protože byla tak nevěrná, „Proto ji přivábím, vyvedu ji na poušť a budu jí mluviti k srdci". Cože? Takovou nevěrnici chceš ještě vábit? Chceš jí laskavě mluviti k srdci? A je možno vůbec tuto řeč srovnati si v hlavě? Krátce před tím pravíš: „Potrestám na ní dny Bálů, kdy zapalovala jim kadidlo, kdy se šňořila svým šperkem, kdy chodívala za svými milovníky a na mne zapomněla", a nyní, právě proto, že ti byla nevěrná, že za jinými chodila, proto ji chceš přátelsky pozvat do samoty na poušť? Což pak si taková rušitelka věrnosti a křivopříseznice zaslouží vůbec lásku? Na to jako by Bůh naprosto zapomněl; vyprchal hněv, nevymizela však láska. Právě tou nevěrností jako by sílila.

A není bez zajímavosti i způsob, kterým Bůh chce nevěrné ženě, t. j. národu izraelskému, lásku ukázat: „Oplotím cestu tvou trním", praví Hospodin. V tom je nekonečná láska Boží, že třtinu nalomenou nedolamuje a poslední nepatrnou jiskérku neuhází, ale že na dno rozkoše klade rmut a hořkost, že duši hříšnou navštěvuje křížem a trampotami a tím ji obrací. Nevěrná manželka když spatří na cestě trní bolestí a trampot, praví: „Vrátím se k prvnímu muži svému".

Snad někomu bude připadat kruté počínání Boží: „Odkryji bláznovství její před očima jejích milenců", na druhé straně však právě v takovémto jednání Božím je možno spatřovat veliké milosrdenství. Neboť duše musí poznat, že je na scestí a musí se zastydět. Počátek milosrdenství je v tom, že hříšník jde do sebe, přemýšlí o směru, kterým se ubírá, kam směřuje a zamýšlí se nad sebou samým. Kdo již takto vyšel na duchovní poušť samoty, u toho není daleký okamžik, kdy Bůh začne takovou nevěrnou duši vábit a mluviti jí k srdci. A volati bude pak taková nevěrnice: „Muži můj!" A co učiní Bůh, když spatří první známky návratu a dobrého života?

Slibuje: „Učiním s ní smlouvu ten den a zasnoubím si ji na věky".

Duši, která se uchyluje do duchovní samoty a ráda v ní prodlévá, můžeme přirovnat ke klášteru spořádanému. Jestliže se totiž v klášteře nezachovává mlčení, povstávají žaloby, schůzky, zlé řeči, utrácí se čas. Klášter takový nepodobá se klášteru, nýbrž domu světskému. Kde se však mlčelivost zachovává, tam je dům klášterem a podobá se ráji. Podobně člověk duchovní, který se uchyluje do osamocenosti mysli.

Což nebyl apoštol Pavel v takovéto duchovní poušti, když o samotě naslouchal po tři dny Božímu vábení a mluvení k srdci u Ananiáše? Či kde se naučil mluvit: „Pane, co chceš, abych učinil?" „Mně je svět ukřižován a já světu, žiji už ne já, ale žije ve mně Kristus". Kde a od koho se tomuto všemu naučil, když ne v oné duchovní samotě, kde byl jen on a Bůh, — i když okolo něj se pohybovali lidé. — Kdo chce slyšeti pravdu, musí se častěji vzdálit od lidského shonu a odejíti do samoty srdce. I v hluku velkoměsta si dovede člověk zbožný zbudovat poustevnu ve svém srdci, pozvedat mysl svou k Bohu, a naslouchat hlasu, kterým k němu mluví.

Což nežil král David uprostřed velkoměsta? obklopen lidmi? Což nežil v paláci mezi dvořany? Či četl někdo, že žil jako Eliáš a Elizeus mezi poustevníky? A přece, ač nežil na skutečné poušti, praví: „Jsem jako pelikán na stepi a jako kulich na ssutinách. Opuštěn jsem jako pták osamělý na střeše." Kardinál Belarmin ve výkladu tohoto žalmu přirovnává pelikána k poustevníkům, kulicha k lidem v klášteře a osamělého ptáka na střeše k lidem zbožným a spravedlivým ve světě, kteří svou mysl pozvedají vzhůru k Bohu. Takovými poustevníky uprostřed lidí a světa se musíme státi, chceme-li pravdu slyšet a poznat.

V této posvátné době adventní zbudujme si takovou poustku ve svém srdci, často se do ní uchylujme a naslouchejme v ní hlasu Božímu. Ty pak, Božská Pravdo, lákej duši naši do samoty, na poušť, a mluv k srdci; a dej nám srdce nové a nového ducha, jak jsi to slíbil ústy Ezechiele proroka. Mluv k srdci našemu podle jeho sklonů: je-li poutáno nepravou láskou, mluv mu o sladkosti lásky Boží, žije-li v nenávisti a nepřátelství, mluv mu o nepřátelství a nenávisti ke hříchu, je-li pohrouženo v malomyslnost a smutek, mluv o naději a útěše. Mluv, Pravdo věčná, buď mi hlasem volajícího na poušti duchovní samoty. Mluv Pane, neboť slyší služebník tvůj. Amen.

4. neděle adventní

„Je čas, abychom ze spánku povstali", vybízel nás svatý Pavel o prvním dnu adventním. Čím více se blíží vánoce, tím je jeho pobídka naléhavější; Spasitele máme očekávat s očima bdělýma a s duší připravenou: Již brzy vysvitne na východě slunko spravedlnosti. Kněží se v brevíři v těchto dnech modlí tak zvané O anti-

fony. Dne 21. prosince tato antifona zní: „Ó Záři vycházející, odlesku světla věčného a slunce spravedlnosti: přijď a osvěť sedící v temnotách a v stínu smrti".

Paprsky vycházejícího slunce spravedlnosti prochvívají jako tichý, sladký jásot vzduch a vysílají své světlo do temnot lidských srdcí. Čas očekávání se chýlí ke konci, Vykupitel je už blízko; nebe, lidem uzavřené, opět se otevře. Touha, stará tisíce let, dojde vyplnění, tisíce let staré rány se zahojí, břemeno hříchu, tížící lidstvo od provinění Adamova, bude svrženo do propasti, člověk se zase bude cítit volným. Dějiny světa dospívají k svému vrcholícímu bodu.

Svatá Hildegarda měla kdysi zvláštní vidění. Spatřila kovárnu, v níž stálo dítě v bílých šatech, před sebou mělo zástěru a v ruce kladívko. Pilně jím bušilo do rozžhaveného kusu železa. Zatím co tak neúnavně pracovalo, hle, změnilo se dítě pojednou v mladíka. Než i mladík byl vytrvale zaměstnán toutéž prací, bez přestání bušil do žhavého železa. Mladík zatím dospěl v muže, jeho rány byly pádnější a práce usilovnější. V této práci zešedivěl, stal se z něho stařeček. V bušení do železa však byl neúnavný, jako by mu ani neubývalo sil. Nakonec však přece musil odložit kladivo z ruky, tak byl již slabý. Pomalu si odepjal zástěru a ulehl — navždy. Zemřel. Svatá Hildegarda hledí za duší, jež se vzdaluje z umírajícího starcova těla a vystupuje k nebi. Když dospěla až k nebeské bráně, ležel tam obrovský kus železa jako nějaká závora, jež zabraňovala vstupu dovnitř. Tato závora — toť celoživotní kovářovo dílo: od dětských let až do stařeckých šedin neúnavně a takřka bez dechu pracoval na nebeské závoře.

Není tento kovář obrazem lidstva? Co byla práce lidí jiného než nepřetržité kutí na závoře hříchu, jež bránila vstupu do nebe? A na tak dlouho zavírala nebe a bránila vstupu dovnitř, dokud nepřijde Vykupitel.

Konečně ti, nešťastné lidstvo, tvůj Spasitel otevře zavřenou bránu. Ulomí zámek i závoru a umožní vstup k nebeskému Otci. Čím blíže je tento radostně očekávaný okamžik, tím vroucněji se církev modlí: „Přijď, Pane, a neprodlévej. Odpoutej svůj lid od hříchu!" (Graduál dnešní.)

A v evangeliu volá k nám církev slovy Spasitelova předchůdce svatého Jana Křtitele, slovy, kterými předpovídal prorok Isaiáš příchod Mesiášův: „Připravte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho. Každé údolí budiž vyplněno, a každá hora a každý pahrbek budiž ponížen. Místa křivá buďtež přímými a místa drsná cestami rovnými." — A v brevíři modlí se kněží o této dnešní neděli nenapodobitelně krásné proroctví téhož proroka; líčí v něm přeměnu pouště v úrodnou zemi. Jako rozumíme obrazně pobídce o připravování cesty Spasitelovi, podobně musíme rozuměti obrazně i tomuto proroctví: v lidské duši musí býti připravena Spasitelovi cesta; pouť lidské duše musí býti přeměněna v úrodnou zem. Isaiáš předpovídá dobu splnění takto: (35, 1) „Veselit se bude ne-

schůdná pustina, plesat a kvést bude pouť jak lilie. Bujně pučeti bude, plesat bude a jásat a výskat, nádhera Libanu bude jí dána, krása Karmelu i Saronu. Oniť uzří slávu Hospodinovu, krásu našeho Boha." A hned pokračuje: „Posilněte ruce skleslé, a kolena klesající utvrďte! Rcete malomyslným: Vzmužte se a nebojte se. Aj, Bůh váš odvetu konat bude, odplatí, Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdy se otevrou oči slepých, i uši hluchých se odemknou. Tehdy poskočí chromý jak jelen, a rozvázán bude jazyk němých. Neboť na poušti vypryští se vody, a potoky na pustině. Země vypráhlá jezerem bude, a v žíznivé budou vyvěrat prameny."

Jak krásně dovede Isaiáš vystihnout touhu lidstva po Vykupiteli a radost nad jeho příchodem. My dnes sice si rádi jeho slova přečteme, avšak jeho slova nás nezahřejí; abychom si pravdu přiznali, zůstáváme při tom přece jenom chladnými, nás se tak touha po Mesiáši a radost z jeho blízkého příchodu jaksi netýká, je to pro nás něco dávno minulého a starého, co jenom ohříváme, není to nic současného, čerstvého, aktuálního.

Buďme k sobě poctiví! Proč nás nejímá touha po Vykupiteli? Proč jsme tak chladní? Snad proto, že už po něm nemusíme toužit, když ho máme, když k nám denně přichází, když žije téměř na dosah naší ruky? Ano, nežijeme před Kristem, ale po Kristu a máme možnost žít z vykupitelského díla Kristova; dnes touží Kristus přijíti k nám, kdežto tehdy lidé toužili přijíti k němu; dnes se stává Bůh jakýmsi naším sluhou a tedy jakápak touha po sluhovi?! Lidi před Kristem tížilo břemeno hříchu, nemohli se jej zbavit. My dnes? Vyzpovídáme se a nemůže být nějaké řeči o břemeni hříchu, shodíme je se sebe. Je to zcela jednoduché: umyji se a jsem čistý. Tedy jakápak touha po Spasiteli?

Ano, zvykli jsme si na Boží milosrdenství a dobrotu. Stalo se nám tak běžným jako v denním životě voda, o kterou nemáme nouzi. Stačí otočit jen kohoutkem. Ale i voda je darem Božím. Jen si představme život bez vody! Námořníci uprostřed obrovských spoust vodních umírají žízní! Cestovatelé na poušti! A představme si také, jaký by to byl život bez zpovědi, bez Božího milosrdenství. Snad už někdo zakusil, jak trapno je v duši po spáchaném hříchu, jaký smutek v ní panuje nad zklamáním, jež přináší hřích: člověk čeká bezmeznou radost a zatím ji nalézá jen na okraji, dále však rozervanost, výčitka a neklid jej obklopují. A v tomto stavu teď žít věčně, bez konce a bez úlevy.

Jak tedy je ošklivý a hrozný hřích, když nás do tak zuboženého stavu přivádí. Zde je třeba se zastavit a uvažovat, nejen jednou, nýbrž častěji: Je-li hřích břemenem člověku, takže se jej chce stůj co stůj zbavit, čím asi bude Bohu? Co o tom říká Kristus Pán? „Lépe by mu bylo, kdyby se nenarodil člověk ten", prohlašuje o Jidášovi, který se jej chystá zradit. Není ničeho, co by tak hluboko pod Bohem stálo a bylo v jeho očích tak nenávisti hodno, jako člo-

věk, který jest ve smrtelném hříchu. A což není každý hřích zradou na Bohu? A jestliže nemáme hříchu těžkého nyní, neměli jsme jej dříve? Nezapudili jsme nikdy svého Boha pro vášeň, pro žádostivost, pro okamžitou rozkoš? Jak rádi bychom snášeli pohrdání i posměch, jen aby z nás byla sňata příhana zrádcovství.

My se utěšujeme: bylo mi odpuštěno ve zpovědi, je tedy zase všechno v pořádku. Je sice správné spoléhat na milosrdenství Boží, než nikdy nesmíme stoupnout u sebe v ceně tak, že bychom úplně zapomněli na minulost. „Člověk neví, je-li lásky či nenávisti hoden" (Kazatel 9, 1). Nemá nikdy úplně naprostou jistotu. Říká přece svatý Pavel: „Ničeho si nejsem vědom, ale tím nejsem ospravedlněn" (1. Kor. 4, 4). I „kdybych mluvil jazyky lidskými a andělskými, kdybych měl dar proroctví, kdybych dal chudým všechno jmění a své tělo vydal k spálení" (I. Kor. 13, 1) „lásky, to jest milosti Boží kdybych neměl, ničím bych nebyl." Nevíme naprosto určitě, zda jsme ve stavu milosti anebo hříchu. Spoléháme na milosrdenství Boží, ale jistotu naprostou nemáme. Proč nám Bůh jistotu nezjeví? „Pán Bůh skryl před námi stav milosti," praví sv. Řehoř, „abychom jednu milost měli, totiž pokoru." Tato bázeň a nejistota, v níž nás Bůh nechává, a v níž nevíme jistě, zda jsme nebo nejsme v jeho přátelství, je pro nás velmi nepříjemná. Za to však je pro nás velmi potřebná, abychom dosáhli nebo si udrželi pokoru a skromné smýšlení, abychom žádným pro jeho hříchy nepohrdali. Tato nevědomost jest ostruhou, která nás burcuje z bezstarostnosti a působí, že žijeme v bázni Boží a prosíme o smilování.

Není tedy nijak na místě, abychom se cítili naprosto bezpečni a jisti, ale sluší se, abychom se Bohu ustavičně nabízeli k službám a prosili ho, aby je přijal. A uvážíme-li, jací jsme služebníci, nikdy nás ani nenapadne, abychom Boha považovali jaksi za svého sluhu, aby nám odpouštěl, kdykoli se nám zachce ho neposlechnout, aby stál pohotově, kdykoli máme k němu nějaké přání; co vlastně jsme? Podobáme se kamenu, který podle zákona přitažlivosti stále do hloubky padá. Jen co se týká našeho těla, naší cti a našeho prospěchu, k tomu máme sklon, věci pozemské nás zajímají, ale jsme necitelní a hluší pro božské věci. A přece se domníváme, že jsme služebníky Božími. To, co má poslouchati, poroučí, a co by v nás mělo poroučeti, poslouchá. Jsme tak ubozí, že pod lidským tělem zvířecí vášně a srdce skrýváme, jen do věcí pozemských se pohružujeme. A kdyby aspoň zvířecí; byli bychom pak vedeni pudem; ale za to, že nám Bůh dal rozum a svobodu vůle, za to, že nás tak sobě podobnými učinil, klesáme kolikrát pod úroveň zvířecí. Jsme jako list na stromě: každým větrem se točíme a ohýbáme, každé pokušení a vášeň s námi chvěje. Dobře tedy vystihl Isaiáš člověka, když o něm napsal: „Zvadli jsme vesměs jako listí a nepravosti naše jako vítr nás unášely" (54, 6). A protože člověka tak dobře znal, věděl, že člověk při vší své velikosti je tak ubohý, že sám sobě pomoci nemůže, že jen sedí v temnotách a v stínu smrti a čeká,

až vysvitne slunce spravedlnosti, proto touží a prosí a je si tím jist: „Bůh sám přijde a spasí nás."

My dnes se pozastavme u té prosby, kterou pronáší kněz při mešní oběti v graduálu: „Přijď, Pane, a neprodlévej. Odpoutej svůj lid od hříchu". Blíží se vánoce a máš se narodit v naší duši. Je už nejvyšší čas, abychom ti připravili cestu a přímé učinili stezky. Abychom každé údolí vyplnili a každou horu a pahrbek ponížili, místa křivá abychom učinili rovnými a místa drsná cestami rovnými. Má-li však duše naše býti přeměněna v úrodnou zem, má-li se veselit neschůdná pustina, má-li naše poušť kvést jako lilie, bez tvé pomoci to možné nebude. Pomoz nám, svátostný Spasiteli, upravit ti cestu, abys v naší duši mohl nejen živořit, ale žít plností života; dej, aby ten život s tebou a v tobě byl už jakousi předchutí ráje. Amen.

P. Václav Sedláček, O. S. A.:

KÁZÁNÍ NA PRVNÍ NEDĚLI ADVENTNÍ

Slyšeli jsme právě totéž evangelium, jaké nám bylo čteno na neděli minulou. Byla to poslední neděle církevního roku a je to dnes první den nového roku církevního, které mají stejné evangelium, a to evangelium vpravdě hrůzné. Líčí se nám události, při kterých se lidské srdce mimoděk zachvěje, neboť pouhé pomyšlení na poslední soud člověku nahání oprávněný strach, neboť každý z nás je si vědom, že je člověkem hříšným. A není to pouze skutečnost posledního soudu, která činí evangelium obou těchto neděl truchlivým, je to také skutečnost jiná, která se nám připomíná, skutečnost, že celý tento svět, ve kterém žijeme, se stane jednoho dne obětí veliké katastrofy, a že najednou bude zničena práce a námaha několika lidských tisíciletí. A tu se nám do mysli vkrádá myšlenka: K čemu pak vlastně pracujeme, když nezůstane po naší práci a námaze ani stopy, když je to práce jen pro okamžik?

Věru, drazí v Kristu, což pak nemohla Církev z velkého bohatství Písma sv. vybrati při počátku nového církevního roku evangelium jiné, radostnější, které by nám dodalo nové chuti do práce, což pak nám musí brát i církev ještě ten poslední trošek chuti k životu, který nám zbyl po celotýdenní těžké práci, když přicházíme do chrámu, abychom se povznesli; což nám musí ještě přidávati zármutku, kterého má člověk na zemi beztak dost? Nemylme se však, že by církev kladla na tyto vážné a truchlivé události takový důraz, kdyby to nebylo naprosto nutné. Účelem těchto evangelií však není, abychom klesli na mysli a stali se trudnomyslnými, něco zcela jiného stojí v těchto evangeliích! A Spasitel praví po vylíčení všech hrůz soudného dne: Když pak se to vše počne díti, pohleďte a pozdvihněte hlav svých,

neboť přibližuje se vykoupení vaše! Nechce tudíž církev, abychom na počátku církevního roku truchlili a naříkali, ne, ona chce abychom pohlédli k nebesům a v nové naději pozdvihli hlav svých. Proč asi máme posílit v naději své mysli? Protože tento pozemský život si nás celých příliš sobecky vyžádal pro sebe a své kolotavé plahočení. Díváme se pouze na tento svět, a to, co vidíme, není právě příliš růžové. Vidíme, jak se člověk poctivý a snaživý namáhá, jak jeho údělem je jen skrovňoučký chléb. A vidíme, jak na druhé straně nepoctiví vedou život nákladný a vysmívají se chytrácky těm, kdož svůj život zaměřili na cesty Božích přikázání. Tato skutečnost činí naši mysl skleslou. A proto církev k nám volá: pozdvihněte hlav svých. To znamená: nelpěte na této pozemské bídě, ale potěšte se pohledem do nebes. A z tohoto důvodu nás dnešní evangelium poučuje, že právě doba posledního soudu je chvílí, kdy se přibližuje doba našeho vykoupení. Ano, poslední soud bude pro věřícího člověka chvílí zadostiučinění, neboť v tu dobu bude konečně napraven křiklavý nepoměr mezi dobrými a zlými; tu přestane vládnout nevděk a lidská nespravedlnost a přijde čas, kdy každý dostane, co mu náleží podle skutků jeho. Tu se již nebudou marně namáhati poctivci a zbožní, tu se již nebudou také radovati nespravedliví a hříšníci, tu zavládne konečně spravedlnost, přiměřená odměna i zasloužený trest.

A protože naše církev ví, že na tomto světě spravedlnosti nelze dosíci, protože ví, že nás ten prozatímní úděl spravedlivých tíží, proto nám na první neděli adventní připomíná poslední soud, abychom se opět vzchopili a v pravé křesťanské naději snášeli, co Bůh na nás dopouští. A tohoto probuzení je nám skutečně třeba. Nesměli bychom býti pouhými křehkými lidmi, aby také na nás nezaútočilo pokušení při pohledu na zdánlivě pohodlný život hříšníků. Jsou to pro lidskou slabost příliš vábivé obrazy, než abychom si v těžkých chvílích nepomyslili: Proč se právě já mám odříkat všeho, proč právě já mám zachovávati za nesmírných obtíží zákon Boží, vždyť si mohu také nějak ulehčit, když nebudu tak úzkostlivý a přizpůsobím se lidem ostatním a budu s nimi užívat.

Ano, drazí v Kristu, takový vábivý sen se nám lehko vloudí do našeho srdce, ale je to sen velmi nebezpečný! Také o tom katolická církev ví a proto v souvislosti s dnešním evangeliem volá k nám z epištoly sv. Pavla: Bratři, vězte, že nastala hodina, abychom již ze sna povstali! Noc pominula, den pak se přiblížil, odvrhněmež tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla! Tento burcující hlas apoštolův nás probouzí ze všech nebezpečných snů a pokušení a zároveň ukazuje nám jedinou cestu, po níž je dovoleno kráčet: Jako ve dne poctivě choďme, ne v hodování a opilství, ne ve smilstvu a nestydatostech, ne ve sváru a závisti . . . Ani bychom téměř nevěřili, že tato slova byla napsána před dvěma tisíci lety, tak dobře vystihují apoštolova slova dobu přítomnou. Apoštol nás tu napomíná, abychom se již oblékli v Ježíše Krista. Tato stručná a tvrdá

slova pohnula před patnácti sty lety Aurelia Augustina, otevřela mu oči, aby se probudil ze svých světáckých snů, aby našel Krista, oblékl se v něho a aby se ve svém dalším životě stal oporou církve v boji proti tehdejším bludařům.

Kéž by, drazí v Kristu, slova apoštolova také v nás měla podobný účinek! Slova ta platí také nám, i když mezi námi není právě nejhorších opilců a ničemů. I pro nás je nutné, abychom se konečně probudili ze spánku v tomto novém církevním roce a učinili pokus státi se lepšími. A tu nemůže žádný z nás říci, že lepším již býti nemůže, že dosáhl již vrcholu křesťanské dokonalosti. Naopak, každý z nás má své chyby — avšak tyto chyby nikdo nesmí ospravedlňovati tím, že ukazuje na větší chyby svých bližních. Musíme odvrhnout skutky temnosti, i když by to snad byly přečiny jen zdánlivě nepatrné. Musíme nesmlouvavě bojovati proti svým slabostem bez ohledu na hříchy ostatních. Povinností katolíka je v době adventní vždy znovu pozdvihovat své zraky od světa k nebi, k nejvýš svatému Bohu a srovnávati své činy s Boží dokonalostí, k níž jsme všichni byli stvořeni. Pak také uzříme, co chyb ještě na sobě nosíme, a co práce s Boží pomocí v tomto novém církevním roce ještě na nás čeká. Amen.

SKIZZA KE KÁZÁNÍ NA DRUHOU NEDĚLI ADVENTNÍ

Postava sv. Jana v evangeliu zůstává námi tak často nepovšimnuta. On byl, pravda, jen předchůdcem a ten, jenž po něm přijde, jej svou zářnou postavou zastíní. On byl předchůdcem a proto se objevuje jen v evangeliu adventním. Přesto však jeho dílo zasluhuje, abychom si ho blíže všímali.

P ř e d n ě j e t o m u ž z c e l a p r o n i k n u t ý s v ý m p o s l á n í m.

Známe mimořádné okolnosti, za nichž se narodil, což již samo o sobě naznačovalo mimořádný jeho úkol. Důležité u sv. Jana bylo, jak svůj úkol chápal. Mnoho je povolaných, ale málo vyvolených. Musil se nutně o své vyvolení také přičinit sám. Toto vyvolení není ničím jiným než vykonáváním povolání. Byl mlád, zřekl se rodiny, což u Israelitů bylo něčím velmi řídkým. Hrubě a nejnutněji oděn jde pouští v postu, sebezáporu a pokání, jež hlásal i sobě. Taková příprava přinesla úspěch: lid se hrne k Jordánu, naslouchá a činí pokání. My katolíci se často divíme, proč máme tak málo úspěchů: chybí nám vnitřní příprava a hluboká odpovědnost za povolání. Nestačí jen hlásat křesťanské pravdy. Tím by býval nedobyl úspěchu ani sv. Jan. To, čím zvítězil, byl jeho nenáročný a obětavý život.

S v. J a n b y l m u ž e m n e k o m p r o m i s n í m.

Byl velmi vážen i vladařem Herodem. Při tom všem mu otevřeně vytkl: Non licet tibi . . . Tato přímost vynesla mu žalář. Herodes rád by býval sv. Jana propustil, ale on trval na svém. Obdobou je případ sv. Tomáše, světce Anglie. Za vytrvalost hájení Božích pravd

ztrácí život. Za všech okolností i nám vždy platí: Non licet tibi . . .!

Sv. Jan byl mužem moudrým a rozvážným.

Když se doslechl o působení Páně, posílá k němu své učedníky s otázkou . . ., a to proto, aby byli více přesvědčeni jeho učedníci, než on sám. Pak poznenáhlu ustupuje do pozadí, aby tím více vynikl Mesiáš. Tak se rozhoduje sv. Jan právě ve chvíli, kdy byl nejvíce lidem oblíben. Jak odchází ze slávy mnozí lidé? Tu máme zároveň odpověď na lpění na některých zásadách pastorace. Jak vedle sv. Jana je malicherná myšlenka o nenahraditelnosti? Sv. Jan vedl ke Kristu. Je to také naše cesta?

KÁZÁNÍ NA TŘETÍ NEDĚLI ADVENTNÍ

Slyšeli jste, milí přátelé, jak farizeové vyslali k sv. Janu deputaci, aby zjistili, jaké poslání má tento jistě neobyčejný muž. Je pochopitelné, že farizeové se zajímali o sv. Jana Křtitele, o jehož působení se v té době tolik všude mluvilo. To vše i odpověď Janova jsou vám známé. Avšak v této Janově odpovědi jsou velmi důležitá slova, takže se musíme opravdu divit, že obezřetní farizeové si jich nepovšimli, slova, která v každém pravověrném židu měla vzbudit nejvyšší vzrušení: Ve vašem středu stojí ten, jehož vy neznáte! On jest, který po mně přijde! Je to zřejmé zvěstování, že Mesiáš, celé tisíciletí očekávaný, je již mezi svým israelským lidem. Poslové farizeů si však těchto slov Janových nepovšimli a tak Mesiáš zůstal nepoznán — ba nikdo si na něj ani nevzpomněl.

Ano, v jejich středu stál ten, jehož neznali! Od těch dob, drazí v Kristu, uplynulo téměř dva tisíce let. Svět je pokryt křesťanskými chrámy a neděli co neděli se v těchto chrámech hlásá evangelium Kristovo. Zda by též dnes mohl přijíti sv. Jan a říci: Ve vašem středu stojí ten, jehož vy neznáte? Než si tuto otázku zodpovíme, poslyšte si následující příběh, který se udál asi před osmnácti lety v Berlíně. V berlínské čtvrti na periferii konal se večírek s pustým a protináboženským programem. Čím více se útočilo na náboženství, tím bouřlivější byl potlesk, tím fanatičtější výkřiky se do něj mísily, tím výše plál v očích posluchačů plamen nenávisti. Právě skončil jeden z řečníků a celý sál burácel potleskem a hořel nenávistí. Tu povstává bledý muž v ošumělém šatě — strádající dělník, a vyprošuje si slovo. Již stojí u řečnického stolku a k údivu všech přítomných počíná mluviti o Ježíši Kristu. Stojí a dívá se po přítomných a v duchu si patrně vypočítává, po kolikátém slově bude asi se svého místa shozen. Z několika stran zaznívají výkřiky nevole a výsměchu, ale jiní volají a je jich většina, aby mu byla popřána volnost projevu. Nato začal po prvé mluviti k veřejnému shromáždění: Kamarádi, jsem také jeden z vás. Jsem nezaměstnaný a proto mám hojnost volného času. Každé odpoledne chodím do veřejné čítárny, abych se tam ohřál a tam mi náhodou přišel do ruky Nový zákon. Začal jsem jej číst a k svému překvapení jsem z této knihy poznal Krista.

Vždyť on byl vlastně také jeden z nás. Narodil se v chudé dělnické rodině, narodil se v chlévě, v chudobě větší než kterýkoliv z nás. Jak dobrý byl k chudým — dával jim chleba. Jak sociálně on cítil s chudinou, on uzdravoval chudé. Nikdy jsem nečetl, že by býval uzdravil nějakého buržou. Sám neměl žádného majetku, žil jen z milodarů a ještě z těch hojně rozdával chudým. I jeho druhové učedníci byli proletáři, prostí dělníci. Jak on vybízel lid k soucitu s chudými, co on všechno řekl o hladovějících, nahých a uvězněných. Že to není pravda? Vždyť každá stránka této knihy o tom vypravuje. A pronásledovali ho nejvíce ze zámožné třídy farizeů. Říkali mu s výčitkami, že rozbíjí starý řád. Ale on se nebál a upozorňoval na nebezpečí nespravedlivého mamonu, on to byl, který užil po prvé přirovnání, že spíše velbloud uchem jehly projde, nežli bohatý člověk branou nebeskou. A proto byl pronásledován a nedali mu pokoje, až skončil jako zločinec na kříži. Hleďte, kamarádi, to je Kristus, a vy jej pronásledujete, protože ho neznáte. Během jeho řeči nastalo v sále ticho a za tohoto hrobového ticha se tento prostý dělník vracel na své místo. Mnohý z přítomných se zamyslil nad těmito slovy a v jeho srdci zápasila pravdivost těchto slov se zuřivostí. Tu však povstal jiný dělník a oslovil onoho nezaměstnaného: Snad je pravda, že Krista neznáme; ale je-li Kristus opravdu takový, jak tys jej vylíčil, pak ti řeknu, že jej neznají ani ti, kteří se podle něj nazývají křesťany. Oni se jím neustále honosí, ale ve skutečnosti je jim lhostejno, co on činil, učil a co od nich žádal. Je-li Kristus skutečně takový, jak jsi jej, ty kamaráde, líčil, pak ho tvoji vlastní lidé neznají, a ty bys měl být první, který by se přičinil, aby si špatní křesťané Krista raději nebrali do úst!

Když jsem tento příběh přečetl, byl jsem jím opravdu hluboce dotčen. Nestojí snad i v našem středu Kristus a my ho neznáme? Buďme jednou bezohledně poctiví při odpovědi! Jak my známe Krista? Kdo z nás vůbec se snaží poznat Krista? Kdo z nás přečetl aspoň jednou Písmo sv., aby Krista aspoň trošku poznal? O ano, udělali jsme si tu naši víru tak pohodlnou! Slyšíme každou neděli učení Kristovo, známe jeho výroky, ale co se s jeho zásadami nasmlouváme!

A co se nedá překroutit, to jednoduše nechceme slyšet, takže se často na nás vztahují slova Písma sv.: že máme oči, abychom neviděli a uši, abychom neslyšeli. A tak se i dnes často stává, že Kristus stojí v našem středu a my ho neznáme!

V našich chrámech hoří věčné světlo, aby nám neustále připomínalo, že Kristus je v našem středu — mezi námi. Ale kolik je těch, kteří jej opravdu znají? Kdyby jej znali, slyšeli by jeho volání: Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete . . . Ale tato slova se raději přeslechnou a smlouvá se tak dlouho, až zbude pouze církevní přikázání: Alespoň jednou do roka . . . A známe-li jej jen jednou ročně anebo také jak naposledy před oddavkami . . . pak nemůžeme naprosto vědět, jak opravdu dobrý je Kristus. Přijde-li k nám aspoň jednou do roka přece, pak naše srdce je vychladlé a on se tu stejně

cítí cizím, protože ty zájmy, jichž je naše srdce plné, jsou velmi vzdáleny jeho zájmům! A tak Kristus je nám velkým Neznámým, to bývá vše, co doopravdy o svém Spasiteli víme. A tu pak není naprosto divu, že Krista neznáme ani v praktickém životě, a že stručně řečeno, žijeme nekřesťansky — pohansky. Jak docela jinak by vyhlížel život, kdyby každý křesťan si před každým počínáním položil otázku: Co by asi na mém místě učinil Kristus? Kéž bychom znali Krista tichého a pokorného srdcem při své práci, jež by byla bez náročnosti, při svém působení bez čekání na chválu. A co bychom odstranili ze svého života trpkosti a ostnů, kdybychom nad svými nepřáteli uměli vítězit láskou a trpělivostí! Spasiteli, který jsi nebyl znám farizeům, učiň, ať tě dokonale poznáme aspoň my — tví následovníci, ať tvé učení je patrné aspoň z našeho života. Amen.

SKIZZA KÁZÁNÍ NA ČTVRTOU NEDĚLI ADVENTNÍ

Je to opět postava sv. Jana Křtitele, která se vynořuje z dnešního evangelia. Byl Bohem vyvolen jako předchůdce Páně. Kázání jeho je bez příkras a krasořečnění: Připravte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho; každé údolí budiž vyplněno a každá hora a každý pahrbek budiž ponížen; místa křivá buďtež přímými a místa drsná cestami rovnými a veškeré lidstvo zakusí spasení Božího.

Přípravy na příchod a působení Páně bylo nutně zapotřebí. Neboť od té doby, co člověk v ráji zhřešil, znešvařil podobnost světa do té míry, že to vše bylo překážkou pro spásu lidstva.

Nebylo jen biblického adventu — advent se opakuje v církevním roce, protože je stále ještě mnoho nevysvobozených duší, pro které musí Kristus znovu přijíti.

Připravte cesty Páně, volá sv. Jan. Kéž by to pochopilo hodně katolíků! Dejme se do opravování těchto cest, pokud je to ještě vůbec v naší moci! Jednu cestu může opraviti každý z nás okamžitě: cestu svého vlastního života. Bude-li aspoň život jednotlivců uskutečněním zásad Kristových, bude to mocné kázání a cesta, kterou vnikne Kristus do mnoha srdcí v našem okolí.

ThDr Alexander Heidler:

NAŠI BRATŘI STUDENTI

(Ke sbírce „mikulášský dar" 12. XII.)

Drazí křesťané, ve svém posledním pastýřském listě nám naši biskupové několikráte zdůrazňují: „Církev jste vy!" A je opravdu třeba, abychom si více než dosud uvědomovali, že my, katoličtí křesťané, jsme v Církvi jedna rodina. Musíme se všichni navzájem

lépe poznávat, musíme se mít rádi a musíme si pomáhat. Dnes bych vás rád upozornil na jednu důležitou ratolest na stromě Církve, na naše mladé bratry — věřící studenty. Vždyť svátek sv. Mikuláše býval u našich předků především svátkem žáků a studentů.

Nemusím vám dlouho zdůrazňovat, jaký význam mají právě studenti pro život národa. Je to přece jeho budoucí inteligence. Ale je třeba, abyste si uvědomili, že na našich gymnasiích i universitách a jiných vysokých školách studuje mnoho chlapců a děvčat, kteří jsou vašimi bratry a sestrami ve víře v Pána našeho Ježíše Krista. Z nich nám rostou kněžská a řeholní povolání, z nich roste inteligence, která chce dokonale splnit všechny své povinnosti k národnímu celku, ale chce tak učinit v duchu svatého evangelia Kristova. Tito vzdělaní mladí lidé se nedívají snad nějak povýšeně na prostý křesťanský lid. Naopak, jsou si plně vědomi své odpovědnosti za tělesně pracující vrstvy svého národa a nechtějí nic jiného než jako kněží, lékaři, učitelé, inženýři obětavě sloužiti všem a tak přímo nebo nepřímo budovati království Boží v naší vlasti. Proto také zase sami očekávají od křesťanského lidu plné pochopení, přátelství a oporu.

Naši bratři studenti potřebují našich modliteb. Čekají na ně veliké a těžké úkoly. Bez velké a silné milosti Boží nedosáhnou ničeho. Budeme-li se za ně pravidelně modlit, vyrostou nám z nich veliké postavy apoštolů, křesťanských vědců a umělců, ušlechtilých a svatých vychovatelů národa. Ano, zde je opravdu na místě modlitba: „Sešli Ducha svého a stvořeni budou — a obnovíš tvářnost země."

Ale naši bratři studenti nežijí někde ve vzduchoprázdném prostoru. Žijí zde na zemi mezi námi. Potřebují našeho dobrého příkladu. To není tak jednoduché, jak by se na první pohled zdálo. Vzdělaný mladý člověk bývá velmi kritický. Každý nevkus v našich náboženských projevech může býti brzdou jeho duchovního vývoje. Každá mravní nedůslednost mezi katolíky, každý rozpor mezi vírou a životem, každý nedostatek opravdové lásky k bližnímu u zbožných lidí je zvláště pro něho nebezpečným pohoršením. Řekněme si to docela prakticky: zpíváme-li v kostele falešně nebo příliš pomalu, děláme-li zde každý něco jiného — místo abychom opravdu společně sledovali mši svatou — máme-li kostel zanedbaný nebo nevkusně upravený, pouštíme-li se hned před kostelem do svých klípků, spojujeme-li zbožnost s takřka záměrnou staromódností a zaostalostí, nevyzařuje-li z nás pravá křesťanská láska, pak mladé vzdělance přímo odpuzujeme. Zpytujme zde všichni trochu své svědomí.

Naši bratři studenti však potřebují i přímé pomoci naší křesťanské lásky. Víte dobře, že u nás studenti — a zvláště ti věřící mezi nimi — neoplývají zrovna hmotnými statky. Zvláště v Praze je veliká obtíž s ubytováním vysokoškoláků a je to dosti smutné, že ani výzva pana arcibiskupa nenašla mezi pražskými katolickými domácnostmi tak velký ohlas, jak by se mohlo očekávati. Značných

nákladů vyžaduje také soustavná péče o náboženský život našich katolických studentů. K hrazení těchto nákladů se v našich kostelích každý rok koná sbírka „mikulášský dar". Letos připadá na dnešní neděli. Buďte, prosím, co možná štědří!

Drazí v Kristu! Pohleďme na postavu, která v těchto dnech září v duši každého zbožného katolíka, na postavu Neposkvrněné Panny Marie! Ona je nejkrásnějším vzorem čisté a svaté mládeže. Následujme ji všichni a pomáhejme podle svých sil svým mladým bratřím a sestrám, zvláště těm, na které čeká tak veliká odpovědnost, aby ji také oni z celého srdce následovali. Amen.

Boží Hod vánoční — Narození Páně

P. Václav Zima:

NARODIL SE KRISTUS PÁN!

Slavný kazatel Tóth vypravuje o Číňanovi, který přišel právě na vánoce do jednoho evropského velkoměsta. Povšiml si divného ruchu: skoro všichni lidé pospíchali a skoro každý nesl nějaký balík, jedni menší, jiní větší. Ptal se tedy strážníka, proč každý člověk nese balíček. Strážník se na něho udiveně podíval: Což neví, že jsou vánoce? Číňan této odpovědi neporozuměl. Šel dále, viděl zářící výklady obchodů a potom vešel do jedné kavárny. Byla přeplněná, vyhrávala v ní vřeštivá jazzová hudba, a na každém stole byl malý umělý vánoční stromeček, pod nímž se lidé vesele bavili a popíjeli. Ptal se číšníka, co to má znamenat. Dostal opět udivenou odpověď, že jsou vánoce. Číňan však ještě nechápal. Šel potom do kina. Tam hráli nějaký žertovný film a o přestávce prodávali zmrzlinu, zabalenou do zelených papírků, polepených větvičkami smrku. A tak všude, kamkoliv přišel, pozoroval zelené větvičky, stromečky, ale chudák nemohl pochopit, co to všecko znamená. Na konec ho pozvala jedna rodina na večeři. Tam se nejprve všichni sešli pod stromečkem, na němž hořely svíčky, zazpívali krátkou píseň a rozdali si dárky. Pak se všichni dali do večeře a rozpředl se rozhovor nejobyčejnějšího druhu. Náš Číňan ani tu nechápal smysl všeho. Až když se po dvou letech stal křesťanem, vzpomněl si na svůj údiv nad vánočním počínáním.

Také my, drazí v Kristu, jsme v tyto dny kupovali dárky, abychom jimi na Štědrý večer podarovali své drahé; také v našich domácnostech jsou ozdobené vánoční stromky. Máme vánoce. Ale nezdá se vám, že nám z těchto krásných svátků zůstaly už jenom ty stromečky a zvyk dávati si navzájem dárky, ale že nám unikl pravý smysl vánoc? I v našem kostele máme vánoce. Smutek adventního času ustoupil vánoční radosti, rorátní zpěvy zmlkly a naše

svatyně jsou dnes rozjásány tklivými a líbeznými koledami, jimiž zbožnost našeho lidu po staletí vítala, uctívala a oslavovala Boží Dítě. Ano, vánoce jsou svátky radosti! Radost, čistá a hřejivá radost, naplňuje dnes každé věřící srdce, zpívá v něm, jásá, září, a člověk, jako by se touto radostí zbavoval rmutu a tíhy všedních dnů, a jako by se stával lepším a čistším. Odkud pramení tato radost? Co jest jejím zdrojem? Na to nám odpovídá naše vánoční hymna: Narodil se Kristus Pán! Ano, moji drazí, narodil se Kristus Pán, Spasitel a Vykupitel světa. Boží Láska se sklonila k člověku. To je zdroj, z něhož pramení pravá a čistá vánoční radost; tady lze také hledati vlastní a jediný smysl vánočních svátků. Neboť jenom proto se v tyto dny lidé obdarovávají navzájem, aby tak vyjádřili podivuhodnou skutečnost, že celé lidstvo bylo v osobě Spasitelově obdarováno láskou Boží nejštědřeji; jenom proto si krášlíme ve svých domácnostech stromky, abychom si jimi připomněli, že Spasitel, který se nám narodil v Betlemě, proto na sebe oblékl lidskou přirozenost a proto přišel mezi nás, aby nás vykoupil svou smrtí na stromě kříže. Krásně nám to připomíná sv. Pavel hned prvními slovy epištoly, která se čte při jitřní Mši sv. dnešního dne: „Nejmilejší! Ukázala se dobrota a lidumilnost Boha, Spasitele našeho". (Tit. 3, 4.) A slovy žalmu 97 volá Církev v mešní liturgii: „Plesej Bohu veškerá země. Oznámil Hospodin spásu svou, před zraky národů zjevil spravedlnost svou." Moji drazí, veselme se, radujme se, neboť nám, nám, narodil se Kristus Pán!

Vidíme ho ležeti v jesličkách. Ten, který byl celou věčnost stár, který byl než počalo všechno stvoření, a který nikdy nepoznal proměny, pravý, skutečný, jediný Bůh, druhá božská osoba, leží jako dítě-nemluvňátko na seně v chlévě, obklopen chudobou a prostotou, hýčkán svou panenskou matkou a adorován svým svatým pěstounem. Ten, jehož slovem bylo všechno stvořeno, a který drží svou všemohoucností celý vesmír, stává se vězněm nepohodlných plének, jest beze slov, neznalý řeči, ten, jenž jest Slovo Otcovo. S vroucí zbožností a s posvátnou uctivostí padáme na kolena před jesličkami a s očima, plnýma hluboké vděčnosti, díváme se na toto krásné, čisté, zářící Dítě.

Vidíme dítě v jesličkách, ale je třeba, abychom viděli, že jest to *Bůh*, který se vtělil. Dítě, které ve své bezmocnosti je odkázáno na péči své Matky a svého Pěstouna, je vtělený Bůh, který svou péčí zachovává všecko stvoření, každého broučka, každý květ, každého člověka. Dítě, které tu pláče na klíně přečisté Panny, je vtělený Bůh, který stírá svou dobrotou a svým milosrdenstvím všelikou slzu a utišuje každý bol. Dítě, které vztahuje své ručky po prsu matčině, je vtělený Bůh, který s nezapomínající a nepřetržitou prozřetelností živí všecky tvory.

Vidíme dítě v jesličkách, ale je třeba, abychom v něm viděli a poznávali svého *Spasitele*. Neboť při jeho narození zvěstovali andělé pastýřům: „Narodil se vám dnes Spasitel, to jest Kristus

Pán, v městě Davidově. A toto bude vám znamením: Naleznete dítko plénkami obvinuté a položené v jeslích." (Luk. 2, 11-12.) V něm došlo splnění očekávání národů. Přišel, aby nás vykoupil z otroctví hříchu k svobodě dětí Božích; aby odčinil prvotní vinu a usmířil Boží spravedlnost, podav jí svou obětí žádoucí a dostačující zadostučinění. Betlem již v sobě tají hrůzu Kalvarie. Neboť Spasitel nepřišel jeho branou k nám, aby mu bylo slouženo, ale přišel, aby nám sloužil. Přišel, aby za nás trpěl a umřel, abychom my byli zbaveni utrpení věčného ohně, a abychom ospravedlněni milostí jeho, stali se podle naděje dědici života věčného v Kristu Ježíši Pánu našem". (Tit. 3, 7.) Vpravdě on jest naším Spasitelem a Vykupitelem!

Vidíme dítě v jesličkách, ale je třeba, abychom v něm viděli a poznávali svého *Učitele*. Praví sv. Pavel: „Na mnohokráte a mnoha způsoby kdysi Bůh mluvil k otcům skrze proroky, v těchto však dnech doby poslední mluvil k nám skrze Syna, kterého ustanovil dědicem všeho." (Žid. 1, 1.) Už svým příchodem na svět nás poučuje. Celým svým životem nás učí. I svou smrtí nás učí. Učí nás pokoře, prostotě, mírnosti, lásce, trpělivosti a obětavosti; učí nás milovati Boha jako Otce nejvyšší lásky hodného a učí nás milovati bližního pro Boha, který v duši bližního zanechal svůj obraz. On k nám volá z Betlema, od břehů jezera Genesaretského, z přečetných míst Galileje, z večeřadla i s Kalvarie: Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem! A jenom tehdy, bude-li v nás vždy s dostatek ochoty přijmouti jeho nauku a prolnout jí celý život, bude náš život užitečný. Jenom tehdy, budeme-li se neustále od Ježíše učiti svatosti a všem ctnostem, budeme vskutku šťastni, neboť jeho vyučovací metoda je bezpečnou a jedinou cestou k pravému, jedinému, vnitřnímu štěstí.

Drazí v Kristu! Shromáždili jste se dnes s vánoční náladou v duši v našem kostele. Vidíte zde jesličky, zpíváte koledy. Bylo by málo, nesmírně málo, kdyby vánoce byly pro nás jenom jesličky a koledy, kdybychom jenom z tradice a z pocitu, že je to hezké, zachovávali vánoční zvyky a obyčeje, kdybychom jenom žvatlali o Jezulátku a v tolikerých koledách šeptali mu přerůzné něžnůstky. Vánoce nejsou jenom poesií koled a vánočních písní. Vánoce nejsou jenom souhrnem krásných a živých lidových zvyků a obyčejů. Vánoce jsou především skutečností Božího Vtělení. Jsou skutečností, která nám neustále a neustále připomíná veliké a podivuhodné tajemství: *Slovo stalo se tělem*. Bůh se stal člověkem, aby se mohl člověk státi dítětem Božím. Narodil se Kristus Pán! To je ona pravda, jediná a věčná pravda, to je také radost radostí celé země. Bez této pravdy by rozdávání dárků a ozdobování vánočních stromků bylo něčím nepochopitelným tak, jako to bylo nepochopitelné onomu Číňanu, o němž jsem mluvil na počátku. To všechno, co nám zkrášluje vánoční dny, musí být výrazem naší vnitřní radosti nad nejkrásnější a nejblaživější skutečností: Narodil se Kristus Pán!

Přišel mezi nás jako dítě a přece je to náš Bůh, náš Spasitel a náš Učitel. To je tajemství, v jehož mezích se všechna ostatní tajemství ocitají ve světle.

Je potřebí, abychom se spojili s přesvatou Matkou a s blaženým Pěstounem a spolu s nimi klaněli se božství Slova, jež se nám v betlemském dítěti viditelně zjevilo, aby nám pomohlo nahmatati cestu k Otci, cestu k Betlemu věčnému. Buďme poslušni svaté Liturgie, jež k nám dnes volá ústy žalmistovými: „Den zasvěcený zasvitl nám; pojďte, národové, a klanějte se Pánu; neboť dnes sestoupilo světlo veliké na zem." Amen.

Karel Maria Kučera:

ZROZENÍ KRISTA

Dva lidé, muž a žena, skryti a chvějící se strachem před Tím, jehož zákaz překročili. „Budete jako bohové" — lákavý příslib strhl k překročení zákazu, ale místo slibovaného povýšení ponížený strach v úkrytu. Ne povznesení k hranicím božství, ale pád v prach bázně, studu a výčitek nad spáchaným činem. Dva skrytí lidé, Adam a Eva, bojící se předstoupit před tvář Boží. A Adam, místo aby vystoupil na volání Boží a šel k Bohu a pokorně uznal svou vinu a litoval jí, ještě více snaží se skrýt v bláhovém domnění, že Bůh ho nenajde. Nevpuštěna kotva lítosti a naděje v hlubinu Božího milosrdenství, nastupuje tedy Boží spravedlnost. Prarodičům uzavřen ráj a smrt rozpjala svá křídla nad těmi, nad nimiž neměla dříve moci.

Ale i pokušitel — satan byl zasažen Boží spravedlností. „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím, ono potře hlavu tvou". Rozsudek vyřčen. Co Bůh řekne, stane se. A my budeme sledovat několik dějů až do chvíle naplnění rozsudku.

Člověk nevydržel dlouho na cestách Božích. Falešný peníz lákavých, ale klamných slibů satana o nádherném životě bez Boha, bez zachovávání vůle a příkazů Božích, svedl lidstvo v otroctví vášně a hříchu. Bůh netrestá hned, shovívavě čeká. Vzpurné lidstvo drze zdvíhá čelo neposlušnosti vstříc Bohu a žije, jako by Boha nebylo. Místo pravého Boha činí si bohy nepravé a klaní se jim. Bohy, kterými si symbolisovalo své vášně a chtíče, aby mohlo žíti tak, jak se mu zlíbí. Přichází Boží odpověď. Potopa, znemožnění stavby, kterou se pyšné lidstvo domnívalo dosáhnout nebes, vyvolený národ židovský odveden do zajetí, když před tím též začal sloužit modlám a přestupovat Desatero. V tuto mdlobu lidstva, temnou mdlobu hříchu pronikají paprsky předpovědí Bohem posílaných proroků, kteří stále jasněji upozorňují na dobu, kdy vystoupí ono Potomstvo, které potře hlavu satana.

Doba, předpověděná prorokem Danielem, chýlí se ke konci. Z řad vyvoleného národa stoupají k nebi prosby o příchod Mesiáše: „Rosu dejte nebesa shůry a oblakové dštěte spravedlivého".

Nad krajem rozprostřela se noc. Obyvatelé Betlema spí a nikdo si již nevzpomíná na to, jak muž jménem Josef hledal nocleh pro sebe a svou snoubenku. Nevzpomíná a nepřipustí si starost, zda někde nocleh našel. Tvrdá srdce slyší jen na zvuk peněz a jsou úslužná a laskavá jen tam, kde je jistota, že bude zaplaceno.

Spí též pastýři tam u ohně na lukách a jen jeden z nich dává pozor, aby stádo ovcí někdo nepřepadl. Nikomu z nich nenapadlo podívat se před tím do jeskyně, kterou si upravili jako úkryt stáda před nepohodou. Ani nevědí, že nalezli tam útulek ti, před kterými se zavřely dveře městských domů.

Kdo čekal, že v tuto chvíli, uprostřed noci, se zrodí Ten, který zlomí moc satana nad lidstvem? A přece se tak stalo. Zrodil se Vykupitel.

Co platno bylo satanu, že svedl lidstvo na cesty hříchu! Pokusil se strhnout lidstvo na cesty volného života, kde hřích se již neskrývá, ale veřejně se staví na odiv. Potopa byla odpovědí Boží, trest, ve kterém Bůh vyrval duše satanu, když mnozí ve chvíli umírání si uvědomili spravedlivost trestu za své hříchy a litovali jich a pokorným přijetím smrti časné unikli smrti věčné — věčnému zavržení.

Co platno bylo satanu, že strhl člověka v modloslužbu! Zrození Krista protrhlo a zničilo husté sítě, jimiž si satan ovinul lidstvo a klamně se pak domníval, že již je jeho.

I když zlo slavilo dočasná vítězství, vždy nakonec nabyla vrchu věc Boží. Nejen u lidstva jako celku, ale i v jednotlivých případech. Pravda, vyjádřená sv. Pavlem: Milujícím Boha vše se obrátí k dobrému" má vždy platnost. Každému dává Bůh dostatečnou milost, aby mohl splnit vůli Boží. Máme příklad v Jobovi. Satan si vyžádal, aby ho mohl zkoušeti. A zkoušky byly tvrdé. Ztráta těch, které miloval, ztráta majetku, nemoc, pohrdání a posměch. Ale Job se zachoval tak, že jeho jednání je jako příkladné zapsáno v Písmě sv. V dobách těžkých zkoušek neztratil důvěru v Hospodina, který dopustil, ale neopustil.

Co platná byla všechna snaha satana znemožnit věc Boží. Vrhl lidstvo v záplavu modloslužby, uctívání nepravých bohů, zbožnění vášní, v dravost krutého jednání člověka s člověkem. Otrok byl věcí, se kterou jeho pán si mohl dělat co chtěl. Přišel zásah Boží, nadešla doba splnění Božích slov v ráji.

Dítě zabalené v plenky a položené v prosté jesle. Dítě, které se stane kamenem úhelným ku pádu a k povstání mnohých. Dítě, Syn Boží, Vykupitel světa. Něžná péče Matky, Panny Marie, a uctivé klanění sv. Josefa vyplňují první hodiny života Dítěte ... Tu přicházejí — poučeni andělem — pastýři a jejich pohled spočine na Tom, kterého předpovídali proroci.

Kéž by všichni pochopili slova, která čte kněz dnes v Introitu

třetí mše sv.: „Děťátko narodilo se nám a Syn dán jest nám, jehož knížectví spočívá na rameni jeho."

Děťátko narodilo se nám . . . Sv. apoštol Pavel ve svých — dnes čtených epištolách připomíná nám ono zrození a důsledek pro nás: „Kdysi Bůh na mnohokráte a mnoha způsoby mluvil k otcům našim skrze proroky, v těchto pak dnech doby poslední mluvil k nám skrze Syna svého . . . ukázala se milost Boha, Spasitele našeho všem lidem, učíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a pobožně byli živi na tomto světě . . ."

Vážné napomenutí sv. Pavla nám připomíná, aby Kristovo zrození pro nás nebylo marné. Nestačí si pouze připomínat zrození Ježíška, je třeba z toho vyvodit i důsledky v životě. Zaslíbení, dané Bohem v ráji, zmaření pokusů satana o trvalou nadvládu nad lidstvem, narození Ježíška, kdy Láska Boží se sklonila k člověku, aby polibkem odpuštění jej pozvedla znovu k Sobě, to vše nás zavazuje, abychom nepromarnili projevy Boží Lásky k nám.

Jděme s upřímnou prostotou a vroucností k Dítku, ležícímu v jeslích! Spolu s pastýři uctivě se Mu pokloňme a dejme mu též dar: své srdce. Dejme je prostřednictvím Matky, Panny Marie a prosme, aby se naše srdce stalo tichostí a pokorou podobné Srdci Páně. Prosme, aby Božské Dítko naplnilo naše srdce milostmi potřebnými k splnění vůle Boží. Aby náš vztah k Bohu byl stále těsnější a jednou abychom mohli zvolati po příkladu sv. Pavla apoštola: Žiji nejen já, ale žije se mnou a ve mně Kristus. Amen.

Svátek sv. Štěpána, prvomučedníka

František Jedlička:

PŘÍKLAD SVATÉHO ŠTĚPÁNA

Svět, ve kterém žijeme, je pln různých obětí. Všude, kde je svět prázdný a studený, tam jich není. Dovésti přinést určitou oběť vždy se považovalo a považuje za kus hrdinství a každá doba měla a ještě má své hrdiny. Někdy je to umělec nebo cestovatel, kdysi jím byl rytíř, učenec, objevitel, básník nebo vojevůdce a dnes se považuje za hrdinu sportovec nebo státník. Každý z nich může být hrdinou své doby.

I my křesťané si vážíme těch, kteří přinesli oběti pro lidstvo. Co však může být hrdinnějšího a závažnějšího pro nás než prostá bezúhonnost a mravní velikost? K tomu je též třeba oběti! Proto si vážíme výkvětu lidstva — světců, kteří stáli vždy v prvních řadách bojovníků za ryzost a neporušenost nauky Kristovy. Vše, co měli, postavili do služeb díla Božího a mnozí prolili krev za nej-

vznešenější statky víry a mravnosti. Tito svatí jsou chloubou a korunou církve.

Dnes církev vítajíc Spasitele, bere do rukou palmu mučednickou, aby oslavila utrpení prvomučedníka svatého Štěpána. Po včerejší oslavě časného narození našeho věčného Krále dnes nám liturgie živě zpřítomňuje mučednictví prvního svědka Kristova, který se dokonale připodobnil svému Spasiteli v oběti svého života.

Nedomnívejme se, že církev ve svých začátcích tvořila hotovou, samostatnou organisaci, zcela odtrženou od židovstva. Neměla ani vlastní bohoslužebné budovy, nýbrž se odlišovala velikou mesiášskou vírou a bratrskou láskou, utuženou eucharistickým tajemstvím.

Tehdy mezi sedmi jáhny vynikal sv. Štěpán, jenž prvý jasně poznal dočasnost mojžíšského zákona a dobře vystihl universální platnost křesťanské církve. Jako ostatní křesťané chodil do židovských synagog a často se účastnil náboženských rozhovorů. Snad se též utkal v synagoze cilicijské s ohnivým Šavlem a pohotově dokazoval z proroků, že Mesiáš musí trpěti a umříti. Přesvědčoval Šavla, že ukřižovaný Ježíš byl tím trpícím sluhou, jak ho líčil prorok Isaiáš. Trpící a na dřevě hanby otrockou smrtí zemřelý byl jejich Mesiáš, to nechtěl Šavel uznati. Chápeme, proč se stupňovala prudkost slovního zápasu. Písmo svaté praví o Štěpánovi: „Ale nemohli odolati moudrosti a Duchu, kterým mluvil (Sk. ap. 6, 10)" a dovedli mu jen namítnout slabý výrok zákona: „Buď proklet Bohem, kdo visí na dřevě!"

Tu jáhen Štěpán ohnivě napadl celý židovský výklad zákona a otevřeně prohlásil: Dějinný omyl židovstva je právě v tom, že celý obzor lidstva zatarasilo skalní stěnou zákona a chrámu a chtělo zadržeti cestu milosti Boží v jejím chodu. Když se odvážil prohlásit, že chrám i zákon pomine, byl poštvaným davem vlečen úzkými uličkami kramářských bud do paláce velekněžova soudu. Nebyl to řádný soud a sv. Štěpán viděl před sebou jen nepřátele, kteří si usmyslili, že jej zahubí. Proto také jeho obhajoba byla spíše žalobou než obranou. Posluchači sledovali jeho výklad jen proto, aby se mohli jen více zatvrdit. Čím odvážněji hovořil, tím větší vzrůstal nepokoj a tu jim náhle vmetl do očí kárná slova, jež se nám asi zachovala s úplnou přesností: „Tvrdošíjní a neobřezaní srdcem a ušima, vy se vždycky Duchu svatému protivíte, jak otcové vaši, tak i vy, kterého z proroků nepronásledovali otcové vaši? Ano i usmrtili ty, kteří předpovídali o příchodu tohoto spravedlivého, jehož zrádci a vrahy jste se nyní stali, vy jste přijali zákon k nařízení andělů, ale nezachovali jste ho" (Sk. ap. 7, 51-3).

Posluchači „pukali hněvem ve svém srdci a skřípěli zuby na něho." Je snadné si představit, jak vlají jejich bílé pláště, jak divoký oheň jim šlehá z očí! Zaznívá syčení spolu s chraptivým pokřikem: Rouhání! Svědčí o velikém klidu a jistotě jáhnově, když na prahu mučednictví pozdvihuje oči k nebi a volá: „Vidím nebesa otevřena a Syna člověka státi na pravici Boží (Sk. ap. 7, 56)". Židé

toho již déle nesnesli, zacpávali si uši a vyvlekli svatého Štěpána, aby ho ukamenovali. Za hradbami města se průvod zastavil a mučedník kleče se modlil za své vrahy, dokud kameny neumlčely výmluvná ústa.

Smrt jáhna Štěpána byla krvavou daní, placenou prvotní církví, aby mohla roztrhnout národně židovský obal a položiti základy k světové církvi. Bez oběti krve není velkého vítězství. Prvomučedník Štěpán tu oběť přinesl a stal se tak průkopníkem církve k slavné budoucnosti.

Obětování lidského života! Co jsou a k čemu jsou oběti, táže se leckdo. Oběť je reálné nasazení krve, vůle a smýšlení. Jen ten se skutečně obětuje, kdo nedbaje svých soukromých zájmů, přinese oběť za druhého, položí život za něco vyššího. Není pravého společenství křesťanů bez osobních obětí. A tajemství každého lidského života záleží právě v tom, že sebe ztrácí, že jde kupředu.

Obrovské oběti přinášeli svatí, zvláště mučedníci, jejichž život se mnohým zdál neužitečným. I vám, drazí, se zdá, že Štěpán žil i umíral nadarmo, že toho mohl vykonat více, kdyby byl prožil celý svůj život. Neposuzujme však pouze podle časných úspěchů! Vždyť mnozí zmizeli z dějin světa spolu se svým dílem. Nás křesťany blaží myšlenka, že Bůh má jiné měřítko při hodnocení našich činů, našich obětí. Jsme pevně přesvědčeni, že žádná opravdová oběť není marná ani v našem osobním životě, ani pro druhé. Je to jen otázka času, kdy smysl oběti se stane viditelným. Ovšem opravdové oběti vycházejí z víry a lásky v Boží pravdu, jak ukazuje příklad Štěpánův.

Je nutno si položit otázku, kdy je oběť pravá a správná a kdy nepravá a falešná. Křesťan najde snadno odpověď: Kdo přinese skutečnou účinnou oběť, ten obětuje něco nižšího vyššímu, něco úzkého širšímu a něco méně dobrého lepšímu. Taková oběť ovšem není pro člověka lehkou, neboť musí překonati mnohé stupně pohodlnějšího vegetativního bytí a často přináší v oběť i svůj život a své štěstí. Rozhodující však je, aby věděl, proč se obětuje.

Kéž příklad svatého jáhna Štěpána dovedeme uskutečnit ve svých poměrech životních a ve svém povolání! Neoslavujme ho pouze jako statečného borce, jenž na svých prsou soustředí kopí svých protivníků, nýbrž naučme se také jeho hrdinné obětavosti a buďme mu vděčni za tu oběť, kterou i pro nás přinesl! Amen.

Dr Antonín Mandl:

NA SV. ŠTĚPÁNA, PRVOMUČEDNÍKA

Přátelé!

Na první pohled se to zdá být trochu zvláštní; včera radost a jásot z narození Syna Božího, zpěv andělů, údiv pastýřů a kouzlo

dítěte, které ve své nemohoucnosti jest přece jen králem světa. A dnes krev, nenávist a smrt. Jaký to kontrast, jaký rozdíl! Není to snad příliš násilný přechod? Na první pohled ano, ale pouze na první pohled. Dáme-li si jen trochu práce, zamyslíme-li se nad oběma svátky, najdeme odpověď na tuto otázku. Hledáme-li tedy nějaký klíč, který by nám rozřešil tuto otázku, najdeme jej v onom výkřiku sv. Štěpána: „Aj, vidím nebesa otevřena a Syna člověka po pravici Boží!" Právě tato slova jsou kritickým bodem v procesu sv. Štěpána, bezprostřední příčinou jeho odsouzení. Jsou však i příčinou jeho slávy a jeho vítězství. Jsou to slova, která vydávají svědectví o setkání s Kristem Vykupitelem, tentokrát ovšem ne již v chudobě betlemské jeskyně, nýbrž v plnosti a lesku jeho slávy. Je to právě Kristus sám, který spojuje tyto dva tak zdánlivě odlehlé svátky v harmonický celek. Je to právě Kristus sám, který přináší úplné přehodnocení hodnot. Tak se stává, že právě den mučednictví svatého Štěpána jako by ztrácel veškerou hrůzu nenávisti a pronásledování a změnil se v nejjasnější den radosti.

Uvědomme si jen trochu základní rysy osobnosti Štěpánovy. Byl jedním z nejhorlivějších učedníků. Mužem plným víry a Ducha sv. ho nazývají Skutky apoštolské. Právě proto byl vyvolen jako první ze sedmi jáhnů k péči o sociální potřeby rodící se Církve. Je však vidět, že byl takových schopností, že dík svému duchu, plnému milosti a síly, brzy překročil rámec užší sociální práce. Štěpán se stává neohroženým hlasatelem Kristovým. Zájem Jerusalema se soustředí kolem jeho slov. Tím přirozeně roste i nenávist jeho odpůrců.

Štěpán je osobnost, která přitahuje i odpuzuje. Nese na sobě pečeť Kristovu, ráz znamení, kterému se klade odpor. Vžijme se poněkud do celého vnitřního světa Štěpánova. Ve středu jeho vědomí stojí jasně velká skutečnost: Kristus vstal z mrtvých, Kristus je Syn Boží, Kristus je slíbený Mesiáš. Je tedy splněno očekávání Israele. Království Boží je zde mezi námi. Je třeba svým bratřím to říci, je třeba je získat pro toto království. Každého by to mělo zajímat, neboť běží o jeho spásu, o to, aby poznal Krista a tak měl život věčný. Není možno mlčet, není možno nechat si tuto pravdu jen pro sebe, žít životem soukromého křesťana. Není možná spasit jen sebe. A výsledek tohoto rozhodnutí: Štěpán končí ve vězení. Je obviněn, že je revolucionářem, že se staví proti všemu, co je posvátného jeho národu, že chce zničit Mojžíšův zákon. Je předveden před soud a ještě dnes možno vyčíst ze Skutků apoštolských dojem, jakým působil: „I pohlédli na něho upřeně všichni členové velerady a uzřeli jeho tvář podobnou tváři anděla." Představte si, jak nenávistné pohledy členů velerady jsou upjaty jedním směrem a koncentrují se na Štěpánovi. Všichni náhle zahlédnou na jeho tváři záblesk něčeho božského, jako by to byla tvář anděla, který patří na velebnost Boží. Jak však asi bylo Štěpánovi? Měl jedinečnou příležitost, neboť měl před sebou jedinečné posluchačstvo. Byli to

nejvyšší zástupci národa, který chtěl získat pro Krista. Přesvědčit je znamenalo přesvědčit celý národ. Získat je, kterých hřích byl největší, by znamenalo ukázat velikost milosrdenství Božího!

Je obviněn, že chce zničit, co je Židům posvátné. On však právě přináší naplnění toho, co je jeho spolubratřím svatým. Proto při obhajobě nemyslí na sebe. Svou řečí a obhajobou chce dokázat, že nemůže být zničením, co je naplněním. Proto jim připomíná lásku Boží, jak se projevila v jejich dějinách. Zatím však, co staletí židovských dějin jsou připomínána jeho slovy, letmý pohled kolem dokola stačí, aby ho přesvědčil, že jeho slova padají na zcela neplodnou půdu. Ani na jedné tváři není vidět nejmenší náznak souhlasu. Jen nenávist stoupá. Proto Štěpán neváhá a metá jim plnou pravdu v tvář: Vy jste usmrtili spravedlivého a nejste o nic lepší než vaši otcové . . .

V tu chvíli hněv velerady dostoupil vrcholu. Tak jasně vyslovenou pravdu nesnesou. A Štěpán potvrzuje vše, co řekl, svým zvoláním: „Aj vidím, nebesa otevřena a Syna člověka po pravici Boží." Kristus sám se mu zjevuje, aby potvrdil jeho svědectví. Tím však je jeho osud zpečetěn. Vrhnou se na něho a jako rouhače vyvlekou ho z města ven a kameny umlčí svědectví Štěpánovo. On však vítězí nad nimi svým klidem, opírajícím se o skutečnosti Boží a do rukou Božích odevzdává svůj život: „Pane Ježíši, přijmi ducha mého." Nezapomíná však nikterak na ty, kteří ho nyní kamenují. I oni jednou musí projít branou smrti. „Pane, nepokládej jim to za hřích." Odpuštěním svým nepřátelům se končí jeho život. Krev prvního mučedníka, vylitá před hradbami jerusalemskými, nevolá o pomstu, nýbrž o odpuštění. Jeden jeho život se končí a druhý začíná. Štěpán umírá a rodí se mučedník a světec Štěpán.

Právě v tomto zrození možno najít odůvodněný vztah k včerejšímu svátku, kdy znělo: Pokoj lidem dobré vůle! Co tento pokoj, tento mír znamená, ukazuje právě dnešní svátek. S Kristem se zrodilo na svět něco, co se vymyká běžnému chodu věcí, radost, kterou ani smrt nezničí. Právě sv. Štěpán svou vyrovnanou smrtí je zosobněným výrazem této Kristovy radosti.

Klíč k jeho mučednické smrti je v jistotě: Kristus je Vykupitel, Kristus je Pán. Jemu náleží poslední slovo ve všem. On je soudcem nad lidskými osudy. Toto vědomí určuje jeho jednání, je zdrojem jeho odvahy. Je mu jasno: Kristus skutečně vstal z mrtvých. Vstoupil tedy v Kristu Bůh do dějin této země. Proto mým úkolem je vydávat mu svědectví, a to na svém místě a za všech okolností. Nezáleží, zda úspěšně či neúspěšně. To už není mou věcí. My víme, že úspěch se dostavil. Později jednoho dne Šavel, který byl svědkem jeho ukamenování, se obrací. Nejsme daleko pravdy, když tvrdíme, že zdědil ohnivost Štěpánova ducha, že pokračuje tam, kde Štěpánovi bylo zabráněno jednat a apoštolovat.

Z krve mučedníků rodí se Církev, rodí se ono království Boží, jehož radostným příchodem bylo naplněno včerejší narození Páně.

Tím přicházíme i my k poznání. I pro nás platí: radost království Božího musí být vykoupena, i když ne krví mučednictví, přece jen námahou apoštolátu. Jakmile vstoupí Kristus do našeho vědomí vírou, musíme se dívat na svět jeho očima, musíme hodnotit život kolem sebe s jeho hlediska. Právě toto nám připomíná svátek sv. Štěpána v blízkosti vánoční radosti: Jsou nám vánoce skutečně setkáním s Vtěleným Slovem Božím? Dovedeme těmi všemi vnějšími radostmi proniknout až k jádru věci, ke skutečnosti, že Bůh se nám sám dal a že očekává, že se mu i my dáme, že mu dáme to jediné, co mu skutečně můžeme dát, svou svobodnou vůli, a skloníme se pod jeho zákonem? Chápeme, že poesie vánoc zavazuje? Vždyť příchod Kristův znamená největší revoluci v dějinách lidstva. Člověk se má stát synem Božím, a světu kolem sebe má dát odlesk Boží. Sám se má změnit ve svém nitru a tím se změní i svět kolem něho. Jak často si člověk mění požadavky Boží podle svého vlastního měřítka! Nesmíme zapomenout nikdy na ona závazná slova sv. Otce Pia XII, jež pronesl uprostřed poslední války jako odpověď na výtku, že křesťanství zklamalo. „Ne: křesťanství se nezpronevěřilo svému poslání; avšak lidé se zpronevěřili křesťanství, pravému a věrnému Kristu a jeho nauce; vytvořili si křesťanství podle svého nápadu, modlu, která nepřináší spásu, která neodporuje vášním tělesné žádostivosti po zlatě a stříbře, které čarují očím, a pýše života, a potom prohlásili, že křesťanství se zpronevěřilo svému poslání."

Proto si položme upřímně otázku: Je mé křesťanství takové, že se skutečně dívám na celý život s hlediska Kristova? Mohu říci i já o sobě, že ne sice přímo, nýbrž pouze vírou, přece však neméně skutečně, vidím nebesa otevřena a v nich Krista na pravici Boží; jinými slovy, že Kristus stojí na prvém místě v mém životě, že je mou silou, že je mým vším? Kristus na nás snad nežádá svědectví krve! Žádá však jistě svědectví věrnosti všedního života. Snažme se s pomocí Boží být těmi, kteří právě pro tuto věrnost, jako sv. Štěpán, pracují o zrození Království Kristova, Království Božího v lidstvu!

Jiří M. Svoboda:

NÁMĚT K ADORAČNÍ POBOŽNOSTI NA KONCI ROKU

Pane Ježíši, Spasiteli svátostný! Shromáždili jsme se k Tobě, Tvoji věrní a Tobě oddaní, dnes, v den, který i pro křesťana je dnem významným. Je okamžikem důrazné a spasitelné výstrahy, je připomenutím o pomíjejícnosti každého okamžiku života a ceně času. Ano, mezi nesčetnými dary, které jsi nám udělil a které nám neustále dáváš, je i tento dar — dar času. Sám nekonečný a věčný, dal jsi nám vymezený úsek života, který je odleskem Tvé věčnosti s úkolem naplniti jej dobrými skutky a životem Tvé milosti a lásky.

Shromáždili jsme se dnes proto u Tebe, abychom v rozjímání pochopili opět Tvé božské záměry, Tvou božskou štědrost, abychom na sklonku jednoho roku uvážili o ceně času ... Prosíme o pomoc Tvé milosti, abychom dobře uvažovali, správně se rozhodli a s pomocí Tvou, kterou neodpíráš tomu, kdo o ni žádá, lépe použili času, který nám dáš.

Když umíral vévoda z Reichstadtu, mladý Napoleon II., dal prý si přinést svou zlatou kolébku, kterou vítala Francie jeho narození a postavit ji vedle svého lože. „To jsou hranice mého života", řekl prý, „toto lože, které bude brzo mým ložem smrtelným, a tato zlatá kolébka. Mezi nimi leží mých 21 let, můj život a můj osud." Uplynulý rok připomíná, že i my budeme moci pronésti, třeba za jiných okolností podobná slova. Je to pro neodvratnost postupu času, který nám odnáší všechny roky života. S jakými pocity máme však hleděti na to, co minulo, na uplynulý rok? Máme též mluviti o neúprosném osudu? Nechceme na něj patřit s pocity beznaděje a smutku. Víme jako křesťané, že i čas je vzácný dar Boží. I krátký čas života může být vyvážen věčností, byl-li naplněn dobrými skutky. O sv. Václavu, sv. Stanislavu a mnohých jiných světcích užívá Církev krásných slov: „V krátku dosáhnuv vrcholu, naplnil časy mnohé." (Moudr. 4, 13.) Když sv. Anežka ve věku dvanácti let šla k místu popravnímu, zdálo se, že jde spíše k radovánkám než k životní oběti. Podle svědectví sv. Ambrože divili se všichni přítomní, že s takovou lehkostí zříká se života ta, která jeho radosti sotva mohla poznat. Jako křesťané víme, že není ztracen čas dobrých skutků, život milosti, život bohabojný. Nepatříme proto na uplynulý čas s pocity beznadějného smutku. Patříme na něj jako na dar a projev nekonečné lásky Boží. Nehledíme ovšem na uplynulý rok ani s pocity pošetilé radosti a bláhového veselí. Kolikrát zdůrazňoval Spasitel potřebu duchovní bdělosti, svědomitosti vůči vlastní duši, abychom jako dobří správcové mohli vždy předložit své účty, kdyby nás zavolal. Chceme tedy se svědomitostí křesťanskou přehlédnout všechny účty uplynulého roku, a je-li kde nesrovnalost neb schodek vůči Boží spravedlnosti, rychle napraviti, než přijde vyúčtování poslední. Toto smýšlení dá nám patřiti s důvěrou a odevzdaností vstříc roku, který nastává. S důvěrou v pomoc tvé milosti, Spasiteli, a s odevzdaností Tvým úradkům. Víme, že každý rok od Tvého příchodu je rokem spásy, rokem milosti. I v novém roce můžeme se k Tobě přiblížiti životem křesťanským a pod ochranou Tvé svaté Matky, svých strážných andělů a svatých ochránců dojít cíle svého života. Chceme tedy uzavříti tento rok s projevem díků Tvé nesmírné lásce, zpytováním svědomí o prožitých dnech a měsících a s pocity důvěry a odevzdanosti před rokem, který nastává.

1. *Díky.* Je první naší povinností, abychom svému Bohu a Spasiteli poděkovali za každý den, za každý okamžik uplynulého roku života. Jest to naší povinností, protože povinnost díků a chvály

je první povinností křesťanskou. Bůh stvořil si nás pro sebe a zahrnul nás svými dary, abychom ho poznávali na zemi a jednou chválili a velebili v nebesích. Jsme jeho stvořením, patříme mu každou žilkou své bytosti a každým okamžikem svého života. „Jeť on Pán, náš Bůh, a my jsme jeho lid, jejž on vodí a ovce, jež pase." (Žalm 94, 7.) V životě i ve smrti cele jsme v jeho rukou. „Ať žijeme nebo umíráme, Páně jsme." (Řím. 14, 8.) Chvála a dík je tedy první a hlavní povinností křesťanskou. Začpoděkujeme Pánu v poslední den roku, který právě minul? Za všechny dary, kterými nás jeho láska zahrnovala po celý rok. Za všechny dary přirozené. Není nesnadné si uvědomit, že všechno, co máme i co jsme, je darem Božím. A přece lidé toho nevidí, nechápou, že všechny pozemské dary jsou projevem jeho prozřetelnosti a jeho otcovské péče. „Pohleďte na ptactvo nebeské . . . Pozorujte lilie polní . . ." (Mat. 6, 26, 28.) Naše mysl zaujatá hmotnými zájmy a chvatem života nevidí skutečnost všemohoucí ruky Boží, která udržuje celou naši bytost a vše, co je kolem nás. „Co jsme, jsme jeho milosrdenstvím" praví sv. Augustin. (In ps. 70, 1, 2.) Poděkujeme tedy svému Bohu a Spasiteli za všechny dary přirozené, které nám udělil v uplynulém čase. Za stravu a oděv, které jsou jeho dílem, za vzduch i světlo, které jsou potřebné našemu životu, za vše, čím udržoval naše bytí, čím chránil naše zdraví, život náš i život našich drahých. Vše, co jsme přijali dobrého, bylo jeho darem! Děkujeme-li za vše potřebné k přirozenému životu, poděkujeme též za dary potřebnější a vzácnější, za nadpřirozené dary duchovní. Snad i místo, kde jsme, připomíná mnohému z nás, kolik štědrosti a dobroty Boží okusila naše duše svátostmi, obětí mše sv., slovem Božím. Zde zrodil se snad u křtitelnice náš život pro Boha, život nadpřirozený. Bůh udržoval neustále tento život svými pomáhajícími milostmi a milostmi svátostí. Kolik síly a radosti duševní pocítila naše duše, když se jí ve zpovědi dostalo odpuštění po nemoci hříchu, snad po hříchu smrtelném. Kolik síly a útěchy dával nám chléb duše, chléb života, Spasitel zde živý a s námi přítomný. Zde posilňovala se i naše duše chlebem Božího slova, naukou Církve Kristovy. Kolik dobrých povzbuzení a vnuknutí dostalo se nám v uplynulém roce, kolika hříchů i pokušení jsme byli uchráněni přímluvou svých svatých ochránců, andělů strážných a všemohoucí přímluvou Matky Boží . . . Bylo snad i zlé v dnech roku, který právě minul. Leč víme, že i zlé dopustil Bůh vždy k dobru naší duše, a že větší byla jeho dobrota a shovívavost vůči nám, než jeho spravedlnost. Poděkujme tedy přítomnému zde Spasiteli za vše, co jsme přijali, za vše, čím jeho láska pečovala o dobro našeho těla a o dobro naší duše. (Chvíle adorace.)

2. *Zpytování svědomí.* Poděkovali jsme svému Bohu a Pánu za vše, co dlužíme jeho milosrdné lásce. Chceme však též v této chvíli s vědomím odpovědnosti přehlédnouti uplynulý čas, protože víme, že dary Boží jsou nám i závazkem, že budeme odpovídat za jejich užívání, že přijde jednou čas posledního účtování.

Protože víme, že ten, který nás bude soudit, je náš Spasitel, plný dobroty a slitování, chceme svědomitě přehlédnout své myšlenky a činy v uplynulém roce a vyžádat si odpuštění za všechny poklesky a provinění lítostí a pevným předsevzetím.

Otažme se nyní svého svědomí, jak jsme užívali daného času, jaká byla naše svědomitost v zachovávání Božího zákona v plnění povinností vůči Bohu, vůči sobě a vůči bližnímu.

a) Mé povinnosti k Bohu. Má první povinnost: život víry. Jaký je můj život a můj příklad ve světě a v prostředí, které se vždy více vzdaluje Božího zákona? Jsem neohroženým příkladem, jak se sluší na křesťana, či spíše se řídím zásadou ohledu na to, co dělají druzí, zásadou, že náboženství je věcí soukromou? Pokládám opravdu svou víru za nejcennější a první statek, pečuji o to, aby pronikala celým mým životem? Živím svůj duchovní život poučením, pečuji o to, aby pravdy víry pronikaly do mého prostředí? Živím svou víru modlitbou, bez níž umírá a hasne všechen život duchovní? Modlitbou denní, vytrvalou, která je tak snadnou povinností a přece tak potřebnou, jako vše, co konáme pro potřebu tělesného života. „Kdo se vyhýbá modlitbě, jde přímo vstříc pokušení" (Sv. Petr Chrysol. s. 43). Jaká je má úcta k Božímu jménu? Podléhám i já bezduchému zvyku znesvěcování jména svého Spasitele, zvyku, který ukazuje, že ten, který je mým největším dobrodincem a Pánem, není středem mých myšlenek a mého života? Jaká je má důvěra v Boží Prozřetelnost ve chvílích zkoušky? Vím, že nic nezarmucuje tolik Srdce Boží, jako nedůvěra v jeho všemohoucnost a lásku?

Můj náboženský život musí se projevovat úkony bohopocty, účastí na službách Božích. Jaký je můj poměr k přikázání svěcení nedělí a svátků? Pokládám účast na mši sv. za svou vážnou povinnost, či se řídím v této věci svými city a dojmy, které mylně pokládám za projev víry, s nímž je Bůh spokojen? Bůh žádá úkony bohopocty a úkony veřejné. Možno říci, že nenastane zlepšení mravního smýšlení lidí, pokud se křesťané neobrátí ke zdroji všeho posvěcení — ke mši sv. Ne nadarmo praví Martin z Kochemu: „Ze všech škod, jimiž může býti postižen svět, není žádná větší než neznalost přesvaté oběti". Nepokládám jakýkoli důvod rodinný neb společenský, snad i své pohodlí za dostatečný důvod k omluvě na účasti mše sv.?

b) Povinnosti k bližnímu. Bůh stvořil mne jako obraz své dokonalosti, ale nestvořil mne samotného. Jsem členem společnosti lidské, jsem závislý na svých bližních, k nimž mám své povinnosti společenské, stavovské, rodinné. Bůh položil zákon lásky bližeňské naroveň zákonu lásky k Bohu. Mezi všemi přikázáními této lásky stojí na prvém místě život rodinný. Váže-li mne dosud povinná úcta a láska k rodičům, jaká je má láska a poslušnost, na níž závisí mé budoucí životní štěstí? Jak ctím všechny, k nimž mne váže poměr úcty a vděčnosti? Přikázání připomíná též výmluvně,

jak veliký důraz klade Bůh na život rodinný a jak veliká odpovědnost je na bedrech rodičů. Odpovědnost velké dbalosti o dobro svěřených dětí, o jejich věčné štěstí náboženskou výchovou! Konám opravdu vše, takže si nemohu nic vyčítat? Ten, kdo by mně nejvíce měl co vyčítat, by nebyl nikdo jiný než mé dítě, které jsem připravil o dobro věčné!

Kolik jiných povinností přináší mi můj denní styk s bližními, s mým okolím! Nikomu jsem snad na těle neublížil a nikoho nepodvedl. Jsem však proto spravedlivým? Nezapomněl jsem, že Kristus Pán odsoudil takové smýšlení jako neznalost Božího zákona, jako smýšlení farizejské? Hněv, zlé myšlenky i každé urážlivé a potupné slovo budou přísně souzeny spravedlností Boží. Nemám snad v počtu svých nejbližších ty, kterým bych „nedovedl odpustit"? Nežiji po léta v nepřátelství pro dávnou a domnělou křivdu? Řekl-li Spasitel, že slunce nemá zapadnout nad naším hněvem, není alespoň sklonek tohoto roku vážným připomenutím a nejlepší chvílí, abych odpustil, abych se usmířil? A není i při tomto přikázání — „nezabiješ" — něco, co nelze pominouti mlčením, hříchy proti životům nenarozených, maření plánů Stvořitelových úkladností lidskou, ženoucí se za požitky? Hříchy proti Bohu, hříchy proti Církvi, hříchy proti vlastnímu národu, hříchy ve svém účinku nenapravitelné, připravující nesmrtelné duše o pozemské a věčné štěstí! Milosrdenství Boží nemá konce, jaká však musí být náprava a změna života těch, kteří se jimi provinili.

Život můj přináší mi mnoho vztahů, kde se kříží a střetají záměry lidí. Neusnadňoval jsem si svůj vlastní životní úděl na úkor druhých? Nevyužíval jsem potřeb svých bližních hříchem lichvy, který snadno zaslepuje lidské srdce pro vyšší zájmy, pro věci Boží? Je čas, abych napravil škodu, abych změnil své smýšlení účinnou láskou k bližnímu a sdílnou štědrostí.

Konečně vím, že nejsou jen hříchy skutků. Budeme odpovídat za každé marné slovo, podle slov Spasitelových. Kolik soudů a bezpředmětných pomluv pronesl snad můj jazyk v domnění o vlastní spravedlnosti a nevině? Vím, že Bůh nejvýš spravedlivý vyhradil si všechen soud a všechnu odplatu? Chci napravit i tuto stránku bliženeckého poměru duchem mírnosti a ve svých řečech svědomitou dbalostí.

c) P o v i n n o s t i k s o b ě. Vím konečně, že Boží zákon ukládá i povinnosti vůči sobě samému, vůči vlastnímu tělu a vůči vlastní duši. Vůči vlastnímu tělu, neboť jsou hříchy, které zbavují člověka jeho důstojnosti a snižují jej pod nerozumné bytosti. I k tělu máme mít povinnou úctu jako k příbytku své duše. Jaký však je můj ohled na vlastní duši, která je obrazem Božím a za niž budu sám věčně odpovídat svému Stvořiteli? Jsem si vědom, že jediným dobrovolným hříchem těžkým mohu ji učinit na věky nešťastnou, kdyby si mne Bůh zavolal? Nežiji snad po léta bez milosti Boží, v příležitostech hříchu, v hříšném prostředí a v pohoršení? Vím,

kdy nastane chvíle, která rozhodne o mém věčném štěstí, jsem si jist, že budu mít čas k nápravě a pokání? Spasitel sám nás připravil pouze na to, že to bude chvíle nejméně čekaná a nejistá. Není proti ní jiného prostředku, než s milostí Boží vždy být připraven! Kajícím srdcem, Bože a Spasiteli víme, že nepohrdáš. S milostí Tvou napravím, v čem jsem pochybil, lépe použiji času, který mi dáš. Jestliže jsem snad dlouho odpíral Tvému hlasu a Tvé lásce, tím pevnější bude nyní mé předsevzetí. Chci vyznat s lítostí své viny Tvému zástupci, Tvému knězi, abych na věky mohl velebit Tvé milosrdenství a nekonečnou lásku Tvou. (Chvíle adorace).

3. *Důvěra.* Když jsme kajícně přehlédli své myšlenky a skutky v uplynulém roce, chceme s důvěrou hledět vstříc roku, který nám nastává. Jsi to Ty sám, Spasiteli svátostný, který jsi zárukou naší naděje. Víme, že s Tvou pomocí a milostí jdeme bezpečně a není nám čeho se bát. Den Nového roku spadá v jedno se svátkem Obřezání Páně, se svátkem Jména Ježíš. „Když se naplnilo dní osm, aby dítko bylo obřezáno, nazvali je jménem Ježíš . . .“ (Luk. 2, 21.) Jako by tato shoda měla vyjádřit, že od doby, kdy Vykupitel přišel na tento svět, dějiny světa musí se naplňovat ve jménu Ježíšově, ve jménu, které je souhrnem a výrazem veškeré Boží slávy, na nebi, na zemi i v podsvětí. Ano, chceme jako křesťané začít tento nový rok, jako rok spásy, ve jménu svého Spasitele, ve jménu Ježíšově. Kéž všechna naše dobrá předsevzetí, která jsme učinili v dnešní den, jsou provázena, Božský Spasiteli, Tvým požehnáním a Tvou milostí. Naše předsevzetí pevné a neohrožené víry v plnění náboženských povinností, zejména účasti na mši sv., naše předsevzetí dokonalé lásky k bližnímu v spravedlnosti, lásce, soucitu, pravdivosti a v plnění povinností stavovských, naše předsevzetí věrného zachovávání Tvých přikázání, přemáhání sebe, abys vždy více vládl duchem svého evangelia a láskou svého Srdce. Přednášíme Ti tato svá předsevzetí s důvěrou ne v sebe, ale ve Tvou milost a ve Tvou sílu. „Způsobilost naše je z Boha“ (2. Kor. 3, 5) a víme, že vše zmůžeme ve jménu Tvém, Bože a Spasiteli náš! Přednášíme je i s důvěrou v pomoc Tvé přesvaté Matky. Ona nám byla nástrojem spásy tím, že nám dala Tebe a je nám všem prostřednicí všech milostí a milující a soucitnou Matkou. Jak se cítíme bezpečni a šťastni pod pláštěm její přímluvy a její ochrany!

S těmito úmysly a s touto důvěrou začínáme další rok života. „Je-li Bůh pro nás, kdo proti nám?“ (Řím, 8, 31.) Co zmůže proti nám zloba světa, půjdeme-li cestou Tvých přikázání, cestou spravedlivého, křesťanského života? Kéž požehnání, které nyní přijmeme, je nám zárukou Tvé milosti pro všechny dny a všechny okamžiky roku, který nastává. A nevztahujeme je jen na sebe. Prosíme též za všechny nám drahé, za naše rodiny a naše nejbližší, za naši farnost, za naše nemocné. Prosíme i za ty, kteří jsou Tobě vzdáleni, a potřebují právě Tvého milosrdenství. Prosíme i za náš národ, aby nesešel s cesty víry a mravnosti. Prosíme konečně i za celou Církev

a její potřeby i za svět, který se zmítá v rozbrojích, protože odmítá pomoc Tvého božského míru. Kéž požehnání Tvé je nám zárukou, že i tento rok nám bude rokem Tvé milosti, že setrváme věrně na cestě Tvých přikázání a že dojdeme všichni cíle svých roků, kde se bez proměny dáváš svým věrným v životě věčné radosti a lásky. Amen.

Obřezání Páně — Nový rok

František Tichý:

NA PRAHU NOVÉHO ROKU

Je po silvestrovské noci. Zestárlý muž stojí na prahu nového roku a dívá se oknem na nedaleký hřbitov před sebou. Jeho zrak musel padnouti právě tam. Dnes stojí před tím hřbitovem jakoby před vlastním hrobem. Zestárlý, zešedivělý, bezútěšný. — Na hřbitově vidí více hrobů, z nichž mnohý jej upomíná na jeho dětství, na jeho mladý věk. Je tam hrob jeho otce a matky s křížem, který tam dal sám svým rodičům postaviti. Proto není divu, že s pohledem na hřbitov vyvstávají v duši mnohé vzpomínky na uprchlé mládí. A dnes táhnou jeho myslí jako příšery; unášejí jeho ducha do kdysi krásného j a r a života, kdy ho otec postavil před rozhodnutí dvou směrů, na rozhraní dvou cest. Ukázal mu cestu plnou jasného slunce — cestu ctností, která vedla do daleké, klidné země, plné světla, jasu a radostného štěstí. Druhá c e s t a byla temná a vedla do ještě temnější propasti záhuby. Ale syn k svému úžasu — to cítil nyní v této novoroční chvíli — odbočil na cestu neřesti a upadl do propasti temnoty. Hadi zavěsili se mu na prsa; cítil hořkost jedu na jazyku, ale na návrat bylo již pozdě. Proto volal jako smyslů zbavený, nevýslovnou bolestí a hrůzou jatý tam dolů ke hřbitovu: „Mé m l á d í, vrať se zpět! Otče, postav mne ještě jednou na ono rozcestí, abych si mohl zvoliti jinou cestu!"

Ale otec zůstal mrtev. Tam na hřbitově ticho hrobové. — Zasténal bolestí. — Nic se nepohnulo, nic se neozvalo. Jen ozvěna po každém slově opakovala: vrať se zpět — jinou cestu! — — —

A tak ten p ř e d č a s n ě z e s t á r l ý m u ž hledí dále ztrnule a smutně na hřbitov a vidí, jak z nedaleké bažiny vystupují světélka — bludičky; tancují sem a tam, spěchají na hřbitov a tam pozvolna zhasínají.

Těmto bludičkám nad bahnem se mihotajícím podobaly se dny jeho bludného mládí a dřívějšího hříšného života. Zhasínaly na hřbitově a nic po nich nezbylo, než palčivá b o l e s t a l í t o s t. Proto k nim volal: Mé mládí ztracené!

V tom okamžiku dolehla k jeho sluchu hudba z kostela. Zněla

jako vzdálený, chrámový sbor. Tak něžně a tak sladce. Zahleděl se od hřbitova k východu a co spatřil? Své dávné přátele z mládí, jak kráčí s tváří veselou, tak spokojeně, klidně a šťastně. Proč asi? Zeptal se sebe. A vnitřní hlas mu zašeptal: Proto, že si k srdci vzali všecka naučení, kterých se jim dostalo v mládí a podle nich žili. Proto se jim také všecka novoroční přání splnila. — —

Předčasně zestárlý muž svěsil hlavu a nyní přemýšlí o tom, že také on tatáž naučení dostával, také tak byl vychováván, ale nedbal toho a proto se stal n e š ť a s t n ý m. Proto nyní se obrací ke hřbitovu a volá s pláčem: Ach, já mohl býti také tak šťastný a veselý, jako vy, kdybych dbal dobrých pokynů svých rodičů a přátel a jimi se řídil!

A ozvěna opakovala jeho slova.

Drazí přátelé! Nedá se ani myslet, že by se v nějakém lidském srdci mohla probuditi ponuřejší nálada, než jaká se zrodila v duši tohoto zestárlého mladíka po silvestrovské noci, když viděl před sebou všechny příšery dosavadního života na svých bludných cestách hříšného mládí a slyšel ponaučení a přání svých drahých rodičů a přátel: jak před jeho očima kráčejí, aby ho trpce kárali a trýznili.

Vy všichni jste jistě již zkusili, jak je člověk rád, když se probudí z těžkého sna a vidí, že to všecko není pravda, co nás ve snu tak poděsilo. Jak rád by byl onen mladík, muž zestárlý, kdyby byl pouze snil a byl zase tím mladíkem, jako býval.

Chci vás upokojiti. Byl to ve skutečnosti jenom hrozný sen, který ho tolik poděsil. Proto děkoval Bohu, že je ještě mlád a umínil si, že opustí špatnou cestu a dá se cestou c t n o s t i, k t e r á v e d e k B o h u, k m o d l i t b ě; že očistí svou duši a nastoupí cestu poslušnosti a pokání, cestu zbožnosti.

Nepodobáme se, drazí v Kristu, tak trochu tomuto mladíku? Dnešní den by měl býti pro nás velikým zamyšlením nad sebou samými, abychom pochopili, na kolik i my jsme zbloudili od Boha, od anděla strážného a na kolik jsme pohrdli zbožnými ponaučeními svých drahých rodičů. Mnozí ve včerejší noci se snažili ohlušiti výčitky svědomí, zapomenouti na to, že je Bůh, který jednou bude soudit a jemuž se bude musit každá duše — chtěj nechtěj — zodpovídat ze všech skutků života. Buďme si toho vždycky vědomi, že čas nestojí, že pospíchá jako řeka, aby tak jako řeka spěchá k svému cíli — moři, do něhož vústí, i čas našeho pozemského života jednou vplynul do moře věčnosti. Včerejší veselá noc už je ta tam a již je zde nový den, první den nového roku. Připomíná vám, jednomu každému z vás: věčnost se blíží! Nezapomínejte na věčnost! Každý nový rok vás postrkává blíže a blíže k hranici věčnosti! A jako by i nám tento den do duše naléhavě volal: Vrať se zpět! Vrať se zpět na cestu ctnosti, zbožnosti a oddanosti Bohu, protože jenom tak si zajistíš šťastnou věčnost! Kéž bychom to všichni pochopili a kéž by opravdu tento nový rok byl pro nás všecky takovým svatým ná-

vratem k zbožnému životu; kéž bychom na prahu nového roku započali také nový život, život pokání, lítosti, smíru, život vnitřní očisty a opravdové zbožnosti. Pak bude opravdu nový rok pro nás zdrojem štěstí a přání „Šťastného nového roku", jež si dnes říkáme navzájem, nebude pouhou společenskou frází, ale zářivou skutečností. Vstupme proto do nového roku cestou pravdy a křesťanských ctností, za Ježíšem Kristem, který o sobě řekl: Já jsem cesta, pravda a život. Choďme po celý tento rok po cestě bázně Boží, protože jenom tato cesta vede do země světla a štěstí. A na prahu nového roku naladme svá srdce, aby se rozezpívala vroucí písní lásky k Bohu a bližnímu. Pak bude nový rok pro nás rokem štěstí a Božího požehnání a to vám všem přeji slovy naší matky Církve: „Zavítej, Pane, do našeho příbytku! Odvrať od něho všechny nástrahy nepřátel! Kéž tvoji andělé se v něm usídlí a jej v pokoji zachovají! A požehnání Tvé budiž s námi vždycky!" Amen!

Dr Josef Hronek:

MRAVNÍ VÝCHOVA

Nejdůležitějším úkolem výchovného působení je mravní výchova. Mravní výchova je takové působení na rozum, na cit a na vůli člověka, aby vždy jednal v souhlase s obecně uznávanými zásadami mravnosti. Pro křesťanského vychovatele není žádných problémů v otázce mravního principu, který má býti základem mravní výchovy. Křesťanská mravní výchova po staletí stála a dodnes stojí na náboženském základě. Mravnost je podstatnou a nutnou složkou náboženského života, který se projevuje mravním jednáním. Cíl mravního snažení je Bůh sám a jeho přikázání, je absolutně platný a obecně závazný. Vyučování náboženství se zakládá na principech křesťanské ethiky, je ušetřeno všech problémů a nejistot. Absolutně stanovený cíl mravní výchovy dává všemu působení jistotu, a nejvyšší mravní autorita, v jejímž jméně se ukládají určité povinnosti, dodává požadavkům a opatřením zvláštní účinnosti a zjednává úctu k mravním sankcím.

V mravní výchově jde především o vypěstění mravního svědomí a o mravní uvědomělost. Pěstování a výchova svědomí je vysokou školou životní moudrosti. Od rozřešení otázky svědomí závisí cena života člověka. Svědomí má své výsostné právo, nesmíme nikdy jednati proti němu, když nám něco přikazuje nebo něco zapovídá. Rozhodný význam svědomí pro celý život ukládá nám proto velmi přísnou povinnost, starati se o řádnou výchovu vlastního svědomí a svědomí těch, kteří jsou naší péči svěřeni. Při výchově svědomí pomáhají nám prostředky přirozené a nadpřirozené. Svědomí není svým vlastním zákonodárcem. Oznamuje zákon, který nás v určí-

tých případech váže, je hlasem Božím, ozývajícím se v našem nitru. Výchova svědomí žádá, abychom znali správně zákon Boží a své povinnosti. A tu jde u dítěte zejména o to, probuditi v něm mravní vědomí, poučiti je o rozdílu mezi dobrým a zlým, že určité činy odpovídají zákonu Božímu, jiné pak že mu odporují. Nadpřirozené prostředky nám ukládá víra. Častá a vroucí modlitba, abychom — jak se modlíme při mši sv. v oktávě Zjevení Páně — poznávali, co jest konati a k vyplnění poznaného nabyli síly. Dalším prostředkem je ctnostný život a vytrvalý boj s vášněmi a špatným jednáním často se opakujícím. Účinným prostředkem pro výchovu svědomí je svatá zpověď. Blahodárný účinek mají uzavřené exercicie. Jak se podaří vypěstovat smysl pro svědomí a svědomitost, od toho závisí naše vlastní štěstí i veřejné blaho (O. Karlík, Výchova svědomí, V. L., roč. XXXV.).

Nelze ovšem zamlčeti, že mravní výchova na náboženském základě byla v minulosti často jen na nižších stupních mládeže, spokojovala se s negativními zákazy, nešla vždy žádoucím tempem s přikázanou jemností citu, nepřihlížela k jednotlivým požadavkům, podmíněným současnou kulturou.

Metody výchovy mravní. Mravní výchova má tvořit nerozlučnou fázi celkové výchovy vůbec. Při tom je velmi důležitá stránka metodická. K přímým metodám mravní výchovy ve škole počítáme všecky prostředky, jimiž lze působiti na žákovu osobnost, aby se určoval směr jejího vývoje. Pro mravní výchovu využíváme kázně, podřizujíce jí mládež určité autoritě. Ve shodě s ní usilujeme o vypěstění silné vůle, vedené mravními hledisky, do jejích služeb stavíme tvoření a upevňování mravních zvyků, jež jsou prvky mravního jednání. Společenské stránky školního života používáme prostřednictvím samosprávy k mravnímu ukáznění žáků. Ve shodě s příkazy mravní výchovy uplatňujeme řadu vychovatelských prostředků. Jejich účinnost závisí na jejich sugestivní síle. Sugescí rozumíme myšlenku, která působí na představivost člověkovu tou měrou, že se jí člověk ať dobrovolně či nedobrovolně podřizuje a jde cestou, kterou mu ukazuje. Velmi důležitým činitelem je tu především katechetova mravní a náboženská osobnost, která má rozhodující význam pro růst mravní osobnosti dítěte. Ve školní výchově vůbec se má celé školské prostředí a všechny jeho složky navzájem podporovati v mravním působení na žáka.

Výchova mravních zvyků. Člověk je hříčkou zvyků a poněvadž zvyk vzniká výchovou, je výchova zvyků nepostradatelnou složkou mravní výchovy. Zvyk s hlediska psychologického rozeznáváme dvojí: 1. přizpůsobivý, když se danému prostředí přizpůsobujeme tak, že již na nás rušivě nepůsobí, 2. stabilisační, který spočívá v tom, že v sobě ustalujeme určité chování do té míry, že mu pak dáváme přednost. Ve výchově mají význam zvyky stabilisační. V podstatě tu jde o vytváření dobrých

zvyklostí, pedagogicky důležitých. Poněvadž psychologicky rozhodujícím činitelem je tu hodnocení, je vychovatelskou povinností, aby dětem ukázal hodnotu takového chování; odůvodnění se děje postupně s rozumovým vývojem dítěte a jeho vzrůstající životní zkušeností. Velký význam, zvláště v době pubescence, má inhibice-útlum vznětů sexuálních. První mravní návyky podle Watsona nabývá dítě ve svých základech do 4.—5. roku v rodině, takže ve škole se jen utužují. Tu třeba mládež učiti, aby ovládala činnost tělesnou a duševní. Potom nastupuje sebevýchova. Zdrojem naší práce v sebevýchově jsou naše nedostatky. Z našich slabostí, sporů a vnitřních nesnází nás mučících rostou naše síly.

Opakem navykání je odvykání určitého chování. Vychovatel odvyká svěřeným dětem špatné zvyky. Proti nim třeba vystoupiti energicky hned na počátku. Principiis obsta! Ale nevytýkáme jen chybu, nýbrž vedeme děti k vytvoření opačného dobrého zvyku.

Kázeň. Hlavním prostředkem pro vyvolávání a udržování zvyků je kázeň, t. j. podřízení určité autoritě anebo řádu. Kázeň je buď dobrovolná (vnitřní), uznává-li se oprávněnost vyšší moci a podřízení se jí, nebo nucená (vnější), nechápe-li se smysl autority nebo odpírá-li se jí poslušnost a musí pak býti jednotlivec nebo společnost donucována, aby ji respektovala.

Cíl pedagogické kázně nemůže býti jiný než cíl výchovy vůbec. Výchova je širší pojem než kázeň. Protože kázeň vztahuje se především k vůli, tvoří organickou součástku výchovy mravní. Kázeň je při výchově nezbytnou tak, že výchovu bez kázně nemožno si ani mysliti.

Názory na kázeň. Mezi pedagogy není shody, jaké místo a úkol náleží kázni ve výchově. Jedni chápají kázeň více vnějšně a vidí v ní pouhý prostředek na udržení pořádku, druzí zdůrazňují víc význam kázně pro mravní výchovu jednotlivce. A dokonce někteří zavrhují kázeň vůbec, protože v ní vidí překážku volného rozvoje individua. Na takové romanticko-naturalistické pojetí Rousseauovo o naprosté uvolnění dítěte navazuje volná škola Tolstojova a švédská autorka spisku Století dítěte Ellen Keyová, žádající, aby dítě bylo zbaveno vůbec jakékoliv kázně a aby mu bylo dopřáno volného dětského (pudového) vyžití. Tento extrém je ovšem nepřijatelný. Ve výchově musí býti pevný řád, jehož ideálem je dobrovolná, vnitřní kázeň: omnia sponte fluant, absit violentia rebus, jen taková kázeň se potká s úspěchem. Náboženské stanovisko klade na kázeň velkou váhu. Pedagogická kázeň nemá býti založena na fysické převaze, nýbrž na duševní, na autoritě. Dítě má smysl pro kázeň a podřizování se, navyká pořádku a podrobuje se mu. Změna u dětí nastává v době prebubescence, kdy se již dají tíže ovládati. A ještě v době puberty, kdy se uplatňování kázně nepříjemně pociťuje. V postpubescenci s dosažením dospělosti nastává zase uklidnění, vyrovnanost a ochota uznávati autoritu. Při kázni je velmi důležitá osobnost učitelova. Proces ukázňování má svoje

vyvrcholení v pevném mravním charakteru, k němuž směřuje stejně jak výchova mravní, tak výchova vůbec.

Prostředky a metody k ukázňování. Vychovatel má po ruce soubor prostředků, jimiž může začlenit dítě do společného života. Nejúčinnějším prostředkem kázně je vychovatelova láska k dětem a důvěra dětí ve vychovatele.

Jakým způsobem vykonávati kázeň? Na tuto otázku odpovídá Komenský ve své Didaktice (26. 8): Modum disciplinae optimum docet sol coelestis, qui rebus crescentibus ministrat, (1) semper lucem et calorem, (2) saepe pluviam et ventos, (3) raro fulgura et tonitrua, quamvis haec etiam eorundem in usum — způsobu pak nejlepšímu kázně učí slunce nebeské, kteréž zrostlinkám země slouží: 1. vždycky světlem a teplem, 2. často deštěm a větrem, 3. někdy toliko hřímáním a blýskáním, ačkoliv i to jim k dobrému přichází."

Výchovným prostředkem je především pedagogický dozor. Úkolem jeho je: 1. chrániti a předcházeti nebezpečí pro dítě, má býti tudíž preventivní nikoli represivní, 2. pozorovati žáka a tak poznávati jeho osobnost a studovat směr i způsob jeho přirozeného vývoje, 3. pečovati a vzdělávati. Dítě potřebuje dozoru proto, že samo ještě nedovede kontrolovat své jednání. Správně prováděný dozor nemálo přispívá vnitřnímu ukázňování dítěte, dodává mu pevnosti a jistoty v projevech. Dozor má býti vždy nevtíravý, dítě jej nemá pociťovati jako něco tísnivého, ano nemusí ani věděti, že je pod dozorem.

Opominutí povinného dozoru ve škole, při vycházkách atd., trestá velmi těžké ustanovení paragrafu 335 trest. zák., dále paragraf 376 a 378. Při výkonu svého povolání nese tudíž učitel těžkou odpovědnost za bezpečnost těla žáků a odpovídá nejen školním úřadům, nýbrž i trestním zákonům.

Rozkazy a zákazy ustupují v moderní pedagogice na prospěch žákovy aktivity a spontaneity, pozbývajíce příkré formy. Pedagogický rozkaz (zákaz) musí býti vždy uvážený, t. j. z jasného přesvědčení vychovatelova, jenž ví, čeho žádá na žáku a proč toho žádá.

Pedagogický trest má význam ethický. Platí tu slovo Senekovo (De ira I, 16), který se dovolává Platona (ut Plato ait): „Nemo prudens punit, quia peccatum est, sed ne peccetur." A shodně Komenský: „Trestání se má konati při tom, kdo zhřešil, ne proto, že zhřešil, než proto, aby napotom nehřešil — non tamen, quia exorbitavit quis (factum infectum fieri nequit), sed ne posthac exorbitet." Trest má vždy vésti k správnému jednání. Má-li trest působiti nápravně, je třeba, aby trestaný měl vědomí své viny. Proto děti nemají býti nikdy trestány za to, zač nemohou, na př. za menší nadání, za nehodu, kterou nezavinily a pod. Vždycky za každým trestem se musí pociťovati péče a láska vychovatelova, nikdy prchlivost, hněv nebo nenávist.

Pokud jde o povahu trestů, rozeznávají se tresty přirozené a umělé.

P ř i r o z e n ý t r e s t záleží v přirozeném následku nesprávného jednání, na př. následek nepořádku je nepříjemnost, neposlušnosti bolest a pod. Někteří jako Rousseau, Spencer, se zastávají výlučného užívání přirozených trestů a odůvodňují to tím, že přirozenými tresty dítě poznává souvislost mezi příčinou a špatným následkem a že jimi mizí nevraživost žákova k trestajícímu vychovateli. Proti přirozeným trestům jsou vážné námitky: ve výchově není možno čekati na přirozené tresty, které se někdy vůbec nedostaví, nebo naopak dostavuje se dočasně i libost místo nich, kromě toho jest úkolem vychovatelovým, aby chránil děti před mnohými následky jejich jednání. Nastává tudíž potřeba umělých (pedagogických) trestů.

Nejstarším trestem umělým jsou t r e s t y t ě l e s n é. Mezi pedagogy není o nich úplné shody, avšak většina je dnes p r o t i n i m. Tělesné tresty ve škole jsou zakázány. (Delikty proti bezpečnosti žáka stíhá trestní právo podle par. 420 tr. zák. vězením od 3 dnů do jednoho měsíce). Všímejme si chybiček a nebudeme trestati chyb. Rozumný vychovatel se raději obejde bez trestů.

Pokud se týká o d m ě n jako výchovného prostředku, užívá jich naše škola m é n ě, než jak tomu bylo dříve různými lístky pilnosti, obrázky, knihami a pod. Taková soustava cen ovlivňovala nezdravé snažení žáků a utvrzovala v nich názor, že každé dobré jednání má za následek odměnu. Vychovatel zachová při rozdílení odměn zdravou míru. Často stačí již pohled, povzbuzující pokyn nebo úklon hlavy vychovatelovy, aby dítě mělo pocit radosti nad vykonaným dílem. Nejcennějším způsobem odměny je krátké, výstižné slovo pochvaly, správně a ne příliš často užité.

P e d a g o g i c k é p o u č e n í je tím účinnějším prostředkem, čím vyspělejší je dítě. Podle svých hlavních forem je poučení buď příležitostné nebo soustavné, ale vždy má býti stručné, vhodné a věcné. Nemírné poučování spíše výchově škodí než prospívá. Proto je i tu zachovávati zlatou střední cestu. Dobře radí Sturm: Doce facienda — doce faciendo!

Nejúčinnějším positivním kázeňským prostředkem pro své sugestivní působení je p ř í k l a d, který se opírá o mocně vyvinutou nápodobivost u člověka. Právem odedávna se zdůrazňuje moc příkladu proti poučení: verba docent, exempla trahunt, nebo slovo Senekovo (Epist. 6): „Longum et difficile est iter per praecepta, breve et efficax per exempla!" Vedle příkladu vychovatelova (rodičů a učitele) působí na děti p ř í k l a d s p o l e č n o s t i (okolí dítěte); proto výchova musí přihlížeti i k tomu, aby děti měly kolem sebe okolí, které dává dobrý příklad a odstraňuje špatný.

Stále větší měrou se ve výchově uplatňují moderní prostředky mravní výchovy. K činné spolupráci o kázeň má vésti ž á k o v s k á s a m o s p r á v a. Odpovědnost učitelova se přenáší na žactvo,

třídu, školu, která se mění ve školskou obec. Anglické školy jsou příkladem praxe samosprávy šíře se rozrůstající, zejména na školách středních. Současné formy této samosprávy se vytvářely přizpůsobováním starobylých obyčejů a zřízení potřebám dneška, na př. takové starobylé školy v Etonu, Rugby, Harrowě a jinde. Nedostatek společenské výchovy mohou nahraditi žákovská společná shromáždění, poskytující možnost projeviti žactvu celé školy pospolitost, družnost a přátelství. Užší žákovská shromáždění tvoří kluby (kroužky). Osvědčují se výchovné týdny (kampaně) několikrát do roka, které mají různý program, a to proti určitým nedostatkům, závadám, které se musí potírati a odstraňovati. Mohlo by se tak státi prostým zákazem, výstrahou nebo trestem, avšak zkušenost učí, že tyto prostředky pomáhají jen okamžitě, mnohem trvalejších výsledků se dosáhne užitečnými návyky, a to se děje právě těmito výchovnými týdny, vždy tak zaměřenými, jak toho vyžadují místní, časové nebo třídní okolnosti. Program výchovného týdne se sestaví po poradě samosprávného výboru, a to buď pro celou školu nebo proti určitým závadám jenom v jedné třídě.

Mravní výchova vrcholí ve vytvoření charakteru. Charakter člověka není dán, ale tvoří se, obsahuje složky intelektuální, citové a volní. Charakter předpokládá svobodnou vůli, řízenou správným poznáním a směřující k nejvyšším dobrům. Při tom vůle však nepřeceňuje výkonnost nižších sil a neztrácí se ve snaze po něčem nedosažitelném. Síla, které potřebujeme k úsilí o ideály a zřetel na skutečnost, vyžaduje naléhavě pečlivého vzdělání citového. Správná vůle a cituplné srdce jsou nemyslitelné bez hlubokého poznání. V zájmu výchovy povahotvorné je proto péče o život rozumový. Charakterem v plném slova smyslu je pouze charakter, založený na náboženství. Náboženské přesvědčení musí jej cele pronikati, má-li charakter dosáhnouti oné dokonalosti, která je člověku vůbec možna. Závažnost povahotvorné výchovy vyžaduje zvláštního pojednání. —

Biblica

PŘÍLOHA PRO STUDIUM A PASTORAČNÍ VYUŽITÍ BIBLE
Řídí: Univ. prof. dr Jan Merell. Praha XVII - Střešovice, Pod Vyhlídkou 715

Dr Jan Merell:

ENCYKLIKA PIA XII. O ČASOVÉM PODPOROVÁNÍ BIBLICKÝCH STUDIÍ (DIVINO AFFLANTE SPIRITU) A JEJÍ VÝZNAM PRO KNĚZE.

Krásně řekl nejdůstojnější arcipastýř při zahájení biblického týdne, že po přečtení encykliky D. a. S. jsme vycítili, že svatý Otec chtěl dát v této encyklice světu něco, co by vzpružilo, pomohlo, co by ukázalo na nepřeberné zdroje útěchy, povzbuzení, zdroje, které nám zanechal Kristus Pán a odkázal Duch svatý a které tak pečlivě opatruje naše svatá Církev. Každá encyklika je dílem Prozřetelnosti. Vydává-li Pius XII. v největším rozběsnění války encykliku o Písmu svatém, nesmíme zapomenout, že jsa veden Duchem svatým, dává v encyklice lidstvu to, co zvláště potřebuje a bylo by proto nevděkem, kdybychom encykliku nechali jen tak projít a kdybychom na jejím základě neupravili pastoraci i postup duchovní práce.

Tento biblický týden byl vyvolán encyklikou D. a. S. a proto je na místě, abychom této encyklice právě my, kněží, věnovali patřičnou pozornost.

Není možno v jediné přednášce podat důkladný rozbor encykliky, která je obsahově tak bohatá. Upozorňuji na podrobný komentář encykliky, který bude ještě letos vydán ve Vzdělavací knihovně katolické. Dnes se musím omeziti jen na základní a nejdůležitější body encykliky.

PODNĚT K VYDÁNÍ ENCYKLIKY „Divino afflante Spiritu" byl podobný jako u encykliky Pia XI. „Quadragesimo anno" (1931). Encyklika „Quadragesimo anno" byla potvrzením a doplněním sociální encykliky Lva XIII. („Rerum novarum"), která byla vydána před čtyřiceti lety. Nová doba se svými sociálními potřebami vyžadovala doplnění a upravení papežských direktiv na poli sociálním. Podobný je i účel encykliky „Divino afflante Spiritu". Uplynulo padesát let od slavné biblické encykliky Lva XIII. „Providentissimus Deus" (18. XI. 1893), která byla mezníkem v dějinách katolické exegese. Ještě později bude ukázáno, jaký nesmírný význam měl tento okružní list na vývoj katolické exegese, zvláště v otázce inspirace. Padesát let studia a práce na poli biblických věd přineslo mnoho nového, metoda byla zdokonalena, objevy a nálezy vnesly nové světlo do výkladu biblických knih, a tak ency-

klika Pia XII. je jednak stručným přehledem vykonané práce za uplynulé půlstoletí, jednak duchaplným nástinem toho, co ještě zbývá vykonat. Encyklika se vědomě dotýká nejpalčivějších problémů a zdůrazňuje nutnost, aby se katoličtí exegeté těmto problémům nevyhýbali, nýbrž naopak, aby pomocí moderních prostředků i nejtěžším otázkám věnovali náležitou pozornost, a nakonec vyznívá velmi optimistickým pohledem do budoucnosti. Není pochyby, že jako „Providentissimus Deus" i tato encyklika bude novou érou katolické exegese, jak již ukazuje na př. nový překlad žaltáře.

OBSAH ENCYKLIKY. První část okružního listu je d ě j i n n á a ukazuje, co vše bylo vykonáno od Lva XIII. až po naše doby. Je přesvědčivým důkazem mimořádné péče, kterou předchůdci Pia XII. věnovali Knize knih.

Druhá část, v ě r o u č n á, nastiňuje výsledky vědeckých bádání posledních padesáti let a stanoví podmínky exegese, která je vědecká, ale také křesťanská. Jsou to:

1. Aniž by byl popřen oficielní charakter latinské Vulgáty, musí exegese vycházet z původních textů, upravených podle platných zásad textové kritiky.

2. Zdravá exegese budiž založena na smyslu literárním s použitím přínosu filologie, archeologie, historie a zvláště theologie. Katolická exegese nesmí zanedbávat ani smyslu duchovního, ale úzkostlivě nechť se střeží předkládat přenesený význam jako pravý smysl Písma sv. Při plnění tohoto úkolu skýtá katolickému exegetovi výbornou pomoc studium svatých Otců.

3. Každá doba má své zvláštní úkoly. Pro exegetu dnešní doby lepší znalost starověku a prostředí, v nichž vznikly knihy Písma svatého, je spojeno i s povinností nového studia. Encyklika zdůrazňuje zvláště:

a) Nutnost zjištění osobnosti, svérázu biblických spisovatelů a dobového prostředí, v němž žili.
b) Nutnost šetření literárních druhů, zvláště v dějinných vypravováních,
c) a konečně nutnost věnovati pozornost studiu starověky, archeologie, historie a antické kultury.

4. I když mnoho otázek, jež před padesáti lety ještě byly nerozřešeny a jichž bylo spíše používáno v boji proti Písmu sv., je objasněno, jsou stále ještě otázky, jež katolickému exegetovi působí nemálo námahy. I ty musí exegese s použitím všech odvětví vědy vyřešiti, a to v ovzduší svobody dítek Božích, v lásce a věrnosti k Církvi.

5. Písmo svaté nesmí býti pouze předmětem studia odborníků, nýbrž bylo dáno podle slov sv. Pavla, aby nás přivedlo „ke spáse skrze víru v Kristu Ježíši . . . , aby člověk Boží byl dokonalý a způsobilý ke každému dobrému skutku" (2. Tim. 3, 15, 17). Proto v posledním odstavci druhého dílu encykliky dává Pius XII. prak-

tické pokyny pro pastýřské použití Písma sv. a pro biblické vyučování v seminářích.

Závěr encykliky je blahopřáním a požehnáním všem, kteří jsou vyvoleni a povoláni k vznešenému úkolu studia a výkladu bible.

Je dobře známo, za jakých okolností vznikla encyklika „Providentissimus Deus". Byly to jednak názory racionalistů, jež na sklonku minulého století vyvrcholily v popření nadpřirozeného charakteru Písma sv., jednak neujasněné názory i katolických exegetů, zvláště v otázkách rozsahu a v důsledcích biblické inspirace. Po nepřesných výkladech inspirace A. Rohlinga, F. Lenormanta, J. Newmanna a j. posledním popudem Lvu XIII. k vydání encykliky byl dopis Msgra D'Hulsta, uveřejněný na počátku roku 1893 v „Le Corespondant" (201 až 261) a vydaný téhož roku v Paříži pod názvem „La question biblique", kde autor omezil inspiraci jen na věci víry a mravů.

Podobné okolnosti spolupůsobily též k vydání biblické encykliky Pia XII. Encyklika jich sice výslovně nevzpomíná, ale můžeme na ně odůvodněně usuzovati z listu Papežské biblické komisc k arcibiskupům a biskupům Italie z 20. srpna 1941 (Acta Apost. Sedis 33/1941/465-472). Tento list biblické komise má celou řadu společných bodů s encyklikou „Divino afflante Spiritu". Jak k němu došlo? V letech 1930—1939 vycházel a po celé Italii byl rozšiřován výklad Písma sv., jehož autor se skryl pseudonymem Sac. Dain Cohenel (La Sacra Scrittura: Psicologia Commento-Meditazione). Autorem komentáře byl neapolský kněz Dolindo Ruotolo. Kritika přešla tento komentář mlčením, anebo s velkými výhradami. Byla uznávána zbožnost autorova, rozjímavý charakter výkladů, ale naprosto byla odsouzena jeho metoda a nevědecký ráz komentáře. Autor nedbal smyslu literárního, proti všem zásadám hermeneutiky a filologie na pochybené etymologii, na př. hebrejských jmen, zbudoval svou exegesi, která u odborníků vyvolala jen úsměv a pohrdání takovou katolickou exegesí. I theologické názory autora, který byl obdařen obdivuhodnou fantasií, se hemžily nesprávnostmi, takže dekretem sv. Officia z 20. XI. 1940 byl dán komentář na index. Autor se sice podrobil, ale záhy na to vydal anonymně spisek o 48 str. „Velké nebezpečí pro Církev a duše", v němž z obžalovaného se stává žalující, který obviňuje některé italské biblisty (na př. Ricciotti) z naturalismu a modernismu. Rovněž Papežský biblický Institut je ve spisku napadán jako semeniště historicko-kritické metody studia bible, jež prý je profanací, ba přímo svatokrádeží slova Božího. Exegetovi musí stačiti latinská Vulgáta, není třeba studia řečí, archeologie, textové kritiky, Písmo sv. je třeba rozjímat. Na první pohled bylo zřejmo, že účelem spisku, který byl poslán svatému Otci a biskupům Italie, je apologie odsouzeného Cohenelova komentáře.

Odpovědí na tento zmatený spisek byl list Biblické komise arcibiskupům a biskupům Italie z 20. VIII. 1941. Srovnáme-li tento list s encyklikou D. a. S. shledáme přímo nápadnou obsahovou příbuznost obou významných biblických dokumentů, takže možno důvodně usuzovati, že k vydání encykliky, vedle padesátiletí encykliky „Providentissimus Deus", přispěl i případ Cohenel-Ruotollo.

První, historická část encykliky, nepotřebuje výkladu. Pius XII. zde podává STRUČNÝ PŘEHLED SNAH LVA XIII. A JEHO NÁSTUPCŮ O BIBLICKÁ STUDIA. Za jeho pontifikátu byla založena jerusalemská škola pro biblická studia a v r. 1902 ustanovena t. zv. biblická komise, „jejímž úkolem mělo býti všemi prostředky se účinně starati o to, aby Písmu sv. byla všude u katolíků věnována časovými poměry požadovaná bedlivější péče a aby byl od něho vzdálen nejen každý nádech omylu, nýbrž i každý příliš volný názor". Plody této šťastné iniciativy Lva XIII. byla opatření, která pro rozšíření a poznání Písma sv. učinili jeho nástupci. Aby byl připraven bohatý počet kvalifikovaných učitelů a vykladačů Písma sv., zavedl Pius X. akademické stupně licenciátu a doktorátu biblické vědy, které měly býti udělovány biblickou komisí. Aby se Řím stal střediskem vyššího biblického studia, které by účinně podporovalo biblickou vědu a s ní souvisící studia, založil v Římě r. 1909 Papežský biblický ústav, jehož vedení svěřil Tovaryšstvu Ježíšovu. V r. 1907 uložil benediktinům, aby podnikli výzkumy a studia, o něž by se mohlo opříti nové vydání latinského překladu Bible, tak zvané Vulgáty. Zvláštním příznivcem tohoto nákladného a pracného díla byl Pius XI., který založil v Římě klášter sv. Jeronyma a vybavil jej bohatou knihovnou a jinými výzkumnými prostředky. Benediktini tohoto kláštera se věnují výlučně práci spojené s revisí a vydáním nové Vulgáty. Poslední svazek, obsahující 3. a 4. knihu Králů vyšel v r. 1945. Celé dílo bude míti asi 26—28 svazků. Význam této revise je i ve zjištění skutečnosti, že text Písma sv. takořka providencielně se zachoval ve své podstatě neporušený až do dnešní doby. Výsledkem všech těchto zařízení a výzev římských papežů je veliký pokrok, jejž učinila biblická věda v posledních padesáti letech mezi katolíky. Z obou institutů - římského i jerusalemského - vyšla řada odborníků, kteří jednak svými uveřejněnými díly, jednak vydáním biblických textů podle zásad textové kritiky a překladem Písma sv. do moderních jazyků mnohostranně podpořili biblickou vědu.

V posledních letech před touto válkou byly založeny biblické školy, odborné knihovny, byly konány biblické sjezdy a týdny, což vše skýtá bezpečnou naději, že již nebude oprávněna výtka, jako by Církev nepřála studiu a četbě Písma sv.

Druhá část encykliky je rázu *poučného* a podává cenné POKYNY PRO STUDIUM PÍSMA SV. V NAŠÍ DOBĚ. Slova Pia XII. jsou určena zvláště kněžím a biblistům z povolání. Svatý Otec vyzývá nejdříve všechny vykladače Písma sv., aby si všimli a použili všech

nových vědeckých výzkumů, jež mohou přispět k správnějšímu a dokonalejšímu výkladu biblických knih. Ať jsou to vědecké vykopávky v Palestině, nově objevené písemné památky, průzkum papyrů, nově nalezené staré rukopisy posvátných knih, toho všeho musí exegeté použíti, aby hlouběji vnikli do slova Božího. Co zbývá ještě vykonati a v jakém duchu mají katoličtí vykladači Bible pracovati, naznačuje tato druhá část encykliky.

Protože každý, byť i nejlepší překlad staré nebo nové doby je pouze překladem, nabádá Pius XII. vykladače Písma sv., aby sáhli K PŮVODNÍM TEXTŮM BIBLE. To však předpokládá dvojí věc, jednak znalost biblických a jiných východních jazyků, jednak důkladné školení v textové kritice, jejímž úkolem je posvátný text očistit od kazů, jež se při staletém podání vplíží do každého písemného díla. Slova, kterými Pius XII. hodnotí původní texty, patří k nejzávažnějším z celé encykliky. V žádném z úředních církevních dokladů nebylo prvenství původních textů před překlady tak jasně zdůrazněno jako zde ve slovech: „*Původní text, byv napsán svatopiscem samým, má vyšší autoritu a větší důležitost než každý, byť i sebelepší překlad staré nebo nové doby.*" Touto formulací je i jasně vyznačen druhotný charakter oficielní Vulgáty. Jak později ukazuje encyklika, není tím však nijak popřen dekret Tridentina o používání Vulgáty. Touto zásadní větou byla také připravena cesta k uskutečnění dávného přání, k překladu žaltáře z hebrejského textu. Nový překlad žaltáře a vložení tohoto žaltáře do liturgie je významnou událostí jak v historii Písma sv., tak v liturgickém životě Církve.

Se stejným důrazem hodnotí encyklika i VÝZNAM KRITIKY BIBLICKÉHO TEXTU pro věrné a přesné vydání Písma sv. Charakteristická je věta encykliky, že textová kritika, které ještě před několika desítiletími používali někteří učenci, aby vnesli do posvátného textu své názory, „*se stala dnes nástrojem k přesnějšímu vydání Písma sv. a prostředkem ke zjištění každého libovolného zneužívání posvátného textu.*" Toto zdůraznění textové kritiky má své pozadí. Již v listě Biblické komise z 20. VIII. 1941 italským biskupům, který byl podepsán kardinálem E. Tisserantem a P. J. Vosté O. P., byl zdůrazněn význam textové kritiky, a to proti autoru dílka „Un gravissimo pericolo," podle něhož pracovati textově kriticky s biblí je snížením bible na pouhou knihu lidskou, naturalismem a modernismem. Dnes vydavatel Písma sv. v původních jazycích se nemusí obávati, že snad bude podezříván z modernismu, nýbrž naopak, o jeho práci budou platit slova encykliky: „*Pro zástupce biblické vědy je čestnou, byť i ne vždy snadnou povinností všemi prostředky pečovati o to, aby z katolické strany byla, pokud možno brzo, pořízena kritická vydání jak biblických knih, tak i starých překladů, která při nejplnější úctě k posvátnému textu svědomitě šetří všech kritických pravidel.*"

Po tomto jasném prohlášení, že původní texty Písma sv. jsou jedině texty inspirovanými a mají přednost před každým, i sebe

lepším a starším překladem, mohlo by se zdáti, že encyklika je v rozporu s dekretem tridentského koncilu o autenticitě Vulgáty. I do této základní otázky vnáší encyklika jasno. Následující kapitola, O SMYSLU DEKRETU TRIDENTINA O POUŽÍVÁNÍ VULGÁTY, patří opět k nejzákladnějším a nejzávažnějším z okružního listu D. a. S. Protože k této otázce a s ní související otázce, zda je dovoleno užívati při čtení perikop překladu z původních textů a nikoliv z Vulgáty se vrátíme v některém z příštích čísel LOGOSU, omezuji se zatím na podstatu nauky encykliky o autoritě latinského překladu t. zv. Vulgáty. Encyklika rozlišuje mezi autenticitou kritickou a právní. Text latinské Vulgáty by byl kriticky autentický, kdyby byl naprosto shodný s texty původními. Těchto vlastností text Vulgáty nemá. Jeho autenticita je pouze právní. V době tridentského koncilu bylo v používání několik latinských překladů. Při četných tehdejších disputách - konaly se latinsky - bylo používáno různých překladů, jež se od sebe výrazově lišily. Tato nejednota textu disputy ztěžovala. Proto nařídil koncil, aby mezi těmito překlady měl přednost onen, který „po mnohá staletí trvajícím používáním v Církvi samé se osvědčil." Tato převyšující autorita Vulgáty, její tak zvaná autenticita, nebyla tedy všeobecným sněmem prohlášena v první řadě z kritických důvodů, nýbrž pro řádné, mnoho století trvající používání tohoto překladu v chrámech. Toto používání dokazuje, že Vulgáta, jak Církev jí rozuměla a rozumí, jest ve věcech víry a mravů prosta všeho omylu. Tuto autenticitu nelze tedy nazývati v první řadě kritickou, nýbrž spíše právní. Proto nezapovídá autorita Vulgáty v otázkách církevní nauky nijak právě tuto nauku i z původních textů dokazovati a doložiti, ano ona to dokonce požaduje; rovněž tak málo zapovídá bráti všude na pomoc původní texty, aby správný smysl Písma sv. byl všude více a více nalezen a vyložen. Dekret všeobecného sněmu tridentského též nezapovídá pořizovati k potřebě a prospěchu věřících a k snazšímu porozumění slovu Božímu překlady v mateřském jazyku, i z původních textů. Pius XII. vyzývá výslovně biskupy, aby tyto překladatelské snahy podporovali a doporučovali překlady vydané v mateřské řeči.

Další část encykliky (§ 2) je věnována methodě VÝKLADU PÍSMA SV. Katolický exegeta vyzbrojen znalostí starých jazyků a pomůckami textové kritiky může teprve přistoupiti k vědeckému a vážnému výkladu Písma sv. Jeho první a nejsnažnější péčí musí býti jasné poznání a stanovení literárního smyslu biblických slov. Protože však Bůh ve své moudrosti zařídil výroky a události Starého Zákona tak, že minulé předoznačovalo duchovním způsobem, co se mělo státi v Novém Zákoně milosti, musí proto také exegeté nalézti a vyložiti duchovní smysl Písma sv.

Direktivy papežské encykliky stran duchovního smyslu možno shrnout do dvou bodů:

1. Jest povinností katolického exegety odhalit tento duchovní

smysl a podávat jej s pečlivostí, kterou vyžaduje důstojnost slova Božího.

2. Svědomitě se však musí střežit, aby nepředkládal jiné přenesené významy jako pravý smysl Písma sv.

Encyklika byla vydána v rušných dobách války, kdy bývá nejednou zneužíváno zvláště prorockých knih bible, a proto druhá směrnice je vážným napomenutím vykladačům i věřícím, kteří by chtěli nalézti v Písmě sv. odpovědi na palčivé otázky doby. Zvláště někteří kazatelé by si měli vzíti k srdci slova okružního listu, že Písmo sv. nepotřebuje umělkování nebo lidského přizpůsobení, aby hnulo a otřáslo duší. Jest ozdobeno nebeskou krásou, svítí a září samo sebou, jen když je vykladač tak správně a přesně vyloží, že se odkryje celý jeho poklad moudrosti a důmyslu, který se v něm skrývá.

Jako prostředek, aby exegeta poznal plně hluboký smysl Písma sv., uvádí encyklika studium sv. Otců, kteří se vyznamenávají hlubokomyslným patřením věcí nebeských a podivuhodnou bystrostí ducha, čímž hluboko vnikají do tajů slova Božího. Bude-li tak šťastně a plodně spojena nauka a duchovní pomazání starých s větším vzděláním a dokonalejší methodou novějších, přinese toto spojení nové plody na poli biblických knih, které nemůže býti nikdy dosti obděláno, nikdy docela sklizeno.

Plným právem označuje encyklika za ideální ten komentář k Písmu, kde exegeta dovede spojit nauku a duchovní pomazání starých s větším vzděláním a dokonalejší methodou moderních exegetů. Takovým na svou dobu byl komentář Sušilův, a to bude i cílem připravovaného komentáře ve vzdělavací knihovně katolické.

Obsahem § 3 je hlavně OTÁZKA SVÉRÁZU SVATOPISCŮ A LITERÁRNÍCH DRUHŮ V PÍSMĚ SVATÉM. Je to otázka, kterou před půlstoletím uvedl do katolické exegese P. Lagrange, a která byla jednou z nejpalčivějších exegetických otázek. Proto jasný a vážný postoj encykliky k této otázce byl exegety přijat s vděčností a dnes je katolickým exegetům jasno, že pod zorným úhlem literárních druhů bude vysvětlena nejedna exegetická otázka, hlavně z prvních kapitol Genese.

Okružní list přímo vyzývá exegety, aby přihlíželi ke způsobu mluvy a literárních druhů, jichž svatopisci používali. Zásada není sice nová, znali ji i svatí Otcové, ale propracována byla teprve v novější době. Tak na př. v parabolách již od dob Otců nehledala katolická exegese historickou skutečnost, nýbrž je vykládala podle jejich literárního druhu a kladla důraz na náboženskou a mravní nauku v nich obsaženou a nikoli na skutečnost líčení. Byly vždy rozlišovány knihy podle svého literárního charakteru (historické, poetické, didaktické), ale nebylo vždy dostatečně využito literárního charakteru k odkrytí svatopiscem zamýšleného smyslu Písma sv. Původcem celé bible je Duch svatý, ale smysl Písma je ten, který

zamýšlel lidský původce, a proto exegeta musí použíti všech prostředků, aby poznal a odkryl to, co svatopisec lidem své doby pomocí literárních forem své doby chtěl říci.

Princip je jasný. Může vnésti mnoho světla do exegese a odpovídá cele dojmu inspirace, že člověkem svého prostředí a své doby k nám mluvil Bůh v Písmu. Každého literárního druhu, pokud by nebyl v rozporu s božskou důstojností, může použít Bůh k projevení své vůle a pravdy, ale nesmí se vnášeti pod rouškou literárních druhů do výkladu bible subjektivní názory, jak se stávalo někdy i u exegetů katolických. Právě naopak, správně aplikovaná metoda literárních druhů přispívá k objektivnímu posuzování svatopisců. A k tomuto vědeckému objektivismu a studiu literárních druhů vybízí encyklika, když praví: „*Katolický exegeta, aby vyhověl dnešním požadavkům biblické vědy, musí proto při výkladu Písma sv. a při důkazu jeho bezbludnosti moudře používat i této pomůcky a přihlížeti k tomu, co způsob mluvy nebo literární druh, jehož svatopisec používá, znamená pro správný a vhodný výklad. A nechť jest přesvědčen, že nesmí tuto část svého úkolu zanedbávati bez veliké škody pro katolickou exegesi.*" Jestliže exegeta bude objektivně aplikovat na bibli metodu literárních druhů, a to zvláště v dějinných vypravováních, ovocem této metody bude podle slov encykliky „*jasnější a hlubší porozumění myšlenek svatopiscových a vyvrácení námitek, jež jsou vyslovovány proti pravdivosti a dějinné věrnosti Posvátných knih.*

§ 4 pojednává o OBTÍŽÍCH, JEŽ ROZŘEŠILO BÁDÁNÍ POSLEDNÍCH PADESÁTI LET. Stať je plna optimismu. Ohlédneme-li se zpět na to, co bylo řečeno, zvláště na rozmach textové kritiky a na objevy archeologické, musíme doznati, že tento optimismus je odůvodněný. Okružní list právem podotýká, že tímto bádáním důvěra k autoritě a dějinné věrnosti bible, jež byla četnými útoky u mnohých otřesena, je dnes u katolíků obnovena. I mezi nekatolickými biblisty jsou mnozí, kteří se vracejí v biblických otázkách k názorům podepřeným tradicí. Oč střízlivěji, na př. po nálezech v Ras Šamra a jinde, je posuzována autenticita a věrohodnost biblických knih a zpráv. Pochybovati dnes o stáří a neporušenosti novozákonních knih, zvláště evangelia sv. Jana, bylo by po četných nálezech papyrů naprosto nevědecké.

Papež Pius XII. je si dobře vědom toho, že všechny obtíže nebyly dosud vyřešeny, ale plodné výsledky studia a práce posledních padesáti let, jež rozřešily tolik problémů, jsou Piu XII. zárukou, že i ostatní, dosud nejasné a nerozřešené otázky budou během doby rozluštěny. A kdyby pro některou otázku nebyla nikdy nalezena uspokojivá odpověď, ani to nesmí exegetu překvapit, protože i exegese, jako jiné vědy, smí míti svá tajemství.

Exegeta, který hoří láskou k Písmu sv. a Církvi, nedá se zastrašiti žádnými obtížemi ve výkladu bible. Jest si třeba dobře všimnouti slov, jimiž encyklika zdůrazňuje snahu o positivní řešení

těžkých otázek. Katolická exegese se nesmí spokojiti pouhým vyvrácením námitek protivníků. Těmito slovy se dostává zadostiučinění moderním katolickým exegetům, kteří byli někdy příliš konservativními theology podezříváni i z modernismu. Tento odstavec patří k nejkrásnějším a nejteplejším z celé encykliky. Pouze v ovzduší lásky a pravé svobody dítek Božích přinese exegese krásné ovoce.

Zdůrazňováním ovzduší lásky má encyklika na mysli hlavně zjevy před první světovou válkou, kdy někteří theologové ve své horlivosti — encyklika ji nazývá málo opatrnou — považovali za svou povinnost bojovati proti všemu, co bylo nové, jen proto, že to bylo nové.

Svobodu dítek Božích označuje okružní list jako věrnost k nauce Církve zároveň s věrností k vědecké pravdě. K námitce velmi časté, jako by katolický exegeta byl spoután výklady církevní autority nebo tradicí Otců, encyklika poznamenává, že jest jen velmi málo míst bible, o jejichž smyslu rozhodla církevní autorita, a přímo zdůrazňuje, že v těchto výkladech běží o věrouku a mravouku.

V poslední části (§ 5) jedná encyklika stručně o PASTÝŘSKÉM POUŽITÍ BIBLE jak u kněží a bohoslovců, tak i u věřících.

Je velikou křivdou a nespravedlností, vytýká-li se někdy Církvi, jako by nepřála studiu a četbě Písma sv. Stačí pouze připomenouti encykliky posledních papežů, bohatou práci katolické exegese, pečlivé překlady do všech moderních jazyků, abychom se přesvědčili o opaku. Podobně jako Lev XIII. a jeho nástupci i Pius XII. velmi důrazně vyzývá kněze a biskupy, aby nejprve sami pilně četli a studovali Písmo sv., aby potom tím horlivěji mohli rozdělovati nebeská bohatství božského slova. Kněžím klade encyklika na srdce, aby ve svých kázáních a homiliích čerpali hlavně z Písma sv. a ze života Krista Pána. A znovu Svatý Otec důrazně požaduje, aby se kazatelé varovali akomodací, jež pocházejí z osobní libovůle a nejsou používáním, nýbrž zneužíváním Písma sv. Biskupy vyzývá, aby podporovali biblické hnutí a hlavně spolky, jejichž cílem je rozšiřování Písma sv. mezi lidem. Dále ukládá encyklika biskupům, aby pečovali o vydání překladů bible do mateřských řečí a starali se, aby byly pořádány veřejné přednášky a konference o biblických otázkách. Encyklika zde má zřejmě na mysli biblické hnutí, které již v mnohých zemích přináší bohaté ovoce.

Encyklika byla vydána na svátek sv. Jeronyma r. 1943 a tak ohlas válečných hrůz se projevuje i v tomto okružním listě. Svatý Otec vybízí věřící, aby v těchto strastiplných dobách se utíkali k Tomu, který jediný může zahojiti rány lidské společnosti, ke Spasiteli, kterého poznáváme v Písmě. Stojí za zmínku a zaznamenání, že v úředním překladě encykliky nesměly býti uveřejněny tyto věty: „*Jestliže platí pro všechny doby, ctihodní bratři a milovaní synové, co jsme právě vyložili, jistě mnohem více to platí v našich strastiplných dobách, kdy takřka všichni lidé a národy tonou v moři ne-*

štěstí, kdy nelidská válka hromadí trosky na trosky a krev na krev, kdy vzájemná nenávist národů, jak s bolestí pozorujeme, v mnohých duších udusila nejen každý cit křesťanské mírnosti a lásky, ba dokonce i cit lidskosti .... Zde ti, kteří jsou sužováni a drceni protivenstvím a neštěstím, načerpají pravou útěchu a božskou sílu, aby trpěli a všechno snášeli. Zde, ve sv. evangeliích, zjevuje se všem Kristus, nejvyšší a nejdokonalejší ideál spravedlnosti, lásky a milosrdenství, zde se lidskému pokolení pokrytému ranami a obtíženému starostmi, otevírají prameny božské milosti, jíž se nesmí pohrdat, poněvadž bez ní nemohou národy a vládcové národů zjednati obecný pokoj a jednomyslnost duší." Krásná, otcovsky teplá slova, která stále naplňují neklidná a rozbouřená lidská srdce klidem a pravým mírem. Kéž by jen byla slyšena těmi, kteří mají v rukou osudy trpícího evropského člověka!

V závěru této krásné a myšlenkově bohaté encykliky nabádá sv. Otec zvláště biskupy, aby podporovali překládání a rozšiřování Písma svatého, aby se stalo denní četbou křesťanských rodin, aby uspořádali sami, anebo dali uspořádati školenými řečníky veřejné přednášky nebo konference o biblických otázkách. Okružní list byl psán ještě za válečné vřavy, ale slova Pia XII., kterými končí poučná část encykliky, mají i dnes svou platnost: „*Kdo jiný může rány lidské společnosti zahojiti než ten, k němuž kníže apoštolů pln lásky a důvěry volá: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného.*" *K němu tedy, svému smilováním bohatému Vykupiteli, musíme podle sil přivésti všechny zpět: on je božským těšitelem truchlících; on je pro všechny, pro vládnoucí stejně jako pro poddané, učitelem opravdové právnosti, pravé spravedlnosti, vysokomyslné lásky. Jeho však, Krista, původce naší spásy, budou všichni tím dokonaleji znáti, tím vroucněji milovati, a tím věrněji následovati, čím více budou nabádáni k poznání a rozjímání Písma sv., především Nového Zákona. Neboť jak praví sv. Jeronym: „Neznati Písma sv. znamená neznati Krista.*"

ThDr Alexander Heidler:

BIBLE V KATOLICKÉ AKCI

(Nárys přednášky na Biblickém týdnu 1948.)

V dnešním katolicismu jsme svědky tří velikých obrodných proudů: biblické hnutí, liturgické hnutí a katolická akce. Všechny se objevují i v posledních papežských encyklikách a ve svém zdravém jádře docházejí plného schválení a doporučení Petrova. Je naprosto nutné, aby se vždy víc a více uplatňovaly v celé naší pastoraci. Nestačí však, aby postupovaly jen pararelně, bez vzájemného kontaktu. Naopak, musíme usilovati o jejich živou synthesu! Bez většího uplatnění českých biblických textů v našich liturgických a paraliturgických slavnostech nelze vůbec mluviti o liturgickém hnutí. Biblické hnutí bez živého vztahu k pospolité liturgii by bylo

v nebezpečí protestantského individualismu. Heslo „Bible a liturgie!" by se mohlo státi záminkou neplodného duchovního estetismu, kdyby tyto zdroje nebyly katolickou akcí zapojeny do současného konkrétního života. Ale bez nich by zase katolická akce postrádala své životní mízy a byla by v nebezpečí byrokratismu nebo povrchního spolkaření.

Katolická akce usiluje o aktivní účast laiků na hierarchickém apoštolátu, tedy na pastýřském úřadu Církve, zvláště na jeho misijní složce. To však předpokládá také aktivnější účast laiků na plodech úřadu učitelského a kněžského. Proto jim dáváme do rukou bibli a zveme je k modlitbě Církve. Zde se chceme podrobněji zabývati praktickým užitím bible v práci katolické akce.

Řešení této otázky by mohlo býti různé podle různých typů katolické akce. U některých starších typů by přicházelo na př. v úvahu jmenování biblického referenta nebo biblického důvěrníka v diecési a aspoň teoreticky i v jednotlivých farnostech; ten by se měl starati o kolportáž katolických vydání bible, o propagaci denní biblické četby v rodinách, o pořádání biblických hodin a přednášek a pod. To všechno má svůj význam. Ale schází tu stále přímé zapojení bible do vlastní drobné práce katolické akce na místní a stavovské základně, jakou má na mysli na př. enc. Quadragesimo anno (Vašek odst. 141). Zamyslíme-li se trochu nad tímto vrcholným textem Pia XI. i nad potřebami doby, které tak mistrovsky vystihuje, uvědomíme si snadno, proč je dnes za nejpokročilejší typ považována metoda Cardijnova, pokud se promyšleně a znalecky přizpůsobuje jednotlivým společenským vrstvám a národním povahám. Jaké je tedy užití bible v tomto typu katolické akce?

Základním subjektem práce je zde malý kroužek průkopníků z určitého přirozeného prostředí, který se opírá o svého duchovního rádce. Jedním z hlavních bodů schůzky kroužku a duší celé jeho práce je náboženský rozhovor. Náboženský rozhovor je v podstatě krátká „biblická hodina" (tak bývá metonymicky nazývána i celá schůzka), rozvržená asi na 25 minut, konaná metodou zpracovávací a zaměřená kromě osobního poučení a povzbuzení také k práci pro druhé, která se soustavně plánuje a kontroluje v ostatních bodech schůzky.

Náboženský rozhovor nesmí být chápán jako pouhá promluva duchovního rádce, byť i na podkladě biblického textu (biblická hodina metodou podávací). Laičtí průkopníci se musí rozhovoru aktivně zúčastnit. To však neznamená, že by si měl některý z průkopníků připravit dlouhou napsanou úvahu a v kroužku ji předčítat. Musíme usilovati o skutečný rozhovor všech účastníků. Toho dosáhneme nejlépe použitím sokratovské „maieutiky".

Prakticky se postupuje takto: Předem musí býti vždy oznámeno, o kterém textu se povede náboženský rozhovor a kdo jej připraví; na začátku práce si rozhovor připraví a vede jej duchovní rádce, ale později se mají ve vedení rozhovoru střídat jednotliví průkopníci,

kteří se vždy připraví s duchovním rádcem. Na schůzku si všichni přinesou svůj Nový zákon a mají po celý rozhovor text před očima. Po modlitbě, kterou se schůzka zahajuje, zůstanou všichni státi a vedoucí rozhovoru pěkně a výrazně přečte připravený text. Pak usednou a vedoucí rozhovoru velmi stručně a věcně text vysvětlí podle pravidel správné exegese. Na konec nastíní hlavní aplikaci a přejde k otázkám. Otázky má předem napsané. I když jsou vytištěny v pracovním plánu, má si je upravit pro potřebu svého kroužku. Otázky jsou stylisovány tak, aby vedly všechny účastníky k hlubšímu přemýšlení o věci a aby umožnily rozvinutí nenuceného, ale věcného rozhovoru. V odpovědech se průkopníci spontánně střídají, jen při zvláště důležité otázce je dobře vyslechnouti postupně všechny; má-li někdo tendenci stále mlčet, oslovujeme ho otázkou jmenovitě. Obyčejně je však třeba zájem účastníků spíše brzdit, aby nemluvili všichni současně a aby se rozhovor příliš neprotahoval. Každý má také svou odpověď odůvodnit. Pochopitelně se takto nejlépe hovoří s pěti lidmi, ale i v poněkud větším kroužku lze rozhovor rozproudit a zvládnout.

Při volbě otázek je kromě naznačeného formálního hlediska třeba pamatovati, že je u nás i mezi katolíky značná nevědomost v pravdách víry. Rozhovor má vždy připomenouti některý základní článek víry, kterého se text právě dotýká. Tak se postupně velmi životným způsobem probere celý katechismus. Jinak je ovšem hlavním úkolem rozhovoru správná aplikace slova Božího na konkrétní život jednotlivců i jejich prostředí a na jejich apoštolskou službu v tomto prostředí. Nejde zde o to, aby se průkopníci přenesli do jiného světa, nýbrž aby přenesli evangelium do svého světa!

Rozhovor včas ukončíme, jednou větou zopakujeme hlavní výtěžek a jako závěr pomalu, meditativně znovu přečteme text nebo jeho hlavní část. Při tom se sedí s rukama v dlaních. Teprve nyní mohou účastníci plně vychutnati slovo Boží.

Texty k jednotlivým rozhovorům, pokud nejsou přímo dány pracovním plánem, volíme z Nového zákona, hlavně z evangelií, a vždy tak, aby jednak obsahovaly některou základní věroučnou pravdu, jednak připravovaly srdce účastníků na současné pracovní úkoly.

Znamená-li tento způsob biblického rozhovoru snad určité ochuzení proti jiným biblickým hodinám, které mohou býti delší a ještě více uplatniti striktně biblická hlediska, je to bohatě vyváženo zapojením slova Božího do konkrétního života a apoštolátu. Ostatně i klasické formy biblické hodiny se mohou někdy uplatniti v drobné práci podle Cardijnovy metody. Na př. širší shromáždění neboli beseda, které se konají jednou měsíčně, mohou míti ve svatém týdnu nebo v jiné vrcholné liturgické době ráz biblické hodiny o příslušných textech.

Jinak vedeme průkopníky k denní soukromé četbě Písma a postupně i k rozjímání. Náboženské rozhovory je k tomu připraví a nadchnou. Vyspělí průkopníci pak mohou někdy konati skutečné

společné rozjímání nad evangeliem. To se zvláště hodí pro snoubence a mladé manžele, kteří vyšli z řad katolické akce mládeže. Začátečníky zase mohou velmi účinně povzbudit k studiu Písma na př. biblické závody, jak je letos pořádá katolická akce mládeže v Čechách a na Moravě. Také při různých liturgických a paraliturgických slavnostech mládeže, na kterých bude mít vždy lví podíl katolická akce, se Písmo má co nejvíce uplatnit (na př. i společný růženec s přečtením příslušné perikopy před každým desátkem). Je také samozřejmé, že křesťané, kteří si těmito cestami zamilují Písmo, budou jeho četbu spontánně šířit v celém svém okolí.

To všechno ovšem předpokládá duchovní rádce, kteří se nespokojí ani sami pro sebe s nějakou zlatou biblí klasiků s tlustou vrstvou prachu na zlaté oříze, kteří stálým užíváním a denním rozjímáním do roztrhání opotřebují výtisk Nového zákona za výtiskem, kteří se z evangelií a ze skutků i listů sv. Pavla naučí vpravdě apoštolské obětavosti, vynalézavosti a neohroženosti.

REQUIEM AETERNAM DONA EIS DOMINE ET LUX PERPETUA LUCEAT EIS (4 Esdr 2, 34—35).

Dotaz: V měsíci listopadu budeme často při mši sv. recitovat slova: Requiem aeternam ..... Je to biblický text? Odkud přišel do liturgie? V některých misálech (Editio F. Purtet) je poznámka 4 Esdr 2, 34—35. Ve Vulgátě jsou však jen dvě knihy Esdrášovy.

Odpověď:

1. *Odkud přešla tato slova do liturgie?*

Je méně známo, že toto kompendium církevních modliteb za zemřelé, které se dostalo i do liturgie, je vzato z apokryfu, a to ze 4. knihy Esdrášovy. Je to eschatologická apokalypse promísená theologickými disputacemi, která značně ovlivnila středověkou spekulaci o konci světa. Kniha vyniká jak obsahem, tak i formou mezi apokryfními apokalypsemi. Živým slohem líčí city židů po zkáze Jerusalema. Kniha byla původně napsána hebrejsky nebo aramejsky, originál se však ztratil a apokryf se zachoval jen v překladech (latinský, syrský, armenský a arabský), vzájemně se doplňujících. Již toto množství překladů svědčí o oblibě apokryfu ve starokřesťanské době. Od některých byla kniha dokonce považována za inspirovanou.

Ve své dnešní formě je apokryf dílem několika autorů. Jádro knihy, její nejstarší část (kap. 3—14), bylo napsáno židovským spisovatelem ke konci prvního století po Kr. Obsahem těchto kapitol je sedm vidění. Anděl Uriel předpovídá Esdrášovi soud Boží nad hříšníky a napomíná k pokání. Kapitoly úvodní (1—2) a závěr (15—16) jsou pouze v překladě latinském (ve východních se nevyskytují) a byly asi přidány později neznámým křesťanským autorem. Z druhé kapitoly (vv. 34—35) jsou vyňata slova Requiem ....., která přešla do liturgie. V mešním formuláři je však text nepatrně pozměněn. Místo genitivu qualitatis (requiem aeternitatis), jak je v latinských manuskriptech, je adjektivum (r. aeternam).

2. *Jaký je prvotní literární smysl veršů?*

Prorok vytýká židům jejich nevěru a neposlušnost a obrací se pak k pohanům slovy: „Proto pravím vám, národové, kteří slyšíte a rozumíte. Očekávejte svého pastýře, pokoj věčný, requiem aeternitatis, vám dá, protože je blízko ten, který přijde na konci světa. Buďte připraveni na odměny království, protože světlo věčné, lux perpetua, bude vám svítit na věky." Ze souvislosti je vidět, že slova jsou řečena všem lidem, jak židům, tak pohanům. Proto je vhodná aplikace tohoto verše na všechny zemřelé.

3. *Proč Církev užívá tohoto textu, který je původně řečen o živých, o mrtvých?*

S jistotou nemůžeme na tuto otázku odpovědět. Byla to asi idea věčnosti a

výraz requies aeterna, jež způsobily, že tento text se stal modlitbou za zemřelé. Nesmíme také zapomenouti na úzký vztah modliteb Církve s modlitbami Starého Zákona (žaltář), a že sobotní synagogální ritus je vlastně jádrem mše svaté. A právě slova šalom, requies, se užívalo jako náhrobního nápisu.

4. *Co Církev zemřelým touto formulí vyprošuje?*

Je to pokoj, jehož se dostává duším v očistci v okamžiku odpykání očistcových trestů. Je to pokoj, jehož se jim dostane při příchodu do nebeské slávy, kde je oslaví Kristus, věčné světlo.

Pro zajímavost ještě dodávám, že z tohoto apokryfu přešlo do liturgie ještě více veršů: Improperie Velkého pátku, překrásný introit „Accipite iucunditatem" ve svatodušní úterý (2, 36—37); slova „Crastina die" v předvečer vánoční (16, 53); responsorium „Lux perpetua lucebit sanctis tuis" v oficiu mučedníků v době velikonoční (2, 35) a responsorium ve druhém nocturnu oficia apoštolů „Modo coronantur".

Merell.

Poznámky

ZA P. VÁCLAVEM VAJSEM. 25. října t. r. zemřel po dlouhé, bolestiplné chorobě katecheta v. v. P. Václav V a j s, který se narodil 3. VI. 1882 a na kněze byl vysvěcen 29. VI. 1905. Zanechal po sobě krásné dílo kněžské jako dlouholetý svědomitý katecheta a láskou Boží naplněný kazatel. Zanechal po sobě i plodné dílo literární jako básník, spisovatel a spolupracovník mnoha katol. časopisů. Jeden čas též redigoval velmi vzorně časopis katol. mládeže „Dorost". Je proto jistě velmi vhodné vzpomenouti v našem časopise vzácné památky zesnulého a poděkovati mu na těchto stránkách za jeho kněžskou a literární práci a za žhavý příklad užitečného a obětí naplněného života, oddaného pokorné službě Dobrému Pastýři a hořícího touhou po spáse duší. Vajsova bytost byla neobyčejně citlivá, vnímavá pro bolest a utrpení, snad také proto, že po dlouhá léta byl sužován těžkou chorobou. Proto i jeho slovo bylo poznamenáno hlubokou citlivostí, něhou, jemností a dobrotou. A to nejen jeho slovo básnické, ale i jeho slovo kazatelské. Kdo ho kdy slyšel na kazatelně, měl vždycky pocit, jako by Vajs - kazatel chtěl každého posluchače svým teplým a láskyplným slovem pohladit po srdci a přitisknout na Srdce Páně. Je to krásný příklad: učí nás všecky, abychom pochopili, že jenom tehdy bude naše slovo působivé a přitáhne věřící k plnosti Boží Pravdy, bude-li z něho vyzařovati naše vroucí a neuhasitelná láska k Bohu a ke každé duši. Neboť kazatel musí umět myslit na každou duši, musí se s něhou a s porozuměním ke každé pozorně sklánět a do každé s citlivým porozuměním a s neobyčejnou trpělivostí vkládati Boha. Vajs to tak krásně a povzbudivě uměl!

Mnoho Vajsových žáků a žákyň, kteří k němu přicházeli, i když už dávno opustili školu, by mohlo svědčit, jaký byl P. Vajs katecheta. Děti ho měly rády, protože on měl rád je. Dovedl se se svými maličkými cele sžít, dovedl jim rozumět, pochopit jejich dušičku se všemi slabůstkami a dovedl si přisvojit i dětské oči. Po různu jeden čas pod názvem „Svět očima dětí" otiskoval velmi zajímavé kapitoly ze své bohaté praxe vychovatelské.

Nechť božský Přítel dětí na věčnosti bohatě odmění tohoto vzácného kněze, který dovedl neúnavně a s úspěchem lámati chléb Pravdy Boží maličkým, a nechť oslaví svého věrného služebníka, který nejen každým svým kázáním, ale i každou svou básní a článkem vyzpívával horoucnost své kněžské duše, cele oddané Pánu. Ať odpočívá v pokoji! vz

CARPE TEMPUS! Pod tímto názvem v časopise sloven. katol. duchovenstva „D u c h o v n ý p a s t i e r" píše D r M. K r o v i n a o náležitém využití času při náboženských hodinách ve škole. V článku se praví: „Čas je kromě lidské duše nejdůležitější stvořená hodnota, jež je Stvořitelem dána člověku k disposici, aby ji podle svých možností a schopností do krajnosti využil. V pomíjejícím čase se tvoří hodnoty nepomíjející. V krátkosti času možno načerpat (v metafysickém

pojetí) nekonečnou věčnost. „Qui habet tempus, habet vitam," praví latinské přísloví. Ba co více, rozumná bytost, postavená do středu času, s dogmatickou jistotou zdědí život, věčně trvající. Je však morálním problémem, jakými hodnotami a prostředky ho možno získat. Je-li memento vážného využití času pro věčnost už ve všeobecnosti tak výrazné, oč důrazněji to platí o pastýřích duší, kteří si se zvýšenou starostlivostí mají uvědomit slova sv. Pavla: „Cum metu et tremore vestram salutem operamini" (Filip 2, 1)? Týká se to nejen vlastní spásy, což, a priori, nemůže býti lhostejné, ale i spásy svěřených duší. Platí to tedy i o důsledném a krajním využití vyučovacího, ba i volného času katechety anebo profesora náboženství. Autor pak dává tyto pokyny pro dokonalé využití vyučovacího času v hodině náboženství: „1. Nezkracovati hodiny svévolným prodlužováním přestávky, neboť jednak to působí špatným výchovným dojmem na žáky, jednak to kazí pracovní morálku laických učitelů. 2. Využíti hned na začátku roku každé vyučovací hodiny k efektivnímu vyučování a ne (jak se to skoro všeobecně dělá) k zbytečnému plýtvání časem při zdlouhavých všeobecných pokynech. 3. Preventivní disciplinární poučení a výstrahy přenechat třídním učitelům a ředitelovi. 4. V úvodních přednáškách (platí to i na začátku každého osobitého úseku) omeziti se na podstatné osvětlení pojmových termínů a na nejnevyhnutelnější rozvrhy celoroční látky. 5. Při předpokladech známé látky z minulosti spokojiti se jen krátkým informativním reflexem pro potřebu zapojení na novou látku. 6. Nepodstatné části zbytečně neopakovat a nezatěžovat tím žákům paměť, která musí býti čerstvá pro věci dosud neznámé a přece důležité. 7. Při výkladech nedělat zbytečné exkurse, aby tím neutrpěla celistvost a neunikal drahý užitkový čas. 8. Při používání názorových pomůcek (jako kreseb, modelů, obrazů a pod.) omeziti se jen na to nejnevyhnutelnější. 9. Sbírky (misijní a jiné), zjišťování návštěvy kostela, organisování ministrantů, požehnávání devocionálií, spolkové věci atd. nevyřizovat na začátku hodiny, ale těsně před zvoněním anebo o přestávce. 10. Případné suplování využíti pro své mravně-náboženské náležitosti (nakolik je to přípustné a ředitel to dovolí)." Autor pak zakončuje: „Je-li tedy naléhavost dokonalého využití vyučovacího času v jiných předmětech nanejvýš potřebná, o kolik potřebnější bude ve výchově mravně-náboženské? Proto katecheta musí vynaložit všecko úsilí, aby svou vyučovací a výchovnou povinnost nejen svědomitě splnil, ale byl neúnavný v hledání nových metod a prostředků, jakož i jejich splnění, aby tak třebas minimální, ale přece příznivou časovou možnost dvou týdenních hodin ještě co nejefektivněji využil a proměnil na trvalé mravní a duchovní hodnoty u naší dospívající mládeže."

KÁZÁNÍ. Zanícené kázání jest žhavý kov a jako ze žhavého kovu létají jiskry, tak i z onoho padají plamenná slova v sluch posluchačů. Slova kazatelů se tedy dobře nazývají jiskrami, poněvadž rozněcují ty, jejichž srdcí dosahují. (Sv. Řehoř, Hom. 3. sup. Ezech.) — Sám Pán Ježíš Kristus praví, že nepostačovalo jeho pouhé utrpení, aby se lidé stali blaženými, nýbrž že i kázání bylo třeba, aby za své hříchy činili pokání a vpravdě se polepšili: „Tak musil Kristus trpěti . . . , aby v jeho jménu bylo kázáno pokání a odpuštění hříchů mezi všemi národy." (Luk. 24, 46—47.) Proto také přikázal Pán svým učedníkům, aby šli do celého světa a vyučovali netoliko tajemstvím, v něž by věřili, nýbrž i přikázáním, jež by měli zachovávati." (Sv. Alfons Lig.) — Jako tělo pokrmem a zažíváním, tak i duch se sílí slovem Božím. (Origenes, Hom. 39. sup. Levit.)

PRELUDIUM KE KÁZÁNÍ. Dej pozor, aby tón přednášených myšlenek nebyl ostrý, tvrdý, roztrpčený, prudký, nervosní, ale byl laskavý, milý, přívětivý, klidný, volný, vycházející ze srdce a jdoucí k srdci. Aby podkladem byla radost, že můžeš kázati, vděčnost k posluchačům, že přišli, láska k nesmrtelným duším. Prožívej dojem, že se díváš do nevinných očí dětských, že září slunce nad tvou hlavou, lze cítit vůni květů a tisícerými barvami démantů na nich hrají rosné krůpěje. V duchu vroucně vzývej vznešenou Paní a Královnu o její pomoc, neboť Ona jest laskavá, dobrotivá, přívětivá, nejsladší. Představ si, že jest mezi posluchači, že kážeš před Ní, že se na tebe dívá, že tě pozoruje.

Prožívej náladu nádherného jitra o mariánském svátku: modré nebe, v zahradách vůně květin, nevinné dítky, mezi nimi Královna nebeská. Živě si připomeň: mými ústy káže Ježíš Kristus!

Ladislav Burda.

KATECHETA A ZDRAVÍ. Prvním předpokladem úspěšné práce katechety je vlastní, tělesné i duševní zdraví. Poslední je ještě potřebnější než první. Vždyť mravně-náboženská výchova je buď předcházející ochranou, anebo dodatečným léčením chorého ducha. Nemocný lékař však spíš nakazí své okolí než je vyléčí. Tak je to i s duševně chybným vychovatelem. Myslím tu na mravní nedostatky osoby katechety. Roztržitost, hraničící až se schyzofrenií, trudnomyslnost, přecházející v nevšímavost, podrážděnost, jež může vyvrcholit až v zuřivost a lhostejnost, spojená s nevšímavostí k mravně-náboženským povinnostem, končící odpadem, jsou časté následky trvalé churavosti duše katechety. Na takového vychovatele možno uplatnit — víc než na kohokoliv jiného — starou klasickou moudrost: „medice cura teipsum!" Tuto palčivou záhadu však ponechávám moralistům.

Podle Juvenála — „v zdravém těle zdravý duch" — chci spíše poukázati na zdraví tělesného ústrojí, které je důležitým činitelem úspěšné činnosti ve výchově; pokusím se upozornit na onemocnění, vyplývající z namáhavé práce některých ústrojů při poctivém vykonávání katechetova povolání a na některé prostředky, zabraňující jeho zdravotním poruchám.

Tvrdím-li, že tělesné zdraví je nevyhnutelnou, i když ne absolutní podmínkou výchovy a radostné práce katechetovy, nechci popírat historickou skutečnost, že často v slabém a churavém těle bývá utajena mohutná duševní síla se širokým rozhledem rozumu a nezlomnou vůlí. Sv. Pavel se svým chatrným tělem, ale obdivuhodnou duševní silou je nejlepším důkazem toho, že Boží milost výjimečně i bez předpokladu tělesné způsobilosti vykonává apoštolské, výchovné zázraky. Jinak z historie známe jen málo podobných výjimek, kdy duševní síly nebyly v souzvuku s tělesným zdravím. Naopak, zůstává pravidlem, že duše, aby mohla rozvinouti své tvořivé schopnosti, přeměnit svou duchovní sílu na výchovné klady lidské společnosti, potřebuje k tomu nepoškozený nástroj těla, na kterém každé ústrojí musí býti nejen celé, nýbrž i neporušené a zdravé, aby dobře zapadalo do dělby práce. V zdraví těla je tedy radost, síla a chuť do práce ducha.

Nejobyčejnější onemocnění z povolání katechety jsou:

1. Zvýšená nervosita.
2. Tuberkulosa a rakovina hrdla.
3. Katarhy dýchacích ústrojů.

1. O nervositě se dnes hovoří, že je všeobecnou chorobou dnešního člověka, zápasícího s prudkým spádem technických a společenských změn a s citelným náporem hospodářských důsledků válečných událostí. Než, kromě všeobecných vlivů, porušujících rovnováhu nervů dnešního člověka, vychovatel-katecheta stojí uprostřed drtících kamenů vlastního svědomí a vědomí své mravní odpovědnosti a bezradnosti nad mravní zkázou těch, kteří byli svěřeni jeho výchově. Toto duševní prostředí přenáší se na pole jeho tělesného života, který se mu podlamuje ve způsobě tělesné únavy, nechuti k jídlu, nespavosti, vyčerpanosti srdce a nervové oslabenosti.

Jako nejosvědčenější léky na tuto chorobu možno doporučit: rozvahu rozumu, pevnost vůle a chladnost citu, jako přirozené prostředky, které se skutečně musí projevit výchovnou pozorností, zdvořilostí, přívětivostí a láskou. Tyto však by minuly svůj výchovný cíl, kdyby nebyly podporovány nadpřirozeným prostředkem: Boží milostí, o niž katecheta musí stále prosit, jako o rosu na svou každodenní setbu.

2. Nejvážnějšími chorobami katechetova povolání, které kromě jiného bývají způsobeny přílišnou námahou hlasivek a častým drážděním svalové vrstvy hrdla a hltanu, jsou jejich rakovina a tuberkulosa. V obou případech je nevyhnutelné co nejrychlejší omezení, až přerušení hlasové činnosti, což vlastně znamená předčasný odpočinek a podrobení se odbornému léčení, v případě rakoviny ošetření roentgenem a radiem, u tuberkulosy pak streptomycin a přírodní léčba.

3. Nejčastější tělesné poruchy, způsobené nachlazením, namáhavým přepínáním a nákazou z prachu v školském prostředí, bývají zápaly: hlasivek (překrvení), hrdla a průdušek. Jsou to bronchitidy, náhlé a trvalé, které se projevují v různých způsobech katarhů dýchacích cest.

Nejosvědčenější léčení uvedených onemocnění jsou: otužování dýchacích ústrojí, aby se stala odolnějšími (na př. častějším vyplachováním hrdla poměrně studenou vodou). Vdechování výparů slané vody. Kloktání různými oleji, jako jsou: issa, gomenol, eucalipti, pineoleum a j. Též bývá účinné používání různých léčivých pilulek a syrupů. Konečně klimatoterapie a diatermie. Léčení obstarává lékař - odborník, kterému se třeba co nejdříve s nálezem svěřit, aby mohl podle povahy a pokročilosti choroby určit co nejúčinnější léčebnou péči.

Zlatou zásadou však je, že je lepší chorobu předejít, než ji léčit. Třeba se vyhnouti všem škodlivinám, které způsobují vzpomenuté choroby. Časté větrání učebných a obytných místností, otužování ústrojí, dýchání nosem a ne ústy, pravidelné procházky do přírody, v případě ústředního topení udržovat vodu ve vypařovacích tělesech, všechno toto jsou mosaiky, z kterých se skládá předcházející ochrana před zchoulostivěním a onemocněním katechetových dýchacích ústrojů.

Je jen pochopitelné, že stroj, kterého se mnoho užívá, rychleji se poškodí, opotřebuje, zničí, proto je potřebné zacházet s ním šetrně, aby nejen splnil vyžadovanou službu, ale i co nejdéle vydržel. Tak je to i s nejdůležitějším a nejužívanějším ústrojím katechetovým: s hrdlem. Třeba je zapojit do služby ducha, ale při tom je dlužno rozumně je šetřit.

Dovolím si naznačit alespoň některé přípustné způsoby odlehčení dýchacímu ústrojí katechetovu:

Základním předpokladem, aby se katecheta nemusel v třídě namáhat, překřikovat, zbytečně se hlasově vyčerpávat, je patřičné ticho a náležitá kázeň žáků. Toho všeho však nedocílím překřikováním, neustálým napomínáním, klepáním a p., neboť na tyto způsoby si žáci zvyknou a potom ani po nejdůraznějším upozorňování nepřestanou vyrušovat. Lépe je při výkladě ztišit hlas, odmlčet se, upřeně se zahledět, anebo pokynouti tím směrem, odkud ruch přichází.

Aby si hlasivky, plíce a srdce stačily při výkladě odpočinout, doporučuje se poměrně zvolna a pravidelně, ale za to důrazně a rozčleněně hovořit. Rychlý a příliš hlasitý hovor unavuje a vyčerpává.

V případě hlasové poruchy při nachlazení mnoho hrdlo nenamáhat. Tehdy stačí podat jen nejnevyhnutelnější výklad: pojem, podstatu a vysvětlení těžších výrazů.

Účinným ulehčením bývá názorné vyučování, používání obrazů, vzorků, náboženských předmětů, psaní a kreslení na tabuli.

Opakováním výkladu pověřit některého nejschopnějšího žáka, ne však vždy téhož, aby i jiní byli nuceni při výkladu dávati pozor, aby jej mohli kdykoliv opakovat.

Zbylý volný čas (po vyložení a zopakování učební látky) možno využít na:

a) přiměřenou četbu z učebnice;

b) výběr volných článků z výchovných knih a časopisů;

c) zpěv náboženských písní, buď jako přípravu na budoucí školské bohoslužby, anebo na vzbuzení zbožné nálady k časovým svátkům;

d) zaměstnat žáky duchovní hrou. Na př. luštit hádanky biblických, historických nebo liturgických jmen, míst, roků a událostí s udáním počátečního a konečného písmena;

e) řešení nábožensko-mravních záhad samými žáky. Nadhodit a dořešit je může i sám profesor-katecheta;

f) občas (v každém období aspoň jednou) získávat si náboženské, mravní, společenské poznatky z rodinného a školského prostředí svých žáků testovými dotazníky.

Těmito několika naznačenými prostředky praktického využití času možno u žáků bystřit rozum, upevňovat jejich zájem o náboženské události, rozšiřovat jejich náboženský obzor i mimo rámec předepsaných osnov a nepřímo si odlehčit hlasové ústrojí. A toho jsme vlastně chtěli dosáhnout uvedenými způsoby.

Nechť se však z uvedeného nikdo nedomnívá, že radím k povrchnosti v náboženské výchově. Právě naopak. Důrazně upozorňuji, že katecheta si musí být

pevně vědom své výsostné povinnosti vyučovati a vychovávati, pokud mu to dovolí zdravotní a jiné možnosti. Proto se má chránit, aby si při používání uvedených způsobů nenavykl na pohodlné odbytí velmi vzácného času náboženských hodin, anebo aby neupadl do hypochondrického sebepřesvědčení, že každá i ta nejmenší námaha, spojená s vyučováním, poškodí jeho zdraví. Neboť je pravdou, že zneužít se dá i ta nejlepší rada. Proto mějme na mysli povzbuzení sv. Pavla: „V horlivosti nebuďte liknaví, duchem buďte ochotní, slouživše Pánu!" (Řím. 12, 11—12.) — Při tom nepřepínejme, ale zdraví si rozumně, nikoliv však úzkostlivě, chraňme, neboť vskutku: „Život bez zdraví je břemenem — se zdravím radostí a pokojem." (H. K. Longfellow.) — Dr M. Krovina v sloven. časopise „Dobrý pastier", roč. XXVII., č. 3.)

Vinice

JAROSLAV OVEČKA S. J.: ÚVOD DO MYSTIKY. (Naklad. V. Kotrba, 165 Kčs.) Upřímná touha po plném duchovním životě nutí každou věřící duši seznámiti se se všemi základními otázkami duchovního života. Čím hlubší a opravdovější je tato touha, tím spíše se dochází k tomu, že nestačí poznávati jenom způsoby, cesty a prostředky dokonalosti, ale také výšiny duchovního života, jak se nám jeví v mystických zážitcích. Toto poznání nám umožňuje porozuměti životům svatých, odlišiti správné mystické jevy a nauky od různých nauk pseudomystických a prohlubovati vlastní duchovní život. Bylo proto potřebí, aby i v naší české duchovní literatuře bylo vypracováno jasné a úplné dílo, které by seznámilo věřící duši se všemi hlubinami a výšemi katolické mystiky a dalo tak podnět k živému a vroucímu styku s Bohem. Takového díla se nám dostává v Ovečkově „Úvodu do mystiky". Je to práce, k níž autor dospěl po důkladném studiu četných mystických spisovatelů, zejména sv. Jana od Kříže, a k níž po léta připravoval a propracovával potřebný materiál. Ovečka rozčlenil svou práci na dvě části. V první hovoří o mystice vůbec, v druhé o poměru mystiky k jiným oblastem: k literatuře, metafysice, víře. Vycházeje od zařadění mystiky do soustavy filosofických a theologických věd, podává autor výměr mystiky, vypočítává její druhy a rozebírá stupně mystických milostí. Vlastní studium života a díla sv. Jana od Kříže a sv. Terezie od Ježíše přimělo autora, že těmto světcům věnoval ve svém díle několik kapitol. Pozoruhodné jsou kapitoly o ospravedlnění a mystice, o darech Ducha sv. v mystice, o pomáhajících milostech a mystice, o Božím volání k mystickým milostem. Druhá část knihy je věnována lidské touze po přímém spojení s Bohem a úvahám o mystice a literatuře, mystice a metafysice, mystice a víře. Celé dílo pak je uzavřeno velmi četnými a podrobnými poznámkami. Je zřejmé, že Ovečkova práce je v naší duchovní literatuře velmi významná a že mnohým katolíkům i nekatolíkům přinese jasno o pravé podstatě katolické mystiky, o níž se tak málo ví a která bývá tak často zaměňována s různými naukami pseudomystickými. Není to četba lehká, ale tomu, kdo se jí odvážně propracuje a porozumí si se složitým stylem Ovečkovým, přinese jistě hojný užitek a zúrodní jeho duchovní život. Nakladatelství patří dík za pečlivé vydání této knihy.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecésní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer n. p. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. listopadu 1948 jako 9. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. PROSINCE 1948 — ČÍSLO 10.

K 60. narozeninám

duchovního otce „Logosu"

Dne 29. prosince t. r. se dožívá nejdůst. pan arcibiskup pražský a primas český J. E. Msgre Dr Josef Beran šedesátých narozenin. Toto vzácné jubileum, jež již umožňuje vznícený pohled zpět na zúrodněnou a zkypřenou líchu Boží, bude duchovenstvu a všemu věřícímu lidu pražské arcidiecése krásnou příležitostí: vyjádřiti hlubokou vděčnost a neochvějnou oddanost horlivému a apoštolskému nástupci sv. Vojtěcha. A tohoto jubilea bude jistě vzpomínáno i v ostatních diecésích naší vlasti. Náš časopis má tu zvláště přednostní právo postaviti se do prvních řad gratulantů, neboť nejdp. arcibiskup je vpravdě jeho duchovním otcem. Myšlenka vydávati homiletický a katechetický časopis jako nutnou a nezbytnou pastorační pomůcku našemu kněžstvu se totiž zrodila v pracovně rektora pražského kněž. semináře, jímž tehdy nejdp. arcibiskup byl. A živý zájem, laskavé porozumění i svou účinnou spolupráci zachoval našemu časopisu Msgre Beran i potom, kdy byl obtěžkán mitrou svatovojtěšskou. Proto zde vzpomínáme jeho šedesátin zvláště vroucně. A vzpomínáme především nejdp. arcibiskupa jako kazatele. Před svým povoláním na stolec sv. Vojtěcha přednášel na pražské bohoslovecké fakultě pastorální theologii, jejíž závažnou součástí je homiletika. Jeho praktické pokyny, jak učiniti hlásání Božího slova působivým tak, aby se dovedlo dotknouti účinně rozumu, citu i vůle posluchačů a jak přesně a vhodně rozčleniti látku, aby byla celistvě probrána, zůstanou všem jeho bývalým žákům vážnými a jasnými směrnicemi pro plodnou kazatelskou činnost celého kněžského života. Nejp. arcibiskup však nebyl jenom obeznámeným a po-

učeným teoretikem, ale byl i praktickým kazatelem. Kolik kázání proslovil v seminárním kostele pražském, kolik jich proslovil v různých farnostech, zejména po svém návratu z koncentračního tábora, a s jakou ochotou přijímá kázání v různých farních kostelích i nyní, kdy je tolik zaměstnán povinnostmi a úkoly svého arcipastýřského úřadu! To je osobní příklad našeho pana arcibiskupa, který nám všem dotvrzuje, jakou důležitost klade na přesvědčivé, pravou kněžskou láskou a horlivostí zanícené duše a posvěcující hlásání slova Božího. Jsme mu vděčni za tento příklad a chceme se jím nadchnouti k bohaté a dobře promyšlené činnosti kazatelské.

Redakce, spolupracovníci, čtenáři i vydavatelství časopisu „Logos" vyprošují z upřímnosti srdce nejdp. arcibiskupovi hojnost Božího požehnání do dalších let a síly Ducha svatého.

ThDr Alexander Heidler:

„MALÁ METODA" DVOU VELKÝCH MUŽŮ

Ze všech barokních světců stojí naší době nejblíže patrně sv. Vincenc z Pauly, veliký apoštol lidových mas a tvůrce moderní Charity. Má také významné místo v dějinách kazatelství. Jeho homiletický sloh rozhodně nebyl barokní, neměl nic společného s pseudoklasickou dekorativností úpadkových kazatelů jeho doby, ba byl i prostší než styl velikých klasiků, kteří většinou vyšli přímo nebo nepřímo z jeho školy, na př. Bossueta. Chceme-li ho zařadit do nějaké škatulky, můžeme říci, že sv. Vincenc byl „aktivním křesťanským realistou." Když se ho někdy ptali na důvod jeho podivuhodných kazatelských úspěchů, říkával, že má svou „malou metodu". V čem spočívá tato metoda? Kázal obyčejně velmi prakticky, zaměřoval svou řeč k vštípení určité konkrétní křesťanské ctnosti. Aby toho dosáhl, dělil své kázání na tři části: 1. Proč potřebujeme tu nebo onu ctnost? 2. V čem tato ctnost spočívá? 3. Jak, jakými prostředky můžeme této ctnosti nabýti? — „P r o č — c o — j a k." To bylo vždy osou jeho řeči.

Mezi apoštolskými osobnostmi našich dní vyniká světoznámá postava kanovníka Cardijna. Všichni o něm vědí, že svým hnutím JOC razí nové cesty katolické akci. Jeden ze základních bodů Cardijnovy vychovatelské metody je t. zv. anketa. Mladí lidé se musí naučit pozorně v i d ě t všechny problémy svého prostředí, správně a po křesťansku o nich s o u d i t a ve světle tohoto pozorování i úsudku účinně j e d n a t pro blaho a spásu svých bližních a pro duchovní vzestup celého prostředí. Je to velmi prostý a přirozený

postup. Lékař, který chce s úspěchem léčit, musí napřed provésti pečlivou anamnesu, pak teprve může stanovit přesnou diagnosu a potom přistupuje k soustavné a účinné therapii. Cardijn to prakticky provádí tak, že jeho průkopníci dostanou na schůzce několik otázek, které se týkají určitého konkrétního problému jejich prostředí a mají za úkol podle těchto otázek pozorovati život svého prostředí; na další schůzce přednesou konkrétní fakta, která zjistili, v živé debatě mezi sebou a s duchovním rádcem tato fakta křesťansky posuzují a hodnotí a na konec si vypracují konkrétní plán a uloží přesné úkoly, které mají přispěti k správnému řešení problému. Na třetí schůzce se provedení úkolu kontroluje. Tato metoda je dnes takřka nezbytným prostředkem drobné práce katolické akce v jakémkoliv prostředí.

Je však velmi poučná i mimo tento rámec. Domnívám se, že je nejúčinnějším schematem i pro naše parenetická kázání. Může naší řeči dodati podobnou životnost jako „malá metoda" sv. Vincence; ba, zamyslíme-li se nad věcí podrobněji, vidíme, že se obě metody do značné míry kryjí. Cardijnovo „jednat" je jistě totožné s Vincencovým „jak" konkrétního provádění určité ctnosti. Vincencovo „proč" bude často nejúčinnější, bude-li vycházeti z realistického pozorování dnešní situace, což je Cardijnovo „vidět". V Cardijnově „soudit" je nutně obsaženo také Vincencovo „co"; navíc ovšem přistupuje ona složka „proč", kterou nelze vyvodit jen z běžné zkušenosti, ale která je dána úvahou zdravého rozumu a hlavně světlem Zákona Božího.

Kdykoliv tedy kážeme o praktických morálních problémech, učiníme nejlépe, budeme-li se říditi Cardijnovým schematem „vidět, soudit, jednat", ve kterém, jak jsme viděli, je vlastně obsaženo i schema Vincencovo. Při tom záleží velmi mnoho na zásadě, že „vidět" má býti opravdu odpozorováno v daném prostředí (v tomto případě v naší farnosti) a „jednat" má býti hodně praktické a konkrétní, opravdu proveditelné a tedy totožné s Vincencovým „jak". Nelze pochybovati o tom, že se to nejlépe podaří tomu kazateli, který má praktické zkušenosti z Cardijnovy metody na jejím původním místě, tedy v drobné duchovní práci s mládeží.

Někdy lze užíti anketové metody, plánované podle vzorce „vidět, soudit, jednat", i u kázání dogmatických. V části „vidět" pak kazatel ukáže svým posluchačům, jaké názory, předsudky, námitky o dané pravdě kolují mezi dnešními lidmi. V části „soudit" odhalí pravdu v celé její velikosti a kráse a z toho vyvodí vyvrácení běžných předsudků. V části „jednat" povzbudí posluchače k živé víře v tuto pravdu a upozorní je na důsledky, které z ní plynou pro náš duchovní život.

Často se mluví o názornosti při hlásání Slova Božího. Někteří lidové kazatelské umění zcela budují na příkladech, jiní je téměř zásadně odmítají. Myslím, že v tom, co zde bylo řečeno, je nejlepší odpověď. „Vidět" bude vždy obsahovati několik velmi názorných

příkladů, často ovšem spíše odstrašujících, ale působivých právě tím, že nejsou vymyšleny nebo mechanicky převzaty z docela cizího místního, časového nebo sociálního prostředí, nýbrž z konkrétního prostředí posluchačů. Nesmějí se samozřejmě dotknouti dobré pověsti poznatelných osob. Také „jednat" bude nejpůsobivější, bude-li ilustrováno nějakým kladným příkladem, ukazujícím, jak se v prostředí našich posluchačů dá křesťansky žíti a pracovati. „Soudit" nepotřebuje nových příkladů, leda snad někdy z Písma sv., zvláště ze života Kristova, po př. někdy ze života světců. Jinak zpracovává ve světle zdravé nauky materiál daný předchozím „vidět", po případě již připravuje mysl na příklad zvolený pro část „jednat". V každém případě je zde dosti místa k rozvinutí solidního úseku křesťanské nauky, což je docela něco jiného než t. zv. omáčka, kterou někteří kazatelé přidávají ke svým příkladům.

„Dokonalost spočívá v maličkostech — ale dokonalost není maličkost." Zamysleme se ve světle této zásady Leonarda da Vinci nad „malou metodou" dvou velkých apoštolských mužů.

P. Aleš Ornát:

Z DOPISŮ OTCE VAVŘINCE

1

Drahý synu a bratře v Kristu nejmilejší, jak podivným se ti asi bude zdát toto oslovení. A přece je pravdivé a neznám lepšího nad ně. Jsi mým duchovním synem, neboť jsem tě křtil, když mne o to tvůj otec, můj dávný přítel, požádal, a od maličkosti jsem tě vedl až po práh kněžství. Svými modlitbami, svými horkými zkušenostmi za dlouhá léta kněžského lopocení, svými radami, nasbíranými jako oblázky na zaprášené cestě, jsem tě podpíral a vedl až k Oltáři. Vidíš tedy, že mám právo nazývati tě svým synem. A poněvadž už tvé ruce byly pomazány a tvé rty vyslovily své první kněžské Introibo a Suscipe, jsi mým bratrem, neboť nás oba svazuje společenství Oltáře a příbuzenství Oběti. Přál jsi si, abych tě sledoval i nadále v tvých působištích a abych ti nemilosrdně a otevřeně připomněl chyby, kterých by's se snad ve svém kněžském životě a působení dopustil. Dal jsi mi tím těžký úkol. Neboť chyby máme všichni a spíše než vytýkati chyby druhých, měli bychom každý u nohou Spasitelových plakati nad chybami vlastními. Ale snad Pán chce, abych já, starý kapucín, který se utrmácel na tolika misiích v tolika farnostech a shlížel do černých propastí tolika duší, vyhloubených hříchem, a který tolikrát mluvil na kněžských rekolekcích a po léta je zpovědníkem mnohých kněžských duší, abych ti byl nějak platný. Jsi mladý kněz. A já se už chystám odejít v radost Beránkovu. Jsem nedočkavý jako dítě, které sedí v loutkovém divadle a nemůže se dočkat, až zazní zvonek a vytáhne se opona.

Jenže ono se raduje, že mu opona odhalí svět neskutečnosti. A já se nemohu dočkat, až opona smrti mi odhalí skutečnost blaženosti. Snad tedy z pokladnice svého stáří mohu tě podarovat nějakou drobnou mincí dobré rady, moudré zkušenosti a kněžské lásky, utahané a udřené mnohými lety dávání a darování, ale přece jen svěží a živé.

Chtěl bych ti tedy dnes, drahý Antoníne, napsat několik vět o kázání. Kázání patří k podstatné činnosti kněze. Tu se naplňuje příkaz Páně: „Jdouce do celého světa, učte!" V kázání musí kněz dávati duším Boha. A živým slovem musí je učit Boha znát a milovat. To jest míra, kterou lze změřit hodnotu každého kázání. Každé kázání, i kdyby bylo prosloveno nejskvělejší formou a nejbrilantnějším přednesem, je pleva, nedává-li duším Boha a nepomáhá-li jim znáti Boha v celé jeho slávě a lásce a dokonalosti a milovati ho z celé duše, ze vší síly a nade všecko. Kazatel má býti především zvěstovatel Boha a tlumočník jeho vůle. „A tebe, synu člověkův, za hlásného dal jsem domu Israelovu, proto, uslyšíš-li z úst mých slovo, oznámíš jim je mým jménem. Řeknu-li já bezbožnému: Bezbožníče, smrtí umřeš — a nedomluvíš-li jemu, aby se vystříhal bezbožné své cesty: on, bezbožný, pro svou nepravost umře, ale krev jeho z ruky tvé vymáhati budu. Budeš-li však ty varovati bezbožného, aby se obrátil od svých cest, ale on se neobrátí od své cesty, on pro nepravost svou umře, ty však jsi zachránil svou duši" (Ezechiel 33, 7-9). To jsou otřeslivá slova, drahý Antoníne, která nám prorok Boží zanechal, a každý kněz by si je měl napsat nad lože, aby si je předčítal, když ráno vstává, a aby nad nimi rozjímal při uléhání. Kněz především svou kazatelskou činností má býti hlásným Božím domu Israelovu. Dnes tímto domem Israelovým je celé křesťanstvo a konec konců celý svět. Na prvním místě však vlastní farnost. Uslyší-li kněz slovo z úst Božích, má povinnost oznámit je hladovým duším Božím jménem. Ale je potřebí, aby to slovo z úst Božích skutečně s l y š e l, a aby slyšel, musí opravdu n a s l o u c h a t hlasu Božímu. Proto je potřebí každodenní rozjímání, každodenní četba Písma sv. a četba duchovních knih, proto je třeba úzkostlivě se denně modliti posvátné officium a každodenně rozmlouvat s dobrým Spasitelem před svatostánkem. Neboť to všechno, drahý bratře, je naslouchání hlasu Božímu. Tu všude a po každé Bůh vkládá do tebe své slovo a posílá tě, abys je zvěstoval jeho lidu. Jak je to bolestné, že na to mnozí a mnozí kněží zapomínají! Slovo Boží nezachytí do sebe, když narychlo v sobotu večer do sebe vsoukají několik vět z nějaké homiletické příručky. Slovo Boží se v nich musí uskládat po celý týden, po celý měsíc, po celý rok každodenní meditací, duchovní četbou, stálou a nepřerušenou modlitbou, aby pak vyrazilo jako pramen občerstvující a oživující. Přiznám se ti, drahý Antoníne, že jsem se přímo zděsil, když jsem četl v jednom z tvých dopisů, že se kolikrát nedostaneš pro množství práce po celý týden k rozjímání, tím méně

k duchovní četbě a že jen tak tak že stačíš zachytit officium dne. To je smutné, můj drahý, protože tak mám obavu o tvou duši. Budeš chtít spasit druhé, ale sám svou spásu ztratíš. A i tvé úsilí o spásu druhých bude ledajaké. Vím, dobře vím, že jsi zapřažen jako mezek do své každodenní káry. Vždyť už jsem přece tolikrát pomáhal v tvé farnosti, když jsi mne zavolal; vím, jak vyčerpává kancelář s přemírou papírového úřadování, vím, že máš čtyři přespolní školy a že učíš 30 hodin týdně, vím, že se štveš a honíš, ale přece nemohu ti odpustit povinnost sytit vlastní duši. Neříkej, že jsem řeholník, kterému se to hezky povídá, když si sedí v teple kláštera a může si pokojně hospodařit s časem. Byla by to jenom lichá výmluva a nepomohlo by to. I řeholník musí počítat s časem, protože musí dbát řehole a musí poslouchat představeného a konat to, co mu právě uložil a co právě teď má býti uděláno. Raději tedy více upřímnosti a opravdového zpytování svědomí! Neutratil jsi některé drahocenné chvíle zbytečnými anebo příliš dlouhými návštěvami? Vím, že je často konáš. Nepochybuji, že tím sleduješ pastorační úmysly. Ale nezdá se ti, že tyto návštěvy bývají příliš jednotvárné, příliš časté, příliš dlouho trvající a že už mnohé z nich jsou spíše věcí záliby než pastorační horlivosti, protože jsou to většinou návštěvy stále na jednom místě, v jednom domě, v jedné rodině? Skoro každý večer jsi zadán. Pozoroval jsem to, když jsem byl posledně týden u tebe na faře. Nebyl jsi skoro jediný večer doma. Jak ti tedy může stačit čas! Byl jsem s tebou na jedné takové návštěvě. A viděl jsem, jak to bylo ubohé, jaké plytké hovory se tu vedly, jak jsi tu nemohl ani nic dát ani nic načerpat. Chápu, že i kněz potřebuje jisté rozptýlení, že si potřebuje trochu vydechnout z mnohosti práce a lidsky se pobavit a porozprávět si, ale, můj drahý, to nemůže a nesmí být každý den! Protože tím okrádáš svou duši a okrádaje svou duši, okrádáš i všechny duše, které jsou svěřeny tvé pastýřské péči a tvému kněžskému slovu. „Synu, měj pozor na čas!", čteme v Písmu sv. a myslím, že by si tu výzvu měl uvědomovati i kněz. Neboť, jak praví sv. Bernard, čas je téže ceny jako Bůh, neboť v čase dobře vynaloženém může býti Bůh získán. A je jisté, že v čase promarněném a rozplýtvaném Bůh může být ztracen. A pak: viděl jsem tě o prázdninách často vysedávat dlouhé hodiny nad romány. Zase to chápu. Neuškodí knězi, seznámí-li se i s moderní literaturou beletristickou, mnohé romány nás naučí poznat prostředí doby, vniknout v psychologii moderního člověka, i pro kázání leccos z nich můžeme vytěžit. Obohacujeme i své výrazové možnosti a prostředky. Ale četba románů se nesmí u kněze dít na úkor četby duchovní a studia. Byla by to zvrácenost hodnot. Nejprve meditace, duchovní četba, studium — pak teprve román. Prosím, drahý bratře, abys přemýšlel o těchto slovech. Rád bych od tebe slyšel, že si najdeš denně chvilku k meditaci, chvilku k duchovní četbě (kdybys přečetl jen jednu stránku!), k četbě Písma sv. (kdybys přečetl denně jen jednu kapitolu!) a že na tvém stole leží

dogmatika, morálka, pastorálka, ať už kniha anebo staré archy z fakulty, a že si denně pročteš a oživíš některou partii. Budu pak šťasten, protože budu vědět, že tvé slovo bude zúrodněno samým Bohem, že naslouchάš hlasu Božímu a že v každém svém kázání a v každé své promluvě jsi hlásným slova Božího. Pamatuj, že v tvých rukou jsou duše a že z tvých rukou je bude Bůh jednou požadovat! Neuslyšíš-li slova Božího a nesdělíš-li je duším, z tvých rukou Bůh bude vymáhati jejich krev. Uslyšíš-li slovo Boží a odevzdáš-li je duším, zachráníš svou duši!

2

Drahý bratře, vracím se k svému minulému dopisu. Přijel jsem právě včera večer z farnosti V., kde jsem dával misie. Znáš, jak si při tom vedu a jaká je má prakse. Mé řeči jsou prosté, spíše rozmlouvání táty s dětmi než poučování žáků od učitele. Poznal jsem, že se tím více dosáhne a že se mezi kázajícím misionářem a posluchači vytvoří zvláštní, milý a teplý vztah srdečnosti, důvěry, přátelství. To myslím, že by mělo být u každého kázání, mezi každým kazatelem a každým jednotlivým posluchačem. Vyjádřil mi to jeden domkář v předvečer mého odjezdu z V. Přišel za mnou do sakristie a řekl mi: „Slyšel jsem vás kázat u nás před deseti lety. Tenkrát se mi vaše slova zdála moc učená. Ale dnes jsem všemu rozuměl." Měl pravdu ten prostý člověk. Je to velké umění, kterému jsem se učil celý život a jemuž jsem se přiblížil skoro až na konci svého života. Dovést podat pravdu tak, aby jí všichni rozuměli a aby ji všichni přijali. Nalézt cestičku p r o s t o t y, která otvírá vstup k srdcím. Nemysli si, že to je snadné a že je to něco, nad čím se lze usmát. Prostota slova je výtěžek mnohých zkušeností a hojného poznání. A předpokládá prostotu srdce, takovou, jakou měl náš blažený otec František a jakou si má přisvojit každé dítě Boží. Prostota slova předpokládá, že kazatel musí v sobě přetavit a ztvárnit všechny hlubiny pravdy, že jimi musí být cele prolnut, že musí být uchvácen jistotou pravdy a s jistotou pak dávat pravdu duším. Kázat prostě neznamená kázat o ničem a o všem. Znamená to odposlouchávat slova moudrosti na Srdci Spasitelově, rozmlouvat s dobrým Ježíšem v dětské důvěřivosti a se stejnou důvěřivostí rozmlouvat pak v kázání se svými posluchači. Každé kázání má být rozmluvou, i když poslouchající mlčí. Ale mluví jejich oči, jejich duše, jejich životy. A kazatel musí slyšet tento hlas, neboť jenom tak bude mluvit k duším a dotýkat se jejich rozkolísaného a rozbolavěného života. Jenom tak bude se snažit věrně tlumočit slovo Boží a více potlačovat slovo lidské. „A kdo má slova má, ať mluví slova má věrně. Nač mísit plevy s pšeničným zrnem? — dí Hospodin" (Jerem. 23, 28). Dávejme, můj drahý, stranou plevy svých lidských slov a mluvme věrně slovo Boží!

3

Drahý Antoníne, v tyto dny jsem dostal darem od jednoho ze

svých duchovních synů slovenský překlad knihy Yv. Etienne: L'homme de l'Offrande. Měl by's si tu knihu přečíst. Mluví se tu o mladém knězi-faráři, který usiluje o dokonalost a nechce být ničím jiným než mužem oběti. Cituji ti tu aspoň jeden úryvek, scénu, kdy mladý farář si jede obhlédnout svou novou farnost. Už v autobusu se spřátelí s několika svými osadníky. Autobus zastaví ve vesnici. „Vesničané se zastavují, aby si prohlédli kněze. Skutečně dobře padne pohlédnout v tento slunečný den konce léta na jeho dobře urostlou a mladou silou kypící postavu. Kněz se mezitím obrátí k staré ženě: „Nuž, paní Pitoisová, když máme stejnou cestu, dejte mi svůj košík. Já půjdu napřed, protože trochu pospíchám, a nechám vám jej tam nahoře." Údiv se rozhostil na všech tvářích. Bývalý farář v La Roche zřejmě nenavykl své ovečky na takovéto způsoby. „Ale, ale. . ."— zajíká se stařenka —„či jste neporozuměl, že jsem jen chudá žena?" „Právě proto! To je o jeden důvod více, abych vám pomohl." — „A že nejsem církevničkou?" — Kněz se znovu podívá na ni s útrpností, s jakou Ježíš hleděl na Kalvarii na své blízké a přece vzdálené společníky na kříži. „A to nic"— praví laskavě. „Vidím, že váš košík je těžký a já vám jej lehko vynesu. Dejte mi jej!" — „Ale kde jej necháte?" — „Na faře." Nový údiv se rozhostí po všech tvářích a obchodnice jej vyjádří i slovy: „Ona se neodváží jít pro něj na faru. A potom, to by vyrušovalo slečnu Klarisu, hospodyni." — „Tak jej nechám u brány" — navrhuje kněz — „mohu?"— „Zda můžete?" — zajíkavě povídá stařenka hlasem, pohnutým k slzám. — „Ale nevím, jak se vám za to odvděčím." — „To nestojí za řeč." Už i zdvihl slaměný košík a chtěl bezstarostně odejít, když ho stařenka zastavila poznámkou: „Nuž... víte . . . pomodlím se za vás jeden Zdrávas. Do kostela sice nechodím, ale modlitby jsem ještě nezapomněla". Obrátě se k ní, pozdvihl Michal klobouk, jako by dostal královský dar. A vážným hlasem, který zapůsobil na všecky, dodal: „Děkuji. Naopak, nyní jsem já vám zavázán, neboť modlitba je nejvzácnější věc na světě." Potom zmizel za hostincem cestou, stoupající rovnou na kopec. Ani nepomyslil na to, že tu, na tomto veřejném náměstí v La Roche proslovil slovy a chováním své první kázání." Co tomu říkáš, drahý bratře Antoníne? Neusměješ se, že starý otec Vavřinec, který tě před krátkým časem v dopise plísnil, že moc čteš romány, najednou sám cituje kněžský román? Usmívej se, ale ta scénka je pro nás všecky poučná. Nejkrásnější kázání je právě naše chování, náš styk s věřícími, naše neomrzená a neustále nově trpělivá ochota pomoci, posloužit komukoliv, kdykoliv a kdekoliv. Nejkrásnější, nejpůsobivější a nejvýmluvnější kázání je naše pomáhající, rozumějící, sloužící l á s k a k lidem, ke všem lidem a ke každému zvláště. Kéž bychom ji, drahý Antoníne, všichni měli a kéž bychom ji v měli hojnosti! To bychom teprve byli kazateli, zvěstovateli a dárci lásky Boží! Neboť, jak praví sv. Pavel: „Cílem kázání jest láska z čistého srdce a dobrého svědomí a víry nelíčené" (I. Tim. 1, 5).

P. Václav Zima:

VELIKÉ JMÉNO

Abychom pochopili smysl dnešní epištoly, jež k nám ústy apoštola Petra promlouvá o moci a síle jména Ježíšova, je třeba vědět, co předcházelo. Petr a Jan se ubírali do jerusalemského chrámu k modlitbě. Na nosítkách nesli zrovna kolem nich chromého od narození. Den co den ho tak přinášeli k bráně chrámové, aby tu žebral. Dnes ho přinášeli naposled, neboť tento den si vybral Pán, aby na něm prostřednictvím svého apoštola zjevil velikost a moc svého jména. Oba apoštolové vstupovali do chrámu a ubožák, který se po celý život nemohl postavit na nohy a žil jenom ze soucitu druhých, vztáhl k nim své ruce s prosbou o almužnu. Oči Petrovy i Janovy na něm spočinuly. S láskou a porozuměním. A Petr, stejně chudý na statky světa jako tento chromý žebrák, avšak bohatý na milost Páně, dává z toho, co má a co mu dal jeho Pán. Pozdvihuje ubohého trpitele a přikazuje mu: Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a choď! Ti, kdož byli svědky, žasli, když spatřili, jak ten, kterého denně vídávali sedět u brány Nikanorovy, vedoucí z nádvoří žen do nádvoří mužů a který se bez pomoci druhých nemohl postavit a nemohl udělat ani krůček, najednou poskakoval na obě nohy a s oběma apoštoly vstupoval do chrámu, chvále Boha. Petr viděl úžas a údiv v očích přítomných, a proto k nim v chrámu veřejně a otevřeně promlouvá. Je to velkolepá řeč, kterou nám Skutky apoštolské zaznamenávají, a v níž Petr dokazuje, že se tento zázrak neudál mocí a silou apoštolů, ale že byl způsoben Ježíšem, kterého farizeové ukřižovali a kterého Bůh vzkřísil z mrtvých. „A pro víru v jméno jeho dodalo jeho jméno síly tomu člověku, kterého vidíte i znáte." Byla to víra v Ježíše Krista a upřímná, důvěrná vzývání jeho svatého jména, jež uzdravila chromého a dala mu možnost chodit. Petrova slova zněla chrámem jerusalemským jako uchvacující hymnus na moc a sílu jména Ježíšova a zmocňovala se srdce poslouchajících. Podmaňovala je síle a moci toho jména, v němž byl chromý uzdraven. Když se to dozvěděli kněží, kteří měli ten týden podle stanoveného pořádku chrámovou službu, a velitel chrámové stráže, který bděl nad vnějším pořádkem v chrámě, dali oba apoštoly zajmout a vsadit do žaláře. Druhého dne stáli před veleradou, aby se ospravedlnili. A tu Petr tváří v tvář starším, zákoníkům a členům velekněžského rodu přednáší svou obhajobu. Zachycuje nám ji dnešní epištola. Tato obhajoba je ještě důraznějším vyznáním víry v sílu a velikost jména Ježíšova než byla řeč, kterou den před tím první apoštol proslovil k zástupům v chrámě. Jako bychom měli před očima celý živý a vzrušený výjev,

tak výrazně nám Skutky apoštolské líčí celé přelíčení! Před členy velerady a nejvyššími kněžími stojí dva prostí rybáři z Galileje. Stojí bez bázně a plni nadšení. Duch Boží je v nich. Petrova pravice je vztyčena proti soudcům a jeho hlas žhne jako plamen: „Pro jméno Pána našeho Ježíše Krista Nazaretského, kterého jste vy ukřižovali, kterého Bůh vzkřísil z mrtvých, pro ně stojí tento před vámi zdráv." Vzrušení probíhá řadami starších a velekněží. Jsou pobouřeni. Slova apoštolova se jich dotkla jako šlehnutí bičem. Ale než se mohou vzpamatovat a než mohou přerušit odvážnou řeč obžalovaného, Petr už hovoří dále. Co má lidstvo v Ježíši Kristu a v jeho jménu? Jako by tu apoštol odpovídal na tuto otázku nejen své době, nejenom těm, kteří ho postavili před svůj soud, ale všem lidem všech věků, a tedy i nám. Co máme v Ježíši Kristu a v jeho svatém jménu? Všecko. Jedinou naději spásy. Jsme stavitelé, kteří si stavějí dům svého štěstí časného i věčného. A Kristus jest z á k l a d n í k á m e n, na němž má býti budována stavba života jednotlivce i společnosti. Ježíš se svou láskou, se svou štědrou milostí, tryskající z krvácejících ran, se svým učením, dávajícím pravdu, je základ všeho. Nelze jej pominout. Lidský život musí počítat s ním. O něm prorokovaly stařecké rty Simeonovy: „Tento jest ustanoven ku pádu a ku povstání mnohých v Israeli a na znamení, jemuž budou odpírati"! (Luk. 2, 34.) Kolem jména Ježíšova se všecko soustřeďuje. A poměr k němu všecko určuje a rozhoduje. Nelze dojíti štěstí jinak nežli vyznáním svatého jména Ježíšova a podrobením se jeho silné a přece tak něžné vládě. Není v nikom jiném spásy! To jsou slova Petrova, jež zapalují. Slyšíme je, jejich ozvěna k nám doléhá z dnešní epištoly přes dálku tisíciletí, jsou stále přítomná. Přijímáme je s hlubokou pokorou, jež jest výrazem naší tisícileté víry v sílu, velikost a moc jména Ježíšova. „Není pod nebem jiného jména daného lidem, v němž bychom měli býti spaseni." Sv. Petr nás učí věřit tuto skutečnost celým srdcem a chápat ji celým životem. Křesťan, který má býti nositelem jména Ježíšova ve světě, musí být cele a ohnivě přesvědčen, že věčná spása každé lidské duše je závislá jenom na tomto jméně; toliko v Kristu lze dojíti věčné blaženosti. Pouze tou cestou, jíž jest Ježíš Kristus, může každá lidská duše, vykoupená jeho obětí a očištěná jeho krví, bezpečně a bez oklik dojíti svého věčného spasení. To je poučení, které nám všem neuhýbavě podává skvělá Petrova řeč. Měli bychom se právě o dnešním svátku, který jest oslavou jména Ježíšova, jež podle slov Pavlových „jest nade všecka jména" (Filip. 2, 10), ptát, zda nám skutečně Ježíš Kristus jest základním kamenem a zda opravdu věříme, že jenom v jeho velkém a svatém jménu máme bezpečnou cestu k svému věčnému štěstí!

A ještě jednu skutečnost si musíme připomenouti.

I naše duše, zasažená hříchem, je jakoby chromá. Má před sebou dalekou cestu. A hodně vzdálený cíl. Dojíti nebe! Dosáhnouti věčného spočinutí v náruči Otcově. A duše se nemůže postavit na nohy.

Hřích ji ochromil. Tu se nad ní sklání Církev, zrovna tak, jako se skláněl apoštol Petr nad chromým u brány jerusalemského chrámu, a ve jménu Ježíšově svátostným očištěním uzdravuje. Po každé, kdy ve zpovědnici lidská duše vztahuje své ruce a žebrá o odpuštění, děje se zázrak uzdravení chromého. A po každé tu zaznívají slova: „Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a choď!"

Drazí v Kristu! Dnešní epištola nám jasně připomíná, že jméno Ježíšovo jest jméno v e l i k é. Je to jméno Božího Syna. Jméno našeho Spasitele. Ve svém původním hebrejském znění Jehošua znamená tolik, jako: Jahve je Spasitel. Bůh je náš spasitel. Nejzářivější skutečnost našeho vykoupení, které nám otevřelo přístup k darům Božím a za něž máme býti Boží lásce vděčni celým svým životem, je vyjádřena tímto svatým a velikým jménem. Vzývejme je celou svou duší, vyznávejme je celým svým životem a milujme je nejsilnější láskou! Je znamením ochablé víry, nedostatečné lásky a pramalé vděčnosti, vyslovuje-li křesťan jméno svého Boha a Spasitele nadarmo, ze zvyku, jako pouhé citoslovce údivu nebo leknutí, anebo dokonce vyslovuje-li je v rouhání. Kdysi stál před pohanským prokonsulem křesťanský biskup Polykarp. Prokonsul na něho naléhal: „Přísahej a propustím tě, pohaň Krista!" A stařičký Polykarp odpověděl: „Šest a osmdesát let jemu sloužím a nic zlého mi neučinil. Kterak mi možno nyní rouhati se svému Králi, který mne vykoupil?" A raději přijal mučednickou smrt, než by se byl rouhal svatému jménu svého Pána. Nezastydíme se, moji drazí, my, kteří tolikrát zlehčujeme svaté jméno Ježíšovo svou neuctivostí, vyslovováním nadarmo, klením, rouháním? Připomeňme si častěji slova sv. Petra z dnešní epištoly, abychom v sobě dovedli vytvářet pokornou a živou úctu k jménu Ježíšovu, jež jest základním kamenem všeho a jedinou nadějí věčné spásy, a abychom byli plni i neochvějné důvěry v sílu a velikost tohoto sladkého jména. Neboť, jak praví sv. Ambrož, „vše máme v Ježíši Kristu a Ježíš Kristus jest nám vším." Amen.

Slavnost Zjevení Páně

F r a n t i š e k J e d l i č k a :

SLUNCE ŽIVOTA

Oslavy vánoční vrcholí ve svátku Zjevení Páně. Hod Boží vánoční nám připadá jako svátky rodinné, neboť předmětem úcty se stává božské dítko, přinášející světu mír a lásku. Zjevení Páně je veřejnou oslavou Narození Páně. Křesťané, chtějíce zdůrazniti

význam spásy a vykoupení, slavili podle starých východních zvyklostí narození Kristovo jako příchod vládce duší.

Živelná, v hloubce lidské věřící bytosti rozkvetlá radost nad zrozením Vykupitele, znovu propuká dnes a církev naslouchá starozákonnímu hlasateli Isaiášovi. Ten v prorockém vidění promlouvá jasně a výrazně o příchodu Mesiáše a líčí rozkvět mesiánského království. Svatý Jeroným ho právem nazývá evangelistou Starého Zákona.

Isaiáš, mluvčí v dnešní epištole, byl pro současníky vynikající osobností, jež aktivně zasáhla do dějin svého národa. Jeho prorocká činnost byla světelným majákem v těžkých dobách vyvoleného národa. Dvě velmoci, Asyrie a Babylonie, zápasily tehdy o nadvládu nad Malou Asií, což mělo svou odezvu i u proroka Isaiáše.

V prorockých výzvách zaznívá k národu obvinění, výstraha a příslib lepší budoucnosti. Zvláště druhá část knihy je naplněna povzbuzením pro malomyslné: Mesiáš je slávou nového Jerusalema.

Náš úryvek hovoří o realisaci království mesiánského. Útěšná slova starozákonního hlasatele nabývají nové výraznosti, neboť téměř z každého řádku cítíme tep radostně vzrušeného srdce. Povstaň a sviť, Jerusaleme, volá. Zjevení Boží, o němž blouznilo pohanstvo, se opravdu uskutečnilo. Splnila se přání těch, kteří naplněni smutkem a touhou hleděli do mlčenlivých a zamlžených obzorů budoucnosti. Příchod Kristův září jako světlo nebes v temnotách země.

Volání Isaiášovo je i pro nás radostnou výzvou. Zapomeň na dobu smutku a hanby, odpoutej se od země, rozsviť v duši světlo milosti Boží! Slunce spravedlnosti — Vykupitel rozleje světlo slávy Boží po celé zemi. Utrpení a strádání lidstva, dlouhé děsivé mlčení je prolomeno, nastává doba radostnější, opět zazáří Jerusalem. Taková blaživá naděje zalévá nitro prorokovo. I ty, křesťane, naplň své srdce touto hřejivou radostí!

Prorok opouští úzkoprsé smýšlení svého národa a opěvá rozšíření světla po veškeré zemi. Nové království mesiánské obsáhne všechny národy a světlem svého učení vzdálí temnoty bludů, jež ještě přikrývají národy.

Volání prorokovo je pro nás programovým heslem, jak prakticky máme usměrňovat křesťanský život. I v našich duších má zaznívati radost nového Jerusalema: zjevil se nám nebeský vládce, jenž kolem sebe šíří blahodárné ovzduší. I svět venku, noc pohanstva a nevěry touží po světle Slunce života, touží po Kristu, touží po zdroji radosti. Národové a jejich vládcové obracejí se ke světlu, jež vyzařuje nový Jerusalem — církev.

Drazí, nebudeme se šíře zabývati dobou, jež uplynula od té doby, kdy přišlo na svět božské dítko, aby vyplnilo plán vykoupení. Celé dějiny spásy můžeme přirovnati k obrovskému přílivu, jenž zaplavuje stále větší kraje. Tak se zvětšuje mesiánská říše.

Vidíme, že prorok upřel svůj pohled do dalekých století a tisíci-

letí, aby radostnou budoucností utěšoval sklíčené současníky. Nesmírné divadlo se odehrávalo v časovém postupu před očima duchovního Sionu, když četní národové přicházeli do nového Jerusalema a všichni se hlásili ke Kristu.

V epištole vystupují dva kontrasty: světlo a stín. V našem pozemském životě vítězí miliony elektrických světel nad noční temnotou, ale často v našich duších uvízne stín noci. Hřejivý paprsek Slunce spravedlnosti — Krista těžko se prodírá mlhou hříchu. Dejme zazářiti ve svém nitru světlu jako Sionu, obracejme zrak k božskému Slunci, přinášejme mu dary radostné služby a radujme se ze světla života. Amen.

I. neděle po Zjevení Páně

Josef Havel:

SVÁTEK SVATÉ RODINY

Dnešní svátek svaté Rodiny se jaksi ztrácí v řadě neděl církevního roku, ačkoliv by měl býti velkým a slavnostním dnem každé křesťanské rodiny. Tak veliký je totiž význam a účel tohoto svátku. Je to patrno již z introitu dnešní Mše sv., který začíná vážnými slovy: „Plesá radostí otec spravedlivého, nechť se raduje otec tvůj a matka tvá, a ať plesá ta, jež porodila tebe!" Dnešní svátek zavedl již r. 1893 veliký papež Lev XIII, který tak rád by byl už před padesáti roky rozřešil těžké sociální problémy a který zdůrazňoval, že základem obrození lidské společnosti je obrození rodiny. Proto zavedl tento svátek, který má býti povzbuzením, aby lidstvo, a na prvním místě ovšem otcové, matky a děti, si uvědomili, že v rodině, v křesťanské rodině je základ všeho, všemi hledaného štěstí, spokojenosti, hmotného blaha a dokonce i věčné spásy. A protože příklad více působí a více táhne než pouhá slova, dává za vzor Svatou Rodinu. Dnešní sv. evangelium nám kreslí takový krásný příklad křesťanského života rodinného, že nemůže býti krásnějšího. Otec a Matka vedou tě do chrámu, aby společně přinesli Hospodinu oběť. Domácí rodinný život svaté Rodiny bývá znázorněn na obrazech, které míváte ve svých bytech a bývá tam v různých obdobách znázorněn sv. Josef a Panna Maria při práci a božské Dítě, jak pomáhá sv. Josefu při jeho řemesle. Ze všech těch obrazů vyzařuje opravdové rodinné štěstí a spokojenost. Sv. epištola nás dnes poučuje, co jest základem a podmínkou takového krásného rodinného života a prosí: „Oblecte se tedy jako vyvolení Boží, svatí a milí, v srdečnou milosrdnost, dobrotu, pokoru, mírnost, shovívavost, snášejíce jeden druhého a odpouštějíce si vespolek! . . . Ke všemu tomu však mějte lásku!" Tyto ctnosti jsou půdou, z níž pak na stromě rodinného

života naroste ne jablko sváru, ale opravdového štěstí a spokojenosti.

Základem k tomu musí býti dobře uzavřené manželství. Rodina se zakládá svátostným manželstvím. Když je základ rodiny — manželství — pevně postaven, bude i stavba, na něm vyrostlá, rodina, dobrá a pevná. V opačném případě, je-li manželství pochybené, stavba na něm postavená se shroutí. Proto mladí lidé, kteří uzavírají manželství, mají míti na manželství správný názor. Nesmí uzavírati manželství lehkomyslně a musí býti připraveni i k oběti jeden pro druhého. Jenom s těmito předpoklady vytvoří správný rodinný život a provanou své rodinné prostředí křesťanským duchem. Dnešní svátek všem manželům, i těm, kteří dosud ještě manželství neuzavřeli a zatím se na ně jen připravují, velmi vážně připomíná povinnost vytvářet společnou prací křesťanské rodinné prostředí. Jak uspořádat rodinný život, aby byl vskutku křesťanský a aby všichni, kteří jsou na tomto rodinném životě zúčastněni, byli šťastni a spokojeni? Základním předpokladem k tomu je správný a vskutku křesťanský poměr mezi mužem a ženou, mezi rodiči a dětmi. Sv. Pavel v epištole, kterou jste právě slyšeli, dává bezpečné a jasné směrnice. Radí vám na prvním místě, abyste byli s v a t í. Svatý je ten, kdo je aspoň bez těžkého hříchu, ve stavu posvěcující milosti Boží. I hodní manželé jsou lidé, naklonění více k zlému než dobrému. Mohou zhřešit, neboť nesou v sobě oslabení přirozenosti, ale mají se snažit zbavit se hříchu a znovu se posvětit svatými svátostmi. Dále radí sv. Pavel, aby manželé měli k sobě srdečnou milosrdnost, dobrotu, pokoru, mírnost a shovívavost, aby se snášeli a jeden druhému odpouštěli a aby jejich vzájemný poměr se uskutečňoval v obapolné lásce. Tato láska, o níž praví sv. Pavel, že jest dokonalým svazkem, je živnou půdou, z níž jedině vzklíčí vzájemné porozumění mezi oběma manžely stejně jako mezi rodiči a dětmi. Jedině tato ctnost má schopnost zabrániti různým prudkým projevům nevole a nesouhlasu, nezdravé snaze po poručníkování, nemilým hádkám a různicím, jak často bývají v mnohých rodinách skoro každodenním zjevem. Bude-li mezi manžely vždycky takováto upřímná a vyrovnávající láska, pak ani jednomu ani druhému z nich nebude za těžko říci: „Chybil jsem, když jsem poněkud vybočil z dráhy manželského souladu, odpusť mi!", a druhá ruka mu bude jistě s radostí podána na důkaz usmíření. A tak v rodinách, kde všichni uposlechnou rady sv. apoštola, bude vládnouti trvalý mír, pokoj a soulad.

V rodině vedle muže a ženy je ještě třetí činitel, který přečasto bývá kamenem úrazu. Je to dítě. Dítě teprve přivádí manželství k plnému rozkvětu, jím teprve manželství dozrává. Dítě přináší do křesťanské rodiny radost z vědomí, že rodiče se stali účastnými stvořitelského díla Božího, že byli samým Bohem delegováni, aby rozmnožili počet nejdokonalejších tvorů na zemi, lidí. Na otcovství a mateřství je třeba dívati se především s hlediska nadpřirozeného. A s tohoto hlediska také usměrňovati výchovu dětí: aby byl roz-

množen počet nebešťanů. A tak s radostí nad narozením dítěte si musí rodiče uvědomit i svou velikou odpovědnost, jež na ně byla vložena: vychovati dítě a vychovati je správně a dobře. Pohled na smějící se děťátko v kolébce a veliká láska k němu svádí často rodiče k neuvědomělému názoru, že mají v kolébce andělíčka. Ano, je po křtu sv. jistě ve stavu posvěcující milosti Boží, je svaté, ale je to přece jen člověk, z ráje vyhnaný syn Evin, který sice byl zproštěn hříchu dědičného, ale nikoliv jeho následků, to jest náklonnosti k zlému. Každý člověk, tedy i to vaše milé, dosud nevinné dítě, je nakloněn více k zlému než dobrému a vaším úkolem bude tuto náklonnost k zlému v dítěti omezovat a vštěpovat mu náklonnost k dobrému. Tomu říkáme výchova. Nelze mi dnes v krátkosti povědět vám všecky základní směrnice správné křesťanské výchovy. Připomínám jen, že je potřebí k výchově velké trpělivosti, lásky k dítěti i důvěry, neboť nedůvěra v dítěti zabíjí lásku k rodičům. Nejdůležitějším činitelem ve výchově je však dobrý příklad. Malé dítě neuvažuje, ale má zdravý zrak a sluch a chápe. Dávejte vždycky svým dětem dobrý příklad! Vidí-li dítě, že se rodiče mezi sebou hádají, že jeden mluví o druhém ošklivě, že si navzájem nedůvěřují a každý si žije po svém, jak to působí na dítě, které v takovém rozháraném prostředí žije? Zda může takovéto rodinné prostředí dát dítěti správné názory o manželském a rodinném životě? I k zbožnosti musí vychovávati rodiče svým příkladem. Vzpomínáme s úctou na své křesťanské matky, které byly prvními učitelkami naší zbožnosti, první do našich dětských dušiček zasévaly setbu víry a naučily nás znamení kříže sv. a základním modlitbám ještě dříve, než jsme začali chodit do školy. A s jakou lítostí musíme hleděti na mnohé maminky, které nejen že tomu všemu dítě nenaučí, takže teprve ve škole v hodině náboženství se musí naučit spínat ruce k modlitbě a dělat kříž, ale které ještě sv. náboženství před svým dítětem zlehčují a nejdou mu vstříc svým dobrým příkladem zbožného křesťanského života. Nezapomínejme na povinnost dobrého příkladu svým dětem, jsme přece za ně Pánu Bohu odpovědni a budeme i za duši svého dítěte jednou před soudem Božím klásti účty!

Drazí v Kristu! Dnešní svátek sv. Rodiny ukazuje každé křesťanské rodině vzor příkladného rodinného života. Sv. Pavel promlouvá svá slova v epištole, jako kdyby přímo viděl před sebou onen zářivý obraz svaté Rodiny nazaretské! I my mějme před očima tento vzácný příklad a přibližujme se mu ve svých rodinách. Otcové nechť následují pracovitého a spravedlivého Josefa, který s trpělivostí a oddaností pečuje o Matku Boží i o svaté Dítě! Matky nechť nalézají vzor v Matce nejsvětější, Panně Marii, která dovedla i svým mateřstvím naplňovati vůli Boží! A děti ať se učí od malého Ježíška, který — ač Bůh — byl poddán své lidské Matce a svému Pěstounu a poslouchal je. Bude-li každý z nás, kteří tvoříte rodiny naší farnosti, takovým, jakým byl sv. Josef jako muž a pěstoun, jako byla

P. Maria jako matka nejčistší a nejobětavější a jakým byl Ježíšek ve své poslušné oddanosti, pak i ve vašich rodinách se uskuteční příkaz Apoštolův z jeho dnešní epištoly: „Pokoj Kristův, ke kterému jste povoláni, abyste byli v jednom těle, vládni v srdcích vašich." Amen.

II. neděle po Zjevení Páně

Dr Alexander Heidler:

KRISTUS A MANŽELSTVÍ

(Homilie na evangelium o svatbě v Káně Gal.)

Drazí v Kristu!

I.

Po třicet let žil Syn Boží skrytým životem modlitby a práce uprostřed lidské rodiny, jako dělník v dělnické rodině. Pak přišla jeho chvíle. Po velikém zjevení slávy Boží u Jordánu, po tvrdé samotě pouště, po vítězném boji se Satanem přišel opět do rodné Galileje a hlásal evangelium Království Božího. Říkal: „Čas se naplnil a Království Boží se přiblížilo. Čiňte pokání a věřte evangeliu!" (Mar. 1, 15.) Ale ještě než začal kázat, zjevil prvním učedníkům svou slávu na svatbě v Káně Galilejské. — Ježíš na svatbě — a právě tam činí svůj první zázrak! Jak byl tento obrázek vždy křesťanům milý! Ale dnes jsme dospěli tak daleko, že k nám i tento radostný okamžik ze života Kristova volá: Čiňte pokání!

II.

1. „Byla svatba v Káně Galilejské" — a to znamenalo pro takové východní městečko týden srdečné radosti a všeobecného pohostinství. „Byla tam matka Ježíšova" — všude tu skromnou, oduševnělou ženu rádi viděli. Zde to snad byli dokonce její příbuzní, kteří byli vděčni za pomocnou ruku hodné tetičky. Ale zatím se také Ježíš, ten tajemný mladý tesař z Nazareta, vrátil ze své cesty na jih jako vynikající učitel zákona Božího, obklopený nadšenými žáky. Tato podivuhodná družina přece také musí býti pozvána na svatbu, i když to znamená nové zatížení rozpočtu. Ostatně obyčejně každý host něco přinese. Jaký pak svatební dar věnuje asi novomanželům tento bratranec, který všechny tolik překvapil?

2. A Ježíš pozvání přijímá. S úsměvem myslí na to, že mu za chvíli jeho porozumění pro lidské radosti budou pokrytci vyčítat. Ano, přišel Jan Křtitel, nejedl ani nepil, a říkají: „Má zlého ducha — vždyť je to blázen!" Pak přišel Syn Člověka, jedl a pil, a tu zase praví: „Hle, člověk žrout a pijan vína, přítel celníků a hříšníků."

Inu, není člověk ten, aby se zalíbil lidem všem (Srov. Mat. 11, 11 n).

3. Ale jeho pohled směřuje ještě dále k budoucnosti. Jde na svatbu a vidí před sebou všechny ty miliony a miliony mladých mužů a žen, kteří jej také pozvou na svou svatbu, kteří spojí svá čistá srdce a čistá těla v Jeho jménu. Ano, manželství bude sedmou svátostí v Jeho Království. Snoubenci budou na chvíli Jeho kněžími: svým slovem lásky a cti druh druhu udělí svátost, stvrzenou zástupcem Církve. Muž bude obrazem Kristovým a žena obrazem Církve. On — jako Kristus — bude hlavou, dárcem nového života, ale také spasitelem, který se neleká obětí. A ona — jako Církev — bude poslušnou a milující družkou, věrnou pomocnicí, bude přijímati sémě nového života jako spolupracovnice Boha Stvořitele a bude matkou nového pokolení učedníků Kristových.

Ježíš sám nyní opouští tiché štěstí rodinného života, protože Ho volá Otec k ještě větším věcem. Přišla chvíle, kdy to bude muset skoro tvrdými slovy připomenouti vlastní milované matce: „Co mně a tobě do toho, ženo? Ještě nepřišla má hodina." Ale právě v této chvíli chce naznačit, že se sám pro sebe rodinného štěstí zříká také proto, aby je mohl s tím větším požehnáním dáti druhým. Jeho sedmá svátost má po celém světě stvořiti miliony nových Nazaretů. Proto jde nyní na svatbu.

4. Ale před božským okem Ježíšovým vystupuje ještě třetí pohled a ten je bolestný. Kolik bude svateb, na které Ježíš nebude pozván, ano, z kterých bude přímo vyhnán. Jaká pak svátost? Stačí docela všední úřední formalita! Bez toho by to mohla být pomalu svatba stříbrná. Ostatně, k čemu by tu byl Ježíš. On si prý dovolil prohlásit: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!" (Mat. 19, 6). To je přece nesnesitelné.

A budou také svatby, na které sice Ježíš ještě ze zvyku pozván bude, ale jen na oko. Ve skutečnosti bude jen znovu zneuctěn svatokrádeží. A nebude divu, po takové přípravě na svátost. Nebo bude pozván slabochy, v této chvíli sice snad upřímně, ale za chvíli bude zase vyhnán z nové rodiny náboženskou vlažností a mravní zvrhlostí, která vidí hlavní úkol manželů v tom, aby byl za každou cenu zmařen nejpodstatnější cíl manželství — děti.

Při tomto pohledu, který se před ním také jistě vynořil cestou do Kány, jako by si Pán Ježíš povzdechl: Chudým snoubencům v Káně vypomohu v nouzi zázračným svatebním darem, překvapující zásobou dobrého vína. Těm, kdo mne pozvou na svatbu v mém Království, dám více: celé moře milostí a pravého štěstí. Ale vám, ochablí a poloviční křesťané, mohu dáti jen jedno — svou výzvu: „čiňte pokání!"

III.

Drazí křesťané, toto k vám dnes volá Pán Ježíš: „Čiňte pokání ve věci svého manželství!" Jestliže jste Ježíše vůbec nepozvali na svou svatbu, zavolejte ho zpět, dokud je čas. Většinu neplatných

sňatků lze poměrně snadno napravit svátostnou obnovou manželského slibu. Pomáhejte k nápravě manželství i svým přátelům. Takový apoštolát se vskutku podobá účasti Panny Marie na zázraku v Káně Galilejské: „Nemají vína". Vy, kdo jste snad Ježíše ze svého manželství vyhnali později, čiňte pokání a volejte ho zpět důkladnou sv. zpovědí. Právě ve zpovědnici lze často najíti křesťanské řešení i tam, kde je zdánlivě jediným východiskem hřích. A vy, mladí lidé, kteří se teprve na manželství připravujete, pamatujte: Svatba bez Ježíše není pro katolíka vůbec svatbou. Žijte od této chvíle tak, abyste jednou mohli bez hanby pozvati Ježíše na svou svatbu. To znamená: čisté srdce a čisté tělo, třebas i uprostřed Sodomy; cudná láska mezi věřícími snoubenci až do svatby — a čisté, plodné manželství po svatbě. Bude to někdy tuhý boj s vlastním tělem a s celým světem. Ale každá nová rodina, opravdu křesťanská, která bude takto vybojována, bude míti veliký podíl na splnění slov Spasitelových: „Království Boží se přiblížilo."

Dr Kajetán Matoušek:

MANŽELSTVÍ JE SVÁTOST

I. *Důležitost manželství.* Účast Spasitelova na svatbě v Káně Galilejské, jak jsme o ní v dnešním evangeliu slyšeli, je důkazem důležitosti manželství, když je Kristus Pán, jenž nechodil po žádných zábavách, neváhal poctíti svou božskou přítomností. Proto uvažujme dnes podle přání Církve sv. o manželství a všimněme si, čím vlastně manželství je!

II. 1. *Manželství je smlouvou.* Manželství, jak je vymezuje § 44 našeho občanského zákoníku, jest smlouvou, kterou prohlašují dvě osoby různého pohlaví, že chtějí spolu nerozlučně žíti ve společenství, vychovávati děti a navzájem si pomáhati. Bylo ustanoveno samým Bohem, tím, že Bůh v stávajícím světovém řádu stvořil lidstvo ve dvou různých pohlavích a vložil jim do nitra vzájemnou náklonnost k vytvoření tohoto spolužití za řečeným účelem. Je proto staré jako lidstvo samo a něčím přirozeným. Nalézáme je v dějinách lidstva jako prvotní formu žití u všech národů. Potvrzením toho je bible, vyprávějící o stvoření prvních lidí, kterým Bůh požehnal, řka: „Roste, množte se, naplňte zemi!" (1. kn. Mojž. 1, 28.) „Opustí člověk otce svého i matku svou a přilne k manželce své, že budou dva tělem jedním" (1. Mojž. 2, 24). Ještě starším dokladem tohoto původního manželského zřízení je z vykopávek babylonských objevený kodex Hammourabiho z roku 2.200 př. Kr., zmiňující se o něm. Je tedy zcela bezdůvodná smyšlenka některých evolucionistů, jako by původně byla vzájemná volnost a promiskuita, pak víceženství nebo vícemužství a teprve pozdním, umělým stupněm vývoje dnešní forma manželství. Nejlepším vyvrácením

těchto bajek jsou nejnovější objevy cestovatelů a ethnologů, zvláště P. Schmidta, že u nejstarších lidských kmenů, jako jsou Pigmei a Pigmoidi na Malace a ostrovech Tichého oceánu, je známa jedině tato forma řádného manželství v našem smyslu, kdežto stavy ve smyslu evolucionistů jsou u kmenů mladších, degenerovaných. To vlastně můžeme pozorovati i sami, že v manželství se neděje vývoj k lepšímu, nýbrž naopak od spořádaných poměrů dob starších k degenerovaným zjevům divošských poměrů víceмužství nebo víceženství dob moderních.

2. *Posvátnou.* Jako zřízení božské bylo manželství proto vždy u všech národů považováno za věc posvátnou, a krásně česky vyjadřováno slovem „svatba", z kmene „svatý". Starozákonní kniha Tobiášova dojemně líčí posvátnost sňatku vyprávěním o mladém Tobiáši, jenž šel otci z Ninive do dalekého města Rages pro půjčené peníze a provázel jej sám jím nepoznaný archanděl Rafael. Když se stavili v městě Ekbatan, upozornil průvodce mladého Tobiáše, že zde bydlí jeho strýc Raguel a radil mu požádati o ruku jeho dcery Sáry. Tobiáš uposlechl a požádal o Sáru, kterou dostal. Velice vážně se však na sňatek připravoval a řekl své nevěstě: „Sáro, vstaň, a modleme se k Bohu ... Jsme děti svatých, proto se nesmíme spojovati jako pohané, kteří Boha neznají" (Tob. 8, 5). Raguel, ujav pravou ruku své dcery, dal ji do pravice Tobiášovy řka: „Bůh ... budiž s vámi, spojiž vás a splniž na vás své požehnání. „Vzavše pak list, sepsali manželskou smlouvu. Potom hodovali a dobrořečili Bohu!" (Tob. 7, 15.)

3. *Kristem povýšenou na svátost.* Manželství, jež až do doby Krista Pána bylo sice posvátnou, ale přece jen pouhou smlouvou, povýšil teprve Pán Ježíš na skutečnou svátost. Posvětil je již svou přítomností na svatbě v Káně Galilejské, ale zejména jasně o něm prohlásil: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj" (Mat. 19, 6), naznačuje tím, že spojení manželství nastává zvláštním působením Božím, které je ve všech svátostech. Zejména pak sv. Pavel, přirovnávaje spojení manželské k spojení Krista s Církví, vyzdvihuje jeho svátostný ráz. Neboť má tři prvky svátosti. Totiž představuje něco svatého, t. j. spojení Krista s Církví; jest znamením milosti posvěcující, poněvadž vyjadřuje spojení Krista s Církví, působící milost posvěcující podle slov apoštolových: „Kristus miloval Církev a vydal sebe samého v oběť za ni, aby ji posvětil" (Ef. 5, 25), a za třetí působí milost posvěcující, kterou znamená. Neboť sv. Pavel mluví o křesťanském manželství jako spojení nadpřirozeném a stálém podle příkladu spojení Krista s Církví, jakým by nemohlo býti bez milosti Boží posvěcující a pomáhající. Uzavírá pak své učení o manželství tvrzením, že „svátost tato je veliká, avšak v Kristu a Církvi" (Ef. 5, 32).

A skutečně od nejstarších dob křesťanských stav manželský byl v Církvi vždy počítán mezi sedm svátostí, jak toho důkazem je i to, že je za takovou považují i dnes odloučené církve východní, které

to mají ještě z nejstarších dob původní jednoty církevní. Teprve protestanté až v XVI. st. začali popírati svátostný ráz manželství.

4. *Účinky svátosti manželství.* Když dnes dva katoličtí snoubenci, podle ustanovení Církve, Kristem vybavené vší mocí, uzavírají před farářem nebo knězem jím pověřeným, a dvěma svědky smlouvu manželskou, kterou si slibují věrnost a lásku až do smrti, Duch Svatý sestupuje v jejich duše, spojuje je neviditelným, duchovním poutem svazku manželského, svou přítomností rozmnožuje v nich milost Boží posvěcující, a zároveň jim dává milost, pomáhající k plnění povinností manželských, jež tím na sebe berou. Poněvadž tato svátost spočívá v uzavření smlouvy manželské, kterou činí sami snoubenci, jsou oni sobě kněžími této svátosti, sami sobě si ji udělujíce. Kněz je jen třetím svědkem, či notářem, předepsaným Církví k platnosti této smlouvy, ale neuděluje svátost, jako je tomu u jiných svátostí. Proto snoubenci přijímají tuto svátost v kněžišti, jinak vyhrazeném jen kněžstvu. Jak tedy posvátný a jedinečný to okamžik v životě křesťanů, který od nich žádá svatost duše!

5. *Souhlas podstatným prvkem.* Přirozeně, jestliže spočívá svátost manželství v společné smlouvě, kterou se odevzdávají snoubenci jeden druhému svým tělem, že je třeba vzájemného souhlasu jako podstatného prvku každé smlouvy, k tomuto účelu manželského spolužití. Tento souhlas musí býti zcela dobrovolný bez jakéhokoliv vnějšího přinucení, vzájemný od obou snoubenců a veřejně projevený. Oddávající kněz jej od snoubenců přijímá, a kdyby některý z nich na otázku, zda se berou dobrovolně a bez přinucení, záporně odpověděl, nemohl by býti sňatek uskutečněn.

6. *Doprovázející obřady.* Dodatečné obřady sňatek doprovázející jsou slavná přísaha, kterou si snoubenci slibují věrnost a lásku slovy: „K tomu mi dopomáhej Bůh Otec, Syn a Duch Svatý." Na to kněz posvětí jim snubní prsteny v kruhu uzavřené bez konce, jako znamení jejich věrnosti a lásky, jež též nemá míti konce, napomene je k této lásce a věrnosti a dává jim požehnání. Oddavky mají býti ve všední den dopoledne a to se zvláštní mší sv. za snoubence, aby při ní nevěsta mohla dostati zvláštní požehnání.

III. *Uzavírati vždy církevní sňatek.* Jestliže jsme poznali, že manželství je svátostí, je zřejmé, že tuto svátost mohu přijmouti jen v Církvi katolické, která jediná od Krista založená, dostala moc svátosti udělovati. Jako mi nikdo mimo Církev nemůže dáti na příklad odpuštění hříchů, tak ani tuto svátost. Proto manželství uzavřené mimo Církev může sice býti právní smlouvou jako jiné platné smlouvy, ale není svátostí. Je tedy nutné, aby katolík vždy přijal svátost manželství, již není možno od smlouvy svatební odděliti, ježto svátost manželství spočívá právě v této smlouvě manželské, uzavřené předepsaným způsobem od Církve svaté. Katolíci tedy budou vždy uzavírati své sňatky ve své Církvi. I když bude zákony státními nařízeno uzavírati sňatky občanské, katolíci

vždy ve svém svědomí jsou zavázáni po uzavření povinného sňatku úředního ihned jíti do kostela, aby tuto smlouvu posvětili přijetím svátosti, tím, že ji opakují předepsaným způsobem od Církve ještě jednou. Ovšem že před tím při zadávání sňatku občanského zadají si současně i za sňatek církevní, aby tento mohl býti včas připraven. Totéž je povinen učiniti alespoň dodatečně i ten, kdo již dříve uzavřel nekatolický sňatek, nechce-li žíti v hříchu a chce-li býti řádným katolíkem, neboť jinak by mu musily býti podle předpisů církevních odříkány i ostatní svátosti, zejména sv. zpověď, ba i církevní pohřeb. Spraví se to velmi snadno předložením oddacího listu na farním úřadě, obnovením manželského slibu církevní formou a přijetím požehnání, čímž se nekatolický sňatek posvětí. Vše se děje v takovém případě zcela tajně a bezplatně. Nuže, nejmilejší, kéž by nebylo mezi vámi a vůbec v naší osadě jediného katolíka, který by nežil v manželství svátostném, o němž praví starý spisovatel církevní ze třetího století Tertulian: „Kdož vypoví, jak šťastné je manželství, které Církev svazuje, svatá oběť stvrzuje, požehnání pečetí a Otec nebeský uznává! Oba slouží témuž Pánu. Spolu se modlí, spolu se postí, jeden druhého vzdělává, povzbuzuje a snáší. Spolu jsou v kostele u stolu Páně, spolu v soužení, a spolu v osvěžení. Žádné tajemství jeden před druhým, netřeba skrývati skutků milosrdných, aniž se modliti tajně a skrytě. S radostí to vidí a slyší Kristus a posílá jim pokoj svůj. To měj na paměti, až bude třeba; neboť není dovoleno věřícím jinak vstupovati v manželství, a kdyby se smělo, neprospívalo by." Amen.

III. neděle po Zjevení Páně

P. Stanislav Sasina:

MILOVATI BUDEŠ BLIŽNÍHO SVÉHO

Drazí v Kristu, povím vám, nač jsem přemýšlel nedávno. Jel jsem vlakem, a protože jsem neměl právě nic v ruce, pozoroval jsem tváře kolem sebe — snad to byla i zvědavost, ale měl jsem z toho užitek. Byli jsme tam tak trochu ze všech vrstev a povolání. Kdo mohl, ten klímal, ničeho si nevšímaje, a také nikdo snad nepromluvil. Ve vagonu bylo teplo a to ještě zvyšovalo únavu všech a chtivost spánku, jako každého, kdo přijde ze zimy do tepla. A zdálo se, že kdyby lidé nemusili, ani by nedýchali. Kola narážela jednotvárně o spáry kolejnic a každý malátně přivíral oči.

Sedíme tak proti sobě, vedle sebe ve vagonu a myslím si: Kolik lidí, tolik duší, tolik našich zvláštních osudů a cest. Každý nosíme v sobě svůj osobní svět, z kterého pronikne navenek jen máloco, buď že to člověk zatajuje úmyslně nebo že se v sobě nevyzná. Jen

jednotlivec, plný lásky, odhalí bystře nebo spíše uhodne leccos v druhém podle vlastního nitra. Jinak platí to, co napsal Březina: „Nepoznány se míjejí duše, každá svou rozžatou svítilnu při potkání cloní, nedůvěřivá." S tolika lidmi chodíme po této zemi, v denním nebo občanském styku svého života — a rozevírá se mnohdy, většinou mezi námi závratná propast. A přece si máme být tolik, tolik blízko. Bratři v Kristu. Milující Boha, milující sebe navzájem. Milující, to znamená sbližující se. My říkáme: miluji Boha, ten je dobrý, ale s bližním si nerozumím, ten je zlý. A to není upřímné.

Sv. Bernard říká, že láska má dvě paže: jednou objímá Boha, druhou bližního. Člověk, který by říkal, že miluje Boha, a přitom by neměl lásky k bližnímu, byl by pokrytec a lhář. Protože: Kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovat Boha, jehož nevidí? Vědomí, že můj bližní je mým bratrem v Kristu, že i on byl vykoupen krví Kristovou jako já a že všichni máme nad sebou společného Otce, musí ve mně nezbytně probouzet spravedlivou lásku, kterou se snažím milovat svého bližního jako sebe samého.

Nedomnívejte se, že začnu planě naříkat. Sami to cítíte: Všude v přírodě je klid. Klidem a pokojem dýchají lesy, pole — všechno je klidné, tak tiché, tak svaté — jen člověk nikoli. Statisíce lidí v útrapách denního života, všude samá honba, bolest, boj na život a na smrt — n e l á s k a. A mělo by být mezi námi tolik lásky! Lásky ve smyslu Kristově, to znamená nesobeckosti, sdílení naší duše a našich hodnot jinému. Nemůžeme nějak přijít na to, že je třeba počítat s l á s k o u ve skutečném životě.

A přece pravý pokrok nemůže být bez pokroku v l á s c e. A to ne v obyčejné lidské lásce, ale ve vzájemné k ř e s ť a n s k é lásce — protože jen myšlenka, že každý bližní je můj bratr v Kristu, že jej mám milovat jako Krista a jako sebe, nás posílí i tam, kde pro čistě l i d s k o u lásku není už důvodu. Tam nastupuje l á s k a k ř e s ť a n s k á. Láska ú č i n n á a p r a k t i c k á.

Podél cesty žebral jeden ubožák slepý a druhý chromý. Slepý volal: Dejte almužničku slepci, který nemá oči, aby viděl cestou. Chromý volal: Dejte almužničku chromému, který nemá nohou, aby chodil cestou. Byli na tom oba špatně. Jednoho dne řekl slepec chromému: Já nevidím, ale mám velmi dobré nohy. Ty nemáš dobré nohy, ale výborné oči. Udělejme to tak: já tě vezmu na ramena a ty budeš chodit na mých nohou a já budu vidět tvýma očima. Návrh byl přijat. A od té chvíle slepec, který půjčoval své nohy chromému, a chromý, který půjčoval své oči slepému, vytvořili útvar vzájemné lásky, která chodila světem.

Drazí v Kristu, jak snadno dojdeme k vzájemné bližeňské lásce, když dovedeme z a p l n i t s v o u d o b r o t o u n e d o s t a t k y d r u h ý c h, sourozenci mezi sebou, děti a rodiče, staří s mladými, jako slepý odpomáhal chromosti chromého a chromý slepotě slepého.

T o j e p r v n í p r a k t i c k á r a d a p r o ž i v o t v l á s c e A d r u h á r a d a, p r o n á s p r o v š e c h n y: poznatek ze

života: Zkusme to, být všichni jednodušší, prostší. Lidé škrobení, složití, nemívají mnoho lásky. Věřte, co je na nás jednoduché a prosté, to je krásné. Věci nejjednodušší jsou nejkrásnější.

Hleďte, chodíme kolem sebe celý Boží rok, každé ráno, do továrny, do úřadu, do školy, do obchodu, díváme se na sebe, zdravíme se, ale zůstáváme si tak daleko. A jednoho krásného rána jdem kolem sebe, a jsme tak nějak svátečně, řekl bych skoro božíhodově naladěni, žádná uzavřená škrobenost — a díváme se na sebe docela jinak, ne lhostejně, chladně, ale v srdci máme takovou zvláštní radost a ta prosakuje jako světélko z pod kory ven z nás — a nám se zdají tváře, které potkáváme, svátečnější, radostnější, i ten náš pozdrav zní docela jinak.

Pojednou si uvědomujeme, že si nejsme cizí, a že to není tak těžké, vyhladit záhyby a vrásky a vyladit duši do radostného tónu, do harmonie se srdci druhých a pochopit, že jsme si docela blízko, že jsme všichni bratři, poslaní k tomu, abychom vzájemnou účinnou láskou naplnili tento život. A že jedině příkaz: „Milovati budeš bližního jako sebe sama" může být trvalým mostem mezi lidmi. A že by bylo mnohem krásněji mezi námi, kdyby láska, která zušlechťuje všechnu spravedlnost, šla s námi do práce, ke stolu, do továrny, do školy, do kanceláře. Kdybychom v každém viděli bratra a přítele, na kterého je radostno se usmát, kterému je radostno dávat; pak bychom pochopili plně smysl modlitby:

Bože, dej, abych netoužil tolik být potěšen jako spíše uměl potěšit,
být pochopen jako spíše umět pochopit,
být milován jako spíše umět milovat.
Protože dáváme-li, obohacujeme se,
odpouštíme-li, sami docházíme odpuštění,
umíráme-li, rodíme se k životu věčnému.

Drazí v Kristu, při těchto slovech se mi vtírá do mysli: Co je to platno, že to říkáš, když slovo zůstane slovem a snad nikdo je neuvede ve skutek. Nevěřím tomu. Proč? Protože vím, že vy umíte chtít něco dokázat, a potom: Je to tak lehké začít dokazovat lásku skutkem. Začněme. Čím? Úsměvem.

A to je třetí rada pro účinný život v lásce. Úsměv je projev lásky. Člověk, který se stále mračí a zlobí, ten nemá mnoho lásky. Zkusme to usmívat se, úsměvem širokým a čistým, úsměvem utišujícím.

Někdo posuzuje nepříznivě naši práci, jsme sklíčeni; usmějme se na plná ústa — je-li náš úsměv nevinný a veselý, ten člověk, co nás posuzoval, se také usměje — a dopadne to dobře. Zkusme to!

Chceme upozornit, dát užitečnou radu. Upozornění a rada jsou věci, které my lidé špatně trávíme. Ale usmívejme se, nahraďme tvrdá slova laskavým pohledem, usměvavými ústy, celým radostným výrazem tváře. A naši radu, naše upozornění lehčeji snesou, protože neporaní.

Jsou chvíle, kdy před určitými souženími bratří nenacházíme slov, kdy nám nenapadnou potěšující věty. Usmívejme se z celého srdce, celou svou spolucítící duší. Trpíme — a úsměv přítele nás posilnil. Zkusme to i my podobně vůči druhým. Usmívejme se na sousedy, na toho, komu popouštíme místo, na pána, který se omlouvá, že nám na cestě stoupl na nohu. Je často těžké najít správné slovo, přiměřené gesto. Ale usmějme se! Je to lehké — a spraví to tolik věcí! Proč nevyužít dosyta tohoto prostředku, který je tak jednoduchý a působí téměř zázračně. Úsměv je odlesk radosti; pramen radosti. A tam, kde vládne radost — myslím p r a v á radost, v hloubce a čistotě srdce, tam je blízko láska. K B o h u — a s pravou láskou k Bohu i láska k bližnímu.

A člověka se zmocňuje zvláštní bolestná něha při představě nekonečného lánu lidských tváří, i nám neznámých; cítíme s nimi se všemi tajemné pouto společného údělu, tajemnou spleť vztahů mezi našimi dušemi, jsme jako veliký kruh lidí, kteří vzpírají stejné břemeno viny. Uvědomujeme si, jak nachází plného oprávnění křesťanská nauka o obcování svatých, o tajemném společenství živých i mrtvých, minulých i přítomných, kteří jsme svázáni nepřetržitelným poutem — my všichni křesťané na této zemi — že chtě nebo nechtě, vyšli jsme z této země a Pán Bůh nám dal bratry kolem nás, které my přes všechnu trpkost a sebelásku přece jen milujeme. Dělíme se s nimi o vlastní úděl, o svoje bohatství i bídu, bolest i radost — oni nesou nás a my neseme je. A za těsným kruhem těch, kteří sedí v přítmí vagonu, se šíří kruhy ostatních bratří, s kterými se na ulicích potkáváme, a pak těch, které známe sotva podle jména a podoby — a pak hemžení těch, o jejichž jméně a osudech jsme se nikdy nedoslechli a snad nedoslechneme, ale kteří všichni patří k nám — s p o l e č e n s t v í s r d c í. Se všemi jsme spoutáni a my toužíme být všichni jedno, jedno v lásce, v lásce svobodné, ne násilné, ne přičesané, ale dobrovolné, radostné.

Mlčí válka, mlčí děsné utrpení krve, nastupuje láska. Dej Bůh, aby opravdu nastoupila. Aby místo chaosu a nedorozumění nastoupila láska. Tak jako Kristus to učinil, když místo 613 přikázání židovských, ze kterých židé nevěděli, která si pamatovat a která provádět životem, prohlásil za souhrn všech příkazů jednoduché a slavné:

Milovat budeš Pána Boha svého.
Milovat budeš bližního svého jako sebe samého.

Dr Antonín Mandl:

VŠEMOHOUCNOST BOŽÍ A NAŠE DŮVĚRA V BOHA

Přátelé! Dovedeme si ještě dnes tak živě představit výjev dnešního evangelia. Vlny se vzdouvají, voda vniká do loďky a současně nitro apoštolů zaplavuje zoufalství a bezradnost. Kristus, o něhož se chtěli opřít, v něhož doufali, spí a mlčí. Jako by vůbec netušil, co se děje, jako by mu to bylo zcela lhostejné. V krajním zoufalství ho probouzejí svým výkřikem: „Pane, zachovej nás, hyneme." Jediný okamžik však vše změní. Rázem se vlny uklidní a vítr zmizí. Ticho, které nastalo, ještě dnes na nás působí svým ohromujícím dojmem. Nad tím vším pak se vznáší údiv lidí nad mocí Boží, která zasáhla v pravý okamžik.

Nikterak však není těžké vniknout do hlubšího smyslu dnešního evangelia. Tak jasně proniká z každé jeho věty druhý, širší smysl. Z vln rozbouřeného jezera se stávají vlny neklidného světového dění a zmatených lidských životních drah, příběhů a osudů. Uprostřed nich se nalézá člověk, který zápasí o své štěstí a vidí svou bezmocnost. Ví sice, že Bůh je s ním, avšak tento Bůh tak často mlčí a vše budí dojem, jako by i On byl bezmocný, jako by i on byl neschopen pomoci. Nenachází-li člověk ihned okamžitou odpověď na svůj výkřik „Pane, zachovej mne, hynu", je pokoušen pochybovat o moci Boží a tím i o Bohu samém.

Máme to člověku vytýkat, máme se tomu divit? Je chyba v nás nebo věci se mají tak, že přímo svádějí k tomuto pokušení? Jako vždy, pravda bývá uprostřed. Člověk je tvor, který si klade otázky. Už malé dítě pátrá po smyslu věcí, které vidí kolem sebe, a po smyslu věcí člověk se neustává ptát, ani když dorůstá. Naopak je známkou duchovní zralosti, umět se ptát, umět klást otázky. Jinak by člověk téměř klesl na úroveň zvířat a rostlin, které procházejí životem a neptají se po smyslu věcí. Člověk se neubrání, aby se neptal. Někdy mu v tom zabraňují strach nebo zbabělost, ale touha přijít věcem na kloub zůstává v něm jako touha po světle a slunci.

Jedna z otázek, které na nás nejvíce doléhají, je otázka po smyslu všeho, co se děje kolem nás a s námi. Co zla je kolem nás, válka, smrt, nemoc a utrpení a jak často i my sami jsme tím vším postiženi! Odkud a proč to všechno je? Jak odpovědět na tuto základní otázku našich životů? Jsou lidé, kteří věří v slepý osud. To je však odpověď, která zůstává stále otázkou. Oni však tvrdí: „Což může zde přinést nějaké světlo víra? Má zde smyslu mluvit o všemohoucnosti Boží? Není právě zlo ve světě důkazem proti ní? Kdyby Bůh byl všemohoucí, nemohlo by tomu tak být! Nečiní všemohoucnost Boží vše ještě záhadnějším?"

Přece však zůstává pravdou skutečnost, že Bůh je vládcem dějin, že je králem, kterému všechno žije. Je tedy všemohoucím a ovládá situaci a svět mu nikterak nevypadl z rukou. Může i zasáhnout do našeho života, kdy chce. Jinak by nebyl Bohem, nejvyšším Pánem! Proč však nezasáhne, proč nás nechává trpět?

Jest známá zkušenost, že v rozčilení člověk ztratí hlavu. Je to dobře vyjádřeno. Člověk, místo aby řídil situaci podle rozumové úvahy, místo aby vše ovládal, dá se ovládat, abych tak řekl, zespodu; je strhován určitou složkou své bytosti a tím ztrácí vládu nad sebou. Možno říci, že se dívá na celou věc jen s jednoho jediného hlediska, a proto je jednostranný.

Něco obdobného platí i o nás, když si chceme vyřešit palčivé otázky životního utrpení, zla a všech těch různých křížů. Díváme se na to všechno příliš jednostranně. Vidíme všechno jen v jedné barvě, jen s jednoho částečného hlediska. V tomto hledisku vidíme i Boha samého, a tím se nám stává nesnadným pochopit Jeho a potom i sebe a svět. Možno říci, že stahujeme Boha na úroveň svého vlastního já, a pak Ho chceme obviňovat. Ve skutečnosti jen tehdy najdeme správnou odpověď, když se povzneseme k hledisku Božímu, k jeho šířce a hloubce.

Bůh je všemohoucí, jemu patří první a poslední slovo. Nic neuniká z jeho moci. To je pravda, kterou nic neotřese. To je pravda, která platí i vzhledem ke zlu. Potom ovšem vyvstává otázka: Proč je zlo? Proč je Bůh chce?

Jsou však tyto otázky správně položeny? Ptáme-li se, proč je zlo na světě a jaký je vztah Boží ke zlu, je nám docela jasné, co vlastně je zlo?

Jak možno najít nějaké skutečné měřítko zla? Zřejmě nemohou to být naše osobní zájmy. Proto nejjednodušší klíč najdeme ve větě: Zlo je vše, co se staví proti vůli a úmyslům Božím. Ostatní věci, ač se nám zdají být zlem, jsou ve skutečnosti dobré a v plánu Božím. Tak na příklad smrt a zánik v přírodě nejsou nějakým vykřičníkem proti moci a dobrotě Boží, nýbrž slouží celku. Jisto je, že však i mnoho fysického zla není v plánu Božím prostě z toho důvodu, že je následkem hříchu, že je následkem vzpoury proti Bohu a jeho vůli. My tak často mluvíme o různých událostech, jako by se samy přiházely, a přece jsou to lidé sami, kteří jsou za ně odpovědni. Proto vidíme, že i druhá otázka, proč Bůh chce zlo, není správně položena. Jest vlastně nesmyslná. Bůh, který by chtěl zlo, by byl proti sobě. Co je zlem, Bůh nemůže chtít. Můžeme říci, že Bůh chtěl smrt svého Syna, největší zločin lidských dějin? Zdálo by se, že ano. Vždyť chtěl vykoupení lidstva. Přece však nechtěl smrt svého Syna. Tu chtěli farizeové, kteří Krista nenáviděli. Nenávist ji zavinila. Bůh mohl zabránit, aby k této smrti nedošlo. Nemohl však zabránit, aby židé nenáviděli Krista. Prostě z toho důvodu, že dbá svobodné lidské vůle. On dopustil, aby nenávist se projevila v celé své hrůze. Zároveň dokázal, že právě z věci, která by měla nejvíce mluvit

proti jeho prozřetelnosti, dovedl vytěžit nejvíce dobra, vykoupení lidstva.

Postoj Boží ke skutečnému zlu nutno tedy vyjádřit: Bůh zlo dopouští. Bůh k němu mlčí, bychom mohli říci. Ne však že je bezmocný, nýbrž právě, že je všemohoucí, že dovede i tak dosáhnout svých cílů. Ve svém okamžiku promluví a ukáže, že mu patří ve všem poslední slovo. Je chvíle, kdy povstane a bouře se utiší. Ovšem nám platí ona slova: Co se bojíte, malověrní?

Ano, co na nás žádá, je důvěra, a to v Jeho všemohoucnost. Je totiž jisté: nelze najít hned bezprostředně odpověď na každou otázku, proč Bůh to dopouští. Kdybychom to někomu slibovali, byl by zklamán. Slibovali bychom mu něco, co na tomto světě mu nikdy nemůžeme opatřit v plné míře. Zdálo by se tedy, že celá Boží všemohoucnost nás nemůže nikterak utěšit, když na nás doléhá životní bouře, poněvadž se nám nedostane vysvětlení, o něž bychom se mohli opřít, které by nám ukázalo smysl toho všeho.

Toto však byla chyba apoštolů, kteří si již zoufali v bouři na jezeře. Toto by mohla být i chyba naše. Právě vědomí všemohoucnosti Boží, i když Bůh tak zdánlivě mlčí ke vší hrůze zla a utrpení, kterého je tolik na světě, musí nás vést k důvěře. Vždyť za všemohoucností Boží stojí Boží moudrost a důvěra.

Vzpomínám si na několik řádek z knihy vzpomínek Anny Grigorijevny Dostojevské, manželky slavného ruského romanopisce. Píše na jednom místě o smrti svého synka a o ostatních nesnázích posledního roku: „Bůh seslal na nás mnoho utrpení, ale dal mi i sílu to vše nést." Ano, to je to správné: nechápe bezprostředně, proč to všechno zrovna tak je, ví však, že za tím vším v poslední řadě stojí Bůh, který dává sílu to vše unést. Ne tedy vzpoura proti Bohu, nýbrž dětinské odevzdání se do jeho rukou, to je jediná správná odpověď před otázkami, které se na nás hrnou. Mlčení Boží není mlčení lhostejného osudu, nýbrž mlčení někoho, kdo ví, že bychom stejně i tak nepochopili jeho důvody a který proto žádá, abychom se opřeli o důvěru v Něho, v jeho moudrost a dobrotu.

To je právě smysl důvěry v Boha: vzdor všemu být přesvědčen, že nejsme sami, nikdy sami, že on je vždycky s námi i v těch nejtěžších chvílích. Důvěřovat v Boha znamená být si jist, že životní dění není nesmysl, zmatek, nýbrž že neustále Bůh stojí za vším. Důvěřovat v Boha znamená umět vždy říci: Buď vůle tvá, a být si jist, že vůle Boží je vůle, která vítězí nad skutečným zlem. Je tedy zbytečné si zoufat. Je pouze třeba jen najít tento pevný bod. Mohli bychom říci: je třeba udělat to, co udělali apoštolové: probudit Krista. To znamená, probudit v sobě živou důvěru v moc a dobrotu Boží. I když se bouře ihned neutiší, dostane se nám jistoty, že neztroskotáme.

Karel Maria Kučera:

JMÉNEM KRISTA

Drazí v Kristu! Jak snadné je vplout do kalných vod hádek a sporů, jak je snadné sočit, ubližovat, přát zlé a nenávidět jeden druhého. Kolikrát utraceny velké majetky v soudních sporech, které vznikly z nepatrných začátků jediné urážky. Jak snadné jít cestou tvrdosti, nepřejícnosti a pomstychtivého hněvu. Sv. apoštol Pavel v dnešní epištole nás volá zpět z tohoto směru na správnou cestu Boží: „Bratři, oblecte se jako vyvolenci Boží, svatí a milí, v srdečnou milosrdnost, dobrotu, pokoru, mírnost, shovívavost, snášejíce jeden druhého a odpouštějíce si vespolek, má-li kdo žalobu proti jinému; jakož i Pán odpustil Vám, tak i vy." Slova, která si dobře zapamatujme. Znovu a opět si je uvědomujme, podle nich jednejme. Potřebují výklad? Kdyby se tu na kazatelně místo mne objevil sv. apoštol Pavel, jak by vysvětloval, jak by zabouřila chrámem slova: „Vzpomeňte si, jak často urážíte Boha svými hříchy a přece Bůh je k vám milosrdný. Ve své dobrotě vám odpouští, když opravdu litujete svých vin. Učte se od Krista, který dovedl prosit za své katany: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí." Odpouštějme! Nechceme přece být lháři, když se modlíme: „... odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům." A i když si snad myslíš: proč bych zrovna já měl, měla, začít se smírem, když si nevyčítám vinu — odpovídám: čím se provinil Kristus? Byl bez viny, a přece slova odpuštění zazněla na Kříži ... Odpouštějme si navzájem, vycházejme si vstříc a snášejme se vespolek. I když není tu sv. Pavel mezi námi, hovoří k nám svou epištolou, kterou přijímejme tak vážně a opravdově, jako by on sám zde byl a k nám tak promlouval. Pokračujme dále v úvaze o epištole sv. Pavla. Přeje si, aby slovo Kristovo zůstávalo v nás. To znamená promyšlené přijetí Kristových slov, Kristova učení, víru ve věčné, Bohem zjevené pravdy a jako praktický důsledek snahu pozvednout a zpevnit náboženský život nejprve u sebe, pak ve svém okolí. Kolik dobra způsobí několik laskavých, povzbudivých slov, kolik duší vráceno na cestu spásy tam, kde se projevila včasná pomoc a přispění v nouzi a potřebách duše i těla. To je nejlepší akcí katolíka, když slovem, příkladem, uplatněním svých schopností, podle možností i hmotnou pomocí — všemi těmi různými dobrými prostředky pracuje na spáse duše své i duší bližních.

Nejdříve je nutno začít každý sám u sebe. A znovu na tvrdou kru našeho srdce buší příliv apoštolských slov. Nepřináší zkázu, ale pokoj Kristův a pravou radost. Radost, kterou není dobře možno vyjádřit slovy, kterou znají ti, kdo jsou pevně přimknuti k Bohu

a k Panně Marii vírou, nadějí a láskou. Radostná píseň srdce dítěte Božího, které zná své chyby, slabost, křehkost, viny, dovede však nesouhlasit s tím, co Bohu se nelíbí, snaží se toho varovat a zná poděkovat v lásce dítěte za radost i kříže a naprosto se svěřovat ve vedení Nejvyššího. Vždyť nic se neděje bez vůle nebo dopuštění Božího. Myšlenka naprosté opuštěnosti je pokušením malověrnosti. Není nadarmo napsáno v Písmě sv.: „Milujícím Boha vše se obrátí k dobrému" a „V tebe jsem doufal, Pane, nebudu zahanben na věky."

V závěru své epištoly odhaluje nám sv. apoštol tajemství tak mnohých nezdarů. Proč nemůžeme dosti dobře přemoci nechuť k druhému? Proč jako bychom zůstávali pouze na povrchu a nebyli schopni vnořit se v hlubiny víry a života podle víry, života pravé radosti, protože života Kristova míru a pokoje? Často promyšlené plány, poctivá snaha, vše schváleno svědomím, že se tak děje podle vůle Boží — a přece nepatrný nebo žádný výsledek. Proč to? Člověk vložil do práce a snahy celé své já, avšak příliš své já. A Bůh ve shovívavé dobrotě jako by pravil: „Ty bloudku, příliš uplatňuješ sebe, tedy chci, abys uviděl, co sám zmůžeš. Dosáhneš cíle teprve, až poznáš, že tvé síly jsou slabé. Pak přijdeš ke Mně, ve jménu Kristově, ve jménu svého Boha budeš vše činit a síla Boží bude s tebou. Aniž bys byl otrokem bez vůle a práv, ve svobodě dítěte Božího Mou milostí dosáhneš pak dobré, které jako touhu a přání jsem vložil v tvé nitro."

Drazí v Kristu! Ve jménu Kristově, vedeni Jeho příkladem, navzájem si odpouštějme, ve jménu Kristově si navzájem pomáhejme. Jménem Kristovým snažme se dosáhnout pravé svobody dítka Božího radostným životem víry, kdy pokoj Kristův přebývá v srdci člověka. Jménem Krista vše činíme. Pak svůj život neprohrajeme. Amen.

Devítník

Jiří M. Svoboda:

TRESTÁM TĚLO SVÉ A PODROBUJI V SLUŽEBNOST.

(Homilie epištoly na neděli Devítník.)

Epištoly, které slýcháme během církevního roku, odhalují nám v některých podrobnostech životní rysy apoštola národů. V dnešní epištole, kterou Církev otevírá dobu přípravy k duchovnímu zápasu a výcviku v době postní, jeví se nám sv. Pavel jako zápasník, jako běžec o závod, jako atlet ve vlastním smyslu slova, podle tehdejšího pojetí. Protože čtení této neděle je tak případné k myšlence, kterou nám chce Církev zdůraznit, chceme ji s pomocí Boží učinit předmětem dnešní nedělní úvahy. I my jsme běžci o závod v zápase o korunu věčnou!

Obraz, jehož používá sv. Pavel, je obraz známý křesťanům, jimž psal svůj list, křesťanům z řeckého pohanského prostředí. Je to obraz antických závodů. Nebylo každému dopřáno závodit. Kdo však měl právo běžet o závod, činil vše, aby uchvátil olivový věnec, první cenu vítězství. Pro tuto cenu konal antický běžec vše, co bylo v jeho moci. Udržoval své tělo ve svěžesti cvikem a neustálou kázní, bojoval téměř sám se sebou, aby dosáhl toho, co převyšovalo v jeho tužbách všechny strasti přípravy. I po deset měsíců před zápasem zdržovali se atleti všeho, co mohlo jakkoli oslabit jejich zdatnost a schopnost k závodu. Cesta k cíli byla tvrdá námaha, ale odměnou bylo vítězství, kterého mohl jen jeden z běžců dosáhnout. Sv. Pavel použil tohoto obrazu v přirovnání k duchovnímu boji, který nutně patří ke křesťanskému životu. I život křesťana je běh o závod, úsilí o odměnu, která nemá rovné, a ne všichni v tomto běhu dosahují vítězství. Sv. Pavel mohl použít tohoto přirovnání též s poukazem na svou osobu, která mohla v tomto zápase snad slabým ještě křesťanům být povzbuzením a vzorem. „Trestám tělo své a podrobuji v služebnost." V duchovním zápase jednal sv. Pavel se svým tělem jako s pohanským otrokem, jehož bylo možno bít ve tvář, kterému rány byly denním pokrmem. Podle toho činil apoštol národů vše, co bylo v jeho moci, aby udržel své tělo v kázni, aby zvítězil v zápase, kde nešlo jen o vadnoucí věnec lidské slávy, nýbrž o dobra duchovní a věčná.

Kdo zná život sv. Pavla, ví, že tato jeho slova nebyla jen planým srovnáním. Sv. Pavel byl skutečně atlet, byl zápasník i ve vlastním smyslu fysickém, co se týče zdatnosti tělesné. Sledujeme-li jej jen podle toho, co víme z Písma svatého, na jeho cestách a přeneseme-li jeho cestovní výkony do naší doby, musíme, podle protestantského učence Daissmanna užasnout nad jeho pouhým fysickým výkonem. Kromě tohoto výkonu (téměř 4.000 km jeho cest) jsou to nesčetné jiné obtíže, které by zdolaly muže prostředních sil a prostřední odvahy. Nebylo téměř nebezpečí se strany lidí a přírody, které by nebyl prodělal, jak sám praví v listě ke Korintským (II. Kor. 11, 24—28) a jeho život byl neustálé nebezpečí a nejednou bezprostřední blízkost smrti. Sv. Pavel je tedy zápasníkem, běžcem o závod, atletem, který neměl se svým vlastním tělem slitování v myšlence na korunu vítězství.

Mohli bychom zůstat při obdivu osoby a díla apoštola národů, který nám je v křesťanském zápase o cenu vítězství nejlepším vzorem. Chceme se však dále zamyslit nad jeho slovy, pochopit, jaké poučení chtěl dát korintským křesťanům a načerpat z nich povzbuzení k vlastnímu křesťanskému životu. Jaké pravdy obsahují jeho slova o duchovním zápase?

Sv. Pavel zdůrazňuje v přirovnání tak výmluvně nutnost tělesné kázně, že můžeme z těchto slov vyvodit, že sama myšlenka tělesné kázně, cviku, trainingu, chceme-li sportu, není cizí křesťanskému smýšlení. Toto tvrzení bychom mohli i dokázat z některých nověj-

ších papežských projevů. (Div. illius magistri 7, 14.) Křesťanský život je bojem a kázní, křesťanství se nebrání tomu, co může být zdravým základem vyšší a dokonalejší kázně duchovní. Třebaže se někteří světci zdánlivě stavěli odmítavě ke všemu, co souviselo s ohledem na vlastní tělo, přece žádný ze světců nebyl slabochem a nic není duchu křesťanského života tolik vzdáleno jako pohodlnost a změkčilost. Mezi světci jsou různé povahy, lidé rozličných názorů. Mezi vzory svatosti posledních let jsou však někteří skuteční atleti a přátelé sportu. P. Damián byl vzorem fysické síly, Pier Frassati byl horolezcem a sportovcem, Don Bosco získával svou mládež sportem a byl nedostižným běžcem až do let stáří. Církvi ani dnes není cizí myšlenka této tělesné kázně a myšlenka sportu. Ve středověku tvořily hry součást církevních slavností a byly jaksi zapojeny do církevního roku. Církev se pouze zásadně staví proti nemíře a proti zbožštění tohoto prostředku lidské síly a proti tomu, co je opakem zdravé kázně — proti kultuře těla.

Naučení, které dává sv. Pavel, má však podstatně jiný vyšší smysl, má smysl duchovní. Boj, který má na mysli, není boj o porušitelný věnec, nýbrž zápas o nehynoucí statky duše, o věčnou odměnu a věčné vítězství. Pochopíme to lépe ze souvislosti myšlenek listu ke Korintským křesťanům. Sv. Pavel odpovídá na různé námitky, které novým křesťanům přinášel jejich život v pohanském prostředí. Protože žili v tak četných nebezpečích nemravného a nevěřícího prostředí, znovu je povzbuzuje k vytrvalému boji a nasazení všech sil o statky věčné. Nestačí jen konat to, co je zcela nutné. Je třeba konat něco navíc, musíme odpírat tělu i to, co samo je dovolené, je třeba boje, přemáhání, sebezáporu, chceme-li dosáhnout koruny odměny. On sám se nespokojuje s hlásáním evangelia, což je jeho povinností, nýbrž stal se vším všem (I. Kor. 9, 22) a vše činí pro evangelium, aby se ho stal účastným (tamže, v. 23). K této pravdě připojuje vážné napomenutí, které je i pro nás důraznou a otřásající výstrahou. Ať nikdo nespoléhá na skutečnost svého povolání! Ať nikdo nemyslí, že dosáhne cíle proto, že byl povolán k životu víry a milosti. Milost povolání není již zárukou setrvání v dobrém a dobrého konce. I kdyby žil v blízkosti Kristově a pil z pramene jeho božských pravd, nejsi proto již jist svou spásou. Stojíš-li, hleď, abys nepadl! (tmž. hl. 10, v. 12.) Je třeba vytrvalosti s tvé strany, je třeba stálého a vytrvalého boje a přemáhání, je třeba neustálého cvičení v ctnosti, je třeba něco navíc, než pouhý boj proti hříchu.

To je myšlenka sv. Pavla, to je nauka, která i dnes je nám důraznou výstrahou. Je třeba soustavného a vytrvalého boje proti zlým návykům, je třeba cvičení v ctnosti, je třeba přemáhání. Nad touto pravdou, která je tak důležitá pro život křesťana, chceme se ještě krátce zamyslit. Je třeba boje proti vlastním zlým náklonnostem a cvičení v ctnosti. Mohli bychom uvést výroky mnohých pohanských filosofů a básníků (Sosiades: Buď přísný vůči své vlastní duši! — Epiktet: abstine et sustine! — zdržuj se a snášej! — Pindaros: Staň

se tím, čím jsi! — Marc Aurelius: Pracuj o svém nitru!) o nutnosti sebekázně v každém snažení o cíle duchovní. Život křesťana je bojem, v němž běží o nejvyšší a nejcennější statky. Ono cvičení vlastního těla, o němž mluví sv. Pavel, je ve vlastním smyslu přemáhání vášní, je připodobnění smrti Krista. Závodní dráha, kterou ukazuje sv. Pavel svým křesťanům, je královská cesta kříže! Není jiné cesty pro toho, kdo chce dosáhnout korunu věčné odměny. „Natolik pokročíš v ctnosti, kolik si sám učiníš násilí." (Následování Krista, I., 25, 11.) „Nebudeš-li si činit násilí, nezvítězíš nad hříchem" (tamže, I, 22, 5). Sebezápor, odpírání i toho, co je dovoleno, je jednou z prvních podmínek křesťanského života. Neustále rostou a neustále se probouzejí v duši zlé náklonnosti a kořeny vášní, každé ochabnutí v bdělosti a boji je příčinou nečekaných překvapení a nečekaných porážek.

Myslím, že pro křesťana není třeba zvláštních důkazů k tomu, že sebezápor je pro křesťana nutností. Chceme však ještě upozorniti na jednu vlastnost tohoto boje. Boj proti zlým náklonnostem musí být bojem soustavným, musí být stálým cvikem, nejen bojem náhodným. Pokavad duše má co činit ještě s nebezpečím těžkých hříchů, nese tento boj známku náhodného boje, podle toho, jak se duše ocitne v boji s hříchem. Běží-li však o duchovní pokrok, o utvrzení v ctnosti a osvojení dobrých návyků, nelze tento boj ponechat náhodě, nýbrž vyžaduje se boj soustavný. Je to způsob, kterým bojovali všichni svatí a způsob, kterým zvítězili. Soustavným bojem proti jedné chybě po druhé a denním zpytováním svědomí o pokroku v ctnosti dosáhli hrdinných vítězství nad zdánlivě nepřemožitelnými sklony. Sv. Ignác ke konci svého života zdál se být flegmatikem, ač svým založením byl živý cholerik. Sv. František Saleský, „nejmírnější mezi všemi světci" dosáhl této mírnosti dlouholetým bojem se svou hněvivou a prchlivou povahou. A kolik jiných světců by nám mohlo být podobným příkladem.

Scipio radil svému rodnému městu, aby nevyvraceli Karthaga, aby Řím ve stálém ohrožení měl stálou vzpruhu k pohotovosti v boji. Ani my nezvítězíme, neuložíme-li si sami stálou vzpruhu k bdělosti proti hříchu, nebudeme-li se snažit o vytvoření dobrých návyků proti špatným sklonům a vášním. Nelze zvítězit bez boje, není boje bez stálého cvičení! Zkušenost Církve svaté klade veliký důraz na tento soustavný cvik k získání ctností, na věrnost a vytrvalost, na věrnost v malém, která je pomocným prostředkem k překonání větších překážek a k dosažení velkých vítězství.

Nedělí Devítník otevírá Církev dobu přípravy a počátek duchovního zápasu a boje o cenu největšího vítězství. Doba předpostí a postu je dobou sebezáporu a přemáhání. Neztraťme však s očí v tomto zápase poslední a hlavní vzpruhu — nehynoucí korunu vítězství! Pohnutkou našeho boje není snaha po vyniknutí, ani bezduchá kázeň těla v duchu pohanském. Bojujeme o skutečnou a nehynoucí odměnu z rukou Božích, poslední vzpruhou našeho zá-

pasu je Bůh a láska Boží. Náš boj je rozhodný a pevný. Nese však známku radostné důvěry a naděje na cenu vítězství, je veden myšlenkou na odměnu z rukou nekonečné lásky Boží! S tímto smýšlením nastupme boj křesťanského života, boj přemáhání a sebezáporu, k němuž nás vede Církev v době postní, abychom podle příkladu tolika světců, kteří již dosáhli svého cíle, i my s pomocí milosti a lásky Boží dosáhli nevadnoucího věnce věčné odměny! — Amen.

Dr Felix Mikula:

KAŽDÝ VŠAK, KDO ZÁVODÍ, ZDRŽUJE SE VŠEHO...

Sv. Pavel nastínil v dnešní epištole poutavou paralelu mezi atletem na závodní dráze a mezi křesťanem, který se na světě snaží dobojovati k poslednímu cíli.

Sv. Pavel neváhal obrátit zraky Korinťanů k závodníkovi, aby jim na jeho obraze a počínání objasnil pravdy daleko vyšší. To nám především napovídá, že se mu obraz závodníka zamlouval. Toto místo listu ke Korintským nás současně nabádá, abychom se zeptali, zda se správně díváme my a celá naše doba na ty, kteří věnují soustavnou péči tělu, kteří chtějí dosáhnouti maximální tělesné zdatnosti a vyniknouti nad ostatní. Doba přece přímo nutí, abychom o tomto předmětu dovedli souditi a mluviti pohotově.

I.

Kolikrát jsme již museli vyslechnout anebo přečíst obvinění, že Církev je nespravedlivá vůči tělu, že přehání spiritualismus, že občas tělo přímo nenáviděla a zavrhovala? — Jestli pak dnes vsouváme do výchovy i tělocvik a vůbec jakési pěstění těla, je to prý jen vynucený a malý ústupek naléhavému volání doby, který nemá spolehlivou oporu v platných zásadách a je nedostačující.

II.

Než hned běžná křesťanská filosofie zaručuje tělu a jeho pěstění postavení velmi čestné. Nejvyšší tvor na zemi, člověk, je přece duch a tělo. Neříká se přesně „člověk má tělo", protože člověk dokonce vzniká teprve tím, že se duše spojila s tělem. — Duše není ve svém těle z trestu, nýbrž byla k vůli němu stvořena. — Proč bychom tedy tělem opovrhovali anebo je ničili? Protože je hmotou? I hmota vyšla z rukou Božích. A pak po spojení s duší tělo už není hmotou obyčejnou, nýbrž hmotou, která dovede vyprávět podivuhodné věci o Stvořiteli, protože bylo duší, živým obrazem Božím, hluboce přetvořeno a zvelebeno.

Ducha a tělo spojil Bůh v jednom subjektu proto, aby plnili spolu důležité úkoly, na které by odděleně nestačili. Ani duše nebyla by s to, uplatniti se bez těla tak, jak se uplatňuje s ním. Protože jsme

tedy byli stvořeni jako lidé, ne jako duchové, protože nám také byly přiděleny úkoly jako lidem, musíme pečovati o duši ovšem v první řadě, ale tělo zanedbávati nesmíme. Od úplné péče o tělo není dispense. Kdyby si na př. někdo řekl, že nebude pečovati o tělo vůbec, zato tím více bude se věnovat duchu, zapomněl by, že je člověkem, nepochopil by vůli Stvořitelovu, který člověka stvořil právě tak, jak jej stvořil, ne jako ducha, nýbrž jako podivuhodné spojení ducha a těla.

Proto také jakákoliv tělesná askese nesmí směřovati k zničení těla a zůstává dobrou pouze tak dlouho, dokud neškodí zdraví. Proč? Protože člověk byl stvořen Stvořitelem tak, že normálně jen „v zdravém těle je i zdravý duch". — Pro tento důvod musíme zároveň jen doporučovat cvičení těla a pěstování jeho zdatnosti, ať už se to nazývá tělocvikem, sportem, hrou nebo jinak. Tělo má býti v tomto životě nástrojem duše při konání dobrých skutků. Jak už zkušenost učí, zařídil to Stvořitel opravdu tak, že normálně nejlepším nástrojem duše bývá tělo zdravé a zdatné. Sv. Tomáš dokonce vyjadřuje tuto myšlenku takto: Čím lépe je tělo vybaveno, tím lepší duše je jeho údělem (S. Th. I 85, 7). Znamená to tolik: Čím více tělo přinutíme, aby vydalo ze sebe všechny schopnosti, které jsou v něm uloženy jakoby v zárodku, tím užitečnějším nástrojem bude duši a tím lépe ji bude také poslouchat. A naopak největší brzdou v duševní činnosti, největším rebelantem proti duchu, bývá tělo nezdravé a nevychované. — Upozorňujme na to často mládež, hlavně ve věku, kdy tělo volá příliš hlasitě po svých právech. Dokud jsme nevyčerpali všechny prostředky přirozené k překonání pokušení těla, nemáme právo očekávat, že Bůh pošle nějakou pomoc mimopřirozenou (na př. mladíku, který je pohodlný a přejídá se). Tak tomu bývá při každé prosbě. Přirozené prostředky posílá nám přece rovněž Bůh a máme povinnost jich využít.

Jak tedy vidno, v systému křesťanské filosofie by měl míti tělocvik zcela bezpečné a jistě čestné místo.

III.

Zjevené slovo Boží nepřišlo s mluvou jinou. Nepřestalo sice zdůrazňovat, že tělo je daleko podřadnější hodnotou než duch, že musí proto podle vůle Boží zůstati v podřízení. Ale přesto se dostává tělu i hodnocení velmi positivního.

Podle bible hmota, a tělo především, pochází od téhož Stvořitele jako všechno ostatní tvorstvo. Když pak tvorstvo země stálo již před zrakem Božím, „viděl Bůh, že je to dobré". Dvakrát zdůrazňuje tento soud Boží bible, ač mezi tvorstvem nebyl ještě člověk. — Když už byl mezi tvorstvem člověk, jeho koruna, „viděl Bůh, že je to velmi dobré". — Kdyby tělo bylo dílem ďáblovým anebo duše byla v něm uzavřena jakoby v žaláři, proti své přirozenosti a ke své škodě, aby se s tělem vzájemně jen potírala, nebyl by Bůh své dílo pochválil jako „velmi dobré".

Především jednu výsadu zaručuje Písmo lidskému tělu, výsadu tak radostnou a vznešenou, že před ní poblednou všechny chvalozpěvy o lidském těle, které o něm skládají jeho naturalističtí ctitelé a profesionální pěstitelé. Už Písmo sv. Starého Zákona (Job 19) a Nový Zákon tím více předpovídají mrtvému tělu nové spojení s duší, věčné oslavení a věčný podíl na blaženém životě s Bohem. Kde jinde dostává se tělu tak vysokého ocenění? Oslaveno pak nebude tělo zmrzačené a sešlé, nýbrž tělo zbavené všech nedostatků a ve květu svého vývoje.

Velkým argumentem pro positivní hodnocení každého těla je také vtělení Syna Božího. Když se Syn Boží chtěl státi člověkem a naším Vykupitelem, vzal na sebe tělo téhož druhu, jaké vlastníme my. Kristus neopovrhl hmotou na př. při ustanovení svátostí. Tyto viditelné nástroje neviditelné milosti pozůstávají ponejvíce z hmoty a mluvených slov. Dokonce pěstění těla dochází při tom vlídného uznání. Mazání olejem bylo přece známým úkonem starověkých zápasníků, kteří se připravovali k vystoupení. Kristus, apoštolové a církev jistě nespatřovali v tomto tělesném otužování zásadně něco, co má budit odpor a ošklivost. Jinak by se asi potírání těla olejem nebylo stalo posvátným symbolem nadpřirozeného účinku, nadpřirozeného obrození a mohutnění pomocí svátostné milosti.

IV.

Vraťme se ještě jednou k sv. Pavlovi, jehož slova dala nám podnět k této úvaze.

Sv. Pavel, tento spolehlivý tlumočník smýšlení celé rodící se Církve a tím i Krista samého, nebyl rozhodně ovládán nějakým gnosticismem, který tělo zavrhoval. Sv. Pavel sice „trestá své tělo" a „podrobuje je v služebnost", tím však zdůrazňuje pouze známou zásadu, že tělo má žíti podřízeno a má sloužiti duchu. Tím nevyčerpal sv. Pavel všechno, co o těle lidském věděl a co chtěl o něm říci. Řekl jinde tolik krásného o těle lidském jako takovém a též o jeho zdravém pěstění zvlášť.

O těle jako takovém mluví hlavně 6. kapitola 1. listu ke Korintským. V tomto listě kárá sv. Pavel církevní obec korintskou, že ve svém středu trpí krvesmilníka. Činí věřícím výtky tímto důtklivým způsobem: Nevíte, že těla vaše jsou údy Kristovými (6, 15), zdaž nevíte, že tělo vaše je chrámem Ducha svatého (6, 19), vždyť jste byli vykoupeni za velkou cenu; oslavujte tedy Boha v těle svém (6, 20). Kolik skvělých predikátů se tu dostává lidskému tělu! Jak dalek je sv. Pavel gnostického zavrhování toho těla, které nazval chrámem Ducha svatého, v němž možno oslavovati Boha zvláštním způsobem.

Že se sv. Pavel vlídně díval na zdravé pěstění lidského těla, třeba soustavné a závodní, doložíme rovněž třemi texty.

V listě k Efeským (5, 29) vysvětluje věřícím, že Kristus Církev miluje, proč ji miluje a jak ji miluje. Miluje ji jako své tělo, protože

Církev tajemným tělem Kristovým vskutku je. A ten důvod mu stačí. „Nikdo zajisté neměl nikdy v nenávisti těla svého, nýbrž živí je a pečuje o ně." — Byl by sv. Pavel použil pro osvětlení tak posvátné a vznešené pravdy (poměr Krista k Církvi a jeho láska k ní) obrazu, který zavrhoval a který by se mu byl dokonce protivil?

Co zahrnuje do péče o tělo, jasněji naznačuje sv. Pavel v textech jiných. Vybízí v nich křesťany k ustavičnému boji se zlem, které se staví do cesty k poslednímu cíli; nabádá, aby se poučili příkladem závodníka nebo bojovníka. „Na závodní dráze všichni sice běží, ale jen jeden obdrží cenu vítězství;" „každý však, kdo závodí, zdržuje se všeho . . ." Tyto věty čteme v dnešní epištole. Dokazují nám, že se pohled na závodníka sv. Pavlovi líbil, že působil na něho dojmem povznášejícím. — I statný ozbrojenec podle všeho sv. Pavlovi imponoval, protože ho dává za vzor křesťanům efeským (Ef. 6, 17) slovy: „Vezměte přilbici spásy a meč Ducha, t. j. slovo Boží." — Opět tu osvětluje vyšší pravdu příkladem ze života, který jistě nepovažoval za odpuzující, nýbrž povzbuzující; to je patrné z kontextu na první pohled.

V.

Můžeme směle říci, že ani Církev jako celek neodchýlila se v nazírání na tělo a jeho pěstění od onoho směru, který byl udán zdravým rozumem a slovem zjeveným. — Nemíníme ovšem tvrdit, že Církev pozůstává z neomylných jednotlivců. I svatí jednotlivci se mohou dopustiti nesprávností. Ve věcech, které nepatří k zjevené pravdě, mohla by se konečně zmýliti i Církev celá. — Nebudeme proto popírat, že se v dějinách Církve vyskytly u jednotlivců (hlavně v jejich praktické askesi) zjevy, které se rovnají popírání těla a ničení zdraví (ačli dějiny o nich referují přesně).

Církev ovšem také nehlásala nikdy nějakou rousseauovskou theologii přirozené dobroty a samočinnou evoluci všech věcí k lepšímu. Nepřestala především nikdy připomínat správné pořadí hodnot. Tělo přijde až po duchu, je jeho nástrojem. Protože pak je nástrojem, musí sloužit. Proto ani sama existence těla ani jeho pěstování nemůže býti něčím samoúčelným, nýbrž musí býti vždy zaměřeno k službě ducha, k zlepšení, ne ubití jeho činnosti. — Církev rovněž musela lidstvu připomínat následky dědičného hříchu. Už tím, že člověk ztratil dary mimopřirozené, že především rozum a vůle ztratily svou dokonalou nadvládu nad sférou smyslovou, vneslo do lidského subjektu značný nesoulad, značné zhoršení. Rozum musí nyní o své pravé místo někdy doopravdy bojovat. Tělo pak je nutno vychovávat nejen tím, že se mu všechno dá, po čem touží, nýbrž i tím, že se mu časem něco odepře.

Leč ani pěstování tělesné askese nebylo nikdy pro Církev výrazem opovržení vůči tělu ani se nestalo nikdy něčím samoúčelným. Účel, který na př. při postu Církev sleduje, opěvuje v postní prefaci: Postem Bůh potlačuje neřesti, pozvedá mysl, udílí ctnosti a odměny...

Jestliže Církev odsuzovala samoúčelný kult těla, neméně odsuzovala i přehnaně negativní postoj vůči tělu. Podle gnostického učení pochází tělo od ďábla a nezasluhuje proto vlídného pohledu. Učení gnostické upozornilo na sebe během dějin ve formě manicheismu, priscillianismu, hnutí waldenského, albigenského, flagellantského atd. Všechna tato hnutí byla odsuzována a potlačována. I poslední všeobecný sněm r. 1869/70 ještě jednou výslovně prohlásil, že Bůh sám je jediným původcem všech věcí, tedy i těla.

Církev nejen odsuzovala bludy, nýbrž dovedla a dovede říci o těle lidském i positivně hodně dobrého. Pravda o slavném vzkříšení těla je jedním z nejznámějších článků víry. — Tělo lidské přichází k významnému uplatnění snad při všech obřadech církve. Hraje při nich úlohu držení těla, pohyby i roucho. — Výchovu mládeže si Církev pak úplně bez výchovy těla ani nepředstavovala ani neprováděla. Jestli v tomto bodě bylo a je nutné zdokonalení, Církev vždy k němu byla ochotná.

Konec.

Jak vidno, nemůže se pod dohledem Církve dařiti žádnému ze dvou extremů, ať už je to samoúčelný kult těla na úkor ducha, ať už je to samoúčelné ničení těla rovněž na úkor ducha. Naopak, jestli vůbec někde, pak při provádění křesťanských směrnic ve výchově může ještě nejspíše povstati ona ladná harmonie ducha a těla v lidské osobnosti, o jaké lidstvo vždy snilo.

Pěstujte tedy tělo třeba tělocvikem a sportem, protože vyvinuté tělo dovede lépe poslouchat a je lepším nástrojem ducha v jeho činnosti. Avšak „tak běžte, abyste dosáhli (cíle)!" Ať se nám nikdy nestane zdatné tělo poslední skutečností, účelem a hlavní normou, podle které určujeme cenu člověka. To už by tělo přestalo býti nástrojem ducha k cíli nejvyššímu a stalo by se jeho přemožitelem.

I. neděle po Devítníku

P. Václav Zima:

BUĎME LIDMI OBĚTI!

Častokráte během církevního roku slyšíme z epištol hlas sv. Pavla, apoštola národů. Emil Baumann ve své knize o sv. Pavlu říká, že jeho hlas je z nejmohutnějších hlasů, které kdy země slyšela. Většina křesťanů slyší tento hlas jenom z úryvků nedělních epištol, málo z nich má odvahu vniknouti do hlubin všech jeho 14 listů, které psal křesťanským obcím i jednotlivcům a v nichž rozléval svou podivuhodnou energii a hlásal Krista Ukřižovaného. Ale i to málo, co většina z nás z Pavlova literárního odkazu zná, nám dává poznati velikost jeho díla, šíři jeho apoštolského srdce a obrovitost jeho

misijního plánu. Neúnavný cestovatel, lačný a nikdy nenasycený hledač duší, jež dobývá silou Pravdy Boží, neumlčitelný zvěstovatel milujícího Pána, jenž se mu dal tak podivuhodně poznati na cestě do Damašku, kde chtěl pronásledovati učedníky Ježíšovy, tak se nám jeví ten, který se dotykem milosti Boží z pronásledovatele křesťanů stal nádobou vyvolenou a vrcholnou postavou dob apoštolských. I my dnes, kteří žijeme z jeho díla, z jeho potu a práce, žasneme nad jeho apoštolskými úspěchy a nad velkorysostí jeho činnosti. Ale je třeba pochopit, proč tato činnost Pavlova byla tak velkorysá a v čem byl důvod jeho apoštolských úspěchů. Nebyla to jenom milost Boží, která pomáhala, posvěcovala a upevňovala dílo apoštolovo, byla to i jeho nezměrná a neochabující obětavost. Naslouchejme pozorně dnešní epištole, kde nám sám tak plasticky a zřetelně napovídá, co všechno zkusil, prožil a vytrpěl. Práce a námaha, rány a žaláře, nebezpečenství na cestách, hlad, žízeň, zima a nahota — to byl Pavlův denní chléb. To byla oběť jeho života, kterou posvěcoval svůj apoštolát a zaléval každé své slovo, aby vzklíčilo a vydalo svůj užitek.

Drazí v Kristu! Sv. Pavel k nám mluví o všech svých námahách a utrpeních ne proto, aby se vychloubal. Mluví k nám o tom, aby nás povzbudil. Povzbudil k čemu? K oběti! Slovo, jež tak nelíbezně zní sluchu zpohodlnělých křesťanů, kteří si zvykli na pohodlí své víry, jež jim zabezpečuje poklidné svědomí a blaženou věčnost. Slovo, jež se tak nerado vyznává tam, kde se křesťanství chápe jen jako jakási forma zbožnosti a kde se nestává životem. A přece není křesťanství a není skutečného křesťanského života bez oběti. Jejím učitelem jest Ten, který byl i učitelem Pavlovým: Pán náš a Spasitel Ježíš Kristus. On se stal obětí Nového zákona, aby jako beránek na zabití vedený dal svůj život za nás. „Za všechny zemřel Kristus", napsal Pavel korintským křesťanům. Svou smrtí na kříži Kristus se obětoval za nás, aby nás spasil a vykoupil pro věčný život a aby nás učinil dětmi Božími. K cestě oběti nás volal a vyzýval Spasitel sám, když pravil: „Chce-li kdo za mnou přijíti, vezmi kříž svůj na sebe a následuj mne!" Co jiného to znamená, než podrobiti se oběti kříže tak, jak se jí první před námi podrobil náš obětující a obětovaný Pán? Pavel tomu rozuměl celým svým horoucím srdcem a proto nebylo pro něho námahy, nebezpečí, utrpení a bolesti, aby je nebyl s radostí v srdci a s plesáním v duši nepodstoupil. Věděl, že právě toto je cesta Kristova a že toto může býti a musí býti i cesta jeho věrných. V dnešní epištole nám veliký apoštol ukazuje svou cestu. Byla těžká. Nesnadná. Plná úskalí, nebezpečí a strázní. Byl uštván přemnohými pracemi, trpěl přehojně v žalářích, častokráte byl v nebezpečí smrti. Třikráte byl mrskán metlami, jednou byl kamenován, třikráte ztroskotal na moři a všude na cestách, na řekách, na moři, v městě i v poušti byl obklíčen sterými nástrahami. Jeho cesta byla vskutku cestou oběti, kterou apoštol Kristův zúrodňoval své dílo. A Pavel nám ukazuje, že je to jediná

cesta, kterou může křesťan dosáhnout svého věčného cíle a kterou se může odvděčit za velký dar milosti, jíž se mu dostalo. Volá nás na tuto cestu. Ví, že jsme slabí a proto už předem, než bychom to sami mohli na svou omluvu říci, volá nám vstříc: „Kdo jest sláb, abych já nebyl také sláb?" Ví, že musíme zápasiti s temnou tíhou svého těla, které sráží naši duši v rozletu k výšinám, a proto nám říká: „Byl mi dán osten pro tělo mé, anděl to satanův, aby mě poličkoval." Trpěl pravděpodobně nějakou chronickou chorobou, jež mu působila prudké tělesné bolesti. A přece Pavel nedopustil, aby tím jeho duch byl sražen k zemi. Ukazuje, že i nám — stejně jako jemu — musí stačit milost Boží. Ne, moji drazí, nemůžeme se vymlouvat a nemůžeme utéci strašnému hlasu apoštolovu, ale musíme poznat a přesvědčivě pochopit, že křesťanství se může uskutečňovat a žít jenom v oběti a že bez oběti není křesťanství. Cílem zbožnosti, k níž nás křesťanství vede, je svatost. A k svatosti nelze dojíti bez oběti. Vynikající duchovní spisovatel P. Faber to překrásně říká: „Oběť je ve zvláštní míře křesťanským prvkem svatosti, a právě oběti nemá ráda zkažená přirozenost a vzpírá se jim. Naše sebeláska vynalézá stále nové a nové klamy, jen aby se vyhnula povinnosti oběti nebo aby jich nemusila přinášeti tolik. Kdyby stačilo jen míti správné názory nebo vznešené cítění nebo zbožné touhy, bylo by nesnadné vésti duchovní život. Ale zkušebním kamenem jest umrtvování. Světské radovánky, pohodlný život doma, stálé hovění náladám a rozmarům ve všech drobnějších záležitostech v životě, to vše se nedá uvésti v soulad se svatostí, když se to stalo v našem životě zvykem a běžným pravidlem. Kříž je nutný pro svatost." Jsou to velmi pravdivá slova. Nebývá to tak s naší zbožností? Spokojujeme se se správnými názory, máme vznešené cítění a jsme přeplněni zbožnými touhami, ale to je tak asi všecko. Ale křesťanství, celé křesťanství nejsou jenom správné názory, které blahosklonně rozdáváme svým bližním, není jenom vznešené cítění, kterým milostivě obdarováváme Boha i lidi, nejsou jenom zbožné touhy, od nichž se tak málokdy dostáváme ke skutkům. Křesťanství znamená především odumříti sobě, potlačiti všecku sebelásku, a žíti jenom Bohu a v Bohu. A to se neuskuteční bez každodenní oběti. Právě ty každodenní sebezápory a oběti života, povolání, všedních povinností, přemáhání nízkých náklonností, které nás strhují do bahna, vzdání se určitých zálib, které nás zaměstnávají na úkor naší lásky k Bohu, radostné a ochotné přijetí všech křížů, které na nás vůle Boží sesílá, a věrné plnění všech, i těch nejobtížnějších a nejnepoetičtějších povinností víry — to všecko dohromady je jeden proud velké a svaté oběti, kterou se duše odevzdává Bohu a dá se jím ovládat: Je to těžké, ano, protože naše narušená přirozenost se vzpírá všemu nesnadnému a obtížnému, ale milost Boží nám pomáhá a naše víra nás učí, že o věčnost je třeba bojovat. Je tolik maličkostí, kde můžeme projevit ducha oběti, a je právě tolik maličkostí, kde neumíme býti obětaví a ztrácíme proto věci

veliké. Znám ženu, která po deset roků je sužována těžkou chorobou a po celou tu dobu je připoutána na lože. Zdálo by se, že bude reptat, že ve svém srdci zatvrdne proti Bohu, který na ni dopustil takový těžký kříž, ale ku podivu, ona všecky bolesti snáší s neobyčejnou trpělivostí. Sílí se Tělem Páně, modlí se a říkává: „Já to všechno ráda snáším a obětuji za kněze a za duše v očistci." Moji drazí, divíte se? Nestačí se pouze divit, je nutno následovat. Křesťan musí být člověkem oběti tak, jako jím byl sv. Pavel. Dnešní epištola nám to připomíná celou stupnicí Pavlových odříkání a utrpení a volá k nám: Buďte lidmi oběti!

Drazí, když Pavel napsal, že Kristus zemřel za všechny, napsal též, proč zemřel: „aby ti, kdož žijí, nežili již sobě, nýbrž Tomu, jenž za ně zemřel a vstal z mrtvých" (II. Kor. 5, 15). To má býti smysl každé křesťanské oběti: abychom nežili sobě, nýbrž Tomu, který za nás na kříži zemřel. Pochopme to! Celý náš život má býti odumíráním sobě samému, vzdáním se všeho sobectví, všeho zamilování do vlastního já, zřeknutím se každé sebelásky a pokorným, velkodušným, obětavým sloužením Tomu, který přišel posloužit nám. „Nezapírá-li se člověk denně, nenese kříže", praví duchovní spisovatel. A neumíme-li nést svůj kříž, nemůžeme dospěti k svatosti, k níž jsme povoláni. Teprve tehdy se budeme moci nazývati křesťany, až se tomu naučíme, dříve nikoliv. Kéž nás tomu naučí veliký sv. Pavel svým strhujícím příkladem, obětí svého života, cele ponořeného v oběť Bohočlověka, i svým mohutným hlasem, jenž nás dnes volá na cestu oběti, jež jest jedinou cestou k blaženosti! Amen!

II. neděle po Devítníku

Dr Karel Šebor:

CHVALOZPĚV LÁSKY

Sv. Pavel, jenž se stal z pronásledovatele křesťanů nádobou vyvolenou, aby nesl jméno Ježíše Krista národům, prohlašuje, že bez lásky ani nejpodivuhodnější skutky by nic neprospěly. Známe jiný jeho výrok, jenž doplňuje dnešní epištolu: milujícím Boha všechno prospívá k dobrému. Jistě sv. Pavel napsal svůj chvalozpěv lásky z plného srdce, a kdyby byl měl ještě více slov, byl by řekl ještě více. Láska je smysl a hybná síla opravdového křesťanského i čistě lidského života. Je-li v duši láska, proměňují se skutky všechny jako zázrakem v ty nejcennější hodnoty, naopak bez lásky není nic cenného. Sv. Pavel je z nejpovolanějších, aby vydal toto bezpodmínečné a výsostné svědectví lásce. Pak ale také pro nás platí: bez lásky nemají naše skutky cenu, láska je proměňuje v božské

drahokamy. Proto si stanovme jako hybnou sílu všeho svého jednání lásku! Nemvsleme si, že je to něco samozřejmého, něco, co je již naším vlastnictvím. Obávám se, že láska právě nám dnes žalostně chybí. Míti lásku, jak o ní mluví sv. Pavel, je něco hrdinského, předpokládá duši velmi pokornou a velmi se přemáhající. Není lehké míti takovou lásku, a nikdy se nám nepodaří, i při velikém úsilí, dokonale si ji osvojit. Ale musí býti naším ideálem, musíme se k ní přibližovat neustále.

Láska je největší přikázání. Je to ctnost, která všechny ctnosti mravní i božské převyšuje svou cenou a trvalostí — neboť bude i v nebi plně oblažovat duše vykoupené láskou Kristovou.

Je to však ctnost, která tak žalostně světu chybí. Kde není lásky, není také skutečné spokojenosti. Bez lásky je smutno v duši i na světě, bez lásky Kristovy svět se stává pouští, kde se přehánějí horké vichry nenávisti, kde mrazí chlad sobectví, kde zároveň sužuje člověka nesnesitelné vedro a smrtící mráz. Bez lásky, která mírní extrémy, která je vyrovnává, aby sloužily, která buduje sama z milosti Boží skutečné dobro pozemské i věčné, bez této Boží lásky na světě by bylo pusto, nehostinně, zoufale. Proto, drazí přátelé, pro sebe, pro bližního, pro svůj drahý národ, jejž miluje nesmírnou láskou věčný Bůh, naplňme a proměňme své duše láskou, jak o ní mluví sv. Pavel v dnešní epištole!

Uvažme ještě jedno! Co hýbe světem, je láska a nenávist. Jaký je jejich důvod: touha nespokojeného lidského srdce. Jaký je však rozdíl u toho, kdo je veden láskou a kdo nenávistí? Láska buduje, nenávist boří; a při tom láska i nenávist vyžadují stejné náklady. Stejně zaujímají lidské srdce, stejně je vyčerpávají. Jenomže srdce vyčerpané a žijící láskou se stále posvěcuje, zdokonaluje, sílí, kdežto srdce nenávistné se ničí a hubí. Obojí se obětuje: z obětí lásky vyrůstá požehnání, vnitřní radost a štěstí, z obětí nenávisti — neboť i ta jich žádá — rostou zříceniny, rozháranost, zoufalství, otupělost. Abychom to přirovnali: láska znamená pokojnou výstavbu, nenávist investuje do sobeckých válek.

Myslíme, drazí přátelé, že máme lásku? Myslíme, že máme takovou lásku, která by přetvořila svět? Chceme k tomu přispět, poznali jsme snad dobře znamení doby —; nechceme-li se dáti láskou vést, pak nejsme hodni nositi jméno křesťanů, kteří právě láskou uváděli v úžas pohanský svět.

Máme jistě všichni alespoň dobrou vůli. Vytrvejme, a Pán Bůh nám pomůže. Všimněme si vlastností lásky, jak je popisuje sv. Pavel! Láska je shovívavá a dobrotivá. To neznamená slabá! Tak často bývame zlí na své bližní, špatně o nich smýšlíme. odsuzujeme. A přece vzpomeňme na Spasitele, jak třtinu nalomenou nedolomil, jak odpouštěl a ujímal se těch, které povýšení pokrytci, obílení hrobové, odsuzovali. Zachovejme si proto v srdci lásku k lidem, shovívavost k jejich chybám, snahu pomáhat. Pak je získáme. Jsme všichni slabí, musíme si pomáhat a odpouštět.

Láska se nechlubí, nenadýmá se; a kolik je povýšených věřících, kteří odsuzují druhé jen proto, že nevěří jako oni, a při tom se nepřičiní, aby jim příkladem a pomocí ukázali velikost jejich víry.

Láska nenávidí: kolik je dnes závisti! Je dnes oprávněná nespokojenost chudých vůči bohatým, která pramení z nespravedlnosti. Avšak kolik je takových, kteří závidí druhému všechno a jsou pro to velmi nešťastni!

Láska vyrůstá z pokory. V pravdě pokorným být a proto opravdově milovat může jen ten, kdo věří v Boha a podle této víry se snaží žít. Neboť Bůh je vzorem i dárcem nejvyšší nezištné lásky.

Láska se neroztrpčuje, a my někdy zbytečně naříkáme a ztěžujeme si život. Bůh je s námi stále. Spasitel také nenaříkal.

A tak bychom mohli vyjmenovávat všechny ty krásné a charakteristické vlastnosti lásky. Všechno přetrpívá: i pronásledování, zklamání, nevděk. Je těžká, ale vítězná.

Proto, drazí přátelé: Když sv. Pavel velebí tolik lásku, když Spasitel nám dal takový příklad nevyčerpatelné lásky, když láska je největším přikázáním Božím, a lásky je světu nejvíce třeba, umiňme si, že všechno své jednání provaneme láskou. Budeme potlačovati povýšenost, urážlivost, odsuzování, zlobu, nenávist. Je těžká taková láska, ale je možná, je krásná a přináší veliké štěstí při všem zklamání, s jakým se někdy potkává. Právě láska je měřítkem našeho křesťanství a podle míry lásky také budeme bojovat proti zlu a špatnosti. Umiňme si tedy, že vše co se protiví této lásce křesťanské, budeme přemáhat, že si vždy a za všech okolností zachováme jas a teplo křesťanské lásky, která je ctností největší, nejtěžší a nejcennější, neboť bude naší věčnou slastí v nebi a zde na zemi nám přinese nejkrásnější ovoce. Amen.

P. František Kubát:

DUCHOVNÍ SLEPOTA

Drazí přátelé! Snad každý z vás se sešel již někdy v životě se slepým člověkem. A jistě jste si při pohledu na tápajícího slepce v duchu řekli: Ubožák! Co má ze světa kolem sebe, a z jeho krásy a barev? Ustavičná, beznadějná tma jej obklopuje, ani paprsek světla nepotěší jeho vyhaslý zrak. Tma — nic než tma, tma bez konce .... A snad jste si také v ten okamžik uvědomili, jakým velkým darem je zdravý zrak.

Ano, slepota je hrozným neštěstím! Jen na okamžik zkuste zavřít oči, a představte si, jak bolestno by vám bylo, kdybyste se jimi nemohli již nikdy kolem sebe vesele rozhlédnout. Slepota je velkým neštěstím — a proto jistě pochopíme velkou touhu onoho slepce u Jericha, se kterou volá k Ježíši a prosí o uzdravení: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!" Okřikují ho, ale nic platné,

— touha po uzdravení je silnější než lidské ohledy, a proto slepec u cesty ještě více křičí: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!" P. Ježíš kráčí nejprve zdánlivě nevšímavě kolem, až se tomu apoštolové jistě divili. Ale Ježíš činí tak úmyslně. Má to být zkouška víry pro slepého žebráka.

Snažme se aspoň na okamžik vžít se do toho, jak bylo v tuto chvíli onomu slepci. Po prvé, a snad naposled v životě, se setkává s Ježíšem — a ví: Jestli mi Ježíš nepomůže, je konec naděje, že bych někdy viděl! Velká víra v božskou moc Ježíšovu, a naděje na možné uzdravení — to je, co v tu chvíli naplňuje jeho duši. A tu slyší, že se kroky před ním zastavily. Srdce mu začíná horečně tlouci, sepjaté ruce zdvihá vzhůru a znovu opakuje svou prosbu. Ježíš pozoruje laskavě ubožáka u svých nohou, zahledí se chvíli do jeho vyhaslých očí, a ptá se ho: „Co chceš ode mne?" A slepec vyrazí ze sebe slova, která vyjadřují touhu celého jeho života: „Pane, ať vidím!" — „Prohlédni . . . ", jako vykoupení z věčné tmy zní toto slovo. A Ježíš dodává: „Víra tvá tě uzdravila." Dokořán rozevřel slepec nyní své oči — a první jeho pohled patří jeho největšímu dobrodinci, Ježíši Kristu. Na jeho milou svatou tvář upírá uzdravený žebrák své oči, jako by si chtěl navždy její obraz vtisknout do paměti a do duše. Ale Ježíš nečeká na slova díků, už zase pomalu odchází svou cestou, ale uzdravený slepec pln radosti jde za Ježíšem a velebí Boha.

Moji drazí! Je zlá slepota tělesná, ale ještě horší je slepota duchovní. A víte proč? Protože většina těch, kteří touto duchovní slepotou jsou raněni, si svou bídu a své neštěstí neuvědomují. Znáte dobře takové duchovní slepce, kteří kdysi viděli a poznávali dobře tvář svého Spasitele a snad v dětství na tuto svatou tvář rádi a zbožně pohlíželi, ale dnes ji už nevidí. Světlo milosti Boží, ve kterém jim bylo kdysi tak dobře a tak krásně, zaměnili dobrovolně za černou tmu hříchu, který otupuje jejich duši a zaslepuje. Jako skuteční slepci tápou kolem sebe, stále něco hledají a po něčem touží — ale hledají na cestách nesprávných, kde je mnoho bludných kamenů a zrádných propastí. Ve své slepotě se vrhají do víru hříšných vášní, neboť smysl pro něco krásného a čistého, pro čistou radost, hříchem nezkalenou, z jejich srdce dávno vymizel. Jsou opravdu k politování tito duchovní slepci, kteří už ani do kostela netrefí, jen tak náhodou někdy několikrát do roka, ani k modlitbě ruce sepnout nedovedou, leda že se jim někdy vede moc zle.

A co je nejsmutnější: Jim je v té slepotě docela dobře, a ještě se vysmívají těm, které jejich zdravý duševní zrak vede správnou cestou.

Před časem (v r. 1946) vysílal náš rozhlas fantastickou hru „Údolí slepých". Turista se zřítí se svahu vysokého pohoří a spadne do hlubokého údolí, které je úplně odříznuté od ostatního světa. Zde žije kmen podivných lidí — všichni jsou úplně slepí. Když nyní přijde mezi ně člověk se zdravým zrakem a vypravuje jim o kráse

světa kolem nich, o barvách a o slunci, tu všichni slepci se mu smějí a považují ho za blázna nebo za člověka nemocného. A na konec chtějí jej vyléčit z jeho choroby — chtějí mu vyloupnout obě oči, aby byl jako oni, aby byl také slepý. — Tato fantasie je výstižným obrazem duchoví slepoty tak mnohých lidí. Oni také nechtějí věřit těm, kteří mají zrak své duše zdravý, nepokažený.

Je záchrana a pomoc z této slepoty? Je — ale jenom tam, kde ji s důvěrou hledal slepec u Jericha. Je záchrana, ale jenom u Ježíše Krista. Pohled, pozorný zbožný pohled do tváře Kristovy je lékem, který může navrátit duši ztracený zrak a zaplašit tmu, ve které duše odumírá. Proto nám každoročně Církev staví před oči obraz Krista, trpícího pro spásu lidstva. Je to doba svatopostní, která nám zvlášť výrazně ukazuje velikost oběti Ježíše Krista. Doba postní je ale také doba velké milosti Boží, kdy nás Bůh vede k tomu, abychom se zamysleli nad stavem své duše, abychom omyli svou duši v zázračné koupeli ve sv. zpovědi, a odpočinuli si v otcovské náruči svého Spasitele při sv. přijímání. Jedině tak vyléčí se duše ze své slepoty a s novou chutí a s novou silou se může dát na další cestu za svým věčným cílem.

Již ve středu — na Popelec — začne opět tato doba, určená zvlášť jako čas k tomuto léčení. A proto si, drahý příteli, polož nyní na prahu doby svatopostní otázku, zda se také někdy o tebe nepokouší podobná duchovní slepota? Neboť nezapomeň na jedno: Duchovní slepota je n a k a ž l i v o u nemocí. Ano, nakažlivou! Proto se zamysli nad tím, jestli snad se neusadil také takový nakažlivý zárodek ve tvé duši. Možná, že poznáš, že skutečně je tomu tak, snad již dokonce delší dobu, a proto se musíš rozhodnout co nejdříve: hledat záchranu dokud je čas.

Ale rozhlédni se také kolem sebe, mezi svými nejbližšími. Možná, že i mezi nimi najdeš někoho, jemuž pohaslo světlo milosti Boží v duši a on žije ve tmě. Z křesťanské lásky ukaž i jemu cestu k Božskému lékaři, ukaž ji svým příkladem, dobrým slovem, povzbuzením. Bude to skutek duchovního milosrdenství, skutek snad ještě krásnější, než kdybys podal pomocnou ruku slepému ubožáku u cesty. Přivést aspoň jednu bloudící duši ke Kristu — to musí být tvé heslo pro letošní postní dobu! — Amen.

B i b l i c a

PŘÍLOHA PRO STUDIUM A PASTORAČNÍ VYUŽITÍ BIBLE

Řídí: Univ. prof. dr Jan M e r e l l. Praha XVIII - Střešovice, Pod Vyhlídkou 715

Dr Josef Procházka:

BIBLICKÉ HODINY (THEORIE).

Jedním z osvědčených prostředků, jak naučíme věřící číst a správně používat Písma sv., jsou biblické hodiny. Pod biblickou hodinou rozumíme shromáždění věřících ke společné četbě Písma sv., při čemž ředitel biblické hodiny podává smysl čtených biblických textů a jejich význam pro náboženssko-mravní život.

I. Způsoby četby při biblické hodině.

Při biblické hodině můžeme postupovat dvojím způsobem:

a) Můžeme číst Písmo sv. s o u v i s l e (lectio continua).

Je-li souvislá četba provázena jen krátkými poznámkami ředitele nebo dotazy účastníků, pak nepřináší zvláštního užitku. Spíše zájem klesá. To je způsobeno tím, že se nejde do hloubky; proto se vynořují stále tytéž otázky. Vnější zájem o bibli a biblické časové poměry je brzy uspokojen, případně nemohou vůbec ředitelé, kteří nekonali odborných studií biblických a cest, vůbec správně tomuto zájmu vyhovět.

Je tudíž nutno souvislou četbu provádět důkladněji. Dbejme na ráz doby a církevního roku a pečujme o určité střídání látky. Ve St. Zákoně vynecháme na př. kapitoly, které se zabývají obětními předpisy. Samozřejmě nepředčítáme též místa, která líčí věci pohlavního života způsobem, který u dětí (věkem či vzděláním) mohl by způsobit pohoršení.

V N. Zákoně nečteme také jednoduše čtyři evangelia po sobě. Probírejme je podle nějaké synopse vedle sebe místo po sobě. To působí zvláštní půvab a budí postřeh pro zvláštnost 4 evangelistů, z nichž každý tutéž událost často pozoroval a osvítil z jiné stránky. Rozhodneme-li se pro souvislou četbu, pak velmi záleží na tom, kde začneme. Nepotřebujeme začít od počátku bible, nýbrž podle zásady vychovatelské postupujeme od lehčího k těžšímu. Četba novozákonní z toho důvodu začíná se s oblibou Skutky apoštolskými nebo některým z evangelií, nikoli však těžkým evangeliem sv. Jana. Obtížné jsou také listy apoštolské. Mezi nimi dnes by byl asi nejsrozumitelnější list sv. Jakuba. Naposled se odvažme na Zjevení sv. Jana, které sice dnes lidé dosti mnoho čtou, ale málo mu rozumějí.

Ve St. Zákoně skýtají knihy dějepisné vděčnou látku. Možno také začít s lehkými žalmy nebo prorokem Isaiášem nebo Jeremiášem a postupovat k těžším knihám. Naposled přijdou knihy mudroslovné. I v nich jsou ovšem partie lehce srozumitelné a poutavé, na př. Přísloví.

Ředitel musí vypracovat nejen původní smysl slov a vět, nýbrž nalézt pro každou hodinu také vyšší smysl, který jakožto jednotící myšlenka má dát hodině posvěcení a působit i nadále v životě posluchačově.

b) Četba Písma sv. podle určitých účelů (t h e m a t i c k á).

Skýtá velké střídání a může se beze všeho řídit podle času a místa, podle kroužku účastníků a jeho duševního rozpoložení. Jsou-li na př. v popředí sociální otázky, probíráme vybrané kusy sociální. Má-li být postavena do našeho středu osobnost Bohočlověka, tedy čteme příslušné kapitoly; jde-li o oživení pojmu o Církvi, pak sáhneme k přiměřeným úsekům.

Máme-li před sebou muže či jinochy, volíme themata, jež mužovi či jinochovi dneška mají co říci. Mluvíme-li k ženám, budeme se snažit vybrat to, co se týká ženského života a duše. Látka nikdy nedojde.

Pro ředitele biblické hodiny má tento způsob hodně předností. Nemusí se tak rozptylovat, nýbrž může se soustředit na věc, která je mu vnitřně blízká; může si také opatřit potřebnou literaturu mnohem snadněji a důkladněji se připravit.

V dalším podáváme n ě k o l i k ř a d t h e m a t, která mohou být probrána tímto způsobem. Jsou to v prvé řadě cykly o Ježíši Kristu. Lid zná obyčejně Pána Ježíše jen z toho, co mu ještě zůstalo v paměti ze školního vyučování. Ani paraboly, tyto podivuhodné naukové úryvky Páně v nejlidovějším tvaru nejsou všeobecným majetkem lidu. Tak by stálo za to, zařadit po sobě v biblické hodině ona ze 75 podobenství, jichž se v liturgii nepoužívá! Pak osobnost Ježíšovu, Jeho Božské synovství, Jeho poměr k Otci, Jeho důstojnost mesiášskou, Jeho duchovní království, Jeho utrpení, hrdinství... Jak plodné jsou to řady thematické! Dále stanovisko Ježíšovo k práci, k askesi, k přírodě, k rodině, k národu, k duchovní a světské vrchnosti, k různým stavům, k ženám, k mužům, k dětem. Kolik hesel, tolik řad themat. Abychom řady nalezli a doplnili, sáhněme v nutném případě k biblické konkordanci nebo najděme si seznam obsahů obvyklých biblických vydání. Ovšem tyto seznamy jsou často kusé.

Jako Ježíš, tak i jiné biblické osoby mohou se stát předmětem biblických hodin: Apoštolové, v prvé řadě sv. Petr, který vyniká nejen hodností mu propůjčenou, nýbrž zrovna tak svým temperamentem, a sv. Pavel, jehož nezkrotná energie dnes opět více je chápána. Tak vytvoříme brzy cyklus o sv. Petrovi a Pavlovi. Neméně vděčný je cyklus o sv. Janu Křtiteli, jehož kazatelské slovo doznívá ještě v našich dnech. Podle kruhu účastníků probereme v cyklu

také ženy biblických dějin (v knihách od kard. Faulhabera a Kettera máme k tomu dobré předlohy). Nezapomeňme přibrat opačné příklady. Jejich jednání, osud a konec mají nám také ledacos říci. Takový Herodes, Pilát a Jidáš mají stále své napodobitele a nemohou proto být dost psychologicky probádáni a pranýřováni. Čtenáři mohou při probírání těchto příkladů získat přesvědčení, že Písmo sv. nikdy neřesti nechválí a též ani neomlouvá.

Vidíme, jak bohatý je Nový Zákon na cykly, které se připínají na osoby. Právě tak je bohatý Starý Zákon, jestliže jej rozdělíme podle věcných hledisk. Můžeme všechny kapitoly křesťanské mravouky a věrouky opět vyhledat v Písmě sv.; můžeme oživit sbor ctností v biblických vzorech a výrocích, stopovat svátosti na biblické půdě a sledovat v listech biblických milostivou volbu Boží. Nepotřebujeme se nikdy obávat, že nám dojde látka pro biblické hodiny.

II. Metody biblické hodiny.

Rozlišujeme jak při souvislé četbě bible, tak i při četbě thematické dvojí metodu: podávací a zpracovávací.

a) P o d á v a c í m e t o d a

klade důraz, jak již jméno naznačuje, na podání látky ředitelem biblické hodiny. Musí se varovat d v o u extrémů, má-li být provázena úspěchem. Prvním je sjetí do kazatelské přednášky a do kazatelského tónu. Zajisté také musí existovat biblická kázání. Biblická hodina je však něco jiného, než biblické kázání, něco mnohem volnějšího, osobnějšího. Není-li toho dbáno, pak vzniká nebezpečí, že účastníci se brzy rozběhnou, protože nechtějí poslouchat biblická kázání. Druhý extrém spočívá v tom, že ředitel vkládá do biblické hodiny příliš mnoho subjektivnosti a konečně přednáší své myšlenky místo myšlenek Písma sv.

Budiž proto i s podávací metodou spojeno čtení textu, ať už jej ředitel sám čte nebo se o přečítání dělí účastníci. Ředitel nechť buduje na slovném znění, nechť toto nejdříve vysvětlí podle exegetického smyslu, potom však nechť se snaží ukázat také hlubší smysl odstavce pro přítomnost a účastníky a především nalézt nosnou ideu, na níž je odstavec založen.

Podávací metoda se hodí pro ředitele, kteří jsou poněkud nesmělí a v látce ještě méně zběhlí. Tím, že sami všechno podávají, kladou sice na sebe velký úkol, jsou však zajištěni proti eventualitám, které se mohou dostavit při zpracovávací metodě. Musíme též dát přednost metodě podávací, jestliže jsou biblické hodiny konány v kostele, protože tam podle zkušenosti lidé nejraději mlčí. Přikázána je tam, kde je účastníků tak mnoho, že společné zpracovávání je prakticky vyloučeno.

b) Z p r a c o v á v a c í m e t o d a

předpokládá dobrý kontakt mezi ředitelem a účastníky biblické hodiny. Zpracovávat neznamená nic jiného než ve vzájemném dávání učitele a žáků vypracovat výsledek (resultát). Této metody se

použilo v nejrůznějších oborech. Proč bychom ji neměli vyzkoušet také v biblické hodině. Že je u mládeže, jež nerada tiše sedí, více oblíbena než metoda zpracovávací, není třeba dále rozvádět. Při zpracovávací metodě udává ředitel hlavní směr, stanoví cíl, uzavírá bludné cesty, účastník připojuje z vymyšleného a prožitého to, co se mu vynoří při četbě textu. Tak si podávají učitel a žák ruku. Z toho může vzniknout něco dobrého, jsou-li hranice zpracovávací metody správně viděny a dodržovány. Může se však stát dvojsečným mečem, není-li správně ovládána.

Ředitel musí být dobře při této metodě připraven a nesmí se ovšem spoléhat na to, co mu právě napadne. Pak účastníky musí povzbuzovat k spolupráci, současně však musí bdít nad tím, aby několik mluvků, kteří ke všemu chtějí něco říci, žvaněním nepocuchali přečtené a jeho účinek nezmařili. Jako sám nesmí nic nepotřebného mluvit, právě tak nesmí toho jiným dovolit. Nechť nezapomene nikdy, že mezi jeho posluchači jsou také takoví, kteří zásadně se nechtějí „producírovat" před jinými a neradi vidí, jestliže ostatní stále své myšlenky dávají k lepšímu. Jen pod podmínkou, že ředitel je velmi dobře připraven a drží otěže pevně v rukou, může zpracovávací metoda působit dobro.

Tím jsme již projevili stanovisko k diskusi či rozpravě. Zásadně není přípustna diskuse v tom smyslu, aby se mluvilo o všech možných věcech, jež má někdo na jazyku. Kdo se chce na něco otázat, nechť to přednese buď zcela krátce během hodiny nebo nejlépe na konci hodiny soukromě u ředitele. Na mnohých místech jsou na to skřínky pro dotazy. Tato opatrnost vůči rozpravě a dotazům se doporučuje již proto, aby netrpělo usebrání, které se snaží vytvořit biblickou hodinou. Při metodě zpracovávací se vůbec uspoří tázání na konci, protože účastníci měli dost příležitosti během hodiny, aby své mínění vyjádřili.

III. Průběh biblické hodiny.

Biblickou hodinu začínejme modlitbou nebo náboženskou písní. Lidé přicházejí do biblické hodiny z nejrůznějších povolání. Duše často plné neklidu, úzkostí, starostí, smutku, nebo zase rozptýlené, těkavé, rozpustilé a různými vášněmi zmítané, má modlitba nebo píseň soustředit, připravit na slovo Boží a vyprosit účastníkům pomoc Boží. Mnohé lidi, zvláště mladé, povznáší zpěv, který také zahání tísnivé a zneklidňující myšlenky. Lze použít známých písní, jež se zpívají před kázáním nebo křesťanským cvičením. Možno však užít také některých slov z mešních písní, či jiných náboženských písní, kde se mluví o slově Božím. Na př.: Z písně „Ejhle oltář Hospodinův září . . . .", můžeme použít pro biblickou hodinu sloku k evangeliu: „Zaznělo nám slovo pravdy věčné . . .". Vhodné texty písňové pro biblické hodiny složil Dr Tomíško: „Božské ty světlo" a „Již moudrostí svou promluvila". Možno je objednat v Exercičním domě ve Frýdku.

Velmi doporučujeme, aby po úvodní modlitbě nebo písni, krátce vzbudil ředitel s účastníky dokonalou lítost. Tím se lépe připraví půda srdce pro símě slova Božího. Účastníci se naučí tak zároveň vzbuzovat dokonalou lítost, což může velmi prospět jejich vlastní spáse, či jejich bližním, jež naučí vzbuzovat dokonalou lítost, nebo jimž pomohou v nebezpečí života tuto lítost vzbudit.

Pak čteme Písmo sv. buď souvisle nebo thematicky a postupujeme metodou podávací či vypravovací podle toho, co nejlépe vyhovuje za daných okolností, jak bylo výše vysvětleno.

Častěji se vynořuje otázka: Má se biblický text při biblické hodině předčítat a kdo má text předčítat? Myslíme, že je třeba bezpodmínečně text předčítat a že se nemáme spoléhat na to, že jednotlivec potichu čte spolu. Hlasitě mluvené a předčítané slovo má mocnější účinek, než slovo potichu čtené, protože k oku přistupuje ucho, jako přijímací stanice duše, čte-li se nahlas. Je lhostejné, kdo předčítá, zda určité osoby nebo všichni po řadě. Nikoho však k tomu nenuťme!

Účastníci nechť si přinesou sešit, aby si dělali poznámky. Do něho zapisují, co si chtějí vtisknout do paměti. Biblickou hodinu ukončíme modlitbou nebo písní. Je-li ředitelem biblické hodiny kněz a nekončí-li se hodina svátostným požehnáním, jistě velmi prospěje, dá-li ředitel účastníkům kněžské požehnání, jak to doporučuje Dr Haugg. (Bibelbrief č. 4.)

IV. Doba a místo biblických hodin.

Krátce řečeno, zima je lepší než léto, večer lepší než den a pracovní den lepší než neděle. V letních měsících se mládež i dospělí zaměstnávají tolika věcmi, že letní doba pro biblické hodiny se zdá nevhodnou. Ovšem ve skautských táborech, studentských ozdravovnách, feriálních osadách a podobně, bylo by možno právě využít prázdnin k častým, třebas i denním biblickým hodinám. Tak na př. dr Parsch o prázdninách dával biblické hodiny pro děti a jejich maminky, které se scházívaly na louce nedaleko kostela, téměř denně. Jako nejlepší čas se osvědčila adventní a postní doba. Jsou to nejklidnější doby v roce, jsou přípravným časem na veliké svátky církevní, v nichž je duše více než kdy jindy pohotova k duchovnímu vzletu. Začneme-li biblické hodiny v tyto doby a je-li půda jinak připravena, potom můžeme počítat s hojnou účastí.

Večerní hodiny se doporučují jako nejvhodnější doba — již proto, že většina účastníků se může uvolnit teprve večer. Výjimku činí děti a hospodyně. Chceme-li na př. konat biblické hodiny pro ženy, třebas pro členky spolku matek, zjistíme si, zda jim není příhodnější odpoledne. Učiníme zkušenost, že ženy v domácnosti dávají přednost odpoledni. Pro ostatní obyvatelstvo je doba po večeři nejvítanější. Ve městech ponechme zásadně neděle a svátky volné, aby lidé mohli užít nutného osvěžení na zdravém vzduchu.

Průměrně má biblická hodina trvat nejvýše jednu hodinu, nikdy více než jednu hodinu. Půlhodinové kázání dnes již posluchače na-

máhá; většinou nesmíme přetáhnout biblickou hodinu přes 60 minut, nechceme-li účastníky unavit. Považme také, že mnozí mívají málo času k disposici; často musí vykonat delší cestu z domova a zpět, bydlí-li daleko od místa, kde se konají biblické hodiny. Začínejme a končeme biblické hodiny přesně ve stanovenou dobu. Tím ušetříme sobě i posluchačům mnoho času. Je lépe když posluchači litují, že biblická hodina tak rychle uběhla, než aby netrpělivě čekali, kdy ředitel ukončí hodinu, když stanovená doba uplynula a ředitel dále mluví. Tím může způsobit posluchačům velké nepříjemnosti a biblické hodiny znechutit.

Časová období mezi jednotlivými hodinami nebuďtež delší než 14 dní. Již při 14denních mezerách mezi biblickými hodinami cítíme, že mnozí účastníci ztrácejí souvislost. Pak je nutno, aby ředitel aspoň krátce na počátku hodiny naznačil obsah minulé hodiny a tak uvedl účastníky opět do souvislosti. Pravidelně bývá konána biblická hodina jednou za týden. Jestliže biblické hodiny jsou vtěsnány jen do krátké doby v roce, pak položme více biblických hodin do jednoho a téhož týdne, abychom se v látce dostali kupředu. Při tom učiníme příjemnou zkušenost, že čím jsou si biblické hodiny blíže, tím hlubší je jejich účinek. Z častých a po sobě rychle jdoucích hodin biblických se tvoří ono ovzduší, ve kterém je člověk zvláště přístupný pro přijetí božských pravd.

Kde se má biblická hodina konat?

Někteří jsou pro kostel, většina je proti. V kostele není možno použít metody vypracovávací; také čtení má své potíže. Přehlednost a pocit sounáležitosti trpí ve velkých prostorách chrámových, nedochází k té živosti jako v sále, kde účastníci se mohou dotazovat a projevovat své názory.

Konají-li se biblické hodiny jen pro menší skupiny, lze v nouzi použít též fary nebo sakristie, či školy. Šťastné jsou farnosti, kde již při stavbě fary bylo pamatováno na dostatečně velkou místnost blízko vchodu pro náboženské přednášky.

Místnost, kde se biblická hodina koná, má se svou výzdobou lišit od prostor světských. Užívá-li se místnosti ještě k jiným účelům, pak pečujme o to, aby před biblickou hodinou byla vhodně upravena. Kříž a jeden nebo dva náboženské obrazy mají pomoci účastníkům, kteří přicházejí často z rozptylujících zaměstnání, aby se soustředili lépe na slovo Boží.

V. Pomůcky pro biblické hodiny.

Nezbytnou podmínkou spořádané četby Písma sv. je katolická bible, opatřená v dostatečné míře poznámkami. Můžeme nechat každého, aby si přinesl do první biblické hodiny bibli, kterou má doma, již proto, abychom zjistili, jakou bibli má. Na to můžeme navázat a říci, které bible jsou dovoleny a které jsou zakázány. Vysvětleme, že Církev bdí s největší starostlivostí nad textem Písma sv., že ustanovila zvláštní komisi pro biblické věci a že katolíkům

dovoluje číst jen taková vydání Písma sv., která jsou církevně schválena a opatřena poznámkami, čerpanými hlavně ze svatých Otců a katolických spisovatelů. Ukažme, že tyto poznámky jsou nutné, aby věřící správně bibli rozuměli. Proto má být poznámek tolik, aby čtenáři, jimž jest vydání určeno, měli vysvětleno dostatečně vše, čeho by bez poznámek nepochopili. Nic neškodí, užívají-li účastníci biblických hodin rozličných vydání Písma sv. Rozdílnost vydání dává řediteli možnost, aby prováděl srovnání různých vydání a překladů a budil smysl pro původní text.

Často projednávanou otázku: Máme účastníkům biblických hodin dát do rukou celou bibli nebo jen bible neúplné, rozhodly církevní autority a bibličtí pedagogové jasně v tom smyslu, že Nový Zákon patří do rukou každého katolíka úplný, ze Starého Zákona že naopak stačí výtah. U nedospělých a u těch, kteří jsou sice dospělí věkem, nikoli však moudrostí a milostí, dále u blouznivců náboženských a lidí oddaných hříšným vášním snadno by se mohl úplný text Starého Zákona stát kamenem úrazu a vést k těžkým duchovním škodám.

Nedoporučuje se užívat v biblické hodině z důvodů úsporných brožovaných vydání Písma sv. Brzy se pošpiní a rozletí, takže v krátké době musíme si opatřit nové texty; tedy není to žádná úspora. Vypravujme účastníkům o nádherných obrazech a vazbách, jimiž předkové zdobili bibli, že i celou roční mzdu vynaložili, aby si opatřili takovou bibli.

Ředitel potřebuje dále pomocnou literaturu, aby dobře vedl biblické hodiny. Hodně mu poslouží první vydání Hejčl - Sýkora „Bible česká". V tomto vydání je mnoho poznámek, upotřebitelných pro biblické hodiny. Mnoho cenných myšlenek pro biblické hodiny skýtá „Čtení z Písma sv." od P. A. Navrátila, far. v Bílé Lhotě u Litovle. Další pom. literatura je uvedena v „Dobrém Pastýři" r. III., 1947, č. 6, str. 87—89.

Vedle komentářů k biblickým knihám a jiné pomocné literatury, potřebuje pro názorné poučení ředitel také obrazy, filmy a mapy. Stále přibývá firem, které vydávají biblické obrazy, filmy a diapásky. Uvádíme: „Gloria", výr. nábož. filmových diapásek, Praha-Smíchov a „Petrinum", České Budějovice, Žižkova 14. Promítněme si vždy privátně film nebo diapásku před veřejným promítáním, abychom se přesvědčili, zda nejsou některé obrazy nevhodné nebo pohoršlivé ať objektivně či vzhledem na diváky, abychom včasným opatřením zabránili promítání takovýchto obrázků.

S o u h r n :

Na konec můžeme shrnout pokyny pro biblické hodiny v tyto body:

1. Ředitel si učiní nejprve plán biblických hodin, které pomýšlí konat. Vytkne cíle, které jsou rozdílné podle místa a kruhu účastníků.

2. Pak biblické hodiny oznámí a zavede je v kázání, jde-li o prvé biblické hodiny. Při stanovení hodin má na zřeteli nejpříznivější hodiny týdne a neudělá časové mezery mezi biblickými hodinami delší než týden.
3. Místnost, ve které se biblické hodiny konají, se včas připraví a důstojně ozdobí. Pořídí se nutné znázorňovací prostředky.
4. Není-li po ruce vhodná místnost, zvolí se tedy kostel k tomuto účelu, v zimě však jen tehdy, dá-li se vytápět. Pro menší skupiny může být zvolena sakristie nebo fara.
5. Biblická hodina se počíná modlitbou nebo písní. V prvé biblické hodině neopomene ředitel učinit nutná zařízení o vnějším průběhu biblické hodiny a podrobit prohlídce přinesená vydání bible. Záleží na okolnostech, nepředepíše-li pro biblické hodiny jednotné vydání bible.
6. V dalších hodinách probere ředitel podle metody nejlépe se mu hodící (podávací či zpracovávací) oznámenou látku tím způsobem, že napřed podá vedoucí ideu hodiny, pak dá číst po úsecích text, který exegeticky vysvětlí a znázorní. Má-li po ruce obrazy a mapy, tedy jich použije k dalšímu znázornění.
7. Otázky nechť dá podat jen v krátké formě nebo nechť odkáže tázající se na čas po hodině nebo na skřínku pro dotazy.
8. Nejdůležitější je vyšetření hlubšího smyslu (smyslu pro přítomnost) čteného, k jehož vypátrání může přispět také používání textu v liturgii. Z toho vyplývá všeobecné použití pro život (uživotnění), jež ředitel oznámí a k němuž každý účastník může přidat své použití osobní.
9. Důležitá vysvětlení a pamětné věty si účastníci zapíší do přineseného sešitu a vtisknou do paměti.
10. Jako na počátku, tak i na konci hodiny je modlitba nebo se zpívá píseň.
11. K biblické hodině možno připojit malou pobožnost v kostele, která má přispět k prohloubení přečteného.
12. Biblická výstava nebo předvedení diapásky může být čas od času vsunuto, aby se vzbudil zájem o bibli v širších kruzích.

—

Kardinál Nesalli - Rocca prohlásil na biblickém dnu, pořádaném společností sv. Jeronýma a katolickou mládeží italskou v Římě r. 1925: „Věřím, že Italie bude potom opravdu křesťanská, jestliže v každém domě bude viset kříž, před nímž se bude shromažďovat rodina, aby četla stránku z evangelia." (Dr Stonner, Bibellesung mit der kath. Jugend, str. 19.) Mutatis mutandis platí totéž o naší vlasti. Milujeme-li opravdu svou vlast, pak horlivou podporou biblického apoštolátu usilujme, aby se stala opravdu křesťanskou. Tak ukážeme, že jsme vděčnými žáky sv. Cyrila a Metoděje a že tedy budeme horlivě používat bible podle jejich přání:

Přinesliť nám oni Písmo svaté,
bychom ze studnice této zlaté
moudrost nebe stále vážili,
Bohu slouziti se snažili.

—

Pozn.: Odpustky, dříve udělené za čtení bible byly odvolány a pozměněny takto: Věřícím, kteří čtou aspoň čtvrt hodiny knihy Písma sv. s nejvyšší úctou a po způsobu duchovní četby se udělují odpustky 300 dnů. (S. Poen. Ap. 22. III. 1932.) Také tento duchovní dar má povzbuzovat k rozjímavé četbě Písma sv.

—

V tomto článku jsou podány zkráceně pokyny pro biblické hodiny z výborné příručky Praktisches Bilbelhandbuch, Verlag Kathol. Bibel-Werk, Stuttgart 1941, 4. vyd., str. 449—60, jež byly také hlavním zdrojem pro pojednání o biblických hodinách v Dobrém Pastýři r. 1947.

Poznámka redakce: V některém z příštích čísel uveřejníme článek vdp. prof. dra J. Procházky o Biblické práci na venkově, který ukáže vdpp., kterak možno používat i ve venkovském prostředí bohatých pokladů Písma sv. k záchraně duší.

Prof. Dr J. Procházka:

BIBLICKÁ HODINA (prakse).

(Použito vedle jiných pomůcek zejména: Parsch, Das Leben Jesu).

Zahájena písní Dr Tomíška: Božské ty Světlo . . .

Úvod: (stručná rekapitulace).

Došli jsme v biblických hodinách až k oné části života Krista Pána, kdy se dostává do konfliktu s farizei a rozhoduje se věnovat výchově učedníků a apoštolů. Začíná mluvit v podobenstvích, která pak v soukromí hlouběji učedníkům vykládá. Do tohoto období spadá událost, která je podkladem dnešní biblické hodiny. Kristus Pán chtěl dokázat učedníkům, že je vskutku Syn Boží a koná tři zázraky. Utišuje bouři na moři, druhého dne uzdravuje posedlého v krajině Gerasenské a křísí dceru Jairovu. Tři veliké zázraky během 24 hodin mocně působily na svědky. Nemusíme se i my stále upevňovat v přesvědčení, že Kristus Pán je vpravdě Syn Boží, Bůh mocný, který má moc nade vším?

Čtení textu: evangelium podle sv. Marka 5, 1—20.

Výklad:

Kristus sedl na lodičku a během plavby náhle utišil bouři. Rozbouřené masy vodní se náhle uklidnily, což je jasný důkaz pro to, že Kristus vládne nad přírodními silami. (O tomto zázraku výklad v minulé biblické hodině.)

Přeplavili se na druhou stranu (ukázat na mapě) po několikahodinové plavbě. Jezero Genezaretské má asi 22 km délky, je podobné oku, Sven Hedin vidí v něm nejkrásnější kout světa. Leží 200 m pod hladinou Středozemního moře. Podnebí je tam velmi horké. (Cestopisné vzpomínky vlastní nebo získané z četby hodinu oživí.) Kraj u jezera je dnes pustý, i tehdy bylo místo, kde Spasitel přistal, opuštěné. Kolem moře vedla cesta. Hned jak vyšel Kristus Pán z lodi, potkal se s ním člověk, který vyšel z hrobu a byl posedlý nečistým duchem — ne jedním, ale mnohými.

Je fakt, že posedlost bývala častá. Nelze ji vysvětlit jen nervovými poruchami. Posedlí lidé projevovali sice někdy činy a úkony podobné činům lidí duševně chorých, ale je mezi obojími zásadní rozdíl. Víme, že vymítání zlých duchů bylo jednou ze známek, že se přiblížilo království Boží. Kristus Pán dal moc vymítati zlé duchy jako důkaz božského poslání. Že dnes není posedlost tak častá, je ovocem křesťanství. Ovšem i dnes případy posedlosti jsou. Posedlost je mimořádné působení zlého ducha na člověka, zlý duch ovládá jeho tělo a nutí ho k výkonům, které by člověk jinak nekonal. Zlý duch trápí a sužuje člověka. Nešťastník, o kterém mluví evangelium, je puzen ke Kristu Pánu a hledá u něho pomoci.

Přirozených jeskyní nebo prostor vytesaných ve skalách se užívalo jako hrobů. Působením zlého ducha byl onen člověk nucen přebývat v hrobech. Podle názoru biblického je poušť považována za sídlo zlého ducha. Opírá se to o zkušenost, že duch zlý rád sídlí na místech pustých. Nutí prodlévat ve hrobech — jeho působením přišla smrt na svět. Každý hrob je jakýsi památník moci zlého ducha. Proto se nedivme, že zlý duch nutil tohoto nešťastníka bydlet ve hrobech. Zlý duch dává velkou sílu. Onen nešťastník činil tu cestu nebezpečnou, proto ho lidé chtěli spoutat, on však pouta a řetězy roztrhal. Duchové zlí mají možnost působit na hmotný svět a vyvinout ohromnou sílu. Mají lepší poznání přírody než my. Ovšem mohou jen tolik, kolik dopustí Bůh. Onoho nešťastníka nemohli lidé zkrotit. Potuloval se po hrobech a horách, bil se kamením. Jak žalostný to pohled pro jeho příbuzné!

—

„Spatřiv Ježíše zdaleka, přiběhl, poklonil se mu a vykřiknuv silným hlasem, pravil: Co je ti do mne, Ježíši, Synu Boha nejvyššího? Zapřisahám tě pro Boha, netrap mne!"

Poznává u Krista, že není pouhý člověk, vyznává, že je Syn Boha nejvyššího. Měl asi toto poznání ze svědectví Boha Otce o Ježíši Kristu u Jordánu. Zda poznával, že je soupodstatný Syn Boží, nemůžeme dokázat. Věděl, že Ježíš má větší moc než on.

Duchové zlí mají ve svém zlém a smutném stavu aspoň tu radost, že mohou lidem škodit a je sužovat, potulovat se světem. To je pro ně radostí a útěchou. Ze zlého ducha mluví strach: „Netrap mne!"

Stejnou událost popisuje Lukáš 8, 22—39 a Matouš 8, 28—34. Vidíme, že duchové zlí prosili „Co je ti do mne, Ježíši, Synu Boha

nejvyššího? Prosím tě, netrap mne!" Prosili ho, aby jim nepřikazoval jít do propasti pekelné. Obávali se, že jim nedovolí, aby sužovali lidi a že je svrhne do propasti pekelné již nyní.

Má-li někdo radost, že může bližního sužovat, je to radost ďábelská. Varujme se mít radost z trápení svého bližního!

Kristus Pán se táže: „Jak se jmenuješ?" Proč položil tuto otázku? Chtěl ukázat, jak nešťastný je ten člověk. On mu řekl: „Jmenuji se pluk, neboť mnoho je nás." Pluk — legie — římská legie měla 6.000 mužů. Neznamená to, že by zlých duchů bylo přesně šest tisíc, ale že jich bylo mnoho.

„*Prosil ho velice, aby jich nevyháněl z té krajiny.*"

Sv. Lukáš píše: „I prosili ho, aby jim nepřikazoval jít do (pekelné) propasti." Kristus Pán vyhověl jejich prosbě. Byl rozhněván na ducha zlého, že toho člověka tak sužoval a degradoval z lidské důstojnosti. Ubožák se bil kamením, „neodíval se rouchem, ani nezůstával v domě, nýbrž ve hrobech."

Velmi časová aplikace. — Odkládáme-li hříšně oděv, jsme tím ve službách ducha zlého. První lidé byli stvořeni bez šatů, ale byli oděni rouchem nevinnosti, člověk necítil zlé náklonnosti, jeho přirozenost nebyla porušena. Je nesprávné říkat: Čistým je vše čisté. Nemůžeme srovnávat rajskou nevinnost s dnešním stavem člověka. Co řekne zastánce hesla: „Čistému vše čisté", přijde-li do hotelu a dají mu špinavý talíř a příbor? Zde možno dále promluvit o šatech — šat má chránit proti zlým vlivům žádostivosti, přírody; nemírné slunění; šaty připomínají, že jsme odsouzeni k smrti, že nemáme hledat nádheru, přepych. Čím méně kdo má na sobě šatů, tím více podléhá vlivu ďábelskému. Ďábel takto degraduje člověka. Šaty člověka odlišují od zvířat.

Kdyby byl Kristus Pán řekl: „Vyjdi z toho člověka!" a nic by se bylo nestalo viditelně, nebyl by to přesvědčující důkaz, že má Kristus moc nad zlými duchy. Moderní lidé by řekli, že ten člověk byl duševně chorý. Kristus Pán chtěl však užít tohoto zázraku jako důkazu, že vládne nad mocí pekla, že peklo se musí před ním chvět a třást.

Bylo tam velké stádo vepřů u hory. Krajina se od moře zvyšuje. Duchové zlí prosili: „*Pošli nás do vepřů, ať vejdeme do nich. I vyšli nečistí duchové a vešli do vepřů, a tu hnalo se stádo srázem do moře — bylo jich asi dva tisíce — a utonuli v moři.*" Jednalo se zde o mimořádnou událost. Byla zde způsobena hmotná škoda. Nevěrci namítnou, jak to mohl Kristus Pán učinit, zda nebyl povinen dát náhradu. Kristus Pán měl několik důvodů, proč toto učinil.

1. Chtěl ukázat, že ten člověk je posedlý ne pouze jedním zlým duchem, nýbrž celým množstvím. Snahou ducha zlého je škodit lidem. Tak tomu bylo i v oné krajině.

2. Chtěl přesvědčit apoštoly, že vskutku je ten člověk posedlý. Kdyby byl řekl: „Vyjděte!" a nic by se bylo zevně nestalo, nebylo by to na apoštoly působilo. I my si máme odnést dojem, že šlo

o skutečnou posedlost, že duch zlý má možnost působit na věci hmotné i na zvířata. Přirozeně působila tato událost, když viděli hnát se zdivočené stádo do moře, jak na učedníky, tak na pastýře, jimž bylo ono stádo svěřeno. Pastýři rozhlásili, co se stalo, v městě i po venkově. Lidé z města, hlavně majitelé stáda, přibíhali, aby zjistili, co se přihodilo.

Třetí důvod, proč to Spasitel dopustil: Vznikla sice velká škoda, ale Kristus Pán chtěl ukázat, že On je jako Bůh majitelem všeho, co člověk má, že může jednat libovolně podle své vůle, podle svých záměrů. Nebyl povinen žádnou restitucí těm lidem. Nevíme ovšem, zda jim nedal zvláštní požehnání a tím jim ztrátu plně nevynahradil. Možná, že škoda byla trestem za hřích.

Nejen majetek pohanů, ale i majetek náš patří Bohu. Díváme se tak na něj? Dáváme rádi svůj majetek do služby Boží?

Ztráta majetku mocně působila na majitele stáda, takže jistě na událost snadno nezapomněli. Peklo proti své vůli sloužilo zde záměrům Božím. Kristus chtěl, aby ti lidé ještě po letech pamatovali na onen zázrak a tak je nepřímo připravil na přijetí křesťanství.

„A přicházejí k Ježíšovi a vidí toho, jenž býval posedlý, že sedí, je oblečen a má zdravý rozum, i báli se. Očití svědkové pak jim vypravovali, jak se to posedlému stalo."

Evangelium neříká nic, že by se radovali z uzdravení svého spoluobčana — naopak, měli strach. To zaráží, čteme-li to.

„I počali ho prosit, aby odešel z jejich území."

Byli to pohané, kteří nevěděli, co jim Kristus Pán přináší, a proto prosili, aby odešel od nich. Báli se, aby neutrpěli větší škodu. Cítili, že zde mají člověka obdařeného vyšší mocí, který by jim mohl způsobit ještě větší škodu.

Kristus skutečně odešel, vstoupil na lodičku, protože nebyl poslán leč k Israelitům. Měl působit jen u národa israelského. Mezi pohany měli působit teprve apoštolové a jejich nástupci. Kristus Pán nedovolil uzdravenému, aby s ním šel.

Je to neobyčejně dojímavá scéna: Kristus vstupuje na loďku; uzdravený člověk plný lásky a vděčnosti, viděl také šťastné tváře apoštolů, chtěl proto zůstat u Krista. Prosil Spasitele, aby s ním směl zůstat. Kristus Pán mu to však nedovolil a řekl mu: „Jdi domů k svým a oznam jim, jak veliké věci ti učinil Pán a jak se nad tebou slitoval." Stává se, že ty duše, které poznají Krista Pána, chtějí u něho být co nejdéle. Čteme-li evangelium, jsme vlastně u nohou Mistrových. Jak krásná byla slova z úst jedné ženy: „Já se bez evangelia nikam nehnu." Při biblické hodině jsme také jako apoštolové u nohou Mistrových.

Onen člověk musel odejít, odloučit se od Krista Pána, který ho ustanovil jako svého apoštola, než přijdou apoštolové, hlasatelé Království Božího. Dostává úkol: „Jdi domů a oznam jim, jak veliké věci ti učinil Pán a jak se nad tebou slitoval." Měl žít mezi pohany; tou bolestí měl zaplatit velkou milost svého uzdravení a měl

zakusit radost, že stojí ve službě Božského Spasitele. Vzpomínka na jeho uzdravení je pro něj vzpomínkou na Krista Pána.

Když my chceme provést nějaké obrácení naráz, často narazíme na odpor. Snaha člověka obrátit vyvolá reakci a spíše člověka někdy zatvrdí. Proto nesmíme chvátat, vnucovat náboženství, ale opatrně psychologicky postupovat, nenápadně působit. Kdo pracuje v Katolické akci, je vděčen, šťasten, že se mu dostalo tohoto poznání. Onen člověk měl hlásat, jak veliké věci učinil Pán. Když nechcete věnovat se jen své duši a myslíte na spásu jiných, často se musíte také vzdálit od Krista Pána svátostného, abyste byli jeho hlasateli.

Závěr:
krátce shrnout, zdůraznit praktická poučení,
posedlost je skutečným faktem,
nevydávat se do moci ducha zlého,
slušný oděv, žádné ďábelské myšlenky,
vděčnost za to, co nám Kristus Pán dává,
být v jeho apoštolské službě.

Dotazy:
Jak odpovědět těm, kteří popírají posedlost?

Podle Dra Procházky — mnoho nerozvádět, nerozbírat jednotlivé případy posedlosti, ale odvolat se na autoritu Písma svatého, ukázat že není možno dokázat, že Kristus Pán by někde lhal. Katolíkům zdůraznit, že kdyby nebylo působení ducha zlého, Církev svatá by nedovolila provádět exorcismus.

Žádat, aby popirač dokázal, že posedlost je nemožná.

Zakončeno písní: Již moudrostí svou promluvila (Dr Tomíško).

—

Diskuse: Dotaz, kde již byly pořádány biblické hodiny.

Hradec Králové: Dva roky týdně kromě prázdnin a května.

Plzeň — po dva roky. Tištěné programy se rozdávají u kostela. První přednášku má kněz, exegetický výklad Písma sv., druhou laik na volné téma. Jednou za měsíc širší shromáždění pro zájemce ve větší místnosti, na programu zajímavá náboženská témata.

Začíná se modlitbou, končí písní. Doba trvání — 1 a čtvrt hod. Texty písma svatého se půjčují za mírný poplatek. Asi 200 návštěvníků. Nutno se dobře připravit, bezvadný přednes, ne monotonní. Byla konána přednáška Dra Merella o vzniku Písma sv. Je ochoten i jinde ji konat.

Připravuje se vydání komentářů k evangeliu sv. Marka a epištolám sv. Pavla. Bohoslovci dělají diapositivy. Prospěšné by bylo zřídit půjčovnu diapositivů pro bibl. hodiny.

Doporučeno přeložit Parschovu knihu: Das Leben Jesu.

Pro postní dobu možno dobře použít knihy Huonderovy, U nohou Mistrových, II. díl, Noc utrpení, pro dobu velikonoční, III. díl, Jitro slávy; dále Sýkora, Umučení a oslavení Ježíše Krista; Miklík, Ježíš Kristus.

Osvědčilo se probírat podobným způsobem Písmo sv. v učebném kursu. — Přečíst, vyložit část Písma sv., použít světelných obrazů.

V Rokycanech — kroužek 10—12 vybraných žen.

Doksy — velký úspěch kolorovaných filmů z Ligy svatováclavské — i text.

Mapu Palestiny vydala Matice cyrilometodějská v Olomouci. Biblické obrazy rozebrány.

Mnoho praktických podnětů v knize: Stonner, Bibellesung mit der katholischen Jugend.

Dr Jan Merell:

VÝKLAD JMÉNA MARIA.

Bylo již mnoho psáno o smyslu a etymologii jména Boží Rodičky. Exegeté i kazatelé se k této otázce neustále vrací. O. Bardenhewer [1]) ve studii o jménu Panny Marie uvádí na 60 výkladů. Byla to jednak neznalost hebrejské etymologie, jednak fantasie, jež vnesly do otázky spíše zmatek než jasnost.

Netřeba podotýkat, že *Maria*, hebrejské *Miriam* bylo jméno časté právě v době Kristově a že bylo dáváno palestinským dívkám na památku Marie, sestry Mojžíšovy.

Bylo by zbytečné uvádět všechny výklady. Tak jeden z nejrozšířenějších a naprosto nesprávných výkladů je: „h v ě z d a m o ř s k á" (stella maris). Výklad vznikl z hebrejského *mar yam*, t. j. „stilla maris" (kapka moře), což některý latinský písař přeměnil v „stella maris". Ani dosti rozšířený výklad z aramejského slova *marya* (pán) nebo *marta* (paní) není etymologicky správný.

Uvádím pouze nejhlavnější výklady, z nichž poslední se zdá být nejpravděpodobnější.

1. V poslední době mnozí exegeté hledali ve jménu Maria původ egyptský. Tak na př. G. Ricciotti:[2]) „Nejpravděpodobnější je výklad, který spatřuje ve jméně egyptské sestry Mojžíšovy původ egyptský: mnohá hieroglyfická pojmenování jsou utvořena z *mry*, *mryt* (milovaný, milovaná), za níž následuje jméno boha, jako na př. „milovaný od Ra", „milovaná od Ftah"; v našem případě bychom měli kmen *Mryt - ja* (m), což by znamenalo „m i l o v a n á o d J a h v e". Podobně vykládá i dr Jos. Miklík[3]) (Maria = B o h u m i l a). Tento výklad předložil první P. Frant. Zorell v Zeitschrift fur die kath. Theologie, 1906, str. 356 n. a v prvním vydání svého novozák. řecko-latinského slovníku (1911). Avšak P. Zorell sám již v r. 1931 ve druhém vydání slovníku tento výklad z důvodů filologických opustil. Velmi mnohým exegetům jeho poznámka ve druhém vydání slovníku unikla a stále označují výklad za nejpravděpodobnější.

2. Jiní) odvozují jméno Miryam z kořene *mara (h)* na označení odporu (Gesenius). I když etymologicky tento výklad jména je možný, je méně pravděpodobné, že by rodičové sestry Mojžíšovy dali své dceři jméno značící „o d p o r".

3) Podle některých[4]) je jméno odvozeno z kořene *mara* a znamená t u č n o s t, tělesnou vyvinutost. Zastáncům této theorie se výklad zamlouvá proto, že tučnost je v Orientě totožná s pojmem krásy. Avšak ani tento výklad není etymologicky

1) Der Name Maria. Biblische Studien I/1, Freiburg 1895.

2) Život Ježíše Krista, Praha 1947, stran 623.

3) Život Panny Marie, 8. vyd. 1946, str. 21.

4) První zastával sv. Petr Kanisius, z moderních G. Gessenius, J. Grimm, P. Schanz.

5) Po P. Scheggovi zastávají J. Fürst, B. Schafer a zvl. O. Bardenhewer ve spise výše uvedeném.

dosti přesný, protože substantivum utvořené z výše uvedeného kořene s koncovkou *am* by bylo *mir'am* a ne *miryam*.

4) Konečně jiný výklad se vyskytl již v r. 1514 v Komplutenské Polyglotě kardinála Ximenese: „v z n e š e n á, v y v ý š e n á" od slova *marôm* (kořen *rwm*). Z velkých exegetů tento výklad hájil Cornelius a Lapide. Nejnověji byl tento výklad jména Maria potvrzen texty z Ras Šamra[6]). Texty jsou z doby Mojžíše, bratra Marie a jejich řeč je velmi podobná hebrejštině, s níž má i mnohá společná slova. V těchto textech se vyskytuje substantivum *mrym*, odvozené z kořene *rwm* a je identické s hebrejským *maromf* (vysoký, vrchol hory, vznešený). *Mrym* textů z Ras Šamra má týž smysl, t. j. vysoký, vznešený. Jest známo, že židovští rodičové s oblibou dávali svým dětem jména, vyjadřující jejich tužby a jméno „vznešená, vyvýšená" dobře vyjadřuje city rodičů, kteří se radovali z narození dcery a byli na ni hrdi. Po odkrytí a rozluštění textů z Ras Šamra, jež vnesly mnoho nového světla i do Starého Zákona, tento poslední výklad jména Panny Marie pravděpodobně zvítězí. Homileticky právě tohoto výkladu lze velmi dobře použít.

Poznámky

DOSLOV. V tomto čísle, kde už otiskujeme kázání pro rok 1949, jakož i v celém příštím ročníku, budeme vždy na každou neděli přinášet h o m i l i i n a t é m a e p i š t o l y. V epištolách je ukryto velké a svaté bohatství myšlenek, jež většinou zůstávají nezužitkovány. A přece mohou tolik dát duším a přiblížit je Bohu a jeho lásce. Homiletické zpracování je jistě nejvhodnější: umožní vniknout v smysl epištoly a podat věřícím pravdy v ní ukryté. Jen na některé neděle, kde epištola je méně přístupná anebo kde se opakuje, nahradíme homilii na epištolu homilií na slova evangelia. Kromě toho budeme otiskovat jakýsi cyklus katechetických výkladů o základních pravdách víry od Dra Kajetána Matouška. Autor rozvrhl cyklus na dvě části: P r o č m á m e v ě ř i t (obsahuje praeambula fidei) a C o m á m e v ě ř i t (obsahující věrouku). Tato kázání Dra Matouška budeme uveřejňovat jako samostatnou přílohu, takže čtenáři si mohou tuto část dávat stranou a budou tak mít po čase celou knížku. Tato katechetická kázání, jichž první část již přinášíme v tomto čísle, možno používat cyklicky v nedělních promluvách, nechce-li kazatel použít příslušné homilie, nebo při vyučování konvertitů a pod. Doufáme, že tímto programem posloužíme svým čtenářům v lámání Slova Božího duším.

Na konci ročníku děkujeme spolubratřím - čtenářům za zájem, rady a pokyny a prosíme je, aby i v příštím ročníku zůstali svému Logosu věrni. Děkujeme i všem přispěvatelům a máme jen jedno přání: aby se jejich řady rozmnožily. Čím více bude těch, kteří nám pro Logos budou posílat svá psaná kázání, tím také se zvětší úroveň našeho časopisu. Prosíme též, aby všechny příspěvky byly psány pouze n a j e d n é s t r a n ě papíru. Nechcete-li napsat kázání, napište nám i své zkušenosti z kazatelské prakse, své poznatky, pokyny, stačí třebas jenom nepatrná poznámka, kterou v této rubrice rádi otiskneme a kterou ze svých zkušeností a poznatků můžete pomoci svým bratřím. Deo gratias! Procedamus in pace! red.

---

6) R. 1928 byly objeveny u přístavu Minet el - Bejde asi 12 km severně od Laodicee staré zříceniny, z nichž zříceniny na návrší Ras Šamra (fenyklový mys) byly identifikovány s kdysi kvetoucím fenickým městem Ugarit. Byly zde nalezeny starožitné a umělecké předměty, jež objasňují zajímavou historii Ugaritu, ale ještě důležitější jsou dokumenty písemné. Byly nalezeny klínopisné tabulky, jejichž řeč je starokananejské nářečí, z něhož se vyvinula feničtina i hebrejština. Tabulky mají velký význam pro předmojžíšskou historii Israelitů a pro studium Starého Zákona. Vyvrátily na př. theorii Wellhausenovu, podle níž knihy Mojžíšovy byly napsány až v době královské podle pověstí a legend. Z textů ugaritských je vidět, že už v době před Mojžíšem měli Kananejci písmo a zapisovali si své náboženské pověsti a rituální předpisy. Proto i Mojžíš sám mohl sepsat své historické a rituální knihy. I pro exegesi (na př. Exodus 23, 19; 34, 26) mají texty význam.

JAK SI KŘESŤANSKY POČÍNATI PŘI VYUČOVÁNÍ STARÉHO ZÁKONA?

Křesťan, jenž má křesťanské nebo židovské děti učiti Starému Zákonu, by měl neustále míti na mysli:

1. že je to Slovo Boží, pro židy jako pro křesťany;

2. že klíčem Starého Zákona je Zákon Nový, tak jako je vždy dokonalé klíčem k nedokonalému.

Světlo Nového Zákona je tedy třeba vrhat na Starý, když jej vykládáme dětem a nebude v tom žádná dvojakost aniž snaha něco zamlčovat, jestliže ovšem napřed vyložíme, že křesťané se dívají na Starý Zákon jako na své vlastnictví, protože je to Slovo Boží, že však pro křesťany to není jediné slovo Boží, protože nad to je Nový Zákon. Je tedy třeba vštěpovati, že pro křesťany není Starý Zákon posledním slovem.

Starý Zákon je nedokonalý. Nesmíme však myslit, že je nedokonalý proto, že pochází z národa židovského; ona jeho nedokonalost je nedokonalostí „pedagogickou", jež je v úmyslech Božích, aby se tak lidstvo postupně připravilo k přijetí plnosti jeho Poselství. Nesmíme tedy tolik klásti důraz na to, v čem se Starý a Nový Zákon liší a rozcházejí, jako spíše na ony body učení a duchovního života, kde Starý ohlašuje a zahajuje ducha Nového. V samotném Starém Zákoně musíme poukazovat na vzrůst a vývoj Zjevení, budeme však i při tom dbáti, abychom nestavěli proti sobě ducha proroků a ducha zákona mojžíšského, třebaže poukážeme na šíři a niternost proroků (proti úzkoprsým legalistům) a na nutnou postupnou etapovost, kterou Starý zákon tvoří (proti liberálům). To vše třeba konati v duchu lásky a obdivu pro jemné způsoby Božích cest: tak se stane, že tyto „přípravy" Boží se nám nebudou jevit jen jako „odbytý stav" lidstva, jen jako pouhý historický fakt, nýbrž jako obraz všech oněch „příprav", které koná Bůh v duši každého z nás; stane-li se tak p r o n á s Starý Zákon živoucím, stane se živoucí hodnotou i pro ty, které budeme mít vyučovat. Nedosáhneme-li toho však, bylo by naše vyučování příliš „vzdálené", bez spojení se životem, a děti by to cítily. Poznaly by a soudily by, že je vyučujeme jistě s odevzdaným sebezáporem, ale přece jen s nechutí něčemu, co pro nás samé nemá ceny.

Především však budeme při vyučování Starému Zákonu klásti důraz:

1. Na nezaslouženost Božích darů, udělených světcům Starého Zákona. Bůh vyvolil židy nikoliv proto, že to byl národ nadaný nebo lidsky veliký, nýbrž právě teprve Boží volba učinila z Israele jeho lid a vyzdobila jej jeho dary a světci. Tím třeba bojovati proti každému „pelagianismu", jenž má sklon dívati se na vztahy mezi Bohem a lidmi podle vzoru spravedlnosti lidské; poukážeme naopak, jak právě svým velmi čistým, z Písma sv. čerpaným pojímáním nesrovnavatelnosti Boží vyniká Israel nad ostatní národy starého Orientu (na př. Babyloňany), mezi nimiž vztahy k jejich bohům jsou často velmi obchodnické. Je třeba ukázat, jak iniciativa vychází vždy od Boha, stejně jako milosrdenství. Zároveň musíme připomínat, že i vyvolení Israele je přípravnou etapou k povolání všech národů. Vyložíme texty proroků o tomto universalismu spásy, a přece nebudeme líčit příliš černě výlučnost Zákona, která byla nutná v plánu Božím, aby se mohl vychovat národ zaslíbení. A vzpomeneme též, že tato universalita je opravdu plná teprve v Církvi Kristově. (Při tom můžeme ještě nad to odpovědět na běžnou námitku o „monopolu" na spásu, jejž má jen Církev, tím, že ukážeme, jak se poslání Církve obrací ke všem lidem.)

2. Na to, jak je nutno býti věren přislíbením a povolání Božímu. Zdůrazníme věrnost Abrahamovu, vytrvalost Mojžíšovu atd., abychom jasně ukázali, jak pečlivě třeba odpovídati darům Božím a jak je bohužel možné je v sobě zničit. Připomeneme, že nevěrnost je tím větší a osudnější, čím větší a zřejmější jsou dary, a že následkem toho my křesťané, jsme-li nevěrní, máme tím větší vinu. A budeme při tom míti před očima obraz jediného Pastýře všech, jenž je naprosto věrný, jenž je věrný jakožto jediný Syn.

3. Na pouto, které nás váže se světci Starého Zákona, jichž ctnosti máme napodobit a o jejichž přímluvu máme prosit: zdůraznit texty Starého Zákona o zásluhách spravedlivých a o jejich úkolu prostředníků. Vzpomeneme si, že Kristus není prostředníkem toliko svou modlitbou a svými zásluhami, nýbrž že je naší hlavou

v řádu milosti, pramenem, z něhož prýští náš božský život.

Pokud se týče učení a příkladů ze židovství doby pobiblické, nemusíme být ani příliš bázliví a ni příliš lehkomyslní: beřme své příklady mravní velikosti především ze Starého Zákona, nebojme se však židovské historie víc než klasického starověku. Křesťan uznává, že ctnost existuje i mimo viditelné přináležení k Církvi; raduje se z toho, protože vidí, že obraz Boží, i když je nejasný, přece jen není úplně zahlazen, nezapomíná však nikdy, že skutečná obnova tohoto obrazu je dokonalá jen v Kristu a skrze Krista.

(Přel. ze švýcar. časopisu „Nova et vetera", roč. 1948, č. 2)

ÚCTA K DUŠÍM. Kdykoliv vystupujeme na kazatelnu, abychom se slovem Božím dotkli propastí lidského nitra, musíme se chránit jednoho nebezpečí: podceňovat duše. Nikdy si nesmíme myslit, že každé slovo, které řekneme, i to, které vychází z naší nepřipravenosti a ledabylosti, je pro duše našich posluchačů pořád ještě dosti dobré. Naopak, máme si stále říkat, že každé slovo z našich úst, i to, které vychází přímo z výhně naší kněžské lásky, které jsme v sobě propracovávali dlouhými meditacemi a jež vytrysklo v nás z hlubokosti modlitby, je pro duše stále ještě nedostačující, že je příliš slabé, aby mohlo vyjádřit naši úctu k duším. Musíme mít úctu k duším, k nimž promlouváme. Září v nich obraz našeho Boha. Někdy je v nich zastíněn netečností a povrchností v svaté službě, někdy je potřísněn kalem hříchu, někdy je zasut pod nánosem světských myšlenek a příliš časného chápání věcí víry, ale co platno, je tam, je tam pořád. Neboť v každé duši, i v té nejhříšnější, stále zůstává pečeť tohoto obrazu Božího. A na každé duši, i na té nejhříšnější, třpytí se přesvaté krůpěje Ježíšovy Krve. Umřel za každou duši. Na kříži myslil na každou duši. A posílá nás, abychom i my myslili na každou duši a abychom i my byli ochotni umřít za každou duši. Toto poznání se musí skrývat v každém našem slově a musí být za každým řádkem našich kázání. Dáváme si někdy velmi záležet, jsme-li pozváni do cizí farnosti, abychom tam proslovili kázání o pouti, o výročí posvěcení chrámu a pod. Chceme se tam blýsknout. Chceme svému spolubratru ukázat, že to umíme. Chceme, aby cizí farníci viděli, že ten a ten farář to umí lépe, než ten jejich. A když mluvíme k s v ý m, k těm, kteří jsou svěřeni naší pravidelné a každodenní péči, k duším, které mají být součástí našeho života a na něž máme myslet každým tepem svého srdce, spokojujeme se s tím, že jim dáváme drobty se svého stolu. Oni nás přece slyší pořád. A také my jsme s nimi pohromadě pořád. Tak přece není potřebí, abychom si dávali záležet na každém slově a abychom každé tříbili láskou, hnětli touhou, živili obětí. Tak si to namlouváme. A pak se stává, že s přibýváním let naše kázání jsou stále chladnější, stále méně obsažnější a vroucnější, stále více povrchnější a ledabylejší. Dopouštíme se velkého hříchu. Tím, že jsme si zvykli mezi svými dušemi, že jsme poznali i jejich chyby, naučili jsme se podceňovat je a odbývat je. Musíme proto stále v sobě probouzet velkou a svatou úctu k duším. Po každé když vystupujeme na kazatelnu a spatříme pod ní lhostejné stádečko svých svěřenců, ptejme se v zkrouženém zpytování sebe samých: Nezavinili jsme to z části také my, že toto stádečko je dnes tak lhostejné k slovu Božímu? Nejsme také my příčinou, že tyto duše už nehladovějí po Pravdě Boží, kterou jim podává naše slovo? A musíme vidět v těchto duších obraz Boží a musíme na nich nalézat sladké stopy Krve Kristovy, abychom k nim až na dně svého vlastního nitra procítili všechnu ohlažující a zraňující úctu k nim. Jak jinak bude vypadat naše kázání, bude-li posvěcováno touto úctou! Jak vážnější, odpovědnější, promyšleněji a účinněji budeme odvažovat každé slovo a s něhou a láskou je budeme vkládat na práh duší, jež se nám pomalu zavírají a jež dokořán může otevřít jenom naše láska a úcta k nim. pš.

PROBLÉM ŽÁRLIVOSTI. Užitečný článek „Problém žárlivosti v pastoraci" napsal v sloven. časopise „Duchovný pastier" (roč. XXVII, č. 1) Matej Z a č k o. Citujeme několik vět: „Problém starých a mladých v rozmanitých obměnách zůstává vždy problémem i v našem kněžském životě. Je vskutku chvályhodné, uzná-li starší duchovní, že sám už je jako opotřebovaný stroj a raduje-li se z toho, když se mladí kněží s nadšením ujímají úloh a navazují na práci tam, kde ji starší

nechali. Ale na druhé straně je bolestné, nechtějí-li starší kněží dát slovo mladším, a zejména dělají-li to z obavy, aby cizí sluníčko nezastínilo jejich kahánek. Žárlivost není nic jiného než mladší sestra závisti, dcera egoismu, kterou ďábel spřáhl s nečistou láskou anebo s ctižádostí. Obliba, popularita, chvála, sláva, potlesk jsou předmětem tohoto výstředního zjevu a znaky falešné sebelásky. Jen malé, přízemní dušičky se dají strhnout nízkou žárlivostí. Kdo si je vědom toho, že jeho koruna na hlavě drží pevně, nemusí se bát, že mu hned spadne, jakmile se jí někdo dotkne třebas i nešetrným způsobem. Slunko se nebojí, že je svíčka zastíní, genius se nebojí, že ho někdo předběhne .... V jisté osadě měla být primice. Ještě tam nikdy nebyla. Lidé se těší, horečnatě se připravují na mimořádnou slavnost. Místní farář je starší pán. Primiciant si už předtím požádal za kazatele mladého, duchaplného kněze. Místní farář v obavě o svůj blikotající kahánek nepřipustil nikoho k slovu. On byl manuduktorem, on se odebíral od rodičů, on byl i slavnostním kazatelem, on řečnil mládeži, on řečnil u stolu a tak nedovolil nikomu ani slovíčkem promluvit. A výsledek? Lidé reptali, protože toužili poslechnout též jiného kněze. A tak ze slavnostní primice byly jen zbytečné řeči, nevraživost a pomluvy. A to všecko zapříčinila žárlivost, která byla spojena s přílišnou obavou a bázlivostí, že někdo jiný zastíní jeho kahánek. A takto se vnáší zatrpklost do mladých kněžských srdcí, jež by se ve svém mladistvém elánu pustila s celým zápalem dobývat světa pro Boha, ale musí někdy přestat, musí zabrzdit, protože třaslavé světélko blikotajícího kahánku se začalo ztrácet. Léčba, ale vážná a upřímná, je potřebná. Pramenem žárlivosti je krev, zkažená egoismem a neláskou. Náprava je možná jen transfusí nové krve. Slovem: jiný duch nás musí oživovat. Duch Kristovy lásky. Při našich pracech je potřebné odosobnění. Nehledejme slávu svou, ale slávu Boží."

VOLÁNÍ. Z knížky mladého francouzského autora Luc Estanga „Le Passage du Seigneur", která vyšla před nedávnem v českém překladu Leopolda Vrly pod názvem „Cesta k svobodě" přepisujeme několik vět; horkých, vzrušených, široce rozmáchlých, které však přece zní jako upřímné v o l á n í ke každé kněžské duši: „Kněží, kněží Ježíše Krista, vy nevíte, co od vás očekávají i ti, kteří vás urážejí a vámi pohrdají. Vy to jen tušíte. Jste dojati, jestliže vás naléhavě po biskupovi požaduje nějaká venkovská fara, z níž jste byli přeloženi — i když je to marné. Jste u vytržení, když se vám odhalí náhodou nějaká duše. A cítíte, že se můžete dobře obhájit před tváří Boží, protože jste svědomím lidí, kteří svedli na sestí své svědomí, kteří skládají na vás své náboženské závazky; vy dokonce berete na svá bedra jejich hříchy, z nichž se nezpovídají. Je to těžké břímě, ale vy se jím rozplameňujete .... To břímě na vašich bedrech, ty naše požadavky, ty naše příkrosti, nespravedlnosti, ty byste asi snášeli mnohem líp než tu lehkost, která vám zbyla po nás, kteří jsme se vyprostili z vašich rukou, když za ranních mší rozvíráte paže, abyste přenesli na všechny pozdravení Páně, jež příliš často přijímají jen skloněné hlavy dobrých bigotních stařen. Samota a hrdá chudoba, kterou špatně nahrazují i nevinné radosti bratrských schůzek. I kněžské odloučení, ponoření do meditace a modlitby, ba i — nepřiznaná záliba! — ponoření do nějaké světské práce, i to vzbuzuje v nevděčných farnících žárlivost. A tak vás to pomalu unavuje. Chladne vaše srdce, které by si uchovalo svůj žár, kdyby narazilo na jiná srdce. Ale všude prázdno. Lhostejnost. Křesťané vstupují do chrámu jako do továrny svátostí, k jejichž rozdílení jste vy ustanoveni. Vám nevěnují jediný opravdový pohled. A tak vy se jim odměňujete stejně. Děláte své „řemeslo faráře". Když tak vidím některého z vás, jak otáčí k shromáždění věřících uhlazenou masku funkcionáře, jak opakuje mechanicky gesta a jak odříkává formule, jimž nedává náplň ani váš ani náš život, — ach, kněží, jak špatně kážete! — tu musím myslit na mladého kněze, jímž jste byli, na váš planoucí obličej při rozhodující oběti, na vaši bezmeznou radost, když se vaše mladost po prvé zmocnila oltáře, i na ten žár ve vás, i na ten štěkot Božích slov, která by dovedla kameny oblomit. A vidím vás jako mladé kaplany v městských farnostech, rybáře lidí na rozbouřeném moři a s velkými sítěmi na hrubé ryby. Vidím vás, jak hasíte možné jiskry tělesnosti v ušlechtilém potu, od svítání do noci — až po ten zlý pot, který vás často stráví na loži sanatoria. Kněží, vás obvinit z čehokoliv, toť obvinit sebe. Vždyť vy vy-

chůzíte z nás. Takový farář z Arsu, ten povznáší vzhůru celý kraj. Ale jaké křesťanské mízy bylo třeba, aby takový farář z Arsu vystoupil tak vysoko! Příliš málo křesťanů, příliš málo kněží. Málo horliví křesťané, málo horliví kněží. Jsou si navzájem dlužníky."

Snad budeme trochu pohoršeni těmito slovy mladého francouzského laika. V mnohosti svých povinností, uštvaní každodenností, lopotíce se na vyschlé roli Boží, máme pocit, že by se nám spíše měly předkládat věty, které by nás oceňovaly, vyjadřovaly vděčnost a nikoliv ty, které nás obviňují. Volá-li k nám tato mladá duše: Ach, kněží, jak špatně kážete! — zdá se nám to nespravedlivé. Nelze přece zevšeobecňovat. A nelze to říci takhle přímo a vystřelit toto obvinění bez rozvahy jako šíp. Vždyť jsme mnozí, kteří se snaží kázat dobře. Kázat po důkladné přípravě. Kázat z hlubin vlastního nitra. Kázat každým záchvěvem svého srdce. Anebo, což můžeme za to, že celý týden běháme z jednoho do druhého, kancelář, škola, nemocní, všechno nám pohlcuje tolik času, můžeme za to, že nezbude kolikrát čas ani na nejbližší přípravu na kázání? Ale, buďme pokorní! Je lépe nasadit si zrcadlo, které — i když poněkud nadsazuje — přece jen nám pomůže poznat se; zamyslit se nad sebou, propracovávat se k lepšímu. Je to rozhodně lépe než být s sebou pořád spokojený a proto o nic vyššího neusilující. Kdo může být se sebou samým spokojený? Jenom Bůh. Rozhodně ne my, kteří jsme neužitečnými služebníky jeho všemohoucí Lásky. Kážeme dobře? Kažme tedy ještě lépe! Nikdy nelze říci dost. Nikdy nelze ustat ve vystupování k dokonalosti. Nikdy nebudeme s darem slova tak hotovi, abychom už nemohli udělat nic pro jeho zvroucnění, oživení a posvěcení. A přiznejme, že v těch větách mladého Francouze je hodně upřímnosti. Vždyť ukazuje, že nejenom kněží formují křesťany, kteří jsou jim svěřeni, ale že tito křesťané mají vliv i na kněze, kteří mezi nimi žijí. Tak trochu té ledabylosti a konvenční povrchnosti v službě Boží od nich na nás ulpí jako kus hlíny na lopatě, tak trochu sebeomlouvání v lenosti a liknavosti v sebepřemáhání, tak trochu záliby v světských radostech a požitcích i touha po penězích a po pohodlí — přenáší se to na nás, učíme se tomu od nich, přizpůsobujeme se jim. Jsme navzájem spoutáni pevným společenstvím. Jsme si navzájem věřiteli i dlužníky. Oni potřebují našeho prostřednictví, našeho vyvolení k rozdávání svátostí a přivolávání Syna Božího na zem i našeho slova kazatelského, my potřebujeme jejich porozumění a ochoty k přijímání a poslouchání. Musíme však být silnější než oni. Musíme jim dávat více, než od nich přijímáme. Musíme se naučit dávat, i když oni nechtějí přijímat a když nám nic nechtějí dávat. Dávat každým slovem, které k nim pronášíme s kazatelen svých kostelů. Dávat jim v každém svém slově sebe sama, svou lásku, svou pokornou a bezmeznou odevzdanost, dávat jim v každém svém slově Boha, kterého potřebují. Volají-li k nám, třebas hlasem obvinění a obžaloby, kéž bychom my dovedli zavolat jim v odpověď, leč ne stejným hlasem obvinění a neustálého kárání, ale svou láskou a svým životem! pš.

(Poz.: Jest přáním Sv. Otce i našich biskupů, aby se věřící účastnili činně mše sv. recitováním některých jejich částí spolu s knězem. Na některých místech je to již zavedeno, jinde se teprve rozhodují. Oblíben je alespoň ten způsob, při němž se přerušuje mešní píseň hlasitým odříkáním těchto modliteb: „Vyznávám se Bohu . . . ." — „Věřím v Boha . . ." — „Přijmi svatý Otče . . ." — „Pozdraveno budiž . . ." — „Otče náš . . ." — „Pane, nejsem hoden . . ." Jinde se recituje za pomoci českého misálku ještě více. Před zavedením jest vhodno upozornit věřící, proč se tak děje.)

LISTY LIDEM. Známý italský konvertita spisovatel Giovanni Papini vydal po válce knihu fingovaných dopisů papeže Celestina VI. pod názvem „Lettere agli uomini di Papa Celestino sesto." Uvádíme z této palčivé knihy několik vět z listu, adresovaného kněžím: „Bratři moji, synové moji, k vám, Kristovým kněžím, především se obracím se svými slovy. Nemyslete si, že neznám váš život, oběť a drama, kalvarii vašeho života. I já, jak víte, v mladosti jsem se staral o duše a nezapomněl jsem na pokušení, urážky, opuštěnost, které provázejí, trápí, zatěžují velikost a radosti naší služby. Každý z nás je tělo z bídné hlíny, přibité na železný rozpálený kříž. Kdo se potom zadiví, pokusí-li se člověk osvobodit se, aby si našel trochu lepší místo pro své tělo? Kněz je prostředníkem mezi člověkem

a Bohem, mezi člověkem, který utíká, a Bohem, který ho sleduje, mezi vzpurným člověkem a všemocným Bohem, mezi člověkem, který zůstává ubitý ve své slabosti, a Bohem, který od něho žádá všecko jménem zjevné a nezměřitelné lásky. Od nás se vyžaduje více než od jiných lidí, zrozených z ženy. Jsme stvořeni z krve a těla, ale máme být podobni andělům. Žijeme blízko kaluží a bahna, a musíme být vždy čisti. Jsme svými kořeny vrostlí do země a naše řeč má být pozdvihnuta k nebesům. Všecko znám a všecko chápu, ale nedovedu všecko odpustit. Vaše odpovědnost je příliš velká, bratři, a já jsem odpovědný za vás všechny před Bohem. Odpustit všem bylo by urážkou pro ty, kteří vám byli svěřeni do opatrování. Lenivý pastýř má lenivé ovce, dřímající pastýř má ovce, které utíkají, zkažený pastýř má plané ovce, nevěrný pastýř má ochablé ovce. Vy budete skládat před Bohem a přede mnou účet nejen ze své duše, ale z tisíců duší . . . Jsou mezi vámi i doktoři, vědátoři, vědci, učení, přeučení mužové, kteří dovedou napsat chvalozpěv na biskupa, kázání pro prvokomunikanty, rukověť duchovních cvičení, monografii o svátcích diecése, „vědecký" traktát, plný „zdravých" názorů, plný „stoprocentních" nauk. Někteří z vás dovedou napsati kázání květnatější než květinová výzdoba presbyteria; homilie vlažnější než olivový list; řeči harmoničtěji poskládané než harmonium. Někdy vložíte na papír řeči tak přemoudré a bohaté na dobré rady, že samy vaše uši naslouchají vlastním ústům s nevyslovitelnou, ba viditelnou zálibou. Ale zřídka kdy vaše slova vytrysknou ze srdce, aby přímo zachytila a uchvátila srdce. Více cítit z nich zápach lampy než vůni slunka. A dnes, abychom uchvátili a přitlačili srdce, vyžaduje se spíše jednoduchost, svoboda lásky, než vyumělkovanost a vytříbenost přistřihnuté výřečnosti . . . Nestačí býti tím, čím jste byli dosavad: smývateli viny ubohých duší, které si klekají ke zpovědnici. Větší část znečištěných se nepřichází umývat k vašim bazénům, nepřichází se posilnit chlebem, který jen vy můžete podat. Ptali jste se někdy sami sebe, proč tolik planoucích duší, tolik živých vzdělanců tolik lidí schopných víry a obětí nepřichází k vám a nevchází do vašich kostelů? Nikdy jste si nepoložili otázku, proč se zástupy, které vám naslouchají, skládají většinou z žen a dětí, a ne z kvetoucích mladíků a hotových mužů? Je mnoho příčin tohoto zanedbání, nejsou všechny mimo vás. Ale nepomyslíte si na to, že váš chlad odráží i planoucí duše, malost vašeho srdce odpuzuje vznešené duše, že vaše odměřená prostřednost zahání duše, dychtící po vznešeném, že úzkostlivost vašich duší béře odvahu svobodným dušim? . . . Oblečte se v šat Kristův! Vzývejte častěji Třetí Osobu, která osvětluje a oživuje. Nesvěřujte se jen slovům, nedejte se chytit na slova, nestarejte se jen o vnější formu kultu. Buďte příkladem poníženosti, chudoby a lásky pro všecky; sestupte k lidem; plačte s plačícími; rozdělte si svůj chléb s hladovými, přibližte se k bloudícím, přijímejte s radostí urážky, pohanu. To bude vaše vítězná obrana, nejúčinnější modlitba, nejúchvatnější řeč, vyšší než „posvátná výřečnost", a to o tolik, o kolik je vyšší zázrak světce nad sylogismy učitele . . . Zapřisahám vás ve jménu Boha živého, bratři a synové moji, které miluji více než sebe, zapřisahám vás ve jménu „Staň se" prvého dne, ve jménu Sitio kříže, ve jménu letnicových plamenů, ve jménu svého stařeckého srdce, sklíčeného zármutkem: mějte odvahu býti více než lidmi!"

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecésní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer n. p. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Kolín. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. prosince 1948 jako 10. číslo.